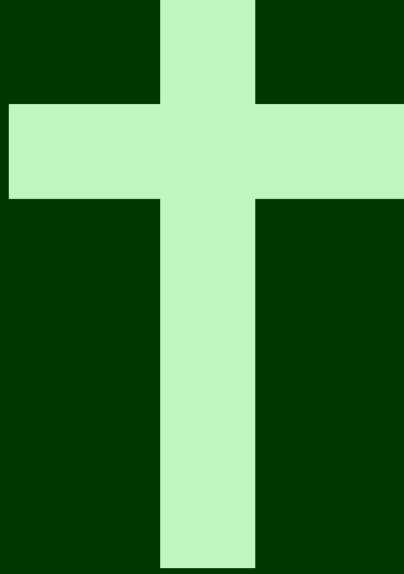

Tū'ún xuva kō vatā ó
ntáka'an ña ñuú
Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec,
Coatzospan)

Tũ'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan
New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	43
SAN LUCAS	72
SAN JUAN	119
HECHOS	152
ROMANOS	195
1 CORINTIOS	213
2 CORINTIOS	230
GÁLATAS	241
EFESIOS	247
FILIPENSES	253
COLOSENSES	257
1 TESALONICENSES	261
2 TESALONICENSES	265
1 TIMOTEO	267
2 TIMOTEO	272
TITO	276
FILEMÓN	278
HEBREOS	279
SANTIAGO	292
1 PEDRO	297
2 PEDRO	302
1 JUAN	305
2 JUAN	310
3 JUAN	311
JUDAS	312
APOCALIPSIS	314

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

*Tatá vi'i Jesucristu
(Lc. 3:23-38)*

¹ Xu'u é Mateú u ne, i'a kaka'án u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Ābraan.

² Xíó i'xá Ābraan é nani Īsaa; xíó i'xá Isaa é nani Jācoo; xíó i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xíó ení ña di. ³ Xíó i'xá Judaa é nani Fare ní Zara (di'i ña ne, Tamaa nani ña); xíó i'xá Fare é nani Ēruun; xíó i'xá Eruun é nani Āraan; ⁴ xíó i'xá Araan é nani Aminādaa; xíó i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xíó i'xá Nasuun é nani Sālmun; ⁵ xíó i'xá Salmun é nani Boó (di'i ña né, Raa nani ña); xíó i'xá Boo é nani Ōbeé (di'i ña né, Ruu nani ña); xíó i'xá Obee é nani Isāii; ⁶ xíó i'xá Isaii é nani Dāvii, ña e kúvi rei. Ēni vi'i rei Davii san ni ñad'i'í kií, ñad'i'í Uriá, ne, xíó i'xá ña é nani Salāmuun.

⁷ Xíó i'xá Salamuun é nani Robōaan; xíó i'xá Roboan é nani Ābia; xíó i'xá Abia é nani Āsa; ⁸ xíó i'xá Āsa é nani Josāfaa; xíó i'xá Josafaa é nani Jōraan; xíó i'xá Joraan é nani Ūzia; ⁹ xíó i'xá Uzia é nani Jōtaan; xíó i'xá Jotaan é nani Ācaa; xíó i'xá Acaa é nani Ezēquia; ¹⁰ xíó i'xá Ezequia é nani Manāsee; xíó i'xá Manasee é nani Āmuun; xíó i'xá Amuun é nani Jōsia; ¹¹ xíó ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xíó ení ña di. Ntoo ña ntuvi dá xee ñá'a, ña ñuú Babiloniá san ne, kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú ña kán é nantō'o ña ña.

¹² Dā rkontūvi xíó i'xá Jeconia é nani Salátiee; xíó i'xá Salatíe é nani Zorobābee; ¹³ xíó i'xá Zorobabee é nani Abiūu; xíó i'xá Abiūu é nani Eliāquiin; xíó i'xá Eliāquiin é nani Āsoo; ¹⁴ xíó i'xá Asoo é nani Sādo; xíó i'xá Sadoo é nani Āquiin; xíó i'xá Aquiin é nani Eliūu; ¹⁵ xíó i'xá Eliūu é nani Lāzaa; xíó i'xá Lazaa é nani Mātaan; xíó i'xá Mataan é nani Jācoo; ¹⁶ xíó i'xá Jacoo é nani Jōseé, divi xii

Mariá. Mariá sán ne, di'i Jēsuú, divi ñā é kākā'an o é Cristu, ña é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xíó ūxkimi úvata ñā nté Ābraan un tsi nté Davii. Xíó tuku uxkimi úvata ñā nté Davii un tsi da nté kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú Babiloniá ne, xíó tuku uxkimi úvata ñā un tsi da nté ntūvi e káku Cristú san.

*Dā káku Jesucristu
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: Mariá, di'i Jēsuú ne, e xé'e ñā xu'u ña e tánta'a ña ni Jōseé ne, ntá tsi di'na dá kuntuo ní'i tā'an ña ne, kūtuni ña tsí ñu'u i'xá ña kuenta iña Espíritū Sántū san. ¹⁹ Dōo va'á ña'a xii ña Joséé san. Ña ni ntío ña é kākā'an káni ña'a san iña Mariá. Dukuān né, dē kuení ña é diin diin tsi naxtuví mii ña ña. ²⁰ Ntá tsi da ñi kadē kuení ña ne, xéé ūun ánje Xuva kō ñuú éni kán, kaka'an ña:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñá ku u'vī o é nāki'in Mariá é kuvi ña ñad'i'í o, tsí i'xa é nakāku ña ne, ñu'u kuenta iña Espíritū Sántū san. ²¹ Nakāku ña uun i'xa tií ne, xntéén divi í é Jēsuu, tsí divi ñā é nakakū ñá ña ñuú ña, ña é iō kuetsí i —ka'an ánje san.

²² Un ntí'i sá'a kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ña é ka'an naa Xuva ko:

²³ Ku'un i'xá uun ñad'i'í kuetsí, ña é vāta kiní ñatíí ne, nakāku ña uun i'xa tií é kunani ña Emānuée,

ka'an ña. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ña kō.

²⁴ Dā ntóto Joséé ne, dē ntaa ñá vatā ó kaka'an ánje Xuva kō san. Nāki'i ñá ñad'i'í ña, ²⁵ ntá tsi ña ni kántoo ní'i tā'an ña da nté ita ntí'xin ntuvi e káku i'xá ña. Xnteē ñá divi í é Jēsuu.

2

*Dā ixkoto ní'ni ña e dōo ki'in iní i san
Jesuu*

¹ Káku Jesuu ñuú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde ñuú tsikan. Kidáa né, éka ña e dōo ki'in iní i san ñuú e dōo ikā ne, xéé ña ñuú Jerusaleen. ² Ntátsixe'e ñā:

—¿Mí'i ntu tūví rei iña ñá Israee, ña é dā ve káku san? Iní ntí kímí e kéne e tá'xi kuenta iña ña nte ñuú ntí kán.

Dukuān é vē'xí nti é kunūu iní nti ña —ka'an ña.

³ Dā téku rei Heródē sán ne, dōo dé kuení ña, ni ūn ntíí ntíí ña ñuú Jerusaleen. ⁴ Kāna ña un ntíí ntíí tó'ō dutú san nī mastrú leí san, tsixe'e ña ña:

—ǃMí'i ntu kāku ñá nanī Cristu, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

⁵ Ntáka'an ñá ni ña:

—Ñuú Beleen é kāduku ntée ñuú Judea, tsí kuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā:

⁶ Divin, ñuú Beleen é tūvín ñuú Judaa, ka'nun vata ntáa é un ntíí ntíí ñuú na'nu

mí ntoo ña ntádē kú've ñuú Judaa.

Ntá tsi díí díí ka kuiko ñu'u ñá'a o, tsí nte ñuú o kan vē'xí uun ña'a, ña kada kú've iña ña'a ko, ñá Israeé san.

Kuan ō ka'an ña —ka'an ñá'a san.

⁷ Kidáā né, kāna xu'u Heródē ña dōo ki'in iní í san, tsixe'e ña ña nee ntúvi nti'xe é kii díto kímí san. ⁸ Kidáā né, taxnūu ña ña ñuú Beleen san, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, nantuku vā'á nto i'xá san. Te nāni'i nto í ne, taxnūu nto tú'ūn vata koo é kikunúu ini kó i dí —ka'an ña.

⁹ Dā téku ña é kākā'án rei san ne, kué'ēn ká ña. Iní ña tsí diví kímí e iní ña ñuú ña kán né, odo nūú nuu ña, kué'ēn da nté xee mí tuví i'xá san. ¹⁰ Dā iní ña kímí sán ne, ñá tē nté kaa diní ña.

¹¹ Dá kúk'vi ña má vi'i kán né, iní ña i'xá san ni dí'i i Māría ne, ínchiti ña mí tuví ne, ínūu iní ña i. Nākaán ña etun ñá ne, xé'e ña i'xá san doméni e kúvi oro, ni kútú, nī cho'o vídín e dōo nuu á'vi. ¹² Kidáā ne, xé'e Xuva ko ūun xéni é kākā'an é ña ku ntiko koó ña mí tuví Heródē. Dukuān ne, tuku itsi kunú'u ña.

Dá kué'en Jéssu ñuú Egító

¹³ Dā kunú'u ña ne, iní Josee ánje Xuva kō ñuú éni kán. Ka'an ánje san:

—Nakuntísin, ki'in i'xá san ni dí'i í né, kue'en náne'en ñuú Egító. Ikan kuntōo nto da nté ká'án u ni ō. Tsí ki'xi rei Heródē é nantuku ña i'xá san é ka'ní ñá i —ka'an ña.

¹⁴ Nákuntísi ña ne, kí'i ña i'xá san ni dí'i í, kue'en ní'i ña ña ñuú Egító, kuān te niñu. ¹⁵ Ikān tsi kantóo ña dá nté xi'i Heródē san. Sá'a kúvi vata

koo é kūntaa é kākā'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko nte kídaā: “Nté ñuú Egító nákaná u i'xá ko”, ka'an ña.

Dā táxnuu Heródē é kúvi ntí'i i'xa tíi san

¹⁶ Dā kútuni Heródē tsí ña ni de ntáa ña dōo ki'in iní í san ne, kúdiin kué'en ña. Taxnūu ña sntadun é ka'ní ñá un ntíí ntíí i'xa tíi é ntoo ñuú Beleen, ni ñuú é ntoo etsin ikān, i'xa é ió uvi kuia í, ō é díí ka kuetsí, vata ō ita ntí'xin ntuvi é ka'an ña dōo ki'in iní í san.

¹⁷ Kidáā né, kūntaa vata ō ka'an ña é ka'án naa Xuva ko nte éma tsi, ñá nani Jerēmia:

¹⁸ Díto un tsi nte ñuú Ramaa ntákachu'u ntáa ña, ntaéku ña. Un ntíí ntíí ñadí'i Israeé ne, ntaéku nteé ña i'xá ña.

Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña,

tsí é xi'i ntí'i i'xá ña,

ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dá xi'i Heródē ne, kéní Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntísin, ki'in i'xá san ni dí'i í, kunú'u nto ñuú Israeé, tsí e xi'i ña é ncho ka'ní i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nákuntísi ña ne, kí'i ña i'xá san ni dí'i í ne, dá kunú'u ña ñuú Israeé.

²² Ntá tsi dá téku ña é diví tsi i'xá Heródē, ñá nani Arquēlau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vi ña é ntiko koó ña. Kútuni ña ñuú éni kán ne, da díta ña itsi ñuú Galilea. ²³ Kué'en ña, kúkuntóo ña ñuú é nani Nazāree. Dukuan ō kúntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaā: “Ka'an ñá'a san tsí nazarenu ña”, ka'an ña.

3

Dá kākā'an ntódo Juaan Bautista ñuú itsí kán

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ntuvi tsikán ne, xée Juaan Baūtista ñuú itsi é nani Jūdea, kaka'an ntódo ña,

² kaka'an ña:

—ǃNativí iní nto, tsí e xée etsin ntuvi é ki'xi Xuva ko, kixkadā kú've ña! —ka'an ña.

³ Ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isāiá ne, kaka'an ñá iña Juaán san dá kākā'an ña:

Dító tatsin ūun ña'a, ña e dōo ntii kākā'an ñuú itsí kán:

“Nakōo tú'vē ntó itsi Xuva kō; Ntantaa ntó itsi ña”, ka'an ña, ka'an Ísaiá san.

⁴ Ínūú Juaán san doo e kúvi idi kameu. Ñií í'xi ña ne, ñií kúvi di. Skuntí ini é'xi ña ne, ini xi'i ñá ntudin ñuñu. ⁵ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleén ni ñuú Judeá, ni un ntíí ntíí ñuu é ntoo etsin nú ntúte ka'nu é nani Jórdaán ne, kué'en ñá mí nuu Juaán san. ⁶ Natívi ini ña kuétsi ñá ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san nú ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dā ini Juaán san tsí títin ña fariseú san nī ña saduceú san xée ñá é kútsi ntute ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¡Ntō'o é tatá koo kúvi nto! ¿Xoó ntu kaka'an í ni ntō é kūnu nto é ña ní'i nto é nto'o nto nta'a Xuva kō? ⁸ Vii nto é vā'á vata koo e díto é natívi ini nti'xe nto. ⁹ Ná ku ka'an nto: “Ntí'í ne, Abraan úva ikā nti”, é kuān o ntáka'an nto. Tsí kaka'an u ni ntō tsí kúvi vii Xuva kō é ntāda ña xuú san í'xá Abraán, tē dí ntio ña. ¹⁰ É iō tu've kaá ntee é nakīn ña utun san. Da nēé ka utun é ña ta'xi kiti va'á ne, nakīn ña ne, dá ka'mi ña. ¹¹ Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto é natívi ini nto kuétsi ntō, ntá tsi ña é dā vé vé'xi ne, díi ka ka'nu ña é xu'u. Ntē ña vá'a u é kuidō ú nti'xen ñá. Dívi ña ne, Espíritū Sántū san ni ñú'u dá'vi ña nto. ¹² Ni'i nta'a ña utun é kākani ña kiti trigú ne, dá nākaxnúu ña é vā'á ne, dá nātsu'un vá'a ña. Ntá tsi e ña kaidiá'vi ne, ka'mi ña me'ñú ñu'u é ña kantá'va —ka'an Juaán san.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Kidáā ne, vé'xi Jēsuu nte ñuú Galileá, ne, xée ñá nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kútsi ntute ña nta'a Juaán san.

¹⁴ Ña ni ntío Juaán san é nakútsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é dívi nto nakútsi ntute nto ko. ¿Vá kúvi ntu é xu'u nakútsi ntute ú nto? —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuan tsí koo, tsi é vā'á o é kāda ntaa o é un ntí'í é ká'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Juaán san tsí vii ña. ¹⁶ Dā kúvi itsi ntute Jesuú ne, ntii

ña diñi ntute kán ne, ura dú'va tsi i nákaan e dukún kan ne, ini ña Espíritū Xuva kō, é inu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña. ¹⁷ Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'ā é I'xá mií kó e dóo kakuinimá ko. Dōo diní ko ni ñá —ka'an tátsin san.

4

Dā ito nteé tó'o e ña vá'a san Jesuu *(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)*

¹ Kidáā ne, íntēka Espíritū Sántū san Jēsuu ñuu itsí kán é kōto nteé tó'o e ña vá'a san ñá te kō'xó nteē ña.

² Úvi díkó ntuvi, úvi díkó niñu ña ni e'xi ña ne, kidáā né, kákin ña. ³ Kidáā ne, xée tó'o e ña vá'a san ne, kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xūú san na ntūví tañú'ū —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—É ūve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ná te da mií tsí tañú'u kántio ña'a é ní'i ña ntuvi iña ña, tsí un ntíí ntíí tú'un é káka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'o e ña vá'a san ña ñuú Jerusaleen, mí tuvi xúkun Xuva kō. Xntitsí ña mí'i é díi ka dūkun rki úkūn sán ne, ⁶ kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, nakō'xon kúñu o, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:

Taxnúu ña ánje ñá é kuēnta vii ña o. Kurkāa ña o vata koo é ña náki'ín xu. Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jēsuu ni i:

—Tsí uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ná ku koto ntēen Tó'o o, Xuva o.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁸ Kué'en ní'i xtúku tó'o e ña vá'a san ña. Kúxēe ña uun xuku mi dóo dūkún ne, náñē'e ña un ntíí ntíí ñuu é ió ñuxiví sa. Ná tē nté kaa vá'a o. ⁹ Kaka'an tó'o e ña vá'a san ni ña:

—Te nākunchítin nūú ko, te kunuu iní o ko ne, ta'xi u é kadā kú'ven un ntíí ntíí ñuú san —ka'an.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni i:

—Kūnun, tó'o e ña vá'a, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Da mií tsi Xuva kō é kunuu iní o ña, da mií tsi tsiñu ña é vīin.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

¹¹ Kidāā né, xtūvi mii tó'ō e ña vá'ā san ña ne, xéé ánje Xuva kō é vii ñá ña kuenta.

Dā éni ntu'u Jēsuu dé tsiñu ña ñuú Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Dā téku Jesuu tsí nuu kutū Juaán ne, kué'en ña ñuú Galilea. ¹³ Ntāka ña ñuú Nazaree é tuvi ñuú Galileá ne, kué'en ña é kutuví ñá ñuú Capernaú, é tuvi diñi míni ka'nu san, etsin nú rāxa Zabúluun ni nú rāxa Néftalii. ¹⁴ Dukuan ō kúntaa é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Isāia:

¹⁵ Ñuú Zabuluún ni ñuú Neftalií ne, ñuu é ntoo etsin diñi míni ka'nu kán, uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san, ñuú Galilea, mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

¹⁶ Ña'a, ña ntoo ikan mí nēé ni kuētsí i ne,

íní ña ñu'u é kāxi'í nuu ka'nu.

Ña'a, ña ntoo ní ntati dóxi'í ne,

xi'í nuu ka'nu mí ntoo ña.

Kuan ō ka'an Isāia.

¹⁷ Nté ntūvi tsikan éni ntu'u Jēsuu kaka'an ntódo ña:

—Nativi íní nto, tsí dokó sa xee ntúvi é kixkadā kú've Xuva kō — ka'an ña.

Kāna Jesuu kámi ñá'a, ña ntátin tsákā

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Dā íka Jesuu úun xo diñi míni Galileá san ne, íní ña Simuun, ña é kākā'an ña é Pedrú, ni ení ñá, Andree. Ntánakuítá nuu ñá xunu ña nú ntute kán, tsí ntátin ña tsákā. ¹⁹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko ne, ta'xi ú nto tsiñu é kāna nto ña'a é kuntikin ñá ko —ka'an ña.

²⁰ Ura tsí i xtúvī mii ña xunu ñá ne, íntikin ñá ña.

²¹ Kué'en ká ña, ne, íní ña uvi ñá'a ka ña'a, ñá nani Sántiau ni ení ña Juaan. Ntūvi ña é i'xá Zebedeu ña. Nū'u ña tun ntóo ni uva ñá, ntántavá'a ña xunu ña mí ntátsin. Kāna Jesuu ñá ne, ²² ura tsí i xtúvī mii ña tún ntóo ña ni uva ña ne, íntikin ñá ña.

Ñá te da dū ñá'a nakua'a Jēsuu

(Lc. 6:17-19)

²³ Íka Jesuu kaní ñuú Galilea, nakuá'a ña ña'a san má ūkún ña

Israee. Kaka'an ntódo ña tú'un va'á san kuenta iña i é kixkadā kú've Xuva kō. Kantavá'a ña un ntíí ntíí kui'i, un ntíí ntíí nuu i é kākuví ña'a san. ²⁴ Kūtuni ñá'a iña ñá kaní ñuú Siria ne, ntēka ña un ntíí ntíí ña nchokuví san, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña e ntákuví kui'i, o te ū'vi kúñu ñá, o te ñū'u e ña vá'ā nima ñá, o te kāxi'í mí ñá, o tē natin ña ne, ntavá'a ña ña, un ntíí ntíí ña. ²⁵ Ñá te da dū ña'a intikin ñá ña nté ñuú Galilea, nté ñuu é nani Ū'xi Nūú ne, nté Jerusāleen, nté Jūdea, nté ñuu é ntóo uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdan.

5

Dá kakā'an ntódo Jesuu xúku kán

¹ Dā íni Jesuu tsí ña te da díi ñá'a san ne, kuxée ña dikí ukú san. Dā itúvi ña ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví ña. ² Eni ntu'u ña nakua'a ña ña, kaka'an ña:

Xoo e dóo va'á ni í

(Lc. 6:20-23)

³ —Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kūtuni i tsí ña kúvi vii ña te ña xntii Xuva ko ña, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō.

⁴ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña nuu nta'xa nima í, tsi náxnuu ka'nu Xuva kō nima ña.

⁵ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ña ntáde ka'nu, tsí kaní ñūxiví sa ni'í ña kidaā.

⁶ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kaní nima í ncho kutú've i iña Xuva ko, tsí kué'e ña é kútu've vá'a ña.

⁷ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kantuntá'ví ini i ta'an i, tsí ntuntá'ví ini Xuva ko ñá di.

⁸ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ntūntoo nima í, tsi kiní ña Xuva kō.

⁹ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ntántukū é vā'a koo kuntoo ni tā'an i, tsí ka'an Xúva kō tsí ñá ña é i'xá ña ña.

¹⁰ 'Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ntánto'o i tsí kuínti'xe ña Xuva kō, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō.

¹¹ 'Nté kuān nte va'á ni ntó dá ntáka'an káni ña'a san iña nto, dá ntáde xení ña ni ntó, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é káni kaa da ntáde nto é ntio ko. ¹² Kūntoo díni nto, ña ku kuntoo nta'xa ntó, tsí ni'í ntó doméni

é vā'á kue'en e dukún kán, tsí kuān o dé xení ña'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaā di.

*Vata ntáa ñi ni ñū'u ntáa o ñuxiví a
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

¹³ 'Dívi ntó ne, vata ntáa ñi ntáa nto ñuxiví a. Ntá tsi tē ña tuví ka díkō ñi san ne, ña kúvi ntuvá'a ka. Ná vādá ka mí kaidiá'vi i. Kate ó ne, kaka nuu ña'a san.

¹⁴ 'Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñūú tuví díki uku kán ne, ña kúvi kutūvi xu'u. ¹⁵ Ntē ña kañí ña'a san kantilín vata koo é xnuu xu'ú ña má kidi. Tsi xkaa iko dukún ña vata koo é nāxí'í nuu kaní má vi'í kán. ¹⁶ Vata ntáa ñū'u é kaxí'í nuu ntáa nto da ntáde ntó é vā'a. Kuan kōo vii nto é vā'á vata koo é na kīnī ña'a ne, na kā'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesuu ñá'a san iñá lei

¹⁷ 'Ñá ku dē kuení nto te vé'xī ú é nakuítá u lei Muísee san ni tū'un é kā'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā. Ná te vēxnakuítá u lei san, tsi vé'xī ú é na kūntaa é kākā'an lei san. ¹⁸ Tsi nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntó tsi da nté ntí'í e dukún kán, da nté ntí'í ñuxiví sa ne, ñá kunāa nté uun letra, nté uun puntu lei san da nté kūntaa ntí'í. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é ña káde kuenta lei san, kuān te díi ka lú'ntí né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ña'a é kuān koo vii ña dí ne, ñá tē neé nuu á'vi ña mí kadé kú've Xuva kō. Ntá tsi xoó ña'a, ña é káde ntaá lei san ne, kuān ó kanakuā'a ña ña'a san é kuān koo vii ña dí ne, dōo ka'nu ña'a ña mí kadé kú've Xuva kō. ²⁰ Kaka'án u ni ntó; ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko tē ña díi díi ka vá'a koo vii nto é kā'an Xúva ko vatā ó ntáde ña fariseú san nī mastrú lei san.

*Dá kakā'an Jesuu nté koo vii o dá kākudiin o
(Lc. 12:57-59)*

²¹ 'Iní nto tsí kaka'án ñátā san kidaā: "Ñá ka'nī ntó ña'a, tsí xoo é ka'ní i ña'a ne, ní'í ña e dóo nto'o ña", ka'an ña. ²² Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó né, tē xoó kudiin i ni tā'an i ne, ní'í ña é ntó'o ña. Xoo é kākā'an i é kīni kaa iña ta'an i ne, kué'e ña tsiñu i é ntó'o ña. Xoo é kākā'an i tsí tuntu tá'an i ne, kī'in ña dô'vi kan.

²³ 'Tē kixtúvī ntó doméni nta'a Xúva kō nú nāa ñá kán ne, kidáa naka'an ntó é iō nuu i é kā'an ntée ta'an nto nto ne, ²⁴ xtuví mii ntó doméni san nú nāa san ne, kue'en nto mí tuví ta'an nto. Dí'na ntuvá'a nto ni tā'an nto ne, kidáa kué'é nto doméni nta'a Xúva kō.

²⁵ 'Te kī'in ní'í ta'an nto nto nta'a ña tsiñu i ne, ntuvá'a nto ni ña itsi kán, vata koo é ña tsi'í kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu i san. Tsi dívi ñá ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntó. ²⁶ Tsi nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntó tsi ña ntíi nto dá nte ntá'vi ntí'í nto diu'un é katávi nto.

Dá kakā'an Jesuu dá kaito o tuku ñadí'í

²⁷ 'É ini nto tsí kaka'án lei Muísee: "Ñá ku kukidi ní'í nto ñadí'í é ña te ñadí'í míi ntó", ka'an. ²⁸ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó: Tē xoó ña'a ntio ña é vii ña é kīni kaa ni ñadí'í dá kaito ña ña ne, vata te kīdi ní'í ña ña, tsí edé kuení ña é vii ña é kīni kaa san ni ña.

²⁹ 'Te ntúxnúu kuā'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, tavá nto, dá nakuitā nto. Díi kaa vá'ā ó te kūnaá ntuxnúu nto é kī'in ntó kaní kúñu ntó dô'vi kan. ³⁰ 'Te ntá'a kua'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitā nto. Díi ka vá'ā o é kūnaá nta'a nto é kī'in ntó kaní kúñu ntó dô'vi kan.

Nté o kaka'án Jesuu é natsoo mii ta'an o

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Kuān ó kaka'án ña intóo kidaā di: "Xoó ñatí é naxtuví mii ña ñadí'í ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña", ka'an ña. ³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntó: Tē xoó ñatí xtuví mii ña ñadí'í ña ne, tē ña ni ide ñadí'í san é kīni kaa ni tuku ñatí ne, kaxé'e ñatí san itsi é vii ñadí'í ña é kīni kaa. Tē xoó ña'a natánta'a ní'í ña ñadí'í san ne, kade ña é kīni kaa ni ñá di.

Dá kakā'an Jesuu é ña natekú o Xuva kō

³³ 'É tēkú nto di dá kakā'an ñátā san: "Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mii é káda ntaa nto", ka'an ña. ³⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntó, ñá ku dotó tsí kakuni'i nto da neé ka nuu i. Ná ku dotó tsí kakuni'i nto e dukún kán, tsí ikan kadé kú've Xuva kō. ³⁵ 'Ñá ku dotó tsí kakuni'i nto ñuxiví sa, tsí ñuxiví sa nteku ntí'í dí'in

Xuva kō. Nã ku dotō tsí kakuni'i nto ñūú Jerusaleen, tsí ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁶ Nã ku dotō tsí kakuni'i nto ñūú Jerusaleen, tsí ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁶ Nã ku dotō tsí kakuni'i nto ñūú Jerusaleen, tsí ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁷ Dá ntáka'an ntó ne, da mii tsí é kã'an nto tsí kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é kã'an ntó ne, kade nto é kanañē'e tó'ō e ña vá'a san nto é vii nto.

Dá kanañē'e Jesúsú kō dá ñū'u ini ta'an kō

(Lc. 6:29-30)

³⁸ É tēkú nto tsí kaka'án lei Muísee: “Tē xoó tavā i ntuxnúū ntó ne, tavá nto ntuxnúū ña di. Tē xoó tavā i nú'u ntó ne, tavá nto nú'u ña di”, ka'an. ³⁹ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntó tsí ña náá ntó nĩ ña kini ntáa san. Te kué'é nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó é na kué'é nuu ña é uun sán di. ⁴⁰ Tē xoó kaki'ni nteé í nto é kué'tsi e kué'e nto ña du'nu ntó ne, kué'e nto ña kutuun ntó di. ⁴¹ Tē kade ña'a é kué'tsi kuido nto iña ñá uun sīin né, ikā ká kue'ēn ni'i nto iña ña. ⁴² Te da xōó ka ña'a kaikan ñá nto ne, kué'e ntó nee iña é kaikan ña. Nã ku dēvíni nto tē xoó ña'a ncho naki'i nteé ña iña nto.

Kuinima ntó ña kadē xení ni ntó
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ É tēkú nto tsí kaka'an ñá'a: “Kuinima ntó ta'an nto, ne, ña ku kuinima ntó ña kadē xení ni ntó”, ka'an ña. ⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó e kuinima ntó ña kadē xení ni ntó. Ka'an ntá'vĩ ntó iña ña é kainúu nti'u nto. ⁴⁵ Kidáa ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kãn. Tsí kata'xi Xuva kō é dadĩ tsi kaxi'í nuu ngantii san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nĩ mí ntoo ña'a, ña é kĩni ntáa san, ne, kataxnūu ña é dadĩ tsi o kakiin daví san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nĩ mí ntoo ña'a, ña é kĩni ntáa san di. ⁴⁶ Te da mii tsí kuinima ntó ña'a, ña é kakuinima í nto ne, ¿mí'i ntu nĩ'i nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ña ntaído diu'ún san di. ⁴⁷ Te da mii tsi tā'an ntó ka'an ntó ni ña ntiusí ne, ¿neé ntu é kã'an nto e dóo vá'á ó kade nto? ¿Ñā ntu te kuán o de ña'ā, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō di? ⁴⁸ Divi ntó ne, vii nto é vā'á ni ũn ntĩ ntĩ ña'a, vatā ó de Xuva kō, ña tuví e dukún kãn.

6

Dá kanañē'e Jesúsú núu í é vā'a

¹ 'Dá kãde nto nuu i é vā'á ne, ña kú de nto nūu ña'a da ti é kã'an ñá tsi dóo va'á ña'a nto. Tsi kidáa ne, ña tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kãn, doméni é kãduku ntée nto. ² Dukuān ne, dá kaxntii nto ña ntá'ví san ne, ñá ku ka'án ntó ni ũn ntĩ ntĩ ña'a vatā ó de ña'a é rkĩ xaa ña ntéku e ntáka'an ñá ni ñā'a má ũkún kãn, mé'ñu itsi kãn di. Kuān ó de ña vata koo é kã'an ñá'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Nuú é ntaā i é kãka'án u ni ntó, tsí e divi tsi tsíkan doméni é nĩ'i ña. ³ Ntá tsi dá kaxntii nto ña ntá'ví san ne, nté ña vá'a tiin ni'i ntó ña ku ntáa nto ni ña. ⁴ Xntii xu'ū ntó ña. Tsí ini Xúva kō neé ntáde xu'ū ntó ne, divi ña ta'xĩ ña doméni é kãduku ntée nto.

Dā nañē'e Jesúsú nté koo ka'an ntá'ví
ō
(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, ñá ku ka'án ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntio ña é kuntĩtsi ña ka'an ntá'ví ña má ũkún kãn, mé'ñu itsi kãn di, vata koo é kĩni ña'a san ña. Nuú é ntaā i é kãka'án u ni ntó tsí e divi tsi tsíkan doméni é nĩ'i ña. ⁶ Ntá tsi dá kakā'an ntá'ví nto ne, kukunūu nto mí xoxó ña'a ne, nakadĩ ntó xĩ'í nto. Kidáa ne, diin diin tsi ká'an ntá'ví nto ni Xuva kō. Xuva kō ne, ini ña neé é diin diin tsi kade ntó ne, tá'xi ña é vā'á iña nto.

⁷ 'Dá kakā'an ntá'ví nto ne, ñá ku dotō tsí ka'an ntó vatā ó ntáde ña'a, ña é ñá ini Xúva kō. Tsí tē dóo ki'in ito kã'an ña é divi divi tsi ne, kué'tsi é tēkú Xuva ko ña, kuiní ña. ⁸ Nã ku kuān xkoó de nto, tsí Xuva kō ne, ini ña nee ntĩ'i ntĩ'i kantio nto di'na dá kãkan ntó nta'a ña. ⁹ Du'va koo ka'an ntá'ví nto: Xuvā nti é tuví nto e dukún kãn, na nakuiko ñu'ū ntĩ divi nto.

¹⁰ Kixkada kú'vē ntó iñá ntĩ. Vii nto é ntio nto ñuxiví a, vatā tsi ó de nto e dukún kãn.

¹¹ Tā'xi nto ita é kã'xĩ ntĩ é vĩ'a é uten, vatā ó ntántio ntĩ.

¹² Kada ka'nu iní nto nĩ ntĩ kué'tsi ntĩ, vatā ó kade ka'nu iní ntĩ ni ñā'a, ña e ntáde é kini kaa nĩ ntĩ.

¹³ Nã ku dā vá'a ntó é ntó'o ntĩ nta'a tó'ō e ña vá'a san,

ntá tsi xntii ntō nti é ña vií nti é kīni
kaa é ntio i é vií nti.

Tsí ñi vi ntō é kadē kú'vē nto;
ñi vi ntō e dóo iō nto é vií ntō ne,
ñi vi ntō e dóo ka'nu nto ntii dañu
ntūvi.

Kuan tsi koo na kōo.
Kuan kōo ka'an ntō ni Xuva kō.

¹⁴ Tsí te kada ka'nu iní nto ni ñā'a
dá ntáde ña é kini kaa ni ntō né, kada
ka'nu iní Xuva ko ni ntō ñi. ¹⁵ Ntá tsi tē
ña kada ka'nu iní nto ni ñā'a dá ntáde
ña é kini kaa ni ntō ne, ñā kada ka'nu
iní Xuva ko ni ntō ñi.

*Dá kakā'an Jéssu nté koo kuntoo
ixu ō*

¹⁶ 'Dá ntaíntoo ixu ntō ne, ñā kū
xkuntōo nta'xa ntó vatā ó de ña ntaéni
nta'ví san. Ntánakoto nta'xa ña vata
koo é kūtuni ñā'a tsí ña ntaé'xi ña. Nu
é ntaā i é kākā'an u ni ntō tsí e ñi vi
tsikan domēni é nī'í ña. ¹⁷ Ntá tsi dá
ntoo ixu ntō né, nekīn ntó ñi vi ntó ne,
kīti nto ñi, ¹⁸ vata koo é ña kutúni ñā'a
san é ña ntaé'xi nto. Tsí Xuva kō ne,
iní ñā nē é ñi vi diin diin tsi ntáde ntó ne,
nī'í nto é vā'á nta'a ña.

*Dokuika ña ko é tuví e dukún kán
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ 'Ñá ku nātee kuitin nto é vā'á ña
nto ñuxiví a, tsí i'a ne, kaduku ti ne, ō
kakudu'xe káa nto ne, ō te'ú ne, ō kī'in
du'u. ²⁰ Ntá tsi natee kuitin nto é vā'á
ña nto e dukún kán. Tsí ikán ne, ña
túvi kīti é duku ti ña nto, ntē ña té'u,
ntē xoxó ña du'u é kī'i dú'u ña ña nto.
²¹ Tsí dá mī'í ká ñu'u vā'a é vā'á ña ntó
ne, ikán tuví nima ntó ñi.

*Ñū'ū é kaxi'í nuu kúñu kō
(Lc. 11:34-36)*

²² 'Ntuxnúu kō ne, vata kaa ñu'u
é kaxi'í nuu kúñu ko káa. Te vā'á
ntuxnúu nto ne, kanī kúñu nto kaxi'í
nuu. ²³ Ntá tsi tē ña vā'a ntuxnúu
nto ne, kanī kúñu nto ñinēe. Te ñū'ú
san kuneé ne, kuneé kue'en. Ñinēe
kue'en kúñu ntō.

*Xuva kō né, ō diu'ún san
(Lc. 16:13)*

²⁴ 'Ña kúvi kada tsiñu o ni ūvi ñā'a
tó'o kō é uun kaa tsi. Tsí te ntio ko ñā
uun ña ne, ñā uun sán ne, ñā ntio ko
ñā. Tsí uun ñā'a ña ne, kuiko ñu'u o
ñā; ñā uun sán ne, ñā kuiko ñu'u o ñā.
Dukuān ne, ña kúvi kada tsiñu ō é ñi

kué'en ini ko ñā Xuva kó te dadī tsi
kadā kuení ko nté koo kukuika ō.

*Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Lc. 12:22-31)*

²⁵ 'Dukuān ne, kaka'an u ni ntō: Ñá
ku dē kuení nto ntuvi ña nto, mī'í
kī'xi é kō'o é ká'xi nto, mī'í kī'xi doo
é kunūu nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka
nuu á'vi ntuvi ña nto é vata kaa e é
ká'xi nto? ¿Ñā ntu te dií dií ka nuu
á'vi kúñu ntō é doo san é kunūu nto?
²⁶ Koto nto láa, kīti ntaíko e dukún kán.
Ñá tē ntaítu ti, ntē ña te ntáta'vi ti. Ña
túvi xāka ti mī ñu'u vā'a é ká'xi ti. Ntá
tsi kaxé'e Xuva kō, ñā tuví e dukún
kán, e ntaé'xi ti. ¿Vá dií ka ntu nuu
á'vi a láa san é ñi vi ntō? ²⁷ ¿Vá kúvi vií
ntu nto é kué'nu ká nto te dáva métru,
kuān te dóo kutsu'un ntō?

²⁸ ¿Nté kui kuān nte ntáde kuení
nto nē é kunūu nto? Koto nto itá laa
san nté ō ntaé'nu má kú'u kan. Ntē
ña ntáde tsiñu, ntē ña ntákani. ²⁹ Ntá
tsi nté rei Salamuun ña ni xío doo ña e
dóo vā'á vata kaa laa sán, kuān te dóo
kuika ñā. ³⁰ Tē xe'é Xuva kō é kuān nte
vā'a ito laa san é kántíto veví ne, utén
koko me'ñú ñu'u kán ne, ¿ñā ntu te dií
dií ka ta'xi ña é kunūu nto, nto'o é ña
iní kuintí'xe nti'xe nto? ³¹ Dukuān ne,
ñá ku kutsu'un ntō, ñá ku ka'an nto:
“¿Mī'í ntu kī'xi é ko'o ō, é ká'xi o? ¿Mī'í
ntu kī'xi é kunūu kutāvi o?” Ñá ku
kuān xkoó ka'an nto. ³² Tsí ñā'a, ña
e ñā iní Xúva kō ne, ntánantuku ña ūn
ntí'í nuu i sá'a. Ntá tsi iní Xúva kō,
ña tuví e dukún kán, tsí ntátaan núu
nto un ntí'í nuu i sá'a. ³³ Ntá tsi
ñi'na ntukū nuu iní nto é nantuku ntō
é kadē kú'vé Xuva kō ne, vií nto é vā'a
é ntio ña. Kidáā ne, ta'xi ña un ntí'í
ntí'í nuu i é ntátaan núu nto. ³⁴ Dukuān ne,
ñá ku ntí'í iní nto nté koo vií nto uten,
tsí uten ne, ió ka ntuvi é ntí'í iní nto.
Tsí uten uten ne, xée mī é ntí'í iní nto
nē é vií nto.

7

*Ña ka'an ntée o tuku ña'a
(Lc. 6:37-38, 41-42)*

¹ 'Ñá ku ká'an ntée nto tuku ña'a,
vata koo é ña ka'an ntée ña nto ñi.
² Tsí vata tsí ō kaka'an ntée nto tuku
ñā'a ne, kuan kōo ka'an ntée ña nto ñi.
Vatā ó kākī kú'vē ntó ne, kuan koo
kuntékú kú'vē ntó ñi. ³ ¿Nté kui kaiton

ntun utsi xákā é nuu ntuxnúú ta'an o ne, ñá kaítan ntu'u é nuu ntuxnúú o? ⁴ Te ká'án ni tá'an o: "Tá'xin ntuxnúú o, na nātavá u utsi xákā é nūu san", koo ka'an, ntá tsi ¿mí'i ntu kūvi kinin é natāvan, tsí ntu'u san núu ntuxnúú o? ⁵ Divín é kaeni nta'vín, di'na natāván ntu'u é nūu ntuxnúú o ne, kidáa kūvi kinin é natāván utsi xákā san é nuu ntuxnúú ta'an o.

⁶ 'Ná ku kué'le nto tīnā sán nuu i e kúviko san. Tē ña'á ne, tīn ti nto. Ntē ña ku xé'le nto kutsín san xo'o kiti e á'vi san, tsí kaka nuu ti. Kidáa né, ntuku kui'í tī nto.

Kakan nto, nantuku ntō né, nake'xen ntō xi'í
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Kákan ntō nta'a Xuva kō ne, ní'í ntō. Nantuku ntō né, nani'í nto. Nake'xen ntō xi'í ne, nakaán ña é k'í'vī nto. ⁸ Da xōó ka ña'a é kakan ña ne, ní'í ña. Da xōó ka ña'a é nantuku ña ne, ní'í ña. Da xōó ka ña'a é nake'xen ña xi'í san ne, nakaan.

⁹ '¿Vá iō ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'ū ne, vá xūu ntu kué'le nto i? ¹⁰ O te kākán tsákā ne, ¿vá kōo ntu kué'le nto i? ¹¹ Ntō'o é kīni kaa nima ntó ne, kaxé'le nto é vā'á i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ta'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, é vā'á, tē xoó kakan í ña?

¹² 'Da nēé ka nuu i é ntio nto é víi ña'a ni ntō né, kuan kōo víi nto ni ñā di. Tsi sá'a kakā'an lei Muísee, ni ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa.

Xi'í é ña ní'í
(Lc. 13:24)

¹³ 'Kúk'vi nto xi'í é ña ní'í san. Tsi dóo ní'í xi'í é kañe'le dô'vi kan. Ná tē neé ntii tū'un é k'í'in o itsi tsíkan ne, ñá te da dīi ña'a ntáñe'le ña ikán. ¹⁴ Ntá tsi ña te ní'í xi'í mí kuíta ntí'xin ó é ní'í kō ntuví va'á iña ko. Dóo ntii tū'un é k'í'in o itsi sá'á ne, ñá tītín ña'a ntánan'í ña.

Kutuni kó te vā'á utun san te kíi kiti i
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Kuenta tsí víi nto ña e ntáka'án naa Xuva ko, ña é ña te nuu é ntaā i ntáka'an. Ntio ña é kadā kuení nto é vata ntāa le'ntu ntāa ña, ntá tsi nima ña ne, vata ntāa tina kū'u ntāa. ¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ña tē ini nto nté o de ña. ¿Vá ntákii ntu tinti'o xo'o iñū? ¿Vá ntákii ntu kiti ígu tun

veñuu? ¹⁷ Te vā'á utun sán ne, vā'á kiti i. Tē ña vā'a utun sán ne, ñá vā'á kiti i di. ¹⁸ Te vā'á utun sán ne, ña kíi kiti é ña vā'á. Tē ña vā'a utun sán ne, ña kíi kiti é vā'a. ¹⁹ Da nēé ka utun é ña kakíi kiti va'á ne, nakīn ó né, ka'mi ó. ²⁰ Dukuān ne, kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i.

Ñá te un nti'í ñā'a é kūvi k'í'vi ña mí kadé kú've Xuva kō
(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Kuān te dóo tītín ña'a ntáka'an ña e Tó'lo ña ko, ntá tsi ña te un nti'í ña xēe ñá nta'a Uya kō. Da mii tsí ña e dé ntaa é káka'an Úvā ko, ñá tuví e dukún kán, é xēe ña. ²² Ntuví tsikán ne, ñá te da dīi ña'a ká'an ñá ní ko: "Tō'ó nti, nti'í ne, ká'an ntí kuenta iña ntó ne, nakúnú ntí é ña vā'a kuēnta iña nto. Nuu i é dóo na'nu é idé nti kuenta iña ntó di", koo ka'an ña. ²³ Kidáa ne, ká'an ú ní ñā: "Xu'ú ne, ñá iní u nto. ¿Koo xio nto, tsí ña vā'á ó ni ide nto!", koo ka'án u ni ñā.

Uvi núu i ētí'vi'í
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Dá xōó ka ña'a é kátekú i é káka'án u, te káda ntaa ña tú'ūn é káka'án u ne, vata kaa ña e dóo ki'in iní í kaa ña, ña é xntítsi vi'í i nú xuú san. ²⁵ Dá kīn davi nu'ú san ne, ē'nu ntute san. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú vi'í ña kán, ntá tsi ña ni kīn vi'í san, tsí ntitsi kutu nú xuú san. ²⁶ Dá xōó ka ña'a, ña é kátekú i é káka'án u ne, ntá tsi ña káde ntaa ña tú'ūn kó ne, vata ntāa ña tuntu ntāa ña, ña é xntítsi vi'í i nú ñuti. ²⁷ Dā kīn davi nu'ú san ne, ē'nu ntute. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú vi'í ña kán ne, uun ito tsí kīn. Kūnaá kue'en vi'í ña —ka'an Jesús.

²⁸ Dā kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kóo dā kúdu'va ña'a san é kuan ó nakua'a ña ña, ²⁹ tsí nakua'a ña ña vatā ó kanakuā'a ña'a, ña e dóo ki'in iní i. Ná te ni nakua'a ña ña vatā ó de mastrú lei san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu i
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Dá kúntíi Jesús xúku san ne, ñá te da dīi ña'a intíkin ñá ña. ² Xēe ūun ña'a,

ña kanakó'xo kúñu ī, mí tuví ña ne, inchiti ña nūu ñá, kaka'an ña:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

³ Nákāa Jesuu nta'a ñá ne, tiin nta'a ña ñā ne, dá kakā'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsi i ntuvá'a ña ne, ntī'i kui'í san.

⁴ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kuenta tsí viin. Ñá ku kā'an ni ña'a nté o kuvi o, ntá tsi kuē'en mí tuví dutú san, nañē'en ña kúñu ō. Da kidāa kuē'én doméni iña Xuva ko é kākā'an lei Muísee, vata koo é kūtuni ñá'a san tsi é ntuvá'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'ō sntadun
(Lc. 7:1-10)

⁵ Dā xee ñá ñuú Capernaú ne, xéē tó'ō é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne, ⁶ kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, tuví ña kade tsiñu iñá ko nú vi'í kó kán ne, nautun ña. Ñá tē nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷ Kidāa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kí'ín u, dá ntavá'a ú ña —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi kaka'an tó'ō sntadún san ni ñā:

—Tō'ó, ñá tē neé nuu á'vī u é kī'in nto nú vi'í kó kán. Te da mii tsí é ka'an ntó ne, ntuvá'a ña. ⁹ Xu'ú ne, ió ña kade kú've iña kó ne, kade ú tó'ō sntadún san di. Te kā'án u ni ūun ña'a é na kī'in ñá ne, kī'in ntī'xe ña. Te kā'án u ni tūku ña'a é kī'xi ña ne, kī'xi ntī'xe ña. Te kā'án u ni ña kade tsiñu iñá ko é vii ñá tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰ Da kúdu'va Jesuú da téku ña é kākā'an tó'ō sntadún san ne, kaka'an ñá ni ñā ntántikín ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Váta kīnī u uun ña'a, ña e dóo kakuintí'xe i, nté ña ñuú Israee. ¹¹ Ne, ka'án u ni ntō tsí tītín ña'a kī'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxiví san é kuntoo ña, ka'xí dadii ña ni ñata ika ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoo nú mēsa mí kadē kú've Xuva kō. ¹² Ntá tsi ña'a, ñá kuini i é duku ntée ña kuntōo ña mí kadē kú've Xuva kō ne, nakuítá nuu Xuva ko ña mí díí ka ikā, mí dóo nee. Ikān e kueku ña ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā —ka'an ña.

¹³ Kidāa ne, kaka'an Jesuu ni tó'ō sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kūví vata tsí o kuintí'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Pedru
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Dá kúkí'vi ña má vi'í Pedru kán ne, iní Jesuu é tuví ntaa ñuntí Pedru san e dóo kaxé'e ña ka'ni. ¹⁵ Kidāa né, tiin nta'a Jesuu ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dá nakuntísi ña, de vá'a ña é ká'xi ña.

Ñá te da dī ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Dā kuáa va'á ne, xéé ñā'a san mí tuví Jesuu. Dōo tītín ña'a ntánteka ña ña é ñū'u é ña vá'ā nima i. Jesuú ne, uun tsi tú'un ña nakuíta ña é ña vá'ā san ne, ntavá'a ña ña nchokuví san di. ¹⁷ Kuan ō kúví vata koo é kūntaa é kākā'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaa: “Mii ña é ntā'a ña kui'í ko ne, mii ña ído ña nuu i é ntánto'o kō”, ka'an ña.

Ña é ntio i kuntikín Jesuu
(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Dā iní Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí kī'in ña, kuita ntī'xin ña uun xo diñi mínī san. ¹⁹ Xéé ūun mastrú lei san, ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastrú, kuntikín u nto dā mí'í ka mí kī'in nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Xtéé san ne, ió mâvi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kiti ntaíko e dukún kán né, ió taka ti mí kañu'u vá'a ti di. Ntá tsi xu'ú é vēxkúvī ú ñatīí ne, ña tūví mí kutūví da'na dikí ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntīnī'í ña né, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó nti, ta'xi nto é di'na kiku'xí u uvā kó ne, da kidāa kuntikín u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Kuntikín ko. Xtuvín miin ñá ntīxí san, na kú'xi ta'an ña ña ntīxí ni'í ñā —ka'an ña.

Dā téé kadin Jesuu tátsin ni ntūte mínī san
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Kidáa ne, ñú'u ña tun ntōó san nī ña ntántikin ña. ²⁴ Un vá'a tsi ínu tatsín san kidaa, dā nté kúk'vi ntute san iní tun ntōó san. Ntá tsi kakidi Jéssu. ²⁵ Kué'en ña ntántikin ñá ne, nantóto ña ñā, ntáka'an ña:

—¡Nakakū ntó nti, Tó'ō nti, tsí doko sa téni ō! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui ña kue'e ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidáa ne, nákuñtísi ña, kaka'an ñá ni tátsín san ni ntúte sán ne, kúkadín.

²⁷ Koó dā kúdu'va ña ñu'u tun ntōó san, ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sá'a? Tsí un tsi nte tátsín san ni ntúte san kade ntaa é káka'an ña —ka'an ña.

Ntúvi ñátí, ña ntoo ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'a nima i
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Dā xee ñá uun xo diñi ntute san mí tuví ñuu é nani Gádará ne, úvi ñatíi ntíi ña nú ñaña kapūsantu kán ne, xée etsín ña mí tuví Jéssu. Ní'ū é ña vá'a san nima ñá ntúvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'vī ña'a san é kuíta ntí'xin ña mí ntoo ña. ²⁹ Ntáka'chu'u ntáa ñatíi san, ntáka'an ña:

—¿Nté ntú koo víi nto nī ntí, I'xá Xuva kō? ¿Vēxnánto'o ntu nto ntí di'na dá xēe ntúvi i é ntō'o ntí? —ka'an ña.

³⁰ Da'a sán ne, ñu'u kutsín, ntaé'xi tí. ³¹ Ntaíkan é ña vá'a san da xe'e nta'a Jéssu:

—Te nakuitā ntó nti ne, ta'xí nto é k'vī nti nima kútsín san —ka'an.

³² Kaka'an Jéssu:

—Kuē'en —ka'an ña.

Ne, ntíi é ña vá'a san nima ñatíi san, kúk'vī nima kútsín san. Un ntíi ntíi kutsín san ínu tí, kue'en tí xi'nti kán, ne, náko'xó nuu tí kúñu tí nu míní san. Ikán téní ntíi ntíi tí.

³³ Ínu ña ntáde kuenta kútsín san, kunú'u ñā ñuú ña kán ne, ka'an ntáa ñá ni ñá'a san un ntí'í e kúvi, nté ō kúvi ni ñá'a, ña é ñu'u é ña vá'a san nima i.

³⁴ Un ntíi ntíi ña ñuú i sán ne, xée ñā mí tuví Jéssu. Dā íni ña ña ne, ntáka'an ñá'a san ni Jéssu, na víi ñá da xe'e, na ntáka ña ñuú tsikan.

9

Dā ntavá'a Jéssu úun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu i
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Kidáa ne, ínū Jéssu tún ntōó ne, ítā nti'xin ña míní sán ne, náxee ña ñuú mii ña. ² Kidáa ne, xee ní'i ñá'a san uun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu i, ntekú ña chidō. Dā íni Jéssu tsi dōo ntákuinti'xe ña vexní'i ña sán ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu i san:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsí e dé ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú leí san ne, dē kuení mii ñā: “É kuān ó kaka'an ñá sá'a ne, dotō tsí kaka'an ña tú'ūn é da mii tsi Xuva ko kúvi ka'an ña”, dé kuení ña.

⁴ Ntá tsi ini Jéssu neé ntádē kuení ña, ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dōo kīni o ntádē kuení ntu nto? ⁵ ¿Nee iña é díi ka ña ntii tu'un é ká'án u, te kuiní ntó, ō é ká'án u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi ō”, ō é ká'án u: “Nakuntísin ne, kakan ve”?

⁶ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsí kuvi víi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, é káda ka'nu iní u kuétsi ntō ñuxiví a —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu i san:

—¡Nakuntísin ne, naki'in chido ō né, kúnú'un nú ví'i o kán! —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, nákuñtísi ña, kunú'u ña nú ví'i ñā. ⁸ Dā íni ña'a san sá'a né, dōo u'ví ña. Ntáka'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō é xē'é ña é kúvi víi ña'a san vatā o dé Jéssu.

Dā kána Jéssu Máteu

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Dā ntáka Jéssu íkán ne, kué'en ká ña. Íní ña uun ñatíi, ñá nani Máteu. Tuví ña mí kaido ña diu'un xōó san iña ñá ñuú Roma. Kaka'an ñá ni ñā:

—Kuntíkin ko —ka'an ña.

Nákuñtísi Mateú san ne, kué'en ña kúntikin ñá ña.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jéssu má ví'i kán ne, ñá te da díi ña ntaído diu'un xōó san xee ña, ni tuku ña'a, ña kiní ntáa dí. Dadíi tsi intóo ña nú mēsa ni Jéssu ni ña ntántikin ña. ¹¹ Dā íni ña fariseú san ne, tsixe'e ñā ña ntántikin Jéssu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadíi ntú mastru ntó san nī ña ntaído diu'un xōó san ni ña iō kuétsi i san? —ka'an ña.

12 Dā téku Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñā é vā'á o ni ī ne, ña ntántio ña medíkū; mii tsī ña ntánchokuví san.

13 Kue'ēn ntó ne, nakuā'a nto tú'ūn sa'a, vata koo é kūtuni nto nee iñá ncho ka'an sá'ā: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ini nto ta'an nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō. Tsí xu'ú ne, ñá te ña'a é vā'a véxnantuku ú, tsí ña'a é iō kuetsí i —ka'an ña.

Dā tsixe'e ña Jēsuu nté koo vií ña da ntaíntóo ixu ñā

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Kidāā ne, xéē ña ntántikín Juaán san mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui nti'í nī ña fariseú san ne, ntaíntóo ixū nti, ntá tsi ña ntántikín ntó ne, ña ntáde ña? —ka'an ña.

15 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuntoo nta'xa ntu ña kaxee viko mí tánta'a ña'a dá tuví dukuān ña tánta'a san ni ñā? Tsi xéē ūra i é ntáka ña tánta'a san mí ntóo ña ne, kidāā né, kuntoo ixu ñā.

16 Te nāteé nuu ō doo tsudé ne, ñá nāxnteé nuu o doo é vāta natíxī du'nu áta kō mí ntátsin, tsí ntatsin xtuku te natíxī doo xéé sán ne, dií dií ka kukue'e ntatsin. 17 Ntē ña tsu'un o ntute tñti'o xee ini tsá'a atā e kúvi ññi, tsí ntatsin ññi sán ne, katí nti'í ntute ti. Nté ññi san ña kaidiá'vi ká i di. Tsí tsu'un o ntūte tñti'o xee ini tsá'a ññi xéé, vata koo é xntii ntuví nuu i —ka'an ña.

Íñā dióko Jairu ni ñádí'í, ña tñn nta'a dōo Jesuu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Da ññi kākā'an Jesuu ni ñá ne, xéé ūun ña'a ña tsiñu i, inchí'ti ña nūu Jesuú ne, kaka'an ña:

—Dā ve xí'i a dióko ko. Ntá tsi te kī'xi nto ne, te tñn nta'a nto ī né, ntoto —ka'an ña.

19 Nákuntítsí Jesuú ne, kué'en ñā kántikín ñá ña, ni ūn ntí'í ntí'í ña ntántikín ñá di. 20 Kidāā ne, vé'xi uun ñádí'í ata Jesuu. Ñádí'í san ne, é ūxuvi kuía é kaeti niñi ña. Xéé etsin ña ata Jesuú ne, tñn nta'a ña ntēte doo ña.

21 Tsí dé kuení ña: “Te da mii tsi dū'nu ña tñn ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña.

22 Xkokōto Jēsuu áta ñā ne, īnī ña ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuínti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

23 Dā xee Jēsuu nú vi'í ña tsiñu i sán ne, īni ña ña ntánakueku san; tēkú ña é kō da ntákachu'u ntáa ña'a san ntaéku ña ne, 24 kaka'an ñá ni ñā:

—Koo xio nto. Ñá te ni xī'í tun; kūdii kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntée ña'a san Jesuu. 25 Ntá tsi dā kíñu'u ña ña'a san kí'i kán ne, kúkí'ví ña má vi'í kán ne, írkāa ña nta'a tún ne, nákuntítsí tun. 26 Kidāā né, kūtuní un ntí'í ntí'í ña ñuú i é ntoo etsin nté ō kúvi.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá'a, ña kuāa

27 Dā ntáka Jesuu íkán ne, uvi ñá'a, ña kuāá, kuntikín ñá ña, ntákana ña ña:

—¿Ntūnta'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

28 Dā ita ntí'xin Jesuú san má vi'í kán ne, xéé etsin ña kuāá san mí tuví ña. Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto e kuvi vií u sá'ā? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō nti —ka'an ña.

29 Kidāā ne, tñn nta'a ña ntuxnūu ñá, kaka'an ña:

—Na kúví vata tsí ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

30 Kidāā né, nāxi'i ntuxnúu ña. Dōó ka'an Jēsuu ni ña:

—Kuenta tsí vií nto vata koo é ña kutúni ñá'a san —ka'an ña.

31 Ntá tsi ura tsí i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá ni ūn ntí'í ntí'í ña ñuú tsikan nté ō dé Jesuu ni ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña ñi'í

32 Dā ve tsi ntáka Jesuu ni ña ntántikín ñá ne, xee ní'i ña'a san uun ña ñi'í, ña nuu é ña vá'ā nima i.

33 Dā nakuíta Jesuu é ña vá'ā san ne, nāka'an ñá ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Nté uun ito vata kíni o é kuan koo kúvi ñuú Israee! —ka'an ña.

34 Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kūdii tó'ō e ña vá'ā san kaxe'e é kúvi vií ña sá'á nakuitā ñá é ña vá'ā san —ka'an ña iña Jesuu.

Dā ntúnta'ví ini Jesuu ñá'a san

³⁵ Īka Jesuu un ntíí ntíí ñuú kuetsi ni ūn ntíí ntíí ñuú na'nu, kanakuā'a ña má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san, kaka'an ntódo ña tú'ūn é vā'á san iña mí kadē kú've Xuva kō. Kantavá'a ña da nēé ka nuu i kuí'i e ntákuvi ña'a san. ³⁶ Dā ini ña é ña te da díi ña'á san ne, ntūnta'ví ini ña ña tsi dóo ntánto'o ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntáa le'ntu é xoxo páxtu ti ntáa ña. ³⁷ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Dóo iō ñá'a é vāta tekú ña tú'un Xuva kō, ntá tsi ña titín ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntáa matu e dóo kuāan ne, xoxó kue'e ñá'a é ta'vi ñá. ³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'o itú san na taxnūu ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kitá'vi ña itú san —ka'an ña.

10

Dā náxaxnuu Jesuu úxuví pustru ña (Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Kāna Jesuu úxuvi ñá'a, ña é víi pustru ñá ne, xé'e ña é kuvi nakuitā ña é ña vā'á san, é kúvi ntavá'a ña ña'a san un ntíí ntíí nuu i é ntákuvi ña.

² Du'va nanī pustru, ña é uxuvi san: ña é kuvi ūn ne, Simuun ña (Pedru nani ñá di), ni enī ñá, Andree; ni Sántiaú, ni enī ñá, Juaan, ntuvi í'xá Zebedeu; ³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmaá, ni Māteu, ñá kaido diu'un xōo; ni Sántiaú, í'xá Alfeú, ni Tādeú, ⁴ ni Simuun, ñá kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é díko Jéssu.

Taxnūu Jesuú pustru ña é na kika'an ntódo ña (Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Taxnūu Jesuu ña é uxuvi ñá'a san ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ñá ku ñe'e nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; nté ña ku ñe'é nto mí ntoo ña Samariá san di. ⁶ Ntá tsi kue'en nto mí ntoo ña Israeé, ña é vāta ntáa a le'ntu é kunaa ntáa ña. ⁷ Da nī ntaíka nto ne, ká'an ntódo nto tsi é xee étsin ntuvi dá kani ntuvu Xuva ko kadā kú've ña. ⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantoto nto ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kuí'i é kánakó'xo kúñu i; nakūnu nto é ña vā'á san. Dómēni ní'i nto é kúvi víi nto sá'a. Dukuān ne, ña kí'i nto xā'ví i nee é víi nto.

⁹ Ña kuído nto ōro, nté diu'un kuí'xin, nté diu'un kuaan, ¹⁰ nté itīn nto é kū'un iña ntó itsi kán. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun ntō, tsí ña ntáde tsiñu ne, da mií é ní'i ña é ka'xí ña.

¹¹ 'Da nēé ka ñuú, tē lú'nti te kā'nu, mí xēe ntó ne, ntuku ntō xoó ña'a, ña é vā'á ne, kuntoo nto ni ña dā nté ntáka nto ñuú tsikan. ¹² Te kúkí'vi ntō má vi'i kán ne, ká'an nto ni ñá Ntiusi. ¹³ Te vā'á nti'xe ña'a sán ne, ká'an nto, na kué'é Xuva kō é kūntoo vā'a ña. Tē ña vā'a ña'a ña ne, ñá kuntoo vā'a ña. ¹⁴ Tē ña ta'xi ña é kuntoo nto ne, o ña kuintí'xe ña é ntáka'an ntó ne, nakídi nto nti'xen nto xákā ñuú san te ntaka nto ikán. ¹⁵ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí díi ka vā'a kōo iña ñuú Sodoma ni ñuú Gomora é kōo iña ñuú tsikan ntuvi tē xe'é Xuva kō é ntō'o ña.

Nuu i é nto'o kō

¹⁶ 'jKoto nto! Kataxnūu ú nto é kí'in ntó vatā ó kañe'e a lé'ntu mé'ñū tina kú'ú san. Kantio e dóo ntíto víi nto vatā ó de koó san, ntá tsi víi nto vata kaa paloma, é ña te díin ti. ¹⁷ Kuenta tsí víi nto, tsí ña'a sán ne, kí'in ní'i ña nto nūu ña tsiñu i sán ne, kani ña nto ntuku iní vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. ¹⁸ Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i san ni ntā'a reí san kuenta iñá ko vata koo é ká'an ntó kuenta iñá ko ni ña, ni ñá'a, ña e ñá ini Xúva kō. ¹⁹ Ntá tsi te ntáda ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku itsu'un ntō nee é ká'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō nté koo ka'an ntó ura tsikan. ²⁰ Ña te mií ntō é ká'an nto kidaā, tsi Espiritū Sántū san ta'xi ña tú'ūn é ká'an nto.

²¹ 'Natíi san ne, ntada ña kuenta é ní ña nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva í'xá san ne, kuan kōo víi ña ni í'xá ñá di; í'xá san ne, kí'i nchu'vi ñá uva ñá ne, ka'ní ña ña. ²² Ñá ntōo kue'en ña'a san nto kuenta iñá ko. Ntá tsi xoó ña'a kutíi ña dā nté nainu xtuku ú ne, nakáku ña. ²³ Dā ntádē xení ña ni nto ūn ñuú ne, kunu nto kue'en ntó tuku ñuu. Tsí nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō, ñá kuné'é nto xee nto un ntíí ntíí ñuu é ntoo ñuú Israeé dí'na dá nainu xtúku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

²⁴ 'Nté uun ña kanakuā'a san é díi ka ka'nu ña'a ña é mastru ña ne, nté

uun ña kade tsiñu san é dií ka ka'nu ña'a ña e tó'o ñā. ²⁵ Vata ō kúvi mastrú san ne, kuan kōo kuvi ña ntántikin ñā di. Vata ō kúvi tó'o ñā ne, kuan kōo kuvi ña kade tsiñu iña ñā di. Tē ntáka'an ñā'a tsí xu'ú e tó'o e ñā vā'ā sán u ne, kuan tsi kōo ka'an ñā iña ntó di.

*Xoo é u'vī ko
(Lc. 12:2-7)*

²⁶ Ñā ku u'vī ntó ñā'a. Tsí ña tuví nee iña é tuví xu'ú vevii é ña tuví díto rkontúvi; ña túvī nee é ntáde xu'u o vevii é ña kutúni ñā'a san. ²⁷ Nēe é kākā'án u ni ntó dá nēe ne, ká'an nto ni ñā'a sán ntuví a. Nēe é tekú nto é kākā'án xú'u ú ni ntó ne, kachu'u ntó nte díki ví'i nto kan. ²⁸ Ñā ku u'vī ntó ñā'a, ña é kúvi ka'ní da mií kúñu kō, ntá tsi ña kuvi ka'ní ña nima ko. Xuva kō é u'vī ntó ña, tsí dívi ñā é kuvi nantí'i ña nima kó nī kúñu kō dō'vi kan.

²⁹ Kūdii uun séntavu ntádiko ña uvi a láā skuaán san. Ntá tsi nté uun ti ña kuvi ti, te Xuva kō ña ntío ñā. ³⁰ Ntó'o ne, un tsi nté idi díki nto ntánté'vi. ³¹ Dukuān ne, ñā ku u'vī nto, tsí dií dií ka nuu á'vi nto é vāta ntāa a láā sán, kuān te titín ti.

*Ñā ntáka'an é ini Jesuu
(Lc. 12:8-9)*

³² Un ntíi ntíi ñā'a, ña ntáka'an nuu ñā'a san e ini ña kó ne, ká'ān ú ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsí ini ú ña di. ³³ Ntá tsi tē xoó ñā'a kaka'an ñā ni ñā'a san e ñā ini ñā ko ne, ká'ān ú ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsi ñā īni ú ña di.

*Ntānā ñā'a kuenta iña Jesuu
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Tē kuini nto ne, vé'xī u é kūntoo vā'a ñā'a ñuxiví a. Ñā te vé'xí u é kūntoo vā'a ñā, tsi vé'xí u é na nāa núu ñā. ³⁵ Tsi vé'xí u é na nāa núu i'xá ni uva ī, é nāa núu dióko ña ni dí'i ñā, é nāa núu énu ña ni ñuntíi ñā. ³⁶ Ki'i nchu'vi ña ñavi'i mii ñā.

³⁷ Tē xoó ñā'a é dií ka ntio ña dí'i ña ni uva ñā é xū'ú ne, ñā tē nee nuu á'vi ñā é kuntikin ñā ko. Ne, tē xoó ñā'a é dií ka ntio ña i'xá ñā ō dióko ñā é xū'ú ne, ñā tē nee nuu á'vi ñā é kuntikin ñā ko. ³⁸ Tē xoó ñā'a ña ntío ña kuvi ña kuenta iña ko dá kantikin ñā ko ne, ñā tē nee nuu á'vi ñā é kuntikin ñā

ko. ³⁹ Tē xoó ñā'a dóo ntio ña é koo é vā'á ntuví iña ña ñuxiví a ne, ñā nī'i ña é vā'á e dukún kán. Ntá tsi tē xoó ñā'a nakunāa ña ntuví iña ña ñuxiví a kuenta iña ko ne, ní'i ña ntuví vā'á iña ña e dukún kán.

*Dómēni é duku ntée o
(Mr. 9:41)*

⁴⁰ Tē xoó ñā'a kade ña ni ntó é vā'á ne, dívi ú kade ña nī ko é vā'á di. Tē xoó ñā'a e vā'á ó de ña nī kó ne, vā'á ó de ña nī ña táxnūu kó di. ⁴¹ Tē xoó ñā'a e vā'á ó de ña ni ūun ñā'a kuenta iña i é kākā'án ñā naa Xuva kó ne, ní'i ña é vā'á vata kaa domēni é kāduku ntée ña ntáka'án naa Xuva ko. Tē xoó ñā'a e vā'á ó de ña ni ūun ñā'a, tsi dóo vā'á ñā'a ña ne, ní'i ña é vā'á vata kaa domēni é kāduku ntée ña é vā'á ñā'a san. ⁴² Tē xoó ñā'a kué'e ña uun e'xin ntute ví'xin é kō'o uun á na kuetsi, na kantikín ko ne, nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntó tsí ní'i ntí'xe ña domēni —ka'an Jesuu.

11

*Dā táxnūu Juaan Bautista ña ntántikin ña mí tuví Jesuu
(Lc. 7:18-35)*

¹ Dā kúvi teé tsiñu Jesuu úxuvi ñā'a pustru ñā ne, ntaka ña ikan, kūka'an ntódo ña ta'án ñuu ta'án ñuú, kanakuā'a ña ñā'a san.

² Da ñi nuu kutū Juaán ne, kūtuni ña un ntí'i nuu i é kade Cristú ne, taxnūu ña ña ntántikin ña ³ é tsixe'e ña Jēsuu té dívi ntí'xe ñā é ká'an ñātā san kídaā tsí kí'xi ña, o te kuntetū ká ña tuku ñā'a.

⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kue'ēn nto mí tuví Juaán ne, ká'an nto ni ña nuu i é ntátekú nto ni nūu i é ntaíni nto. ⁵ Ká'an ntó tsi náxi'í ntuxnūú ña kuāá, tsi náka ña xné'e, tsí ntuvá'a ñā kanakó'xo kúñu ī, tsi nátekú ña lo'ō, tsi ntóto ña xi'i, tsí kaka'an ntódo u tú'ūn vā'á iña Xuva ko ni ñā ntā'ví san. ⁶ ¡Nté kuān nte vā'á ó ni ñā'a, ña é ña kákuka'an núu i ko! —ka'an ñā.

⁷ Dā kunú'u ña ntántikin Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñā nī ñā'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iña Juaan:

—¿Nee iña ntu ixkoto nto má kū'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kākantá nuu da kainu tatsín san?

8 ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kōto ntu nto uun ña kuika, ña é nuu doo e dóo va'a? Ña kuān ntáa sán ne, nú vi'i rei san ntoo ña. 9 ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kīni ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaán ne, kaka'an ntí'xe ña naa Xuva ko ne, dií ka ka'nu ña'a ña é da xōó ka ña'a, ña e ntáka'án naa Xuva ko. 10 Tsí uve na'a tú'un Xuva ko, kaka'an íña ña:

I'a taxnúu ú maú ko é kodo nuū ña, é nakōo tú've ña itsi mí kī'in, ka'an. 11 Nuū é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí xoxó ña'a, ña e káku ñuxiví a, e dií ka ka'nu ña'a ña é Juaan Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é dií ka lú'nti ña mí kadé kú've Xuva kō ne, dií ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

12 'Nté ntúvi dá eni ntu'ū Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté vevíi ne, ncho vií ña'a san dú'xen ni ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ña ntákudiin san ne, ncho nantí'i ña ña. 13 Un tsi da nté xee Juaán san ne, un ntí' ntí' ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa, nī lei Muísee ne, ntáka'an ñá nté koo kuvi ntuvi dá kixkadā kú've Xuva kō. 14 Tē ntio nto é kuínti'xe nto ne, tsí Juaán san ne, divi ña é Elia ña. 15 Xoo é kátekú i ne, na kīni ña.

16 '¿Nee íñá ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo vevíi, ña é ñá ncho tekú i? Vata ntáa i'xá e ntánadiki nu á'vi kán ntáa ña, i'xa é ntáka'an ní'i tā'an i: 17 “Nakuékū nti choo íña viko ña tánta'a san ne, ñá ni ite'le ntō; íta nta'xa ntí vatā ó kaita ña da kaíntu'xi ña'a ne, ña ni éku ntō”, ka'an na. 18 Tsí ki'xi Juaán san ne, ntē ñá ini xi'i ñá ne, ntē ñá ini e'xi ñá ne, ntáka'an ña'a san tsí nuu é ña vá'a nima ña. 19 Vevíi ne, xēé ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kae'xí u ne, kaxi'i ú ne, ntáka'an ña tsi dóo ini e'xí u, dóo ini xi'i ú di ne, ntáka'an ña tsí xu'ú ne, dōo vá'a tiin ú nī ña ntaído diu'un xōó san nī ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsi dóo ki'in íni ntí'xe Xuva kō da ntaíni o nté o de ña ntántikin ña —ka'an Jéssuu.

Ñuu mí ña ni kuínti'xe ña'a san (Lc. 10:13-15)

20 Kidáa né, eni ntu'u Jéssuu kade tíi ña nī ña ñuú i san, mí dóo ki'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsí ña ni náti'vi íni ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

21 —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Betsaida! Tē dí ni íni ña ñuú Tiru ni ñá ñuú Siduun núu i e dóo na'nu é íni nto ne, nté emá tsi é náti'vi íni kue'en ñá ne, ínūu ña doo lakí ne, dá'vi ña dikí ña xáa vātā xkoó ini ña dá ntoo nta'xa ña. 22 Ntá tsi kaka'án u ni nto, tē xee ntúvī é xntékú kú've Xuva kō ne, ní'i ntō e dií dií ka nto'o nto é vātā káa ñuú Tiru ni Síduun, tsí ña ni kuínti'xe nto ko. 23 Divi ntō, ña ñuú Capernaú ne, dóo kuika ntō né, dōo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuítá nuu ña nto dō'vi kan, tsí ña ni kuínti'xe nto ko. Tē dí ni íni ña ñuú Sodoma núu i e dóo na'nu é íni ntō ne, tuvi dukuan ñuú tsikan nté vevíi. 24 Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí dií ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatā o kúvi ñuú Sodomá tē xee ntúvī é xntékú kú've Xuva kō —ka'an Jéssuu.

Ki'xi nto nī kó ne, ní'i nto dā'na (Lc. 10:21-22)

25 Kidáa ne, kaka'an Jéssuu:

—Ntadiá'vi nto, Xuvā ko, Tó'ō e dukún kán ni ñuxiví a di, tsí xnuu xu'ū ntó nuu i é nuu é ntaā í san é ña kiní ña dóo ki'in íni í san nī ña dóo tu've i sán di ne, nañē'e ntó ña ntā'vi san. 26 Kuān ō dé nto, tsí kuan ō ntío nto é vií nto —ka'an ñá ni Xuva kō.

27 Kaka'an xtúku Jesuu:

—É ta'xi Xuva kō é un ntí'i nuu i ntā'a ko. Xōxó ña'a é íni ntí'xe ña xoo é I'xá Xuva ko, da mii Uvā kó ini ña. Xōxó íni i xoo é Xuva kō, da mii tsi I'xá ñá, ni da xōó ka ña'a é ntio I'xá ña é kūtuni ña. 28 Ki'xi nto, un ntí' ntí' nto e ntákuitā nto kuenta íña tsiñu e ntáde nto, ni kuēnta íña i e ntánto'o nto ne, ta'xi u é kūntoo da'na nto. 29 Kuntikin ntó ko ne, nakuā'a ú nto. Tsí ña te díin u, ñá te ka'nu ña'a ú ne, ní'i nto dā'na. 30 Ñá vī'xín kaa itsi ko, ntē ña ntii tu'ún tsiñu é tā'xi ú nto di —ka'an ña.

12

Dā tñn pustrú san xoko trigu ntúvi dá iō dá'na (Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Kidáa ne, itā nti'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá iō dá'na. Ntáka'kin ña ntántikin ñá ne, tñn ña xoko trigú san ne, da é'xi ña. 2 Ntá tsi dā íni ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—Uun ō ntáde ña ntántikin nto é dóo xií kaa é vīi o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Vāta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kídaa, ni ña ntini'i ñā? ⁴ Kúkí'ví ña má vi'i Xuva kō né, ē'xí ña tañú'u kuiko e dóo xií kaa é ka'xí ña, tsí da mii tsi dūtú san ntaé'xí ña tañú'u tsikan. ⁵ ¿Ō vata nakua'a ntu nto mí uve na'a kaka'an léi Muísee? É dūtú san ntáde tsiñu ña ini ukún ka'nu kán ntuvi dá iō dá'na ne, ña túvi nēe nuu i é kīni kaa ntáde ña. ⁶ Kaka'an u ni ntō tsí i'a tuví e dií ka ka'nu é xukún ka'nu san. ⁷ Ñá ini nto neé ncho ka'an Xúva kō dá kakā'an ña sá'a: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ini nto ta'an nto”, ka'an ña. Tē dí ni ñe'e diki ntí'xe nto sá'a ne, ñá ni ká'an ntée nto ña'a, ña é ña tuví kuétsi i. ⁸ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, xu'u é kadē kú've u ntuvi dá iō dá'na di —ka'an ña.

Ñatíi, ña é itsi ntá'a i
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ntáka Jesuu ikán ne, kúkí'ví ña ini vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. ¹⁰ Ikán tuví uun ñatíi, ña é itsi ntá'a i. Tsixe'e ña'a san Jéssu:

—¿Ña xií kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña. Kuan ō ka'an ñá vata koo é nī'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te ūun kudii á le'ntu nto iō ti ne, te kō'xó nuu ti xavi ntuvi dá iō dá'na ne, ¿ñā ntu natavá nto ti?

¹² ¿Ñā ntu te dií ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuān ne, ñá te xīi kaa é vīi o é vā'á ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

¹³ Kídaā ne, kaka'an ñá ni ñatíi san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa nti'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san.

¹⁴ Kídaā ne, ntíi ña fariseú san ne, natíin ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

É ká'an Ísaia iña Jéssu

¹⁵ Kūtuni Jesuu nté ō dé ña fariseú san. Ntáka ña ikán ne, ñá te da dii ña'a intíkin ñá ña ne, ntavá'a ña un ntíi ntíi ña nchokuví san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ña'a san é ña ká'an ña nte o dé ña. ¹⁷ Kuan ō ka'an ñá vata koo é kúntaa

é káka'an ñá ka'an naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isāia:

¹⁸ I'a tuví ña kade tsiñu iñá ko, ña e náka'xnuu ú,

divi ñā e dóo ntio ko, e dóo diní ko ni ñā.

Taxnūu ú Espiritū Sántū kó ni ñā ne, ka'an ntódo ña dá kaníi ñūxiví san nté koo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō.

¹⁹ Ñá nāa núu ña, ntē ña káchu'ū ña.

Ntē xoxo tekú i tátsin ña itsi kán.

²⁰ Ntē ña ká'nu ka ña choo é tā'nu, ntē ña nantá'va ña metsa é dā vé kak-ene u'me

un tsi da nté kūvi vií ña é kōo é vā'a.

²¹ Kuenta iña ñá ne, kuntu dá kaníi ñūxiví san é ni'i i é vā'á nta'a Xuva kō,

ka'an Ísaia.

Dā ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vā'ā san nima Jéssu

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Xee ní'i ña uun ñatíi mí tuví Jesuu.

Ñatíi san ne, skuaa ña ne, ñi'i ñā di, tsí nuu é ña vā'ā nima ña. Ntavá'a Jesuu ñá ne, naka'an ñá ne, nākoto ña.

²³ Koó dá kúdu'va un ntíi ntíi ña'a san, ntáka'an ña:

—¿Vá ña sá'á ntu é i'xá ika Dāvii? —ka'an ña.

²⁴ Ntá tsi dā téku ña fariseú san ne, ka'an ña:

—Kūdii Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san, kaxé'e é kákuvi kade ña kanakunu ña é ña vā'ā san —ka'an ña.

²⁵ Ini Jéssu nee é ntáde kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Da neé ka ñuu mi ntánāa mí ñā ne, kunaa. Uun ñuú, ō uun ñavi'i é kuvi ña uvi dava ña ne, ñá kūtíi ña, tsí kīi nteé xio ta'an mii ñā. ²⁶ Te mií tó'ō e ña vā'ā san kanakūnu é ña vā'a nī'i i ne, ntánāa mí i. ¿Nté ntu koo ni'i ntii i é vii í, kuan? ²⁷ Divi ntō ne,

ntáka'an nto é kanakūnu u é ña vā'ā san kuenta iña Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san. ¿Xoó ntu kuenta iña í kanakūnu ña ntántikin nto é ña vā'ā san? Ña ntántikin ntó san ne, divi ñā é ini ña tsí ña te kuenta iña tó'ō e ña vā'ā san é kūvi nakunu o é ña vā'ā san. ²⁸ Xu'ú ne, kuenta iña Espiritu Xuva kō san é kanakūnu ú e ña vā'ā san. Dukuān ne, e xée Xuva kō mí ntoo nto é kadē kú've ñá iña nto ve.

²⁹ ¿Xoó ntu kuvi k'vi i má vi'i ña dóo xení i é ki'i dú'u iña ñá tē ña di'na

ki'ní ña ña? Kidáā ne, kuvi ntada ixu ña vi'i ña.

³⁰ 'Xoo é ña kákuini'i i kó ne, ña kañ'e ña da xe'é ko. Xoo é ña kánatee kuitin i iñá ko ne, katsoo xaa ña.

³¹ 'Tsíkān é kākā'an u ni ntō tsí kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā'a san kuétsi ña, da nēé ka nuu i é vii ña, é kā'an ña, ntá tsi te kā'an kīni ña iña Espíritū Sántū sán ne, ña kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā. ³² Xoo é kā'an ntée i ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā, ntá tsi xoo é kā'an ntée i Espíritū Sántū sán ne, ña kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā nté vevii, nté ntūvi é vē'xi.

Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i

(Lc. 6:43-45)

³³ 'Te vā'á utun sán ne, vā'á kiti i. Tē ña vā'a ūtun sán ne, ña vā'á kiti i. Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i. ³⁴ ;Tatá koo nto! ;Nté koo kuvi ka'an nto é vā'a dá ña vā'á nima nto? Da nēé ka é nuu tsitu nima kó ne, ñā'á é kākā'an xú'u kō. ³⁵ Ña é vā'á ñā'a ne, vā'á nima ñā ne, vā'á ó kākā'an ña. Ña é ña vā'a ñā'a ne, nuu tsitu nima ñā é kīni kaa, ne, kākā'an ñā é kīni kaa. ³⁶ Ntá tsi kākā'an u ni ntō, tsí ñā'á ntūvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o nto ne, ká'an un ntīi ntīi ñā'a nté kui kuan ō ka'an ñā da nēé ka tú'ūn é dotō tsí ka'an ña. ³⁷ Tsi kídāā ne, ká'an Xuva ko te vā'á nto, o tē ña vā'a nto kuenta iña i é kā'an nto —ka'an Jēsuu.

Ñā kīni ntāa san nta'kan ña nuu i é dóo ka'nu

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Kidáā ne, nantíko kōó mastrú leí san nī ña fariseú san, ntáka'an ñā ni Jēsuu:

—Mastrú, ntio nti é vii ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ña.

³⁹ Ntá tsi nantíko kōó ña, kākā'an ña:

—Koó da ña kīni ntāa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ñā kīni ka ña nuu i e dóo ka'nu, mii tsí nuu i é idé ña ka'an naa Xuva ko kídāā, ñā nani Jōnaa. ⁴⁰ Tsí vata ō kúvi Jonaá san é uni ntúvi, uni níñu inúu ña iní i'xi tsáka ka'nu sán ne, kuan koo kunūu ntú'xi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. ⁴¹ Vi'i a vé ne, xée ntūvi é kā'an Xúva ko xōo e vā'a i ne, xoo é

ñā vā'a i, ña ntántoo ntuví sā'a. Kidáā ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsí ña ñuú Nínive sán ne, nātivi iní ña da téku ña é kākā'an ntódo Jonaa. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ñā'a u é Jonaa. ⁴² Uun ká tuku ne: Ñadī'i, ñā é idé reina ñuú Sebá ne, nákuñtsí ña é kā'an ntée ña ña ntántoo vevii. Tsí ñā'á ñā é kī'xi ña uun ñuú e dií ka ikā vata koo é tekū ña tú'ūn e dóo kī'in iní i, é kākā'an rei Salamuun. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ñā'a u é Salamuun.

É ña vā'á é kantíko kōo
(Lc. 11:24-26)

⁴³ 'Te ntīi uun é ña vā'á san nima ñā'a ne, dotō tsí kaika ñuú itsi, kanantukū mí'i kūtuví da'na, ntá tsi ña kaní'i. ⁴⁴ Kidáā né, kadē kuení i: “Ntíko kōo u nú vi'i kó kán mí ntáka u”, dé kuení i. Dā náxeé ne, ixu dukuān. É ntūntoo ne, kaníne ve. ⁴⁵ Kí'ín né, kuntēka ká u'xe é ña vā'á e dií dií ka kīni ntāa é ñā'á. Kí'vī ntīi ña ñā'a sán ne, ikan kuntōo. Kidáā ne, dií dií ka kīni koo kuvi ni ñā'a san é ñā'a. Kuan kōo kuvi ñā'a, ña é kīni ntāa, ña ntántoo vevii —ka'an Jēsuu.

Dí'i Jēsuu ni ení ña

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Kākā'an dúkuan Jesuu ni ñā'a sán da xée dí'i ña ni ení ñā ne, ntáñī ña kī'i kán e ncho ka'an ñā ni ñā. ⁴⁷ Uun ñā'a ne, kākā'an ñā ni ñā:

—Dí'i nto ni ení ntó ne, ntáñī ntée ña kī'i kán e ncho ka'an ñā ni ntō —ka'an ña.

⁴⁸ Ntá tsi nantíko kōó ñā, kākā'an ñā ni ñā:

—;Xoó ntu é dí'í ko? ;Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

⁴⁹ Kāta nteé ña nta'a ña mí ntoo ña ntántikin ñā ne, kākā'an ña:

—Ñā sā'a é dí'í kó ni ení ko. ⁵⁰ Tsí da xōo ka ñā'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuví e dukún kán né, ñā'á ñā é ení ko, ñā'á ñā é tā'an kó, ñā'á ñā é dí'í kó ñā —ka'an ña.

13

Nteé nteé tsi kākā'an Jēsuu iña ñā kaeté xaa ntíkin

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Dívi tsi ntūvi tsikan kīi Jesuu nú vi'i sán ne, kué'en ña kukūtúvi ña diñi

mínī san. ² Un vá'a tsi t̄t̄n̄ ña'a náta'ká nuu ña mí tuví ña. Dukuān ne, ínū ña tun ntōó san ne, íkan tsī itúvi ña. Un nt̄í' nt̄í' ña'a san ntáññ̄ ñá diññ̄ ntute san. ³ Ná te da d̄i n̄ú i e ntáa ña ni ñá'a san é kanakuā'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuvi ne, uun ña'a kúkāté xaa ña nt̄ik̄in. ⁴ Da n̄ñ̄ kaeté xaa ña nt̄ik̄in sán ne, ió ne, kó'xo itsi san. Xéé láā sán ne, ē'xí ti. ⁵ Íó nt̄ik̄in sán ne, kó'xō mí dōo xuu mí ña túvi kuē'e nté'u. Váta tsī e ná'a ne, kēne xuku i, tsí ña túvī mí k̄í'ín xó'o i. ⁶ Ntá tsi da dōo na'ñ̄i ne, xi'i d̄i xuku i. Tsí ña ni nani'i xo'o i nté'u ne, ítsi. ⁷ Íó nt̄ik̄in sán ne, kó'xō mí kaa xuku íñū. Xí'i n̄ú xuku vá'ā san, tsí un tavi nuu tsi xuku íñū san da é'nu. ⁸ Íó nt̄ik̄in sán ne, kó'xo ñu'u vā'á ne, k̄i k̄i i. Íó e k̄i uun sientu k̄i i é uun ditsin í ne, ió ne, kii te ūni díko ne, ió e k̄i te ōko u'xi. ⁹ Xoo e katéku í ne, na k̄ini —ka'an ña.

Nté kui nteé nteé tsi kaka'an ña
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Kidaā ne, vé'xí ña ntánt̄ik̄in ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui kuān ó kantaa ntu nto ni ñá'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Ntō'ó ne, ntáduku ntée nto é k̄utuni nto nuu i é ió xu'u iña i mí kadē k̄ú'vé Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntée tuku ña'a san. ¹² Tsí xoo ñá'a, ña é ió iña í ne, ní'í ká ña ne, kué'ē ká koo iña ña. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña tuví iña í ne, naki'i ka é ió iña ña. ¹³ Dukuān né, kuān ó kantaa ú ni ñá'a san, tsí kuān te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuān te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ñá. ¹⁴ É k̄untaa ntí'xe vatā ó kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña kidaā:

Kuān te tekú ña, ntá tsi ña k̄í'ín diki ña; kuān te koto ña, ntá tsi ña kiní ña.

¹⁵ Tsí ña sá'á ne, é ntuka'xí nima ñá ne,

vata te neé nuu ntído lo'xo ña ne,
kanti'u núu ña,
vata koo é ña kiní ña,
vata koo é ña tekú ña,
vata koo é ña kani tútun ña,
vata koo é ña ká'ān ñá n̄i ko é ntavá'a
ú ña,

kuan ō ka'an Xúva kō,
ka'an Ísaia.

¹⁶ Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíni nto ne, ntátekú nto. ¹⁷ Nuú é ntaā i é k̄aka'án u ni ntō tsí ña te da d̄i ña ntáka'án naa Xuva ko kidaā ne, un vá'a tsi ncho k̄ini ña é ntaíni nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho tekú ña é ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

Kaka'an Jesús neé kani tú'un iña ñá kaeté xaa nt̄ik̄in san

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ K̄ini nto sá'a iña ñá kaeté xaa nt̄ik̄in san. ¹⁹ Te tēkú ña'a tú'un iña i mí kadē k̄ú'vé Xuva kō né, tē ña kani tútun ña ne, k̄i'xi tó'ō e ña vá'ā san ne, naki'i nuu tú'ūn é ínū nima ñá, vatā ó de láā sán ni nt̄ik̄in é kō'xó itsi san. ²⁰ Divi nt̄ik̄in é kō'xo mí dōo xuú ne, vata kaa tú'ūn va'á san kaa, e ntátekú ña'a san ne, ura tsí i xk̄untee iní ña. ²¹ Ntá tsi da ñá ni kuínti'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsí kutií ña. Tē ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde xení ña ni ña kuenta iña i e kuínti'xe ña ne, ura tsí i xtuví mii ña e kuínti'xe ña. ²² Nt̄ik̄in é kō'xó nuu mí kaa xuku íñū sán ne, vata kaa da ntátekú ña'a san tú'ūn va'á san kaa, ntá tsi dií dií ka ntio ña é ió ñuxiví sa. Ntánantuku ñá diu'un é kukuika ñá ne, ntákunáa iní ña tú'ūn va'á san. Ña kaidiá'vi ká i iña ña. ²³ Nt̄ik̄in é kō'xó nuu ñu'u vā'á san ne, vata kaa te téku uun ña'a ne, kuínti'xe ña. Kade ña é k̄aka'án ne, ió ntúvi vā'á iña ña. Vata kaa ditsin utun vá'ā san kaa, e k̄i uun sientu k̄i i, o te ūni díko, o te ōko u'xi —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kaka'an Jesús iña xuku é ña vá'ā má tr̄igu

²⁴ Ntāa xtuku Jesús nuu i sá'a, kaka'an ña:

—Mí kadē k̄ú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa nt̄ik̄in trigu máña ña kan, k̄aa. ²⁵ Ntá tsi da n̄ñ̄ ntákidi ñá'a san ne, xéé ūun ña'a, ña kakune'u iní i ni ñá né, été xaa ña nt̄ik̄in é ña vá'ā san má tr̄igú san ne, da ínū ña. ²⁶ Dā kéne xuku trigú san ne, nta'á k̄i i ne, kēne xuku é ña vá'ā sán di. ²⁷ Xéé ña ntáde tsiñu iña tó'o v̄i'í sán ne, ntáka'an ñá ni ñá: “¿Ná te nt̄ik̄in vā'á ntu éte xaa nto máña nto k̄ān? ¿Mí'í ntu v̄e'xi xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña. ²⁸ Kaka'an tó'o v̄i'í sán ni ñá: “Á tē ñá kakune'u iní i n̄i ko éte xaa ña nt̄ik̄in é ña vá'ā san”, ka'an

ña. Kidáā ne, ntáka'an ñá ntáde tsiñu san ni ñā: “¿Ntio nto nto é tū'un ntí xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'o ñā: “Ñá'ā, tsí dā ná tū'un nto xuku trigú san ni xūku é ña vá'ā san. ³⁰ Na kue'nu miñ ntuvi nuu i da nté xēe ntúvi é ta'vi ō. Kidáā ne, ká'an ú ni ña kata'vī sán te dī'na tu'un ña xuku é ña vá'ā sán ne, na ntada ña dōko í dá kāmī ña. Kidáā né, na tsū'un vá'a ña kiti trigú san ini xaká ko”, ka'an ña —kuan ō ka'an Jéssu.

Nteé nteé tsi kantaa Jesuu iña ntikin kúli

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ntāa xtuku Jesuu úun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin kuli mǎña i kan, kaa. ³² Dií ka kuetsi ntikin kúli san é un ntí ntí ntikin, ntá tsi dā kúna'nu ne, dií ka na'nu xuku i; vata ntāa utun ntāa. Ntáxee láā, kiti ntaíko e dukún kǎn ne, ikǎn ntáde vá'a ti taka ti má nta'a i kǎn —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kantaa ña iña u'xen íā

(Lc. 13:20-21)

³³ Ntāa xtuku ña uun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa u'xen íā kaa, é kǎnadaká ñadí'í san uni xku've árina váta koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

Nté kui kuān ó kantaa Jesuu núu i sá'a

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nteé nteé tsi kaka'an Jéssu ni ún ntí ntí ña'a san. Da miñ ku'e'en tsí nuu i sá'a kantaa ñá ni ñā dá kakā'an ñá ni ñā kuenta iña i mí kadē kú've Xuva kō. ³⁵ Kuān o dé ña vata koo é kúntaa é kǎka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā: Ntaa ú ni ntō nuu i sá'a, ká'an ú nuu i é iō xu'u un tsi nte dá dé kú've Xuva ko ñūxivi san, ka'an ña.

Kaka'an Jéssu nee iñá ncho ka'an iña xuku é ña vá'ā san é kǎa má trigu

³⁶ Kidáā né, ntáka Jesuu mí dōo ntoo ña'a sán ne, kí'vi ñā má vi'i kǎn. Xéé ña ntántikin ñá ne, ntaíkan ña é kǎ'an ñá nee iñá ncho ka'an é ntāa ña iña xuku é ña vá'ā san e é'nu máña ña kǎn. ³⁷ Kaka'an Jéssu:

—Ñā éte xaa ntikin vā'á san ne, vata kaa xu'u é vēxkúvi ú ñatíi kaa ña. ³⁸ Mǎña ñá kǎn né, vata kaa kaníi ñūxivi san kaa. Ntikin vā'á san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée Xuva kō ntāa. Ntikin é ña vá'ā san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée tó'ō e ña vá'ā san ntāa. ³⁹ Ña kakune'u iní i ní kó ne, vata kaa ña éte xaa ntikin é ña vá'ā san kaa ña ne, tō'o é ña vá'ā san ña. Ntuvi é ta'vi ō ne, vata kaa ntuvi tē ntí'í ñūxivi sa kaa. Ña ntáta'vi sán ne, vata ntāa ánje Xuva kō ntāa ña. ⁴⁰ Vata ō ntáda ña dōko i é ña vá'ā sán ne, ē'mi ña né, kuan koo kuvi tē ntí'í ñūxivi sa. ⁴¹ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, taxnúu ú ánje ko mí kadē kú've Xuva kō ne, nakuitā ñá un ntí ntí ña'a, ña e ntáde é víi tuku ña'a é kini kaa, ní ña é ntáde miñ é kīni kaa san. ⁴² Katé nuu ña ña iní ñu'u dū'xé san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xí ka'ñí ña nú'u ñā. ⁴³ Kidáā ne, xoó ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xi'í nuu ka'nu ña mí kadē kú've Xuva kō, vatā ó kaxi'í nuu ngántií san. Xoo é kátekú i ne, na kīni i.

Kantaa Jesuu úun nuu i é vā'a é nuu ntú'xi

⁴⁴ 'Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun nuu i e dōo va'a é nuu ntú'xi má ñu'u kan kǎa. Nāni'í uun ña'a ne, íkan tsí náxnúu ntú'xi xtuku ña. Ñá tē nté kaa diní ña. Kí'in ñā né, nadiko ntí'í ña é ió iña ñá ne, dá kuīn ña ñu'u san.

Kantaa Jesuu iña kiti e dōo nuu á'vi i é kaē'nu ini tsí'xi

⁴⁵ 'Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña kadiko kaa, ña é kanantukū kiti e dōo nuu á'vi i, e dōo va'a. ⁴⁶ Uun tsi kiti e dōo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'í ñá ne, kí'in ñā né, nadiko ntí'í ña é ió iña ñá ne, dá kuīn ña ti.

Kantaa Jesuu iña xunu

⁴⁷ 'Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu ña'a san ini míni kǎn é tavā ñā un ntí ntí nuu tsákā san. ⁴⁸ Dā tsítū ne, nantíi ña diñi ntute kǎn. Ikǎn intōo ña nakaxnúu ña ti. Tsákā vā'á san ne, nātsu'un ña ti ini xiká san. Kiti é ña vá'ā san ne, éte ñá ti. ⁴⁹ Kuan koo kuvi tē ntí'í ñūxivi sa di. Kí'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnúu ña xoo é vā'á i, xoo é ña vá'a i. ⁵⁰ Nakuitā ñá xoo é ña vá'a i

mé'ñu ñu'u du'xé san. Ikān dóo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ña —ka'an Jéssuu.

Núu ī e dóo va'a é xéé nī é ata

⁵¹ —¿Ntāñe'e diki nti'i ntu nto un nti'i núu i sá'a? —tsixe'e Jéssuu ña.

—Ntāñe'e diki nti —ka'an ña.

⁵² Kidāa ne, kaka'an ñá ni ña:

—Un ntií ntií mastrú lei, da ntánakua'a ña iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'i san kaa ña. Tsi tó'o ví'i sán ne, kanatava ña é xéé nī é atā san mí ñu'u vá'a iña ña dá ntio ña —ka'an ña.

Dá tūví Jéssuu ñuú Nazaree (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Dā kúvi ntáa Jéssuu sá'ā né, ntaka ña ikān. ⁵⁴ Kué'en ña ñuú mí ña ne, nakuá'a ña ña'a má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Koó dá kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū nakua'a ña sá'a e dóo ini ña, e dóo kade ña nuu i é dóo ka'nu san? ⁵⁵ ¿Ñā ntu te divi ña é i'xá ña kade va'a utun? ¿Ñā te María ntu di'i ñā? ¿Ñā ntu te ení ña Santiau ni Jósee ni Símuun ni Júdá? ⁵⁶ ¿Ñā te divi ta'an ña ta'nú ntoo ñuú ko ā di? ¿Mí'i ntu v'xi é dóo ki'in iní ña sá'á kuan? —ka'an ñá'a san.

⁵⁷ Ncho kudiin ñá'a san ni ñā, ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñā kaka'án naa Xuva kó ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ña; ntá tsi ña ñuú mii ña nī ñavi'i ña ne, ña ntaíko ñu'u ña ñā —ka'an ña.

⁵⁸ Ñá kué'e núu ī e dóo na'nu ide ña ikān, tsí ña ni kuínti'xe ña'a san ña.

14

Dā xi'i Juaán Bautista (Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ntuvi sá'á ne, Heródē, ña é de ku've iña ñuú Galileá ne, tékú ña iña Jéssuu. ² Kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña:

—Ñā tsíkán ne, á tē Juaan Bautista ña. Á tē ntóto ñā e xi'i ña. Dukuān é kúvi ide ña nuu i e dóo ka'nu san —ka'an ña.

³ Tsí Heródē sán ne, tñn ña Juaán ne, kí'ní ña ña ne, xnuu kutu ña ñā kuenta iña Heródía, ñadī'í ení ña, ñá

nani Fēlope. ⁴ Tsí kaka'án Juaan ni Heródē:

—Dōo xii kaa é naki'i nto ñadī'í ení nto —ka'an ña.

⁵ Heródē sán ne, ntio ña é ká'ní kue'en ñá Juaán san, ntá tsi u'ví ña ña'a san, tsi dé kuení ña'a san tsí Juaán san ne, ña kaka'án naa Xuva ko.

⁶ Ntá tsi dā xee víko é kaku Heródē ne, íté'e dióko Heródía nuu ña'á san, ña vexká'xi viko san. Ñá tē nté kaa dīnī Heródē san kídāa ne, ⁷ xé'e ña xu'u ña nī dioko Heródía tsí nuu é ntāa ntí'xe i é kué'é ña tún da nēé ka é kákán tun. ⁸ Tsi'í di'í tún diki tun nēé é kákán tun ne, kaka'án tun:

—Tā'xi nto kó diki Juaan Bautista vevíi. Xntekū nto nú kō'o —ka'án tun ni Hērode.

⁹ Kidāa né, kūnta'xa iní rei Heródē san. Ntá tsi kaka'an ñá te kuan kōo kuvi, tsí mé'ñu ña'á san xe'é ña xu'u ña. ¹⁰ Taxnúu ña é na kā'nté tu'un ña diki Juaán san viutun kán. ¹¹ Xntekū ñá diki Juaan nú kō'o ne, xé'e ña tún, dā nakué'ē tún di'í tun.

¹² Dā xeé ña ntántikín Juaán san ne, náki'i ña kúñu ña ne, ixkú'xi ña ñā. Kidāa ne, kué'en ña kúkoto ñá Jéssuu nté o kúvi.

Dā xe'é Jéssuu é ká'xí u'un míl ñā'a (Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dā téku Jéssuu nté o kúvi Juaan Bautistá san ne, inuu ña tun ntóo ne, kué'en ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dā kútuni ñá'a sán ne, kué'en ña kúntikín ñá ña. Ntaíka ña di'in ñā. ¹⁴ Dā ntí Jéssuu tún ntóo san ne, iní ña tsí ña te nté kaa tñ'n ña'a. Ntúntá'ví iní ña ña ne, ntavá'a ña ña nchokuví san, ña é ntēka ña'a san. ¹⁵ Dā kuáa ne, xéé ña ntántikín ñá ne, ntáka'an ña:

—Xoxó kantoo i i'a. É kuáa ve. Taxnúu nto ña'a san é na kí'in ña ñuú kuetsí san vata koo é ku'in ña é ká'xí ña —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñá kuetsi é kí'in ña. Divi nto kué'é xnto é ká'xí ña —ka'an Jéssuu.

¹⁷ Kidāa ne, nantíko koó ña, ntáka'an ñá ni ña:

—Ú'un kúdii tañú'u ió ni úvi kudii a tsákā —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jéssuu:

—Tā'xi nto —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñā'a san é na kuntōo ña nu ité sán. Kí'i ña u'un tañú'ū sán ni ntūvi a tsákā sán ne, ito ña e dukún kán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'ū sán ne, xé'e ña ña ntántikin ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san. ²⁰ Ē'xí nta'a ña'a san, un ntíí ntíí ña. Kidáa ne, natákā ña ta'vi í é ntoó ka ne, natsu'un tsitu ña ūxuví ka xika. ²¹ Ñá te da ū'un míil ñatíí san é'xi ña. É nté ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté í'xá san.

Dá ĩka Jesuu nú ntūte kan
(Mr: 6:45-52; Jn: 6:16-21)

²² Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña ntántikin ña é kú'un ña iní tun ntōó san e kí'in ña uun xo diñi ntute san. Divi ña ne, ítūví ka ña da nté ntaka ntí'i ña'a san. ²³ Dā nátaxnū ña ña'a san kunú'u ña ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da mii tsi ña ka'an ntâ'ví ña. Dā kuáa ne, ínūu mii ña ikān né, ²⁴ dōo kuíka tun ntōó san mé'ñū míní san. Un vá'a tsi kanaduku ntūte san ata tūn ntōó e dōo kainu tatsín san. ²⁵ Dá vē'xi túvi ne, kué'en Jéssu mí ñū'u ña, kaika ña nú ntūte san. ²⁶ Ntá tsi dá íni ña ntántikin ñá ña tsí kaika ña nú ntūte sán ne, ñá tē nté kaa ntaú'vī ña. Ntákachū'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—¡Un kaa ña ntíxi! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ura tsí i kaka'an ñá ni ñā:
—¡Ñá ku u'vī nto, tsí xu'u! —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Pedru ni ña:
—Te divi nti'xe ntō, Tó'ō, ká'an ntō é na kí'xi u mí kaika nto nú ntūte san —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jéssu:
—Kí'xin ni —ka'an ña.
Pedrú ne, ntíi ña tūn ntōó san ne, ĩka ña nú ntūte san é kí'in ña mí ntísi Jesuu. ³⁰ Ntá tsi dá íni ña tsi dōo kainu tatsín san ne, ú'vī ñá ne, iñi ntu'u kúkií nto'o ña iní ntute san. Un ntíi tsí kána ña:

—¡Xntii ntō ko, Tó'ō! —ka'an ña.

³¹ Ura tsí i nakurkáa Jesuu ntá'a ña ne, nātava ña ña. Kaka'an ñá ni ñā:
—¡Nté ō ntú iña o é ña kákuinti'xe o!
¿Nté kui ña ni kuintí'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dā nakú'un ña ntuvi ñá tun ntōó san ne, kúkadín tatsín san. ³³ Ñá ñū'u iní tun ntōó san ne, nákuñchiti ña nūu Jéssu, ntáka'an ña:

—¡Nuu é ntaā i tsí í'xá Xuva nti'xe ko ntō! —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá nchokuvi ñūu Genesaree
(Mr: 6:53-56)

³⁴ Dā kúvi ita ntí'xin ña ntute sán ne, xé'e ña ñūu é nani Genesaree. ³⁵ Dā íni ña'a san, ña ntántoo ikān, e vé'xi Jesuú ne, taxnū ña tú'un iña un ntíí ntíí ñūu tsikán ne, ntēka ña'a san ña ntánchokuví san, un ntíí ntíí ña. ³⁶ ĩkan ña Jesuu é kuān te ntete dōo ña na tñn ntá'a ñā. Ña é tñn nta'ā sán ne, ntūvá'a ña.

15

Nee iña é kade i é kánatívi ña'a sán nuu Xuva ko
(Mr: 7:1-23)

¹ Kidáa ne, xé'e ña fariseu ní mastrú lei san, ña ntoo ñūu Jerusaleén, nte mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñá ni ñā:

² —¿Nté kui ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatā xkoó ini ñáta kō? Tsí ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui divi ntō ne, ña ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, é ntio nto kuntikin ntó vatā xkoó ini mí ntō?

⁴ Tsí kaka'an Xúva kō: “Kuiko ñū'u nto uva nto ni dí'i ntō”, ka'an ña. Ká'an xtūku ña dí: “Xoo é ká'an kíni i iña uva i ni iña dí'í í ne, da mii é kúvi í”, ka'an ña. ⁵ Ntá tsi ntō'ó ne, ntáka'an nto tsí kúvi ka'an ñá'a san ni uva ña ni dí'í ñā: “Ña kúvi xntíi ú nto, tsí iñá ko ne, nākué'e ú nta'a Xuva kō.” ⁶ Te kuan kōo ka'an ñá ne, ñá kantío é xntii ña uva ña nté dí'í ñā, ka'an nto. Dukuān ne, ntáde nto vatā xkoó ini ñáta ntō e ntánakuitā nto é káka'an Xúva kō. ⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, ntá tsi ña ntāā. Dōo vá'ā o ka'an Ísaia kuénta iña nto dá kakā'an ñá naa Xuva ko:

⁸ Ña sá'a ne, kúdií rki xaa ña ntéku da ntáka'an ñá e dōo ntánuu iní ña ko,

ntá tsi ña te ntánñ nima ñá e ntánuu iní ña ko.

⁹ E ntaā í e ntánuu iní ña ko, tsí e ntánakuā'a ñá ne, da mii tsí e ntáka'an ñá'a san.

Kuan ō ka'an ña —ka'an Jéssu.

10 Kidáā né, kāna ña ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kini nto né, na ki'in diki nto: 11 Ñá te ñávi é káki'vi ini xú'u ko kán kade i é kakudentū nima ko, ntá tsi nee iña é ntii xu'u kō né, ñávi é kade i é kakudentū nima ko —ka'an ña.

12 Kidáā ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kútuni ntú nto é kúdiin ñá fariseú san da téku ña é káka'an nto? —ka'an ña.

13 Kaka'an Jesúsú:

—Da neé ka utun é ña ni í'xi Uvā kó ne, nātu'un ña uun tsi nte xó'o i. 14 Na koo mii nto ñā. Vata ntáa ña kuāa ntáa ña é dotō tsi ntánteka ña ña'a. Te uun ña kuāa nteka ña ña kuāa ni'i ña ne, ntuví tsi ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

15 Kidáā ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ká'an nto nī ntí nee iñá ncho kaka'an núu i sá'a —ka'an ña.

16 Kaka'an Jesúsú ni ña:

—¿Vāta tekú kue'en xntú nto? 17 ¿Ñá ini ntú nto tsí da neé ka é káki'vi xu'u kō ne, kaita nti'xin i'xi ko kán ne, da kidáa ntii xtuku kúñu kō? 18 Ntá tsi nee é kīni kaa é káki'vi xu'u kō né, ntē nima ko kakéne ne, ñávi é kade i é kakudentū. 19 Tsi nté nima ko kakéne é kīni ó kadā kuení kō, é ká'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í, ña vata tánta'a, e ki'i dú'u ó, é ká'an ó dovete, é ká'an kīni o iña ña'a. 20 Sá'a kade i e ntákudentū ña'a sán nuu Xuva ko. Ntá tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatā xkoó ini ntó ne, ña te ñávi i é kade i é kakudentū o nuu Xuva ko.

Ñadī'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesúsú

(Mr. 7:24-30)

21 Ntáka Jesúsú ikān ne, kué'en ña etsin ñuu Tíru ni ñuu Siduun. 22 Ikān tuví uun ñadī'í, ña vé'xi ñuu Canaán ne, ñé'e ña mí tuví Jesúsú ne, kaka'an ña:

—¿Ntuntā'ví ini nto ko, Tó'ō, I'xá Davii! ¿Un vá'a tsi kanto'o diókō kó kuenta iña é ña vá'a san é nuu nimá tun! —ka'an ña.

23 Nté uun tú'ūn ña ni ká'an Jesúsú ni ña. Kidáā ne, xéē ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é na nakunu ña ñadī'í san. Ka'an ña:

—Nakūnu nto ña, tsi dóo du'xen ka'ān ña é ntikin ñá kō —ka'an ña.

24 Kaka'an Jesúsú:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntii ú da mii tsi ña kúnaa, ña ntáduku ntée tatá ña Israee —ka'an ña.

25 Ntá tsi xéé etsin ñadī'í san ne, ínchiti ña núu ña ne, kaka'an ña:

—¿Vii nto da xe'e, Tó'ō, xntii ntō ko! —ka'an ña.

26 Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Ñá vā'á ó é naki'i o tañú'ū é ká'xi i'xá kō dá kué'é ó tīnā san —ka'an ña.

27 Ñadī'í san ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an nto, Tó'ō, ntá tsi tīnā sán ne, ntaé'xi ti utsi i é káko'xo má mēsa tó'ō tī —ka'an ña.

28 Kidáā ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Dōo vá'a ó kakuinti'xe o. Kuan koo na kuví vatā ó ntio o —ka'an ña. Ura dú'va tsi i ntuvá'a dióko ñā.

Dōo títin ña nchokuvi ntavá'a Jesúsú

29 Ntáka Jesúsú ikān ne, kué'en ña dīñi míni Galileá san. Kúxee ña xuku kán né, ikān itúvi ña. 30 Ñá te da dīi da dīi ña'a xéé ña mí tuví ña ne, ntēka ña ña xné'e, ña ni'i kui'í i, ña kuāa, ña ñi'í, ni tītín ka ña ntánchokuví san. Tsōo ña ña'a san nú dī'ín Jesúsú ne, ntavá'a ña ña. 31 Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña e ntáka'an ñá ñi'í san, e ntuvá'a ña ni'i kui'í i san, e nakaka ña xne'é san, e nakiní ña kuāa san. Ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva ña Israee san.

Dā xe'é Jesúsú é ká'xi kimi míl ña'a (Mr. 8:1-10)

32 Kidáā ne, kāna Jesúsú ñá ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kantunta'ví ini kó un ntíi ntíi ña'a san tsi é ita ntí'xin uni ntúvi e ntántōo ña i'a nī ko. Ña túvi ka é ka'xi ña. Ñá ntío kó nataxnūu ú ña é kuan tsi koo, tsi ntákakin ña, tsí dā ná koo vita ña itsi kán dókō —ka'an Jesúsú.

33 Ntáka'an ñá ntántikin ña:

—¿Mí'i ntu kikí'i o tañú'ū i'a mí xoxo ntoo i? ¿Nté ntu koo xee tá'an é ka'xi ña, é ña te da dīi ña'a san? —ka'an ña.

34 Kaka'an Jesúsú ni ña:

—¿Tītín ntú tañú'ū ni'i nto? —ka'an ña.

Nantíko koō ña, ntáka'an ña:

—Ú'xe kúdi' tañú'ū ni úvi kudii a tsákā —ka'an ña.

35 Kaka'an Jesús ni ñá'a san é na kuntoo ña ñu'u kân. 36 Kí'i ña e u'xé tañú'ũ sán nī tsákā sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidáā ne, ta'vi dāva ñá ne, xé'e ñā ña ntántikin ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san. 37 E'xí nta'a ñá, un ntí' ntí' ña. Dā kúvi ne, natáka ña é ntoó ka ne, ú'xe xīka nátsu'un tsítu ká ña ta'vi i. 38 Ñá te da kīmi míl ñatí san é'xi ña ne, ntē ña ni inté'vi ñadí'í san, nté i'xá san di. 39 Nataxnuu ña ña'a san kidaā ne, nákunūu Jesuu tūn ntōo san ne, da kué'en ña ñuú Madala.

16

Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Xéē ña fariseú san nī ña saduceú san é ncho koto nteé ña Jesuu. Ntaíkan ña te nañé'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kân. 2 Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Da kakuáā ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñī tevāā, tsi dóo dito xntívi e dukún kan”, xkoó ka'an nto. 3 Tévéā ne, ntáka'an nto: “Dōo xóo iñī vevii, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te íni nto nté iñī da ntaíto nto e dukún kân, ¿nté kui ñá ini ntu nto nté koo kúvi ñuxiví sa, da ntaíto nto nté o kakuvi vevii? 4 Ña kini ntáa, ña ntáde é kīni kaa sán ne, dívi ñā ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'ē ká Xuva ko nūu i é ntio ña, tsí da mii nūu i váta o kúvi Jonaá san —ka'an ña.

Kidáā né, ntáka Jesuu íkân né, tsoo mii ña ña.

U'xen íā iña ñá fariseu

(Mr. 8:14-21)

5 Dā xee ñá ntántikin ña uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ña tsí kunánī ña é kuído ña tañú'ũ. 6 Kaka'an Jesús ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsí víi nto ni ū'xen íā iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

7 Kidáā ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Kuan o ka'an ñá, tsi ña ni ído o tañú'ũ san —ka'an ña.

8 Íni Jesuu née iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ña:

—¡Mpá! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe vá'a ntu nto? ¿Nté kui ntaítsu'un ntu nto tē ña ni ido nto tañú'ũ san? 9 ¿Váta kutúni ntú nto? ¿Ñā ntu naka'an nto

tsí u'un tañú'ũ san é'xi u'un míl ñā'a sán ne, títin xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é nataká nto? 10 ¿Ntē ña ntu naka'an nto e u'xe tsi tañú'ũ san e é'xi kīmi míl ñā'a sán ne, títin xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é nataká nto? 11 ¿Nté kui ña kañe'e díki ntu nto e ña te iña tañú'ũ ntí'xe san kaka'án u? Kuenta tsí víi nto ni ū'xen íā iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

12 Kidáā né, kūtuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen íā é kaidáka tañú'ũ san, tsí kaka'an ñá iña nuu i é ntánakuā'a ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kaká'án Pedru tsí Jesuu é Cristu ña

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Dā xee Jesús ñuú é nani Cesārea Filipú ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ¿neé ntu ña'a ú, te ká'an ñá'a san? —ka'an ña.

14 Nantíko koō ña, ntáka'an ñá:

—Ío ñá ne, ntáka'an ña tsí Juan Bautista nto. Ío ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Ío xtúku ña ne, ntáka'an ñá tsi Jeremia ntó, o tuku ña'a ña kaka'án naa Xuva ko nto —ka'an ña.

15 Kaka'an Jesús ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿xoó ña'a ntu ú, te kuinī nto? —ka'an ña.

16 Kaka'an Símuun Pedru:

—Cristu ntó, I'xá Xuva kō ña kantíto san nto —ka'an ña.

17 Kaka'an Jesús ni ña:

—Nté kuān nte vá'ā ó ni o, Símuun, i'xá Jonaa. Sá'ā ne, ña te ñá'a ni nañé'e ñá o, tsí mii tsi Uvā kó, ña tuví e dukún kân. 18 Kaka'án u ni o tsí dívin é Pedrú ne, dívi ó ne, xúu nchó ka'an. Nú xūu sa'á xntítsí u xúkūn ko. Ña kúvi víi doxi'í san nī ña'a, ña ntákuinti'xe i ko. 19 Ta'xí u o ntakáá iña i mí kadē kú'vé Xuva kō e dukún kân. Da xōo ka ña'a, ña é ío kuetsí i ñuxiví a ne, ká'ān tsí ña kúvi kí'vi ña e dukún kân. Kuan kōo víi Xuva kō e dukún kân di. Da xōo ka ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'ān tsí kúvi kí'vi ña e dukún kân. Kuan kōo víi Xuva ko ni ñā e dukún kân di —ka'an ña.

20 Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é ña ku ka'án kue'en tsí ña ni da xōo ka ña'a é Cristu ña.

Dá kakā'an Jēsuu é kuvī ña
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Nté ntūvi tsikán ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é kantio é kī'in ñá ñuú Jerusaleen. Ikān ne, ñá te da dīi núu ī dōo nto'o ña nta'a ñatā sán nī tó'o dutú nī mastrú leí san. Ka'ní ña ña ne, te kūvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña. ²² Kidāā ne, kué'en xīo Pedrú san ni ñā né, ikān de tíi ña ni Jēsuu, kaka'an ña:

—Ñá te sá'á e ntio Xuva ko, Tó'o. Ñá te kuan kōo kuvī nto —ka'an ña.

²³ Ntá tsi xkokoto Jēsuú ne, kaka'an ñá nī Pedru:

—¡Ñá kuān xkoó ka'an, tsí kaka'an vatā ó kaka'an tó'o e ña vá'ā san! Ñá ku koton ntēen ko. Ñá te vatā ó kade kuení Xuva kō é kadē kuení o, tsí vata tsí ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntántikin ña:

—Tē xoó ncho kuntikin í ko ne, ñá vīi ka ña é ntio mii ña, ntá tsi na kuntikin ñá ko, kuān te na kuví ña.

²⁵ Tē xoó ntio i é nakāku ntuvi iña í ne, kunaá ña ntií dañu ntúvi. Ntá tsi tē xoó nakunaa i ntuvi iña i kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntií dañu ntúvi. ²⁶ ¿Neé ntu ni'i ñatíi san te ní'i ña dá kanñi ñuxiví sa, te nakunaá ña é tduiña ña? ¿Nté ntu kaa ntá'vi ñatíi san é tduiña ña? ²⁷ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kí'xi ú nī ánje ko. Dōó ka'nu ña'a ú, vatā ó ka'nu Uva kō. Kidāā ne, ntanáa ú ni ña'a nee iñá idé ña xé un xé un ña. ²⁸ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō. Iō ñá'a e ntáñi ñá i'a vevíi ne, ña kúvi ñá da nté kiní ña é kixkadā kú've u ñuxiví sa —ka'an Jēsuu.

17

Dā nádama kúñu Jēsuu
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Dā kúvi iñu ntúvi ne, ntēká Jēsuu Pedrú san ni Sántiau, ni ení ña, ñá naní Juan, kue'en ní'i ña ña ūun xuku e dōo dūkún ne, ² nuu tsi ña ne, nadama kúñu Jēsuu. Nuu ña ne, xí'i nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántii san ne, dōo é nuu ñā né, ntukui'xīn kue'en. ³ Ura tsíkan ntií dító Muisee ni Élia, ñá ka'án naa Xuva ko kidaā ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu. ⁴ Kidāā ne, kaka'án Pedru ni Jēsuu:

—Dōo vá'ā o tsí ntoo ntí i'a, Tó'o. Tē ntio nto ne, xntítsi ntí uni á ví'i í'a, uun iña nto, uun iña Muísee ne, uun iña Éliá di —ka'an ña.

⁵ Da nīi kaka'án Pedrú san ne, xéé ūun viko e dōo kaxi'í nuu mí ntoo ña ne, távi nūu ña. Kaka'an tátsin Xúva kō mé'ñū vikó san:

—Ña sá'á ne, I'xá mií kó, ña e dōo ntio ko. Dōo diní ko ni ñā. Kini nto é kaka'an ña —ka'an tátsin san.

⁶ Dā téku ña ntántikin ñá san sá'á ne, nántuvé ña kúñu ña ñu'u kán né, dōo u'ví ña. ⁷ Ntá tsi vé'xi Jēsuú ne, tñn nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—¡Nakuntáñi nto! ¡Ñá ku u'ví nto! —ka'an Jēsuu.

⁸ Dā íto ña ne, xōxó ka ña nguii san. Da mii tsi Jēsuu ntítsi ña.

⁹ Dá kúntíi ña xuku sán ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá ku ka'án ntó ni da xōó ka ña'a nee e íni nto da nté nantōto ú rkontúvi é xí'í u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú leí san é dí'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i tsí dí'na Elia kí'xi ña ne, xtúví tu've ña é un ntí'i. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi e kí'xi Elia, ntá tsi ña ni kutúni ñá'a san te dívi ña né, ide ña ni ña da neé ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña di, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an Jēsuu.

¹³ Kidāā ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ñá iña Juan Baútista.

Dā ntavá'a Jesuu úun na kudii, ná kaxi'í mii

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xeé ña mi dōo ntoo ña'a ne, vé'xi uun ñatíi mí tuví Jēsuu. Ínchiti ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntá'ví ini nto i'xá ko, tsí kaxi'í míi nā ne, xntii nto nā. Dōo kanto'o na. Nuu nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kako'xó nuu na nú ntute kán di. ¹⁶ E kíxni'i ú na é ntāvá'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jēsuu:

—¡Nté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é

kīni kaa? ¿Tītīn ka ntu ntuvi kutíi ú ni ntō? Kixní'i nto na i'a —ka'an ña.

¹⁸ De tīi Jesuu ni é ña vá'a san ne, ntīi é ña vá'a san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidáa ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi vií ntu ntī é nakūnu ntī e ña vá'a san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tsi ña te kanī nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntó tsi kuān te un sīn kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuān te vata kaa uun kudīi ntīkin kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Kue'én ikān”, ne, kī'īn. Ña tūvī neé kue'en tsi é ña kuvi vií nto.

²¹ Ntá tsi e ña vá'a vāta kaa sá'a ne, ña ntīi tē ña kuntóo ixu ō né, tē ña dóo ka'an ntá'ví ō di —ka'an Jesuu.

É kuvi uvi íto kaka'an Jesuu é kúvī ña (Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntoo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatīi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san. ²³ Ka'ní ña kó ne, te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántikin ña.

Dā ntá'vi Jesuu ni ña ntántikin ña diu'un xōo iña xúkūn

²⁴ Dā xee Jesuu ñuú Capernau ni ña ntántikin ña ne, vé'xi ña ntaído diu'un xōo iña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xōo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.
Dā kí'vi Pedrú san má vi'i kán ne, di'na kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñuxiví san diu'un xōo ni diu'un iña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ña né, ō nta'a ña tuku ñu'ú san? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Pedru:

—Nta'a ña tuku ñuú —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:
—Dukuān ne, ña kantio é ntá'vi ña ñuú mii ña. ²⁷ Ntá tsi vata koo é ña kudíin ña ne, kue'én nu míni kán ne, nakuitan xu've é kantīkin kaa xu'u tsákā san. Tavan da neé ka tsákā, kiti é tīn di'na. Dá ntīkán xu'u ti ne,

naní'i o uun diu'un kuetsi. Kí'in ne, da nta'vin diu'un xōo ó ne, iñā kó di —ka'an ña.

18

¿Xoó ntu é dií ka ka'nu i? (Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é dií ka ka'nu i mí kadē kú'vé Xuva kō? —ka'an ña.

² Kāná Jesuu úun i'xá san ne, xtuvī ñá i mé'ñū ña'a san. ³ Kaka'an ñá ni ña'a san:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsī sán ne, ña kúvi kí'ví nto mí kadē kú'vé Xuva kō.

⁴ Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'á ne, divi ña é dií ka ka'nu ña mí kadē kú'vé Xuva kō. ⁵ Xoó ña'a é kí'i ña uun i'xá vata kaa sá'a kuenta iñā ko ne, vata te xū'u kí'i ña ko.

Dōo xii kaa é vīi o é kīni kaa (Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Ntá tsi da xōo ka ña'a é kué'é ña itsi é vīi é kīni kaa da neé ka i'xá san é kakuinti'xe i kó ne, dií ka vá'a ó te kunū'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'o mii ña má ntute ñu'u kán. ⁷ ¿Ntá'vi ide ña ñuxiví a tē kade ña é vīi tuku ña'a kuétsī! Kuan tsi ió nuu i é kīni kaa, ntá tsi ¿ntá'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é vīi ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntá'a nto, o te dī'ín nto kade i é vīi nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Dií ka vá'a ó te u'ntu nto xēe ntó e dukún kán, te kākā xné'e nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'ín ntó dô'vi kan mi dóo kai'xi ñu'ú san. ⁹ Te ntūxnúu nto kade i é vīi nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Dií ka vá'a ó te xēe ntó e dukún kan ni ūun tsi ntūxnúu nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntūxnúu nto dô'vi kan mi dóo kai'xi ñu'ú san.

Kuenta iña á le'ntu é kúnua (Lc. 15:3-7)

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsi kaka'án u ni ntó tsi e dukún kán ne, ánjē san é kade ña i kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví e dukún kán. ¹¹ Tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatīi ne, vé'xi u é nakakú u ña'a, ña ntákunaá san.

12 ¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto? Te ūun ña'a né, ió uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaa ti ne, ¿ñā ntu te tsoo mí ña kiti kimi díko xe'un kimi san má kũ'u kan dá k̄'in ña k̄inantúku ña k̄iti uun, kiti kunaá san? 13 Te nāni'i ña tí ne, nuu é ntaā i é k̄aka'án u ni ntō, tsí dií dií ka diní ña ni k̄iti nāni'i ña san é kiti kimi díko xe'un kimi, kiti ña ni kunáa san. 14 Kuān ó ni Uva kō, ña tuví e dukún k̄an. Nā ntío ña é kũnaa nté uun i'xá san.

Nté koo kada ka'nu iní o ni ta'an kō (Lc. 17:3)

15 Tē kade ta'an nto é kini kaa ni ntō né, kue'ēn ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ni ñā nte o dé ña, da mii xnto ni ñā. Te k̄ini ña é k̄aka'an ntó ne, é ntūvá'a nto ni tā'an nto. 16 Ntá tsi tē ña kini ña é k̄aka'an ntó ne, kuntēka nto uun ne, ō uvi ña'á ka ña'a vata koo é k̄ini ña. 17 Tē ña ntío ña kini ña e ntáka'an ña tsikán ne, ká'an nto nī ña ntákuinti'xe i san, ña ntánataká nuu má ūkún k̄an. Tē ña ntío ña kini ña ña ntákuinti'xe i sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vií xnto kuenta tsí vata ntáa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i, nī ña ntaído diu'un xōo san.

18 'Nuu é ntaā i é k̄aka'án u ni ntō; Da xōo ka ña'a é k̄a'an ntó ni ñā ñuxiví a e ña kuví ki'in ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún k̄an di. Da xōo ka ña'a é k̄a'an ntó ni ñā ñuxiví a é k̄uvi ki'in ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún k̄an di.

19 'Sá'a k̄aka'an xtúku ú ni ntō tsí te ūun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaíkan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví e dukún k̄an ne, ta'xi ña é ntaíkan nto. 20 Dā mí'lí ka mí nataká nuu uvi uni ñá'a kuenta iñá ko ne, ikān tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jéssu.

21 Kidáa ne, xéē Pedru, kaká'an ñá ni Jéssu:

—Tō'ó, ¿ki'in ito ntū kada ka'nu iní u ni tā'an ko dá kadē xení ña nī ko? ¿Vá ū'xe ito ntu? —ka'an ña.

22 Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ñá ni ñā:

—Ñá k̄a'án u ni o te da mii tsi é ū'xe ító, tsí un tsi nté k̄imí sientu kimi díko u'xi ító.

Kuenta iñá ña kade tsiñu é ña ni ntío ña kada ka'nú iní ña ni tā'an ña

23 'Kuvi ka'an ó tsi mí kadē kũ'vé Xuva kō ne, vata kaa uun rei é ió titín ña ntáde tsiñu iñá ñá kaa. Ntío ña natava ñá kuenta ñá ntáde tsiñu iñá ña. 24 Dā éni ntu'u ña tāvá ña kuentá san ne, xee ní'i ña uun ña'a, ña tanūu diu'un é vāta kaa uvi díko uun kuía xá'vi ñā. 25 Ña ni k̄uvi ntanáa ña. Dukuān ne, kaka'an tó'o ñā é díko ña ñā, ni ña di'í ñā, ni i'xá ñā, ni un nti'í é ió iñá ña, vata koo é na ntūnaa é tanūu ña. 26 Nákunchití ña kade tsiñu san núu ñá ne, íkan ña dā xe'e, kaka'an ña: “Na k̄utí ká nto nī ko, Tó'ō. Ntanáa nti'í u é tanūu u”, ka'an ña. 27 Ntūnta'ví ini tó'o ñā ñá ne, nangava ña ñā né, nakadí ñá kuenta ña. 28 Dā ntíi ña kade tsiñu san vi'í tó'o ñā né, tā'án ña uun ña'a, ña é kade tsiñu dadí ni ñā. Ña sá'á ne, tanūu ña diu'un ta'an ña é vāta kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ña'a, ña é tanūu ña iñá í san ne, írkāa ña dukun ña é nakué'ne ña ña ne, kaka'an ña: “Ntá'vín ko é tanūun”, ka'an ña. 29 Nákunchití ña tanūu san núu ñá ne, kaikan ña kaka'an ña: “Na k̄utí ká nto nī kó, tsi ntá'vi nti'í u”, ka'an ña. 30 Ntá tsi ña ni ntío ña tsikán ne, tsi'í kuétsi ña ñā ne, xnuu kutu ña ña dā nte ntá'vi ña é ita nūu ña. 31 Dā ini ña ntáde tsiñu, ña nguú san, nté ō k̄uvi ne, dōo dé kuení ña. Kué'en ñā ne, ká'an ña nī tó'o ñā nté ō k̄uvi. 32 Kidáa né, k̄ana tó'o ña ña kuān ó de sán ne, kaka'an ñá ni ñā: “Ñá tē nté kaa kiní ó kaden. Xu'ú ne, nakadí u kuenta ó tsi ík̄an kó da xe'e. 33 ¿Nté kui ña ni ntunta'ví ini ntu o ta'an o, vatā o dé u ni ō?”, ka'an ña. 34 Kūdiin kué'ēn tó'o ña ni ñā né, ntáda ña ña kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ña ña dā nté ntanáa nti'í ña é tanūu ña —ka'an Jéssu ni ña.

35 Da kidáa ne, kaka'an ña:

—Kuān koo vií Uva kō, ña tuví e dukún kan, ni nto tē ña kada ka'nú ini nto kaní nima ntó ni tā'an nto di —ka'an Jéssu.

19

Dá kakā'an Jéssu iñá ña ntánatsoo mii tā'an

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Dā k̄uvi ka'an Jéssu sá'ā né, ntāka ña ñuú Galileá ne, kué'en ña ñuú Judea é tuví uun xo diñi ntute ka'nu

Jordaán san. ² Nã te da ðii da ðii ña'a ntũkin ñã ña ne, ikãn ntavã'a ña ña.

³ Vé'xĩ ña fariseú san mí tuví Jesuu é kōto nteé ña ña ne, tsixe'e ña ña:

—¿Kãka'an ntú lei Muísee é xĩi kaa é natsoo miĩ ntĩ ñadĩ'ĩ nti dá neé ka nuu i kuví? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jẽsuu ni ña:

—¿Vãta nakuã'a ntu nto tú'un Xuva kō mí kãka'an tsí ðivi ñã é ðevã'a ña ña'a ne, ðe kú've ñã ñatĩ ni ñadĩ'ĩ é kuntōo dadĩ ña? ⁵ Dukuãn né, xtuví miĩ ñatĩ san uva ña ni ði'ĩ ñã é kuntōo dadĩ ña ni ñadĩ'ĩ ña. Uun tsi kũñũ kúvi ña ntuvi ña. ⁶ Vi'ĩ a vé ne, ñã te ũvi ñã'a kã ña, tsí uun sã ña. Dukuãn ne, ña vá'ã o é nantii ntee ta'an ñã'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ña.

⁷ Ntãtsixe'e ña Jẽsuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muísee é kuví natsoo miĩ ntĩ ñadĩ'ĩ nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Dã xe dóo ka'xi nima ntó ne, dukuãn e tá'xi Muísee é natsoo miĩ nto ñadĩ'ĩ nto, ntã tsi ña te kuãn o ni ntio Xuva ko nte ntúvi ði'na. ⁹ Kaka'an u ni ntó tsí da xóo ka ña'a é natsoo miĩ ña ñadĩ'ĩ ña, ntã tsi tẽ ña te neé ni ide ñadĩ'ĩ san é kini kaa ni tuku ñatĩ san ne, tẽ natãnta'a ñatĩ san ni tuku ñadĩ'ĩ ne, kade ña kuetsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntãka'an ña ntãntĩkin ña:

—Te kuan kōo kuví uun ñatĩ ni ñadĩ'ĩ ñã ne, ðii ka vá'ã ó e ña tãnta'a o —ka'an ña.

¹¹ Ntã tsi kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Nã te ũn ntĩ ntĩ ña'a é kũtĩ ña é nĩ'ĩ ña sã'ã, tsí miĩ tsi ña é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña. ¹² Ió ñatĩ é ña kuví kóo i'xã ña, tsi e ðúkuan kãa ña da kãku ña. Ió túku ñatĩ ne, ña'a san ide ña e ña kuví koo i'xã ña. Ió túku ñatĩ ne, ña ntio ña tãnta'a ña kuenta iña tsiñu e ntãde ña iña Xuva ko. Xoo kutĩ i e kuĩnti'xe i sã'ã né, na kuĩnti'xe i —ka'an ña.

Dã náxnuu viko Jesuu ún ntĩ'ĩ i'xã san

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Kidãã ne, xee ní'ĩ ña i'xã san mí tuví Jesuu é tĩn nta'a ñã í, é kã'an ntã'ví ña iña i. Nã ntini'ĩ Jẽsuú san ne, de tí ña ni ñã ntãnteka i'xã san, ¹⁴ ntã tsi kaka'an Jẽsuu:

—Kué'e ntó itsi é na kĩ'xi i'xã san mí tuví u. Nã ku kãdí nuu nto i, tsí ña'a é ió nima í vatã ó nima i'xã san ne, ðivi ñã é kãduku ntée ña mí kadẽ kũ've Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dã kúvi tĩn nta'a ntĩ'ĩ ña i ne, da kidãã ntãka ña.

Uun ñatĩ kuetsi, ña kuika, kãtsixe'e ña Jẽsuu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Xée uun ñatĩ mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vã'á kantio é víi u vatã koo é nĩ'ĩ ko ntuví va'á iñã ko ntii ðãñu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jẽsuu ni ña:

—¿Nté kui katsixe'ẽn kó iña é vã'a? Da miĩ Xuva kō é vã'á ña. Te ntio o ntuví vã'á iña o ntii ðãñu ntúvi ne, kadan ntaan é kãka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kidãã ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é kãda ntaa u? —ka'an ña.

Kaka'an Jẽsuu:

—Nã ku e'nín ña'a. Nã ku ñaki'in ñadĩ'ĩ ñã'a. Nã ku kĩ'in dú'un. Nã ku kã'an dovete. ¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni ði'ĩ o. Kuinima ó ta'an o vatã ó kakuinima mí o kũñũ o —ka'an Jẽsuu.

²⁰ Kaka'an ñã ni ñã:

—É un ntĩ'ĩ sã'á kade ntaa ú ntẽ da ku lú'nti u. ¿Neé ka ntu é kãkunaa? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Tẽ ncho viin é un ntĩ'ĩ é vã'á ne, kué'ẽn, nadikon iña o ne, kué'ẽn ðiu'ún san ña ntã'ví san vatã koo e ní'ĩ o nuu i é vã'a é ðukún kãn. Kidãã né, kixntikĩn ko —ka'an ña.

²² Dã téku ña é kãka'an Jẽsuú ne, kũnta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi o ntaka ña.

²³ Kaka'an Jẽsuu ni ñã ntãntĩkin ña:

—Nuu é ntaã i é kãka'an u ni ntó. Tsi dóo ntii tu'un é xee ñã kuikã san mí kadẽ kũ've Xuva kō. ²⁴ Kaka'an xtuku ú ni ntó tsí ðii ka ña ntii tu'un é kĩ'ví uun kameu xãví xãki natee o san é kĩ'ví uun ña kuikã san mí kadẽ kũ've Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dã téku ña ntãntĩkin ñã sã'ã ne, koó ðã kúdu'va ña. Ntãka'an ña:

—¿Xoó ntu kúvi nakãku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Ito Jẽsuu ñã ne, kaka'an ñã ni ñã:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakākú mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntí ntí kúvi vii ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an Pedru:

—Ntí'í ne, é xtuví mii ntí'í ntí é kuntikín ntí nto. ¿Nee iñá ntu ni'í ntí? —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaá i é kākā'án u ni ntō tsi ikan ñūxiví xēé san ne, kutūví u, xu'u é vēxkúvī ú ñatíi, nú teu ka'nú ko ne, ñi'í ntō e ntántikín ntó ko ne, kuntōo nto uxuvi teu na'nú san ñi, kadā kú'vē nto iñá uxuvi táta ña Israeé san. ²⁹ Da xōó ka ña'a, ña é xtuví mii i vi'í i, o ení ña, o ta'an ñá, o uva ñá, o ñi'í ñá, o i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ne, ní'í ña ūun sientu íto ká xtuku. Ní'í ña ntuví vā'á iñá ña ntíi dañu ntúvi ñi. ³⁰ Ntá tsi títín ña'a, ña é odo nūu vevíi ne, nte áta i kan kuntōo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kán vevíi ne, kodo nuū ñá kidaá.

20

Kuenta iñá ñá ntáde tsiñu

¹ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o vī'í san kaa. Té'vāá tsi kañ'e ñá, kaixntuku ñá xoó kada tsiñu i matú ña. ² Kaka'an ñá ni ñá'a san tsi ntá'vi ñi ña ña ntúvi é kada tsiñu ña ne, taxnū ña ña matú ña. ³ Kaeku ñi'í tevāa ne, íni ña tsi ntáñí ka tuku ña'a nú ā'ví kán é ña te neé ntáde ña. ⁴ Kaka'an ñá ni ñá: “Kūkada tsiñu nto matú ko kán ne, ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kūkada tsiñu ña. ⁵ Kuan tsi ó de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuví ne, kaeku uni kuáa ñi. ⁶ Dā kaéku u'un kuáa ne, kii xtúku ña ne, ní'í ká ña ña'a, ña é ña tuví nee é vii. Kaka'an ñá ni ñá: “¿Nté ntū ó de nto i'a? ¿Nté kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña. ⁷ Ntáka'an ñá ni ñá: “Ñá ni ní'í ntí xoó ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o í sán ni ñá: “Kue'ēn ntó matú ko kan kūkada tsiñu nto ñi”, ka'an ña. ⁸ Dā kúneé ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo nūu nuu tsiñu san: “Kūkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ña, ñi'í ña é xēé rkontuvi. Nté ata i ña ntíi ña xee nte dí'na”, ka'an ña. ⁹ Ña xee kaéku u'un kuáa ne, ní'í ña xā'ví ña é uun ntúvi. ¹⁰ Ña xee dí'na ne, dí'í ka kue'e ní'í ña, kuíni ña. Ntá tsi kué'adai tsi ní'í ña é un é un ñá. ¹¹ Dā ntuá'vi ña ne, ká'an ntéé ña tó'o tsiñu san,

¹² ntáka'an ña: “Uun ura kúdi dé tsiñu ña'a san, ña xēé rkontuvi é ntí'í ne, dadíi tsi o ntuá'vī ntí ni ñá. Ntí'í ne, ñi'í ntuví dé tsiñu ntí. Dōo ntó'o ntí ka'ni san”, ka'an ña. ¹³ Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: “Ñá te káde u é kini kaa ni ntō. ¿Ñá ni ká'an ntú nto ní ko tsi vá'á o xā'ví nto dá kākā'án u ni ntō? ¹⁴ Kūni'í nto xā'ví ntō né, kue'ēn nto. Xu'ú ne, ncho vii ú ní ña xee da rkontuví san vatā o dé u ni ntō. ¹⁵ ¿Vá ña kúvi ntu vii u é ntio kó ní diu'ún ko? ¿O ntákune'u iní ntu nto tsi ña kade vīni u?”, ka'an ña. ¹⁶ Kuan kōo kúvi ni ña vé'xi ata i kán ñi; ñi'í ña kodo núu ña ne, ña é odo nūu ñi'í ña ne, kuntōo ña nte ata i kan. Tsi kuān te títín ña'a kana ú ña ne, ñá títín ña kué'e u é kodo nuū ña —ka'an Jesús.

É kúvi uni íto kaka'an Jesús é kúvi ña (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Dá kué'en Jesús itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntíni'í ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

¹⁸ —Kiní nto, tsi ká'ín o ñuú Jerusaleén. Ikán ntada ña kó kuenta ntá'a tó'o dutú san ní mastrú leí san. Ká'an ñá tsi kúvi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. ¹⁹ Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é káni dí'ki ña ko ne, natíi nuu ña kó xo'o. Xnteé ñá ko ntiká krusi kán ñi. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kúvi ūni ntúvi —ka'an ña.

Dí'í Sántiau ní Juaán ne, íkan ña da xe'e (Mr. 10:35-45)

²⁰ Kidáa ne, xēé dí'í í'xá Zebedeú san mí tuví Jesús, xee ní'í ña í'xá ña. Nakunchíi ña nūu ña ne, íkan ña da xe'e. ²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ñá:

—Ká'an nto na kadā kú'vé dadíi ntuví í'xá ko ní ntō mí kadā kú'vē nto; uun chí ne, dí'í kua'a nto ne, uun chí ne, dí'í datsin nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá íni nto nee é kaikan nto. ¿Kútíi ntu ntō é ntō'o nto é vāta koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuví ñatíi san ntáka'an ñá ni ñá:

—Kúvi vii ntí —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntéé u é

kuē'é u xoó kutūvi í diñi kua'a kó, ó xoó kutūvi í diñi datsin ko, tsí Xuvā ko e dé ku've ña xoo é kuntoo dadii i ni ko —ka'an ña.

²⁴ Dā kútuni u'xi ñá'a ña nguii sán ne, kūdiin ñá nī Juaan ni Sántiaú san. ²⁵ Ntá tsi kána Jesuu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ini ntó tsi tó'ō ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñā'a ña. Dōo ntii ntádē kú've ña. ²⁶ Ñá ku kuān xkoó de nto. Da xōo ka ña'a nto é ncho vií ka'nu nto ne, xntii nto tā'an nto. ²⁷ Da xōo ka ña'a nto é ncho kodo nuū ntó ne, xntii nto tā'an ntó, ²⁸ vatā ó de ú, xu'u é vëxkúvi ú ñatīi. Ñá te vë'xi u é xntii ñā'a sán ko, tsí vé'xī u é xntii ú ña ne, é kuē'é u ntuvi iñá ko kuenta iña ña —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá kuāa
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Dā ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te da dii da dii ña'a ntántikin ñá Jesuu. ³⁰ Uvi ñá kuāa san ntántoo ña diñi itsi san. Dā téku ña tsi kuítā nti'xin Jesuu ne, un ntii tsí ntáka'an ña:

—iNtuntá'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō é kadā kú've ntó iñá nti! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tíi ña'a san ni ña, ntáka'an ña é diin diin tsi kuntōo ña. Ntá tsi da dii dii ka ntii ntáka'an ña:

—iNtuntá'ví ini nto ntí, Tó'ō, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

³² Íntitsí Jesuu ne, kána ña ña. Kaka'an ña:

—¿Nee iñá ntu é ntio nto é vií u ni ntó? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Nakaán nto ntuxnúu nti, Tó'ō —ka'an ña.

³⁴ Ntuntá'ví ini Jesuu ñá ne, tiin nta'a ña ntūxnúu ñā ne, ura tsí i náxi'í ntuxnúu ña. Kidáá ne, íntikin ñá ña.

21

Dā xee Jesuu ñuú Jerusaleen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dā xee étsin ña ñuú Jerusaleen, dá ntōo ña ñuú Befagee mí tuví xuku Olivú san ne, taxnúu Jesuu úvi ña'a ña ntántikin ña, ² kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ën ntó ñuu é tuví da'a san. Ikān ne, nani'i nto uun búru é ntee tññ ti ni i'xā ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i

nto tī. ³ Te tsixe'e ñā'a san nto nté kui kánantute nto tí ne, ká'an ntó tsi tó'o nto kántio ña ti. Tē kúvi dé tsiñu ni'i ña ti ne, ura tsí i nataxnúu ña ti —ka'an ña.

⁴ Kuan ó kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaa: ⁵ Ká'an nto nī ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi reí nto mí ntōo nto. Ñá te ká'nu ña'a kade ña; ntekú ña buru, uun a búru, kití é vāta xoo kuntéku í ti, i'xá buru ntíi, kití kaido san.”

Kuan kōo ka'an nto, ka'an ña.

⁶ Kué'ën ña ntántikin ñá ne, de ntaa ña vatā ó kaka'an Jesuu. ⁷ Kue'en ní'i ña búru san ni i'xā tí ne, tsodo ña dōo ña áta i'xá ti ne, ikān intéku Jesuu ti.

⁸ Ñá te da dii ña'a ntáñi ñá ikān né, tsōo ña doo ñá itsi kán. Iō ñá ne, katsin ña ntá'a utun ne, tsoo ña itsi san. ⁹ Ñá te da dii ña'a odo nuú ña nuu ñá ne, ñá te da dii ña'a vé'xi ña atā ñá di. Un ntíi ntíi ña ntáka'an ña:

—iDōo vá'a I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō! iNa xnuu viko Xuva ko ñā, ña é vë'xí kuenta iña ña! iDōo ká'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleen ne, un ntíi ntíi ña ñuú i san ne, itsu'un ñā, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sá'a ne, ña é kākā'án naa Xuva ko, ñá nani Jesuu, ñá vé'xi ñuú Naza-ree é tuví ñuú Galilea —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúkí'ví Jesuu má ukún Xuva kō ne, nakúnu ña ūn ntíi ntíi ña'a, ña e ntádikō, ña e ntáñi kití é kué'é ña doméni iña Xuva ko. Ini ukún san ntōo ña. Nantáva Jēsuu mesa ñá'a, ña ntánadama diu'un san, ni sīa ña ntádiko pāloma. ¹³ Kaka'an ñá ni ñā:

—É ūve na'a tú'un Xuva kō: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an. Ntá tsi ntó'ó ne, ntáde nto māvī ñá du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá tūví Jesuu má ukún kán ne, vé'xi ña kuāá san nī ña xne'é ne, ntāvá'a ña ña. ¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ō dutú san nī mastrú leí san dá ini ña nté ó dé Jesuu nuu i e dōo na'nu san.

Īnī ña tsí un ntii tsí ntáka'an i'xá san má ūkún kán: “¡Dōó ka'nu I'xá ika rei Dāvii!” Kuān o ntáka'an i'xá san. ¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Ña katéku ntu nto tsí dovéte ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an mastrú leí san.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Katekú ko nté ō ntáka'an. Vāta kiní ntu nto mí kakā'an tú'un Xuva kō:

I'xá kuetsī sán ni i'xá ikín ne, xé'e Xuva kō é káta é vā'á kue'en Xúva kō.

Kuan ō ka'an —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Kidāā né, ntāka Jesuu mí ntoo ña ne, kué'en ña ñūú Betania mí itúvi ña uun ñúu.

Dā kúdiin Jēsuu ni tun ígū é ña ni kii kiti i

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tévaá, dā ntíko kōo ñá ñūú Jerusaleén ne, kakakin Jesuu. ¹⁹ Īnī ña uun tun ígu dñi itsi san. Kué'en ñá mí ntitsí ne, da mii xūku í uve. Kaka'an ña:

—¿Ña kóo ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ítsi ūtun san. ²⁰ Koó dā kúdu'va ña ntántikin ña da íni ña utun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté ō ntu é uun da'na tsi ítsi tun ígū san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō; Te kuinti'xe nto Xuva ko, tē ña kadá kuení nto é ña kuvi vií ña ne, ñá te sá'á tsi é kúvi vií nto, vatā o dé u nī tun ígū san. Tsi kuvi ka'an ntó ni xūku sá'á di: “Kué'en, kō'xón nuun ntute ñu'u san.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, kuan kōo kuvi. ²² Da neé ka é kakan ntó nta'a Xuva kō dá ntáka'an ntá'ví nto ne, te kani inī ntó ne, ní'í ntō —ka'an ña.

Xoo de kú'vė i é kúvi vií Jesuu núu i é kade ña

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kúkí'vi Jesuu má ūkún kán ne, vé'xī tó'ō dutú san ni ñatā san mí tuví Jesuu dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Nté o ntu é kúvi vií nto nuu i é kade nto? ¿Xoó ntu de kú'vė i é vií nto sá'á? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Tsixē'é u nto uun nuu í di. Te nantiko koō ntó ne, kidāa ká'an u ni ntō nté ō kúvi é kúvi vií u nuu i sá'a.

²⁵ ¿Xoó ntu de kú'vė i é nakútsi ntute Juaan ñá'a san? ¿Xuva ntu kō de kú'vė ñá, o kúdiin ña'a ntú san de kú'vė ña? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ō dutú san ni ñatā san:

—Te ká'an o tsí Xuva kō de kú'vė ñá ne, kidāā ne, tsixe'e ña kō nté kui ña ni kuinti'xe kō Juaan. ²⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí kúdiin ñá'a san de kú'vė ñá ne, u'vī kó te kúdiin ñá'a san ni kō tsí ñá ka'an naa Xuva kó Juaan san, kuini ña —kuan ō dé kuení ña.

²⁷ Dukuān ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Ñá iní nti —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nté ña ka'an u di xoó de kú'vė i é vií u sá'á —ka'an ña.

Núu i iña úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu kadē kuení nto iña nuu i sá'a? Uun ñatí ne, xío ūvi i'xá ña. Kué'en ñá mí tuví i'xá nuu í san ne, kaka'an ña: “Ō da', kukutun veví”, ka'an ña. ²⁹ Kaka'an na: “Ñá kí'ín u”, ka'an na. Ntá tsi dā ku e ví'í ne, nātivi iní na ne, kué'en nā.

³⁰ Kidāā ne, kué'en uva nā mí tuví i'xa é kui ūvi ne, dadii tsi o kaka'an ñá ni nā. Na sá'á ne, kaka'an na: “Kí'ín ú, ūva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé'e na.

³¹ ¿Neé ntu na'a dé ntaa na é ntio uva nā, kuan? —ka'an Jēsuu.

—I'xa nuu í san —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō, tsí di'na xee ña ntaído diu'un xóo san ni ñadí'í kini ntáa san mí kadē kú'vė Xuva kō é dīvi ntō. ³² Tsi dá kí'xi Juaan Bautistá ne, kaka'an ñá ni ntō nté koo vií nto é vā'a, ntá tsi ña ni kuinti'xe nto ña. Da mii tsí ña ntaído diu'un xóo san ni ñadí'í kini kaa san kuinti'xe ña ña. Kuān te íni nto nté ō dé ña kini ntáa san ne, ñá ni nātivi iní nto, ntē ña ni kuinti'xe nto é kākā'an Juaan san —ka'an Jēsuu—.

Nuu i iña ñá ntáde tsiñu, ña kini ntáa
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Kini tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o ví'í ne, í'xi ña xo'o tinti'ío. De vá'a ña xaku diñi i kán. Éte nuu ña xavi mí

kādin ñá tinti'ó san ne, xntitsī ñá uun vi'i dūkun mí kotō dītō ña.

'Kidāā ne, tsu'un ntee ña tuku ña'a é vii ñá kuentá ne, dá kue'ēn ñá tuku ñuu. ³⁴ Dā xee ntúvi é t̄in ña kiti i ne, taxnūu ña ña ntáde tsiñu iña ña e kínakuido ñá vata kaa é kāduku ntée ña mí ñū'u ña ñu'u ntee é tātá san. ³⁵ Ña ñu'u ntee é tātá san ne, t̄in ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ña né, náka'xí va'a ñá ña. Uun ña ne, ē'ní kue'en ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ñā. ³⁶ Taxnūu xtuku tó'o ī sán díí ka tit̄in ña ntáde tsiñu iña ña e ña táxnūu di'na ña. Kuan tsi ō dé xtuku ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san ni ñā.

³⁷ 'Da rkontūví ne, taxnūu ña i'xá mii ñā, tsí da mii é kuiko ñū'u ña'a san i'xá mii ña, kuíni ña. ³⁸ Ntá tsi dā íni ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii i'xa tó'o ñā ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña: "Na sá'á ne, na ki'i na iña uva na tē xi'i ña. Kí'in ō ne, ka'ní ō nā. Kidāā ne, ní'i ko iña uva na", ka'an ña. ³⁹ T̄in ña na ne, nákuītā ñá na ata ī mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, e'ní ña na —ka'an ña.

⁴⁰ Kidāā né, katsixe'e Jēsuu:

—Tē xee mí tó'ō xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo vii ntu ña nī ña ñu'u ntee é tatā ña? —ka'an Jēsuu.

⁴¹ Ntáka'an ñātā san ni tó'ō dutú san:

—Uun ito tsi ka'ní kue'en ña ña ñu'u ntee, ña é kīni ntāa san. Kidāā ne, kué'e ñā é tātá san nta'a tuku ña'a, ña é nakué'e i ña kiti tinti'ó san ntuvi te t̄in ña ti, vata kaa é kāduku ntée ña —ka'an ña.

⁴² Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vāta nakua'a ntu nto mí ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuītā ña ntádamá san ne, ñi'vi kūvi xuu ku've etí vi'i san. Sá'ā né, Xuva kō de kú'vē ñá ne, iña kō né, dōo vá'ā o dé ña, ka'an. ⁴³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí naki'i Xuva ko tsiñu nto ne, nakué'e xio ña tuku ña'a, ña é íni de ntāa é ntio ña. ⁴⁴ Kuenta iña xuú san ne, da xōo ka ña'a, ña é nāki'í xuú san ne, tá'nu kue'en ñā. Ntá tsi da xōo ka ña'a, ña é kō'xó ntōdó xuú san ne, tādín kué'en ñá di —ka'an Jēsuu.

⁴⁵ Dā téku tó'ō dutú san nī ña fariseu núu i sá'a ne, kue'en díki ña é kāka'an Jēsuu iña ña. ⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho t̄in ña Jesuú ne, ú'vī ñá un ntí'í ntí'í ña'a

san, tsi ntádē kuení ña'a san tsí Jesuú ne, ñá ka'án naa Xuva ko.

22

Núu i iñá viko é kātantá'a ña'a

¹ Ntāa xtuku Jesuu núu i sá'a ni ñā. Kaka'an ña:

² —Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ña é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ña. ³ Taxnūu ña ña ntáde tsiñu iña ña é kāna ña ña'a san é kā'an ñá ni ña te kī'xi ña viko san. Ntá tsi ña ni ntío ñá'á san kī'xi ña. ⁴ Taxnūu xtuku ña tuku ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kaka'an ñá ni ñā: "Kūkaná nto ña'a san, ña é kā'an ní'í u nte dí'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é kā'xi o. E'ní u duntikí ko ni k̄ti e dōo vá'ā ō ni ī. É iō tu've ntí'í ve. Na kī'xi xña viko e tánta'a i'xá ko", ka'án rei san. ⁵ Ña ni íde ñā'a san kuéntá ne, xío kué'en ña. Uun ña ne, kukútu ña ne, uun ña ne, kudíko ñā. ⁶ Ña nguii sán ne, t̄in ña ña ntáde tsiñu iña rei san ne, dē xení ña ni ñā né, ē'ní ña ña. ⁷ Un vá'a tsí kúdiin rei san ne, taxnūu ña sntadun ña é ka'nī ñá ña é'ni ña ntáde tsiñu iña ñá ne, é na kā'mi ña ñuu ña. ⁸ Kidāā ne, kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña: "Iō tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ña e kána ú ne, ñá ni de ntāa ña é kī'xi ña. ⁹ Dukuān né, kue'ēn ntó itsi kán ne, ká'an nto ni da xōo ka ña'a é ní'i nto é kī'ka'xí ña, kuān te tit̄in ña", ka'án rei san. ¹⁰ Kué'ēn ña ntáde tsiñu iña ñá itsi kán ne, xee ní'í ña ūn ntí'í ntí'í ña'a, ña é ní'í ña, kuān te vá'a ña'a ña, kuān té ña vá'a ña'a ña. Dā xee un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, tsitu kué'en ñá'a san vi'i mí kākuví viko san.

¹¹ 'Ntá tsi dā xee rei san é kōto ña ña xee sán ne, íni ña é tuví uun ña'a, ña é ña tuví dú'nu vá'a i iña vikó san. ¹² Kaka'an ñá ni ñā: "O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ña é kī'ví nto i'a, tsí ña te núu nto doo vá'a nto iña vikó san?", ka'an ña. Ntá tsi nté uun ña ni ká'an ña. ¹³ Kidāā ne, kaka'an rei san nī ña ntáxntii ñā: "Kí'ní nto nta'a ña sá'á ni dí'in ña dí ne, nakene iko nto ñā kí'í kán mi dōo nee. Ikān dōo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ñā", ka'án rei san. ¹⁴ Tsí kuān te tit̄in ña'a kana ú ña ne, ñá te tit̄in ñá nakaxnūú ú ña —ka'an Jēsuu.

Nuu i iña diu'un xóo san
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Kidáa né, ntaka ña fariseú san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo vií ña é nadāna ña Jesuu núu i é kaka'an ñá ni ñá. ¹⁶ Taxnúu ña ña ntántikin ñá ni ña ntántikin Heródē san mí tuví Jesuu. Ntáka'an ña:

—Mastrú, iní nti tsi nuu é ntaā i é kaka'an nto, tsí kanakuā'a nti'xe nto iña Xuva ko. Ná kade nto kuenta nee iña ntádē kuení ña'a san. Ntē ña kaú'vi ntó ña, kuān te na'nu ñá'a ña. ¹⁷ Ká'an nto vē, nee iñá kadē kuení nto. ¿Vá'á ntu o é kuē'é o diu'un xóo san nta'a ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san ne, o ña'a? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ini Jesuu tsi dóo kinī o dé kuení ña iña ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntaíto nteé nto ko, ntō'o e ntaéni nta'ví nto ña'a? ¹⁹ Nañē'e ntó ko diu'un e ntá'vi nto diu'un xóo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūun diu'un é kōto nteé ña. ²⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Xoó ntu nuu i é ntee í'a? ¿Xoó ntu diví i é ntée na'á san? —ka'an ña.

²¹ Ntáka'an ña:
—Íña ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:
—Nakué'e nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é káduku ntée ña ne, nakué'e nto nta'a Xuva ko nee é káduku ntée ña di —ka'an ña.

²² Dā téku ña sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnū'ú ña.

Ntátsixe'e ña saduceu te ntoto xtúku o tē xi'i o
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ntúvi tsikán ne, xéē ña saduceú san mí tuví Jesuu. Ña sá'á ne, ña ntóto xtuku o tē xi'i o, kuíni ña. Tsixe'e ña Jēsuu:

²⁴ —Mastrú, ká'ān Muísee tsí te kúvi uun ñatí ne, ñá ni xío i'xá ña ne, kuétsī e tánta'a ení ña ni ñadī'i kíi san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña. ²⁵ Vi'i a vé ne, ña ntoo ni'í ntí ne, xío ū'xe ñá'a ení ña. I'xa nuu í san ne, tánta'a ña, ntá tsi xi'i ñá di'na dá kōo i'xá ña. Kidáa ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñadī'i kíi san. ²⁶ Kuan ō kúvi ni ña é kúvi ūví san di, ni ña é kúvi ūní san, dā nte tánta'a ñadī'i kíi san ni ña é kúvi ū'xe san. ²⁷ Dā xi'i ntí'i ña ne, kidáa ne, xí'i ñadī'i san di. ²⁸ Dukuān né, te

ntoto xtuku ō né, ¿Xoó ntu kúvi nti'xe ñadī'i i é ū'xe ñá'a san? Tsí un ntíi ntíi ña tánta'a ni'i ña ñá —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ntádana nto, tsi ñá ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, ntē ñá ini nto e dóo ka'nu Xuva kō. ³⁰ Tsí te ntoto xtuku ō ne, ña tánta'a ká ña'a, tē tíi, te ñadī'i. Tsí vata ntáa ánje Xuva kō ntáa ō e dukún kán. ³¹ Kuenta iña í te ntoto xtuku ō né, vāta ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō: ³² “Xu'ú ne, Xuva Ábraan, Xúva Ísaa, Xúva Jácoó san u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xi'í san ña, tsí Xuvā ña ntantíto san ña —ka'an Jesuu.

³³ Dā téku ña ntāñi íkán ne, koó dā kúdu'va ña nuu i é nañē'e ña ña.

Tū'un é dií ka ka'nu é ká'an Xúva kō é káda ntaa o
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Dā téku ña fariseú san tsí ña tuví nee iña é kúvi ka'an ña saduceú san dá ka'an Jesuu iña ñá ne, náta'ká nuu ña fariseú san. ³⁵ Uun ña'a, ñá ini vá'a lei san ne, ito nteé ña Jesuu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neē ntú tu'un e dií ka ka'nu é ká'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jesuu ni ña:

—“Kuínima nto Tó'o nto Xuva ko kanī nima ntó, kanī é tduiña nto, kanī ū'xen dikí nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁸ Sá'ā e tú'ūn e dií ka ka'nu é di'na kada ntaa o. ³⁹ Dókō sá dadīi ni tū'un é kúvi ūví san. Kaka'an: “Kuínima ntó ta'an nto vatā ō kakuínima mii nto kúñu ntó”, ka'an. ⁴⁰ Te káda ntaa ntó ntúvi nuu i sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntíi ntíi tú'ūn e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san di —ka'an Jesuu.

¿Xoó ntu i'xá i Cristu?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Dá ntōo ká ña fariseú san ne, ⁴² tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto iña Cristu, ña táxnuu Xuva kō? ¿Xoó ntu i'xá i ña? —tsixe'e ña.

Nantíko kōo ña fariseú san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dāvii ña —ka'an ña.

⁴³ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Te i'xá ikā ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata ō

xe'e Espíritū Sántū san ña é ká'an ña? Tsí ka'an Dávii kídaā:

⁴⁴ Kaka'an Xúva ko nī Tó'ō ko: “Kutūvín diñi kua'a ko é xntiīn kó dā nté kūvi vii ú nī ña ntaínchu'vi o.” Kuan ō ka'an Dávii. ⁴⁵ Te ká'an Dávii tsi Tó'o ña ña ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsí i'xá ña ña di? —ka'an Jéssu.

⁴⁶ Nté uun ña ña ni kuvi nantiko koó ña nté uun tú'ūn. Nté ntūvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixé'e ká ña ña.

23

Dā tsí'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni un ntíi ntíi ña'a sán, nī ña ntántikin ña:

² —Mastrú lei san nī ña fariseu san ne, ntánakuā'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muíseé san. ³ Dukuān ne, kini nto é ntáka'an ñá ne, vii nto vatā ó ntáka'an ña, ntá tsi ña vii nto vatā ó de ña, tsí ña ntáde ña vatā ó ntánakuā'a ña nto. ⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu i e dóo ntii tú'un e ña kutii ña'a san, ntá tsi mii ña ne, ña ntío ña tiin nta'a ña nté un siin. ⁵ Un ntí'i e ntáde ña ne, ntáde ña vata koo é kīni ña'a san. Ntátsuve ña tūtú e dóo nī'í xteén ña ni ntā'a ña, tutu é ūve na'a tú'un Xuva kō. Nā tē nté kaa nani ntete du'nu ña. ⁶ Ncho kuntōo ña mí'i e dií ka vá'ā ó vi'i viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu i kan ini ukún kán. ⁷ Ntio ña é ká'an ún ntíi ntíi ña'a ntiusi ni ña nú á'ví kán ne, é ká'an ún ntíi ntíi ña'a tsí mastru ñá ña.

⁸ 'Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsí uun tsi Mastru nto. Un ntíi ntíi ntó ne, ta'an nto. ⁹ Nā ku ka'án ntó Uva nto ni da xōo ka ña'a ñuxiví a, tsí uun tsi Uva ntó, ña é tuví e dukún kán. ¹⁰ Nā ku dā vá'a nto é ká'an ñá'a san e tó'o ña ntó, tsí mii tsí ú e Tó'o ntó, xu'u é nāni ú Cristu. ¹¹ Ntō'o é dií ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto. ¹² Ntō'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tā'an nto ne, vii Xuva kō é nainu xuvi ntó. Ntō'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ 'Ntá tsi jntā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsí ntánakadi núu nto itsi mí kadē kú've Xuva kō. Nté mii ntó ña ntío nto é kuíta nti'xin nto ne, nte

ña ntaxé'e nto itsi é kuíta nti'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta nti'xin.

¹⁴ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Ntánaki'i nto vi'i ñadī'i kii san ne, dóo na'a ntáka'an ntā'ví nto vata koo é tēe xu'u nto e ntáde nto. Dukuān ne, dií dií ka ni'i nto é ntō'o nto.

¹⁵ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i ntáde nto. Nā túvī mí'i é ña kí'in nto vata koo é vii nto é kuinti'xe kuān té uun kúdi ña'a vatā o ntákuinti'xe nto. Kidáā, dá kakuinti'xe ña ne, ntáde nto é kūvi ña é dií dií ka kini kaa é ñi'vi ntó. Dadīi kí'in ntó ni ña dō'vi kan.

¹⁶ jNtā'vi ide nto! tsí ntō'ó ne, vata ntāa ña kuāa ntāa nto, ña é dotō tsí kanañe'e túku ña'a nté koo kí'in ña. Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña xúkún sán ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña ōro é naxe'e ini ukún san ne, da mii é vii ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁷ jÑa kuāa tuntu! ¿Nee iñá ntu é dií ka nuu á'vi: ōro san ne, o xúkún san é káde i e kúviko oro san? ¹⁸ Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña nāá san ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña doméní san é ntēku nú nāá san ne, da mii é vii ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁹ jÑa kuāa! ¿Nee iñá ntu é dií ka nuu á'vi: doméní san ne, ō nú nāá san mí kade i e kúviko doméní san? ²⁰ Xoó ña'a é kakuni'i ña nāá san ne, kakuni'i ña nāá san nī é un ntí'i é ntekú nuu i kan. ²¹ Xoó ña'a é kakuni'i ña xúkún san ne, kakuni'i ña Xuva kō di, tsí tó'o xúkún san ña. ²² Xoó ña'a é kakuni'i ña é dukún kán ne, kakuni'i ña Xuva kō di, tsí ikán tuví ña, kadē kú've ña.

²³ jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakué'e nto nta'a Xuva ko uun ta'vi i é u'xi xuku mínū ngatsí, ni ānií, ni kōminú san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta née iña é dií ka nuu á'vi é káka'an lei san, mí káka'an é vii o é vā'á ni ta'an kō, é ntuntā'ví ini ko ña, é kuinti'xe ko Xuva kō. Nā xtúvī mii nto é vii ntó tsikan, ntá tsi kantio é vii nto sá'a di. ²⁴ jVata ntāa ña kuāa ntāa nto é dotō tsi ntánañe'e nto tuku ña'a nté koo kí'in ña! jNtō'ó ne, ntáka'an ntée nto ña'a, ña é ña kué'e nuu i é kīni kaa ntáde, ntá tsi ñi'vi ntó ne, dií dií ka kue'e kuétsi ntó!

²⁵ 'iNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san ni ata kó'ó san ntánakate nto? Tsi iní i kán ne, dentu kue'en kuenta iña í e dóo dú'u nto, e dóo ntio nto é un ntí'í.
²⁶ 'iFariseu kuaa! Di'na nakate nuu nto tásá san ni kō'ó san di ne, kidáā ne, ntoo atá i di.

²⁷ 'iNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! Vata ntáa nú ñañā é naxe'e dú'xe kuí'xin ata i ntáa ntó. Dōo tí ntaa é koto ō ne, ntá tsi iní i kán ne, ñu'u tsitu xiki tē'ú ni nūu i é dentū.
²⁸ Kuān ntáa nto di, tsi dóo va'á nto, kuiní ña'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsi ñu'u tsitū nima nto é kīni kaa, e úvi nuu i ntáde nto.

²⁹ 'iNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! Ntáde vá'a nto ñañā ñá ka'án naa Xuva ko kidaā ne, ntántakutu nto ñañā ñā'a, ña e dóo va'á ña'a san. ³⁰ Ntáka'an nto: “Tē dí ni kántoo ntí ntuví dá ntoo uva ikā ntí ne, ña ni xntíi ntí ña é ka'nī ñá ña ntáka'án naa Xuva ko san.” Kuān ó ntáka'an ntó, kuān té ña ntáa. ³¹ É kuān ó ntáka'an ntó ne, ntáka'an nto tsi i'xá nti'xe nto ña é'ni ña ka'án naa Xuva ko san, tsi dé nīi kue'en ñá'a nto di. ³² Ntō'ó ne, nantí'í ntó nēe e éni ntu'u uva ata ntó.

³³ 'iNtō'ó ne, vata ntáa i'xá e ña vá'a ntáa nto, vata ntáa tatá koo ntáa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te ká'an Xúva kō é kī'in nto dō'vi kan? ³⁴ Dukuān né, taxnúu ú ña ka'án naa ko mí ntoo nto, nī ña e dóo ki'in iní í, nī mastrú san. Iō ñá ne, ka'ní nto ña. Iō ñá ne, xntēe ntó ña ntiká krusi kan. Iō ñá ne, natii nuu nto ña xo'lo má vi'í mi ntánataká nuu nto. Iō ñá ne, kadā xení nto ni ñā da mí'í ká ñuú mí kī'in ña. ³⁵ Kaxntēe na'a Xúva ko kuēnta ntó kuenta iña un ntí'í ntí ña é vā'á ña'a, ña é xi'í, uun tsi nté i'xá Adaán san, ñá nani Ábee, ña é ña ni ide núu í é kīni kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, i'xá Berequia, ña e é'ni nto mé'ñū má vi'í mí kuviko nī nú nāa Xuva ko. ³⁶ Nuú é ntaa í é káka'án u ni ntó tsi nī'í ña ntántoo vevii é ntó'o ña kuenta iña i é un ntí'í nūu i sá'a.

Dā éku Jesuu kuēnta iña ñuú Jerusaleen

(Lc. 13:34-35)

³⁷ 'iÑā ntá'vi ide ntu nto, ñuú Jerusaleen! Kae'ní nto ña ntáka'án

naa Xuva ko. Kaxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva kō é ká'an ñá ni ntó. Dōo ki'in itō ntío ko é nātee ta'an ntí'í ú nto vatā ó kanatsi'í tsú'ūn san á i'xá tī má ntí'xin tī, ntá tsi ña ni ntío nto. ³⁸ Kiní nto ve, tsi ña kuntóo ká ña'a ñuú nto kán. ³⁹ Tsi kaka'án u ni ntó tsi nté uun itó ka ña kiní nto kó dā nté ká'an nto: “Dōo ka'nu ña'a, ña é vē'xi naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

24

Dá kakā'an Jesús é nakatsin ña'a úkūn ñá Israeé san

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ntīi Jesuu má úkūn kán. Kué'ēn ká ña itsi kán dá xee ña ntántikin ña, ntáka'an ñá e na kōto ña úkūn sán e dóo vá'a o. ² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—¿Ñā ntu kaíni nto é un ntí'í sá'a? Nuú é ntaa í é káka'án u ni ntó, tsi ña tuvi nté uun xuu é ōdo ntí'í ta'an vevii é ña nakátsin ña'a san rkontúvi —ka'an ña.

¿Nté ntu koo kuvi di'nā dá ntí'í ñuxiví san?

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá tūví Jesuu tí'í i é nani Ōlivú ne, xée ētsin ña ntántikin ña, tsíxe'e ña ñā:

—Ká'an nto vē: ¿Amá ntu kuvi sá'ā? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi e nainu nto, te ntí'í ñuxiví sa? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kuenta tsi vií nto e ña xoxo kaní nta'ví i nto. ⁵ Tsi dóo titín ña'a ka'an ña é divi ñā é Cristu ña. Ka'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Nā te da dīi ña'a kaní nta'ví ña. ⁶ Tekú nto tsi é xio xío kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto tē ña ku'ví nto. Tsi kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xee ntuví e ntí'í ñuxiví sa. ⁷ Tsi nāa uun ñuú ni tūku ñuu. Nā tsiñu na'nu i sá'ā ne, naa ñá ni tūku ña tsiñu i. Kutamá ne, táan dā mí'í ká ñuu. ⁸ Te kūvi sá'ā né, dā ve kaiñi ntu'u é ntó'o ña'a san.

⁹ 'Kidáā ne, ntada ñā nto kuenta ntá'a ña'a, ña é kadā xení ni ntó, é ka'nī ñá nto. Un ntí'í ntí ña'a san kune'u iní ña ni nto kuēnta iñá ko. ¹⁰ Ntuvi tsikán ne, dóo titín ña'a xtuvi mii ña e ntákuinti'xe ña ko. Ká'an ntēe ta'an ña. Kune'u iní ña ni tā'an ña. ¹¹ Dōo titín ña'a kī'xi ña é ká'an ñá tsi naa Xuva ko kaka'an ñá ne, ñá te da dīi ña'a kaní nta'ví ña. ¹² Tsi dóo

kukue'e é kīni kaa e ntáde ña ne, xtuvi mii ña é kākūinima ñá ta'an ña. ¹³ Ntá tsi xoó ña'a é kūtíi ñá da nté tē ntí'i ntuvi tsikán ne, nakáku ña. ¹⁴ Tú'ūn va'á iña mí kadē kú've Xuva kō ne, ká'an ntodó ña'a dá kani ñūxiví, vata koo é kīni un ntíi ntíi ña'a. Kidáa ne, ntíi ñūxiví sa.

¹⁵ 'Uun ntuvi ne, kūví vata ō ka'an Dániee, ñá ka'an naa Xuva ko kídaa. Kiní nto tsi kuntitsi uun nuu i e dōo kīni kaa, nuu i é ña ntío kue'en Xúva ko, mē'ñú i mí dōo kuikó san. (Xoó ntánakuā'a i né, na kī'in dikí ña.)

¹⁶ Kidáa ne, ña ntántoo ñuú Judeá ne, na kūnu ña kī'in ñá nte xúku kán.

¹⁷ Xoó ña'a, ña ntoo da'na dikí vi'i i kán ne, ñá kunē'é ña nuu ña má vi'i ña kán é kī'i ña iña ña. ¹⁸ Xoó ña'a, ña é ñu'u mātú i kán ne, ñá kunē'é ña kínaki'í ña kutuun ña. ¹⁹ ;Ntā'vi ide ñá ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, nī ñá e ntánatsitsi i'xá i! ²⁰ Kákan nto nta'a Xuva kō e ña kantío é kūnu nto ntuvi ví'xin, nté ntūvi dá iō dá'na. ²¹ Kidáa ne, un vá'a tsi nto'o ña'a san. Vata kīnī ña'a e dōo nto'o ña nuu i é kīni kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntū'u ñūxiví sa. Nté uun ito ka ñá kuan kōo kuví di. ²² Tē ña nantí'i Xuva ko ntuvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi nainu Xúva ko ntūvi tsikan da xe dōo kakuinima ñá ña náxaxnúu ña.

²³ 'Te kāká'án uun ña'a ni ntō kídaa: "Koto nto, tsi i'a tuví Cristu", o te kāká'an ña: "Ikán tuví ña", ne, ñá ku kuintí'xe nto ña. ²⁴ Tsi ki'xi ña veté ne, ka'an ña tsi Cristu ña. Tuku ña veté san ne, ka'an ña tsi kaka'an ñá naa Xuva ko. Vií ña nuu i é kīnī ña'a san ne, vií ña nuu i e dōo na'nu é kāni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuví ne, un tsi nte ñá ntákuinti'xe i ko kaní nta'ví ña ña. ²⁵ Koto nto, tsi é di'na kaka'án u ni ntō é kuān koo kuví. ²⁶ Dukuān né, te kāká'an ñá ni ntō: "Koto nto tsi tuví ña má kū'u kan", ne, ñá ku ñe'ē nto. Te kāká'an ña: "Tuví ña má vi'i kán", ne, ñá ku kuintí'xe nto. ²⁷ Tsi vatā ó kaxi'í nuu nté uun diñi i e dukún kán un tsi nté tuku diñi i kán né, kuan kōo xi'í nuu ka'nu ú ne, da nēe inī xnto nainu ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. ²⁸ Dā mí'i ká tuví kúñu tē'ú ne, ikán ntátaká nuu skuilú san.

Nté koo nainu Jesucristu
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30,

34-36)

²⁹ 'Ura tsi i tē ntí'i e dōo ntánto'o ña'a ntuvi tsikán ne, kuneé ngantií san; nté ña xi'í nuu ká xoó san. Kó'xō kímī san e dukún kán ne, kantá nuu e dukún kán. ³⁰ Kidáa ne, ntii díto nuu i e dukún kan iña kó, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. Kidáa ne, un ntíi ntíi ña'a ñūxiví sa ne, u'vī ña. Kiní ña tsi vé'xī ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi, mé'ñū viko é ñu'u e dukún kán. Kiní ña tsi dōo iō ntii kó, tsi dōo ka'nu u. ³¹ Taxnúu ú ánje kó e dōo ntii nakuēku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dá mí'i ka mí ntoo ña da kani ñūxiví sa.

³² 'Koto nto tun ígū sán ne, kiní nto: Dá dá vé ute nta'a utun san, dá dá vé kakene xuku í ne, ini nto tsi dokó sa xee ntúvi ka'ni. ³³ Kuan kōo kuví dí te inī ntí'i ntó nuu i tsíkan. Kutunī nto tsi é ntítsi nteé u xi'í nto. ³⁴ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsi ña kuví ña'a, ña ntántoo ntuvi sá'a, dá nté kuví ntí'i nuu i sá'a. ³⁵ E dukún kan ni ñūxiví sa ne, kunaa, ntá tsi tú'ūn kó ne, ñá kunāa kue'en.

³⁶ 'Ntá tsi nté uun ña'a ñá ini ña neé ura kuví sá'a, nté ánje Xuva kō, ña ntoo e dukún kán, nté xu'u é I'xā ñá ko ñá ini u. Da mii Uvā kó ini ña.

³⁷ 'Vata ō kuví ntuvi dá itúvi ña ata ika ko Nōeé ne, kuan kōo kuví te nainú u di, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. ³⁸ Tsi kidáa ne, ntuvi di'na dá nakuntéku ntute ñūxiví san ne, ntaé'xī ña ntáxi'i ña ne, ntatánta'a ña. Kuan ō dé ña da nté xee ntúvi é kī'ví Noee ini arká san. ³⁹ Ná ni kutūni ña nté koo kuví ña dá nté xee ntúte san é natavi núu ña un ntíi ntíi ña. Kuan kōo kuví te nainú u di, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi. ⁴⁰ Kidáa ne, uvi ñá'a ñatíi san ne, ntaítu ña. Uun ña kī'in ña nī kó ne, uun ña kutuví mii ña. ⁴¹ Úvi ñadí'í san ne, ntántiko ña. Uun ña kī'in ñá nī kó ne, uun ña kutuví mii ña.

⁴² 'Koto nto ve, tsi ñá ini ntó nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntō ko. ⁴³ Ntá tsi kuenta tsi vií nto. Tē dí ini tó'o vī'i san neé ura kí'xi ña du'ú san niñú a ne, koo tú've ñá ne, ñá kué'é ña é ki'i dú'u ña du'ú san iña ña. ⁴⁴ Dukuān ne, koo tú've nto ve. Tsi ura dá ña kantétu nto ne, ura í tsikan nainú u.

Ña é kãde tsiñu vá'a nī ña é ña kãde tsiñu vá'a

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Xoó ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo ki'in inī í ne, ka'an tó'o ña é kuvi kodo nuū ñá iña vi'i ña, é kuē'é ña é kã'xí ña ntáde tsiñu ni'i ña te xee úra í. ⁴⁶ ¡Nté kuī vá'a nī ña é kade tsiñu te kãde ntaa ñá tē xee tó'o ña! ⁴⁷ Nuú é ntaā í é kãka'án u ni ntō tsi kué'e tó'o ña é kũntéé nta'a ña un ntí ntí iña ña. ⁴⁸ Ntá tsi te ña kade tsiñu san kini kaa ña ne, kadē kuení ña te kukuii ka tó'o ña ne, ⁴⁹ kadē xení ña nī ña ntáde tsiñu ni'i ña né, da mii kuē'en tsi e ntáxi'i ntaé'xi ña nī ña ki'vi ni'i ñá ne, kidáa ne, da née inī ñá naxee tó'o ña ⁵⁰ ũun ntuvi dá ña kantétu ña. ⁵¹ Kidáa ne, ta'xi tó'o ña ña. Ká'an ña tsí ni'i ña é ntō'o ña é kãduku ntée ña vete. Ikān né, dōó kueku ña ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ña.

25

Kuenta iña ú'xi ñádĩ'i kuétsi

¹ Mí kadē kũ'vé Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñádĩ'i kuétsi é kuē'en ni'í tun kantílin tun é kuē'én tun é nāni'i ta'án tun ña da vé tánta'a san. ² Ú'un ñā'a tún ne, ña túvi diki tun nté koo vii tun. Ú'un ñā'a tún ne, dōó iō diki tun é vii tun. ³ Ta'nu é ña tuvi diki í san ne, dā kue'en ni'í tun kantílin tún ne, ña ni iō tún asete. ⁴ Ntá tsi ta'nu iō diki í ne, odō tún tsá'a āseté tun ni kántílin tun. ⁵ Da nī kākukuii ña da vé tánta'a sán ne, kidi tun. ⁶ Dā kú dava ñúu ne, kaka'an ñá'a: “Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'én ntó te nāni'i ta'an nto ña”, ka'an ña. ⁷ Nákuntāñi tun, un ntí ntí tun, vata koo é tsoo tú've tún kantílin tun. ⁸ Kidáa ne, ntáka'an tá'nu é ña tuvi diki í san ni tá'nu e dóo iō diki í san: “Tā'xi kudii nto áseche nto, tsí kanta'va mī kanchílin ntí”, ka'án tun. ⁹ Ntá tsi nantiko koó ta'nu iō diki í san: “Á chē ña xee tá'an iña ntí che tā'xi ntí nto. Díi ka vá'ā ó che kuē'en ntō, kũkuíin nto iña mii nto nu á'vi kã”, ka'án tun. ¹⁰ Da nī kuē'en tún kũkuíin tun ne, kidáa xee ña da vé tánta'a san. Ta'nu é iō tu've í ne, kũkĩ'vi tun má vi'i kã mí kakūvi viko sán ne, nakādi tó'o vi'i sán xi'í san. ¹¹ Dā rkontúvi ne, xee tá'nú nguii sán ne, ntáka'án tun: “¡Nakaán nto xi'i nto, tó'o vi'i!””, ka'án tun. ¹² Ntá

tsi kaka'an tó'o vi'i san: “Nuú é ntaā í é kãka'án u ni ntō, tsí ña iní u nto”, ka'an ña —ka'an Jéssu.

¹³ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuntōo tú've ntó ve, tsí ña iní nto nee ntúvi, neé ura é naínú u.

Kuenta iña diú'un

¹⁴ Mí kadē kũ'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a kaa, ña é dā ve ki'in túku ñuu. Kāna ña ña ntáde tsiñu iña ñá ne, xé'e ña é kuēnta víi ña iña ña.

¹⁵ Xé'e ña ũun ña kade tsiñu san u'un míil diu'ún san. Uun ña'a ñá né, uvi míil. Ña kuvi ũni san ne, xé'e ña ña ũun míil. Xé'e ña é un é un ña vata tsi kaa kutíi ña kuenta víi ña. Kidáa ne, kué'en ña. ¹⁶ Ña é ni'í í u'un míil sán ne, ura tsí i kue'en ñá ne, dé tsiñu ni'i ña é u'un míil sán ne, ní'i ka xtuku ña u'un míil ka. ¹⁷ Kuan tsí o dé ña é nī'i i uvi míil sán di. Ní'i ká xtukú ña uvi míil ká di. ¹⁸ Ntá tsi ña é ni'í i uun míil sán ne, ēte ña xavi ne, í'xi ña diu'un tó'o ña.

¹⁹ Dā kú na'a ne, nāxee tó'o ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñá kuenta. ²⁰ Ña é nī'i í é u'un míil sán ne, nāxee ñá ne, nākué'e ña tó'o ña ũ'un míil ká xtuku é nī'i ña. Kaka'an ñá nī tó'o ña: “É ũ'un míil e tá'xi nto kó ne, i'a ni'i xtuku ká u u'un míil ká iña nto”, ka'an ña. ²¹ Kaka'an tó'o ña ni ña: “Dōo vá'ā o den, e dén ntaan. Tsí da xe dén ntaan un siin e tá'xi ú o ne, kué'e ká xtuku tá'xi ú o é kadān ku'ven. Ki'xin nī kó, kutūvin dīnín nī ko”, ka'an ña. ²² Ña é nī'i i uvi míil sán ne, nāxee ñá di. Kaka'an ñá nī tó'o ña: “É ũvi míil e tá'xi ntō kó ne, i'a ni'í ká u uvi míil ká xtuku, é nī'í ko”, ka'an ña. ²³ Kaka'an tó'o ña ni ña: “Dōo vá'ā o dén, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un siin e tá'xi ú o ne, kué'e ká xtuku tá'xi ú o é kadān kú'vén. Ki'xin nī kó, kūtūvin dīnín nī ko”, ka'an ña. ²⁴ Ña é nī'i i uun míil sán ne, xee ñá di. Kaka'an ñá ni tō'o ña: “Iní u tsi dóo diin nto. Katava nto mí ña ni í'xi nto ne, kata'vi nto mí ña ni itu nto. ²⁵ Dukuān ne, ũ'vi ko ne, ixkú'xi ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto”, ka'an ña. ²⁶ Ntá tsi kaka'an tó'o ña ni ña: “Dīvīn né, dōo kini iden, dōó du'xen ō. Inin tsí katává u mí ña ni í'xi ú ne, kata'vī ú mí ña ni itú u. ²⁷ ¡Nté kui ña ni xtuvín ntun diu'ún ko mí kue'nu í'xá í, vata koo é te ntiko kōo

u ne, nani'í ko diu'ún ko ni l'xa i?", ka'an ña. ²⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntoo ikān: “Naki'i nto é uun míil é nī'i ñá ne, kué'e nto ñā é nī'i i u'xi míil san. ²⁹ Tsí da xōó ka ña'a é io iña ñá ne, ní'i ká ña; kukuika ñā. Ntá tsi ña é ña kué'e ió iña í ne, naki'i ká ña é ió iña ña. ³⁰ Ña é ña vá'ā ó kade tsiñu sán ne, kiñu'u nto ña kí'i kán mi dóo nee. Ikān né, dóo kueku ña ne, ka'xí ka'ñi ña nú'u ñā”, ka'an ña.

Nté koo xntēkú kú'vé Xuva kō iña ña'a dá kanñi ñuxiví sa

³¹ Te nainú u, xu'u é vēxkúví ú ñatí ne, dóo ka'nu ña'a u. Ki'xi ú ni ūn ntí ntí ánje kó ne, kutúví u nú teú ko e dóo ka'nu u. ³² Nataká nuu un ntí ntí ña ñuxiví san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatā ó katsoo xio paxtú san ndi'u ña ni lē'ntu ña. ³³ A le'ntú san ne, tsoo ú tī diñi kua'a kó ne, ndi'u sán ne, tsoo ú tī diñi datsin ko. ³⁴ Kidáā ne, xu'u é Rei ú ka'án u nī ña ntoo diñi kua'a ko: “Ki'xi nto, tsi dóo ntio Uya kó nto. Kuntōo nto mí kadē kú'vé Xuva kō tsi é ió tu've iña nto un tsi nte dí'na dá de kú'vé ñá ñuxiví san. ³⁵ Tsí dá kákīn kó ne, ta'xí nto é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ta'xí nto é kō'o u. Kuān te xio ñuú vé'xí ú ne, dōo diní nto é kutúví u ni ntō. ³⁶ Dá kantí u ne, ta'xí nto doo é kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ni'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ni'ni nto ko”, koo ka'án u. ³⁷ Kidáā ne, ká'ān ña é vā'á ña'a san ní ko: “¿Amá ntu ini ntí e kákin ntō ne, tā'xí ntí é ká'xí nto? ¿Amá ntu ini ntí e itsi ntó ne, tā'xí ntí é kō'o nto? ³⁸ ¿Amá ntu ini ntí e xio ñuú ve'xi nto ne, tā'xí ntí mí kutuví nto? ¿Amá ntu ini ntí e kantí nto ne, tā'xí ntí doo é kunūu nto? ³⁹ ¿Amá ntu ini ntí é nchokuví nto, o nuu kutu ntō ne, íxkoto nī'ni ntí nto?”, koo ka'an ña. ⁴⁰ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú ni ñā: “Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō, tsí da kuān ó de nto ni tā'an nto, ña é díí ka dutsi ne, vata te xū'u kuān o de nto nī ko”, koo ka'án u.

⁴¹ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú nī ña ntoo diñi datsin kó: “Kunu nto nuú ko, ña kini ntáa. Kue'ēn nto mí kai'xi nú'u ntii dañu ntūvi, é de kú'vé u iña tó'o e ña vá'ā san nī ánje í. ⁴² Tsí dá kákin kó ne, ña ni tá'xi ntō é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ña ni tá'xi ntō

é kō'o u. ⁴³ É xīo ñuú vé'xí ú ne, ña ni tá'xi ntō mí kutúví u. Íntí u ne, ña ni tá'xi nto dōo é kunūu u. Nchokuví u ne, inuu kutu ú ne, ñá ni íxkoto ní'ni nto ko”, koo ka'án u. ⁴⁴ Kidáā né, tsixe'e ñā'a sán ko: “¿Amá ntu kákin ntō? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'i ntū é xio ñuú ve'xi nto? ¿Amá ntu kantí nto, o é nchokuví nto, o inuu kutu ntō ne, ña ni xntí ntí nto?”, koo ka'an ña. ⁴⁵ Kidáā ne, ká'ān ú ni ñā: “Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō, tsí te ña ni xntíi nto ta'án nto, ña é díí ka ntā'ví san ne, ña ni xntíi nto kó dí”, koo ka'án u. ⁴⁶ Kidáā ne, kí'in ñā mí nī'i ña é nto'o ña ntii dañu ntūvi. Ntá tsi ña é vā'á san ne, kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an ña.

26

Dā ntúkū nuu iní ña nté koo tñn ña Jesuu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dā kúvi ká'an Jesús sá'ā ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

² —Ini nto tsí uvi ntúvi ve xee viko dá nātavá Xuva kō ña Israee ñuú Egitō. Kidáā ne, xu'u é vēxkúví ú ñatí ne, ntada ñá ko kuenta ntá'a ña'a san é naxntee ñá ko ntiká krusi kan —ka'an ña.

³ Ntúvi tsikán ne, nataká nuu tó'o dutú san ni ñatā san má vi'i ká'nu dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

⁴ Nātíin ña ni tā'an ña nté koo tñn xu'ū ñá Jesuu é ká'ní ña ña. ⁵ Ntá tsi ntáka'an ña:

—Ñá vīi o mé'ñū vikó san vata koo é ña kudíin ña'á san ni kō —ka'an ña.

Dā da'ví ñadī'í san cho'o vīdin díki Jesuu

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá tūví Jesús ñuú Betania, má vi'i Sīmuun (ñā é kánakó'xo kúñu í kidaā) ne, ⁷ xée uun ñadī'í mí tuví ña, ní'i nta'a ña ūun xuxu cho'o vīdin e dóo nuu á'vi. Dá'vi ña díki Jesús cho'o vīdin san da túvi ña nú mēsa kan. ⁸ Ntá tsi kudíin ña ntántikin ña da iní ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui doto xntu kanatívi ñá cho'o vīdin san? ⁹ Tē dí ni díko ña né, dōo kue'é diu'un ní'i ña. Kidáā ne, kuví kué'e ña diu'ún san ñá ntā'vi —ka'an ña.

10 Ntá tsi tēkú Jesuu nee iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku natēku du'xen ntó ña, tsi nuu i é vā'á kade ña nī ko. 11 Ña túvī nté uun ntuvī é ña kuntóo ña ntā'ví san ni ntó, ntá tsi xu'ú ne, ñá nā'á ka kutuví u ni ntó. 12 Dā da'ví ña kúñū kó cho'o vídín san ne, kaxtūví tu've ñá ko é kuntū'xí u. 13 Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntó tsí dā mí'í ká e ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á san kuenta iñá ko kanñi ñūxiví sa ne, ká'an ñā'a nté o dé ñadří sa'á ne, naka'an ña ñā —ka'an Jēsuu.

Dā diko Júda Jēsuu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Kidáā ne, uun ña'a ñā é uxuvi ñá'a san, ñá nanī Júda Iscārioté ne, kué'en ñā mí ntoo tó'ō dutú san, 15 kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté ntu kaa ta'xi nto kó te ntāda ú kuenta Jēsuu ntá'a nto? —ka'an ñā.

Xé'e ña ña ōko u'xí diu'un kui'xín ne, 16 nté ūra tsikan ntúkū nuu iní ña nté koo ntada ña kuenta Jēsuu.

Dā é'xi dadñi Jesuu ni ñā ntántikin ñā

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30)

1 Co. 11:23-26)

17 Dā kī ūun viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō sán ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñā:

—¿Mí'í ntū ntio nto é xtūví tu've nti é kā'xi ntó iña vikó sá'a? —ka'an ñā.

18 Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuú Jerusaleen, nú vi'í ña tsikán ne, ká'an nto ni ñā: “Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú vi'í nto kán ka'xí u iña vikó san ni ñā ntántikin ko”, koo ka'an nto —ka'an Jēsuu.

19 Kuan ō dé ña ntántikin ñá vata ō ka'an ñá ne, ikan xtūví tu've ña é kā'xi ñá iña vikó san.

20 Dā kuáā ne, íntōo dadñi Jesuu ní uxuvi ñá'a, ña ntántikin ñā. 21 Da ntaé'xi ña ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntó, tsí uun nto ne, díko ntó ko —ka'an ñā.

22 Ñá tē nté kaa íntoo nta'xa ña ne, é un é un ña ntátsixe'e ña ñā:

—¿Vá ñā divi ntū u, Tó'ō? —ka'an ñā.

23 Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Ña é dadñi tsi xnuu ntó'o tañú'u i ini ko'ó san ni kó ne, ñā divi ñā e díko ñá

ko. 24 Xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, kuví u vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō, ntá tsi ntā'vi ide ña é díko ko. Díí ka vá'ā ó tē dí ña ni kaku ña —ka'an ñā.

25 Júda, ña é díko ñá ne, tsixe'e ñā:

—¿Vá xū'ú ntu, Tó'ō? —ka'an ñā.

Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Kuān ó kaka'an —ka'an ñā.

26 Da ññ ntaé'xí ñá ne, kí'í Jesuu tañú'ū sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, kátsin dava ña ne, xé'e ñā ña ntántikin ñá, kaka'an ñā:

—Kí'í ntó, ka'xí nto. Sá'ā ne, kúñū kó —ka'an ñā.

27 Kí'í ña e'xin sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, xé'e ña ñā, kaka'an ñā:

—Ko'o nto, un ntíí ntíí ntó, 28 tsi sá'ā ne, níñi ko é xé'é u xu'u kó é káti ú kuenta iña dóo títin ña'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsí ñā. 29 Kaka'án u ni ntó tsí ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dā nté ko'ō dadñi ú ni ntó ntute tinti'ó xéé san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Dá kakā'an Jēsuu tsí ka'an Pedru tsí ña iní ñá ñā

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Dā kúvi íta ña nchu'un iña Xuva kó ne, ntíi ña, kue'en ña xuku Olívu.

31 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Un ntíí ntíí nto kunu nto kó niñú ve. Tsí kuān ó uve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíí ntíí a le'ntu san”, ka'an tú'un Xuva kō. 32 Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, kí'ín ú, kodo nūú u ñuú Galilea —ka'an ñā.

33 Pedrú ne, kaka'an ñá ni Jēsuu

—Kuān té un ntíí ntíí ñá kunu ña nto ne, ñá kuan koo vi'í u —ka'an Pedru.

34 Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā.

—Nuu é ntaā í kaka'án u ni ō tsí niñú ve ne, dí'na dá kāna lí'xí sán ne, é uní ito ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jēsuu.

35 Kaka'an xtúku Pedru ni ñā:

—Kuān te kuví u ni ntó ne, ñá kā'án u e ñá iní u nto —ka'an ñā.

Kuan ō ka'an un ntíí ntíí ña ntántikin ñá ñā.

Dá kūka'an ntā'ví Jesuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñá nī ña ntántikín ña:

—Kuntōo nto i'a, na k'ín u da'a san, kika'an ntâ'ví u —ka'an Jēsuu.

³⁷ Ntēka ña ntuvi í'xá Zebedeú san nī Pedru. Dōo kúnta'xa iní ña. Dōo dé kuení ña. ³⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ntuni ñá'ā san:

—Dóko sá ña kutíi u e dōo nuu nta'xa nimá ko. Kuntōo nto i'a ne, kuntitō ntó nī ko —ka'an ña.

³⁹ Kué'ēn ká ña un sīin ne, nakani ití ña da nté tantée xteen ña ñu'u kán ne, dá kakā'an ntâ'ví ña, kaka'an ña:

—Ūvá, te kūvi né, tā'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsí nté koo é ntio nto —ka'an ña.

⁴⁰ Nāxee ña mí ntoo ña ntántikín ña ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá nī Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ni kutii nto kuntito nto nī ko? ⁴¹ Kuntito nto ne, ka'an ntâ'ví ntó vata koo é ña vii nto é kīni kaa. Nima ntó ne, ncho vii é vā'a, ntá tsi kúñu ntó ne, ñá kākutíi i —ka'an ña.

⁴² Dā kúvi uvi íto kue'en ñá kūka'an ntâ'ví ña ne, kaka'an ña:

—Uva, tē ña kuvi kuíta nti'xin sá'ā é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vata ó ntio nto —ka'an ña.

⁴³ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikín ña, tsí kantadí mii ntuxnūú ña ma'na. ⁴⁴ Tsoo mii xtúku ña ña ne, dá kuē'en ñá, kuka'an ntâ'ví xtuku ña é kūvi uni íto. Kuan tsí o kaka'an ntâ'ví xtuku ña.

⁴⁵ Kidáā ne, naxeé xtuku ña mí ntoo ña ntántikín ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntó? ¿Ntoo da'na ntu nto? Koto nto tsi e xée ūra í ve é xu'u é vēxkúvī ú ñatíi ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kini ntáa san.

⁴⁶ Nakuntáñi nto, k'ín ō, tsi é xee ña é dikó ko —ka'an ña.

Nté ō tñn ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Da nñi kākā'an dúkuan ña ne, xée Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Nā tē nté kaa ña'a ntēka ña, ña odo káa ni ūtun. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ō dutú san ni ñatā san. ⁴⁸ Nā é diko ñá ne, é ká'an ñá ni ñá'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, divi ña tñn nto ña —ka'án Júdā.

⁴⁹ Ura tsí i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'lo ntó dá, Mastru —ka'an Júdā.

Ne, ē'xí ña xu'u ña. ⁵⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Viín nee iña é vē'xin é viín —ka'an ña.

Kidáā ne, xée ñā'a sán ne, tñn ña Jesuu é k'ín ni'i ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

⁵¹ Uun ña'a, ña ntántikín Jēsuú ne, tāvā ña káa ña ne, ē'ní ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo nūú san. Nákuítá tu'un ña lo'xo ña. ⁵² Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá nī káa ne, káa kuvi ni'i ñá dī.

⁵³ ¿Vá ña kuvi ntu ká'ān ú ni Uvā kó, kuíní nto ne, ura dú'va tsi i táxnūu ña uni diko u'xi míil ánje ñá? ⁵⁴ Ntá tsi tē dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kuinta vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō é da mií é kuān koo kuvi? —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsíkán ne, kaka'an Jēsuu ni ñá'a san:

—¿Vē'xí ntu nto é tñn nto uun ña du'u, é kuan o odo ntó káa nto ni ūtun san é vēxtñn nto ko? Utén utén tuví u má ūkún nto kán ne, ña ni tñn nto ko. ⁵⁶ Ntá tsi kuan kōo kuví vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é kūntaa é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaā —ka'an Jēsuu.

Un ntíi ntíi ña ntántikín Jēsuú ne, inu ña ne, xtuví mii ña ña.

Dā ntitsí me'ñu Jesuu núu dutu ñá odo nūú san

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Nā e tñn Jēsuú ne, kue'en ní'i ña ña mí tuví dutu ñá odo nūú san, ñá nani Caífaa. Ikān ntoo mastrú lei ni ñatā, ña ntádē kú've san dī. ⁵⁸ Ntá tsi ntikín íka Pedrú san ña dá ntē xee ña nu k'íi kán nú vi'i dutu ñá odo nūú san. Kúk'ívi ña iní i kán né, ikān itúvi ña nī sntadún san vata koo é kōto ntodo ña nté koo kuvi Jesuu.

⁵⁹ Dutu ñá odo nūú san ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i sán ne, ntuku ña ña é dā'ví dovete ata Jesuu, vata koo é ká'an ña é na kuví ña. ⁶⁰ Ntá tsi kuān te títñn ña vete xee ña ne, ñá tē kuédadii ni ká'an ñá vata koo é kué'é ña ña doxi'í san. Kidáā ne, xée ūvi ña'a ne, ⁶¹ ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, kaka'an ña: “Kuvi nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni ntūvi tsí naxntísi xtúku u”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁶² Nákuntísi dutu ñá odo nūú san ne, kaka'an ña:

—¿Ña tuvi ntu é nantiko koō nto? ¿Nee iñá ntu sá'á é ntáka'an ñá'a san iña nto? —ka'an dútu ñá odo nūú san ni Jēsuu.

⁶³ Ntá tsi nte un siin ña ni ká'an Jēsuu. Kidáa ne, kaka'an dútu ñá odo nūú san ni Jēsuu:

—Kaka'án u ni ntō nuu Xuva ko, ña kantíto san, ka'an ntó ni kó tē Cristu ntí'xe nto, te Ī'xá Xuva ko ntō —ka'an ña.

⁶⁴ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—É kaka'an ntú ku nto. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí ví'i a vé ne, kiní nto ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatíi, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ntii iní í san. Ki'xi ú mé'ñū viko e dukún kán —ka'an Jēsuu.

⁶⁵ Kidáa né, kūdiin dútu ñá odo nūú san ni ña ne, ntata ña dōo ñá vatā xkoó ini ñá ne, kaka'an ña:

—¿Dōo kiní ó kaka'an ña tsí dadíi ña ni Xuva kō! ¿Vá kántio ká ntu ko ñá'a, ña é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kiní ó kaka'an ñá iña Xuva ko. ⁶⁶ ¿Nté o kadé kuení nto? —ka'an ña.

Nantíko kōó ña nguī san, ntáka'an ña:

—Iō kuetsí ña. Kuetsí é kuví ña —ka'an ña.

⁶⁷ Kidáa né, tī'vi dí na nuu ñá ne, ē'ní ña ña ne, xé'e nuu na vinuu ña.

⁶⁸ Ntáka'an na:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —ka'an na.

Dá kakā'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsi ó itúvi Pedrú san nu kí'i kán. Xéé ūun ta'nu kade tsiñu nú ví'i dutú san mí tuví ña ne, kaka'án tun:

—Divi ntō né, dadíi tsi kaika nto ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Galileá san —ka'án tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un ntí ntí ña'a san kaká'an ña:

—Ñá iní u nee é kaka'an nto —ka'án Pedru.

⁷¹ Dā ntíi ña xi'i kán ne, é tūku ta'nu kade tsiñu ini tún ña ne, kaka'an tún nī ña ntáñi étsin san:

—Ña sá'á ne, dadíi kaika ña ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e ñá ini ñá ña. Kaka'an ña:

—Ni Úva kō, ñá iní u ña sá'a —ka'an ña.

⁷³ Dā ku e ví'i ne, xéé ña ntáñi san ne, ntáka'an ñá nī Pedru:

—Nuu é ntaā i é nto'o ne, kaduku ntée nto ña tsikan, tsí kaka'an ntó vatā ó kaka'an ña —ka'an ña.

⁷⁴ Kidáa ne, kaka'an ña é na kué'é Xuva ko ña é na ntō'o ñá tē ña nuu é ntaā i é kaka'an ña. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i, ñá iní ntí'xe ú ña tsikan —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i kána lí'xī san. ⁷⁵ Kidáa né, naka'án Pedru é kaka'an Jēsuu ni ña: “Di'na dá kána lí'xī sán ne, úni ĩto ka'an e ñá inín ko”, ka'an ña. Kidáa ne, kī Pedrú ne, ékú kue'en ña.

27

Dā ntáda ña kuenta Jēsuu ntá'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dā tuví ne, un ntíi ntíi tó'ō dutú san ni ñatā sán ne, nataká nuu ña é ká'an ña é na kúví Jesuu. ² Kí'ní ña ña ne, kue'en ní'i ña ña nūu Pílatu, ña tsiñu ka'nu i iña ñuú Roma.

Dā xi'i Júdā

³ Júdā, ña é diko Jēsuu, dā kútuni ña tsí kuví Jesuú ne, nātivi iní ña ne, ntáda xtuku ña kuenta é ōko u'xí diu'un kui'xín san nta'a tó'ō dutú ni ñatā san. ⁴ Kaka'an ña:

—Édé u kuetsí, tsí ña té nee é kini kaa ni idé ña é kuví ña —ka'an ña.

Ntá tsi ntáka'an ñá ni ña:

—Ñá tē nee kuenta iñá nti. Kuenta ña mí ō —ka'an ña.

⁵ Été xaa Júdā sán diu'ún san má ūkún kán né, ntii ña, kue'en ñá ne, nakué'ne mií ñá kúñu ña.

⁶ Ntá tsi nátaka tó'ō dutú san diu'ún san ne, ntáka'an ña:

—Dōo xií kaa é xnūu o diu'un sá'a ini etun mí ñu'u é kaxé'e ña'a san doméni iña Xuva ko, tsí niñi é ĩnuu á'vi sá'á —ka'an ña.

⁷ Édé kuení ña ne, ñii ña ñu'u iña ñá kade vá'a kídi nte'ú san mí kuntū'xí

ña vé'xi xio ñuu. ⁸ Dukuān ne, kaka'an ñá Ñu'ú Niñi ñu'ú san un tsi nté vevii. ⁹ Kuan o kúntaa vata o ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Jerēmia, dá ká'an ña: “Kī'i ña é oko u'xí diu'un kui'xín san, (divi xā'ví e ntáka'an ña Israeé san tsi ntá'vi ña iña ñá ne), ¹⁰ xé'e ñá diu'ún san é ñii ña ñu'u ña kade vá'a kídī sán, vata o ka'an Xúva ko nī ko.” Kuan o ka'an ña.

Dā kantítsi mē'ñú Jesuu nuu Pílatu
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Íntītsi me'ñu Jesuu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsixe'e ña tsiñu i san ña:

—Divi ntō ne, ¿vá Rei iña ñá Israeé ntú nto? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—É káka'an ntú ku nto —ka'an ña.

¹² Da ñii ntátsi'i kuetsi tó'ō dutú san ni ñatā san ñá ne, ñá ni ká'an kué'en tsi ña. ¹³ Kidáā ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Ña katéku ntu nto e dóo titín nuu i ntátsi'i kuetsi ña nto? —ka'an Pílatú san.

¹⁴ Ntá tsi nté uun tú'ún ña ni ká'an ña. Koó dá kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dá kakā'an ña tsí kuví Jesuu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Dá kakuvi viko sá'á ne, kanantíi ña tsiñu na'nu i san da xōó ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a san.

¹⁶ Ntuvi tsikán ne, nuu kutu uun ñatíi, ña é ínī un ntíí ntíí ña'a, ñá nani Barābaa. ¹⁷ Dā náta'ká nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntio nto é nantíi ú ña: Barabaá san ne, o Jéssuu, ña e ntáka'an ñá'a tsí Cristu ñá, ña vexná'kakū nto? —ka'an ña.

¹⁸ Tsí ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña kuenta Jéssuu.

¹⁹ Da ñii tuví Pilatu kádē kú'vē ñá ne, taxnuu ñadi'í ña tú'ún, kaka'an ña: “Ñá ku kī'nin nūun iña ñá sa'a, ña e dóo vá'a ña'a san, tsi dóo kanto'o kó vevii e dóo kinī o kénī kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san ni ñatā san tsí'i ña diki ña'a san é na kákan ña é ntíi Barabaá san ne, na kúví Jesuu.

²¹ Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ña:

—¿Xoó ntu é ntuvi ñá sa'á ntio nto é nantíi u? —ka'an ña.

Ntáka'an ñá'a san:

—¿Barabaa! —ka'an ña.

²² Kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Nté ntu koo vií u ni Jéssuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntíí ntíí ña'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña krusi! —ka'an ña.

²³ Kaka'an Pílatú san ni ña'a san:

—¿Nté kuí? ¿Neé ntu nuu i é kīni kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi díí díí ka ntíi ntáka'an ña:

—¿Naxnteē ntó ña krusi! — ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

²⁴ Dā íni Pílatú san tsí ña kuvi vií ña, tsí e éni ntu'u ña'a san kudiin ñá ne, kī'i ña ntute né, nta'a ña nuu ña'á san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuétsi ko te kúví ñatíí sá'a. Mii nto ini nto nté koo vií nto ni ña — ka'an ña.

²⁵ Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña mí nti é kuví ñá, divi ntí ni í'xá nti —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, nantíi ña Barābaa, tsí kuan o ntío ña'a san. Dā kúvi natií nuu ña Jesuu xó'ō ne, da táxnūu ña ña é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

²⁷ Kidáā ne, sntadun ñá tsiñu na'nu ne, kue'en ní'i ña Jéssuu má ví'í mé'ñu kán. Náta'ká nuu un ntíí ntíí sntadun, ñá ntoo ikán, mí tuví Jesuu.

²⁸ Nantíí ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e. ²⁹ Dēvá'a ña le'é iñū né, xntekū ñá diki Jéssuu. Xni'nī ña uun chíin nta'a kua'a ña ne, ínchiti ña nūu ñá ne, da narkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

—¿Na kutúví va'ā ntó, Rei iña ñá Israeé! —ka'an ña.

³⁰ Tí'ví díí ña nuu ñá ne, kī'í ña chíin é ní'i nta'a ña ne, da káni ña diki Jéssuu.

³¹ Dā kúvi narkínteē ñá ña ne, nāki'i ña doo kue'é san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidáā ne, kue'en ní'i ña ña é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

Dā naxnteē ñá Jesuu ntiká krusi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Dá kué'en ña ítsi kán né, tā'án ña uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Cirene, ñá nani Símuun, Éde ña ña kuétsi é kuído ña krusi Jéssuu.

³³ Dā xee ña mí nani Gōlgota, é káni tú'un Xiki Díki Ntixi ne, ³⁴ xé'e ña

ntute tinti'o é kădaká rkave é kō'o ña. Dā íto nteé ña ne, ña ni ntío ña ko'o ña.

³⁵ Dā kúvi naxnteē ñá ña ntiká krusi kán ne, nădikí sntadún san xoo é nī'i i doo Jėsuu, é un é un ña. Kuan ō dé ña vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kătsin dava ña doó ko. Nadiki ña xoo é nī'i i dú'nú ko”, ka'an. ³⁶ Kidāā ne, íntō ña é kuenta víi ña ña ikān. ³⁷ Xnteē ñá uun ta'vi rkunu dīkí krusi kán é kăka'an neé kuetsi é idé ña. Ta'vi rkunū sán ne, kaka'an: “Ña sā'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁸ Xnteē ñá uvi ña'a ña du'ú ntiká krusi kán ni ña ntuvi tsikán di. Uun ña'a ña ne, diñi kua'a ña ne, uun ña'a ña diñi datsin ña. ³⁹ Da xōó ka ña'a, ña é ita ntí'xin ne, nărkínteē ñá ña, nakuíko ña dīki ñá ne, ⁴⁰ ntáka'an ña:

—Ntō'o é kănakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntitsi xtúku nto té kuvi ūni ntuvi ne, ñnakákú mii nto kúñu nto vē! Te nuu é ntaā i é Ī'xá Xuva nti'xe ko ntō né, ñnantii ntee mii nto kúñu ntō ntiká krusi san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan ō dé tó'ō dutú san, nī mas-trú leí san, ni ñatā sán di. Nărkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

⁴² —Ña sā'á ne, nakakū ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuvi nakakú mii ña kúñu ña. Kaka'an ña tsí Rei iña ñá Israee san ña. Te ntii ntee mii ña krusi san ve ne, kuinti'xe ntí ña. ⁴³ Kaka'an ñá tsí kakuinti'xe ña Xuva kō. Na nakákú Xuva ko ña ve, tē ntio nti'xe ña ña. Tsí kaka'an ña é Ī'xá Xuva ko ña —ka'an ñá'a san.

⁴⁴ Ña du'ú san é uve dadii ña ni ña ntiká krusi kán ne, nărkínteē ñá ña di.

Dā xi'i Jėsuu

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kūneé da kani ñūxiví san da ká'ñu ntuvi un tsi da nté kaeku uni kuāa. ⁴⁶ Ura tsikán ne, doó ntii ka'an Jėsuu, kaka'an ña:

—Elii, Elii, ¿lama sabatani? (é kani tú'un: Xuvā kó, Xuvā kó, ¿nté kuí xtúvī mii ntu ntó ko?) —kuan ō ka'an ña.

⁴⁷ Tėkú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñá ka'an naa Xuva ko kidaā, ñá nani Ēlia —ka'an ña.

⁴⁸ Ura tsí i kue'en úun ña'a ne, koó da kañu ña, kúki'í ña uun doo é xnuu nto'o ña ntidi ía né, xntekū ñá diki

chín sán ne, xé'e ñā é kō'o Jesuu.

⁴⁹ Ntá tsi ña nguī sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ñā. Koto o tē ki'xi Ēliá san é nakakū ñá ña —ka'an ña.

⁵⁰ Kidāā ne, kachu'u ntāa Jėsuú ne, xí'i ñā. ⁵¹ Ura dú'va tsi í ne, ntáta ntāa dôxi é rkaa iko ini ukun kan, nte dīki í un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntíka xūú san. ⁵² Nakaan ñáña ñá'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'i sán ne, ntōto ña. ⁵³ Ntī ña nú ñaña ñā da ntóto Jėsuú ne, kué'en ñā'a san ñuú Jerusaleen. Titín ña'a ini ña ña.

⁵⁴ Dā ini tó'ō sntadún san ni ña ntōo ni'i ña, ña ntáde Kuenta Jėsuu, tsí taán ne, dā ini ña kuán ō kúvi ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—Ī'xá Xuva nti'xe ko ña sā'a —ka'an ña.

⁵⁵ Titín ñadī'í, ña vé'xī nté ñūú Galilea, ñá ntántikin Jėsuu é xntii ña ñā ne, ntáñi ika ñā, ntaíto dítō ña. ⁵⁶ Maria Madálena ni María, di'i Sántiau ni Jósee san, ni di'i Ī'xá Zebedeú san ne, ntáñi dadii ña ni ñadī'í, ñā nguī san.

Dā intú'xi Jėsuu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Dā kuāā ne, xée ūun ña kuika, ña ñuú Arimatea, ñá nani Jósee, ñá kantikin Jėsuu. ⁵⁸ Kué'en ñā mí tuví Pilatú ne, ntákan ñā kúñu Jėsuu. Kidāā ne, kaka'an Pílatú san é năkué'e ña ña. ⁵⁹ Năki'i José san kúñu ña ne, dá xnuu ta'án ña ña doo xee e doo va'á ne, ⁶⁰ xnuu ñá ña ini ñaña mii ña é dā ve éte nuu ña ini xuú san. Édí nuu ñá uun xuú ka'nu xi'i ñaña sán ne, dā ntaka ña. ⁶¹ Ntá tsi Maria Madálena ni Maria

⁶² uun sán ne, ñū'u nteé ña nú ñaña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñaña Jėsuu

⁶² Tėvāá du'va tsi ntuvi dá iō dá'na ne, nătaká nuu tó'ō dutú san nī ña fariseú san mí tuví Pilatú ne,

⁶³ ntáka'an ña: —Ntánaka'an nti tsí ka'an ñá veté san dá kántito dukuan ñā tsí te kuvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

⁶⁴ Dukuān ne, ká'an nto na năkadí va'ā ñá ñaña san da nté tē kúvi uni ntúvi, vata koo é ña kí'ñ ña ntántikin ñá ne, natava ña kúñu ña. Kidāā ne, kuvi ka'an ñá ni ñā'a san tsí e ntóto tó'o

ñā é xi'i ña. Díí díí ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é kā'an di'na ña é ntóto ña —ka'an ña.

⁶⁵ Kaka'an Pilatu ni ña:

—Dikan ntāñí sntadun é kuēnta víi ña. Kue'ēn ntó ni ña, nakadī kutu ntó te kūvi víi nto —ka'an ña.

⁶⁶ Kué'en ñā né, nakadī kutu ñā ñañā san. Ēdí nuu ña xume ntíkō diñí i mí ntee tá'an xuú san ni ñañā san. Nū'u ntee sntadún san é kuēnta víi ña.

28

Dā ntóto Jesuu

(*Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

¹ Dā ita ntí'xin ntuvi dá iō dá'na, dá tuvi é kuvi ūun ntuvi vité san ne, kué'en María Madālena ni María ñā uun san é kūkoto ntodo ñā ñañā san.

² Kidāā ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntíi uun ánje Xuva kō nte e dukún kán. Kí'xi ña, náxtixio ña xuú san ne, dā itúvi ntí'i ña. ³ Núu ñā ne, vata kaa dá káxi'i núu kaa ne, kui'xīn kue'en dóo ña vata katsi. ⁴ Ñá tē nté kaa u'ví sntadún san dá ini ña ña. Koó dā ntani'i ña ne, vata dí tē xi'i ña. ⁵ Ntá tsi kaka'an ánje Xuva ko ni ñadī'í san:

—Ñá ku u'vī nto, tsí ini u e ntánantuku nto Jēsuu, ña intée ntiká krusí san. ⁶ Xóxō ña, tsí e ntóto ña vata o ka'an ña. Kí'xi nto, koto nto mí'i ínūu ña ne, ⁷ Kué'en náne'e nto, kūkoto ntó ña ntántikin ñá tsi e ntóto ña é xi'i ña. Dí'na ña kí'in ña é ntó'ó ñuú Galilea. Ikan nāni'i ta'an nto ña. Sá'a tsí é kā'án u ni ntó —ka'an ánje san.

⁸ Ura tsí i ntáka ñadī'í san nú ñañā kán. Ú'vī ña, ntá tsi dóo diní ña di. Koó dā ntaínu ñā kue'en ña é kā'an ñā nī ña ntántikin Jēsuu. ⁹ Da nēe ini tsí ña nāni'i ta'an ña Jesuú ne, kaka'an ñā ntiusi ni ña. Kué'en etsin ñadī'í san mí ntisi Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñā ne, tīn nta'a ña dī'in ña, da ntáka'an ña e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Kue'ēn ntó, kukoto ntó ta'an ko, na kí'in ñā ñuú Galileá ne, ikan kinī ñá ko —ka'an Jēsuu.

Dovéte e ntáa sntadún san

¹¹ Da nīi kué'en ñadī'í san itsi kán né, ió sntadún san é kué'en ña ñuú Jerusaleen, kúnakoto ñá tó'o dutú san

un ntí'í é kúvi. ¹² Dā xee un ntí'í ntí'í ñatā san e kána ña ne, natín ña ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ña sntadún san ne, ¹³ ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéē ña ntántikin ña niñú ne, kí'i dú'u ñā kúñu ña da nī ntákidí ntí”, koo ka'an nto. ¹⁴ Te tēkú tó'o ntó e ntáka'an ntó ne, ká'án ntí ni ñā vata koo é ña kué'e ña é ntó'o nto —ka'an ñā nī sntadún san.

¹⁵ Kí'i sntadún san diu'ún san ne, ide ña vata o ka'an tó'o dutú san. Kuan tsí o ntáka'an ñá Israeé san un tsi nté vevii.

Dā teé tsiñu Jesuu ñá ntántikin ña

(*Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23*)

¹⁶ Kidāā ne, kué'en ū'xi ín pustrú san ñuú Galilea. Kué'en ña xūku mí taxnūu Jēsuu ña. ¹⁷ Dā ini ña ña ne, ínūu ini ña ña. Ntá tsi iō ñá e ña ni kuíntí'xe ña te divi ntí'xe ña é Jēsuu ña. ¹⁸ Xéé Jēsuu mí ntoo ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kú'vé u un ntí'í é tuví ñuxiví a nī e dukún kán di. ¹⁹ Dukuān é káka'án u ni ntó é kue'ēn ntó kanī ñuxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuínti'xe ña'a san un ntí'í ntí'í ñuú san tú'ūn kó ne, nakūtsi ntute nto ña kuenta iña Xuva ko, kuenta iñá ko, xu'u é I'xā ñá, ni kuēnta iña Espíritū Sántū san. ²⁰ Nakuā'a nto ñá na kāda ntaa ña é un ntí'í ntí'í vatā o kaka'án u ni ntó. Kunūu me'ñu ú nto ntii dañu ntūví un tsi da nté ntí'í ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jēsuu.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Marcu

*Kaka'an ntódo Juaan Bautista ñuu
itsí kån*
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17;
Jn. 1:19-28)

¹ Dukuån o iñi ntu'u e dóo vá'ā ó kaka'an tú'un iña Jesúcristu, ðivi I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kån.

² Nté ntūvi di'na uve na'a kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, tsí du'vā ó kaka'an Xúva ko ni I'xā ña: Di'na taxnūu ú uun ña'a, ña é xtūvi tu've itsi o, ne, dá taxnūu ú o.

³ Uun tatsín ne, dōo ditó kaka'an ñuu itsí kån:

“Nākoo tú'vē ntó itsi va'a, tsí e vé'xi Xuva kō”, ka'an, ka'an Ísaia san.

⁴ Ña é taxnuu Xuva kō ne, ðivi Juaan, ña é kaika má kū'u kan é kanakūtsi ntute ña ña'a san. Kaka'an ña é di'na natu'vi ña'a san kuétsi ña ne, dá kutsi ntute ña. Dukuån é káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuetsí ña.

⁵ Un ntí ña ñuú Judea ni ña ñuú Jerusaleén, dā xee ñá ne, natívi iní ña kuetsi ña ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san mé'ñu ntūte ka'nu é nani Jōrdaan.

⁶ Dóo Juaán san ni ññ í'xi ña ne, ññ kameu kúvi. E ini é'xi ña ne, skunti; ini xi'í ña ntūdín ñuñu. ⁷ Kaka'an ntódo ña ni ñā'a san:

—Vi'i a vé ne, xée uun ña'a ñatíi, ña é dií ka ka'nu ña'a é xu'u. Ntē ña té nee nuu á'vi ko é nakoó tixí u é nāntuté u nti'xen ña. ⁸ Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto dá kanakūtsi ntute ú nto. Ntá tsi ðivi ña ne, Espíritū Sántū ta'xi ña nto é kunūu ña nima nto — ka'an Juaan.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ntuvi tsikán ne, ntaka Jesuú ñuú mii ñā é nani Nazāree, é tuví ñuú Galilea. Xée ñā mí tuví Juaan. Juaán san ne, nakútsi ntute ña Jesuu mé'ñu ntūte ka'nu é nani Jōrdaan. ¹⁰ Kidáā

né, dā ntíi Jesuu diñi ntute ka'nu san ne, ini ña tsí nákaan e dukún kan ne, ikān ntíi Espíritū Sántū san é vata kaa uun paloma é írkaá nuu ðiki ña. ¹¹ Kaka'an tátsin Xúva kō nte e dukún kån:

—Ðivín é I'xá mií ko e dóo kakuinimá ko o. Ná te nté kaa diní nu nimá ko kuenta iña o —ka'an Xúva ko ni Jēsuu.

Ntío tó'ō e ña vá'ā san é kō'xo Jesuu nuu i é kīni kaa

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Espíritū Sántū sán ne, kue'en ní'i ña Jesuu ñuu itsí kån. ¹³ Úvi ðikó ntuvi, úvi ðikó niñu íka Jesuu ikān. Kaika ña mí ntaíka kiti ku'u san. Ikān xée tó'ō e ña vá'ā san ne, ntio i é kō'xo Jesuu núu i é kīni kaa. Ntá tsi xee ánjē san é kade ña ña kuenta.

Eni ntu'u Jēsuu kaká'an ntódo ña ñuú Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Dā inúu kutu Juaan viútun sán ne, xée Jēsuu ñuú Galilea, kaka'an ntódo ña, kaka'an ña nté kuån nte vá'ā ó kadē kú've Xuva kō. ¹⁵ Kaka'an ña:

—E xée ūra í ve. Ña ná'ā ka dá kixkadā kú've Xuva kō. Dukuån né, natu'vi ntó kuetsi nto ne, kuinti'xe nto tú'ūn é vā'á san —ka'an ña.

Nākaxnúu Jesuu kīmi ña'a, ña ntátava tsákā san

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Kaika Jesuu díñi míni Galileá san ne, ikān nani'í ña Simuun ni ení ña, ñá nani Andree. Ntánakuítá nuu ña xunu ña iní ntute san, tsí ðivi tsiñu ntáde ña é tsáká ntátava ña. ¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko. Ná tāvá ka nto tsákā, tsí vi'í a vé ne, ká'an nto ni ūn ntí ña'a é na ntūvá'a nima ña — ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, ura tsí i tsoo mii ña xunu ña ne, dá ku'e'en ñá ni Jēsuu.

¹⁹ Kūdii tsi ku'e'en Jesuú ne, nani'í ta'an ña ni Sántiau ni ení ña, ñá nani Juaan. Ntuvi ña é i'xá Zebedeu. Ñu'u ña ni uva ñā iní tun ntoō ñá, ntántavá'a ña xunu ña. ²⁰ Kidáā né, kána Jesuu ña é kuntikin ñá ña ne, ura tsí i xtúvi mii ña uva ña ni ña

ntáde tsiñu iña ña iní tun ntóo san, dá kué'en ñá kuntikin ñá Jesuu.

*Uun ña'a, ñá nuu é ña vá'a nima i
(Lc. 4:31-37)*

²¹ Xée ña ñūu é nani Capērnau. Ntuvia é ntoo kadin ña'a sán ne, kué'en Jēsuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé ne, eni ntu'u ñā nakua'a ña ña'á san.

²² Ña'a sán ne, dōo va'á kuinī ñá da téku ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an Jēsuu. Ná te ni kā'an ñá ni ña vatā ó kaka'an mastrú lei iña Xuva ko, tsi dóo iō ña é kā'an ña dá kanakuā'a ña.

²³ Tuví uun ña'a má ūkún kán, ña é nuu e ña vá'ā nima i. Kaka'an ñátí san:

²⁴ —¿Nté kui kánateñu nuu nto ntí, Jesuu, ñá ñuú Nazaree? ¿Vēxká'ni ntu nto ntí? Iní ntí nto, tsí Xuva kō táxnū ña nto —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi de tí Jesuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—¿Ntiin i'a, tsí ña te iña o sá'ā! —ka'an ña.

²⁶ Ide é ña vá'ā san é xi'i mii ñatí san ne, dōo ntii kachu'u ntáa é ña vá'ā san da ntíi, kue'en. ²⁷ Koó dā kúdu'va ña ntāñi san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a e kúvi idé ña é nakūnu ña é ña vá'ā san? Ña sá'a ne, e túku o kadē kú'vē ña. Kakutíi ña kanakūnu ña é ña vá'ā san. ¿Né ntu nchu'ún kanakuā'a ña kō? ¿Ō nchu'ún xéé ntu, ne, nté kaa? —ka'an ñá'a san.

²⁸ Ura dú'va tsi i kútuni un ntíi ntíi ña ñuú nta'vi san, ñuú e ntáduku ntée ñuú Galilea, nté ō dé Jesuu, tsí dóo ntáka'an ñá'a san.

*Ntāvá'a Jesuu ñuntí Sīmuun
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Dā ntáka Jesuu mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kue'en ní'i ña Santiau ní Juaan nú vi'i Sīmuun. Ikān tuví Andreé di. ³⁰ Kaka'an ñávi'i Sīmuun ni Jēsuu tsí etsin ñuntí Sīmuun. Tuví ntaa ña má vi'i ña kán, tsí ka'ni kaxé'e ña. ³¹ Kúkí'ví Jesuu má vi'i mí tuví ña ne, karkāa ña nta'a ña, náxntitsi ñá ña. Ura tsí i ntikó ña ka'ni. Kidáa ne, kué'en ña, kükavá'a ña é kā'xí ña'a san.

³² Dā kuáa, da idó nuu ngántii sán ne, ñá tē nté kaa ña'a xee ña mí tuví Jesuu, xee ní'i ña ña nchokuví ni ñā é ñu'u é ña vá'ā nima i. ³³ Un ntíi ntíi ña ñuú í san ne, nātaká nuu ña xi'i kan. ³⁴ Ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu da nēé ka kui'i ntákuví ña. Nakúnu ñā é ña vá'ā san é ñū'u nima ñá'a san di. Ná ni xé'é Jesuu itsi é kā'an é ña vá'ā san xoo é divi ñā, tsí e ña vá'ā san ne, ini tsí I'xá Xuva ko ñā.

*Kaika Jesuu kanñi ñūú Galilea,
káka'an ntódo ña
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Tévāa du'va tsi, dá ntikin ni'ní ká ne, nákontísi Jesuu, kué'en ñā mí xoxó ña'a, tsí ntio ña é kunuu mii ñā é kā'an ñá ni Xuva kō, ña tuví e dukún kán. ³⁶ Simuun ni ñá ntoo ni'i ñā ne, íxnantuku ña Jēsuu. ³⁷ Dā nání'i ña ñā ne, ntáka'an ña:

—Un ntíi ntíi ña'a san ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xio ñuú é ntoo etsin i'a ki'in o ve. Ikān kika'an ntódo ú di, tsí dukuān é vē'xi u —ka'an ña.

³⁹ Dōo íka ña é un ntíi itsi ñuú Galilea. Kaka'an ntódo ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san un ntíi ntíi ñuú san ne, nakūnu ña é ña vá'ā san.

*Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña
kanako'xo kúñu i
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)*

⁴⁰ Xée ūun ña'a, ña kanako'xo kúñu i, mí tuví Jesuu. Kanchiti ña, kaka'an ña:

—Tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

⁴¹ Kidáa ne, ntunta'ví ini Jesuu ña. Tíin nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—Ntio ko. Ntuvá'an —ka'an ña.

⁴² Ura tsí i ntíi kui'í san ne, ntuvá'a ña. ⁴³ Nataxnūu Jesuu ñá ne, dōo ka'an ñá ni ñā:

⁴⁴ —Ná ku kā'an tsín ni ñā'a nté ō kúvi é ntuvá'an. Kué'en ve mí tuví dutú san, na kōto nteé ña o ne, dá nakué'en sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi é ntuntoo kúñu o, vatā ó kaka'an Muísee é vīn. Dukuan kōo é kútuni ñá'a tsí ntuvá'an —ka'an Jēsuu ni ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, kué'en ña itsi kán né, ikān éni ntu'u ña káka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san nté ō

dé Jesuu é ntavá'a ña ña. Dukuān ne, ña ni kúvi xee ditó ka Jesuu nté uun ká ñuu. Da mii tsí e íka ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dóo ki'in itsi ñūu vé'xi ña'a san é nataká nuu ña mí tuví ña é ntio ña kini ña ña.

2

Ntāvá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i kúñu
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Dā kútítín ntuvi ne, nāxee Jésuu ñūu é nani Capērnau. Ura tsí i kútuni ñá'a san é tuví ña uun vi'i. ² Ñá tē nté kaa ña'a nataká nuu ña; ntē ña ni xee tá'an vi'i san é kuntōo ña má vi'i kán é kīni ña é kaka'an ña. ³ Kidāā ne, xée kīmi ña'a, odo ña uun ña'a, ña xi'i kúñu i. ⁴ Ñá nī kúvi kuīta ntí'xin ña má vi'i mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñī ña. Dukuān ne, kúxēe ña dikī vi'i kan né, nākaán ña un siin dikī vi'i san mí tuví Jesuu. Mí kantīi ne, nákií ña chidō é nuu ña xi'i kúñu i san iní vi'i kán. ⁵ Dā íni Jesuu tsí ña odō ña xi'i kúñu i sán ne, nī kué'en ini ña ntákuinti'xe ña ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—É ntōo kuétsi o vē, da' —ka'an ña.

⁶ Ío mastrú lei Xúva kō é ntoo ña ne, ntádē kuení ña: ⁷ “¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña sá'a? ¿Ña kaíko ñu'u ntu ña Xuva kō? Tsí xoxó ña'a ñuxiví sa é kúvi nakate ña kuétsi kō. Da mii tsi Xuva kō é kúvi vií ña”, dé kuení ña. ⁸ Kútuni Jésuu nté o ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto?

⁹ ¿Neé ntu e díi ka ña ví'xin kaa é ká'án u ni ña sá'a, te kuiní nto? ¿O ka'án ntu u: “É ntōo kuétsi o”, o ka'án ntu u: “Nakuntísin, kuni'in chido o, kunú'ūn nú vi'i o kán”, koo ka'án u? ¹⁰ Ntio ko é na kútuni nto tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kúvi nakate u kuétsi ntō ñuxiví sa —ka'an Jésuu ni mastrú lei san.

Kidāā ne, kaka'an ñá nī ña xi'i kúñu i san:

¹¹ —Dívin é kaka'án u ni o ne, nakuntísin, kuni'in chido o, kunú'ūn nú vi'i o kán —ka'an Jésuu ni ña.

¹² Ura tsí i nakuntísi ña, náki'i ña chido ña ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kán. Koó dá kúdu'va ña'a san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ntáka'an ña:

—Váta ūun ito kini o é kuān ó kakuvi, é kántuvá'a ña'a san —ka'an ña.

Kāna Jesuu Lévi
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Kidāā ne, kué'en xtūku Jesuu diñi míni Galilea. Dōo xee ñá'a san mí tuví ña ne, nakuá'a ña ña'a san. ¹⁴ Kué'ēn ká Jesuu ítsi kán né, ikán nání'i ña uun ña'a, ñá nani Lévi, i'xá Alfeu. Tuví Levii nú vi'i mí kaido ña diu'un xōo iña ñūú Roma. Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuntíkín ko —ka'an ña.

Nákuntísi Levii ne, kué'en ña ni Jésuu.

¹⁵ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu nú vi'i Lévi, ntaé'xi ña. Ñá te da díi ña ntaído diu'un xōo san ntoo ña nú mesa, ni ñá iō kuetsí i. Ikán tuví Jesuu ni ña ntini'i ña. Tsí ña te da díi ña'a san ntántikin ñá Jesuu. ¹⁶ Ntá tsi mastrú lei ni ñá fariseú san ne, iní ña tsí ntaé'xi dadii Jesuu ni ñá kini ntáa san, nī ña ntaído diu'un san ne, ntáka'an ñá ni ña ntini'i Jésuu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadii ntu mastru ntó nī ña kini ntáa san, nī ña ntaído diu'un san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

¹⁷ Tékú Jesuu é ntáka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña'a é vā'á o ni i ne, ñá vādá ntio ña medíkū; tsí ña nchokuví tsi san é ntio ña medíkū. Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ñá tē ña é vā'á san kanantukū u, tsí ñá iō kuetsí i san —ka'an Jésuu.

Kaka'an Jésuu iña é kuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ña
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Ña ntini'i Juaan ni ñá ntini'i ña fariseú san ne, dukuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ña. Xée ñá'a san, ntátsixe'e ña Jésuu:

—¿Nté kui ña kuan xkoó ini ntú ña ntini'i ntō é kuntoo ixu ña vatā ó de ña ntini'i Juaan ni ñá ntini'i ña fariseú san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

¹⁹ Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Vá kuvi ntu kuntoo ixu ña'a, ña ntóo viko mí katánta'a ña'a, te tuví dukuan ñatíi, ña tánta'a san? Ñá'a, tsí ka'xí ntí'i ña. ²⁰ Ntá tsi tē xee úra i é ntaka ña tánta'a sán ne, kidāā né, iō ntuvi é kuntoo ixu ña.

21 'Ná tē doo xée san naxntēé nuu o doo tsude, tsí doo xée sán ne, kanatixi tē ntóo. Kidáā ne, ntátsin nti'i ne, dií dií ka kini koo kuvi. 22 Tē xnuu vá'a o ntute tinti'o xee iní ññ sán ne, ñá te ññ ata kũ'un, tsí ntata té kukāve. Uun ito tsi kunaá ntute tinti'o san ni ññ i sán dā. Tsí ntute tinti'o xee san ne, kantio é kũ'un iní ññ xēe —ka'an Jēsuu, kánañē'e ñá ña.

Ntákatsin ña ntini'i Jēsuu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Ntúvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā, itā nti'xin ña mí kaa trigú san. Ña ntini'i Jēsuú ne, kátsin ña xoko trigu é ká'xi ña. 24 Iní ña fariseú san é kuān ó de ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntákatsin ntu ña xoko trigú san? Ná vā'á o é kada tsiñu o ntúvi dá iō dá'na, tsi dóo xii kaa é kuān koo vii o —ka'an ña.

25 Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—¿Ña iní ntú nto nté o dé uvata ko Dāvii da taan núu ña ni ña ntini'i ñā da kákin ña? 26 Tsí k'í'vi ña iní vi'i Xuva kō kidáā dá tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Abiata. Davií ne, íkan ña tañú'u kuíko san é ká'xi ñá ni ña ntini'i ña, kuān te dóo xii kaa, tsí da mii tsí dutú san é kúvi ká'xi ña tañú'u e kúviko san —ka'an ña.

27 Kaka'an Jēsuu ni ñá fariseú san:

—Tsí Xuva kō ne, ñá te nī de kú've ñá ña'a vata koo é na káda ka'nu ña ntúvi dá iō dá'na, tsí dē kú've ñá ntúvi dá iō dá'na vata koo é na kũntoo dá'na ña'a san. 28 Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuvi ká'án u nee iñá é vā'a é vii o ntúvi dá iō dá'na —ka'an Jēsuu.

3

Ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña kádun nta'a i

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Kué'en xtūku Jesuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Ikān tuví uun ña'a, ña e kádun nta'a i. 2 Ntāñí ña'a má vi'i san, ntaíto díto ña te ntāvá'a Jesuu ña kádun nta'a i ntúvi dá iō dá'na. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu. 3 Kaka'an Jēsuu ni ña kádun nta'a i san:

—Kuntítsín mé'ñū ña'a san —ka'an ña.

4 Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ñá nguī san:

—¿Nee iñá ntu é dií ka vā'á o é vii o ntúvi dá iō dá'na, te kuinī nto: é vii o é vā'á ne, o é kīni kaa? ¿É ntavá'a o ña'a ne, o é nakunaa o ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñā.

Koó dā diin diin sa intóo ña'a san. 5 Dā ito Jesuu ñá'a san ne, dōó dutsi kuíni ña ne, dōo u'vi kakúvi ña é kuān nte ká'xi nima ñá'a san. Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña kádun nta'a i san:

—Nakāan ntá'a o —ka'an ña.

Nákāa ñá nta'a ña ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a. 6 Kidáā né, ntāka ña fariseú san, kue'en ñá, kūnatiín ña ni ña ntini'i Hēródē nté koo ka'ní ña Jesuu.

Ñá tē nté kaa ña'a nataká nuu ña diñi míni kán

7 Kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ñā diñi míni Galilea. Ná te da dii ña ñuú Galilea ntántikin ñá Jesuu. 8 Dōó ki'in itsi vē'xí ña'a san é kinī ñá Jesuu da téku ña nee ntí'i ntí'i nuu i é kade ña. Dōó titín ña'a ntáka ña ñuú Judea, Jerusáleen, Idúmeá, ni ñūu é ntoo xio diñi ntute ka'nu é nani Jōrdáan ne, xee ñā é kīni ña é káka'an ña. Vé'xi ña nte ñúú Tiru ni Síduun. 9 Kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ñā é na kutúvi tu've tsi úun tun ntōo é kunūu ña vata koo é ña ta'u núu ña mé'ñū ña'a san. 10 Ná te da dii ñá nchokuví san ntavá'a ña ña. Dukuān ne, un tsi ntátí'vi nuu ta'an ña é ntio ña tñn nta'a ña Jēsuu. 11 Dā iní é ña vā'á san Jēsuú ne, ná kunchití nú xe'e ña. Dōó ntií kachu'u ntáa, kaka'an:

—Divín é l'xá mii Xuva ko o —ka'an.

12 —Ñá ku kuān xkoó ka'an xoó ña'a u mé'ñū ña'a san —ka'an Jēsuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pus-tru ña

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Kidáā ne, kúxēe Jesuu rkí uku kán ne, kána ña xoó ña'a e ntío ña. Ne, xee ñā mí tuví Jesuu. 14 Kidáā ne, ná kaxnuu Jesuu uxuvi ñá'a, ña é kuntini'i ñā. Taxnūu Jesuu ña é na kī'in ña, kíka'an ña tú'un Xuva kō. 15 Xé'e Jēsuu ítsi é kúvi ntavá'a ña ña ntánchokuví san nī é nakūnu ña é ña vā'á san. 16 Uxúvi ña'a ña sá'a, ña é nakaxnúu Jesuu: Simuun, é káka'an

Jésuu é Pedru kunáni ña; ¹⁷ Santiauí, i'xá Zebedeú, ni enī ña, ñá nanī Juaan, ntuvi ña é xntántēe Jesuu ña é Boanege ña, é kāni tú'un I'xa É Kākatsin, tsí dóo dutsi ini ña; ¹⁸ Andree, Félipe, Bartulúmee, Máteu, Túmaa, Sántiauí, i'xá Alfeu, Tádeu, tuku Símuun; ¹⁹ ni Júda Scaríote, ña é diko Jésuu.

Ntáka'an ñá'a san tsí nuu é ña vá'ā nima Jésuu

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Rkontúví ne, xée Jésuu nú vi'í ña'a ne, kúk'ví ña má vi'í kán. ²⁰ Ntá tsi dóo titín ña'a xee ntikin ñá ña, é ntē ña ni kuné'e ka'xí ña. ²¹ Kútuni ñávi'í Jésuu é kuān ó kanto'o ña ne, xée ña é nākuntéka ña ña, tsí kakuluku Jésuu, kuíni ña.

²² Mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleén ne, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, nteé kimi ña iña é ña vá'ā é nani Belsēbuu. Dukuān é kakuvi kanakūnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

²³ Kidáā né, kāna Jesuú mastrú lei san ne, náñē'e ñá ña, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté ntu koo vii tó'ō e ña vá'ā san é nakuíta é ña vá'a ni'í i? ²⁴ Tē ntánāa míi ña ñuu i sán ne, ntánakunaá ña ñuú ña. ²⁵ Tē ntánāa míi ña'a sán nī ñávi'í ña ne, ntánakūnaá ña ñávi'í ña. ²⁶ Te mií tó'ō e ña vá'ā san naa núu mií ne, ¿nté ntu koo kutíi i? Tsí kanakunaa mií tsi kúñu í.

²⁷ 'Nté uun xoxo kuvi kí'vi i iní vi'í ña dóo ntii iní í san é kí'í dú'u iña ñá tē ña di'na kí'ni ña ña dóo ntii iní í san. Kidáā ne, kuvi kí'í dú'u ña é un ntí'í iña ña.

²⁸ 'Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí kuvi vií Xuva ko nākate ña un ntí'í kuétsi é ío iña ña'a, nī é ntáka'an kíni ña. ²⁹ Ntá tsi ña kada ka'nú ini Xuva ko ni ñá'a te ntáka'an kíni ña iña Espiritū Sántū san. Koo kuétsi ña ntii dañu ntūvi —ka'an ña.

³⁰ Du'vā ó kaka'an Jésuu, tsí ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'ā nima ña.

Di'í Jésuu ni ení ña

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Kidáā ne, xée di'í Jésuu ni ení ña. Ntáñī ntée ña ña nu kí'í kán, ntáka'an ñá ni ñá'a san é ncho ka'an ñá ni Jésuu.

³² Ña ntoo ni'í Jēsuú ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Di'í nto ni ení ntó ne, ntáñī ntée ña nto kí'í kán, ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³³ Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—¿Xoó ntu é di'í ko? ¿Xoó ntu é ēní ko? —ka'an ña.

³⁴ Kidáā né, íto Jesuu ñá'a san, ña ntoo diñi ña ne, kaka'an ña:

—Un ntí'í ntí'í ña sá'á ne, di'í kó ña, ení ko ni tá'an ko. ³⁵ Tsí un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é ntio Uva kó ne, di'í ña é ēní ko ña ne, ta'an kó ña; di'í ña é di'í kó ña di —ka'an Jésuu ni ña.

4

Kantaa Jésuu úun nuu i iña ñá katsoo ntikin

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Ēni ntu'u xtuku Jesuu kánakuā'a ña ña'a san diñi mínī san. Ná te da diñi ña'a náta'ká nuu ña. Dukuān ne, kúxēe Jesuu ini tun ntōo é tuví nu mínī sán ne, itúvi ña. Un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ntoo ña nú ñuti kan. ² Titín nuu i kaka'an Jésuu é kanakuā'a ña ña'a san iña Xuva ko. Kantaa ña uun nuu i ni ñá'a san, kaka'an ña:

³ —Kini nto é kāka'án u ni ntō: Uun ña'a ne, kué'en ña, kútsoó ña ntikin.

⁴ Dá katsōo ña né, ío ntikin san é itsi kan kó'xo. Kidáā ne, xée láā, é'xi tí ntikin san. ⁵ Ío ntikin sán ne, kó'xo ne'u xuú san mí ña kué'e nté'u ío. Uun dá'na tsi kéne xuku i, tsí ña tuvi kué'e nte'u é káka xo'o i. ⁶ Dā na'ni ne, kádún xo'o í ne, xí'í, tsí ña tuvi kué'e nte'u mí káka xo'o i. ⁷ Ío ntikin sán ne, kó'xō mí kākene xuku iñū. Ntá tsi da kéne xuku iñū mí kéne xuku va'á san ne, távi nūu xuku va'á san ne, xí'í; ña ni kí kīti i. ⁸ Tuku ntikin sán ne, kó'xo ñu'u vā'a. Kēne xuku í ne, kuka'nu. Oko ú'xi kīti i kí ti é uun dítsin í. É tūku dítsin í ne, úni díkó kīti i kí ti. É ūun ká dítsin í ne, uun sientu tí kí ti —ka'an ña.

⁹ Kaka'an ña:

—Xoo é kátekú i ne, na kíni i —ka'an Jésuu.

Nté kui kuan ō ntáda ntaa Jesuu núu i sá'a

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Dā kunú'u ña'a sán ne, uxuvi ña ntini'i Jēsuú nī ña intóo ká ne, tsixe'e ña Jēsuu nee iñá ntu kani tú'un nuu i é kaka'an ña. ¹¹ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntō'ó ne, kata'xi Xuva ko é kūtuni nto nté o kadē kú've ña. Ntá tsi ña nguī sán ne, ñá ñi ña. Dukuān né, da mii kuē'en tsi tú'ūn é ña káñe'e diki ñá'a san kaka'án u ni ñá. ¹² Kakuvi vata o ka'an Ísaia kídaā, tsí kuān te ntaíni ña, ntá tsi ña te ntaíni ntí'xe ña. Ntátekú ña é kaka'án u, ntá tsi ña ntáñe'e diki ña. Dukuān ne, ñá natū'vi ña kuétsi ñá ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñá —ka'an Jēsuu.

¿Nee iñá ntu kani tú'un é kaka'an Jēsuu iñá ñá katsoo ntikin?

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Ñá nī ñe'e diki ntu nto é kaka'án u? ¿Nté koo k'ín diki ntu nto te ká'án ka ú ni ntō kuan? ¹⁴ Tsí ña'a, ña kaka'an tú'un Xuva kō né, vata kaa ña'a, ña katsoo ntikin san, kaa ña. ¹⁵ Iō ñá'a ne, dá téku ña tú'un Xuva kō ne, vata kaa nte'u ítsi san mí ko'xó ntikin san kaá nima ña. Tsí ura tsí i da téku ña tú'un Xuva kō ne, vé'xi tó'ō e ña vá'a san é naki'i tú'ūn san é inú nima ña. ¹⁶ Iō ñá e dóo diní ña e ntátekú ña tú'un Xuva kō. Dīvi ñá ne, vata kaa kudii nté'u nú xūú san mí ko'xó ntikin san kaa ña. ¹⁷ Ntá tsi ña ñá'a kakutí i, tsí ña tuvi kué'e xo'o i. Ña sá'a ne, ña ná'a ntáxnúu ña nima ña é kaka'an Xúva kō. Tē nee iñá é nto'o ña, o tē dóo kini o ntáka'an ñá'a tsí kuinti'xe ña tú'un Xuva kō né, xtuvi mii ña é kuntikin ñá Xuva kō. ¹⁸ Iō ñá e ntátekú ña tú'un Xuva kō ne, vata ntáa nte'u mí káke ne xuku íñū mí kō'xó ntikin san ntáa ña. ¹⁹ Ña ni é'nu ntikin san, tsí xuku íñū san tñn nuu ditsin i. Kuan tsí ó kakuvi ni ñá'a sán dī. Dōo ntánti'i iní ña nee iñá ví ña. É kukuika ña ñuxiví sa é ntio ña. Ntaéni nta'ví mii ña kúñu ña tsí diu'un dóo ntio ña, ne, ntio ña da neé ka ntí'í é ió ñuxiví sa. Ña ntákune'e ña é víi ña kuenta tú'un Xuva kō. Dukuān ne, ña ntaé'nu ña. ²⁰ Iō ñá e dóo vá'a o téku ña tú'un Xuva kō. Dīvi ñá ne, vata ntáa nte'u va'á san mí kō'xó nuu ntikin san ntáa ña. Tsí ntákuinti'xe ña tú'un Xuva kō ne, ntáde ntaa ña é kaka'an Xúva kō. Iō

ntuvi vá'á iñá ña. Vata ntáa ditsin i mí kí oko u'xi, uni díko, ni ūun sientu kítí i ntáa ña —kuan o ka'an Jēsuu ni ñá ntoo ni'i ñá.

Tū'un iñá kantilin
(Lc. 8:16-18)

²¹ Kaka'an xtúku Jēsuu ni ña:

—Te nātuún o kántilín má ví'i kán ne, ¿vá ma etun ntú kan xtuvi o, o má itó kán? ¿Ñá ntu te xntekú dukún o vata koo é nāxi'í nuu? ²² Nee iñá é víi xú'u o vēvíi ne, kutuni ñá'a sán rkontúvi. ²³ Xoo é ntátekú i ne, na kīni i é kaka'án u —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an xtúku ña:

—Kini vá'a nto é kaini nto. Vata tsí o xntéku kú've ntó ne, dadíi tsi kú've i nī'i ntó ne, ntekú ka ni'i ntó di. ²⁵ Tsí ña'a, ña é ió iñá í ne, dií ka kue'e ní'i ña, ntá tsi ña'a, ña é ña tuvi iñá í ne, kunaá ntí'i iñá ña —ka'an Jēsuu ni ñá ntoo ni'i ñá.

Kuenta iñá ntikin é kae'nu

²⁶ Kaka'an xtúku Jēsuu:

—Mí kadē kú've Xuva kō né, vata kaa uun ña'a, ña katsoo ntikin matú i. ²⁷ Ña sá'a ne, kakidi ñá niñú a ne, dá kanākuntítsi ña ntuvi ā. Tē ita ntí'xin ntuvi ne, kene ntikin san, dá kēne xuku i. Ntē ñá ini ña nté o kúvi kéne, ²⁸ tsí nte'ú san kade mii é kēne ntikin san. Di'na tsi xuku i kakéne ne, dá ntíka íta i. Kidáā ne, kakii kiti i. ²⁹ Tē í'xe ti ne, tiin ña ti, tsí xee ntúvi í —ka'an Jēsuu.

Kuenta iñá ntikin kúli

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu é ntudadii vatā o mí kadē kú've Xuva kō? ¿ō neé ntu kuví ntada dadíi o ni í? ³¹ Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ntikin kuli kaa. Ntikin kulí san ne, dií ka kuetsí é da neé ka ntikin é kú'xí o. ³² Ntá tsi tē kantú'xi ne, kae'nu da nte dií ka dukun é da neé ka tuku xuku. Lāá san ne, katsodo ti tāká tí nta'a i mí vēti, tsi dóo na'nu xuku í —ka'an Jēsuu ni ñá'a san.

Mí idiá'vi nuu i é kántaa Jēsuu

(Mt. 13:34-35)

³³ Núu í é vata kaa sá'a kántaa Jēsuu dá kanakuā'a ña ña'a san un tsi da nte mí'i k'ín diki ña. ³⁴ Da mii kuē'en tsí nuu i sá'a kántaa ña ni ñá. Ntá tsi dá

ntoo mii ña ni ña ntini'i ña ne, xé'e ña é kütuni ña nee ntí'i ntí'i kani tú'un é kaka'an ña.

Dā natú'u Jesuu tátsin ni ntúté san
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Dā kuáa ntuvi tsikán ne, kaka'an Jéssu ni ña ntini'i ña:

—Kuíta nti'xin o ūun xo diñi ntute san ve —ka'an ñá ni ñá.

³⁶ Kidáa né, ña ntini'i Jéssu tsóo mii ña ūn ntíi ntíi ña'a san, dá kúxée ña iní tun ntóo mí nuu Jesuu. Títín ña'a kúxée ña tuku tun ntóo é k'ín ñá ni Jéssu. ³⁷ Kidáa ne, iñi ntú'u inu tátsin o ne, uun ito tsi kukí'vi ntúte iní tun ntóo san un tsi da nte tsítu ntute. ³⁸ Jesuú ne, kakidi ña ata tún ntóo san, xi'i téu ña doo díki. Nantóto ña ntini'i Jéssu ña, ntáka'an ñá ni ñá:

—¡Mastrú! ¿Ñá ntu te káde nto kuenta é dóko sa téni o? —ka'an ñá ntini'i ña.

³⁹ Kidáa ne, nákontísi Jesuu, dá kaká'an ñá ni tátsin ni ntuté san:

—¡Nakunúun kadin! ¡Diin diin tsi kutúvin! —ka'an ña.

Xíó kadin tátsin ni ntuté san. ⁴⁰ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña ntini'i ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Ñá ntákuinti'xe ntu nto tsi dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Dā kúdu'va ña ntini'i ña ne, ntánatín mii ña:

—¿Née ñá'a ntu ña sá'a é un tsi nte tátsin ni ntuté san ntáde ntaa é kaka'an ña? —ka'an ñá ntini'i ña.

5

Ña ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'a nima i

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Xée ña ūun xo diñi mínī san, nté ñūu é nani Gādara. ² Dā ntíi Jesuu tún ntóo san ne, xée etsín uun ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'a nima i. Kapusantú kán vé'xi ñatíi san, ³ tsí ikán nuu ña mí ntoo ñaña ñá'a san. Xōxó kuvi xnū'ni í ña, nté kadena. ⁴ Kí'in itō xnū'ni ñá kadena dí'in ña ni ntā'a ña, ntá tsi uun ito tsi kátsin tu'un ña kadená san. Nté uun xoxo ni kuvi víi i ni ñá. ⁵ Nté ntūvi nte níñu kaika ña má kú'u kán, ní nú ñaña sán di; ñá te xkütíkadín ña. Un vá'a tsi kakachu'u ntáa ña, kaxé'e ña xuú san kúñu ña.

⁶ Ikā ká ve'xí Jesuú ne, koó da kainu ñatíi san kue'en ña, kukunchíti ña nuu ña. ⁷ Dōó ntii kaka'an:

—¿Nté kui kanatekū du'xen ntu ntó nti, Jesuu, I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? Natekū ntó Xuva kō tsí ña ku nakutsu'un ntó nti —ka'an é ña vá'a san é ñu'u nima ñatíi san.

⁸ Tsí kaka'an Jéssu ni é ña vá'a san:

—¡Ntiin nima ñá sá'a, é ña vá'a! —ka'an ña.

⁹ Tsixe'e Jéssu ña:

—¿Nté ntu nanin? —ka'an ña.

—Ligiuun naní nti, tsí ña te da dií nti —ka'an é ña vá'a san é ñu'u nima ña.

¹⁰ Ikan dá xe'e nta'a Jesuu:

—Vii nto da xe'e, ñá ku nakunū ntó nti é k'ín nti xio ñuu —ka'an é ña vá'a san.

¹¹ Ikan tsi etsín ne, ñá te da dii kútsin ñu'u ti, ntaé'xi ti má kú'u kan. ¹² Kidáa ne, ikan é ña vá'a san da xe'e nta'a Jesuu:

—Ta'xi nto na kú'un ntí nima kútsín san —ka'an é ña vá'a san.

¹³ Kaka'an Jéssu tsí kuvi. Kidáa né, ntíi é ña vá'a san nima ñatíi san ne, kué'en, kuku'un nima kútsín san. Ná te da ūvi míl kútsín san ne, inu ti un ntíi ntíi tí, kue'en ti rki de've kán ne, ikan tsí éte nuu ti kúñu tī ini mínī san, ne, uun ito tsi téni ntíi ti.

¹⁴ Ña ntáde kuenta kútsín san ne, koó dá ntaínu ña kunú'u ña, kantaa ña ni ñá'a san ítsi kan ní má ñūu kan nté o kúvi ni kútsin ña. Ña'a sán ne, kué'en ña, ūn ntíi ntíi ñá, kúkoto ditó ña nté o kúvi. ¹⁵ Xée ñá'a san mí ntísí Jesuú ne, iní ña ñatíi san, ña é dí'na ñu'u é ña vá'a san nima i. Vevíi ne, diin diin sá tuví ña. É nakunū ña du'nu ña, tsí é ntūvá'a ña. Ña xee san ne, dōo u'ví ña.

¹⁶ Ña'a, ña ini nté o kúvi ne, ntáka'an ñá ní ña ñuú ña nté o kúvi ní ña lukú san, nté o kúvi ni kútsín san da téni ti.

¹⁷ Ña ñuu i sán ne, ntáka'an ñá ni Jéssu é na ntáka ña ñuú ña.

¹⁸ Dā nakunúu xtuku Jesuu tún ntóo san ne, ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'a nima i ne, ikan ñá é k'ín ñá ni Jéssu. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ntío Jesuu é kuntéka ña ña. Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kūnú'ūn nú vi'i o k̄ān. Ká'an nī űavi'i o nté ō dé Tó'lo o ni ō. Ká'ān nté ō ntúnta'ví ini űa o —ka'an űa.

²⁰ Kidáā ne, kúnū'ú űa nú vi'i űa k̄ān, da ntáa űa ni űn ntíí ntíí űa ntōo űuú Decapuli nté ō dé Jesuu ni űa. űa'a sán ne, koó dā kúdu'va űa.

Diōkó Jairu ni űadī'í, űa t̄in nta'a dōo Jesuu

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Nákunūu xtuku Jesuu tūn ntōo san, kué'en űa, nāxee űa tuku diñi mínī san. űá tē nté kaa űa'a náataká nuu űa mí xee Jesuu diñi mínī san.

²² Ikan vē'xí uun űa'a, űa nteé nta'a i xi'i úkūn űa Israeé san, űá nanī Jairu. Dā ini űa Jesuú ne, ínchiti űa nūu űá ne,

²³ kaka'an űa:

—Dóko sá kúvi i'xá ko. Ki'xi nto, t̄in nta'a ntō í, na kūtíi ntuvá'a —ka'an űa.

²⁴ Kidáā ne, kué'en Jēsuu ni űa. űá te da dīi űa'a kué'en űá dī. Dōo tá'u nūu Jesuu mé'ñū űa'a san. ²⁵ Vé'xi uun űa'a űadī'í, űa nchokuví san, mé'ñū űa'a sán dī. É uxuvi kuíā e nteé kimi űa ku'i é kaeti niñi űa. ²⁶ űá te da dīi nta'a medíku űe'e űá ne, dōo ntó'o űa. Uun ito tsi nantí'í űá diu'un űá ne, ntē dúkuan űa ni ntuvá'a űa; dā dīi dīi ka kúka'ví űa. ²⁷ Dā téku űa é kántavá'a Jesuu űá'a sán ne, kué'en űá, nuu ta'án űa mé'ñū un ntíí ntíí űa'a san ata Jesuu, da t̄in nta'a űa dōo Jesuu, ²⁸ tsí dé kuení mii űa te da mii tsí é t̄in nta'a űa dōo Jesuú ne, ntuvá'a űa, kuini űa. ²⁹ Kidáā ne, ura tsí i tu'u é kaeti niñi űa. Kūtuni űa tsí é ntuvá'a űa. ³⁰ Jesuú ne, kūtuni űa tsí kuvi idé űa ntavá'a űa űa nchokuví san. Xkokoto űa mé'ñū űa'a sán ne, dā tsíxe'e űa:

—¿Xoó ntu t̄in nta'a i dōo ko? —ka'an űa.

³¹ Ntá tsi űa ntini'i űá ne, ntáka'an űa:

—Dōo kata'u nūu nto, tsí űa te nté kaa űa'a ntáñi űa. ¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto tē xoo t̄in nta'a i ntō? —ka'an űa.

³² Ntá tsi Jesuú ne, kaito űa űa'a san, kánantuku űa xoo űá'a űa t̄in nta'a űa.

³³ Kidáā ne, vē'xi űadī'í san, tsí ini űa tsí ntuvá'a űa ne, ínchiti űa nūu Jesuu. Koó dā kaní'i űa é kau'ví űa. Kaka'an

ntáa űa tsí divi űá e t̄in nta'a űa űá. ³⁴ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni űa:

—É ntūvá'an ve, tsí kuínti'xe o. Vā vá'a tsi kunú'un, tsí é ntūvá'an kue'en ve —ka'an Jēsuu ni űa.

³⁵ N̄i dukuan k̄aka'an Jēsuu ni űadī'í san ne, xée űá'a, űa vé'xí nte nú vi'i Jairu, űa é nchokuvi dióko í. űa'a sán ne, ntáka'an űa:

—E xí'i dióko ntō. ¿Nté kui kanatekū du'xén ka ntú nto Mastrú san? —ka'an űa.

³⁶ űa ni íde Jesuu kuénta é ntáka'an űá'a san, ntá tsi kaka'an űá ni uva i'xá san:

—űá ku u'ví ntó; kuínti'xe nto Xuva kō —ka'an űa.

³⁷ űá ni xē'é Jesuu itsi é k̄'ví űa'a san ni űa; mii tsí Pedru ni Sántiau ní Juaan, ení Santiaú san. ³⁸ Dā xee Jēsuu ni űa nú vi'i űa nteé nta'a

i xi'i úkūn sán ne, dōo dito ntaéku űa'a san é ntaéku nteé űa diókō Jairu.

³⁹ Kidáā ne, kúk'ví Jesuu má vi'i k̄ān ne, kaka'an űá ni űá'a san:

—¿Nté kuān nte dú'xen eku ntu ntō? Tsí i'xá san ne, űá te ni xī'i, tsí kūdii kakídi —ka'an űa.

⁴⁰ Ntá tsi űa'a sán ne, da ntáxkuntée űa é k̄aka'an Jēsuu, tsí ini űa tsí e xí'i kue'en i'xá san. Ntá tsi kíñu'u Jesuu un ntíí ntíí űa'a san nu kí'i k̄ān. Da mii tsi dī'i i'xá san ni uva i, nī ntuni űá'a űa ntini'i űá kúk'ví ni'i űá mí tuví i'xá san. ⁴¹ Dā karkáa Jesuu ntá'a i ne, kaka'an űá ni í:

—Talita, kumi (é k̄āni tú'un: Nákuntítsin, la') —ka'an űa. ⁴² Kidáā ne, nákuntítsi i'xá san ne, nakaka, tsí é uxuvi kuíā i. Koó dā kúdu'va űa'a san. ⁴³ Jesuú ne, kaka'an űá ni uva i'xá san é űa ku ka'án űa ni űá'a san nté ō kúvi ntóto a dióko űá. Kaka'an űá ni dī'i í é na kué'é űa é k̄á'xi.

6

Dá kúnú'u Jesuu űuú Nazaree
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ntáka Jesuu űuú mí tuví űa ne, dá kúnú'u űa űuú mii űa ni űa ntini'i űá.

² Dā xee ntúvi dá iō dá'na ne, eni ntu'u Jēsuu kánakuā'a űa űa Israeé san má vi'i mi ntánataká nuu űa. űa ntáteku í ne, koó dā kúdu'va űa, ntáka'an űa:

—¿Xoó ntu nakuā'a i ñá sa'a é kuān ó kaka'an ña? ¿Mí'i ntu v'xi e dóo ki'in iní ña, é kakuvi kade ña un nti'i nūu i e dóo na'nu? ³ ¿Vá ñā te ñā te ñā ña kade vá'a utun, i'xá Maríā? Ini o ení ña, Santiau, Jósee, Júda, ni Sīmuun. Vata te ñā ntoo ta'an ña ñuú kō di —ka'an ña.

Dukuān ne, ñá ni kuinti'xe ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Da mí'i ká ñuú ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ña kaka'án naa Xuva ko. Ntá tsi ña ñuú mii ñā ne, ñá ini iko ñu'u ña ña —ka'an Jesuu.

⁵ Ikān ne, ña ni kúvi vii ña nté uun nuu i e dóo ka'nu. Nte'vi tsi ña nchokuví san tñn nta'a ña ñā ne, ntavá'a ña ña. ⁶ Koó dā kúdu'va Jesuu é xoxo ni kuinti'xe i ña. Kidáā ne, e tuku e túku ñuú kue'en ña, kunañé'e ñá ña'a san tú'un Xuva kō.

Dā táxnūu Jesuu ña ntini'i ñā é kika'an ntódo ña tú'un Xuva kō (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Kidáā né, kāna Jesuu uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, uvi uvi ñá'a ña táxnūu ña ña. Xé'e ñā é kúvi vii ña nakūnu ña é ña vá'a san. ⁸ Kaka'an Jesuu é ña te neé kuido ña é ntio ña itsi kán. Ntē ña kuido ña é kā'xi ña; nté ñā ñā ña kuido ña; da mii tsi tatun ñā é kītuun ña. ⁹ Kuví ki'i ña nti'xen ña, ntá tsi ña kuido ña dú'nu ña é nadama ña. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tē xee ntó uun vi'i ne, ikan tsi kuntōo nto da nté ntāka nto ñuú san. ¹¹ Tē ña ta'xi ña vi'i ña é kuntōo nto, o tē ña ntio ña kini ña é ntáka'an ntó ne, nakidi ntó nti'xen nto nte'u ñuú san ne, dá ntāka ntó ikān. Kuan kōo kutuní ñá'a san tsi iō kuetsí ña —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, kué'en ña, kūka'an ntódo ña ni ñā nti'xi ñā ña'a, na nātivi iní ña kuétsi ñā né, na kuinti'xe ña Xuva kō. ¹³ Dōó titin é ña vá'a é ñā ñā ña nima ñá'a san nakunu ña. Nákutsi nūu ña asete ñá nchokuví san ne, ntuvá'a ña.

Dā xi'í Juaan Bautista (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Kūtuní rei Heródē nté ó dé Jesuu, tsí ntáka'an un nti'xi ñā'a san. Iō ñā ntáka'an ña:

—Á tē e ntóto Juaan Bautista. Dukuān né, dōó iō ña é kúvi vii ña nuu i e dóo na'nu —ka'an ña.

¹⁵ Iō ñā ne, ntáka'an ña:

—Ñā sā'á ne, á tē ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Ēlia —ka'an ñá'a san.

Tuku ña'a ne, ntáka'an ña:

—Kuan kāa nti'xe ña, vata kaa ña ka'án naa Xuva ko kídaā —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi dā téku Heródē nūu i sá'a ne, kaka'an ña:

—Ñā ñā é Juaan, é naki'i tū'ún u dukun ña. Á tē ntóto ña —ka'an ña.

¹⁷ Tsí mii Hēródē táxnūu ña é tñn ña Juaan san. Xnuu kutu ña ñā viutun kuenta iña ñād'i'í ení ña, tsi Heródē sán ne, naki'i ña ñād'i'í ení ña, ña nani Fēlipe, é kúvi tūn ñād'i'í ña.

¹⁸ Tsí kaka'an Juaan ni Heródē san tsi dóo xii kaa é naki'i ña ñād'i'í ení ña.

¹⁹ Tá'nu ñā ñā, tá'nu nani Heródiá ne, dóo dutsi kuíni tūn nī Juaan san ne, ncho ka'ni tun ña, ntá tsi ña ni kuví,

²⁰ tsí Heródē ne, ú'vi ñā Juaan, tsí ini ña tsi dóo va'á ña'a ña ne, kade ntaa ña un nti'xi é ntio Xuva ko. Dōo diní ña da téku ña é káka'an Juaan san, ntá tsi un tsi kúdana iní ña nté koo vii ña é káka'an ña.

²¹ Ntá tsi xee ntúvi e ntúku nuu ini Herodia nté koo vii ña nī Juaan san. Tsí da táva Heródē viko ña ntuví da káku ña ne, xéé ñā nti'xi ñā tsiñu i ñuú san, nī tó'ō sntadún san, ni ñā'a, ña ntoo na'nu ñuú Galilea, é kā'xi ñā ni ñā.

²² Kidáā ne, xéé dióko Heródiá san mí kakuvi viko sán ne, ite'e tun. Dōo inténi Heródē né, dōo inténi ña xéé san ñā ñā ite'e tun. Kidáā ne, kaka'an Heródē sán nī tun:

—Kákān kó nee iña é ntio o ne, dá tá'xi ú o. ²³ Xé'e ña xu'u ña, kaka'an ña: Kuān te dava ñu'u mí kadē kú've u kákan ne, ta'xi u —ka'án rei Heródē san.

²⁴ Ntí tūn ne, kútsixe'e tūn ñā tun:

—¿Nee iña é vā'á kakán u? —ka'an tūn, tsixe'e tun.

—Kákan ñā Juaan Bautista —ka'an tá'nu ñā tun.

²⁵ Kaxkainu tūn kue'en tun mí tuví rei Heródē ne, kaka'an tun:

—Nchio ko é tá'xi nto veví tsi ñā Juaan Bautista; kunūu iní tichi'i —ka'án tun.

26 Dōo kúnta'xa iní rei Heródē san, tsi e xe'é ña xu'u ña nuu un ntíí ntíí ña ntoo viko san. Ña ni kúvī ká natívi iní ña. 27 Ura tsí i táxnūu ña sntadún san é nā kíkí'í ña dikí Juaan. 28 Kué'en sntadún san ne, ē'nte tú'un ña dikí Juaan ne, dā xee ní'í ña, nuu iní títí'í san. Xé'e ña tā'nú dī'í san, da nakué'e tún dī'í tun.

29 Dā kútuní ña ntini'í Juaan san ne, kūnakí'í ña kúñu ñā, dá kūku'xí ña.

Dā xe'é Jesuu é kā'xi u'un míil ña'a
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Rkontúví ne, nāxéé ña ntini'í Jēsuu é íxka'an ntódo ña ni ñā'a sán ne, ntaa ña ni Jēsuu ún ntí'í é idé ña, é nakua'a ña ña'á san di. 31 Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ni'í nto, kí'in ō, kíkūntóo da'na ō mí xoxó ña'a —ka'an ña.

Tsi dóo ntánaxee ñā'a; ntē ñā ntákune'é ña é kā'xí ña. 32 Nakú'un ña tun ntóo san ne, dá kué'en ña mí xoxó ña'a. 33 Ntá tsi dóo titín ña'a san iní ña ña dá kué'en ñā ne, nakini'í ña xoo ña'a ña. Kíi ntíí ntíí ña ñuú i san, kué'en ña. Koó dā ntáinu ña kue'en ña mí kué'en Jēsuu ni ña ntini'í ñā ne, dī'na ña'a sán xéé ña é dī'vi ñā. 34 Dā xee tún ntóo é nuu Jesuu díñi ntute kán né, iní ña tsí ña te nté kaa ña'a xee ña. Ntūnta'ví iní Jesuu ña, tsí ntántétu ña'a san xoo é kā'an í ni ñā iña Xuva ko, vata tsí ó ntántétu a le'ntú san xoo é kí'in ní'í i tī é kíká'xí tī tē xoxó tó'o tī. Kidáā ne, ñā te da dīi núu í é nāñé'e Jesuu ña. 35 Dā kuáā ne, xéé etsin ña ntini'í Jēsuu, ntáka'an ñā ni ñā:

—É dōo kuáa ne, xoxó ntoo i i'a. 36 Nataxnūu nto ña'a sán, nā kíkuiín ña é kā'xí ña. Na kí'in ñā rantsú san, o na kí'in ñā xio ñuu, kintúku ñā é kā'xí ña —ka'an ña.

37 Ntá tsi Jesuu kaká'an ña:
—Dí'vi nto kué'é nto é kā'xí ña'a san —ka'an ña.

—¿Mí'í ntū? Kuān te kíkuiín ntí uvi sientu a'ví tañú'u ne, ¿mí'í ntu xēe tá'an é kā'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ñā ntini'í ñā.

38 Kidáā né, kaka'an Jēsuu ni ña:
—Kūkoto nto: ¿títin ntú tañú'u odo nto? —ka'an ña.

Íxkóto ñā ne, da ntáka'an ña:
—Ú'un tsí tañú'u ni ūvi tsákā san ió tī —ka'an ña.

39 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu é na kuntōo ña'a san nú ité san é xio xio kuntōo ña: 40 kuenta úvi díko u'xi ña, kuenta siéntu ñā di. 41 Kidáā né, kí'í Jesuu é ū'un tañú'u sán ní ntuvi tsákā san. Da ntáni'í ña nuu ña e dukún kán ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidáā né, kátsin dava ña, 42 dā xe'é ña é'xi nta'a un ntíí ntíí ña'a san. 43 Dā kúvī é'xi ña'a sán ne, natáka ña ntini'í ña ta'ví tañú'u ní tsákā san é ntoó ka. Úxúvi xíká ka tsítū é ntoo. 44 U'un míil natí san é'xi ña.

Dā íka Jesuu nú ntūte
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'í ñā:

—Kue'en ntó, kūnaku'ún nto iní tun ntóo san ne, kue'en ntó uun xo díñi ntute san mí tuví ñuú Betsaida. Níi dukuan na kā'an u ni ñā'a san é na ntáka ña —ka'an ña.

46 Dā nátaxnūu ña ña'a sán ne, kué'en ñā má kū'u kán, kūka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

47 Dā kúneé ne, nuu tun ntóo san mé'ñū ntute san. Jesuú ne, ituví míi ñā ñu'u kan. 48 Iní ña tsi dóo ntánto'o ña ntini'í ñā, ntánakaka ña tun ntóo san, tsi dóo kainu tatsin. Dā dokó sa tuví ne, xéé Jēsuu mí ñū'u ña mé'ñū ntute san. Ntitsí Jesuu nú ntūte san, kaíka ña, vata tsi tē ncho kuido ntúu ña ña, 49 ntá tsi dā iní ña ntini'í ñā ñā, ñā ñu'u tun ntóo san, é kaika ña nú ntūte sán ne, dōo u'ví ña, tsí ntixi, kuini'í ña. Un ntíi tsí ntáchu'u ntáa ña, 50 tsi iní ntí'í ña ña ne, ú'ví kue'en ña. Ntá tsi ura tsí i kaka'an Jēsuu ni ña:

—¡Na kōo ntii nto! Nā ku u'ví nto, tsí xu'u —ka'an ña.

51 Kidáā ne, kúxēe ña iní tun ntóo mí ñū'u ña ne, ura tsí i xio kadin tatsin san. Koó dā kúdu'va ña ntini'í ñā é kuān o idé ña. 52 Tsi ña ní ñe'e dikí ñā ntini'í ñā san nté ō kúvi da kátsin dava Jesuu tañú'u san da é'xi un ntíí ntíí ña'a san. Tsi vata kutúni ña xoo ña'a é Jēsuu.

Ntavá'a Jesuu ñā nchokuvi, ña ñuú
Genesaree
(Mt. 14:34-36)

53 Dā kúvi ita ntí'xin ña míní sán ne, xéé ña ñuu é nani Genesaree. Ikān né, kí'ní ña tun ntóo san díñi ntute

san. ⁵⁴ Ura tsí i da ntíi ña iní tun ntōo san ne, kūtuni ñá'a san tsí ñi Jēsuu. ⁵⁵ Koó dā ntaínu ña, kue'en ña kanñi ñuú tsikan, kūkuidó ña ña nchokuví san. Chidō san tsódo ña ñā ne, kue'en ní'i ña ña dā mí'i ka é kākā'an ñá'a é tuví Jēsuu. ⁵⁶ Dā mí'i ka mí kuē'en Jēsúu ne, kuān te ñuú na'nu, kuān te ñuú kuetsi, kuān te má kū'ú ne, ikān xee ni'i ñá'a san ñā nchokuví san, dā tsódo ña ña mí kaxíō xá'vī. Ña ntánchokuví san ne, ntaikan ña itsi te kuē'é Jēsuu é tñn nta'a ña kuān te da mí tsi ntēte doo ña. Un ntíi ntíi ña'a, ña tñn nta'a dōo ñá, ntūvá'a ña.

7

É kade i é kudentu ñā'a (Mt. 15:1-20)

¹ Kidáā ne, xée etsin ña fariseú san mí tuví Jēsuu. Nātaká nuu ña nī mas-trú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleen. ² Ini ña tsí ña ntini'i Jēsúu ne, ña ni ntá'a ñā. Kuan tsi ó é'xi ña é dentu ntá'a ña.

—¿Nté kui kuān ó de ntu ña? — ka'an ña.

³ (Tsi kuān xkoó ini ña fariseu ni un ntíi ntíi ña Israeé san, é ña kaé'xi ña tē ña di'na ntoo vá'a ntá'a ña, vatā o idé ñata ñā. ⁴ Tē náxee ña é ñē'e ña nu â'ví ne, ñá ini e'xí ña tē ña di'na dá'ví ña ntute kúñu ñā. Dōó ío ka xtuku nuu i é xkoó ini ña é ini de ntáa ña: é ntūntoo e'xin e ntáxi'i nuu ña, ni sálú, ni kídi, ni itó ña.) ⁵ Dukuān ne, ña fariseú san nī mas-trú lei ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui ña ntini'i ntō ne, ña ntáde ña vatā xkoó ini ñáta kō? ¿Nté kui ña ntánta'a ntu ña di'na dá ka'xi ña? — ka'an ñá, tsixe'e ña Jēsuu.

⁶ Ntá tsi Jēsúu ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó ne, ñá te kanñi nima ntó ntánuu iní nto Xuva kō. Tsi nuu é ntaā i é kākā'an úvata ko Isāia iña nto da xntée na'a ña tú'un Xuva kō é kākā'an: Ña sá'a ne, kūdii rkí xaa ña ntéku é kākā'an ña é kánuu iní ña ko;

ñá tē nima ñá kakene. ⁷ Kuān te kanúu ini ña kó ne, ñá vādá kaidiá'vi i,

tsí ña te leí ko é ntánakuā'a ña ña'a san, tsí kūdii lei é de vá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví sa, ntánañe'e ñá ña,

ka'an. ⁸ Tsi ntō'ó ne, ntánakunaá nto lei Xúva kō ne, vata tsí xkoó ini ñá'a san ntáde ntaa nto. Tsi xkoó ini nto é

ntōo nuu salu ni vásu é ntáxi'i nuu nto ne, dōó tñn ka nuu i é xkoó ini nto — ka'an Jēsuu ni ña.

⁹ Kaka'an xtúku ña ni ñā:

—¿Vá'a ntu ó ntáde nto, kuiní nto, é kuān o ntánakuitā ntó lei Xúva kō vata koo é nakuntikin nto nte xkoó ini nto iña mii nto? ¹⁰ Tsi vatā ó kaka'an Muísee: “Kuiiko ñu'u o uva ko ni di'i kō”, ne, “Xoo é kīni koo ka'an í ni uva i, ni di'i i ne, kuvi”, ka'an ña. ¹¹ Ntá tsi ñi ntō ne, ntaxé'e nto itsi é kākā'an ñá'a san ni uva ña, ni di'i ñā: “Ña kúvi xntii ú nto, tsí un ntíi iña ko ne, é nākué'e ú nta'a Xuva kō”, ka'an ña. ¹² Da é kuān ó kaka'an ñá ne, ntaxé'e nto itsi é ña xntii ña uva ña ni di'i ñā. ¹³ Kuān ó ntánakunaá nto é kākā'an Xúva kō ne, é tuku nuu i ntánaxtuví nto. Dōó kí'in nuu i ntáde nto é kuān xkoó ini nto —ka'an Jēsuu ni ña.

¹⁴ Kidáā né, kána Jēsuu un ntíi ntíi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kini nto ve, un ntíi kue'en dú'va nto. Kini vá'a nto é kākā'an u ni ntō: ¹⁵ Ña tūví nee iña é kaé'xí ña'a é kade i é kudentu ñā. Mii tsí é kākene nima ñá é dentū. ¹⁶ Tē xoó katekú i ne, na kīni —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Dā xntáñi mii ña ñá'a san ne, kúk'ví ña iní vi'i san. Ña ntini'i ña né, tsixe'e ña ñā kídaā:

—¿Nee iña ntu kani tú'un é kākā'an nto? —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿ñā ntu ntátekú nto di? ¿Ñá ini ntú nto tsí ña tuví nee iña é kaé'xí ña'a é kaki'xi nte ki'i kan é kade i é kakudentū nima ña? ¹⁹ Tsi ña te nima ñá kak'vi, tsí mii tsi ini i'xí ña kak'vi ne, dá kantii kúñu ñā —ka'an ña.

Dukuān ne, nee iña é ntaé'xi ó ne, vá'a; ña te déntū.

²⁰ Kaka'an ñá di:

—É kakēne nima ñá'a sán ne, ñi'vi é kade i é kakudentū ñā. ²¹ Tsi un tsi nté nima ñá kakene e ntáde kuení ña é kīni kaa, e ntáde ña é kīni kaa ni ñad'i ñá'a san, e ntáde luku ña, e ntaé'ni ña ña'a, ²² e ntáde ña é kīni kaa, e ntaéni ntá'ví ña ña'a, e ntáde xení ña, e ntákune'u iní ña, e ntáka'an ñá dovete, e dōo na'nu ncho vii ña, e ntáde tuntu ña. ²³ É un ntíi é kīni kaa

sán ne, nima ñá kakene. Dukuān é ntákudentu ñā —ka'an Jesús.

Ñadī'í, ña é ña te ña Israeé, kuīnti'xe ña Jesuu

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Kidāā né, ntāka Jesuu, xée ētsin ña diñi ñuú Tiru ni ñuú Siduun. Ikan kūkí'vi ña má vi'i kán. Ña ni ntío ñā é kūtuni ñá'a san mí tuví ñā. Ntá tsi ñā ni kúvi kutūvi xu'ú ñā. ²⁵ Ura tsí i dá kutuni úun ñadī'í mí tuví ñā ne, xée ñā, nakunchí'ti ñā nūu ñā. Diókó ñadī'í san ne, nuu é ña vá'ā nimá tun. ²⁶ Ñadī'í san ne, tuku ñuu vé'xi ñā. Ñá te ña Israeé ñā, tsí ñuú Sirofenicia vé'xi ñā. Íkan ña ntā'a Jesuu é na nakūnu ñā é ña vá'ā san é nuu nima dióko ñā. ²⁷ Dá kakā'an Jesuu ni ñā:

—¿Nté kui xntii ntū ú o? Tsí ña te ña Israeen. Di'na ña Israeé san xntii ú ñā. Tsí ñā vá'ā ó é ki'i ó é kaé'xi i'xá san ne, dá kué'é ó é kā'xi tīnā san —ka'an ñā.

²⁸ Nāntíko kōó ñadī'í san, kaka'an ñā:

—Ntāa nchi'xe, Mastru. ¿Ntá tsi vá ñā che ntaé'xi ntu chínā sán utsi ita é ntánakó'xo i'xá san má mēsa? —ka'an ñadī'í san.

²⁹ Kaka'an Jesús ni ña kídaā:

—Dōo vá'ā ó kaka'an. Kunú'un ve, tsi é ntii é ña vá'ā san nima dióko ó —ka'an ñā ni ñadī'í san.

³⁰ Dá kúnú'u ñā ne, nāxee ña nú vi'i ñā kán. Ikān tuví ntaa dióko ñā nú itó tun. Ntii nti'xe é ña vá'ā san é Inúu nimá tun.

Ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña é lo'ó

³¹ Kidāā né, ntāka Jesuu ñuú Tirú ne, itā nti'xin ña ñuú Siduun. Kūntii ña ñuú Decapulí, ne, xée ñā nu míni Galilea. ³² Ikān ne, xee ní'i ña'a san uun ñá'a, ña lo'ó ne, ñá kakūvi ka'an va'á ñā. Íkan ñā'a san é na tīn nta'a Jesuu ñā é na ntāvá'a ñā ñā. ³³ Jesuú ne, kue'en ni'i xío ñā ñā, tsi dóo ntāñí ñā'a san. Náki'vī ñá rkinta'a ñā ini lo'xo ñā ne, dá'vi ñā dí ñā rkinta'a ñā ne, da tīn nta'a ñā rki xaa ñā. ³⁴ Kidāā né, ntāa ni'i ña nuu ñā e dukún kán né, dá xkóo kani ñā, kaka'an ñā:

—¡Efata! (é káni tú'un: ¡Nakaan!) —ka'an ñā.

³⁵ Ura tsí i nákaan lo'xo ñā. Ntūvá'a xaa ñā di. É kaka'an va'á ñā ve.

³⁶ Kaka'an Jesús ni ñá'a san é ñā ku

ka'án ñā ni da xóo ka ña'a nte o kúvi. Ntá tsi vata tē da nakua'a Jesús ñā é kuān koo ka'an ñā. ³⁷ Koó dā kúdu'va ña'a san, ntáka'an ñā:

—¡Ñá tē nté kaa vá'ā o é kade ñā sá'a! Un tsi nté ñā lo'ó kántavá'a ñā. Un tsi nté ñā ñi'í sán náka'an ñá di —ka'an ñá'a san.

8

Xé'e Jesús é kā'xi kīmi míl ña'a

(Mt. 15:32-39)

¹ Ntūvi tsikán ne, dōo kue'e ña'a náta'ká nuu ñā. Ña tūvī é kā'xí ñā. Kāna Jesuu ñā ntini'i ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

² —Kantuntā'ví ini kó ña'a san, tsi é uni ntūvi é ntoo ñā ni ko. Ña tūvī nee iñá ka'xi ñā. ³ Te nataxnūu ú ñā é na nū'u ñá nu vi'i ñā kán é ñā ká'xi ñā ne, koó vitā ñá itsi kán, tsí iō ñā ne, dōó ika vē'xí ñā —ka'an ñā.

⁴ Ntá tsi ñā ntini'i ñā ne, ntáka'an ñā:

—¿Nté ntu koo ni'i ñā é kā'xí ñā? Tsí kūdii ñuu itsi i'a, mí xoxó ñu'u i —ka'an ñā.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ñā ñā:

—¿Tī'tīn ntú tañú'u odo ntō?

—Ú'xē sa —ka'an ñā.

⁶ Kidāā ne, kaka'an Jesús ni ña'á san é na kūntoo ñā ñu'u san. Kī'i ñā tañú'ū sán ne, da nakué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ñā tañú'ū sán ne, dá xe'é ñā ñā ntini'i ñā é na tsí'i ñā é kā'xí ñā'a san. ⁷ Odō ká kudii ñā tsákā sán di. Nakué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iñā í, dá xe'é ñā ñā ntini'i ñā é na tsí'i ñā é kā'xí ñā'a san. ⁸ Dā kúvi é'xi ntā'á ñā'a sán ne, natákā ñá ta'vi í é ntoó ka. Ú'xē ká xika i nátsu'un tsitu ñā é ntoó san. ⁹ Ñá te da kīmi míl ñátí san é'xi ñā. Kidāā né, nataxnūu ñā ña'a san é na nū'u ñá vi'i ñā. ¹⁰ Kidāā ne, kué'en Jesús ni ñá ntini'i ñā, nakú'un ñā iní tun ntóo san é kī'in ñá ñuu é nani Damānuta.

Ntaikān ñá fariseu é vī Jesuu nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Xée ñā fariseú san é kōto nteé ñā Jesuu. Eni ntu'u ñā ntatīn nuu ñā, ntáka'an ñá ni ñā:

—¿Nté ntu koo kutuní nti tē nuu é ntaā i é kaka'an nto? Vii nto uun nuu i e dóo ka'nu, na kīnī nti nuú nti, tē nuu

é ntaā i é vē'xí nto nta'a Xuva kō — ka'an ña.

¹² Jesuú ne, un tsi xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¿Nté kuān nte ntaíkan ntu ña ntoo vevii nuu i e dóo ka'nu? Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ná víi u nté uun nuu i e dóo ka'nu é kinī ña —ka'an ña.

¹³ Kidáā né, tsoo mii Jesuu ña ne, nákunūu xtuku ña tun ntōó san, kue'en ña xio diñi ntute san.

U'xen ía ñña ñá fariseu
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ña ntini'i Jesuú ne, kūnáa inī ña é kuído ña é ka'xī ña. Uun kudii tañú'ū san ní'i ña inī tun ntōó san. ¹⁵ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Koto xnto u'xen ía ñña ñá fariseu san ni ñña Heródē di —ka'an ña.

¹⁶ Nātiin mii ña ntini'i ña kidaā, ntáka'an ña:

—¿Nee íñá ntu kani tú'un é kākā'an ñá ñña u'xen ía san? ¿ō dé ña tui ntu tañú'u ni'i ō né, ō nté ō ntu? —ka'an ña.

¹⁷ Kūtuni Jesuu é ntánatín ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kuān o ntáka'an ntú nto é ña tui tañú'ū? ¿Vāta ntu kinī nto? ¿Vāta ntu kí'in diki nto é kākā'án u ni ntō? ¿Nté kuān nte ká'xi ntu nto?

¹⁸ Ío ntuxnūú nto ne, ña ntaíni nto. Ío tutun ntó ne, ña ntátekú nto. ¿Ña naka'an ntu nto nuu i é dóo ka'nu é idé u ví'i, ¹⁹ dā kátsin dava u é ū'un tsí tañú'ū sán ne, ú'un míil ñā'a san é'xi ña? ¿Títin ntú xika i é ntoó ka san nataká nto? —ka'an Jesuu ni ña ntini'i ñā.

—Uxúvī ka —ka'an ña.

²⁰ —Dā kátsin dava u u'xe tañú'ū sán ne, kímī míil ñā'a san é'xi ña ne, ¿títin ka ntu xika i é ntoó ka nataká nto? —ka'an Jesuu, tsixe'e ña ñā.

—Ú'xē ka —ka'an ña.

²¹ —¿Nté dúkuān ña ntáñe'e diki ntu nto? —ka'an ñá ni ñā.

Ntāvá'a Jesuu úun ña'a, ña kuāa, ña ñuú Betsaida

²² Xee ña ñuú Betsaida. Ña'a sán ne, xee ní'i ña uun ña kuāá ne, íkan ña ntā'a Jesuu é na tñn nta'a ña ñā.

²³ Jesuú san ne, írkaa ña nta'a ña kuāá san ne, ñe'e ní'i ña ña diñi ñuú san. Kidáā ne, náka'a ña díi ña ntuxnūú ña

kuāá san ne, dā xntékū ñá nta'a ña diki ña. Tsixe'e ña ñā:

—¿É kainín ntun ve? —ka'an ña.

²⁴ Nākaán ña kuāá san ntuxnūú ña ne, dá kakā'an ña:

—Kainí u ñatíi vata ntāa utun ntāa ña, ntá tsi ntaíka ña —ka'an ña.

²⁵ Kidáā né, tñn nta'a xtūku ñá ntuxnūú ña kuāá san. Nākiní va'ā ñá un ntí'i kidaā. ²⁶ Kidáā né, nataxnūu Jesuu ña é na nū'u ña nú ví'i ña kán:

—Kūnú'un ntaan tsin; ñá ku kuíta ntí'xin má ñuú san. Ná kū xoo ka'an ni'in —ka'an Jesuu ni ña.

Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ññi ñá é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Kidáā ne, kué'en Jesuu ni ña ntini'i ña ñuú kuetsí é ntoo ñuú Cesarea Filipu. Dá kué'en ñá itsi kán né, tsixe'e Jesuu ña:

—¿Nté ntú ó ntáka'an ñá'a san íñá ko? ¿Xoó ntu ña'a ú, te kuíní ña'a san? —ka'an Jesuu.

²⁸ Ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ña:

—Íō ñá ne, Juaan Bautista nto, ka'an ña. Íō ñá ne, Elia nto, ka'an ña. Ío túku ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko nto, ka'an ña —ka'an ñá ntini'i ñā.

²⁹ —Ntō'ó ni, ¿xoó ntu ña'a ú, te kuíní nto? —ka'an ña.

—Ntō'o é Cristu ntó, ña táxnuu Xuva kō —ka'án Pedru.

³⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña é ña ku ka'án ña ni ñā'a san xoó ña'a ña.

Kaka'an Jesuu é kuvī ña

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Kidáā né, eni ntu'u Jesuu nañé'e ñá ña ntini'i ñā tsí ññi ñā é vēxkúvi ña ñatíi ne, dá mii e dóo kí'in nuú i é ntō'o ña. Tsí ñatā sán, ni dūtu ñá odo nūú, nī mastrú leí san ne, un ntíi ntíi ñá ña xkuntée iní ña ña ne, ka'ní ña ña, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

³² Kaka'an ntāa ña nuu i sá'a ni ña ntini'i ñā. Pedrú ne, kue'en ní'i ña Jesuu mí xoxo ntáñi í ne, eni ntu'u ña de tíi ña ni ñā.

³³ Ntá tsi Jesuú ne, xkokōto ña mi ntáñi ña ntini'i ña, ña nguíi sán ne, de tíi ña nī Pedru, káka'an ña:

—¡Du'xēn! ¡Kiin nteén xion! tsí tú'un é kākā'an ní ko ne, xu'u tó'ō e ña vá'ā san kakéne. Ná te kadē kuení o vata

ó kade kuení Xuva kō, tsí kadē kuení o vatā ó ntáde kuení ña'a san —ka'an Jēsuu ní Pedru.

³⁴ Kidāā né, kāna Jesuu ña ntiní'i ña ni ūn ntí ntí ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tē xoó ña'a ntio ña é kuntikín ñá ko ne, ña kúvi víi ka ña nee iña é ntio mii ña, tsí utén uten é kuntikín ñá ko, kuān te kuví ña. ³⁵ Tsí tē xoó ña'a ncho nakakū ñá ntuvi iña ñá ne, da nākunaá ña ntuvi iña ña. Ntá tsi xoó ña'a é nākunaá ña ntuvi iña ña kuenta iñá ko ni kuēnta iña tú'ūn va'á iña Xuva kó ne, nakáku ña ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ ¿Mí'i ntū kaidiá'vi é nī'i ko é un ntí'i é ió ñuxiví sa, te nākunaá o nima ko? ³⁷ ¿Nee iñá ntu e dóo nuu á'vi i é nadama o ntūvi iña ko? ³⁸ Tē xoó ña'a kuka'an nuu ña kuenta iñá ko nī kuenta iña tú'ūn ko mé'ñū ña ntoo ñuxiví sa, ña é ña ntákuinti'xe i, ña kini ntáa sán ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuka'an nuú ko ñá di tē naínu u. Tē naínu u ne, nainu ní'u u ánjē, ña e dóo va'a. Kidāā ne, kiní nto tsi dóo ka'nu ú, vatā ó ka'nu uva mii kó, ña tuví e dukún kán —ka'an Jēsuu.

9

¹ Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí iō ntó ne, ña kúvi ntó da nté kiní nto tsí Xuva kō né, dóo iō ña é víi ña é kadá kú'vē ña —ka'an ña.

*Dā nádama kúñu Jēsuu
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)*

² Dā ita ntí'xin iñu ntúvi ne, Jesuú ne, kue'en ní'i ñā Pedru, Sántiau ní Juaán san, kué'en ña ūun xuku mí dóo dūkun, mí xoxó ña'a. Ikān né, nādama kúñu Jēsuu núu ntuni ñá'a, ñá ntini'i ñā. ³ Iñi ntú'u káxi'lí nuu doo ña. Ntukui'xín kue'en, e nté uun ña'a ña kuvi nakáte ña vatā ó kuí'xin. ⁴ Kidāā né, ntíi díto Elia ní Muísee, ña xi'lí nte kidaā, ne, ntatíin ña ni Jēsuu. ⁵ Kidāā ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, ¡ñá tē nté kaa vá'ā o é ntoo ntí ni ntō i'a! Xntāñí nti uni ví'i xó'o vē: uun iña nto, uun iña Muísee, ni ūun iña Élia —ka'an ña.

⁶ Dotō tsí kaka'an ñá, tsi dóo u'vī ñá, ntuni ña. ⁷ Kidāā ne, nákunū ta'án

ñá vikó san ne, mé'ñū vikó san vé'xi tatsín san é kākā'an:

—Ña sá'a é I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko ña. Kíni nto é kākā'an ña —ka'an tatsín san.

⁸ Ña ntini'i Jēsuú san ne, ura í da xkókōto ña ne, ntoko ñu'u mii ntuvi ñá'a san. Da mii sá Jesuu ntítsi ña.

⁹ Dā ntáka ña rki ukú san ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kú dí ntaa nto ni ñā'a san nuu i é ini nto vevii da nte rkontúví tē xi'lí u ne, ntoto xtuku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Dukuān ne, ñá ni kākā'an ñá ni ñā'a san, ntá tsi tsixe'e ta'an mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña é kuví ñá ne, dá ntōto xtuku ña? —ka'an ña.

¹¹ Kidāā né, tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui ntáka'an ntú mastrú leí san é kuētsi é dí'na Eliá san naxee ña? —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é dí'na Eliá san kí'xi ña vata koo é nātívi iní ña'a san kuētsi ñā, nakuntíkín ñá Xuva kō. Ini nto tsí nte ntúvi dí'na uve na'a Tú'un Xuva ko iñá ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. Uve na'a nté koo nto'o ko ñuxiví a ne, dóo kada xení ña'a san ní ko. ¹³ Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí e kí'xi ntí'xe Eliá san. Ide ña'a san ni ña nee iña é ntio ña, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō nté koo kuvi ni ñā. Kuan ó kúvi nti'xe —ka'an Jēsuu.

Ntavá'a Jesuu uun i'xa é nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā ntíko koō ña mí ntoo ña ntini'i ña, ña nguū sán ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a náta'ká nuu ña ni ñā. Ikān ntāñí mastrú leí san di, ntatíin nuu ña ni ña ntini'i Jēsuu. ¹⁵ Un ntí ntí ña'a san, da íni ña Jesuú ne, koó dā kúdu'va ña. Koó dā ntaínu ña kue'en ña, kuka'an ñá ni ña ntiusi. ¹⁶ Kidāā né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntatíin nuu nto ni ña tsíkan? —ka'an ña.

¹⁷ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Mastru, i'a vexní'i ú i'xá ko, tsí e ña vá'ā san káde i é ñí'i. ¹⁸ Da mí'i ká kaika i'xá ko ne, e ña vá'ā san katín i,

da kaxé'e ntēe í ñu'u kân. Kakēne tiñú xu'u i. Kanakuiō ne, kanaka'xí ka'ñi nù'u i di. É dōo kúkā'vi. É kākā'án u ni ña ntini'i ntō é na nakūnu ña é ña vá'ā san, ntá tsi ña ni kuvi vií ña —ka'an úva i'xá san.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Ña ntá'ví nto, ña'a é ña ntákuinti'xe nto! É títin ntuvi tuví u ni ntō ne, váta kuinti'xe nto ko. ¿Títin ntú ntuvi kutuví ka ú ni ntō da nté kuinti'xe nto ko? Kixni'i nto i'xá san —ka'an Jesús.

²⁰ Kidáā ne, xee ní'i ntí'xe ña i'xá san. Dā íni e ña vá'ā san Jesuú ne, íde é xi'i mí i'xá san ne, ntáva ñu'u kân. Dōo itsu'ün ne, tiñu kéne xu'u i.

²¹ Kidáā né, tsixe'e Jesús úva i:

—¿É títin ntu ntuvi kuán ó kakuvi i'xá nto? —ka'an Jesús.

Kaka'an úva i'xá san:

—Nté dā ku lú'nti. ²² É dōo ki'in itō nakó'xo nuu é ña vá'ā san i nchú'un kân, nú ntute kân di, é ncho ka'ní i'xá ko. Ntá tsi te kúvi vií nto é ntūvá'a ne, vií nto da xe'é, xntii ntō nti —ka'an úva i.

²³ —Mí'i ntū é ña kuvi vií u! tsí te kākuinti'xe o ne, ña tūví nee iña é ña kuvi vií Xuva kō —ka'an Jesús.

²⁴ Kidáā ne, un ntii tsi kākā'an úva i'xá san:

—Kakuinti'xe ko! ¿Xntii ntō ko é díi ka na kuinti'xe ko! —ka'an ña.

²⁵ Dā íni Jesuú tsi dōo ntánataká nuu ña'a sán ne, de tíi ña nī é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—Xō'on, é ña vá'ā é kaden é ñi'i i'xá sa nī é lo'ō dí, xu'u é kadē kú'vé u ne, ká'án u é ntīin nima i'xá san. Ña kúvi nakunúun xtukun nima i —ka'an Jesús ni é ña vá'ā san.

²⁶ E ña vá'ā sán ne, kachu'u ntáa. Nākuio i'xá san ne, dā ntíi e ña vá'ā san. I'xá san ne, vata kaa ntíxi kāa. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—E xí'i i'xá san! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Jesuú ne, írkāa ña nta'a i, ntáni'i ña i ne, da nakuntísi.

²⁸ Dá kúkí'vi Jesuú má vi'i kân ne, diin diin tsi tsixe'e ña ntini'i ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi vií ntu nti é nakūnu nti é ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jesús:

—E ña vá'ā é kuān ntáa sán ne, ña kúvi vií o é nakūnu o í tē ña ká'an nta'vi o, tē ña kuntoó ixu o di —ka'an ña.

Kaka'an xtúku Jesuú tsi kuví ña
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Kidáā né, ntáka Jesuú ikân, kue'en ní'i ña ña ntini'i ña. Kué'en ña, ítā ntí'xin ña ñuú Galilea. Ña ni ntío Jesuú é kūtuni ña'a san mí ntaíka ña.

³¹ Tsi Jesuú ne, kaxé'e ña kuenta é kūtuni ña ntini'i ña nté koo kuví ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ntuví u kuenta ntá'a ña'a, ña é ká'ní ko. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'í u ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesús.

³² Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ña nī ñe'e díki ña nee iña é kākā'an ña, ne, ú'vi ña é tsixe'e ña ña.

¿Xoó ña'a ña e díi ka ka'nu ña'a?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Xée ña ñuú Capernau. Dā intóo ña má vi'i kân né, katsixe'e Jesús ña ntini'i ña:

—¿Nee iña ntu ntatíin nto dá vē'xi o itsi kan? —ka'an ña.

³⁴ Ña ntini'i ña ne, diin diin tsi intóo ña; nté uun ña ña ni ká'an ña. Tsi dá vē'xi ña itsi kân ne, ntatíin mii ña xoo é díi ka ka'nu ña'a i. ³⁵ Kidáā ne, katuví da'na Jesuú ne, kána ña uxuví ñá'a, ña ntini'i ña, kaka'an ña ni ña:

—Te iō nto é ncho kodo nuū ntó ne, vií nto ña tuví ata i kân. Vií nto ña ntáde tsiñu iña un ntíi ntíi ña'a san —ka'an ña.

³⁶ Kidáā né, kí'i Jesuú uun i'xá san ne, dā xntítsi ñá i mé'ñu ña ntini'i ña. Kání'i nteé ña i'xá san ne, kaka'an ña ni ña ntini'i ña:

³⁷ —Xoo é kantuntá'ví ini i i'xá vata kaa sá'a kuenta iña ko ne, vata tsi te mií ú kantuntá'ví ini ña kó, ni ña táxnūu kó di —ka'an Jesús ni ña.

Xoo é ña kainchu'vi í kō ne, kaduku ntée ña kō
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juaán san ne, kaka'an ña:

—Mastru, iní nti uun ña'a, ña é kanakūnu é ña vá'ā san kuenta iña nto. Ntá tsi ña tsikán ne, ña te ntini'i ña kō. Dukuān ne, ña ni xē'é nti itsi é kuān koo vií ña —ka'án Juan.

39 Ntá tsi nantiko koó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá ku kã'nté nuu nto é kuãn koo vií ña. Te kuēnta iñá ko kade ña nuu i e dóo ka'nu ne, ña kúvi kã'an káni ña iñá ko. 40 Tē xoó ña'a ña kainchu'vi ñá kō ne, kaduku ntée ña kō. 41 Nuú é ntaā i é kãka'án u ni ntō. Da xōó ka ña'a, ña é kata'xi ntute é kō'o nto tsí ntántikin ntó ko ne, ní'i ña é vã'á nta'a Xuva kō.

*É ña vií o é kñi kaa
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)*

42 'Da xōó ka é kade i é vií i'xa é kãkuinti'xe i ko é kñi kaa ne, dií ka vã'á o iñá ña te kunū'ní nuu xuú dúkun ña, dá nakuítá nuu ña ña nū ntute ñu'u kã. 43 Te ntá'a nto kade i é vií nto é kñi kaa ne, dií ka vã'á o te ka'nté ntó nta'a nto. Tsí dií ka vã'á o é kñin ntó nta'a Xuva kō é ũun tsi nta'a nto, naa i é kñin nto dô'vi kã nī ntuvi ntá'a nto, tsí ikãn kai'xi ñú'ú é ña kantá'va. 44 Ikãn né, ñá kãkukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san. 45 Te dñin nto kade i é vií nto é kñi kaa ne, dií ka vã'á o é ka'nté ntó di. Tsí dií ka vã'á o é kñin ntó nta'a Xuva kō é u'ntu nto, naa i é kñin ntó nī ntuvi dñin ntō dô'vi kã, mí ña kantá'va ñú'ú san. 46 Ikãn ne, ñá kãkukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san. 47 Te ntuxnūú nto kade i ne, dií ka vã'á o é tãva nto. Tsí dií ka vã'á o é kñin ntó nta'a Xuva kō é ũun tsi ntúxnūú nto, naa i é kñin nto dô'vi kã nī ntuvi ntúxnūú nto. 48 Ikãn ne, ñá kãkukadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ña kantá'va ñú'ú san.

49 'Vatã ó idiá'vi ññi san é ña tívi kúñū é kuē'e o doméni iñá Xuva kó ne, kuãn ó kaidiá'vi nuu i é nto'o kō, vata koo é ña tívi nima kó di. 50 Ññi sán ne, vã'á. Ntá tsi tē ña véññi ka ne, ¿mí'i ntū kaidiá'vi ká i? ¿Nté ntu koo ntuveññi xtúku? Vií nto vata kaa ññi vã'á. Kuenta tsí vií nto é ña nativí nto nima nto. Vã'a koo kuntoo nto ni tã'an nto —ka'an Jesuu ni ña.

10

*Kaka'an Jesuu kuénta iñá ña
ntánatsoo mií tã'an
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)*

1 Ntãka Jesuu ñuú Capernau, kué'en ña dñi ñuú Judeá dã nté xee ña xio dñi ntute Jordaán san. Ñá te da dñi

ñá'á xee xtúku ña, nãtaká nuu ña mí tuví ña ne, nakuá'a Jesuu ña vatã xkoo ini ña. 2 Kidãã ne, xée ētsin ña fariseú san di é kōto nteé ña Jesuu. Tsixe'e ña ña tē ña xíi kaa é naxtuví mii ñátí san ñadi'í ña. 3 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nte ntū ó kaka'an Muísee é vií nto? —ka'an Jesuu.

Kaka'an ñá fariseú san:

4—Muiseé ne, tã'xi ña itsi é ntavá'a o tūtu iñá ñadi'í kō ne, dá kūvi ntii nteé xio ta'an o ni ñadi'í ko —ka'an ña.

5 Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Un vã'a tsi do'o ntō. Dukuãn é xntéku kú'vé Muisee é vií nto. 6 Ntá tsi ntē dá de kú'vé Xuva ko ññixiví sa ne, “de kú'vé ñá ñatí ni ñadi'í”. 7 “Dukuãn ne, xtúvī mii ñátí san uva ña ni dñi ña vata koo é kuntoo ña ni ñadi'í ña ne, 8 uun tsi kúñū kúvi ña ntuví ña.” Sá'ã ne, kani tú'un é ña té uvi ña'á ka ña, tsí uun tsi kúñū kúvi ña ntuví ña. 9 Dukuãn né, nēe é teé ta'an Xuva kō ne, ña kúvi nãtsoo xio ña'a san —ka'an Jesuu.

10 Dã ntōo ña nú vi'i kãn né, tsixe'e xtuku ña ntini'i ña nuu i sã'a.

11 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Xoó ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, dá nãtãnta'a xtuku ña ne, dóo kinī ó kade ña nuu ñadi'í ña. 12 O te ñadi'í san naxtuví mii ña xii ña, dá nãtãnta'a xtuku ña ni tuku ñatí san ne, divi ña kade ña é kñi kaa nuu xii ña di —ka'an ña.

*Nãxnuu viko Jesuu i'xá kuetsi
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

13 Ña'a sán ne, xee ní'i ña i'xá kuetsi nuu Jesuu vata koo é tñin nta'a ña i. Ntá tsi ña ntini'i Jesuú ne, ntãde tíi ña nī ña xee ni'i i'xá i san. 14 Ntá tsi dã kútuni Jesuú ne, dóo dutsi kuiní ña ni ña ntini'i ña. Kaka'an ñá ni ña:

—Kué'e ntō itsi é na kñi'xi i'xá kuetsi san mí tuví u. Ñá ku kãdí nuu nto itsi é kñi'xi; tsí mí kadē kú'vé Xuva kō ne, kaduku ntée ña vata ntãa i'xá kuetsi san. 15 Nuú é ntaā i é kãka'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é ña kãkuinti'xe ña vatã ó de uun i'xa lu'nti ne, ñá kadūku ntée ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an Jesuu.

16 Īdo nteé Jesuu i'xá san xe un xé ũn, da tñin nta'a ña i e nãxnuu viko ña i.

Ñatī, ña e dōo kuikā, kaka'an ñá ni Jēsuu

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Dā nākaka Jesuu ítsi kān é kī'in ñá ne, uun ñatī ne, koó da kaxkaīnu ña xee ña, inchíti ña nūu Jēsuu, tsíxe'e ña ñá:

—Mastrū, nto'ó e dōo va'á nto, ¿nté ntu koo vii u é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui kaka'an ntun e dōo va'á u? Tsí da mii tsi Xuva kō e dōo va'á ña.

¹⁹ É inín lei e xtúvi Xuva kō é kākā'an: “Ñá kā'ní o ñá'a; ñá vii o é kini kaa ni ñadī'i; ñá kī'i dú'u o; ñá dā'ví o ñá'a dovette; ñá kanī nta'ví o ñá'a, ne, na kuiko ñu'u o uva ko ni dī'i kō” —ka'an Jēsuu.

²⁰ Ñatī san ne, nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Mastru, é un ntī'í lei tsíkan káde ntaa ú nte da ku lú'nti u —ka'an ña kuiká san. ²¹ Dā íto Jesuu ñá ne, dōo kuinima ñá ña. Kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá ka: Kué'én, kunadikon un ntī'í é káduku nté o ne, dá kué'én diu'un i iña ña ntá'ví san. Kidáa ne, nī'i o nee iña é dokuika ntí'xé san e dukún kán. Dá kī'xin, kixntíkin ko —ka'an Jēsuu.

²² Ntá tsi dōo ntī'í iní ña é kuān ó kaka'an Jēsuu. Dōo nta'xa kunú'u ña, tsi dōo ío iña ña e dōo nuu á'vi.

²³ Kidáa né, xkokōto Jesuu, kaká'an ñá ni ña ntini'i ñá:

—¿Ñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ña kuiká san mí kadē kú've Xuva kō! —ka'an ña.

²⁴ Koó dā kúdu'va ña ntini'i ñá é kuān ó kaka'an ña. Ntá tsi kaka'an xtúku Jesuu:

—Kini nto, i'xá ko, ¿ñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ñá'a, ña é kakuinima í diu'ún san, mí kadē kú've Xuva kō!

²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kī'ví kameú san xavi xiki natēe é kī'in ñá kuiká san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Koó dā kúdana iní ña ntini'i ñá é kuān ó kaka'an ña. Ntátsixe'e tā'an ña:

—Kidáa né, ¿xoó ña'a ntu kuvi vii ña é nākáku ña kuan? —ka'an ña.

²⁷ Íto Jesuu núu ñá ne, dá kakā'an ñá ni ña:

—Ña'a sán ne, ña kúvi vii ña é nākáku mii ñá. Ntá tsi Xuva kō ne,

kuvi vii ña, tsí ña tuví nee iña é ña kuvi vii ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ntī'í ne, tsoo mii ntī'í ntí iñá ntí é vēxntíkin ntí nto —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Tē xoó ña'a tsoo mii ña vi'i ña, ení ña, ta'an ña, uva ña, dī'i ña, i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ni kuēnta iña tú'ūn va'á san ne, ³⁰ díi díi ka kue'e ní'i ña ñuxiví a é vata kaa vi'i ñá, ení ña, ta'an ña, dī'i ña, i'xá ña, ni ñū'u ña. Ntá tsi dōo nto'o ña dī, tsí kada xení ña'a san ni ñá. Ntá tsi tē ntī'í ñuxiví sa ne, ní'i ñá é kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūvi. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña'a, ña e dōo na'nu ña'a vevíi ne, ñá vādá nuu á'vi ká ña kídaa; ña'a, ña é ña vādá nuu á'vi vevíi ne, dōo na'nu ña'a kuvi ña rkontūvi —ka'an Jēsuu.

Kaka'an xtúku Jesuu tsí kuví ña

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Kué'en ña itsi kan, kūntáa ña ñuú Jerusaleen. Odo nūu Jesuú ne, áta ña vē'xí ña ntini'i ñá. Koó dā ntákudu'va ña ntini'i ñá san. Dōo ú'ví ña nguii san, ña ntántikin ña. Kidáa ne, xio kue'en ní'i xtuku Jesuu ña ntini'i ñá né, dā éni ntu'u ña kākā'an ñá ni ñá nté koo nto'o ña:

³³ —Ntaa o ñuú Jerusaleén ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatī ne, ikan ntāda ña kó kuenta ntá'a dutu ñá odo nūú nī mastrú lei san ne, dīvi ña kākā'an ña é kúví u. Ntada ña kó kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee. ³⁴ Ña tsíkan ne, kini díki ña kó ne, tī'vi díi ña nuú ko. Kani díin ña ko, dá kā'ní kue'en ñá ko. Kidáa né, tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jēsuu.

Nuu i e íkan Santiau ní Juan

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Kidáa ne, xée etsin Santiau ní Juan, i'xá Zebedeu, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Mastru, vii nto da xe'e, tā'xi nto nee iña é kākán ntí nta'a nto ve —ka'an ña.

³⁶ —¿Nee iñá ntu ntio nto é tā'xi u? —ka'an ña.

³⁷ —Tā'xi nto é kuntōo ntí diñi nto tē xee nto mí kadā kú've nto. Uun ña'a ntí ne, diñi kua'a nto kutuvi ntí; uun

ña'ā ntí ne, diñi datsin nto kutuví nti —ka'an ña.

³⁸ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñá ini ntó nee iña é ntaíkan nto. ¿Kútií ntu nto é dadíi nto'o nto nī kó un ntíí ntí nuu i é ntō'o ko? —ka'an ña.

³⁹ —Kutíi nti, ¿nté kui ña'a? —ka'an Sántiau ní Juaan.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata tsi koo nto'o ko. ⁴⁰ Ntá tsi é kuntōo nto diñi kua'a ko o diñi datsin kó ne, ña kúvi tā'xi u, tsí mii Uva ko ini ña xoo é kuntōo i diñi ko —ka'an Jéssu ni ña.

⁴¹ Dā téku ña u'xi ñá'a ká san ne, dōo kúdiin ña ni Sántiau ní Juaan. ⁴² Kidáā né, kána Jessu ñá uxuvi ñá'a san, kaka'an ñá ni ñā:

—Ini nto tsí ña'a, ña odo nūu iña ña'a, ña é ña te ña Israeé ne, dōo ntáde ka'nu ña kúñu ñā. Ña tsiñu i sán ne, dōo ntii ntádē kú'vē ña iña ña'a ña.

⁴³ Ntá tsi divi ntō ne, ña te kuan koo vii nto. Tē xoó ña'a ncho vii ka'nu ña ne, kantio é xntii ña ntō un ntíí ntíi nto. ⁴⁴ Xoó ña'a, ña ncho kodo nūu iña ntó ne, kantio é vii ñá vata kaa ña ntáde tsiñu iña ñá nguī san. ⁴⁵ Nté xū'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ñá te vé'xi u ñuxiví a é vii ka'nu u, tsí vé'xi ú vata koo é xntii ú ña'a san. Xu'ú ne, vé'xi u e ntá'vi u kuétsi i é ña te da díi ña'a san —ka'an Jéssu.

Ntāvá'a Jessu úun ña kuāá, ña nani Bartimeu

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Kidáā ne, xée ña ñūu é nani Jerīcoo. Ntáka xtuku Jessu ni ña ntiní'i ñā ne, ñá te da díi ña'a ntántikin ñá ña. Diñi itsi mí kuē'en ñá ne, tuví uun ña kuāá, kaikan ña diu'un. Bartimeu nani ña, tsí uva ñā ne, Timeu nani ña.

⁴⁷ Dā kútuni ña tsi vé'xi Jessu, ña ñūu Nazareé san ne, dōo ntii káka'an ña:

—jō Jessu, I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁸ Ña'a sán ne, dē tíi ña ni ñā:

—jDu'xēn! jÑá ku kuān xkoó ka'an! —ka'an ña.

Ntá tsi ña kuāá san ne, da díi dii ka ntii káka'an ña:

—jō I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁹ Íntitsí Jessu, kaká'an ña:

—Kana nto ña —ka'an ña.

Kana ña ña kuāá san ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Nāxnuu ka'nu nto iní nto. Nakuntítsi nto, tsí kakana ña nto —ka'an ñá'a san nī á ña kuāá san.

⁵⁰ Kidáā né, xtuví mii ña kútuun ñá ne, náakuntítsi ntaa ña, kue'en ña mí ntitsí Jessu. ⁵¹ Dā tsíxe'e Jéssu ña:

—¿Nee iñá ntu ntio o é vii u iña o? —ka'an ña.

—Mastrú, ntio ko é nāxi'i ntúxnūu ko —ka'an ñá ni Jéssu.

⁵² Jessu ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kūnú'un ve. Tsí e kuínti'xe o kó ne, ntuvá'an ve —ka'an Jéssu.

Ura dú'va tsi i náxi'í ntúxnūu ñá kuāá san ne, dá kuē'en ñá, kuntikān ñá Jessu mí kuē'en ña.

11

Vé'xi Rei, ntéku ña buru

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Xée ētsin ña ñūu Jerusaleen, mí ntoo ñūu Befagee ni ñūu Betania má xūku é nani Ōlivu. Jessu ne, taxnūu ña uvi ña'a ñá ntini'i ñā, ² kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'en ntó ñūu lu'nti é tuví da'a san. Ura tsí i te kúk'vi nto ikān ne, nani'i nto uun a búru kití ntee tñn é ntē vata xoó kunteku í ti. Nantuté nto ti ne, kixní'i nto ti i'a. ³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña ntō é kuān ó de nto ne, ká'an ntō tsi Tó'o ko kántio ña ti; vevii nantiko koō ñá ti, koo ka'an ntó ni ñā —ka'an Jéssu.

⁴ Kuē'en ñā né, nāni'i ña uun a búru san, ntee tñn ti atá vi'i é tuví itsi kán.

⁵ Ña ntāñi ikān ne, ntátsixe'e ñā:

—¿Nté koo vii nto burú san é kánantuté nto ti? —ka'an ña.

⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá vatā ó kaka'an Jessu ni ñá ne, xé'e ñā'a san itsi é k'ín ni'i ña búru san. ⁷ Nāxee ni'i ña búru san mí kántétu Jessu. Xntekū ñá kutuun ña áta tí ne, dā kantéku Jessu ti. ⁸ Ñá te da díi ña'á san tsóo ña kutuun ñá itsi kán di. Iō ñá ne, kátsin ña nta utun má kū'u kán ne, tsoo ña itsi kán. ⁹ Ñá tē nté kaa ña'a odo nuū ñá nuu Jessu ne, ñá te da díi ña vé'xi ata ñá di. Un ntíí ntíi ña koó dā vantiñi ña ntáka'an ña:

—¡Dōó ka'nu Xuva kō! ¡Ñá tē nté kaa vá'ā o iña ñá vé'xi nta'a Xuva kō! ¹⁰ ¡Na naxnuu viko Xuva kō ña vexkádā kù've iña ko, é vii ñá Rei naa úvata ko Dāvii! ¡Dōó ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹¹ Xée Jēsuu ñuú Jerusaleén ne, dá kúkí'vi ña ini ukún ka'nu san. Ito ña un ntí'í é ió iní i kán. Dā kuáá né, ntíi ña, kue'en ña ñuú Betania ni ña uxuvi ñá'a san.

Tun ígū é ña kakí kiti i
(Mt. 21:18-19)

¹² Téväá tsi ntáka ña ñuú Betaniá ne, kakakín Jesuu. ¹³ Ini ika ña tsí ntitsi uun tun ígū é ūve xuku i. Kúkóto ntōdó ña tē nta'á kiti i. Ntá tsi dā xee ñá ne, da mii xūku í uve, tsí vata xee ntúvī é kīi kiti i. ¹⁴ Kidáá né, kaka'an Jēsuu ni tun ígū san:

—Nté uun ito ña koó ka kiti o é ká'xí ña'a san —ka'an ñá ni útun san.

Tékú ña ntini'í ña é kuān ó kaka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu san
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleén ne, kué'en Jēsuu má ūkún ka'nu san. Ikán éni ntu'u ña nakunu ña ña ntádiko ni ña ntáñii ini ukún san. Nantáya ña mesa mí ntoo ña ntánadama diu'ún san ne, nantáya ña sia mí ntoo ña ntádiko palomá san. ¹⁶ Ñá ni xé'é ña itsi é kuíta ntí'xin ña'a san má ūkún san tē nee iñá odo ñá. ¹⁷ Dā kanakuā'a ña ña'a, ña ntoo ini ukún san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te uve ná'a nte dí'na é kāká'an Xúva kō: “Tsí vi'í kó ne, vi'í mí ka'an ntá'ví ña'a, ña dā mí'í ká ñuu í”, ka'an ña? Ntá tsí ntō'ó ne, vi'í ña dū'u káde nto —ka'an Jēsuu.

¹⁸ Dā téku dutu ñá odo nūú nī mas-trú leí san ne, kidáá né, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu. Tsí ntaú'vī ñá Jesuu, tsí un ntíí ntíí ña'a sán ne, ncho kini ká ña tú'ún é kanakuā'a Jesuu ña. ¹⁹ Ntá tsi dā kuáa ne, Jesuu ni ña ntini'í ña né, ntāka ña ñuú Jerusaleen.

É kuinti'xe ko Xuva kō
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Utén san ne, dá ntíko kōo xtúku ña ni ña ntini'í ña ne, itā nti'xin ña

mí ntitsi tun ígū san. Ini ña tsí xi'í dií kue'en, un tsi nte dítsin i. ²¹ Kidáá ne, nánū'ú Pedrú san iní ña é kāká'an Jēsuú ne, kaka'an ña:

—Un kaa, Mastru. Diví tun ígū san é ká'an ntée nto i ne, e xi'í dīi —ka'an ña.

²² Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Nuú é ntaā i é kāká'an u ni nto: tē xoó ka'an í ni xūku sá'ā: “Kué'en dá'an vé, na kō'xón nuun mé'ñu ntute ñu'u kán”, né, te kanī nima ñá kakuinti'xe ña é kuān koo kuví ne, kuān koo kuví nti'xe. ²⁴ Dukuān ne, kaka'an u ni ntō: nee iña é kākán ntó nta'a Xuva kō da ntáka'an ntá'ví nto ne, kuinti'xe nto tsí ni'í ntó ne, ní'í ntí'xe nto. ²⁵ Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, te ió xoo é kanāa núu ni'í ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ñá vata koo é Xuva kō, ñá tuví e dukún kán, kada ka'nu iní ña ni nto kuétsi nto di. ²⁶ Tsí tē ña kada ka'nú ini nto ni tá'an nto kuétsi ñá ne, nté Xuva kō, ña tuví e dukún kán, ña kada ka'nú ini ña ni nto kuétsi nto di —ka'an Jēsuu.

¿Xoó ntu xé'e i itsi é kuān koo vii Jesuu?

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Kidáá né, nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleen. Kaika Jesuu ini ukún ka'nu kán né, ikan tsí xee dútu ñá odo nūú nī mastrú leí ni ñatā sán ne, ²⁸ ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vii nto? ¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto nuu i sá'a? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú ne, ntio kó tsixe'e ú nto di. Te kúvi ka'an nto é tsixe'e ú nto ne, dá ká'an u xoo tá'xi i itsi é kade u. ³⁰ ¿Xoó ntu xe'é i itsi Juaán san é nakútsi ntute ña ña'a san? ¿O Xuva kō né, o kúdií ña'a ntú san xe'é ña? Ká'an nto vē —ka'an Jēsuu.

³¹ Kidáá ne, ntatín nuu mii ña:

—Te ká'an o tsí Xuva kō xe'é ña ña itsi ne, ká'an ña: “¿Nté kui ña ni kuinti'xe nto ña kuan?” koo ka'an ña. ³² ¿Nté koo kuví te ká'an o tsí ña'a san xe'é ña ña itsi? —ka'an ña.

Tsí ntaú'vī ñá ña'a san, tsí un ntíí ntíí ña'a san ntákuinti'xe ña tsí nta'a Xuva kō ni'í ntí'xe Juaán san é kúvi

vií ña. ³³ Dukuān ne, nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Ná iní nti —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Xu'ú ne, ntē ñá ka'an u di xoo tá'xi i itsi é kuān ó kade u —ka'an Jéssu.

12

Kuenta iña ña ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Kidáa né, eni ntu'u Jéssu ntáa ña nuu i é nañé'e ñá ña'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xo'lo tinti'ō. Ēdí nuu ña xákū ntíkō diñi i. Uvi ítsi éte nuu ña nú xuu ka'nu san mí kādín núu ña tinti'ō sán ne, dā xntítsi tsiñu ña uun vi'i dūkūn mí kunūu ña é vií kuenta xó'lo tinti'ō san.

'Kidáa ne, xé'e ña ñá'a san é na kūntoo taan ña é vií ña kuenta xó'lo tinti'ō sán ne, dā kíi ña, kue'en ñá xio ñuu e dóo ikā. ² Xée ntūvi é tñn ña tinti'ō san. Tō'ó i ne, taxnūu ña uun ña'a ña ntáde tsiñu é nā kínakuidó ña é kāduku ntée ña. ³ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ña ni ntío ña nakué'e ña é kāduku ntée tó'ó i. Ē'ni diñ ñá ña táxnūu tó'ó i san. Nté uun kiti i ña ni xé'e ña é kuní'i ña é kūvi iña tó'ó ñá; da mii ntā'a ña kunú'u ña. ⁴ Kidáa né, taxnūu xtuku tó'ó i san uun ñá'a ka ña ntáde tsiñu san. Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntuku kui'i ñá dikí ña táxnūu ña. Dōo dé xení ña ni ñá. ⁵ Tō'ó i san ne, taxnūu xtuku ña uun ña'a ká ña. Ntá tsi é'ni kue'en ñá ña. Kidáa ne, ñá te da dii ña ntáde tsiñu san táxnūu ká ña. Iō ña ne, é'ni diñ ñá ña. Iō ña ne, é'ni kue'en ñá ña.

⁶ Koó da ūun sá ña ntoo ña: ñávi i'xá mii ña e dóo kakuinima ña. Kidáa né, taxnūu ña i'xá ña. Kuiní ña tsí te kuiko ñu'u ña'a san i'xá ña. ⁷ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntánatíin ña: “Ña sá'a ne, i'xa tó'ó i, ña é nākuntee nta'a i tē xi'i ña. Kíká'ni o ñá ne, kidáa ne, kuvi iña ko un ntá'í é iō iña ña”, ka'an ña. ⁸ Tñn ña ña, da é'ni kue'en ñá ña, dā ínakuido káva ña ña ata xákū san —ka'an Jéssu.

⁹ Kidáa ne, katsixe'e Jéssu:

—¿Nté koo vii tó'ó i san ve? Mii ña kí'in ñá ve, ka'ní nti'i ña ña ntáde kuenta xó'lo tinti'ō san, dá nakué'e ña tuku ña'a, ña é vií kuenta.

¹⁰ 'Ntō'ó ni, ¿vāta nakua'a ntu nto Tú'un Xuva kō? Tsí kaka'an:

Xúu é nāntii ní'ni ña xntítsi vi'i sán ne, ñávi é kūvi xuu núu i.

¹¹ Sá'a dé kú've Xuva kō é kōo ne,

ñá tē nté kaa vá'a ó, kuiní nti.

Kuān ó uve na'a nte di'na Tú'un Xuva kō —ka'an Jéssu.

¹² Ña tsiñu i sán ne, kūtuni ña tsí ñávi kuēnta iña ñá é kántáa ña nuu i sá'a. Ntukū nuu iní ña nté koo vií ña é tñn ña Jéssu. Ntá tsi u'vi ña ña'a sán ne, xnuu mii ña Jéssu, kué'en ña.

Katsixe'e ña kuēnta iña diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Kidáa ne, táxnūu ña'a san ña fariseu ni ña ntántikin rei Heródē san mí tuví Jéssu. Ncho vií ña vata koo é ká'an Jéssu nuu i e dóo xíi kaa, vata koo é nāni'i itsi ña nté koo dá'vi ña ña dovete. ¹⁴ Xée ña mí tuví Jéssu ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Mastru, iní nti tsí kaka'an nto é nuu é ntaā i. Iní nti tsí dadíi tsi kaiko ñu'u ntō un ntá'ntí ña'a, dadíi tsi kade nto ni ña, kuān te nta'vi ña, kuān te kuika ña. Kanañé'e ntó nti é nuu é ntaā í vata o xtúvi Xuva ko iñá nti. ¿Vá'a ntu o é ntá'vi o diu'un xōo san nta'a ña tsiñu i san, o ña'a, te kuiní nto? ¿Ntá'vi ntu o né, o ña ntá'vi o? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá.

¹⁵ Jéssu ne, kūtuni ña tsí da ntaéni dikí ña ña. Kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui ntaíto nteé ntu nto ko? Tā'xi nto uun diu'un kui'xín san, na kōto nteé u —ka'an ña.

¹⁶ Xé'e ña ñá ne, da tsixe'e Jéssu ña:

—¿Xoó ntu dikí i é nté diu'un sá'a? ¿Xoó ntu ñávi i é nteé na'a? —ka'an ña.

—Díkí Césa ni ñávi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Vá'a o é nākué'e o ntā'a ña tsiñu na'nu i nee iña é kāduku ntée ña ne, vá'a o é nākué'e o nta'a Xuva kō nee iña é kāduku ntée ña di —ka'an ña.

Koó dā kúdu'va ña'a san e dóo ini Jéssu nté koo nantiko koō ña é káka'an ña.

Nantíko kōo Jéssu e tsixe'e ña saduceú san

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Xée ña saduceú san di. Ña sá'a ne, ñá tē ntákuinti'xe ña tē ntántoto ña xi'i san. Da ntaéni dikí ña Jéssu, ntáka'an ña:

19 —Mastrû, uve na'a mí kakā'an Muísee nté koo vií o tē xi'í ení kō. Tē xi'í ñá ne, ítuvī mii ñadī'í ña ne, ña ni xīó i'xá ña ne, nātánta'a ení ña ni ñadī'í kií san vata koo é na kōo i'xá ña iña ení ña. 20 Uun ito ne, xío ū'xe ení ña. I'xá nuu í san ne, tānta'a ña. Dā xi'í ñá ne, vata kōó i'xá ña. 21 Ení ña, ña é kuvi ūví san ne, tanta'a ña ni ñadī'í kií san. Dā xi'í ñá di ne, vata kōó i'xá ña. Ení ña, ña é kuvi ūní san ne, kuan tsi ō kúvi ni ñá di. 22 Kidáá ne, é un é un ña tānta'a ña ni ñadī'í san. Dā kúvi ne, xi'í ña nti'í ū'xe ñá'a ña ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. Kidáá ne, xi'í ñadī'í kií san di. 23 Tē ntóto ña xi'í san ne, ¿xóó ntu ñadī'í i kuvi ña? Tsi un nti'í ña ū'xe ñá'a san e tānta'a ña ni ñá —ka'an ña.

24 Dá kakā'an Jéssu ni ña:

—Ñá vā'á ō e ntádē kuení nto, tsi ñá ini nto nté o uve na'a Tú'un Xuva kō ne, ñá ini nto tsi dóo ūó é vī Xuva kō. 25 Dá ntóto ña xi'í san ne, ñá nātánta'a ká ñatí san. Ña xoxó ka é kué'é i itsi é tanta'a ñadī'í san di. Tsi kuntuo ña vatā ó ntántoo ánjē san e dukún kán. 26 Kuenta iña i e ntóto ña xi'í san ne, ¿vāta nakua'a ntu nto tutu e xtúví Muiseé san, mí uve na'a iña xuku é kai'xi? Ikan kākā'an Xúva ko ni Muísee: “Xu'ú ne, Xuva uvata ika nto Ábraan ni Ísaa ni Jácoo”, ka'an ña. 27 Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xi'í san, tsi Xuvā ñá ntantíto san. Dukuān né, kūdii dovete ntákuinti'xe nto —ka'an Jéssu.

Tū'un é dií ka ka'nu
(Mt. 22:34-40)

28 Xée ūun mastrú lei ne, tēkú ña é kākā'an Jéssu ni ñá saduceú san. Iní ña tsi dóo vā'á ó kākā'an Jéssu é kanantiko kōo ña. Tsixe'e mastrú lei san di:

—¿Neé ntu tú'ūn e tá'xi Xuva kō é dií ka ka'nu é káda ntaa o? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

29 Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ña:

—É kuvi ūun sán ne: “Kiní nto, ña Israee: uun tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña. 30 Kuinima ntó Xuva ko kanī nima ntó, kanī é tduiña nto, kanī ū'xen diki nto. Nī kué'en ini nto kunuu ini ntó ña.” 31 É kuvi ūví san ne: “Kuinima ntó ta'an nto vata tsi ó kakuinima ntó kúnu mii ntó.” Ña tūví ká xtuku é

kadā kú've é vata kaa sá'a —ka'an Jéssu.

32 Kaka'án mastrú lei san:

—Ntáa nti'xe, Mastru. Nuú é ntaā i é kākā'an nto, tsi ūun tsi Xuva kō. Xoxó ka xtúku Xuva kō, tsi mii tsi ñá. 33 Na kuinima kó ña kanī nima kó, kanī ū'xen diki ko, nī kué'en ini kō ne, na kuinima kó ta'an ko vata tsi ó kakuinima kó kúnu mii kō. Tē kada ntaa o sá'ā ne, dií ka kaidiá'vi é un nti'í nti'í doméni é ká'mi o nú nāa kan iña Xuva ko, o da neé ka doméni é kué'é o ñá —ka'an ña.

34 Iní Jéssu tsi dóo vā'á ó nantiko kōo ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ñá íka tsi tūví nto mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

Kidáá ne, nté uun xoxo ni tsixe'e ká i Jéssu.

¿Xóó ntu i'xá nti'xe i Cristu?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Dá kanakuā'a ká Jéssu ña'a san má ūkún ka'nu kán né, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui ntáka'an ntu mastrú lei san tsi ña é taxnuu Xuva kō é kuvi ña Cristú ne, i'xa ika rei Dāvii ña? 36 Tsi nte dí'na kaka'an Dávii san vata ō nañé'e Espiritú Sántu san ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'o ko:

“Kutúvín diñi kua'a ko

da nté kúvi tsoo ú ña ntaínchu'vi ō nú xé'e o”, ka'an Xúva kō,

ka'an Dávii. 37 ¿Nté ō ntu é Cristú san ne, i'xá ika Dāvii kúvi ña? Tsi mii Dávii san kaka'an ñá tsi Tó'o ñá kúvi ña —ka'an Jéssu.

Ñá te da dií ña'a san dóo xkúntee ini ña é kīni ña tú'ūn é kākā'an Jéssu.

Katsi'i kuétsi Jéssu mastrú lei san
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Jéssu ne, dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Koto xnto mastrú lei, ñá e dóo na'nu ncho vií san. Dóo xkúntee ini ña du'nu naní da ntaíka ña itsi kán. Dóo ntio ña é kuiko ñu'u ñá'a san ña, é kākā'an ñá ntiusi ní ña núu ña'a san nu â'ví kán. 39 Má ūkún kán dí ne, dóo ntio ña é kúntōo ña nte nuu i kan. Tē xee ñá viko sán ne, dóo ntio ña é nī'i kuntuó ña mí'i e dií ka vā'á o. 40 Ntaéni ntá'vi ña ñadī'í kií san vata koo é naki'í ña un tsi nte ví'i ña. Dóo na'a ntáka'an ntá'vi ña, vata koo é kadā kuení ña'a

san tsi dóo va'á ña'a ña. Ntá tsi ña sá'á ne, dií ka kue'e ní'i ña é ntó'o ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

Kuenta iña diu'un é xē'é ñadī'í kií san (Lc. 21:1-4)

⁴¹ Tuví Jesuu má ūkún kán ne, tuví nteē ña etún diu'un mí ntátsu'un ña'a san. Kaito ntee ña nté o de ña'a san é ntátsu'un ña diu'un. Ini ña tsí ña kuiká san ne, ñá tē nté kaa diu'un ntáxe'é ña. ⁴² Kidáā ne, vé'xi uun ñadī'í kií san ne, xnū ña uvi kúdii á diu'un kuetsí san e dóo xuvi nuu á'vi. ⁴³ Kidáā né, kána Jesuu ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō; Tsi ñadī'í kií sá'á ne, dií ka nuu á'vi é xē'é ña é ūn ntí'í ñā nguii san e ntátsu'un ña diu'un ña ini etún san. ⁴⁴ Tsi ña nguii sán ne, dóo ío iña ñá ne, kúdii diu'un é kántoo e ntáxe'é ña. Ntá tsi ñadī'í kií san ne, kuān té ña te neé ío iña ñá ne, nī kué'en ini ña xē'é ña un ntí'í é ío iña ña —ka'an Jēsuu.

13

Kaka'an Jēsuu tsí nantatsin xúkūn ka'nu san (Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Dā ntáka Jesuu má ūkún ka'nu kán ne, kaka'an úun ña ntini'i ñā:

—¡Un kaa dií xuú san, Mastru! ¡Ñá te da kúdii! ¡xúkún san di! ¡Ñá tē nté kaa vá'ā o! —ka'an ña.

² Kaka'an Jēsuu:

—Koto vá'a nto xúkūn e dóo vá'ā ó san, é ña te da kúdii. Ntá tsi vé'xi ntuví é nantatsin kue'en. Nté uun ká xuu ña kodo ntí'i tá'an ka kidaā —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu nté koo kuvi di'na dá ntí'í ñuxivi

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dā itúvi Jesuu tí'i i é nani Ōlivú ne, dōo díto tuví xúkūn san. Pedru, Sántiau, Juaan, ni Andréé ne, xée etsin ña nuu Jēsuu, ntáka'an xu'ú ña ni ña, tsixe'e ña ñā:

⁴ —Ká'an nto vē amá kuān koo kuvi é kākā'an nto. ¿Neé ntu nuu i é tā'xi Xúva kō é na kūtuní nti tē xee úra i é kúvi? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

⁵ Kidáā né, ení ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñā:

—Kuenta tsí vií nto é ña kaní nta'vi nté uun ña'a san nto. ⁶ Tsi dóo titín

ña'a ki'xi ña é vata te xū'ú ne, ká'an ñā: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Dóo titín ña'a san kaní nta'vi ña ña.

⁷ Tē kútuni nto tsi kakuyi du'xēn da ntátekú nto tsi ntáka'an ñá'a san iña du'xén ne, ñá ku u'vī nto. Tsi kuétsi é kuān koo kuvi, ntá tsi vata xee tá'an ntuví é ntí'í ñuxiví sa. ⁸ Tsi uun ñuú san ne, nāā ni tūku ñuu. Uun rei ne, naā ñá ni tūku rei san. Dóo ki'in itsi ñuú san ne, táan; kutama ñá'a sán di. Tē kúvī sá'á né, dā ve nuu i é iñi ntu'u é ntó'o ña'a, ña ntoo ñuxiví sa.

⁹ Ntō'ó ne, kuenta tsí vií nto. Tsi ña'a sán ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ka'ní diin ñá nto má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Nuu ña tsiñu na'nu i, nuu rei san kuntāñi me'ñū ntó di vata koo é ká'an nto nté kui ntántikin ntó ko. ¹⁰ Di'na dá ntí'í ñuxiví sa ne, kí'in ñá'a, kíká'an ntódo ña tú'ūn va'á san dá kaní ká'nu ñuxiví san. ¹¹ Te tñn ña nto ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo ka'an nto. Tsi ta'xi Xuva kō é ká'an ntó tē xee úra i é ká'an nto. Nā te kene mii ntó é ká'an nto, tsi Espíritū Sántū san ta'xi ña tú'ūn é ká'an nto. ¹² Kidáā né, ñatí san ne, ntada ña ení mii ña kuēnta ntá'a ña tsiñu i é ka'nī ñá ña. Uva i'xá san ne, ntada ña i'xá ña kuenta ntá'a ña di. I'xá san ne, tsi'i kuétsi uva i ni di'i i ne, ntada ña kuenta ntá'a ña tsiñu i di é ka'nī ñá ña. ¹³ Nā ntōo kue'en ñá'a san nto, ntá tsi tē xoo é ña xtuví mii i é kuínti'xe i kó dá nté ntí'í ntuví iña ñá ne, nakáku ña.

¹⁴ Tē ini nto tsi é ntitsi nuu i é kīni kaa san má ūkún ka'nu kán mí'i e dóo xii kaa ne, ntó'o é ntoo nto ñuú Judeá ne, kunu nto kue'en ntó, kukūntoó xu'ū ntó ata uku kan. ¹⁵ Tē xoó ña'a tuyí da'na ña ata vi'i ña kan kidaā ne, ñá ku ntí'vī ña má vi'i kán e kínakí'i ña iña ña. ¹⁶ Tē xoó ña'a nuu ña matú ña kán ne, ñá ku nū'u ña e kínantúku ña kutuun ña é kí'in ni'i ña. ¹⁷ ¡Ntā'vi ide ñadī'í, ña é ñū'u i'xá i! ¡Ntā'vi ide ñádī'í, ña é kanatsitsi i'xá i kidaā! ¹⁸ Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kuan kōo kúvi dá ntúvi ví'xin. ¹⁹ Tsi kidaā né, un vá'a tsi nto'o ña'a. Un tsi nte dá de kú've Xuva ko ñuxiví sa ne, vata ntó'o ñá'a san vata koo nto'o ña ntuví tsikan. Ntē ña kuan koo ntó'o xtuku ña'a san é kuān koo nto'o ña. ²⁰ Tē dí ña ni dé kú've Xuva

kō é ntudutsi ntūvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi ntadutsi ña ntuvi tsikan kuenta iña ña'a san, ña e dóo kakuinima Xúva kō, ña é nakaxnúu ña é kūvi i'xá ña.

²¹ 'Kidáa né, tē xoó ka'an í ni ntō: “¡Koto nto! ¡Ikán tuví Cristu!”, ne, ñá ku kuintí'xe nto é kaka'an ñá naa Xuva ko. ²² Tsí ió ñá'a, ña é kī'xi kídaa ne, ká'an ña é Cristu ña. Ká'an ña tsí kaka'an ñá naa Xuva ko. Vií ña nuu i e dóo na'nu ne, vií ña nuu i e dóo va'a. Ntá tsi da ntaéni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi vií ña ne, un tsi nte ña nakaxnúu Xuva kō kaní nta'ví ña ña. ²³ Kuenta tsí vií nto. Dukuān é dī'na kaka'án u ni nto ūn ntíí ntíí nuu i sá'á nté koo kúvi.

Kaka'an Jesuu tsí nainu xtúku ña ñuxiví a

(Mt. 24:29-35,42,44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Kidáa ne, rkontúví e dóo nto'o ña'a, ña ntoo ñuxiví a ne, kuneé ngántii, kuneé xoo. ²⁵ Kó'xo kīmi é ūve e dukún kán dí ne, kantá nuu e dukún kán. ²⁶ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, nainú u me'ñú vikó san. Kidáa ne, un ntíí ntíí ña'a san kiní ña tsi dóo ka'nu u ne, dóo ió ko é vií u é un ntíí. ²⁷ Kidáa né, taxnúu u ánjē é nākuido ña un ntíí ntíí ña'a, ña é nākaxnúu u. Dā mí'i ká ñuxiví sa mí ntoo ña un tsi nte e dukún kán nakuido ánjē san ña.

²⁸ 'Koto nto nté o de tun ígū san. Te ūte nta'a i é da ve kantika xúku í ne, ini o tsí dokó sa xee ntuví ka'ni san. ²⁹ Kuan kōo dí, tē ntaíní nto tsi é kakūvi un ntíí ntíí nuu i sá'á é kaka'án u ni ntō vevíí ne, kutuni nto tsi dóko sá xee ntúvī é nainú u ñuxiví a. ³⁰ Átā xi'i xnto túvi u. Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō, tsí kuntaa é un ntíí é kaka'án u ni nto dī'na dá ntíí ntuví iña ñá ntoo ñuxiví sa veyii. ³¹ Kuān tē ntíí ñuxiví sa nī e dukún kán ne, ntá tsi tú'ūn é kaka'án u ni ntō ne, ña ntíí.

³² 'Ntá tsi xoxó ini í nee ntúvi ō neé ura kúntaa é kaka'án u; nté uun ánjē, ña ntoo e dukún kan, nté xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ñá íni u; mii tsi Uvā ko é ini ña.

³³ 'Dukuān ne, koto vá'a nto. Na kōo tú've nto, tsi ñá ini nto amá xee ntúvi tsikan. ³⁴ Sá'á né, vata kaa uun ñatíí, ña é tūví tu've e dóo ika kī'in ñá, ne, xtuví ñá vi'i ña nta'a ña ntáde tsiñu iña ña. Ká'an ña nī é un é un ña ntáde tsiñu

iña ña nté koo vií ña ne, xtuví ñá uun ña'a, ña é kōto xi'i ña. ³⁵ Ntō'ó ne, koto vá'a nto dí, tsí ñá ini nto neé ura nainú u: tē kuaa va'á ne, o dava ñūu, o ura í tē kána lí'xi, o tē tuví va'a. ³⁶ Tē ntákidi dúkuan ntō ne, da nee inī ntó nainú u. ³⁷ Ntá tsi nuu i é kaka'án u ni ntō ne, kaka'án u ni ūn ntíí ntíí ña'a san: ¡Kuntitō nto! ¡Ñá kū xkúkidi naá nto! —ka'an Jéssu.

14

Ntukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Kakunaá ka uvi ntúvi dá xēe viko da ntánaka'an ña nté ō nakáku Xuva kō ña Israeé san ñuú Egítō. Kidáa ne, ñá ká'xi ña tañú'ū é kadāka ú'xen iā. Tō'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo vií ña é diin diin tsi tññ ña Jesuu é ka'ni ñá ña. ² Ntatíin mii ña:

—Ña tññ o ña ntūvi viko san, vata koo é ña kudíin ña'a san —ka'an ña.

Uun ñadī'í da'ví ña cho'o vîdin díki Jesuu

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tuví Jesuu ñuú Betania nú vi'i Sīmuun, ña é nako'xo kúñu í kídaa. Dá ntōo ña, ntaé'xi ña ne, xēe uun ñadī'í, ni'i ña uun xuxu e kúvi xuu mí nuu cho'o vîdin e dóo nuu á'vi. Ta'vi ña xu'ū i ne, dá'vī ntíí ña cho'o vîdín san díki Jéssu. ⁴ Dā ini ña ntoo sán ne, dóo dutsi kuiní ña. Ntatíin mii ña:

—¿Nté kui nativí ntú ña cho'o vîdín sa? ⁵ Díí ka vá'a ó tē dí ni nadiko ña ne, ní'i ña te ūnī sientu, dá kué'é ña ña ntā'vi —ka'an ña.

Dóo dutsi kuiní ña ni ñadī'í san.

⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ña. ¿Nté kui ntánatekū du'xen ntu nto ña? Dōo vá'ā ó de ña nī ko. ⁷ Nguentúvi ntoo ni'i nto ña ntā'ví san ne, amá ntio nto ne, kuvi xntii nto ña. Ntá tsi xu'ú ne, ña ná'ā ká kutúví u ni ntō. ⁸ Ñadī'í sa'á ne, íde ña é kúvi vií ña. Dá'vi ña kó cho'o vîdín san dī'na dá kuntu'xi u. ⁹ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō: Dā mí'i ká kī'in ñá'a é kika'an ntódo ña tú'ūn va'á san iña Xuva ko dá kaní ñuxiví sa ne, ká'an ña é kuān nte vá'ā o dé ñadī'í san nī kó ne, naka'an ña'a san ña.

*Dā diko Júdá san Jéssu**(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Uun ña ntini'i Jéssu, ñá nanī Júda Scārioté ne, kué'en ñá mí ntoo tó'o dutú san ne, tiin ña ni ñá nté koo vií ña é diko ña Jéssu. ¹¹ Dā téku tó'o dutú san é kaka'an Júdá né, dōó diní ña. Xé'e ñá xu'u ña e ntá'vi ña ña te kuvi vií ña. Júdá sán ne, ntukū nuu iní ña nté koo vií ña é diko ña Jéssu.

*Dā é'xi Jesuu ni ña ntini'i ñá**(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹² Kidáá ne, xé'e ntūvi é kii viko da ka'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen iá, ntuvi da ntaé'ni ña i'xá le'ntú san é ká'xi ña iña vikó san. Ntáka'an ña ntini'i Jéssu ni ña:

—¿Mí'i ntū ntio nto é kīkavá'a nti é ká'xi o vikó san? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

¹³ Kidáá né, teé tsiñu Jesuu úvi ñá'a, ña ntini'i ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Kue'en ntó má ñūú san. Tē xee ntó ikān ne, ta'an nto uun ñatī, ña ni'i xoó ntute sán ne, kuntikān ntó ña. ¹⁴ Neé vi'i mí kī'ví ña ne, ká'an nto nī tó'o vī'i san: “Kaka'an Mástrú nti: ¿Mí'i ntū má vi'i kuntōo ntí ni ña ntini'i nti é ká'xi nti iña vikó san?”, koo ka'an nto. ¹⁵ Kidáá né, nañé'e ñá nto uun má vi'i ká'nu iní vi'i dūkún san. É iō tu've. Ikān ne, kavá'a nto é ká'xi o iña vikó san —ka'an Jéssu.

¹⁶ Kué'en ña ntini'i ñá ne, xé'e ña ñūú Jerusaleen. Nāni'i nti'xe ñá vata ó kaka'an Jéssu ne, ikān de vá'a ña é ká'xi ñá.

¹⁷ Dā kuáá ne, xé'e Jéssu ni uxuvi ñá'a ña ntini'i ñá. ¹⁸ Dā intóo ña ntaé'xi ñá ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Uun ña'a nto, ña é kaē'xí dadīi nto nī kó vevíi ne, diko ntō ko —ka'an Jéssu.

¹⁹ Kūnta'xa iní ña ntini'i ñá kídaá ne, é un é un ña tsixe'e ña Jéssu:

—¿Vá xu'ú ntu u? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

²⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Uxúvi ñá'a nto ntaé'xi dadīi nto nī ko. Uun tsi ko'o kaexnúu ú nī ña dikó ko. ²¹ Tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatī ne, kuntaá vata tsī ó uve na'a nte dí'na. Ntá tsi nta'vi idé ña sá'a, ña dikó ko.

Dií ka vá'a ó tē dí ña ni kaku ña —ka'an Jéssu.

²² Dā ntaé'xi ñá ne, kī'i Jesuu tañú'u san. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kātsin dava ña tañú'u sán ne, xé'e ña ña ntini'i ñá, kaka'an ña:

—Kī'i nto sá'ā, tsi kúñū ko —ka'an ña.

²³ Kidáá né, kī'i ña e'xin é ñū'u ntute tinti'o. Di'na nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, dā xe'é ña é kō'o un ntíi ntíi ña ntini'i ñá. ²⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Sá'ā é niñí ko é kāti ú kuenta iña ñá te da díi ñá'a san, vata ó xtúvi Xuva kō da tá'xi ña xu'u ña kuenta iña núu i é xé'e é vií ña. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ña kó'o ká u ntute tinti'ó san da nté ntūvi é kō'o ú ntute tinti'o xé'e san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an Jéssu.

*Kaka'an Jéssu tsí ka'án Pedru é ñá ini ñá ña**(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

²⁶ Dā kúvi íta ña nchu'un Xúva kō ne, kué'en ña ūun tí'i i é nani Ōliyu. ²⁷ Ikān ne, kaka'an Jéssu ni ña ntini'i ñá:

—Un ntíi ntíi ntó xtuvī mii ntó ko ve, vata tsī ó uve na'a kaka'an: “Ka'ni u paxtú san ne, da mí'i ká kunu á le'ntú san”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi tē ntóto xtuku ú ne, di'na ú kī'ín ú ñuú Galilea é ñá ni ntō —ka'an ña.

²⁹ Kaka'án Pedru ni ña:

—Kuān te un ntíi ntíi ñá xtuvī mii ña nto, xu'ú ne, ñá xtuvī mii ú nto —ka'an ña.

³⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ō: Niñú sá'a, di'na dá kána lí'xī san uvi íto ne, úni íto ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jéssu.

³¹ Dā dií dií ka ntii kaka'án Pedru:

—¿Ñá'a ni san! Kuān te kuví u ni ntō ne, ñá ká'án u é ñá iní ú nto —ka'an ña.

Kuan ō ka'an un ntíi ntíi ña ntini'i ñá di.

*Kaka'an ntá'vi Jesuu má utun Getsemānii**(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Kué'en Jéssu ni ña ntini'i ñá uun itsi é nani Getsemānii. Kaka'an ña:

—Kuntoo nto i'a, ñá dukuan na kī'ín u da'a kán, kika'an ntá'vi u —ka'an ña.

³³ Da mii tsí Pedru, Sántiau ní Juaán san kue'en ní'i ña. Kidáā né, dōo u'vi kakúvi nima Jesúsú; dōo kúnta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñá ni ñā:

—Veví ntíka nimá ko dontíni. Dóko sá kúvi ú donta'xa. Kuntōo nto i'a ne, ñá ku xkukídi nto —ka'an ña.

³⁵ Kué'ēn ká Jesuu ún siin ne, nákutínteí ña ñu'u kán. Íkan ña nta'a Xuva ko te kúvi ne, ña kóo ura í e dōo nto'o ña. ³⁶ Kaka'an ña:

—Uvā, uva miī ko, kuvi vií nto un ntí'í. Tā'xi nto é ña kuan kōo ntó'o ko. Ntá tsi ña te vata kaa é ntio mii ko, tsí vata kaa é ntio mii nto —ka'an ña.

³⁷ Nāxee ña mí ntoo ña uni ñá'a san ne, ntákidi ña. Kidáā ne, kaka'an ñá ni Pedru:

—Simuun Pedru, ¿nté kui kakidin ntun? ¿Nté uun ura ñá ni kutíin ntun kuntitón nī ko? ³⁸ Kuntitō xnto. Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kó'xo nto nuu í é kīni kaa. Kuān te ntio nto é viī nto é vā'á ne, ña kúvī, tsí e kuíni kúñu ntō é viī nto é kīni kaa —ka'an Jesúsú ni ña.

³⁹ Kué'en xtúku Jesuu, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō né, kuan tsí ó kaka'an ñá vata tsí ó kaka'an ña dá ká'an dí'na ña. ⁴⁰ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtúku ña, tsi dōo taví ña ma'na. Ñá ni kutūni iní ña nté koo ka'an ñá ni Jesúsú. ⁴¹ É kúvi uni íto kue'en Jesúsú, kúka'an ntá'ví ña, ne, dā náxee xtúku ña ne, kaka'an ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntoo da'na ntu nto dí? Xée ó tsí kukídi nto ve, tsí e xée ūra í é ntuví ú kuenta ntá'a ña kini ntáa, dí'vī u é vēxkúvi ú ñatīi. ⁴² Nakuntáñī nto, kí'in o vē, tsí e vé'xi ña dikó ko —ka'an ña.

Dā tñn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Dá kakā'an dúkuan Jesúsú ne, xéē Júdā, uun ña'a ñá uxuvi ñá'a ña ntini'í ña. Ñá te da dīi ñá'a san nteka ña. Odo ñā káa, odo ña ūtun. Tō'ó dutú nī mastrú leí ni ñatā sán ne, taxnūu ña ña'a san. ⁴⁴ Júdā sán ne, nté dí'na tīn ña nī tó'ó dutú san:

—Xoó ña'a é ká'xi ú xu'u i ne, é divi ñā. Tñn nto ña, kunteka vá'a nto ña —ka'an ña.

⁴⁵ Dā xee Júdā sán ne, ura tsí i kué'en ñā mí ntitsí Jesuu, ká'an ñá ni ñā:

—¡Mastru! —ka'an ña.

É'xi ña xu'u Jesúsú. ⁴⁶ Kidáā né, tñn ña'a san Jesúsú.

⁴⁷ Ntá tsi uun ña'a ña ntitsí etsin ne, tāvá ña káa ñā, da é'nte tu'un ña lo'xo ñá kade tsiñu iña tó'ó dutú san.

⁴⁸ Jesúsú ne, kaka'an ñá ni ūn ntí'í ntí'í ña'a san:

—¿Nté kuān ntu ódo nto káa ni ūtun é vextñn nto ko? ¿Vá ña du'u ntú u?

⁴⁹ Nguentúvi itúvī ú ni ntō má ūkún kan, kanakuā'a ú nto ne, ña ni tñn nto ko. Ntá tsi kuān koo kuvi vata koo é kūntaa é ūve na'a Tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña ntini'í Jesúsú ne, xtuví mii ña ña, ínu ña.

Na tī, na ínu

⁵¹ Uun na tīi kuetsí sá ne, ntikñn ná Jesúsú. Da miī doo kui'xín katinúu na. Tñn ña na ne, ⁵² dá xtuví mii na dōo na. Koó da kantí'í na ínu na.

Tuví Jesuu ntá'a tó'ó dutu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Íntēka ña Jesúsú mí tuví dutu ñá odo nūu iña ñá Israee. Nātaká nuu un ntí'í ntí'í tó'ó dutu ni ñata nī mastrú leí san. ⁵⁴ Pedrú ne, íntikñn íka ña Jesúsú ún tsi da nté xee ña nú vi'í dutu ñá odo nūu san. Ítūví Pedru ni ña ntáde tsiñu iña dutu ñá odo nūu san nu kí'í kán mí ntátuní ña nchú'un kán.

⁵⁵ Tō'ó dutú san ni ūn ntí'í ntí'í ña tsiñu i ne, ntántukū nuu iní ña nēe é tsi'í kuétsi ña Jesúsú, vata koo é na kuví ña, ntá tsi ña ni ní'í ña. ⁵⁶ Ñá te da dīi ña'a da'ví ña ña dovete, ntá tsi ña ni kudadí e ntáka'an ñá ni ña nguii san. ⁵⁷ Iō ñá nakuntáñī ña é dā'ví ña dovete Jesúsú, kaka'an ña:

⁵⁸ —Tēkú nti é káka'an Jesúsú ne: “Nakatsín u xúkun ka'nu sa é de vá'a ña'a san. Tē kúvi uni ntúvi ne, naxntitsí u túku xukun é ña te ña'a kada vá'a ña”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁵⁹ Ntá tsi ña ni kudadí ña é un ntí'í e ntáka'an ña.

⁶⁰ Kidáā ne, nákuntitsí dutu ñá odo nūu san mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jesúsú:

—¿Ña kuvi ntu nantiko koon é kuan ó ntáka'an ña'a sa íña o? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶¹ Ntá tsi Jesuú ne, diin diin tsi katúvi ña. Nté uun tú'ún ña ni ká'an ña. Kaka'an xtúku dutu ñá odo nū san:

—¿Vá divin ntun é Cristu? ¿I'xá Xuva ntu ko o? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

⁶² —Divi u —ka'an Jesús—. Kiní nto ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi, é kutúvi u diñi kua'a Uvā ko, ña dóo ka'nu san. Kiní nto ko te nainu u mé'ñū viko san di —ka'an Jesús.

⁶³ Dutu ñá odo nū san ne, kūdiin ña é kuān ó kaka'an Jesús. Kātsin diin ña dú'nu ñá ne, kaka'an ña:

—Ñá vādá ntio ká ko ña'a, ña é tsi'i kuétsi ña sá'a. ⁶⁴ É tēkú nto é kuān nte kiní o kaka'an ña tsi I'xá mii Xuva ko ña ne, ¿nté o ntádē kueni ntu nto? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá'a san.

Un ntíi ntíi ña'a sán ne, ntáka'an ña tsi kantio é kūvi Jesuu.

⁶⁵ Iō ñá ne, tī'vi díi ña Jesuu. Édí nuu ña doo ntuxnúu ña ne, da é'ni ña ña, ntáka'an ña:

—¡Ka'an ve xoo é'ni i o! —ka'an ña.

Un tsi nte ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, xē'e nuu ña nuu Jesuú di.

Kaka'án Pedru tsi ñá ñi ña xoo é Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Dá tuví dukuān Pedru nu kí'i kán ne, xée ūun ta'nu kade tsiñu iña dutu ñá odo nū. ⁶⁷ Ìni tun tsi katuní Pedru nchú'un kán. Kaito nteé tun ña, kaka'án tun:

—Divin né, dadíi kaikan ni Jesús, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁶⁸ Ntá tsi Pedru ne, kaka'an ña:

—Ñá ñi u ña; ntē ña katéku ko é kaka'an nto —ka'an ña.

Kidāa ne, kué'en ña xi'i kan. Ura tsi i kána lí'xī san. ⁶⁹ Ìni ta'nu kade tsiñu iña dutú san ña ne, kaka'án tun ñi ña ntāñi:

—Ña sá'a ne, ña ntini'i Jesús —ka'án tun.

⁷⁰ Kaka'an xtúku Pedru tsi ña'a. Da kū e ví'i ne, kaka'an ña ntāñi san ñi Pedru:

—Divin nti'xen é ntini'in Jesús. Tsi divin ne, ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁷¹ Kidāa né, eni ntu'ū Pedru kaká'an ña:

—Na ta'xi Xuva kō é ntō'o kó tē ña te nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō e ñá ñi u xoo é kaka'an nto —ka'an ña.

⁷² Ura tsi i ne, kána xtuku lí'xī san. Kidāa náka'an Pedru nté o ka'an Jesús ni ña tsi di'na dá kána lí'xī san uvi íto ne, úni íto ka'án Pedru tsi ñá ñi ña xoo é Jesús. Dā náka'an ña né, dōo éku ña.

15

Tuví Jesuu nuu Pílatu
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Dā tuví ne, nataká nuu tó'o dutú, ni ñata, ni mastrú leí, ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i san, ntatíin ña nté koo víi ña ni Jesús. Kidāa né, kí'ni ña Jesuú ne, dá kue'en ni'i ña ña mí tuví Pilatu.

² Pilatú ne, tsixe'e ña Jesús:

—¿Divin ntun é Rei iña ñá Israee? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

—Kuān ó vatā ó kaka'an —ka'an Jesús.

³ Dōo titín nuu i é ntátsi'i kuétsi tó'o dutú san Jesús. ⁴ Kidāa ne, kaka'an xtúku Pilatu ni Jesús:

—¿Ñā ntu kuvi ká'an? Koton tsi ñá te da díi núu i e ntátsi'i kuétsi ña'a san o —ka'an ña.

⁵ Koó dá kúdu'va Pilatú san dá ña ni ká'an kué'en tsi Jesús.

Kaka'an ña é kūvi Jesuu

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Kuia kuíā dá kaxee víko e náka'an ñá'a san nté o nakáku Xuva kō ña Israee san ñuú Egítō né, vatā xkoó ñi Pílatú san ne, kanantíi ñá uun ña'a ña ñu'u kutú san, ntá tsi ña'a san ntaíkan ña xōo ñá'a é ntio ña. ⁷ Titín ña'a ñu'u kutu ña viūtun san ntuvi tsikan, tsi naá ña ni ña tsiñu i sán ne, ē'ni ña ña'a. Uun ña'a ña né, Barabaa nani ña.

⁸ Ñá te da díi ña'a san xee ña, ntáka'an ñá ni Pílatu té nantíi ña uun ña'a ña ñu'u kutu viūtun san, vatā ó de ña kuia kuia dá kakuvi viko sá'a. ⁹ Kaka'an Pílatu ni ña'a san:

—¿Ntio ntu nto é nantíi ú Rei iña ñá Israee san? —ka'an ña.

¹⁰ Tsi kútuni Pílatu tsi tó'o dutú san kune'u ñi ña ni Jesús. Dukuān e ntáda ña ña kuenta ntá'a ña. ¹¹ Ntá tsi tó'o dutú san ne, ntáka'an ñá ni ñá'a san é ká'an ñá ni Pílatu é na nantíi ña Barabaá san.

12 Kaka'an xtúku Pilatu ni ña'á san: —¿Nté ntu koo vií u ni ña sá'á kuan, ña e xntánteē ntó Rei iña ñá Israee? — ka'an ña, tsixe'e ña.

13 Koó da vāntiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

14 Kaka'an Pílatu ni ña: —¿Nté kui san? ¿Nee ntu kuetsi idé ña sá'a? —ka'an ña, tsixe'e ña.

Ntá tsi dā dií dií ka vāntiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

15 Pilatú san ne, ña ni ntío ña é kūdiin ñá'a san ni ñá, ne, nantíi ña Barābaa. Kidāa ne, kaka'an Pílatu ni sntadún san é na kāni ña Jesuu xó'o ūme ne, dá ntāda ña ña kuenta ntá'a sntadún san é na naxnteē ñá ña ntiká krusi.

16 Sntadún san ne, kue'en ní'i ña Jesuu nu kí'i vi'i mē'ñú san. Kāna ña un ntíi ntíi sntadun, ñá ntoo ikān, na nātaká nuu ña. 17 Naxnúu ña Jesuu doo kue'e, ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñū né, dā xntéku ña diki Jesuu.

18 Ntáka'an sntadún san ni ña:

—¡Ntiusi o, Rei iña ñá Israee! —ka'an na.

19 Kāni na chiin diki Jesuu ne, tī'vi díi na ña di. Nakani iti ná nuu ña, ntaéni diki na ña e ntaíko ñu'u na ña. 20 Dā kúvi narkínteē ná ña ne, natāvá na doo kue'e é nuu ña, dā naxnuu na ña doo mii ña. Kidāa ne, kue'en ní'i na ña é naxnteē ná ña ntiká krusi.

Dā naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Ítā ntí'xin uun ña'a, ñá nani Sīmuun, úva Alējandru ni Rúfu, ña vé'xi ñuú Cirene. Xe'e kuétsi na sntadún san Simuun é na kuído ña krusi Jesuu.

22 Kue'en ní'i na Jesuu uun itsi mí nani Gōlgota, é kāni tú'un: Xkidiki Ntíxi. 23 Xé'e na sntadún san é kō'o Jesuu ntúte tinti'o ía é kadāka chó'o é nanī mira. Ntá tsi ña ni xi'i ña.

24 Kidāa ne, naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan. Nāka'nté dava na doo ñá ne, dā nadikí nteē na, nee é ni'i na, xé un xé un nā. 25 Kaeku in tevāa naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan. 26 Dā de vá'a na ta'vi rkunū e nteé na'a kaka'an nee é kuétsi ña.

Díkí krusi san xntée ná ta'vi rkunū san é ūve na'a kaká'an: “Rei iña ñá Israee”. 27 Xnteē ná uvi ña'a ñá du'u ntiká krusi kán di é kúvi dadii ña ni Jesuu. Uun ña'a ña ne, ntitsí krusi ña diñi datsin Jesuu ne, uun ña'a ña ne, ntitsí krusi ña diñi kua'a ña. 28 Kuntaa vatā ó uve na'a Tú'un Xuva kō mí kaká'an: “Kuvi dadii ña ni ña kini ntāa san”, ka'an.

29 Ña ntaíta ntí'xin sán ne, dōó kini ntáka'an ñá ni Jesuu. Ntánakuiko ña diki ña, ntáka'an ña:

—Dīvīn é kanakatsin xukún ka'nu sán ne dá naxntítsín xtukun te kuvi uni ntúvi ne, 30 nakākún miin kúñu ō ve. Ntíi nteen miin ntiká krusi san —ka'an ña.

31 Tō'ó dutu ni mastrú leí san ne, narkínteē ñá Jesuu di. Ntánatín mii ña:

—Kuvi nakakū ñá tuku ña'a sán ne, ntē ña kakúvi ntu ku nakāku mii ña kúñu ña. 32 Tē Rei iña ñá Israee ntí'xe ña ne, o tē ña é taxnuu ntí'xe Xuva kō né, na ntíi ntee mii ña ntiká krusi kan. Kidāa ne, kini ó ne, kuinti'xe kō di —ka'an ña.

Ntuvi ñá'a, ñá uve ni'i ña ntiká krusi kán ne, dōó kini ka'an ñá ni ña di.

Dā xi'i Jesuu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Dā ká'ñu ntuvi ne, un tsi da nte kaeku uni kuáa ne, kūneé da kanii ñūxivi. 34 Ura tsíkan ne, un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Eluui, Eluui, ¿lama sabatani? (é kāni tú'un: Xuvā kó, Xuvā ko, ¿nté kui ntúvi mii ntó ko?) —ka'an ña.

35 Dā téku ña ntāñi étsin sán ne, ntáka'an ña:

—Kini nto ña. Vata te kakaña ña ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Elia —ka'an ña.

36 Uun ña'a ñā né, kaxkainu ña kue'en ña, kuxnúu nto'o ña tī'nti dōo san iní ntute tinti'o ía, dā xnuu ntído ña diki útun, dā xe'é ña é kō'o Jesuu. Kaka'an ña:

—Na koo mii nto ñā. Koto o ve te kí'xi ntí'xe Eliá san é nāntii nteē ña ña ntiká krusi kan —ka'an ña.

37 Kidāa né, kachu'u ntāa Jesuu, ntí'xi nuu kakan iní ñá ne, xí'i ña.

38 Ntáta ntāa dōxi é rkaa íko má ūkún ka'nu san. Nte diki i un tsi nte xe'e i

ntíi. ³⁹ Uun tó'ō é uun sientu sntadún san ntítsi ña nuu Jéssuu. Dā íni ña nté ō xi'i Jéssuu ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é ña sá'á ne, I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

⁴⁰ Ntaíto díto ika ñadí'í san di. Ikān ntāñi María Madálena, María, di'i Sāntiau lú'nti ni enī ñá Joséé, ni ñadí'í, ñá nani Salūmeé di. ⁴¹ Ñadi'í sa'á ne, ntántikin ñá Jessuu é xntii ña ñā da itúvi ña ñuú Galilea. Dōó titín ka ñadí'í, ña xee ni'i Jéssuu ñuú Jerusaleen, ntāñi ñá di.

Dā intú'xi Jessuu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Dā kuáa ntuvi vierné san, ntuvi é koo tú've tsí utén ne, ntuvi iō dá'na,

⁴³ xée Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea. Ña sá'á ne, dōó ntaíko ñu'u ña'a san ña, tsí ña tsiñu i ña. Kantétu ña ntúvi dá kada kú've Xuva kō. Naxnuu ka'xi ñā nima ñá ne, kué'en ñā mí tuví Pilatu é ntákan ña kúñu Jéssuu. ⁴⁴ Koó dā kúdu'va Pilatú san tsí e xi'i Jéssuu. Kāna ña tó'ō sntadún san, tsíxe'e ña ña tē nuu é ntaā i é xi'i Jéssuu.

⁴⁵ Kaka'an tó'ō sntadún san tsí nuu é ntaā i.

Kidāā ne, xé'e Pilatu ítsi é na nākuní'i Joséé san kúñu Jéssuu. ⁴⁶ Joséé san ne, ñii ña doo vá'a é nāxnuu ta'án ña Jessuu. Nántii ntéé ña ña ntiká krusi kán, dā nāxnuu tá'an ña ña doó san, dā xtúvi ntuvē ñá ña iní ñañā mí ete nuu ña iní xuú san. Xnuu ntí'u ñá xi'i ñañā san uun xuú ka'nu. ⁴⁷ María Madálena ni María, di'i Joséé ne, ntāñi ña, ntaíto dito ña mí kaintú'xi Jessuu.

16

Dā ntóto Jessuu

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ntí'i ntuvi dá iō dá'na ne, María Madálena, María, di'i Sāntiau lú'nti sán, ni Salūmeé ne, ñii ña cho'o e dóo vá'a ñe'e é da'vi ña ata dóo é nuu ta'an kúñu Jéssuu. ² Tēvaá du'va tsi da vé'xi tuví ntuvi domingú san ne, kué'en ñadí'í san nú ñaña Jéssuu. ³ Ntánatín mii ñā:

—¿Xoó ntu kuvi naxtuví xio i xuu ka'nú san é kantí'u núu xi'i ñañā san? —ka'an ña.

⁴ Dā íto ña ne, ñá kantí'ú ka xuu ka'nú san xi'i ñañā san. ⁵ Kí'vi ña iní i kán né, iní ña tsí tuví uun ñatí diñi kua'a ñañā san. Nuu ña doo kani, doo kui'xin. Ña dí'í san ne, dōo u'ví ña.

⁶ Kaka'an ñatí san ni ñā:

—Ñá ku u'vī nto. Iní u tsí ntánantuku nto Jéssuu, ña ñuú Nazaree, ña é intée ntiká krusi kan. Xōxó ka ña í'a. É ntóto ña. Koto nto mí inuu ntú'xi ña. ⁷ Kue'ēn ntó, kukoto nto Pedrú, ni ña ntini'i Jéssuu, tsí e dí'na ña kodo nuú ñá nu'u ñá ñuú Galileá ne, ikan nakiní ntó ña, vatā ó kaka'an ñá ni ntó —ka'an ñatí san.

⁸ Ntaka ñadí'í san nú ñaña kán ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña. Un vá'a tsi ntaní'i ña, tsi dóo ntaú'vī ña. Nté uun ña'a ña ni ka'an ní'i ña, tsi dóo u'ví ña.

Dā xee Jéssuu mí ntítsi María Madálena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Dā ntóto Jessuu ntuvi domingú ne, di'na ntii díto ña nuu María Madálena, di'vi ñā é natāva Jessuu ú'xé é ña vá'ā san é ñu'u nima ña kidaā. ¹⁰ Kué'en Māriá san mí ntoo ña ntini'i Jéssuu. Dōó ntoo nta'xa ña ne, dōo ntaéku ña. Kaka'an María san ni ña tsí e ntóto Jessuu. ¹¹ Ntá tsi da téku ña é kántito Jessuu ne, ñá ni kuintí'xe ña ña. Kuān te kaká'an María tsí mii ñā iní ña Jessuu ne, ñá ni kuintí'xe ña ña.

Uvi ñá'a ña ntini'i Jéssuu iní ña ña

(Lc. 24:13-35)

¹² Rkontúví ne, ntii díto xtúku Jessuu nuu uvi ñá'a ña ntini'i ñā da ntaíka ña itsi má ku'u kán, ntá tsi e túku ito ña. ¹³ Ntuvi ñá sá'á ne, kué'en ña, kúkoto ña ña nguii sán tsi iní ña Jessuu. Ntá tsi ña ni kuintí'xe ña ña di.

Kaka'an Jéssuu ni ña ntini'i ñā nté koo

vii ña

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Rkontúví ne, ntii díto Jessuu mí ntoo u'xi in ña'a ña ntini'i ñā, ntaé'xi ña. Dē tí Jessuu ni ña tsi dóo ka'xi nima ñá, tsi dóo lo'o ñā é kuintí'xe ña e ntóto ña, kuān te ntáka'an ñá'a san tsí é iní ña ña. ¹⁵ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kue'ēn ntó ve, kuka'an nto tú'ūn va'á san kuenta iná ko ni ūn ntí' ntí' ña'a san dá kani ñuxivi. ¹⁶ Xoó ña'a é kuintí'xe ña ne kutsi ntute ña ne,

nakākú Xúva ko ñā. Ntá tsi xoó ña'a, ñā é ñā kuinti'xe i ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā kuetsí ñā. ¹⁷ Xoó ña'a é kuinti'xe ñā ne, kuvi vii ñā nakuitā ñā e ñā vá'ā san kuenta iñá ko. Kuvi ka'an ñā tú'ūn xee e ñá ini ñā. ¹⁸ Te kurkaa ñā koó ne, o te kō'o ñā é kadāka cho'o é kaxi'i ó san ne, ñā kúvī ñā. Tɨn nta'a ñā ñā nchokuví ne, ntuvá'a ñā — ka'an ñā.

Dá kūntāa Jesuu é dukún kān

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Kidāā né, dā kúvi ka'an Tó'o ko Jēsuu ni ñā ntini'i ñā ne, kúntāa ñā e dukún kān, kunakutúvi ñā diñi kua'a Xuva kō. ²⁰ Ñā ntini'i ñā ne, kué'en ñā, kūka'an ñā tú'ūn va'á san iñā Jēsuu dá kanii ñūxivi. Tō'ó ko Jēsuú ne, xntii ñā ñā ne, xé'e ñā é kūtuni ñá'a san tsí nuu é ntaā i é ntáka'an ñá, tsi xé'e ñā é kúvi vii ñā nuu i e dóo na'nu san. Kuan tsí kaa é kā'án u ni ntō.

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nã tē nté kaa ñā'a ncho kada vā'a ña tutú nté o kúvi nuu i é ita ntí'xin iña ko. ² Vata tsí o nañé'ē ñá kō, ña é ini nté o kúvi, ña ntáduku ntée é ká'an ntódō tú'un sán un tsi nte dá iñi ntu'u ne, ³ kuan kōo ncho xntée nā'á u di, e dōo nántukū u nté o kúvi nti'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á o é káda vā'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dōo kaiko ñu'ū ú nto, vata koo é ntāa ú ni ntō un ntí'i nūu i é vatā o kúvi, ⁴ vata koo é kīnī va'ā ntó nee iña é nuu é ntaā i é nañé'e ñá nto.

Uun ánje kākā'an ña é kaku Juaan Bautista

⁵ Ntuvi dá idé Heródē rei iña ñuú Judeá ne, ítūví uun dutu iña ñá Israee, ñá nani Zacāria, ña é ūve ta'an dutu tatá vi'i ñá nani Ābia. Nadi'ī ñá ne, Isabee nani ña. Divī ká tatá vi'i dutu Ároon ña. ⁶ Zacariá san ni ñadi'ī ñá Isabeé ne, ntuvi ña e dōo va'á ña nuu Xuva ko; dōo dé ntaa ñá lei Xúva kō. Ntē ña tuvi neé nuu i é ka'an ntée ña'a san ña, nté uun ña. ⁷ Ntá tsi ña ni xío i'xá ña, tsí Isabeé san ne, ña ni kúvi kōo i'xá ña; ntuvi ñá ne, é dōo áta ña di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntée dutu, ñá ntoo ni'i Zacāria, é káda tsiñu ña ini ukún Xuva kō. ⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vā'ā ntuvi Zacariá san é dūku ntée ña é kī'ví ña ini ukún ka'nu Xuva kō é kika'mí ña kútū. ¹⁰ Da nī kai'xi kútū sán ne, un ntí' ntí' ña'a san ntāñī ña, ntáka'an ntā'ví ña kí'i kán. ¹¹ Kidáa ne, xée ūun ánje Xuva kō mí tuví Zacaria. Ntitsi ánje san diñi kua'a nú tēu mí kai'xi kútū. ¹² Dā ini Zacariá san ánje sán ne, un tsi kúdu'va ini ña nee é vii ña; ñá tē nté kaa u'ví ña. ¹³ Da kidáa kakā'an ánje san ni ña:

—Ō Zácaria, ñá ku u'vī o, tsí Xuva kō né, tēkú ña é kākā'an nta'vin. Tsi vi'i a vé ne, koo i'xá ña di'ī ó Isabeé ne, Juaan kunáni. ¹⁴ Nã te da dī ña'a san dōo dini ña te káku i'xá san. Divīn di, dōo ka'nu kuini ó te káku i'xá ñadi'ī

ó di. ¹⁵ Tsi i'xá o ne, dōo ka'nu ña'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē ña ko'o i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitū Espíritū Sántū nima í nté dī'na dá káku. ¹⁶ Nã sā'á ne, vii ña é ñā te da dī ña ñuú Israee nakuntíkīn ñá Xuva kō. ¹⁷ Di'na ña xee ña dá xēe Tó'o kō. Dadīi tsi iō ñá é vii ñá vatā o idé profeta Élia, ña é ka'an naa Xuva ko kídaā; dadīi tsi nima ñá ni ñā. Vii ña é na nākā'an vā'a i'xá san ni ūva i. Vii ña é na ntūvá'a nima ñá xení i san vata koo é na vii ña é vā'a; vii ña é na kōo tú've ña'a sán tē xee Tó'o kō —ka'an ánje san ni ña.

¹⁸ Tsixe'e Zacāriá san ánje san:

—¿Nté koo kutuní ko te nuu é ntaā i sá'ā? Tsi xu'ú ne, dōo átā ú; ñadi'ī ko di —ka'an Zácaria.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an ánje san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vāta kaa e táxnuu Xuva kō é ká'an u ni o tū'un e dōo va'a. ²⁰ Vi'i a vé ne, tsí ña ni kuintí'xe o é kākā'an u nī ó ne, kuñi'in vē. Nã kúvi ká ká'an u tsi da nte te xee tá'an ntuvi é káku i'xá o, vatā ó kaka'an u nī o —ka'an ánje san ni ña.

²¹ Nī dukuān ntantétu ña'a san Zacariá san nu kí'i kán. Kidáa ne, tsixe'e ta'an ña, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nté kakukuií ntu Zacariá san ini ukún kán? —ka'an ña.

²² Dā ntíi Zacariá san ma ukún kán ne, é ña ni kúvi ká ka'an ña. Kidáa né, kūtuni ñá'a san é iō é ini ña ini ukún kán. Koó da ntā'a ña kakuvi é kākā'an ña, tsí kúñi'i ña.

²³ Dā inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kán.

²⁴ Rkontúví ne, ñadi'ī ñá, Isabeé ne, ñu'ū i'xá ña. U'un xoó é ntē ña vādā mí ni ñē'e ña é dé kuení ña: ²⁵ “Dōo vā'ā o dé Xuva ko nī kó vevii e tá'xi ña é kōo i'xá ko vata koo é ña nantii ní'nī ká ña'a sán ko”, ka'an ña.

Kaka'an ánje tsí kaku Jesuu

²⁶ Dā kúvi iñu xoó ne, Xuva kō né, taxnúu ña uun ánje, ñá nani Grābiee é kī'in ña uun ñuu é nani Nazāree, é káduku ntée ñuú Galilea, ²⁷ é kíkoto ní'ni ña uun ñadi'ī kuétsi, ñá nani Māria. Divī ñā ne, e tuví ntetu ña é kani ví'i ña ni uun ñatīi, ñá nani Jōsee, tatá vi'i rei Davii. ²⁸ Kúkī'vi ánje san mí tuví ñadi'ī san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¡Ntiusi o! Divin é nakaxnúu Xuva ko o é naxnuu viko ña o. Divin ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko o —ka'an ña.

²⁹ Koó dā kúdu'va ña é kaka'an ánjē san ni ña. Da dé kuení mii ñā: “¿Nté kui kuān ó kaka'an ñā sá'á nī ko?”, ka'an ña. ³⁰ Kidáā ne, kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī ó, María, tsí ni'í o é vā'á nta'a Xuva kō. ³¹ Vi'í a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu. ³² Divi né, dóo ka'nu ña'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kuvi ña rei, vata kaa uvata ika ña, rei Dāvii, ³³ é kodo nuū ñá iña tatá vi'í ñá Israeé san ntii dañu ntūvi, é ntē ña ntí'í —ka'an ánjē san ni ña.

³⁴ Kidáā ne, katsixe'e Mariá san ánjē san:

—¿Nté ntu koo kuvi sá'á? Tsí xu'ú ne, ñá te tūvi ní'í ú ñatī —ka'an Mária san.

³⁵ Kidáā kaka'an ánjē san ni ña:

—Ki'xi Espiritū Sántū mé'ñu o. Xuva kō e dóo ka'nu ña'a ña ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava ña o. Dā'ví nuu ña o ntatī ñā vata kaa viko san. Dukuān ne, i'xa é kaku sán ne, dóo va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō. ³⁶ Vi'í a vé ne, ñavi'í o Isabeé ne, koo i'xá ña dī, kuān te dóo ata ñā. Divi ñā e ntáka'an ña'a san é ña kuvi koo i'xá ña ne, é kí'í iñu xoo é ñu'u i'xá ña vevii. ³⁷ Tsí Xuva kō ne, ña tūvī nee iña é ña kuvi vi'í ña —ka'an ánjē san ni ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an Mária:

—Xu'ú ne, ña kade tsiñu iña Xuva ko kúvi u. Na vīi Xúva ko nī kó vatā ó kaka'an ntó nī ko —ka'an ña.

Da kidáā ne, kué'en ánjē san.

Dā kue'en Mariá kukoto ní'ni ña Isabee

³⁹ Ntūvi tsikán ne, kantí'í tsi kue'en Mariá, kúntāa ña ñuú mí kaduku ntée Judea. ⁴⁰ Kidáā ne, xée ñā nú vi'í Zacāriá ne, kaka'an ñá ni Isabeé ntiusi. ⁴¹ Dā téku Isabeé san ntiusi ñá ne, kántá nuu i'xá san ini i'xí ña kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū san nima ña. ⁴² Kidáā ne, un nīi kué'en ini ña kaka'an ñá:

—¡Divin e dií dií ka naxnuu viko Xuva ko o é un ntíi ntíi ñadí'í san! ¡É nāxnuu viko ña i'xá o é nuu ini i'xí o

kān dī! ⁴³ ¿Xoó ntu ña'a kúvi u é vē'xí dī? Tó'ō kó, vexkoto ni'ni ña ko? ⁴⁴ Tsí ura tsí i da téku ko ntiusi ó ne, i'xá ko ne, kántá nuu ini i'xí ko kán e dóo diní i. ⁴⁵ ¡Nché kuān nche vā'ā o é kakuinchi'xe o, tsi sá'ā ne, kuntaa vatā ó kaka'an Xúva ko ni o! —ka'an Isabee ni ña.

⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Mária:

Dōo ka'nu kuini ko kuenta iña Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dóo nuu dīni kuenta iña Xuva ko, ña é nakākú ko.

⁴⁸ Tsí Xuva kō né, ntūnta'ví ini ña ko, xu'u é da kade tsiñu ú iña ña.

Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntūví ka'an ñá'a san tsi dóo vā'a ntūvi ko.

⁴⁹ Tsí Xuva kō né, dóo iō ña é vii ña; dóo ka'nu e táxnūu ña iña ko.

¡Divi ñā e dóo va'á ña!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ña ña'a,

da xōo ka ña'a, ña é kánuní i ña.

⁵¹ E nañé'e Xúva kō kó tsi dóo ka'nu ña; ide ña é ntí'í mii é ncho vii ña'a,

ñā e dóo na'nu ña'a kuini i;

⁵² nañu ñá ña é na'nu ña'a san,

nántaa dūkun ñá ña ntā'ví san.

⁵³ Xé'e ña un ntí'í é vā'a é nchio ña'a, ña é ntátaan núu i.

Dā nakūnu ña ña kuiká san, koó da mii ntā'a ña.

⁵⁴ Xnchii ña ña'a ña, ñá Israeé, ña kade tsiñu iña ña;

ñá ni kúnáa ini ña é ntunta'ví ini ña ña.

⁵⁵ Dukuan o xe'é Xuva ko xū'u ñá ni ñata kō,

ni Ábraan ni i'xá ña, nchii dañu ntūvi.

Kuan o ka'an Mária.

⁵⁶ Kidáā ne, kátūví Maria ni Isabeé te ūni xoo. Rkontūví ne, kúnū'ún ña nú vi'í ña kán.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntaa ntūví é kaku i'xá Isabeé ne, xío ūun i'xa tii. ⁵⁸ Kidáā ne, kué'en ñavi'í ña, kükoto ní'ni ña ña, tsi dóo ka'nu kuini ña e kaku i'xá Isabeé. Ini ña tsí Tó'o kō né, dóo vā'a ntūví xé'e ña iña ña. ⁵⁹ Dā kúvi una ntūvi ne, kue'en ní'í ñā i'xá san é kā'nté nuu ña un siin kúnū é ixi i, vata o ka'an Xúva kō. Ntío ña'a san é kunani vata nani uva i Zacāriá ne, ⁶⁰ ntá tsi dī'í i né, kaka'an ña:

—Ñá'ā, tsí Juaan kunáni —ka'an Isabee.

⁶¹ Kidáā ne, ntáka'an ñávi'i ña:
—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ña é kuan nanī—ka'an ñá ni ñā.

⁶² Dukuān ne, koó dā nta'a ña kakuvi é tsixe'e ña ūva i'xá san vata koo é kūtuni ña nté koo kunani. ⁶³ Uva ī ne, íkan ña uun ta'vi rkunū ne, da kidáā xntée na'a ña é Juaan kunáni. Koó dā kúdu'va ña ntāñí san é kuān o xntée na'a ña. ⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zácariá san. Eni ntu'u ña káka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ⁶⁵ Un ntíí ntíí ñavi'i ña ne, koó dā kúdu'va ña. Da kanií ká'nu ñuú Judeá san e dóo ntáka'an ñá'a san nté ō kúvi. ⁶⁶ Un ntíí ntíí ña e téku i ne, da dé kuení mii ñā:

—¿Neé ntu é vīi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ña.

Tsí kutuní ña'a san tsi dóo nuu mé'ñu Xuva ko ī.

É ĩta Zacaria

⁶⁷ Zacaria, ūva i'xá san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū nima ñá, kaka'an ñá tú'ūn é xē'é Xuva kō é ká'an ña:

⁶⁸ ¡Na ká'an un ntíí ntíí ña'a tsi dóo ka'nu Xuva kō, Tó'ō ña Israee, tsi vé'xi ñā, vexnákakū ñá ña'a ña!

⁶⁹ Tsi táxnūu ña ña e dóo ntii inī i é nakakū ñá kō, uun i'xá ika rei Dāvii, ña é dé tsiñu iña Xuva ko,

⁷⁰ vata ō tá'xi Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na, vata ō ntáka'an ñá ka'án naa ña, ña e dóo va'a:

⁷¹ é nantii ña kō mí'ī ntaínchu'vi ñá'a san ko,

nī mí ntáde xení ña ni kō,

⁷² é ntunta'ví ini ña ni ñata kō, ña intóo ntuvi di'na,

é nté ña kunáni ña é kada ntáa ña nuu i e dóo va'a é káka'an ñá ni ñā kídaā.

⁷³ Divi nuū i é káka'an Xúva kō nte ntúvi di'na

ni uva ata ko Ábraan

tsí nuu é ntaā i é vīi ña é káka'an ña:

⁷⁴ é nakáku ñá ko nta'a ña ntaínchu'vi ko

vata koo é vīi o nee iña é káka'an ña, é nté ña u'ví kō,

⁷⁵ vata koo é kuvi kuntoo dadíi o ni ñā é vīi ó nee iña é vā'á da kanií ntuvi kō.

⁷⁶ Divin, i'xá mii kó,

vi'í a vé ne, ká'an ntōdon tú'un Xuva kō,

ñā é dií ka ka'nu,

tsí divin ne, kí'in kodōn núun nuu Xuva ko,

viin é koo tú've ña'a san te xee mí Xuva kō.

⁷⁷ Divin kuē'en é kūtuni ñá'a ña

tsí nakate Xuva ko kuētsí ña

vata koo é nakáku ña.

⁷⁸ Tsí Xuva kō né, dōo kantunta'ví ini ña kō né,

taxnūu ña i'xá ña nte e dukún kán

vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va tsi,

⁷⁹ vata koo é nāxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dóo nee,

mí katāvi núu ña ntatī doxi'í.

Nañē'e ñá ko ĩtsi mí kaka ō

vata koo é kūntoo vá'a o.

Dukuan ō ka'an Zacaría.

⁸⁰ Kúka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña iña Xuva ko. Má kū'u kan inūu ña un tsi da nté xee ntúvi é kii ña é kīnī ña Israee san ña.

2

Dā káku Jēsuu

(Mt. 1:18-25)

¹ Ntuvi tsikán ne, taxnūu Césa Agustú tú'ūn da mí'ī ká ñuu é uve ta'an ñuú Roma, kaka'an ña é na nākuvé na'a un ntíí ntíí ña'a san. ² Sá'ā e kúvi uun ito é nakuvé na'a ñá'a san dá nūu Círeniu, kade kú've ña ñuú Siria. ³ Un ntíí ntíí ña'a ntánu'u ña ñuú ña é nākuvé na'a ña.

⁴ Dukuān né, ntīi Jósee ñuú Naza-ree é káduku ntée Galilea. Kidáā ne, kuē'en ña ñuú Beleen é káduku ntée Judea, ñuú mí káku rei Davii, tsí Joseé ne, divi tātá vi'í Davii ña. ⁵ Kuē'en ña, ntūvi ñá ni Mária, tsí divi ña é kūntaa tú'un ña é kani vi'í ña ni Jósee. Maria sán ne, é ñū'u i'xá ña. ⁶ Da niñ ntoo ña ñuú Beleén ne, xée ntūvi é káku i'xá ña. ⁷ Ikán káku i'xá ña, i'xá nuu i. Náxtīnuu ñá i doo ne, dā xnūu ña i ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti, tsí ña vādā ka mí vā'á o é kuntōo ña iní vi'í kán.

Dā xee ánje mí ñū'u paxtu

⁸ Etsin ñuú Beleén ne, ñu'u paxtu má kū'u kan, ntáde ña kuenta lé'ntú ña niñú san. ⁹ Dā née inī ña, xée ánje Xuva kō mí ñū'u ña. Nāxi'í nuu Xuva ko ntuve ña kanií ntikō diñi i mí ñū'u ña ne, dōo u'ví ña.

¹⁰ Ntá tsi kaka'an ánje san ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Tsi dóo va'á tú'un nī'i ú ve. Núu i sá'a é kũntoo dínī nto, un ntí'i kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto ñuxiví san. ¹¹ Tsí ñuu Dávíí ne, é káku uun i'xa é nakakū nto. Divi Crístu; divi ñā é Tó'o kō. ¹² Vata koo é nāni'i nto i'xá san ne, nani'i nto i kátīnuu dóo, nuu ntaá ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti —ka'an ánjē san ni ña.

¹³ Ura tsikán ne, ñá te da dīi ánjē san ntii díto ña, e ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō:

¹⁴ ¡Dóo ka'nu kue'en Xúva kō, ña tuví e dukún kán!

¡Ñuxiví a ne, vá'a koo kuntōo ña'a, ña e dóo va'á iña Xuva ko! ka'an.

¹⁵ Kidáā ne, kuntāa ánjē san e dukún kán. Paxtú san ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—Kí'in o Bēleén ve, kíkoto ntódo o nee iñá ntu é kákuvi é tā'xi Tó'o ko kūtuni ko —ka'an ña.

¹⁶ Kantí'i du'va tsi kue'en ña, kuantúku ña María ni Jósee ni i'xá san. Dā nāni'i ña ñá ne, ikān nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñū'u é ntaé'xí kiti san. ¹⁷ Dā ini ña i ne, ntántaa ña nté o kaka'an ánje ni ñā iña i'xá san. ¹⁸ Un ntíi ntíi ña téku i ne, koó dā kúdu'va ña é kuān o ntáka'an páxtú san. ¹⁹ Ntá tsi María sán ne, xnuu vá'a ña nima ñá é un ntíi é dé kuení ña nuu i sá'a. ²⁰ Dá kúnú'u paxtú san ne, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ntánakué'e ña sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i un ntíi ntíi é téku ña nī e ini ña, tsí kúntaa un ntíi ntíi vatā ó kaka'an ánjē san ni ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kán

²¹ Dā kúvi una ntúvi ne, ē'nté nuu ña un síin kúnū é ixi i'xá san vatā xkoó ini ña. Kidáā ne, xntánteē ñá i é Jēsuu kunáni, divi dīvi é káka'an ánjē sán ni Māría nte dí'na dá kū'un i'xá ña.

²² Dā xee tá'an ntuvi é ntuntoo ña, vatā ó kaka'an lei Muísee ne, kue'en ní'i ña i'xá san ñuú Jerusaleen é ntāda ña i kuenta ntá'a Xuva kō. ²³ Dé ntaa ña sá'ā, tsí kuān ó kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntíi ntíi i'xa tii, i'xa nuu i ne, kuntoo xio kuenta iña Xuva ko”, ka'án lei san. ²⁴ Kué'en ña, kúntído ña doméni nú nāa kán di, vatā ó kaka'an lei iña Xuva ko: uun na'a paloma ntíkín o ūvi páloma na'nu.

²⁵ Ntuvi tsikán ne, kátūví uun ñatíi ñuú Jerusaleen, ñá nani Símiuun ña e dóo va'á ña'a, e dóo kanuu ini ña Xuva kō. Kantétu ña amá ki'xi ña nakakú ñuú Israee. Espíritū Sántū sán tuvī ní'i ñá Símiuún ne, ²⁶ xé'e ñā é kūtuni Símiuun tsí ña kuví ña tē ña di'na kiní ña Crístu, ña táxnūu Xuva kō. ²⁷ Kidáā ne, kué'en ñā má ūkún kán, tsí Espíritū Sántū sán ne, náñē'e ñá ña é kuān koo vií ña. Divi tsi ntuvi tsikan kué'en ní'i Jósee san ni Māría san i'xá ña Jesuu má ūkún kán di é ntāda ñá i kuenta vatā ó kaka'an lei san. ²⁸ Kidáā né, kí'i Símiuún san i, iní'i nteé ña i ne, dá kidáa káka'an ntá'ví ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

²⁹ Xuvā kó, vi'i a vé ne, é vā'á o é tā'xi nto itsi é na kúvi u ve,

tsi é kúntaa vatā ó kaka'an ntó nī ko.

³⁰ É iní u nuú ko ve, ña e véxnakakú ntí,

³¹ ña e táxnūu nto é kīni un ntíi ntíi ñá ntoo ñuxiví sa.

³² Divi ña naxi'í nuu ña ñuxivi vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu nuu ko.

Dōo xi'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñuú Israee san di.

Kuan o ka'an Símiuun.

³³ Uva Jēsuu ni dí'i ñā ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é káka'an Símiuun iña i'xá ña. ³⁴ Kidáā né, nāxnūu viko Símiuún san ña ne, dá kakā'an ñá ni Māría, dí'i Jēsuu:

—Koton tsí i'xa sa'á ne, vé'xí é vīi e dóo titín ña'a ña Israee sán ne, kó'xo ñā né, o nakuntāñi ñá kuenta iña i. Dōo titín ña'a san koto ña i ne, nantii ní'ni ña i, ³⁵ vata koo é dukuan koo kūtuni nté o ntādē kuení ntí'xe ña'a san. Divin dí, dōo u'vi kuví ó, vata tē káá é ūvi nuu i ní'ni ntído nima ó di —ka'an Símiuún san ni Māría.

³⁶ Íkán ntitsi úun ñadī'í, ña e dóo atā, ñá nanī Ana, ña é ka'án naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá vi'i Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi íntóo ní'i ta'an ña ni xī ña. ³⁷ É ita ntí'xin kīmi díko kīmi kuia é ntukíi ñā. Nā nī ntíi kué'en ña má ūkún kán. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu ini ña Xuva kō ne, kaitúvi ixi ña ne, kaka'an ntá'ví ña di. ³⁸ Ura dú'va tsi i xéé Aná san mí ntōo ña ne, eni ntu'u ña kánakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ūn ntíi ntíi ña'a san, ña ntantétu xoo é xee i é nakakú ñuú Jerusaleen.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kidáa ne, da kúvi dé ntaa ntí'i ñā é kākā'an lei Xúva kō ne, kúnū'ú ña ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mii ñā, mí nani Nazāree. ⁴⁰ Ikān éni ntu'u i'xá san é'nu. Dōó ntii é'nu. Dōó ki'in iní i. Dōo kuínima Xúva ko i.

Dā tuví Jesuu má úkún kán

⁴¹ Kuia kuía ntáñe'e uva Jēsuu ni dí'i ñā ñuú Jerusaleen dá kakuvi viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō. ⁴² Dā xee tá'an uxuvi kuía Jesuú ne, kué'en ntí'i ña ñuú Jerusaleen váta xkoó ini ña da kaxío viko san. ⁴³ Dā inú kava viko sán ne, ítuví mii Jēsuu Jerusaleen, é nté ña ni iní dí'i ñā, nté uva ñā. ⁴⁴ Te kúntí'xi i'xá ña mé'ñu ñā'a san, kuíni ña. Uun ntuvi va vá'a ñú'u ña ítsi da kútuni ña é ña te ntíkín ntu i'xá ña ña. Kidáa ne, eni ntu'u ña nántuku ña ñā mé'ñu ñāvi'i ña ni ña iní ña. ⁴⁵ Ñá ni nāni'i ñā ña. Kidáa né, ntiko kōo xtúku ña, kue'en ñā, kúnantúku ña ña ñuú Jerusaleen. ⁴⁶ Dā kúvi uni ntúvi ne, nāni'i ñā ña iní ukún kán. Ntoo ni'i ña mastrú lei, kaini ña e ntáka'an ñā ne, katsixe'e Jēsuú san ñā dí. ⁴⁷ Un ntí'í ntí'í ña e téku i ne, koó dā ntákudu'va ña, tsi dōó ntító Jesuú san ne, dōó ini ña nté koo nantiko kōo ñā dí. ⁴⁸ Dā iní uva ñā ne, koó dā kúdu'va ña. Dí'i ñā né, kaka'an ña:

—I'xá mii ko, ¿nché kui kuān o dén ntun nī ntí? ¿Ñá inin ntun tsí ntuví ntí uva o né, dōo ntántí'i iní ntí ntánantukū ntí o? —ka'an ña.

⁴⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu ntō ko? ¿Ñā ntu iní nto tē kantio é i'a kutūví u má vi'i Uvā ko? —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵⁰ Ntá tsi ña ni ñé'e díki ñā nee iña é kākā'an ñā ni ñā.

⁵¹ Kidáa ne, kúnū'ú Jesuu ni úva ñā ñuú Nazaree ne, dē ntaa ntí'i ña nēe e teé tsiñu uva ña ñā. Dí'i ñā ne, xnuu vá'a ntí'i ña sá'ā nima ña. ⁵² Jesuú ne, kué'ēn é'nu ña. Dōo kúki'in iní ñā dí. Dōo kuínima Xúva ko ña, ni ún ntí'í ntí'í ñā'a sán dí.

3

Dá kākā'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Dā kúvi xe'un kuia é ídé Tiberiu ña é kadē kú've un ntí'í ntí'í ñuú é káduku ntée Romá ne, kidáa odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Heródē ñuú Galileá dí. Ení Heródē, ñā nani Fēlipé ne, odo nuū ñā ñuú Traconite ni ñuú Ituriá dí. Ña nani Līsaniá ne, odo nuū ñā ñuú Abilinia. ² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ña dutu ñā odo nūu. Ntuvi tsikán ne, xée tū'ún Xuva kō nta'a Juaan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ña ñuu itsí kán. ³ Kidáa ne, kué'ēn Juaán san, ita ntí'xin ña dá kanií díñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña dí, vata koo é na káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña. ⁴ Sá'ā kúvi vata o xnteé na'a ña ka'án naa Xuva ko, ñā nani Isāia, kaká'an ña:

Xée ñūu ítsí kán uun tatsin é un ntii tsi kākā'an:

“Nākoo tú've ntó itsi Xuva kō; nakaán nuu nto itsi ntaa mí kí'in ña.

⁵ Un ntí'í ntí'í xi'ntí'í ne, ntadí nuu.

Mí'i ío xuku ni tí'í í ne, ntuntaa.

Itsi mí dōo nakutá'nu ne, ntuntaá dí.

Itsi mí ña vá'ā o ne, ntuvá'a dí.

⁶ Kidáa ne, un ntí'í ntí'í ña'a san kiní ña ña é taxnúu Xuva kō é nakakū ñā kō”, kuan o ka'an tatsín san.

Du'va o ka'an Isáia san. ⁷ Ñá tē nté kaa ña'a xée ña mí tuví Juaan é ntio ña é nakútsi ntute ña ña ne, kaka'an Juaán san ni ña:

—¿Ntō'o é tatá koo nto e dōo kīni ntáa nto! ¿Xóo ntu kakā'án i ni ntō é kúvi nakáku nto é ntō'o nto é ta'xi Xuva kō ve? ⁸ Vá'a tsí koo vií nto vata koo e díto é nadama nti'xe nima nto. Ñá ku ka'án ntó ni tā'an nto: “Xo'ō né, tatá vi'i Abraan o”. Kaka'án u tsí Xuva kō ne, kúvi ntada ña xuu tatá Abraán tē dí ntio ña. ⁹ Dukuān ne, é ío tu've káa ntee é nakān ntí'i ña utun sán un tsi nte nú ditsin i. Un ntí'í ntí'í utun é ña kakíi kíti vā'á i ne, katsin ña ne, dá ká'mí ña —kuān o ka'án Juaán san ni ñā'a san.

¹⁰ Kidáa né, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo vií ntí kuan? —ka'an ñā'a san.

¹¹ Dá kakā'an Juaán san ni ñā kídāa:

—Xoo é ío uvi du'nu i ne, na kué'é ña kunūu tuku ña'a, ña é ña tuví dú'nu i. Tē xoo é ío é kae'xí i ne, na kué'é ña

dava na kā'xí ña'a, ña é ña tuvi é kā'xi —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kũtsi ntute ña ne, dā tsíxe'e ña Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií ntí di? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'án Juaan:

—Ña kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xóo san; mii tsí é kuido nto vatā ó kaka'an leí san —ka'an ñá ni ñá.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsixe'e ñá di:

—Ntí'í ni, ¿ntē ntú koo vií ntí? —ka'an ña.

Ne, kaka'án Juaan:

—Ña kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Nā kākán ka nto xá'vi nto, tsí e dívi tsí é kani'i nto —ka'an ñá ni ñá.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaítsu'un ñá ntantétu ña. Ntádē kuení mii ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña. ¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñá ni ūn ntí ña'a san:

—Xu'ú ne, kũdii ntute kadá'vi ú nto da kanakũtsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ūn ña'a, ña e díí díí ka ka'nu é xu'u, é ntē ña kainuu á'vi ko é nantúte ú xo'o nti'xen ña. Dívi ñá ne, ñá tē ntúte dā'vi ñá nto, tsí Espiritū Sántu sán dā'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi. ¹⁷ Dívi ñá né, ni'i nta'a ña ūtun é kani ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mi ña xáka san mé'ñu ñū'u san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, titín ka nuu i é kaka'án Juaán san ni ñá'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñá tú'ūn va'á san di. ¹⁹ Ntá tsi de tí Juaán san nī ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'i Heródē san ñadí'i ení ña Felipe, ñá nani Heródia. De tí ña ni ñá kuenta iña é un ntí'i nuū i é kīni kaa é idé ña di. ²⁰ Ntá tsi dā téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ñá Juaán san viutun.

Dā ítsi ntute Jesuú

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakũtsi ntute Juaán san un ntí'í ntí ña'a sán ne, ítsi ntute Jesuú ntá'a Juaán san di. Dá kakā'an ntá'ví Jesuú ne, ura dú'va tsi nákaan xí'i e dukún kán. ²² Díto tsi vé'xi daxi daxi Espiritū Sántu san vata kaa paloma é

nākuntéku díki ñá ne, dā téku ña uun tatsín e dukún kán é kaka'an:

—Dívin é i'xá mii kó e dóo ntio ko. Dívin é nakaxnúu ú o —ka'an tátsín san ni ñá.

Ñavi'i ata Jēsuu

(Mt. 1:1-17)

²³ É kũvi oko u'xi kuia Jesuú san da éni ntu'u ñá edé tsiñu ña. Dívi ñá né, i'xá Josee ña, kuíni ña'a san. Josee san ne, i'xá Elii. ²⁴ Elií san ne, i'xá Mataa. Mataa san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee. ²⁵ Josee san ne, i'xá Matatia. Matatía san ne, i'xá Amoo. Amoó san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Eli san ne, i'xá Nagai. ²⁶ Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatía san ne, i'xá Semei. Semeí san ne, i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Judaa. ²⁷ Judaá san ne, i'xá Juanaan. Juanaán san ne, i'xá Resa. Resá san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabeé san ne, i'xá Salatíee. Salatíee san ne, i'xá Neri. ²⁸ Nerí san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Adi. Adí san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaán san ne, i'xá Ee. ²⁹ Eé san ne, i'xá Jesuu. Jesuú san ne, i'xá Eliezee. Eliezeé san ne, i'xá Joriin. Joriín san ne, i'xá Mataa. ³⁰ Mataa san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaá san ne, i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Jonaa. Jonaá san ne, i'xá Eliaquiin. ³¹ Eliaquiín san ne, i'xá Melea. Meleá san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan. ³² Nataán san ne, i'xá Davii. Daví san ne, i'xá Isaii. Isaií san ne, i'xá Obee. Obeé san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun. ³³ Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaá san ne, i'xá Amiin. Amiín san ne, i'xá Arni. Arní san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa. ³⁴ Judaá san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaá san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá Taree. Tareé san ne, i'xá Nacoo. ³⁵ Nacoo san ne, i'xá Seruu. Seruú san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Peleé san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala. ³⁶ Salá san

ne, i'xá Cainaan. Cainaán san ne, i'xá Afasaa. Afasaá san ne, i'xá Seen. Seén san ne, i'xá Noee. Noeé san ne, i'xá Lamee. ³⁷ Lameé san ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá Jaree. Jareé san ne, i'xá Malalee. Malaleé san ne, i'xá Cainaan. ³⁸ Cainaán san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá See. Seé san ne, i'xá Adaan. Adaán san ne, i'xá Xuva kō.

4

Dā nchó koto ntee tó'ō e ña vá'ā san Jéssu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesuú ne, nuu tsitu Espíritū Sántū sán nima ñá, ntiko koō ña é ñe'e ña nú ntute ka'nu é nani Jōrdan. Kue'en ní'i Espíritū Sántū san ña, kué'en ña ñūu ítí kán mí xoxó ña'a. ² Ikán itúvi ña uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'ō e ña vá'ā san ne, ito ntee ña. Ñá ni ē'xí kue'en ña ntuvi é itúvi ña ikán. Dā rkontúví ne, kākín ña. ³ Kidáā né, kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva ko o né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'ū —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña.

⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tañú'ū san kantío ña'a san, tsí kantio ña un ntí'í tū'ún é kaka'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñá ni ña.

⁵ Kidáā ne, kúxee ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña uun itsi mi dóo dūkun. Uun da'na tsi nañé'e ña un ntí'í ntí'í ñūu é íó da kaní ñūxiví ne, ⁶ kaka'an ni Jesuú san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kú'ven dá kaní ñūxiví san. Ta'xi u é un ntí'í e dóo va'á san é kúví ña o. Tsí xu'ú ne, é ntúvi kuenta ntá'a ko é un ntí'í sá'ā ne, kué'e ú da xóo ka tsi é ntio ko. ⁷ Te nakūnchítin nūú ko ne, te kunūu ini ó ko ne, é un ntí'í kúvi ña o —ka'an ni Jesuu.

⁸ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Tū'ún Xuva ko ne, kaka'an: “Kunūu ini o Tó'ō o Xuva o. Da mii tsi ña é kuínti'xe o ña”, ka'an —ka'an ñá ni tó'ō e ña vá'ā san.

⁹ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñūú Jerusaleen. Nakáa ña díki

xúkun ka'nu mí'i e dií dií ka dukún ne, dá kaká'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é divín é I'xá Xuva kō ne, nakō'xón nuun kúñu o un tsi nte í'a. ¹⁰ Tsí kaka'an tū'un Xuva kō: Tsí taxnūu ña ánje ña é vii ña o kuenta, é kūnuu mé'ñu kūnuu dava ña o.

¹¹ Kūrkaa ánje san o,

vata koo é ña náki'in nté uun xuu, ka'an —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni Jéssu.

¹² Ne, nántiko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Du'vā ó kaka'an tū'un Xuva kō di: “Ñá ku nté dúkuu kōto nteen Tó'ō o Xuva o”, ka'an —ka'an ñá ni é ña vá'ā san.

¹³ Dā ña ni kuvi vii tó'ō e ña vá'ā san nté koo vii é kō'xó ntéé Jesuú ne, kíi ntee xio, kue'en.

Dā éni ntu'u Jéssu dé tsiñu ña ñūú Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Nāxee Jéssu ñūú Galilea, nuu tsitu nima ñá Espíritū Sántū san é vii ñá tsiñu ña. É da mí'i ká ñūú ntáka'an ñá'a san íña Jéssu. ¹⁵ Nakuá'a ña ñá'a san ta'án ñūu ta'án ñūu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Un ntí'í ntí'í ña'a san ntáka'an ña e dóo va'á Jéssu.

Dā itúvi Jesuu ñūú Nazaree

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Kidáā né, nāxee Jéssu ñūú Nazaree, mí é'nu ña. Ntuvia dá ió dá'na ne, kué'en ña má vi'i mí nataká nuu ña Israee váta xkoó ini ña. Nákuntísi ña é nakuá'a ña tū'un Xuva kō. ¹⁷ Xé'e ña ña tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isáia. Nakaán ña ne, nāni'i ña mí du'vā ó kaka'an:

¹⁸ Espíritū Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko,

tsí divi ña teé tsiñu ña ko é ká'án u tū'ún é vá'á ni ña ntá'vi.

Divi ña táxnūu ña ko é ká'án u ni ña ñū'u kutū nté koo nakáku ña,

ní é nakaán u ntuxnúu ña kuáa,

ní é nakakú u ña ntáde xení ña'a ni ña,

¹⁹ ní é ká'án u tsi é xee ntúvi e dóo va'á koo vii Xuva ko ni ña'a.

Kuán ó kaka'an tū'ún é nakuá'a ña.

²⁰ Kidáā ne, naxtínūu Jesuu tūtú san ne, dá nakué'e ña ña kaxntíi nú vi'i mi ntánataká nuu ña ne, nákutúví xtuku ña. Un ntí'í ntí'í ña ntoo sán ne, ntaíto

ña ña. ²¹ Kidáa ne, éni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñā:

—Tū'ún sa'á ne, é vevii é kākuntaa vata kaa e téku nto dá kanakuā'a ú nto —ka'an Jēsuu.

²² Un ntíí ntíí ña'a sán ne, vá'ā ó ntáka'an ñá iña Jēsuu. Da kúdu'va ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an ña. Ntatiin mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Ñā ntu te i'xá Josee ñá sā'a? —ka'an ñá'a san.

²³ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—Ncho ka'an ntó nī kó vatā ó ntáka'an ñá'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntó ne, ntavá'a mii ntó kúñu ntó.” O ncho ka'an ntó nī ko: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuú Capernaú ne, kuān koo vii nto i'a di, ñuú mii ntó”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi nté uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ñá ntō ña'a san, ña ñuú mii ñā, é kīni ña tú'ún é kākā'an ña. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi ñá te da dīi ñadi'í kii san ntoo ña ñuú Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidáa ne, ña ni kīn kuē'en tsi davi uni kuia nte dáva ne, dōo kútama ña'a san da kaníi ñuú san. ²⁶ Ntá tsi ña ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntíi ña ñadi'í kii, ña ñuú Israee, tsi táxnūu ña ña é kixntíi ña uun ñadi'í kii, ña ñuú Sareta, ñuu é tuví étsin Siduun. ²⁷ Ñá te da dīi ña ntákuví kuí'i é kánako'xo kúñu i ntóo ña ñuú Israee ntuvi da katúvi ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Eliseu, ntá tsi nté uun ña'a, ña ntánchokuví, ña ni ntuvá'a ña. Tsi mii tsi Nāmaan, ña ñuú Siria, ntuvá'a ña —ka'an Jēsuu.

²⁸ Ntá tsi ña ntoo iní vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, un vá'a tsi kúdiin ña dā téku ña é kuān ó kaka'an ña. ²⁹ Nákuntāñí ña'a sán ne, nakunu ña Jēsuu ñuú ña. Kue'en ní'i ña ñā rki uku é nakō'xó nuu ñá ña. ³⁰ Ntá tsi kii ni'ni Jēsuu mé'ñū ña'a san, kué'en ñā.

Ñatíi, ña é nuu é ña vá'ā nima i (Mr. 1:21-28)

³¹ Jesuú ne, kué'en ña ñuú Capernaú é tuví ñuú Galileá ne, ikan kanakuā'a ña ñá'a san ntúvi dá iō dá'na. ³² Koó dā kúdu'va ña'a san tú'ún é kanakuā'a ña ña, tsi dōo ini Jēsuu nee é kākā'an ña.

³³ Má vi'i mí nataká nuu ña Israeé san ne, tuví uun ñatíi, ña é nuu é ña vá'ā nima i ne, un ntii tsi kākā'an:

³⁴ —¡Na koo mii ntó ntí! ¿Neé ntu vii ntó nī ntí, Jēsuu, ña ñuú Nazaree? ¿Vē'xí ntu nto é nākunaá nto ntí? Xu'ú ne, iní u nto, tsí divi ntó e dōo va'á nto iña Xuva ko —ka'an ni Jēsuu.

³⁵ Kidáa ne, de tí Jēsuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ñá ni i:

—¡Diin tsi kutūvin! ¡Ntiin nima ñátíi sá'a! —ka'an ñá nī e ña vá'ā san.

Kidáa né, un ntii tsi nāntava é ña vá'ā san ña ñu'u kan, mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san da ntii nima ña. Ntē ña ni ní'i kuí'i ña da ntii é ña vá'ā san. ³⁶ Dōo u'ví ña'a san un ntíí ntíí ñá da iní ña. Ntátsixe'e ta'an mii ñā:

—¿Neē ntú tu'un sá'a? Ña sá'a ne, ¿nté kui dōo iō ña é vii ña? Tsi dá mii tsi kākā'an ñá ne, kūvi idé ña nakúnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

³⁷ Da mí'i ká ñuú san ntáka'an ñá iña Jēsuu.

Dā ntavá'a Jēsuu ñuntíi Sīmuún Pedru

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kidáa ne, nákuntísi Jēsuu, ntáka ña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kué'en ñā nú vi'i Sīmuun Pedru. Íkán tuví ñuntíi ña ne, dōo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dā xe'e ntá'a Jēsuu é na ntāvá'a ña ña. ³⁹ Nákuntēi Jēsuu nuu ñadi'í san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntíkó ka'ni san. Ura tsí i nakuntísi ña, da de vá'a ña é ká'xí Jēsuu ni ñá'a ña.

Dōo titín ña ntánchokuví ntavá'a Jēsuu

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ura da kaído nuu ngántíi san ne, xée ūn ntíí ntíí ña'a san, xee ní'i ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí tuví Jēsuu. Dōo titín nuu kuí'i ntákuví ña. Tíin nta'a Jēsuu ñá'a san xe un xé un ñā, ntavá'a ña ña. ⁴¹ Ñá te da dīi ña ntánchokuví san ne, ntíi é ña vá'ā sán nima ña. Koó dā ntákachu'u ntáa é ña vá'ā san, ntáka'an:

—¡Divi ntó é I'xá Xuva ko ntó! —ka'an.

Ntá tsi de tí Jēsuu ni é ña vá'ā san. Ñá ni xē'é ña itsi é ká'an, tsí ini tsí divi ñā é Cristu ña, ña e táxnuu Xuva kō.

Kaika Jesuu kán̄i ñūú Galilea, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san
(Mr. 1:35-39)

⁴² Dā tuví ne, kué'en Jēsuu díñi ñūú san mí xoxo ntóo i. Ntá tsi ñā'a sán ne, dōo nántuku ña ñā. Xée ñā'a san mí tuví ña ne, ñá ni nataxā ñá ña, tsí ña ni ntío ña'á san é k̄'ín ka ña. ⁴³ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Da mií é k̄'ín ka ú xio ñūú san, kika'án u ni ñā'a san tú'ún é vā'a iña i mí kadē k̄'ve Xuva kō, tsí ñi tsiñu sā'a e táxnuu Xuva kō ko —ka'an Jēsuu.

⁴⁴ Kué'en ñā ne, kuka'an ntódo ña ni ñā'a má vi'í mi ntánataká nuu ña Israeé san dá kan̄i ñūú Judea.

5

Nuu i e dóo ka'nu e kúvi n̄i ña ntát̄in tsákā

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuvi ne, ntitsí Jesuu díñi míni ká'nu é nani Genesāree. Ná te da d̄i ñā'a xee ña é k̄ini ñá Jesuu. Un tsi tavi núu ña ñā e dóo ntio ña é k̄ini ña tú'un Xuva kō. ² Iní Jesuu úvi tun ntōo íxū é ntoo díñi ntute k̄an ne, ña ntátava tsákā sán ne, é ntii ña tun ntōó san é nakate ña xunu ña. ³ Kidáā ne, kúxēe Jesuu iní tun ntōo Simuún san ne, dā ikan ñá ña da xe'e é na ñak̄'ín ika ká ña iní ntute san tun ntōó san. Kidáā né, eni ntuvá'a ña ni ñā'a san. ⁴ Dā kúvi ka'an ñá ni ñā'a sán ne, kidáā ne, kaka'an ñá ni Simuun:

—Kuē'en ni'í nto t̄un ntōó san iní ntute mí k̄unú san ne, dá nakuítá nuu nto xunu nto, dá t̄in nto tsákā san —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵ Simuún san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kué'en niñu vétun é ñū'u nt̄i, ntáde tsiñu nt̄i ne, nté uun tsákā ña ni ní'í nt̄i t̄i. Ntá tsi te ñi'í nto ká'an ntó ne, nakuítá nuu xtuku nt̄i xunú nt̄i —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nt̄i'xe ña ne, niñ kuē'en tsí ñū'u tsitu tsákā san xunú ña dā nátavā ña. Dókō sá ni ntātsin tu'un xunú ña. ⁷ Kidáā né, íde ña nta'a ña ni ñá ñū'u tuku tun ntōó san vata koo é k̄'xi ña, kixnt̄i ña ñā. K̄'xi ña ne, natsítu kuē'en ñá ntuvi t̄un ntōó san. Dókō sá te ni nt̄i ntoko tun ntōó ña. ⁸ Dā iní Simuun Pedrú san nté o kúvi ne, nākunchít̄i ntāa ña nuu Jēsuu, dá kakā'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ō, tsí xu'ú ne, dōó iō kuetsí ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁹ Tsi dóo ū'ví Simuún san, ni ūn nt̄i nt̄i ña nguū san, tsi dóo kue'e tsákā táva ña. ¹⁰ Kuan ō kuíni Santiaú san di n̄i Juaan, i'xá Zebedeu, ña é dad̄i ntáde tsiñu ni Simuún san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni Simuun kidaā:

—Ñá ku u'v̄i o. Tsí vatā o den da t̄in o tsákā ne, un tsi nté veví ne, kuan kōo ni'í o ñā'a, ña é kuntik̄in Xúva kō di —ka'an ñá ni Simuun.

¹¹ Kidáā né, ntii ni'í ña tun ntōó san díñi ntute k̄an né, dā tsóo mii nt̄i ña iña ña, dá kuē'en ñá, kuntik̄in ñá Jesuu.

Dā ntavá'a Jesuu ña nako'xo kúñu ī
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Uun ntuvi ne, tuví Jesuu uun ñūú ne, xée uun ñat̄i, ña é kanako'xo kúñu ī. Dā iní ña Jesuú ne, nākūt̄inteí ña ñū'u k̄an, kaikan ña dá xe'e:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi nakuitá ntó kuí'í ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

¹³ Kidáa ne, t̄in nta'a Jēsuu ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Ntio ko. ¡Na ntuvá'an ve! —ka'an ñá ni ñā.

Ura dú'va tsi i kue'en nt̄i'xe kuí'í é kanako'xo kúñu ñā. ¹⁴ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nté uun ñā'a san ña ku ká'an ni'in ña. Mii tsí é kuē'en nta'a dutú san na kin̄i ñá o. Kuē'en ni'in doméni iña i é ntuvá'an san vata ō ka'an Muísee, vata koo é un nt̄i nt̄i ñā'a san kutúni ña tsi é ntuntoon kuí'í é k̄akuvi o —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi da dí'í dí'í ka kúxēe nuu tú'un iña Jēsuu. Ná te nté kaa ñā'a nataká nuu ña é k̄ini ña é k̄aka'an Jesuú n̄i é ntuvá'a ña kuí'í ñá di. ¹⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kii nteé xio ña mí xoxó ñā'a ntoo ña ne, ikan kuka'an nt̄i'ví ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun ñā'a, ña nat̄in
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ñá ni ñā'a san. Ikān ntoo ña fariseu ni mastrú leí di, ña vé'xi da kan̄i ñūú Galilea, ñūú Judeá, ni ñūú Jerusāleen. Dōo xé'e Xuva kō é k̄uvi vií Jesuu é ntavá'a ña ña ntánchokuvi. ¹⁸ Kidáā ne, xee ní'í ña uun ñat̄i, ña nat̄in, ntékū

ña chidō. Ncho k'vi ni'i ña ña iní vi'i kan é xtuví ñá ña nuu Jesús, ¹⁹ ntá tsi ña ni nani'i ña nté koo k'vi ña, tsi ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuān ne, kúxēe ña rki ví'i kan, dā nakuído ña xkiti tsió san ne, da nákiñ ñá ña nchokuví san, kanñi tsi ña ni chido ñá, nuu Jesús. ²⁰ Dā iní Jesuu tsi dóo ntánuu iní ña vexní'i ñá ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—Vevii ne, é dē ka'nu iní u ni o kuetsí o ve —ka'an ña.

²¹ Kidáa ne, mastrú lei san nī ña fariseú san ne, eni ntu'u ña ntádē kuení mii ñá: “¿Neē ntú ña'a ña sá'a é dotō tsi kaka'an ñá tú'ūn e dóo xii kaa? Tsi xoxo kuví vii i é káda ka'nu iní i ni kuetsí kō. Mii tsi Xuva kō é kúvi vii ña.” Kuān ó ntádē kuení ña.

²² Ntá tsi Jesuu ne, kūtuni ña nté o ntádē kuení ña'a san ne, tsixe'e ña ñá:

—¿Nté kuān ó ntádē kuení ntu nto?

²³ ¿Neé ntu é dií ka ña ntii tú'ūn é ká'án u, te kuiní nto: “É ntōo kuetsí o vē”, o te ká'án u: “Nakuntísin ve, nakakan?” ²⁴ Nañé' é u nto tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuví vii u é nakate u kuetsí ñá'a ñuxiví sa —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña natín san:

—Nākuntísin vé ne, dá naki'in chido o ne, dá kūnú'ūn nú vi'i o kán —ka'an Jesús ni ña.

²⁵ Ura tsi i nakuntísi ña natín san mé'ñu ūn ntíi ntíi ña'a san ne, da náki'i ña chido ñá, kunú'u ña nú vi'i ña kán, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ²⁶ Un ntíi ntíi ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. Dukuān ú'vi ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e iní o vevii —ka'an ña.

Dā kána Jesuu ñá nani Lēvii
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Dā kúvi sá'a né, ntíi Jesuu, kué'en ña. Xée ñá mí tuví ña kaido diu'un xōo iña ñuú Roma. Levii nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xōo ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntikín ko —ka'an ñá ni ñá.

²⁸ Kidáa ne, nākuntísi Levii san. Tsoo mii ntíi ña iña ña, kué'en ña, kantikín ñá Jesuu.

²⁹ Da rkontúvi ne, tsū'un Levii san viko nú vi'i ña kan kuēnta iña Jesús. Ná te da dīi ñá'a, ña ntánataka diu'un

xōo iña ñuú Romá san, náaká nuu ña. Kidáa ne, uun tsi itsi intóo ntíi ntíi ña nú mesa. ³⁰ Ntá tsi ña fariseú san ni mastrú lei é dadíi tsi ntáde tsiñu ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntée ña ña ntántikin Jesús, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntaé'xi dadíi nto nī ña ntánataka diu'un xōo iña ñuú Romá san, ni ña iō kuetsí i di? —ka'an ñá ni Jesús.

³¹ Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Xoó ña'a, ña é vā'á ne, ñá kantío ña medíkū. Tsi mii tsi ña ntánchokuví san é ntío ña medíkū. ³² Ná te ña é vā'á san ña é vexnantukū u, tsi ña iō kuetsí i san, vata koo é na natívi iní ña kuetsí ña —ka'an ñá nī ña fariseu.

Kuenta iña i é kuntoo ixu o
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ntáka'an ñá ni Jesús:

—Ña ntántikin Juaán san nī ña ntántikin fariseú san ne, dōo ini xkuntoo ixu ñá; dōo ini ka'an ntá'ví ña di. Ntá tsi ña ntántikin ntó ne, nguentúvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Vá kúvi ntu vii nto é ña ká'xi ña'a san mí iō víko e ntatánta'a ña da ntóo ni'i ña ña e tánta'a san? ³⁵ Ntá tsi tē xee úra i é ki'in ni'i ña ña e tánta'a sán ne, da kidáa kuntoo ixu ñá —ka'an ña.

³⁶ Kantaa ña ni ña nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xée i é nākunteé nuu du'nu ata. Te kuan kōo vii ña ne, natívi ñá du'nu xée san ne, ñá vā'á ito ka, tsi ña te dadíi tekú doo xée san nī doo atá san. ³⁷ Ntē xoxo tsu'un i ntute tinti'o xée san iní ñá atá san, tsi ntute tinti'o xée san ne, dóo ntii iní i ne, ntáta ñá atá san. Ñá san ni ntute tinti'o sán ne, ntuvi kunáa te ntáta. ³⁸ Dukuān é kantio é kú'un ntute tinti'o xée san iní ñá xée san di. ³⁹ Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atá sán ne, ñá vādá ntio i ntute tinti'o xée san, tsi dií ka vā'a xi'i ntute tinti'o atá san é ntute tinti'o xée san, kuiní i —ka'an Jesús ni ña.

6

Dā táva ña ntini'i Jesuu xoko trigu
ntúvi dá iō dá'na
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu ni ña ntini'i ñā, itā nti'xin ña má trigu kan. Ña ntini'i ñā né, tāvá ña xoko trigú san, dā xiín nuu ña nta'a ña ne, dā é'xi ña ntikin i san. ² Kidāā né, iō ñá fariseú san ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kuān ó ntáde ntu nto? Tsi dóo xií kaa é kuān koo vii o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté ó dé Davii ni ña ntini'i ña uun ntuvi dá dóo kákin ña? ⁴ Tsi kukí'vi ña iní vi'i Xuva kō né, dā kí'i ña tañú'ū e kúviko iña Xuva kó ne, dā é'xi ña, ña ña ni ña ntini'i ña, kuān te da mii tsi dutú san é kúvi ka'xí ña tañú'ū e kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kadē kú've u iña ntúvi dá iō dá'na san —ka'an ña.

Ñatíi, ña natín nta'a i
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Tuku ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuú san má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntu'u ña kanakuā'a ña ña'a san. Ikān tuví uun ñatíi, ña natín nta'a i. ⁷ Mastrú leí san nī ña fariseú san ne, ntaíto xu'ū ñá Jesuu nté koo vii ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá iō dá'na san ne, vata koo é nī'i tsi ña nté koo tsi'i kuétsi ña ñā. ⁸ Ntá tsi Jēsuú ne, iní ña nee e ntádē kuení mastrú leí san nī ña fariseú san ne, kaka'an ñá ni ñatíi, ña natín nta'a i san:

—Nākuntítsin ne, dá kuntítsin mé'ñū ña ntoo san —ka'an ña.

Nākuntítsi ña ne, íntítsi ña mé'ñū ña'a san. ⁹ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña nguií san:

—Iō é tsixē'e ú nto ve. ¿Neé ntu é vā'á vii o ntuvi dá iō dá'na? ¿O vii o é vā'á ne, o vii o é kíni kaa? ¿O nakākú o ñā'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Ito díto Jesuu un ntíi ntíi ña ntoo diñi ña ne, dá kakā'an ñá ni ñatíi san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ñatíi san ne, ura tsi i ntuvá'a nta'a ña. ¹¹ Ntá tsi ña nguií sán ne, dōo kúdiin ña. Eni ntu'u ña ntáka'an ña neé ntu é vii ñá ni Jēsuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxúvi ñā'a pustru ña

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ntuvi tsikán ne, kué'en Jēsuú uun itsi xukū mí kūka'an ntá'ví ña. Nii niñú san kaka'an ntá'ví ña ni Xuva kō. ¹³ Dā tuví ne, kāna ñá un ntíi ntíi ña ntántikin ñá ne, da nākaxnúu ña uxuvi ñá'a xoo é vii i pustru ña.

¹⁴ Ña sā'a é nakaxnúu ña é vii ñá pustru ña: Simuun, ña e xntánteē ña é Pedru kunáni ña; ni Ándree, ení Simuun; ni Sántiau, Juaan, Felipe, Bartulume, ¹⁵ Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Simuun, ña xntánteē ña é Zeloté di; ¹⁶ nī Júdā, ení Santiau; ni tūku Júdā, ñá é vē'xí ñuú Iscariote, ña ña é diko ña Jēsuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuā'a Jesuu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Dá kúntíi Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntítsi ña mí není nuu ne, ikān náataká nuu un ntíi ntíi ña'a, ña ntántikin ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san náataká nuu ña ntuvi tsikán di, ña é vē'xí da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusáleén di, ni ñuú Tiru ni Síduun, ñuú é ntoo diñi ntute ñu'u kán. Xée ña é kiní ña é kaka'an Jēsuú ne, é ntavá'a ña ña nēe kui'i ntákuvi ña. ¹⁸ Ña ntánto'o i é ñu'u é ña vá'á nima í ne, ntuvá'a ña di. ¹⁹ Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san ncho tñ nta'a ña Jēsuu, tsi iní ña tsi dóo iō ñá é vii ña é ntavá'a ña un ntíi ntíi ña'a san.

Xoo e dñi i ne, xoo é ña dñi i
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ito Jesuu ña ntini'i ña ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Nté kuān nte vá'á o iña nto é ña tuví neé iō nto, tsi kaduku ntée nto mí kadē kú've Xuva kō.

²¹ Nté kuān nte vá'á o iña nto é vevíi e ntákakin nto, tsi rkontúvi ne, nta'a nto.

Nté kuān nte vá'á o iña nto é vevíi ne, ntaéku nto, tsi rkontúvi ne, naxkuntée nto.

²² Nté kuān nte vá'á o iña nto dá ña ntío kue'en tsi ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntō, da ntáka'an ntée ña nto, da ntánantii níni ña nto tsi ntántikin ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. ²³ Na nākunuu dñi kue'én nima nto. Un tsi kantíta mii ntō e dóo dñi nto ntuvi dá

kuan kōo vii ña ni ntō. Tsí ña ni ntō ne, ní'i nto ūun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsí kuān o dé xení ñata ñā, ña intōo nte ntúvi di'na, nī ña ka'án naa Xuva ko.

²⁴ 'Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é ní'i nto é intoo díní nto.

²⁵ 'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo ió iña i vevii, tsí rkontúví ne, dōo nto'o nto é kā'xi nto.

'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo díní i vevii, tsí rkontúví ne, kueku nto ne, kuntoo nta'xa nto di.

²⁶ 'Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntíí ntíí ña'a sán ne, dōo vá'ā ó ntáka'an ñá iña nto, tsí kuān o dé ña intōo kídaa nī ña é dotō tsi ntáka'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntáā e ntáka'an ña.

Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ntá tsi ntō'o e ntaíni nto ne, kaka'án u ni ntō: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kō vii nto nī ña ntaínchu'vi ntó di. ²⁸ Nāxnuu viko nto ña e ntáka'an ntée nto. Kantá'vi ntó iña ña ntáka'an kīni iña nto. ²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntō tinuu nto é ūun xo ká san di, na kué'é ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kuní'i ña. ³⁰ Da xōo ka ña'a, ña é kaikan kudii neé ntio i ne, kué'e ntō. Te kí'i ña da neé ka iña ntó ne, ñá ku ntáka nto. ³¹ Vií nto ni tā'an nto vatā ó ntio nto é vii ñá ni ntō.

³² 'Tē ntákuinima ntó da mii tsí ña é kákuinima í nto ne, ¿neé ntu sintiá'vi ní'i nto? Un tsi nté ña kīni ntáa san kuān ó ntáde ña. ³³ Te vā'á o ntáde nto é da mii tsi ní ña'a, ña é vā'á o ntáde ní ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ní'i ntó di? Tsí un tsi nte ñá kīni ntáa sán ne, kuān ó ntáde ña di. ³⁴ Te xntii nto tā'an nto vata koo é na xntii ña ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ní'i nto? Tsí ña kīni ntáa sán ne, kuān o xntíi ña tā'an ña vata koo é na xntii tā'an ña ña di. ³⁵ Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ña ntákune'u iní i ni ntō. Vá'a kōo vii nto ni ñá'a. Xntii nto tā'an nto é ña kuntétu nto te xntii ña ntō di. Kidáā né, dōo ka'nu nuu i é ta'xi Xuva ko ntō. Kidáā ne, kuví nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu. Tsí ña ni ntō ne, dōo vá'ā ó kade ña ní ña kīni ntáa san, ña e ñá iní é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³⁶ Vata tsí o

ntúnta'ví ini Xuva ko ntō ne, kuan tsi kōo ntunta'ví ini nto ta'an nto di.

Ña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Ñá kū ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuān ne, ñá ka'an ntée Xuva ko ntō di. 'Ñá ku nakuitā ntó ta'an nto ne, dukuān ne, ñá nakuítá Xuva ko ntō di. Kada ka'nu iní nto ni tā'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu iní Xuva ko ní ntō di. ³⁸ Vata tsí koo kué'e nto ne, kuan tsí koo ní'i nto. Kū'vé va'á ní'i nto. Nakuédin nuu ña, nakídi nuu ña ne, kunuu tsitu kué'en da nté nakuído káva. Tsí ña ni ntō ne, dīvi tsí kú've é kánakii kú've ntó ne, ña ni ntō ne, dīvi tsí kú've nāta'xi ña nto di —kuan o ka'an Jéssu.

³⁹ Kidáā ne, nañé'e ñá ña'a san nté koo vii ña, kaka'an ña:

—¿Vá kūvi ntu vii uun ña kuāa san nañé'e ñá tuku ña kuāa mí'i kí'in ña? ¿Ñá ntu kó'xo nuu ña ntuvi ñá xavi? ⁴⁰ Nté uun ña kanakuā'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē ntí'í kútu've ña ne, kudadii ña ní mastru ña.

⁴¹ '¿Nté kui kaiton ntun xáka ūtun é nūu ntuxnúu tā'an o? Tsí nte ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii o. ⁴² Tē ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii o ne, ¿nté kui dōto tsí kaka'an ntún ni tā'an o é na tā'xi ña nuu ña é natāvan xáka ūtun é nūu ntuxnúu ña? Dīvin e dá mii tsi rki xaa o ntéku é káka'án ne, di'na natāvan ntu'u é nūu ntuxnúu mii o vata koo é kūvi kīnín vā'an é natāvan xáka ūtun é nūu ntuxnúu tā'an o.

Tē kíi kiti i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ña túvi utun vā'a é káta'xi kiti é ña vá'ā. Nté utun ña vá'ā san ña katá'xi kiti é vā'a. ⁴⁴ Da neé ka utun, kutuni ko neé utun dá kakii kiti i. 'Ñá kakíi igú san utun iñu, nté ña kakíi tinti'ó san má xuku iñū. ⁴⁵ 'Ñatíi, ña é vā'á ne, kaka'an ña nee é vā'a, tsí nuu é vā'á san nima ña. 'Ñatíi, ña é kīni kaa ne, kaka'an ña é kīni kaa, tsí nuu é kīni kaa nima ña. Tū'un é kākene xu'u ña ne, nima ñá kakene.

Uvi núu i étí'vi'i
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ '¿Nté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsí xu'u é Tó'o ntō ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é káka'án u ni ntō?

47 Ka'án u ni ntō xoo é kantikin nti'xe i ko, xoo é katekú nti'xe i ne, kade ntaa é kaka'án u. 48 Ña sá'a ne, vata kaa uun ñatīi, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na kaete nuu kunū ñá ne, xtuvī ñá eti i san nú xūu. Dā é'nu ntute sán ne, dōó ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dōó kutū tuví etí i. 49 Xoó ña'a é katekú i ntá tsi ña te kade ntaa ña é kaka'án u ni ña ne, vata kaa uun natīi, na é xntītsí vi'i i da mii tsi nú ñū'u sán ne; ntē ña ni de vá'a na etí vi'i sán ne, dā é'nu ntute sán ne, dōó ntii duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jesús.

7

Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña sntadun, ña ñuú Roma (Mt. 8:5-13)

1 Dā kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñūú Capernau. 2 Ikān tuví uun ña'a tó'ō sntadun, ña ñuú Roma. Tuví uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dōó ntio ña ne, dōó nchokuví ña. E dōó sá kúvi ñá. 3 Da téku tó'ō sntadún san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jesús ne, taxnū ña ñata, ña odo nū ña Israee, e kíkakan ñá dā xe'e nta'a Jesuu é na kī'in ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san. 4 Dā xee ñátā san mí tuví Jesús ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Vií nto da xe'e, xntii kudii nto tó'ō sntadún san, tsi dōó va'á ña'a ña, 5 tsi dōó kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ñá xntítsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú nti —ka'an ña.

6 Kidáa ne, kué'en Jesús ni ñátā san. Ntá tsi dōó sá xee ña nú vi'i ña kán né, taxnū tó'ō sntadún san ña dōó vá'a tiin ni'i ña é kuka'an ñá ni ñá:

—Tō'ó, ñá tē nté sa vá'a ña'a u é kuíta nti'xin nto nú vi'i ko. 7 Ntē ña te nté sa vá'a ña'a u é xéé u un tsi nte mí tuví nto, kuiní ko. Ntá tsi te mii tsi é ká'an ntó ne, ntūvá'a ña kade tsiñu iñá ko. 8 Tsi xu'ú ne, ió tó'ō kó di, ña odo nū iñá ko ne, dōó titín sntadún ko é odo nū u iña ñá di, é kátee tsiñú u ña nēé é vií ña. Te ká'án u ni ñá é kī'in ñá ne, kī'in ñá. Te ká'án u ni ñá é na kī'xi ña ne, kī'xi ña. Te taxnū u ña ntáde tsiñu iñá ko é vií ña sá'a ne, vií ña —ka'an tó'ō sntadún san.

9 Koó dā kúdu'va Jesuu da téku ña sá'a. Kaito ña un ntií ntií ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u: Váta kīnī u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatīi sá'a e dōó kanuu iní ña ko —ka'an Jesús.

10 Dā náxee ña e táxnū tó'ō sntadún san nú vi'i ña kán ne, é ntūvá'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñadī'i kii

11 Rkontúví ne, kué'en Jesús uun ñuu é nani Nāiin. Kué'en ña ni ña ntini'i ña ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikīn ñá ña di. 12 Dā xee étsin ña mí kī'ví ña má ñūú san ne, vé'xi ñá'a, ña odo ña xi'i e kīku'xí ña ña. Nā te da dīi ña má ñūú san íntikin ñá ña di. Ñatīi, ña xi'í san ne, kuan tsi kaa uun kudii ña i'xá ñadī'i kīí san. 13 Dā íni Jesuu ñadī'í san ne, ntūnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ña kuékūn kan —ka'an ña.

14 Kidáa ne, kué'en étsin ña ne, dā tīn nta'a ña chidō sán ne, íntāñi dá'na ña. Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ñá xi'í san:

—Xu'ú kaka'án u ni o ne: ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

15 Ura tsi i nakuntítsi ña xi'í san ne, eni ntu'u ña náka'an ña. Jesús ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a di'í ñá. 16 Dā íni ña'a sán é kuān o dé Jesús ne, dōó u'ví ña, un ntií ntií ñá ne, eni ntu'u ña nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ntáka'an ña:

—Tsi uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dōó ka'nu ne, é xee dító ña mí ntoo o ve. Tsi Xuva kō ne, xéé ña ñūú kō é xntii ña kō —ka'an ñá'a san.

17 Dā kanīi ñūú Judea ni diñi i kūtuni ña nté o dé Jesús.

Ña táxnuu Juaan Bautista (Mt. 11:2-19)

18 Ña ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaa ña ni ña un ntií ntií nuu i nté o dé Jesús. Kidáa né, kána Juaan san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne, 19 dā táxnū ña ña nta'a Jesuu é tsixe'e ña te divi nti'xe ña ña é kī'xi sán ne, o te kuntētu ká ña uun ká tuku ñá'a. 20 Ña e táxnū Juaan san ne, xéé étsin ña, ntáka'an ñá ni Jesús:

—Taxnū Juaan Bautistá nti é tsixe'e nti te divi nto ñá é kī'xi sán ne,

o kuntētu ká nti uun ká tuku ñá'a — ka'an ña.

²¹ Ura dú'va tsi i ne, ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu, ña e ntákuví kui'í san, nī ña e ntánto'o i, nī ña é ñū'u é ña vá'ā nima í dī. Titín ña kuāá nāxi'í nuu ñá dī. ²² Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá nī ña táxnuu Juaán san:

—Kue'ēn ntó, kuka'an ntó nī Juaan nee é iní nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ñá tsí ña kuāá ne, é nāxi'í ntuxnūú ña; ña natín i ne, é nākaka ña; ña ntánako'xo kúñu i ne, é ntūntoo ña kui'í ña; ña lo'ō ne, é nātekú ña; ña xi'í ne, é ntóto ña; ña ntā'ví ne, é tēkú ña tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ña. ²³ ¡Nté kui vá'ā ó xoo ñá'a, ña é ña nativi iní i é kantikín ko! —ka'an Jēsuu ni ña.

²⁴ Dā kunú'u ña táxnuu Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñá'a san iña Juaán san, kaka'an ña:

—¿Neé ntu ixkoto ditó nto ñuu itsí kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñatīi, ña é dotō tsí kaka'an, vata kaa uun choo é kākantá nuu dá kadūku tátsin? ²⁵ ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñatīi, ña e dóo va'á doo i? É iní nto tsí ña e dóo va'á doo i, ña é iō ntí'i da neé ka tsi é ntio i ne, ñá tē ñuu itsí kán ñu'u ña, tsi nú vi'í rei kan ntóo ña. ²⁶ ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Ixxkoto ntú nto uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko? Nuú é ntaā i tsí dīvi ña ne, kaka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi dií dií ka ka'nu ña'a ña é ña ka'án naa Xuva ko. ²⁷ Tsí dīvi ñá é ūve na'a iña ña Tú'un Xuva kō mí kakā'an:

Taxnūu ú uun ña'a, ña é kunī'i tú'ūn san, di'na dá xeen,

vata koo é nākoo tú've ña itsi o.

Kuān ó uve na'a. ²⁸ Kaka'án u ni ntó tsi é un ntí'i ñatīi, ña ntoo ñuxiví san ne, nté uun ña ña te dóo na'nu ña'a ña vata kaa Juaán san. Ntá tsi ña é kāduku ntée mí kadē kú've Xuva kō ne, kuān te é dií ka dutsi ntaa ña ne, dií ka na'nu ña'a ká ña é Juaán san.

²⁹ 'Un ntíi ntíi ña tekú i é kaka'an Juaán san ne, ede ntaa ña é kaka'an Xúva kō. Un tsi nte ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Romá san dī itsi ntute ña nta'a Juaán san ne, ³⁰ ntá tsi ña fariseú san nī mastrú leí san ne, ña ni ntío ñá é nakútsi ntute Juaán san ña ne, kuān

o nantii ní'ni ña é vā'a koo vií Xuva ko ni ñá.

³¹ ¿Nté ntu koo ntada dadíi ú ña ntoo vevii? ¿Nté ntu ntáa ña? ³² Vata ntáa i'xá kuetsí é ntoo nu á'ví i, ntánadīki, é un tsi ntákachu'ú ni tā'an i: “Nakuekū ntí choo, ntá tsi nté uun nto ñá ni ite'e ntō. Ita nta'xa ntí ne, nté uun nto ña ni éku nto”, xkoó ka'an i'xá san. Kuān ntáa ña ntoo vevii dī, ³³ tsi vé'xī Juaan Bautista é ntē ña kaé'xi ña tañú'u ne, ntē ña kaxi'í ña ntute tñti'ó dī ne, ntáka'an nto tsí nuu é ña vá'ā nima ña. ³⁴ Kidáa ne, xé u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. Xu'ú ne, kae'xí u, kaxi'í u ne, da ntáka'an nto tsi dóo kue'e kae'xí u, dōo kue'e kaxi'í u. Ntáka'an nto dī tsí xu'ú ne, dōo vá'a tiin ú nī ña kini ntáa, nī ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Romá dī. ³⁵ Ntá tsi kutuni xoo é ki'in iní ntí'xe i te kīni o rkontúvi nté koo kuvi —ka'an Jēsuu ni ña.

Dá tūví Jesuu nú vi'í Sīmuun

³⁶ Uun ña'a, ña fariseú ne, kāna ña Jesuu é kika'xí ña nú vi'í ña kán. Dā xee ñá ne, ítūví ña nú mesa kan. ³⁷ Kidáa ne, xé uun ñadī'í, ña ñuú ikān, ña e dóo iō kuetsí ne, da kutuni ña tsí tuví Jesuu nú vi'í ña fariseú san ne, xé ñá, ni'í ña uun xuxu e kúvi xuú é naní alābastru é nūu tsitu cho'o vídin. ³⁸ Ítūví ña nú dī'in Jesuu, kaéku ña ne, nākate ña dī'in Jēsuu ntuté nūú ña. Kidáa né, ídi ña naítí ña dī'in ña, da tánuu ña dī'in ña ne, dá da'ví ña dī'in ña cho'o vídin san. ³⁹ Ña fariseu, ña kána Jesuú ne, dá iní ña sá'ā né, dē kuení ña: “Tē dī ña kaka'an ntí'xe naa Xuva ko ñatīi sa'á ne, kutuni ñá nee ñá'a ñadī'í sa'á, ña katiin nta'a ñá. Tsí ñadī'í sa'á ne, dóo iō kuetsí ña.” Kuan ó dé kuení ña. ⁴⁰ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña fariseú san:

—Simuún, iō kúdii é ká'án u ni ō — ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an fáriseú san:

—Ká'an ntō, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantāa Jesuu ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñatīi itá nuu ñá diu'un é naki'í ntée ña iña ñá kuiká san ne, uun ña'a ñá ne, ú'ūn sientu diú'un kui'xín san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi dīko u'xi tsi. ⁴² Ña ni kúvi ntá'vi

ña diu'un é naki'i ntée ña ne, ĩde ña da xe'e nákadĩ ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña. Ká'an nto vė: ¿Xoo é ntuvi i é dií ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáa ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatĩ, ña é dií ka kué'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Vá'a o é kaka'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáa ne, kaito Jesuu ñadĩ'í san ne, dá kakā'an ñá ni Símuun:

—Koton ñadĩ'í sa'a. Xu'ú ne, xéē u nú vi'í o né, ntē ña ni ta'xin ntute é ntōo d'ín ko. Ntá tsi ñadĩ'í sa'á ne, nakate ña d'ín kó ntute núu ña ne, idi mii ña naĩtsi ña. ⁴⁵ Ntē ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñadĩ'í sá'á ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña d'ín ko. ⁴⁶ Ntē ña ni dá'vin dikí ko nté un siin aseté san. Ntá tsi divi ña ne, dá'vi ña d'ín ko cho'o vīdin. ⁴⁷ Dukuān é kaka'an u tsí kuān te ñá tē nté kaa kue'e kuétsi ña ió ne, ntá tsi kutuni tsí e dé ka'nu iní Xuva ko ni ñā, tsi dóo kuínima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kūdii e ntáde ka'nu iní o ni ñā ne, un siin kudií kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñadĩ'í san:

—É dē ka'nu iní u ni o kuétsi o —ka'an ña.

⁴⁹ Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntuvu ñā ntátsixe'e ñā:

—¿Xoō ntu ñá'a ña sá'a, é un tsi nte kuétsi ñā'a san kade ka'nu iní ña ni ñā? —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi Jesús ne, kaka'an ñá ni ñadĩ'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntūvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kué'én ve, ña ku kadā kuení ka o —ka'an Jesús ni ña.

8

Ñadĩ'í, ña e xntíu Jesús

¹ Rkontúví da kúvi sá'ā ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ñā tú'un iña Xuva ko nté o kadē kú'vė ña. Uxúvi ñā'a pustrú san ntini'i ña ñā di. ² Ío ñadĩ'í ne, ntikín ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñū'u é ña vá'ā san nima í nī ña é ntuvá'a kui'i e ntákuví i. Ñadĩ'í san ne: María Magdalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'ā nima í, ³ nī Juana, ñadĩ'í ñá nani Cūsa, ña dé tsiñu iña

Heródē; ñá nani Sūsaná ne, nī ña te da díi ka ñadĩ'í, kue'en ñá vata koo é xntii ña ña nēe é ío iña ña.

Dā ntáa Jesuu iña ña katá'xi tata (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ñá te da dīi ña'a kīi ña ñūú ña é kinī ñá Jesuu. Dōo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntāa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

⁵ —Uun ñatíi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kūta'xí ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntikín san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, ē'xi láa sán di.

⁶ Uun itsi xtuku ne, kó'xō tuku ntikín san ne'u xuú san ne, dā kéne ne, ura tsí xi'i dii, tsí kakunaá ntute mí kó'xo.

⁷ Kó'xō xtuku ntikín san má kū'u iñu kán. E'nu dadii ni xuku iñū sán ne, itāvi núu kue'en xúku iñū san i ne, xí'í di. ⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne, kó'xō nuu ntikín san ñū'u vā'a. Kidáa ne, ē'nu né, dōo vá'a kúvi. Kīi te uun sientu kítí i é un é un ditsin i —ka'an ña.

Sá'a kaka'an Jesús ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña:

—¿Te ío lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

¿Nté kui nuu xntu i sá'a kāntaa ña? (Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Kidáa né, tsixe'e ña ntini'i ña ñā neé kani tú'un nuu i sá'a é kaka'an ña.

¹⁰ Ne, kaka'an Jesús:

—É ta'xi Xuva kō é kūtuni ntó nuu i e dóo xū'ú iō iña i mí kadē kú'vė ña. Ntá tsi ña nguii sán ne, da kantaa ú ni ñā nuu i sá'a ne, ntaíto ña ne, o ntaíni ña, ntá tsi ña kí'ín dikí ña neé kani tú'un.

Kantada ntaa Jesús neé kani tú'un nuu i iña ñá kata'xi tata (Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuu i sá'ā ne, kani tú'un: Ntikín san ne, divi é vata kaa tú'un Xuva kō.

¹² Uun itsi mí ká'xō ntikín san itsi kán ne, kani tú'un vata ntāa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'ō e ña vá'ā san, véxnaki'i tú'un Xuva kō é ñū'u nima ñá'a san vata koo é ña kuínti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña. ¹³ Mī kó'xó nuu ntikín san ne'u xuú san ne, vata ntāa ña'a, ña e dóo dīni i é kátekú i tú'un Xuva kō ne, kuínti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuínti'xe ña. Vata ntāa utun é ña tui kué'e xó'o i ntāa ña.

Kuĩnti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kátaan núu ña ne, kaxtuví xio ña tú'un Xuva kō. ¹⁴ Mí ko'xó nuu ntikin san má xūku íñū sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'ūn sán ne, dukuan dukuān sá ne, kakunáa inī ña. Tsi é tūku e túku é kadē kuení ña: é nī'i ñá diu'un, é vii ñá nee iña é ntio ña ne, dukuān ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña kaé'nu vá'a kiti i ntáa ña. ¹⁵ Ntá tsi mí ko'xo ntikin sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá iō nima vá'a i ne, é iō tu've ña é kīni ña tú'un Xuva kō, é vii ñá kuenta tú'ūn san. Ñá nātivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kiti i san ntáa ña —ka'an Jesúsú ni ña.

Kantaa ña nuu i iña ñú'u
(Mt. 4:21-25)

¹⁶ Kidáa ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñú'u é nāxi'í nuu, kaka'an ña:

—Nté uun xoxo tuún i ñu'u san ne, dá dā'ví nuu. Ntē ña xtuví ña má itó ña. Tsi xnteku dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kaniī má vi'i kán. ¹⁷ Vata tsi kaa nuu i sá'a ne, ña tú'vi nee iña é kutuví xu'u é ña nātídito, nté uun nuu i é iō xu'u é ña kiní o rkontúvi, tsi dá miī é nātídito.

¹⁸ 'Dukuān ne, kini va'á nto tú'ūn é kā'án u, tsí ña'a, ñá iō iña í ne, ní'í ká ña. Ntá tsi ña é ña tuvi iña í ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu i é kuini ña é iō iña ña —ka'an Jesúsú ni ña'á san.

Dí'i Jesúsú ni ení ña
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Kidáa ne, xée dí'i Jesúsú ni ení ña. Ntá tsi ña ni kuvi xée etsin ña mí tuví Jesúsú, tsí ña te nté kaa ña'a ntoo ña. ²⁰ Kidáa ne, xée ūun ña'a, kaka'an ñá ni Jesúsú:

—Dí'i nto ni ení ntó ne, ntáñi nteé ña nto kí'i kán é ncho kiní ña nto —ka'an ña.

²¹ Nantíko kōó Jesúsú, kaká'an ña:
—Xoo é katekú i tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ñá, dívi ñá é dí'í kó ni ení ko ni tā'an ko —ka'an ña.

Dā teé da'na Jesúsú tátsin ni ntūte mini
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Uun ntuvi ne, ínuu Jesúsú tún ntōó ni ña ntini'i ñá, kaka'an ña:

—Xio díñi ntute san kí'in ō ve —ka'an ña.

Kué'en ñá kidaā. ²³ Da ntaíta nti'xin ña nu ntuté san ne, kidi Jesúsú. Kidáa ne, un ntii tsi vē'xí tatsín san mé'ñū ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntōó san ntute ne, dókō sá ni tēni ña. ²⁴ Kidáa ne, kué'en ña kūnantoto ña Jesúsú, kaka'an ñá ni ñá:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá tēni ō! —ka'an ña.

Nákuntítsi Jesúsú ne, kaka'an ña é nākoó da'na tátsín san ni ntūte é kánakuntáñi ntaa. Ura tsí i xio kadin ne, diin diin sa kúvi. ²⁵ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñá:

—¿Nté kui ntaú'ví ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Ntá tsi ña ntini'i ñá né, dōo u'ví ña. Koó dā kúdu'va ini ña, ntáka'an ñá xe un xé un ñá:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a, ña é káka'an ni tátsín san ni ntūte san é nākoó kadin ne, ura tsí i xio kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsín san ni ntūte san kade ntaa é káka'an ña! —ka'an ña.

Ña ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Kidáa ne, xée ña ñuú Gadara é tuví tuku díñi ntute é ñuú Galilea. ²⁷ Ntii Jesúsú díñi ntute sán ne, ikan tsi vē'xí uun ñatí, ña má ñuú san, ña é ñū'u é ña vá'ā nima i. Ná te dā vévii é ña te núu ká ña du'nu ña; ntē ña te tú'vi ká ña nú vi'i ña kán. Da ñi kué'en tsí kapusantu kán nuu ña. ²⁸ Dā ini ña Jesúsú ne, nākunchítí ntaa ñá nuu ñá ne, un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—¿Neé ntu kaduku ntée nto iñá ko, Jesúsú, i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? ¡Vii nto da xe'e, ñá ku kini nteé ntó ko! —ka'an é ña vá'ā san ni Jesúsú.

²⁹ Kuan ō ka'an ña, tsí Jesúsú ne, kaka'an ñá ni é ña vá'ā san é na ntii nima ñatí san. Dōó kí'in ito kúkí'vi é ña vá'ā san nima ñá, kuān te ntáki'ní ña'a san nta'a ña ni dí'in ña kadená ne, kanakí'i tu'un, tsí e ña vá'ā sán ne, kaxntíi ña da tí é kūnu ña é kí'in ña ñuú itsi. ³⁰ Ntá tsi Jesúsú ne, tsixe'e ñá:

—¿Ntē ntú nanin? —ka'an ña.

—Ntí'í ne, Ligiun naní nti —ka'an.

Kuan ō ka'an ña, tsí ña te da díi e ña vá'ā san é ñū'u nima ña. ³¹ Íkán é ña vá'ā san nta'a Jesúsú é ña taxnuu ña í ini totsin kan. ³² Da'a san ne, ñá tē nté

kaa ñu'u kutsín san ntaé'xí tì xuku san ne, ntáka'an é ña vá'ā san te kūvi ntí'vi nima kútsín san. Jesuú ne, xé'e ña Itsi. ³³ Kidáā ne, ntíi é ña vá'ā san nima ñátíi san ne, dā kukí'vi nima kútsín san. Kidáā né, ñnu kutsín san, kue'en tì un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsī tēni ntí'i tì.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsín san ne, dā ñni ña nte o kúvi ne, kué'en ñā, koo da ntaínu ña, kuntaá ña nī ña ntoo má ñūú san nī ña ntoo má kū'u kan nté o kúvi. ³⁵ Ña'a sán ne, ntíi ña, kukoto dító ña nté o kúvi. Dā xee ña mí tuví Jesuú ne, ikān tuví tixi ñátíi san nú dī'ín Jesuu, ña e ntíi é ña vá'ā san nima i. E nákunū ña du'nu ña ne, e vá'ā ó kadē kuení ña. Kidáā né, dōo u'vī ña'a san. ³⁶ Ña é ñni nte o kúvi ne, ntántaa ña nté o ntuvá'a ña é ñū'u é ña vá'ā sán nima i. ³⁷ Un ntíi ntíi ña ñūú Gadará ne, eni ntu'u ña ntaikan ña da xe'e é na ntáka Jesuu ñūú ña, tsi dóo ntaú'vī ña. Dukuān ne, nákunū Jesuu tún ntōo san ne, dā kunú'u ña. ³⁸ Ñatíi, ña e ntíi é ña vá'ā sán nima í ne, kaka'an ña é kī'ín ñā ni Jesuu. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā é na kutuví ña. Kaka'an ña:

³⁹ —Kunú'un nú vi'i o ve, ntaan ni ñā'a san nté o dé Xuva ko ni o —ka'an Jesuu.

Kidáā ne, kué'en ñatíi san, kuntáa ña ni ñā'a san da kánīi má ñūú san nté o dé Jesuu ni ña.

Diōkó Jairu, ni ñadī'i, ña tñn nta'a dū'nu Jesuu

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ntá tsi dā náxee Jesuu túku diñi ntute sán ne, ñā tē nté kaa diní ña'a san e náxee ña, tsí un ntíi ntíi ña'a san ntantétu ña ña. ⁴¹ Ikan tsī xee uun ñatíi, ñā nanī Jairu, ña odo nūu ñā vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'á ne, nakutuvi nte ñā nú dī'ín Jesuú ne, kaikan ñā da xe'e nta'a Jesuu é ki'ín ña nú vi'i ña kán. ⁴² Kuan tsī kaa uun a dióko ñā né, ío tun te ūxuvi kuíá tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáā ne, kué'en Jesuú ne, ñā tē nté kaa ña'a ntántikin ñā ña. Un tsi ta'vī nuu ña mé'ñu ñā'a san. ⁴³ Ikān nuu ta'án uun ñadī'i, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuíá é kuān ó kanto'o ña ne, é dōo kue'é diu'un

nantí'i ña nī medíkū. É nantí'i ñā é un ntí'i é ío ñā ña ne, ntē ña ni ntuvá'a ña.

⁴⁴ Ñadī'i sa'á ne, xée etsin ña ata Jesuu. Tñn nta'a ña ntēte du'nu Jesuú ne, ura tsí i ntuvá'a ña é kaeti niñi ña. ⁴⁵ Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ñā'a san:

—¿Xoó ntu tñn nta'a í ko? —ka'an ña.

Un ntíi ntíi ñā ne, ntáka'an ña tsí ña te dīvi ña e tñn nta'a ña ñā. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntíi ntíi ña'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Ío xoo tñn nta'a í ko. Tsí kutuní ko tsí kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

⁴⁷ Dā kutuní ñadī'i san tsí ña kuví kuxu'ú ña ne, koó da kání'i ñā, nakunchíi ña nú dī'ín Jesuu. Kidáā ne, kaka'an ña mé'ñū un ntíi ntíi ña'a san tsí ío nuu i é tñn nta'a ña Jēsuú ne, kaka'an ña tsí ura tsi ntuvá'a ña.

⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—I'xá ko, é ntuvá'an ve, tsí nuu é ntaā i e kuínti'xe o ko. Vā'a vá'a tsi koo kunú'un ve —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an dúkuan Jēsuu dá xēe uun ña'a, ñā nī'i tú'un ñā ñā odo nūu ñā vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kaka'an ña:

—Diōkó nto ne, e xí'i ñā. Ñā ku nāteku du'xén ka nto maestrú san —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi téku Jēsuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Ñā ku u'vī o. Mii tsī é kuínti'xe o ne, ntuvá'a dióko o —ka'an ña.

⁵¹ Kidáā né, dā xee ña nú vi'i ña kán ne, ñā ni xé'le Jesuu é kī'vi nté uun ña'a; mii tsī Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva i'xá san ni dī'í i. ⁵² Un ntíi ntíi ñā ntoo sán ne, ntaéku ña, tsi é xi'i i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kúdií san ne, ñā te ni xí'í tun, tsí kúdií kakidí tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntíi ntíi ñā xkuntée ña ña, tsi ñni ñā'a san tsí é xi'i ntí'xe a i'xá san.

⁵⁴ Kidáā ne, karkāa Jesuu nta'a i ne, un ntíi tsi kākā'an ña:

—¿Tā'nú kudii, nakuntítsin! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsí i ntóto tún ne, nákunūtsí tun ne, kaka'an Jēsuú é na kue'é ña é

kā'xí tun. ⁵⁶ Uvā tún ni dī'í tún ne, koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña é ña ká'an ña ní nté uun ña'a san nté ō kúvi ntóto tun.

9

Dā táxnūu Jesuú pustru ña e kík'a'an ntódo ña tú'un Xuva kō
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesuú ne, nātaká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, xé'e ñā é kúvi vií ña kada kú'vē ña iña é ña vá'ā san é nakuitā ñá i, ní é kúvi vií ña ntavá'a ña ña'a san da nēé ka nuu ku'í e ntákuví ña. ² Taxnūu ña ña é kík'a'an ntódo ña tú'un iña i mí kadē kú'vé Xuva ko, ní é ntavá'a ña ña nchokuvi. ³ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá kú neé kuido nto é k'ín ntó itsi kán; nté tatūn, nté itin, nté tañú'ū, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuní'i nto. ⁴ Dā mí'í ká vi'í mí xēe ntó ne, kuntōo nto un tsi da nté ntáka nto ñuú san. ⁵ Dā mí'í ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntōo nto ne, ntaka nto ikān ne, nakidi nto xáka dī'ín nto vata koo é kuní'i ña kuenta é nakūnaá mii ñā kúñu ñā é ña ni ntío ña tú'un Xuva kō —ka'an Jesuu ni ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en ñā, ita ntí'xin ña ta'án ñuu ta'án ñuu, ntáka'an ña tú'un é vā'á san nté koo nakáku ña'a san ne, dā mí'í ka mí kué'en ñá ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

Dā kudana iní Heródē
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Heródē né, tēkú ña e ntáka'an ñá'a san iña Jesuu é un ntí'i nūu i é kade ña ne, un tsi kúdana iní ña, tsí iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautistá ne, é ntóto ña ve é xi'í ña. ⁸ Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi é ntíi díto ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Elíá ne, iō ñá dī ne, ntáka'an ñá tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivú dī ne, e ntóto ña. ⁹ Kidáā ne, kaka'an Heródē san:

—Tsí xu'u ntu ku é taxnūu u é ka'ntē ñá dīkí Juaán san ne, ¿xōo ntú ña'a ña tsikán kuān, e dóo katekú ko é ña te nté kaa nuu i é kade ña? —ka'an ña.

Dukuān né, ntukū nuu ini Heródē san nté koo kiní ña Jesuu.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míl ñā'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dā náxee ñá ntini'i ñā ne, ntaa ña ni Jēsuu nté o dé ña. Kidáā ne, kue'en ní'í xio Jesuú san ña ntini'i ñā uun ñuu é nani Bētsaida. ¹¹ Ntá tsi dā kútuni ñá'ā sán ne, íntikīn ñá Jesuu. Jesuú san ne, dōo vá'ā o dé ña ni ñā, kaka'an ñá ni ñā iña mí kadē kú'vé Xuva kō ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

¹² Dā kuáā ne, xéé etsin ña ntini'i ñā san mí tuví Jesuu, ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san, na k'ín ña, kintúku ña mí kuntoo da'na ña ne, na kintúku ñā é ka'xí ña da mí'í ká ñuu é ntoo étsin i'a. Tsí i'a ne, ña túvī nee iñá iō kue'en tsi é ka'xí ña —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:
—Mii nto kué'é nto ña é ka'xí ña —ka'an ña.

Ne, kaka'an ñá ntini'i ñā:

—Kūdii u'ún sa tañú'u ni ūvi sa tsáka iō tī. ¿Vá kikuiín ntu ntí é kā'xí un ntí ntí ña'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Tsí iō ñá te ū'un míl ñatí san ntoo ña. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Ká'an nto, na kuntōo ña uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñá'a ña —ka'an ña.

¹⁵ Kuan ō dé ña ne, íntōo ntí ntí ña'a san. ¹⁶ Kidáā né, kí'í ntí'í Jesuu é ū'un tañú'u ni ūvi tsákā. Íto ña e dukún kán ne, dā naku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña ne, dā xe'é ña ña ntini'i ñā é tsí'í ña nta'a ña'a san. ¹⁷ É'xi ntí ntí ña'a san da nté ku e ntá'a ña. Dā kúvi é'xi ña ne, náku'un tsitū ká uxuvi xiká utsi i é ntoó ka.

Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ña é taxnuu Xuva kō
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Uun ntuvi ne, kaka'an ntá'ví Jesuu é da mii tsi ña ni ña ntini'i ñā ntoo ña ne, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntú ña'a ú, tē ka'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō túku ña ne, ntáka'an ña tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivu ntó, ña e ntóto xtuku é xi'í —ka'an ña.

²⁰ —Dívi ntó ní, ¿neé ña'a ú, te kuiní nto? —ka'an Jēsuu.

Pedru ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Dívi ntó é Cristu nto, ña e táxnūu Xuva kō —ka'an ña.

Dá kakā'an Jéssu tsí kuví ña
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ntá tsi dóo ka'an Jéssu é ña ku ka'án ña nī nté uun ña'a nuu i sá'a.

²² Kaka'an ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kantio e dóo nto'o ko. Dōó nantii ni'ni ñatā sán ko, divi ña nī tó'ō dutú san nī mastrú lei. Ka'ní ña kó ne, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jéssu.

²³ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san:

—Tē xoó ncho kuntikín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta iña mii ña ne, utén utén san ne, na kuntikín ñá ko, kuān te dóo nto'o dadíi ña nī ko. ²⁴ Xoo é ncho nakakū mii i ntuvi iña í ne, kunaá ña. Ntá tsi tē xoo nakunaá i ntuvi iña í kuenta iña ko ne, nakáku ña. ²⁵ ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíi san te nī'i ñá kaníi ñūxiví san, te kūnaá mii ntu ña ne, o tē natívi mii ñá kúñu ñá? ²⁶ Tē xoó kakuka'an nuu i tú'ūn kó ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuka'an nuú ko í di ntuvi dá nainú u é koó dā káxi'i nuu ka'nú u vata kaa Uvā kó nī ánje ñá, ña e dóo va'a. ²⁷ Nuú é ntaā i é ká'án u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a vevíi ne, ña kúvī ntó tē ña di'na kiní nto mí'i kadē kú've Xuva kō —ka'an Jéssu.

Dā nádama kúñu Jéssu
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ E kúvi te ūna ntúvī é kuān ó kaka'an Jéssu ni ñá ne, kúxēe ña uun xuku mí kúka'an ntá'ví ña. Kué'en ña nī Pedru ni Sántiau ní Juaan. ²⁹ Níi dukuan kaka'an ntá'ví ña ne, nādama nuu ña. Dóo ñá né, ntukui'xín kue'én ne, dōo kaxi'í nuu. ³⁰ Kidáā ne, xee dító uvi ña'a ñátíi, ntatín ña ni ñá. Ña sá'a ne, Muisee ni Élia. ³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nu ntíko diñi ña. Ntatín ña nté koo kada ntaa Jéssu é kuví ñá ñuú Jerusaleen. ³² Kuān te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntiní'i ña ne, kuan tsí ó intító ña da íni ña Jéssu e dóo kaxi'í nuu ña, nī ntuvi ñátíi, ña ntáñi ni'i ña. ³³ Kidáā né, kīi nteé xio ñatíi san Jéssu, kué'en ñá ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, ¡nté kui vá'a ō é ntoo o í'a! Vi'i a vé ne, kada vá'a ō uní á vi'i xó'ō san, uun iña nto, uun iña Muísee, ni uun iña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, dotō tsí kaka'an ña; ntē ña íni ña ne nuu i é kaka'an ña. ³⁴ Níi dukuan kaka'an ñá ne, xée uun vīkó ne, nākunuu tá'an dava ña ni ntati í né, dōo u'ví ña. ³⁵ Kidáā ne, mé'ñū viko vé'xi uun tātín, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mii kó, ña e dé kú've u. Kini vá'a nto nee é kaka'an ña —ka'an tātín san.

³⁶ Dā kúvi ka'an tātín ne, íni ña tsí da mii tsi Jéssu tuví ña. Kidáā ne, diin diin tsi ntoo ña. Títín ntuvi e nté uun xoxo ni ká'an í ni tūku ña'a nee iña é íni ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun na kudii, ná nuu é ña vá'ā nima i
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Utén san ne, dā núu ña xuku ne, ñá tē nté kaa ña'a kukuetú itsi ña Jéssu. ³⁸ Kidáā né, uun ña'a ñatíi, ña é nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, un ntíi tsi kaka'an ña:

—Mastru, vií nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsí kuan tsí kaa uun i'xá ko. ³⁹ Kiní nto tsí uun é ña vá'ā san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntáa ne, kaxi'i míi ne, kakii tiñu xú'u i di. Kantuku ku'i é ña vá'ā san i ne, ñá ncho nangāvá i'xá ko. ⁴⁰ E íkán ú da xe'e nta'a ña ntini'i ntō é nakuitā ña é ña vá'ā san ne, ña ni kúvi vii ña —ka'an ña.

⁴¹ Nantíko kōo Jéssu, kaká'an ña:

—¡Nto'ō é ntoo nto vevíi ne, ntē ña ntákuinti'xe nto! ¡Dōó do'o nto! ¿Nté ntu kaa ntuvi é kutúvi u ni ntō, é kútíi kó nimá ko ni ntō? —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá ni uva í'xá san:

—Ta'xin i'xá o i'a —ka'an ña.

⁴² Dā vé kaxee étsin á na kudii san ne, nantáva é ña vá'ā san na nte ñú'u kán. Éde e xi'i míi xtūku na. Ntá tsi Jesuú ne, dē tíi ña nī é ña vá'ā san. Ntāvá'a ña na kudii san ne, naku'é'e ña na nta'a uva nā. ⁴³ Un ntíi ntíi ña'a san koó dā kúdu'va ña ne, dōo ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

Dā kúvi uvi íto kaka'an Jéssu é kuví ña
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Níi dukuān ntaíto dító ña'a san nēe é kade Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

44 —Kini vá'a nto é kaka'an u ne, ña ku kúnáa iní nto; tsí xu'u é vëxkúvī ú ñatīí ne, ntuví u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

45 Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e dikí ña tú'un é kaka'an Jësuu, tsi dóo xū'ú o, kuiní ña. Dōo ntaú'vī ña é tsixe'e ña Jësuu nee iña é káni tú'un é kaka'an ña.

*Xoo é dií ka kainuu á'vi i
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)*

46 Kidáā né, eni ntu'u ñā ntánatīn ña xoó ntu ña'a ña é dií ka kainuu á'vi i. 47 Dā kútuni Jësuu nee iña é ntáde kuení ña ne, kí'i ña uun i'xá san, xtuví ñá i díñi ña ne, 48 dá kakā'an ñá ni ña'a san:

—Xoo é ki'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xū'ú ki'i ña ko. Xoo é kí'i i kó ne, vata tsi te kí'i ña ña táxnūu ko. Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuiní ntó ne, ña ña e dií dií ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

*Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne,
kakuini'i ña kō
(Mr. 9:38-40)*

49 Nantíko kōo Juaán san, kaka'an ña:

—Mastru, é iní nti uun ña'a, ña é kakaku ni'i ña'vī nto é kanakuíta ñā é ña vá'a san. Ntí'í ne, ña ni ntíō nti é kuān koo vií ña, tsí ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

50 Ntá tsi kaka'an Jësuu ni ña:

—Ñá ku kuān xkoó de nto ni ñā, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jësuu.

*Dā de tí Jesuú san ni Sāntiau ní
Juaan*

51 Dā dokó sa xee ntúvi é ntāa Jësuu e dukún kán ne, kaka'an ña tsí da mií é kí'in ñá ñuú Jerusaleen. 52 Di'na dá kí'in ñá ne, taxnūu ña ña'a é kí'in ñá uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ñā mí'i kutúvī da'na Jësuu.

53 Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ñā é kutúvī Jësuu ñuú ña, tsi é kútuni ña é Jerusaleen kí'in ñā. 54 Tekú ña ntántikín ñá, Santiau ní Juaán ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, ¿ntio ntu nto é kákán nti é na kíi ñu'u e dukún kán é na kōko kue'en ñá, vatā o dé Eliá san? —ka'an ñá ni Jësuu.

55 Ntá tsi xkókōo Jesuú ne, dē tíi ña ni ñā, kaka'an ña:

—¿Ñā iní ntú nto xoo é ntántikín nto? 56 Tsí xu'u é vëxkúvī ú ñatīí ne, ñá te vë'xí u é nākunaá u ña'a san, tsí vé'xí u é nakakú u ña —ka'an ña.

Kidáā ne, kué'en ña ūun ka túku ñuú lu'nti.

*Ñā é ntio i é kuntikín Jësuu
(Mt. 8:19-22)*

57 Nii dukuan kué'en ñá itsi kán ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jësuu:

—Ntio ko é kuntikín u nto dá mí'i ka mí kí'in nto —ka'an ña.

58 Kaka'an Jësuu ni ña:

—Ñúkuíi san ne, iō xavi tí mí kain-too vá'a tí. Lāá, kíti ntaíko e dukún san ne, iō taka tí. Ntá tsi xu'u é vëxkúvī ú ñatīí ne, ña túvī mí'i kutúvī da'na dikí ko —ka'an ña.

59 Kaka'an Jësuu ni túku ñá'a:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tō'ó, kuntétu kudii nto. Di'na nā kíku'xí u uvā kó —ka'an ña.

60 Ntá tsi kaka'an Jësuu ni ña:

—Na koo mií ña xí'í san. Nā kíku'xí ña ntíxí ni'i ña ñā. Divín né, kué'en kúka'an ntódon ni ñá'a iña i mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

61 Kaka'an túku ña'a sán ni ñā:

—Kuntikín u nto, Tó'ó. Ntá tsi tá'xi nto é di'na kíká'an u ní ña ntoo nú vi'í kó kán —ka'an ña.

62 Ne, kaka'an Jësuu ni ña:

—Xoó ña'a, ña é ña kaíka ntaa itsi Xúva kō ne, ñá vādá mí kaidiá'vi ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

10

Dā táxnūu Jësuu uní díko uxuvi ñá'a

1 Rkontúvī ne, nākaxnúu xtuku Xúva kō uní díko uxuvi ñá'a. Uvi úvi ñá'a ña táxnūu ña é kodo nuū ñá, kí'in ña da mí'í ká ñuú mí dá vé kí'in ñā.

2 Kaka'an ñá:

—Dōó kue'e tsíñu iō, ntá tsi ña ntáde tsíñu ne, ñá titín ña. Dukuān ne, kákan nto nta'a tó'o tsíñu san é na taxnūu ká ña ña é káda tsíñu. 3 Vi'a ve ne, kue'en nto. Ntá tsi koto nto, tsí vata ntáa a le'ntú san ntáa nto é ñā te díin nto, ntá tsi taxnūu u nto é kí'in nto mí ntoo ña dóo diin san, é vāta ntáa ñañā ntáa ña.

4 Ñá kú kuído nto itín nto, nte é káñú'u diu'un nto, nté ntí'xen nto. Ñá ku

ká'an ntó ntiusi ni ña ntaika itsi kán.
⁵ Dá mí'i ká vi'i mí xēe ntó ne, nāxnuu viko nto vi'i san. Ká'an ntó é na v'á tsi koo kuntóo ña nú vi'i ñā. ⁶ Te ikān tuví uun ña'a, ña é ña te dū'xen díki í ne, kuntaa é kũntoo v'á'a ña nú vi'i ñā. Ntá tsi tē ña kuan ó ne, ñá kuntāa é kũntoo v'á'a ña. ⁷ Uun tsi vi'i san kuntóo nto ne, ñá nadāma nto. Ka'xí nto ne, ko'o nto nee é iō, tsí ña kaika má tsiñu sán ne, v'á'a ó é naki'i ña xá'vi ñā. Ñá ku ika nto ta'án vi'i ta'án vi'i. ⁸ Tē xee ntó uun ñuu mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tā'xi ña. ⁹ Ntavá'a nto ña ntánchokuví san mí kí'in nto. Ká'an nto ni ña tsi é ve'xi étsin ntuvi é kadā kũ'vé Xuva kō. ¹⁰ Ntá tsi tē xee ntó uun ñuu mí é ña ntio ña nto ne, ntii nto itsi kán ne, ká'an ntó: ¹¹ “¡Un tsi nte xákā ñuú nto é tiin dí'in ntí ne, nakidi ntí vata koo é na kũtuni nto tsi ñá v'á'a o ni ide nto ni ntí! Ntá tsi kini nto sá'ā, tsi mí kadē kũ'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntó”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví sa ne, díí ka kue'e nto'o ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

*Ñuu mí ña ni kuintí'xe ña'a san
(Mt. 11:20-24)*

¹³ ¡Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsi tē dí ni kuvi nūu í e dóo na'nu san ñuú Tiru ni ñuú Siduun é vata ó kúvi ñuú nto ne, emá tsi e natú'vi ña kuétsi ñā, nté emá tsi ñu'ú ña doo kueñi ne, dá'vi ña xāa kúñu ñā e dóo ntoo nta'xa ña. ¹⁴ Ntá tsi tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví san ne, díí ka iō é nto'o nto é vata kaa ña ñuú Tiru ni ña ñuú Siduun. ¹⁵ Dívi ntó ní, ña ñuú Capernaú ne, ¿kí'in ntú nto un tsi nte e dukún kan, te kuiní nto? ¿Mí'i ntú? Tsí un tsi nte e kunú kan kí'in nto —ka'an Jesús.

¹⁶ Kaka'an túku ña ni ña ntini'i ñā:

—Xoo é kainí i tú'un ntó ne, vata tsi te mií ú kainí ña. Xoo é kanakuítá i nto ne, vata tsi te xū'ú kanakuítā ñá ko dí. Xoo é kanakuítā í ko ne, kanakuítā ñá ña táxnūu kó dí —ka'an Jesús.

Dā náxee ña é uni diko uxuvi ñá'a

¹⁷ Ntí'i ūni díko uxuvi ñá'a sán ne, dóo diní ña náxee ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó, un tsi nte é ña v'á'a san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'án nti kuenta iña nto —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí iní u dá kō'xó tó'ó e ña v'á'a san e dukún kán é vata kaa ntuve ñū'u dá káxi'í nuu. ¹⁹ Iní nto tsí xu'u tá'xí u é kúvi vií nto é káka nuú nto koo san, ó tdu'mé san. Tā'xí u é kúvi vií nto ní é ña v'á'a sán, kuān te dóo ntíi, é ntē ña vada nto ni'í kui'í. ²⁰ Ntá tsi ña ku nakunuu díní nima nto tsí é ña v'á'a san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nākunuu díní nima nto tsi é ūve na'a dívi ntó e dukún kán —ka'an ña.

Dōo díní Jesuu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ura dú'va tsi i xé'e Espíritū Sántu san é nākunuu díní kué'en nima Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Xuva, Tō'ó e dukún kan ni ñūxiví san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsí nañé'e ntó ña ntá'ví san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ña e dóo kí'in iní í, ña e dóo tu'vé i. Dukuān ó de nto, Xuvā, tsí kuan ó ntio nto —ka'an ña—.

²² Xuvā kó ne, kuān o ntio ña é tā'xi ñá ko é un ntí'i nūu i é iō. Nté uun xoxo íni i xoo é i'xá Xuva kō; mii tsi Xuva ko íni ña. Nté uun xoxo íni i xoo é Xuva kō; mii tsi i'xá ñá, ní ña é ncho kué'e i'xá ña é kũtuni ña —ka'an ña.

²³ Kidāā né, ito ña ñá ntini'i ña sán ne, diin diin tsi kaka'an xío ña ni ñā:

—¡Nté kui v'á'a ó xoo é kainí i nuu i é ntaíní nto! ²⁴ Tsí ka'án u ni ntó tsí ña te da díí ña ka'án naa Xuva ko ni réi san ntio ña é kíní ña sá'ā e ntaíní nto, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña. Ntio ña é tekū ña sá'ā e ntátekú nto, ntá tsi ña ni kuvi tekú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña ñá ñuú Samaria, ña dóo va'a

²⁵ Uun mastrú leí san ne, nākuntĩtsí ña, kaka'an ñá ni Jesúsú é kōto nteé ña ña nté koo ka'an ña. Tsixe'e ña ñā:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií u vata koo é ní'í ko ntuvi v'á'a iñá ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

²⁶ Jesúsú ne, kaka'an ña:

—¿Nte ntú ó uve na'a lei e xtúvi Xuva kō? ¿Nte ntú ó kaka'an, te kuiní o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōo mastrú leí san, kaka'an ña:

—“Na kuñnima kó Xuva ko da kanñ nima kó, ni kué'en ini kó, kanñ é kadē kuení kó né, na kuñnima kó ta'an ko vata tsí ó kakuinima mí kó kúñu kó” —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Vá'á ó vata ó nantiko koón kaka'an. Te kuñ koo viin sá'á ne, ní'i o ntuví vā'á iña o —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi mastrú leí san ne, ntío ña é nada'an ña kúñu ña né, tsixe'e ña Jéssu:

—Ntá tsi ¿xoó ntu é ta'an nti'xe i ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, nantiko kóo Jéssu, kaká'an ña ni ña:

—Uun ñatí ne, ntíi ña ñuú Jerusaleen, kué'en ña itsi ñuú Jericoo. Ítā nti'xin ña mí ñu'u ña du'ú ne, ído dú'u ña iña ña. Nātavá ña un tsi nte dú'nu ña ne, e'ni ña ña. Dā náxtūvi íxí ña ña itsi kán e dóko sá kúvi ña. ³¹ Dā ku e ví'i ne, ítā nti'xin uun dutu ítsi san. Íní ña ñatí san ne, dá xio diñi itsi san inteé xio ña, kue'en ña. ³² Kuan tsí o ita nti'xin uun ña'a ña levita, ña kaxntii dūtú ne, dā íni ña ña ni'i kui'í i san ne, dá xio diñi itsi san díta ña, kué'en ña di. ³³ Ntá tsi uun ñatí, ña vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsi san ítā nti'xin ña di. Dā íni ña ña ni'i kui'í i sán ne, ntuntá'ví ini ña ña. ³⁴ Kidáa ne, xée etsin ña mí tuví ña ne, dé cho'o ña ña mí ni'i kui'í ña. Nakútsi nūu ña asete ni vínu mí ni'i kui'í san ne, kí'ni nuu ña doo. Kidáa né, xntekū ña ña ata idú ña, dā kue'en ni'i ña ña uun ví'i mí kutuví ña. Ikan ídé ña ña kuenta. ³⁵ Tévāá san ne, ña ñuú Samariá ne, tāvā ña uví diu'ún kuí'xin é kué'é ña tó'o ví'i sán ne, kaka'an ña ni ña: “Vii kudii nto kuenta ñatí sa'a. Te kué'e nantí'i ña iña ntó ne, nta'ví ú tē ntíko kóo u”, ka'an ña. ³⁶ Ví'i a vé ne, ká'ān: ¿Xoó ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatí, ña ntúku kui'i ña du'ú san, te kuiní o? —ka'an Jéssu.

³⁷ Ne, kaka'an mástrú leí san ni Jéssu:

—Ña ntúnta'ví ini i ña san —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Kué'én ne, kuan tsi kóo viin di —ka'an ña.

Dá tuví Jéssu nú ví'i Marta ni Mária

³⁸ Jéssu ni ña ntiní'i ña ne, da kue'en dá kue'en ña itsi kán ne, xée ña ūun ñuu. Ikān né, uun ñadí'i, ña naní Martí ne, xé'e ña ví'i ña é kutúví Jéssu san. ³⁹ Uun ta'an ña, ña nani Mária ne, ítví etsin ña nú dī'ín Jéssu é kíni ña é kaka'an ña. ⁴⁰ Ntá tsi Martí san ne, dóo kadē kuení ña, tsi dóo ío tsíñu ña é víi ña. Xée etsin ña mí tuví Jéssu ne, kaka'an ña ni ña:

—Tó'ó, ¿ñā ntu te káde nto kuenta tsí ta'an kó ne, ñā te kaxnchíi tún ko nu tsíñu ko? Ká'an nto, na xnchii kúdií tun ko —ka'an ña ni Jéssu.

⁴¹ Ntá tsi Jéssu ne, nantiko kóo ña, kaka'an ña ni ña:

—¡Aí, Marta! Dóo kadē kuení o. ¿Nté kuñ nte kue'e ntu núu i e kadē kuení o? ⁴² Ntá tsi uun tsi nuu i e dóo nuu á'vi. Mária ne, é nakaxnúu ña uun nuu i e dóo vá'a é ntē xoxo kúvi naki'i núu i iña ña —ka'an Jéssu.

11

Dá nañe'e Jéssu ña ntiní'i ña nté koo ka'an ntá'ví ña (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuví ne, tuví Jéssu, kaka'an ntá'ví ña. Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, uun ña'a ña ntiní'i ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Tó'ó, nañe'e ntó nti nté koo ka'an ntá'ví nti vatā o nañe'e Juaan Bautista ña'a, ña ntiní'i ña —ka'an ña.

² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, du'va koo ka'an nto:

Xuvā ntí, ña tuví e dukún kán, na kuiko ñu'u ña'a sán nto.

Na kí'xi ntuví é kixkadā kú'vē ntó ñuxiví a.

Vata tsí ó de nto e dukún kán ne, kuñ tsi koo víi nto ñuxiví a di.

³ Ta'xí nto é ká'xi nti é ví'a é ūten.

⁴ Kada ka'nu iní nto ní nti kuétsi nti, vata tsí ó ntáde ka'nu iní nti ni un nti'i tā'an nti,

ñā tanuu iñā nti.

Ñā ku dā vá'a ntó é kó'xó ntéé nti

é kóto ntee é ña vá'ā sán nti.

Kuan kóo ka'an ntó ni Xuva kó —ka'an Jéssu.

⁵ Kaka'an xtúku Jéssu ni ña:

—Vii ka o kuéntá ni: Te ūun ntó ío ña dóo vá'a tiin ni'i ntó ne, kí'ín nto dava ñuu nú ví'i ña kán, ká'an ntó: “Ñā

tá'xi kudii nto uni íta nto te nāki'i nteé u, ⁶ Tsí uun ña'a ña dóo vá'a tiin ni'í ú ne, dā ve xee ña nú vi'í kó kán é vē'xí ña itsi kán ne, ña túvī neé kue'en tsi é kuē'e ú ka'xí ña”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Vá ká'an ntú ña tuvi má vi'í kán: “Ñá ku natēku du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kanti'u. E tuvi ntāá u ni í'xá ko. Ña kúvi nākuntítsi u é tā'xi u é ntio nto”, koo ka'an ña? ⁸ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí, kuān té ña ntio ña nakuntítsi ña é kuē'é ña é kaikán ña vá'a tiin ni'í ña ne, kué'e ña vata kaa é kantio ña vata koo é ña natekú du'xen ká ña ña. ⁹ Dukuān é kaka'án u ni ntó: Kákan ntó ne, ní'í ntó. Nantuku ntó ne, nani'í ntó di. Te nake'xen ntó xi'í ne, nakaán ña. ¹⁰ Tsí xoo é kaikan í ne, ní'í i. Xoo é kanantuku í ne, nani'í í di. Xoo é kanake'xen í xi'í ne, nakaán ña di.

¹¹ Te ūun nto é uva í'xá nto ne, té kaikan i'xá nto tsákā é ká'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i koo é ká'xi? ¹² O té kaikan ntívi é ká'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i tdu'me é ká'xi tí? ¹³ Ntá tsi ntó'o é kini ntáa ntó ne, ini nto é kuē'é nto é vā'á iña i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ini Xúva kō, ña é tuvi e dukún kán, é kuē'é ña un tsi nte Espíritū Sántū san xoo é kaikan i ntá'a ña? —ka'an Jesuu.

Ntáka'an ña tsí e ña vá'ā san kaxntíi Jesuu

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Uun ntuvi ne, kanakuítá Jesuu é ña vá'ā san e dé ñi'í uun ña'a ñatíi. Dā ntíi ne, kúvi náka'an ñá ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a san. ¹⁵ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanakuítá ñá é ña vá'ā san tsí kaxe'e Belsēbuu, tó'ō e ña vá'ā, é kúvi vií ña nakūnu ña i —ka'an ña.

¹⁶ Iō ñá ne, ncho koto nteé ña ña. Íkan ñā é vií ñá nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kán. ¹⁷ Ntá tsi kutuni Jesuu nee e ntádē kuení ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dā mí'í ká ñuú mi ntánāa núu ña ni tā'an ña ne, kunaá ñuú ña. Tē ntánāa núu mii ña nī ña vi'í ña ne, kiin vi'í ña. ¹⁸ Dukuān né, tē tó'ō e ña vá'ā sán naa ni tā'an í ne, ¿nté ntu koo kuvi vií? Sá'a kakā'án u ni ntó, tsi ntáka'an nto tsí kata'xi Belsebuú san é kúvi vií u nákuíta ú e ña vá'ā san. ¹⁹ Ntá tsi te kuān ó ne, ¿xoo ntu kaxe'e i é kúvi vií

ña'a nto é nakuitā ñá é ña vá'ā san? Dukuān né, mii ñā ntánañē'e ña tsí ña te nuu é ntaā i e ntáka'an ntó iñá ko. ²⁰ Ntá tsi te Xuva ko káta'xi ña é kākuví vií u é kanakuítá u é ña vá'ā san ne, kani tú'un tsi é xee Xúva kō mí ntoo nto é kadā kú'vē ñá iña nto.

²¹ Te uun ñatíi, ña e dóo ntii iní i ne, dóo iō tu'vé ña é kade ña kuenta vi'í ña ne, ñá te neé kuvi iña ña. ²² Ntá tsi te vē'xí uun ña'a, ña é dií ka ntii iní ka xtúku i é naā ñá ni ñā ne, kuvi vií ña ni ñā. Kidáa ne, nakuido ña un ntí'í káá é kanada'an núu ña kúñu ña nī é un ntí'í iña ñá, dá kuē'é xio ña é ido ñā san.

²³ Xoo é ña kañé'e i da xe'e kó ne, kaka'an ntée ña ko. Xoo é ña kaxntíi ko é natáká u ne, da dií ka kaeté xaa ña.

E ña vá'ā é kantiko kōo

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Tē ntíi uun é ña vá'ā nima ñá'a sán ne, kaika ñuu itsí kán, kantukū mí'í kūtuví da'na. Tē ña ni nani'í i ne, kada kuení i: “Ntiko kōo u, nú'ū u nú vi'í kó kán mí kii u”, koo kada kuení i. ²⁵ Te nāxeé ne, nani'í i nima ñátíi san vata kaa uun vi'í mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'ā o ntúva'a. ²⁶ Kidáa ne, kí'in xtúku kínakueka ú'xē ká e ña vá'ā e dií dií ka kini ntáa. Kidáa ne, un ntí'í é ūná san kí'vi é ku'un nima ñátíi san. Kidáa ne, dā dií dií ka natívi ña é vata kaa dí'na —ka'an ña.

Nee iña é dodíni ntí'xe

²⁷ Nñi dukuan káka'an Jesuu sá'á né, uun ña'a ñadí'í, ña tuvi mé'ñū ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—¿Nté kui vá'a ñadí'í, ña é nakáku nto, ña é nātsitsí nto! —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi divi ñā ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo vá'ā o xoo é kainí i tú'ūn é káka'an Xúva ko ne, dē ntaa ña! —ka'an Jesuu ni ñá'a san.

Ña'a, ña é kīni ntáa, ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Dā dóo nátaká nuu ña'a san mí tuví Jesuú ne, eni ntu'u ña káka'an ña:

—Ña'a, ña ntoo vevíi ne, dóo kini ntáa ña. Ntaíkan ñá nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kué'é ña nuu i é vata ó kúvi nī ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Jōnaa. ³⁰ Tsí vata ó kúvi Jōnaa nuu i iña ña'a,

ña intóo ñuu Nínive kidáa ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuvi ú nuu i iña ñá ntoo i'a vevii. ³¹ Tē xee ntúvī é kōto nteé Xuva ko ñá'a, ne ñá'a ña ne, nakuntítsi reina iña ñuu é tuvī nte díñi i kán e dóo ikā ne, tsi'i kuétsi ña ña, tsí reiná san ne, un vá'a tsi ika vë'xí ña é kīni ñá un nti'i é iní rei Salamuún san. Koto nto ve, tsí e xee úun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Salāmuun. ³² Ña intóo ñuu Nínive kidáa ne, nakuntáñi ñá tē xee ntúvi é koto nteé Xuva ko ñá'a sán ne, tsi'i kuétsi ña ña ntoo vevii. Tsí ña ñuu Nínive sán ne, nātivi iní ña kuétsi ña dā téku ña tú'ūn é kaka'an Jonaá san. Koto nto, tsí e xée ūun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Jonaa.

*Ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ 'Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuvī xu'u, nte é kutuvi má ētún san, tsí kuntekū dukun vata koo é naxi'í nuu mí k'ví ña'a san. ³⁴ Tsí ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vā'á ntuxnuu kó ne, kanī kúñu ko kaxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kūñú ko ne, kutuví nee. ³⁵ Kuenta tsí viin tsí dā née iní o ne, ñú'ū é iō iña o ne, kūnee. ³⁶ Te kanī tsí kúñu o iō ñu'u ne, nté un siin ña kákunee ne, kinin un nti'i é vā'á ne, vata kaa te ñu'u kaxi'í nuu kúñu o —ka'an Jesús.

Dā tsi'i kuétsi Jesuu ña faríseu ni mastrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Dā kúvi ka'an Jesúsú ne, kāna uun ña'a ña fariseú ña é kíká'xi ña nú vi'i ña kán. Kúk'ví ña, itúvi ña nú mesa kán ne, ³⁸ dā kúdu'va ña fariseú san dá ini ña tsí ña ni dē ntáa Jesuu vātā xkoó ini ña é nta'a ña dī'na dá ka'xí ña. ³⁹ Ntá tsi Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó, ña fariseú ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'o nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuū i é kīni kaa e ntáde nto, e ntadú'u nto. ⁴⁰ ¡Nté kui kuān nte túntu ntú nto! ¿Vá ña iní ntu nto tsí ña é de kú've ata i kán ne, divi tsi ña é idé kú've ña iní i kán di? ⁴¹ Ntá tsi kué'e nto ña ntá'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo nti'xe kanī kúñu ntó.

⁴² 'Ntá tsi ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu! Ntō'ó ne, dōó kuenta ntáde nto ntánakii xio nto uun ta'vi i é ū'xí san iña é un nti'i nuū i xuku cho'o nto é nakué'e nto nta'a Xuva kō vata tsí o é kaka'an lei san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta tá'an nto te vii nto é vā'á ni ña; ntē ña ntákuinima ntó Xuva kō. Sá'ā é kantio é vii ntó da ntánakué'e nto nta'a Xuva kō é kāduku ntée ña.

⁴³ ¡Ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu!, tsi nú vi'i mí ntánataká nuu nto ne, dōó ntio nto é kuntōo nto nte nuu i kán ne, dōó ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaika nto.

⁴⁴ ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsí ntō'ó ne, vata ntáa ñañā é ña dító tuvi má ñu'u kán ntáa nto. Dā nēní tsi ña'a san, ntaído ntíta ña —ka'an Jesús.

⁴⁵ Kidáa ne, nantíko kōo uun mastrú lei san, kaka'an ña ni Jesús:

—Mastru, dá kuān ó kaka'an ntó ni ña tsíkán ne, vata te kaka'an kīni nto nī ntí di —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi kaka'an Jesús:

—¡Ña nta'ví ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsí ntánakuído nto ña'a san da nte koo é ña kutíi ká ña. Ntá tsi ntō'ó ne, nté un siin ña nchó tñin nta'a nto.

⁴⁷ ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsí vata o dé ñata ntó, ña intóo kidaā e é'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko ne, kuan tsí ó ntáde nto di e ntáde vá'a nto ñañā ñā. ⁴⁸ Sá'ā é kata'xi kuenta é kūtuni tsí dadī tsi nima ntó ni ñata ntó, ña intóo kidaā. Divi ñata ntó san é'ní ña ña ne, divi ntó ntáde vá'a nto ñañā ñā.

⁴⁹ 'Tsi kaka'an Xúva kō, ña dóo ki'in ña: “Taxnúu ú ña ka'án naa kó ni pūstrú ko mí ntoo ña. Iō ñá ne, ka'ní ña'a san ña. Iō ñá ne, kada xení ña'a san ni ñā.” Kuan o ka'an ña.

⁵⁰ Dukuān é vevii ne, Xuva kō ne, ntákan ñá kuenta ñá'a, ña ntoo vevii, kuenta iña níñi e éti un nti'í nti'í ña ka'án naa Xuva ko, ña é xi'i un tsi nté da iñi ntu'u ñúxivi sa. ⁵¹ É'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko nte ntúvi dī'na da é'ní ña Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ní ña Zacaria. É'ní ña ña má ūkún kán mé'ñū nú naa kan ni má vi'i e dóo kuikó san. Dukuān é kaka'án un tsi Xuva kō ne, ntákan ña kuenta iña ñá xi'í san nī ña é ntoo vevii.

⁵² ¡Ña nta'ví ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'i nto ntakáá xi'i mí ntákutú've ña'a san. Ntē ña ntakí'vi

mii nto, ntē ña da vá'a nto é k̄'ví ña'a, ña é ntio i é k̄tú've i —ka'an Jéssu.

⁵³ Dá kakā'an Jéssu nuu i sá'ā ne, mastrú leí san nī ña fariseú san ne, dōo kudiin ñá ni ñā. Eni ntu'u ñā ntánakutsu'un ña ñā é ña te da díi nuu i tsixe'e ña ñā. ⁵⁴ Iní xu'ū ñá te neé nuū i é k̄vi xnteé ixi ñá ña kuenta iña tú'ūn é kākā'an ña.

12

Kanañē'e Jesuu kuēnta iña ña é da miū rki xaa i kaka'an

¹ Dukuān ne, ñā tē nté kaa nté kaa ña'a náta'á nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dā éni ntu'u Jéssu kaka'an ñá ne, dí'na tsi ña ntini'i ñā kaka'an ñá ni ñā:

—Kuenta tsí vii nto ni u'xen iā ña fariseu. Tsi dívi ñā né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ñá te kanī nima ñá ntáka'an ña. ² Tsí ña túvī nee iña é koo xū'ú iña ko é ña nátidito; ntē ña tuví ne nuu i é ntē xoxo kiní i. ³ Dukuān ne, un ntí' ntī e ntáka'an nto mí neé san ne, k̄tuni ñá'a san mí k̄xi'í nuu ntuve ngántii san. Nēe é diin diin tsi ntáka'an nto dá k̄anti'ú xi'í ntó ne, uun ito tsi kachu'u ña, ka'an ña nté rki vi'i kan.

Xoó ntu é ū'vi nti'xe ko (Mt. 10:26-31)

⁴ 'Ntō'o e dōo vá'a tiin ú ni ntō ne, kaka'an u ni ntō é ña ku u'ví nto xoo é ka'ní i k̄ñu kō. Tsí te k̄vī ne, ña túvī nee é kuvi vii ka ñá ni kō. ⁵ Ntá tsi kaka'an u ni ntō xoo é díi ka u'vī nto. U'vī ntó ña é k̄vi naki'i ntuvi iña nto ne, da katé nuu ña nto dô'vi kan. Dívi ñā é u'vi ntí'xe nto ña.

⁶ ¿Ñā ntu te kadíko ña ū'un láa san é ūvi k̄dii díu'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa iní Xúva ko tī. ⁷ Dívi ntō né, un tsi nté idi díki nto ntánté'vi kui uun. Dukuān ne, ñá ku u'vī nto. Tsí dívi ntō ne, díi díi ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da díi san.

Xoo é nakini i Jesuu núu ña'a (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ntá tsi kaka'an u ni ntō tsí un ntí'i ntō xoo é kanakini i ko nuu ña'a san veví ne, xu'u é v̄xk̄vī ú ñatí ne, nakini u ña nuu ánje Xuva kō kidaā. ⁹ Ntá tsi xoo é kākuka'an nuu i é k̄án i iñá ko nuu ña'a san veví ne, kuan kōo vii u ni ña nuu ánje Xuva kō kidaā.

¹⁰ 'Da xōo ka é ka'an ntée i ko, xu'u é v̄xk̄vī ú ñatí veví ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā. Ntá tsi xoo é ka'an k̄ini i iña Espiritū Sántū ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā.

¹¹ 'Tē kue'en ni'i ña nto vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, ō k̄'in ni'i ña nto ntá'a ña kaxntēku k̄'ve sán ne, ō ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo nantiko kōo ntó, nee é k̄ā'an nto. ¹² Tsí tē xee úra i é k̄ā'an ntó ne, Espiritū Sántū sán nañē'é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jéssu.

Nee e dōo xii kaa iña ñá kuika

¹³ Uun ñā'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jéssu:

—Mastru, ká'an nto ni ení ko, na t̄'xi na é k̄aduku ntée ú iña uvá nti —ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kadā k̄'vé u iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san:

—Kuenta tsí vii nto tē ña kuné'ū iní nto é iō iña ta'an nto. Tsí ña te nee é iō iña ko é kade i é v̄á'á koo kuntoo o ñūxivi sa —ka'an Jéssu.

¹⁶ Kidáa né, ntaa ña ni ñā uun nuu i:

—Uun ñatí, ña dōo kuikā né, dōo vá'a k̄vī é tátá ña. ¹⁷ Kidáa né, dōo dé kuení ña, kaka'an ña: “¿Nee ntu vii ú ve? Tsí ña túvī ka mí'i natsoo va'á u é tátá ko”, ka'an ña. ¹⁸ Dā dé kuení ña, kaka'an ña: “É iní u neé vii ú ve. Nakīn ú a vi'i atā sán ne, dá xntísi u uun é díi ka ka'nu ka. Ikan n̄tsu'un vá'a nti'i u é tátá ko ni un nti'i é iō iñá ko. ¹⁹ Kidáa ne, ká'an miū ú ni nīmá ko: Nima mí ko, dívin ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vá'a ve. Kutuvín da'nan ve. Ka'xín ne, ko'on; na n̄kunuu d̄ní nima o.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁰ Ntá tsi Xuva ko ne, kākā'an ña: “¿Ntē kuān nte túntun ntun! tsí niñú ve kuvin. Iña o é ntoo vá'a ne, ¿xōo ntú iña i kuvi?”, ka'an ña. ²¹ Dukuan ō ntákuvi ña'a, ña e ntátsoo vá'a dokuika iña mii i, ntá tsi dōo nta'vī ñá nuu Xuva ko —ka'an Jéssu.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña (Mt. 6:25-34)

²² Kaka'an Jéssu ní ña ntini'i ñā:

—Sá'a kā'án u ni ntō: Nǎ ku dē kuení nto nee é kā'xi nto; ntē ña ku de kueni nto nee é ku'un kutāvi nto. ²³ Tsí ntuvi iña kó ne, dií ka nuu á'vi é vāta kaa é kā'xi o. Dií ka nuu á'vi kúñu kō é vāta kaa dóo é ku'un o. ²⁴ Koto nto nté o de rkáka san: Nǎ katā'xi ti é tātá, ntē ña katā'vi ti, ntē ña tuvi mí'i ntánatsoo vá'a ti iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é kā'xi ti. Ntō'ó ne, ¿ñā ntu te dií dií ka nuu á'vi nto é vāta ntáa láa san? ²⁵ Nté uun ña'a nto ña kuvi vii nto é kuē'nu ka kúñu nto, nté un síin ka, kuān te dóo kadā kuení nto. ²⁶ Tē ña kuvi vii nto nte un síin sá'a ne, ¿nté kui ntádē kuení ntu nto tuku nuu i?

²⁷ 'Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é ntē ña ntáde tsiñu ne, ntē ña ntánakuido xu've. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí rei Salamuún ne, kuān te dóo va'a kue'en dóo ñá ne, ñá tē nté sa vá'a ito ña é vata ntáa láa san. ²⁸ Te Xuva ko kaxé'e ña e dóo vá'a ito ku'u é kaa má kú'ú kán vevíi ne, tevāá ne, tutun kuvi ne, ¿ñā ntu te dií ka kue'e kuenta víi ña nto nēe é ku'un nto, ntō'ó é ña ntákuinti'xe nto? ²⁹ Dukuan ne, ñā ku nantí'i nto iní nto é ntuku ntō é kā'xi nto. ³⁰ Tsí ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dōo ntaítsu'un ña iña é un ntí'i nuū i sá'a. Ntá tsi ña'ni ntō né, ió uun Xuva ntō, ña é iní nee é ntátaan núu nto. ³¹ Ntukū nuu ini nto nēe e vá'a é vii nto é ntio Xuva ko ne, ní'i ntō é un ntí'i nuū i sá'a.

Natsoo vá'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kán
(Mt. 6:19-21)

³² Nǎ ku u'vī ntó, a le'ntu míi ko. Nǎ tē nté sa titín nto, ntá tsi Xuva kō ne, ió ñá dodíni é tā'xi ña nto é vā'a iña ña. ³³ Nadiko ntō é ió iña nto ne, dá kuē'é nto ña ntátaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itín nto é ña kakuátā é kuntōo vá'a iña ntó e dukún kan ntii dañu ntūvi. Tsi íkán ne, ña kakí'vi ña du'u, ntē ña kadúku tí iña ko. ³⁴ Mí'i ntōo é nuu á'vi iña ntó ne, ikan kuntōo nima ntó di.

Kantio é kōo tú've ko

³⁵ 'Na kōo tú've nto du'nu nto ni ñū'u é nātuún nto. ³⁶ Vií nto vata tsí o dé ña ntáde tsiñu, ña ntántétu tó'o i, ña é ñe'e mi tánta'a ña'a. Tē náxee ñá ne, kanake'xen ña xi'í ne, ura tsí i nakaan. ³⁷ Nté kui dīni tó'o ña ntáde

tsiñu san e ntántito ña te naxéé ña. Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña'ni ntō tsí tó'o ña ne, náakuntēé ña donúu ña ne, da ká'an ña tsí na kuntōo ña ntáde tsiñu san nú mēsa ñá ne, mií to'o ña tsu'un ko'o ña é kā'xi ña. ³⁸ Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu san, tsí kuān te davá ñūú ne, o e ve'xi túvi ne, ntántito ña tē nēe tó'o ña. ³⁹ Na kūtuni nto sá'a. Tē dí ini tó'o vi'i san neé ura ki'xi ñá du'ú san ne, koo tú've ña kuntétu ña. Nǎ kuē'é ña itsi é kī'ví ña du'ú san má vi'i ñā é ki'i dú'u ña iña ña. ⁴⁰ Kuan ña'ni ntō dí ne, na kōo tú've nto, tsí dā nēe iní nto ntuvi dá ña ntántétu nto xee ña vexkúvi ñatī —ka'an Jesús.

Ña ntáde tsiñu vā'a nī ña ntáde tsiñu, ña é ña vā'a
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedrú ne, katsixe'e ña:

—Tō'ó, ¿vá kantáa ntu nto nuu i sá'a é da mií tsi iña mií ntí ne, o iña un ntíi ntíi ña'a san? —ka'an ña.

⁴² Kaka'an Tó'o kō:

—¿Xoó ntu é ña ntáde tsiñu odo nūu, ña é dií ka vā'a, ña é dií ka kade ntaa, ña é kākā'án tó'o i é kodo nūu ñá iña ñá ntoo nú vi'i ñā é kuē'é ña é kā'xi ña te xee úra i? ⁴³ ¿Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu, ña kade ntaá san! Tē náxee tó'o ña ne, é un ntí'i kade ntaa ña vata o uvé tsiñu ña. ⁴⁴ Nuu é ntāa ntí'xe i é kākā'án u tsi tó'o ña ne, xtuví ñá ña é kuēnta víi ña é un ntí'i é ió iña ña. ⁴⁵ Ntá tsi te ña ntáde tsiñu san kade kuení ña tsí kukuíi ka dá náxee tó'o ña ne, kani ntu'u ña kadā xení ña ni ña ntáde tsiñu ni'i ña, te tīi, te ñadí'i ne, kani ntu'u ña é kō'o ña, é kā'xi ña, é kada ki'vi ñā. ⁴⁶ Kidáa ne, da nēe iní tsí ña naxee tó'o ña ntuvi dá ña kantétu ña, tsí ña ini ña neé ura naxéé ña. Kidáa ne, naki'i ña tsiñu ña ne, natee xío ña ña é kī'in ñá ni ñá'a, ña é ña ini de ntáa san.

⁴⁷ 'Ña ntáde tsiñu, ña é iní nēe e ntío tó'o i ntá tsi ña te ió tu've ña, ntē ña ni de ntáa ña é kākā'án tó'o ña né, dōo naká'xi va'a tó'o ña ña. ⁴⁸ Ntá tsi ña ntáde tsiñu, ña e ñá ini nee e ntío tó'o i ntá tsi idé ña nee iña e ñá ini ña ne, ní'i ñā é ntō'o ña di, ntá tsi ña dóo nee. Tsí xoo é dií ka kue'e ní'i i ne, dií ka kue'e kantio é kue'é ña ña nguī san. Xoo é dií ka kue'e ntada ña kuēnta ntá'a i ne, dií ka kue'e kantio é kada ntaa ña.

Ki ntee xio ta'an ña'a san kuenta iña Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Vé'xi u e xntee ñu'u ú ñuxiví sa. ¡Dóo ntio kó tē dí kai'xi veví! ⁵⁰ Io úun nuu i e dóo nto'o kó rkontúví ne, un vá'a tsi kantí'i iní ko un tsi da nte inú kava. ⁵¹ ¿Vá vé'xi ntu ú vata koo é kuntoo vá'a ña'a san ñuxiví sa, te kuiní nto? ¡Ña'a ní san! tsí ve'xi u é kii ntee xio ta'an ña'a san kuenta iña ko. ⁵² Tsí un tsi nte veví ne, kii ntee xio ta'an ña'a. U'un ñá'a san uun tsi ví'i ntoo ña. Uní ñá'a ña ñaa núu ña ní ña uvi ñá'a sán ne, ña uvi ña'a sán ne, naa núu ña ní ña uní ñá'a san. ⁵³ Uva í ne, naa núu ña ní i'xá ña. I'xá ña ne, naa núu ña ní uva ñá. Dí'i ñá ne, naa núu ña ní dióko ñá. Dióko ña ne, naa núu ña ní dí'i ñá. Nüntí ña ne, naa núu ña ní énu ñá. Énú ña ne, naa núu ña ní ñuntí ña —ka'an Jesús.

Nuu i nté koo kuvi ntuvi sa'a

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Kaka'an Jesús ní ña'a san: —Tē ini nto tsí ñu'u vikó san xe'e i kán ne, ura tsi ntáka'an nto é kñn davi. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁵ Dá káinu tatsin xé'e i kán ne, ntáka'an nto é vé'xi ntuvi ka'ni. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁶ Nto'ó ne, da mií tsí rki xaa nto nteku é ntáka'an nto. Nto'ó e dóo ini nto é ká'an nto nté koo kúvi e dukún kan ní ñuxiví a ne, ¿nté kuí ña ntáñe'e díki ntu nto núu i é kata'xi Xuva kō nté koo kuvi ntuvi é ntoo o vevii?

Koón ntiin é ntuvá'an ní ña ntaínchu'vi o

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Nté kui ña káde kú'ven mীন nee é vā'a iña nto? ⁵⁸ Tē xoó ña'a kí'in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i é tsí'i kuétsi i o ne, koón ntiin nātiin vá'an ní ña itsi kán vata koo é ña kí'in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i san. Tsí tē ña tsíñu i san ntada ña o kuénta ntá'a sntadún san ne, xnuu kutu ña o viutun. ⁵⁹ Kaka'an u ní o tsí ña ntiin viútun san un tsi da nte ntá'vin nti'in é kakan ña —ka'an Jesús ní ña.

13

Kantio é nadama o nima ko

¹ Ntuvia tsikán ne, iō ñá san ne, kué'en ñá mí tuví Jesús ne, ntaa ña ní

ñá tsí Pilatú san ne, ē'ní ña ña ñatíi, ña ñuú Galileá ne, da nádaká ña niñi ña ní niñi kití san é kué'é ña doméni iña Xuva ko.

² Jesús ne, kaka'an ña:

—¿Vá díi ka ntu iō kuetsí ña kuān o kúvi san é vata ntáa ña ñuú ña, te kuiní nto, é kuān o ntó'o ña? ³ Ka'an u tsí ña'a. Ntá tsi ña'ni nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, un nti'i ntó kuví nto dí. ⁴ Un nti'i ña xe'un uní ñá'a san xi'i ñá da núu ví'i dūkun é nani Silūeé ne, ¿díi ka ntu iō kuetsí ña é vata ntáa ña é íntoo ñuú Jerusaleén, te kuiní nto? ⁵ Ka'an u tsí ña'a. Ntá tsi ña'ni nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, kuví nti'i ntó dí —ka'an ña.

Kuenta iña utun é ña kakíi kití i

⁶ Kidáa ne, kantáa Jesús núu i sá'a:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña uun utun ígu ñu'u ña. Kué'en ña kükoto ntódo ña te kákii kití ígū sán ne, nté uun tí ña kakíi tí. ⁷ Kidáa ne, kaka'an ñá ní ña kade kuenta útun san: “Koto nto tsi é uní kuíá é kakí'xi da tá'an u ne, nté uun ígu sán vata ní'i ko tí. Nakñn nto utun tí vata koo é ntūníné ñu'u san, tsi é ntaā i é ntitsi”, ka'an ña. ⁸ Ntá tsi ña kade kuenta útun sán ne, kaka'an ña: “Na kñntitsi mií ka uun kuíá, nñ dukuan naxtívítá u nte'u nú ditsín i ne, dá tsōo ú cho'o é kué'nu vá'a. ⁹ Te kñi kití i kidáa ne, vá'a o. Tē ña'á ne, dá nakñn nto”, ka'an ña. —Kuan o ntáa Jesús nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesús uun ña dí'i, ña kúti'i

¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'nā ne, kanañe'e Jesús ñá'a san nú ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. ¹¹ Ikān tuví uun ña dí'i, e xé'un uní kuíá é nchokuví ña. Tsí uun é ña vá'a san dé tí'i ñá. Ña ní kúvi ntuntāa ña nté un síin. ¹² Dā ini Jesús ñá ne, kāna ña ña, kaka'an ñá ní ñá:

—É ntuvá'an kui'i o vé —ka'an Jesús ní ña.

¹³ Kidáa ne, xntee tá'an Jesús ntá'a ña ñadí'i san. Ura tsí i ntuvá'a ña ne, dá éni ntu'u ña kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁴ Ntá tsi tó'o ví'i mí ntánataká nuu ña ne, dōo kúdiin ña tsí ntavá'a Jesús ñá'a san ntuvi dá iō dá'na ne, kaka'an ñá ní ñá'a san:

—Íñu ntuvi iō é kada tsíñu o né, ña'ni tsi ntuvi é kúvi kí'xi nto dá kuchō'o

nto; ñá te ntúvi dá iō dá'na san ki'xi nto —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Jésuu:

—Ntō'ó ne, da miī rki xaa nto nteku e ntáka'an nto. ¿Ñā ntu ntánantuté nto duntiki nto ni búru nto é kī'in ti kiko'ó ti ntute ntuvi dá iō dá'na san? ¹⁶ Tsi ña dī'í sa'á ne, tatá vi'i Abraan ña, ntá tsi é kúvi xe'un uni kuía e nteé kimi ña kui'i sa'a é xē'é é ña vá'ā san ña. ¿Vá ñā ntu kuvi nakuitá u kui'i ña ntuvi dá iō dá'na? —ka'an Jésuu.

¹⁷ Dá ká'an Jésuu sá'ā ne, un ntí'i ñā ntaínchu'vi ña kúka'an nuu ña é kuān ó kaka'an Jésuu ni ña. Ntá tsi ña'a sán ne, dōó diní ña e dōó ka'nu nuu i é idé Jesuu.

Kuenta iña tsíkān kuli
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Kidáa ne, kaka'an Jésuu:

—¿Nté ó ntu mí kadē kú've Xuva kō? ¿Nee iñá ntu é kuvi ntada dadii o? ¹⁹ Vata kaa kudii uun tsíkān kuli é kuetsi kuē'en e kaí'xi uun ñatī má iña ñá kán ne, kēne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kitī ntaíko, de vá'a ti taka tí nta'a i —ka'an ña.

Kuenta iña ú'xen iā
(Mt. 13:33)

²⁰ Ntá tsi kaka'an Jésuu di:

—¿Nee iñá ntu ntada dadii ú vata kaa mí kadē kú've Xuva kō? ²¹ Tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ti'nti ú'xen iā e kí'i uun ñadī'í san ne, dá nadaka ña u'xen san ni uni xkú've utsi trigu un tsi da nte náneñu vá'a ú'xen san —ka'an Jésuu.

Xi'i mí ña ni'i
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesuu ne, itā ntí'xin ña ñuú na'nu ni ñuú kuetsi, kanakuā'a ña ña'a san mí ita ntí'xin ña. ²³ Uun ña'a ñá ne, kēne ña, kaka'an ña:

—Mastru, ¿ña titín ntu ña'a san, ña é kanakáku? —ka'an ñá, tsixe'e ñā. Jesuu ne, kaka'an ña:

²⁴ —Koó ntii nto kúk'vi nto xi'i mí ña ni'i san. Tsi kaka'an u ni ntō tsi ña te da díi ña'a ncho kí'vi ña, ntá tsi ña ní'i ña é kī'ví ña. ²⁵ Dā nākādí Tó'o ví'i san xi'i ña ne, ntō'o é ñu'u mií nto kí'i kán né, nake'xen ntō xi'í san, ká'an ntō: “Nakaán nto xi'i nto, na kī'ví ntí”, koo ka'an nto. Ntá tsi divi

ñā ne, ká'an ña: “Ntō'ó ne, ntē ñá íní u mí vē'xí nto”, koo ka'an ña. ²⁶ Kidáa ne, kani ntu'u nto ká'an nto: “Ntí'í ne, ē'xí dadii ntí ni ntō; xī'í dadii ntí ni ntō di. Tsi nakuā'a nto ña'a san itsi ñuú mií ntí”, koo ka'an nto. ²⁷ Ntá tsi nantiko kōo ñá, ká'an ña: “É kāká'an u tsi ñá íní u nto. Kii nteé xio nto ko, tsi un ntí'i ntō ntáde nto é kīni kaa.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁸ Ikān ne, kueku nto ne, naka'xí ka'ñi nto nú'u nto tē íni nto Abraan ni Ísaa ni Jácoó, ni ūn ntíi ntíi ña ká'an naa Xuva ko tsi ntōo ña mí kadē kú've Xuva kō. Ntá tsi ntō'ó ne, é ñu'u mií ntō kí'i kán. ²⁹ Xée ñā'a, ñá vē'xí dá mí'í ká díni ñuxiví sa, kixkúntōo ña, ka'xí dadii ña ni Xuva kō mí kadē kú've ña. ³⁰ Kini nto tsi kidáa ne, iō ña'a vevíi ne, dōó na'nu ña'a ña i'a ñuxiví sa, ntá tsi ña na'nu ñá'a ká ña nta'a Xuva kō. Iō ñá'a é ña te na'nu ñá'a ña í'a ne, divi ñā e dōó na'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jésuu.

Ēku nteé Jesuu ñuú Jerusaleen
(Mt. 23:37-39)

³¹ Ntuvi tsikán ne, xéē ña fariseu, kaká'an ña ni Jēsuu:

—Ntaka nto i'a, tsi Heródē sán ne, ncho ka'ní ña nto —ka'an ña.

³² Ntá tsi divi ñā ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó ne, ká'an nto ni ñukuí tsikan tsi vevíi ni ütén ne, nakuíta ká u é ña vá'ā san ne, ntavá'a ká u ña nchokuví san di. Ídá ne, ntí'i tsiñu ko. ³³ Ntá tsi kantio é kī'in ka ú itsi kán vevíi ni ütén ni ídá di. Tsi ña kúvī é kúvī ña ká'an naa Xuva ko tē ña te ñuú Jerusaleen kuví ña. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jésuu—.

³⁴ ¡Dōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, ña ñuú Jerusaleen! ¡Tsi ntaé'ní nto ña e ntáka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva ko kuēnta iña nto! ¡Ñá tē nté kaa ki'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatā ó de tsú'ūn san é kánataká nuu ti i'xá ti má ntí'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto! ³⁵ Koto ntō tsi xtuví mií Xuva ko ví'i nto ve. Ntá tsi kaka'an u ni ntō tsi nté uun ito ká ña kīni ntó ko un tsi da nté tē xee ntúvi é ká'an nto: “¡Nté kui vá'a ó é vē'xí ña vé'xi kuenta iña Xuva ko!”, koo ka'an nto —ka'an Jésuu.

14

Dā ntavá'a Jesuu úun ñatī, ña é katsu kuñu

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuu, kúka'xí ña nú vi'i ña odo nūu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ú ña nguii san nté koo vii Jesuu. ² Ikān tuví nuu Jēsuu úun ñatī, ñá katsu kuñu. ³ Jesuú ne, tsixe'e ña mastrú leí san nī ña fariseú san, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá kúvi ntu ntavá'a ú ña nchokuví san ntuvi dá iō dá'na, o ña kúvi ntu? —ka'an ña.

⁴ Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ña. Kidáa ne, kí'i Jesuu ñá nchokuví san ne, dā ntavá'a ña ña, dā nátaxnūu ña ña é na nū'u ña. ⁵ Kaka'an ñá nī ña fariseú san:

—¿Vá iō ntú nto te i'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ña natavá ntu nto ti, kuān te ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.

⁶ Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ña é kaka'an Jēsuu ni ña.

Núu i iña ña kakana ña mí kátánta'a ña'a

⁷ Dā íni Jesuu tsí ña'a, ña xeé vi'i viko sán ne, ntánakaxnūu ña mí'i e dóo vá'ā o é kuntōo ña nú mesá san ne, kaka'an Jēsuu ni ña núu i sá'a:

⁸ —Tē xoó kakana i é kí'in ntó viko mí kátánta'a ña'a sán ne, tē xee ntó ne, ñá kú xkutúvi ntó nte nuu i kan, tsí te kí'xi tuku ña'a, ña é dii ka ka'nu ña'a é ña'ni ntó ne, ⁹ kidáa ne, xéē ña é kána ña nto ntuvi ntó ne, ká'an ña ni ntó: “Xio kudii kutuví nto, tsí ña sá'á ne, kutuví ñá i'a”, koo ka'an ñá ni ntó. Kidáa ne, kuka'an nuu nto nakuntísi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan. ¹⁰ Ntá tsi tē xee nto mí kákana ña nto é kíka'xi nto ne, kúkutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáa ne, tē xee ña e kána nto sán ne, ká'an ñā: “Kuítā ntí'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ña. Kidáa ne, kuiko ñu'u ña ntántoo nú mesá san nto. ¹¹ Tsí xoo é kade ka'nu mii i kúñu i ne, tē kúvi ne, ní'i ñā doka'an; ntá tsi xoo é dutsi i vevii ne, rkontúvi ne, dii ka kuka'nu ña'a ña —ka'an Jēsuu.

¹² Kaka'an xtúku ña ni ñatī, ña e kána ña:

—Dá káde vá'a nto é ká'xí ña'a nú vi'i nto kán ne, ña ku kána nto ña e dóo vá'a tiin ní'i ntó, nté éni nto, nté ñavi'i

nto, nté ñā kuika, ña ntoo etsin nú vi'i ntó. Tsí ña'ni né, kána ña nto ña é kíka'xi nto nú vi'i ña kán né, kuan kōo ntúdadii ña ni ntó. ¹³ Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ña ntá'ví san, nī ña e dúkuan ntá'ví da káku, nī ña natín i san, ni ña kuáá san ña. ¹⁴ Kidáa ne, dóo diní nto. Tsí ña'ni ne, ña kúvi ntúdadii ña ni ntó. Ntá tsi ña'ni ne, ní'i nto é vá'á iña nto ntuvi te ntóto ña'a, ña é íde é vá'á ñuxiví sa —ka'an Jēsuu.

Núu i iña viko ká'nu é edé uun ñatī (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Dā téku ña sá'ā ne, uun ña é tuvi nu mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Nté kui vá'a o xoo e kae'xí dadii i mí kadē kú've Xuva kō! —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Uun ñatī ne, dóo ka'nu viko idé ña. Ñá tē nté kaa ña'a san kána ña é kíka'xi ña. ¹⁷ Dā xeé ura i é ká'xí ña ne, taxnūu ña ña kade tsiñu iña ña é kúkoto ñá ña'a san: “Kue'ēn ntó ve, tsi é iō tu've ntí'i”, ka'an ña. ¹⁸ Ntá tsi un ntíi ntíi ñá ne, éni ntu'u ña ntáka'an ña nté kui ña ni kúvi kí'in ña. Ña é kúvi uun sán ne, kaka'an ña: “Ñu'u da ve ñíi ú ne, kantio é kí'in u kíkoto ntódo u. Vii nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko tsí ña kúvi kí'in ú ve”, ka'an ña. ¹⁹ Tuku ña'a ne, kaka'an ña: “Dā ve ñíi ú u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kíkoto ntéé ú ti tē va'á ti. Vii nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko”, ka'an ña. ²⁰ Ña uun ká xtuku sán ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, dā ve kúvi tánta'a ú ne, dukuan ne, ña kúvi kí'in u”, ka'an ña. ²¹ Dā náxee ña táxnūu ñá ne, kantaa ntí'i ña nī tó'o ña nee iña é kaka'an ñá mí ñe'e ña. Kidáa né, kúdiin tó'o ña ne, kaka'an ñá nī ña kade tsiñu iña ña: “Kuē'en náne'en nú á'ví kan ni itsi ka'nu kán, ni da kaní má ñuú san, dá kuntēkan ña nta'ví san, kixni'in ña i'a, ni ña dúkuan ntá'ví da káku, ni ña kuáá san, ni ña natín sán ña”, ka'an ña. ²² Dā ku e ví'i ne, náxee ña táxnūu ña, kaka'an ñá nī tó'o ña: “É de ntáa u é kaka'an nto, ntá tsi dóo kaniné ka”, ka'an ña. ²³ Kidáa ne, kaka'an tó'o ña ni ña: “Kuē'en itsi na'nu kan ne, kuē'en un tsi nte nu ráxa kán, ká'an ni da xoó ka ña'a, kuétsi é viin ñá na kí'xi ñá vata koo é na tsítu ña ma ví'i

ko. ²⁴ Tsí kaka'án u ni ntō tsi nté uun ña'a, ña kana dí'na ú ne, ñá nī'i kué'en tsi ña é ká'xí ña”, ka'an tó'o ña —ka'an Jéssu.

Nuu i é ntii tū'un é kuntikin ó Cristu (Mt. 10:37-38)

²⁵ Ñá tē nté kaa ña'a ntántikin ñá Jessu. Jessu ne, xkokōo ñá ata ña, kaka'an ñá ni ñá'a san:

²⁶ —Tē xoó ña'a kixi ña é ncho kuntikin ñá ko ne, ña kúvi vii ñá tē ñá díi ka kue'e ntío ña ko é vata kaa ntío ña uva ña ni dí'i ñá, ni ñadí'i ñá ni i'xá ña, ni enī ñá ni tā'an ñá, nī kúñu mii ñá di. ²⁷ Tsí ña kúvi vii ñá tē ña ntío ña nākunáa ña kúñu ñá é kuntikin ñá ko. ²⁸ Te iō ntó ne, ntío nto é xntitsi ntó vi'i ka'nu ne, ¿vá ña ntu te dí'na kutuví nto kadā kuení nto nté kaa nantí'i nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kuvi kuntitsi? ²⁹ Tē ñá ne, xtuví ntó etí vi'i sán ne, é ntaā i kutuví dava. Un ntíi ntíi ña kainí ne, kani ntu'u ña ka'an kīni ña iña nto: ³⁰ “Ñatíi sa'á ne, eni ntu'u ña kāde vá'a ña vi'i ña ne, ntē ña ni kuvi vii ña nantí'i ñá”, koo ka'an ña. ³¹ Ō te uun reí san ncho vii ña du'xen ni tūku reí ne, ¿vá ña ntu te dí'na kutuví ña kadā kuení ña te xēe tá'an u'xi míl sntadun ña é kōó ntii ña vii ñá du'xen ni tūku reí, ñá iō ōko míl sntadun i? ³² Tē íni ña tsí ña kuvi vii ña ne, taxnū ña tú'ūn nta'a tuku reí san dá tuvi íka ká ña é kakan ña e nté koo kuntōo vá'a ña ni ñá. ³³ Dukuān né, te xōó ña'a, ña é ña xtuví mii i ūn ntí'i iña í ne, ña kúvi kuntikin ñá ko —ka'an Jéssu.

Dā ña véñi ka ñi san (Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Kaka'an xtúku Jessu nuu i sá'a di: —Ñi sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, ¿nté ntu koo ntuveñi ka xtúku? ³⁵ Ñá vādá mi kainuu á'vi ká i; da mii sa é nakuíta o. Xoo é kátekú i ne, na kīni i —ka'an Jéssu ni ñá'a san.

15

Kuenta iña á le'ntu, kiti kúnaa (Mt. 18:10-14)

¹ Un ntíi ntíi ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma ni túku ña'a, ña é iō kuetsí i ne, xēe etsin ña mí tuví Jessu é kīni ña é kaka'an ña. ² Dukuān ne, ña fariseú

san nī mastrú leí san ne, ntáka'an kīni ña iña Jéssu, kaká'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, ntaíka dadíi ña nī ña é iō kuetsí i ne, ntaé'xí dadíi ña ni ñá di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, kantaa Jessu kuénta iña i sá'a:

⁴ —¿Xoó ña'a ntu nto, te iō uun sientu lé'ntu ntó, tē kunaá ti uun ti ne, ñá ntu te tsoo míi nto kiti kīmi díko xe'un kīmi san, dá kī'in nto, kīnantúku nto kīti kúnaa san da nte ko é nani'i nto ti? ⁵ Tē nani'i ntó ti ne, nakuntéku dokó nto ti ne, dōo dīni nto di. ⁶ Tē náxee nto nú vi'i nto kán ne, kana nto ña vá'a tiin ni'i nto nī ña nú vi'i ntó ne, ká'an ntó: “Na nākunuu dīni nima ntó nī ko, tsí e nani'i ko á le'ntú ko, kiti kúnaa”, koo ka'an nto. ⁷ Dukuān ne, ká'án ú ni ntó tsí díi ka iō dodíni e dukún kán te uun ñá'a, ñá iō kuetsí i, natívi iní ña kuetsi ñá, é vāta kaa ña kīmi díko xe'un kīmi ñá'a san, ña é vā'a, ña é ña tuvi kuetsi i nuu Xuva ko —ka'an Jéssu—.

Kuenta iña ñadí'i, ña nani'i diu'un i

⁸ 'Uun ñadí'i ne, iō u'xi diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa úun ne, ¿vá ñá ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xín ñá da kaní má vi'i ña kán? Kukuií kudu'va tsi nantuku ñá da nte ko é nani'i ña. ⁹ Tē nani'i ñá ne, nataká nuu ntí'i ña ni ñadí'i, ña vá'a tiin ni'i ña, nī ña ntoo etsin nú vi'i ña kán, ká'an ñá: “Nā nakunuu dīni nima ntó nī kó, tsi é nani'i ko diu'ún ko e kúnaa”, koo ka'an ña. ¹⁰ Kaka'án u ni ntó tsí dukuān dīni ánje Xuva ko kuénta iña ñá iō kuetsí i tē natívi iní ña kuetsi ñá —ka'an Jéssu.

Kuenta iña i'xa é kúkaka ntava túku ñuu

¹¹ Kaka'an Jéssu san di:

—Uun ñatíi ne, iō uvi i'xá ña. ¹² Na dutsí sán ne, kaka'an ná ni uva ñá: “Ūvá, ta'xi nto iña nto é káduku ntée u”, ka'an na. Kidáa ne, e'nté dava ña é tātá ña é duku ntée na. ¹³ Ntē vata kutíin ntuvi ne, i'xá ña, na dutsí sán ne, nātsu'un vá'a ntíi na iña ná ne, dá kué'en ná tuku ñuú mí doto tsi nantíi lúku na diu'un na. Ide na un ntíi ntíi núu i é kīni kaa vata ka'án iní mí ñá. ¹⁴ Ntá tsi dá ntíi kué'en diu'un ná ne, xēe ntúvi da dōo kutama da kaní ñuu tsíkán ne, iñi ntú'u kúnaa

nteē na é kā'xí na. ¹⁵ Kidáā ne, kué'en nā, kuntúku na tsiñu ni uun ñatīi, ña ñuú tsikán ne, taxnūu ña ná rantsu ña é kī'in na, kikuenta víi na kutsin ña. ¹⁶ Ntío na é kā'xí na é kae'xí kutsín san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni xé'e ī é kā'xí na. ¹⁷ Kidáā né, dē kuení mii na, kāka'an na: “¡Nté ntu kaa díi ña ntáde tsiñu iō ñá nú vi'i uvā kó kán é iō é ntaé'xí ña ne, ntē dúkuan kāntóo ka. Xu'ú ne, kaxi'í u dóko i'a! ¹⁸ Á te nū'ú u mí tuví uvā kó kán ne, ká'ān ú ni ñā: Ūva, é ntuku kuētsí u ni Xuva ko, ni ñivi ntō di. ¹⁹ Ña nuu á'vi ká u é kā'ān ka nto é i'xā ntó ko. Vi'i a vé ne, vií nto nī kó vatā ó de nto nī ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan kōo ká'ān ú ni ñā”, ka'an na. ²⁰ Kidáā ne, nákunūu itsi na, kunú'u na mí tuví uva nā.

'Ikā ká ve'xí na, íni uva na nā né, ntuntá'ví ini ña na. Koó da kaxkainu uva nā kúnakuētú itsi ña na ne, nánume ña na, da é'xi ña xu'u na. ²¹ Kidáā ne, kaka'an ná ni uva nā: “Ūva, é kō'xo nteé u nuu Xuva ko, ni ñivi ntō di. Nā tē nee nuu á'vi ká ko é kā'ān nto é i'xá nto ko”, ka'an na. ²² Ntá tsi uva nā ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña: “Nantukū nāne'e nto du'nu é díi ka va'a dá nākunúu i'xá ko. Naxnūu nto dí'i ntá'a i di. Na nāki'í nti'xen vá'ā sán di. ²³ Kūkueká nto duntiki, kiti díi ka de'én ne, dá ka'nī ntó ti dá kā'xi o ti é vii o víkó san. ²⁴ Tsi i'xá ko sá ne, e xí'i, kuíni ko, ntá tsi e ntóto xtuku. É kūnaá i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko i ve”, ka'an ña. Kidáā ne, eni ntu'u ña idé ña viko san.

²⁵ 'Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atā sán ne, nuu na má tsiñu na. Dā náxee étsin na nú vi'i na kán né, tēkú na e dóo kaeku strumentú ne, ntaíte'e ña'a sán di. ²⁶ Kidáā né, kāna na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e nā: “¿Neé ntu kakuvi i'a?”, ka'an na. ²⁷ Ña kade tsiñu sán ne, kaka'an ñá ni nā: “É náxee ení o. Uva ō ne, táxnūu ña é kūví uun duntiki, kiti dóo de'én san, tsi vá'a tsi ō náxee na”, ka'an ña. ²⁸ Kidáā ne, kūdiín ení na, na kuvi atā sán ne, ntē ña ni ntio na ntí'vi na má vi'i na kán. ²⁹ Kaka'an ná ni uva nā: “Ñivi ntō ne, ini nto tsi éma tsi kaxntiī ú nto, é ntē ña kadé do'ō ú ni ntō nté uun ito ne. Ntá tsi ntē ña kata'xí nto nté uun kudii a ndi'ú san é vii u viko ko nī na vá'a

tiin ni'í u. ³⁰ Ntá tsi vevíi ne, náxee i'xá nto na sá'á, na é dotō tsi nantí'í diu'un nto ni ñadí'í kinī ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dóo de'én san”, ka'an ení na, na kuvi atā san. ³¹ Kidáā ne, kaka'an úva na ni nā: “I'xá mií kó, xo'ōn né, nī kue'en tsi ntuvi tuvín nī kó. Un nti'í é iō iñá ko ne, iña ō di. ³² Ntá tsi vevíi ne, e vá'a ō é vii o víko, tsi é nakūnuu díní nimá ko, tsi na ení o ne, e xí'i na, kuíni ko, ntá tsi kantíto na. É kūnaá na, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko ná ve”, ka'an úva na ni nā —ka'an Jesús.

16

Kuenta iña ñá nteé nta'a i tsiñu, ña é dotō tsi nantí'í diu'un tó'o ī

¹ Jesuú ne, kantaa ña ni ña ntini'í ña nuu i sá'a di:

—Uun ñatíi kuika ne, xío uun ñā'a, ña intée nta'a i tsiñu ña. Ntáka'an ñá'a san tsi ña sá'á ne, dotō tsi kanantí'í ña diu'un tó'o ña. ² Kidáā ne, kāna tó'o ña ñā, kaka'an ñá ni ña: “¿Neé ntu nuu i sá'a é kāka'an ñá'a san iña o? Ntadan kó kuenta tsiñu o ve, tsi ña kunteé nta'a ká o tsiñu ko”, ka'an ña. ³ Kidáā ne, dóo dé kueni ña nteé nta'a i tsiñu san: “¿Nté ntu koo vií u ve? Tsi tó'o kó ne, naki'i ña tsiñu ko. Ña túvi ntií ko é kikutú u ne, kakuka'an nuú ko é kākán u doméní di. ⁴ É íní u nté koo vií u ve, vata koo é naki'í ña'a sán ko nú vi'i ña kán dá ña tuví ka tsiñu ko”, ka'an ña. ⁵ Kidáā né, kāna ña ña ña kui uun kuí uun ña, ña é tanūu diu'un tó'o ña. Tsixe'e ña ña xee dí'na san: “¿Ntē ntú kaa tanūu nto iña tó'o ko?”, ka'an ña. ⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ña: “Tanūu ú uun sientu varii ásete”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'án ña nteé nta'a i tsiñu san: “Ū'un kuenta o. Kantí'í sá kutūvin, dá xntēén na'an uvi díko u'xi várii tsi”, ka'an ña. ⁷ Kidáā né, tsixe'e xtuku ñá tukú ña'a san: “¿Ntē ntú kaa tanūu nto?”, ka'an ña. Ñivi ña ne, kaka'an ña: “Uun sientu etún trigu”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'an ña: “Ū'un kuenta o. Kimi díko tsi xntēén na'an ve”, ka'an ña. ⁸ Tó'ó ña ne, íní ña tsi ña nteé nta'a i tsiñu, ña e dóo kīni kaa sán ne, dōo ntíto ña nté koo vií ña. Tsi ña ntáduku ntēe ñuxiví sa ne, díi ka

ntító ntáde ña ni tā'an ña é vāta kaa ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō.

⁹ 'Xu'ú ne, kaka'án u ni ntō é na kada tsiñu ni'i ntō diu'un nto é iō ñuxiví sa vata koo é na ni'i nto ña'a, ña vá'a tiin ni'i ntō, vata koo é, tē ntí'i diu'un ntó ne, koo xoo é nakuído i nto mí kuntōo nto ntii dañu ntūvi.

¹⁰ 'Uun ña'a, ña é kade ntaa núu i é dutsí né, kuan kōo kada ntaa ña nuu i e dōo ka'nu di. Ña'a, ña é ña kada ntáa nuu i é dutsí ne, ntē ña kada ntáa ña nuu i é ka'nu di. ¹¹ Ntá tsi tē ña ini de ntáa nto ni diu'un é iō ñuxiví sa ne, ¿xoo ntu é ntáda i kuenta ntá'a nto nuu i é vá'a ntí'xe? ¹² Tē ña ini de ntáa nto ni nuu i iña túku ñá'a ne, ¿xoo ntu ta'xi i é kúvi iña mii nto?

¹³ 'Nté uun ña'a, ña kade tsiñu ne, ña kúvī é koo uvi tó'o ña é uun ito tsi. Tsi kada xení ña ni ña uun ña'a sán ne, ña uun ña'a ká san ne, kuinima ñá ña. O ña uun ña'a sán ne, kuiní'i ña ña ne, ña é uun ká san ne, ñá vii ñá ña kuenta. Ña kúvi vii o tsiñu Xuva ko tē dōo kakuinima kó diu'ún san —ka'an Jesús.

¹⁴ Ña fariseú san ne, dōo kuinima ñá diu'un. Dukuān né, eni ntu'u ña ntáka'an kini ña iña Jesús. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Divi ntō ne, ntáde nto e dōo va'á nto nuu ña'á san, ntá tsi Xuva kō ne, ini ña nte ntáa nima nto. Tsi nuu i e ntáde ka'nu ña'a sán ne, ñá ntōo kue'en tsi Xuva kō.

Lei Muísee

¹⁶ 'Lei é xnté na'a Muísee ni tú'ún é ka'an ña ka'án naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte ntúvī da ika Juaan. Ntá tsi nte ntúvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo ña'a san tú'ún va'á san iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, un ntí' ntí' ña'a san ntáxio ntii ña é kí'vī ña.

¹⁷ 'Ntá tsi díi ka ña ntii tu'un é ntí' e dukún kan ni ñuxiví a é nadāma uun kudii letra iña lei san.

Kuenta iña ña'a, ña ntánatsoo mii ta'an

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Te uun ñatíi kanaxtuvī mii ña ñadi'í ña ne, tē tánta'a ña ni tuku ñadí'í san ne, kade ña é ko'xo nteē ña nuu Xuva ko. Xoo é kátánta'a i ni tuku ñadí'í, ña e náxtimii xí'í ne, kade ña é kákó'xo nteē ña nuu Xuva kó di.

Uun ña'a ña kuika ni Lázaru

¹⁹ 'Uun ñatíi kuika ne, dōo va'á du'nu ña. Da mii kuē'en tsi viko kade ña utén utén; dōo ka'nu kade ña. ²⁰ Ikān tuví uun ñatíi, ña e dōo ntā'ví, ña é naní Lázaru. Dōo kate'u kúñu ña. Tuví nteē ña etí xi'i ñá kuiká san. ²¹ Veví tsi ká'xi ña é kakó'xo má mēsa ñá kuiká san. Un tsi nte tīnā sán ne, kaxée etsin ti é ncho nauvi ti mí katē'ú san. ²² Uun ntuvi ne, xí'í á ña ntā'ví san. Kue'en ni'i ánjē san ña é kutuví ñá ni Ábraan, mí ntoo ña xi'i, ña e ntántikin Xúva kō, mi dōo vá'ā o. Xí'í ña kuiká san dí ne, kántū'xi ña di.

²³ 'Dā dōo kanto'o ña kuiká san dô'vi kán ne, ntāni'i ña nuu ñá, iní ña Ábraan san e dōo ikā ntáñi ña ni Lázaru san. ²⁴ Kidáa ne, kána ña kuiká san ña, kaka'an ña: “Uvatā kó Ábraan, na ntuntā'ví ini nto ko. Taxnūu nto Lázaru san vata koo é na natsii ña rkinta'a ña ntuté san ne, dá kí'xi kudii ña nantikó ña xaa ko, tsi ña te nté kaa kanto'o ko í'a mí ka'xi san”, ka'an ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Ábraan san ni ña: “Í'xá ko, na naka'án o tsi divin né, dōo vá'ā o kue'en o ntúvi di'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dōo ntó'o ña di'na. Veví ne, e ní'i ña é vá'á i'a ne, divin ne, kantó'o o. ²⁶ Uun ká tuku nuu í di: Ío uun xi'nti kunu mé'ñū ntí ni ntō. Dukuān né, tē xoo ña'a ntoo ña i'a é ncho kí'in ña ikān ne, ña kúvi kí'in ña. Nté ña ntoo ikān ne, ña kúvi kí'xi ña i'a di”, ka'an ña.

²⁷ 'Kidáa ne, kaka'an á ña kuiká san: “Vii nto da xe'e, uvā kó Ábraan, taxnūu nto Lázaru san nú vi'i uvā kó kán ²⁸ vata koo é na ká'an ñá ni ení ko, ña u'un ña'a ká san, vata koo é ña ku kí'xi ña i'a mi dōo kanto'o ko”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an Ábraan: “Divi ña ne, ntoo ni'i ña tú'ún e xnté na'a Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko san é nakuā'a ña. Na vii ñá kuenta sá'á”, ka'an ña. ³⁰ Kidáa ne, nantíko kōo ñá kuiká san, kaka'an ña: “Kuvi ní, uvā kó Ábraan, ntá tsi tē dí ntoto uun ña'a ña xi'í san ne, dā kíkoto ñá ña ne, á te natívi iní ña kuétsi ñá”, ka'an ña. ³¹ Ntá tsi Ábraan san ne, kaka'an ña: “Tē ña ntáde ña kuenta tú'ún é káka'an Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko ne, nté dukuān ña kuintí'xe ña, kuān te ntoto ña xi'í san”, ka'an Ábraan san —ka'an Jesús san ni ña'a san.

17

E dóo xii kaa é ntava nuu o nūu i é kīni kaa

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Kaka'an Jésuu ni ña ntiní'i ñā:

—Nii kuē'en tsí ntuvi ió nuu i é ntava nuu o é kīni kaa san. Ntá tsi te xóo ñá'a kaxé'e ña itsi é vii ta'an ña é kīni kaa sán ne, jntā'vi ide ña! ² Tē xoó ña'a kade ña é ntava nuu uun á i'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, díi ka vá'ā ó tē dí ni nakuíta núu ña ña nú ntute ñu'u kán, kunū'ní nuu dukun ña xuu xódó san. ³ Kuenta tsí vii nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tíi nto ni ñā vata koo é ña kuan koo vii ña. Te nātivi iní ña ne, kada ka'nu iní nto ni ñā. ⁴ Te kadē xení ña ni ntō né, kuān té u'xe íto é uun ntuvi ne, te ntiko koō ña u'xe íto é ká'an ña ni ntō tsí ña vá'a o dé ña ni ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ñā —ka'an Jésuu.

É kūvi vii o da nēé ka nuu i e dóo ka'nu, te kakuinti'xe kō

⁵ Ña ntini'i ñā sán ne, ntáka'an ñá nī Tó'o kō:

—Tā'xi ká nto e díi díi ka kuinti'xe nti —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kaka'an Xúva kō:

—Tē dí kuinti'xe nto ne, kuān té un sín vata kaa uun a tsíkin kulí sa ne, kuvi ka'an ntó ni utun sá'a: “Nenen i'a ne, da nākuntú'xin xion má ntute ñu'u kán”, koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é káka'an nto.

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

⁷ Te ió nto é ió ña kade tsiñu iña nto, ña é kaixkutu ñu'u nto o kade ña kuenta kítí nto ne, tē náxee ña nú vii'í nto kán ne, ¿vá káka'an ntú nto: “Kuitā ntí'xin, kutūvin nú mesá san?”

⁸ Ñá'ā, tsí kaka'an nto: “Kadan va'ān é ká'xi u kuenta kuáa ne, kuntēen donúu o, tsu'un kó'ōn é ká'xi u. Tē kúvi é'xi ú, kúvi xí'í ú ne, dá kidáa kutūvín, ka'xín dí”, xkoó ka'an nto.

⁹ ¿Vá kánakué'e ntu nto sintiá'vi ntá'a ña kade tsiñu iña nto é káde ntaa ña tsiñu e teé tsiñu nto ña? ¹⁰ Dukuān né, te divi ntó dé ntaa ntí'í nto é ntio Xuva ko ne, kantio é ká'án ka nto: “Ntí'í ne, ñá tē ña kade tsiñu é kaidiá'vi nti, tsí kúdií idé nti nuu i é káka'an nto”, koo ka'an nto —ka'an Jésuu.

Dā ntavá'a Jesuu u'xi ñá'a ña nako'xo kúñu í

¹¹ Dā kue'en Jésuu ñuú Jerusaleén ne, itā ntí'xin ña ñuú Samaria ni Gálilea. ¹² Dā xee ñá uun ñuu lú'nti ne, vé'xi ū'xi ñá'a ña ntánchokuvi e ntánako'xo kúñu ñā, ntá tsi kantáñi ikā ñá ne, ¹³ un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—Jesuu, Mastrú, na ntuntā'vi ini kudii ntó nti! —ka'an ña.

¹⁴ Dā íni Jesuu ñá ne, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kūnañé'e nto kúñu nto dūtú san —ka'an ña.

Da nii tsi kuē'en ñá ne, ntuvá'a ña.

¹⁵ Kidáā ne, uun ña ne, iní ña é ntuvá'a ña. Ntiko koō ñá ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁶ Nákunchiti ntāa ña nuu Jésuu. Un tsi nte ñu'u kán nakuntéi ña é nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Ñatí sa'á ne, ña ñuú Samaria ña. ¹⁷ Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—¿Ñā ntu te un ntí'í nto é u'xi ñá'a nto e ntuvá'a nto kui'í nto? ¿Mí'í ntu kué'en ña iin ñá'a ká san? ¹⁸ ¿Da mii xntu ña vé'xi tuku ñuú san e ntíko koō ña é káka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an Jésuu.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ñátí san:

—Nakuntítsin, dā kunú'un nú vi'í o kan vē, tsi é ntūvá'an, tsi kuinti'xe o —ka'an ña.

Nté koo kixkadā kú'vé Xuva kō
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ña fariseú san ne, ntátsixe'e ñā amá kixkadā kú'vé Xuva kō. Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Ñā dító te kini o núu ko mí kadē kú'vé Xuva kō. ²¹ Ña kúvi ká'an o te i'a túvi, o te ikān tuví, tsi é ñu'u ta'án o í —ka'an ña.

²² Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Xée ntūvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntūvi tsi vata kaa ntuvi dá tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ntá tsi ña kiní ka ntó ko. ²³ Ió ñá'a sán ne, ká'an ñā: “I'a tuví ña”, o “Ikān tuví ña”, koo ka'an ña; ntá tsi ña ku kuinti'xe nto ña; ñá ku ñe'ē nto é kuntikin ntó ña. ²⁴ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, tē xee ntūvi é nainú u ne, xi'í nuu da kanii dū'va e dukún kán. ²⁵ Ntá tsi di'na ne, dōo nto'o nto ne, kadā xení ña'a san

ni nto, ña ntántoo ntuvi tsikan. ²⁶ Vata ò kúvi ntuvi da íka Noeé san ne, kuan kōo kuvi dí ntuvi dá nainú u ñūxivi a. ²⁷ Ntáxi'i ntaé'xi ña'a san, ntánatánta'a ta'an ña di, un tsi da nte ntúvī é kúkí'vi Noeé san arká san. Dā nēe inī ñá da nakuntéku ntute sán ne, xí'í ūn ntíí ntíí ña'a san. ²⁸ Kuan tsi ò kúvi ntuvi da íka Loó san di. Ña'a sán ne, ntáxi'i ntaé'xi ña, ntáñii ña dí ne, ntádiko ña di. Ntáta'xi ña tatá ne, ntáxntañi ñá vi'í di. ²⁹ Ntá tsi divi tsi ntúvi da ntáka Loó san ñuú Sodomá ne, kó'xo ñū'u dú'xe nte e dukún kan, ni xūu é kai'xi vatā ó kakūn daví san ne, uun ito tsi ntí'í ña'a sán xi'í ña. ³⁰ Kuan kōo kuvi dí tē xee ntúvi é kué'é Xuva ko kūtuni ñá'a san xoo ñá'a ntí'xe u.

³¹ 'Ntuvi tsikán ne, tē xoó ña'a odo vīdin ña rki vi'í ña kán ne, ñá ku ntí'vī ña iní vi'í ña kán é kñaki'í ña iña ña. Ña ñū'u má kū'u kán ne, ntē ña ku naxée ña nú vi'í ña kán di. ³² Naka'an nto ñadī'í Loo ntē ò kúvi ña. ³³ Xoó ña'a é ntio ña é nakakū ñá ntuvi iña ña ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntuvi iña ña kuenta iña ko ne, nakáku ña.

³⁴ 'Sá'a kakā'an u ni ntō tsí niñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dádii ña. Uun ña ne, naki'í Xuva ko ñā ne, uun ña ne, kutuvī mii ña. ³⁵ Uvi ñá'a ñadī'í ntántiko ña. Uun ña ne, naki'í Xuva ko ñā; uun ña ne, kutuvī mii ña. ³⁶ Uvi ñá'a ñatīí ñū'u ña má kū'u kán ne, uun ña'a ñā né, naki'í Xuva ko ñā; uun ña'a ñā né, kutuvī mii ña —ka'an ña.

³⁷ Kidāā ne, ntátsixe'e ña Jēsuu:
—¿Mí'í ntū é kuān koo kuvi sá'ā? —
ka'an ña.

Nántiko kōó Jēsuu, kaká'an ña:
—Mí ntōo kúñu tē'ú san ne, ikān ntaíko nūu skuilú san —ka'an ña.

18

Kuenta iña ñadī'í kii ni ña kaxntékú kú've

¹ Jesuú ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é ká'an ntá'vī ò é ñii kué'en tsí ntuvi é ntē ña nativi iní kō.

² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntékú kú've san uun ñūu é ntē ña kaú'vī ñá Xuva kō né, ntē ña kaíko ñū'u ña ñá'a sán di.

³ Divi tsi ñūu tsikán ne, tuví uun ñadī'í kii é ió du'xen iña ña. Kué'en ña nta'a

ña kaxntékú kú've san, kukakan ña kuétsi kuēnta iña ñá kanaa núu ni'í ñā. ⁴ Dā dóo kútítín ntuvi ne, ña ni íde ña kaxntékú kú've san ñá kuenta. Ntá tsi da rkontúvī ne, dē kuení ña: “Ña kaú'vī ko Xuva ko, ntē ña kaíko ñū'ú u ña'a sán di, ⁵ ntá tsi ñadī'í kii, ña sá'á ne, dóo kanatekū du'xen ñá ko. Nada'an ú ña vata koo é ña ki'xi ka ña é natekū du'xén ka ñá ko”, ka'an ña.

⁶ 'Sá'ā é kākā'an ñá kaxntékú kú've, ña dóo kini kaa san. ⁷ Xuva kō ni, ¿vá ñā ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é kúvi iña ña, ña é kaikan ntá'a ña ntē ntúvi ntē níñu? ¿Vá vii ntú Xuva kō é kuntetu ña? ⁸ Ká'an u tsí nada'an ña ñā é nte ña kukuí. Ntá tsi te vē'xi u, xu'u é vēxkúvī ú ñatīí ne, ¿vá nāni'í ka ntú ko ña'a, ña e ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jēsuu.

Kuenta iña ñá fariseu ni ñá kaido diu'un xōo

⁹ Kantaa Jēsuu úun ká xtuku nuu i iña ñá e dóo va'á, kuini mii ī, ña ntánantii ni'ni tuku ñā'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñá'a ñatīí ne, kué'en ñā má ūkún kan, kūka'an ntá'vī ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ña'a ká san ne, ña kaido diu'un xōo iña ñūu Roma. ¹¹ Ña fariseú san ne, ntitsí ña ne, du'vā ó kaka'an ntá'vī ña: “Xuvā kó, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsí xu'ú ne, ñá te vata ntáa ña nguii san kaa u: é dū'ú ña, kini ntáa ña ne, iō kuetsí ña di; ntē ña te vata kaa ña kaido diu'un xōo san kaa ú di. ¹² Xu'ú ne, úvi ito é uun vite kaitúvi ixú u. Kué'é kanatá'xi ú nta'a nto vata kaa é káni'í ko”, ka'an ñá fariseú san. ¹³ Ntá tsi ña kaido diu'un xōo san ne, dōo íka kátuvī ña; ntē ña ni ntaa ní'í ña diki ña ni nuu ña e dukún kán. Da mii tsí e kaxé'e ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “¡Xuva ko, na ntūnta'vī ini nto ko, tsí xu'ú ne, dóo iō kuetsí ko!”, ka'an ña. ¹⁴ Kaka'an u ni ntō tsí ña kaido diu'un xōo san ne, é dé ka'nu iní Xuva ko ni ñā kuetsí ña, kúnū'ú ña vi'í ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'ā. Tsí ña é kade ka'nu mii kúñu ī né, dōo kakó'xo nteē ñá nta'a Xuva kō. Á ña ntā'vī san ne, divi ñā e dóo ka'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Dā náxnuu viko Jēsuu á i'xá kuetsi (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Kue'en ní'i ñā'a san i'xá ña mí tuví Jesuu váta ko é na tñn nta'a ña ī. Ntá tsi dā ínī ña ntini'i ñā né, eni ntu'u ñā de tíi ña ni ña vexní'i i'xá i. ¹⁶ Kidáa ne, kāna Jesuú ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Kué'e nto ĩtsi é na ki'xi mii i'xá san nta'a ko. Nā ku kādí nuu nto, tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, un ntí'í ntí'í ñā'a ne, vata ntāa i'xá san ntāa ña. ¹⁷ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Xoó ncho kí'vi i mí kadē kú've Xuva ko ne, da mii é kuinti'xe ña Xuva ko vatā ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ñā'á ne, ña kúvi kí'vi ña —ka'an Jēsuu.

Uun ñatíi kuika kaka'an ñá ni Jēsuu (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Uun ñatíi, ña odo nūú ne, katsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun é vā'á u? Tsi xoxo e vá'a i; mii tsi Xuva kō e dóo va'á ña. ²⁰ Inin nté o kaka'an tú'un e xtúvi Xúva kō: “Nā ku kukīdi ni'i nto ñadi'i, ña é ña te ñadī'i mii ō. Nā ku ē'nín ñā'a. Nā ku dū'un. Nā ku kā'án dovete iñā ñā'a. Kuikon ñu'un uva ō, ni di'i ō di'”, ka'an —ka'an Jēsuu.

²¹ Kaka'an ñatíi san:

—É un ntí'i sá'á ne, é dē ntaa ntí'i ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

²² Dā téku Jesuu sá'á ne, nantíko kōó ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá iñā o: nadikon ntí'in neé ūo iñā ó ne, dá tsi'in nta'a ña ntā'ví san, tsi kuan kōo é koo dokuika iñā o e dukún kān. Kidāa ne, ki'xin, dá kuntikín ko —ka'an ña.

²³ Ntá tsi dā téku ñatíi san sá'á ne, dōo kúnta'xa iní ña, tsi dóo kuika ñā.

²⁴ Iní Jesuu tsi dóo kúnta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntii tū'un é kí'vi ña kuiká san mí kadē kú've Xuva kō!

²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kí'vi uun kameú san xavi xiki san é vāta kaa ña kuiká san é kí'vi ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Ña téku i sán ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nee iñā é ña kuvi vii ñā'a sán ne, Xuva kō ne, kuvi vii ña —ka'an ña.

²⁸ Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ntí'í ne, é tsoo mii ntí'í ntí iñá ntí e ntántikín ntí nto —ka'an ña.

²⁹ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u: Da xōó ka ñā'a é xtuví mii ña vi'i ña, o di'i ña, o ēní ña, o uva ñā, ō i'xá ña kuenta iñā i mí kadē kú've Xuva kō ne, ³⁰ díi ka kue'é ka ni'i ña ñuxiví a; rkontúvi ne, ní'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an Jēsuu.

Dá kúvi uni íto é kākā'an Jēsuu é kuví ña

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Kāna xio Jesuú san uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Vevíi ne, kí'in o ñūú Jerusaleen, mí kuntaa é un ntí'í é uve na'a e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

³² Tsi ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi tūku ñūú san é kadā xení ña nī ko, é vii ña é kini kaa nī ko, é tí'vi díi ña kó di. ³³ Kani ña kó ñii é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'nī ñá ko di, ntá tsi te kúvi uni ntūvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jēsuu.

³⁴ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e dikí ña; ntē ñá ini ña nee iñā é kākā'an Jēsuu, tsi nuu i sá'a ne, dōo xū'ú ō kaka'an ña; ntē ña ni kuvi kí'in dikí ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña kuāa, ña ñūú Jericoo

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kué'en Jēsuú ne, dā xee étsin ña ñūú Jericoo ne, ikān tuví uun ña kuāá itsi kān, kaikan ñá doméni. ³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ñā'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ñā neé kakuvi.

³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jēsuú ne, ikan kuíta ntí'xin ña. ³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—Jesuu, i'xá Davii, na ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo nūú ne, de tíi ña ni ñā vata koo é na kútuvi kadin ña. Ntá tsi dā díi díi ka ntii kána ña:

—i'xá Davii, na ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, kántísi Jesuú ne, dá táxnūu ña ñā é kúkueká ña á ña kuāá san. Dā xee ñā ne, tsixe'e Jēsuu ña:

41 —¿Neé ntu ntio o é víi u ni ō? —
ka'an ña.

Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntūvá'a
ntuxnuú ko —ka'an ña.

42 Jesuú san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntūvá'a ntuxnúu
o vē, tsí ñā kué'en ini o kuínti'xe o —
ka'an Jesús.

43 Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá
san ne, dá kué'en ña kuntikín ñá Je-
suu, kaká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō.
Un ntí ñā ña'a sán ne, dā ini ña nuu i
sá'a ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva
kō di.

19

Jesuu ni Záqueu

1 Xée Jēsuu ñuú Jericoo. Ítā ntí'xin
ña mé'ñū ñuú san. 2 Ikān tuví uun
ñatíi, ñá nani Zāqueu, ña é odo nūu iña
ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma.
Dōo kuika ñā. 3 Ña sá'a ne, dóo ncho
kiní ña xoo ñá'a é Jēsuu ña, ntá tsi ña
ni kuvi kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a
ntáñi nteē ñá ña ne, Zaqueú san ne,
dōo lú'nti ñā. 4 Kidáā ne, kué'en ña odo
nuū ña ne, kúxēe ña rki utun é ntitsi
ítsi kán mí kuíta ntí'xin Jesuu é kiní ñá
ña. 5 Dā ita ntí'xin Jesuu íkān né, íto ña
rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí
vevíe ne, kantio é kutúví u nú ví'i o
kán —ka'an ña.

6 Kidáā ne, kantí'i du'va tsí núu ñā
e dóo diní ña é kī'in Jesuu nú ví'i
ña kán. 7 Dā ini ña'a sán ne, un ntí
ñā ña ntáka'an kiní ña é kué'en Jesús
kúkutuvi ñā nú ví'i ña é iō kuetsí i.
8 Kidáā ne, nákontítsi Zaqueu, kaka'an
ñá ni Jesús:

—Koto nto, Mastru. Kué'e ú ña
ntá'ví san dava é un ntí'í é iō iñá ko. Tē
xōo ña'a ki'i dú'u ú iña ñá ne, nantiko
kōo u kīmi itó ka xtúku —ka'an ña.

9 Kaka'an Jesús:

—Ē vevíe xee ntúvi é nakáku ña ntoo
nú ví'i sá'a, tsí ñatí sa'á ne, tatá ntí'xe
Abraan ña. 10 Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatí
ne, vé'xí u é kanantukū ú ña ntákunaa
vata koo é nakákú u ña —ka'an Jesús.

*Kuenta iñá diu'un
(Mt. 25:14-30)*

11 Dā ntaíni ña'a san é kāká'an Jesús
núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ūun nuu
i, tsí e xee étsin ña ñuú Jerusaleén ne,
kūtuni ña tsi ntádē kuení ña'a san tsi
é vevíe xee ntúvi é kuiñi ntu'ū é kadā
kú'vé Xuva ko ñūxiví sa.

12 Kaka'an ña:

—Uun ñatíi, ña e dóo ka'nu ña'a ne,
kué'en ña tūku ñuu vata koo é ní'i ña
é víi ñá rei. Rkontúvi ne, ntiko koō
ñá. 13 Di'na dá kīi ña é kī'in ñá ne,
kāna ña u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ñá
ne, kué'e diu'un san xe'é ña ña, xe un
xé un ñā, kaka'an ña: “Kada tsiñu ní'i
ntō diu'un sá'a un tsi da nté nāxé u”,
ka'an ña. 14 Ntá tsi ña ñuú mii ñā né,
kūné'ū ini ña ni ñā. Taxnúu ña ña é
kūka'an ni ñá odo nūu san: “Ñá ntio
ntí ñatíi sá'a é víi ñá rei iñá ntí”, ka'an
ña.

15 Ntá tsi kúkú'vē ña é víi ñá rei
ne, ntiko koō ña, náxee ña ñuú ña kán.
Dā náxee ñá ne, taxnúu ña é kīkaná
ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xē'é ña
diu'un, vata koo é kūtuni ñá te kué'e
i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un
ñā. 16 Ña é kuvi ūun sán ne, ntāda
ña kuenta, kaká'an ña: “Tō'o, diu'un
ntō ne, ú'xi íto nteku é'nu”, ka'an ña.
17 Kaka'an rei san: “Nté kui dóo vá'ā
o, tsí ñā ñā né, dōo vá'ā kaden tsiñun.
Ví'i a vé ne, kadān kú'ven u'xi ñuu, tsi
dén ntaan kuān te nté kaa kudii é tā'xí
u o”, ka'an ña. 18 Xée xtuku ña uun
ña'a sán ne, kaka'an ña: “Tō'o, diu'un
ntō ne, ú'un íto ká xtuku ní'i é vāta
kaa”, ka'an ña. 19 Dukuān ne, kaka'an
xtúku rei san ni ñā dí: “Ñā ñā ne, kada
kú'ven u'un ñūu”, ka'an ña.

20 Kidáā ne, xee ña uun ña'a ká san,
kaka'an ña: “Tō'o, i'a ní'i ú diu'un nto
é xtuví vá'ā u, e xnúu ta'án u dodúkun
ko. 21 Tsí u'ví ko nto, tsí ñā ñā né,
uun ñatíi e dóo ka'xí nima nto.
Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntō
ne, katíin nto é tāta mí ña ni í'xi nto”,
ka'an ña. 22 Kidáā ne, kaka'an rei san:
“Ñā ñā ne, ña vá'ā o ni den tsiñun,
vata ó kaka'an ne, nuu é ntaā i e dóo ka'xí
nimá ko. Tsí inin tsí kanakuido ú nee
iña é ña ni tsoó u ne, katíin u mí ña
ni í'xi ú di. 23 Dukuān ne, ñā ñā ñā
ni de tsiñu ní'in ntun diu'un ko vata
koo é ní'i kúdii kó i'xá i tē náxé u nú
ví'i ko?”, ka'an ña. 24 Kaka'an ña ní ña
ntoo san: “Naki'i nto diu'un san ne,
dá kué'é nto ña é kuvi ide u'xi íto san”,

ka'an ña. ²⁵ Ntáka'an ña: “Tō'lo, ntá tsi ña tsikán ne, é io ū'xi íto ká xtuku iña ña”, ka'an ña. ²⁶ Nantíko kōó reí san, kaka'an ña: “Sá'ā ne, ká'ān u: Xoo é iō iña í ne, ní'í ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña í ne, nakí'í ntí'í ña, kuān té ña kué'e é iō iña ña. ²⁷ Kuenta iña ña é ntákune'u iní i nī kó ne, ña é ña ni ntio i é vii ú reí ne, kixní'í nto ña í'a ne, dá ka'nī ntó ña nuú ko”, ka'án reí san — ka'an Jesús.

Dā xee Jesús ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Dā kúvi ka'an Jesús sá'ā ne, kué'ēn ká ña ñuú Jerusaleen. ²⁹ Dā dokó sa xee ña ñuú Befagee ni ñuú Betaniá etsin nú xūku é nani Olivú ne, taxnúu ña uvi ña'a, ñá ntini'í ña, ³⁰ kaka'an ñá ni ña:

—Kue'ēn ntó ñuú lu'nti é tūvi étsin í'a. Tē xee ntó ne, ikān ntee tñn uun a búru é nté vata xoxó kuntēku í ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'í nto tñ. ³¹ Tē xoó tsixe'e í nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ká'an ntó tsi Tó'lo nto kántio ña ti —ka'an ña.

³² Kué'en ña táxnuu ña san ne, nāni'í ña é un ntí'í vatá ó kaka'an Jesús ni ña. ³³ Dā nántuté ña burú san ne, katsixe'e tó'lo tñ:

—¿Nté kui kanantuté ntu nto burú ko? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó kántio ña ti —ka'an ña.

³⁵ Kue'en ní'í ña tñ mí tuví Jesús. Tsido ña dōo ñá ata a búru sán ne, dá nakaa ña Jesús áta ti. ³⁶ Ña'a sán ne, tsōo ña doo ña ítsi kán mí ita ntí'xin Jesús. ³⁷ Dā xee étsin ña mí dokuntí xuku Olivú sán ne, un ntí'í ntí'í ña ntántikin ñá ne, dōo diní ña. Kidáá né, uun tsi vāntí'ñi ña ntáka'an ñá e dōo ka'nu Xuva ko kuēnta iña i é un ntí'í nūu i e dōo ka'nu é idé ña e ini ña. ³⁸ Ntáka'an ña:

—¡Dōó ka'nu Rei, ñá vē'xí nta'a Xuva kō! ¡Na ta'xi Xuva kō é kuntoo vá'a o ni ña vi'í antívi! ¡Dōó ka'nu Xuva ko, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, iō ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ñá'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tñi nto nī ña ntántikin nto —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi nantíko kōo Jesús, kaká'an ña:

—Te ñá'a san koo kádin ñá ne, un tsi nte xúu san kani ntu'u káchu'u — ka'an ña.

⁴¹ Dā xee étsin Jesús ñuú Jerusaleen ne, íto ña ñuú san ne, da éku ña kuénta iña í, ⁴² kaka'an ña:

—¡Tē dí ni Inín kuān te uun ntúvi vevii e nté koo kutūvín va'an! Ntá tsi vevii ne, núu i sá'á ne, dōó xu'u iō. Ña kúvi kīnin. ⁴³ Vi'í a vé ne, vé'xi ntūvi é kini kaa iña o é ña ntaínchu'vi ó ne, kada xení ña ni ō. Kidáa ne, xntitsí ña ntó'ō é kádí nuu ña ntúko diñi o. ⁴⁴ Dā uun ito tsi nāntí'í ntodó ña o. Ka'ní ña ña'a o. Nākatsin ntí'í ntí'í ñá da nēé ka e kátūvi iña o, tsí ña ni kutúni ō ura dá ki'xí Xuva kō é nakakū ñá o —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesús íni ukun

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Kidáa ne, kúk'ví Jesús má ukún ka'nu kán né, eni ntu'u ñá kíñu'u ñá ña ntádikō nu kí'í kán. ⁴⁶ Kaka'an ñá ni ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Vi'í kó ne, vi'í mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an Xúva kō. Ntá tsi divi ntó ne, ntáde tsiñu ni'í nto vata kaa vi'í ña du'u — ka'an Jesús.

⁴⁷ Utén utén xee Jesús ini ukún kán é nañē'e ñá ña'a san. Ntá tsi tó'lo dūtu ni mastrú lei, ni ña tsiñu i ne, ntánantukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesús.

⁴⁸ Ntá tsi ña ni kuvi ní'í ña nté koo vií ña, tsí un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ntaíni va vá'a sa ña é káka'an Jesús.

20

¿Xoó ntu teé tsiñu i Jesús?

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesús má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san nté koo nakáku ña. Xée dūtu ñá odo nūu, ni mastrú lei san, ni ñatā san. ² Kidáa ne, ntáka'an ñá, tsixe'e ña Jesús:

—Ka'an ntó nī ntí: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vií nto sá'ā? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an ña.

³ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Xu'ú di ne, tsixe'e ú nto uun nuu i. Nantíko kōo ntó, ka'an nto: ⁴ ¿Xoó ntu teé tsiñu í Juaan é kuan kōo nakutsi ntute ña ña'a san: Xuva kō né, ō ña'a san? —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, eni ntu'u ñā natíin mii ñā, ntáka'an ñā:

—Te kā'an o é Xuva kō teé tsiñu ñā ñā ne, nantiko koō ñá, ka'an ñā: “¿Nté kui ñā ni kuĩntí'xe ntu nto ñā kuan?”, koo ka'an ñā. ⁶ Ntá tsi te kā'an o tsi ñā'a san teé tsiñu ñā ñā ne, kudiin ñá'a sán ne, kué'e xuu ñā kō. Tsi un nti'i ñā'a sán ne, iō ntaa iña ñā tsi Juaán san ne, kaka'an ñá kuenta iña Xuva ko —ka'an ñā.

⁷ Dukuān ne, nantíko koō ñā, ntáka'an ñá tsi ñá ini ñā xoo teé tsiñu i Juaan é nakūtsi ntute ñā ñā'a san.

⁸ Kidáa ne, nantíko koō Jesuu, kaká'an ñā:

—Xu'ú di ne, ñā ká'an ú xoo teé tsiñu i ko é kúvi vií u nuu i sá'a —ka'an ñā.

Kuenta iña ñá ñu'u nta'a i é tāta
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Kidáa ne, eni ntu'u Jēsuu kántaa ñā nuu i sá'a, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ñā xō'o tinti'o mǎña ñá kán. Rkontúví ne, dē'xé ñā é tāta ñā é kada tsiñu ni'í tǎan tuku ñā'a. Kidáa ne, kué'en ñā xīo ñuu. Dā kútítin ntuvi kue'en ñá ne, ¹⁰ taxnūu ñā ñā kade tsiñu iña ñā e kíkakan ñā é kadūku ntée tó'o ñā, ntá tsi dā xee ñá kade tsiñu sán ne, ē'ní ñā ñā, dá nantíko koó ñā ñā da mii ntā'a ñā. ¹¹ Kidáa né, taxnūu tó'o tinti'ó san uun ká tuku ñā'a, ñā kade tsiñu iña ñā, ntá tsi ñā tsíkán di ne, dōó kini ō ka'an ñá ni ñā né, ē'ní ñā ñā di. Da mii tsi ntā'a ñā ntíko koō ñā. ¹² Tō'ó i sán ne, taxnūu xtuku ñā ñā kade tsiñu iña ñā, ñá kúvi ūnī san. Ntá tsi ñā ñu'u nta'a i tinti'ó san ne, ntuku kui'í xtúku ñā ñā ne, dā kíñu'u ñā ñā kí'í kán.

¹³ 'Kidáa né, tō'ó ñu'u sán ne, kaka'an ñā: “¿Neé ntu vii ú ve? Á te taxnūu ú i'xá mií ko. Da mií é kuiko ñu'u ñā ñā”, ka'an ñā. ¹⁴ Ntá tsi ñā ñu'u nta'a tinti'ó sán ne, dā ini ñā i'xá ñā ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñā: “Ñā sǎ'a é dūku ntée ñā iña uva ñā. Ka'ni o ñā vata koo é xo'lo vií o tó'o ñū'u san”, ka'an ñā. ¹⁵ Dukuān né, kíñu'u ñā ñā ñu'u uva ñā ne, dā é'ni kue'en ñá ñā —kuan ō ka'an Jēsuu ni ñá'a san.

Kidáa ne, tsixe'e Jēsuu:

—¿Neé ntu vii tó'o i sán nī ñá ñu'u nta'a i é tātá san, te kuinī nto? ¹⁶ Vi'í a vé ne, á te kí'in ñā kíká'ni ñā ñā ñu'u

nta'a i san, dá tsu'un nta'a ñā é tāta ñā tuku ñá'a —ka'an Jēsuu.

Ntá tsi dā téku ñā'a san sá'a ne, ntáka'an ñā:

—¿Nté kui sa! ¡Ñā te kuan koo kúvi! —ka'an ñā.

¹⁷ Ntá tsi Jesuú ne, iō ñā ñā ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Vi'í a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é ūve na'a sá'a:

Xúu é nantii ní'ni ñā xntâñi ví'í sán ne, ñā ñā i, ñā ñā i,

ka'an. ¹⁸ Da xōó ka ñā'a, ñā é ntāva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kué'en ñā. Ntá tsi te xōo ñá'a kó'xo nuu xúu san ata ñá ne, un tsi kúvi utsi kúñu ñā —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Tō'ó dutú san nī mastrú leí san ne, ntío ñā é tǎn ñā Jesuu úra í tsíkan, tsi kútuni ñā é kántaa Jesuu núu i sá'a kuenta iña ñā, ntá tsi u'vi ñá ñā'a san.

Kuenta iña diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Kidáa ne, taxnūu ñā ñā'a é kíkoto xú'u ñā Jesuú ne, ide sá ñā vatā ó de ñā'a, ñā e dōo vá'a, tsi ntántukū nuu ini ñā nté koo tsi'í kuétsi ñā Jesuu ntá'a ñā tsiñu i. ²¹ Kidáa ne, tsixe'e ñā Jēsuu:

—Mastru, ini nti tsi nuu é ntaā i é un nti'í é káka'an nto dá kanañē'e ntó nti ne, ini nti tsi ñā káde nto kuenta ñá'a san nte ntáa ñā, tsí kaka'an ntáa nto nté koo kuntoo o vatā ó ntio nti'xe Xuva kō. ²² Dukuān né, ¿vǎ'á ntu ō e ntá'vi ō diu'un xōó san iña ñuú Romá ne, ō ñā vá'a ntu ō? —ka'an ñā.

²³ Ntá tsi Jesuú ne, kútuni ñā é ñā te nīi kué'en ini ñā katsixe'e ñā ne, kidáa ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko? ²⁴ Vi'í a vé ne, nǎñe'e ká nto ko uun diu'un san. ¿Xoó ntú nuu i é ntée san; ō xoó ntu ñā i é ntée na'á san? —ka'an ñā.

Nantíko koō ñá, ntáka'an ñā tsi nuu ñā tsiñu ka'nu i ñuú Roma ntée.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Kué'e ntō ñā tsiñu ka'nu i san nee é kaduku ntée ñā ne, kué'e nto Xuva kō nee iña é iña ñā —ka'an Jēsuu.

²⁶ Ñā ni kúvi nī'í ñā nté koo tsi'í kuétsi ñā Jesuu kuenta iña tú'un é káka'an ñá mé'ñū ñā'a san. Koó dā kúdu'va ñā é kuān nte ini ñā nté koo

nantiko koō ñá ne, diin diin sa intóo ña.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'i o
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Rkontúví ne, kué'ēn ña saduceú san, kukoto ñá Jesuu. Tsí ñá ña ne, ña ntákuinti'xe ña te nuu é ntaā i é ntoto o tē xi'i o. Dukuān né, tsixe'e ña Jēsuu núu i sá'a:

²⁸ —Mastru, ini nto tsí Muiseé ne, xntée na'a ña tsí te uun ñatíí kuví ña ne, ntukíí ñadī'í ña é nté ña ni xío i'xá ña ne, kantio é nātánta'a ñadī'í kií san ni ēnī xii ña vata koo é kōo i'xá ña ni ña kuenta iña ñá xi'í san. ²⁹ Uun ito ne, ió u'xe ñá'a ení ña. Ña é kuvi ūun sán ne, tánta'a ña ne, xí'í ña dī'na dá kōo i'xá ñadī'í ña. ³⁰ Ña é kuvi ūví san ne, natánta'a ña ni ñadī'í kií san. Xí'í ña dí ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. ³¹ Kidáa ne, nātánta'a ña é kuvi ūnī san ni ñadī'í san. Dukuān né, un ntī'í ña e kúvi u'xe ñá'a sán ne, xí'í ntī'í ña e nté uun i'xá ña ña ni xío. ³² Kidáa ne, xí'í ñadī'í san di. ³³ Vi'í a vé ne, tē ntóto ña da xi'í ña ne, ¿xóo ntu é kuvi ña dī'í i ña? Tsí un ntī'í ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñadī'í san —ka'an ña.

³⁴ Kidáa ne, nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Ñuxiví sa ne, ñatíí ni ñadī'í san ne, ntátánta'a ña. ³⁵ Ntá tsi tē xoo é nī'í i é xēe e dukún kán ne, ntoto dadīi ña nī ña xi'í san ikán ne, tē tíi te ña dī'í ñá ne, ña tánta'a ká ña. ³⁶ Tsí ña kuví ka ña, tsí ntuví ña vata ntáa ánjē san, ntuví ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña. ³⁷ Uun tsi nte mīi Muisee kaká'an ña tsí ntoto ña xi'í san da xntée na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikán ne, kaka'an ña tsí Xuva kō né, ñá te Xuva ña xi'í i, tsí Xuvā ña ntantíto ña. Tsí kuenta iña Xúva kó ne, é un ntī'í ña ntantíto ña —ka'an ña.

³⁹ Kidáa né, ió mastrú lei san ne, ntáka'an ña:

—Vá'a ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, ú'vī ña e tsixe'e ká ña ña.

¿Xóo ntu é uvatā Cristu?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesuú ne, tsixe'e ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristú ne, i'xá Davii ña? ⁴² Dīvi tsi Dāvii kaká'an ña ini tutú Sálmū san: Xuva kō ne, kaka'an ñá nī Tó'o ko:

“Kutūvín diñi kua'a kó san
⁴³ un tsi da nté natsi'í ú ña ntaínchu'vi
O
má xe'e ó san”, ka'an ña.

Kuan ó ka'an Dāvii. ⁴⁴ Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi víi Cristu i'xá ika Dāvii? Tsí mii Dāvii san ne, kaka'an ña e Tó'o ña ña —ka'an Jēsuu ni ña.

Dā tsi'i kuétsi Jesuu mástrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Un ntīí ntī ña'a san ntaíni ña dá kaká'an Jēsuu ni ña ntīn'í ña:

⁴⁶ —Kuenta tsí víi nto nī mastrú lei, tsí dóo ini xku'un ña doo nani, ta'an i e ntañú'u ña e dóo ki'in iní i san, da ntaíka ña. Dóo ntio ña é ká'an ñá'a san ni ña ntiusi da ntaíka ña mé'ñū ñuú san. Tē xee ñá má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san ni ví'í viko sán ne, ntánantuku ña mí'í e díi ka vá'a o é kuntóo ña. ⁴⁷ Ña tsíkán ne, ntánakuido nuu ña vi'í ñadī'í kií san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntá'ví ña vata koo é ña kutuni ñá'a san te dóo kini ntáa ña. Ña kuān ntáa sán ne, díi ka kue'e ní'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an Jēsuu.

21

Diú'un é xē'é ña dī'í kii, ña dóo ntā'vi
(Mr. 12:41-44)

¹ Jesuú ne, ntāni'í ña nuu ña, kaito ña ña kuika nté o de ña e ntátsu'un ña diu'un ini etún san. ² Ikán dí ne, iní ña uun ñadī'í kií ntá'ví, kaxnúu ña úvī diu'un kuaán kuetsī sán ini etún san. ³ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Nuu é ntaā i é káka'án u tsi díi ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñadī'í ntá'ví san é vata kaa e tsú'un un ntī'í ña nguīi san. ⁴ Tsí ña nguīi sán ne, kūdii diu'un é ntoó ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñadī'í ntá'ví san ne, xé'e ntī'í ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jēsuu.

Dá kaká'an Jēsuu é nāntatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ió ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'a o, tsi dóo va'á xuu kúvi, nī é ió iní i kán é xē'é ña'a san domēni. Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

6—Vé'xi ntūvi é un ntí'i sá'a e ntainí nto ne, nantatsin ntí'i. Nté uun ká xuu ña kodo ntí'i tá'an —ka'an ña.

Núu ī é vē'xí é kūvi di'na dá ntí'i ñuxiví sa

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Kidáa ne, tsixe'e ña ñā:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi di'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

8 Kaka'an Jéssu:

—Kuenta tsí vií nto vata koo é ña kaní nta'ví ña'a san nto, tsi ñá te da dī ñá'a kí'xi ña é ká'an ña é divi ñā é Cristu ña ne, ká'an ña tsi é xee ntúvi i é ntí'i ñūxiví sa dī, ntá tsi ña ku xkuntíkin ntó ña. 9 Te tēkú nto mí kakuvi du'xēn, mí ntánā ñá'a sán ne, ñá ku u'vī ntó, tsi sá'a ne, kuétsī é kuān koo kuvi di'na, ntá tsi vata xéé ntúvi é ntí'i —ka'an ña.

10 Kidáa ne, kaka'an xtúku ña ni ñā:

—Uun ñuú ne, nāā ni tūku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, vií ña du'xen ni tūku ña tsiñu i. 11 Iō vadá ñuú san ne, dōó ntii tāan; kutamá ña'a sán ne, kunūu kui'i e dōo ntii inī i, e dōo katín ña'a san. Koo nuu i e dōo donchu'ví koo kuvi é vē'xí e dukún kán dī.

12 'Ntá tsi di'na dá kuvi un ntí'i sá'a ne, divi ntó ne, tiin ña nto. Kada xení ña ni ntó. Kí'in ní'i ña ntó é kōto nteé ña nto ví'i mí ntánataká nuu ña Israee. Tsu'un kutu ña nto viūtun. Kí'in ní'i ña nto ntā'a rei ni ñá tsiñu ka'nu i san dī kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ko.

13 Kuan kōo ní'i nto itsi é ntaa nto ni ñá'a kuenta iñá ko. 14 Tsun rkó tsiñu nto vií nto é ña koo tú'vé nto di'na nté koo nantiko koō nto é nada'an ntó kúñu ntó. 15 Tsi xu'ú ta'xi u tú'ūn e dōo kuki'in inī ntó vata koo e nté uun ña ntainchu'vi nto ña kuvi vií ña ni ntó, é nté ña kuvi ka'an ntéé ña nto. 16 Ntá tsi divi ntó ne, dá'vī ña'a san nto dōvete, un tsi nté uva nto, ni ēní nto, ni ñavi'i ntó, ni ña dōo vá'a tiin ní'i ntó dī. Iō ntó ne, ka'ní ña nto. 17 Dá kanii ñūxiví san ne, ñá ntío kue'en ñá'a san nto kuenta iñá ko. 18 Ntá tsi nté uun idi dikí nto ña kunáa. 19 Na kūtíi nto nima ntó ne, kuan kōo ní'i ntó ntuvi iña nto.

20 'Ntá tsi tē íni nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáa ne, kūtuni nto tsi e xéé ntúvi é nantatsin ntí'i. 21 Kidáa ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kūnu ñá, ntaa ñá rki uku

kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntii ña, kí'in ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ñá ku naxēé ka ña ví'i ña. 22 Tsi ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dóxo, tsí da mií é kūntaa ntí'i é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō. 23 'Ntā'vi ide ñádī'i, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñádī'i, ña ntánatsítsi i'xá i! tsí ña te kú've nto'o ña'a san, tsí uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a. 24 Iō ñá ne, ka'ní nuu ña ñā káa. Iō ñá ne, kí'in ní'i ña ña viūtun é tuku e túku ñuu dá kanii ñūxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i Xuva kō ne, kodo ntí'i ña ñuú Jerusaleen un tsi da nté ku é kūntaa ntúvi e xtúvi Xúva kō.

Nté koo nainu xtúku u, xu'u é vē'xí u'vī ū ñatí

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Kidáa ne, koo dóxo é kíni o núu ngántii, ni xōo, ni kími san. Ñuxiví sa ne, dōo kúdana ña'a un ntí'i ntí'i ñuú san ne, dōo ú'vī ña e dōo donchū'ví koo kuvi ntute ñu'u kán é kaka'an ñu'u. 26 Ña'a sán ne, kúví nuu ña e dōo ntaú'vī ña e ntádē kuení ña nee iña é kakuvi ñuxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é iō e dukún kán. 27 Kidáa ne, kiní ña tsi xu'u é vē'xí u'vī ū ñatí ne, nainú u mé'ñū viko nu'u e dōo iō ko é vií u é un ntí'i, e dōo kaxi'í nuu ka'nu u. 28 Te iñi ntu'u é kuān koo kuvi sá'a ne, nākuntáñi nto, ntaa ní'i nto dikí nto, tsí ntuvi tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jéssu.

29 Kaka'an ñá kuenta iña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o da nēé ka utun. 30 Tē íni nto tsi kanakōdó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vē'xí étsin ntuvi ka'ni. 31 Dukuān né, tē íni nto é kuān koo kuvi sá'a ne, kutuni ntó tsi é vē'xí étsin ntuvi é kadā kú'vé Xuva kō.

32 'Nuu é ntaā i é un ntí'i sá'a kúntaa dí'na dá kúví ña'a, ña ntántoo vevii. 33 E dukún kan ni ñūxiví sa ne, ntí'i, ntá tsi tú'ūn é kaka'án u ne, da mií é kúntaa.

34 'Kuenta tsí vií nto. Ñá ku dā vá'a nto é na ntúka'xi nima ntó é vií nto é kíni kaa. Ñá ku nakuini nto kúñu ntó é kada kí'vi ntó. Ñá ku nté dūkuan kadā kuení nto nee é kantio nto ñuxiví a, vata koo é ña da nēe inī nto xee ntúvi tsikan, 35 é vata kaa chitō. Tsi vé'xi ntí'xe ntuvi tsikan iña un ntí'i ntí'i ña'a san, ña ntoo da kanii dū'va ñuxiví a. 36 Na kōo tú'vé ntó ne, nguentúvi

tsi ka'an ntâ'ví nto vata koo é nakáku nto é un ntí'i nūu i é kuān koo kuvi, vata koo é kūvi xee ntó nta'a ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi —ka'an Jesús.

³⁷ Ntūvi ā ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san. Niñú a ne, rki uku é nani Ōlivu kañē'e ña. ³⁸ Tévāā du'va tsi ntáxee ntíi ntíi ña'a san má ukún kán é kīni ña é kākā'an Jesús.

22

Dā nataká nuu ña'a san é ntukū nuu iní ña nté koo tñn ña Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ E xée ētsin viko da ntaé'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā. Viko sá'á ne, é naka'ān ña Israeé san nté ō nakáku Xuva ko ña dā ntáka ña ñuú Egitō. ² Kidáā né, tō'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu, tsi ntaú'vī ñá ña'a san.

³ Kidáā ne, kúkīi é ña vá'ā san nima Júda, ñá nani Iscāriote, ña é uun ña'a uxuvi ña'a pustrú san. ⁴ Ña sá'á ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'ō dutu ni ña odo nūu ini ukún kán, nté koo vií ña é ntāda ña kuenta Jesús ntá'a ña. ⁵ Kidáā né, dōo diní ña. Xé'e ña xu'u ña é kué'é ña diu'un Júda san. ⁶ Dīvi ña dí ne, xé'e ña xu'u ña ne, dā éni ntu'u ña ntukū nuu iní ña nté koo ntada ña Jesuu kuénta ntá'a dutu é ntē xoxó kiní i.

Dā xee ntúvi é kā'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Kidáā ne, xée ntūvi é kā'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā ne, dīvi tsi ntūvi dí ne, kantio é ka'ní ña a le'ntu iña vikó san. ⁸ Kidáā né, taxnūu Jesúsú Pedru ní Juaán san, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kūtsoo tú've nto é kā'xi o iña viko san —ka'an ña.

⁹ Dīvi ña né, tsixe'e ña:
—¿Mí'i ntū ntio nto é káda vá'a nti? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:
—Te kūkí'vi nto ñuú san ne, nani'i ta'an nto úun ñatīi, ñá ni'i uun xoó ntute. Kuntikín ntó ña un tsi nte nú vi'i mí ntí'vi ña ne, ¹¹ dá ká'an ntó ní tó'ō vī'i san: “Katsixe'e Mastrú san nto: ¿Mí'i ntu vá'a o mí kūvi ka'xí u

nī pustrú ko iña vikó san?” kuan kōo ka'an nto. ¹² Kidáā né, nañē'e ñá nto uun ne'u vi'i ka'nu mí odo nti'i ta'an san mí iō tu've ne, ikan káda vá'a nto é kā'xi o —ka'an ña.

¹³ Kué'en ña né, nāni'i ntí'xe ña un ntí'i é kākā'an Jesúsú ne, dā de vá'a ña é kā'xí ña kuenta iña vikó san. ¹⁴ Dā xee úra í ne, Jesuu ní pustru ñá ne, kántōo ña nú mesa kan. ¹⁵ Kidáā ne, kaka'an Jesúsú:

—Ñá tē nté kaa ntio ko é kā'xí dadīi ú ni nto viko sá'a di'na dá kūví u. ¹⁶ Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ká ña ka'xí ka ú iña viko san un tsi da nté kūntaa é un ntí'i iña Xuva ko mí kadē kú've ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, kī'i ña e'xin é ñu'u ntute tñnti'ó ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'ā ne, dá ko'o dava nto ni tā'an nto xe un xé un ntō. ¹⁸ Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tñnti'ó un tsi da nté kí'xi Xuva ko, kīxkada kú've ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kī'i ña tañú'ū san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña é kā'xí ña, kaka'an ña:

—Sá'ā né, kūñú ko é ntūvi kuenta dóxi'í kán kuenta iña nto. Vii nto sá'ā vata koo é naka'an ntó ko nté ō dé u kuenta iña nto —ka'an Jesúsú san.

²⁰ Kuan ō dé ña ni e'xin san dī dā kuvi é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sá'á ne, núu í é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é kātī ú niñí ko kuenta iña nto. ²¹ Ntá tsi vevíi ne, ñatīi, ña diko xu'ú ko ne, tuví dadīi ña nī ko nú mesá sa. ²² Vevíi ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, da mií é kī'ín u itsi e tá'xi Xuva kō, ntá tsi jñā ntu ntá'vi ide á ñatīi, ña é diko xū'ú ko san! —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, eni ntu'u ña ntátsixe'e tā'an ña xe un xé un ña:

—¿Xoō ntu ñá'a, ña diko xū'u ña san? —ka'an ña.

¿Xoó ntu é dií ka nuu á'vi i?

²⁴ Kidáā ne, ntánatīn ña kuenta iña i xoo é dií ka nuu á'vi i, te kuiní ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesúsú:

—Rei iña ña túku ñuú san ne, dōo ntádē kú've ñá iña ñá ñuú ña. Ntá tsi ntáka'an míi ña e dōo vá'ā ó de ña ni ñá'a ña. ²⁶ Ntá tsi dīvi ntō ne, ña ku kuān xkoó de ntō. Dā xóo ká ña'a nto, ña dōo nuu á'vi i ne, na vií ña vata tsi

kaa uun ña kuetsi, ña é kui dutsi i. Xoo é kade kú've i ne, na vii ñá vata kaa ña é kaxnti. ²⁷ ¿Xoo ntu é dii ka nuu á'vi i kuan: ña tuví ntu nú mesá san ne, o ña katsu'un ko'o? ¿Ñá ntu te ñá tuví nú mesá san? Ntá tsi xu'ú ne, vata kaa ña katsu'un ko'o san kaa u é tuví u ni ntō.

²⁸ Dìvi ntō né, nii kuē'en tsí ntuvi é ntoo nto nī ko dá kanto'o kó da neē ka nuu i. ²⁹ Xu'ú ne, ta'xi ú itsi é kadā kú've ntó vata o tá'xi uva kō é kada kú've u. ³⁰ Mí kadē kú've u ne, dadii tsi ko'o ká'xi o ni ntō nú mesá ko. Kuan koo kuntōo nto é kadā kú've nto iña uxuvi táta ña Israeé san di —ka'an ña.

Dá kakā'án Jesuu é ká'án Pedru tsi ñá ini ñá ña
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Sá'a kaka'an Jesuu:

—¡Aí, Simuun! Koton tsí tó'ō e ña vá'ā san ne, kaikan o é kīdī nuu o vata ó de o nī trigu. ³² Ntá tsi xu'ú ne, é ikán u kuenta iña o vata koo é ña xtuvín miin é kākuinti'xe o. Dìvīn né, te ntiko kōon é kuinti'xe o kó ne, xntiin ēnī o vata koo é dii ka kuinti'xe ña di —ka'an Jesuu ni ña.

³³ Kaka'an Símuún san:

—Tō'ō, é iō tu've u é kī'ín u ni nto, kuān te viútun, kuān te dóxi'í kán di —ka'an ña.

³⁴ Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Pedru, kaka'án u ni o tsí vevii ne, di'na dá kána lí'xī sán ne, úni iito ka'an tsí ñá inín ko —ka'an ña.

Dā xee ura é kōto nteé ña Jesuu

³⁵ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ña ntiní'i ña:

—Dā táxnūu ú nto é kī'ín nto e nté itin ntó ne, nté ññ e kañú'u diu'un nto, nté ntí'xen ntó di, ¿vá neé ntu kunaá nteé nto? —ka'an Jesuu.

—Ñá tē nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Ntá tsi vevii ne, nadama. Xoo é iō itín i ne, na kuído ñá, ni ññ é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuví káa i ne, na nadiko ña kūtūun ñá ne dá kuīn ña káa ña. ³⁷ Tsí kaka'án u ni ntō tsí kantio é kūntaa ntí'i é kākā'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vata ó de ña nī ñá iō kuetsí i”, ka'an. Tsi é un ntí'i

é ūve na'a kuenta iñá ko ne, kuetsi é kūntaa ntí'i —ka'an Jesuu.

³⁸ Ña ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a iō uvi káa —ka'an ña.

Dìvi ña ne, kaka'an ña:

—Xée o tsi sá'ā —ka'an ña.

Dá kākā'an ntâ'ví Jesuu má utun Getsemanii

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kidáa né, kīi Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ōlivu vātā xkoó ini ña. Ña ntini'i ña ne, ntántikin ñá ña, kue'en ña. ⁴⁰ Dā xee ña íkán ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kantá'vī ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

⁴¹ Kidáa ne, kīi nteé xio Jesuu, kué'en ika ña vata kaa mí nakuita o xu. Nákunchiti ña é ka'an ntâ'ví ña.

⁴² Kaka'an ña:

—Ūvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'o kó nuu i sá'a. Ntá tsi ña vii nto é ntio kó, tsi é ntio miñ ntō —ka'an ña.

⁴³ Kidáa ne, vé'xi ūun ánjē iña Xuva ko é xntii ña ña. ⁴⁴ É kuān nte kantó'o ña ne, nñ kué'en ini ña kaka'an ntâ'ví ña ne, uun tsí katoó na'nu nte ñú'u kan tīn ña é vata ito niñi.

⁴⁵ Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, nákuñtsí ña, kue'en ña mí ntoo ña ntini'i ña. Dìvi ña ne, e ntákidi ña, tsi dóo kunta'xa iní ña. ⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Nté kui kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáñi ntó ne, dá ka'an ntâ'ví nto vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

Dā tñ ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kaka'an dúkuan Jesuu da xée ñá'a san é ña te da dii ña. Ña é nanī Júdā, ña é kuvi ūxuvi ñá'a pustru ñá ne, odo nuū ña vé'xi ña nuu ña'á san ne, dá xee ñá mí tuví Jesuú san ne, dá é'xi ña xu'u ña. ⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Xo'ōn, Júdā, ¿vá xū'u ntu kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi? —ka'an ña.

⁴⁹ Ña ntántoo ni Jēsuú san ne, ntaíto ña nee é kuvi ne, tsixe'e ña:

—Tō'ó, ¿ka'ní nuu ntu o ñá káa san? —ka'an ña.

⁵⁰ Uun ña'a ñā né, ntuku kui'i ñá ña kade tsiñu iña tó'ō dutú san, ē'nté ña lo'xo kua'a ña. ⁵¹ Ntá tsi kaka'an Jéssuu:

—Na koo mii nto ñā. Kuan tsi koo na kōo —ka'an ña.

Kidāā ne, tñin nta'a Jéssuu ló'xo ña kade tsiñu san ne, ntuvá'a. ⁵² Kidāā ne, kaka'an ñá nī tó'ō dutu ni ñá odo nūu ini ukún kan, ni ñatā san, ña xee é tñin ña:

—Divi ntō ne, odo nto káa ni ūtun, é vāta te ña du'ú u. ⁵³ Da itúvī ú ni ntō utén utén ini ukún kán ne, ntē ña ni tñin ntá'a ntō ko, ntá tsi ura í e dóo neé sa ne, divi ūra í é káduku ntée nto e ntáde ntō nuu i é kīni kaa —ka'an Jéssuu.

Dá kakā'án Pedru é ñá ini ñá Jéssuu
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kidāā ne, tñin ña Jéssuu, kué'en ni'i ña ña nú vi'i dutu ñá odo nūu san. Kué'ēn Pedru, kántikin íka íka tsi ña. ⁵⁵ Ikān tívī ña ñu'u nu kí'i kán ne, da túni ña ntíkō diñi nchú'ūn san. Kátūvi Pedrú san ni ñā di. ⁵⁶ Kidāā né, uun ñadī'i, ña é kade tsiñu sán ne, íní ña é ikān tuví Pedrú san nchú'ūn san katúni ña ne, íntē'á ña ña ne, kaka'an ña:

—Ña sá'á ne, dadīi íka ña ni ña tsīkan —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ū ña, kaka'an ñá ni ñadī'í san:

—Xu'ú ne, ñá íní u ña é kākā'an ntó san —ka'an ña.

⁵⁸ Dā kú e ví'i ne, é tūku ña'a íni ña ña ne, kaka'an ña:

—Divin né, kakuini'i o ña tsīkan —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an ña:

—¡Ñá'á ni san! Ña te dívī ú —ka'an ña.

⁵⁹ Dā kúvi uun urá ne, é tūku ña kaka'an ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí ña sá'á ne, dadīi íka ña ni ña tsīkan, tsí dadīi ñuu ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁶⁰ Kidāā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ñá íní u nee é kākā'an nto —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i dá kakā'án Pedrú ne, kána tsi lí'xī san. ⁶¹ Kidāā ne, xkokótó Jéssuu, mí tuví Pedru. Kidāā ne, nánū'ú Pedru ini ña nté o kaka'an Jéssuu ni ña tsí di'na dá kána lí'xī sán ne,

úni ito ka'an ñá e ñá ini ñá xoo ñá'a ña. ⁶² Kidāā ne, kíi Pedru kí'i kán ne, dōo éku ña.

Dā narkánteē ñá Jéssuu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ñatīí, ña ntáde kuenta Jéssuu ne, nārkánteē ñá ña ne, ē'ní ña ña. ⁶⁴ Ēdí ña ntuxnúu Jéssuu ne, dā ntáka'an ñá ni ñā:

—Ká'án ve, ¿xoó ntu é'ni i o? —ka'an ña.

⁶⁵ Dōó títin ka nuu i é ntáka'an kīni ña ni ñā di.

Dā intítsi mē'ñu Jéssuu nuu ñá tsiñu i
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Dā tuví san ne, nátaká nuu ñatā ña Israeé san nī tó'ō dutu ní mastrú lei san. Kue'en ní'i ña Jéssuu mé'ñū ña tsiñu na'nu i ne, dā íkán tsíxe'e ña ñā:

⁶⁷ —Ká'an é nuu é ntaā i te Cristu ntí'xen —ka'an ña.

Divi ña né, kaka'an ña:

—Te ká'án u tsí dívī ú ne, ntē ña kuintí'xe nto ko. ⁶⁸ Te tsixe'e ú nto dí ne, ntē ña nantiko koó nto é ká'án u. ⁶⁹ Ntá tsi un tsi nté vevíi ne, xu'u é vēxkúvī ú ñatīí ne, tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña é díi ka ka'nu kue'en —ka'an ña.

⁷⁰ Kidāā ne, un ntíí ntīí ña tsíxe'e ña ñā:

—Kidāā ne, ¿divi ntūn é i'xá Xuva kō kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu:

—Mii xntō ntáka'an ntó nee ñá'a u —ka'an ña.

⁷¹ Kidāā ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū kantio ká kō ña é ká'an ntaā? Tsí tutun mii ko téku ko e kéne ña kaka'an ña —ka'an ña.

23

Dā intítsi mē'ñu Jéssuu núu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kidāā ne, un ntíí ntīí ñá nakuntáñī ñá ne, dā kue'en ni'i ña Jéssuu ntá'a Pílatu. ² Ikān éni ntu'u ña da'ví ña ña dovete, ntáka'an ña:

—E ní'i ntí ñatīi sa'a é kanatīvī ñá ñuú ntī. Kaka'an ñá tsí ña vá'a ō e ntá'ví ntí diu'un xōo iña ñuú Romá san. Kaka'an ñá di tsí dívī ñā é Cristu ñá, dívī ñá é kuví ña rei di —ka'an ña.

³ Kidāā ne, tsixe'e Pílatú san Jéssuu:

—¿Vá ðivin ntūn é kūvin Rei iña ña ña Israeé san? —ka'an ña.

—Mii xnto kākā'an nto —ka'an Jesús.

⁴ Kidāā ne, kaka'an Pílatu ni tó'ō dutu ní ña'a san:

—Ñá kānani'í ko kuétsi ñatī sa'a —ka'an ña.

⁵ Dā díi díi ka xío ntii ñā'a san, ntáka'an ña:

—Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñā'a san nchú'un é kanañē'e ñá kanñi ñūú Judeá ne, nté ñūú Galileá ne, un tsi nte í'a ði —ka'an ña.

Dā intítsi mē'ñú Jesuu nuu Heródē

⁶ Dā téku Pilatu sá'a ne, tsixe'e ña te ñatī sa'á ne, ña ñūú Galilea ña. ⁷ Dá kakā'an ña tsí ðivi ñūú ñá ne, taxnū ña ña nta'a Heródē, ña tsiñu na'nu i ñūú Galilea, tsí tuví ña ñūú Jerusaleen ntúvi tsikan. ⁸ Dā íni Heródē san Jesús ne, dōo diní ña tsí e títin ntuvi é ntio ña é kiní ñá ña, tsi téku ña e ntáka'an ñá'a san iña ña. Ntio ña é kiní ña é víi ña nuu i e dóo ka'nu. ⁹ Dōo tsixe'e ña ñā, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsí Jesuu.

¹⁰ Ikān ntāñi tó'ō dutú san nī mastrú leí san, e dóo ntátsi'í kuétsi ña ña.

¹¹ Kidāā ne, Heródē san ni sntadun ñá ne, dē xení ña ni Jesús. Nārkínteē ñá ña ne, naxnū ña ña du'nu e dóo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidāā né, nataxnūu xtuku Heródē san ña nta'a Pilatú san. ¹² Ntúvi tsikán ne, dōo vá'ā o tiin Pilatú san ni Hēródē sán, kuān te ntúvi dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu é kuví ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidāā ne, Pilatú san ne, nātaká nuu ña nī tó'ō dutú san, nī ña tsiñu i, ni ñā'a sán ne, ¹⁴ dá kakā'an ñá ni ñā:

—Ðivi ntō é vēxní'í nto ñatī sa'á nta'a kó ne, ntáka'an nto tsí kanativí ñá ña'a san, ntá tsi xu'ú ne, tsixe'e ú ña nuu ntó ne, ñá ni naní'í nti kuétsi ñā nté uun nuu i vatā o ntáka'an nto.

¹⁵ Nte Heródē ña ni naní'í ña kuétsi ñā. Dukuān é nataxnūu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsí ña té neé ni íde kue'en tsí ña é kuví ña. ¹⁶ Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an Pílatú san. ¹⁷ Tsi dá kakūvi viko sá ne, da mií é nakāka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñū'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntii ña.

¹⁸ Ntá tsi kuédadñi tsí éni ntu'u ñā ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña sá'á ne, nakāka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

¹⁹ Barabaá san ne, nuu kutu ñā, tsí idé ña du'xen nī ña ñūu í ne, ē'ní ña ña'a. ²⁰ Pilatú san ne, ntio ña é nakāka xaa ña Jesuú ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san. ²¹ Ntá tsi díi díi ka ntii káchu'u xtúku ña:

—¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! ¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

²² É kuví ūni íto kākā'an xtúku Pilatú san:

—¿Nee iñá ntu é kīni kaa idé ña? Tsí ña kánani'í ko kuétsi ñā é kuétsi é kuví ña. Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an ña.

²³ Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntii ña ntáka'an ña tsí da mií é na nākuntée ña ntiká krusi san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kūvi idé ña ni'í ña é ntio ña. ²⁴ Pilatú san ne, idé ña vatā o ntáka'an ñá'a san. ²⁵ Nakāka xaa ña ñatī, ña nuu kutu viutun san kuenta iña i é idé ña du'xen nī e é'ní ña ña'a sán ði, ntá tsi ntāda ña kuenta Jesús san nta'a ña'a san vata koo é vií ñá ni ñā nee é ntio ña.

Dā intée Jesuu ntiká krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Dā kue'en ni'í ña Jesuu é na xnteē ñá ña ntiká krusi ne, tñ ña uun ñatī, ña ñūú Cirene, ñá nani Sīmuun, ñá vé'xi uun rantsu. Kuétsi é idé ña'a san ña é kuní'í ña krusi san é kuntikin ñá ña Jesús san.

²⁷ Nā tē nté kaa ña'a ntántikin ñá ña ne, ñá te da ðī ñādí'í san dóo u'vi ntákuví ña, ntaéku ña kuenta iña Jesús. ²⁸ Dā íto Jesús san ñādí'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñādí'í Jerusaleen, ñá ku ntē dúkuan ēku nto kuenta iñá ko, ntá tsi kueku nto kuenta iña mii nto ni i'xá nto. ²⁹ Tsi vé'xi ntúvi é ká'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuví koo i'xá i, nī ña é ña ni ñū'u i'xá i í'xi i, nī ña é ña ni natsitsi í'xá ði”, koo ka'an nto. ³⁰ Kidāā né, kani ntu'u ñā'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutāvi núu ña é kunuu xū'u ña. ³¹ Ntá tsi te kuan ō ntáde ni'í ña utun xi'í sán ne, ¿nté ntú koo vií ña

ni ūtun itsí san kuan? —ka'an Jesús san.

³² Kue'en ní'i ña ūvi ña'a ña kini ntáa é dādii ka'ní ña ña ni Jesús. ³³ Dā xee ñá xuku é nani Xkīdiki Ntíxi sán ne, ikān nāxnteē ñá Jesuu ntikā krusi, ní ntuvi ñá'a ña kini ntáa san: uun ña ne, diñi kua'a Jesuu intée ña; uun ña ne, diñi datsin ña intée ña. ³⁴ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ūvá, kada ka'nu iní nto ni ñā, tsi ñá ini ñá nee iña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nārkintee ñá doo Jesús xoo é kūvi víi i ní'i i. ³⁵ Ña'a sán ne, ntáñi ña, ntaíto ña ne, un tsi nté ña tsiñu i san ntánarkínteē ñá Jesuu, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, nakākú ña tuku ña'a. Vi'i a vé ne, na nakākú mii ñā kúñu ña, tē nuu é ntaā i é Cristu, ña é nakaxnúu Xuva kō —ka'an ña.

³⁶ Sntadún san ne, nārkintee ñá ña. Xée etsin ña ne, xé'e ña ntīdi íā é kō'o ña. ³⁷ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Te ñā ñā é Rei iña ñá Israeé ne, nakākún miin kúñu ō —ka'an ña.

³⁸ Ntee letra díki krusí san é kaka'an tú'un griegú, ní tú'un latiín, ní tú'un hebreu, kaká'an: “Ñā sá'a é Rei iña ñá Israeé”, ka'an.

³⁹ Uun ña'a ñā du'ú san, ña ntee ntiká krusí san ne, kaka'an ña:

—iTē nuu é ntaā i é Cristún ne, nakākún miin kúñu ō ne, nakākún ntī di! —ka'an na.

⁴⁰ Ntá tsi ña uun ña'a sán ne, kaka'an ñá ni tā'an ña:

—¿Ñā kaú'vī ntú o Xuva kō? Tsi ñā ñā né, ñā ñā tsi nūu i kantó'o o di.

⁴¹ Ntá tsi xo'ō né, iō nuu i e ntánto'o kō, tsi ntántá'vi o kuetsí kō e ntúku nuu ō. Ntá tsi ña sá'a ne, ñá tē neé kue'en tsi ní ide ña é kīni kaa —ka'an ña.

⁴² Kidāā ne, kaka'an ña:

—Jesuu, na naka'an ntō kó tē xee nto mí kadā kú'vē nto —ka'an ña.

⁴³ Kidāā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ō tsi vevíi kutúvín ñā ñā ni kō mí ntántoo ñā kuínti'xe i, ña é xi'i —ka'an ña.

Dā xi'i Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Un tsi nte da ká'ñu ntuvi ne, un tsi nte kaeku uni kuáa ne, kūneé da kanii ñūxiví sa. ⁴⁵ Kūnee ngántií san.

Uvi dá'vā ntíi dôxi é rkāa nuu ini ukún ka'nu kán. ⁴⁶ Kidāā né, un ntíi tsí káchu'u ntáa Jesuu, kaká'an ña:

—iŪva, ntada ú kuenta nímá ko nta'a nto ve! —ka'an ña.

Dā kúvi ká'an ña sá'a ne, xí'i ñā.

⁴⁷ Dā íni tó'ō sntadun ñá ñūú Romá san nté ō kúvi ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é ñatíi sa'a ne, dōo va'a ña; ña túvi kuetsí ña —ka'an ña.

⁴⁸ Un ntí'i kue'en dú'va ña ntaíto neé kuvi ne, kúnū'ú ña, kōó dā ntaxé'e ña nta'a ña nima ñá e dóo u'vi ntákuvi ña. ⁴⁹ Un ntíi ntíi ñá ini Jesuú, ní ñā ñā ñā, ña ntántikin ñá un tsi nte ñūu Galileá ne, intáñi ika ñā, ntaíto ña nté ō kúvi.

Dā inuu ntú'xi Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Uun ñatíi, ñá nani Jōsee, ña vé'xi ñūú Arimatea é káduku ntée ñūú Judeá ne, dōo va'a ña'a ña. Ūvē ta'an ña ña tsiñu na'nu i san iña ñá Israeé.

⁵¹ Ñā sá'a ne, kantéto ñā amá xee ntúvi é kadā kú'vé Xuva kō. Ñá ni kui dadíi ña ni ña tsiñu i, ña nguii san. ⁵² Dīvi ñā ne, kué'en ña, kūkoto ña Pilatú san é ntākan ña kúñu Jesús.

⁵³ Kidāā ne, nanúu ña ña ntiká krusí san ne, dā nāxnuu ta'án ña ña doo kui'xin e dóo va'a ne, dā kukú'xi ña ña iní ñāñā mí kántii iní xuu, mí vāta kunuu ntú'xi ña'a.

⁵⁴ Ntuvi tsikán ne, ntuvi e ntáxio tú've ña é kuiñi ntu'u ntúvi é iō dá'na san.

⁵⁵ Ñā ñā ñā, ña vexní'i Jesús un tsi nte ñūu Galileá ne, kué'en ñā né, dā íto nuu ña ñāñā san, ntaíto ña nté ō kanúu kúñu Jesús. ⁵⁶ Kidāā ne, kúnū'ú ñā ne, da de vá'a ña ntute cho'o vídin e dóo vá xkonuu, ní ū'xen xukú san di. Kidāā ne, íntoo da'na ñā ñā ñā san ntuvi dá iō dá'na san, vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō.

24

Dā ntóto Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ntuvi dá naki'i o víté san ne, kué'en xtuku ñā ñā ñā san nū ñāñā Jesús, ní'i ña cho'o vídin é de vá'a ña. ² Dā xee ñā ne, iní ña tsí xuu é itávi nūu nū ñāñā sán ne, é xīo nakutúvi. ³ Kúkí'ví ña, ntá tsi ña ni naní'i ka ña kúñū Tó'o

ko Jēsuu. ⁴ Koó dā kúdu'va ña. Ntē ñá iní ka ña nté koo vií ña. Kidáá ne, da nées iní ña iní ña uvi ñatí é ntañi etsin ña nuu ña. Ñu'u ña doo kui'xin é káxi'í nuu kue'en. ⁵ Ná tē nté kaa u'ví ñadí'í san, naxká'nu nteí ña díki ña nte ñú'u kán. Ntá tsi ñatí san ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu nto ña é kántíto san mé'ñū ña xi'í san? ⁶ Xóxō ñá i'a, tsi e ntóto ña. Naka'an ntō nté o ka'an ña dá itúvi ká ña ñuú Galilea. ⁷ Divi ñá é vèxkúvi ña ñatí ne, ka'an ña é da mií é ntūvi ña kuenta ntá'a ñá iō kuetsí i é na xnteē ñá ña ntiká krusi kan. Ntá tsi tē kúvi uní ntúvi xi'í ñá ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñatí san.

⁸ Kidáá ne, nánū'u ñadí'í san iní ña tú'ūn é kaka'an Jēsuú san ni ñá. ⁹ Dā ntáka ña nú ñañá sán ne, ntántaa ña un ntí'í sá'a ní ū'xi ñn pustrú san, ni ña nguii sán di. ¹⁰ Ña ni'í tú'un ñña pustrú san ne: María Madálena, ní Juana, ni María, dí'í Sántiaú san di, ni ñadí'í, ña nguii san. ¹¹ Da ntáka'an ñadí'í san, kuini pustrú san da téku ña. Ntē ña ni kuintí'xe ña.

¹² Ntá tsi Pedrú ne, kī ña, koó da kañu ña kue'en ñá nú ñañá san. Dā ito nuu ña iní i kán ne, koó da mií sá doo kui'xin san iní ña. Kidáá ne, kúnū'ú ña nú vi'í ña kán. Koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi.

Itsi ñuú Emauu (Mr. 16:12-13)

¹³ Divi tsi ntūvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'í Jēsuu kué'en ña ñuú Emauu, ñuu é tuví te ū'xi ñn kilométru é un tsi nté Jerusaleen. ¹⁴ Kué'en ñá, ntántaa ña un ntí'í nuū i e kúvi. ¹⁵ Ññ dukuān ntatín ña ne, xée Jēsuú san, eni ntu'u ñá ntaíka dadí ña ni ñá. ¹⁶ Kuān te iní ña Jēsuú san ne, ñá ni kutūni ña xoo ñá'a ña. ¹⁷ Kidáá né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntu e ntántaa nto dā ve'xí nto ítsi kán? —ka'an ña.

Íntāñí nta'xa ñá. ¹⁸ Uun ña'a ña, ñá naní Clifá san ne, kaka'an ña:

—¿Vá xīo ñuú ntu vé'xi nto e ñá ini nto nté ō kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáá ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Ntē ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta iña Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Divi ñá ne, ña é ka'an naa Xuva ko ña. Dōó iō ña é vií ña; dōó ini ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ūn ntí'í ntí'í ña'a san. ²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san nī ña tsiñu i sán ne, ntáda ña ña kuentá vata koo é na kuví ñá ne, xnteē ñá ña ntiká krusi kan. ²¹ Ntí'í ne, ntantétu ntí é divi ñá é nakakū ñá ña Israeé san. Ntá tsi veví ne, é kúvi uní ntúvi é ita ntí'xin un ntí'í sá'a. ²² Iō ñá dí'í, ña ntini'í ntí ne, dā kúdu'va ntí nuu i e ntáka'an ña. Tsí tevaá du'va tsi ñe'e ña nú ñañá san. ²³ Ntá tsi ña ni naní'í ña kúñu Jēsuú ne, ntiko koó ña, náxee xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ñá tsi xée ánjē san nuu ña. Ntáka'an ánjē san tsí Jēsuú ne, kantíto ña. ²⁴ Kidáá ne, iō ñá ntini'í ntí ne, ñe'e ñá nú ñañá san, ixkoto ntódo ña. Iní ña vatá o ntáka'an ñadí'í san ne, ntá tsi ña ni iní ña Jēsuu —ka'an ña.

²⁵ Kidáá ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Neé ntu díki díki nto é ña ni kuintí'xe nto é un ntí'í e ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko? ²⁶ ¿Vá ñá ntu te kantío é ntō'o Cristu, ña táxnuu Xuva kō, dí'na dá kué'é Xuva kō é kodo nuū ña? —ka'an ña.

²⁷ Kidáá né, eni ntu'u ñá ñañé'e ñá ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kuēnta iña ña. Eni ntu'u ñá nté tutu é de vá'a Muiseé ne, ni un ntí'í tūtu é de vá'a ña ka'an naa Xuva ko.

²⁸ Dā xee étsin ña ñuú mí kī'ín ñá ne, ide Jēsuú vata tsi te kī'ín ka ña itsi kán.

²⁹ Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuví ntó nī ntí tsí e kuáa vevii. E dóko sá kúnee —ka'an ña.

Kidáá ne, kué'en Jēsuu é kuntoo ña ni ñá. ³⁰ Dā intío dadí ña ni ñá nú mesa kán ne, kī'í Jēsuu tañú'ū ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Dā kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dā tsí'í ña nta'a ña. ³¹ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá ne, kūtuni ña tsí divi ñá é Jēsuu. Kidáá né, ntoko ñu'u mii Jēsuu. ³² Kidáá ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñá:

—¿Ñá ntu te ntáa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñá ni ko dā vé'xi o ítsi kán, dá kanañé'e ñá kō tú'un Xuva kō? —ka'an ña.

³³ Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntíko koó ñá, kúnū'u xtuku ña ñuú Jerusaleen, mí naní'í ta'an ña u'xi ñn

ña'a pustru é nātaká nuu ña ni ña ntini'i ñā. ³⁴Ntáka'an pustrú san ni ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i e ntóto Jesuu.

É iní Simuun ña —ka'an ña.

³⁵Kidáā ne, ntuvi ña ntántaa ña nté ō kúvi itsi kán ne, nté ō nákiní ña Jesuú dā kátsin dava ña tañú'ū san.

Dā ntii dító Jesuu mé'ñū pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18;
Jn. 20:19-23)

³⁶Ntoo dukuan ñā, ntáka'an ñá nuu i sá'a ne, da née iní xñá ntii dító Jesuú san mé'ñū ñā, kaka'an ñá ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

³⁷Dōó u'ví ña. Ntádē kuení ña tē ntaíní ña ntati ñā. ³⁸Ntá tsi kaka'an Jesuú san:

—¿Nté kui kuān nte ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto?

³⁹Koto nto nta'a kó ni dī'ín ko. Dīvi tsí ú. Koto nto kó ne, tññ nta'a ntō kó dī, tsí te uun ntati ñā'a ne, ña túvī kúñu i, nté xiki i vata kaa ú xu'u —ka'an ña.

⁴⁰Dā kúvi ka'an ña sá'ā ne, náñē'e ñá ña nta'a ña ni dī'ín ña dī. ⁴¹Dā iní ña ntoo sán ne, naku'un dīnī nima ñá, ntá tsi koó dā ntákudu'va ña é ña ni kuintí'xe ña é dīvi nti'xe ñā. Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Īo ntú kudii é kā'xi ó i'a? —ka'an ña.

⁴²Kidáā ne, xé'e ña ñā un sín tsákā, kiti kádun nuu. ⁴³Kī'i ña né, dā é'xi ña mé'ñū ña ntoo san. ⁴⁴Kidáā ne, kaka'an ña:

—E kúvi kó ne, dīvī é kākā'án u dá tūvi dukuan ú ni ntō. É kākā'án u tsí kantio é kūntaa un nti'í é ūve na'a tutu é de vá'a Muiseé san nī ña ka'án naa Xuva ko, ni tūtu é nanī Sálmū dī, mi é kākā'an kuénta iñá ko —ka'an ña.

⁴⁵Kidáā ne, náñē'e ñá ña é nakīni vá'a ña tú'un Xuva kō ne, ⁴⁶kaka'an ña:

—Kuān ó uve na'a tsí Cristú ne, kantio é kuvī ñá ne, kantio é ntōto ña dī tē kúvi uni ntúvi. ⁴⁷Kantio é ka'an ntódo nto ni ñā'a san kuénta iñā ñá kanñi ñūú Jerusaleen ni dá kanñi ñūxiví san dī. Kué'e nto na kūtuni ñá'a san kuénta iñā ña tsí da mi é kantio é natīvi iní ña kuétsi ñā ne, dukuān ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā. ⁴⁸Dīvi ntō é iní nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a. ⁴⁹Kiní nto ve tsí xu'ú ne, taxnūu ú Espíritu

Xuva ko kuénta iñā ntó, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntōo xnto i'a ñūú Jerusaleén san un tsi da nté tē ni'i nto ntíi ntō é ta'xi Xuva kō —ka'an Jesuu ni ña.

Dā kuntáa Jesuu e dukún kán
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña ntini'i ñā diñi ñūú san, un tsi nte ñūú Betania. Ntāni'i ña nta'a ña ne, dā nāxnuu viko ña ña. ⁵¹Nñi dukuan kánaxnuu viko ña ña ne, kīi nteé xio ña ña, kuntáa ña e dukún kán. ⁵²Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáā né, ntiko koō ña, kunú'u ña ñūú Jerusaleen e dóo dīnī ñu'u nima ña. ⁵³Nñi kuē'en tsí ntuvi ntoo ña má ukún kán, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Juaan

Tū'un Xuva kō e kúvi ñatī

¹ Nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa ne, e dúkuan tuví Tū'un san. Tuví dadii ña ni Xuva kō né, Xuva ko ñā di. ² Divi ñā é tuví dadii ña ni Xuva ko ūun tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ³ Un ntíí ntī é ío ne, mii ñā de kú've ñā. Ña túvī nee iñá te ña ni de kú've ñā. ⁴ Divi ñā é kantito ña ne, tā'xi ña un ntíí é ío. Ntuvia iña ñá ne, kaxi'í nuu iña ko un ntíí ntī o. ⁵ Kaxi'í nuu ñu'ú san mi dóo neé ne, ña kúvi vī é neé san nánta'va.

⁶ Xíu uun ñā'a, ña táxnuu Xuva kō, ñā nani Juaan. ⁷ Divi tsiñu ñā é káda ntaa ña iña ñu'ú san, vata koo é na kuñti'xe un ntíí ntī ñā'a san Xuva ko kuēnta iña tú'un é kaka'an ñā. ⁸ Ná tē divi ñā e kúvi ñā ñu'ú san, tsí da ti tsi táxnuu Xuva ko ñā é ká'an ñā kuenta iña ñu'ú san. ⁹ Ña e kúvi ñu'ú san, vé'xi ñā ñuxiví san ne, nāxi'í nuu ña iña un ntíí ntī ñā'a san.

¹⁰ Ika ña ñuxiví sa ne, kuān te mii ña de kú've ñā ne, ña ntoo ñuxiví sa ne, ñā ni nakīní ña ña xoo ñā'a ñā. ¹¹ Xée ña ñūú mii ñā, ntá tsi ña ñūú ña ne, ña ni ntío ña nakīní ña ñā. ¹² Ntá tsi xoo ñā'a, ña é nakīní ña ne, xé'e ñā é kúvi ña i'xá Xuva kō, da xóo ka ñā'a, ña e ntákuñti'xe i ñā. ¹³ Kuvi ña i'xá Xuva kō ne, ñā tē ntákaku ña vata o ntákaku ñā'a ñuxivi; ñā te ñā'a san ntáde ña é kōo i'xá ñā, tsí mii Xuva kō ntío ña é kúvi ña i'xá ñā.

¹⁴ Divi Tū'un tsikán ne, kuvi ñatíí ne, íntoo ña ni kō. Iní o tsi dóo va'á ña ne, dóo kakuinima ñā kō. Da mii tsí é nuu é ntaā í kaka'an ñā. Vá'ā kue'en ñā vata o va'á Xuva kō, tsí da xé i'xá mii ña ñā. ¹⁵ Juaan sán ne, kaka'an ñā kuenta iña ñā:

—Ña sá'a ne, divi ñā é kaka'an u kuenta iña ñā. Divi ñā é vé'xi ña ata kō ne, díí ka ka'nu ñā'a ñā é xu'u, tsí díí ka di'na tuví ña da káku u —ka'an ñā.

¹⁶ É nī'i ko, un ntíí ntī o, é vā'á iña ñā, e dá mii tsí é ntékú ka doméni e tá'xi ña kō. ¹⁷ Tsí leí san ne, xée ntā'a Muísee, ntá tsi e dóo kakuinima Xúva

ko ko, ni tū'un é nuu é ntaā í san ne, xée kuēnta iña Jesúcristu. ¹⁸ Nté uun ito vata xoó kiní i Xuva kō. Ntá tsi i'xá mii ñā e dóo kakuinima ñā ne, kantada ntaa ñā ni kō nté kaa Xuva kō.

É kaka'an Juaan Bautista kuenta iña Jesúcristu

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ña Israee, ñā ntoo Jerusaleén ne, taxnūu ña dutú san nī ña levitá san é tsixe'e ñā Juaan san xoo ñā'a ntu ñā. ²⁰ Juaan san ne, kantada ntaa ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—Ña te divi u é Cristú u —ka'an ñā.

²¹ Tsixe'e xtuku ña ñā:

—¿Xoó ntu ñā'a nto kuan? ¿O ñā Elia ntú nto, kuān? —ka'an ñā.

—Ñā'á ni san —ka'an Juaan.

—¿Vá divi ntu ntō ña ka'an naa Xuva ko, ña tsíkan? —ka'an ñā.

—Ñā'ā —ka'an Juaan.

²² Kidāa ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Ká'an nto xoo ñā'a nto vata koo é kúvi ka'an ntí nī ña táxnuu ntí. ¿Nté ntu koo ka'an nto kuenta iña mii nto? —ka'an ñā.

²³ Kidāa ne, kaka'an Juaan:

—Xu'ú ne, kūdii uun tatsin é kaika má kú'u kan, é kakana: “Na kōo tú've ntó itsi ntaa kuēnta iña Tó'o kō”, vata o xntée na'a ñā ka'an naa Xuva ko, ñā nani Isāia, kidaā —ka'an ñā.

²⁴ Ña táxnuu ña fariseu é ká'an ñā nī Juaan ne, ²⁵ tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kanakūtsi ntute ku nto ñā'a sán tē ña te Cristu nto, tē ña te Élia nto, tē ña te divi ña ka'an naa Xuva ko ntō? —ka'an ñā.

²⁶ Kaka'an Juaan ni ñā:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kánakūtsi ntute ú ñā'a san. Ntá tsi ntísí uun ñā'a mé'ñu ntō, ña é vāta káni nto.

²⁷ Divi ñā ne, rkontūvi vé'xi ñā é xū'u, ntá tsi divi ñā né, odo nuū ñā é xu'u. Tsí xu'ú ne, ñā tē neé nuu á'vi ko, nté nantūi ú ntí'xen ñā —ka'an ñā.

²⁸ Sá'ā kúvi ñuú Betania, divi ñūu é tuví uun xo díñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, mí kanakūtsi ntute Juaan san ñā'a.

Jesuu, ña kúvi a le'ntu Xúva kō

²⁹ Utén san ne, Iní Juaan tsí vé'xi Jesuu mí tuví ña ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō, ña e ntá'vi kuétsi i iña un nti'í nti'í ña'a, ña ntántoo ñuxiví sa! ³⁰ Divi ñá é kaka'án u ni ntō tsí rkontúvi vé'xi uun ña'a, ña é odo nūu kue'en é xu'u, tsí e dúkuān tuví ña da káku u. ³¹ Nté xu'u ñá Iní u xoo ñá'a ña, ntá tsi vé'xí u, véxnakutsi ntūte ú ña'a san vata koo é ña Israeé san ne, na nā kiní ña ña —ka'an ña.

³² Kaka'an xtúku Juaan:

—Iní u Espiritu Xuva kō dá vé'xí ña nte e dukún kán é vāta kaa paloma káa ña ne, kántekú nti'i ña ata tsío ña. ³³ Xu'ú ne, ntē vata kutúni ko xoo ñá'a ña, ntá tsi ña táxnūu ko é nakútsi ntute ú ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ko: “Te kīnī nto tsí inu ñū'u Espiritū mí ntitsi úun ña'a, te kutuvī ni'i ña ñá ne, divi ñá é kuē'é ña é kūnuu Espiritū Sántū nima ñá'a san.” Kuan ō ka'an ña. ³⁴ Xu'ú ne, Iní u ña ve ne, ka'án u ni ntō tsí divi ñá é I'xá mii Xuva ko ñá —ka'án Juaan.

Ña ntántikin dí'na Jesuu

³⁵ Utén san ne, ntáñi xtúku Juaan ni uvi ñá'a, ña ntántikin ña. ³⁶ Dā Iní ña tsi ita nti'xin Jesuú ne, kaka'án Juaan:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō! —ka'an ña.

³⁷ Ntúvi ña'a, ña ntántikin Juaán san ne, tekú ña é kuān ó kaka'an ñá ne, kué'en ña, kúntikin ña Jesuu kidaā.

³⁸ Xkokoto Jesuu áta ña ne, Iní ña tsi ntántikin úvi ñá'a ñá'a san ñá ne, dá kakā'an ñá, tsixe'e ñá:

—¿Neé ntu ntánantuku ntō?

Ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, ¿mí'i ntū tuví nto? —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá ni ñá:

—Kixkóto nto —ka'an ña.

Kué'en ñá né, Iní ña mí tuví Jesuú ne, ikān intóo ña ni ña ntūvi tsikan ūun ñūu, tsí e kuáa xee ña.

⁴⁰ Uun ña'a, ña e téku i é kaka'án Juaán ne, kúntikin ña Jesuu. Andree náni ña. Ení Simuun Pedru ña. ⁴¹ Dí'na nántuku ña ēní ña Simuún ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nāni'í nti Mesia, ña e ntáka'an ña é Cristu, ña táxnūu Xuva kō —ka'an ña.

⁴² Ntēka Andreé ña mí tuví Jesuu. Ito Jesuu ñá ne, kaka'an ña:

—Divin né, Simuun, i'xá Juaan. Ntá tsi xntántēe ú o Cefa —ka'an ña. (Cefá ne, Pedru káni tú'un é griegu.)

Dā kána Jesuu Félipe ni Natánae

⁴³ Utén san ne, kaka'an Jesuu tsí k'i'in ña ñūú Galilea. Ikān náni'i ñá Felipé ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Kúntikin ko ve —ka'an ña.

⁴⁴ Felipé ne, ñūú Betsaida vé'xi ña, ikan ñūú Andree ni Pedrú dí. ⁴⁵ Felipé ne, nántuku ña Natánaeé ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nāni'í nti ña é kaka'an Muísee Iní librú leí san, nī é kaka'an ñá ka'án naa Xuva kó dí. Divi Jēsuu, i'xá Josee, ña vé'xi ñūú Nazaree —ka'an ña.

⁴⁶ Kidaā ne, kaka'an Natánaeé ni ña: —¿Vá iō ntu é vā'a e kií nuu ñūú Nazaree? —ka'an ña.

Kaka'an Félipe ni ña:

—Kixkóton ve —ka'an ña.

⁴⁷ Dā Iní Jesuu tsi vé'xi Natánaeé mí tuví ña ne, kaka'an ña:

—Un kaa ntí'xe uun ña'a ña Israeé. Ñá Iní eni nta'ví ña ña'a —ka'an ña.

⁴⁸ Kaka'an Natánaeé ni ña:

—¿Nté ō Iní ntu nto ko? —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña: —Iní u o dá nuun má tun ígu san dí'na dá kána Felipe o —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an Natánaeé ni ña kidaā:

—Mastru, I'xá Xuva nti'xe ko ntō. Rei iña ñá Israeé san nto —ka'an ña.

⁵⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Kakuinti'xe o tsí da xé kaka'án u é Iní u o má tun ígu san? Ntá tsi da ve kinín nuu i é dii ka na'nu é vāta kaa nuu i sá'a —ka'an ña.

⁵¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō: V'i' a vé ne, kiní nto e dukún kán é kantii ne, kiní nto ánje Xuva kō kantaa kantii ña mí tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatī —ka'an ña.

2

Viko e katánta'a ña'a ñūú Canaa

¹ Dā kúvi uni ntúvi ne, viko kakuvi é katánta'a ña'a ñūú Canaa é kāduku ntēe ñūú Galilea. Ikān tuví dí'i Jēsuu.

² Kāna ña Jesuu ni ña ntīnī'i ñá é k'i'in ña víko sán dí. ³ Dā ntí'i ntute tinti'ō sán ne, kaka'an dí'i Jēsuu ni ña:

—Ñá túvī ká ntute tinti'ō san — ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto nī kó, ñadī'i, tsí vata xée ura i íñá ko? —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, kaka'an dí'i ña nī ña ntátsu'un ko'o san:

—Vií nto nee iña é ká'an i'xá ko ni ntō —ka'an ña.

⁶ Ikān ne, ió iñu kidi é kúvi xuu, e dé tsiñu ni'i ña e ntúntoo ña vatā xkoó ini ña. É un é un kídī ne, kakii kú've te uun siēntu lítru. ⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsu'un tsitu nto ntúte kídī san — ka'an ña.

Tsu'un tsitu ña ntúte un tsi nte xú'u i ne, ⁸ kaka'an Jéssu ni ña:

—Ki'i ntodó nto ne, kue'ēn ni'i nto mí tuví vartuma kuinúu san —ka'an ña.

Kuān o dé ña. ⁹ Dā íto ntee vartuma kuinúu sán ntute e ntúvi ntute tinti'ō sán ne, ñá ni inī ña mí'i vē'xi. Ntá tsi ña ntátsu'un ko'o sán ne, ini ña, tsí divi ña táva ña. Kāna vartuma kuinúu san ñatīi, ñá dā ve tánta'a sán ne, ¹⁰ kaka'an ñá ni ña:

—Un ntíi ntíi ña'a sán ne, di'na katsu'un ña ntute tinti'ō é díi ka va'á san. Ntá tsi te íta ntí'xin kue'e xi'i ña ntántoo sán ne, kidáā táva ña ntute tinti'ō é ña te nté sa va'a. Ntá tsi divi ntō ne, dá ntē vevíi katavá nto ntute tinti'ō é díi ka va'a —ka'an ña.

¹¹ Sá'a idé Jesuu ñuú Canaa é káduku ntée ñuú Galileá ne, kúvi di'na nuu i e dóo ka'nu idé ña vata koo é kútuni ñá'a san tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kidáā né, kuínti'xe ña ntini'i ña.

¹² Kidáā ne, kué'en ña ñuú Capernau ni dí'i ña ni enī ñá, ni ña ntini'i ña dí. Ikān intóo ña te ūvi uni ntúvi.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ña Israee (Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Dā doko sá xee ntuvi viko e náka'an ña Israee san ntuvi da nátāvá Xuva ko ña ñuú Egítō ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Dā kukí'vi ña má ūkún ka'nu kán né, nāni'i ña ña ntádiko duntiki, le'ntú, ni pālomá san. Ikān ntoo ña ntánadama diu'ún dí. ¹⁵ Dā ini Jesuú ne, de vá'a ña uun xo'o xume ne, dā tá'xi nūu ña ña'ā sán, nakúnu ña ña má ūkún kan, ni ūn ntíi ntíi duntikí ni le'ntú ne, nantáva ña mēsa

ñá ntánadama diu'ún san. ¹⁶ Kaka'an ñá nī ña ntádiko pālomá san:

—Kue'ēn ni'i nto láa san kí'i kán. Ña kú de nto vi'i Uvā kó vi'i xá'vī —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, ña ntini'i ña san nánū'u ña iní ña tsí kuān ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Dōo u'vi kakúvi ko é kuān ó ntáde ni'i ña vi'i Uvā ko”, ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, tsixe'e ña Israee san ña:

—¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu nañé'e ntó nti kuān, vata koo é nī'i itsi nto é vii nto sá'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nakatsin nto xúkūn sa'á ne, tē kúvi uni ntúvi naxntísi xtúku u —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, ntáka'an ñá Israee san:

—Úvi díko iñu kuia dé tsiñu ña'a e xntísi ña xúkūn sán ne, divi ntó ne, úni ntuvi tsi naxntísi ntó, ka'an nto —ka'an ñá Israee.

²¹ Ntá tsi xúkūn é káka'an Jesuú ne, kúñú mii ña kúvi. ²² Dukuān né, dā ntóto Jesuu rkontúvi é xi'i ñá ne, nānu'u ña ntini'i ña iní ña tsí kuan ó ka'an ñá sa'á ne, kuínti'xe ña tú'un Xuva kō é ūve na'á san, ni tū'un é káka'an Jéssu ni ñá dí.

Iní Jesuu níma ñá'a san

²³ Dá tūví Jesuu ñuú Jerusaleen ntuvi dá ñu'u viko, ñá te da díi ña'a kuínti'xe ña ña dá ini ña nuu i e dóo na'nu é idé ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni intée ini ña ña'a san, tsí ini ña nte ntáa nima ña. ²⁵ Ña ni ntío é ká'an ñá'a san ni ña nte ntáa ta'an ña, tsí ini ña nté ntaa nima ún ntíi ntíi ña'a san.

3

Jesuu ni Nicódemu

¹ Xío ūun ña'a ña fariseu, ñá nani Nicódemu, ñá tsiñu ñuú Israee. ² Xée ñá é níñu mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, iní nti tsí taxnuu Xuva ko ntō é nañé'e ntó nti. Tsí nté uun ña'a ña kúvi vii ña nuu i e dóo ka'nu vatā ó de nto tē ña te Xuva ko túvi ni'i ña ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ō: Xoxó kúvi kini i mí kadē kú've Xuva ko tē ña kaku é kúvi uvi ito —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Nicódemu ni ña:

—¿Nté ntu koo kaku xtuku o tē kuáta o? ¿Vá kúvi ntu nakunuu xtuku o ini i'xí di'i kō é kaku xtuku o? —ka'an ña.

⁵ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni o: Xoo é ña kaku i ni ntute ni Ēspíritū ne, ña kúvi kī'ví ña mí kadē kú've Xuva kō. ⁶ Nee é kakaku nī kúñū né, kúñū kúvi; ntá tsi nee é kakaku ni Ēspíritū ne, Espiritu káduku ntée. ⁷ Ñá ku da kudū'va o é kākā'án u ni o é kantio é káku xtukun. ⁸ Tátsin sán ne, kainu da mí'lí ka mí ntio i. Kuān te díto é kākā'an ñu'ú ne, ntá tsi ntē ña kutúni mí vē'xí, ntē ña kutúni mí kī'ín di. Kuan tsi ío iña un ntí'i ñá'a, ña é kakuni'i Ēspiritu Xuva kō —ka'an ña.

⁹ Kidáā né, tsixe'e xtuku Nicōdemu:

—¿Nté ntū ó sá'a? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Divín é mastrun iña ñá Israeé ne, ¿vá ña ntu inin sá'ā? ¹¹ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni o. Ntáka'án ntí nēe é íní ntí. Ntántaa ntí nēe é íní ntí, ntá tsi divi ntō ne, ña ntákuinti'xe nto nēe é ntáka'án ntí. ¹² Tē ña ntákuinti'xe nto é kākā'án u ni nto iña i é ío ñuxiví sa ne, ¿nté ntu koo kuinti'xe nto te ká'án u ni ntō iña i é ío e dukún kán?

¹³ Tsi nté uun ñá'a vata ntaa ña e dukún kán. Mii tsi u é vē'xí u e dukún kán é vē'xí u í ñatí. ¹⁴ Vata tsi o dé Muisee é xkaa dukún ñá kōó san ñuu itsí kán né, kuan tsi koo ntaa ntita dukún u di, xu'u é vē'xí u í ñatí. ¹⁵ Da xōó ka ña'a é kuinti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi.

E dóo ntio Xúva ko ñuxiví sa

¹⁶ E vānchu'un ntío Xuva ko ñuxiví sa ne, tá'xi ña I'xá mii ñá, vata koo é un ntí'i ñá'a, ña é kakuinti'xe i ña ne, ñá kunáá ña, tsí ntii dañu ntuvi kuntoo ña ni Xuva kō. ¹⁷ Tsi ñá ni taxnuu Xuvā kó ko, xu'u é I'xá ñá, ñuxiví sa é na nākunaá u nto, tsí táxnū ña ko é nakákú u nto.

¹⁸ Xoo é kakuinti'xe i kó ne, ñá nī'i ña é ntō'o ña kuenta iña kuétsi ña. Ntá tsi xoo é ña kakuinti'xe i kó ne, é ío é ntō'o ña, tsí ña ni kuinti'xe ña ko, xu'u é I'xá mii Xuva kō. ¹⁹ Dukuān ne, ní'i ña é ntō'o ña, tsí xee ñu'ú san ñuxiví a, ntá tsi dií dií ka xkúntee íní ña mí nēe é mí kaxi'í nuu san, tsí da mii kué'en tsi é kīni kaa ntáde ña. ²⁰ Da xōó ka ña'a,

ñá é kade é kīni kaa ne, ña ntío kué'en tsi ña ñu'ú san. Ntē ña kaxee étsin ña mí kaxi'í nuu, vata koo é ña tídito nuu i é káde ña. ²¹ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kade é nuu é ntaā í ne, kaika ña mí kaxi'í vata koo é na tídito tsí kade ntaa ña vatā ó kaka'an Xúva kō é vii ña —ka'an Jésuu.

Kaka'an xtúku Juaan Bautista ni Jésuu

²² Dā kúvī sá'ā ne, kué'en Jésuu ni ña ntiní'i ña ñuú Judea. Ikān intóo ña, ntánakutsi ntute ña ña'a san. ²³ Juaán di ne, kanakūtsi ntute ña ña'a, ña ñuú Enoo é tuvi étsin ñuú Saliin, tsí dóo ío ntúte ikān. Ntáñe'e ñá'a san ne, ntaítsi ntute ña. ²⁴ Tsí vata kúnuu kutū Juaan.

²⁵ Ío ña ntántikín Juaán ne, eni ntu'u ñá ntátiin nuu ña nī uun ña'a ña Israee kuénta iña í vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñū ñá. ²⁶ Kué'en ñá mí tuví Juaán ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, ña itúvi ni'i nto diñi ntute ka'nu Jordaán san, ña é kākā'an ntó nī ntí ne, é kanakūtsi ntute ña ña'a di. Un ntí ntí ña'a san ntáñe'e ñá nta'a ña ve —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'án Juaan ni ña:

—Ña túvī nee iña é nī'i kó tē ña te Xuva ko tá'xi ña. ²⁸ Tékú nto lo'xo mii ntō é kākā'án u tsí ña te xu'u é Cristú u, ntá tsi xu'u di'na táxnū ña ko. ²⁹ Xu'ú ne, vata kaa ña vá'a tiin ni'i ña é da vé tánta'a kaa u. Dukuān dīni ña da téku ña é kākā'an ñá tánta'a san. Dukuān dīni ko di. ³⁰ Diví ña ne, kantio é dií ka kaa dukún ka ña. Xu'ú ne, kantio é nainu xuví u —ka'án Juaan.

Ña vé'xi e dukún kán

³¹ Ña vé'xi e dukún kán ne, dií dií ka ka'nu ña'a ña é un ntí'i o. Ña vé'xi ñuxiví a ne, ñuxiví sa kaduku ntée ña. Kaka'an ñá iña i é ío ñuxiví sa. Ntá tsi ña vé'xi e dukún kán ne, dií ka ka'nu ña'a ña é un ntí'i ntí o. ³² Kaka'an ñá nēe é íní ñá, nēe e téku ña, ntá tsi ña ntákuinti'xe ña'a san é kākā'an ña. ³³ Xoo ña'a, ña é kakuinti'xe i é kākā'an ñá ne, ini ña tsí nuu é ntaā í kaka'an Xúva kō. ³⁴ Ña vé'xi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ña tú'un Xuva kō, tsi kaxé'e Xuva kō Espiritu ñá. ³⁵ Dóo kuinima Xúva ko I'xá ñá ne, xé'e ñá é kadā kú've ñá da nēe ka ntí'i nuu i. ³⁶ Xoo é kakuinti'xe i I'xá Xuva kō

ne, ió ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Xoo é ña kakuinti'xe i l'xá ña ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i tsí ntii dañu ntúvi kué'e Xuva kō é ntō'o ña.

4

Jesuu ni ñádī'í ñuú Samaria

¹ Kūtuni ñá fariseú san tsí díi ka ntántikin ña'a san Jesuú ne, díi ka títin ña'a kanakūtsi ntute ña é Juaán; ² kuān te ñá te mii Jesuu kánakūtsi ntute ñá ña'a san, tsí ña ntini'i ña san. ³ Tékú Jesuu sá'a ne, ntáka ña ñuú Judea, kúnū'ú xtuku ña ñuú Galilea.

⁴ Dá kué'en ñá itsi kán ne, itá nti'xin ña ñuú Samaria. ⁵ Xée ña ñuú Sica é káduku ntée ñuú Samariá san. Ikān tuví étsin ñu'u é xé'é Jacoo iña i'xá ña Josee. ⁶ Ikān tuví pusu é xtúví Jacoo. Dōo kuitá Jesuu, tsí dōo kue'e íka ña ne, ínū da'na ña uun xo diñi pusú san. E doko sa ká'ñu ntuvi kidaā. ⁷ Xée uun ñadī'í, ña ñuú Samaria, é tavā ña ntute ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Tā'xin kudiin ntuté san na kō'ó u —ka'an ña.

⁸ (Tsí ña ntini'i ña ne, kué'en ña má ñuú san, kukuiín ña é ká'xí ña.)

⁹ Kaka'an ñádī'í, ña ñuú Samariá san, ni Jesuu:

—¿Nté kui xu'ú ntu kaikan ntó ntute é kō'o nto? Tsí xu'ú ne, ña ñuú Samariá u ne, nto'ó ne, ña Israee nto —ka'an ña.

(Tsí ñá vā'á odo ni'i tā'an ña Israee san ni ña ñuú Samariá ne, ntē ña ntáka'an ni'i ta'an ñá di.)

¹⁰ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñadī'í san:

—Tē dí inin neé kata'xi Xúva kō doméni; té dí inin xoo ñá'a kaikan ñá ntute ne, divīn é kákan ntúte nta'a ña ne, ta'xi ña ntute é kata'xi ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñádī'í san ni ña:

—Ntá tsi ña túvi nee iña é tává nuu nto ntute san, tsí dōo kūnu pusú san. ¿Mí'i ntu táva nto ntute é ta'xi ntuvi vā'á iña kó kuan? ¹² ¿Vá díi ka ka'nu ntu nto é uva ata ko Jācoo? Tsí divi ña xtúvi ña pusú sa'á ne, i'a xí'i ña ntute, ni i'xá ñá, ni kīti ña di —ka'an ña.

¹³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Xoo ña'a é kaxi'i ntute sá'á ne, da nuu da kuií tsi kaitsi ñá ntute. ¹⁴ Ntá

tsi tē xoó ko'o i ntute é tā'xí u ne, nté uun ito ñá itsí ka ña ntute. Ntute é kué'é u ne, vata kaa mí kakene mii ntúte é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi, kuan kaa nima ña —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an ñádī'í san ni ña:

—Ún tā'xi nto kó ntute tsikán ni, vata koo é ña itsí ka kó ntute ne, ñá kixtává ka ú ntute i'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kunakuekán xii o ne, dá kī'xin xtukun.

¹⁷ Nantíko kōó ñadī'í san, kaka'an ñá ni ña:

—Xóo xii ko —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña kidaā:

—Vá'a ó kaka'an tsí xoó xii o. ¹⁸ Tsi é ū'un xii o ne, ña é tuvin ni'in vevií ne, ñá te xii mii o. Nuú é ntaā i é kaka'an —ka'an ña.

¹⁹ Kaka'an ñádī'í san ni ña:

—Divi ntō ne, kutuní ko ve tsí ña é kaka'an naa Xuva ko nto. ²⁰ Tatá vi'i ntí, ña intóo di'na ne, i'a kixka'an ntâ'ví ña ni Xuva kō rki ukú sa'a, ntá tsi divi ntō é ña Israee ntó ne, ntáka'an nto é ntio é kī'in o ñuú Jerusaleen é ká'an ntâ'ví o ni Xuva kō —ka'an ña.

²¹ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Na kuínti'xe o é kaka'an u ni o: Tsi vé'xí ura é ña ki'xí ka nto nte í'a, nté ñuú Jerusaleen é ka'an ntâ'ví nto ni Xuva kō. ²² Ntē ña ini nto xoo é ntánuu iní nto, ntá tsi nti'í ne, iní nti xoo é ntánuu iní nti, tsí tatá Israee vé'xí ña é nakakú un nti'í ñá'a san. ²³ Ntá tsi vé'xi ntuvi ne, divi é ntoo o vevií, é ña'a, ña ntánuu iní nti'xe i Xuva kō né, kanī nima ñá ntikān ña é nuu é ntaā i. Na kuān ntáa san, divi ña é kanantuku Xuva kō é nanū'u ñá iní ña ña. ²⁴ Tsí Xuva kō ne, vata kaa tatsín kaa ña; ña kúvi kīnī o ña. Xoó ña'a é ntio ña é kuínima nti'xe ña Xuva kō ne, ntio é ñi kue'én ini ña nanū'u ñá iní ña ña —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an ñádī'í san ni ña:

—Ini u tsí ki'xi uun ña'a, ña taxnuu Xuva kō, ña é kuanā Cristu. Tē xee ñá ne, divi ña nañ'e ñá ko é un nti'í —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesuu ni ña kidaā:

—Divi san xu'u é kaka'an ní'in —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, naxee ñá ntini'i ña. Koó dá kúdu'va ña é kaka'an ñá ni uun ñadī'í. Ntá tsi nté uun ña'a ña ña ni

kene iní ña é tsixe'e ña ñā nté koo, ō nee núu i ntatín ña ni ñadĩ'í san. 28 Ikan tsí xtúvi mii ñadĩ'í san xoó ña, dá kúnú'u ña má ñuú san, kaka'an ñā ni ñā'a san:

29 —Kamá san nto, kixkoto nto uun ñatíi, ña é kaka'an ní ko nee ntí'í ntí'í é idé u. ¿Vá ñā ntu te ñā é Cristu ña, ña táxnúu Xuva kō? —ka'an ña.

30 Kidāā né, kīi ña, kue'en ñā ni ñā mí tuví Jesuu. 31 Nñi dukuan ña ntini'i Jesuú ne, xe'e kuétsi ña ñā é ká'xi ña.

32 Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:
—Ío é ká'xi u e ñā iní nto —ka'an ña.

33 Ntátsixe'e tā'an ña:
—¿Vá xoó ntu e kíxni'i i é ká'xi ña? —ka'an ña.

34 Kaka'an Jesuu ni ña:
—É ká'xi u ne, ñā é káda ntaa u é ntio ña táxnúu ko, é vīi ntí'í ú tsiñu ña. 35 ¿Vá ñā ntu té xkoó ka'an nto: “Kakunaá kimi xōo dá ta'vi ō”? Xu'ú ne, kaka'an u ni ntō: Koto nto itú san, tsi e dóo kakuaan é ta'vi o vē. 36 Xoo é kita'vi i ne, ntuá'vi ña; nakuido ña nuu i e dóo nuu á'vi i ntii dañu ntūvi. Kidāā ne, ña ntaí'xi san kuntoo díni dadñi ña nī ña ntáta'vi san te kúvi. 37 Nuú é ntaá í vata xkoó ka'an ña tsí uun ña kata'xi tatá ne, tuku ña katá'vi i. 38 É taxnúu u nto é kitá'vi nto mí ña ni ixkú'xi nto. Tuku ña'a dé tsiñu ña ne, ñā é káda ntaa u nto tsiñu ña ve —ka'an ña.

39 Nā te da ñā ña ñuú Samariá san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña i e ntāa ñadĩ'í san ni ñā, dá kakā'an ña: “Ñā tsíkán ne, kaka'an ñā nī ko é un ntí'í é idé u di'na”, ka'an ña. 40 Dā xee ñā ñuú Samaria mí tuví Jesuú ne, tēe koó ña ña é kutuví ña. Íntoo ña ni ña ūvi ntúvi. 41 Kidāā ne, dií dií ka kue'e ña'a san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña tú'ūn é kaka'an ña. 42 Ntáka'an ñā'a sán ni ñadĩ'í san:

—Ntákuínti'xe ntí ve, ntá tsi ñā te da mii tsí é kaka'an ntó nī ntí, tsí téku mii ntí é kaka'an ña. Kūntuní ntí tsí ñā ña kixnáakaku ñuxiví sa —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu i'xá ña tsiñu ka'nu i iñá rei

43 Dā kúvi uvi ntúvi ne, ntaka ña ikān, kúnú'ú ña ñuú Galilea. 44 Tsí vata ō ka'an mí Jesuú ne, nté uun ña'a, ña kaka'an naa Xuva ko ne, ñā

tē ntaíko ñu'ū ña ñuú ña ña. 45 Ntá tsi dá náxee Jesuu ñuú Galileá ne, dōo diní ña'a san é vē'xi ña. Tsí da xé ñe'e ña ñuú Jerusaleen da kúvi viko sán ne, iní ña nee ntí'í ntí'í nuu i é idé Jesuu ikān.

46 Náxee xtúku Jesuu ñuú Canaa é káduku ntée ñuú Galilea, mí ntáda ña ntute kuíi san ntute tinti'o. Ñuú Capernaú san ne, ikān tuvi úun ñatíi, ña kade tsiñu iñá rei ne, etsin i'xá ña. 47 Dā téku ña tsí e ntáka Jesuu ñuú Judeá ne, náxee ña ñuú Galileá ne, kué'en ñā mí tuví ña, kúkoto ñā te kí'in ñā, kintavá'a ña i'xá ña, tsí dokó sa kúvi. 48 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tē ña kiní nto nuu i é tá'xi kuénta, tē ña kiní nto nuu i e dóo ka'nu ne, ñā kuínti'xe nto —ka'an ña.

49 Kaka'an ñā tsiñu ka'nu i iñá rei san ni ñā:

—Vií nto da xē'e, kí'in kúdii nto, tsí dokó sa kúvi i'xá ko —ka'an ña.

50 Kidāā ne, kaka'an Jesuu ni ña:
—Kunú'u nto nú vi'i nto kán, tsí i'xá nto ne, kantíto —ka'an ña.

Kuínti'xe ña tsiñu i san é kaka'an Jesuu ni ñā ne, kúnú'ú ña. 51 Dā ve tsi kunú'u ña itsi kán ne, véxnākuetu itsi ña ntáde tsiñu iña ña. Ntáka'an ñā ni ñā tsí kantíto i'xá ña.

52 Kidāā né, tsixe'e ña ñā neé ura iñi ntú'u ntuvá'a i'xá ña. Ntáka'an ñā ni ñā:

—Iku kaeku uun kuáa ntíko ka'ni san —ka'an ña.

53 Kūntuní uva i'xá san tsí ñā ña é kaka'an Jesuu ni ña tsí kantíto i'xá ña. Kidāā né, kuínti'xe ña Jesuu, ni un ntí'í ntí ñāvi'i ña.

54 Sá'a kúvi ūvi núu i e dóo ka'nu é idé Jesuu da ntáka ña ñuú Judea, da náxee ña ñuú Galilea.

5

Dā ntavá'a Jesuu uun ña natán, ña ñuú Betseda

1 Dā kúntuní ntuvi ne, ide tuku ña Israeé san viko ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. 2 Ikān ne, tuví uun ntó'o mí káñu'u ntute etsin Xi'i Le'ntú san é nani Betseda é tū'un hébreu. Ío u'un corídoó díñi ntute sán ne, 3 ñā te da ñā ñā nchokuví san ntoo ña ñu'u kán. Ío ñā ne, skuaā ña, xné'e ña, ñā natán i dí ne, ntantéto ña neé ura tē kanta nuu ntute san. 4 Tsí un vé'xi ne, kaka'an

ñá é kanainu uun ánjē nú ntūte san ne, kakanta nuu ntūte san. Xoó ña'a é di'na nakō'xó nuu i kúñu ī iní ntute sán tē kánta ne, ntūvá'a ña da nēé ka nuu kuí'i kakúvi ña. ⁵ Ikān tuví uun ñatī é ōko xe'un uni kuíā é nchokuví ña. ⁶ Iní Jesuu ña mí tuví ntaa ñá ne, kutūni ña tsí ña te dá vevii tuví nteē ñá ikān. Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntio ntu o é ntuvá'an? —ka'an ña.

⁷ Kaka'an ñá natīn i san ni ñā:

—Xōxó ña'a xntii ī ko é nakīi nto'o kó iní ntute san te kánta ntute san. Dā ve tsi ncho k'í'vi ú ne, é tūku ña'a kúnē'é ña kúk'í'vi ña —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Nakuiñin. Nakí'in xuvi o ne, nakakan ve —ka'an ña.

⁹ Ura tsí i ntuvá'a ña. Ntaa ni'í ña xuvi ña ne, nakaka ña. Ntuvia tsikān ne, ntuvia iō dá'na. ¹⁰ Dukuān ne, ntáde tíi ña Israeé san ni ña dā vé ntuvá'a san:

—Vevii ne, ntuvia é ntoo da'na ō. Ña kuvi é ntaa ni'í nto xuvi ntō vevii —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ña é ntavá'a kó ne, divi ña kaka'an ñá ni ko: “Ntaan ni'in xuvi o ne, nakakan ve” —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Xoó ntu ña'a kaka'an ñá ni ō é na ntaan ni'in xuvi ō ne, dá nakakan? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, ñá ini ña xoo ñá'a ña ntavá'a ña. Tsi Jesuú ne, kīi nteé xio ña mé'ñū ña'a san é ña te da díi ña ntoo ña ikān. ¹⁴ Dā rkontūvi nání'i tā'an Jesuu ña ini ukún ka'nu sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Koton ve, tsi é ntuvá'an. Ñá ku vīn kan é kīni kaa, tsí tē ñá'a ne, díi ka kue'e kui'i ní'i o —ka'an ña.

¹⁵ Natīi san ne, ntāka ña, kue'en ña, kaka'an ñá ni ñā Israeé san tsí Jesuu nání ña é ntavá'a ña. ¹⁶ Dukuān ne, íntikīn nuu iní ña Israeé san Jesuu. Ncho ka'ní ña ña, tsí idé ña sá'a ntuvia é iō dá'na. ¹⁷ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Uvā kó ne, kade tsiñu ña un tsi nte vevii ne, dukuān é xū'ú ne, kade tsiñu ú di —ka'an ña.

¹⁸ Dukuān ne, díi díi ka ncho ka'ní ña Israeé san ña. Ñá te da mii tsí é ña ni de ntāa ña é kūtuví da'na ña ntuvia

dá iō dá'na, tsí da xé kaka'an ña tsí Xuva kō né, divi ñā é uva mii ñā ne, kade ña tsí dad# ña ni Xuva kō.

Tsiñu é kūvi vii I'xá Xuva kō

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Ña kúvi neé vii u é kuenta iña mii ko, xu'u é I'xā ñá ko. Tsi dá mii é vii ú vatā ó de Uvā ko. Da nēé ka nuu i é kade ña ne, divi tsí kade ú di, xu'u é I'xā ña. ²⁰ Tsi dóo kakuinima Úvā kó ko, xu'u é I'xā ñá ko ne, kanañē'e ñá ko é un ntī'i nuū i é kade ña. Nuu i é díi díi ka na'nu nañē'e ñá ko vata koo é un tsi kudū'va nto. ²¹ Vatā ó de Uvā kó é kanantōto ña ña xi'í san ne, vata ō kaxe'é ña ntuvia iña ñá ne, kuān o tá'xi ña kó di é kūvi vii u kué'ē ú ntuvia iña i dá xōo ka tsí é ntio ko. ²² Ñá te mii Uvā kó é ká'an ñá xoo é vá'a i, xoo é ña vá'a i, tsí é naxnuu nta'a ñā ko é xū'u vii u sá'a, ²³ vata koo é kuan tsi koo kuiko ñu'u ntō kó xu'ú vatā o ntaíko ñu'u nto Uvā ko. Xoo é ña kaíko ñu'u ī kó ne, ñá te kaíko ñu'u ña Uvā kó di, tsí divi ñā é táxnū ña ko.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Xoó ña'a, ña é katekú i tú'un kó ne kakuinti'xe ña ña táxnū kó di ne, ní'i ña ntuvia vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Ñá ni'í ña é ntō'o ña. Tsí é itā ntí'xin doxi'í san iña ñá ne, e ní'i ña ntuvia vā'á iña ñá ve. ²⁵ Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō tsi vé'xi ūra ne, e xēe vevii, é tēkú un ntī' ntī ña xi'í san tatsín ko, xu'u é I'xá Xuva kō u. Xoó ña'a é kaeni tutun ñá ne, ní'i ña ntuvia vā'á iña ña. ²⁶ Tsí vata tsi kaa Uvā ko, é iō ntuvia iña mii ñá ne, kuan tsi ō tá'xi ña ko é kōo ntuvia iña mii ko di, tsí xu'u é I'xá mii ñā né, ²⁷ tá'xi ña ko é kadā kú've u é un ntī'i iña ña'a, tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatī. ²⁸ Ñá ku da kudū'va nto é kaka'an u sá'a, tsí xee ūra i é un ntī'i ña xi'í san tekú ña tatsín ko. ²⁹ Kidáa ne, ntii ñā nú ñañā ñā. Xoó ña'a é edé ña é vā'á ne, ntoto ña é ni'í ña ntuvia va'á iña ña. Ntá tsi xoo ñá'a é edé ña é kīni kaa ne, ntoto ña é ni'í ña dô'vi kan.

Xoo tá'xi i é kūvi vii Jesuu e káde ña

³⁰ Ña kúvi nee iña é vii ú kuenta iña mii ko. Vata tsí o tēkú ko é kaka'an Úvā kó ne, kuan tsí ó kade kú've u dí ne, vá'a tsí ó e kade kú've u, tsi ñá te kuenta iña mii ko kade u, tsí kuenta

iña Xuva ko, ña táxnūu ko. ³¹ Ña kúvi ntantaa u iña mií ko, tsí ña kaidiá'vi. ³² Ntá tsi iō ña é ntantaa ña kuenta iñá ko. Iní u tsí kaka'an ñá nee iña é nuu é ntaā i iñá ko. ³³ Nto'ó taxnūu nto ña é tsixe'e Juaan iñá ko ne, nee iña é nantíko koō ñá ne, nuu é ntaā i. ³⁴ Ntá tsi ña káde ú kuenta é kaka'an ñá'a san iñá ko. Da ti tsi kaka'an u ni nto sá'á vata koo é kúvi nakáku nto. ³⁵ Juaan ne, vata kaa ñu'u é kai'xí ne, kaxi'í nuu ne, dōo diní nto é kuntōo da'na nto mí kaxi'í nuu ñu'u ña. ³⁶ Ntá tsi iō xoo é ntāda ntaa í iñá ko é dií ka nuu á'vi ka é vāta kaa é ká'an Juaan. Tsí tsiñu é kade ú veví ne, mii tsí é kántada ntaa é Uvā kó xnūu ntā'a ña ko. ³⁷ Tsí Uvā kó, ña e táxnūu kó ne, mii ña kántada ntaa ñá iñá ko. Nté uun ito vata téku nto tátsin ña. Nté vata kiní nto ña nté kaa ña. ³⁸ Nté ña ni kánūu nima ntó tú'un ñá di. Tsí ña ni kuíntí'xe nto ña táxnūu ña. ³⁹ Dōo vá'á ó ntánakua'a vá'a nto tú'un Xuva kō é ūve na'a vata koo é ni'í ntó ntuví va'á iña ntó ntii dañu ntūvi, kuiní nto. Diví kuenta iñá ko é ūve na'a san. ⁴⁰ Ntá tsi ñá ntio nto kuntikin ntó ko vata koo é ni'í ntó ntuví va'á iña nto. ⁴¹ Xu'ú ne, ñá te kantukū u é kada ka'nu ña'a sán ko. ⁴² Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne ñá'a nto é ña te ntákuinima ntí'xe nto Xuva kō. ⁴³ Xu'ú ne, vé'xí ú kuenta iña Uvá ko ne, ña ntío nto é kutūví u ni ntó. Ntá tsi te tūku ñá'a ki'xi ña kuenta iña mii ñá ne, kidáā né, xtuví ntó ña. ⁴⁴ ¿Nté ntu koo kuíntí'xe nto ve? Tsí kúdi ntáde na'nu mii xnto tā'an nto, ntá tsi ña ntáde nto kuenta te ka'an Xúva kō tsi dóo va'á nto. ⁴⁵ Ná ku dē kuení nto te xū'ú tsi'í kuétsi ú nto nuu Uvá ko, tsí mii Muíseé san, ña ntántikin nto. ⁴⁶ Tsí tē dí ni kuíntí'xe nto é kaka'an Muíseé ne, kuíntí'xe nto kó di, tsí diví kuēnta iñá ko é ká'an ña. ⁴⁷ Ntá tsi tē ña kuíntí'xe nto e xntée na'a ña ne, ¿nté ntu koo kuíntí'xe nto tú'un kó kuan? —ka'an Jesús.

6

Dā xé'e Jesuu é'xi u'un míil ña'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Dā kúvī sá'á ne, Jesuú ne, kué'en ña xío diñi míni Galílea, dívi tsí é kaka'an ña é Tiberiá di. ² Ná te da díi da díi ñá'a san ntántikin ñá ña, tsí da xé ini ña nuu i e dóo ka'nu é kade ña,

tsí kantavá'a ña ña ntánchokuví san. ³ Kúxēe Jesuu rkí ukú ne, da intóo da'na ña ni ña ntini'í ñá. ⁴ E dokó sa xée ētsin viko é nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō, viko é kanatsu'un ka'nu ña Israeé san. ⁵ Dā xkókoto Jesuú ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a ntántikin ñá ña ne, kaka'an ñá ni Fēlipe:

—¿Mí'í ntū kíkuiin o é kā'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi kaka'an ña é ntio ña é kōto nteé ña Felipe nté koo ka'an ña. Tsí ini míi ñá nté koo víi ña. ⁷ Kaka'an Fēlipe ni ña:

—Nté ña xee tá'an é ūvi sientu á'ví tañú'u kuiin o é kā'xí un ntíí ntíí ña'a san, kuān té un síin —ka'an ña.

⁸ Uun ña'a ña ntini'í ñá, ñá nani Ándree, ení Simuun Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñá:

⁹ —I'a ntitsí uun na kudii, na é ni'í ú'un tañú'u sēvada ni ūvi tsákā san, ntá tsi ¿nté ntu koo víi o sá'a é ña te da díi ña'a? —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Ká'an nto ni ñá'a sán, na kūntoo ña —ka'an ña.

Tsi dóo vá'á o nú ité san ne, ikan íntóo ña, vata ū'un míil é da mii tsi ñatíi. ¹¹ Kidáā ne, kí'í Jesuu tañú'ū sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ñá, dā tsí'í ña nta'a ña'a san, ña ntoo nú ité san. Kuan tsí o dé ña ni tsákā sán di. Xé'e ñá vata kaa e kutíi ña'a san é ka'xí ña. ¹² Dā kúvi é'xi ntá'a ñá ne, kaka'an Jesús ni ña ntini'í ñá:

—Nakuido nto utsi i é ntoó ka vata koo é ña te neé kate —ka'an ña.

¹³ Nākuido ña é ntoó ka ne, uxúvī ká xika útsi tañú'ū san kúvi. ¹⁴ Kidáā ne, dā ini ña'a san nuu i e dóo ka'nu é idé Jesuú ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā i tsí ña sá'á ne, diví ñá é káka'án naa Xuva ko, ña é kí'xí ñuxiví a —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña tsí ntio ña'a san ña é kue'e kuétsi ña ña é víi ñá rei. Kidáā né, kíi nteé xio ña ña'a sán ne, dā kuntáa xtuku ña rkí uku, mí kutuví mii ña.

Dā íka Jesuu nú ntūte

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Dā kuáā ne, kúntíi ña ntini'í Jesús nú ntūte san. ¹⁷ Kidáā ne, ñú'u ña ini

tun ntōó san ne, iñi ntú'u ita ntí'xin ña mé'ñū ntute san é k'ín ñá ñuú Capernau. É dōo kúneé ne, váta xēe Jesuu mí ñū'u ña. ¹⁸ Kidáā né, dōo ido ntúte san, tsi dōo ntii kainu tatsin. ¹⁹ Dā ku íka tun ntōó san te ū'ún ne, o iñu kilumétru ne, íni ña Jesuu é v'íxi ña dí'in ña, kaika ña nú ntúte san. Dā xee étsin ña nú tun ntōó san ne, dōo ú'vī ña. ²⁰ Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto, tsí xu'u —ka'an ña.

²¹ Kidáā né, dōo diní ña tsí kúxéee Jesuu íni tun ntōó san ne, ura tsí xee ñá diñi ntute san mí k'ín ña.

Ntánantuku ñā'a san Jesús

²² Dā tuví tevāā sán ne, ña ñu'u uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ñá tsí ña ntini'i Jēsuú ne, ntāka ña divi tsi tun ntōó san ntiko kōo ni'i ña, ntá tsi ña ni ñé'e Jēsuu ni ña. ²³ Nī dukuan ntánaxee tun ntōo é v'íxi ñuú Tiberia, etsin mi é'xi ña tañú'ū é nakué'e Tó'o kō sintiá'vi nta'a Xuva kō. ²⁴ Dā íni ña'a san tsí xoxó Jesuu ni ña ntini'i ña ne, nakú'un ña tun ntōó san, kue'en ña ñuú Capernau, kúnantúku ña Jēsuu.

Tañú'ū é kata'xi ntuvi iña ko

²⁵ Dā nani'i ta'an ña uun xo diñi ntúte sán ne, tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿nté ntu ō xee ntó i'a? —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u tsí da ti tsi ntánantuku ntō ko tsí da xe tá'xi ú e é'xi nta'a nto, ntá tsi ntē ña te ni ñé'e dikí nto ntu i e dōo ka'nu e íni nto é idé u. ²⁷ Ñá ku kada tsiñu nto é nī'i nto tañú'ū é kantí'i te ká'xi o. Kada tsiñu nto vata koo é nī'i nto tañú'ū é kata'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi, tsí kaxntii. Tañú'ú sa'á ta'xi ú, xu'u é v'íxi ú ñatíi, tsí e xntée Uvā kó ko seu ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo kada tsiñu ntí vatā ō ntio Xuva ko? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Sá'a tsiñu é ntio Xuva ko é vīi nto: Na kuínti'xe nto ña táxnūu ña —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, tsixe'e ñā:

—¿Neé ntu nuu i nañé'e ntó nti vata koo é kuínti'xe ntí nto tē íni nti? ¿Neé ntu nuu i e dōo ka'nu vīi nto? ³¹ Uva

ata ika kō ne, é'xi ña é nani mānaa ñuu itsí kán. Tsí vatā ó uve na'a kaká'an é Xuva kō ne, xé'e ña tañú'ū é v'íxi e dukún kán é ká'xi ña —ka'an ña.

³² Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ñá te Muísee ni ta'xi ña tañú'ū é v'íxi e dukún kán, tsí mii Uvā kó tá'xi ña tañú'ū é nuu é ntaā i é v'íxi e dukún kán. ³³ Tsí tañú'ū é kata'xi Xuva kō né, divi é v'íxi e dukún kán, é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ñuxiví sa —ka'an ña.

³⁴ Ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Tā'xi nto ntí tañú'ū tsíkan utén utén ni —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xu'u e kúvi ú tañú'ū é ta'xi ntuvi vā'á iña nto. Xoó ña'a, ña é kuntikín í ko ne, nté uun ito ká ña kakín ña. Xoó ña'a, ña é kakuínti'xe i kó ne, nté uun ito ka ña ítsí ñá ntute di. ³⁶ Ntá tsi vatā ó kaka'án u ni ntō é kuān té ini ntó ko ne, ntá tsi vata kuínti'xe nto ko. ³⁷ Tsí un ntí'i ñā é kata'xi Uvā kó ne, nta'a kó xee ña. Xoó ña'a, ña é kantikín ko ne, nté uun ito ña kiñū'u ú ña kí'i kán.

³⁸ Tsí vé'xi ú e dukún kán é vīi u vatā ó ntio ña é taxnūu ko, ñá tē dikí tsi mii ko vīi u. ³⁹ Sá'a tá'xi ña é vīi u: é ña nakunáa u nté uun e xnūu nta'a ña ko, tsí nantōto ntí'i ú ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁰ Tsí Uvā ko ntio ña é na kīnī un ntí'i ñā'a sán ko, xu'u é l'xā ñá ne, na kuínti'xe ña ko. Ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa —ka'an ña.

⁴¹ Dukuān ne, ká'an ntéé ña Israeé san ña, tsí kaka'an ña é divi ña kúvi ña tañú'ū é v'íxi e dukún kán.

⁴² Ntáka'an ñā'a san:

—¿Vá ña ntu te ña sá'a é Jēsuu, i'xá Josee? Tsí ini o úva ña ni dí'i ñā. Dá kaká'an xkú ña tsí e dukún kan v'íxi ña —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—E xéé ō tsí ka'an ntéé nto kó ni tā'an nto. ⁴⁴ Xoxó kuví kuntikín i ko tē ña te Uvā ko táxnūu ña i, vata ō táxnūu ña kó di ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁵ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an ña ká'an naa Xuva ko: “Mii Xuva ko nañé'e ña un ntíi ntíi ña'a san”, ka'an ña. Dukuān né, dá xóo ká ña'a, ña é kateku í ña, é kakutú've i é kākā'an Úvā kó ne, kantikín ñá ko di.

⁴⁶ Ntē uun xoxo vata kiní i Uva kō. Mii tsí u é v'íxi u nta'a ña é íni u ña, ⁴⁷ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí

xoo ñá'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁴⁸ Xu'u é tañú'ū é ta'xi ntuvi vā'á san. ⁴⁹ Tsí uva ata ika ntō ne, e'xí ña manaa ñuu itsí kán né, dā dúkuan tsi xi'i ña. ⁵⁰ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ká'xí i tañú'ū é vē'xí e dukún kán ne, ña kúvī ña. ⁵¹ Xu'u kúvi ú tañú'ū é kántíto é vē'xí e dukún kán. Xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'ū sá'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Táñū'u é tā'xi ú ne, kúñú mií kó kúvi. Ta'xí u kúñú ko é ní'i ña ñuxiví sa ntuvi iña ña —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, tsixe'e tā'an ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo ta'xi ña sá'a kúñu ña é ká'xi o, é kuān ó kaka'an ñá sa? —ka'an ña.

⁵³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō: Tē ña ká'xi nto kúñú ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí, tē ña ko'o nto níñí ko dí ne, ña túvi ntuvi vā'á iña nto. ⁵⁴ Tsí xoo ñá'a, ña é ká'xí kúñú kó, ní ña é kō'o níñí ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōto ú ña ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa. ⁵⁵ Tsi kúñú kó ne, ita ntí'xe nto kuvi; níñí ko ne, ntute nti'xe nto kúvi. ⁵⁶ Xoo é ká'xí i kúñú kó, ní é kō'o níñí ko ne, nuu ña nimá ko ne, nuu ú nima ñá dí. ⁵⁷ Uva kō, ña táxnúu kó, ió ntuvi iña ña. Dukuān né, ió ntuvi iñá ko kuenta iña ña. Xoo é ká'xí i kúñú kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña kuenta iñá ko. ⁵⁸ Kaka'án u kuenta iña tañú'ū é vē'xí e dukún kán. Táñū'ú sa'á ne, ñá te vāta kaa manaa e é'xi ñata ntō, ña intōo kidaā, tsí dā dúkuan tsi xi'i ña. Ntá tsi xoo ña'a, ña é ká'xi tañú'ū sa'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

⁵⁹ Sá'a káka'an Jesús dá nañé'e ña ña Israeé san má vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú Capernau.

Tū'un e nté koo ni'i ko ntúvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi

⁶⁰ Dōó titín ña ntántikin ñá ne, dā téku ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—Dōo vi'xín o tú'un sa'a. ¿Xoo ntu kutíi i é k'ín diki i? —ka'an ña.

⁶¹ Kūtuni Jesús tsí ña ni xkúntee iní ña é káka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñá xkúntee iní ntu nto é káka'án u san? ⁶² ¿Ntē ntú koo kuvi tē íni nto ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí, te kúntáa u e dukún kán mí'i e dúkuān tuví u?

⁶³ Tsí Espíritū sán ne, ña é káta'xi ña ntuvi iña ko. Ña kúntito ó te da mií tsí kúñu kō. Tū'un é káka'án u ni nto ne, ña é vata kaa espíritū é káta'xi ntuvi vā'á iña nto. ⁶⁴ Ntá tsi iō ntó ne, ña ntákuinti'xe nto é káka'án u —ka'an ña.

Tsí iní Jesús nte dí'na xoo é kuinti'xe i ña ne, xoo é nadíko i ña dí.

⁶⁵ Kaka'an ña:

—Dukuān é káka'án u ni nto dí'na tsí xoxó kuvi kúntikin í ko tē ña te Uvā ko tá'xi ña i —ka'an ña.

⁶⁶ Ntē ntúvi tsikán ne, dōó titín ña ntántikin ña, kii nteé xio ña ña. Nā ní kántikin ka ñá ña. ⁶⁷ Kidáa né, tsixe'e Jesús ña é uxuvi ñá'a, ña ntántikin ña:

—¿Ncho k'ín ntú nto dí? —ka'an ña.

⁶⁸ Nantíko kōó Simuun Pedru, kaká'an ña:

—Xoo ka ntu é kúntikin nti, tsi tú'un ntō né, ña é káta'xi ntuvi vā'á iña ntii dañu ntúvi. ⁶⁹ Ntí'i ne, é kuinti'xe nti, é íni va'á nti dí tsí ña ntō é Cristu nto, ña e dōo va'á nuu Xuva ko.

⁷⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Vá ña ntu te ni nakaxnúu ú nto, é uxuvi ñá'a nto? Ntá tsi uun ña'a ntō ne, e ña vá'a kúvi nto —ka'an ña.

⁷¹ Kaka'an ñá iña Júda Iscariote, i'xá Simuun. Tsí ña é diko ña Jesús rkontúvi, kuān té kaduku ntée ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ña san.

7

Ñá ni kuinti'xe ení Jesuú san ña

¹ Dā kúvī sá'a ne, ika Jesús ñuú Galilea. Nā ni ntō ká ña k'ín ña ñuú Judeá san, tsí ncho ka'ní ña Israeé san ña. ² Dóko sá xee ntúvi e ntáde ña Israeé víko é káñú'u ña vi'i xo'o. ³ Dukuān ne, ntáka'an ení Jesús ni ña:

—Ñá ku kutúvín i'a. Kué'én ñuú Judea vata koo é na k'ín ña ntini'i o san núu i é kaden. ⁴ Tsí te xoo ñá'a ntio ña é kutuví ditó ña ne, ñá tē neé ka vii xu'ú ña. Tē ncho viin nuu i e dōo ka'nu ne, kué'en mí k'ín ña'a san o é da kaní ñuxivi —ka'an ña.

⁵ Ntē ení ñá ña ni kuinti'xe ña ña.

⁶ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Váta xee ura iñá ko, ntá tsi ña ntō ne, kuvi vii nto da neé ka ura nee iña é ntio nto vii nto. ⁷ Nā te nee nuu i kainchu'vi ñá'a nto. Ntá tsi xu'ú

ne, dōo ntainchu'vi ñá ko, tsí da xé kaka'an ntáa ú ni ñā nee é kīni kaa ntáde ña. ⁸ Kue'en ntó viko san, Xu'ú ne, ñá kī'in u vevii, tsí vata xee úra iñá ko —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ni ñā ne, ítūví ka ña ñuú Galilea.

Dā kue'en Jéssu víko

¹⁰ Ntá tsi dā kue'en éni ña viko sán ne, da rkontúvi kīi ña, kue'en ñá di. Ntá tsi ña ni ñe'e ditó ka ña, tsí diin diin sá kue'en ña. ¹¹ Ntánantukū ña Israeé san ña mí kakuvi viko sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū tuví ñatīi tsíkan? —ka'an ña.

¹² Dōo ntáka'an ñá'a san kuénta iña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñatīi tsikán ne, dōo va'á ña'a ña.” Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñá'a ni san. Kūdii kaéni nta'ví ña ña'a”, ka'an ña.

¹³ Ntá tsi xoxó ni ká'an ntée i ñā mé'ñu ñá'a san, tsí u'ví ña ña Israeé.

¹⁴ Dā kúdava viko sán ne, kúk'ví Jéssu íni ukún kan, eni ntu'u ñā nañé'e ñá ña'a san. ¹⁵ Koó dā kúdu'va ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nte íni ntú ña sá'a? Tsi nté ña ni naku'á'a ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáa ne, nantíko kōó Jéssu, kaká'an ña:

—É kanañé'é u ntó ne, ñá te dīki mīi ko kaki'xi, tsí iña ña táxnuu ko.

¹⁷ Tē xoó ntio i é vii i é ntio Xuva kō ne, kutuni ñá te nta'a Xuva ko vè'xi é kanañé'é u san, o te dīki mīi ko katavá u. ¹⁸ Xoo é katavá i dīki mīi i é káka'an ne, da ti tsi kanantuku ñā é vā'á iña mīi ña. Ntá tsi xoo é kanantuku i é vā'á iña ña táxnuu i ne, kaka'an ña é nuu é ntaā i. Nā tē nee iña é kīni kaa nuu nima ña.

¹⁹ ¿Vá ña ntu te divi ntō e tá'xi Muisee lei? Ntá tsi nté uun nto ña ntáde ntaa nto é ūve na'a. ¿Nté kui ntánantukū nuu iní ntu nto nté koo ka'ní nto ko? —ka'an ña.

²⁰ Ntáka'an ñá'a san:
—¿Vá ña vá'a ntu nuu nima o! ¿Xoó ntu ncho ka'ní i o? —ka'an ña.

²¹ Nantíko kōó Jéssu, kaká'an ñá ni ña:

—Uun kudii núu i é idé u ne, un tsi da ntáku'va nto. ²² Muiseé ne, náñé'e ñá nto vatā xkoó ini nto é tē'nté un šiin kúñū é íxi nto. (Ntá tsi ña te Muisee ni xtuví ña kuān xkoó

ini nto, tsí uva ata ika kō, ña intōo nte kidaa.) Ntō'ó ne, kuān te ntuvi iō dá'na, kae'nté nto é íxi í'xa tíi san. ²³ Tē kuvi te'nte é íxi í'xa tíi san ntuvi é iō dá'na vata koo é káda ntaa nto lei Muiseé ne, ¿nté kui ntákudiin ntu nto ní ko e ntavá'a ú ñatīi san kanī kúñū ñā ntuvi dá iō dá'na? ²⁴ Nā ku ká'an ntée nto ña'a san dá dotō tsí ntaini nto ña, ntá tsí te ká'an ntó iña ñá'a san ne, koto vá'a nto nee iña é ntáka'an nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu mí vè'xi ña

²⁵ Ió ña ñuú Jerusaleén san éni ntu'u ñā tsíxe'e ta'an ña:

—¿Vá ña ntu te ñá sá'a é ntánantuku ñá'a san é ka'nī ñá ña? ²⁶ Un kaa ña ntitsi ña, kaka'an ñá ni ñá'a san, ntá tsi nté xoxo kaka'an í ni ñā. ¿Tē kuiní ntu ña tsiñu i san é divi ntí'xe ña é Cristu ña? ²⁷ Xo'ō ne, ini ntú ku o mí'i vè'xi ña sá'a. Tsi te vè'xi Cristú ne, nté uun xoxó ini i mí'i kii ña te vè'xi ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, un ntii tsí kéne Jéssu, kaká'an ña mí kanaku'á'a ña ña'a san íni ukún ña Israeé:

—Te íni ntó ko ne, ini nto mí'i vè'xi u. Ntá tsi ña te ni kí'xi u é mīi ú ntio ko, tsí ña kaka'an é nuu é ntaā i san táxnuu ña ko. Ntō'ó ne, nté ñá ini ntó ña. ²⁹ Ntá tsi xu'ú ne, iní u ña, tsi íkan vè'xi u mí tuví ña ne, divi ñā e táxnuu ña ko —ka'an ña.

³⁰ Kidáa né, ncho tñn ña ña, ntá tsi nté uun xoxo ni tñn ntá'a i ña, tsí vata xee tá'an ura iña ña. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña kuínti'xe i ña ne, ntáka'an ña:

—Tē xee ñá táxnuu Xuva kō ne, ¿vá kūvi ntu víi ña e díi ka kue'e núu i e dōo ka'nu vatā ó de ña sá'a? —ka'an ña.

Ncho tñn ña fariseu Jéssu

³² Tékú ña fariseu e ntáka'an ñá'a san iña Jéssu. Nā fariseu ni dútu ñá odo núu san ne, tē tsiñu ña ña mau ukun é tñn ña Jéssu. ³³ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Uun da'na sá kutūví u ni ntó dá ntāa ú, kínakutúvi ú ní ña táxnuu ko.

³⁴ Dōo nantuku ntō ko, ntá tsi ña naní'i ntó ko. Ntē ña kuvi xee nto mí kíkutúvi u —ka'an ña.

³⁵ Kidáa né, éni ntu'u ña Israeé san ntátsixe'e ta'an ña:

—¿Mí'i ntu ntēe kíkutuvi ña sã'a é ña kuvi naní'i ko ña? ¿Vá kī'in ntú ña xio ñuú san mí kaintóo xaa tātá ña Israeé? ¿Vá ikan ntu kī'in ña, kinakuá'a ña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san? ³⁶ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é kāká'an ña: “Nantuku ntō kó, ntá tsi ña naní'i ntó ko, tsi ña kúvi xēe nto mí kutúvi u”? —ka'an ña.

Ntute vā'a é ña katú'u

³⁷ Ntúvi da ínú kava viko ka'nu sán ne, nákuñtísi Jesuu, kaká'an ña:

—Tē xoo é kaitsi i ntúte ne, na kī'xi ña mí tuví u, na kō'o ña. ³⁸ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō ne, xoo é kuinti'xe i kó ne, nima ñá kene ntute vā'a é ña katú'u nté un sín —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá kuenta iña Espíritū Sántū é kunū ña nima í xoo é kuinti'xe i ña. Tsí vata ta'xi Xúva kō Espíritū Sántū san, tsí vata ntáa Jesuu e dukún kán.

Dā kii nteé xio ña'a san

⁴⁰ Ío ña'a san, da téku ña é kāká'an ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sã'á ne, ña ka'án naa Xuva ntí'xe ko ña, ña kaka'an tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁴¹ Ío ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sã'á ne, Cristu ña —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—¿Vá ñuú Galilea ntú sa ki'xi Cristu? ⁴² ¿Ñá ntu te uve ná'a kaká'an tsí Cristú ne, tatá vi'i Davii ña? Ki'xi ña ñuú Beleen, tsí ikan ñuú Davii —ka'an ña.

⁴³ Dukuán ne, kii nteé xio ña'a san kuénta iña Jesuu. ⁴⁴ Ío ñá ne, ncho ki'in ní'i ñá ña viutun, ntá tsi nté uun ña ña ní kene iní ña tñn ña ña.

Ñá ni kuinti'xe ña tsiñu i san Jesuu

⁴⁵ Nāxee mau ukun mí ntoo dutu ñá odo nūú nī ña fariseú san ne, tsixe'e ña māu ukún san:

—¿Nté kui ña ní kántēka ntu nto ña? —ka'an ña.

⁴⁶ Máu ūkún san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ito vata tekú ntí xoó kaka'an í vatā ó kaka'an ñá tsíkan —ka'an ña.

⁴⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá fariseú san ní na:

—¿Vá éni nta'ví ntu ña nto dí? ⁴⁸ ¿Vá ntákuinti'xe ntu ña odo nūú iña nto nī ña fariseú san? ⁴⁹ Ntá tsi ña'a, ña e ñá iní leí san ne, da mií é ní'i ña é kuntēka é kīni kaa ña —ka'an ña.

⁵⁰ Nicodemu, ña é ixkoto ní'ni Jesuu dá kuáā ne, ña fariseu ñá dí ne, kaka'an ñá ní tā'an ña:

⁵¹ —¿Vá kaka'an ntu leí san é dotó tsi dá'vi o kuētsí ka'nu ña'a san te vata kiní o nee iña é kade ña, tē nté o kaka'an ñá dí? —ka'an ña.

⁵² Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—¿Vá ña Galilea ntú nto dí? Nākua'a ixi nto é ūve na'a é kāká'an Xúva kō, tsí ñuú Galileá san ne, nté uun ña'a é ka'án naa Xuva ko vata túvi ditó ña —ka'an ña.

⁵³ Kidáā né, nādita ña itsi ña xe un xé un ñá, kunú'u ña nú vi'i ñá.

8

Ñadī'í kini kaa

¹ Ntá tsi Jesuú ne, kué'en ñá ti'i í má Tun Ōlivu kan. ² Dā tuví utun sán ne, nee xtúku ña má ūkún kán. Un ntíí ntíí ña'a xee xtúku ña mí tuví ña. Ítúvi tíxi ñá ne, dá kanakuá'a ña ña'a san.

³ Mastrú lei ní ñá fariseú san ne, xée ñá mí tuví Jesuú ne, nteka ña uun ñadī'í, ña é natúvi, ña é nuu ní'i uun ñatíí é ña te dívi xii ña. Xntítsí ñá ñadī'í san mé'ñū ña'a sán ne, ⁴ kaka'an ñá ní Jesuu:

—Mastrú, ñadī'í sa'á ne, natúvi ña é kade ña é kiní kaa ní ñatíí san.

⁵ Kaka'an lei Muísee tsi kué'e xuu o ña'a, ña kuán ó ntáde san. Dívi ntó ní, ¿nté ka'an nto? —ka'an ña.

⁶ Da tí tsi ntáka'an ña é kōto nteé ña ña vata koo é ní'i ña uun núu í é tsí'í kuétsi ña ña. Ntá tsi Jesuú ne, ítuvi tíxi ñá ñu'u kan ne, dá ká'u ña rkínta'a ña nú nte'ú san, é vata tsi tē ña ní tekú ña.

⁷ Kí'in itó tsixe'e ña Jesuú ne, da kidáā ne, nākuiñi ñá, kaka'an ña:

—Xoó ña'a, ña é ña tuvi kuétsi í ne, dí'na ña na kani ntu'u ña nakí'in ñá xuú san —ka'an ña.

⁸ Nákuñtíxi xtúku ña ne, dá ká'u xtúku ña nú nte'ú san. ⁹ Dā téku ña'a san sá'a ne, ení ntu'u ña ntáka ña kui uun ña. Dí'na tsí ñatā san ntáka ña. Dā kúvi ne, koó da mií sá Jesuu ntíí koó ña ní ñadī'í san. ¹⁰ Kidáā

ne, ná kuntĩtsĩ Jesuu, kátsixe'ē ñá ñadĩ'í san:

—¿Mí'í ntũ ntãñĩ ka ña katsi'í kuétsi o? Nté uun ká xoxó katsi'í kuétsi ká i o —ka'an ña.

¹¹ Ñadĩ'í san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ká ña, Mastru —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nté xu'ú ña tsi'í kuétsi ú o. Kuē'én ve ne, ña ku idēn ka é kīni kaa —ka'an ña.

Jesuu ne, ña e kaxi'í nuu ña ñuxiví a

¹² Kidáa ne, kaka'an xtúku Jesús ni ñá'a san:

—Xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa. Xoo é kuntĩkin í ko ne, ña káka mí nēe, tsí naxi'í nuu ú itsi ntuvi iña ña —ka'an ña.

¹³ Dukuān ne, ntáka'an ñá fariseu ni ña:

—Xo'ōn né, da ti tsi kaka'an kuénta iña mí o. É káka'án ne, ñá tē neé nuu á'vi —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Kuān te xu'ú kantada ntaa ú kuenta iña mií ko ne, ntá tsi nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō. Tsi iní u mí'í vē'xi ú ne, iní u mí'í kī'ín u di. Ntá tsi ña ña ini nto mí'í vē'xi ú, ntē ñá ini nto mí'í kī'ín u di. ¹⁵ Nto'ó ne, ntádē kú'vē ntó vatā ó ntádē kueni ña ntoo ñuxiví sa, ntá tsi xu'ú ne, nté uun ña'a ña kade kú'vé u nté o de ña.

¹⁶ Ntá tsi tē dí kadā kú'vé u ne, vá'a koo kadā kú'vé u di, tsí ña te da mí tsi ú, tsí ntuví u Uvā kó, ña táxnúu ko.

¹⁷ Uve na'á lei nto tsí te ũvi ña'a ntada ntaa ña é dadĩ tsi ntáka'an ñá ne, nuu é ntaā i e ntáka'an ña. ¹⁸ Xu'ú ne, kuví ú uun é ntada ntaa u iña ko ne, Uvā kó, ña táxnúu kó ne, ña ña kuví ũvi ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Mí'í ntũ tuvi úva o? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nto'ó ne, ñá ini ntó xoo ñá'a ú ne, ntē ñá ini nto xoo é Uvā ko. Tē dí ini ntó ko ne, ini nto Uvā kó di —ka'an ña.

²⁰ Sá'a káka'an Jesús dá kanakuā'a ña ña'a má ũkún ña Israee, mí ñu'u vá'a etún diu'un iña ukun. Ntá tsi xoxó ni tñn i ña, tsí vata xée úra iña ña.

“Mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto”

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Kī'ín ú ve ne, nantuku ntō ko, ntá tsi ña ña ña, kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto —ka'an ña.

²² Ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni tã'an ña:

—¿Vá ka'ni mii ntú ña kúñu ñá é kuān ó kaka'an ña tsi mí kī'ín ñá ne, ña kúvi kī'ín o? —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'ó ne, ñuxiví sa ntoo nto. Xu'ú ne, e dukún kan vē'xi u. Nto'ó ne, ña'a ñuxiví sa nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñá tē ña ñuxiví sa u. ²⁴ Dukuān é kuan ó ka'án u ni ntō tsí kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi tē ña kuinti'xe nto kó é ña ña, da mií é kúvi nto kuenta iña kuétsi nto —ka'an ña.

²⁵ Kidáa né, tsixe'e ña ñá:

—¿Xoó ña'a ntun ña'ín kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jesús ni ña:

—Nté dī'na kaka'án u ni ntō. ²⁶ Dōó titín nuu i é ntio koo ka'án u ni ntō: nee ñá'a nto, nte ntáa nto di. Ntá tsi ña táxnúu kó ne, ña ña é káka'an ña é nuu é ntaā i. Tū'un é káka'án u ni ntō i'a ñuxiví sa ne, ña ña é téku ko é káka'an ñá ni ko —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ña ni ñé'e diki ña te kaka'an ñá iña Xuva ko. ²⁸ Dukuān ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Tē náxkaa dukun ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, da kidáa kutūni nto tsí ña ña ña, kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi ña te neé kade u é diki mií ko. Tsi vatā o nañé'e Uvā kó ko ne, dukuān ó kaka'án u ni ntō di. ²⁹ Tsi ña táxnúu kó ne, nuu mé'ñu nuu dava ñá ko. Nté uun ito vata xtuví mii ñá ko, tsí nguentúvi kade ú nee iña é ntio ña.

³⁰ Dá ka'an Jesús sá'a ne, dōó titín ña'a kuinti'xe ña ña.

I'xá Xuva ko ni ña ntáde tsiñu iña kuétsi san

³¹ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ñá Israee, ña kuinti'xe i ña:

—Te káda ntaa nto tú'ün kó ne, kuví kuntĩkin ntó ko. ³² Kiní nto nee iña é nuu é ntaā i ne, ña ña é nakáka xaa nto —ka'an ña.

³³ Ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Ntĩ'í ne, tatá vi'í Abraán nti. Nté uun ito vata kada tsíñu nti é kuétsi iña tuku ñá'a. ¿Nté kuān ó kaka'an nto é nakáka xaa nti? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Xoo é kade i kuétsi ne, ntáde tsiñu ña iña kuétsi san. ³⁵ Ña kade tsiñu sán ne, da tuví taan ña nú vi'i tó'o ñā. Ntá tsi i'xá san ne, nguentúvi tsi tuví ni uva i. ³⁶ Dukuān né, te xū'u é I'xá Xuva kō ú nakāka xaa ú nto ne, kaka xaa nti'xe nto. ³⁷ Iní u tsí tatá vi'i Abraan nto. Ntá tsi ntánantuku ntō nté koo ka'ní nto ko, tsí ña ntío nto kuinti'xe nto tú'ün é kākā'án u ni ntō. ³⁸ Xu'ú ne, kaka'án u nee iña é Iní u iña Uvá ko. Dìvi ntō ne, ntáde nto nee iña é Iní nto iña uva ntó di —ka'an ña.

³⁹ Ntáka'an ñá ni ñā:

—¡Ntí'í ne, Abraan úvā nti! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jessu, kaka'an ñá ni ñā:

—Tē dí nuu é ntāa ntí'xe i é i'xá Abraan ntó ne, ntáde nto vatā o dé Abraán san. ⁴⁰ Ntá tsi ntánantukū nuu iní nto nté koo ka'ní nto ko, xu'u é kākā'án u ni ntō é nuu é ntaā i e téku ko é kākā'an Xúva kō. Abraán ne, nté uun ito ña ni íde ña sá'ā. ⁴¹ Ntō'ó ne, ntáde nto vatā o de úva mii ntō —ka'an ña.

Kidáā ne, ntáka'an ña:

—¡Ntí'í ne, ñá te I'xa nta'ví nti! tsi úun tsi uvā ntí, ñá ñā é Xuva kō.

⁴² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē dí ñá ña uva nti'xe nto Xuva kō né, kuinima ntó ko tsí ñá ña vé'xi u é tūví u vevii. Ñá te kuēnta iña mii ko vé'xi u, tsí ñá ñá táxnuu ña ko. ⁴³ ¿Nté kui ña kúvi ntu kí'in dikí nto tú'ün ko? Tsí da xé ña ntío nto kiní nto é kākā'án u ni ntō. ⁴⁴ Ntō'ó ne, nta'a uva ntō, tó'ó e ña vá'ā san vé'xi nto. Tsí ncho vii nto nee iña é ntio i. Dìvī né, dukuan tsí ó kae'ní ña'a nte ntúvi dí'na. Ñá te Iní ka'an tú'ün é nuu é ntaā i, tsí ntē ña tuvi é nuu é ntaā i nuu nima i. Dá kakā'an dóveté ne, nima mii i kākene é kākā'an. Tsi dóo vete ne, kuān ó kanañe'e i'xá i di. ⁴⁵ Ntá tsi xu'ú ne, é nuu é ntaā i kaka'án u ni ntō, ntá tsi nto'ó ne, ña ntákuinti'xe nto ko é kākā'án u. ⁴⁶ ¿Vá iō ntú nto, uun ña'a ntō, é kúvi ña'ne'e ntó ko mí kō'xó ntee u? Te kākā'án u é nuu é ntaā i ne, ¿nté kui ña ntákuinti'xe ntu nto ko? ⁴⁷ Xoo é káduku ntée i Xuva kō ne, kaini ña tú'un Xuva kō. Ntá tsi nto'ó ne, ña ntátekú nto, tsí ña te Xuva ko ntáduku ntée nto —ka'an Jéssu.

É dukuān tuví Cristu di'na dá kaku Abraan

⁴⁸ Kidáā ne, ntáka'an ña Israeé san ni ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é kākā'án nti tsí ña ñuú Samaria nto, tsí nuu é ña vá'ā sán nima nto —ka'an ña.

⁴⁹ Nantíko kōó Jessu, kaká'an ñá ni ñā:

—Nté uun é ña vá'ā san ña tuvi núu nimá ko. Xu'ú ne, kaiko ñu'ū ú Uvá ko, ntá tsi nto'ó ne, ña ntío nto kuiko ñu'u ntō ko. ⁵⁰ Ñá te xū'u ntío ko é kada ka'nu ñá'a sán ko, tsí ió xoó ntio i é kuān koo. Dìvi ñā kada kú'vē ña. ⁵¹ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Xoo é káda ntaa i tú'ün é kākā'án u ne, ñá kúví ña —ka'an ña.

⁵² Kidáā ne, ntáka'an ñá Israeé ni ñā:

—É Iní ntí'xe ntí ve tsí nuu nti'xe é ña vá'ā sán nima nto. Abraán san ni un nti'í ña ka'án naa Xuva kó san ne, xí'i ña ne, ¿nté kui ñá ña kākā'an ntó é ña ní'i nti doxi'í san te kada ntaá nti tú'un ntó? ⁵³ ¿Vá díi ka ntu ka'nu ña'a nto é vata kaa uvatā ntí Abraan? Dìvi ñā ne, xí'i ña, ni un nti'í ña ka'án naa Xuva ko. Dìvīn né, ¿neé ntu ña'a kúvin kuan, te kuñi o? —ka'an ña.

⁵⁴ Nantíko kōó Jessu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē dí xu'u ka'án u tsi dóo ka'nu ña'a ú ne, ñá vadá kadiá'vi tú'ün ko. Ntá tsi Uvá kó kaka'an ña tsi dóo ka'nu ña'a ú, ñá ña tsi ñā é ntáka'an nto é Uva nto ñā di. ⁵⁵ Ntō'ó ne, ñá Iní ntó ña, ntá tsi xu'ú ne, iní u ña. Tē dí ka'án u e ñá Iní u ñá ne, kantaku vete ú vatā ó de nto. Ntá tsi Iní nti'xé u ña ne, kade ntaá u é kākā'an ña. ⁵⁶ Dōo diní uvata nto Abraan tsi dóo ncho kiní ña ntuvi é xéé u ñuxiví a. Dá Iní ña ne, ñá tē nté kaa diní ña —ka'an Jéssu.

⁵⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá Israeé san ni ñā:

—Nté vata xéen uvi díko u'xi kuia ó ne, ¿é kakā'án sa xkun e Inín Abraan? —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. É dukuān tuví u di'na dá kaku Abraan —ka'an ña.

⁵⁹ Kidáā né, Ido ña Israeé san xuu é kué'é xuu ña ñā, ntá tsi Jessu ne, ntií xu'ū ñá ini ukún kán ne, dá kué'en ña.

9

Dā ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña e dúkuan kuāa da káku

¹ Dā ita ntí'xin Jesuú ne, iní ña uun ñatíí, ña e dúkuan kuāa da káku. ² Ña ntini'i ña né, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui e dúkuan kuāá ña sá'a nté da káku ña? ¿Kuetsí mii ntu ñā né, o kuetsi úva ña, o kuetsí dí'i ñā? —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Nté uun ña, ña túvi kuetsi ña. Tsi kuaā ña é da ti tsi na kīni ña'a san nee iña é kúvi vii Xuva ko iña ña. ⁴ Vevii é ntuví né, na ntí'i o tsiñu iña ña é táxnūu ko. Tsi nté uun xoxo kuvi kada tsiñu ká i tē kunee. ⁵ Vevii é tuví u ñuxiví a ne, xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa.

⁶ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, eti ña dí'i ña ñu'u kán ne, de vá'a ña un síin ntó'xō san, dá nakutsi núu ña nuu á ña kuāá san, ⁷ kaka'an ñā ni ñā:

—Kuē'én, kukitín ve mí ñu'u vá'a ntute Silueé san —ka'an ña.

(Tū'ún Silueé san ne, kani tú'un E Táxnūu Ña.)

Kuē'en ña, kükítí ña. Dā ntíko kōó ñā ne, é nāxi'í nuu ña. ⁸ Kidáā ne, ña ntoo etsin nú vi'i ña kán, ñā ini é kuaā ñā ne, ntátsixe'e ta'an ñā:

—¿Vá ñā ntu te ña sa'a é xkütúvi ña, kaikan ñā diu'un ítsi kán? —ka'an ña.

⁹ Iō ñā ne, ntáka'an ña:

—Divi ntí'xe ñā sa'a —ka'an ña.

Iō ñā dí' ne, ntáka'an ña:

—Ña'á ni san, ntá tsi vata te kuan ito ñā —ka'an ña.

Ntá tsi mii ña kakā'an ña:

—Diví ú xu'u —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a sán ña:

—¿Nté kui kúvin ntun nákoton ve? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó ñā, kaka'an ña:

—Ñatíí, ñā nani Jēsuú ne, de vá'a ña ntó'xō sán, dā xntá'a ña ntuxnūú ko, dá kakā'an ñā nī kó: “Kuē'én, kükítin mí ñu'u ntute Silueé san”, ka'an ña. Ñé'e ntí'xe ú ne, dá kúvi kítí ú ne, ura dú'va tsi i nákotó u —ka'an ña.

¹² Tsixe'e ña ñā kídaā:

—¿Mí'i ntū tuví ñatíí tsikan? —ka'an ña.

—Ñá iní u mí'i tūví ña —ka'an ña.

Dā dóo tsixe'e ña fariseu ñā naxi'í nuu í san

¹³ Kuē'en ní'i ña ña kuāá san, ña náxi'í ntuxnūú i, mí ntoo ña fariseu.

¹⁴ Tsi ntuvi iō dá'na da de vá'a Jesuu ntó'xō é nakutsi núu ña ntuxnūú ña kuāá san. ¹⁵ Kidáā né, tsixe'e ña fariseu ña nté o náxi'í ntuxnūú ña. Kaka'an ñā nī ña fariseu:

—Ntó'xo xntá'a ña ntuxnūú ko. Dā kítí ú ne, nāxi'i nuú ko —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, iō ñā fariseu, kaká'an ñā:

—Ñá te nta'a Xuva ko vē'xí ña tsikan, tsi ña kaíko ñu'u ña ntúvi dá iō dá'na —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñā ne, kaka'an ña:

—¿Nté ntu koo kuvi vii ñā iō kuetsí i uun nuu i e dóo ka'nu vatā o dé ña tsikan? —ka'an ña.

Ñā te úun tsí ntádē kuení ña.

¹⁷ Tsixe'e xtúku ña ña ntuvá'a san:

—¿Nté o dé kuení o iña ña é nakaan ntuxnūú o san? —ka'an ña.

Kaka'an ñā tsikan:

—Xu'ú kuiní ko ne, ña kaka'án naa Xuva ko —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ña Israeé san ne, ña ni kuintí'xe ña tē nuu é ntaā i é kuaā ña, ntá tsi é kainí ña ve, dá ntē kána ña uva ña ni dí'i ñā, ¹⁹ tsixe'e ña ñā:

—¿Vá divi ntu i'xā ntó ña sá'a? ¿Ntāa ntu ká'an nto e dúkuan kuāa ña nté da káku ña? ¿Nté ntu o kúvi náxi'í nuu ña ve? —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, kaka'an úva ña ni dí'i ñā:

—Iní ntí tsí i'xá ntí ña ne, dukuan kuāa ña nté da káku ña. ²¹ Ntá tsi ñā iní ntí nte o kúvi náxi'í nuu ña ve. Ntē ñā iní ntí xoo nákaan i ntuxnūú ña. Tsixe'e nto ñā, tsi e dukún kuia ñā ne, kuvi ka'an mí ña ni ntó.

²² Kuan o ka'an úva ña ni dí'i ñā, tsi da xe ú'vī ñā ña Israeé san. Tsi ntánatín ña Israeé san te xōo ñā'a é ká'an ña tsi nuu é ntaā i é Xuva kō táxnūu ña Jesuú ne, natavá ña ña ini ukún kán. ²³ Dukuān é kuan o ka'an úva ña ni dí'i ñā tsi e dukún kuia ñā ne, é kuvi ka'an mí ña.

²⁴ Kána xtúku ña ña náxi'i ntuxnūú i sán ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō. Iní ntí tsi ña tsikán ne, iō kuetsí ña —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōo ñatíí san, kaka'an ña:

—Ñá iní u te iō kuetsí ña o ña'a, ntá tsi é iní u ne, kuāá u nte dí'na, ntá tsi vevii ne, é kainí u ve —ka'an ña.

26 Tsixe'e xtuku ña ñā:
—¿Neé ntu dé ni'i ña o dā nákaán ña ntuxnūú o? —ka'an ña.

27 Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā:
—É kākā'an ntú ku ú ni ntō. Ntá tsi ntē ña ni ide ntó ko kuenta. ¿Nté kui ntio ntu nto é ka'an xtúku ú ni ntō? ¿Vá ncho kuntikín ntú nto ña dí? —ka'an ña.

28 Kidáā ne, náu'vī ñá ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—Xo'ōn né, kuntikín ñá tsīkan. Ntí'í ne, Muisee ntántikín ntí. 29 Iní ntí tsí Xuva kō ká'an ñá ni Muiseé, ntá tsi ñá tsikán ne, ntē ñá iní ntí mí'i vē'xí ña —ka'an ña.

30 Nantíko kōo ñátíí san, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Mpá! ¿Nté o ntu e ñá iní nto mí'i vē'xí ña? Tsí divi ñā ne, nakaán ña ntuxnūú ko. 31 Iní ntú ku o tsí Xuva kō ne, ñá káini ña ñá iō kuetsí i, tsí da tí tsi ña é kanuu iní i ña, nī ña é kade ntaa é ntio ña. 32 Nté uun ito vata tekú ko ña ña é kakuvi nakaan ntuxnūú ña e dúkuan kuāa nté da káku. 33 Tē dí ña te nta'a Xuva ko ni k'í'xi ñá ne, ñá tē neé kuvi víi ña —ka'an ña.

34 Nantíko koō ñá, ntáka'an ñá ni ñā:
—Xo'ōn é iō kuetsí o nté da kákun ne, ntio sá ku o é nakuā'an ntí ve —ka'an ña.

Kidáā ne, kíñu'u ña ña ini ukún kán.

Ña é ña ntaíni iña Xuva ko

35 Tékú Jesuu é kiñú'u ña ñatíí san. Dā nání'i ta'an ñá ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kākuinti'xe ntu o ña vexkúvi ñatíí? —ka'an ña.

36 Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Ká'an nto nī ko xoo ñá'a, vata koo é kuínti'xe kó ña —ka'an ña.

37 Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—É inin ña. Diví u é kākā'an ní'in vevíi —ka'an Jēsuu.

38 Kidáā ne, nákuñchiti ntāa ña nuu Jēsuu, kaka'an ñā:

—Kakuinti'xe ko é nto'o é Tó'o kō —ka'an ña.

39 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Xu'ú ne, vé'xí ú ñuxiví a é kadā kú've u, vata koo é na kīnī ña kuāa san ne, vata koo é ña kiní ka ña é vā'a ntuxnūú i san —ka'an ña.

40 Ió ña fariseu, ña ntáñi étsin ne, tékú ña dá kakā'an ñá sá'a ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ntí'í ne, ¿vá kuaā ntú ntí dí? —ka'an ña.

41 Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Tē dí kuāa ntí'xe nto ne, ña túvi kuétsí nto. Ntá tsi ntáka'an nto tsi kainí nto. Dukuān né, iō kuetsí nto —ka'an ña.

10

Paxtú san ni lē'ntu ña

1 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: xoo ña'a, ña é dotō tsí kakí'vi ini aku mí ñū'u le'ntú san, tē ña té xi'i kan kukí'vi ña ne, ña du'u ña. 2 Ntá tsi ña é kakí'vi xi'i kán ne, divi ñā é paxtu ntí'xe ña. 3 Ña nteé nta'a i xi'i áku sán ne, nakaán ña tē xee páxtú san. Paxtú san ne, nākana ña ti, kui uun kui uun xti, kána diví ñá ti ne, ntátekú ti tatsin ña. Kidáā ne, kakiñu'u ña ti é k'í'in tí ni ñā. 4 Tē kúvi kíí ntí'i ti ne, dá k'í'in ñá, kodo nuū ñá, kuntikín tí ña, tsí ini tí tatsin ña. 5 Ntá tsi ña ntaíntikín tí tuku ñá'a. Ntaínu ti ña, tsí ña ini tí tatsin ña xoo ñá'a ña —ka'an ña.

6 Sá'a nátee ta'an Jesuu, kaka'an ñá ni ñā, ntá tsi ña ni ñé'e dikí ña nee iña ncho ka'an tú'un sa'a.

Jesuú ne, divi ñā é paxtu va'a ña

7 Kidáā ne, kaka'an xtúku Jēsuu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Xu'u e kúvi ú xi'i mí kantí'vi á le'ntú san. 8 Da xóo ká ña'a, ña k'í'xi dí'na é xu'ú ne, kúdii ñá du'u ña. Ntá tsi ña ni ide le'ntú san ñá kuenta. 9 Xu'ú ne, xí'í san kúvi u. Xoo é k'í'ví i kuenta iña ko ne, nakáku ña. Ní'i ñā é vā'a é vata kaa le'ntu, kiti kantí'vi, kiti kantii ne, ntáni'í tí ite va'a é ká'xi ti.

10 Ña du'ú san ne, da ti tsi kantukū nuu iní ña nté koo kí'i dú'u ña ti, nté koo ka'ní ña ti, vata koo é nantí'í ña ti. Ntá tsi xu'ú ne, vé'xí ú vata koo é nī'í ti ntuví va'a iña ti, é ña te neé kunaá nteé ti nté un siin. 11 Xu'u é paxtu va'a u. Paxtu va'a san ne, uun tsi nte ntúvi iña ña kaxé'e ña kuenta iña lé'ntu ña. 12 Ña kade tsiñu, ña é dā ti tsi kantuá'vi é kade ña ti kuenta, é ña te divi ñā é tó'o ti, tē iní ña tsi vé'xi kiti kue'í sán ne, kuan tsí ó katsu'un mii ña le'ntú

san da kainu ña. Kidáā né, kiti kue'í sán katín ti ti ne, dá katsoo xaa ti ti. ¹³ Ña tsikán ne, dā ti tsi kade ña ti kuenta é kaxi'í á'vi ña; ñá te kuēnta iña ñá te kūnaá ti ne, o ñá'a.

¹⁴⁻¹⁵ 'Xu'u é paxtu va'á u. Vata tsi kaa Uvā ko é ini ñá ko ne, iní u ñá di. Kuān ó iní u le'ntú ko ne, iní ti ko di. Uun tsi nté ntūvi iñá ko kué'e ú kuenta iña ti. ¹⁶ Ñu'u ká tuku le'ntú ko é ña te kaduku nté ti xáku sá'a. Ntio é kínakueká u ti di ne, kiní ti tatsín ko di. Kidáā ne, uun sá nakuvé ta'an ti, uun sá paxtu ti ntuví di.

¹⁷ 'Dukuān né, dōo kakuinimá Uvā kó ko, tsi nté ntūvi iñá ko kaxé'e u. Ntá tsi nani'í xtúku kó ntuví iñá ko. ¹⁸ Nté uun xoxo kúvi nakí'í ntuví iñá ko. Mii u kué'e ú ne, mii tsí ú naki'í u di. Tsi kuan ó ka'an Úvā kó nī ko é víi u —ka'an ña.

¹⁹ Nāte'nte dáva ña Israeé san da téku ña tú'ūn sa'a. ²⁰ Titín ña ntáka'an ña:

—Nuu é ña vá'ā nima ña. Kūdii kákuluku ña. ¿Nté kui ntáde ntu nto kuenta é káka'an ñá sa? —ka'an ña.

²¹ Ntá tsi ña nguii sán ne, ntáka'an ña:

—Ñá te kuān ó kaka'an ña é nuu é ña vá'ā nima i. ¿Vá kúvi ntu víi é ña vá'ā san nakaan nuu ñá kuáá san? —ka'an ña.

Ñá ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu

²² Ntuví ví'xín kidaā da nátsu'un ka'nu ña viko é naka'an ña ntūvi da ntáda ña kuenta xúkūn ñuú Jerusaleen. ²³ Tuví Jesuu má ukún kán, kaika ña Coridoo Sálamuun. ²⁴ Uun tsi tavi núu ñá Israeé san Jesuu, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Amá ntu ka'an ntaan ní nti xoo ñá'an? Tē nuu é ntaā i é divín é táxnuu Xuva kō ne, ka'an ntāan tsín vevii; ñá ku tee xū'un —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—É káka'an ntú ku ú ni ntō, ntá tsi ña ntákuinti'xe nto ko. Tsi tsiñu é kade ú kuenta iña Uvā ko ne, diví é kantada ntaa iñá ko. ²⁶ Ntá tsi ntó'ó ne, ña ntákuinti'xe nto, tsí ña te divi ntō é le'ntú ko, vatā ó kaka'an u ni ntō. ²⁷ Tsi le'ntú ko ne, ntátekú ti tatsín ko. Iní u ti ne, ntántikin ti ko di. ²⁸ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuví iña ti ntii dáñu ntūvi.

Nté uun ito ña kunáa ti, tsi nté uun xoxo kúvi nakuido núu i ti nta'a ko. ²⁹ Uvā kó, ña ntáda ti kuenta ntá'a kó ne, dií ka ka'nu ña é da xóo ká ña'a. Nté uun xoxo kúvi nakuido núu i ti nta'a Uvā ko. ³⁰ Uun tsi kúvi ú ni Uvā ko —ka'an ña.

³¹ Kidáā né, ido xtuku ña Israeé san xuu é kué'e xuu ña ña. ³² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—É nañē'é u nto titín nuu i é vā'a e tá'xi Uvā ko é víi u. ¿Neé ntu nuu i é ncho kué'e xuu ntō ko? —ka'an ña.

³³ Nantíko kōo ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ña:

—Ñá te kuēnta iña núu i é vā'a e kué'e xuū ntí o, tsí da xé kaka'an tú'ūn e dōo xii kaa iña Xuva ko. Tsi xo'ōn ne, kūdii ñá ñuxiví san kúvin ne, dadii ncho viín vata kaa Xuva kō —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te uve ná'a kaka'an leí san iña nto: “Xu'ú ka'an u tsí ntiusi kúvi nto”, ka'an? ³⁵ Tsi ntiusi xntánteē ña é divi nta'a i e xee tú'un Xuva kō ne, ña kúvi kuído ntíta o lei e xtúvi Xuva kō. ³⁶ Te du'va ntū ó kaka'an Xúva kō ne, ¿nté kui ntáka'an ntú nto tsí ña vá'a o kaka'an u tsí xu'u é l'xá Xuva kō u? Tsi xu'ú ne, nté di'na náxaxnúu ña ko é kí'xi ú ñuxiví sa. ³⁷ Tē ña te tsiñu iña Uvā ko kade u ne, na koo mii kuinti'xe nto ko. ³⁸ Ntá tsi kade u. Kuān té ña kuinti'xe ntō kó xu'ú ne, kuinti'xe nto tsiñu é kade ú vata koo é kūtuni ntó, na kuinti'xe nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó, uun tsi kúvi ña nī kó di —ka'an Jesuu.

³⁹ Dukuān né, ntukū nuu iní xtuku ña nté koo tñn ña ña, ntá tsi ña ni kúvi víi ña, tsi ntii ni'ni ña nta'a ña.

⁴⁰ Kidáā né, ntiko kōo xtúku Jesuu, kué'en ña ūun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdan, mí di'na nakutsi ntúte Juaan ñá'a san. Ikān kanúu ña. ⁴¹ Ñá te nté kaa ña'a xee xtúku ña mí nuu ña ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Nté uun nuu i é dōo ka'nu ña ni idé Juaan san, ntá tsi un nti'í é ká'an ñá iña ñá sa'á ne, nuu é ntaā i —ka'an ña.

⁴² Dōo titín ña'a san kuinti'xe ña Jesuu ikān di.

11

Dā xi'i Lázaru

¹ Ítūví uun ñatīi, ña nchokuvi, ñá nanī Lázaru, ñuú Betania. Ikan ñuú María san ni tā'an ña, ñá nanī Martá di. ² María, ta'an Lázaru sán ne, ðivi ñā é da'vi ña cho'o vídín san Jesuú ne, idi ña naítsi ña dí'in ña. ³ Dukuān ne, xé'e ña kuēnta ntá'a Jesuu tsí ta'an ña, ña e dóo vá'a tiin ni'i Jēsuú ne, etsin ña.

⁴ Ntá tsi dā téku Jesuu sá'a ne, kaka'an ña:

—Ñá te ku'i é kuvī ña sá'a. Tsí da ti é na kīnī ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é na kīnī ña tsi dóo ka'nu I'xá Xuva kō di —ka'an ña.

⁵ Kuān te dóo kuinima Jēsuu Márta ni Mária, ni ta'an ña Lázaru ne, ⁶ dā téku ña tsi etsin Lázaru sán ne, ítūví ka ña uvi ntúvi mí tuví ña kán. ⁷ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—Kí'in xtuku o ñuú Judea —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, vātā e ná'a ntu ku ntántukū nuu iní ña Israeé san e kué'e xuu ña ntō ne, ¿vá kī'in xtúku ntu nto ikān? —ka'an ña.

⁹ Nāntíko kōo Jēsuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá ña ntu te ntāā é uxuvi ura ió ntuvi ā? Tē xoó kaika i ntuvi ā ne, ñá kánaki'í ña, tsí kaxi'i. ¹⁰ Ntá tsi tē xoo é kaika i niñú a ne, kanaki'í ña, tsí kakunáa ntēe ñu'ú san mí kaika ña.

¹¹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Lázaru, ña e dóo vá tiin ni'i o ne, e kidi ñā. Ntá tsi kī'in u ve vata koo é nantótó u ña —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, ntáka'an ña ntini'i ñā:

—Te kākidi ñá ne, é kantuvá'a ña ve —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, ncho ka'an ña tsí e xí'i ña, ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ma'ná san xee ña, kuiní ña. ¹⁴ Kidáā ne, xé'e Jēsuu kútuni ntaa ña, kaká'an ña:

—E xí'i Lázaru. ¹⁵ Dōó diní ko é xoxó u ikān, tsí díi ka vá'ā o xtuku é kuenta iña nto, vata koo é na kuinti'xe nto ve. Ntá tsi kí'in ó ve mí tuví ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, kaka'an Túmaá san, ña e ntántēe I'xa Úví ne, kaka'an ñá ni enī ñá, ña nguii san:

—Kí'in o vé, na kúví dadii o ni ña ikān —ka'an ña.

Jesuu é kanantoto ña kō, é kata'xi ña ntuvi iña ko

¹⁷ Dā xee Jēsuu ikān ne, kūtuni ña tsi e ntúkimi ntuvi Lázaru san. ¹⁸ Ñuú Betaniá ne, etsin tsi tuví ñuú Jerusaleén te io te ūni kilumétru tsi é ikā. ¹⁹ Ñá te da díi ña Israeé san xee ña nú vi'i Marta ni Mária é kué'é ña doka'an nuú ini kuenta iña ta'an ña. ²⁰ Ura dú'va tsi dā kútuni Marta tsi vé'xi etsin Jesuú ne, kué'en ña, kúkuetú itsi ña ña. Ntá tsi Mariá ne, ítūví mii ña nú vi'i ña kán. ²¹ Kidáā ne, kaka'an Márta ni Jēsuu:

—Tē dí'i'a tuví nto ne, ñá ni xí'i tá'ān ko. ²² Ntá tsi iní u tsí, kuān te veví kakan nto nta'a Xuva ko da neé ka nuu í ne, ta'xi ña —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ta'an o ne, ntoto xtuku ña —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Marta ni ña:

—Iní u tsí ntoto ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa tē ntóto ntí'i ña xí'i san —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xu'u é kanantótó u ña'a. Xu'u é kata'xi u ntuvi iña ñá di. Xoo é kuinti'xe i kó ne, kuān té xí'i ne, ntoto xtuku. ²⁶ Xoó ña'a é kántíto ká ña ne, te kuinti'xe ña kó ne, ña kúví ñá ntii dañu ntúvi. ¿Kakuinti'xe ntu o sá'a? —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an ñá ni ñā:

—Kakuinti'xe kó nto, Mastru, tsí ðivi ntō ña é táxnuu Xuva ko, ðivi ntō é I'xá Xuva ko ntō, ña é kí'xi ñuxiví sa —ka'an Mártá san.

Dā éku Jesuu nú ñañā Lázaru

²⁸ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntiko kōo ñá kunú'u ña ne, dā kána xū'u ña ta'an ña Maria, kaká'an ña:

—E xéé Mástru ko i'a, kakana ña o —ka'an ña.

²⁹ Ura dú'va tsi dā téku Mariá ne, nákuñtitsi náne'e ña, kue'en ñá, kukoto ña mí tuví Jesuu. ³⁰ Váta xēe ña má ñuú san, tsí ikān tuví dukuan ña mi náni'i ta'an ñá Marta. ³¹ Ña Israeé, ñá ntoo nú vi'i ña kán, ña ntaxé'e doka'nú inī sán ne, dā iní ña Maria é kantí'i du'va tsi nákuñtitsi ña ne, kí ña, kúntikin ñá ña. Tsí kukuéku ña nú ñaña tā'an ña, kuíni ña. ³² Kidáā ne, dā

xee Mária mí tuví Jesuú ne, nákunchiti ntāa ña nú dī'in Jesuu, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Mastrû, tē dí tuví nto i'a ne, ta'an kó ne, ñá ni xī'i ña —ka'an ña.

³³ Dā íni Jesuu tsí kaeku Maria ni ñá Israeé san ne, dōo u'vi kúvi ña. Kunta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñá ni ñā:

—¿Mí'i ntu ixkū'xí nto ñā? —ka'an Jéssuu.

Ntáka'an ñá ni ñā:

—Ni'í nto, kíkoto ntódo o —ka'an ña.

³⁵ Jesuú ne, ēku ña. ³⁶ Kidáa ne, ntáka'an ña Israeé san:

—Koto ntō kuan. ¡Ntē ntu kaa dii ntío ña ña! —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ntu ku é kúvi íde ña nakáan nuu ñá kuáa san. ¿Nté kui ña ni kuvi víi ntu ña vata koo é ña kuvi Lázaru san? —ka'an ña.

Dā ntótō Lázaru

³⁸ Jesuú ne, dōo u'vi kúvi xtuku ña dā xee ña nú ñañā san. Mâvi kúvi ne, xúu kantí'u nuu mí kuíta ntí'xin ña. ³⁹ Kaka'an Jéssuu:

—Naki'i nto xuú san —ka'an ña.

Márta, ta'an ña xi'í san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mastru, á tē dōo kaxkonūu ña ve, tsí e ntu kīmi ntuví ña —ka'an ña.

⁴⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ñā ntu te kaka'án u ni o tsí te kākuinti'xe o ne, kinin nté kaa dii ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Kidáa né, nāki'i ña xuú san ne, dā ntáni'i Jesuu núu ña e dukún kán ne, kaka'an ña:

—O Úva, ntadiá'vi nto tsi téku nto é kaka'án u. ⁴² É íni u tsí nguentúvi kaini nto nee é kaka'án u ni ntō. Ntá tsi kaka'án u é na tekú ña ntāñi i'a vata koo é na kuínti'xe ña tsi nuu é ntaā i é divi ntō táxnūu nto ko —ka'an ña.

⁴³ Dā kúvi ká'an Jéssuu sá'a ne, nī kué'en ini ña kána ña:

—¡Ntiin dikan, Lázaru! —ka'an ña.

⁴⁴ Ntūi nti'xe ña ntixí san ikān. Kat-inuu nta'a ña ni dī'in ña doó san ne, katavi núu nuu ña uun doo dúkun. Kaka'an Jéssuu ni ñá'a san:

—Nantuté nto ña, na nākaka ña —ka'an ña.

Ntánantukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ní ña Jesuu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Kidáa ne, kuinti'xe titín ña Israeé san, ña é ntēka Mariá, dā íni ña nuu i é idé Jesuu. ⁴⁶ Ntá tsi iō ñá ne, kué'en ña kūka'an véte ña nī ña fariseú san nté o dé Jesuu. ⁴⁷ Kidáa ne, nataká nuu dutu ñá odo nūu nī ña fariseú san, da ntáka'an ña:

—¿Neé ntu vii o ve? Tsi dōo kué'e núu i e dōo na'nu é kāde ña sá'a. ⁴⁸ Tē xtúvi o ñá ne, un ntíí ntíí ña'a san kuinti'xe ña ña. Kidáa né, ki'xi ña odo nūu ñuú Romá ne, nakatsin ntí'i ña xúkun ko ni ñuú kō di —ka'an ña.

⁴⁹ Uun ña'a, ñá nani Caífaa, dutu ñá odo nūu kuia tsikán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nto'ó ne, ñá tē neé ini nto. ⁵⁰ ¿Ñā ntu te dii ka vá'a o, kuini nto, te uun ña'a tsi kúvi kuenta iña ko é un ntí'i o vata koo é ña kunáa ñuú kō? —ka'an ña.

⁵¹ Ntá tsi ña te díki tsi mii ñā é kākā'an ña sá'a, tsí da xé dutu ñá odo nūu kuia tsikán ne, Xuva kō xe'é ña é ká'an ñá tsi Jesuú san ne, kuví ña kuenta iña ñuú ña. ⁵² Nā te da mii tsi ñuú ña di, tsí vata koo é nataká nuu ntíí ntíí i'xá Xuva ko dā mí'i ka mí ntántoo ña. ⁵³ Nté ntūvi tsikán ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

⁵⁴ Dukuān é Jesuú ne, ña ni íka ditó ka ña mé'ñū ña Israeé san, tsi kíí ña ñuú Judeá san, kué'en ña dīñi i ñuu itsí san ne, dā xee ñá ñuu é nani Ēfraín ne, ikān intóo ña ni ña ntini'i ñā.

⁵⁵ Dóko sá xee víko dá naka'an ñā da nátava Xuva kō ña Israeé ñuú Egítō ne, ñá te da dīi ñá ñu'u rantsú san ne, kúntāa ña ñuú Jerusaleen dí'na dá xē víko san vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñu ñā. ⁵⁶ Dōo nántuku ña Jéssuu ne, ntatín ña ni tā'an ña da nī ntāñi ñá ini ukún kán:

—¿Vá ña ntu ki'xi ña vikó sa'á, te kuini nto? —ka'an ña.

⁵⁷ Tsi é kākā'an tó'o dutú san nī ña fariseú san ne, tē xoo iní i mí tuví Jesuú ne, na ká'an ñá vata koo é kúvi tīn ña ña.

12

Uun ñadĩ'i, ña da'vi cho'o vîdin d'ĩ'n Jesuu

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Īñu ntūvi di'na dá kūvi vikó san ne, xée Jēsuu ñuú Betania. Ikān tuví Lázaru, ña nantōto ña dá xi'i ña. ² Dēv'á'a ña é ká'xí dadĩ ña ni Jēsuu kuénta kuáa. Martá ne, tsū'un ko'o ña. Lázaru ne, tuví dadĩ ña nĩ ña ntoo nú mesá san. ³ Kidáā ne, ki'i María dāva lítru cho'o vîdin e dí miĩ nardu kúvi. Ná te nté kaa nuu á'vi. Dá'vi ña d'ĩ'n Jesuú ne, dā naĩtsi ña idi ña. Īka díko cho'o vîdin san kanĩ má vi'i ña kán. ⁴ Ntá tsi ntee tá'an uun ña'a ña ntĩni'i ñā, ñā nanĩ Júda Iscāriote, i'xá Simuun, d'ivi ñā é rkontūvi diko ña Jesuú ne, kaka'an ña:

⁵ —¿Nté kui ña ni nadíko ntu ña cho'o vîdin sa uní sientú ne, dá kué'é ña diu'un i iña ñā ntā'ví san? —ka'an ña.

⁶ Ntá tsi Júdā sán ne, ñā te ni ká'an ña sá'ā é kantuntā'ví ini ña ña ntā'ví san. Kaka'an ña sá'a, tsí kúdii ñā du'u ña. Divi ñā nteé nta'a ña itĩn diu'ún san ne, kaido miĩ ña é ñu'u ini i. ⁷ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ñā. Tsí e dúkuan káxnūu vá'a ña cho'o vîdin san iñā ko te íntú'xi u. ⁸ Tsí ña nta'ví san ne, nguentúvi tsi kuntoo ña ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñā te nguentúvi é kinĩ ntó ko —ka'an ña.

Ncho ka'ní ña Lázaru

⁹ Ná te da dīi ñā Israeé san ne, kūtuni ña é tuví Jesuu ñuú Betaniá ne, xée ñā mí tuví ña, ne, ñā te da mii tsí é kinĩ ñā Jesuú san, tsí da ti tsi é kinĩ ña Lázaru, ña é nantōto Jēsuu. ¹⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san ne, ntukū nuu ini ña nté koo ka'ní ña Lázaru san. ¹¹ Tsí da xé divi kuetsí ña é ña te da díi ña Israeé san ntaúve xío ña tsi ntákuinti'xe ña Jesuu.

Dā kuk'vi Jesuu ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ná te da dīi ñā'a kué'en ña ñuú Jerusaleen é kūvi viko dá natāvá Xuva kō ña Israeé san ñuú Egítō. Utén san ne, kutuni ña é vē'xí etsin Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹³ Kidáā né, kátsin ña nta'a tun ñuú san ne, dā kíi ña,

kué'en ña, kukuétú itsi ña ña. Un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ntadiá'vi Xuva kō! ¡Nté kui dóo va'á ña é vē'xí kuenta iña Xuva ko, ña é kūvi Rei iña ñā Israeé! —ka'an ña.

¹⁴ Dā nání'i Jesuu uun a búru ne, íntékú ña ti, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¹⁵ Ná ku u'vī o, ñúu Siuun.

Un kaa Rei o, vé'xi ña, ntekú ña uun a búru, ka'an.

¹⁶ Ná ni ñē'e dikí ñā ntĩni'i ñā san nuu i sá'a kídaā. Ntá tsi dā kuntāa Jesuu e dukún kán ne, nánū'u ñā ini ña tsí kuān o úve na'a kaka'an iña ña é kuān koo vii ña'a san ni ña.

¹⁷ Ña é ntoo ni'i ñā da nantoto ña Lázaru e kána ña ña ntē nú ñāña ña kán ne, ntáka'an ñā neé ini ña. ¹⁸ Dukuān ne, ñā te da dīi da díi ñā'a kue'en ña é kukuétú itsi ña ña, tsí da xé kutuni ña e dóo ka'nu nuu i idé ña. ¹⁹ Kidáā ne, ntáka'an ñā fariseú san ni tā'an ña:

—Íni nto ve, tsí ña te neé kuvi vii nto. ¡Tsí un ntĩ ntĩ ña'a san ntaíntĩkin ñā ña! —ka'an ña.

Ña griegu ntánantuku ña Jēsuu

²⁰ Ntádaka núu ña griegú san mé'ñū ña xee ñuú Jerusaleen é kada ka'nu ña Xuva kō viko san. ²¹ Ña sá'á ne, xée etsin ña mí ntitsí Felipe, ña vé'xi ñuú Betsaida é kadūku ntée ñuú Galileá ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Ntio ntí kiní nti Jesuu —ka'an ña.

²² Felipé ne, kué'en ña kúkoto ñā Andree. Kidáā ne, ntuvi ñā kúka'an ñā ni Jēsuu. ²³ Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—E xée etsin ura é nāxi'í nuu ka'nu ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatī. ²⁴ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí tē ña kuví nuni tatá san tē ko'xó nuu ñu'u kán né, kuan tsí kaa tuvi. Ntá tsi te kúvi ne, ñā te da dīi nuni katá'xi. ²⁵ Xoo e dóo kakuinima i ntuvi iña i ne, kunaá ña. Ntá tsi xoo é ña ntío i ntuvi iña i i'a ñuxiví sa ne, ní'i ña ntuvi vá'á iña ña ntii dañu ntúvi. ²⁶ Xoó ña'a é ntio ña kada tsiñu ña iñā ko ne, na kuntĩkin ñā ko. Mí'i tūví u ne, é ikan kutúví ña kade tsiñu iña kó nĩ ko. Xoo é kade tsiñu iña kó ne, kada ka'nu Uvā kó ña dí.

Kaka'an Jēsuu tsí kuví ña

27 '¡Dóo kakunta'xa iní ko ve! ¿Nee iñá ntu ka'án u? ¿Kā'an ntú u na nakākú Uvā kó ko nuu i sá'a? ¿Nee ntu ka'án u? Tsi é ðivi tsiñu vé'xi u é ntō'o ko sá'a. 28 Uva, naxi'í nuu ka'nu ntō ve —ka'an Jesús san.

Kidāā né, kīi díto tatsín, nte e dukún kan kākā'an:

—É nāxi'í nuu ú ne, ntá tsi nāxi'í nuu xtuku u —ka'an tatsín san.

29 Dā téku ña ntāñi étsin sán tatsín san ne, kakatsin, kuini ña. Iō ñá ne, ntāka'an ñá tsi ánje kākā'an ñá ni ñá.

30 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te kuēnta iñá ko tatsin sá'a, tsí ðivi kuēnta iña nto. 31 E xée ntūvi é kadā kú've Xuva ko iña ñuxiví sa ve. Vi'i a vé ne, nantíi ña ña é kadē kú've ñuxiví sa. 32 Xu'ú ne, te kūntā dukún u ñu'u sá ve ne, vii ú vata koo é na kuntikin un ntí ntí ña'a sán ko —ka'an ña.

33 Sá'a kakā'an ña vata koo é kūtuni ñá'a san nté koo kuví ña. 34 Dukuān ne, nantíko kōó ña'a san, ntāka'an ña ni ñá:

—Tékú nti tsí uve na'a kaká'an leí san tsí ña táxnuu Xuva kō sán ne, ntii dañu ntuvi kutuvi ña. ¿Nté kuan ntū ó kaka'an é ña vexkúvi ñatíi ne, ntaa ña e dukún kán? ¿Xoó ña'a nti'xe ntu é vexkúvi ñatíi kuan? —ka'an ña.

35 Kidāā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dutsí sá ntuvi xi'í nuu ñu'u mí ntoo nto. Kaka ká nto vi'i a iō ñu'ú san iña nto vata koo é ña kuaá nto itsi nto. Tsi ña kaika mí neé ne, ntē ñá ini ña mí kí'in ña. 36 Na kuinti'xe nto ñu'ú san vi'i a ió ka vata koo e xi'í nuu kuntōo nto —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ña kūkutúvi xu'u ña mí ñá naní'i ñá'a san ña.

¿Nté o ntu é ña ni kuintí'xe ña Israeé san Jesuu?

37 Kuān te ña te da díi núu i e dóo ka'nu idé ña nuu ñá'a san ne, ñá ni kuintí'xe ña ña. 38 Kuān o ntúntaa vatā ó kaka'an tú'un Isāia, ñá ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña:

¿Xoó ntu kuintí'xe i tú'un é kākā'án o? ¿Xoó ntu é nañé'e Xuva kō nuu i e dóo ka'nu é kākúvi kade ña?

ka'an ña. 39 Dukuān ne, ña ni kúvi kuintí'xe ña, vatā ó kaka'an xtúku Isaiá san:

40 Tsí Xuva kō ne, nanée ñá nuu ña.

Dé ka'xi ña ðiki ñá ði vata koo é ña kuvi kiní ña, ntē ña kuvi kí'in ðiki ñá, vata koo é ña kuvi kuntikin ñá ko ne, ñá ntavá'a ú ña ði.

41 Sá'a kākā'an Isaiá san, tsí nte dí'na ini ña nté koo naxi'í nuu ka'nu Jesuu ne, kaka'an ñá kuenta iña ña.

42 Ntá tsi títin ña odo nūu san ne, kuinti'xe ña ña. Ntá tsi ña ni ká'án díto ña mé'ñu ña'a san, tsí da xé ū'vi ña ña fariseú san tē da natava ña ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé. 43 Tsí díi ka ntio ña é vā'á koo ka'an ñá'a san iña ñá, naa i é vā'á koo ka'an Xúva ko iña ña.

Tú'un Jesuu é kada kú've iña ñá'a san

44 Un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é kākuinti'xe i kó ne, ñá te da mii tsí ú kakuinti'xe ña, tsí kakuinti'xe ña Uvā kó, ña e táxnūu ko.

45 Xoo é kainí i kó ne, kainí ña ña e táxnūu kó ði. 46 Xu'ú e kúvi ú ñu'u é vē'xi u, vexnaxi'í nuu u ñuxiví sa vata koo é da xōó ka ña'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ña káka ña mí neé san. 47 Tē xoó kateku i tú'un ko, ntá tsi ña káde ntaa ña, ñá te xū'ú kadā kú've u iña ña. Tsi ñá te vē'xi u ñuxiví sa vata koo é kadā kú've u iña ñá'a san, tsí vé'xi ú vata koo é na nākáku ña. 48 Xoo é ña ntío i ko, é ña káde kuenta tú'un kó ne, ió xoo é kadā kú've í iña ñá tē xee ntúvi é ntí'i. Kidāā ne, ni'i ña é nto'o ña kuenta iña tú'un ko, tsí ña ni kuintí'xe ña é kākā'án u. 49 Tsí ña te ðiki tsi mii ko kakene tú'un é kākā'án u san. Tsí Uvā kó, ña táxnūu kó ne, ðivi ña kākā'an ña nté koo ka'án u, nté koo nakuā'a ú ña'a san. 50 Iní u tsi tú'un Uvā kó ne, ðivi é ta'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi. Xu'ú ne, da neé ka tú'un é kākā'án u ne, kaka'án u vatā ó ntio Uvā ko —ka'an Jesús.

13

Dā nácate Jesuu ði'in ña ntini'i ñá

1 Dā xee étsin viko da táva Xuva kō ña Israeé ñuú Egítō ne, ntoo Jesuu ni ña ntini'i ñá, ntaé'xi dadíi ña kuenta kuáa. Iní Jesús tsí e xée ūra i é ntāka ña ñuxiví sa é kí'in ña, kínakútúvi dadíi ña ni Xuva kō. Ni kué'en tsí ntuvi kuínima ñá ña'a ña, ña ntoo ñuxiví a.

Nté uun ntúvi ñá ni xtuví mii ñā é kuinima ñá ñā.

² Ntá tsi Júda Iscāriote, i'xá Simuún ne, é tsí'i tó'ō e ñā vá'ā san díki ñā é diko ñā Jēsuu. ³ Jesuú ne, é ñni ñā tsi nta'a Xuva ko vē'xi ñā ne, é ñni ñā tsi ntaa xtuku ñā nta'a Xuva kō di. E ñni ñā tsi e xnūu nta'a Xuva ko ñā un ntí'i nūu i. ⁴ Kidāā ne, nākuntísi ñā é tuví ñā nú mēsa kán ne, dā nātavā ñā du'nu ñā, dā kí'i ñā doó ne, xntee ñā í'xi ñā. ⁵ Kidāā né, xnūu ñā ntute ñni tití'i ne, éni ntu'u ñā nākate ñā dí'in ñā ntini'i ñā, da naitsi ñā doo é ntee í'xi ñā.

⁶ Dā xee ñā mí tuví Simuun Pedrú ne, kaka'án Pedrú san ni ñā:

—¿Vá divi ntu nto nākate nto dí'in ko? —ka'an ñā.

⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Vevíi ne, váta kí'in díki o nee iña é kade u. Ntá tsi kí'in díki o rkontúvi —ka'an ñā.

⁸ Pedrú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¡Nté uun ito ñā da vá'a ko é nakate nto dí'in ko! —ka'an ñā.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Tē ñā nakáte ú dí'in ō ne, ñā kadūkun ntéen ko —ka'an ñā.

⁹ Kaka'an xtúku Simuún Pedru ni ñā:

—¡Dukuān ne, ñā te da mii tsi dí'in ko nakate nto ni; tsí nta'a kó ni díki ko di! —ka'an ñā.

¹⁰ Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Xoo e ítsi i ne, ñā ntío é ntuntoo ká xtuku kan̄ kúñu i, tsí da mii tsi dí'in i kantio é ntōo. Tsi e ntúntoo kan̄ kúñu ñā. Kuan ntúntoo nto dí, kuān té ñā te un ntí'i ntō —ka'an ñā.

¹¹ Tsí ñni ñā xoo é diko i ñā. Dukuān é kaka'an ñā tsi ñā te un ntí'i ñā e ntúntoo ñā.

¹² Dā kúvī nākate ñā dí'in ñā ntini'i ñā ne, nākunūu xtuku ñā du'nu ñā. Dā nakutúvi ñā nú mesa kán ne, dá kaká'an ñā ni ñā:

—¿Kañe'e díki ntú nto nee iña idé u ni ntō? ¹³ Ntáka'an nto tsí mastru ntó ko, tō'ó nto kó ne, vá'ā ó vatā o ntáka'an nto, tsí divi ntí'xe u. ¹⁴ Te xū'u é mastru ntó nī tó'ō ntō ne, nakate ú dí'in ntō né, kuan tsí koo víi nto, nakate nto dí'in tā'an nto di. ¹⁵ Tsí xu'u dí'na ú nañe'e ú nto nté koo víi nto ne, kuan tsí koo víi nto vatā o dé u ni ntō. ¹⁶ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni

ntō tsí ñā te díi ka ka'nu ñā kade tsiñu san e tó'ō ñā. Ntē ñā te díi ka ka'nu ñā táxnūu tó'ō i san é ñā e táxnūu ñā. ¹⁷ Te kañe'e díki nto sá'a ne, kada ntaa ntō ne, dōo diní koo kuntōo nto.

¹⁸ Ñá te kuēnta iña nto un ntí'i ntō é kaka'án u sá'a. ñni u xoo é nakaxnūu u. Ntá tsi kuntaa vatā o úve na'a kaká'an tú'un Xuva kō tsi dívi ñā é kae'xí dad̄i nī kó ne, dívi ñā ntāa ñā atá ko. ¹⁹ Sá'a kaka'án u ni ntō dí'na da kúvi, vata koo te kúntaá ne, kuinti'xe nto é dívi ntí'xé u. ²⁰ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí xoo é kaiko ñū'u i ñā táxnūu ú ne, kaiko ñū'u ñā kó di; xoo é kaiko ñū'u i kó ne, kaiko ñū'u ñā ñā táxnūu kó di —ka'an ñā.

Kaka'an Jesuu tsí dikō Jūdā sán ñā
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21;
Lc. 22:21-23)

²¹ Dā kúvi ka'an Jesuu sá'a ne, dōo kunta'xa ñni ñā ne, kaka'an ñā:

—Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō: Tsí uun ñā'a nto ne, diko ntō ko —ka'an ñā.

²² Ito ñā ntini'i Jēsuú san ta'an ñā, xe un xé un ñā, tsi ñā ñni ñā xoo iña i é kaka'án ñā. ²³ Uun ñā'a ñā e dōo kuinima Jēsuú ne, tuví ñā diñi ñā, kae'xí ñā. ²⁴ Ide Simuún Pedrú san nta'a ñā nī ñā tuví diñi Jesuu é tsixe'e ñā ñā xoó kuenta iña í é kaka'án ñā. ²⁵ Kidāā ne, diin diin tsi katsixe'e ñā Jēsuu:

—Mastru, ¿xoó ntu é kuān ó kaka'an ntó san? —ka'an ñā.

²⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā:

—Dívi ñā é kué'é u tañú'ū é xnūu nto'ō ú san —ka'an ñā.

Kidāā né, xnūu nto'ō ñā uun ta'vī tañú'ū sán ne, xé'e ñā Jūdā, i'xá Simuun Scarioté san. ²⁷ Dā é'xi Jūdā san tañú'ū sán ne, ura tsí i kukí'vi tó'ō e ñā vá'ā sán nima ñā. Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Kantí'i dú'va tsi viin nee iña é ncho viin —ka'an ñā.

²⁸ Ntá tsi nté uun ñā ntoo ntaé'xi nú mesá san ñā ni kutúni ñā nté kui kuān ó kaka'an ñā ni ñā sá'a. ²⁹ Tsi Jūdā sán ne, díki i ñā, ñā nteé nta'a i díu'un san. Iō ñā kuiní ñā ne, kaka'an Jēsuu ni ñā tē kíkuiñ ñā é kantio ñā iña vikó san, o te kué'é ñā diu'un ñā ntâ'vī san.

³⁰ Ura tsí i da kúvi é'xi Jūdā tañú'ū sán ne, kī ñā kue'en ñā é nīñu.

Tū'ún xee e xtúvi Jesuu

³¹ Dā kii Jūdā san kué'en ñá ne, kaka'an Jésuu:

—Vevii ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatī ne, kaxi'í nuu ka'nu u. Dukuān ne, kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dí kuenta iñá ko. ³² Te kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko kuēnta iñá ko ne, kanaxi'í nuu ka'nu ña kó vatā ó kaxi'í nuu ka'nu mii ñā ne, ura tsí i kuan kōo vii ñā. ³³ I'xá mií kó, ña ná'ā ká kutuví dadii ú ni ntō. Nantuku ntō ko, ntá tsi, vatā ó kaka'án u ni ñā Israeé san ne, kuan kōo ka'án u ni ntō di tsí ñā kuvi k'ín ntō mí k'ín u. ³⁴ Xtuví ni'í u nto tú'ün xeé san: é na kuñima ntó ta'an nto, xe un xé un ntō. Vata tsí ó kakuinimá ko nto ne, kuan tsi koo na kuñima ntó ta'an nto dí, ³⁵ vata koo tē ini ñā'a san tsi ntákuinima ntó ta'an nto ne, kutuni ña tsi ntántikin ntó ko —ka'an ñā.

Dá kakā'an Jésuu tsí ka'án Pedru e ñá ini ñá ñā
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Kaka'an Símuun Pedru ni ñā:
—¿Mí'í ntu k'ín nto, Tó'ō? —ka'an ñā.

Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Mí k'ín u ne, ña kúvi k'ín ní ko vevii, ntá tsi da nté rkontúvi ne, nakuntíkin ko —ka'an ñā.

³⁷ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:
—Tó'ó, ¿nté kui ña kuvi ntu kuntikín u nto vevii? ¿Kuān te kué'e ú ntuvii iñá ko kuenta iñā nto! —ka'an ñā.

³⁸ Nantíko kōo xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá nuu é ntāa ntí'xe ntu i é kué'en ntuvii iñā o kué'nta iñá ko? Tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ni ó tsí di'na dá kána lí'xí sán ne, úni ito ka'an tsi ñá inín ko xoo ñá'a u —ka'an ñā—.

14

Jesúu ne, divi ñā é kúvi ñā itsi é k'ín o nta'a Xuva kō

¹ 'Ná ku dē kuení nto. Kuntēe iní ntó Xuva kō né, kuntēe iní ntó ko di. ² Má vi'í Uvā kó ne, dōó io mí kuntoo ó. Tē dí ñā kuān ó ne, ñá ni ká'án u ni ntō. K'ín ú, kixtúvi tu've u mí kuntoo nto. ³ Te kué'én u é xtúvi tu've u mí kuntoo nto ne, k'í'xi xtuku ú, kixnakueká u nto, vata koo é kuntoo dadii nto ni ko

mí kutuví u. ⁴ Ini ntó itsi san é xēe nte mí k'ín u —ka'an Jésuu.

⁵ Kaka'an Túmaá san ni ñā:

—Mastru, ñá iní nti mí'í k'ín nto. ¿Ntē ntú koo naní'í nti itsi i san? —ka'an ñā.

⁶ Ne, kaka'an Jésuu ni ñā:

—Xu'u e kúvi u itsi nto; kaka'án u é nuu é ntaā i né, tā'xi ú ntuvii iñā nto. Xoxó kuvi xee i ntá'a Uvā kó tē ñā te kué'nta iñá ko. ⁷ Tē dí ini ntí'xe nto kó ne, ini ntó Uvā kó di. Nte vevii ne, é ini ntó xoo ñá'a ñā, tsi é dukuan iní nto ñā di —ka'an Jésuu.

⁸ Kaka'an Félipé san ni ñā:

—Nañē'e ntó nti Uva ntō ni. Kuan tsí kaa é ntio nti —ka'an ñā.

⁹ Kaka'an Jésuu ni ñā:

—¿Ntē ó ntu, Felipe? Ñá te dā vévii ntoo dadii ú ni ntō né, ¿ntē vata kinín ko? Xoo e ini i kó ne, é ini ñá Uvā kó di. ¿Ntē kuān ó kaikan ntun é nañē'e u o Uvā ko? ¹⁰ ¿Vá ñā ntu te kákuinti'xe o tsi úun tsí kúvi ú ni Uvā ko, tsi úun tsí kúvi Uvā kó ni kó di? Tsi tú'ün san é kaka'án u ni ntō ne, ñá te díki tsi mií ko katavá u, tsí Uvā kó e nuu mé'ñu nuu dava ñā kó ne, mii ñā kade ñā nuu i e dóo va'á san. ¹¹ Na kuñti'xe nto ko é kaka'án u tsi úun tsí kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi ñā ni kó di. Tē ñā ntákuinti'xe nto é kaka'án u ne, kuān te nuu i é kadé u san na kuñti'xe nto. ¹² Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é kuñti'xe ñā kó ne, vii ñā nuu i é kadé u di. Ó díi ka ka'nu ká nuu i vii ñā, tsí ntaa u mí tuvi Uvā ko. ¹³ Da nēé ka nuu i é kakan ntó nta'a kó ne, vii ú vata koo é xí'í nuu ka'nu Uvā kó kuenta iñá ko, xu'u é I'xá ñā. ¹⁴ Da nēé ka nti'í nuu i é kakan ntó nta'a kó ne, ta'xí u nto.

Kaka'an Jésuu tsí taxnúu ñā Espiritū Sántū san

¹⁵ Tē ntákuinima ntí'xe ntō kó ne, kada ntaa nto tú'ün é xtúvi u. ¹⁶ Kákān ú nta'a Uvā kó, na taxnúu ñā uun ñā'a, ñā é xntii ntō né, kunuu mé'ñu kunuu dava ñā nto ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Espiritu sá'á ne, divi ñā é tā'xi ñā é kūtuni nto nee iñā é nuu é ntaā i. Ña kúvi kuñti'xe ñā ñuxiví sa ñā, tsí ñā kuvi kiní ñā ñā, ntē ñá ini ñá xoo ñá'a ñā. Ntá tsi divi ntō ne, ini ntó ñā, tsí nuu ñā nima ntó ne, nuu mé'ñu ñā ntō.

18 'Ñá te tsoo mii kué'én u nto, tsí ki'xi xtuku ú mí ntoo nto. 19 Ña ná'á ká kukuii dā ña kiní ka ña ñuxiví san ko. Ntá tsi divi ntō ne, kiní nto ko. Tsi ni'i nto ntúvi iña nto vatā ó iō ntuvi iñá ko di. 20 Ntuvi tsikán ne, kutuni nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi kúvi nto nī kó ne, kuan diví ú ni ntō di. 21 Xoo é kaeni tutun i tú'ún é xtúvī u ne, kade ntaa ña ne, divi ñá é kakuinima ntí'xe ña ko. Xoo é kakuinima í ko ne, kuinima Úvā kó ña di. Xu'ú ne, kuinimá ko ñá di ne, ntii dító u é kiní ñá ko —ka'an Jesús.

22 Júdá, ña uun san, ña é ña te Iscar-ioté ne, kaka'an ñá ni Jesús:

—Mastru, ¿nté kui ntii dító nto nuú ntí ne, ntá tsi nuu ñá ñuxiví san ne, ña ntii dító nto? —ka'an ña.

23 Nantíko kōó Jesús, kaka'an ñá ni ñá:

—Xoo é kakuinima í ko ne, kade ntaa ña tú'ún e xtúvī u. Kuinima Úvā kó ña ne, kixkuntoo dadí ni ña, ntuví u ni Uvā ko. 24 Xoo é ña kakuinima í ko ne, ñá kade ntaa ña tú'ún é kaka'án u. Tsi tú'ún é kaka'án u ni ntō ne, ñá te diki mií ko é kaka'án u, tsí divi tú'ún Uvā ko, ña é táxnūu ko.

25 'Núu i sá'a kaka'án u ni ntō vi'i a tuví dukuán ka ú ni ntō. 26 Ntá tsi Espiritū Sántū san, ña é xntii ntō, ña é táxnūu Uvā kó kuenta iñá ko ne, divi ña nañe'le ñá nto é un ntí'i nuū i. Ta'xi ña é naka'an nto un ntí'i é kaka'án u ni ntō nte dí'na.

27 'Te kué'én u ne, ta'xí u é vā'á koo kuntōo nto, vatā ó tuví u, ñá te vatā ó kata'xi ña ñuxiví sa. Ñá ku dē kuení nto; ntē ña ku u'ví nto. 28 Tsi kaka'án u ni ntō é k'ín u, ntá tsi ki'xi xtuku u é kutúvī u ni ntō. Te nūu é ntaā i é ntákuinima ntó ko ne, kuntoo dínī nto, tsí kaka'án u tsi k'ín u nta'a Uvā ko. Tsi díí ka ka'nu Uvā ko é xu'u. 29 Sá'a kaka'an ntáa ú ni ntō dí'na dá kúvi vata koo é, tē kúntáá ne, kuinti'xe nto kídaā.

30 'Ñá kué'é ka ka'án u ni nto vē, tsi vé'xí é kadē kú've ñuxiví sa. Ñá tē neé kuvi vií nī ko, 31 ntá tsi vií u vata ō ka'an Úvā kó, vata koo é kūtuni ñá ñuxiví sa tsi dóo kakuinimá ko Uvā ko. Nakuntáñi ntó ve, dá k'ín o —ka'an Jesús.

15

Xo'o tinti'o é nuu é ntaā i

1 Kaka'an xtúku Jesús:

—Xu'u é vata kaa xo'o tinti'o é nuu é ntaā i kaá u. Uvā kó ne, divi ñá é kuēnta káde ña. 2 Te ūun ntidin i ña kakíi tinti'o í ne, ka'nté ña. Ntá tsi te kakíi tinti'o í ne, ka'nté ntodo ñá nuu i vata koo é kué'e kiti i kii ti. 3 Ntō'ó ne, é ntūntoo nto kuenta iña tú'ún é kaka'án u ni ntō. 4 Kuve ta'an nto kó vatā ó ntee tá'an ú nto. Tsi te da mii tsi ntidin i sán, tē ña ntee tá'an xo'o i sán ne, ña kúvi kīi kiti i. Kuan ntō'ó di, nté uun nto ña te neé kuvi vií nto tē ña ntee tá'an nto ko.

5 'Xu'ú ne, xo'o i kúvi u; divi ntō né, ntidin i kúvi nto. Xoo é ntee tá'an i kó ne, ntee tá'an ú ña dí ne, dóo kue'e é vā'á vií ña. Tē ña te ntee tá'an nto kó ne, ñá tē neé kuvi vií nto. 6 Xoó ña'a é ña ntee tá'an i kó ne, kiñu'u ña ña kí'i kán vata kaa ntidin i e kádun e ntánakuido ña'a san e ntátsu'un ña nchú'un kán é kōko.

7 'Te kunteē tá'an nto kó, te kunuu inī nto tú'ún kó ne, kákan nto da nēé ka é ntio nto ne, ní'i ntō. 8 Dōo xi'í nuu ka'nu Xuva ko tē dóo kué'e núu i é vā'a vií nto. Kuan kōo ntuvi ntí'xe nto ña ntini'i ko. 9 Vatā ó kakuinima Úvā kó ko ne, kuān ó kakuinimá ko ntó di. Ñá ku xtuví mii nto é kaka'án u itsí ko, tsi dóo kakuinimá ko nto. 10 Te kada ntaa nto tú'ún é xtúvī u ne, ña xtúvī mií u é kakuinimá ko nto, vatā o dé ntaa u é kaka'an Úvā kó ne, ñá kaxtuví mii ña é kakuinima ñá ko di.

11 'Kaka'án u ni nto sá'a vata koo é na kūntoo dínī ntó nī kó vatā ó tuví dínī u di. Kídaā ne, kunuu dínī kué'én nima nto. 12 Sá'a e tú'ún ko é xtúvī u: Na kuinima ntó ta'an nto vatā ó kakuinimá ko nto. 13 Te nūu é ntaā i é kakuinima kué'en ko ña e dóo vā'a tiin ni'i ō ne, un tsi nte ntúvi iña ko kué'e o kuēnta iña ña. 14 Ntō'ó ne, ña e dóo vā'a tiin ni'i ú nto te vií nto é kaka'án u ni ntō. 15 Vi'i a vé ne, ñá ká'an ka u te ña ntáde tsiñu iñá ko nto, tsí ña ntáde tsiñu sán ne, ñá ini ña neé kade tó'o ña. Ntá tsi ña e dóo vā'a tiin ni'i ú kaka'án u nto, tsí kaka'an ntí'i ú ni ntō nee iñá kaka'an Úvā kó nī ko. 16 Ña te divi ntō nakaxnúu ntó ko, tsí xu'u nakaxnúu ú nto ne, tē tsiñu u nto é k'ín nto, kinakáxa nto é vā'á san vata

koo é na xntiī. Kidáā né, da nēé ka nuu i é kákan ntó nta'a Uvā kó kuenta iñá ko ne, ní'i ntō. ¹⁷ Sá'a tsi é xtūví u é vii nto: é na kuñima ntó ta'an nto.

Ña ñuxiví san ntaínchu'vi ña Jesuu ni ñá'a ña

¹⁸ Tē ntaínchu'vi ña ñuxiví san ntó ne, na kūtuni nto tsi dí'na u ínchu'vi ñá ko. ¹⁹ Tē dí kudadii nto ni ña ñuxiví san ne, doó ntio ña nto. Ntá tsi ña te i'a ntáduku ntée ká nto, tsi nakaxnúu ú nto ñuxiví san. Dukuān ne, ntaínchu'vi ñá nto. ²⁰ Nanū'u ntó iní nto tú'ūn é káka'án u ni ntō: Tsi nté uun ña kade tsiñu ne, ñá tē dí ka ka'nu ña'a ña e tó'o ña. Vata o dé xení ña ni kó ne, kuan kōo kada xení ña ni ntō di. Tē dí ni dē ntaa ña tú'ūn kó ne, kada ntaa ña e ntáka'an ntó di. ²¹ Un ntí'i sá'a nantō'o ña nto kuenta iñá ko, tsi ñá ini ña ña táxnūu ko.

²² Tē dí ña ni kí'xi u é kixka'án u ni ña ne, ña túvi kuétsi ña. Ntá tsi vevii ne, ña túvī ká doka'an núu ini kuenta iña kuétsi ña. ²³ Xoo é kainchu'vi ko ne, kainchu'vi ña Úvā kó di. ²⁴ Ña túvi kuétsi ña tē dí ña ni iní ña nuu i é idé u e nté uun ká xtuku ña'a ña kuvi vii ña. Ntá tsi kuān te ini ñá ko ne, ntē dúkuan ña ntío kue'en ñá ko, nté Uvā kó di. ²⁵ Ntá tsi kuan o kúvi vata koo é ntūntaa mí ūve na'a lei iña ña é káka'an: "Ínchu'vi ñá ko é ntē ña túvi nee nuu i", ka'an.

²⁶ Ntá tsi tē xee Espiritū é nuu é ntaā í san, ña vé'xi nta'a Uvā ko é xntiī ña ntō né, divi ña ntāda ntaa ña kuenta iñá ko. ²⁷ Divi nto ntāda ntaa nto kuenta iñá ko di, tsi nto'ó ne, intóo dadii o un tsi nte dá iñi ntu'u.

16

¹ Núu i sá'a kaka'án u ni ntō vata koo é ña nativi iní nto e ntántikin ntó ko te kúvi. ² Tsi nakunu ña nto má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Xee ntūvi te xoó ka'ni i nto ne, tsiñu Xuva kō kade ña, kuiní ña. ³ Sá'a vii ñá ni ntō tsi vata kiní ña Uvā kó, nté xū'ú di. ⁴ Ntá tsi kaka'án u sá'a ni ntō vata koo tē xee ntūvi tsikán ne, nanu'u ntó iní nto tsi divi é káka'án u ni ntō.

Núu i é kade Espiritū Sántū

'Ñá ni ká'án u ni ntō sá'a nte dá iñi ntu'u, tsi da xé tuví dadii ká u ni ntō. ⁵ Ntá tsi vevii ne, kí'ín ú ve, kínakutúvi dadii ú ni ña táxnūu ko. Nté uun nto

ñá kátsixe'e ntō ko mí kí'ín u. ⁶ Da uun kakuvi, doó ntoo nta'xa nto é kuan o ka'án u ni nto sá'a. ⁷ Ntá tsi kaka'an ntáa ú ni ntō tsi díi ka vá'a o iña nto é kí'ín u. Tsi tē dí ña kí'ín ú ne, ña kúvi kí'xi ña é xntiī ntō. Ntá tsi te kué'én u ne, taxnúu ú ña é kunuu mé'ñu ña ntō. ⁸ Te vé'xi ña ne, nañe'e ñá ña ñuxiví san nee iña é kuétsi ña, nee iña é vā'a koo vii ña ne, nté koo kada kú've Xúva ko iña ña di: ⁹ kuenta iña kuétsi i é ña ni kuintí'xe ña ko; ¹⁰ kuenta iña i é vii ña é vā'a, tsi kí'ín u mí tuví Uvā kó ne, ñá kiní ka ntó ko; ¹¹ kuenta iña i é kadā kú've Xuva ko iña ña vatā o dé ña ni ña odo núu iña ña ñuxiví sa.

¹² Doó títin ka nuu i é ncho ka'án u ni ntō, ntá tsi ña kutíi nto é téku ntí'i nto vevii. ¹³ Ntá tsi te vé'xi Espiritū é nuu é ntaā í san ne, nañe'e ñá nto é un ntí'i nee iña é nuu é ntaā ntí'xe i. Tsi ñá te díki tsi mii ña ká'an ña, tsi nee iña é tekū ñá ne, divi é ka'an ñá ni nto ne, nañe'e ña nto nté koo kuvi rkontúvi. ¹⁴ Divi ña né, kada ka'nu ña ko, tsi ni'i ña nee iña e iñá ko ne dá ta'xi ña é kūtuni nto. ¹⁵ Un ntí'i é ió iña Uvā ko ne, kaduku ntée ú di. Dukuān é káka'án u tsi nañe'e ñá nto nee iña iñá ko é ni'i ña.

¹⁶ Ña ná'a ká kiní nto ko, ntá tsi ña na'á ka xtúku ne, nakiní xtuku nto ko —ka'an Jéssu.

Nadama donta'xá san dodíni

¹⁷ Kidáā ne, ió ñá ntini'i Jéssu ne, tsixe'e tā'an ña xe un xé un ña:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un sá'a é káka'an ñá ni kō tsi ña na'á ka kiní o ña ne, ña ná'a ká xtuku ne, nakiní xtuku o ña, tsi kí'ín ñá nta'a Uva ña? ¹⁸ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an ña é ña na'á ka? Ná kañe'e díki kó ne nuu i é kuān o kaka'án ña —ka'an ña.

¹⁹ Kūtuni Jéssu tsi ncho tsixe'e ña ña kuenta iña i sá'a ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntátsixe'e ta'an ntu ntō nee iñá ncho ka'án u dá ka'án u tsi ña na'á ka kiní nto ko, ña ná'a ká dá nakiní xtuku nto ko? ²⁰ Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō tsi kuéku nto ne, kunta'xa iní nto di, ni dukuan ña ñuxiví san ne, kuntuo díní ña. Ntá tsi kuān te kunta'xa iní nto vevii ne, rkontúvi ne, nadama donta'xá san dodíni. ²¹ Vata kaa ñadí'i, ña é dá vé kaku i'xá i ne, kanti'i iní ña tsi e xee úra i. Ntá tsi tē kúvi káku i'xá ña ne, kunāni ña e kaexnúu kúñu ña,

tsi dóo diní ña kuenta iña i e káku i'xá ña é dā vé xee ñuxiví sa. ²² Divi ntō dí ne, ntánti'i iní nto vevii. Ntá tsi nakiní xtuku ú nto ne, naku'un díní nima ntó kídaā, uun dodíni e nté uun xoxo kuvi ka'nté nuu i.

²³ 'Ntuvi tsikán ne, ñá tē neé tsixe'e ká nto ko. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí da neé ka nti'i nuu i é kákan ntó nta'a Uvā kó ne, ta'xi ña te kákan ntó kuenta iñá ko. ²⁴ Vevii ne, vata kákan nto nté uun nuu i kuenta iñá ko. Kákan ntō ne, ni'i ntō, vata koo é kũntoo díní kue'en nto.

Jesuu ne, kũvi idé ña ni ñuxiví sa

²⁵ 'Kantada dadii ú nuu i sá'a, kaka'án u ni ntō. Ntá tsi vé'xi ntuvi é ña te kuan koo ka'án ka u, tsí ka'an ntáa ú ni nto iña Uvā ko. ²⁶ Ntuvi tsikán ne, kákan nto kuenta iñá ko. Ntá tsi ña te kaka'án u ni ntō te kákan u nta'a Uvā kó kuenta iña nto. ²⁷ Tsi Úvā kó ne, mii ñā dóo kakuinima ñá nto, tsí da xe ntákuinima ntó ko ne, ntákuinti'xe nto é vé'xi ú nta'a Xuva kō. ²⁸ Tsí nta'a Uvā ko kii ú, vé'xi ú ñuxiví sa. Vevii ne, ntaka ú ñuxiví sa dá ntāa xtuku u mí tuví Uvā ko —ka'an Jesús.

²⁹ Ntáka'an ñá ntini'i ña ni ñā:

—Vevii ne, kaka'an ntāa nto, é ña te kántada dadii ká nto. ³⁰ É iní nti ve tsí iní nto un ntií nti nūu i. Ntē ña ntio é xoxo tsixé'e i ntō. Dukuān e ntákuinti'xe nti tsi vé'xi nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

³¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto ve? ³² Ntá tsi e xée ūra í ne, vevii du'va tsi nakuite xáa nto. Da díta da díta xnto itsi nto, xtuví mii ntó ko. Ntá tsi ña te da mii tsí u tuví u, tsí tuví ni'i Úvā kó ko. ³³ Kaka'án u ni nto un nti'i sá'á vata koo é kũntoo vá'a nto, xoo é kantikin í ko. Ñuxiví a ne, dōó nto'o nto. Ntá tsi ka'xi vií nto nima ntó, tsi e kúvi idé u ni ñuxiví sa —ka'an ña.

17

Kaka'an ntā'ví Jesuu kuénta iña ñā ntini'i ñā

¹ Dā kúvi ka'an Jesús nūu i sá'a ne, ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kán, dá kaká'an ña:

—Ūva, e xée ūra í ve. Nāxi'í nuu ka'nu nto kó, xu'u é l'xā ntó ve, vata koo é nāxi'í nuu ka'nu ú nto dí. ² Tsi tá'xi nto tsiñu ko é kodo nūú u iña un nti'i kue'en dú'va ña'a san vata koo é kué'é u ntuví va'á iña ña ntií dañu ntúvi, un ntií nti ña'a, ña e nátsu'un nta'a nto ko. ³ Sá'ā é ntuvi vā'á iña ña: te iní ñá nto, divi ntō é Xuva nti'xe ko nto, ni Jesūcristu, xu'u e táxnūu nto.

⁴ 'Xu'ú ne, é dē ka'nu ú nto ñuxiví sa. É nantí'i u tsiñu e teé tsiñu nto ko é vii u. ⁵ Vevii ne, naxi'í nuu ka'nu nto kó nta'a nto ve, Ūvá, vata tsí o náxi'í nuu ka'nu nto kó ntē dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa.

⁶ 'Ña é nakaxnúu nto i'a ñuxiví sa é tsu'un nta'a ntō kó ña ne, é nañé'é u ña xoo é divi ntō. Tsí divi iña ntó ña ne, nátsu'un nta'a ntō kó ña ne, divi ñā kuínti'xe ña tú'un ntō. ⁷ Ini ñá ve tsí da neé ka nuu i e tá'xi nto kó ne, nta'a nto vé'xi. ⁸ Tsi é nañé'e ú ña tú'un e tá'xi nto ko. Tékú ña ne, kutuni ña é nuu é ntaā i tsí nta'a nto vé'xi u. Kuínti'xe ña tsí divi ntō táxnūu nto ko.

⁹ 'Mii ña é kaikán u kuenta iña ña. Nā te kuénta iña ñá ñuxiví san, tsí kuenta iña ña e tá'xi nto ko, tsí divi iña nto ña. ¹⁰ Un nti'i nee iñá ió iñá ko ne, iña ntō dí; nee iña é iña ntó ne, iñā kó dí. Divi ña ne, náxi'í nuu ka'nu ña ko.

¹¹ 'Xu'ú ne, ñá kutuví ka ú ñuxiví sa, ntá tsi divi ña né, kuntōo ká ña ñuxiví sa. Tsí xu'ú ne, kñakutuví ú ni ntō. Ūvá, divi ntō é vā'á kue'en nto ne, kũnuu mé'ñu kunuu dava nto ña e tá'xi nto ko vata koo é uun tsi kuvi ña vata ó uun tsi kúvi ú ni ntō dí. ¹² Dā itúvi dadii ú ni ñā i'a ñuxiví sa ne, xu'ú nada'an ú ña kuenta iña ntó, un ntií nti ña e tá'xi nto kó ne, ide ú ña kuenta. Ntē uun ña'a ña ña ni kunáa ña (da mii tsi ñā e dúkuan kúnaá san), vata koo é kũntaa vata ó uve na'a kaka'an tú'un ntō.

¹³ 'Vi'i a vé ne, ntiko kōó u mí tuví nto dan. Nūu i sá'á kaka'án u da tuví ka u ñuxiví sa vata koo é na nāku'un díní nima ñá vatā ó nuu díní nimá ko dí. ¹⁴ É nakué'e ú ña tú'un ntō. Ntá tsi ña ñuxiví sa ne, ntaínchu'vi ñá ña, tsí ña te ntáduku ntée ká ña ñuxiví sa vata kaa u é ntē ña te ña ñuxiví sa ú dí. ¹⁵ Nā te kaikán u nta'a nto te natavā ntó ña ñuxiví sa, tsí é na kũnuu mé'ñu kunuu dava nto ña nuu i é kñi kaa san. ¹⁶ Nā te ntáduku ntée ña ñuxiví

sa, vata kaa ú xu'ú di. ¹⁷ Kué'e ntō é vii ñá da mii kué'en tsi é vā'a é ntio nto, tsí ini ña tú'un ntō é nuu é ntaā i. ¹⁸ Vata ō táxnūu nto kó ñuxiví sa ne, kuan koo taxnūu ú ña mé'ñū ña ñuxiví sa di. ¹⁹ Kuenta iña ñá ne, ntada ú ntuvi iñá ko kuenta ntá'a nto vata koo é na ntāda ña ntuvi iña ña kuénta ntá'a nto di é na vii ñá nee iña é nuu é ntaā i.

²⁰ Ñá te da mii tsi kuēnta iña ña sá'a é kaka'an ntá'ví u, tsí kuenta iña ña é kuinti'xe i ko rkontúvi kuenta iña tú'un ña. ²¹ Kaikan u é uun tsi na kúvi ña, un ntí'i ñā, vata tsi kaa o xo'ō dí, Ūva, é uun tsi kúvī ú ni ntō ne, uun tsi kúvi nto nī kó di. Te uun tsi na kuvi ña ni kō di vata koo é na kuinti'xe ña ñuxiví sa tsí ñi'xe ntō táxnūu nto ko. ²² Naxi'í nuu ka'nu ú ña vatā ó naxi'í nuu ka'nu nto kó vata koo é uun tsi na kúvi ña vata kaa ú ni ntō. ²³ Tsi úun tsi kúvī ú ni ñā ne, uun tsi kúvi nto nī kó di, vata koo é uun tsi kuvi nti'xe ña. Kidāā ne, kutuni ñā ñuxiví sa tsí ñi'xe ntō táxnūu nto kó ne, dōo kakuinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko di.

²⁴ Ō Ūva, ñi'xe ntō tsú'un nta'a nto ñā kó ne, ntio ko é kuntuo dadíi ña nī ko mí kutúvī u, vata koo é na kinī ñá ko é kaxi'í nuu ka'nu ú nta'a nto. Tsí kakuinima ntó ko un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ²⁵ Ō Ūva, ñi'xe ntō e dōo va'á nto. Ña ñuxiví sa ne, ñá ini ñá nto. Ntá tsi xu'ú ne, ini u nto ne, ña sá'a ini ñá tsí ñi'xe ntō táxnūu nto ko. ²⁶ É kaka'an ntaa ú ni ñā xoo ñá'a nti'xe nto ne, kuan kōo vii ka ú di vata koo é na kuinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko ne, vata koo é mii ú kutúvī u ni ñā —ka'an Jesús.

18

Dā tñn ña Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50;
Lc. 22:47-53)

¹ Dā kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ña ni ña ntini'i ña ūun xo diñi xi'nti ntúte Cedruun. Ikān kukí'vi ña má utun tatá kan ni ña ntini'i ñā. ² Júdā, ña diko Jesús ne, ini va'á ña ikān, tsi dōo ki'in ito kānakuntóo dadíi Jesús ni ña ntini'i ña ikān. ³ Dukuān né, ntēka Júdā sntadun ni ña ntáde kuenta xúkūn, ña e táxnūu tó'ō dutú nī ña fariseú san. Xée ña ikān, odo ña ñū'ú,

ni chū'un, ni káa é ká'ní nuu ña Jesús. ⁴ Ntá tsi é ini Jesús un ntí'i nūu i nee kuvi ña ne, kī ña, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntō? —ka'an ña.

⁵ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā: —Jesuu, ñá ñuú Nazaree ntánantukū ntí ña —ka'an ña.

Kaka'an Jesús ni ña:

—Diví ú xu'u —ka'an ña.

Júdā, ña é diko ñá san ne, ntisí dadíi ña ni ñā'a san. ⁶ Dā ka'an Jesús tsí ñi'xe ntō ne, un ntí'xe ntí ñā'a san náka ata ñā; ntāva ña kue'en ñá ñu'u kān.

⁷ Kidāā ne, tsixé'e xtúku Jesús ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntō? —ka'an ña.

Ntáka'an xtúku ña:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁸ Dā nantíko koó xtúku Jesús, kaká'an ñá ni ñā:

—É kaka'an xtúku ú ni ntō tsí ñi'xe ntō xu'u. Te xū'ú ntánantuku ntō kó ne, na kī'in ká ña nguii san —ka'an ña.

⁹ Kuan ō ka'an ñá vata koo é kūntaa tú'un é ká'an ña: “Ūvá, ña e tá'xi nto kó ne, nté uun ña ña ni kunáa ña”, ka'an ña. ¹⁰ Kidāā ne, Simuun Pedru táva nuu ña káa ñā né, dā é'nte tu'un ña lo'xo ña káde tsiñu iña dútu ñá odo nūú san; náki'i tū'un ñá lo'xo kua'a ña. Ña kade tsiñu sán ne, Malcu nání ña. ¹¹ Jesús ne, kaka'an ñá nī Pedru kidaā:

—Nāxnūu vá'an káa ō. ¿Vá ña ntu te nto'ó ko dontíni é ta'xi Ūvá kó ko é ntō'o ko? —ka'an ña.

Dá ntísi me'ñu Jesús nuu Ánaa
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54;
Lc. 22:54)

¹² Sntadún san, nī tó'o ña, nī ña ntáde kuenta xúkūn ña Israeé san ne, tñn ña Jesús, da kí'ni kutu ñá ña.

¹³ Dí'na intéka ña ña mí tuví Anaa, ñuntíi dútu ñá odo nūú kuia tsikan, ñá nani Caífaa. ¹⁴ Diví Caífaa ne, é kaka'an ñá tsí dii ka vá'ā ó te ūun tsi ña'a kuvi ña kuenta iña un ntí'xe ntí ña ñuú í san.

Dá kakā'an Pedru e ñá ini ñá Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68;
Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ña ntini'i ñā, ña uun ká san, ni Sīmuun Pedrú ne, ntikin ñá Jesuu. Ini dútú ñá odo nūú san ña ntini'i ñā, ña é uun sán ne, dukuān ne, kúk'ví ña ni Jēsuu iní vi'i dutu ñá odo nūú san. ¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, da nuū ntitsí ña atá xi'i kan. Kidáā ne, kué'en ña ntini'i ñā, ñá ini dútú ñá odo nūú san, kaka'an ñá ni tā'nu nteé nta'a i xi'i san te kūvi kuíta ntí'xin Pedru iní vi'i kán di. ¹⁷ Ta'nu nteé nta'a i xi'i san ne, tsixe'e tún Pedru:

—¿Vá ña ntu te divi ntō é kantikin ntó ña tsikan? —ka'án tun.

—Ña'a ní san, ñá te xū'u —ka'an ña.

¹⁸ Tsí da xe dóo vi'xín ne, ña ntáde tsiñu ni ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, tūún ña ñu'ú ne, dā ntátuní ña. Ikān ntitsí dadū Pedrú san ni ñā, katuní ña di.

Dā íto ntee dutu ñá odo nūú san Jesuu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Kidáā né, tsixe'e dūtu ñá odo nūú san Jesuu kuénta iña ñá ntini'i ñā ne, kuenta iña nchú'un é kanakuā'a ña ña'a san. ²⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xu'ú ne, kaka'an ntaá u mé'ñū ña'a san un ntí'i kue'en dú'va ña. Nguentúvi tsi nakuā'á u ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, ini ukún ka'nu sán di. Nté uun nuu i ña ni ká'an xu'ú u. ²¹ ¿Nté kui mii ú katsixe'e ntu ntō ko? Tsixe'e nto ñā'a san, ña téku i nté o kaka'án u. Divi ña ñi ña nee iña é kaka'án u —ka'an Jēsuu.

²² Dá kakā'an ña sá'a ne, uun ña'a ña ntáde kuenta xúkūn sán, ña ntitsí etsin ne, xe'e nuu ña vinuu Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuan ntū ó kanantiko kōón kaka'an ni dútú ñá odo nūú san? —ka'an ña.

²³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē ña vá'a o kaka'án u ne, ká'an nto nee iña é ña vá'ā ó san ni. Ntá tsi te vā'á o kaka'án u ne, ¿nté kui xe'e nuu ntun vinuu ko kuan? —ka'an ña.

²⁴ Kí'ni kutu ña ña kídaā né, dā táxnūu Anaá san ña mí tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Caifaa.

Dá kakā'an xtúku Pedru tsi ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Da nñ ntitsí Pedru, katúni ña nchú'un kán ne, kaka'an ñá'a san ni ñā:

—¿Vá ña ntu te divin é ntini'in ña tsikán di? —ka'an ña.

Ntá tsi divi ñā ne, kaka'an ña:

—Ña'á ni san, ñá te xū'u —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, uun ña'a ña ntáde tsiñu iña dútú ñá odo nūú san, ñavi'i ña e é'nte Pedru ló'xo í ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá ña ntu te divin é ini ú o ni ñā má utun tatá kán? —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an xtúku ña tsi ñá ini ñá ña ne, ura dú'va tsi i kána lí'xí san.

Dá ntitsí mē'ñú Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kidáā né, ntāka ña nú vi'i Caífaá ne, dā kueni'i ña Jēsuu iní vi'i mē'ñú ña ñuú Roma. Dā ve vé'xi katúvi. Ña Israeé san ne, ña dí ni k'ví ña iní vi'i mē'ñú san vata koo é ña naxe'é ña nta'a ña. Tsí te kuan kōo ne, ña kúvi ká'xí ña viko san. ²⁹ Dukuān né, ntíi Pílatu nu kí'i kán, kaka'an ña:

—¿Neē ntú nuu i ntátsi'i kuétsi nto ña sá'a? —ka'an ña.

³⁰ Nantíko kōó ñá, ntáka'an ñá ni ñā: —Tē dí ña kini kaa ña ne, ña ntádā ntí ña kuenta ntá'a nto —ka'an ña.

³¹ Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni ña:

—Kue'ēn ni'i nto ñá ni. Kada kú'vē ntó iña ñá kuenta iña lei mí ntō —ka'an ña.

Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Dōo xii kaá te ntí'i kué'e nti doxi'i dā xóo ká ña'a —ka'an ña.

³² Dukuan ō kúvi vatā ó kaka'an Jēsuu nté koo kúvi tē xi'i ña. ³³ Kidáā ne, kúntí'ví xtúku Pílatu iní vi'i mē'ñú san, dā kána ña Jesuu, kátsixe'e ña ñā:

—¿Vá divin ntūn é Rei iña ñá Israeé? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuénta iña mii ntú nto é kuān ó kaka'an ntó san ne, o dē xé tuku ña'a san kaka'an ñá ni ntō? —ka'an ña.

³⁵ Nantíko kōó Pílatu, kaká'an ña:

—¿Vá ña Israee ntú u? Ña ñuú mii o nī tó'ō dutú san ne, divi ñā ntáda ña o kuenta ntá'a ko. ¿Neé ntu den? —ka'an Pilatú san.

³⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te ñuxiví sa kade ú rei. Tē dí ñuxiví sa kade kú've u ne, nté du'xen víi ña ntáde tsiñu iñá ko vata koo é xoxo ntada í ko kuenta ntá'a ña Israee san; ntá tsi ña te i'a káde kú've u —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Pílatu ni ña kídaā:

—¿Vá dukuan ntū é rei ntí'xen? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Mii nto kākā'an nto é reí u. E divi tsiñu káku u. Dukuān ne, vé'xī ú ñuxiví sa vata koo é kā'án u nee iñā é nuu é ntaā í. Xoo é ntio í é nuu é ntaā í ne, katekú ña é kākā'án u —ka'an ña.

³⁸ Tsixe'e Pílatu ña kídaā:

—¿Nee iñá ntu é nuu é ntaā í kuan? —ka'an ña.

Dā ntúvi Jesuu kuénta é kuví ña

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Dā kúvi tsixe'e ña sá'a ne, kii xtuku ña, kaka'an ñá ni ña Israee san:

—Nté uun kuétsi ña sá'a ña kánani'í ko. ³⁹ Ntá tsi nto'ó ne, vatā xkoó ini nto é nantii ú uun ña'a ña nuu kutū mé'ñū viko sá ne, ¿ntio ntu nto é nantii ú Rei iñā ñá Israee? —ka'an Pílatu.

⁴⁰ Un ntíi ntíi tsí ña'a san káchu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ñá te ña tsíkan nantii ntó ña, tsí Barabaá san! —ka'an ña.

Barabaá san ne, ña kae'ní ña'a.

19

¹ Kidáā né, kī'i Pílatú san Jesuú ne, da táxnū ña é natīnuu ña ña xo'o ume.

² Sntadún san ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñu, da xntéku ña diki Jesuú ne, da xnúu ña ña doo tīnta. ³ Xée ētsin ña mí ntísi ña ne, da ntáka'an ñá ni ñā:

—¡Ntiusi ntó, Rei iñā ñá Israee! —ka'an ñá, dā kátu nuu ña vinuu ña.

⁴ Kīi xtuku Pílatú san ne, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Un kaa ña sá'a é nantii ú ña nuu nto vata koo é na kūtuni nto tsí ña ni naní'í ko nté uun kuétsi ñā —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, ntíi Jesuu é ntéku le'e iñu san diki ñá ne, nuu ña doo tīntá san. Kaka'an Pílatú san ni ñā'a san:

—¡Un kaa ñatí sa'a! —ka'an ña.

⁶ Dá ini tó'ō dutú san nī ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Na nākuntée ña ntiká krusi! ¡Na nākuntée ña ntiká krusi! —ka'an ña.

Kídaā ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—Kuē'en ni'i mii nto ñá ni, dá naxntee ntó ña ntiká krusi kan. Tsí xu'ú ka'án u ne, ña tūvī nee kuetsí ña —ka'an ña.

⁷ Dā nantíko kōó ña Israee san, ntáka'an ñá ni ñā:

—Lei iñá nti ne, kaka'an tsí da mií é kuví ña, tsí dotō tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

⁸ Dā téku Pílatú san sá'a ne, dií ka ū'vi xtúku ña. ⁹ Kúntí'ví xtuku ña ini ví'i me'ñū san ne, dá kākā'an ñá ni Jesuu:

—¿Mí'i ntu ñūu vé'xin? —ka'an ña.

Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni kā'an kue'en ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Nté kui ña kaká'an ntún nī ko? —Vá ña ntu ínin tsí kuví víi u naxntee u o ntiká krusi, o kuví nakāka xaa ú o? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Nté ña kuví kadan kú'ven iñá ko tē ña te Xuva ko ni ta'xi ña o. Dukuān ne, dií ka iō kuetsí ña e ntáda kó kuenta ntá'a o —ka'an ña.

¹² Nté ūra tsikán ne, ntukū nuu ini Pílatú san nté koo nantii ña ña. Ntá tsi ña Israee san ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Te nantii nto ña sá'a ne, ñá te vā'á tiin nto nī Cesa! tsí te xōo ñá'a é kākā'an ña é rei ñá ne, kaka'an ntée ña Cesa san —ka'an ña.

¹³ Dā téku Pílatu sá'a ne, nantíi ña Jesuu. Kidáā ne, nákutūví ña nú mesa ví'i me'ñū san mí nani Gābata, é kāni tú'un Nú Xūú san é tú'un hébreu.

¹⁴ Dā ká'ñu ntuvi sispree víkó san ne, kaka'an Pílatú san nī ña Israee san:

—¡Un kaa rei nto! —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi un tsi ntákachu'u ña'a san ntáka'an ña:

—¡Kuē'en ni'i ntó ña! ¡Kuē'en ni'i ntó ña! ¡Dá naxntee ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ñá'a san.

Kaka'an xtúku Pílatú san ni ñā'a san:

—¿Vá naxntee ntú u rei nto ntíkā krusi kan? —ka'an ña.

Nántiko kōo tó'ō dutú san, ntáka'an ña:

—Xoxó ka xtúku é rei nti, tsí da mii tsi Cesá san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáá né, ntáda kuenta Pílatú san Jesús é na naxntee ñá ña ntiká krusi kan. Tñn ña ña né, dā kue'en ni'i ña ña.

Dā nakuntée Jesuu ntiká krusi
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32;
Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ntñi Jesuu, ntéku dokó ña krusi ña, kue'en ña mí nani Gōlgota é kani tú'un Xkidiki Ntíxi kán é tú'un hébreu.

¹⁸ Ikán naxntee ñá ña ntiká krusi san ni ūvi ña'á ka ñatíi. Uun ña ntee ña diñi kua'a ña ne, uun ña ntee ña diñi datsín ña. Jesús ne, nuu mé'ñu ña. ¹⁹ Pílatú san ne, táxnū ña kuvá'a ta'vi rkunū é kuntéé dikí krusi san é kaka'an: “Jesuu, ñá ñuú Nazaree, Rei iña ñá Israee”, ka'an. ²⁰ Dóo titín ña Israee san nakuá'a ña tú'un sa'á, tsí mí naxntee ñá Jesuu ntiká krusi ne, etsin ñuú ka'nu. Úni tú'un san uve na'a: tú'un hébreu, latiín, ni tú'un griegú di. ²¹ Tó'ó dutu iña ñá Israee san ne, ntáka'an ña ni Pílatú san:

—Ñá ku xntee nto: “Rei iña ñá Israee”. Dií ka vá'a ó te xntee nto: “Ñá é kaka'an é Rei iña ñá Israee” —ka'an ña.

²² Ntá tsi Pílatú san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—É xntee na'a ú ne, é kuan tsí koo —ka'an ña.

²³ Dā kúvī naxntee sntadún san Jesuu ntiká krusi san ne, kí'i ña doo ñá ne, dā kátsin dava ña kimi ta'vi. Uun ta'vi uun ta'vī ni'i ñá xe un xé un ñá. Dā kí'i ña du'nu kani ñá di, ntá tsi du'nu ñá ne, kantāa tsi nte dukun i un tsi nte xú'u i; ña túvī mí'i xī'i ta'an. ²⁴ Dukuān ne, sntadún san ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Ñá nakatsin o sá'a; dií ka vá'a ó te nadiki ó xoo e ní'i i —ka'an ña.

Kuan ō dé ña vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kátsin dava ña doó ko. Nadiki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an. Kuān o dé sntadún san.

²⁵ Dí'i Jesuu ni ta'an dí'i ña, María, ñadī'i Clíofa, ni María Madālená ne, ntáñi etsin ña nú krusi san mí ntee Jesuu. ²⁶ Dā iní Jesuu dí'i ña ni ña

ntñi'i ñá, ña e dóo kuinima ñá ne, kaka'an ñá ni dí'i ñá:

—Nakunúu nta'a nto i'xá nto dan —ka'an ña.

²⁷ Dā kakā'an xtúku ña ni ña ntñi'i ñá:

—Nakunúun nta'an dí'i ō dan —ka'an ña.

Nté ntūvi tsikán ne, nákunuu nta'a ña ntñi'i ñá sán dí'i Jesús.

Dā xi'i Jesuu
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41;
Lc. 23:44-49)

²⁸ Dā kúvī sá'a ne, iní Jesuu tsi é kuntaa ntí'i vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, kaka'an ña:

—Kaitsí ko ntute —ka'an ña.

²⁹ Ikán tuví uun kídī ntīdi íā ne, xnūu nto'o ña uun ti'nti dóo ne, dā xntídō ñá dikí chñn ne, da xní'ni ña xu'u ña. ³⁰ Dā kúvī xí'i ña ntīdi íā sán ne, kaka'an ña:

—É kūntaa ntí'i ve —ka'an ña.

Kidáá né, nāxka'nu ntei ña dikí ñá ne, xí'i ñá.

Dā í'xi nūu uun sntadún san káa má xkintika Jesuu

³¹ Ntūvi sá'a ne, ntūvī é koo tu've iña víko ka'nu san. Ña Israee ne, ña ni ntío ña é kūve ka kúñu ña ntiká krusi ntūvi dá iō dá'na, tsi dóo ka'nu ntūvi tsikan. Dukuān ne, kaka'an ñá ni Pílatú san te kuē'é ña itsi é ka'nu ña xkidá'nta ña uve ntiká krusi san vata koo é na kúvī kantí'i ña ne, dá kúvi nanuu ntee ña ña ntiká krusi. ³² Kidáá ne, kué'en sntadún san, kuka'nu ña xiki dá'nta ña ata iko diñi Jesús san. ³³ Ntá tsi dā xee etsin ña mí rkāa ntee Jesús ne, kūtuni ña tsi é xi'i ña. Dukuān ne, ñá ni ē'nu ña xiki dá'nta ña.

³⁴ Ntá tsi uun ña'a sntadún san ne, i'xi nūu ña káa ñá má xkintika Jesús ne, ura tsí i kíi niñi ni ntute. ³⁵ Xu'u é kantaa ú ni nto sá'a ne, iní u nee iña kúvi. Kaka'an ntáa ú ni ntō vata koo é na kuñti'xe nto di, tsí iní u tsi nuu é ntaā i é kaka'an u. ³⁶ É un ntí'i nūu i sá'a kúvi vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Nté uun xiki ña ña ni tá'nu”, ka'an. ³⁷ Uun ká xtuku nuu i kaká'an tú'un Xuva kō di: “Kiní ña'a san ña é i'xi nūu ña káa kúñu ñá”, ka'an.

Dā intú'xi Jesuu
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47;
Lc. 23:50-56)

³⁸ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a ne, vé'xi uun ñā'a, ñā nani Jōsee, ñā ñuú Ari-matea. Kuinti'xe xu'ū ñā Jesuu tsí da xé ū'ví ñā ñā Israeé san. Dìvi ñā ìkan ñā nta'a Pilatú san te kuē'é ñā itsi é naki'i ñā kúñu Jēsuu. Pilatú san ne, xé'e ñā itsi é kuān koo vii ñā. Kidāā ne, ixnakí'i ñā kúñu Jēsuú ne, dā kue'en ni'i ñā. ³⁹ Ikan tsí xee Nícodemu, ñā é ñē'e é nīñu, ixka'an ñā ni Jēsuu, ódo ñā vata oko u'xi kílū cho'o vídin é kadāka dú'xe utun ni ū'xen xaví san. ⁴⁰ Ntuvia ñā náki'i ñā Jesuu ne, dā náxtinuu ñā ñā doo kui'xin e xntá'a ñā u'xen cho'ó san vatā xkoó ini ñā Israeé san. ⁴¹ Mī náxnteē ñā Jesuu ntíká krusí san ne, ìkan ētsin má utun tata. Ikān tuví uun ñāña xēe mí é vāta xoxo kunuu ntú'xi í. ⁴² Ikan tsí xnuu ntú'xi ñā Jesuu, tsi íkan ētsin tuví ñāñā san, tsí da xé kuenta iña i é kaxio tū've víko iña ñā Israeé san.

20

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Ntuvia dá naki'i vité san ne, ntikin nī'ni ká kue'en Maríā Madālena nú ñāña kān. Dā íto ñā ne, íní ñā tsí e xío tuví xuu é katāvi núu xu'u ñāñā san. ² Kaxkainu ñā kue'en ñā mí ntōo Simuun Pedru ni ñā ntiní'i ñā, ñā e dóo kuinima Jēsuu. Kaka'an ñā ni ñā:

—É nātavá ñā Mastru ko nú ñāña ñā kān né, ntē ñā íni o mí'i kūnaxnúu ñā ñā —ka'an Maríā san.

³ Kidāā né, kīi Pedru ni ñā ntiní'i ñā, ñā uun san, kue'en ñā nú ñāña kān. ⁴ Ntuvia ñā koo da ntaínu ñā kue'en ñā, ntá tsi díi ka ínú ka ñā é ñā uun san. Dī'na ñā xee ñā nú ñāñā san. ⁵ Náxkā'nu nteí ñā díki ñā, íto ni'ni ñā iní ñāñā sán ne, íní ñā doó san, ntá tsi ñā ni k'í'vi ñā. ⁶ Kidāā ne, xēe Simuun Pedrú san ne, dā kukí'vi ñā íní ñāñā sán ne, ikān íni ñā doó san. ⁷ Ta'vi dōo é ítínuu díki Jēsuú ne, ñā te tūví dadíi ká ni dōo ka'nú san, tsí e xío tuví kata'nu va'a. ⁸ Kidāā ne, kúkí'vi ñā uun ñā'a sán dí, ñā é xee dí'na nú ñāñā sán ne, dā íni ñā ne, kuínti'xe ñā. ⁹ Ntá tsi vata kí'in díki ñā é uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō tsí da mií é ntoto ñā te

xi'i ñā. ¹⁰ Kidāā né, ntiko kōó ñā ntiní'i ñā, kunú'u ñā nú vi'i ñā kān.

Dā ntii díto Jesuu núu Maríā Madālena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ntá tsi Maríā sán ne, ntitsí ñā diñi ñāña san, kaéku ñā. Kuan tsí ó kaeku ñā, náxkā'nu nteí ñā díki ñā, íto ni'ni ñā iní ñāñā sán ne, ¹² iní ñā uvi ñā'a ánjē san é ñū'u ñā doo kui'xin. Ntōo ñā nú xuu mí intéku kúñu Jēsuu. Uun ñā'a ñā tuví ñā díki ñāñā sán ne, uun ñā'a ñā tuví ñā xe'e i kan. ¹³ Tsixe'e ñā ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñādí'i? —ka'an ñā.

—Tsí kue'en ni'i ñā Mastru kó ne, ntē ñā iní u mí'i xnúu ñā ñā —ka'an ñā ni ñā.

¹⁴ Dā ve tsi kaka'an ñā sá'a ne, xkokōto ñā ne, ìkan tsí íni ñā Jesuu ntítsí ñā, ntá tsi ñā ni iní ñā te dìvi Jēsuu. ¹⁵ Jēsuú ne, tsixe'e ñā ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñādí'i? ¿Xoó ñā'a ntu kanantukūn? —ka'an ñā.

Ñā kaito ntodo útun tatá san, kuíni Maríā sán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Te dìvi nto kuē'en ni'i ntó ñā ne, ká'an nto nī ko mí'i náxnuu nto ñā vata koo é kí'in u, kínaki'í u ñā —ka'an ñā.

¹⁶ Dá kakā'an Jēsuu ni ñā:

—¿Maríā! —ka'an ñā.

Dā xkókoto ñā, kaka'an ñā ni ñā tū'un hébreú san:

—¿Rabuni! (é kāni tú'un Mastru) —ka'an ñā.

¹⁷ Dá kakā'an Jēsuu ni ñā:

—Ñā kū dí tiin nta'an ko, tsí vata ntāā u mí tuví Uvā ko. Ntá tsi kuē'en mí ntántoo ení ko ne, ká'an ni ñā tsí ntaa u mí tuví Uvā ko, é dìvi ñā Uva ntō dí, tsí uun tsi Xuva ko ni ntō —ka'an ñā.

¹⁸ Kidāā ne, kué'en Māríā Madālená san, kuka'an ñā ni ñā ntiní'i ñā:

—¿É íní u Mastru kó ve! —ka'an ñā.

Kidāā ne, ntaa ñā ni ñā tū'un é kākā'an Jēsuu ni ñā.

Dā ntii díto Jesuu mí ntántoo ñā ntiní'i ñā

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18;
Lc. 24:36-49)

¹⁹ Dā kuáa dìvi tsi ntūvi é kúvi uun vité san ne, kantí'u tsí xi'í san mí

ntoo ña ntini'i ñā, tsí da xe ntaú'vī ñā ña Israeé san. Ikan tsi kúk'vi Jesuu, ntítsi ña mé'ñu ña kán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ñā.

²⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'ā ne, náñē'e ñā ña nta'a ña ni xkintika ñā. Ná tē nté kaa naku'un dīni nima ñā ntini'i ñā da íni ña Jesuu. ²¹ Kidáā ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto. Vata ō táxnuu Uvā kó ko ne, kuan koo taxnúu ú nto di —ka'an ñā.

²² Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, tī'ví nteē ñā ña, kaka'an ñā:

—Naki'i nto Espíritū Sántū san.

²³ Da xōó ka ña'a é kāda ka'nu iní nto ni ña kuétsi ña ne, é ntī'i kuétsi ñā. Ntá tsi da xōó ka ña'a é ña kada ka'nú iní nto ni ña kuétsi ña ne, é kuan tsí koo kuétsi ñā —ka'an ñā.

Dā íni Tumaá e ntóto Jesuu

²⁴ Ntá tsi Tumaá san, uun ña'a ña é kuvi uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā, ña e ntántēe I'xa Uví ne, xóxō ña da ntii dító Jesuu. ²⁵ Ntá tsi ntáka'an ñā ntini'i ñā, ña nguii san ni ñā:

—É íni nti Mastru kó ve —ka'an ñā.

Ntá tsi Tumaá san ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Vá ntāa ntu? Tē ña kiní u mí dūku tsikí san nta'a ña, tē ña naki'ví u rkinta'á ko mí dūkú san ne, o tē ñā naki'ví u nta'a ko mí kanúu xkintika ñā dí ne, ña kúvi kuinti'xe ko —ka'an ñā.

²⁶ Dā kúvi ūna ntúvi ne, ntoo xtuku ña ntini'i ñā má vi'i kán né, ikān tuví Tumaá san di. Kanti'u tsí xi'i ntóo ñā, ntá tsi xee xtúku Jesuu, ntítsi ña mé'ñu ñā, kaka'an ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ñā.

²⁷ Kidáā ne, kaka'an ñā ni Tūmaá san:

—Nakí'vín rkinta'a o i'a ne, koton nta'a kó san ve. Tā'xin nta'a o, dá nakí'vín xkintikā kó san. Ná ku kuān nte dó'on; na kuinti'xe o ko —ka'an ñā.

²⁸ Nantíko kōó Tumaá san, kaka'an ñā ni ñā:

—¡Tō'ó mií ko! ¡Xuva ntī'xe ko! —ka'an ñā.

²⁹ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Vi'i a vé ne, kakuinti'xe o tsí da xe ínin ko. Ntá tsi jnté kui va'á ña'a, ña é kakuinti'xe i kó kuān te vata kiní ña ko! —ka'an ñā.

Nuu i é de vá'a ña tutú sa'a

³⁰ Ná te da díi ka nuu i é idé Jesuu núu ñā ntini'i ñā é ña ni úve na'a tutú sa'a. ³¹ Ntá tsi nuu i sá'a úve na'a vata koo é kuinti'xe nto tsí Jesuu ne, divi ñā é táxnuu Xuva ko ñā né, divi ñā é I'xá Xuva ko ñā di. Te kuinti'xe nto ña ne, níi nto ntuvi vā'á iña ntó kuenta iña ñā.

21

Dā ntii dító Jesuu núu ū'xe ñá'a ña ntini'i ñā

¹ Dā rkontúvi e kúvi sá'a ntii dító Jesuu mí ntoo ña ntini'i ñā etsin nu míni ká'nu é nani Tiberia. Sá'ā kúvī da ntii dító ñā.

² Ikān ntoo dadii Simuun Pedrú san ni Tūmaa, ña e ntántēe I'xa Uví, ni Natanāee, ña vé'xi ñuú Canaa é káduku ntēe ñuú Galilea, ni ntuvi i'xá Zebedeu, ni ūví ka xtúku ña ntini'i Jéssuu. ³ Simuun Pedrú san kaka'an ñā ni ñā:

—Xu'ú ne, tsáká kitáva u —ka'an ñā.

Ntáka'an ñā ni ñā:

—Kí'ín ntí ni ntó di —ka'an ñā.

Kué'en ñā, ñu'ú ña tun ntóo san. Ntá tsi niñu tsikán ne, nté uun tsákā ña ni tavá ñā. ⁴ Ntá tsi dá ve'xi túvi ne, ikān ntii dító Jesuu, ntítsi ña diñi ntute san. Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñā ni íni ñā te divi Jéssuu. ⁵ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Ō dá', ¿vāta ntu ní'i nto tsákā san? —ka'an ñā.

—Vátā —ka'an ñā.

⁶ Jéssuu ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Nakuítá nuu nto xunu nto diñi kuá'a nto sán ne, ikan ní'i ntó ti —ka'an ñā.

Kuān o dé nti'xe ña ne, ntē ña ni kuvi natavá ka ña xunu san e dóo ñu'u tsitu kué'en tsákā san. ⁷ Ña ntini'i ñā, ña e dóo kuinima Jéssuu ne, kaka'an ñā ni Pedrú san:

—¡Divi mastru kó ña! —ka'an ñā.

Dā ve tsi téku Pedrú san é divi Tó'o ñā ne, nákuñu ña du'nu ña, tsí kantí ña nuu ña, dá entíta ña iní ntute san.

⁸ Da ni vē'xí ña nguii sán iní tun ntóo san, ntáñu'u ña taraxá san é ñu'u tsitu

tsákā san. Nǎ te nté sa ikā ñu'u ña nú ntúte san; ío te ūun sientu métrū. ⁹ Dā núu ña tun ntóo san nú ñuti kán ne, ikān ini ña é kai'xi ngíñu'u, nteku ítun tsákā san ni tañú'ū san. ¹⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Na kǐ'xi nto uvi a tsáka, kiti dā ve táva nto san —ka'an ña.

¹¹ Kūxee xtuku Simuun Pedrú san iní tun ntóo san ne, kanañu'u ña taraxá san ñu'u kán. Uun ito tsi ñú'u tsi tu kué'en taraxá san tsáka na'nu ntí'i, uun sientu uvi díko uxuni tí. Kuān te dóo kue'e tí ne, ntē ña ni ntatsin táraxá san. ¹² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kixká'xi nto kuenta teváa —ka'an ña.

Kidáa ne, nté uun ña'a ña ña ni kene iní ña tsixe'e ña ña xoo ñá'a ña, tsí da xé ini ña tsí ñi'ntí'xe ña é Tó'o ña. ¹³ Xée etsin Jesuú ne, dā nánuu ntá'a ña tañú'ū sán, xe'é ña ña. Kuan tsí o dé ña nǐ tsákā sán ñi.

¹⁴ E sá'a kúvi ūni íto e ntii díto Jesuú núu ñá ntini'i ña dā ntóto ña é xi'i ña.

Kaka'an Jéssu ni Símuun Pedru

¹⁵ Dā kuví é'xi ña ne, kaka'an Jéssu ni Símuun Pedru:

—Simuun, í'xá Juaan, ¿vā díí díí ka ntu kakuinima ó ko é sá'a? —ka'an ña.

Kaka'an Pedru ni ña:

—Ini ntú ku nto, Mastru, tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kué'en é ká'xí a le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

¹⁶ É kúvi uvi íto tsixe'e Jéssu ña:

—Simuun, í'xá Juaan, ¿kakuinima ntú o ko? —ka'an ña.

Kaka'an ña ni ña:

—Nuu é ntaā i, Mastru. Ini nto tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuenta vín le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

¹⁷ É kúvi uni íto tsixe'e xtuku ña ña:

—Simuun, í'xá Juaan, ¿ntio ntu o ko? —ka'an ña.

Pedrú san ne, dōo u'vi kúvi ña é uni íto tsixe'e ña ña tē ntío ña ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Mastru, ñi'ntí'nto ini nto é un ntí'i. Dívi nto ini nto tsí ntio kó nto —ka'an Pedrú san.

Kaka'an Jéssu ni ña kidaā:

—Kué'en é na ká'xi le'ntú ko sán ni. ¹⁸ Nuu é ntaā i é káka'an u ni ō. Dā kúvin ñatíi kuetsi ne, nákunūun du'nu o dá kǐ'in da mí'i ka mí ntio o. Ntá tsi tē kuátan ne, koó da nakāan ntá'a o ne, tuku ña'a naxnūu ña o du'nu ó ne, dá kǐ'in nǐ'i ña o mí'i ña ntío o é kǐ'in.

¹⁹ Kuan ō ka'an Jéssu vata koo é kūtuní Pedru nté koo kuvi tē xi'i ña, vata koo é ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáa ne, kaka'an ña ni ña:

—¡Kuntikín ko! —ka'an ña.

Uun ña'a ña ntini'i Jéssu, ña e dóo kuinima ña

²⁰ Dā xkókoto Pedru ata ñá ne, iní ña tsí kantikín ña uun ña'a ña, ña e dóo kuinima Jéssu, ña e itúvi díñi ña da é'xi dadíi ña da kúvi viko san, ña é tsixe'e xoo ñá'a é díko i ña. ²¹ Dā ini Pedru ñá ne, katsixe'e ña Jéssu:

—Ña sá'a ne, ¿nté ntu koo kuvi ña? —ka'an ña.

²² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē ntio ko é kutuví ñá da nté nainu xtúku ú ne, ¿vá neē ntú kuenta iña o? ¡Dívin né, kuntikín ko! —ka'an ña.

²³ Dukuān ne, kuiní ña ntákuinti'xe i san tsí ña kuví nti'xe ña tsikan. Ntá tsi ña te ni ká'an Jéssu e ña te kuví ña. Da mii tsí é káka'an ña: “¿Vá neē ntú kuenta iña ó te ntio ko é kutuví ka ña dā nté nainu xtúku u?”, kuan ō ka'an ña.

²⁴ Dívi ña ntini'i Jéssu, ña tsikán ne, dívi ú xu'u é kantaa ú ni ntō nee iña e ini u. Xu'u tēe na'á u tú'un sa'a. Ini o tsí nuu é ntaā i é káka'an u.

²⁵ Jesuú ne, díí ka títin ka nuu i é idé ña ñi. Tē dí ni ūve na'a un ntí'ntí sá'a ne, á te ntē ña xee tá'an ñuxiví sa é kuntōo tutu é ūve na'a kaka'an iña ña.

Nté ò dé tsiñu pustru Xúva kō

Dā ntántétu pustrú san Espíritū Sántū

¹ Xu'ú é Lucá u ne, táxnūú u tutú nta'a nto, Teófilu. Tutú é dé va'á di'ná u ne, ntaa ú ni nto un nti'í é edé Jesuu, ni un nti'í é nakuā'a ña ña'a nté ntūvi dá eni ntu'u ñā ² da nté ntūvi é kūntáa ña e dukún kán. Di'na dá kūntáa ña e dukún kán né, dē kú'vē ñá uxuvi ñá'a, ña é víi pustru íña ña ne, náñē'e ñá ña nté koo víi ña. Tsí xe'e Espíritū Sántū é kūtuni ña nté koo ka'an ñá ni ñā. ³ Kidáā ne, xí'i ñā ntiká krusi. Ntá tsi da rkontúvi é xi'i ñá ne, mii ñā ntii díto ña mí ntoo pustru ña. Dōó ki'in itō ntii díto ká ña da nté xee tá'an uvi díko ntuvi. Dōó kue'e edé ña vata koo é kuínti'xe pustru ña tsí ntoto nti'xe ña ne, kaka'an ñá ni ñā íña mí kadē kú'vé Xuva kō.

⁴ Dā intóo dadii ká ña nī pustru ña ne, kaka'an ñá ni ñā é ña ku ntaka ña ñuú Jerusaleen.

—Kuntétu ntó i'a da nté ni'i nto é kaka'an Úvā kó, vata ò ka'án u ni nto kidaā. ⁵ É ñni nto tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña kō; ntá tsi ña kukuíi ka dá nainu mí Espíritū Sántū san é kunūu ñá nima nto —ka'an Jēsuu ni ña.

Dá kūntáa Jesuu é dukún kán

⁶ Ña náataká nuu ni Jēsuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Vevíi ntu é nakāku ntó ñuú ña Israeé san? —ka'an ña.

⁷ Kidáā né, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá te ntō'o é kāduku ntée nto é kūtuni nto nee ntúvi víi Úvā kó nuu i é víi ña. Tsí kuenta íña mii ña é kade ña. ⁸ Ntá tsi te ñnuu Espíritū Sántū san é kunuu ña nima ntó ne, ñi'vi ña xntii ña ntó é ká'an ntó xoo ñá'a ú ni ña ntoo ñuú Jerusaleén san. Da kidáā né, kue'én ntó ñuú Judea ni ñuú Samaria ne, kuē'én ka nto dá kanii ñuxivi. Kue'én ntó, kuka'an ntódo nto ni ñá'a xoo ñá'a ú —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an Jēsuú ne, kūntáa ña e dukún kán. Mē'ñú viko nu'u

kuntáa ña ne, ñá ni ñni ka pustru ñá ña. ¹⁰ Kuan tsí o ntáñi ña, ntaíto díto ña e dukún kán mí kūntáa ña ne, dá nēni ñá xee uvi ánje Xuva kō, ñu'u ña doo kui'xin. ¹¹ Ntáka'an ánjē sán ni ñā:

—Ò ñá ñuú Galilea, ¿nté kuān nté ntaíto díto ntu nto e dukún kán? Tsí ñi'vi tsi Jēsuu, ña é naki'i Xuva kō né, vata tsí ó kūntáa ña e dukún ne, kuan tsí koo nainu xtúku ña ñuxiví a —ka'an ña.

Dā de kú've ñá Matia é nākunúu ña naa Júda

¹² Kidáā ne, ntáka ña xuku é nani Ólivú san. Ntíko koō ñá, kunú'u ña ñuú Jerusaleen é ña tuvi nté uun kilometru. ¹³ Dā náxee xtúku ña ne, kúxee ña má ví'i nínu kán. ñi'vi ña ntoo sán ne: Pedru, ní Juaan, ni Sántiau, ni Ándree, ni Félipe, ni Túmaa, ni Bártulu, ni Máteu, ni túku Santiau, i'xá Alfeu, ni Símuun Zélote, ni Júda, ení Santiau. ¹⁴ Nguentúvi ntánataká nuu un nti'í ntí ñá, ni ēní Jesuu, ni ñi'í ñā María, ni tuku ñadí'í ñi, é ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

¹⁵ Uun ntuvi ne, náataká nuu vata te uun sientu oko ña'a, ña kuínti'xe i Jesuu. Kidáā ne, náakuntísi Pedru é ká'an ñá ni ñā ne, kaka'an ña:

¹⁶ —Eni, é ñni nto tsí da mii é kuvi nee íña é kaka'an Espíritū Sántū sán ne, nté ntūvi di'na xe'é ña tú'ún é xntée na'a Davii íña Júdā san. Tsí Júdā sán ne, ñi'vi ñā é intéka ña ña'a é tññ ña Jesuu. ¹⁷ ñi'vi ñā ne, dadii tsi pustru ntí ni ñā. ¹⁸ Ntá tsi é ñni ntó nté ò kúvi ña. Tsí kí'i ña diu'un é diko ña Jēsuú ne, ñii ñá uun itsi ñū'u. Kidáā ne, kantei ña, ko'xó ña. Ntáta i'xí ña ne, uun ito tsi kí'í ntí'í ití ña ne, xí'i ñā. ¹⁹ Tēku ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, nté ò kúvi ña. Dukuān né, íntántéé ñu'u san Aceldama, é káni tú'un Ñū'u Niñi. ²⁰ Kuān ó uve na'a libru é naní Salmu, kaka'an:

Na kuíñi ixu vi'i ña ve;

xōxó kuntōo ká i ikān,

ka'an líbrú san. Xío ūve na'a túku,

kaka'an:

É tūku ña'a nakunúu ña naa ña, é víi ñá tsiñu é edé ña,

ka'an líbrú san.

21 I'a ntoo ña'a é dadii tsi íka ntí ni ña nguentúvi dá kátúvi Tó'o ko Jēsuu ní ntí, 22 nté ntúvi dá itsi ntute ña nta'a Juaan un tsi da nté ntúvi é küntáa ña vi'i antívi. É kántio ne, uun ña'a kuntee tá'an ña ntí é ntuvi nñ ntí uxuvi ñá'a ntí é ntáda ntaá ntí nee é ñni ntí, é ká'an ntí ni ña'a tsi nuu é ntaā i e ntóto Jesuu dá xi'i ña —ka'an Pedru.

23 Kidáa ne, nakaxnúu ña úvi ña'a: uun ña'a, ñá nani Jōseé Barsabaa (Justo nání ña di), ni ũun ña'a, ñá nani Mátia. 24 Ntáka'an ntá'ví ña kídaa:

—Xuva, ñi'vi ntó é ñni nto nimá ntí xe un xé un ntí ne, tá'xi ntó na kütuní ntí xōo ñá'a é ntio nto 25 é vii ñá pustru nto, é nakunúu ña naa Júda. Tsi Júda ne, nákunáa ña tsiñu ña dá kuan ō dé ña é kñni kaa, dá kuē'en ñá mí kadūku ntée ña —ka'an ña.

26 Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, nadíki ñá te kii xoo ñá'a é vii pustrú san. Dā kii ne, dúku ntée Matía san. Ura tsi i intee tá'an ña ni ũ'xi ñn pustru, ñá nguñi san.

2

Dā ínūu Espíritū Sántū

1 Dā xee tá'an ntuvi é kúvi viko iña ñá Israee, viko é nani Pentecōsteé ne, dadii ntoo ntíí ntíí ña kuínti'xe i san. 2 Dā nēnī ñá uun káñu'ū tsi nte e dukún kan, vatā ó te tātšin dóo ntii kainu ne, koó da kake'xen nī kava má vi'i mí ntoo ña. 3 Kidáa ne, ntii díto ñu'u kai'xi. Kaxilí nuu ñu'u san díki ñá xe un xé un ña. 4 Kidáa ne, ínūu Espíritū Sántū san nima ñá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ña é tūku e tūku tú'ūn, tsi xe'e Espíritū Sántū san é kúvi ka'an ña.

5 Ntuvi sá'a ne, xee ntíí ntíí tatá vi'i ña Israee, ña e dóo ntañnuu iní i Xuva kō. Dā mí'í ká ñuu vé'xi ña, xée ña ñuú Jerusaleen é vii ñá nchu'un Xuva kō. 6 Dā tékū ntíí ntíí ña'a san tsi dóo ntii kaka'an ñu'ú ne, íkan tsi náta'ká nuu ntíí ntíí ña. Ña é da ve xée sán ne, é tūku e tūku tú'ūn ntáka'an ña. Koó dā kúdu'va ña da téku ña tú'un ña e ntáka'an ña kuínti'xe i san. 7 Koó dā kúdana iní ña ne, ntánatín ña ni tá'an ña, ntáka'an ña:

—¿Vá ña ntu te ña ñuú Galilea, ña kuān ó ntáka'an san? 8 ¿Nté kuí

ntátekú ntu ko tú'un é ntáka'an ña, vata tsi tē dadii tú'un ko ni ñá? 9 Tsi xo'ō ne, é xīo xīo ñuu ko: ñuú Partia, ni ñuú Media, ni ñuú Elan, ni ñuú Mesopotamia, ni ñuú Judea, ni ñuú Capadocia, ni ñuú Puntu, ni ñuú Asia, 10 ni ñuú Frigia, ni ñuú Panflia, ni ñuú Egítō né, iō ñá ne, vé'xi ña un tsi nte ñuu África, é díi ka ikā é ñuú Cirene. I'a ntoo ña ñuú Romá di; iō ñá ne, ña Israee ña; iō ñá ne, dadii tsi ntántikin ñá Xuva ko ni ña Israee. 11 I'a ntoo ña ñuú Cretá di, ni ña ñuú Arabia. Ntá tsi un ntíí ntíí o ntáteku ko é ntántaa ña ni kō nté o de Xuva kō e dóo kaxntii ña kō né, ñi'vi tsi tú'ūn mii kō ntáka'an ña —ka'an ña.

12 Koó dā kúdu'va ña nee iña é kākuví ne, ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Mí'í ntu vé'xi é kuan ō ntáde ña'a san? —ka'an ña.

13 Ntá tsi iō ñá ne, da ntáxkuntée ña, ntáka'an ña:

—Tē dóo ñu'u tsitū nima ña vínu xee —ka'an ña.

Nté ō ka'an Pedru ni ñá'a san

14 Kidáa ne, nákontāñí dadii Pedru ni pustru ñá u'xi ñn san é ká'an ñá ni ñá'a sán ne, un ntii tsí kéne ña, kaka'an ñá ni ña:

—Un ntí'í kuē'en dú'va ntó, ña ñuú Judea ni ñá ñuú Jerusaleén ne, vi'a ve ne, kini vá'a nto é ka'an ntí ni ntó.

15 Ña'a sá'a ne, ña te kí'vi ña. Ini nto tsi dā ve kaeku ñn teváa. 16 Ñá'a ni san, tsi sá'a ne, kakuví vata ō ka'an Jōee dá ka'an ñá naa Xuva ko é ũve na'a nté ntúvi di'na, kaka'an ña:

17 Te xēe tá'an ntuvi é ntí'í ñuxiví ne, táxnūú u Espíritū Sántū ko é kunūu ña nima ñá'a, ña ntoo dá kanñi ñuxiví.

Kidáa ne, ká'an i'xā ntó, te tíi, te ñadí'í, naá ko.

Na kuetsí sán ne, vata koo kuví é nākueni na, kiní na é nañe'é u na.

Ñatā sán ne, ñuu ení kán nañe'é u ña nté koo kuví rkontuvi.

18 Ntuvi tsikán ne, taxnūú u Espíritū Sántū ko

é kunūu ña nima ñá ntáde tsiñu kuenta iña ko, te tíi, te ñadí'í ñá ne,

da kidáa ká'an ñá naá ko.

19 Ta'xi ú kuenta é dukún kán ne,

ñuxiví a kii niñí ne,
 koko ñu'ú ne,
 dōo kene u'me vata kaa viko nu'u.
²⁰ Kuneé ngantií ne,
 koko kuē'e kue'é xoo, vata ito niñi,
 di'na tē xee tá'an ntuvi é nañnu Tó'o
 kō.
 Kidáa ntūvi e dōo ka'nu, e dōo vá'a ō.
²¹ Dā xoó ka ña'a, ña é kaku ni'i i Tó'o
 kō ne,
 nakáku ña,
 ka'an Jóeé san kídaā.

²² 'Un ntí'i kuē'en dú'va nto, ñatíi
 Israee, kini vá'a nto é kā'án ntí ni ntō:
 Tsí Jesuu, ñá ñuú Nazareé ne, ña ña
 e dōo va'á ña ni Xuva kō. É ñni ntó tsí
 xe'é Xuva kō é kūvi vií ña nuu i e dōo
 na'nu mé'ñu ntō né, dōo kue'e kuénta
 tá'xi ña vata koo é na kūtuni nto tsí
 mii Xuva kō táxnūu ña ña. ²³ Ntá tsi
 dā ntūvi ña kuenta ntá'a nto, vata tsi
 ō dé kú'vé Xuva ko ntē ntūvi di'na ne,
 ña ña tñn nto ña ne, ē'ni ntō ña dā
 xe'é nto itsi é naxnteē ña kini ntáa san
 ña ntíkā krusi. ²⁴ Ntá tsi Xuva kō ne,
 nantóto ña ña dá xi'i ña. Ña ni kúvi
 vií doxi'í san ni ña. ²⁵ Tsí kuān ó uve
 na'a nte ntūvi di'na, kaka'án rei Davii
 kuénta iña ña:
 Iní u tsí nguentúvi katuví u ni Xuva
 kō.

Ñá kau'vi kue'én ko,
 tsí ña ña kunuu mé'ñu kūnuu dava
 ña ko.

²⁶ Dukuān é nakūnuu dīnī nimá ko ne,
 dōo dīnī ko, kaka'án u.

Nakutúvi vá'á kue'en kúñū ko,
²⁷ tsi ñá xtuví mii ntó nimá ko doxi'í
 kán;

ntē ña ta'xi nto é tē'u kúñū ko,
 tsí xu'u é i'xā nto e dōo va'á u.
²⁸ ña ña nañé'ē ntó ko
 nté koo ni'í ko ntuví va'á iña ko.
 Xu'ú ne, nakunúu dīnī kue'én nimá
 ko

é kutūví dadii ú ni ntō.
 Kuan ō ka'an Dávii san kídaā.

²⁹ 'Eni, é ñni ntō tsí xi'i úva ata ko
 Dávii ne, dā intú'xi ña. Tsí i'a tuvi
 dukuan ña ña ña mí intú'xi ña. ³⁰ Ntá
 tsi Davii ne, kaka'án ña naa Xuva ko
 é kuān ó kaka'án ña. Iní ña tsí Xuva
 kō xe'é ña xu'u ña tsí uun i'xá ika ña
 kunūu naa ña é vií ña rei iña ko, xo'ō
 é ña Israee o. ³¹ Dukuān né, vata tsí
 ó te nte dí'na ñni Davii nté koo kúvi
 ne, ka'an ña kuenta iña é ntoto Cristu

dá xi'i ña, tsí ña kunuu mii nima ña
 mí ñu'u nima ñá xi'i; ntē ña té'u kúñū
 ña di. ³² Ne, kuan ō kúvi ntí'xe, tsí
 Xuva kō ne, nantóto ña Jesuu. Un ntíi
 ntíi ntí é uxuvi ñá'a ntí, ntáde ntaá ntí
 tsí iní ntí tsí nuu é ntaā i é ntóto ña
 dá xi'i ña. ³³ Kidáa ne, kúntāa ña é
 kutuví ña nta'a kua'a Xuva kō é kada
 kú'vé ña, tsi dōo iō ña é vií ña. Kidáa
 ne, táxnūu Xuva kō Espíritū Sántū sán,
 vatā ó kaka'án ña nte dí'na ne, ña ña
 ña kade ña é un ntí'í é ntaíni nto ñi é
 ntátekú nto é kākúvi vevii. ³⁴ Tsí ña te
 rei Davii san ña é kúntāa vi'í antívi, tsí
 mii Dávii kaká'an ña:

Kaka'án Xúva ko ñi Tó'ō kó:

“Kutūvín diñi kua'a kó,

³⁵ dā nté kūvi vií ntí'í ú ñi ña
 ntaínchu'vi o”,

ka'an Xúva kō.

Kuan ō ka'an Dávii kídaā.

³⁶ Na kūtuni ntíi ntíi ña Israee san tsí
 nuu é ntaā i tsí ña ña ña ña é naxnteē
 nto ntíkā krusí ne, ña ña é nakaxnúu
 Xuva ko ña é vií ña Tó'ō kō, é vií ña
 Cristu, ña é nakákú kō —ka'án Pedru
 ni ña.

³⁷ Dā téku ña'a san é kaka'án ña ni ña
 né, dōo u'vi kúvi ña. Tsixe'e ña Pedru
 ni pustru ña nguii san:

—Eni, ¿nté ntu koo vií ntí é ntūvá'ā
 ntí ni Xuva ko vē? —ka'an ña.

³⁸ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Natu'vi nto kuétsi nto nta'a Xuva
 kō ne, kutsi ntute nto xé un xé un
 nto kuénta iña Jesuu, vata koo é kada
 ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto ne, ta'xi
 ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima
 nto. ³⁹ Tsi tá'xi Xuva ko xū'u ña é kuān
 koo vií ña ni ko ni i'xā kó, ni ūn ntíi ntíi
 ña'a, kuān te dōo ikā ntoo ña, da xōó
 ka ña'a e kána Xuva kō é kūvi ña iña ña
 —ka'an ña.

⁴⁰ Dōo na'a kaka'án Pedru ni ña ne,
 dōo kue'e é kaka'án ña ni ña. Kaxé'e
 ña ña itsi, kaka'án ña:

—Kii nteé xio nto ña kini ntáa san
 ve —ka'an ña.

⁴¹ Dōo titín ña'a kuínti'xe ña é
 kaka'án ña ne, itsi ntute ña. Iō ña te
 ūni míil ña'a, ña é nakuvé ta'an ntuvi
 tsikan ni ña kuínti'xe i san. ⁴² Ña sá'a
 ne, dōo dé ntaa ña un ntí'í é nañé'e
 pustrú san ña ne, dōo dé ntaa ña
 nataká nuu ña é kátsin dava ña tañú'u
 ni é kā'an ntá'vi ña ni Xuva kō di.

Ntuvi iña ña kuínti'xe i san dá iñi ntu'u é nataká nuu ña

⁴³ Xuva kō né, dōo xntíi ña pustrú san é vii ñá nuu i e dōo na'nu, e dōo titín kuenta xé'e ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, dōo u'ví ña. ⁴⁴ Ña kuínti'xe i sán ne, dadii tsi ika ña ne, uun tsi nima ña. Kaxntii tā'an ñá ni da nēé ka é io iña ña. ⁴⁵ Diko ña iña míi ña ne, dā náke'nté dava ña diu'un i, tsí'i ña nta'a ta'an ña xé un xé un ña vata kaa é kátaan núu ña. ⁴⁶ Utén utén nataká nuu ña ini ukún ka'nu kán ne, dadii é'xi ña nú vi'i ña kán, katsín dava ña tañú'ū. Dōo diní ñu'u nima ñá ne, ntē ña ni de ná'nu ña ni tā'an ña. ⁴⁷ Da mii kuē'en tsi é nānu'u ñá ini ña Xuva kō ne, dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. Utén utén ne, dukuān ntákutitín ña'a, ña nakáku Xuva kō.

3

Dā ntúva'a ña xné'e

¹ Uun ntuvi ne, kué'en Pedru ní Juaan, kuntáa ña má ūkún ka'nu kán dá kaeku uni kuáa, ura i é ntáka'an ntá'vi ñá'a. ² Dā xee ña xi'i ūkun kán ne, iní ña é vēxní'i ña'a san uun ñátii, ña é natíin di'in i nté dā káku. Utén utén kaxee ni'i ña ña ne, kaxtúvi nteē ñá ña xi'i ūkun kán, xi'i é naní E Dóo Va'a. Ikán ūkutúvi ñá, kaikan ñá doméni nta'a ña ntáxee má ūkún kán. ³ Dā ini ña tsí vé'xi Pedru ní Juaan é kī'vi ña má ūkún kán ne, íkan ñá diu'ún doméni nta'a ña. ⁴ Pedru ní Juaan ne, ito ña ña ne, kaka'án Pedrú san ni ñá:

—Koton nuú nti —ka'an ña.

⁵ Kidáa né, ito ñá nuu ña tē nee kué'e ña ña, kuini ña. ⁶ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ña túvi kué'en tsí diu'ún ko. Ntá tsi ió iña ko é tā'xi ú o: kuenta iña Jesúcristu, ña ñuú Nazaree, ká'an ú ni o: Nakuntítsin, kakan ve —ka'án Pedru.

⁷ Kidáa ne, írkāa Pedru ntá'a ña é xntii ña ña nakuiñi ñá ne, ura tsí i ntuvá'a di'in ña. ⁸ Koó dā kaentita ntaa ña nakuntitsi ña ne, dā éni ntu'u ña kaika ña. Kúkí'ví dadii ña ni Pedru ní Juaan má ūkún kán ne, koó dā kaentita eninú ña kaika ña, kaka'an ñá e dōo ka'nu Xuva kō. ⁹ Iní ntíi ntíi ña'a san é kaika ña, kanaanu'u ñá ini ña Xuva kō ne, ¹⁰ koó dā kúdu'va ña'a

san dá ini ña é ntuvá'a ña, tsí ini ña é diyi ña é kaitúvi nteē ña xi'i é naní E Dóo Va'a san é kaikán ñá doméni.

Dā ka'an ntódo Pedru Corído Salámuun kan

¹¹ Ñatíi san ne, kuan tsí ó karkaa ña Pedru ní Juaan, é ña ni ntío ña é nangāva ña ña. Un ntíi ntíi ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, ntaínu ñá, vé'xi ña mí ntoō ñá, uun itsi ini ukun kan mí é naní Corído Salámuun. ¹² Dā ini Pedru é vé'xi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ō ñá Israee, ¿nté kui koo da ntákudu'va ntu nto é kuan o kúvi? ¿Nté kui kuān nte ntaínté'a ntu nto nti? ¿Vá divi ntū ntí kúvi idé nti é ntuvá'a ña sá'a? ¿Va dōo ntu ió nti é ntavá'a ntí ña xné'e? Kuān te dōo ntaínuu ini ntí Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu vii nti ntavá'a ntí ña sá'a? ¹³ Ñá'a ni san, tsí Xuva kō, ña inuu ini uva ata ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoó ne, divi ñá de kú've ñá é mii i'xā ñá Jesuu kodó nuū ña. Divi ñá é ntáda nto ña kuenta ntá'a ña tsiñu i. Dā ntío Pilatu é nangāva ña ña ne, divi ntō ne, ña ni ntío ntō. ¹⁴ Jesuú ne, dōo vá'a ña. Ña túvi nee kuetsi ña. Ntá tsi ña ni ntio nto é nangāva ña ña. Divi ntō ne, íkan ntō é nantii ña uun ña'a ñatíi, ña é'ni ña'a. ¹⁵ Dukuan o é'ni nto ña kata'xi ntuvi iña ko. Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña. Ntí'i ne, ini nti tsí nuu é ntaā i é kuan o kúvi. ¹⁶ Vevii ne, divi Jesuu kúvi idé ña é ntuvá'a ña sá'á, ña é kaini nto, tsí dá kaku ni'i ña Jesuú ne, nakunúu ntii ña. Tsí dá kuínti'xe ña Jesuú ne, kutíi ña ntuva'a vá'a ña, vata tsi o kaini ntó un nti'i ntō ve.

¹⁷ É iní u, ení, tsí divi nto ni ña odo nuú iña nto ne, ña ni iní ntó xoo ñá'a é Jesuu da é'ni nto ña. ¹⁸ Ntá tsi dukuan o dé ntaa Xuva kō é kaka'an ña nté ntúvi di'na dá ntáka'an ñá ka'an naa ña é da mií é ntō'o Cristu, ña nakaxnúu ña. ¹⁹ Dukuān ne, nadama nto nima káni kaa nto ne, nakuní'i nto nima vá'á nto. Xnúu nto nima nto é kaka'an Xúva kō, vata koo é nakate ña kuetsi ntō. Kidáa ne, ta'xi ña é nakunuu díní nima ntó ne, ²⁰ taxnuu ña Jesucristu, ña é nakaxnúu ña nte ntúvi di'na é kodo nuū ñá kuenta iña ko. ²¹ Vevii ne, da mií é kutuvi

ñá vi'i antívi, kantétu ña dā nté xee tá'an ntuvi é ntāva'a xee xtuku Xuva ko ñūxivi, vatā ó ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo nte e ná'a, dá xe'é Xuva kō é kūtuni ña nté koo kuvi. ²² Tsí Muiseé ne, kaka'an ñá ni ñata kō, ña intóo kidaā: “Xuva kō né, taxnū ña uun ña'a é ña'á tsi tātá ko, é ka'an ña naa ña, vata tsí o táxnū ña ko. Kini va'a vá'a nto nee ntí'i ntí'i é ká'an ñá ni ntō, ²³ tsí te xoo ñá'a ña ntío ña kuinti'xe ña é káka'an ña ne, kunaá ña. Kii nteé xio ta'an ña ña Israee”, ka'an Muisee nte kidaā.

²⁴ 'Kuan o ka'an ntíi ntíi ña ka'án naa Xuva ko. Di'na Samuee, ni ún ntíi ntíi ña ka'án naa Xuva ko, ña é vé'xí ata ña, ntáka'an ntódo ña nté koo kuvi vevii. ²⁵ Xuva kō ne, xé'e ña xu'u ñá uva ata ntō, ña intóo di'na. Kuvi iña ntó di, tsí ntoo nto naa ña vevii. Tsí Xuva kō ne, kaka'an ñá ni Ábraan: “Kuenta iña í'xá nto ntuviko un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo dá kani ñūxivi”, ka'an ña. ²⁶ Dukuān né, dā táxnū Xuva ko I'xá ñá ne, di'na kuenta iña ntó táxnū ña, vata koo é ntāviko ña nto, vata koo é nātu'vi nto kuétsi ntō —ka'án Pedru ni ña.

4

Dā ntāñi Pedru ní Juaan núu ña tsíñu i

¹ Pedru ní Juaán ne, ntáka'an dúkuan ña ni ñá'a san dá xee dutu iña ñá Israee, ni tó'ō sntadun iña úkūn ka'nu, ni ña saduceu. ² Dōo dutsi kuini ña ni Pedru ní Juaan, tsí ntánakuá'a ña ña'a san tsí nuu é ntaā i é ntoto xtuku o tē xi'i o, tsí ntoto Jesuu dá xi'i ña. ³ Kidáā né, tñ ña ña, tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Uun ñúu ñú'u kutu ña, tsí e kuáa da tñ ña ña. ⁴ Ntá tsi dōo tñ ña'a kuinti'xe ña da téku ña tú'un é káka'an ña. Kidáā ne, xee tá'an te u'un míl ña'a kuinti'xe ña Jesuu, é da mii kué'en tsí ñatí san ne, kaxio ñadí'í san di. ⁵ Utén sán ne, un ntíi ntíi ña odo núu iña ñá Israee san, ni ñata, ni masru lei iña úkūn sán ne, nataká nuu ña ñuú Jerusaleen, ⁶ ni dūtu, ñá odo núu, ña nani Ánaá, ni ún ntíi ntíi ñavi'i ña, ni Caífaa, ní Juaan, ni Aléjandrú di. ⁷ Kidáā né, káná ña Pedru ní Juaan é xntáñi me'ñū ñá ña, da tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto? —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, dōo nuu Espiritū Sántū nima ñá, kaka'an ña:

—Un ntíi ntíi ntō, ñata, ña odo núu iña ñá Israee: ⁹ te ntio nto tsixe'e ntō ntí nté o xntíi ntí ña xne'é ne, nté o kúvi ntuvá'a dí'in ña ne, ¹⁰ kini vá'a nto ve é káka'an ntí ni ntō, tsí ntio ntí é kūtuni ntó ni ún ntíi ntíi ña Israee tsí Jesucristu, ñá ñuú Nazaree, ña naxntéé ntó ntiká krusi, ña nantóto Xuva kō né, ña ña kúvi idé ña é ntūvá'a ña sá'a. I'a ntitsi ña nuu ntoo. Ini nto tsí ña vādā ká ña ntuvi. ¹¹ Jesuú ne, vata kaa xuu núu i kaa ña. ña ña Di'vi ntō ne, vata ntáa ña ntáxnāñi vi'i ntáa nto, é nakuíta nto xuu e dií ka va'á, xuu e kúvi xuu núu i. ¹² Tsí xōxó xtuku ka é kuvi nakákú i kō, tsí mii tsi Jesuu é kúvi vii ña. Kuan o dé kú've Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

¹³ Ña tsiñu i sán ne, koó dā kúdu'va ña dá ini ña tsí ña te kau'vi kué'en tsi Pedru ní Juaan é ka'an ña, kuān té ñá te tu've ña, ñá te na'nu ñá'a ña. Da kidáā kūtuni ña é dadíi íka ña ni Jesuu. ¹⁴ Ikān ntitsi ña ntuvá'a sán di. Dukuān ne, ña ni kūtuni ña nté koo ka'an ntéé ña ña. ¹⁵ Kidáā ne, nantíi ña ña mé'ñū juntá san ne, da ntánatín mii ña, ¹⁶ ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo vii o ni ñá? É ini ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí idé ña uun nuu i é dōo ka'nu. Ña kúvi ká'an o té ña nuu é ntaā i. ¹⁷ Ntá tsi ña ntío ko é kúku'e núu i. Dukuān ne, kué'e o ña itsi e nté uun ito ka ña ka'an xtúku ña kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā né, kána xtuku ña ña, kaka'an ñá ni ña:

—Nté uun ito ka ñá ku ká'án ka nto ni ñá'a kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi Pedru ní Juaán ne, nantíko ko ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Mii nto kadā kueni nto ve. ¿Nee iña é dií ka va'a é vii nti, te kuini nto: é kuinti'xe nti é ntáka'an ntó ne, o é kuinti'xe nti é káka'an Xúva kō? ²⁰ Ntíi ne, da mii é ká'án ntí ni ña'a un ntí'i é ini nti é edé Jesuu, un ntí'i e téku nti é nakuá'a ñá nti —ka'an ña.

²¹ Ña tsiñu i sán ne, da mii tsi de tí ña ni ña né, dā nakaka ña ña. Ña ni kúvi kué'é ña ña é ntō'o ña, tsi ú'vi ñá tē dōo ka'an ñá'a san. Tsí un ntíi ntíi

ña'a sán ne, da mii kuē'en tsi ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō é kuan o kúvi. ²² Tsi ña xne'e, ña é kuan o ntuvá'a dǫ'in ī sán ne, e ítā nti'xin uvi díko kuia ña.

Nté o ka'an ntâ'ví ña kuínti'xe i san

²³ Dā ntíi Pedru ní Juaan ví'i utun kán ne, kué'en ñā mí ntoo ta'an ña, ña kuínti'xe i, kuntáa ña ni ñā nee ntí'i ntí'i nuu i é kākā'an dutu ñā odo nūú san ni ñatā san ni ña. ²⁴ Dā téku ta'an ña ne, uun tsi nima ñá ka'an ntâ'ví ntíi ntíi ñá ni Xuva kō:

—Xuvā, ðivi ntō é Xuva nti'xe ntí nto; ðivi ntō e dóo ka'nu nto. Mii ntō dé kú'vē ntō e dukún kan ni ñūxivi a, ni ntute ñu'u kán, ni un ntí'i é io. ²⁵ Mii nto ni Espiritū Sántu ntō ne, xé'e nto tú'ūn é kākā'an ña kade tsiñu iña nto, rei Davií san, dá kakā'an ñá naá nto nté ntūvi ði'na, kaka'an ña:

¿Nté kui dóo ntákudiin ñá tuku ñuú san?

¿Nté kui doto tsi ó ntántukū nuu iní ña'a san?

²⁶ Kuntañi ntée ntíi ntíi rei iña ñūxivi, nataká nuu ntíi ntíi predente ñuú san dá ntāa ña ata Xuva ko ní Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō, ka'an Dávií san kidaā.

²⁷ 'Kuan o kúvi nti'xe tsi rei Heróde ni Póncio Pilatú ne, nataká nuu ña má ñūú a nī ña Israee ni ña é ña te ña Israee, nátee ta'an ña xu'u ñá, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña I'xá nto Jesuu, ña e dóo va'á, ña nakaxnúu nto.

²⁸ Dukuan o dé ntaa ña un ntí'i nuu i vata tsi o dé kú'vē ntó nte ntúvi ði'na é kuān koo kuvi. ²⁹ Vi'a ve ne, koto nto, Xuvā, nté o ntáde ña e ntaínchu'vi ñá ntí. Xntii ntō ntí é ña ku u'ví ntí é kākā'an ntódo ntí ni ñā'a san tú'un nto, tsi iña nto kade tsiñu ntí. ³⁰ Nátanteé nto nta'a nto ña nchokuvi, ntavá'a nto ña. Xntii ntō ntí é kúvi víi ntí nuu i e dóo na'nu, e kue'e kuenta kue'e u ña kuenta iña Í'xá nto Jesuu e dóo va'á ña —ka'an ña.

³¹ Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, tē'xén nuu ví'i mí ntoo ña. Inūu Espiritū Sántu nima ñá, un ntíi ntíi ñá ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō, tsi ña te ntaú'vi kue'en tsi ña.

Da nēe ka é ió iña ñá ne, iña ntíi ntíi ña

³² Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i sán ne, uun tsi nima ña, uun tsi é ntádē kuení ña. Nté uun ña ña ni de víni ña é ntio ta'an ña. Tē nee iña é io iña ñá ne, ñá ni kākā'an ñá te iña mii ña, tsi iña ntíi ntíi ñá, ka'an ña. ³³ Pustrú san ne, dóo io díki ña é kākā'an ñá ni ñā'a tsi ntóto Jesuu dá xi'i ña. Dōo vá'a o intóo ña, tsi Xuva ko Inuu mé'ñu ña ñā. ³⁴ Nté uun ña ña ni taan núu ña, tsi tē xoó ña'a é ió ñu'u í ne, o ví'i i ne, nadiko ñā ne, dá xēe ni'i ñá diu'un i ³⁵ é ntāda ña kuenta ntá'a pustrú san. Kidáa ne, nake'nté dava ña, na kuído ta'an ña, xoo ñá'a é kātāan núu i. ³⁶ Kuān o dé uun i'xá ña Levii, ñá nani Jōsee, ñá vē'xí ñuú Chipre. Pustrú san ne, xntánteē ñā ña Bernabee, é kāni tú'un Ña Kanaxnuu Ka'nu Nima Ko. ³⁷ ðivi ñā né, nadiko ña ñū'u ña ne, da xee ni'i ñá diu'un i, ntāda ña kuenta ntá'a pustrú san.

5

Nté o kúvi Anania ni Sáfira

¹ É tuku ñatíi, ña é nani Anānia, ni ñádi'í ña, ña é nani Sāfirá ne, nádiko ña uun itsi ñū'u ña di. ² Ntá tsi ña sāl'a ne, kī'i ña diu'un í ne, xnūu vá'a ña dava é kúvi iña mii ña. É ntōo ka kúdii ne, ntada ña kuenta ntá'a pustrú san.

—Kuān sá kaa diu'un i —ka'an ña.

Ñádi'í ñá ne, uun tsi xu'u ntáde ña é kuān koo ka'an ña. ³ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Anania, ¿nté kui xnúu ntu nto nima nto é kākā'an Tó'ō é ña vá'ā san? ¿Nté kui kaka'an ntú nto dovete nī Espiritū Sántu dá kī'i nto dava diu'un ñu'u san é kuvi iña mii nto? ⁴ ¿Ñá ntu te iña mii nto ñu'u sán ði'na dá nadiko ntō? ¿Ñá ntu te iña mii ntó diu'un í di? ¿Nté kui kene iní ntu nto é kuan o dé nto? Tsi ña te ñá'a san é kaeni nta'ví nto ña, tsi mii Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

⁵ Ananiá ne, dā téku ña é kākā'an ñá ni ñā ne, nantúve ña ne, xí'i ñā. Dōo u'ví ntíi ntíi ña'a san da kútuni ña nte o kúvi ña. ⁶ Kidáa ne, xēe na kuetsi ne, dá'ví nuu na kúñu ña dóo ne, dā kue'en ní'i na ña, kúku'xí na ña.

⁷ Dā ita ntí'xin uní úra ne, xēe ñádi'í ña. Váta kutūni ñá nte o kúvi xií ña. ⁸ Pedrú ne, tsixe'e ña ñā:

—Ká'an vē: ¿Dū'va ntu kaa inuu á'vi ñū'u é nádiko ntō? —ka'an ña.

—Kuan tsī kaa inuu á'vi —ka'an ña.

⁹ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—¿Nté kuī kéne iní ntu o ni xī o é kuan ō dé vete nto nī Espíritū Sántū? I'a kuntí'xi na kuetsī, na ixkú'xi xī o. Vi'a ve ne, kiku'xí na o di —ka'an ña.

¹⁰ Ura tsí i nantúve ña nuú Pedrú ne, xí'i ñā. Kidáā ne, xée na kuetsī sán ne, iní na tsi é xi'i ñā. Tāvá na ña é kíkū'xí na ña diñi xī ñā. ¹¹ Un ntí ntí ña kuínti'xe i sán nī ña ñuu i sán ne, dōo u'ví ña da kútuni ña nte o kúvi.

Dā ntuvá'a ña nchokuvi

¹² Pustrú san ne, dōó kue'e kuénta xé'é ña; dōó ki'in itō idé ña nuu i e dōo na'nu mé'ñū ña'a san. Un ntí ntí ña kuínti'xe i sán ne, dadíi náta'ká nuu ña ini ukún ka'nu kán mí nani Corído Salámuun. ¹³ Ná nguī sán ne, dōo u'ví ña é kuve ta'an ña ña, kuān te dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. ¹⁴ Ntá tsi dā dií dií ka kuínti'xe ña'a san Tó'o ko Jesūcristú ne, dōo titín ña nákuve ta'an ña ña kuínti'xe i sán, te tí te ñadi'í ña. ¹⁵ Xee ni'i ña ña nchokuví di, tsōo ña ña nú ito, tsōo ña ña nú xūvi ítsi kán vata koo te āma kuita ntí'xin Pedrú ne, kuān té ntatí kúdi ña duku ntée ña ne, ntuvá'a ña, kuiní ña. ¹⁶ Xée ñā'a san, ña ntoo etsin ñuú Jerusaleén di. Ná te da dií ñá xee ña, odo ñā ña nchokuví, ni ña ñu'u é ña vá'ā nima í ne, un ntí ntí ñā ntuvá'a ña.

Dā ñu'u kutū pustrú san vi'i utun kán

¹⁷ Kidáā ne, dutu ñá odo nūú ni ūn ntí ntí ña saduceu, ñá ntí ni'i ñā né, kūne'u iní ña nī pustrú san. ¹⁸ Tññ ña ña, tsú'un kutu ña ñā vi'i utun. ¹⁹ Ntá tsi divi tsi nīñú san xee uun ánje Xuva kō, nákaán ña xi'i vi'i utun, da nantí ñā pustrú san, kaka'an ña:

²⁰ —Kue'en ntó, kuntañí ntó ini ukún ka'nu kán ne, ká'an nto ni ñā'a san nté koo ni'i ña ntuvi xéé iña ña —ka'an ñá nī pustrú san.

²¹ Kué'en ñā. Dā tuví ne, kúnti'ví ña ini ukún ka'nu kán ne, dā éni ntu'u ña nakuā'a ña ña'a san.

Dā xee dútu ñá odo nūú san ni ña ntí ni'i ñā né, tāvā ña junta ká'nu ni ūn ntí ntí ñāta, ña odo nūú iña ñā

Israeé ne, dā teé tsiñu ña maú san é kinakueká ña pustrú san vi'i utun kán.

²² Dā xee ñá vi'i utun kán ne, ¿mí'i ntu kī'xi ká pustrú san? Xoxó ka ña. Kuan tsi ō ntíko kōo maú san. Ntántaa ña nī ña ñe'e júntā san, kaka'an ña:

²³ —Dā xéé ntí vi'i utun kán ne, é kantí'ú xi'i i ne, ikán ntáñí ntée sntadún san atá xi'i i kan, ntáde ña kuenta; ntá tsi dā nákaán ntí xi'i i ne, xoxó ñu'u ká i —ka'an ña.

²⁴ Dutu ñá odo nūú san nī tó'ō sntadun úkūn ka'nu sán ne, dā téku ña é ntáka'an maú san ne, dōo ítsu'un ña nté koo naínú kava ña nuu i sá'a. ²⁵ Ura tsí i xee úun ñatí, kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntáa ña é tsu'un kutu ntō vi'i utun. Ikán ntáñí ñá ini ukún kán, ntánakuā'a ña ña'a san —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, ñé'e tó'ō sntadún san ni maú san, ixnatín ña ñā. Ntá tsi diin diin tsi nátiñ ña ña, tsi ú'ví ñá te kué'é xuu ñā'a san ña. ²⁷ Dā náxee ni'i ña ñá ne, kue'en ni'i ña ña mé'ñū junta ká'nú san ne, dá kakā'an dútu ñá odo nūú san ni ñā:

²⁸ —Ntí'í ne, un ntíi tsi ka'án ntí ni ntō é ña ku nakua'á ka nto ña'a san kuenta iña Jesús. Divi ntō né, dā dií dií ka ntáde nto. É ini ntí ntí ña ñuú Jerusaleen tú'ūn é ntánakuā'a nto ña ne, ntadá'vi ntō ntí kuétsi i é xi'i Jesús —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, Pedru ní pustru ñá nguī sán ne, nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Dií dií ka nuu á'vi é kuínti'xe ntí Xuva kō é ña'a san. ³⁰ Divi tsi Xuva kō, ña é inúu ini uva ata kō, ña é intóo nte ntúvi di'na ne, divi ñā nantoto ñá Jesuu, ña é'ní nto dá náxnteē ntó ña ntiká krusi kan. ³¹ Xuva kō ntáa ni'i ña ña, kuntáa ña é kutuví ñá diñi kua'a ña, é kodo nuū ña, é nakakū ñá kō. Dukuān né, te nātu'vi o kuétsi ko, xo'ō é ña Israeé ō ne, ni'i ko é káda ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō. ³² Sá'ā é ntaxé'e ntí kuenta, ni Espíritū Sántū san, tsí ta'xi Xuva kō Espíritū Sántū é kunūu ña nima ko te kuínti'xe ko ñā —ka'án pustrú san.

³³ Dā téku ña tsiñu i san é ntáka'an ñá ne, dōó dutsí kuiní ña. Ncho ka'ní ña pustrú san. ³⁴ Ntá tsi uun ña'a, ña fariseu, ñá nani Gamālieé ne, mastrú

lei iña ñá Israee ñá, ne, dōo íko ñu'u ñá'a san ña. Divi ñā ne, nákuñtísi ña, kaka'an ñá te nantii ña pustrú san ki'i kan uun da'na. ³⁵ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña tsiñu i san:

—Ñā Israeé, kadā kuení va'ā ntó nté koo vií nto ni ña sá'a. ³⁶ Tsí emá tsi ne, xío uun ñatíi, ñá naní Teudá ne, dōo ka'nu ncho vií ña. Xío te kāmí sientu ñátíi, ña ntíkin ña. Ntá tsi dā kúvi ne, ña'a é'ní ña ña ne, kidáā nákuite xáa ntíi ntíi ña ntíi ni'i ñā. Kidáā ne, xío da'na. ³⁷ Rkontúví, ntuví dá naka'vi ña ñā'a sán ne, ñá naní Júdā, ña ñuú Galileá ne, dōo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te da dī ña'a intíkin ñá ña dī. Ntá tsi xi'i ñá dī ne, dā nákuite xáa ntíi ntíi ña intíkin ña. ³⁸ Dukuān é kāká'án u ni ntó é na tsoo mii nto ña sá'a. Ná ku kini ntéé ka ntó ña. Tsí te kuēnta iña ñá'a é ntánakuā'a ña ne, koó da'na mii. ³⁹ Ntá tsi te kuēnta iña Xuva ko é ntánakuā'a ña ne, ña kúvi vií nto é kini nteé ntó ña. Kuenta tsí vií nto ve vata koo é ña ka'an ntéé nto Xuva kō —ka'an Gámalieé san.

⁴⁰ Xío ntaa iní ña tsiñu i san é kāká'an ña. Kidáā ne, nákana ña pustrú san é ntí'xi xtuku ña. Dā náxee ñá ne, nátíi nuu ña ña xo'ó ne, dá kaká'an ñá ni ñā é ña ku ka'án ka ña iña Jéssu. Kidáā ne, nakáka ña ña. ⁴¹ Dā ntíi pustrú san mé'ñū juntá san ne, dōo diní ña, tsí xe'é Xuva kō é ntó'o ña kuenta iña Jéssu. ⁴² Ná ni tee dā'na kue'en tsí ña é nakuā'a ña ñá'a san. Nguentúvi ntáka'an ntódo ña ni ñā'a san kuenta iña Jéssu ini ukún ka'nu kan nī nú vi'i ñā'a sán dī.

6

Ñā u'xe ñá'a, ña é xntíi

¹ Ntuví tsikán ne, kūtítín ña kuínti'xe i Cristu. Kidáā ne, xío ñā'a e ntáka'an tú'un griegu éni ntu'u ñā tsi'i kuétsi ñā ña ntáka'an tú'un hēbreú san, ntáka'an ñá tsí ñad'i kii, ña ntáka'an tú'un griegu san ne, ña ku'e tsi ntáni'i ña mí kaxi'i é ká'xi ñá utén utén, tsi dií ka kue'e ntáni'i ñad'i kii, ña ntáka'an tú'un hēbreú san. ² Dukuān ne, uxúvi ñā'a pustrú san kána ña un ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é nataká nuu ña. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tē nti'í vií nti tsiñu é kuēnta vií nti ña'a sán ne, ña kúvi vií nti é nakuā'a ntí nto tú'un Xuva kō. ³ Dií ka vá'ā ó, ení, divi ntó nakaxnúu nto u'xe ñá'a ña'a nto é koto ña tsiñu sá'a. Nakaxnúu nto ñatíi, ña e dōo iní nté koo vií i, ña e dōo nuu Espíritū Sántū nima i, ña ntaíko ñu'u ña'a sán ne, divi ñā é vií ñá tsiñu é kuēnta vií ña ña ña'a san, é tsí'i ña é ká'xi ñad'i kii san. ⁴ Diví ntí ne, da mii tsí é ká'an ntá'ví nti nī é nakuā'a ntí ña'a tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ná nguíi sán ne, xkúntee iní ña é ntáka'an pustrú san. Kidáā né, náxaxnúu ña u'xe ñá'a, vatā ó ka'an ña: di'na Esteba, ña e dōo kainuu iní i Xuva kō, e dōo nuu Espíritū Sántū nima ña; kidáā ne, Felipe, ni Prócuru, ni Nicānoo, ni Tímuún, ni Pārmēna, ni Cúlaa. Culaá san ne, ñuú Antioquia vé'xi ña, ntá tsi kantíkin ñá Xuva ko vatā o dé ña Israee dá éni ntu'u ñā kuínti'xe ña Cristu. ⁶ Ntēka ña u'xe ñá'a ñatíi san, kue'en ni'i ña ña mí ntoo pustrú san. Pustrú san ne, xn-tekū ñá nta'a ña diki ñá u'xe ñá'a sán ne, ka'an ntá'ví ñá iña ña da xnuú nta'a ña ña tsiñu san.

⁷ Kidáā né, dōo ite xáa tú'un Xuva kō né, kūtítín ña kuínti'xe i Tó'o ko Jéssu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ikān ne, titín dutu ñá Israee kuínti'xe ña dī.

Dā tñn ña Esteba

⁸ Estebá san ne, dōo ki'in itō idé ña nuu i e dōo ka'nu, tsí Xuva kō dōo xntíi ña ña ne, náxnuu viko ña ña. Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña. ⁹ Ntá tsi ío ña vé'xi úkūn é naní Ñā Nakáku, nī ña vé'xi ñuú Cirene, ñuú Alejandria, ñuú Ciliciá, nī ñuu Ásiā ne, ñá nī xkúntee iní ña é kāká'an Ésteba. Tuku o dé kuení ña ne, eni ntu'u ña ntánāa núu ña ni ñā. ¹⁰ Ntá tsi ña ni kúvi vií ña ni ñā, tsi dōo vá'ā ó kaka'an ña, tsí xe'e Espíritū Sántū san é kūtuni ña nté koo ka'an ña. ¹¹ Kidáā ne, ntá'vi ña ña'a san é dā'ví ña Esteba dōvete. Tsí'i ña diki ña é ká'an ña tsí kāká'an kīni Esteba iña Muisee ni iña Xuva kō dī. ¹² Dukuan o nateñu núu ña ña'a sán, ni ñata, nī mastrú lei Xúva kō. Kidáā né, dā nēnī tsi Esteba, tñn ña ña, kue'en ni'i ña ña mí ntoo ñá odo nūu, ntáde ña junta. ¹³ Xee ní'i ñā ña é ká'an dōveté san ne, ntáka'an ña:

—Ñá sá'á ne, dōó kaka'an ntée ña vi'i Xuva kō né, dōó kinī ó kaka'an ñá iña lei san di. ¹⁴ Tēkú nti é kaka'an ña tsí Jesuu, ñá ñuú Nazareé ne, nakatsin ña vi'i Xuva kō ne, nadama ña é vatā xkoó ini ō e xtúvi Muisee — ka'an ñá ka'an dóveté san. ¹⁵ Kidáā ne, un ntíí ntíí ña odo nuú san nī ña ntoo sán ne, ito ña Estebá ne, iní ña nuu ña e xí'í nuu vatā ó kaxi'í nuu nuu ánjē.

7

Nté ō nantíko kōó Esteba

¹ Kidáā ne, kaka'an tó'ō dutu iña ñá Israeé san, katsixe'e ña Ēsteba:

—¿Ntāa ntu é ntáka'an ñá sá'a? — ka'an ña.

² Kidáā né, eni ntu'u Ēsteba kaká'an ñá ni ñā:

—Un ntí'í kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto, kini nto é kaka'án u ni ntō: Iní nto tsí Xuva kō, ña dóo ka'nu, ntíi díto ñá nuu uva áta ko Ábraan nte ntúvi di'na, dá tūvi dukuan ña ñuú Mesopotamia, di'na dá k'ín ña é kikutúvi ña ñuú Haraan. ³ Ne, kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “Xtuvīn miin ñuú o ni ūn ntíí ntíí ñavi'í o, kuē'én xio ñuu mí nañē'é u o ve”, ka'an ña. ⁴ Kidáā ntáka Ábraan ñuú Caldea, kuē'en ña, kukutuví ñá ñuú Haraan. Rkontúvi ne, xí'í uva ñá né, Xuva kō kixnteká ña ña, xee ña ñuu sá'a mí ntoo ó vevii. ⁵ Ntá tsi Xuva kō ñá ni xē'é ña ñu'u é kúvi iña mii ña, nté un siin. Ntá tsi xē'é ña xu'u ña é dā nte rkontúvi kué'e ña ña ñu'ú san. Tē xí'í ñá ne, kuvi iña i'xá ña ni i'xá ika ñá dí, kuān te ntuvi tsikán ne, vata kōo i'xá ña. ⁶ Sá'a kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “I'xá o ne, xio ñuú kuntōo ña; ñá te ñuú mii o kuntōo ña. Kidáā né, dōo kini koo vií ña'a san ni ñā. Kí'í ña ña é kuetsi é káda tsiñu ña iña ña. Kímī sientu kuia é kuan koo nantō'o ña ña. ⁷ Ntá tsi kué'ē u é ntō'o ña ñuu tsíkan e kuān koo nantō'o ña i'xá o. Kidáā ntíi i'xá o ñuu tsíkan, naxee ñá ñuu sá'a ne, i'a tsi kuntōo ña, kunuu iní ñá ko”, ka'an Xúva ko ni ñā. ⁸ Kidáā ne, xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraan ne, dē kú've ña é tē'nte un siin kúñū é íxi un ntíí ntíí i'xa tíi san vata koo é díto e ntáduku ntée ña Xuva kō. Dukuān né, dā káku i'xá ña é nani Ísaá ne, dē ntaa Ábraan, é'nté ña kúñū é íxi i da kúvi

ūna ntúvi káku ne, kuan tsí o dé Isaa ni i'xá ña é nani Jácoo ne, kuan tsí o dé xtuku Jacoo ni ún ntíí ntíí i'xá ña, divi ñā é uva ūxuvi tátá ña Israee.

⁹ I'xá Jacoo san ne, kūne'u iní ña ni ení ña, ñá nani Jōseé ne, díko ña Jōseé san. Ña ñuú Egítō ñíi ña ña é káda tsiñu ñá iña ña. Ntá tsi ínūu mé'ñu Xuva ko Jōseé san ne, ¹⁰ nākākú ña ña é kānto'o ña. Xé'e ñā e dóo kí'in iní Josee nté koo vií ña ne, xé'e ñā e dóo kuinima reí ñuú Egítō sán ña, divi reí, ñá nani Farauun. Reí san ne, nākaxnúu ña Josee é kodo nuú ñá ñuú Egítō nī nú vi'í ña kán di.

¹¹ 'Kidáā ne, kútama ñuú Egító ni ñuú Canaan. Ná ni nī'í ñáta kō é kā'xi ña. Dōo ntó'o ña dókō. ¹² Ntá tsi xee tú'ūn nta'a Jacoo tsí ió trigu ñuú Egító sán ne, táxnūu ña i'xá ña, divi uva ata ika kō. ¹³ Dā kúvi uvi íto ñe'e ñá ne, da kidáā xē'é Josee kútuni ña é eni míi ña ña ne, kidáā kútuni Fárauun é ñavi'í Joseé san ne, tátá Israee ña. ¹⁴ Kidáā ne, táxnūu Josee tú'ūn é k'ín úva ña Jácoo, ni ún ntíí ntíí ñavi'í ña, kikuntōo ña ñuú Egító. Úni díko xe'un ñá'a ña ¹⁵ xée ña é kuntōo ña ñuú Egító. Ikān xí'í Jacoo ni ñata kō, ña intōo di'na. ¹⁶ Dā rkontúvi dá xí'í ñá ne, kue'en ní'í ña ña ñuú Siqueén ne, ikan íntú'xi ña ñaña e ñíi Ábraan ntá'a i'xá Hamoo.

¹⁷ 'E dóo káxa ñá Israeé san ñuú Egító da xee étsin ntuvi é ntūntaa é kaka'an Xúva ko dā xē'é ña xu'u ña ni Ábraan. ¹⁸ Kidáā ne, xée tūku ña'a é vií ñá reí ñuú Egító ne, reí tsikán ne, ña ni iní ñá xoo e Jōsee. ¹⁹ Reí sa'á ne, eni nta'vi ña ñata kō né, dōo nantō'o ña ña. Dē kú've ña é nakuitā ñá un ntí'í i'xa tíi san é dā ve kakaku vata koo é na kúvi, tsí ntio ña é nantí'í ña tátá kō. ²⁰ Ntuvi tsikán ne, káku Muisee. Uni xóo xtúvi xu'u ña i má vi'í ña kán é nakué'nu ña i, tsi dóo ntio Xuva ko i. ²¹ Dā ña ni kuvi vií ka ña ni i né, da mii é xtuví xaa ña i. Kidáā né, divi tsí diókō reí san kí'í ña i ne, nakué'nu ña i vata tsi te i'xá mii ña. ²² Dukuān ne, kutú've Muiseé san é un ntí'í é iní ña Egító ne, dōo iní ña nté koo ka'an ñá ne, dóo iō ña é vií ñá nee ntí'í ntí'í.

²³ 'Dā ntí'í ña uvi díko kuiá ña ne, dē kuení ña é k'ín ña, kikoto ní'ni ña

ña'a ña, ña Israeé san. ²⁴ Ikān íni ña tsí uun ña'a ña Egíto kanantō'o ña uun ña'a ña Israeé. Muiseé ne, nadá'an ña ñā'a ña, ña Israeé san ne, ē'ní ña ña Egítō san. ²⁵ Kuiní ña té kūtuni ña'a ña é Xuva kō táxnūu ña ña é nakákū ñá ña. Ntá tsi ñá te kuan ō ni ñe'e díki ña Israeé san. ²⁶ Tuku ntuvi ne, ta'an túku Muisee úvi ña'a ñá Israeé, ntánaā ñá ne, ntio ña é naka'nté nuu ña, kaka'an ña: “¿Nté kui kuān ó de ntu nto? Tsí ñá vā'á ō é naa o ni ta'an kō”, ka'an ña. ²⁷ Kidāā ne, uun ña'a ña, ña é kadē xení ni tā'an i ne, t'ívi nūu ña Muisee, kaká'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñá nti, é xntékú ku'vē ntó nti? ²⁸ ¿Vá ka'ní ntú nto ko vata ō é'ni nto ña Egítō san iku?”, ka'an ña. ²⁹ Dā téku Muisee é kākā'an ñá ne, ínu ña ñuú Egítō, kué'en ña, kukutúvi ñá ñuú Madaaan. Ikān éni ví'i ña ne, xío ūvi i'xá ña.

³⁰ Ítā nti'xin uvi díko kuiá ne, uun ntuvi kaika Muisee má kú'u kan etsin xuku é nani Sināji. Ikān íni ñá é ka'xi ntá'a utun sán ne, ntii díto uun ánje Xuva kō mé'ñu ñu'u é ka'xi san.

³¹ Koó dā kúdu'va Muisee da íni ña ne, xée etsin ña é koto díto ña. Tékú ña tatsin Xúva kō é kākā'an ñá ni ña:

³² “Xu'ú ne, Xuva ñáta o Ābraan, Ísaa, ni Jácoo”, ka'an ña. Koó dā kan'íi Muisee e dóo ū'ví ña ne, ú'ví ñá é koto ña ñu'u san. ³³ Ne, kaka'an Xúva ko ni ña: “Nantīin nti'xen o, tsí ñu'u mí ntītsín san ne, ñu'u kuíko. ³⁴ Xu'ú ne, é iní u é kuān nte ntántō'o ña'a ko ñuú Egítō. É tékú ko e dóo nta'ví o ntátaan nuu ña. Dukuān é vē'xi ú é nakákú u ña. Ní'ín ve, tsí nataxnūu ú o ñuú Egítō”, ka'an ña.

³⁵ 'Kuān te nántii ni'ni ñata kō san Muisee dá ntáka'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñá nti, é xntékú ku'vē ntó iñá nti?”, ne, divi ña é taxnuu Xuva kō é kadā kú'vē ntí'xe ña, é nakákū ñá ña Israeé san, tsí kuān ó kaka'an Xúva ko ni ña da ntii díto ánje san mé'ñu ūtun é ka'xi san. ³⁶ Divi Muiseé san é nátava ña ñata kō san da ntáka ña ñuú Egítō. Divi ña e dé ña nuu i e dóo na'nu. Dōo kue'e kué'nta xe'é ña dā intóo ña ñuú Egíto, dā ita ntí'xin ñata ko Ntute Ñu'u Kué'é ne, da ñā íka ña uvi díko kuia má kú'u kán di. ³⁷ Divi tsi Muisee é kākā'an ñá

ní ña Israeé san: “Xuva ko ne, taxnūu ña uun ña'a, ña é ka'án naa ña vata tsí ó de ú xu'u, uun ña'a, ña é divi tsi tāta ko”, ka'an Muisee. ³⁸ Muisee xtúku tsi san é itúvi ña ni ñata kō da náta ká nuu ña má kú'u kán ne, divi ña kākā'an ñá ní ánje rki uku Sínaai da xe'é Xuva kō tú'un ña é káta'xi ntuvi iña ko é káda ntaa o.

³⁹ 'Ntá tsi ñata kō sán ne, ña ni ntío ña kuintí'xe ña Muiseé ne, nántii ní'ni ña ña. Tívi íni ña e ntáka ña ñuú Egíto ne, ntío ña é ntiko kōo xtúku ña.

⁴⁰ Kidāā né, kaka'an ñá'a sán ni Āroon: “É ntío ntí ne, káda vā'a nto é kúvi xuva ko, é kodo nūú nuu ko, tsí ñá ini o nté ō kúvi ni Muisee, ñá natavā ko ñuú Egítō”, ka'an ña. ⁴¹ Kidāā ntavá'a naā ñá uun i'xá duntiki e kúvi ti xuva ñá né, ē'ní ña kiti kantíto nti'xe é ká'mi ña ti nuu kiti ntuvá'a naā san vata kaa doméni é kué'é ña ti. Tāvā ña dodíni iña xuva ña e ntavá'a naā mí ña. ⁴² Xuva kō né, tsoo mii ña ñá kidaa, ku ika ña ña ne, xé'e ña é dotō tsí kunuu iní ña ngántii ni xoo ni ūn ntí ntí xntívi é ió e dukún kan, vatā ó uve na'a iní tutu é de vā'a ña é kākā'án naa Xuva ko kidaa:

¿Amá ntu tá'xi nto kó doméni kiti é'ni nto

da íka nto má ku'u kan da ñā é ūvi díko kuiá san?

⁴³ Da mii kué'en tsi é ido nto ví'i doo iña xuva nto Moloó ne,

ido nto xntívi iña xuva nto Refaan.

Ñá te divi ú ntánuu iní nto ko,

tsí kudii e ntáva'a naā míi nto ntánuu iní nto.

Dukuān né, natavá u nto ñuú nto ne, natsoo ú nto díi ka ikā é ñuú Babilonia,

ka'an Xúva ko ní ña Israeé san.

⁴⁴ 'Dā íka ñata kō má kú'u kán ne, íni'í ñá ví'i doo e kúvi xúkūn, mí ñu'u vā'a lei iña Xuva ko, divi é ntáva'a naā ña'a san vata tsi ō nañé'e Xuva kō Muisee. ⁴⁵ Xúkūn ví'i doo san ne, kúvi iña ñáta kō kidaa ne, kuan tsí ó ntaído ña dá xee ñá ní Jōsuee dá idé ña du'xen ní ña xio ñuu, é kí'i ña ñu'u ña, tsí Xuva kō nántii ña ña é ña te ña Israeé san vata koo é kúvi kuntoó ñata ko ñuú sa'a. Ne, í'a katúvi xúkūn ví'i doo san nté ntúvi dá itúvi rei Davii.

⁴⁶ Rei Davii san ne, doo ntio Xuva ko ña. Ncho xntitsí ñá xúkūn ká'nu iña

Xuva ko, é divi tsi Xuva ñata ko Jācoo; ⁴⁷ ntá tsi rei Salamuun kúvi idé ña xntítsi ñá xúkūn san. ⁴⁸ Ntá tsi Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán ne, ñá te ñni ukun e xntítsi ña'a san kutuví ña. Tsi vatā ó kaka'an ña é kākā'án naa Xuva kó ne:

⁴⁹ Vi'i antivi ā tuví u, kadē kû've u.

Ñuxiví san ne, vata kaa teu é nteku nti'i dī'in ko kaa.

¿Nté ntu kaa vi'i é xntitsi ntō iñá ko?

¿Ō mi'i ntu kūtuví da'na u?

⁵⁰ ¿Ñā ntu te xú'u e dé kû've u neé nti'i nti'i é iō?

ka'an Xúva kō.

⁵¹ Un nti'i kuē'en dú'va nto ne, ¿nté kuān nte ló'o ntu nto? ¿Ñā ntátekú kue'en xnto? Vata tsi tē ña ñni nto xoo é Xuva kō. Ñá ntákuinti'xe kue'en xnto é kākā'an Espíritū Sántū san. Dadīi xnto ni ñata ntō. ⁵² Dōo nantó'o ña da xōó ka ña'a, ña é ka'án naa Xuva kó ne, ē'ní ña ña'a, ña é kākā'an é ki'xi uun ñatī, ña e dóo va'a é taxnuu Xuva kō. Veví ne, é kī'xi ñá ne, divi ntō díko nto ñā né, ē'ní nto ña di. ⁵³ Divi ntō ni'i ntó lei iña Xuva ko e kíxni'i ánje san kídaa ne, ntē ña ni kuinti'xe nto lei san. —Kuan ō ka'an Ésteba ni ñá odo nuu iña ña Israeé san.

Dā xi'i Ésteba

⁵⁴ Dā téku ña'a san é kākā'an Éstebá ne, kūdiin kué'en ña. Veví tsi ka'xi kue'en ñá ña, kuiní ña. ⁵⁵ Ntá tsi Estebá ne, dōo nuu Espíritū Sántū nima ña. Ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kan, ñni ña Xuva kō e dóo kaxi'í nuu ka'nu ña ne, ntítsi Jesuu díñi kua'a ña.

⁵⁶ Kidāá né, kaka'an ña:

—iUn kaa é kainí u! Nākaán vi'i antivi ne, kainí u Ña Vexkúvi Ñatī, ntítsi ña diñi kua'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi dutú san ne, kūdiin kué'en ña é kuān ó kaka'an ña. Édí ña lo'xo ñá ne, koó da vāntiñi ña tñn ña Esteba, ⁵⁸ kue'en ní'i ña ña diñi ñuú kán né, ikān xe'é xuu ña ñā. Ña ntátsi'i kuétsi ñā sán ne, tsoo vá'a ña doo ña nta'a uun ná kuetsi, ná nanī Saúlū.

⁵⁹ Ntá tsi, da ññ ntáxe'é xuu ña ñā ne, kaka'an ntá'ví Esteba, kaka'an ña:

—Tō'ó ko Jesuu, naki'i nto nimá ko —ka'an ña. ⁶⁰ Kidāá ne, nakunchíti ña ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—iXuvā, ka'nu vii nto nima ntó ni ña sá'a tsi kuān ó ntáde ña nī ko! —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, xí'i ñā.

8

Nté ō nantó'o Saúlū ña ntákuinti'xe i

¹ Saúlū ne, iō ñá dodīni é ká'ní ña'a san Esteba.

Divi tsi ntūvi tsikan iñi ntu'u é dóo ntánantō'o ña'a san ña ntákuinti'xe i Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ne, ñnu ntíi ntíi ñá, dotō tsi kue'en ña, kukuntóo ña ñuú Judea ni ñuú Samaria. Mii sá pustrú san kantóo ña ñuú Jerusaleen. ² Ntá tsi iō ña'a, ña é dóo ntānuu ñni i Xuva kō né, divi ñā i'xi ña Estebá ne, dōo éku nteé ña ña. ³ Da ññ Saúlū né, kuan tsī ó de ña, kanantō'o ña ña ntákuinti'xe i san. Kata'vi ña xi'i ña'a sán ne, katavá ña ña, te tií te ñadī'i, é tsu'un kutu ña ña vi'i utun kán.

Dá kakā'an ntódo ña tú'ūn va'á san ñuú Samaria

⁴ Ntá tsi ña kuinti'xe i, ña e éka ñuú Jerusaleén ne, ta'án ñnu ta'án ñuú kue'en ña, ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á iña Jesuu. ⁵ Uun ña'a, ñá nani Fēlipé ne, kué'en ñā uun ñuu é kāduku ntée ñuú Samariá ne, ikan kākā'an ñā ni ñā'a iñá Cristu. ⁶ Nataká nuu ña'a san é kīni ña é kākā'an ñá ne, uun ito tsi kuinti'xe ntíi ntíi ñá é kākā'an Fēlipe. Ntaíni va'a vá'a sa un ntíi ntíi ña'a san é kākā'an ñá ni ñā ne, ntaíni ña tsí kade ña nuu i e dóo na'nu. ⁷ Xíō ña'a, ña é ñū'u é ña vá'ā nima í ne, koó dā ntákachu'u ntāa é ña vá'ā san da ntántii nima ñá'a san. Ne, dōo titín ña natín nī ña xne'é di ne, ntuvá'a ña. ⁸ Uun ito tsi náku'un dini kue'en nima ñá'a san, ña ntoo ñuu tsíkan.

⁹ Ntá tsi uun ñatī, ñá nani Sīmuún ne, tatān ña. Ēmá tsi kade tatan ña, kaeni nta'ví ña ña ntoo ñuú Samaria, kaka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a san, te kuetsi te na'nu ña ne, dóo ntaíni ña é kākā'an ñá ni ñā ne, kuinti'xe ña ña, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, dōo iō ñá é vii ñá. Vatā ó kade Xuva kō kade ña —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dōo kuinti'xe ña'a san ña, tsí koó dā ntákudú'va ña nuu i é kākuví kade ña. Tsi éma tsi kuān ó de ña, kaeni

nta'ví ña ña'a san. ¹² Ntá tsi dá xee Félipé ne, eni ntu'u ñā kaka'an ntódo ña iña i mí kadē kú'vé Xuva kō, kaka'an ñā kuenta iña Jesúcristu. Kuínti'xe ña'a sán ne, titín ña ítsi ntute ña, te tíi te ñadī'i. ¹³ Uun tsi nte Simuun kuínti'xe ña, ítsi ntute ña dí ne, dā éni ntu'u ñā intíkin ñā Felipe. Koó dā kúdu'va ña é kaīni ña nuu i é dóo na'nu san ni e dóo kue'e nuu i é edé ña.

¹⁴ Kidáā ne, xée tū'un nta'a pustru, ñā ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña ñuú Samaria tú'un Xuva kō né, ikān táxnuu ña Pedru ní Juaan, kué'en ña. ¹⁵ Dā xee ña ñuú Samariá ne, ka'an ntá'ví ñā iña ñā ntoo ikān vata koo é ní'i ña Espíritū Sántū. ¹⁶ Tsí nté uun ña vata kunūu Espíritū Sántū nima ña; mii tsi kuēnta iña Tó'o ko Jēsuu ítsi ntute ña. ¹⁷ Kidáā ne, Pedru ní Juaan xntéku ña nta'a ña diki ñā'a san ne, inūu Espíritū Sántū nima ña.

¹⁸ Dā íni Simuun tsí ní'i ña'a san Espíritū Sántū san dá xntéku pustrú san nta'a ña diki ñā ne, kaxe'e kuétsi ña ña diu'un, ¹⁹ kaka'an ña:

—Ta'xī nto é kúvi víi u vatā ó de nto, vata koo é tē xntekú u nta'a ko diki ñā'á san ne, ní'i ña Espíritū Sántū sán di —ka'an ña.

²⁰ Kidáā kakā'án Pedru ni ña:

—¡Ñā tē diu'un o é ntio ko! ¡Na kūnaán miin ní diu'un o, tsí kuān ó kadē kuení o é kuin diu'un o é kata'xi Xuva kō doméni! ²¹ Ñā te sā'a é kāduku ntéen, tsí ña te vá'a nima o nuu Xuva ko. ²² Natu'vin kuetsi o, kákan nta'a Xuva kō é kāda ka'nu iní ña ni ó é kuān ó kadē kuení o. ²³ Tsí ñāvin ne, dōo kúvé nima o, dōo kúkaven ni kuétsi o —ka'án Pedru ni ña.

²⁴ Kidáā ne, kaka'an Símuun:

—Mii nto kákan ntó nta'a Xuva kō é ña kuan koo kúvi ko vatā ó kaka'an ntó san —ka'an ña.

²⁵ Pustrú san ne, dā kúvi ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko, ni dā kúvi ntaa ña ni ñā'a é un ntí'i e íni ña ne, kúnū'ú ña ñuú Jerusaleen. Ítā ntí'xin ña titín ñuu é kāduku ntée ñuú Samariá di ne, ikān ka'an ntódo xtuku ña tú'un va'á iña Jesúcristu.

Dá kakā'an Félipé ni ñátī, ña vé'xi ñuú Etiopía

²⁶ Kidáā ne, ntii dīto uun ánje Xuva ko nūu Félipé, káka'an ña:

—Kuē'en máa i kán mí nuu ítsi é kaíta ntí'xin ñuú Jerusaleen é kãñe'e ñuú Gaza —ka'an ña.

Ítsi sã'á ne, da mii má kú'u mí xoxo ntoó i. ²⁷ Felipé ne, kué'en ñā ne, itsi kán tá'an ña uun ña'a ñatí, ña vé'xi ñuú Etiopía. Ña tsíkán ne, ña tsiñu i, diki í ña iñā reina ñuú Etiopía, ñā nani Cāndace. Itsi kan vē'xi ña sa'a é ñe'e ña ñuú Jerusaleen é vii ñā nchu'ún iña Xuva ko. ²⁸ Ntiko koó ñā ñuú ña kán ne, nuu vá'a ña iní ví'i é kãñu'u ídu. Nuú ña, kanakuā'a ña tutu é de vá'a Isaía, ña kaka'án naa Xuva ko nte ntúvi dí'na.

²⁹ Kidáā ne, kaka'an Espíritū Sántū sán ni Félipé:

—Kuē'én, kúntikin ví'i é kãñu'u idú san —ka'an ña.

³⁰ Koó dā kainu ña, kue'en ñā ne, xēe ntíkin ña ví'i é kãñu'u idú san. Tékú ña é kanakuā'a ña ñuú Etiopía san tutu é de vá'a Isaía ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kãñe'e diki ntu nto é kanakuā'a nto san? —ka'an ña.

³¹ Ña ñuú Etiopía san ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntu? Dōo xu'ū ó kaka'an. ¿Xoó ntu kúvi víi i nañe'e í ko neé kani tú'un? Kixkene nto, kutuvī ntó diñi ko —ka'an ñā ni ñā.

—Kúvi di —ka'an Félipé.

³² Mí kanakuā'a ña tú'un Xuva kō né, du'vā ó kaka'an:

Tsí ntēka ña ña é ka'nī ñā ña vata kaa uun a le'ntu é kã'ni ña i; vata tsi kaa uun a le'ntu e dóo to'o, é ña te kaitsu'ún dá kãdeté ña idi i ne, kuān koo kúvi ña; diin diin tsi kutuvī ñā di; ñā kã'an kue'en tsí ña.

³³ Nantii ni'ni ña ña ne, ñā ni ñe'e me'ñu ña é kūtuni ña kuétsi ñā.

¿Mí'i ntu xio i'xá ña?

Tsí náki'i ña'a san ntuvi iña ña ñúxiví sa.

Sá'a kakā'an tú'un Xuva kō mí nakua'a ña.

³⁴ Kidáā né, katsixe'e ña ñuú Etiopía san Felipe, káka'an ña:

—Vii nto da xe'e, ká'an nto ní ko: ¿Xoó ntu iña i é káka'an ñā sã'á, ña é káka'án naa Xuva ko? ¿Íña mii ntu ña

kaká'an ñá ne, o ña tuku ñá'a? — ka'an ñá, tsixe'e ñá.

³⁵ Kidáa né, eni ntu'u Félipe, kaka'an ñá ni ña, kanañ'e ñá ña nee é kani tú'un tú'un Xuva kō mí kanakua'a ña ne, kaka'an ñá ni ña ña Jesús. ³⁶ Kidáa né, dā ita ntí'xin ña uun itsi mí io ntúte ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—I'a io ntúte. ¿Vá ña kuvi ntu te kutsi ntuté u vevii? —ka'an ña.

³⁷ —Nté kui ña'a, te kanñ nima ntó kakuinti'xe nto —ka'an Félipe. Ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—Kakuinti'xé ko tsí Jesucristú ne, I'xá Xuva ko ñá —ka'an ña.

³⁸ Kidáa ne, kaka'an ña é nākuntitsi da'na idú san. Nūu ña, ntuvi ñá Felipe, kué'en ña nú ntute san ne, ikan tsí nakutsi ntúte Felipé san ña.

³⁹ Dā ntí ña diñi ntute kán ne, xio kue'en ní'i Espiritú Sántu san Felipe. Nte kidáa ña ni iní ka ña ñuú Etiopía san ña; ne, dōó diní ña, nakunuu itsi xtuku ña. ⁴⁰ Felipé ne, é ñuú Azoto túvi ña dá kutuní ñá ne, ika ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'un va'á ña Jesús un tsi da nté xee ña ñuú Cesarea.

9

Dā náti'vi ini Saúlū (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Da ñi kākudiin dukuan Saúlū ne, kainchu'vi ñá ña kuinti'xe i Tó'o ko Jesús, ncho ka'ni ña ña. Dukuān ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'o dutu. ² Ikan ña tūtú é kué'é ña un ntí'i dūtu úkun ñuú Damascú é ní'i ña itsi é tñ ña ña é kuinti'xe i Jesús, te tí te ñadñi, é kñ in ní'i ña ña vi'i utun ñuú Jerusaleen.

³ Ntá tsi da xee étsin ña diñi ñuú Damascú ne, koó dā kúdu'va ña dá xi'í nuu ñu'u é vē'xi e dukún kán. ⁴ Nantúve Saúlū ñu'u kán ne, kidáa téku ña uun tatsin é kaka'an ni ña:

—Saúlū, ¿nté kui kanantō'on ntun ko? —ka'an tátsin san.

⁵ Kidáa ne, tsixe'e Saúlū:

—¿Xoó ntu ña'a nto? —ka'an ña.

Ne, kaka'an tátsin san:

—Xu'u é Jesús. Diví ú e dōo kanantō'on ko. ¿Nté kui kantukun ku'in míin ntun kúñu o? —ka'an ñá ni Saúlū san.

⁶ Saúlū ne, koó da kán'i kantei ña, kaka'an ña:

—Tó'o, ¿neé ntu ntio nto é víi u? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakuntítsin, kué'én ñuú Damascú ne, ikan ká'an ñá nee ña é víin —ka'an ña.

⁷ Ñatíi, ña ntaíka dadñi ni Saúlū né, dōo ú'vi ña, tsí téku ña tatsin san, ntá tsi nté uun xoxo ni iní ña.

⁸ Kidáa ne, nākuntítsi Saúlū é tūví ña ñu'u kán. Ntá tsi dā nákaán ña ntuxnúu ña ne, ñá ni xi'í kue'en tsi. Kañū'u ña nta'a ña, kue'en ní'i ña ña ñuú Damascú. ⁹ Ikán katúvi ña uní ntúvi ne, ñá ni xi'í nuu ña; nté ña ni e'xi ña ne, nté ntúte ña ni xi'í ñá di.

¹⁰ Ñuú Damascú san tuví uun ña'a ña kuinti'xe i Jesús, ñá nani Anania. Kaka'an Tó'o ko ni ñá, vata tsi tē ntitsí ña nuu ña, kaka'an ñá ni ña:

—¿O né, Anania! —ka'an ña.

—I'a tuví u —ka'an ña.

¹¹ Kidáa ne, kaka'an Tó'o ko ni ñá:

—Nakuntítsin ne, kué'én itsi é nani Itsi Ntaa. Ne, ikan kué'én, tsixe'én nú vi'í Júda te tuví uun ñatíi, ñá nani Saúlū, ñá vē'xi ñuú Tarsu. Tsí vevii ne, ikán tuví ña, kaka'an ntá'vi ña.

¹² Ne, é xé'e ú é kiní ñá tsí uun ñatíi, ñá nani Anania, ntitsí ña nuu ña, kúk'ví ña iní vi'í ña kán né, xntekū ñá nta'a ña dikí ñá vata koo é nāxi'í ntuxnúu ña —ka'an Tó'o ko ni Ananiá san.

¹³ Ananiá ne, ntíko koó ñá, kaka'an ña:

—Ini ntó, Tó'o, tsí é dōo ntáka'an ña'a ña ñá sá'a. Ntáka'an ñá tsi dōo kini idé ña ni ña kuinti'xe i nto, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Vevii ne, xee ña i'a, ní'i ña tutú é xe'e tó'o dutú san é tñ ña un ntíi ntí ña'a, ña é ntákaku ní'i diví nto —ka'an Anania.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Tó'o ko ni ñá:

—Ña té ini. Kue'én kán, tsi é nakaxnúu ú ñatíi sa'a é ká'an ña kuenta ñá ko ni un ntíi ntí ña'a, ña túku ñuú, ni ña odo nūu ña ñá ne, ní ña Israeé san di. ¹⁶ Nañé'é u ña é ña te nté kaa ío é ntó'o ña kuenta ñá ko —ka'an Tó'o ko ni Ananiá san.

¹⁷ Kidáa ne, kué'en Anania nú vi'í mí tuví Saúlū. Kúk'ví ña ne, xntekū ñá nta'a ña dikí ña, kaká'an ña:

—Ení ko, Saúlū, ña ini nto tsí Tó'o ko Jesús ne, diví ñá é ntii dítō ña mí'i

ítsi vé'xi nto ne, ðivi ñā táxnūu ña ko é vé'xi ú vata koo é na nāxi'lí xtuku ntuxnūú nto ne, vata koo é kunūu Espiritū Sántū san nima nto —ka'an Ananiá san.

¹⁸ Ura dú'va tsi i ntíi ntee vata kaa diden é nuu ntí'u ntuxnúu ña ne, nākiní xtuku ña. Kidáā ne, nākuntítsi Saúlū ne, ura tsí i ítsi ntute ña. ¹⁹ Kidáā né, ē'xí ña ita ne, nakunúu ntii ñā. Kūkuií ña katúvi ña ni ñā kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Damascu.

Dá kakā'an ntódo Saúlū ñuú Damascu

²⁰ Ura tsí i eni ntu'ū Saúlū kākā'an ntódo ña ini ukún ña Israee, kākā'an ñā tsí Jesuú ne, ðivi ñā é I'xá Xuva kō. ²¹ Un ntíi ntíi ña'a san ne, ntaíni ña Saúlū ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é kākā'an ña. Ntáka'an ñā'a san:

—¿Ñā ntu te ñā sā'a e dóo inchu'vi ña ña kuínti'xe Jesuu, ñā ntoo ñuú Jerusaleen? ¿Ñā ntu te i'a vé'xi ña, vextiín xtuku ña ña'a é kūnteka ña ña nta'a tó'o dutu? —ka'an ñā'a san, ntátsixe'e tā'an ña.

²² Ntá tsi Saúlū ne, dií ka xio ntii ña kākā'an ntódo ña. Un tsi kúdana iní ña Israee, ñā ntoo ñuú Damascu, tsi Saúlū ne, kanañē'e ña ña tsí Jesuú ne, ðivi ñā é Cristu ñā, ðivi ñā é intétu o ni ñata kō é kixnakakū ñā kō.

Dā nākaku Saúlū é ncho ka'ni ña Israeé san ña

²³ Dā kú titín ntuvi ne, ña Israeé san natée ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Saúlū san. ²⁴ Ntá tsi kútuni Saúlū é kuān koo vií ña ni ñā. Ntē ntúvi, ntē níñu ntantétu ña ña xí'i kan mí kii ña diñi ñuú san, é ka'ní ñā ña. ²⁵ Ntá tsi ña kuínti'xe i Jesuú san ne, xnūu ña Saúlū ini xika ka'nu niñú a ne, nanúu ña ña ntiká nto'o é kánti'u núu diñi ñuú san ne, dukuan o nakáku ña.

Dā náxee Saúlū ñuú Jerusaleen

²⁶ Dā náxee Saúlū ñuú Jerusaleén ne, ntio ña é kuntoo dadii ña nī ña kuínti'xe i san; ntá tsi un ntíi ntíi ña ú'vī ñā ña, tsí ña ni kuínti'xe ña te nūu é ntaā i é kuínti'xe Saúlū Jesuu. ²⁷ Ntá tsi uun ña'a, ñā nani Bernābeé ne, intéka ña ña nta'a pustru, kántaa ña nī pustrú san nté o ini Saúlū Tó'o ko Jesuu ítsi kán ne, nté o kākā'an Tó'o

ko ni ñā ne, nté o dé ña da itúvi ña ñuú Damascu, é ntē ña ni u'vī kue'en ña kākā'an ntódo ña iña Jesuu. ²⁸ Saúlū ne, kátúví ña ñuú Jerusaleen, ika dadii ña nī pustrú san da mí'i ká mí ñē'e ña. ²⁹ Ñā te kau'vī ñā kākā'an ñā iña Tó'o ko Jesuu, kánantiko koó ñā tú'ún é ntáka'an ña Israee, ñā ntáka'an tú'ún griegu; ntá tsi ña Israeé san ne, dōo ntuku nuu ini ña nté koo ka'ni ña ña. ³⁰ Dā kútuni ña kuínti'xe i sán ne, ntéka ña Saúlū ñuú Cesareá ne, ikán táxnūu tuku ña ña ñuú Tarsu.

³¹ Da kidáā ne, kántōo vá'a un ntíi ntíi ña kuínti'xe i da mí'i ka mí ntoo ña: o ñuú Judeá ne, o ñuú Galilea, o ñuú Samaria. Dōo vá'a o intóo ña ne, dōo ntánuu iní ña Tó'o ko Jesuu. Nāxnūu ka'nu Espiritū Sántū nima ñā ði ne, dōo kútítín ña kidaā.

Da ntuvá'a Enea

³² Da nīi kaika Pedru ta'án ñuu ta'án ñuú, kaito ní'ni ña ña kuínti'xe i ne, nakuíta ntí'xin ña, íto ní'ni ña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Lidá ði. ³³ Ikán nání'i ña uun ñatíi, ñā nani Enea. E una kuía ntékú ña nú itó ña é natíin ña. ³⁴ Pedrú ne, kākā'an ñā ni ñā:

—Nakuntítsin, Enea, tsí Jesucristú ne, é ntāvá'a ña o. Naxntítsin íto o vē —ka'an ña.

Enea ne, ura dú'va tsi i nakuntítsi ña.

³⁵ Un ntíi ntíi ña ntoo ñuú Lida ni ñā ntoo ñuú Saruún ne, iní ña é nakuntítsi ña. Kidáā né, tsoo mii ñā é ntántikín ña dí'na ne, eni ntu'u ña intíkin ña Tó'o ko Jesuu.

Dā ntótō Dórcā é xi'i ña

³⁶ Xío uun ñadí'i, ña kuínti'xe i, ñā nani Tābita (é ncho ka'an Dórcā é tú'ún griegu), ña tuví ñuú Jope. Ñadí'i sa'á ne, dōo vá'a o dé ña, dōo xntíi ña ña kataan núu i. ³⁷ Ntuvi tsikán ne, iñi ntú'u nchókuví ña ne, xí'i ñā. Dā kúví ntántoo ña ña ne, xtuví ñā ña má vi'i nínu kán, tsí ūvi odo ntí'i tá'an vi'i ña. ³⁸ Tuví étsin ñuú Jopé san ñuú Lida, mí tuví Pedru. Iní ña kuínti'xe i san tsí ikán tuví ña ne, táxnūu ña uvi ña'a ñátíi é kúkoto ña ña:

—Kantí'í sá nto kue'en ntó ñuú Jope —ka'an ña.

³⁹ Kidáā ne, kué'en Pedru ni ña. Dā xee ñā ne, kue'en ní'i ña ña má vi'i

mí tūví ntāa ñá xilí san. Un ntíí ntíí ñadí'i kii ntoo ña, ntaéku ntee ña ña. Náñe'e ñá Pedru dá'ma ni dū'nu e dé vá'a Dórcā dá katúvi ña. ⁴⁰ Kidáā né, kii ñu'u Pedru ñá, un ntíí ntíí ñá ne, inchí'ti ña, kaka'an ntá'ví ña. Kidáā ne, kaito ña nuu ñá xilí san, kaka'an ña:

—¡Tābita! ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i nákaán ña nuu ña ne, dā íni ña Pedrú san ne, nákutuví tixi ña. ⁴¹ Irkāa Pedru ntá'a ña, naxntitsi ñá ña. Kidáā ne, kána ña ña kuínti'xe i san ni ñadí'i kii san, náñe'e ñá ña tsi e ntóto ña. ⁴² Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jopé ne, téku ña é kuan ō kúvi ne, ñá te da dāi ña kuínti'xe ña Tó'lo ko Jēsuu. ⁴³ Pedrú ne, kūkuii ka ña katúvi ña ñuú tsikan nú vi'i Sīmuun, ña é katsoo itsi ñi kiti.

10

Pedru ni Cōrneliu

¹ Ñuú Cesareá ne, tūví uun ñatli, ñá nani Cōrneliu, ñá de kú've iña uun sientu sntadun é nani Itāliano. ² Ña sá'a ne, dōo va'á ña'a ña ni ūn ntíí ntíí ñavi'i ña. Kuān te ñá te ña Israee ña, ntá tsi dōo kanúu ini ña Xuva kō né, dōo íni xntii ña nee é kātaan núu ña Israee, é nguentúvi ini ka'an ntá'vi ña ni Xuva kō. ³ Uun ntuví dá kaeku uni kuáa ne, koó dā kúdu'va Corneliu dá xēe núu ña uun ánje Xuva kō. Kaka'an ánjē sán ni ña:

—¡Cōrneliu! —ka'an ña.

⁴ Corneliú ne, dōo u'ví ña da íto ña nuu ánjē sán ne, katsixe'e ña ña:

—¿Neé ntu ntio nto, Tó'ō? —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ánjē san:

—É tēkú Xuva kō é kaka'an ntá'vín ni ña ne, ini ña tsí kaxntiin ña kataan núu i. ⁵ Vi'a ve ne, taxnūun ña'a ñuú Jope é kikana ña uun ña'a, ñá nani Sīmuun Pedru. ⁶ Tuví ña nú vi'i tuku Sīmuun, ña katsoo itsi ñi kiti. Díñi ntute ñu'u kán tuví vi'i ña. Sīmuun Pedrú san ne, ka'an ñá ni ō nté koo viin —ka'an ánjē sán ni Cōrneliu.

⁷ Dā ntáka ánjē san da kúvi ka'an ñá ni ña ne, kidáā kána ña uvi ña'a ña kade tsiñu iña ñá, ni sntādun, ña e dōo kaxntii ña, ña e dōo kanuu iní i Xuva kō, ⁸ kantaa ntí'i ña ni ña vata ō ka'an

ánjē san ni ña, dā táxnūu ña ña é k'ín ñá ñuú Jope.

⁹ Tévaá san ne, dā xee étsin ña ñuú Jope ne, divi tsi ūra kuxée Pedru rkí vi'i kán é kūka'an ntá'ví ña, tsí é ká'ñú ntuví. ¹⁰ Dōo kakakin ña, ntá tsi da ñi kākuvá'a é ká'xi ñá ne, vata kuví é nakueni o, ¹¹ iñi ntú'ū ini ña é nákaan e dukún kán ne, vé'xi vata kaa uun doo mánta ka'nu é kantíkin kútū ngimi ntíkō diñi i ne, un tsi nte mi tūvi ña nakutúvi. ¹² Ini doo mánta sán ñu'u un ntí'i kiti, kiti ío kimi dí'in i, ni kiti ntáñu'u xido i, ni un ntí'i nūu láa san, kiti ntaíko e dukún kán. ¹³ Kidáā né, tēkú ña uun tátsín i é kaka'an ni ña:

—O ne, Pedru, ka'nín kiti sá'a, dá ká'xín ti —ka'an tátsín san.

¹⁴ Ntá tsi nantiko kóo Pedru, kaka'an ña:

—¡Ñá'a, Tó'ō! tsí nté uun ito vata ka'xí u kiti kuān ntáa san, kiti é ka'an nto é ña vá'a é ka'xi o. Tsí dōo xii kaa é kuān koo ka'xí u é ña Israee u —ka'an ña. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an xtúku tatsín san ni ña:

—Nuu i é ntantoo Xúva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a —ka'an.

¹⁶ Úni ito kuan o kúvi. Kidáā ne, kúntāa doo mánta san e dukún kán. ¹⁷ Pedrú ne, koó dā kúdana iní ña nee iñá kani tú'un é xēe núu ña ne, divi tsi ūra í xee ñátí san, ña e táxnūu Corneliu, ntáñi ntée ña ña, ntátsixe'e ña vi'i Sīmuun. ¹⁸ Tsixe'e ña xi'i kan te ikán tuví ña nani Sīmuun Pedru.

¹⁹ Pedrú ne, nteku dukuan ñá rkí vi'i kan, kadē kuení ña nuu i é xēe núu ña. Kidáā ne, kaka'an Espiritū Sántū sán ni ña:

—Pedrú, kué'én, kūkoton, tsí uni ña'a ntánantuku ña ō. ²⁰ Kué'én ni ña mí'i k'ín ni'i ña o. Kuān te ñá te ña Israee ña, ñá ku dē kueni o, tsí xu'ú kaka'án u é kixkueka ña o —ka'an Espiritū Sántū san.

²¹ Nūu Pedru mí ntáñi ñátí san, ña táxnūu Corneliu. Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—Xu'u é ntánantuku ntō ko. ¿Neé ntú tsiñu vé'xi nto? —ka'an ñá ni ña.

²² Nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Ña nani Cōrneliu, tó'ō sntadun, táxnūu ña ntí. Dōo va'á ña'a ña, dōo kanuu iní ña Xuva kō ne, dōo vá'a tiin ñá ni ūn ntíí ntíí ña Israee. É kaka'an

ánje Xuva ko ni ñā é kāna ña nto é kī'in nto nú vi'i ña kán vata koo é kinī ña nee iña é kā'an ntó ni ñā —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Kuítā nti'xin nto má vi'i a, kuntōo da'na nto —ka'an ña.

Tévāá san ne, kué'ēn Pedru ni ñā ne, kaxio ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jope, é kué'en ñā ni ñā di.

²⁴ Uun ká tuku ntuvi ne, xée ña ñuú Cesarea. Ikan kántétu Corneliu ni ūn nti' nti' ñavi'i ña ni ña vá'a tiin ni'i ñā, ña e kána ña. ²⁵ Dā xée Pedru nú vi'i ña kán ne, vé'xi Cōrneliu, ná'kunchiti ña nūu ña é kunuu ini ñā ña. ²⁶ Ntá tsi Pedru ne, naxntitsi ñā ña, kaka'án ña:

—Nakuntitsi nto, tsí ñatí' ni'i tsi ko ntō —ka'an ñā ni Cōrneliu.

²⁷ Ntatiin ña, kúnti'vi ña iní vi'i kán né, iní Pedru e dóo ntoo ña'a. ²⁸ Ne, kaka'án ñā ni ñā'a san:

—Ini nto tsi dóo xii kaa é kuntōo dadii ñā Israee ni ña tuku ñuu; ntá tsi dā vé nañ'e Xúva kō ko tsí ña kúvi ká'án u te ña vá'a da xōo ka ña'a, kuān té ña te ña Israee ña. ²⁹ Dukuān ne, ñā ni de dikó u é kī'xi ú da kána nto ko. Ká'an nto vé: ¿neé ntu tsiñu kána nto ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, kaka'án Cōrneliu:

—Dā kú kimi ntuví ne, ura sá'a tuví u, kaka'án ntá'ví u má vi'i kó a ne, dā nēni ko ntitsi uun ñatí' nuú ko, ña e dóo kaxi'í nuu doo í ne, ³¹ kaka'án ñā ni ko: “Cōrneliu, é tēkú Xuva kō é kaka'án ntá'vín ni ñā ne, ini ña tsí kaxntiin ña kataan núu i. ³² Vi'a ve ne, taxnūn ña'a ñuú Jope é kikaná ña ña nani Sīmuun Pedru. Tuví ña nú vi'i tuku Sīmuun, ñā katsoo itsi ñi' kití, ña tuví diñi ntute ñu'u kán. Te kī'xi ña ne, io é ká'án ñā ni o”, ka'an ñā ni ko.

³³ Dukuān ne, ura dú'va tsi i táxnūu ú tú'ūn é ki'xi ntó ne, dōo vá'a o dé nto é vé'xi nto. Veví' ne, i'a ntoo nti'i ntí nuú Xuva kō é kīni ntí un nti'í e ntío Xuva kō é kā'an ntó ni nti —ka'an Cōrneliu.

Dā nañ'e Pedru ñā'a san nú vi'i Cōrneliu

³⁴ Kidáā né, eni ntu'ū Pedru, kaká'an ñā ni ñā:

—Veví' ne, kutuní ko tsí nuu é ntaā i é dadii tsi ntío Xuva ko kō, un nti' nti' ó, kuān te ñā Israee o, kuān te xio ñuú kō, ³⁵ tsí naki'i ña da xóo ka ña'a e kuínti'xe i ña, e kade é vā'á, da mí'í ká

ñuu ñuxiví a. ³⁶ Tsí Xuva kō ne, ká'an ña ni ña Israee nté koo kuntoo vá'a o ni ña kuēnta iña i é edé Jesucristu, ñi'vi ñā é Tó'lo ko, ūn nti' nti' o. ³⁷ É ini nto nte o kúvi dá kanii ñuú Judea ni ñuú Galilea. Tsí di'na Juaan Bautista íka ña, kaka'án ntódo ña é nā'ivi iní ko kuétsi kō ne, kutsi ntute o. ³⁸ Kidáā ne, xée Jesuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Tsí Xuva kō ntío ña é kúvi vii ña nee nti'í nti'í, tsi dóo nuu Espiritū Sántū nima ña. Kidáā né, íka ña, kade ña nuu i é vā'á, kantavá'a ña ña'a é ñu'u nta'a tó'ō é ña vá'a san. Tsí mii Xuva kō nuu mé'ñu ña ña. ³⁹ Diví ntí ne, kuví ntada ntaá nti' tsí iní nti un nti'í é edé ña da íka ña ñuú Judea ni ñuú Jerusaleen.

Ña'a é'ni ña ña, é naxntee ñā ña ntíkā krusi kan. ⁴⁰ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, nantóto Xuva ko ñā ne, tá'xi ña é kīni nti' ña. ⁴¹ Nā te un nti' nti' ña'a san ni ini ña ña da ntoto ña, ntá tsi mii ntí iní ntí ña. Tsí nte di'na ná'axnuu Xuva kō ntí é ntāda ntaá nti nee é ini nti. Tsí nti'í ne, dadii intóo ntí ni ñā ne, dadii é'xi ntí ni ña da ntóto ña é xi'í ña. ⁴² Kidáā né, Xuva kō tée tsiñu ña nti é ntāda ntaá nti tsí ñi'vi Jesuú, ña e dé kú've Xuva kō é xntekú ku've ñā un nti' nti' ña'a, ña ntántito ne, o ña xi'í. ⁴³ Tsí nte ntúvi di'na ntáka'án ñā ká'án naa Xuva ko tsí da xōo ka ña'a, ña é kuínti'xe i Jesuú ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña kuenta iña Jesuu —ka'án Pedru ni ña.

Ña é ña te ña Israee ne, ni'i ña Espiritū Sántū

⁴⁴ Kaka'án dúkuān Pedru ni ña da xee Espiritū Sántū, inúu ña nima ña ntaíni tú'ūn san, un nti' nti' ña. ⁴⁵ Nā kuínti'xe i, ña Israee, ñā vé'xi dadii ni Pedru ne, koó dā kúdu'va ña é kuān ó inúu Espiritū Sántū nima ñā'a san, kuān te ñā te ña Israee ña. ⁴⁶ Tsi téku ña é ntáka'án ña tú'ūn e ñā ini ñā ne, ntáka'án ña e dóo ka'nu Xuva kō. ⁴⁷ Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—¿Nté kui ña kuví kutsi ntúte ña sá'a? Tsí é ntúdadii ña ni ko é dadii nuu Espiritū Sántū nima ña —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáā ne, xé'e ña itsi é kútsi ntute ña'a san kuenta iña Jesucristu. Dā kúvi itsi ntute ña ne, ntáka'án ñā ni Pedru te kúkuí' ka ñā kutuví ñā ni ñā.

11

Dā xe'é Pedru kuénta ntá'a ña kuínti'xe i, ña ñuú Jerusaleen

¹ Xée tū'un nta'a pustrú san nī ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña é ña te ña Israee tú'un Xuva kō. ² Ntá tsi dā ntíko kōo Pedru ñuú Jerusaleen ne, dōo ntáka'an ña kuínti'xe i, ña Israee san, ntátsi'í kuétsi ña ña, ³ ntáka'an ña:

—¿Nté kui k'ívi ntu ntō má vi'í ña é ña te ña Israee? ¿Nté kui é'xi dadíi ntu nto ni ñā? —ka'an ña.

⁴ Kidáā ne, eni ntu'ū Pedru kantáa ña ni ña un nti'í e kúvi nte dá iñi ntu'ū, kaka'an ña:

⁵ —Xu'ú ne, dā itúvi ú ñuú Jope, kaka'an ntá'ví u ni Xuva kō ne, xée nūú ko uun doo mánta ká'nu é kantíkin kútu ngimi ntíko diñi i. Nte e dukún kán vé'xi ne, un tsi nte mi túvi ú nakutúvi. ⁶ Dā íto vá'a ú doo mánta san ne, iní u odo da neé ka nuu kití é ío kimi d'ín i, kití diin, ni k'íti ntáñu'u xído i, nī láa, k'íti ntaíko e dukún kán.

⁷ Kidáā téku ko uun tatsin é kaka'an ní ko: “Nakuntísin, Pedru, ka'nín kití san, dá ka'xín t'í”, ka'an tátsin san.

⁸ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u: “¡Ñá'á, Tó'ó! tsí nté uun ito vata kuan koo víi u ni k'íti é ká'an nto é ña vá'a é ká'xi o”, ka'án u. ⁹ Kidáā ne, kaka'an xtúku tátsin san nte e dukún kán, kaka'an: “É ntantoo Xuva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a”, ka'an tátsin san. ¹⁰ Úni ito kuan o kúvi ne, dá kúntáa e dukún kán. ¹¹ Ura dú'va tsi i xee úni ña'a ñatíí nū vi'í mí tuví u. Nté ñuú Cesarea vé'xi ña, vexnántuku ña ko. ¹² Kidáā ne, kaka'an Espíritū Sántū san ní ko é ña ku dé kuení ko é k'íin u ni ñatíí san mí k'íin ni'í ñá ko, kuān té ña te ña Israee ña. Dadíi ñe'é u, ni nti'í iñu ení ko ña sá'a, k'ívi nti'í ntí iní vi'í ñatíi, ñá nani Cōrneliu. ¹³ Corneliú san ne, kántaa ña nī ntí nté o iní ña uun ánje Xuva kō, ntísi ña má vi'í ña kán ne, kaka'an ánje sán ni ñā: “Taxnūn ña'a ñuú Jope, na kíkoto ñá uun ña'a, ñá nani Símuun Pedru, ¹⁴ tsí divi ña ká'an ñá ni o nté koo nakakú Xuva ko o ni ūn nti'í nti'í ñavi'í o”, ka'an ña.

¹⁵ Kidáā né, dā éni ntu'ū ú kaka'án u ni ñā'a sán ne, ura tsí i xée Espíritū Sántū san, inúu ñá nima ún nti'í nti'í

ñá'a san, vata tsí ó inúu ñá nima ko xo'o dá iñi ntu'ū. ¹⁶ Kidáā né, naka'án kó tú'ūn é kaka'an Tó'o ko Jēsuu kidaā dá kakā'an ña: “Nuu é ntaā i tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña nto. Ntá tsi xu'ú ne, ña te ntúte nakútsi ntute ú nto, tsí ta'xi u é kunūu Espíritū Sántū nima nto”, ka'an ña. ¹⁷ Vevíi ne, te Xuva ko kaxé'e ña tuku ña'a vata tsi o tá'xi ña ko xo'o dá kuínti'xe kō Tó'o ko Jesūcristú ne, ña kúvi ká'nté nuu ú neé ncho vii ña —ka'án Pedru ni ña.

¹⁸ Dā téku ña'a san é kaka'án Pedru ni ñá ne, ñá ni ká'án ka ña. Da mii tsí é dé ka'nu ña Xuva kō ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí kaxé'e Xuva kō é vā'á iñā ña é ña te ña Israee dí. Tsí kaxé'e ña é kúvi natívi iní ña kuétsi ña dí ne, dukuān é nī'í ña ntuví va'á iñā ña nta'a Xúva ko vata o ni'í ko xo'o —ka'an ña.

Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia

¹⁹ Ña kuínti'xe i san kué'en ña, kukuntóo ña un tsi nte ñuú Fenicia ni ñuú Chipre, ni ñuú Antioquiá dí dā dóo nanto'o ña'a san ña dá xi'í Ésteba. Ikān ntáka'an ntódo ña tú'ūn é vā'á san. Ntá tsi da mii tsí é ntáka'an ña nī ña Israee san; ñá ni ká'an ñá ni ñā'a, ña é ña te ña Israee. ²⁰ Ntá tsi xío ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cirene ni ñuú Chipré ne, dā xee ñá ñuú Antioquiá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá ni ñā'a, ña é ña te ña Israee tú'ūn va'á iñā Tó'o ko Jēsuu. ²¹ Xuva kō xntíi ña ña ne, dukuān né, titín ña'a, ña é ña te ña Israee san tsóo mii ña neé é kuínti'xe dí'na ña ne, eni ntu'u ña kuínti'xe ña Tó'o kō.

²² Dā téku ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, é kuínti'xe ña é ña te ña Israee ne, kidáā táxnūu ña Bernabee, kué'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā xee ña ikān né, iní ña tsí dóo vá'a o dé Xuva ko ni ñā'a sán ne, nakunuu díní nima ña. Kidáā ne, xé'e ña itsi un nti'í nti'í ña'a san, ntáka'an ña:

—Uun tsi nima ntó kuínti'xe nto Tó'o ko Jēsuu. Ñá ku xtuví mii nto ña —ka'an ña.

²⁴ Tsí Bernabee san ne, dōo va'á ña'a ña. Dōo nuu Espíritū Sántū nima ñá ne, dōo kuínti'xe ña Xuva kō. Kidáā né, dōo kukue'e ña'a, ña kuínti'xe i Tó'o kō.

²⁵ Kidáā ne, kué'en Bernābee űuú Tarsu, kúnantúku ñā Saúlū. ²⁶ Ikān nání'i ñā ñā ne, ñe'e ní'i ñā ñā űuú Antioquia. Ikān kantóo ñā nī ñā kuínti'xe i san uun kuia ñi. Dōo titín ñā'a nakuā'a ñā. Dīvi űuú Antioquiá san éni ntu'u ñā xntánteē ñā cristianu ñā kuínti'xe i san.

²⁷ Ntuvi tsikán ne, xío ñā ntáka'án naa Xuva ko űuú Jerusaleen. Xée ñā sā'a űuú Antioquia. ²⁸ Ne, uun ñā'a ñā, ñā nani Āgabú ne, náakuntítsi ñā mé'ñū ñā kuínti'xe i san, kaka'an ntódo ñā tú'ūn é xe'é Espíritū Sántū é kūtuni ñā, kaka'an ñā e dóo koo tama dá kanñi ñūxivi. Ne, kuan ō kúvi ntí'xe ntuvi dá de kú've ñā nanī Claudiu. ²⁹ Kidáā ne, ñā kuínti'xe i, ñā ntoo űuú Antioquiá ne, xío ntaa iní ñā é xntii ñā tā'an ñā, ñā ntoo űuú Judea, váta tsi kaa kutíi nuu ñā. ³⁰ Dukuān né, tēe tsiñu ñā Bernabee ni Saúlū é kī'in ní'i ñā doméni iña ñā kuínti'xe i nta'a ñāta, ñā odo nūú űuú Judea.

12

Dā xi'i Sántiau ni dá inúu kutū Pedru

¹ Ntuvi tsikán ne, eni ntu'ū rei Heróde kanakutsu'un ñā ñā kuínti'xe i. ² Tēe tsiñu ñā sntadún san é kīka'ní ñā Sántiau, ení Juaan. Kāa é ntiko ntuví o diñi i é'nté tu'un ñā dīki ñā. ³ Dā iní Heróde é xkúntee iní ñā Israeé san é kuān o dé ñā ne, tñn ñā Pedrú dī. Sá'ā kúvi da kúvi viko é naka'an ñā nté ō nakáku Xuva ko ñā űuú Egítō. ⁴ Dā tñn ñā Pedrú ne, xnuu kutu ñā ñā vi'i utun, tsóo ñā kimi ítsi kimi kimi sntadun é vii ñā ñā kuenta. Un tsi da nté kuíta ntí'xin viko, da kidáa natavā ñā ñā é xntítsi me'ñū ñā ñā. ⁵ Ntá tsi da ñi nuu kutū Pedrú ne, ntáka'an ntá'ví ñā kuínti'xe i san iña ñā nté ntūvi nte níñu.

Dā nántii Xuva kō Pedru ví'i utun kān

⁶ Uun niñu di'na dá xēe ntúvi e xtúvi Heróde é natavā ñā Pedru é xntítsi me'ñū ñā ñā ne, kakidí Pedru mé'ñū sntadun, kanú'ni ñā uvi kádena. Ntáñi ntée sntadun áta xi'i kán dī, e ntáde ñā kuenta xi'i vi'i útun san. ⁷ Kidáā ne, vé'xī ánje Xuva kō ne, xi'í nuu iní vi'i utun kān. Ánjē sán ne, tñn nta'a ñā

Pedru vata koo é nantōto ñā ñā ne, dā náxntitsi ñā ñā, kaka'an ñā:

—jKamán san, nakuntítsin! —ka'an ñā.

Kidáā ne, kadena é kánú'ni nta'a ñā ne, kó'xō. ⁸ Kaka'an ánjē sán ni ñā:

—Naxnū'nín doo í'xi o, nakuní'nin nti'xen o —ka'an ñā.

Dā kúvi ñā ne, kaka'an xtúku ñā:

—Nakunúun kutuun ó ne, kuntíkin ko —ka'an ñā.

⁹ Kidáā né, ntii ñā, kuntíkin ñā ánjē san. Ntá tsi ñā ni kutúni ñā tē nuu é ntaā i. Da űuu éni kān, kuiní ñā. ¹⁰ Dā ita ntí'xin ñā uvi itsi mí ntoo sntadún san ne, xee ñā uun xi'i e kúvi káā é kantii itsi ka'nu kān ne, nákaan mí xi'í san. Kīi ñā, kue'en ñā nte mí ntii tuku itsi. Da kidáā xtúvi mii ánjē san ñā.

¹¹ Dā ntútuni Pedrú ne, kaka'an ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí Xuva kō ne, táxnūu ñā ánje ñā é nakakū ñā ko, tsí Heróde ni ūn ntí'ñi ñā Israeé san ncho ka'ní ñā ko —ka'an ñā.

¹² Dā kútuni Pedru tsí nuu é ntaā i é nakáku ñā vi'i utun kān ne, kué'en ñā nú vi'i Māria, dī' Juaan, ñā nanī Marcú dī. Ikān né, dōo ntoo ñā'a, ntáka'an ntá'ví ñā. ¹³ Nake'xen ñā xi'í ne, vé'xi ūun ta'nú kuetsi, ta'nú nanī Rode, é kükotó tun xoo ñā'a. ¹⁴ Dā téku tun é tātśin Pedrú ne, ñā ni nakāán tun xi'í san, tsí dóo dīnī tun ne, kaxkainu ntaá tun, kue'én tun, kukotó tun ñā'a san, tsí ntitsi ntēe Pedru atá xi'i kan. ¹⁵ Ntá tsi ñā ni kuínti'xe ñā'a san. Tē da kaka'án tun, kuiní ñā. Ntá tsi ñi kue'én iní tūn kaka'án tun tsí nuu é ntaā i. Kidáā ne, kaka'an ñā é kūdii ntíxi Pedru é iní tun.

¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, ntitsi ntēe dúkuan ñā, kanake'xen ñā xi'í kan. Dā nákaán ñā xi'í san ne, iní ñā tsí dīvi ntí'xe ñā. Koó dā kúdu'va ñā. ¹⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kanakuiko ñā nta'a ñā vata koo é ñā ku neé ka'an ñā'a san. Kidáā ne, kántaa ñā ni ñā nté ō dé Xuva ko ni ñā dá natavā ñā ñā vi'i utun kān, kaka'an ñā:

—Kue'én ntó, kukoto nto Sántiau ni ún ntí'ñi ení kō vata koo é kūtuni ñā —ka'an ñā.

Kidáā ne, ntáka Pedru, kué'en ñā xio itsi.

¹⁸ Dā tuví ne, un vá'a tsi itsu'un sntadún san, tsí xoxó ka Pedrú san

vi'i utun kån. ¹⁹ Reí Heróde sán ne, dōo nantúku ña ñā, ntá tsi ña ni nani'i kué'en ñá ña. Kidáā né, dōo tsíxe'e ñā sntadun, ñá ntáde kuenta xí'i san, nte o kúvi ntíi Pedru. Dā kúvi tsíxe'e ña ñā ne, kaka'an ña é na kúvi ntíi ntíi sntadún san. Divi tsi ntúvi kí Heróde ñuú Judea, kué'en ña kukutúvi ña ñuú Cesarea.

Dā xí'i rei Heróde

²⁰ Heróde ne, dōo kúdiin ña nī ña ntoo ñuú Tíru ni ñuú Siduun. Ntá tsi xee ñá'a san, ntáka'an ñá nī ñá nani Blastu, ñá kade tsiñu iña reí san. Ntáka'an ña tsí ntio ña é ntúvá'a ña nī reí san, ntio ña é kuntōo vá'a ña, tsí divi tsi ñuú reí san e ntákii un ntíi ntíi e ntaé'xi ña. ²¹ Heróde ne, xtuví ñá uun ntuvi é ká'an ñá ni ñā. Dā xee ntúvī sán ne, nákunū ña doo vá'a ña, nákutúvi ña nú tēu ñá ne, dā éni ntu'u ña káka'an ñá ni ñā'a san. ²² Ñá'á sán ne, koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—¡Ñá te da ña'a ña kaka'an, tsí Xuva kō! —ka'an ña. ²³ Kidáā ne, ura dú'va tsi i xée ūun ánje Xuva ko, ntuku kui'i ñá Heróde, tsí dōo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te ni de ka'nu ña Xuva kō. Kidáā ne, tintaku tsi é'xi ti ña ne, xí'i ñā.

²⁴ Ntá tsi kidáā ne, ñá te da dī ña'a téku ña tú'un Xuva kō né, dōo kútítín ña kuínti'xe i san.

²⁵ Bernabee ni Saúlū né, dā ntí'i tsiñu ña ñuú Jerusaleén ne, ntíko kōo xtúku ña ñuú Antioquia ní Juaan, ña é nani Marcú di.

13

Dā éni ntu'u Bernabee ni Saúlū dé tsiñu ña iña Xuva ko

¹ Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia ne, iō ñá ne, ntáka'an ñá naa Xuva ko; iō ñá ne, ntánakuā'a ña ña'a tú'un Xuva kō. Ña sá'á ne; Bernabee, ni Símuun, ñá nani Ña Ntee dí; ni Lúciu, ña vé'xi ñuú Cirene; ni Manáeen, ña é'nu dadii ni Hērode, ñá odo nūu ñuú Galilea; nī Saúlū di.

² Uun ntuvi sá'á ne, ntoo ña, ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō; ntoo ixu ña di. Kidáā né, kaka'an Espíritū Sántū san ni ña:

—Nakaxnúu nto Bernabee ni Saúlū é vii ñá tsiñu é ntio ko —ka'an ña.

³ Kidáā né, dā kúvi ka'an ntá'ví ña, dā kúvi intóo ixu ñā né, xntekū ñá nta'a ña diki Bernabee ni Saúlū, da táxnūu ña ña é kī'in ña, kikadá tsiñu ña iña Xuva ko.

Dā ka'an ntódo pustrú san ñuú Chipre

⁴ Kidáā ne, kué'en ñā, ntuvi ña, e táxnūu Espíritū Sántū sán ña, xée ña ñuú Seleucia. Ikān ñú'u ña tun ntōo ka'nu é kī'in ñá ñuú Chipre, ñuú é tuví mé'ñu ntute ñu'u kån. ⁵ Dā xee ñá ñuú Salamina é tuví diñi ntute ñu'u kån né, ikān éni ntu'u ñā ka'an ntódo ña tú'un Xuva kō ini ukún ña Israee. Ntíi ni'i ñā Juaan, é xntii na ñā di.

⁶ Kué'en ñā, ita ntí'xin ña kani ñuú san dá ntē xee ñá ñuú Pafu. Ikān nani'i ñá uun ña'a ña Israee, ñá nani Barjēsuu, ñá tatan. Kaeni nta'ví ña ña'a é káka'an ñá naa Xuva ko; ntá tsi ñá tē nuu é ntaā i é káka'an ña. ⁷ Ña sá'á ne, dōo vá'a tiin ña ni ña tsiñu i ña odo nūu, ñá nani Sergiu Paulu, ña e dōo ki'in inī i. Kakana Sergiu Paulú san Bernabee ni Saúlū, tsí ntio ña kini ña tú'un Xuva kō. ⁸ Ntá tsi ña tatan Barjesuu, ñá nani Élima dí ne, ē'nté nuu ña vata koo é ña kuínti'xe Sergiu Paulú san. ⁹ Kidáā ne, Saúlū, ñá nani Pablú di ne, dōo xntíi Espíritū Sántu ña né, ito va'a vá'a ña Elima, ¹⁰ kaka'an ña:

—Xō'on e dōo kaenin nta'vín ña'a, e dōo kini ó den, xō'on é i'xá Tó'o é ña vá'a, xō'on é ña ntío o é vā'á, zamá ntu teén da'nán é kanāxnteén xo'on itsi vā'á iña Xuva ko? ¹¹ Vi'a ve ne, Xuva ko tā'xi ña o é ntō'o o, é kūkuaan ne, ñá iní o nēe ntúvi naxí'í nuu o —ka'an Pablu ni ña.

Ura dú'va tsi i kúneé kue'en nuu ña. Kaika ña, kantuku ñā xoo é kuñu'u i ña, tsí ña kaíni kue'én ka ña. ¹² Dā iní Sergiu Paulú san é kuan o kúvi ña ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu, tsí koó dā kúdu'va ña é kuān nte vá'a tú'un é káka'an Pablu iña Xuva ko.

Dā xéé Pablu ni Bernabee xío ñuú é nani Antioquia

¹³ Kidáā né, ntáka Pablu ni ún ntíi ntíi ta'an ña ñuú Pafu, ñu'u ña tun ntōo ka'nu, xée ña ñuú Perge, é kaduku ntee ñuú Panflia; ntá tsi Juaán ne, tsoo mií ña ña, kunú'u ña

ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Kidáā né, ntāka ña ñuú Perge, kue'en ña xio ñuu é nani Antiōquia, é kāduku ntee ñuú Pisidia. Ikān ne, ntuvi dá ntoo da'na ña ne, kúkí'ví ña ini ukún ña Israeé ne, ikān intóo ña uun da'na. ¹⁵ Kidáā ne, da kúvi nakua'a ña'á san tutú lei Muísee ní tutú e de vá'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ña odo nūu iña úkūn sán ne, kāna ña Pablu ni Bernábee, kaka'an ñá ni ñá:

—Ēní, te iō kúdii é kā'an nto é kuē'e nto itsi ña'a sán ne, ká'an nto ni ña vevii —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nákontísi Pablu, káde ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntōo ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Un ntí'i kuē'en dú'va nto, ña Israee ni ña nguú san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne, kini nto é kā'án u ni ntō: ¹⁷ Xuva kō, ña é nakaxnúu uva ata kō ña Israee, ña intóo kídaā né, de ka'nu ña ñata kō da intóo ña ñuú Egítō, é ña te ñuú mii ñá. Xío ntii Xuva kō nátavā ñá ñata ko ñuú tsikan. ¹⁸ Ne, kutíi Xuva kō nima ñá ni ñá da dóo du'xen dé ña da ñi ika ña má kú'u kan é uvi díko kuiá san. ¹⁹ Uun ito tsi nantí'i Xuva kō é ú'xe ñuu na'nu é intóo ñuú Canaán ne, dā e'nté dava ña ñu'u san, xé'e ña un ntíi ntíi ñata kō.

²⁰ Rkontúvi ne, de kú've ñá ña kada kú've iña ña'á san kimi sientu nte dáva kuia, uun tsi nte ntúvi da íka Samuee, ñá ka'án naa Xuva ko. ²¹ Kidáā ne, íkan ñata kō sán uun rei é kadā kú've ña. Xé'e Xuva ko Sāuu, i'xá Kii, ñatíi tatá Benjamiin, é vii ñá rei iña ña uvi díko kuia. ²² Rkontúvi da nantii Xuva ko Sāuú ne, naxnúu ña Davii é vii ñá rei iña ña. Kaka'an Xúva ko iña Dávii: “Iní u tsí Davii, i'xá Isaii ne, uun tsi nima ñá nī ko. Vii ñá da neé ka nuu i é ntio ko”, ka'an Xúva kō. ²³ Taxnuu Xuva ko ūun i'xá ika Dāvii, ñi Jēsuu, é nakakū ñá ko, xo'ō é ña Israee ó, vata ō ka'an Xúva kō kídaā. ²⁴ Tsí di'na Juaan kí'xi ña, kixka'an ntódo ña ni ūn ntíi ntíi ña Israeé san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña. Da kidáa kí'xi Jesuu. ²⁵ Di'na da kuví Juaán ne, kaka'an ña: “¿Xoó ntu ña'a u, té kuinī nto? Ñá te xū'ú é nakaxnúu Xuva kō é kadā kú've u iña nto, tsí ñi ña né, dā ve vé'xi ña. Xu'ú ne, ntē ña nuu á'vi u é nantii ú nti'xen ña, tsí ñi ña é kā'nu ña'a ña”, ka'án Juaan.

²⁶ Ēní ko, i'xá tatá Abraan, ni ñá nguú san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne: iña nto tú'ūn e táxnūu ña nté koo nakáku ō. ²⁷ Tsí ña ntoó ñuú Jerusaleen ni ñá odo nūú san ne, ñá ni kutūni ñá xoó nti'xe é Jesuu dá kí'xi ña. Ntē ña ni ñé'e dikí ña tú'ūn é ūve na'a é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kídaā. Ntánakuā'a ña tú'ūn san ma ukún kán vata dá sábadu, ntá tsí ña ni ini ña é ñi tsi ña dé ntaā ñá vata ō uve na'a kaka'an, dá ka'an ña é kúvi Jesuu. ²⁸ Kuān té ña tuví nēe kuétsi ña, ntá tsi ikan ña nta'a Pílatu é na kué'é ña itsi é kā'ni ña ña. ²⁹ Ne, dā kúvi dé ntaa ntí'i ña un ntí'i é ūve na'a é kúvi Jesuu ne, nántii ntēé ña ña ntiká krusí ne, kue'en ní'i ña ña nú ña ña ña.

³⁰ Ntá tsi Xuva kō nantóto ñá ña. ³¹ Ne, dóo kí'in itō ká ntii díto ña. Iní ña'a ña, ñi ñá'a é dadíi ntáka ña ñuú Galilea é xee ñá ñuú Jerusaleen. ñi ña sá'a ntáda ntaá ña ni ñá'a san nee e ini ña.

³² ñi ñi ñi ne, ntántaa ntí ni ntō tú'ūn e dóo vá'a é káka'an Xúva ko ni ñata kō, ña intóo di'na. ³³ Vevii ne, é ñe ntaa Xúva kō é káka'an ñá ni ñata kō kídaā, tsí nantóto xtūku ñá Jesuu kuéntsia iña ko xo'ō. Vata ō ūve na'a ini sálmū é kuví ūvi ne: “Ñi ña é i'xá mii ko. E tá'xi ú ntuvi iña o vevii”, ka'an Xúva kō. ³⁴ Nté di'na kaka'an Xúva kō tsí nantóto ña ña vata koo é ña te'u kúñu ña tē xi'i ña, tsí uve na'a kaká'an ña: “Nuu é ntaā i é tá'xi ú o é vā'á, vata tsí ō ka'án u ni Dāvii”, ka'an ña. ³⁵ Dukuān ne, é tūku sálmū ūve na'a, kaka'an: “Ñá kué'é nto itsi é tē'u kúñu i'xá nto, ña e dóo va'a”, ka'an ña. ³⁶ Tsí Davii ne, nuu é ntaā i e xntíi ña ña intóo dá itúvi ña, vata ó káka'an Xúva kō é vii ña. Dā xi'i ñá ne, dadíi kantú'xi ña ni ñata ña ne, tē'ū kúñu ña di. ³⁷ Ntá tsi kúñu Jēsuu é nantóto Xuva kō ne, ñá ni tē'u. ³⁸ Sá'a káka'án u ni ntō, tsí ntio ko é kūtuni nto, ení, tsí kuenta iña Jēsuu é kúvi vii Xuva kō kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. ³⁹ Ne, kuenta iña ñá di ne, un ntíi ntíi ña'a, ña é kuínti'xe i ña ne, nakate Xuva ko kuétsi ña. Tsí ña ni kúvi vii lei Muísee san nakate kuétsi kō; ntá tsi ñi Jēsuu ne, kúvi idé ña é ntuntoo kuétsi kō. ⁴⁰ Kuenta tsí vii nto vata koo é ña nto'ō nto vatā ó uve na'a ntáka'an ñá intóo di'na, ña ka'án naa Xuva ko, é káka'an:

41 Koto nto, un ntíí ntíí ntó ve, vata ó nto é kanantii ni'ni ña nto ne, koó dā kúdu'va nto vé te iní ntó nté koo vií u ne, kuan tsí koo kunaá nto. Tsí xu'ú ne, vií u uun nuu i e dóo ka'nu é ña kuintí'xe kue'en nto, kuān te ká'an ñá'a ni ntó tsí nuu é ntaā i. Kuan ó ka'an Xúva kō kidaā —ka'an Pablu.

42 Dā ntíi Pablu ni ña ntíi ní'i ñā ukún ña Israeé san ne, ntáka'an ñá'a san ni ñā:

—Vií nto da xe'e, ki'xí xtuku nto sábadu vité ve, kixntaa ntó ni ntí vata ó kantaa ntó vevii —ka'an ña.

43 Ne, dā ntíi ña ma ukún kán ne, títín ña Israee ni ña túku tatá, ña é dadíi tsi kuintí'xe i Xuva kō ne, kuntíkin ñā Pablu ni Bernábee. Divi ñā ne, ntáka'an ñā ni ñā'a san te ña tee dá'na ña é kuntíkin ñā Xuva kō, tsí divi ñā é xntíi ña ña.

44 É kuvi ūvi sabadú san ne, da kanií ñūú san náta'ka nuu ña é kiní ñā tú'un Xuva kō. 45 Kidáā né, iní ña Israeé san e vānchu'un títín ña'a ntoo ña ne, dóo kúne'u iní ña. Ēni ntu'u ña ka'an ntée ña Pablú ne, ká'an kīni ña iña ñá di. 46 Pablu ni Bernábee ne, ñá ni ū'ví kue'en ña é nantiko koó ñá ne, kaka'an ña:

—Di'na nto é ña Israee nto é kántio é ká'an ntí ni ntó tú'un Xuva kō, ntá tsi ña ncho kini nto tú'un ñā. Mii ntó ntádē kuení nto é ña te neé nuu á'vi nto é ní'i nto ntuví va'á nta'a Xúva kō. Dukuān ne, xio ki'ín ntí, kika'an ntódo ntí tú'un Xuva kō ni ña é ña te ña Israeé san. 47 Tsí kuān o dé kú've Xuva kō, kaka'an ñá ni kō:

É xtūví u o é vīin vata kaa uun ñu'u iña ñá xio ñuu, ña é ña te ña Israee, vata koo é na nākáku ña'a dá kanií ñūxivi, ka'an Xúva kō —ka'an Pablu.

48 Dā téku ña ntoo san, ña é ña te ña Israeé ne, náku'un dīni kue'én nima ñá, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu tú'un Xuva kō ne, un ntíí ntíí ña é nakaxnúu Xuva kō é ní'i ña ntuví va'á iña ña ne, kuínti'xe ntíí ntíí ña. 49 Kidáā ne, kue'en ní'i ña'a san tú'un Xuva kō. Kue'en ñā, ntáka'an ñā ni ñā'a san da mí'i ka mí ntaíka ña ñuú sa'a. 50 Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñā ni ñā'í, ña e dóo va'á ña'a, ña e dóo ntánuu iní i

Xuva kō, ni ñata, ña odo nūú ñuú san. Tsí'í ña diki ña é natēñu nuu ña Pablu ni Bernábee, é nantíi ña ña ñuú san. 51 Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, nakídi ña xáka dí'in ña vata koo é kūtuni ñá'a san é ña vá'a o ni ide ña ni ñā ne, dá kue'én ñá ñuú Iconiu. 52 Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, dóo dīni ña ntoo ña, tsi dóo nuu Espíritū Sántū nima ña.

14

Dá kakā'an ntódo Pablu ni Bernábee ñuú Iconiu

1 Dā xeé Pablu ni Bernábee ñuú Iconiú ne, kúk'ví ña ini ukún ña Israeé ne, eni ntu'u ña káka'an ntódo ña ni ñā'a san. Dōo vá'a ó kaka'an ña. Dukuān ne, vānchu'un títín ña Israee ni ñá'a é ña te ña Israeé di, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu. 2 Ntá tsi ió ñá Israee é ña ni kuínti'xe ña. Divi ñā nateñu nūú ña ña é ña te ña Israeé san ne, tsí'í ña diki ña é kadā kuení kini ña iña ña kuínti'xe i san. 3 Kidáā né, na'ā intóo Pablu ni Bernábee ñuú tsikan ne, ñá ni ū'ví kue'en ña é ká'an ntódo ña, tsí ini ña tsí Xuva kō kaxntíi ña ñā. Ntáka'an ña é kuān nte vá'a o dé Xuva kō ni kō. Xuva kō né, ntāda ntaa ña é káka'an ñá iña ña, tsí xe'é ña ntíi ñā é kūvi vií ña nuu i e dóo na'nu, e dóo kue'e kuenta kue'e ña. 4 Ntá tsi ña ntoo ñuu tsikán ne, ñá te dadíi tsi ó ntádē kuení ña; tsi ió ñá ne, ña Israee ntántikin ñá ne, ió ñá ne, pustrú san ntántikin ña. 5 Kidáā ne, ña Israeé san ni ña nguii sán ne, nātee tá'an ña xu'u ña ni ña odo nūu iña ña, é ntukū nuu iní ña nté koo nantó'o ña pustrú san ne, nté koo kue'é xuu ña ña di. 6 Ntá tsi kūtuni Pablu ni Bernábee ne, inu ña, kue'en ña ñuú Listra ni ñuú Derbe, ñuu é ntáduku ntée ñuú Licaunia. Kue'en ña ntíkō díñi ñuú san di, 7 ntaíka ña, ntáka'an ntódo ña tú'un va'á iña Jēsuu.

Dā xe'é xuu ña Pablu ñuú Listra

8 Ñuú Listrá ne, itúví uun ñatíi, ña natín dí'in i. E dúkuan káa ña nte da káku ña. Nté uun ito ña ni kivi kaka ña. 9 Na sá'a ne, tekú ña é káka'an Páblu. Pablú ne, ito vá'a vá'a ña ña ne, kūtuni ña tsí ñā kue'én iní ña intée ini ña é kūvi ntuvá'a ña. 10 Kidáā ne, un ntíi tsi káka'an Pablu ni ña:

—¡Nakuntísin! —ka'an ña.

Koó dā kaentíta ntaa ñatīi san nakuntítsi ña ne, eni ntu'u ña kaika ña. ¹¹ Dā íni ña'a san é kúvi idé Pablu ntavá'a ña ña ne, koó da vañi ña ntatín ña:

—¿É i'a xée úvi ña'a é uva kō é vē'xí nte e dukún kán ne, vata ntáa ñatīi ntáa! —ka'an ñá'a san é tū'ún Licau-nia ntáka'an ña.

¹² Ntáka'an ña é Bernábeé ne, ña uva ña, ña nanī Zeú ne, ntáka'an ña é Pablú ne, ña uva ña, ña nanī Herme, tsí ña é káka'an ntódo ña. ¹³ Kidáa ne, xée dutu úkun Zeu é tuví diñi ñuú kán. Xée ña, ntēka ña duntiki ni le'e é ntukutu lāa. Tsí ntio ña'a san é ka'nī ña duntiki san é kuē'é ña domēni iña pústrú san, tsí xuva ña, kuíni ña. ¹⁴ Ntá tsi dā kútuni Bernábee ni Páblu é ncho vii ña'a sán ne, nākatsin ña du'nu ña vata xkoó ini ña da dóo u'vi kakúvi ña ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña mé'ñu ña'a san ne, un ntii tsí ka'an ña ni ña:

¹⁵ —¿Nté kui kuān ó ntáde ntu nto? Nti'í ne, ñatīi ni'í ntí nto. É ve'xi nti é ká'an ntódo ntí ni ntō vata koo é xtuví mii nto é dótō tsi ntaintikin nto é ña kaidiá'vi vata koo é kuntikin ntó Xuva kō, ña kantíto. Ña ña de kú'vē ña vi'í antívi ni ñūxiví, ni ntute ñu'u, ni un ntí'í é ió da mí'í ka. ¹⁶ Ntuvia di'na ne, xé'e Xuva kō é kuntikin ñá'a da nēe ka itsi e ntío ña; ña ni ē'nté nuu ña. ¹⁷ Ntá tsi ña ni tsoo mii kue'en ña nto, tsi náñe'e ña nto é Xuva ntí'xe ko ña da é dóo vá'ā o dé ña ni ntō. Tsí kanakiiñ ña davi nte e dukún kán ne, kata'xi ña é kúvi é tata, kata'xi ña é kō'o é ká'xi ntó, kanaxnuu díní ña nima nto.

¹⁸ Sá'ā ka'án pustrú san ni ña. Ntá tsi dá kuetsi kúvi idé ña é'nte nuu ña é ká'ní ña'a san duntiki san kuenta iña ña.

¹⁹ Kidáa ne, xée ña Israee, ña vé'xi ñuú Antioquia ni ñuú Iconiu, tsí'í ña ña ña ña san é kuē'é xuu ña Pablu. Dā kúvi ne, kii ñu'u ña ña diñi ñuú san, tsí e xí'í ña, kuíni ña. ²⁰ Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, nataká nuu ña, ntáñi ntée ña ña. Kidáa ne, náakuntítsi Pablu, kú'vi'í xtuku ña má ñuú Lистра. Utén san ne, kué'en ña, ntuvi ña Bernabee, ñuú Derbe.

²¹ Dā kúvi ka'an ntódo ña tū'ūn va'á san ñuú Derbé ne, kúvi idé ña e dóo titín ña'a kuínti'xe ña Jesuu. Kidáa ne, ntíko kō ña, ita ntí'xin xtuku ña ñuú

Listra, ni ñuú Iconiu, ni ñuú Antioquia. ²² Ikān ne, nátsu'un ka'nu ña nima ña kuínti'xe i san, ntáka'an ña ni ña é ña ku tee dá'na ña é kuínti'xe ña Xuva kō ne, xé'e ña é kútuni ña tsí kue'e ió é nto'o ko ñūxiví a é xēe o mí kadē kú'vé Xuva kō. ²³ Kidáa ne, nakaxnúu ña ñatā, ña é kodo nuu é un é un xúkun ña kuínti'xe i. Ka'an ntá'vi ña, intóo ixu ña ne, dā ntáda ña ña kuenta ntá'a Tó'o kō, ña é intée ini ña.

Dā náxee xtúku Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia

²⁴ Kidáa ne, itā nti'xin ña, ntuvi ña, dá kanii ñuú Pisidia, xee ña ñuú Panfilia. ²⁵ Kué'en ña, kúka'an ntódo ña ñuú Pergé ne, dá kué'en ña ñuú Ataliá di. ²⁶ Ikān ñu'ú ña tun ntōo ka'nu, kué'en ña, náxee ña ñuú Antioquia, mí eka ña da táxnūu ña kuínti'xe i san ña é vii ña tsiñu é xe'e Xúva ko ña. Ne, é kúvi dé ntaa ntí'í ña tsiñu san. ²⁷ Dā ve tsi náxee ña ñuú Antioquiá ne, kána ña un ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i san é na nataká nuu ña ne, dá ntaa ña ni ña un ntí'í nté o dé Xuva ko ni ña, nté o xe'é ña itsi é kuínti'xe ña'a, ña é ña te ña Israee san di. ²⁸ Kidáa né, dóo na'a intóo ña ni ña kuínti'xe i san.

15

Dā xió junta iña ñá odo nuu iña ña kuínti'xe i ñuú Jerusaleen

¹ Ntuvia tsikán ne, xío ñatīi, ña e éka ñuú Judea, xee ña ñuú Antioquiá ne, ikān éni ntu'u ña ntánañe'e ña ña kuínti'xe i san, ntáka'an ña:

—Tē ntio nto nakáku nto nta'a Xuva kō né, da mii é tē'nte un siin kúñū é ixi nto, vata o xtúvi Muísee é vii o —ka'an ña.

² Ntá tsi Pablu ni Bernábeé ne, ña ni xkúntee iní kue'en tsí ña é ntáka'an ña tsíkan. Dukuān ne, ña kuínti'xe i sán ne, nakaxnúu ña Pablu, ni Bernábeé, ni uvi uní ka ení ña, ña kuínti'xe i di, táxnūu ña ña é kī'in ña ñuú Jerusaleen, kíkoto ña pustrú san, ni ñata, ña odo nuu iña ña kuínti'xe i san, tsíxe'e ña kuēnta iña i é káka'an ñá'a san é vii ña.

³ Kué'en ña kuínti'xe i san, kuntēka itsi ña ña. Dā ita ntí'xin ña ñuú Fenicia ni ñuú Samariá ne, ikān ntáa ña ni ña nté o kuínti'xe ña é ña te ña Israee san, é tsoo mii ña e kuínti'xe di'na ña ne,

eni ntu'u ña ntántikin ñá Xuva kō. Dā téku ña kuínti'xe i sán ne, dōo diní ña.

⁴ Dā xee Pablu ni Bernábee ñuú Jerusaleén ne, kué'en ña mí ntoo ña kuínti'xe i san, nī pustrú san, ni ñata, ña odo nūú iña ñá ne, dōo diní ña dá xee ña. Ikan tsī ntáa ña ni ña un nti'í nté o dé Xuva ko ni ñá. ⁵ Ntá tsi ió ña fariseu, ña kuínti'xe i, ntáka'an ña tsi da mií é tē'nté kúñū é ixi ña é ña te ña Israeé san, é da mií é káda ntaa ña lei Muísee di.

⁶ Kidáa né, mii tsī pustrú san ni ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i san, náaká nuu ña, ntánatíin ña nté koo ka'an ña. ⁷ Dā ku e ví'i ntánatíin ña ne, náakuntísi Pedru, kaka'an ña ni ñá:

—Ení, é ini nto tsi Xuva kō ne, nté dī'na nakaxnúu ña ko é ká'an u ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé san, tú'un va'á iña Tó'o ko Jēsuu vata koo é kuínti'xe ña ña. ⁸ Xuva kō ini ñá nima ko nté ntaa ne, náñē'e ñá kō tsi intée ini ña é kī'i ña ña'a, ña é ña te ña Israeé san, tsi xé'é ña é kunūu Espiritū Sántū nima ñá vata tsi o dé ña ni ko xo'ō dá kuínti'xe ko ñá. ⁹ Vevii ne, é ntudadii ña ni kō, tsi Xuva kō ntántoo ña nima ñá di dá kuínti'xe ña. ¹⁰ Vi'a ve ne, ¿nté kui kakini nteé ntó Xuva kō? Ña kúvi nakuido o ña'a san é kada ntaa ña un nti'í e xkoó ini o e xtúví ñata kō é víi o. Tsi nté ñata kō, nté xo'ō, ñá ni kútii o káda ntaa o. ¹¹ É ini nto tsi doméni tsi nakáku o nta'a Xuva kō ne, dóméni tsi nakaku ña é ña te ña Israeé san dí tē kuínti'xe ña —ka'an Pedru ni ña.

¹² Kidáa ne, diin diin tsi nakuntoo ña vata koo é kīni vá'a ña é ntáka'an Pablu ni Bernábee, é ntaa ña ni ña un nti'í nuú i e dōo na'nu é edé Xuva ko ni ña é ña te ña Israeé san. ¹³ Dā kúvi ntáa nti'í ña ne, eni ntu'u Sántiau kaká'an ña ni ñá:

—Kini nto ve é káka'an u ni nto, éni:

¹⁴ Ntáa Simuun Pedru ní kō nte o dé Xuva kō. Tsi nté dī'na xé'é ña itsi é ni'i ña é ña te ña Israeé san é va'á nta'a ña, ña é náakaxnúu ña é kuvi i'xá ña.

¹⁵ Sá'a né, vata tsi ó uve na'a nte dí'na dá ka'an ñá ka'an naa Xuva ko:

¹⁶ Da kidáa ne, nti'xi ú, naxtúví u uun i'xá Davii é vii ñá rei vata o dé Davii da itúvi ña.

¹⁷ Kidáa ne, un nti'í nti'í ña'a, ña é ña te ña Israeé,

ñá é nakaxnúu ú é kúvi ña iña ko ne, divi ña nantúku ñá kó é kuntikin ñá ko.

¹⁸ Sá'a káka'an Xúva kō;

nté dī'na tá'xi ña kútūnī ko tsi kuan kōo kuvi,

ka'an ñá ka'an naa ña kídaa.

¹⁹ Dukuān ne, ká'an ú tē ña nateñu nūu o ña é ña te ña Israeé san e xtúví mii ña é kuínti'xe dī'na ña vata koo é kuntikin ñá Xuva kō. ²⁰ Mii tsī é taxnuu o tūtú iña ña, ká'an o ni ñá é ñá ku ká'xi ñá kúñū kiti é intáa nteé xuva ña, ña inúu ini ña ne, ña vii ña é kini kaa ni ñad'í ne, ñá ká'xi ñá kúñū kiti é ña ni kii nti'í niñi i, nté niñi ti ña ká'xi ña. Sá'a tsi ká'an o é vii ña. ²¹ Tsi ini ña'a é kuān koo vii o nté ntúvi dī'na. Tsi dá mí'i ka ñuú ió ñá ntáka'an ntódo lei Muísee, tsi vata dá sábadu ntánakuā'a ña lei san má úkún ña Israeé san —ka'an Sántiau.

²² Kidáa ne, pustrú san ni ñatā sán, ni un nti'í nti'í ñá kuínti'xe i sán ne, íntēe ini ña é nakaxnúu ña uvi ña'a ení ña é kī'in ñá nī Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia. Nakaxnúu ña Juda Barsabaa ni Síla. Ntá sa'a ne, dōo na'nu ña'a ña iña ña kuínti'xe i san. ²³ Táxnūu ña tutú di é kī'in ni'i ña. Kaka'an tutú san:

“Nti'í é pustrú nti, ni ñata, ña odo nūú, ni un nti'í nti'í ñá kuínti'xe i ne, taxnúu nti ntiusi iña ení nti, ña é ña te ña Israeé, ña ntoo ñuú Antioquia, ni ñuú Siria, ni ñuú Cilicia di. ²⁴ Dā vé kutuní nti tsi ió ña'a, ña ñe'e ñuú mí ntoo nto, ña é náteñu nūu ña nto vata koo é nádamá nto é ntákuínti'xe nto. Ña tsikán ne, ntáka'an ña tsi da mií é tē'nte kúñū é ixi ntó, da mií é káda ntaa nto lei Muísee. Ntá tsi ña te nti'í ní taxnúu nti ña. ²⁵ Dukuān né, un tsi dē kuení nti é náakaxnúu nti uvi ña'a ení nti é taxnúu nti ña é kī'in ña ni Bernábee ní Pablu, ení kō, ña dōo kakuinima ko. ²⁶ Divi ña ne, ñá ni u'vī ni'i ña ntuvi iña ña, é kuān te na kuví ña kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

²⁷ Dukuān ne, táxnūu nti Júda ní Síla, é ká'an mí ña ni ntó, é nañē'e ñá nto un nti'í sá'a. ²⁸ Sá'a xío ntaa ini nti ní Espiritū Sántū, é ña vá'a o é nantó'o nti nto. Mii tsi nuú i sá'a é kantio é vii nto: ²⁹ Ña ká'xi nto kúñū kiti e xntáa nteé ña'a xuva ña; ñá ka'xi ntó niñi ti, nté kiti é ña ni kii vá'a niñi ti. Ná vii nto é kini kaa ni ñad'í di. Sá'a tsī é ká'an nti ni ntó: Te káda ntaa nto sá'a

ne, vá'a koo kuntōo nto”, ka'an nã ini tutú san.

³⁰ Kidáã né, kīi nã, kue'en nã mí táxnūu nã nã ñuú Antioquia. Dã náxee nã ikān né, kāna nã un ntíí ntíí nã kuínti'xe i san é na nataká nuu nã é kué'é nã nã tutú san. ³¹ Dã kúvi nakua'a nã tutú san ne, náku'un díní nima nã, tsi dóo vá'ā ó kaka'an. ³² Júda nī Sílā ne, nã ntáka'án naa Xuva ko dí ne, dōo nátsu'un ka'nu nã nima nã kuínti'xe i san, ntaxé'e nã nã itsi nté koo vií nã. ³³ Dã kú titín ntuyi ntoo nã ikān ne, nã kuínti'xe i san nátsu'un itsi nã nã, kaka'an nã ni nã:

—Va'a vá'a tsi kunú'u nto mí ntoo ení nto, nã táxnūu nto —ka'an nã.

³⁴ Ntá tsi Sílā né, ntío nã é kükuií ka nã, kutuvī nã ñuú Antioquia. Nã ni nū'u kantí'i nã. ³⁵ Pablu ni Bernábee dí ne, kántoo nã ni nã. Dōo titín ka nã kantóo nã é nakuā'a nã nã'a san, kaka'an ntódo nã tú'ūn Tó'o ko Jēsuu.

Dá kué'én Pablu, kúka'an ntódo nã e kúvi ūvi íto

³⁶ Dã kú titín ntuyi ne, kaka'an Páblu ni Bernábee:

—Kí'in xtuku ō, kikoto ní'ni o ení kō, nã kuínti'xe i san, da mí'i ká ñuu mí ñe'e o, íxka'an ntódo ō tú'ūn Tó'o ko Jēsuu. Kikoto ntódo ō nté o de nã —ka'an nã.

³⁷ —Kuvi ni —ka'an Bernábee—. Ntá tsi kunteka ō Juaan Marcú dí —ka'an nã.

³⁸ —Ñá'ā —ka'án Pablu—. Tsi divi nã né, tsoo mii nã kō dá ñe'e o ñuu Panfilia. Nã ni de ntaā nã tsiñu nã —ka'án Pablu.

³⁹ Kidáã ne, naa núu nã ntuyi nã ne, kīi nteé xio tá'an nã. Bernábee ne, kué'en nã, ntēka nã Juaan Marcú. Ñu'u nã tun ntóo ka'nu, kué'en nã ñuú Chipre. ⁴⁰ Pablú ne, nākáxnūu nã Sílā é kí'in ní'i nã nã. Kué'en nã, ntuyi nã, da kúvi ka'an ntá'ví ení nã iñā nã. Ntáka'an nã é na kūnuu mé'ñu, kūnuu dava Xuva ko nã. ⁴¹ Kidáã ne, itā nti'xin nã ñuú Siria ni ñuú Cili-ciá ne, ntánatsu'un ka'nu nã nima nã kuínti'xe i san.

16

Dá kué'en dádi Timoteu ní Pablu ni Sílā

¹ Pablú ne, xée nã ñuú Derbé ne, dá kué'en nã ñuú Listra. Ikān ne, nání'i nã uun nã'a, nã kuínti'xe i, nã nani Timōteu. Dí'i nã ne, nã Israeé ne, kakuínti'xe nã Jesuu. Uva nã ne, nã te nã Israeé nã, tsí nã griegu. ² Un ntíí ntíí nã kuínti'xe i, nã ñuú Listra, ni nã ñuú Iconiú ne, kaka'an nã tsi dóo va'á nã'a Timoteu. ³ Ntío Pablu é dádi kí'in nã ni nã, ntá tsi dí'na te'nte kúñū é ixi nã vata koo é nã kadá kuení kini nã Israeé, nã ntoo mí kí'in nã, tsí ini ntíí ntíí nã tsí uva nã ne, nã griegu. ⁴ Un ntíí ntíí ñuu mí kaita nti'xin nã ne, xé'e nã é kūtuni ení nã, nã kuínti'xe i san, tú'ūn e táxnūu pustrú san ni ñata, nã odo nūu iñā nã kuínti'xe i ñuú Jerusaleen, é kaka'an nã ni nã nté koo vií nã. ⁵ Dukuān ne, díí díí ka nã kue'én ini nã'a san kuínti'xe nã Xuva kō. Utén utén kakutitín nã kuínti'xe i.

Dã ini Pablu é kii dito úun ñatí, nã ñuú Macedonia

⁶ Nã ni xé'e Espíritū Sántu Itsi é kí'in nã, kika'an ntódo nã tú'ūn san ñuú Asia, tsí xio ñuu ntío nã é kí'in nã. Dukuān ne, ñuú Frigia ni ñuú Galacia ita nti'xin nã ne, ⁷ xée nã díñi ñuú Misia. Kidáã ne, ntío nã é kí'in nã nte ñuú Bitinia, ntá tsi Espíritū Sántu sán ne, nã ni ntío xtuku nã é kí'in nã ikān. ⁸ Dukuān ne, ído ntúú nã ñuú Misia, kúntíí nã ñuú Troa, mí kanaxee tún ntóo na'nu. ⁹ Niñu tsikán ne, xée nūú Pablu úun ñatí, nã ñuú Macedonia. Ntitsí nã, kaka'an nã: “Kí'xi kudii nto ñuú ntí, dá xntii ntō ntí”, ka'an nã. ¹⁰ Dá kuān o íni Pablú ne, xío ntií ntí é kí'in nti ni nã ñuú Macedonia, tsí kútuní nti tsí mii Xuva ko kākana nã nti é kí'in nti, kika'an ntódo ntí nī nã ntoo Macedonia tú'ūn va'á san.

Dã xéé Pablu ni Sílā ñuú Filipu

¹¹ Kidáã ne, ñu'ū ntí tun ntóo ka'nu ñuú Troa, kue'en ntáa ntí ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán, ñuu é nani Samōtracia. Utén san ne, xée ntí ñuú Neapoli. ¹² Da kidáã xéé nti ñuú Filipu, mí ntoo nã vé'xi ñuú Roma. Dívi ñuu é díí ka ka'nu é un ntíí ntíí ñuu é káduku ntée ñuú Macedonia. Titín ntuyi intóo ntí ikān. ¹³ Dã xee ntúvi iō dá'na ne, ntií ntí díñi ñuú san, kue'én nti díñi ntute ka'nu kán mí é dukuān xkoó ka'an ntá'ví nã'a san, kuíni nti.

Ikan tsí ñu'ú ntí, ntáka'an ntódo ntí ni ñadĩ'í, ña náta'ká nuu ikān, tú'ūn va'á iña Jesús. ¹⁴ Uun ña'a, ñá nanī Lidiá ne, ñuú Tiatira vé'xi ña. Doo ku'é'e kadiko ña. Ña sá'á ne, dōó kanuu iní ña Xuva kō. Xuva kō dé vitā ñá nima ñá vata koo é kinī ña é kākā'án Pablú ne, kuĩnti'xe ña. ¹⁵ Kidáā ítsi ntuté ña ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ña ne, kaka'an ñá nī ntí:

—Te kadē kuení nto é nuu é ntaa i e kuĩnti'xe kó Tó'o ko Jesūcristú ne, ki'xi nto, kixkúntōo nto nú vi'i kó kán —ka'an ña.

Xē'e kuétsi ña ntí é kuntōo ntí.

¹⁶ Uun ntuvi ñe'e xtúku ntí mí é dukuān xkoó ka'an ntā'ví ña. Dá kuē'én ntí itsi kán né, tā'án ntí ni ūn ta'nú kuetsī, ta'nú nuu é ña vá'ā nima í ne, dōo kue'é diu'un ni'í tun iña tó'o tún tsí kanakoto ntodó tun. ¹⁷ Tá'nu sá'á ne, íntikín tun ntí ne, koó da kākachu'u ntāa tún, kaka'án tun:

—Ñatí sa'á ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko, ña e dōo ka'nu ne, ntáka'an ñá ni kō nté koo nakáku o nta'a Xuva kō —ka'án tun.

¹⁸ Titín ntuvi kuan o dé tun, da nté ña ni kutí ká Pablú nima ña. Kidáā né, xkokōto ña, kaka'an ñá nī é ña vá'ā san é nuu nimá tun:

—Kuenta iña Jesúcristu, ntíin nimá tun —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntí é ña vá'ā san.

¹⁹ Tō'ó tun ne, dá kútuni ña tsí ña tuví ka nté koo ni'í ñá diu'ún ne, tīn ña Pablu ni Síla, íntēka ña ña nta'a ña tsíñu i un tsi nte me'ñú i kán. ²⁰ Ntāda ña ña kuenta ntá'a to'o, kaka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña Israee ñá ne, ntánatēñu nuu ña ña ñuú kō. ²¹ Tsí un ntí'í é vatā xkoó ini ña ñuú ña kán ntánañē'e ñá kō ne, ña kúvi vii o, tsí xo'ō ne, ña ñuú Roma o —ka'an ña.

²² Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña'a san ínchu'vi ñá ña ne, xé'e tō'ó san itsi é nantí ñá ña ne, dá natí nuu ña ña ntuku. ²³ Un vá'a tsi natí nuu ña ña ne, dá tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Tēe tsiñu ña ña kade kuenta xí'í vi'i útun é kuēnta tsí vii ña vata koo é ña ntíi ña. ²⁴ Ña kade kuenta xí'í vi'i útun sán ne, dē ntaa ña é kākā'án tó'ó san ne, tsú'un kutu ña Pablu ni Síla ūn tsi nte iní i kán ne, ini útun tsu'un ntido ña dí'in ña vata koo é ña kaka ña.

²⁵ Dā kú dava ñuú ne, ñu'u Pablu ni Síla, ntáka'an ntā'ví ña, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ne, ntaíni ntí'í ntí'í ña ñu'u kutū san. ²⁶ Dā nēni ña dá un vá'a tsi ntíi táan. Dá kaní vi'i utun san kantá nuu. Kidáā né, nākaan mí ūn ntí'í ntí'í xi'i vi'i utun sán ne, ntíi nuu ta'an ntí'í kadena é odō kútu dí'in ña ñu'u kutū san. ²⁷ Dá kidáā ntóto ña kade kuenta xí'í vi'i útun san. Dá kútuni ña tsí kantíi ntaa ntí'í xi'i vi'i útun sán ne, ura tsí i táva ña káa ña é ká'ni mii ña kúñu ña, tsí é ntíi ntí'í ña ñu'u kutū san, kuíni ña. ²⁸ Ntá tsi Pablú ne, un ntíi tsí ka'an ña:

—¡Ñá ku kuān xkoó de ntō! tsí ntí'í ne, i'a ñu'u ntí'í ntí —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, ña kade kuenta xí'í vi'i útun sán ne, íkan ña ñu'ú ne, kaxkainu ña kukí'vi ña iní vi'i utun kán. Koó da kání'í ña ínchíti ña nú dí'in Pablu ni Síla. ³⁰ Kidáā ne, nantíi ña ña vi'i útun sán ne, tsixe'e ña ña:

—Dívi ntō, ¿nté ntu koo vii u é nakáku ú nta'a Xuva kō? —ka'an ña.

³¹ —Kuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristú ne, nakaku ntó nta'a Xuva ko, ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i nto dí —ka'an ñá ni ñá.

³² Ne, ntáka'an ntódo ña ni ña tú'ūn va'á iña Xuva kó, ni ūn ntí'í ntí'í ña ntoo nú vi'i ña kán dí. ³³ Dívi tsi nīñú san ne, ña kade kuenta xí'í vi'i útun sán ne, nākate nuu ña mí ni'í kui'í Pablu ni Síla. Kidáā né, ítsi ntute ña, ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ña dí. ³⁴ Kidáā ne, kúxee ni'í ña Pablu ni Síla iní vi'i ña kán né, ikān xe'é ña é ká'xi ña. Dōo díní ña ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ña tsi e kuĩnti'xe ña Xuva ko vé.

³⁵ Dā tuví ne, táxnūu to'ó san mau é kúkoto ná te nantíi ña Pablu ni Síla.

³⁶ Kidáā ne, kākā'án ñá kade kuenta xí'í vi'i útun san:

—É tā'xi to'o ítsi é nantíi ú nto. É kúvi ntíi nto ve ne, vá'ā o vá'a tsi kuē'en nto —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Mí'í ntū? Tsi ntí'í ne, ña ñuú Romá ntí ne, dívi ña natí nuu ña ntí ntuku mé'ñu ña'a san dá vāta xntekú ku'vé ñá leí san iñá ntí. Dotō tsi tsú'un kutu ña ntí vi'i utun. Vevii ne, ntio ña é nantíi xu'ū ñá ntí. ¡Ñá'á! Na ki'xi mii ña, dá nantíi ña ntí —ka'an ña.

³⁸ Kidáā né, ntiko kōó mau san, kunú'u na ne, ntaa na ni tō'ó san é kākā'án Pablu. To'ó san ne, dōo

u'ví ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma.
³⁹ Kidáa ne, kué'en ña, kúnaka'nu ña
 iní Pablu ni Sílā ne, kidáa ne, nantíi ña
 ña, kaka'an ña:

—Vií nto da xe'e, ntii nto ñuú nti —
 ka'an ña.

⁴⁰ Dā ntíi ña vi'i utun sán ne, kúnū'ú
 ña nú vi'i Lidia. Ikān náataká nuu ña
 un ntíi ntíi ení ña, ña kuínti'xe i sán ne,
 nāxnuu ka'nu ña iní ña. Da kidáa ntíi
 ña, kue'en ña.

17

Dā itsú'un ña ñuú Tesalonica

¹ Kué'en Pablu ni Sílā, ita ntí'xin ña
 ñuú Anfipoli ni ñuú Apolonia, xée ña
 ñuú Tesalonica, mí tuví xúkūn ña Is-
 raee. ² Vata xkoó ini Pablú ne, ñe'e ña
 má ūkún kan ntūvi dá iō dá'na. Úni ito
 ñe'e ña é tíin ña ni ñā'a san, ³ kanañē'e
 ña ña mí uve na'a Tú'un Xuva kō
 nte dí'na é da mií é ntō'o Cristu, ña
 nakaxnúu Xuva kō ne, da mií é ntoto
 xtuku ña te xi'i ña. Kaka'an ña:

—Divi tsi Jēsuu é kākā'an nti ni ntō
 né, divi ña é Cristu ñá, divi ña é taxnuu
 Xuva ko ñā —ka'an ña. ⁴ Iō ñā Israeé
 san ne, kuínti'xe ña é kākā'an Páblu ne,
 kúdadā ñā nī Pablu ni Sílā. Nā te da
 dāi ñā griegu, ña é ntānuu iní i Xuva
 ko, ni ñadī'i, ña e dóo na'nu ña'a ne,
 kuínti'xe ña di. ⁵ Ntá tsi ña Israee, ña é
 ña ni kuínti'xe i ne, kūne'u iní ña ni ñā.
 Kidáa né, íde ña é náataká nuu natíi kini
 ntáa, na é dotō tsí ntāñi dú'xen nu á'ví
 kán. Náataká nuu na ne, dā nakutsú'un
 na da kaníi ñuú san. Kidáa ne, ínti'u
 na nú vi'i ña nani Jāsuun, ntánantuku
 nā Pablu ni Sílā é ntāda na ña kuenta
 ntá'a ña tsíñu i. ⁶ Ntá tsi ña ni naní'i
 na ña. Mii tsi Jāsuun, ni túku ení ña,
 ña kuínti'xe i san naní'i na. Ntāñū'u
 na ña, kue'en ní'i na ña nta'a ña tsíñu i
 san ne, koó da vāntiñi na ntáka'an na,
 ntátsi'i kuétsi nā Pablu ni Sílā:

—Ña sá'a ne, da kaníi ñūxivi a ntaíka
 ña, ntánakutsú'un ña ñā'a. Vevíi ne, un
 tsi nte í'a xee ñá ve ne, ⁷ Jasuún san
 ne, xé'e ña vi'i ña é kuntōo ña. E ntáde
 ña sá'a ne, dōo xíi kaa. Nā te kaiko
 ñu'u ña rei ñuú Roma, tsí ntáka'an ña
 é iō túku rei, ñā nani Jēsuu —ka'an na.

⁸ Un ntíi ntíi ña'a san ni ña tsíñu i
 san ne, dōo ítsu'un ña da téku ña sá'a.

⁹ Kidáa né, kí'i ña diu'un Jāsuun ni ña
 ntíi ní'i ña ne, nangáva ña ñā.

Dā intóo Pablu ni Sílā ñuú Berea

¹⁰ Dā kuáa ne, táxnūu ña kuínti'xe
 i san Pablu ni Sílā é na kī'in ñā ñuú
 Berea. Dā xee ñā ikān ne, kué'en
 xtūku ña má ūkún ña Israee. ¹¹ Ña
 Israee, ñā ntoo ñuú Bereá san ne, díi
 ka vita ini ña é ña ntoo ñuú Tesa-
 lonica, tsí ñā kue'en ini ña ntaíni ña
 Tú'un Xuva kō ne, utén uten nántuku
 ñā mí ūve na'a Tú'un Xuva kō da nté
 kutuni ñā tē nuu é ntaā i é kākā'an
 ñā ni ñā. ¹² Dukuan ne, dōó tíin ña
 Israee kuínti'xe ña, nī ña griegú di, tē
 tíi te ñadī'i, kuān te dóo na'nu ña'a
 ña ne, kuínti'xe ña di. ¹³ Ntá tsi dā
 kútuni ñā Israee, ñā ntoo ñuú Tesa-
 lonica, é kākā'an ntódo xtuku Pablu
 tú'un Xuva ko ñuú Bereá ne, xée ñā é
 nakutsu'un xtūku ña ña'a san. ¹⁴ Ntá
 tsi ña kuínti'xe i sán ne, ura tsí i táxnūu
 ña Pablu é na kī'in ña nu ntute ñu'u
 kan. Mii tsi Sílā ni Timōteu kántoo mií
 ña ñuú Berea. ¹⁵ Ña ixntéka itsi Pablú
 ne, kué'en ña ni ñā un tsi nte ñuú
 Atena. Dā ntíko kōo xtúku ña, kaka'an
 ñā nī Sílā ni Timōteu é na kī'in kantí'i
 ña, kíkuntōo ña nī Pablu.

Dā itúvi Pablu ñuú Atena

¹⁶ Nií dukuān tuví Pablu ñuú Atena
 é kantétu ña Sílā ni Timōteú ne, dōo
 dé kuení ña dá ini ña tsí ña ntoo
 ñuú Atená ne, da mií kue'en tsi sántu
 ntūvá'a naa iō iña ña. ¹⁷ Dōó kí'in
 itō ñe'e ña má ūkún kán é natíin ña
 nī ña Israeé san ni ūn ntíi ntíi ña'a,
 ña ntānuu iní i Xuva kō. Utén utén
 ñe'e ña nu á'ví kán dí, kaka'an ñā nī
 ña ntánataká nuu ikān. ¹⁸ Ikān ne,
 xío ña'a, ña ntántikin túku nchu'un iña
 ñā nani Epícurú ne, xío túku ña'a, ña
 ntántikin nchu'un é nani estoicu. Ña
 sá'a ne, ntáka'an ña:

—¿Neé ntu kaníi tú'un é kuān nte
 kaká'an ña? —ka'an ña.

Iō ñā ne, ntáka'an ña:

—Vata tē é tūkú xuva ncho nañe'e
 ñā kō —ka'an ña.

Tsí Pablú ne, kaka'an ntódo ña
 tú'un va'a iña Jēsúu ne, kaka'an ñā
 e ntóto xtuku ña dá xi'i ña. ¹⁹ Kidáa
 ne, ntánteka ñā Pablu, kue'en ní'i
 ña ña uun mí nani Areōpagu, mí é
 dukuān ntánataká nuu ñata ña odo
 nūu, ntaxé'e ña itsi ña ñuú i san.
 Tsixe'e ñā Pablu:

—Ká'an kúdií ntó, na kíni nti neé
 nchu'un xee é vexní'i ntó. ²⁰ Tsí ntíi'

ne, ñá te kãñe'e dikí nti é kãka'an nto, tsí tuku nchu'un é iní nti. Nañe'e kudii ntó nti nee é kani tú'un é kãka'an nto —ka'an ña.

²¹ Tsí ña ñuú Atena ni ña da xee ntóo ikãn né, da mii kué'en tsi nchó kini ña nee é dā ve kakuvi é natíin ña.

²² Kidáa ne, náakuntítsí Pablu mé'ñū ña'a san Areopagu kán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Divi ntō, ña ñuú Atena, é iní u tsí dōo iō xuva ntō e ntánuu iní nto. ²³ Dā itā nti'xin ú ñuú nto, kaito dītó u nee ntí'i nti'i iña nto e ntánuu iní nto ne, nāni'í ko uun nú naa kan mí ūve na'a kaka'an: “Iña xúva kō, ña e ñá ini o xoo ñá'a”, ka'an. Divi tsi xuva ntō, ña e ñá ini ntó ne, divi Xuva kō é kãka'án u ni ntō vevii.

²⁴ Tsí Xuva kō né, dē kú've ñá ñuxiví ni un ntí'i é iō. Divi ñā Tó'o e dukún kan ni ñuxiví a. Ña te ví'i mí de vá'a ña'a tuví ña. ²⁵ Nté ña túvi nee iña é kúvi kué'e o ñā, tsí ña tuví nee iña é kãtaan núu ña. Mii ña kãta'xi ña ntuvi iña ko ni tatsin é ta'ni o, ni un ntí'i é iō iña ko, xe un xé un ō.

²⁶ Uun tsi ñāni ko dé kú've Xuva ko un ntí'i ntí'i o é ntoo o da kaníi ñuxiví a. Mii ñā de kú've ña nté kaa ntuvi kuntuo o ñuxiví a nī mí'i ñuú kuntuo o, xe un xé un ō. ²⁷ Kuān o dé Xuva kō, tsi ntío ña é nantuku o ñā, un ntí'i ntí'i o, da nté koo é nani'í ko ña. Ntá tsi ña te nté sa ikā tuví ña, ²⁸ tsí divi ña ta'xi ña ntuvi iña ko, nī é kakantá nuu o, nī é tuví ō. Kuān ó uve na'a, kaka'an ñáta ntō, ña de vá'a tutú san, kaka'an ña: “Xo'ō ne, i'xá Xuva ko ō”, ka'an ña. ²⁹ Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva kō kúvi ō ne, ña kúvi kã'an o é Xuva ko da neé ka ntí'i, tē kaá kuaan, tē kaá kuí'xín, o xuu e ntáva'a naa ña'a vata ō dé kuení mii ña é vata kaa Xuva kō.

³⁰ Ntuvi di'na ne, dé ka'nu iní Xuva ko nī ña intóo kídaā e kuán o dé ña, tsí ña ni iní ña nté koo víi ña. Ntá tsi vevii ne, ntio Xuva kō é nadama ō nima káni kaa ko. ³¹ Tsi e xtúví Xuva ko ūun ntuvi é xntékú ku've ñá da kaníi ñuxiví. Tsí é nakaxnúu ña uun ñatíi, ña é xntéku kú've. É iní ó xoo ñá'a, tsí nantóto Xuva ko ñā dá xi'i ña —ka'an ña. Dukuan ō ka'án Pablu ni ña.

³² Dā téku ña'a san é kãka'án Pablu é ntóto xtuku uun ña'a é xi'i ñá ne, iō ña ntáxkuntée ña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Dá nte ūun ká tuku ntuvi ka'an ntó nī ntí sá'a —ka'an ña.

³³ Kidáa né, kī Pablu, kué'en ña. ³⁴ Iō ñá ne, kantíkin ñá Pablú ne, kuínti'xe ña é kãka'an ña. Uun ña'a ña ne, Dionisiu nání ña; tsiñu ña Areopagu. Uun ñadí'i, ña nani Damarí di ne, iō ka tuku ña'a kuínti'xe i di.

18

Dā itúvi Pablu ñuú Corintu

¹ Kidáa né, ntíi Pablu ñuú Atena, kué'en ña ñuú Corintu. ² Ikãn nání'i ña uun ñatíi, ñá Israee, ñá nani Áquila. Ñuu é naní Pontu vé'xi ña. Vata e ná'a xee ña, ntuvi ñá ñadí'i ña, ñá nani Prísila. Tsí e ntíi ña ñuú Italia da nakunú rej Claudiu ún ntí'i ña Israee san ñuú Roma. Kué'en Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne, ³ ikan tsí katúvi ña ni ñā. Dadíi tsi de vá'a ña ví'i doo, tsí divi tsi tsiñu ini ñá di. ⁴ Vata dá iō dá'na ne, kãñe'é Pablu má ūkún kan, kanañe'e ña ña Israee san nī ña é ña te ña Israee san di nté koo kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúcristu.

⁵ Dā xéé Síla ni Timōteu, é vē'xí ña ñuú Macedoniá ne, nguentúvi kaka'an ntódo Pablu tú'ūn va'á san, kaka'an ñá nī ña Israee san tsí Jesuú ne, divi ñā é Cristu, ñá nakaxnúu Xuva kō. ⁶ Ña Israee san ne, naa núu ña ni ñā ne, dōó kini ka'an ñá ni ñā. Dukuān ne, Pablú ne, nākidi ña doo ña vata koo é kué'é ña kuenta é ña te vá'a ō ntáde ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Kuenta iña mii nto ve te ña ní'i nto é vā'á nta'a Xuva kō. Xu'ú ne, ña túvi kuétsí ko, tsí é kãka'án u ni ntō. Ví'a ve ne, xio ñuú kí'ín u, kika'an ntódo ú ni tūku ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntíi ña má ūkún kãn, kué'en ña má ví'i ñá naní Justo, ña dōo kanuu iní i Xuva kō. Etsin tsi mí ntitsi xúkūn san tuví ví'i ña. ⁸ Ña odo nūu ini ukun, ñá naní Crispú ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúcristu ni ún ntí'i ntí'i ñavi'i ña. Ñá te da dīi ña'a, ña ñuú Corintú di, dá téku ña é kãka'án Pablú ne, kuínti'xe ña ne, itsi ntute ña. ⁹ Uun niñú ne, vata tsi tē ini Pablu é kãka'an Xúva ko ni ñā:

—Ná ku u'vī o é kã'an ntódon. Kuan tsí koo ka'an vata ō den, ¹⁰ tsí xu'ú kunuu mé'ñū ú o. Xōxó kuví víi i

ni o, tsi dóo iō ñá'a ko ñuú sa'a — ka'an Xúva ko ni ñā. ¹¹ Kidáā ne, uun kuia nte dáva kátúvi ña ñuú Corintu, nakuá'a ña ña'a san tú'un Xuva kō.

¹² Ntuvi tsikán ne, dā inúu ñá nani Gāliuun, de kú'vē ñá ñuú Acayá ne, nātaká nuu ña Israeé san ne, t̄in ña Pablu, kue'en ní'i ña ña nta'a ña tsíñu i ne, ¹³ ikān tsí'i kuétsi ña ña, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanañē'e ñá ña'a é kūnuu ini ñá Xuva kō, ntá tsi ña te vatā ó kaka'an lei san. Dōo xíi kaa é víi o é kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁴ Dā vata kani ntú'u Pablu ká'an ñá ne, di'na ña tsíñu ka'nu i Galiuún san kaka'an ñá nī ña Israeé san:

—Tē dí dóo xii kaa nti'xé nuu i é kanañē'e ña ne, kiní u é ntátsi'i kuétsi nto, ¿nté kui ña'a? ¹⁵ Ntá tsi ntō'ó ne, kūdii kuénta iña lei míi nto ntánāa núu nto. Mii nto kadā kú'vē ntó ve. Ná te xū'u é kāduku ntée ú sá'a —ka'an ñá ni ñā.

¹⁶ Kidáā ne, kīi ñu'u ña ña kí'i kán ne, ¹⁷ ña ntáñī ntée kán né, ntāva ntodó ña ñá odo nūu iña úkūn, ñá nani Sōstené ne, ikan tsí é'ni diín ña ña nuu ña tsíñu i san. Ntá tsi Galiuún san ne, ña ni íde ña kuenta.

Dā ntíko kōó Pablu ñuú Antioquía ne, kué'en ña kūka'an ntódo ña é kuvi ūni íto

¹⁸ Pablú ne, na'ā itúvi ña ñuú Corintu. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ēní ña ña kuínti'xe i san é nū'u xtúku ña ñuú Siria. Kánteká ña Prísila ni x̄i ña Áquila, kué'en ña. Di'na dá ntáka ña ñuú Cencreá ne, kūntíi tdu'u díki Pablu vata koo é kue'e ña kuenta tsí xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō. ¹⁹ Kidáā ne, ñu'u ña tun ntōó ka'nu, xee ña ñuú Efesú ne, ikān kantóo mii Prísila ni Áquila. Pablú ne, di'na dá ntaka ña ne, kué'en ña má ūkún kán é ká'an ñá nī ña Israeé. ²⁰ Ña Israeé san ne, ntáka'an ña:

—Vii nto da xe'e, kutuvī ká nto nī nti —ka'an ña.

Ntá tsi ña ni ntío Pablu. ²¹ Dā ntáka ña ne, kaka'an ña:

—Da mii é kantio é kutūví u ñuú Jerusaleen é kúvi viko. Te Xuva kō ntio ñá ne, nti'xi xtuku ú, ntixkoto ní'ni ú nto —ka'an ña.

Kidáā ne, nákunūu ña tun ntōó ka'nu da ntáka ña ñuú Efesu, kué'en

ñā. ²² Dā xee ñá ñuú Cesareá ne, di'na ñuú Jerusaleen ita nti'xin ña é ká'an ñá ntiusi ni ña kuínti'xe i sán ne, da kidáā ntíi ña, kue'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā kú t̄in ntuvi itúvi ña ikān né, eni ntu'ū xtuku ña ika ña. Ítā nti'xin xtuku ña ñuú Galacia ni ñuú Frigia é xntíi ña ña kuínti'xe Xuva ko, nātsu'un ka'nu ña iní ña.

Dá kakā'an ntódo Apolo ñuú Efesu

²⁴ Ntuvi tsikán ne, xée uun ñatíi, ñá nani Ápolo, ñuú Efesu. Ñuú Alejandria vé'xi ña, ntá tsi ña Israeé ña. Ña sá'á ne, dōo vá'ā ó kaka'an ña, kaka'an ntódo ña; dōo ini ña tú'un Xuva kō é ūve na'a nte dí'na. ²⁵ Dōo ini ñá nchu'un Xúva kō di. N̄i kue'én ini ña kaka'an ntódo ña ne, nuu é ntaā í un nti'í é kaka'an ñá iña Jesús, kuān te mii tsi é nakutsi ntute Juaan Bautista ini ña. ²⁶ Ná te kau'vī ña, kaka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé san. Dā téku Prísila ni Áquila é kaka'an ñá ne, kána xio ña ña ne, náñē'é ka ñá ña iña Xuva ko. ²⁷ Apoló ne, ntio ña é k̄'in ñá ñuú Acáya. Xíō ntaa iní ña kuínti'xe i san. Táxnūu ña tutú nta'a ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Acaya, na vā'á koo nakuetu ña Apoló san tē xee ña ikan. Dā xee ñá ñuú Acayá ne, dōo kue'e xntíi ña ña kuínti'xe i Jesuu, tsí dóo vá'ā o dé Xuva ko ni ñā. ²⁸ Tsí Apoló ne, dōo ini ña nté koo ka'an ñá nī ña Israeé san mé'ñū ña'a san, kanañē'e ñá ña tsí nuu é ntāa nti'xe i tsí Jesuú ne, diví ña é Cristú, diví ña é nakaxnúu Xuva ko ña é kodo nuu ñá, vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō nte dí'na.

19

Dā itúvi Pablu ñuú Efesu

¹ N̄i dukuān tuví Apolo ñuú Corintú ne, kué'en Pablu, ita nti'xin ña itsí rki uku kan, xée ña ñuú Efesu. Ikān nani'í ña t̄in kudii ña kuínti'xe i san. ² Pablú ne, kaka'an ñá ni ña, katsixe'e ña ñā:

—¿Inúu ntu Espiritū Sántū nima nto da kuínti'xe nto? —ka'an ña.

—Á te ña'a. Ntē vata kiní nti xoo é Espiritū Sántū —ka'an ña.

³ Kidáā né, katsixe'e xtuku Pablu:

—¿Neé ntu nchu'un e ini nto dá itsi ntute nto? —ka'an ña.

—Nchu'ün é kaka'an Juaan Baútista —ka'an ña.

⁴ Pablú ne, kaka'an ña:

—Tsí Juaán ne, nákutsi ntúte ña ña'a vata koo é kué'é ña kuenta é nādama ña nima kini kaa ña. Ntá tsi Juaán ne, kaka'an ñá te kuínti'xe ko uun ña'a, ña é dā ve vé'xi. Ña tsikán ne, e xée ña. Jesuu nani ña —ka'an ña.

⁵ Dā téku ña'a san é kaka'an ñá ne, itsi ntute xtuku ña, ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jéssuu. ⁶ Kidáā né, dā xntékú Pablu ntá'a ña dikí ñá ne, ínū Espíritū Sántū nima ñá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá tuku tú'ün e ñá ini ñá ne, ntáka'an ñá tú'ün é xe'é Xuva ko ñá. ⁷ É un ntí'i ñá ne, iō ñá te ūxuvi ñá'a ña.

⁸ Uni xóo ñe'é Pablu má ūkún ña Israee. Ná ni u'ví kue'en ña é ká'an ña. Kaka'an ntódo ña, kaka'an ña tsí Xuva kō né, ñi ñá é kadē kú'vē ña. Kaka'an ñá ni ñá é vā'á vata koo é kuínti'xe ña Tó'o ko Jéssuu. ⁹ Ntá tsi iō ñá ne, dōo ka'xi nima ña. Ña ni ntío ña kuínti'xe ña ña. Ntáka'an xení ña iña tú'ün va'á san. Kidáā ne, xio kue'én Pablu, tsóo mii ña ña ne, kántēka ña ña kuínti'xe i san, kue'en ni'i ña ña nú vi'i skuela mí nakuā'a ñá nani Tiranú ne, ikán natín ña ni ñá utén uten. ¹⁰ Uvi kuíá é kuān o dé ña. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo da kaníi ñūú Asia, tē ña Israee, tē ña é ña te ña Israee ne, tēkú ña tú'ün Tó'o ko Jéssuu. ¹¹ Xuva kō ne, xé'e ñá é kúvi vií Pablu nuu i e dōo na'nu é nté uun ito vata kiní ña'a é kuān koo kúvi. ¹² Ntáñe'e ni'i ñá'a san da nēé ka doo é tñn nta'ā Pablu, te doo dúkūn, o tē doo núu ne, ntáxé'e ña ña nchokuví san ne, ntuvá'a ña. Ntíi ntíi é ña vā'á é ñū'u nima ñá di.

¹³ Ntúvi tsikán ne, iō ñá Israee é ntaíka ña, ntánatava ña é ña vā'á é ñū'u nima ñá'a san. Ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jéssuu dá natavā ñá ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña Jéssuu, ña é kaka'an ntódo Pablu iña i, ka'án u ni ō: ¡Ntín nīma ña! —ka'an ña.

¹⁴ Du'va ō dé u'xe éni, i'xá dutu ñá odo nūu iña ñá Israee, ñá nani Ēseva. ¹⁵ Uun ntúvi ne, nantíko kōo é ña vā'á san:

—Xu'ú ne, iní u xoo e Jéssuu. Iní u xoo é Pablú di. Ntá tsi nto'ó ne, ¿xóo ntu ña'a nto? —ka'an.

¹⁶ Kidáā ne, kúdiin ñá ñu'u é ña vā'á san nima í, ntāva ntodó ña ñatíi, ña u'xe ñá'a san. Kúvi dé e ña vā'á sán ni ñá ni'i kuí'i ñá ne, koó dā ntántíi ña kíi ña nú vi'i ñá. ¹⁷ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Efesú, tē ña Israee, tē ña é ña te ña Israee ne, kútuni ñá nte o kúvi ne, dōo u'ví ña ne, dōo vā'a ka'an ñá iña Tó'o ko Jéssuu.

¹⁸ Ná te da dīi ña kuínti'xe i xee ña é nāñá'ma ña kuétsi ña mē'ñú ña'a san. ¹⁹ Ná te da dīi ñá tātán xee ñá di. Xee ní'i ña tutu é ntánakoto ntodó ña. Kidáā né, ē'mi ña tutú san mé'ñú ña'a san. Kántē'ví tutú san nté kaa xee tá'an xá'vi i ne, ínū á'vi te ūvi díko u'xi miil diu'un kuí'xin. ²⁰ Dukuān ne, ñá te da dīi ña'a kuínti'xe ña tú'un Xuva kō, tsi kútuni ña tsí Xuva kō né, dōo iō ntíi tú'ün ña.

²¹ Rkontúví dá ita ntí'xin sá'ā ne, kaka'an Pablu é kī'in ña, kikoto ni'ní ña ña ntoo ñuú Macedonia ni ñá ntoo ñuú Acaya nté o de ña ne, dá kī'in ña un tsi nte ñuú Jerusalem.

—Tē ntáka ú ñuú Jerusalem ne, kuétsi é kī'in u ñuú Roma —ka'an ña.

²² Kidáā ne, táxnūu ña uvi ña'a, ña é xntíi ñá, ñá nani Timōteu ni Rastú ne, odo nuū ñá, kue'en ña ñuú Macedonia. Níi dukuān kúkuíi ka Pablu itúvi ña ñuú Asia.

Dā itsu'un ña ñuú Efesu

²³ Ntúvi tsikán ne, kuvi du'xen kuénta iña tú'ün va'á iña Jéssuu. ²⁴ Tsí uun ñatíi, ñá nani Dēmetriú ne, káa kuí'xin kade tsiñu ni'i ña, kantavá'a naa ña xúkūn kuétsi vata ntáa xúkūn santu é naní Diana. Titín ña'a ntáde tsiñu ni'i ña ne, kué'e diu'un ntáni'i ña. ²⁵ Demetriú ne, kána ña ña ntáde tsiñu ni'i ña ni un ntíi ñá'a, ña ntáde tsiñu sá'a. Nataká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ñi ña ne, ini ntó tsi dōo va'á ntúvi iña ko é ntáde o tsiñu sá'a.

²⁶ Ntá tsi é kútuni nto tsí kaika uun ñatíi, ñá naní Pablu, kaká'an ntódo ña, kaka'an ñá tsi santu é ntavá'a nā ña'a ne, ñá tē nuu é ntaa i é Xuva kō. Ne, kúvi idé ña e dōo titín ña'a kuínti'xe ña é kaka'an ña. Ná te da mii tsi ñuú ko, tsí da kaníi ñūú Asia. ²⁷ Sá'ā né, dōo xii kaa; tē ña'a ne, ntíi tsiñu kō. Ná te da mii tsi tsiñu kō dí, tsí díi kō Dianá di ne, ñá kuiko ñu'ú ká

ña'a xúkun ñā. Tsí dí'i kō né, dōó ka'nu ñā'a ñā. Da kaniñ ñūú Asiá ne, da kaniñ ñūxivi ntaíko ñu'u ñā'a san ñā —ka'an ñā.

²⁸ Dā téku ñā'a san é kākā'an ñā ne, dōo kúdiin ñā. Un tsi vāntiñi ñā ntákachu'u ñā, ntáka'an ñā:

—¡Dōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñūú Efesu! —ka'an ñā.

²⁹ Kidāā né, tññ ñā uvi ñā'a, ñā ñūú Macedonia, ñā íka dadñ nī Pablu, ñā nanī Gayu ni Áristarcú ne, ntaíñu'u kaduun ñā ñā ini nto'o mí náta'ká nuu ñā'a. ³⁰ Pablú ne, ntio ñā é k'í'vi ñā dí é kākā'an ñā ni ñā'a san, ntá tsi ñā ni ntio ñā kuínti'xe i san é k'í'vi ñā. ³¹ Uun ñā'a ñā vá'a tiñ ni'í ñā, ñā odo nūu ñūú Asia dí ne, táxnūu ñā tutú nta'a Pablu é ñā ku k'í'vi ñā íkān. ³² Un tsi vāntiñi ñā'a san, ntákachu'u ñā ne, é tūku e túku nuu i ntáka'an ñā. Dōo titñ ñā ne, ntē ñā ini ñā nee tsiñu náta'ká nuu ñā. ³³ Kidāā ne, ñā Israeé san tsí'í ntido ñā uun ñā'a, ñā nani Alējandru, é na kākā'an ntódo ñā ni ñā'a san. Alejandrú san ne, kade ñā nta'a ñā é diin diin tsi na kuntōo ñā'a san, tsí ntio ñā nada'an ñā ñā Israeé san. ³⁴ Ntá tsi dā kútuni ñā'a san tsí Alejandrú ne, ñā Israeé ñā ne, koó da vāntiñi ñā ntákachu'u ñā. Úvi ūra ntákachu'u ñā, ntáka'an ñā:

—¡Dōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñūú Efesu! —ka'an ñā.

³⁵ Kidāā né, kūvi dé strivanu, intóo kadin ñā'a san. Ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Ō ñā ñūú Efesu, kini nto é kākā'an nti ni ntō. Ini ntí'í ntí'í ñā'a tsí ñūu ko Éfesú ne, kaduku ntée ñūu ko é vii ó kuenta xúkun iña dí'i kó Diana, ñā é dōo ka'nu, é vii ó kuenta sántu ñā é kō'xó e dukún kán. ³⁶ Xōxó kuvi ka'an i te ñā'a. Dukuān né, diin diin tsi kuntōo nto. Dí'na kada kuení nto nté koo vii nto. ³⁷ Tsí ñatí'í sā'a, ñā é vēxní'í ntō ne, ñā ni kākā'an kīni ñā iña dí'i ko. ³⁸ Tē nee iña é tsí'í kuétsi Demetriu ni ñā ntáde tsiñu ni'í ñā ne, kantí'í vi'í me'ñū kán; ntoo ñā ntáxntékú kū've. Na k'í'ín ka ñā, kika'an ñā nī ñā tsiñu i te nēé nuu i tsi'í kuétsi ta'an ñā. ³⁹ Tē neé ka tuku nuu i é ntio nto ka'an ntó ne, kuvi ka'an nto dá kōo junta. ⁴⁰ Tsi dōo ío kuenta te kūdiin ñā tsiñu ka'nu i ñūú Roma é kuān ó de ō. Tsí du'xen iña ñā tsiñu ka'nu i ntáde ō vevii, kuiní ñā. ¿Neé ntu ka'an o ni ñā te tsixe'e

ña kō nté kui vāntiñi ntu o ntóo ō i'a? —ka'an ñā. ⁴¹ Dā kúvi ka'an ñā ne, nantáka ñā ñā'a san, kunú'u ñā.

20

Dā itúvi Pablu ñūú Macedonia ni ñūú Grecia

¹ Dā intóo kadin ñā'a sán e dōo itsu'un ñā ne, Pablú ne, kāna ñā ñā kuínti'xe i san é kué'e ñā ñā itsi. Kidāā né, nānume ta'an ñā ne, dā ntí'í ñā, kue'en ñā ñūú Macedonia. ² Dā mí'í ká ñūu mí kaika ñā ne, dōo kaka'an ñā ni ñā'a san vata koo é kí'í nima ñā. Kidāā ne, xée ñā ñūú Grecia. ³ Uni xōó katúvi ñā ikān. Kidāā né, ntio ñā é ku'un ñā tun ntóo ka'nu é nū'u ñā ñūú Síria dá kútuni ñā tsí ntántukū nuu ini ñā Israeé san. Dukuān ne, ntíko koō ñā itsi ñūú Macedonia, kunú'u ñā. ⁴ Titñ kudí'í ñā'a kue'en ni'í ñā dí. Kue'en ní'í ñā Sopater, i'xá Piru, ñā ñūú Berea; ni Arīstarcu ni Ségundu, ñā ñūú Tesalonica; nī Gáyu, ñā ñūú Derbe; ni Timōteu; ni Tiquicu ni Trófimu, ñā ñūú Asia. ⁵ Odo nuu ñā, kue'en ñā ñūú Troa ne, ikān intétu ñā ntí. ⁶ Nti'í ne, dā inú kava viko é ntaé'xi ñā tañú'u dukuān ne, ntíi ntí ñūú Filipu. Nū'ū ntí tun ntōo, kué'en ntí. Dā kúvi ū'un ntúvi ne, xee ntí, nāni'í ta'an ntí ñā ñūú Troa. Ikān ne, uun vité intóo ntí.

Dā itúvi Pablu ñūú Troa

⁷ Kuaá sabadu náta'ká nuu ntí'í ntí'í ntí é nakatsin dava ntí tañú'u, vatā o dé kú've Tó'o ko Jesūcristu. Pablú ne, kuan tsí ó kaka'an ntódo ká ñā dá ku davā ñūu, tsí ntaka ñā tevāa san. ⁸ Kué'e ñū'u ka'í'xi ini vi'í nínu kán mí náta'ká nuu ntí. ⁹ Uun natíi, ná nani Eúticu ne, ntéku na ventana kan. Dā dōo na'a kaka'án Pablú ne, xee nā ma'na ne, uun ito tsi kídina. Kidāā ne, kó'xo na un tsi nte ñū'u kán. Tsí vi'í sán ne, úni ōdo ntí'í ta'an. Dā ínaki'í ñā na ne, e xí'í nā. ¹⁰ Pablú ne, nūu ñā mí tuví na ne, katavi ntódo ñā na, nānume ñā na ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—Ñá ku dē kuení nto. ¡Kantíto na! —ka'an ñā.

¹¹ Kidāā ne, kúxēe xtúku Pablu má vi'í nínu kán ne, dā nakatsin dava ñā tañú'ū san, da e'xi ñā ne, dá kakā'an ntódo xtuku ñā un tsi da nté tuvi. Da kidāā ntáka ñā, kunú'u ñā. ¹² Ñā'a sán

ne, kunu'u ní'i ña natíi san, ntūka'nu iní ña tsí kantító na.

Dā ntáka ña ñuú Troa, kué'en ña ñuú Miletu

¹³ Ntí'í ne, odo nūu nti, naku'ún nti tun ntōo, ñé'e ntí ñuú Asuun. Pablú ne, dī'ín ña kaika ña. Nakunúu ña tun ntōó san té xee ña, ká'an ña. ¹⁴ Nāni'í ta'án nti ña ñuú Asuún ne, ikān nakú'un dadii ntí ni ña tun ntōó san, dá kué'én nti ni ña ñuú Mitilene. ¹⁵ Tévéá san ntíi ntí, kue'én nti, ído ntūú nti ñuú Quio. Tévéá xtuku ne, xéé ntí ñuú Samu. Íntōo da'na ntí ñuú Trogiliu ne, dá tevāa xéé nti ñuú Miletu. ¹⁶ Ntio Pablu é kuído ntúu ña ñuú Efesu váta koo é ña kukuíi ña ñuú Ásiā, tsí ntio ña é kantí'i xee ña ñuú Jerusaleen, váta koo é kutuví ñá te kūvi viko é kaka'an ñá Israee é viko é kanakué'e ña sintiá'vi iña é tāta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ni ñatā, ña ñuú Efesu

¹⁷ Dā xéé nti ñuú Miletú ne, taxnūu Pablu tú'ún é kī'xi ntíi ntíi ñata, ña odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Efesu. ¹⁸ Dā xee ñatā sán ne, kaka'án Pablu ni ña:

—Íni nto nté o dé u é tuví u ni ntō nté ntūvi dá xee ú ñuu Ásia ā. ¹⁹ Tsí kuenta iña Xúva kō kade tsiñu u. Ná te ká'nu ncho vií u. Iní nto nté kaa ntute nūú ko éti ú kuenta iña ntó ne, nté o ntó'o kó nta'a ña Israee san dá ntúku nuu iní ña nté koo vií ña nī ko. ²⁰ Ná te ni dē vīni u é ká'án u ni ntō nee ntí'i ntí'i é kántio é kūtuni nto. Tsí kanakuá'á u nto mé'ñū ña'a ne, nú vi'í mii nto nakuá'á u nto di. ²¹ Dadii tsi kaka'án u ni ñá'a, te ñá Israee, te ña é ña te ña Israee ñá ne, na xtuví mii ña é kīni kaá ne, na vií ña é vā'a. Kaka'án u ni ña te kuínti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu. ²² Vi'a ve ne, da mii é kī'ín u ñuú Jerusaleen, kaká'an Espíritū Sántu nī ko. Ntē ñá iní u nté koo kuví ko íkan tē xee u. ²³ Divi tsí é dā mí'í ká ñuú kañé'é u ne, kata'xi Espíritū Sántū é kūtuní ko tsí da mii é ntó'o kó, da mii é xnuu kutu ñá kó vi'í utun te xéé u ñuú Jerusaleen. ²⁴ Ntá tsi ña té iní kuān té kuví u, te kāda ntāa ú tsiñu e tá'xi Tó'o ko Jēsuu é vií u: divi tsi tsiñu ko é kaka'an ntódo u tú'ún va'á iña Xuva ko e dóo kakuinima ñá kō.

²⁵ Divi ntō ne, é kaka'an ntódo u ni nto iña Xuva ko, nté koo kuntoo o

ntā'a ñá ne, iní u tsí ña kiní ka nto kó ñuxiví a. ²⁶ Dukuān ne, kini vá'a nto é kaka'án u ni ntō, tsí nté uun nto ña kuví ká'an nto te ña ni de ntāa ú iña nto. ²⁷ Tsí ña te ni dé vīni kue'én u é ká'án u ni ntō é un ntí'í é kaka'an Xúva kō. ²⁸ Kuenta tsí vií ntō kúñu nto ni ūn ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é tá'xi Espíritū Sántū é divi nto kodo nuū ntó iña ña. Vií nto vatā ó de paxtu é kade ña kuenta á le'ntu ña. Kuenta tsí vií nto un ntíi ntíi ña kuínti'xe i Tó'o kō san, tsí niñi mii ña éti ña kuenta iña ña dá xi'i ña. ²⁹ Iní u tsí rkontuvi dá ntaka ú ne, kī'xi ña'a é nakutsu'un ña nto, vata tsí ó de xteé, kiti diin, é ña te kántuntá'ví iní ti a le'ntú san. ³⁰ Iō ñá'a iña ntó di ne, kuān koo vií ña di. Tsí ka'an ñá dovete é ntio ña é kintikín ña kuínti'xe i sán ña. ³¹ Kuenta tsí vií nto é ña kani nta'ví ña nto. Ná ku kúnáa iní ntó tsí xu'ú ne, uní kuía katúvi u, nakuá'a ú nto nte ntúvi nte níñu ne, ñá te un siin ntute nūú ko éti ú kuenta iña ntó xe un xé un ntō.

³² Vi'a ve né, kuntoo ni'i nto Xuva kō. Kuntoo ni'i nto tū'un va'á san é kaka'an ñá di. Tsi dóo kaidiá'vi tú'un Xuva kō é kūtú've nto, vata koo é nī'i nto é vā'a é kāduku ntée i'xá Xuva kō, vata koo é dadii kuvé ta'an nto ni ūn ntíi ntíi ña é nakaxnúu Xuva kō é kūvi i'xá mii ña. ³³ Xu'ú ne, ñá tē ni ntío ko nee iña, o diu'ún ne, o doo vá'a iña ña'a. ³⁴ Iní nto tsí mii ú dé tsiñu ú vata koo é nī'í ko nee iña é ntio kó, nee iña é ntio ña ntíi ni'í ú di. ³⁵ Dukuan tsí o dé u vata koo é nañé'é u nto nté koo vií nto. Tsí te kuan kōo ne, kuví xntii o ta'an kō nee é kataan nūu ña. Tsí naka'an ko tú'un é kaka'an Tó'o ko Jēsuú ne: “Díi díi ka díní ña kaxe'é san é ña kanakí'i san”, ka'an ña. —Sá'ā ka'án Pablu ni ña.

³⁶ Dā kúvi ka'an ñá ne, ínchiti ñá, kaka'an ntá'ví ña ni ñatā san. ³⁷ Ēku ntíi ntíi ña. Kidáā né, nanume ta'an ña nī Pablu, e'xí ña xu'u ña. ³⁸ Dōo u'vi kúvi ña tsí kaka'an ña tsí ña kiní ka ña ña. Kidáā ne, kue'en ní'i ña Pablu un tsi nte mi túvi tun ntóo san.

21

Dá kué'én Pablu ñuú Jerusaleen

¹ Dā tsóo mii tā'an ntí ni ñatā, ña ñuú Efesú san ne, nakú'ún ntí iní tun ntōó san é kī'ín nti. Kue'en ntāa ntí ñuu é naní Koo. Uun ká tuku ntuví xéé nti

ñuú Ródā ne, da xeé ntí ñuú Patara.
² Ikān nání'í ntí uun tun ntōo é kí'ín ñuú Fenicia. Nú'ū ntí tun ntōo san, kue'én ntí. ³ Dā kí ditó ntí ñuú Chipré ne, ido ntūú ntí diñi datsin ntí ne, dá kué'én ka ntí ñuú Siria. Dā xeé ntí ñuú Tirú ne, ikān itúvi da'na tun ntōo san vata koo é natavā ña xidō san. ⁴ Ikān nání'í ntí ña kuínti'xe i Jesuú ne, dadíi intóo ntí ni ña ūun vite. Un ntíi ntíi ña ntáka'an ñá nī Pablu:

—Ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen — ka'an ña.

Tsi é xe'e Espíritū Sántū san kútuni ña te dóo nto'o Pablu te kí'ín ñá ikān. ⁵ Ntá tsi da xee tá'an ntuvi ne, ntíi ntí, kue'én ntí. Íntēka itsi un ntíi ntíi ña'a sán ntí ni ñadi'í ñá ni i'xā ñá, íntēka ña ntí nte diñi ñuú kán. Dā xeé ntí ni ña diñi ntute ñu'u kán ne, ntánchití ntí, ntáka'an ntá'ví ntí. ⁶ Kidáā né, nānume ta'an ntí ni ñá. Dā náku'ún ntí iní tun ntōo san ne, kúnū'ú ña'a san.

⁷ Ntíi ntí ñuú Tiru, kué'en ntí ñuú Tolemaida. Ikān ixkoto ní'ni ntí ení kō, ña kuínti'xe i san. Uun ñuú kantōo ntí ni ñá. ⁸ Dá tevāá ne, ntíi ntí, kue'én ntí ñuú Cesarea. Ikān ñe'é ntí nú vi'í Fēlīpe, ña kaka'an ntódo tú'ūn va'á san. Dīvi ñá é nakaxnúu ña da nakaxnúu ña u'xe ñá'a, ña é xntíi san. ⁹ Ió kimi dióko ñá, ta'nú ña ni tánta'a, ta'nu ntáka'an náa Xuva ko. ¹⁰ Dā kú titín ntuvi ntoo ntí ikān ne, xée uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Judea, ñá nani Āgabu. Ña ka'án naa Xuva ko ñá di, tsí kaxé'e Xuva ko kútuni ña nté koo kuvi. ¹¹ Dā xee ñá mí ntoo ntí ne, kí'í ña nguenuu í'xi Pablu, ki'ní nuu ña nta'a ña ni di'ín ña, kaka'an ña:

—Kaka'án Espíritū Sántū tsí kuān koo kuvi tó'o nguenuu sá'a, tsí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleen ne, kuān koo ki'ní ña ña ne, dá ntāda ña ña kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

¹² Dā téku ntí é kaka'an ñá ne, un ntíi ntíi ntí ni ña ntoo ikān ne, ntáka'án ntí nī Pablu:

—Vií nto da xe'e, ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'án ntí.

¹³ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntánti'i iní nto kuenta iñá ko? Tsí dóo u'vi kúvi ko é kuān ó ntáka'an nto. Vevii ntíká nimá ko. Xu'ú ne, é iō tu've ko. Ñá té ini,

kuān té koo kútu u, kuān té kuví u ñuú Jerusaleen kuénta iña Tó'o ko Jēsuu —ka'an ña.

¹⁴ Dā ña ni kuvi vií ntí ni ñá ne, ñá ni ká'án ka ntí. Mii tsí é kaka'án ntí:

—Nā kuvi nee iña é ntio Xuva ko —ka'án ntí.

¹⁵ Kidáā ne, natsoo vá'a ntí iñá ntí, dá kūntáa ntí nī Pablu ñuú Jerusaleen.

¹⁶ Dadíi kue'én ntí nī ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cesarea. Kue'en ní'í ñá ntí nú vi'í mí kuntōo ntí, vi'í ñatíi, ña vé'xi ñuú Chipre, ñá nani Nāsuun. Dīvi ñá ne, nté ntūvi di'na kuínti'xe ña Jesuu.

Dá kué'én Pablu, kúkoto ní'ni ña Jacóbo

¹⁷ Un ntíi ntíi ta'an ko, ña kuínti'xe i sán ne, dóo diní ña dá xeé ntí ñuú Jerusaleen. Dōo vá'a o dé ña nī ntí.

¹⁸ Dā kúvi uvi ntúvi ntoo ntí ne, ñe'é ntí nī Pablu, ixkoto ní'ni ntí Jacóbo. Ikān ntoo ntíi ntíi ñata, ña odo nūú san di. ¹⁹ Pablú ne, kaka'an ñá ni ñá ntiusi ne, dá kantaa ña ni ñá é un ntí'í é xe'é Xuva kō e kúvi idé ña mé'ñū ña é ña te ña Israee. ²⁰ Dā téku ña é kaka'án Pablú ne, dóo ntákaku ní'í ña Xuva kō. Kidáā ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Ini ntó, eni, tsí ña te nté kaa miil ta'an ko ña Israee é kuínti'xe ña Tó'o ko Jesūcristu. Un ntíi ntíi ñá ne, ntáka'an ñá tsi da mií é káda ntaa o lei é xtúví Muisee. ²¹ Tsí é téku ña tsí dīvi ntō né, kanakuā'a nto ña Israee é ntoo xio ñuu é ña kantío é káda ntaa ña lei é xtúví Muisee, é ña kantío é ká'nté ña kúñū é ixi i'xá ña ne, é ña kantío é vií ñá vata xkoó ini o di. ²² Vi'a ve ne, ¿nté ntu koo vií o ve? Tsí da mií é nataká nuu ña tē kútuni ñá tsi é xeé nto. ²³ Sá'a vií nto: I'á ntoo kimi ñatíi, ña é xe'é xu'u i Xuva kō tsí iō é vií ña. ²⁴ Kué'en ní'í nto ñatíi sa'a é dadíi ntuntoo nto ni ña nta'a Xuva kō. Xntíi nto ña nēe kataan núu ña di, vata koo é kúvi kuntíi diki ña. Dukuān koo kútuni ntíi ntíi ña'a san tsí ñá tē nuu é ntaā i é ntáka'an ñá iña nto. ²⁵ Kutuni ñá tsí dīvi ntō ne, kade ntaa ntí'í nto lei san. Ña kuínti'xe i san, ña é ña te ña Israee ne, e táxnūu ntí tutú nta'a ña te mii tsi sá'á é ña kuvi vií ña: ñá ká'xi ñá kúñū é xntáa ntéé ña'a san nú nā ña; ñá ká'xi ñá ñiñi kítí; ñá ká'xi ñá kúñū kítí é kué'ne; ñá vií ña é kini kaa ni ñadi'í tá'an ña. Sá'a tsi kaká'án ntí

ni ñā é ña vii ña —ka'an ñátā san ní Pablu.

Dā t̄in ña Pablu má ūkún ña Israeé san

²⁶ Kidāā ne, kue'en ní'i Pablu kimi ñá'a, ñatíi san. Utén san ne, dadii ntúntoo ña ni ña ntā'a Xúva kō ne, da kí'vi ña ini ukún ka'nu é kuē'é ña kutuni dutú san nté kaa ntuvi da nte te kuvi ntúntoo ña, tsí da kidāā kā'mi ña kití nú nāa kan é kuē'é ña doméni iña Xuva ko.

²⁷ Ntá tsi dá dokó sa xee tá'an u'xe ntúvi ne, ña Israeé, ña vé'xi ñuu Asiā né, dā ini ña tuví Pablu má ūkún kán ne, náakutsu'un ña ūn ntíi ntíi ña'a san. T̄in ña Pablú ne, ²⁸ koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—jō né, ña Israeé, xntii ntō nti! Ña sá'a ne, divi ñā é kaika ña dá kanii ñūxivi, kanakuá'a ña ña'a é kā'an ntée ña ko, xo'o ña Israeé. Kaka'an ntée ña lei Muíseé ne, ñá te kaiko ñu'u ña xūkún sa'a. Vevii ne, ntii ni'i ñā ña é ña te ña Israeé, kakí'vi ni'i ña ña má ūkún a ne, ntáde dentu ña xūkún sa'a e dóo kuíko —ka'an ña.

²⁹ Sá'ā ntáka'an ña, tsí nté vī'i ini ña é ntii ni'i Pablu úun ñatíi, ña vé'xi ñuu Efesu, ñá nani Trōfímú ne, te kí'vi ni'i ña ña ini ukún ka'nu kán, kuini ña.

³⁰ Dōo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñūú san. Un ntíi ntíi ña'a san ne, koó dā ntáxkainu ña, vé'xi ña. T̄in ña Pablu, ntáñū'u ña ña, nátavā ñá ña má ūkún kan ne, dā nákadí kutu ña xi'i úkún san. ³¹ Vevii tsi ka'ní ña Pablu dá xee tú'un ntā'a tó'ō sntadun ñuu Roma tsí dóo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñūú Jerusaleen. ³² Ura tsí i kána ña sntadún san ni ña odo nūú iña ñá ne, koó dā ntáxkainu ña, xee ña mi náaká nuu ña'a san. Dā ini ña'a san tsí e xee tó'ō sntadún san ni ūn ntíi ntíi sntadún san ne, tée da'na ña e ntaé'ni ña Pablu. ³³ Kidāā ne, xée ētsin tó'ō sntadún san, t̄in ña Pablú ne, kaka'an ña é kōo kútu ña ūvi kádena. Da kidāā tsixe'e ña xōo ñá'a ña ne, nté ō dé ña. ³⁴ Ntá tsi koó da vāntiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tūku e túku nuu i ntáka'an ña. Ntē ña ni kuvi tekú tó'ō sntadún san é ntáka'an ña. Dukuān ne, kaka'an ña é kí'in ni'i ñá Pablu mí ntoo sntadún san. ³⁵ Dā xée ētsin ña nú rkuei kán ne, da mii é intéku doko sntadún san Pablu, tsí dóo ntákudiin

ñá'a san. ³⁶ Ntántikin ntíi ntíi ña'a san ña, ntákachu'u ña:

—jKa'ní nto ña! —ka'an ña.

Dá kakā'an Pablu ni ñá'a san, kanadá'an ña kúñu ñā

³⁷ Dā dā vé kukí'vi ña ni ñā iní i mí ntoo sntadún san ne, kaka'an Pablu ni tó'ō sntadún san:

—Iō nuu i é kā'an u ni ntō —ka'an ña.

—¿Vá kakā'an ntún tú'ūn griegu? —ka'an tó'ō sntadún san —. ³⁸ ¿Ñā ntu te dívīn é ña ñuú Egítō, ña e dóo nakutsú'un ña'a sán kidāā é vii ñá du'xen iña ña tsiñu ka'nu i, ña é nteka kimi míl ña dikí dú'xen san má kú'u kan? —ka'an ñá, tsixe'e ñā.

³⁹ —jÑá'a ni san! —ka'an Pablu —. Xu'ú ne, ña Israeé u. Vē'xí u ñuu Tarsu, ñuu é kāduku ntée ñuu Cilicia, é ña te ñuu lu'nti. Vii nto da xe'e, ta'xi kudii nto itsi é kā'an u ni ñá'a san —ka'an ña.

⁴⁰ —Ká'an kán ní —ka'an tó'ō sntadún san.

Kidāā ne, ntitsí Pablu nú rkuei kan, kade ña ntá'a ña tē diin diin tsi kuntōo kadín ña'a san. Dā intōo kadín ña ne, eni ntu'ū Pablu kaká'an ñá ni ñā tú'ūn hebreu:

22

¹ —Un ntíi kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu ntó, kini nto é kākā'an u ni ntō é kanadá'an ú kúñu ko —ka'an Pablu.

² Dā téku ña'a san tsí tú'ūn hebreu kaká'an ña ne, diin diin tsi kantōo ña. Pablú ne, kaka'an ña:

³ —Xu'ú ne, ña Israeé u. Tsí kaku ú ñuu Tarsu é kāduku ntée ñuu Cilicia, ntá tsi é'nu ú ñuu Jerusaleen. I'a nakua'á u nta'a mastro Gámaliee. Kútú'vē kó un ntíi vatā ó kaka'an lei e xtúví ñata kō, ña intōo dí'na. Xu'ú ne, nīi kue'én ini ko dé ntaa u é un ntíi é kākā'an Xúva kō, vata tsí ó ntáde ntíi ntíi ntó vevii. ⁴ Ixntíkīn ú ña kuínti'xe i Jesú san ne, ntuku kuí'í u ña, e ntío ko é kúví ntíi ña. Ixt̄in ú ña, te tíi, te ñadí'ñá, e tsú'un kutú ú ña vi'i utun kán. ⁵ Iní dutu ñá odo nūú ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i san tsí nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō. Tsí divi ñā tá'xi ña tutu é kí'in ní'í ú iña ñá Israeé, ñá ntoo ñuu Damascu. Ikán ñe'é u ínantukū ú ña kuínti'xe i san e kí'in ni'i u ña ñuu Jerusaleen vata koo é ni'i ña é ntó'ō ña.

Dá kantāa Pablu ni ña nté o kúvi da kuínti'xe ña
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ 'Dá nūu ú itsi kán é dokó sa xee ú ñuú Damascú ne, dā ká'ñu ntuvi ne, dā nēni ko xi'í nuu ñu'u ntíkō diñi ko, ñu'u é dóo kaxi'í nuu é vē'xí e dukún kán. ⁷ Uun ito tsi nantúvē ú ñu'u kán. Kidáā téku kó tatsin é kākā'an ní ko: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kantukun kui'ín ntún ko?”, ka'an tátsin san. ⁸ Kidáā ne, tsixe'e u: “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'án u. Divi ñā ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, Jesuu, ñā ñuú Nazareé u. Divi u é kanʔukun kui'ín ko”, ka'an ñā nī ko. ⁹ Ña ntii ni'í ú ne, dā kúdu'va ña dá ini ña tsi kaxi'í nuu, ntá tsi ña ni tekú ña tatsin é kākā'an ní ko. ¹⁰ Xu'ú ne, kaka'án u: “¿Neé ntu ntio nto é víi u ve, Tó'ō ko?”, ka'án u. Kidáā kākā'an Tó'o ko nī kó: “Nakuntítsin ve. Kue'ēn kán ñuú Damascu. Ikan tā'xi ñā kutuni o un ntí'í nté o kukū've tsiñu é vīin”, ka'an ña. ¹¹ Xu'ú ne, kukuāā u da xi'í nuu ñu'ú san. Dukuān né, ña ntii ni'í ú ne, ntáñū'u ña ko, ixntéka ña kó ñuú Damascu.

¹² 'Ikān tuví uun ñatli, ñā nani Anānia, ñā e dóo kade ntaa lei Muísee. Un ntii ntii ña Israee, ñā ntoo ñuú Damascú ne, dōo vá'a ka'an ñā iña ña. ¹³ Xée ña, ntítsi ña diñi kó ne, kaka'an ñā nī kó: “Ō éni Saúlū, na nāxi'í nuu nto”, ka'an ña. Ura tsi i naxi'í nuú ko ne, kakuvi kainí u ña. ¹⁴ Kidáā ne, kaka'an ñā nī kó: “Xuva kō, ña é inúu ini ñata kō ne, nté ntūvi di'na é nakaxnúu ña nto é kūtuni nto nee iña é ntio ña, é kinī ntó l'xá ña, ña e dóo va'a, é tekū ntó tatsin ñā di. ¹⁵ Tsi ntaa nto ni ña'a un ntí'í é ini nto; ká'an ntí'í nto ni ñā é un ntí'í e téku nto é kākā'an Xúva ko ni ntō. ¹⁶ Vía ve ne, ñā ku kukuí ka nto. Kue'ēn ntó, kukutsi ntute nto. Nakate nto kuétsi ntō, kaku ni'í nto divi Jesuu”, ka'an ñā nī ko.

Dá kantāa Pablu nté o táxnuu Xuva ko ñā é k'ín ña, kika'an ntódo ña nī ña é ña te ña Israee

¹⁷ 'Dā ntíko kōó u, naxee ú Jerusaleén a ne, ñé'e ú, ixka'an ntá'ví u má ūkún ka'nu kán. Kidáā ne, vata kúvi é nakuení u, ¹⁸ iní u Tó'o ko Jēsuu, kaka'an ñā nī kó: “Kantí'í sá kué'en. Ntakan ñuú Jerusaleén ve,

tsi ña ntoo i'a ne, ñā kuintí'xe ña é kākā'an kuenta iñá ko”, ka'an ña. ¹⁹ Ne, kaka'án u ni ñā: “Xuvā kó, é ini ntii ntii ña'a san nté o dé u é ñé'é u má ūkún kán, e íxtiin ú ña kuínti'xe i nto. Tsi dóo naká'xi va'á u ña ne, da tsú'un kutū ú ña vi'í utun kán. ²⁰ Ntitsi dító u da xe'é xuu ña'a san Ésteba, ñā kaka'an ntódo tú'un ntō. Tsi kúdadii ko é ka'nī ñā ña ne, xu'u ito ú doo ña ntáxe'é xuu ña”, ka'án u ni ñā. ²¹ Ntá tsi kaka'an xtúku Tó'o ko nī ko: “Kue'ēn kán ni, tsi taxnúu ú o e dóo ika k'ín. Tsi k'ín mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee”, ka'an ñā nī ko —ka'án Pablu.

Dā itúvi Pablu nta'a tó'ō sntadún san

²² Ntaíni ña'a san é kākā'án Pablu da nté kaka'an ña tsi k'ín ña mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee. Kidáā né, eni ntu'u ñā ntákachu'u ña:

—¿Ka'ní nto ña! ¡Ña kúvī ká kutuví ñā ñuxiví a! —ka'an ña. ²³ Kuan tsí ó de ña'a san, ntákachu'u ña ne, ntántata ntaā ñā du'nu ña, ntánantavā ña xáka di. Ña ni ntío ña kuntōo kadin ña. ²⁴ Dukuān ne, kaka'an tó'ō sntadún san é naki'vī ñā Pablu iní i mí ntoo sntadún san ne, dā naká'xi va'á ñā ña da nte koo e ntíka ña xu'u ña. Tsi ntio ña é kūtuni ña nté kuān nte ntákudiin ña'a san ni ñā. ²⁵ Ntá tsi da kí'ni ña Pablu é naká'xi va'a ñā ña ne, kat-sixe'e Pablu sntadun ñā odo nūú san, tsi ikan tsí ntitsí ña:

—¿Ñā ntu te dóo xii kaa te naká'xi va'a ntó ko é ña ñuú Romá u? Ntē vata kuntekú kú've iñá ko —ka'an ña.

²⁶ Sntadun ñā odo nūú san ne, dā téku ña é kākā'án Pablú ne, kué'en ña, kúkoto ña tó'o ñā, kaka'an ña:

—¿Nté koo víi nto ña tsikan? Tsi ña ñuú Roma ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kué'ēn tó'ō sntadún san mí tuví Pablu, tsixe'e ñā:

—¿Nuu é ntaā ntú i é ña ñuú Roma nto? —ka'an ña.

—Nuu é ntaā i —ka'án Pablu.

²⁸ —Divi ú ne, dōo kue'é diu'un nantí'í u é víi u ña ñuú Roma —ka'an tó'ō sntadún san. Pablú ne, kaka'an ña:

—Ntá tsi divi ú ne, dukuān ña ñuú Romá u nté dā káku u —ka'an ña.

²⁹ Kidáā né, kii nteé xio ta'an sntadun, ña é dā vé naká'xi vā'á

Pablu, xtuvī mii ña ña. Tō'ó sntadún san ne, ú'vī ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma ña, tsí ña ña é kākā'an ña é kōo kútu ña.

Kaká'an Pablu ni ñáta ña odo nūú iña ñá Israee

³⁰ Tō'ó sntadún san ne, ntīo ña kūtuni ña nté kui ntátsi'i kuetsi ntí'xe ña Israee san Pablú ne, utén san ne, nántii nūu ña kadena é kánú'ni Pablu. Kidáá né, kána ña ñá odo nūú iña dutu ñá Israee ni ñata ña odo nūu, é vii ñá junta, da nátavā ñá Pablu, kue'en ní'i ña ña mé'ñū junta.

23

¹ Pablú ne, ito ña ña'a san mé'ñū juntá ne, kākā'an ña:

—Ēní, nté ntūvi da káku ú un tsi nté vevii ne, kade ntaá u é kākā'an Xúva kō. Ñá kākutuní ko te kīni kaa é kade u —ka'an ña.

² Kidáá ne, tó'o dutu, ñá nani Anāniá ne, kākā'an ñá nī ña ntáñi étsin san é kátú nuu ña xu'u Pablu.

³ Pablú ne, kākā'an ña:

—¡Kuān koo vii Xuva ko ni o, xō'on é kāden uvi nuu i! ¿Nté kui i'a tuvín kaxntékún kú'ven iñá ko vatā ó kākā'an leí san ne, xō'on ne, kaidon ntítan leí san é kākā'an te ka'ní ña ko? —ka'an ña.

⁴ Ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ñá nī Pablu:

—¿Ña káu'vī ntú o te dóo kini o kākā'an ni tó'o dutu Xúva kō? —ka'an ña.

⁵ —Ēní, ñá ni íní u te tó'o dutu ña. Tsí uve na'ā Tú'un Xuva kō é ña kuvi ka'an kīni o iña ñá odo nūú ñuú ko —ka'an ña.

⁶ Kidáá né, kūtuní Pablu tsí dava ña ntáde juntá san ne, ntántikin ñá nchu'ún ña saduceu; dava ña ne, ntántikin ñá nchu'ún ña fariseu. Ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—Ēní, xu'ú ne, ña fariseú u, tsí ña fariseu úvā kó ña. Dīvi tsi nuu í é ntáxntékú ku'vē ntó iñá ko vevii. Tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o —ka'an ña.

⁷ Du'va o ka'an ñá ne, ura tsí i eni ntu'ū ña fariseú san ntánaa nūu ña nī ña saduceú san. Uun ito tsi te'nte nūu juntá san. ⁸ Tsí ña saduceú san ne, ña ntákuinti'xe ña te ntoto xtúku o tē xi'i ó, nté ña ntákuinti'xe ña te ió ánje. Nté

ñá ntákuinti'xe ña te ió nima ko. Ntá tsi ña fariseú san ne, ntákuinti'xe ña é un ntí'i nuu i sá'a. ⁹ Un tsi vāntiñi ña'a san, ntánaa nūu ña. Ió mastru lei ñá fariseú ne, nākuiñi ña, ntánantiko koó ña é ntáka'an ña saduceú san, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña túvi nee nuu i ni idé ña. Te kākā'an ntí'xe ánje ni ña ne, ña kúvi naa nūu o ni Xuva kō —ka'an ña.

¹⁰ Uun ito tsi kúdiin kué'en ña'a san, ntánaa nūu ña. Tō'ó sntadún san ne, ú'vī ñá te ni'i kui'i Pablu. Dukuān ne, táxnūu ña sntadún san é kūnatáva ña Pablu mé'ñū juntá san ne, da ntíxnteka ña ña, nakunuu vá'a ña iní i mí ntoo sntadún kán.

¹¹ Kuáa utén san ne, ntitsí Tó'o ko Jesūcristu díñi Pablu, kaká'an ñá ni ña:

—Ñá ku dē kuení o, Pablu, tsí kuan tsí koo ka'an kuénta iñá ko ñuú Roma váta tsí ó é kākā'an kuénta iñá ko ñuú Jerusaleén a —ka'an ña.

Da ntántukū nuu iní ña Israee san nté koo ka'ní ña Pablu

¹² Tévaá san ne, uun tīn ña Israee san nátee ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Pablu, ntáka'an ña:

—Xo'ō ne, ña ko'o o, ña ká'xi o tē ña ká'ni o Pablu. Na ta'xi Xuva kō é nto'o ko tē ña kuan koo vii o —ka'an ña.

¹³ Ñá te da ūvi díko ñatíi, ñá xe'é xu'u i é kuān koo vii ña. ¹⁴ Kué'en ña, kúkoto ña tó'o dutu ni ñátā san, ntáka'an ña:

—Ntí'i ne, e xé'e ntí xu'u ntí é ña ka'xi kue'én ntí da nté kúví ka'ní ntí Pablu. ¹⁵ Dīvi nto ni ūn ntí ntí ñatā, ña ntáde juntá san ne, kákan nto ntā'a tó'o sntadun te tevāa nāntixntéka ña Pablu mé'ñū juntá san vata koo é tsixe'e ká nto ña. Ntá tsi ntí'i ne, koo tú've ntí é ká'ní ntí ña ítsi kán di'na dá xē ña mí ntoo nto —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi téku a kuetsi Pablu é ntáka'an ña nté koo vii ña. Kidáá ne, kué'en na vī'i mí ntoo sntadún san, xé'e nā é kūtuní Pablu tsí ntántukū nuu iní ña Israee san nté koo ka'ní ña ña. ¹⁷ Pablú ne, kána ña sntadun ñá odo nūu, kākā'an ña:

—Kué'en ni'i nto ná kudií sa ntā'a tó'o ntó, tsi íó é ká'an ná ni ña —ka'an ña.

18 Kue'en ní'i ña na mí tuví tó'ō sntadún san, kaka'an ña:

—Ñá nuu kutū, ñá nanī Pablú ne, kāna ña kó, kaka'an ñá tē ki'in ní'i u na kudii sa mí tuví nto, tsi ío nuu i é kā'an ná ni ntō —ka'an ña.

19 Tō'ó sntadún san ne, írkāa ña nta'a na, kué'en xio ña ni nā né, kat-sixe'e ñā:

—¿Neé ntu ncho ka'an ní ko? —ka'an ña.

20 Ne, kaka'an na:

—Ña Israeé ne, é xiō ntaa iní ña é kakān ñá nta'a nto te kīntéka nto Pablu tevāa mé'ñū junta san é tsixe'e ká ña ña. 21 Ntá tsi ña ku kuintí'xe nto é ntáka'an ña, tsí ña te nuu é ntaā i. Tsí ña te da uvi díko ña'a ñatīi ntántī'u ñá itsi kān. É xē'é ña xu'u ña nta'a Xuva kō tsí ña kó'o, ña ká'xi ña da nté kūví ka'ní ña Pablu. Vevii ne, da mii tsí e ntántétu ña nté koo ka'an nto —ka'an na.

22 Kidāā ne, nantíi tó'ō sntadún san na, kúnū'ú na ne, kaka'an ñá ni nā:

—Ñá ku kā'an ni ña'a te kaká'an ní ko —ka'an ña.

Dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña tsiñu ka'nu i Feli

23 Kidāā né, kāna tó'ō sntadún san uvi ña'a sntadun ñá odo nūu, kaka'an ñá ni ñā:

—Nākoo tú'vē ntó uvi sientú sntadun, ni ūni díko u'xi sntadun, ñá ntántodó idu, ni ūví sientu ñá odō kaa, tsí kaeku iin níñu ve ki'in ntó ni ña ñūú Cesareá. 24 Nākoo tú'vē ntó idú di é kuntékú Pablu, vata koo é vā'á koo xee ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i Feli —ka'an ña.

25 Kidāā ne, de vá'a ña tutú táxnūu ña nta'a ña tsiñu ka'nu i san, kaka'an ña:

26 “Xu'ú, Claudiu Lisia, táxnūú u ntiusi nto. 27 Sá'a tsí é kā'án u ni ntō: Tsí ña Israeé san ne, é tñn ña ña sá'a é ncho ka'ní ña ña. Ntá tsi dá kutuní ko tsí ña ñūú Roma ñá ne, ñé'ē ú ni sntādún ko é nakākú nti ña. 28 Ntio kó kutuní ko nee núu i é ntátsi'i kuétsi ña ña. Dukuān ne, ñe'e ní'i ú ña mé'ñū junta iña ñá Israeé san. 29 Ntá tsi kūdii iña lei iña mii ña é ntátsi'i kuétsi ña ña. Ña túvi nēe nuu i é kā'ní o ña. Ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ña. 30 Ntá tsi é kūtuní ko tsí ña Israeé san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní

ña ña. Dukuān ne, ntada ú ña kuenta ntá'a nto. Ne, é kāka'án u ni ña Israeé san tē kika'an ñá ni nto te nēe nuu i é ntátsi'i kuétsi ña. Sá'a tsí é kā'án u ni ntō”, ka'án tó'ō sntadún san ini tutú san.

31 Niñú sá'a ne, kué'ēn sntadún san, kue'en ní'i ñá Pablu. Xee ñá ñūú Antipatri. 32 Tévāá san ne, ntīko koo ntíi ntíi sntadún san, ntaika ña dí'in ña, kúnú'u ña vi'i sntadún san. Mii tsí sntadun, ñá ntántodó idú san ne, kué'ēn ká ña ni Pablu. 33 Dā xee ñá ñūú Cesareá ne, xé'e ñá tutú san nta'a ña tsiñu ka'nu i san ne, dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña. 34 Dā kúvi nakua'a ña tsiñu ka'nu i san tutú san ne, tsixe'e ñá Pablu mí'i ñūú ña. Dā ka'an ñá tsi ñūú Ciliciá ne, 35 kaka'an ñá tsiñu ka'nu i san:

—Kini ú nee é ntáka'an ña iña nto tē xee ña ntátsi'i kuétsi nto —ka'an ña.

Kidāā ne, kaka'an ñá te kunuu kutú Pablu má vi'i ka'nu iña rei Heródē.

24

Dá kanada'ān Pablu kúñu ñā nta'a ña tsiñu ka'nu i

1 Dā kúvi u'un ntúvi ne, xéē tó'ō dutu, ñá nanī Anānia, ni ñátā sán, ni uun ña kanada'ān, ñá nanī Tértulu. Xéē ntíi ntíi ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i san é tsí'i kuétsi ña Pablu. 2 Kidāā kána ña Pablu é kī'xi ña ne, da éni ntu'u Tértulú san katsi'i kuétsi ña ña. Kaka'an ñá ni ña tsiñu ka'nu i, ñá nanī Feli san:

—Divi ntō é kāde nto e dóo vá'a ó ntoo nti. E dóo ini nto nté koo kadā kú've nto ne, é kantuvá'a ñūu kó vevii.

3 Divi ntō né, dóo ka'nu ñá'a nto. Dā mí'i ká ntoo ntí ne, da mii kué'en tsi e ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto, é kuān nte vá'a ó kade kú'vē nto. 4 Vi'a ve ne, ñá ntío ntí natekū du'xén nti nto. Uun da'na tsi kini kudii nto é kā'án nti ni ntō.

5 Tsí ñatíi sa'á ne, dóo du'xen de ñā. Da mii kué'en tsi é kanakutsu'un ñā ña Israeé san dā mí'i ká ñūu. Tsí odo nuū ñá iña ña ntántikin Jéssu, ñá ñūú Nazaree. 6 Ntío ña é nativi ña xúkun kā'nu ntí di. Kidāā né, tñn ntí ña. Tsí ntío nti é xntékú kú've nti iña ñá vatā ó kaka'an lei nti. 7 Ntá tsi ura tsí i xee tó'ō sntadun, ñá nanī Lisiá ne, dá kuétsi nangava ñá Pablu da tñn ntí ña.

8 Kidāā ne, kaka'an ñá ni nti é kī'in nti,

kitsi'i kuétsi ntí ña nta'a nto. Te mii nto tsixe'e nto ña ne, kutuni nto nee ntí'i ntí'i nuū i é ntátsi'i kuétsi ntí ña —ka'an ña.

⁹ Un ntí'í ntí'í ña Israeé san ne, ntāda ntaa ña é kākā'an ña. ¹⁰ Kidāā ne, ēde ña tsiñu ka'nu i san ntá'a ña é kā'án Pablu. Pablú ne, kaka'an ña:

—Vi'a ve ne, dōo diní ko é nakākú u kúñū kó nta'a nto, tsí iní u tsí divi ntō ne, é títín kuia kadē kú've ntó ñuú sa'a. ¹¹ Kuvi ntada ntaa nto tsí da ve kúvi uxuvi ntúvi xee ú Jerusaleen é nanu'u ú iní ko Xuva kō. ¹² Ñá tē nee ni Ide u. Ñá te ni nāa nuū ú ni ñā'a san; ñá te ni nakutsu'ūn ú ña, nté ini ukún ka'nu kan, nté ini ukún kuetsi, nté itsi kán di. ¹³ Ña kúvi ntāda ntaa ña nuu i é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ¹⁴ Mii tsi nuū i sá'ā é nuu é ntaā i é ntáka'an ña iñá ko: Tsí kanuu iní ko Xuva kō, ña é inūu ini ñatā ntí, ntá tsi kanuu iní ko ña vatā ó de ña ntántikin Jesús, é ntáka'an ña é tūku nchu'un. Ntá tsi kakuinti'xe ko un ntí'i vatā ó kaka'an lei Muísee ni ún ntí'í é ūve na'a, ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko nté ntūvi di'na. ¹⁵ Vata tsí ó kakuinti'xe ña Xuva kō né, kuan tsí ó kakuinti'xe kó tsí ntoto xtúku o tē xi'i ó, kuān te vá'a o, kuān té ña vá'a ó. ¹⁶ Dukuān ne, kaxió ntii u é kāda ntaa ntí'i u é kākā'an Xúva kō, vata koo é ña koo kuétsi ko nta'a Xuva ko ni tā'an ko.

¹⁷ É kú titín kuia é kaika ú xio ñuú ne, ntiko kōó u ñuú ko é kixnī'í u diu'un é xntii ú ña ñuú ko, é kixkué'e ú doméni iña Xuva kó di. ¹⁸ Sá'a tsí é kāde ú da ini ña Israeé san kó, ña vé'xi ñuú Asia, dá tūví u má ūkún ka'nu kán. Xu'ú ne, é ntūntoo ú nta'a Xuva kō dá ini ña ko. Nte'vi tsi ña'a ntoo ña nī ntí má ūkún kán ne, diin diin tsi ntoo ntí ni ñā; ñá te ni itsu'un ñā. ¹⁹ Tē dí ni ki'xi ña tsikán ne, kuvi ka'an ñá te nee iñá ni idé u é tsí'i kuétsi ña ko, ²⁰ Ntá tsi kuvi ka'an ñá ntoo san tsi ña te nee iñá ni idé u dá tūví u mé'nū junta iña ñá Israeé san. ²¹ Uun tsi nuu i é kúvi tsi'i kuétsi ñā kó ne: tsí un ntii tsi kākā'án u ni ñā: “É kaxntékú ku've nto iñá ko vevii, tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o.” Kuan ó ka'án u ni ñā —ka'án Pablu.

²² Felí ne, é dōo kue'e ini ña nchu'un iña Jesús ne, ntio ña é nainú kava ña nuu i sá'a. Dukuān ne, kaka'an ña:

—Te kī'xi tó'ō sntadun, ñá naní Lisiá ne, da kidāa kīnī ka ú nuu i sá'a —ka'an ña.

²³ Kidāā ne, kaka'an ñá nī sntadun ñá odo nuú te kōto ká ña Pablu, ntá tsi ñá te kunuu kutu kué'en ña, tsí kuvi kaka kudii ña ne, kuvi ki'xi ña vá'a tiin ni'i ñā é xntii ña ña tē nee iña é kátaan nuu ña.

²⁴ Dā kú titín ntuvi ne, ntí'xi xtuku Feli ni ñadi'í ña, ñá naní Drūsila. Divi ña ne, ña Israeé ña. Kidāā kána ña Pablu é kā'an xtúku ña ni ña iña é kuinti'xe ko Jesūcristu. ²⁵ Pablú ne, kaka'an ñá ni ña iña é ña vii ó é kīni kaa, é kadā kuení va'a kó nté koo vii o, tsi vé'xi ntuvi é xntékú kú've Xuva ko iña ko. Kidāā ne, ū'ví Feli é kuān ó kaka'an ñá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Kué'en kán ve. Tē amá kune'é ko ne, kana xtúkú u o —ka'an ña.

²⁶ Tsí kadē kuení Feli te kué'e Pablu diu'un vata koo é nantii ña ña. Dukuān ne, ki'in itō kána ña ña é kā'an ñá ni ñā. ²⁷ Ítā ntí'xin uvi kuia é kuan ó dé ña. Da kidāā ne, ngāvá Feli, nákunū ñá naní Porciu Festu tsiñu ña. Felí ne, kuan tsí ó xnúu kutu mii ña Pablu, tsí ntio ña é vā'á koo ka'an ñá Israeé san iña ña.

25

Dá ntítsi Pablu nuú Festu

¹ Da kidāā xee Festú san é nákunúu ña tsiñu é vii ñá ña tsiñu ka'nu i. Dā kúvi uni ntúvi xee ñá ne, ntāka ña ñuú Cesarea, kuntāa ña ñuú Jerusaleen.

² Dá tūví ña ikān ne, xee tó'ō dutu ni ñá odo nuu iña ñá Israeé san nta'a ña e tsi'i kuétsi ña Pablu. ³ Íkan ña nta'a ña te vii ñá da xe'e taxnúu ña tú'ūn é nántixntéka ña Pablu ñuú Jerusaleen. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña ítsi kán. ⁴ Ntá tsi Festú ne, tuku ó dé kuení ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Pablú sa ne, nuu kutu ña ñuú Cesarea. Xu'ú ne, dá ve ki'in xtúkú ú ikān. ⁵ Vā'ā ó tē dí kī'n ntí ni ña odo nuú iña nto. Tē nee kuetsi ío iña ña ne, kuvi tsi'i kuétsi nto ña ikān —ka'an ña.

⁶ Kúvi ka úna u'xi ntúvi itúvi ña ñuú Jerusaleen ne, dá ntíi ña, kue'en ña ñuú Cesarea. Utén san ne, nákutúví ña me'nú juntá ne, dá taxnúu ña ña é kīnantéka Pablu. ⁷ Ura tsí i dá xee ñá ne, nátaká nuu ña Israeé, ña vé'xi ñuú Jerusaleen, ntíkō diñi ña ne, ñá te da

díi kuetsi ka'nu dá'vi ña ña. Ntá tsi ña ni kuvi vii ña ntada ntaa ña é ntáka'an ña. ⁸ Pablú ne, kanada'an ña kúñu ña, kakā'an ña:

—Na túvi nēe kuetsí ko. Ñá tē nee iñá ni íde ú e ña vá'a iña lei ña Israee, nté iña xukun san, nté iña rei ñuú Roma —ka'an ña.

⁹ Festú ne, ntio ña é vā'á koo ka'an ñá Israeé san iña ña. Dukuān né, katsixe'e ña Pablu:

—¿Ntío ntu nto kí'in ntó ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú'vé u iña nto? —ka'an ña.

¹⁰ —Ñā'á ni san —ka'án Pablu —, Xu'ú ne, i'a tuví u mé'ñū junta iña rei ñuú Roma. Da mií é xntékú ku'vé ntó iñá ko ve. É ñni vá'a nto tsí ña tuví nee kuetsi é kúvi dá'vi ña Israeé san ko.

¹¹ Tē dí nee iñá ni íde ú e dóo xii kaá ne, kuvi ka'ní nto ko, ¿nté kui ña'a? Ntá tsi kúdií dovete ntáka'an ñá iñá ko. Ñá te nuu é ntaā i é ió kuetsí ko. Dukuān né, xoxó kuvi vii i ntadá ko kuenta ntá'a ña. Xu'ú ne, ntio ko é mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vé ñá iñá ko —ka'an ña.

¹² Kidāā ne, natíin Festu ni ñá tsiñu i san ne, dá kakā'an ña:

—É kākā'an ntó tsí ntio nto é mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vé ñá iña ntó ne, kuan kōo. Da mií é kí'in ntó nta'a ña ve —ka'an ña.

Dá ntítsí Pablu nuú rei Agripa

¹³ Dā kú títín ntuvi ne, xéē rei, ñá nani Ágripa ni tá'an ña, ñá nani Berēnice, ñuú Cesarea, vexkóto ni'ni ña Festú san. ¹⁴ É ku títín ntuvi ntóo ña ne, dá kakā'án Festu ni ña kuénta iñá Pablu:

—I'a ne, nuu kutu uun ña'a ñatíi, ña é xnuu kutu mií Feli da ngáva ña tsiñu ña. ¹⁵ Dā ñé'ē ú Jerusaleén ne, un ntíí ntíí tó'ō dutu nī ñáta ña odo nūu iña ñá Israeé san ne, ntátsi'i kuétsi ña ña. Ntío ña é kué'é u itsi é ka'nī ñá ña. ¹⁶ Kaka'án u ni ñá tsí ntí'i é ña ñuú Romá nti ne, ñá kuān xkoó iní nti. Ñá ñni nti é dotó tsi kué'ē ntí itsi te ka'nī ñá ña'a tē ña dí'na xntékú kú'vé nti iña ña, vata koo é kúvi ka'an ñá nuu ñá kaka'an véte san é nada'an ñá kúñu ña. Dukuan ó ka'án u ni ña. ¹⁷ Dā xee ñá i'a ne, ñá ni kukuíi ko é xntékú kú'vé u iña ña. Tsí utén san ne, kutúvi u mé'ñū junta. Kidāā kána ú ñatíi san.

¹⁸ Dā nakuntáñi ña Israeé san, ntátsi'i

kuétsi ña ña ne, tē dóo ka'nu kuétsi da'vi ña ña, kuiní ko. ¹⁹ ¿Mí'i ntú? Tsí kúdii núu i iñá nchu'ún mii ñā ntánāa núu ña ni ñā: Ntánatíin ña iña uun ñátíi, ña nani Jēsuu. E xí'i ñā, ntá tsi Pablú san ne, kaka'an ñá tsi kantíto ña. ²⁰ Xu'ú ne, ñá ni ñni u nté koo xntékú kú'vé u nuu i sá'a. Dukuān né, tsixe'ē ú ña te ntio ña é kí'in ñá ñuú Jerusaleen váta koo e íkan xntékú kú'vé u iña ña. ²¹ Ntá tsi ña ni ntío ña. Kunuu kutu mii ña dā nté mií rei ñuú Roma kúvi xntékú ku'vé ñá iña ñá, ka'an ña. Kidāā ne, kaka'án u te kunuu kutu mií ká ña da nté kúvi ntada ú ña kuenta ntá'a rei san —ka'an ña.

²² Agripá ne, kaka'an ñá nī Festu:

—Ntío kó kiní u ñatíi sa'a —ka'an ña.

—Kuvi ni. Utén kiní nto ña —ka'án Festu.

²³ Utén san ne, xéē Ágripa ni Berénice. Dōo ntáde na'nu ñá dá vē'xí ña é kí'ví ña iní vi'i mé'ñū kan ni ūn ntíí ntíí sntadun ñá odo nūú, ni ñā'a, ña e dóo na'nu ña'a. Festú ne, kána ña Pablu é kí'xi ña. ²⁴ Kidāā ne, kaka'an ña:

—Ō rei Agripa, ni un ntí'i kue'en dú'va nto, ña ntoo i'a ne: é ñni ntó ñatíi sa'a. Un ntíí ntíí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, ni ñá ntoo ñuú sa'á ne, da mii kué'en tsi é ntátsi'i kuétsi ña ña. Koó da vāntiñi ña, ntáka'an ñá nī kó é kúvi ña. ²⁵ Ntá tsi xu'ú kuiní ko ne, ñá te neé ni íde ña é kúvi ña. Mii ñā ntio ña é ntáda ú ña kuenta ntá'a rei ñuú Romá ne, kuān koo vii u. ²⁶ Ntá tsi ñá ñni u nté koo kada vá'a u kuétsi ñā é taxnūu ú ña nta'a rei san. Dukuān ne, i'a vexni'i ú ña dí'na nta'a nto, rei Agripa, ni ún ntíí ntíí ntó é ntoo nto, vata koo é tsixe'e nto ña ne, dá kúvi ka'an ntó nté koo kada vá'a u kuétsi ñā. ²⁷ Tsí ¿nté ntú koo vii u taxnūu ú ña nta'a rei san tē ña tuví kuétsi ñā? —ka'an ña.

26

Dá kanakākú Pablu kúñu ñā nta'a rei Agripa

¹ Kidāā ne, kaka'an Ágripa ní Pablu:

—Vi'a ve ne, ta'xi ú itsi te ká'an ve, te ncho nakākun kúñu ō —ka'an ña.

Pablú ne, nakāa ñá nta'a ña ne, da éni ntu'u ña kākā'an ña:

2—Kini ntō, rei Agripa, dóo diní ko tsi i'a ntítsi u nuu nto vevii é nantiko kōó u un ntí'i nuū i é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. 3 Tsi ðivi ntō né, dōo vá'a ini nto vata xkoó ini o, xo'o é ña Israeé ne, dōo vá'a ini nto é un ntí'i nuū i é ini natín o ni ta'an kō. Dukuān ne, vií nto da xe'e, kini kúdii nto é ká'án u ni ntō.

Ntuvia iñá Pablu dá vāta kuínti'xe ña Jesuu

4 Iní ntíi ntíi ña Israeé san nté kaa ntuvi iñá ko nte da ku lú'nti u. 5 Iní ñá ko nte da káku ú ñuú mii kó ne, dá é'nu ú ñuú Jerusaleen. Émá tsi ini ñá ko. Tē dí ntio ña ne, kuvi ka'an ña tsi xu'ú ne, ña fariseú u. Iní nto tsi ntí'i ña fariseú ne, ðivi ntí é díi díi ka dé ntaa ntí lei Muísee. 6 Vevii ne, da mii sá é kantétu u tē amá ntuntaa tú'ün é káka'an Xúva ko ni ñata kō, ña é intóo nte dí'na, dá kaká'an ñá tsi nantoto xtuku ñá ko tē xi'i o. Kuenta iña i sá'ā é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. 7 Ne, ðivi tsi nuū i é ntantétu uxuvi tátá ko ña Israeé tē amá ntuntaa. Dukuān né, ntē ntúvi, ntē níñu ntánanū'u ñá ini ña Xuva kō. Kini ntō, rei, ðivi tsi nuū i é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. 8 ¿Vá ña kákuínti'xe ntu nto te kúvi vií Xuva kō é nantoto xtuku ña ko tē xi'i o?

Dá kantāa Pablu nté o dé ña dá ntuku kuí'i ñá ña kuínti'xe i san

9 Xu'ú ne, dē kuení ko dí'na tsi vá'ā o é kade ú é kaínchu'ví u ña kuínti'xe i Jesuu, ñá ñuú Nazaree. 10 Kuan ō dé u dá itúvi u ñuú Jerusaleen. Nā te da díi ña kuínti'xe i san é tsu'un kutū ú ña vi'i utun. Tsi mii tó'ō dutú san tá'xi ña itsi é kuān koo vií u ne, kūdadii kó ni ñá dá kaká'an ñá tsiñu i san te kuví ña. 11 Ki'in itō nanto'ó u ña má ūkún kán vata koo é ká'an ña tsi ña te nuu é ntaā i e ntákuínti'xe ña Jesuu. Inchu'vi kué'en ú ña. Un tsi nté xio ñuú ñe'é u íntuku kuí'i u ña.

Dá kantāa Pablu nté ō kúvi da kuínti'xe ña (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 ðivi tsi tsiñu é ñe'é u ñuú Damascu. Tsi tó'ō dutú san táxnūu ña ko é kuān koo vií u é ká'ín u. 13 Vi'a ve ne, ká'án ú ni ntō, rei, nté ō kúvi ko dá kaika ú itsi kán. Dá ká'ñu ntuvi ne, da nēni ko ini ú ñu'u é vē'xí e dukún kán. Kaxi'i nuu ñu'ú san ntikō díni kó ni ña

ntíi ni'i u. Díi díi ka kaxi'i nuu ñu'ú san é ngántii. 14 Uun ito tsi nantúve ntíi ntíi ntíi itsi kán. Kidáā ne, tēkú ko uun tatsin é káka'an ní ko tú'un hēbreu: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kuān ó kantukun kuí'ín ko? Dá kantukun kuí'ín mii kúñu ō é kuān ó kaden”, ka'an ña. 15 “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'án u. Ne, kaka'an Tó'ō ko ni kó: “Xu'ú ne, Jesuú u. ðivi ú é kantukun kuí'ín ko. 16 Vi'a ve ne, nakuntítsin ve, tsi íō nuu i é ntii ditó u é kínín ko: tsi nakaxnúu ú o é viín tsiñu ko. Ntio ko é ntaan ni ñá'a tsi é ínín ko vevii ne, kuan koo ntaan ni ñá é nañē'é u o rkontuvi. 17 Xu'ú ne, kūnuu mé'ñu, kūnuu davá u o tē nee iña é ncho vii ña Israeé san ni ō né, o tē nee iña é ncho vii ña tuku ñuú san ni ō. Tsi táxnūu u o ve é ká'ín xio ñuu, 18 é nañē'en ñá'a san xoo é ðivi u, da nte koo é xtuví mii ña itsi mi dóo nee iña tó'ō é ña vá'ā sán ne, kuntikín ñá itsi vā'á iña Xuva ko, itsi mi dóo vá'a kaxi'i. Kidáā né, tē kuínti'xe ña kó ne, kada ka'nu ini Xuva ko ni ña kuétsi ña ne, dadíi ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ñá”, ka'an ñá ni ko.

Nté ō dé ntaá Pablu é káka'an Xúva ko ni ñá

19 Dukuān ne, rei Agripa, dé ntaa ntí'i ú é nañē'e Xúva kō ko. 20 Dí'na ñe'é u ñuú Damascu ne, dá ñe'é u ñuú Jerusaleen, ni ún ntíi ntíi ñuu é ntáduku nté ñuú Judea. Da kidáā ñe'é u un tsi nte mi ntóo ña'a, ña é ña te ña Israeé. Nē'é ú, ixka'an ntódo ú ni ña te tsoo mii ña kuétsi ña ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, dá vii ñá é vā'á vata koo é kūtuni ñá'a tsi é ni'i ña nima vá'a ña nta'a Xuva kō. 21 Tsikan tsi é tññ ña Israeé san ko ini ukún ka'nu kán é ncho ka'ní ña ko. 22 Ntá tsi Xuva kō inuu mé'ñu ña kó ne, kuan tsi ó kainuu mé'ñu ña kó vevii dí. Dukuān ne, i'a ntítsi u, kaka'an ntódo ú ni nto, un ntí'i kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto. Tú'ün é káka'án u ni ntō né, ðivi tsi tú'ün e ntáka'an ña ka'án naa Xuva ko nte ntúvi dí'na, ni Muísee, ntáka'an ntódo ña ni ñá'a nté koo kuví. 23 Tsi ntáka'an ñá tsi Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō né, da mii é ntó'o ña ne, dí'na ña ntoto xtuku ña te xi'i ñá ne, kidáā ka'an ntódo ña ni ñá'a,

ña Israeé san nī ña tuku ñuú san, tsí ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko tē kuínti'xe ña ña. Dukuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva kó san —ka'án Pablu.

Ntio Pablu é kuínti'xe Agripa

²⁴ Festú ne, koó da kakachu'u ña é kuān ō kaka'án Pablu.

—¡Dá kakūlukun mīn, Pablu! E kuān nté kue'e kánakuā'an tutú san, tsíkan kāde i é kākulukun ve —ka'an ña.

²⁵ —Ñá te kākulukú u. Nuú é ntāa ntí'xe i é kāká'án u ni ntō. Ñá te da kaka'án u. ²⁶ Kini ntō, rei Agripa, dívi nto ĩni nto é kāká'án u. Ñá te kaū'ví ko é ká'án u ni ntō nuu i sá'a. ¿Va ñá ini ntú nto nté ō kúvi Jesucristu? Ñá te iō xu'u é kuan ō kúvi. ²⁷ Kini ntō, rei Agripa, ¿ñā ntu te kákuínti'xe nto é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san? Kakuínti'xe nto, ¿nté kui ña'a? —ka'an ña.

²⁸ Agripá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—¡Dókō sá ni kūvin viin é kuínti'xe kó Jesuu! —ka'an ña.

²⁹ —Kuān te uun dá'na tsi, kuān te dóo na'a kūkuií ne, kaikán u nta'a Xuva ko te dívi nto ni ūn ntíí ntíí ña ntoo san, ña ntaíni é kāká'án u ni ntō ne, kudadii nto nī ko. Ntá tsi ña ntío ko é kōo kútu ntō —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, náakuntāñí rei san nī ña tsiñu ka'nu i san, nī Berēnice, nī ūn ntíí ntíí ña nguíi san, ³¹ ntíi ña. Ntátíin ña ni tā'an ña, ntáka'an ña:

—Ñatíi sá'á ne, ñá te nee iñá ni ĩde ña é kūvi ña; ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ñā —ka'an ña.

³² Kaka'an Ágripá san nī Festú san:

—Kuvi ntii ña vi'i utun tē dí ña ni ká'an ña tsí ntio ña é mií rei ñuú Roma xntékú ku've ñá iña ña —ka'an ña.

27

Kué'én Pablu ñuú Roma

¹ Dā xee ntúvī é ká'ín Pablu ñuú Romá ne, ñé'ē ú ni ñā dī. Pablu ni túku ñá ñu'u kutū ne, ntūvi ña kuenta ntá'a sntadun ñá odo nūu, ñá nanī Juliú. Odo nuú ñá uun sientú sntadun iña rei ñuú Roma. ² Nú'ū ntí ni ña tun ntōo ka'nu é vē'xí ñuú Adramitu. Te kué'én tun ntōo san ne, kuitā ntí'xin ñuu é ntoo díñi ntute ñu'u kán, ñuu é káduku ntée ñuú Asia. Kué'én ntí iní tun ntōo san ne, dadíi kue'én ntí ni Arístarcu, ña vé'xi ñuú Tesalonica, ñuu

é káduku ntée ñuú Macedonia. ³ Utén san ne, xéé ntí ñuú Siduun. E dóo kaiko ñu'ū Juliú san Pablú ne, xé'e ña ĩtsi é ká'ín ña nú vi'i ña vā'a tiin ni'i ñā vata koo é xntii ñā Pablú tē nee iña é kátaan núu ña. ⁴ Dā ntáka ntí ñuú Siduun ne, kué'én ntí díñi ñuu é nanī Chipre, mí e díi ka ña kadúku tatsin, tsí dóo kainu tatsin mí kue'én ntí. ⁵ Kidáa ne, kué'én ntí mé'ñu ntute ñu'u kán, ido ntūú ntí ñuú Cilicia ni ñuú Panfiliá ne, da xéé ntí ñuú Mira, ñuu é káduku ntée ñuú Licia.

⁶ Ikān ne, naní'i tó'o sntadun san uun tun ntōo é ká'ín ñuú Italia. Ñuú Alejandria vé'xi. Kaka'an ña é kú'un ntí iní tun ntōo san ne, dá kué'én xtúku ntí. ⁷ É títín ntuvi kue'én ntí ne, kukuií kukuií tsi ntaíka ntí. Dá kué'tsi xéé ntí ñuú Nidu. Ña ni kúvi ká'ín ntáa ká ntí, tsi de dóo tatsin ne, kidáa kué'én ntí díñi ñuú Creta, mí ña dóo nēé kaduku tatsin. Ído ntūú etsin ntí ñuú Salmuun. ⁸ Kidáa ne, dá kué'tsi kakuvi kaika tun ntōo san díñi ntute ñu'u kán, xéé ntí mí é nanī Bueno Puertu, etsin ñuú Lasea.

⁹ E dóo kúkuíi ntí ne, dóo iō kuenta te ká'ín ka ntí, tsí e dokó sa xee ntúvi ví'xin. Dukuān ne, xé'ē Pablu ĩtsi nté koo vii ña, ¹⁰ kaka'an ña:

—Ō ne, róo, kakutuní ko tsí dóxo kini o te ká'ín ka ō. Tsí kunaá tun ntōo san ni xídó i ne, kunaá ō dí, kuiní ko —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi sntadun ñá odo nūú san ne, ña ni ĩde ña kuēnta é kāká'án Pablu. Mii tsi ĩde ña kuenta é ntáka'an ñá kanakáká tun ntōo san nī tó'o ĩ. ¹² Tsi mí ntoo da'na ntí ne, ñá vā'á o é kuntōo ntí dá ntūvi ví'xin, tsí dóo kaduku tátsin. Dukuān ne, dókō sá un ntíí ntíí ñá ntio ña é ká'ín ka ntí ntute ñu'u kán da nté xéé ntí ñuu é nanī Fēnice, túku ñuu é tuví xio díñi ñuú Cretá ne, ikan kuntōo ntí dá ntūvi ví'xin. Tsí ikān ne, ña dóo nēé kaduku tatsin é vē'xi nínu kán.

Dā dóo ntii kainu tatsin davi mé'ñu ntute ñu'u kán

¹³ Dā iñi ntuví kainu kudii tatsin ka'ní san ne, vā'a koo kuvi te ká'ín ntí, kuiní ña. Kidáa ne, nakí'i ña káa é katiin ntíí é kōo da'na tun ntōo san ne, dá kué'én ka ntí, ntaíka etsin ntí ntíkō díñi ñuú Creta. ¹⁴ Ntá tsi da nēní ntí iñi ntuví é dóo ntii kainu tatsin é vē'xi

nínu kán. ¹⁵ Un ntii tsi káduku ntée tatsín san tun ntóo nti ne, ñá ni kütí ka kí'in mí vè'xí tatsín san. Tsíkán ne, ñá ni xío ntií ká nti é k'ín nti. Dotō tsi kue'én nti mí kati'vi tātšín san nti. ¹⁶ Itā nti'xin nti mí tuví ñuú lu'nti é nanī Claudia, mí kaedí nuu kudii tatsín san ne, dá kuētsi kúvi náki'ni kutú nti tun ntóo lu'nti é kántikin áta tun ntóo ka'nu san. ¹⁷ Nādita ntí ne, dā nāxntékú va'á nti iní tun ntóo ka'nu kán. Kidáā né, nāxnuu nenu ña xo'ata tún ntóo ka'nu san vata koo é ña ntii nuu tá'an. Ú'vī ñá te dūku ntée tun ntóo san de've nú ñuti é kādita. Dukuān ne, nakí'i ña doo ntakin é kādita tatsín san ne, dotō tsí xtuví ñá é kāka tun ntóo san. ¹⁸ Ñá ni xío kadin kue'én tsi tatsín san. Utén san ne, eni ntu'u ña ntaéte nuu ña xido san ntute ñu'u kán. ¹⁹ Dā kúvi uní ntúvi ne, mii ntí éte nuu ntí utun tún ntoo ni dōo é kādita tatsín san. ²⁰ Titín ntuví ita ntí'xin e ña díto ngántii, nté xntívi. Da mii kuē'en tsí tatsín san kainu. Kidáā né, da mii é kunaá nti, kuiní nti.

²¹ É kú titín ntuví ñu'u ntité nti ne, kidáā ne, nákuñtísi Pablu, kaká'an ña:

—Ō ne, rōo, tē dí ni kuinti'xe nto é kāká'án u ni ntō né, tē ña ni ntáka o ñuú Cretá ne, ñá kuan ō ni kunáa iña nto. ²² Ntá tsi kiní nto é kāká'án u ni ntō ve: Ná ku dē kuení nto, tsí nté uun ō ñá kunáa o. Mii tsi tun ntóo san kuna. ²³ Iní u, tsí xu'ú ne, iña Xúva kō u; kuenta iña ñá kade tsiñu u. Vetún ne, xée ūun ánjē e táxnuu Xuva kō, ntii díto ña nuú ko ne, ²⁴ kaka'an ñá nī ko: “Ña ku ú'vī ó, Pablu, tsí da mii é xēen mí tuví rei ñuú Roma da nté xntékú ku've ñá iña o. Dukuān ne, kunuu mé'ñu Xuva ko o ni ūn ntí ña ña ntaíkan ni'in. Nté uun ña ña kunáa ña kuenta iña o”, ka'an ñá nī ko. ²⁵ Dukuān ne, náku'ūn ka'nu nima ko, un ntí ntí o. Tsí kakuinti'xe ko tsí kuan koo kuvi vata ō ka'an Xúva ko nī ko. ²⁶ Mii tsí é dūku ntée o uun ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán —ka'an ña.

²⁷ Dā kú xe'un ntúvi ntaíka ntí ne, dotō tsí ntaíka ntí mé'ñu ntute ñu'u é nanī Adria. Dā kú dava ñuu ne, kūtuni ñá ntánakaka tun ntóo san tsí ña te íka ntōo ntí ñu'u kán. ²⁸ Kí'i kú've ña nté kaa kúnú ntute sán ne, xée tā'an oko xe'un uun métrū. Kué'én ká nti un šiin né, kí'i kú've xtúku ña. Kidáā ne, oko

ú'xē métrū. ²⁹ Ú'vī ñá te duku ntée ta'an tun ntóo san xu. Dukuān ne, nantíi ña kīmi káa í é katiin ntii āta tún ntóo san, ntáka'an ntá'vī ña te tūví náne'e. ³⁰ Ña ntánakaka tun ntóo san ne, ntukū nuu iní ña nté koo nakakū ña kúñu ña. Kidáā ne, nanúu ña tun ntóo lu'ntí san vata tsi te nantii xtúku ña káa í é katiin ntii nuu i kan. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i, tsí ncho kunu ña. ³¹ Pablú ne, kaka'an ñá nī tó'ō sntadún san ni ūn ntí ntí sntadun ña:

—Da mii é naku'un mii na iní tun ntóo san. Tē ña'á ne, kuna ntí ntí o —ka'an ña.

³² Kidáā né, ē'nté sntadún xo'ó é kantikin tún ntóo lu'ntí san vata koo é kí'in nī'ntuté san.

³³ Dā dokó sa tuví ne, kaka'án Pablu ni ūn ntí ntí ña'a san te ká'xi kúdii ña. Kaka'an ñá nī ña:

—É kú xe'un ntúvi é ña ntaé'xi nto, é da mii tsí é ntántétu nto. ³⁴ Vī'a ve ne, vií nto da xe'e, ka'xí kudii nto, na náku'ún ntii ntō, tsí nté uun nto ña kunáa nto —ka'an ña.

³⁵ Kúvi ka'an ñá ne, dā kí'i ña tañú'ū sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō mé'ñu ūn ntí ntí ña'a san. Kidáā né, kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dá é'xi ña. ³⁶ Kidáā ne, náku'ūn ka'nu nima ña, un ntí ntí ña ne, kuan ō kí'i ña tañú'ū sán, dá é'xi ña. ³⁷ Tsí uví sientu úni díkō xé'un uun ña'a ntí é ñu'u ntí tun ntóo san. ³⁸ Dā kúvi é'xi nta'a ntí ne, eni ntu'ū ntí ntaéte nuu ntí trigu é ntoó san iní ntute ñu'u kán vata koo é ntūkamá kudii é kuido tun ntóo san.

Dā ntí nuu ta'an tun ntóo san ntute ñu'u kán

³⁹ Dā tuví ne, ñá ni iní ñá ntánakaka tun ntóo san mí'i ñuú xeé nti. Ntá tsi díto uun itsí mí ío ñuti, mí vā'á o é nākutúvi tun ntóo san. Tē dí kuvi ne, ntío ña é nakí'vī ñá tun ntóo san ikán. ⁴⁰ Dukuān né, ē'nté ña xo'ó é kántikin káa í é ntátiin ntíi sán, tsóo mii ña iní ntute ñu'u kán né, dā nántuté ña xo'ó é ntánu'ní utun é ntánakaka nuu ña tun ntóo san. Kidáā ne, nāxnteē ñá doo ntakin é kādita tatsín san núu i kán ne, dá kué'én nti nte mí ío ñuti san. ⁴¹ Ntá tsi dá ntaíka nti mí e dóo kaido ntute sán ne, dúku ntée nti de've nú ñuti é tuví má ntute kán. Tñ nuu kue'en núu tun ntóo san nú ñuti san. Áta í ne,

uun ito tsi ntíi nuu ta'an da dóo ntii duku ntée ntute san.

⁴² Kidáá né, ntío sntadún san é kuan tsí koo ka'ní ña ña ñu'u kutū sán vata koo é ña kunu ña. ⁴³ Ntá tsi tó'ō sntadún san ne, ñá ni xē'é ña itsi é kuān koo vií ña, tsí ña ni ntío ña é kūví Pablu. Kaka'an ñá tē xoo é kūví duté i ne, di'na ña nako'xó nuu ña kúñu ña iní ntute kán ne, dá k'ín ña, kiduté ña te kūvi ntii ña diñi i kán. ⁴⁴ Ña nguii sán ne, kūvi kí'i ña rkunū sán ne, o da nēé ka ta'vi i tun ntóo san é dute núu ña tē ntíi ña diñi i kán. Dukuān ne, vá'a tsi ō ntíi ntíi ntíi ntíi diñi i kán.

28

Dā itúvi Pablu ñuú Malta

¹ Dā nakákū ntíi ntíi ntíi diñi ntute ñu'u kán né, tā'xi ña é kūtuní ntí tsí Malta nani ñuú tsikan é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán. ² Ña ñuu ikān né, dōo va'á ña'a ña nī ntí. Tūun ña ñu'u é tūnī ntí, tsí kuan tsí ó kak'ín daví san ne, dóo vi'xin. ³ Pablú ne, nākuído ñá tutun sán ne, da ve katsu'un ña nchú'un kán da kíi koo, tín ti nta'a ña. ⁴ Ña ñuu ikān né, dā iní ña tsi tín ti nta'a ña ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Ña tsíkán ne, á te ña'a é'ni ña. É ntaā í nakáku ña kúñu ña ntute ñu'u kán, tsí kuvi ña ve, tsi iō kuetsí ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Pablú ne, dā nákidí ña nta'a ña ne, kó'xō nuu ti nchú'un kán. Ña té ni kūvi ña. ⁶ Tsí te ūra tsí i tsitu ña ne, ō kuví ntii ña, kuiní ña'a san. Dā kú e ví'i ntántétu ña te nté koo kuvi ña ne, dā iní ña tsí ña té neé ni kūvi ña ne, natívi iní ña. Kidáá né, eni ntú'u ña ntáka'an ñá tsí Pablú ne, xuva ña ña, ka'an ña.

⁷ Etsin tsi mí ntoo ntí ne, iō ñú'ū é kāduku ntée ña odo nūú ñuú tsikan, ñá nanī Publiu. Divi ña káka'an ñá te kuntōo ntí nú vi'i ña kán. Úni ntūvi intóo ntí nú vi'i ña kán ne, dōo vá'ā o dé ña nī ntí. ⁸ Publiú san ne, nchokuví uva ña. Ka'ni kaxé'e ña ne, da'xin kaxío ña di. Kué'ēn Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne. Dā kúvi ka'an ntá'ví ña iña ñá ne, xntēe tá'an ña nta'a ña ña ne, ntūvá'a ña. ⁹ Kidáá ne, xēé ntíi ntíi ña nchokuví san, ña ntoo ñuú tsikán ne, ntūvá'a ña di. ¹⁰ Dukuān né, dōo íko ñu'u ña'a san ntí. Dōo kue'é doméni tá'xi ña ntí. Dā xee ntúvi é ntáka ntí

ñuú ña ne, tsū'un ña iní tun ntóo san un ntíi ntíi é ntio ntí.

Dā xéé Pablu ñuú Roma

¹¹ Uni xóō intóo ntí ñuú ikān. Dā ntáka ntí ne, nākú'un ntí tun ntóo é itúvi dá ntūvi ví'xin. Ñuú Alejandria vé'xi tun ntóo san. Uve santu ntúvá'a nāa nuu i é nani Cástoo ni Pólu. ¹² Kué'ēn ntí iní tun ntóo san, xēé ntí ñuú Siracusá ne, ikān intóo ntí uni ntúvi. ¹³ Kidáá ne, kué'ēn ntí, ntaíka ntí ntíkō diñi ntute san, xēé ntí ñuú Regiu. Utén san ne, iñi ntú'u kaínu tatsin é vē'xí máa i kán. Kidáá ne, kué'ēn xtūku ntí ne, da kúvi uvi ntúvi ne, xēé ntí ñuú Puteuli. ¹⁴ Ikān né, nāni'i ta'án ntí ña kuínti'xe i. Ntáka'an ñá te kuntōo kudii ntí uun vite. Kidáá ne, kué'ēn ká ntí ñuú Roma. ¹⁵ Ña kuínti'xe i, ña ñuú Romá san ne, tēkú ña tsí k'ín ntí ne, véxkuntétu ña ntí un tsi nte ñuu é nanī Foro de Ápiu ni tūku ñuu é nanī Uni Tabérna. Dā iní Pablu ñá ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, dōo nakunúu ka'nu nima ña. ¹⁶ Kidáá né, dā xéé ntí ñuú Romá ne, ntáda tó'ō sntadún san ña ñu'u kutū san kuenta ntá'a tó'ō sntadun, ntá tsi xē'é ña é xio kutúvi Pablu má vi'i mii ña. Mii tsí é tuvi ní'i ña uún sntadun é vii ñá ña kuenta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ñuú Roma

¹⁷ Dā kúvi uni ntúvi ne, kána Pablu un ntíi ntíi ña odo nūu iña ñá Israee, ña ntoo ñuú Roma, náta'ká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ení, xu'ú ne, ñá tē nee nuu i é kini kaa ni ide ú ni tā'an ko ñá Israee, nté ña te nee ni ka'an ntée u nte xkoó ini ñáta kō, ña intóo nte dí'na. Ntá tsi xnúu kutu ña kó ñuú Jerusaleén ne, dā ntáda ña kó kuenta ntá'a ña ñuú Romá san. ¹⁸ Kidáá né, dā kúvi tsíxe'e ña kó ne, ntío ña é nantíi ña ko, tsí ña tuví nee kuetsí ka'nu iña ko vata koo é kúvi u. ¹⁹ Ntá tsi ña Israee san ne, ña ni ntío ña é nantíi ña ko. Dukuān ne, kuétsí é kaikán u te mii rei ñuú Romá san xntékú ku've ñá iña ko, kuān té ña tuví nēe nuu i é tsí'i kuétsi ú ña ñuú ko. ²⁰ Dukuān é kákaná u nto, un ntíi ntíi nto, é ká'an u ni ntō, tsí kuenta iña Cristu, ña é ntantétu o, xo'ō ña Israee, é odō kútu ú kadena vévii —ka'án Pablu.

²¹ Ña Israee san ne, ntáka'an ña:

—Ñá iní nti. Nté ñá ntoo ñuu Jerusaleén san ñá ni taxnūu ña tú'un iña nto. Nté ña vé'xi ikān ne, ñá ni kā'an kīni ña iña nto. ²² Nti'í ne, ntio ntí kiní nti nee é kākuinti'xe nto. Tsí da mii tsí iní nti tsí da kanii ñūxiví ne, dōo ntáka'an ntée ña ña kuínti'xe i Jesuu — ka'an ña.

²³ Dukuān né, xtuví ñá uun ntuvi é nāni'i ta'an ñá nī Pablu. Kidāā ne, dií ka kue'e ña'á xee ña nú vi'í mí tuví ña. Pablú ne, nté tevāa un tsí da nte kuāa kaka'an ntódo ña ni ña. Kaka'an ñá nté o dé Xuva ko kadē kú've ña, kanatín ña ni ñā da nte koo e kuínti'xe ña Jesuu, tsí kanañē'e ñá ña mí ūve na'a kaka'an léi Muísee, nté o kaka'an tú'ūn é de vá'a ña é xe'é Xuva kō é kūtuni nté koo kuvi. ²⁴ Ío ña Israeé san ne, kuínti'xe ña é kāka'án Pablu, ntá tsi iō ná ne, ña ni íde ña kuēnta tú'ūn é kāka'an ña. ²⁵ Ñá ni xīo ntaa iní ña ni tā'an ña. Kuan tsi o kīi nteé xio ña, kunú'u ña. Uun sá nuu i é kāka'án Pablu ni ña dá vāta ntaka ña:

—Espíritū Sántū né, dōo iní ña nté koo ka'an ñá tú'ūn é xe'é ña é kā'an ña ka'án naa Xuva ko, ña Isaía, ni ñata kō, ña é intóo dí'na, kaka'an ña:

²⁶ Kuē'én, kūka'an ni ñá Israeé san:

Kuān té dá'a sa tekú nto,
ntá tsí ña kuínti'xe nto.
Kuān té dá'a sa kóto nto,
ntá tsi ña kutúni nto.

²⁷ Tsi dōo ka'xī nima nto,
dōo lo'o ntō,
é nuu nti'u ntúxnūú nto.

Tsí ña ntío nto kiní nto,
ñá ntío nto kutuni nto,
ñá ntío nto kuínti'xe nto,
ñá ntío nto natu'vi nto kuétsi ntō
vata koo é ntavá'a ú nto.
Kuan o xe'é Espíritū Sántū é kā'an
Ísaia ni ñata kō kidaā. ²⁸ Kini nto tsí
vi'a ve ne, taxnuu Xuva kō tú'ūn va'á
iña Jesúcristu ntá'a ña'a, ña é ña te ña
Israeé san. Dīvi ña ne, kuínti'xe ña —
ka'án Pablu.

²⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntīi ntíí
ntíí ña Israeé san ne, da mii kuē'en tsi
é ntánatín ña tú'ūn é kāka'an ña.

³⁰ Pablú ne, uvi kuíā katúvi ña ikān
né, mii ña ntá'vi ña vi'í mí katúvi ña.
Dōo diní ña dá vé'xí un ntíí ntíí ña'a,
ñā vexkóto ni'ni i ña. ³¹ Kaka'an ntódo
ñā ni ña iña mí kadē kú've Xuva ko,
kanakuā'a ña ña iña Tó'o ko Jesúcristu.

Ñá te kaū'ví kue'en ña é kā'an ñá ni ñā
né, ntē xoxo ni edí nuu i é kā'an ña.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Roma

É kāká'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Roma

¹ Xu'u é Pablú u ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístú u. Tsí Xuva kō náki'i da'an ña ko é víi u pustru ñá ne, tēe tsiñu ña ko é kā'an ntódo u tú'ūn e dóo va'á san nté koo nakáku ō, ² vata ō xe'é Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na nta'a ña ka'an náa ña, ña é de vá'a tú'ūn e dóo va'á san ³ iña I'xá ña, Tó'o ko Jesúcrístu, ñá kanakákú kō. Dā káku ña ñuxiví a ne, tatá vi'i rei Davií san kúvi ña, ⁴ ntá tsi i'xá mii Xuva ko ña vata ō ka'an Espíritū Sántū, ña e dóo va'á san. Divi ñá né, dōó ntii iní ña, da xe ntóto ña dá xi'i ña.

⁵ Divi kuēnta iña ña é nī'í nti é víi nti pustru ña. Dōo vá'ā o dé ña nī nti e tēe tsiñu ña nti é kā'an ntódo nti tú'un iña ñá ni ñá'a, ña ntántoo da mí'i ká ñuu, vata koo é na kuinti'xe ña Xuva ko kuēnta iña ña. ⁶ Divi ntō dí, kana Xuva ko ntō é kuntikin ntó Jesucristu. ⁷ Dukuān né, taxnūu u tú'ūn sa'á iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto e ntántoo nto ñuú Roma, tsi dóo ntio Xuva ko ntō né, kāna ña nto é kūvi nto iña ña. Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Pablú ne, ncho ki'in ña kikoto ní'ni ña ñuú Roma

⁸ Di'na ne, nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuvā kó kuēnta iña Jesúcrístu ni kuēnta iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto. Tsi dá vādá ka ne, ntáka'an ñá'a san iña nto tsi dóo vá'ā o ntákuinti'xe nto Xuva kō. ⁹ Kutuni Xúva kō tsí kanīi nimá ko kade tsiñu ú iña ña, é kāká'an ntódo u tú'ūn va'á san iña I'xá ña. Iní ña tsí ña te kátee da'na u é kakaku nī'í u nto dá kaká'an ntá'ví u ni ñá. ¹⁰ Kaikán u nta'a Xuva kō tsí tē ntio ña ne, na tā'xi ña itsi é kikoto ní'ni ú nto. ¹¹ Dōó ncho kiní u nto vata koo é xntií ú nto é kūtuni vá'a nto iña Xuva ko, vata koo é na kuinti'xe vá'a nto ña di. ¹² E ncho ka'án u ne, é nakú nima tá'an kō, xé un xé un ō. Xntií ú nto é na kuinti'xe vá'a nto ne, xntií ntō kó

di vata koo é na kuinti'xe vá'a ká ko di.

¹³ Ntō'ó ta'an ko, ntio ko é na kūtuni nto tsí e dóo ki'in itō ncho kikoto ní'ni ú nto. Ntá tsi neé nti'i tsi kakuvi da ti vata kuvi ki'in u. Ncho ki'in ú mi ntántoo nto vata koo é na nāni'í ko ña kúnaa nima í san, ña ñu'u ta'án nto, vatā o nāni'í ko nima ñá xio ñuú san di. ¹⁴ Xu'ú ne, vata te tanūu ú iña un nti'í nti'í ña'a san, kuān te ña e dóo tu'vé i ne, kuān te ña e dóo ntá'ví di, kuān te ña e dóo ki'in iní i di ne, ō dóo tuntu ña. ¹⁵ Dukuān e dóo kanti'i iní ko é kī'in ú ñuú Romá di vata koo e kika'an ntódo ú ni ntō tú'ūn va'á san iña Xuva ko.

É kūvi vii tú'ūn va'á san

¹⁶ Ñá tē neé kakuka'an nuú ko te kā'án u tú'ūn va'á san. Tsí divi é kūvi vii é nakákú Xuva ko da xōó ka ña'a, ña é kuinti'xe i, di'na ña Israeé san ne, o kuān te ña túku tatá i di. ¹⁷ Tsi tú'ūn va'á san ne, kanañē'e ko nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō: tsí da mii kuē'en tsi é na kuinti'xe ko ñá. Tsí uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xōó ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva kō tsi kuinti'xe i ña ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña”, ka'an.

Nee iña é kuētsí ña'a san

¹⁸ E dúkūn kan vé'xi e dóo donchu'ví koo ntó'o ña'a é kaxe'é Xuva ko kuēnta iña kuētsí ña kini ntáa san. Tsi da xé ña vá'a nima ñá ne, ntē ña da vá'a ña é kīnī ta'an ña nee iña é nuu é ntaā í iña Xuva ko. ¹⁹ Iní vá'a ña nee iña é kūvi kiní o iña Xuva ko, tsí mii ñá xe'é ña é kūtuni ña. ²⁰ Ña kúvi kīni o nté kaa Xuva kō, ntá tsi nté da de kú'vé Xuva ko ñuxiví san ne, kutuni ko tsi dóo ka'nu ña. Kutuni ko tsi Xuva nti'xe ko ñá dá iní o un nti'i nuú i é de kú'vé ña. Dukuān ne, xoxó kuvi ka'án i tē ñá iní i te ió Xuva kō. ²¹ Kuān té iní ña é ió Xuva kō ne, ña ni ntio ña kunuu iní ñá ña, ntē ña ni ntio ña nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña di. Dukuān né, eni ntu'u ña dé kuení ña da neé ka nuu i é kīni kaa é ntē ña vada mí kaidiá'vi. Vata tsi tē ña té neé iní kue'en ña. ²² Dotō tsi ntáka'an ña e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo tuntu ña. ²³ Ña ni ntio ña kunuu iní ñá Xuva kō, ña é kántíto ntii dañu ntúvi ne, ínui iní ñá nuu i é de vá'a mii ñá. Ntává'a naá ñá ña'a, ña ntáte'u kúñu i tē xi'í, nī láa, kīti ntaíko sán di, ni kīti é ngimi dí'in i, ni kōó san di. Divi tī ntáde ña xuva ña.

²⁴ Dukuān ne, ña ni íde ká Xuva ko ña kuēnta vata koo é na vīi mii ña dá neé ka nuu i é kīni kaa é ncho vīi ña. Ntaxé'e ña doka'an tá'an ña. ²⁵ Náa i é nantuku ña neé é nuu é ntaā i iña Xuva kó ne, ntánantuku ñā dovete. Kudii núu i é de vá'a Xuva kō san ntaínúu ini ña ne, ntá tsi ñá te ntaínúu ini ña mii ña é de vá'a san, tsí mii ñā é ntio é kada ka'nu o ña ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

²⁶ Dukuān né, tsoo mii Xuva ko ñā é na vīi mii ñā da neé ka nuu i é kīni kaa é ntio ña. Un tsi nté ñadī'í san ntánatsoo mii ña xīi ña ne, da ntaíntóo ni'í ña ñadī'í ni'í ña. ²⁷ Kuan tsí o ntáde ñatīí san di, e ntánatsoo mii ña ñadī'í ñā ne, da ntáde ña kuétsi ni ñatīí ni'í ña. Ntē ña ntákuka'an nuu ña e ntáde ña é kīni kaa san ni tā'an ña. Kuétsi mii ña te kaxé'e Xuva ko ñā é ntō'o ña, da xe dóo kinī o ntáde ña.

²⁸ Dā xé ña ni ntio ña'á san kutuni ñá xoo é Xuva kō ne, tsoo mii Xuva ko ñā é na vīi ka ña da neé ka nuu i é kīni kaa e táva dikí mii ña. ²⁹ Un tsi ñu'u tsitū nima ña é un ntí'í nuū i é kīni kaa: Ntákidi ni'í ña tuku ñadī'í, ña é ña te ñadī'í mii ña. Ntáde xení ña ni tā'an ña. Dōo ntákuinima ña iña ta'an ña. Ntáde ña é un ntí'í nuū i é kīni kaá di. Dōo ntákune'u iní ni tā'an ña. Ntaé'ní ta'an ña. Ntánāa núu ña ni tā'an ña. Ntaéni ntá'ví ña ta'an ña. Ntántukū nuu iní ña é un ntí'í nuū i é kīni kaa. Ntáde vete ña ni tā'an ña. ³⁰ Ntáka'an kīni ña iña ta'an ña. Ná ntio kue'en tsí ña Xuva kō. Dōo xení ña. Dōo na'nu ncho vīi ña. Dōo ntáde na'nu ña nuu ña'á san. Ntántukū nuu iní ña é vīi ña é kīni kaa san. Na ntákuinti'xe ká ña é ntáka'an úva ña ni di'í ña. ³¹ Ná ntio ña kīni ña é vā'a. Na ntáde ntaa ña é ntáka'an ña. Na ntákuinima ña nté uun ña'a. Ná iní ña é káda ka'nu iní ña ni tā'an ña. Na ntántunta'ví iní ta'an ña. ³² Na kuān ntāa sán ne, ini ña tsí kaka'an Xúva ko te xōo ñá'a é kuān ó kade ña ne, ní'í ñā doxi'í san. Tsí kuān té ini ñá ne, ña ntáde ña kuenta. Kuan tsí o ntáde ña ne, dōo diní ña te kuan tsí o ntáde ta'an ña di.

2

Kade ku've Xuva kō nee iña é nuu é ntaā i

¹ Divīn é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, ñá ku ká'an te ña tuví kuétsi o divīn di. Tsí da neé ka nuu

i é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, kaxntékún kū'vén miīn kúñu ō di, tsí divīn ne, dadīi tsi kaden vatā ó de ñā di. ² Ini o tsí Xuva kō ne, kaxntékú ku've ñá nee é nuu é ntaā i iña ña é kuān ó kade san. ³ Divīn é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, ¿dadīi xntu ku kuān ó den ni ñā'a, ña é iō kuetsí i san? ¿Vá ñā ntu ní'í o é ntō'o o é ta'xi Xuva kō, kuiní o? ⁴ ¿Nté kui kanantiin ni'nin ntun e dóo vá'a o de Xuva ko ni ō? ¿Vá ñā ntu ní'í o é ntō'o o, tsi dóo ka'nu iní Xuva ko, te kuīni o? Dōo vá'a o de ntí'xe Xuva ko ni kō. Dukuān é ntio ña é natū'vi ko kuétsi ko ntā'a ña. ⁵ Ntá tsi divīn né, dōo do'ōn. Ná ntio o é ntiko kōón nta'a Xuva kō. Kadā'vin kuétsi miīn kúñu ō é káteen vá'an é ntō'o o san é ni'í o tē xee ntúvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o kō. Da kidāā ne, kutuni ko tsi dóo vá'a o xntéku kū've Xuva ko iña kó ⁶ tē nakene ntódo ña kō, xe un xé un ō, nee iña é idé ō. ⁷ Iō ñā ne, ntáxio ntii ña é vīi ñá nuu i é vā'a. Ntántukū nuu iní ña é ká'an vá'a Xuva ko iña ña ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ni'í ñá ntuvi vā'á iña ña é ña ntí'í. Na sá'á ne, kué'e Xuva ko ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁸ Ntá tsi iō ñá'a, ña é da mii tsí e ntáde kuení i iña mii í ne, ñá ntio ña kuinti'xe ña é nuu é ntaā i, tsí ncho vīi ña é kīni kaa san. Kudii Xúva ko ni ña ne, kué'e ña ña é ntō'o ña. ⁹ Un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é kīni kaa sán ne, un vá'a tsi nto'o ña kidaā, un vá'a tsi nantí'í ña iní ña, di'na ña Israeé san ne, da kidāā ne, ña é tūku tatá i sán di. ¹⁰ Ntá tsi un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é vā'á san ne, kué'e Xuva ko ñā e dóo va'á iña ña. Ká'an Xuva kō tsi dóo va'á ña ne, kué'e ña é vā'á koo kuntōo ña di, di'na ña Israeé san ne, da kidāā né, ña nguii sán di.

¹¹ Kuenta iña Xuva kó ne, nté uun xuvi uun nínu ō, tsi kuédadīi ntí'í tsō. ¹² Un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ñá ini lei Muíseé san ne, kūnaá ña te iō kuetsí ña. Ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña é nto'o ña vatā ó kaka'án lei san, tsí ña ntáduku ntée ña lei tsíkan. Na é ntoo ni'í lei san ne, xntékú kū've Xuva ko ña vatā ó kaka'án lei san. ¹³ Ná tē ña e ntátekú tsí i lei san é vā'á ña nuu Xuva ko, tsí tē ntáde ntaa ña é káka'an. ¹⁴ Ntá tsi ña tuku tatá i sán, kuān té ña ini ñá lei san ne, ntáde ntaa ña dikí tsi mii ña vatā ó kaka'án lei san ne, vata

tsi te ió lei ña ña. ¹⁵ Ntá tsi tē kade ña é vā'á ne, dito tsí nuu lei san nima ña. Diki míi ña ñi te vā'á ó kade ña ne, o ña vā'á ó de ña. ¹⁶ Kuān koo kuvi te xee ntúvi é xntékú kú'vé Xuva ko kuēnta ña Jesúcristu núu i é ñu'u xū'ú nima ñá'a san, vatā ó kaka'an tú'un va'a é kaka'an ntódo ú san.

Ña Israeé san nī lei Muísee

¹⁷ Divīn é kaka'an tsí ña Israeén ne, tuvīn ni'in lei Muísee san ne, dōo ka'nun kuini o é inin Xúva kō di. ¹⁸ Dōo inin nee é ntio Xuva kō é vīi o. Dōo inin nee ña é dii ka va'a é vīi o, tsi dōo tu'vé o lei san. ¹⁹ Dōo inin nté koo nañē'en ñá kuāá san itsi, nté koo naxi'ín nuun nuu ña'a, ña ntántoo mí ñi nee san, kuini o. ²⁰ Dōo inin nté koo nañē'en ñá tuntú san, nté koo nakuā'an i'xa ikín san é ña te nee ini, kuini o. O te dā xé tuvīn ni'in lei san ne, dōo ki'in inī ó, dōo inin nee ña é nuu é ntaā i, kuini o. ²¹ Divīn é kanakuā'an ta'an o ne, ¿nté kui ña kánakuā'an miin ntūn kúñu o kuan? Divīn é kaka'an ntódon é ña ku dú'u o ne, ¿nté kui miin ntūn ne, kadú'un? ²² Divīn é kaka'an é ña vii ó é kini kaa ni ñadī'i ñá'a sán ne, ¿nté kui miin kún né, kuān ó kaden? Divīn é ña ntio kue'en tsí o santu e ntúvá'a nāá san ne, ¿nté kui kaidon dú'un ntun é ā'ví i é ió ini ukún i kán kuan? ²³ Divīn né, dōo ka'nu kaden é inín lei san, ntá tsi kaidon ntítan Xuva kō, tsí ña káden ntaan é kaka'an ña. ²⁴ Nuú é ntaā i é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō é divi kuetsí o e ntáka'an kīni ña tuku tatá i san ña Xuva ko.

²⁵ Te káden ntaan lei san ne, kainuu á'vi nti'xe é tē'nte kúñu é ixi ó vata koo é dītó na'a i é kādukun ntéen Xuva kō. Ntá tsi tē ña káden ntaan lei san ne, é ntaā í te tē'nte. ²⁶ Tē ña tuku tatá i san kada ntaá ña vata tsí ó kaka'án lei san ne, kuān té ña ni té'nte kúñu é ixi ñá ne, kuédadii tsi ña ni ñá é te'nte é ixi í san kuenta ña Xuva ko. ²⁷ Kidáá ne, ña é káde ntaá lei san ne, kuān té ña ni té'nte ñá ne, xntékú ku'vé ñá o, tsí ña káden ntaan, kuān te inin lei san, kuān te té'nte kúñu é ixi o. ²⁸ Tsí uun ña'a, ña é ña Israeé nti'xe ne, ñá te da mii tsi atā í san é kuntéé na'a i, ²⁹ tsí na kuntéé na'a i nima ñá san di. Kuān te káde ña é un nti'i vatā ó kaka'án lei san ne, ntá tsi te vā'á nima ñá ne, divi é

nuu á'vi ña Xuva ko. Ña te ñá'a san ká'an ña te dōo va'á ña, tsí mii Xuva ko ká'an ñá tē dōo va'á nti'xe ña.

3

¹ Te kuān ó ne, ¿vá ña ntu te vā'a o é vīi o ñá Israeé san? ¿Vá ña ntu te kaidiá'vi é tē'nte kúñu é ixi ko? ² ¿Mí'i ntū é ña'a? Tsi dōo titín nuu i é kaidiá'vi. É kuvi ūun ne: xtúvi Xuva ko tū'ún ña nta'a ña Israeé san é na kuntoo ni'i ña. ³ Ntá tsi te ió ña é xtuvī mii ña é kakuinti'xe ña Xuva kō ne, ¿vá dukuan ntū é xtuvī mii Xuva ko é káda ntaa ña é kaka'an ña? ⁴ ¡Ñá'á ni san! tsí Xuva kō né, da mii é kakuntaa nti'i é kaka'an ñá, kuān té un nti'í nti'í ña'a sán ne, dōo vete ñá. Tsí vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Kūtuni ñá'a san tsí nuu é ntaā i é kaka'an.

Kuvi viin te xntékú ku'vé ñá o, ka'an.

⁵ Ntá tsi tē dii dii ka kutuni ñá'a san tsi dōo va'á kue'en Xúva ko te kinī ña tsí xo'ō né, dōo kīni ntaa o ne, ¿nté ntu koo ka'an o? ¿Vá ká'an ntú o tsí ña vā'á ó de Xuva ko te kata'xi ña kō é nto'o ko kuēnta ña kuetsi kō? (Kaka'án u vatā o dá doto tsí ntáka'an ñá'a san.) ⁶ ¡Ñá'á ni san! tsí tē dí Xuva ko kini kaa ña ne, ¿nté ntu koo xntékú ku'vé ñá ñuxiví san? ⁷ Tē dí dovete é kaka'án u sa kade i é naxi'í nuu ka'nu é nuu é ntaā i ña Xuva kó ne, ¿nté kui kaka'an kú ña é ió kuetsí ko kuan? ⁸ ¿O dii ka ntu vā'á o é vīi u é kīni kaa san vata koo é na kī'xi é vā'á san? Tsí ió ñá ne, kudii dovete ntáka'an ña é kuān ó kanakuā'a nti. Ntá tsi ña kuān ntaa sán ne, vā'á ó te ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáka'an ña.

Un nti'i o iō kuetsí kō

⁹ ¿Nté ntu koo ka'an ó kuan? ¿Va dii ka ntu va'á ña Israeé san é ña nguī sán, te kuini nto? ¡Ñá'á ni san! Tsi nte dí'na nañé'e nti e kuédadii nti'i tsō é iō kuetsí ko, kuān té ña Israeé ó, kuān té tuku tatá kō. ¹⁰ Tsí uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¡Nté uun xoxo káde i é vā'a!

¹¹ Nté uun xoo é nuu diki i é vā'a. Ntē ña xoxó kanantuku i Xuva kō.

¹² Un nti'i ña ntádita ña itsi mii ña.

Un nti'i ña natívi ña nima ña.

¡Nté uun ña tē kade ña é vā'a!

13 Ini dukun ñá ne, vata kaa ñañā é kántii ntaa.

Xaa ña ne, dovéte kakā'an.

Ñii xu'u ñā ne, xi'i ntídí koó san.

14 Ñu'u tsitu xū'u ña tú'ün e dóo kini kaa.

15 Xtun dī'in ña ne, koó dā ntaínu kan-taa é kāti niñi ñá san.

16 Dā mí'i ka ntaíka ña ne, ntádē xení ña ni ñā'a san, ntánantō'o ña ña dī.

17 Ñá ini ña é vā'á koo kuntoo ña ni tā'an ña.

18 Ña ntaú'vī kue'en ñá Xuva kō, ka'an.

19 Vī'a vé ne, ini o tsí da nēé ka nuu i é kākā'án leí san ne, iña ñā e ntáduku ntée i. Tsí tuví leí san vata koo é da kaniñi ñuxiví san kó'xo nteē ñá kuenta iña Xuva ko, é xoxo kuvi ká'an i é ña tuví kuétsi i. 20 Tsi nté uun o ña kuvi ntuvá'a o ni Xuva ko te kāda ntaa o é kākā'án leí san. Tsí leí san ne, da ti tsi é kūtuni ko é iō kuétsi kō.

Ntuvá'a o ni Xuva ko te kuinti'xe ko ñā

21 Vevíi ne, é nañé'e Xuva ko kō nté koo ntuvá'a o ni ñā ne, ntá tsi ña te kuénta iñá leí san. Tsí leí san ni tū'un é ká'an ntódo ña ka'án naa Xuva ko kídaā ne, ntada ntaa 22 tsí ntuvá'a o ni Xuva kō, un ntíi ntíi o, te kuinti'xe ko Jesūcristú san. Kuédadii tsi kade ña ni kō, xe un xé un o, 23 tsí un ntíi ntíi o ntáde o kuétsi. Xoxó kuvi xee tá'an i e dóo va'a é iō iña Xuva ko. 24 Ntá tsi dóo vā'a o dé Xuva ko ni kō, tsi tá'xi ña doméni é ntuvá'a o ni ñā. Tsí nakáku ña ko kuétsi ko kuénta iña Jesúcristu. 25 Tsí Xuva kō né, taxnúu ña Jesucristu é kāti ña niñi ñá vata koo e ntá'vi ña kuétsi kō. Kade ka'nu iní Xuva ko ni ko te kuinti'xe ko Jēsuu. Tsí divi ña kanañē'e ñá kō tsí Xuva kō né, dóo va'a ña. Te kuan tsi o nakuíta nti'xin ña kuétsi ña é intóo kídaā 26 Tsi dóo ka'nu iní ña ni ñā né, kuan tsi ó kanañē'e ñá kō vevíi dī e dóo va'a ña é kānakate ña kuétsi ko te kakuinti'xe ko Jēsuu.

27 Kidāā ne, ¿mí'i ntu kuvi ka'an o e dóo divi o núu Xuva ko? Ña kúvī. Tsí ña te é kade ntaa o leí san, tsí da xe é kakuinti'xe ko ñā. 28 Dukuān ne, xé o kūtuni ko tsí ntuvá'a o nuu Xuva ko te kakuinti'xe ko ñā, ñá tē é kāda ntaa o leí san. 29 Xuva kō ne, ¿vá

mii ntu Xuvā ña Israeé san ña? ¿Ñā ntu te Xuvā ña tuku ñuú san dī? ¿Nté kui ña'a? 30 Tsí uun tsi Xuva kō, ña é kantavá'a nima ña é kakuinti'xe i ña, kuān te té'nte é ixi ñá ne, o kuān té ña'a. 31 Kidāā ne, é kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ¿vá kanakatsin ntu o leí san? ¡Ñā'á ni san! tsí dií dií ka ntii kāda ntaa o leí san te kakuinti'xe ko ñā.

4

Kini o nté o dé Abraan

1 Vī'a vé ne, ¿néé ntu ni'i uva ata ko Abraán san, te ká'an o? 2 Tē dī ni nī'i Abraán san ntuví vā'á iña ña kuenta iña i é vā'a é idé ña ne, kuvi víi ka'nu ña kídaā, ntá tsi ña te núu Xuva ko. 3 Tsí kutuni ko nté o ūve na'a kaka'an tú'un Xuva ko iña ña: “Tsí Abraán sán ne, da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān é kākā'án Xúva kō tsi dóo va'a ña”, ka'an. 4 Vī'a vé ne, te iō ñá kade tsiñu ne, ñá tē doméni káde tsiñu ña, tsi kuétsi é ntuvá'vi ña kuenta iña tsiñu é kade ña san. 5 Ntá tsi xoo é kakuinti'xe i Xuva kō, ña é kānakate kuétsi ña é kīni ntáa sán ne, kuān té ña ni ide ña nté uun é vā'a, ntá tsi ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ña ña. 6 Kuan tsí ka'an Dávií san dī, dá kakā'an ña tsi dóo diní ña'a san, ña é ntuvá'a ni Xuva ko, kuān te nté uun nuu i é vā'a ña ni ide ña. 7 Sá'a kākā'an Dávií san:

Nté kui vá'a ña'a, ña e dé ka'nu iní Xuva ko ni i nuu i é idé ña, ña é nakate Xuva ko kuétsi i.

8 Nté kui vá'a ña'a, ña é ña kade Xuva ko kuénta kuétsi i, ka'an ña.

9 ¿Vá da mii xntū ña é tē'nte é ixi í ntáduku ntée ña é ni'i ña é vā'á san nta'a Xuva kō? ¿Ñā ntu te kaduku ntée tuku ña'a sán dī, kuān té ña ni tē'nte é ixi ña? Tsí vatā ó kaka'an dí'na ntí ne, Abraán sán ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ñá ña. 10 Ntá tsi, ¿amá ntu ntuvá'a ña ni Xuva kō? ¿Dā rkontúví e tē'nte é ixi ñá san ne, o dí'na ntu? Ñá te dā rkontúví, tsí dí'na dā tē'nte é ixi ña. 11 Tsí rkontúví ne, tē'nte é ixi Abraán san é vata kaa na'a i tsí dí'na ntuvá'a ña ni Xuva kō da kuínti'xe ña ña. Dukuān né, divi Ábraán san kuvi ña vata kaa uva ūn

ntíí ntíí ña'a, ña é ntákuinti'xe i Xuva ko, kuān te ña'a, ña é ña ni té'nte é ixi i, tsí kuan tsí o ntántuvá'a ña ni Xuva kō dī. ¹² Dadíi tsi kúvi ña ūvá ña é te'nte é ixi í san, tē ntákuinti'xe ñá ña dí, vata tsí o dé uva ata ko Abraán san dá vāta té'nte é ixi ña.

Kakuntaa e tá'xi Xuva ko xu'u ña, te kakuinti'xe ko ñā

¹³ Xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ābraán san tsí ñuxiví sa ne, kuvi iña ñá ni ūn ntíí ntíí i'xá ña. Nǎ te ni kā'an Xúva ko ni Ābraán san te dā xé kade ntaa ñá leí san, tsí da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña. ¹⁴ Tsí tē dí da mii tsí ña é ntoo kuenta iñá leí san ni'í ña é vā'a é kākā'an Xúva kō ne, é ntaā i e kuínti'xe ko Xuva kō, tsí ña vāda kaidiá'vi é ta'xi Xuva ko xu'u ña te kuan ō. ¹⁵ Tsí te kuēnta iñá leí san ntoo ō ne, da mii é ni'í ko é nto'o kō. Ntá tsi tē dí ña tuví leí san ne, ña túvi kuētsí ko tē ña ni de ntáa o vatā ó kaka'an.

¹⁶ Dukuān ne, núu ī é xe'é Xuva ko xū'u ña é kuē'é ña doméni i'xá Ābraán san ne, kuenta iña i é kuínti'xe ña. Nǎ te da míi tsi ña ntáde ntaa leí san é ni'í ña sá'ā, tsí da xōó ka ña'a, ña e ntákuinti'xe i Xuva ko vatā o dé Ābraán san. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsí Ābraan sán ne, kuvi ña uva ata ko ūn ntíí ntíí o. ¹⁷ Kuan ō kúvi vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'u dé kú'vé u o é vīín uva ñā'a, ña ntántoo da vādá ka ñuu." Kuan ō ka'an Xúva ko ne, kuínti'xe Ābraán san tsí kuvi víi Xuva kō, ña é kanantōto ña xi'í, ña é kadē kú'vé nuu i é ntē vata koo.

¹⁸ Kuān té ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá Ābraán san ne, ntá tsi kaní nima ñá inúu ini ña é kākā'an Xúva kō ni ña tsí ña te nté kaa i'xá ña koo. Dukuān é kuvi ña uvatā ña ntántoo da vādá ka ñuu san, vata ō ka'an Xúva ko ni ñā e dōo titín i'xá ña koo. ¹⁹ Ābraán san ne, kuān te é uun sientu kuía ña, ntá tsi ña ni tee dá'na ña é kuínti'xe ña é kōo i'xá ña vatā ó kaka'an Xúva ko ni ña, kuān té ini ña tsi é ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá ña. Ini ña tsí ñadi'í ñá Sará ne, vata kúvi kōó kue'en tsi i'xá ña. ²⁰ Nǎ ni dē kuení ña tē ña kada ntaa Xúva ko nuū i é xe'é ña xu'u ña ni ñā. Nǎ ni xtuví mii ña é kuínti'xe ña, tsí da díi díi ka kuínti'xe ña ne, kaka'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō. ²¹ Ini vá'a ña tsí kuvi víi Xuva ko da neé ka nuu i é káta'xi ña

xu'u ña. ²² Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dōo va'á ña kuenta iña i e dōo kuínti'xe ña.

²³ Nǎ te da mii tsi kuēnta iña Ābraán san é ūve na'a é kākā'an Xúva kō e dōo va'á ña'a ña, ²⁴ tsí kuenta iña kó dī. Tsí kuān koo ka'an Xúva ko iña kó te kuínti'xe ko ña, divi ñā é nantōto ña Tó'o ko Jēsuu dá xi'í ña. ²⁵ Tsi Tó'o ko Jēsuú ne, ntūvi ña kuenta doxi'í san kuenta iña kuétsi kō né, dā ntóto xtuku ña vata koo é ta'xi ña ko ntuvi vā'á iña kó nuu Xuva ko.

5

É ntuvá'a o ni Xuva kō

¹ Dukuān ne, é ntuvá'a o ni Xuva kō, da xe kuínti'xe ko ñā. E vá'a tsi ō ntántoo o ni Xuva ko ve kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristú san. ² Tsí da xé kuenta iña ña é ni'í ko é vā'á nta'a Xuva kō, tsi ntánuu iní ko ñā. Ne, kutu ntántoo o ni ñā dī. Dōo diní ntoo ō ve, tsí ntantétu ō é ta'xi Xuva kō e dōo va'á iña ñá tē náxee o ntá'a ña. ³ Nǎ te da mii tsi sá'á dī, tsi dōo diní kō dí tē nee iña e ntánto'o ko ñuxiví sa. Tsí te dōo ntánto'o kō né, kuan kōo kutú've ko é díi ka kuka'nu iní kō. ⁴ Te kúka'nu iní kō né, dōo va'á koo kuita nti'xin vá'a ko tē ito nteé Xuva ko kō. Te itá nti'xin vá'a o ne, ntánuu iní ko tsí ni'í ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁵ Nǎ te da tí tsi é ntaā i e ntánuu iní ko Xuva kō é ni'í ko é vā'á nta'a ña, tsi tá'xi Xuva kō Espíritū Sántū san, é kunūu ña nima kó ne, kata'xi ña é kūtuni ko tsi dōo kakuinima Xúva ko kō.

⁶ Tsí dá ña ni kuvi nakakú mii ō kúñu kō ne, ura va'á xi'í Cristu kuēnta iña ko, xo'ō e dōo kīni ntáa ō. ⁷ Á tē nté uun xoxo é kuē'é ntuvi iña i kuēnta iña tá'an i, kuān te dōo va'á ña'a ña. Á te dā míi ío ñá'a, ña é kenē ini i é kúvi kuenta iña ña e dōo va'á kue'en. ⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, náñē'e ñá kō tsi dōo kakuinima ñá ko, tsí Cristú san xi'í ñá kuenta iña kó xo'ō, kuān te dōo ío ka kuétsi kō. ⁹ Vevíi ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva ko kuēnta iña níñi e éti ña ne, ¿vá ña ntu te díi ka nakakú ñá ko é nto'o kō san? ¹⁰ Xo'ō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō da xé xi'í I'xá ña kuenta iña kó, kuān té ña ni ntío ko ña kidaā. Ví'a vé ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva kō né, ¿ñā ntu te díi díi ka ni'í ko ntuví va'á iña kó nta'a ña kuenta iña ntuvi iña

I'xá ña? ¹¹ Ñá te da mii tsi sá'á di, tsí dóo diní ko kuntoo o ni Xuva kō vevii, da xe é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Adaán ní Cristu

¹² Kidáā ne, uun ña'a tsi ñatíi san idé ña é k'í'ví kuétsi san ñúxivi a. Kuenta iña kuétsi sán ne, xée doxi'í san di. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san duku ntée ña doxi'í san, tsí un ntíi ntíi ñá idé ña kuétsi san. ¹³ Un tsi nte dí'na dá xtúvi Xuva kō leí san ne, é dukuan iō kuétsi ñuxivi sa. Ntá tsi ña ni kátāvi ña'a san kuétsi, tsí da xé vata koó leí san. ¹⁴ Ntá tsi kuvi idé doxi'í san ni un ntíi ntíi ña'a san nte ntúvi da íka Adaán san un tsi nte da íka Muisee. Tsí xi'i un ntíi ntíi ña'a, kuān té ña te ni de dó'o ña vatā o dé Adaán san. Tsí divi nāa Adaán san ña é k'í'xi rkontuvi.

¹⁵ Ntá tsi kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o nī doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsí uun ña'a tsi ñatíi ntúku ña kuétsi sán ne, dukuān né, dōo titín ña'a xi'i ña. Ntá tsi dií dií ka vá'ā o dé Xuva ko ni kō e tá'xi ña kō doméni uun ña'a ká ñatíi, ñá nani Jesūcristú ne, ñá te nté kaa ña'a ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko kuēnta iña ña. ¹⁶ Kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o nī doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsí kuenta iña úun tsi kuétsi Adaán san é v'xi é ntó'o ko iña un ntíi ntíi ña'a san. Ntá tsi doméni e tá'xi Xuva kō né, divi é ntuvá'a o ni ña, kuān té ña te da díi kuétsi kō. ¹⁷ Kúvi idé doxi'í san dé kú've kuenta iña kuétsi uun ña'a tsi ñatíi san, ntá tsi dií dií ka kada kú've ó, xo'ō é nī'i ko e dóo va'á iña Xuva kó, xo'ō é nī'i ko doméni é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña úun ká xtuku ñatíi, ñá nani Jesūcristu.

¹⁸ Dukuān ne, un ntíi ntíi o ní'i ko é ntó'o ko kuēnta iña kuétsi é idé Adaán san. Ntá tsi kuenta iña núu i é vā'a é idé Jesucristú ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko, un ntíi ntíi o é nākate ña kuétsi kō. ¹⁹ Tsí da xé ña ni kuintí'xe uun ña'a ñatíi san é kāka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'á san xio kuétsi ñā. Ntá tsi kuenta iña i é idé ntaa úun ká tuku ñatíi san é kāka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'a ntuvá'a ña ni Xuva kō.

²⁰ Kúki'ví leí san vata koo é dií dií ka kukue'e kuétsi san. Ntá tsi dá kúku'e kuétsi sán ne, dií dií ka vá'ā o dé ka xtúku Xúva ko ni kō. ²¹ Tsí vatā o dé kú've kuétsi san e tá'xi doxi'í iña kó ne, kuan koo na káda kú've doméni é

kata'xi Xuva kō, é nī'i ko ntuvi va'á iña ko ntii dañu ntúvi kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

6

E xí'i o kuēnta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto o kuēnta iña Cristu

¹ ¿Nté ntu koo ka'an o vé kuan? ¿Vá ntukū ká ntu o kuétsi san vata koo é dií ka kada ka'nu iní Xuva ko ni kō? ² ¡Ñá'á ni san! ¿Nté ntu koo kuntoo ká xtuku o é ntuku o kuétsi san?, tsí vata tsi tē xi'i o kuēnta iña i. ³ ¿Ñá ñi ntú nto tsí dá ítsi ntute o ne, uun tsi kúñu ntúvi o ni Jesūcristú san ne, vata tsi te dādii xi'i o ni ñá di? ⁴ Dukuān né, dá ítsi ntute o né, vata tsi tē intú'xi dadii o ni ñá dí vata koo é ntoto xtuku o ni ñá é nī'i ko ntuvi xée iña ko, vata o ntóto xtuku Cristu dá xi'i ñá, tsi dóo ka'nu Xuva kō.

⁵ Tsí te dadii o nī Cristu dá xi'i ñá ne, kuan tsí koo ni'i dádii ko ni ña ntuvi vā'á iña ko. ⁶ Iní o tsí nima káni kaa ko nakūntee dadii nī Cristu ntíkā kruisi kan vata koo é na ntíi é kúvi vii kuétsi san ni ko. Dukuān ne, ña kantío é vii ka o é ntio nima káni kaa kō. ⁷ Tsí tē xi'i ó ne, ntíi kuétsi kō. ⁸ Tē xi'i dádii o nī Cristú san ne, kanuu iní kō tsí kuntoo dadii o ni ñā. ⁹ Iní o tsí da xe ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, nté uun ito ña kuví ka ña. Ña kúvi ká vii doxi'í san ni ñā. ¹⁰ Dā xi'í Cristú san ne, uun ito tsi xi'i ñá kuenta iña kuétsi san. Ntá tsi é kántíto ña vevii ne, kuenta iña Xuva ko túvi ña. ¹¹ Vii nto kuenta tsi é xi'i ntó kuenta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto nto kuenta iña Xuva ko, é uun tsi kúvi nto ni Jesūcristu.

¹² Dukuān ne, ñá ku da vá'a ká nto é kadā kú've kuétsi san iña nto é vii ntó da nēé ka nuu i é ntio nima káni kaa nto. ¹³ Ña ku ntáda nto kúñu nto kuēnta é na vii nté un siin é káni kaa san. Tsí ntada nto kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō. Vata tsi tē ntóto xtuku nto é xi'i nto. Ntada nto kanii kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō vata koo é na kada tsiñu ni'i ña ntó é vii nto é vā'a. ¹⁴ Ñá ku dá vá'a ká nto é kúvi vii kuétsi san ni nto, tsí ña té leí san ntántikin ka nto, tsí vevii ne, ntántikin ntó Xuva kō, ña e dóo dé ka'nu iní i ni ntó.

¿Xoó ntu kuvi tó'o kō?

15 ¿Nté ntu koo vii o vé, te kuini nto? ¿Vá vii ka ntú o kuétsi san dá ña ntántikín ka o leí san, da xe ntántikín o Xuva ko ve, ña e dóo vá'a o de ni kō? ¡Ñā'á ni san! 16 Vá ña ntu ini nto tsi tē ntáda nto kúñu nto kuēnta ntá'a uun ña'a é vii nto é di mii tsi e ntío ña ne, kuvi ña tó'o ntō. Da mii é káda ntaa nto é káka'an ña. Te kuétsi san é kúvi tó'o ntō ne, ní'i ntō doxi'í san. Ntá tsi te Xuva kō é kúvi tó'o ntō né, te káda ntaa nto é káka'an ña ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña nto. 17 Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsi di'na ne, di mii tsi é káka'an nima káni kaa nto idé nto. Ntá tsi vevii ne, kanñ nima nto ntákuinti'xe nto tú'ün é nuu é ntaā í vata o nañé'e ña nto. 18 É ntii ni'ni nto kuétsi san vé ne, e kúntí'vi nto tsiñu vā'á san ve. 19 (Kantée tsi tú'ün ña ñuxiví san é káka'an u ni ntō tsi dóo vitá o ini nto.) Vata o dé nto di'na e ntáda nto kúñu nto kuēnta é vii ntō nuu i é káni kaa sán ne, kuan tsi koo ntáda nto kúñu nto kuēnta vevii é vii ntō nuu i é vā'a é ntio Xuva kō.

20 Tsi dá ika nto itsi kani kaa sán ne, ika xaa nto é vii nto é vā'a. 21 Ntá tsi ¿neé ntu ta'xi kidaā é idé nto nuu i é kōo da ntákuka'an nuu nto vevii? Tsi kúdií doxi'í san kata'xi. 22 Ntá tsi vevii ne, é nākaka xaa nto kuenta iña kuétsi san. Vevii ne, kúntí'vi nto é vii nto é káka'an Xúva kō. Sá'a ne, kata'xi ká kudii é kúntōo vá'a nto nuu Xuva kó ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña ntō ntii dañu ntúvi. 23 Tsi kúdií doxi'í san ní'i kó te kúntikín o kuétsi san. Ntá tsi doméní san e tá'xi Xuva kō ne, é koo ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi, te kúntikín o Tó'o ko Jesúcristu.

7

¿Nté ntu ó de leí san nī ña tánta'a?

1 ¿Vá ña ntu te ini nto tsi kadē kú've leí san iña ña'a ñi dukuan kántito ká ña? 2 Uun ñadí'í san, ña tánta'a ne, kuétsi é kúntikín ña xii ña ñi dukuan kántito ká ña. Ntá tsi tē xi'i xii ña ne, ña kadē kú've ka leí san iña ñadí'í san. 3 Dukuān né, te kanadíkí nteē ña ni tuku ñatíí da ñi kántito ká xii ña ne, kakó'xo nteē ña leí san. Ntá tsi tē xi'i xii ña ne, ña kaduku ntée ká ña leí san. Ña tē neé nuu i te natánta'a ña ni tuku ñatíi.

4 Dukuān ó kuvi ni ntō dí, ta'an ko. Tsi dá xi'i Cristú san ne, vata tē xi'i dádií nto ni ña kuēnta iña leí san. Vevii ne, ntáduku ntée nto tuku xii nto, ña e ntóto dá xi'i vata koo é na kōo nuu i e dóo va'a é ntio Xuva kō. 5 Tsi ñi dukuān ntáde ká o é ntio nima káni kaa ko sán ne, dá dií dií ka ntáde o nuu i é kani kaa san tē kutuni ko tsi kaka'an leí san é ña kuan koo víi o né, divi tsi nuu i é ní'i kó doxi'í san. 6 Ntá tsi vi'a vé ne, é nuu nteé leí san ata ko, tsi leí san é uve tñn o kidaā né, vata tsi tē xi'i o kuēnta iña í ne, e ntaíka xaa o ve, vata koo é na vii o é ntio Xuva kō, tsi ní'i ko ntúvi xéé iña ko, ña te dá míi tsi é káde ntaa o lei átā é úve na'a kaka'an é vā'a é vii o.

Kuétsi é kadē kú've iña ko

7 Te du'vā ó ne, ¿vá ká'an ntu o tsi leí san ne, iō kuétsi i? ¡Ñā'á ni san! Tē dí ña leí san ne, ña iní u nee iña é kuétsi ko. Tē dí ña kaka'an leí san é ña kúvi kuiníma ko iña ta'an kó ne, ña iní u te ña vá'a i é kuān koo vii o. 8 Ntá tsi kúvi íde kuétsi san ní ko, tsi da xé kaka'an leí san é ña kúvi naki'i núu o iña ta'an kó ne, dá dií dií ka idé u. Tē dí ña túvi leí san ne, ña ni kúvi vii kuétsi san ní ko. 9 Dukuān ne, xío ntúvi iña ko di'na dá vata kutúni ko te iō kuétsi ko, tsi ña ni kutúni ko nee iña é káka'an leí san. Ntá tsi dá xéé leí san ne, ntōto kuétsi ko. Kidaā né, vata tsi tē xi'í u kuenta iña i. 10 Tsi leí san ne, náa í é xee ní'i ntúvi iña ko ne, xee ní'i doxi'í san. 11 Kúvi ide kuétsi san éni nta'ví ko kuenta iña leí san. Vata tsi te divi é'ni ko.

12 Dōo va'á leí san, tsi dóo va'á tú'ün e xtúvi Xuva kō. Dōo ntaa kaká'an dí. 13 ¿Vá ká'an ntú o tsi nuu i é vā'á san é ta'xi doxi'í san iña ko? ¡Ñā'á ni san! Dá xé kuétsi san é ide é ní'í ko doxi'í san. De tsiñu ní'i kuétsi san leí san vata koo é ní'í ko doxi'í san. Tsi leí san nañé'é ko tsi kuétsi sán ne, dóo kani kaa.

14 Ini o tsi leí san ne, vé'xi nta'a Xuva kō. Ntá tsi xu'ú ne, kudii ña ñuxiví sa u é tuví u vata kaa ña kade tsiñu iña kuétsi san. 15 Ná iní u nté kui kuān ó kade u. Tsi ña te kade ú nuu i é ncho vii u, ntá tsi nuu i é ña ncho vii u ne, di'na ká kade u. 16 Ntá tsi dá kade ú nuu i é ña ncho vii u sán ne, kakutuní ko tsi dóo vá'a ó kaka'an

ntí'xe lei san. ¹⁷ Dukuān ne, ña te míú kade ú nuu i é ña ncho vií u san, tsí da xe kuétsí é nūu nimá ko sán ne, ñā ñā é kade i. ¹⁸ Kakutuní ko tsí ña tuví nté uun nuu i é vā'a é nūu nimá ko, tsí kudii ña ñuxiví sa u. Kuān te dóo ntio ko é vií u é vā'a é ña kúvi vií u. ¹⁹ Tsí ña kade u é vā'a é ncho vií u, ntá tsí kade u é kīni kaa san é ña ncho vií u. ²⁰ Dukuān né, tē kade ú nuu i é ña ncho vií u sán ne, ñā te xū'ú kade ú, tsí kuétsí é nuu nimá ko sán ne, ñā ñā é kade i. ²¹ Kakutuní ko tsí kuān ó kakuví ko: Dā ncho vií u nuu i é vā'a sán ne, vata tsí te kantikin é kīni kaa sán ko. ²² Dōo kakuinimá ko lei Xúva kō, ²³ ntá tsí kúñū kó ne, kantikin túku lei é kaedí nuu i é kadē kuení ko ne, vata te katee tīn ko vata koo é na vií u é ntio i. Diví sán lei ña kuétsí san.

²⁴ ¡Ñā ntá'vi idé ntu u! ¿Xoó ntu nakakū í ko doxi'i é kantikin kúñū kó san? ²⁵ ¡Nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta ña Tó'o ko Jesūcristu, tsí diví ñā é nakaku ña ko! Dukuān ne, ñā ñā kó san ne, ncho vií é vā'a é ntio Xuva kō ne, ntá tsí kúñū kó san ne, ncho vií é kuntikin kuétsí san.

8

Kaxntii Ēspírítu Xuva ko kō é vií o é ntio ña

¹ Dukuān ne, ña túvī ká nte kui ka'an ntee Xuva kó ko, xo'ō é ña ntáde ká o é ntio nima kīni kaa ko, tsí ntáde o é ntio Ēspírítu Xuva kō. ² Tsí te kadē kú'vé Ēspírítu Sántū san ñā kó ne, kanakakū ñā kō é ña kada kú'vé ka kuétsí san ni dóxi'í san ñā ko. Tsí Ēspírítu sán ne, ñā ñā é kata'xi ña ntuví vā'á ña kó tē ntánuu iní ko Jesūcristu. ³ Tsí lei san ne, ña ni kúvi vií é nādama nima kīni kaa kō, tsí da xé ña ni kuví vií o é káda ntaa o é xtúví Xuva kō. Dukuān né, taxnuu Xuva ko Ī'xá mii ñā é kaku ña vatā o ntákaku ñā'a, ñā iō kuétsí i. Vi'á vé ne, ña kúvi kadā kú'vé ka kuétsí san ñā ko, tsí nantí'í Cristu é kúvi vií kuétsí san ni ko dá xi'i ña ntíkā krusi kan kuēnta ñā ko. ⁴ Ide ña sá'ā vata koo é kúvi kada ntaa o é káka'an lei san é vā'a é vií o. Tsí xo'ō ne, ña ntáde ká o kuēnta é káka'an nima kīni kaa kō, tsí ntáde o kuēnta é káka'an Ēspírítu san.

⁵ Ña ntoo vata tsí o ntoo ña e dúkuan iō kuétsí i ne, da ti tsí ntánti'í iní ña kuenta ñā mii ñā. Ntá tsí ña e ntáde ntaa é káka'an Ēspírítu Sántū sán ne, ntánti'í iní ña nee ñā é ntio Ēspírítu Sántū san. ⁶ Te ntí'í iní kō é da ñā kué'en tsí kuenta ñā ñā ñuxiví san ne, ní'í kō doxi'i. Ntá tsí te ntí'í iní ko kuēnta ñā Ēspírítu Sántū sán ne, ní'í ko ntuví vā'á ñā ko é kuntōo vā'a o. ⁷ Ña é da ñā kué'en tsí kuenta ñā i é ntio nima kīni kaa i ntánti'í iní ña ne, ntaínchu'vi ñā Xuva kō, tsí ñā ncho kada ntaa ña lei Xúva kō. Ntē ña kuví vií ña di. ⁸ Dukuān ne, ña e ntáde ntaa é káka'an nima kīni kaa i ne, ña kúvi vií ña é ntio Xuva kō. ⁹ Ntá tsí ntó'o ne, ña ntáde ká nto é kīni kaa san, tsí ntáde ntaa nto é káka'an Ēspírítu Sántū san te nuu é ntāa ntí'xe i é nūu Ēspírítu Xuva kō sán nima nto. Ntá tsí xoo ñā'a, ña é ña te nūu Ēspírítu Cristú san nima i ne, ñā kadūku ntē ña Cristu. ¹⁰ Ntá tsí tē nuu Cristú nima ntó ne, kuān te kuví kúñū nto kuēnta ña kuétsí sán ne, ta'xi Ēspírítu san é ña kuví nima ntó tsí é ntuvá'a nto ni Xuva kō. ¹¹ Te nūu ntí'xe Ēspírítu Xuva kō sán nima ntó ne, ta'xi Xuva kō é ntóto kúñū ntó di. Ní'í nto ntuví xé ña nto. Tsí Xuva kō, ña nantoto Jesúcristu rkóntuvi é xi'i ñā ne, ta'xi ña é ntóto kúñū ntó é ní'í doxi'í san di kuenta ña Ēspírítu ñā é nūu nima nto.

¹² Dukuān né, ta'an, iō é ntio Xuva kō é káda ntaa o, ntá tsí ña te ntio ña é vií ka o é káka'an nima kīni kaa kō, ¹³ tsí te vií nto é káka'an nima ntó ne, ní'í ntí'xe nto doxi'i. Ntá tsí te xntii Ēspírítu Sántū san nto é ña da vā'a ká nto é kadā kú'vé nima kīni kaa ntó ne, ní'í nto ntuví vā'á ña nto.

¹⁴ Tsí un ntí'í ñā'a, ña ntántikin Ēspírítu Xuva kō né, diví ñā é i'xá Xuva kō kúvi ñā. ¹⁵ Ntá tsí ña ni ta'xi Xúva ko ntó Ēspírítu Sántū san vata koo é tē kuétsí ña ntó é vií nto é ntio ña é u'vī ntó ña. ¡Ñā'á ni san! Tā'xi ña ña vata koo é kūtuni nto tsí i'xá Xuva kō kúvi ntó. Ēspírítu Sántū sán ne, ta'xi ña é kúvi ka'an o ni Xuva ko: “Ūvá, Uva mii kó nto”, koo ka'an o. ¹⁶ Tsí mii Ēspírítu san kantada ntaa ña nima ko tsí i'xá ntí'xe Xuva kō kúvi o. ¹⁷ Tsí da xé i'xá Xuva kō kúvi o ne, ní'í ko ña Xuva ko e xtúví xio ña ña i'xá ña. Dadí'í tsí ní'í ko

ní Cristu. Tsí tē dad̄ ntó'o ko nī Cristú ne, dad̄ xi'í nuu ka'nu o ni ñā di.

É vā'a é kī'xi rkontuvi

¹⁸ Iní u tsí ñā té ini te ntó'o kudii ko ntuvi sá'á, tsi ñā te nté kaa é vā'a é nī'i kó rkontuvi. ¹⁹ É un ntí'í é de kú'vé Xuva kō ne, dóko sa ñā ntákutíi kuntétu da nté xēe ntúvi é nañ'e Xuva ko i xoo e kúvi i'xá ñā, tsi dóo ncho kiní ñā. ²⁰ Un ntí'í é de kú'vé Xuva kō né, ntí'í. Ñā te míi ntio i, tsí da xé kuān o ka'an Xuva kō é kúvi. Ntá tsi ntantétu ²¹ ntuvi é nakāku Xuva ko i. Kidāā ne, ñā kadā kú'vé ka doxi'í san iña i, tsi nakāku Xuva ko i vata koo é kúvi kaka xaa mí kaxi'í nuu vata o ntaíka xaa i'xá Xuva kō. ²² Iní o tsí un tsi nté vevii ne, un ntí'í é de kú'vé Xuva kō ne, dad̄ ntánakití é ntánto'o i vatā ó kanto'o ñā kanakaku i'xá san. ²³ Ntē ñā te míi tsi sá'a, tsí xo'ō ne, ntánto'o kō di. E tá'xi Xuva ko kō Espíritū Sántū san é kodo nuu un ntí'í nuū i é vā'a é ta'xi ñā kō. Dā ntantétu o ne, ntaéku nteé o ntúvi dá nāki'í kue'en Xuva ko kō é kúvi o i'xá ñā. Kidāā ne, nadama ñā kúñu ata kō kúñu xēe san. ²⁴ Iō neé ntantétu o nte dá nakāku Xuva ko kō. Ntá tsi te nī'i ko nee iña é ntantétu o ne, ñā kantio é kuntetū ká o. ¿Vá xoó ntu kantétu ká i nuu i é nī'i i? ²⁵ Ntá tsi te kántétu o nuū i é vāta nī'i kó ne, da míi é kutíi ko kuntétu ká o.

²⁶ Du'vā ó di, kaxntii Espíritū Sántū san ko é ñā kúvi vii o é ncho vii o. Tsi ñā ini ó neé nuu i é kákan o da ntáka'an ntá'ví o. Ntá tsi kaka'an Espíritū Sántū san ni Xuva ko kuénta iña ko. Un tsi kaxkoo káni ñā é nté ñā tuvi tú'un. ²⁷ Xuva kō, ñā kaito nteé nima ñá'a sán ne, ini ñā nee iña é ncho ka'an Espíritū Sántū san. Tsí Espíritū Sántū sán ne, kaikan ñā nta'a Xuva ko nuū i é ntio Xuva kō é kué'é ñā ñā ntáduku nteé ñā.

É kúvi vii kue'en o

²⁸ Iní o tsí Xuva kō ne, kade ñā é kōo é vā'a é un ntí'í é kakuvi nī ñā ntákuinima i ñā, ñā e kána ñā é vii ñā é ntio ñā. ²⁹ Tsí ini Xuva kō nte dí'na xoo kuínti'xe i ñā ne, nakaxnúu ñā ñā nte dí'na vata koo é ntúvi ñā vata kaa i'xá ñā. Tsí Cristú ne, dí'na ñā kúvi ñā i'xá nuu i é vata kaa un ntí'í éni ñā ni tá'an ñā. ³⁰ Xoó ñā'a, ñā é nakaxnúu Xuva kō nte dí'na ne, kána ñā ñā di. Xoó ñā'a, ñā e kána ñā ne, ká'an ñā tsí ñā

tuví ka kuétsi ñā. Xoó ñā'a, ñā é nakate Xuva ko kuétsi i ne, kada ka'nu Xuva ko ñā di. ³¹ ¿Nté koo ka'an o iña i sá'ā? Te Xuva kō nuu mé'ñu ñā kō ne, ¿xoó ntu kúvi vii i ni kō? ³² Ntē ñā ni de víni Xuva ko i'xá míi ñā é kúvi ñā kuenta iña ko un ntí'í ntíi o. Te ūun tsi nte i'xá míi ñā tá'xi ñā kō ne, ¿mí'í ntū é ñā vii ñā da xe'e é ta'xi ñā ko un ntí'í nēe é kantio kō di? ³³ ¿Xoó ntu kúvi tsi'í kuétsi i ñā é nakaxnúu Xuva kō? Tsí míi Xuva ko káka'an ñā tsí ñā tuví ka kuétsi ñā. ³⁴ ¿Xoó ntu kúvi kué'e i dō'ví san iña ñā? Tsí míi Jesūcristú san ne, xí'i ñā kuénta iña ñā ne, dā ntóto xtuku ñā ne, tuví ñā diñi kua'a Xuva kō, kaikan ñā kuenta iña ko. ³⁵ ¿Neé ntu é kúvi vii é nāki'í nteé xio ko vata koo é ñā ntío ká Cristu ko? ¿Vá kúvi ntu vii da ntánto'o ko, o da dóo ntii tu'un, o da ntáde xení ñā'a san ni ko, o dá ntoo ntité o, o dá ñā tuvi é kunuu o, o dá ío nuu i e dóo donchu'vi, o da ntáni'í kó doxi'í san? ³⁶ Tsí vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne:

Kuenta iña ntó ne, utén utén ntaú'ví ntí tē xoó ka'ní i ntí.
Ntí'í ne, vata ntáa kudii a le'ntú san ntáa ntí,
kítí ntánakuē'nu ñā vata koo é ká'xi ñā tí,

ka'an.

³⁷ Ntá tsi nté uun nuu i sá'a ne, ñā kúvi vii é ñā ntío ká Cristu ko. Tsi ntío ñā kō né, xntii ñā kō é kúvi vii kue'en o ni é un ntí'í sá'a. ³⁸ Iní vá'a u tsí ñā te neé kúvi vii é ñā ntío ká Xuva ko kō: nté doxi'í san, nté ntuvi iña ko, nté ánje san, nté ñā odo nuū iña é ñā vā'a san, nté ñā ntádē kú'vé e dukún kán, ³⁹ nté mí'í e dóo dūkun, nté mí'í e dóo kūnu, nté da nēe ka nuu i é de kú'vé Xuva kō ñā kúvi vii é ñā ntío ká Xuva ko ko, xo'ō e ntánuu iní ko Xuva ko Jesūcristu.

9

Nakaxnúu Xuva ko tātá ñā Israee

¹ Vata kaa u xu'u é kantikín u Cristú ne, kaka'án u é nuu é ntaā i, ñā kaka'án u dovete, tsí nimá ko ne, Espíritū Sántū san kade kú'vé ñā ne, kaka'an ñā tsi nuu é ntaā i é káka'án u ² tsí un vá'a tsi kakunta'xa iní ko. Nii kué'en tsí ntuvi dóo u'vi kakúvi ko, ³ tsi dóo ntio ko é nakāku ñā ñuú ko, ñā tatá ko. Tē dí kaidia'vi iña ñā ne, ka'án

u te nakuítá Cristú ko, kuān te ta'xi ñā ko é ntō'o kó naa ña ñuú ko, ⁴ ña Israeé san. Nakaxnúu Xuva ko ñā é ntūvi ña i'xa kíin ña. Nañē'e Xúva ko ñā tsi dóo ka'nu ña. Xé'e Xuva ko xū'u ña ni ña nté koo vií ña é vā'á ni ñā rkontuvi. Xé'e ña ñā leí san kuenta iña Muísee. Ini ña tsi Xuva kō ne, ínūu mé'ñu ña ñā. Ini ña nee é kākā'an Xúva kō é kuē'é ña ña. ⁵ Uva ata ika ñā Israeé san ne, dóo na'nu ña'a ña. Tatá ña káku Cristu da vexkúvi ña ñatīi. Divi ñā né, Xuva ko ñā, ñā kadē kū've é un ntí'í. Kada ka'nu o ña ntii dañu ntūvi. Kuan koo na kōo.

⁶ Ntá tsi ña te kaka'án u tsi ña ni de ntāa Xúva kō é xe'é ña xu'u ña ni ña Israeé. Kaka'án u tsi vevíi ne, ña Israeé san ne, ñā te un ntí'í ntí'í ña é ña Israeé ntí'xe ña. ⁷ Ntē ña te un ntí'í ntí'í tatá vi'i Abraán san é i'xá ntí'xe ña. Tsi da xé Xuva ko kākā'an ñā ni Abraan kidaā: “Tatá vi'i o ne, ki'xi kuenta iña i'xá o Isaa”, ka'an ña. ⁸ Sá'a katā'xi é kūtuni ko tsi ña te un ntí'í ntí'í i'xá san e káku iña Abraan é ntáduku ntēe Xuva kō. Tsi kaka'an Xúva kō tsi i'xá ntí'xe ña ne, da mií ña é káku iña i'xá ña, ña é xe'é Xuva ko xū'u ña é kuē'é ña ña. ⁹ Tsi xe'é Xuva ko xū'u ña ni Abraán san kidaā: “Ntūvi sá'a da kuía ve ne, dā náxee xtúku ú ne, kaku i'xá Sara”, ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi ió ka é nañē'e ú nto. Xío i'xa uvi iña Rebecá ne, uvata ika ko Isaá ne, uva i'xá san ntúvi ña. ¹¹⁻¹² Kuān té vata káku, kuān té vata vií nuu i é kíni kaa ne, o nuū i é vā'á ne, ká'an Xuva ko ni ñad'í'í san tsi kada kū've i'xa é kuvi ūvi san iña ení i, kuān té i'xa nuu í san. Kuan ō ka'an Xúva kō vata koo é kūtuni ko tsi divi ñā kanakaxnúu ña. Ñā te nee va'a tsi ūn na ne, éde na é vā'a, ntá tsi da xé divi ñā ntío ña ne, kanakaxnúu ña na. ¹³ Uve na'a mí kakā'an tú'un Xuva kō: “Dōo ntio kó Jacóbo, ntá tsi ña ni ntio kué'ēn tsi ko Esauu”, ka'an ña.

¹⁴ ¿Nté koo ka'an ó ve? ¿Vá ká'an ntú ō tsi ña vá'a ó de Xuva kō? ¿Ñā'á ni san! ¹⁵ Tsi kade ña vatā ó kaka'an ñā ni Muísee: “Vii u é vā'á ni xoo ñā'a é ncho vií u é vā'á ni ñā. Ntunta'ví ini kó xoo ñā'a é ncho ntunta'ví ini kó ña”, ka'an ña. ¹⁶ Dukuān ne, ñā te kuēnta iña ñatíi san é ntunta'ví ini Xuva ko ni ña, kuān te kade ña nuu i é vā'á ni ñā, tsi da xé mií Xuva kō ntio ña é vií ñā

ni ñā é vā'a. ¹⁷ Kaka'an tú'un Xuva kō nté ō kaka'an ñā ni rei Fárauun, rei iña ñā ñuú Egito: “É tā'xi u é viín rei vata koo é kíni ña'a tsi dóo ka'nu u é xntii ú o. Kidáā ne, kutuní uun ntí'í ntí'í ña'a, ña ntoo ñuxiví san, xoo ñā'a u”, ka'an ña.

¹⁸ Dukuān né, kantunta'ví ini Xuva ko da xōo ka ña'a é ncho ntunta'ví ini ña ña ne, kaxé'e ña é kada do'o da xōo ka ña'a é ntio ña.

¹⁹ Á te iō nto é ncho ka'an ntó ni kó ve: “¿Nté kui kaka'an ntú Xuva kō tsi ió ka kuétsi kō kuan, te ña kuvi vií o tūku nuu i é nakaxnuu ña é vií o?” Á te kuān koo ka'an ntó ve. ²⁰ ¿Nté kui nantiko koó ntu nto é kākā'an ntó ni Xuva kō é da mií ñā'a nto? ¿Vá ká'an ntu kídi nte'u é kūvá'a san ni ña de vá'a san: “¿Nté kui kuan ntu ō de vá'a nto ko?”, ka'an? ²¹ ¿Ñā kuvi vií ntu ña de vá'a kídi san da nēe ka nuu i é ntio ña ni ntē'ú san? Tē ntio ña ne, kuvi kí'i ña un síin tí'nti nte'ú san ne, dá kada vá'a ña uun a kídi e dóo tíi kaa é kada tsiñu ni'i ñā dá iō víko san. Kuvi kí'i ká ña tuku ta'vi divi tsi tí'nti ntē'ú san ne, dá kada vá'a ña tuku kídi é ña dóo nēe tíi kaa é kada tsiñu ni'i ña ūtén uten.

²² Tē dí Xuva kō ntio ña é nañē'e ñā kō tsi dóo diin ñā ne, dóo iō ña é vií ñā di ne, dá kuétsi é kākutíi ña nima ñā ni ñā'a, ña é nī'i é ntō'o i, ña é iō tu've i é kúvi. ²³ Tē ntio ñā nañē'e ñā ko nuu i e dóo nuu á'vi iña ña dá ta'xi ña kō é vā'á iña ña tsi ntunta'ví ini ña ko. Xtūvi tu've ñā kō nte dí'na é nī'i ko é vā'á iña ña. ²⁴ Tsi kána ña ko, kuān te ñā Israeé o, kuān te ña é ña te ña Israeé o. ²⁵ Vatā ó uve na'a kaka'an ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Ósea:

Ñā é ña te ña'a mií ko kidaā ne,

ká'ān u tsi ña'a kó ña ve.

Ñā é ña ni ntío ko kidaā ne,

ká'ān u tsi dóo ntio kó ña ve.

²⁶ Divi tsi ñūu mí kaka'án u kidaā é ña te ñā'á ko ñā ne,

ká'ān ú ni ñā ve tsi ntuvi ña i'xá mií kó,

ka'an Xúva kō, ña kantíto,

ka'an Óseá san. ²⁷ Ntá tsi kaka'an Ísaiá san iña tátá ña Israeé san: “Kuān té ña te da díi táta ña Israeé san, kuān té vata díi ñuti ntute ñú'u kan ñā ne, ñā títin ña é nakáku ña. ²⁸ Tsi ña nā'á ka dá kada ntaa ntí'i Xuva kō é kākā'an ña. Ñā kukuíi ka ña é kuē'é ña é nto'o

ko iña un ntí'i ñā ñuxiví san", ka'an Ísaia. ²⁹ Vatā ó kaka'an Ísaia kídaā: Tē dí Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña ni tsoo ña tatá kō ne, vevíí ne, e xí'i ntí'i o vatā o xi'i ñā intóo ñuú Sodoma ni ñuú Gomora kídaā, ka'an ña.

Tū'un é vā'á san iña ñā Israee

³⁰ ¿Nté ntu koo ka'an o kuēnta iña i sá'a kuan? Dukuān ne, kutuni ko tsí ña é ña te ña Israee san, ña é ña ni ntúku nuu ini i nté koo víí ña vata koo é ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, ntuvá'a ña ni ñā tsi kuínti'xe ña ña. ³¹ Ntá tsi ña Israee san ne, ntánantuku ñā nté koo ntuvá'a ña ni Xuva ko kuēnta iña leí san ne, ña ni kutíi ña kada ntaa ña é kākā'án leí san. ³² ¿Nté kui san? Tsi kuvi ntuvá'a ña ni Xuva ko tē kade ña é kākā'án leí san, kuiní ña. Nā ni kutūni ña tsí mii Xuva ko kūvi ntavá'a ña ña te kuínti'xe ñā ña. Dukuān né, vata te xūu naki'í ña, ³³ vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: Koto nto, tsí ñuú Siuún ne, xtūví u uun ña'a, ña é kūvi vata kaa xuu mí nāki'í ña'a san, mí ntāva ña. Ntá tsi xoo ñā'a, ña é kuínti'xe i ña ne, ña tūví nté koo kuka'an nuu ña kuēnta iña ña, ka'an.

10

¹ Tā'án, kanī nímá ko ntio ko te nakáku ña tatá ko, ña Israee san. Un vá'a tsi kaka'an ntá'ví u ni Xuva ko kuēnta iña ña vata koo é nī'i ña é vā'á nta'a Xuva kō. ² Kuvi ka'án u kuenta iña ña tsí ini va'á u tsi dóo ncho víí ña é ntio Xuva kō, ntá tsi ñā ini ntí'xe ña nté koo víí ña vatā ó ntio ña. ³ Tsi vata kutūni ña nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō ne, ncho víí mii ñā é ntuvá'a ña ni ñā. Ña ni íde ña kuēnta dá kakā'an Xúva ko ni ña nté koo ntuvá'a ña ni ña. ⁴ Tsi Cristú san ne, de ntaa ntí'i ña leí san. Dukuān ne, ntuvá'a o ni Xuva ko, da xōó ka ña'a o, te kakuínti'xe kō Cristu. ⁵ Tsi vatā ó uve na'a kaká'an Muísee kídaā nté koo nī'i ko ntuví va'á iña ko kuenta iña leí san: “Da xōó ka ña'a, ña é kūtíi kada ntaa ntí'i é kākā'án leí san ne, ní'i ña ntuví vā'á iña ña”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi kaka'an Xúva ko kuēnta iña i é ntuvá'a o ni ñā tsi kuínti'xe ko ñā: “Nā ku de kuení nto te ío xoo

é kūvi kaa i e dukún kán vata koo é nanūu ña Cristu ñuxiví a. ⁷ Ntē ña ku de kuení nto te ío xoo é kūvi kii un tsi nte ini totsín kan vata koo é natavā ñā Cristu mé'ñū ña xi'í san”, ka'an ña. ⁸ ¿Nté ntū ó kaka'an tú'un Xuva kō kuan? Kaka'an: “Nā te nté sa ntii tū'un é nī'i nto tú'ún va'á san, tsí etsín tsi tuví tú'ún sán ne, ñi'vi tsi tū'un é kākíí xu'u o nī é nūu nima ó dí”, ka'an. Tū'ún sa'á ne, ñi'vī tú'ún va'a é ntáka'an ntódo nti nté koo kuínti'xe ko Xuva kō. ⁹ Tsi te ká'an ó ni xū'u ko tsí Jesuú ne, Tō'ó nti'xe ko ñā ne, te kuínti'xe kō tsí nantoto Xúva ko ñā rkontuvi é xi'i ñā ne, nakáku o. ¹⁰ Tsi te kanī nima kó kuínti'xe kō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō. Te ká'an o tsí nuu é ntaā i e Tó'o nti'xe ko Jesuú ne, nakáku ña kō.

¹¹ Tsi vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne: “Da xōó ka ña'a, ña é kánuu ini i ña ne, ña tūví nté koo kuka'an nuu ña”, ka'an. ¹² Nā te e túku e túku ntāa ña Israee san é vāta ntāa ña tuku tatá i san. Tsi uun tsi Tó'o ko ūn ntíí ntíí o. Utén utén kaxé'e ña e dóo va'á iña dá xōó ka ña'a, ña e ntaíkan ntá'a ña. ¹³ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Da xōó ka ña'a, ña ntaíkan nta'a Xuva kō ne, nakáku ña”, ka'an. ¹⁴ Ntá tsi, ¿nté koo kakan ñā'a san nta'a Xúva ko te vāta kuínti'xe ña ña? ¿Nté koo kuínti'xe ña ña te vāta tekú ña iña ña? ¿Nté koo tekú ña tē ña xoxo ka'an ntódo i tú'un Xuva ko ni ñā? ¹⁵ ¿Nté koo ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko tē ña xoxó taxnuu i ña? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Nā te nté kaa vá'a o tē xee ñā vexní'i tú'ún va'á san”, ka'an.

¹⁶ Ntá tsi ña te un ntíí ntíí ña'a san ntaíni ña tú'ún va'á san. Tsi kaka'an Ísaia kídaā: “Xuvā, ¿xoo ntu e kuínti'xe i tú'ún va'á san dá kakā'án nti'?” ka'an ña. ¹⁷ Dukuān né, da mii é kantio é ká'an ñā nī ko tú'un Xuva ko vāta koo é tēku ko iña Cristú ne, dá kuínti'xe ko ñā.

¹⁸ Ntá tsi xu'ú ne, katsixe'e ú te dā xé ña ni tekú ntu ña. Nā ntāa, tsi téku ña, ¿nté kui ña'a? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō:

Da kanī ñuxiví san dító tatsín ña. Tū'un e ntáka'an ñā ne, íte xaa da kanī ñuxiví a, ka'an. ¹⁹ Katsixe'e xtukū ú nto te ña ni ñé'e díki ntú ña Israee san tú'ún

san. Tsí di'na Muisee xntée na'a ña tsí kuān ó kaka'an Xúva kō:
 Vii u é kũne'u iní nto kuenta iña ún ña'a san,
 ña é ña te uun tsi tatá i vatā ó uun tsi tatá nto.
 Vii u é kũdiin nto kuenta iña ñá tuku ñuu,
 mí é ña te neé ini,
 ka'an Xúva kō. ²⁰ Rkontúví ne, ñá ni ũ'ví kue'en tsí Isaia dá kakā'an ñá vatā ó kaka'an Xúva kō:
 Ña'a, ña é ña ni nantúku kó ne, nāni'i ñá ko.
 Ña'a, ña é ña ni tsixé'e i kó ne, nañē'e ú ña nté kaa u,
 ka'an ña. ²¹ Kaka'an Xúva ko iña ñá Israeé san di: “Ñi kuē'en tsí ntuvi nakáa ú nta'a ko é nānumé u ña'a san, ña é ña ni kuintí'xe i ko, ña é ña ncho vii nee iña é ntio ko”, ka'an ña.

11

Ña Israeé, ña é nakaxnúu Xuva ko

¹ Katsixe'e ú nto ve: ¿Vá nakuitā ntú Xuva ko ña'a mii ñā? ¿Ñā'á ni san! tsí mii ú ne, ña Israeé u. Uva ikā kó Abraán ne, ñi vatā vi'i kó Benjamiín di. ² Ñá ni nakuíta Xúva ko ña'a mii ñā, ña é nakaxnúu ña nte dí'na. ¿Ñá iní ntú nto nté o kakā'an tú'un Xuva kō mí katsi'i kuétsi Eliá san ña Israeé san? Tsí kaka'an ña: ³ “Xuvā, ē'ní ña ña ntáka'an kuéntsia iña nto ne, nākatsin ña naa ntó di. Da mii sá u ntoó u é kántito ká u ne, ncho ka'ní ña kó di”, ka'an ña. ⁴ Ntá tsi kaka'an Xúva ko ni ñā: “Ío u'xe míl ñati, ña é xtuví xío ú kuenta iñá ko. Nté uun ito ña ni kanchíti ña nūú Baá, ñi é de vá'a ña tuku ñuu san é vii xuva ñā”, ka'an Xúva kō. ⁵ Kuān ó vevii di. Ntoo ká ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é vii ña é vā'á ni ñā. ⁶ Dā xé mii Xuva kō ntío ña é vii ña é vā'á ni ña ne, ñá te kuéntsia iña i é vā'a é idé ña'a san. Tē nakaxnúu Xuva ko ñā'a san kuéntsia iña i é vā'a é ntáde ña ne, ña kúvi ká'an o tsí nakaxnúu ña ña tsí mii ñā ncho vii ña é vā'á ni ñā.

⁷ ¿Nté ntu koo ka'an ó ve? Tsí ña ni nani'i ña Israeé san nuu i e dóo ntánantuku ñā. Da mii ñā'a, ña é nakaxnúu Xuva ko ne, nāni'i ña. Ntá tsi ña nguii sán ne, da dii dii ka dé ka'xi ña nima ña, vata o uve na'a ⁸ kaka'an tú'un Xuva kō: “Xé'e Xuva

kō é ntuka'xi dikí ña vata koo é ña tekú ña. Un tsi da nte vevii ne, ña ntaíni ña, nte ña ntátekú ña”, ka'an. ⁹ Davii san ne, kaka'an ñá di:

Na kō'xó mii ñā da ntáde ña dodíni kuéntsia iña i é un ntí'í é ió iña ña. Na kō'xó nteé ña nuu i é kīni kaa vata koo é na kué'é Xuva ko ña é ntō'o ña.

¹⁰ Na kũneé kue'en ntúxnūú ña vata koo é ña kiní ka ña. Vata kaa ntuvi é kutuvi ñá ne, na nakaka tí'i kué'en ña, ka'an ña.

É nakáku ña'a, ña é ña te ña Israeé

¹¹ Katsixe'e ú nto ve: Dā xé kō'xó ntéé ña Israeé san nuu Xuva kó ne, ¿vá nakuitā ntú Xuva ko ñā? ¿Ñā'á ni san! Ntá tsi da xé ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, ña tuku ñuu san ní'i ñā e dóo va'á nta'a Xuva kō vata koo é na kũne'u iní ña Israeé san ni ñā. ¹² Vi'a ve né, te ní'i ñuxiví san e dóo va'a tsí ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, te ní'i ña tuku tatá i san é vā'a tsi ntúdutsi ña Israeé san dí ne, ñtē kuān nte vá'ā ó te ntiko kōo un ntí'í ña Israeé san é kuinti'xe ña Xuva kō!

¹³ Kaka'án u ni nto vē, ntō'o é ña tuku ñuu nto, tsi táxnuu Xuva kō ko é ká'án u ni nto kuéntsia iña ñá ne, dóo ka'nu tsiñu ko, kuini ko. ¹⁴ Kuān ó kaka'án u vata koo é na kũne'u iní ña ñuu ko, ña Israeé san. Tsi kidaā né, tí kaa te ió ña é tekú ña dá kakā'án u ni ñā nté koo nakáku ña. ¹⁵ Tē ntuvá'a ña ñuxiví san ni Xuva kō tsi éte xio ña ña Israeé san ne, dii dii ka vá'ā ó te nāki'i xtuku ña ña. Vata tē ntóto ña xi'i san tē xi'i ña. ¹⁶ Te kué'é o uun ta'vi ũ'xen tañú'u san nta'a Xúva kō ne, kani'í tī'nti i é káduku ntéé ña di. Te xō'o utun san kúvi iña Xuva kó ne, nta'a i sán ne, da mii é káduku ntéé ña di. ¹⁷ Ío tun olívu va'á san é ká'nté tu'un ña'a san nta'a i ne, dá nātiin ntee tá'an ña nta'a tun olívu ku'ú san vata koo é dii ka va'á kiti i kii. Kuan o kúvi ni o dí, xo'on é ña te ña Israeen, tsí vata tē é nte tu'un Xuva ko ñā'a ña vata koo é ní'i o é vā'á dadii ni ña Israeé san. ¹⁸ Ná ku ká'an te dii ka ka'nun é vata kaa nta'a i e é nte Xuva kō. Tē ncho viin ka'nun ne, naka'an o tsí kudii nta'a i kúvin. Ñá te kuéntsia iña o é xi'i kutu xō'o i, tsí kuenta iña xo'o í san é ntitsin kutun.

¹⁹ Á te kā'an ve: "Ntá tsi é'nte tu'un Xuva ko nta'a mii i vata koo é nātíñ ntee tá'an ña ko", koo ka'an. ²⁰ Nuú é ntaā i é kāka'an, ntá tsi é'nte tu'un ñá ña tsí ña ni kuinti'xe ña Cristu. Tíñ nteen kutun da mii tsí é kākuinti'xe ká o ña. Dukuān ne, ñá ku dē kuení o tē dóo ka'nun, tsí koton tsin kuenta iña mii o. ²¹ Tsí te ña ni ntunta'ví ini Xuva ko nta'a mii útun sán ne, nté xo'ón ña ntunta'ví ini ña o di. ²² Koton tsi dóo va'á Xuva kō ne, ntá tsi dóo diin ñá di. Tsi dóo diin ñá nī ña ntáde é kīni kaa, ntá tsi dóo va'á koo vii ña ni o te vīñ nee iña é ntio ña. Tē ña'á ne, ka'nté tu'un ñá o di. ²³ Ña Israeé di, te ntiko koō ña é kuinti'xe ña Xuva kō ne, nātíñ ntee tá'an xtuku ña ña. Tsí kuvi vii Xuva ko nātíñ ntee tá'an xtuku ña ña. ²⁴ Tsí xo'ón né, vata kaa nta'a tun olívu ku'ú san é tē'nte kaan ne, nātíñ ntee tá'an tun olívu va'á san, kuān té ña te ña'á táta o. Ña Israeé san ne, vata ntáa nta'a tun olívu va'á san ntáa ña. Dukuān ne, dií dií ka ña ntii tu'un é nātíñ ntee tá'an xtuku utun é ña'á táta mii i.

Nakáku ña Israeé san te kúvi

²⁵ Tā'án, ntio ko é na tekū nto tú'ūn é iō xu'ú iña Xuva ko, vata koo é ña ku kadá kuení mii ntō e dóo tu'vé nto: tsí dava tsi ña Israeé san ne, ntáde do'o ña kuēnta iña Xuva ko. Ntá tsi kuan ō tá'xi Xuva kō é kūvi da nte koo é nakáku titín ña'a, ña é ña te ña Israeé san, vatā ó ntio Xuva kō. ²⁶ Tē kúvi un ntí'i sá'a ne, nakáku un ntí'ñ ña Israeé san. Tsí vatā ó uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Nté nūú Siuun ki'xi ña é nakakū ko. Naki'i ña é kīni kaa é nūu nima Jácoo. ²⁷ Kidáa ne, kuntáa tú'ūn é xē'e ú xu'u kó ni ña tsí nakate u kuétsi ña, ka'an.

²⁸ Dā xé ña ni ntio ña Israeé san tú'ūn va'á san ne, ntaínchu'vi ñá Xuva kō. Dā xé kuān o dé ña ne, nto'ó ne, ní'i ntō é tekū ntó tú'ūn va'á san. Ntá tsi Xuva kō ne, ntio dukuan ña ña Israeé san, tsí nakaxnúu ña ñata ñá, ña intóo di'na. ²⁹ Ñá kanatívi ini Xuva ko xōo ñá'a, ña é kána ña, nte é kaxé'e ña di. ³⁰ Ntúvi di'na ne, ñá ni kuinti'xe nto Xuva kō. Ntá tsi vevíi ne, ní'i ntō é vā'á nta'a Xuva kō tsi xtúvi mii ña Israeé san e ntákuinti'xe ña ña. ³¹ Ña Israeé san ne, ña ntákuinti'xe

ña Xuva ko vēvíi vatā o dé nto nte dí'na. Kuan ō xē'é Xuva ko itsí é kuān koo vii ña vata koo é ntuntā'ví ini ña nto ne, kuan koo ntuntā'ví ini ña ña Israeé san di. ³² Tsí Xuva kō xē'é ña é kuédadíi un ntí'ñ ntí'ñ ña'a san é ña kuvi ntii mii ña é kīni kaa san e ntáde ña un ntí'i ñá, vata koo é tē kúvi ne, nañē'e ñá ña tsí dadíi tsi kantuntā'ví ini ña ña un ntí'ñ ntí'ñ ña.

³³ ¡Nté kuān nte ka'nu Xúva kō! Tsi dóo ini ña nté koo vii ña. Dóo ini ña nee é vā'a. Na kúvi kutūni ko nté o kadé kuení ña ne, nté ña kuvi kí'in diki ko nté koo é kuān ó de ña di. ³⁴ Tsí "¿xoó ntu ini i nté o kadé kuení Xuva kō? ¿xoó ntu nañé'e i ña é kuān koo vii ña? ³⁵ ¿xoó ntu kuvi kué'e i doméni e dóo ka'nu iña Xuva ko vata koo é na ntánáa Xuva ko iña i?" ³⁶ Tsí Xuva kō ne, de kú'vē ña é un ntí'ñ né, ña ña káka'an ña nté koo vii é un ntí'ñ é iō. Un ntí'ñ é iō ne, kuenta iña ña. Na kā'an o tsi dóo va'á kue'en Xúva ko ntii dañu ntūvi. Kuan koo na kōo.

12

Nakué'e o ntūvi iña ko nta'a Xúva kō

¹ Dukuān né, tā'an, da xé dóo ntunta'ví ini Xuva ko kō ne, kaikán u nto vata koo é nakué'é nto kúñu nto kuēnta iña Xuva ko vata kaa doméni é kántíto kaa iña ña. Xtúvi mii nto é kīni kaa ne, vii nto da mii é ntio ña. Kidáa ne, kunuu ini ntí'xe nto Xuva ko vatā ó ntio ña é vii nto. ² Ñá ku dā vā'a nto é kā'an ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, nté koo kuntōo nto. Ntá tsi kué'e nto é nadama Xuva kō nté ō ntáde kuení nto. Kidáa ne, kutuni ntó nee iña é ntio Xuva kō. Tsí tē ini o nee é ntio ña ne, kutuni ko nee iña é káduku ntée ña, nee iña e xkúntee ini ña, nee iña é vā'á kue'en.

³ Tsí da xé dóo vā'a o dé Xuva ko nī kó da tá'xi ñá kó tsiñu sá'a ne, kuvi ka'án u ni ūn ntí'ñ ntí'ñ nto tsí ña ku dé kuení nto te dóo ka'nu ña'a nto. Ntá tsi koto nteé va'a nto nima nto nté kaa ntákuinti'xe nto vatā o tá'xi Xuva kō é vii nto. ⁴ Uun tsi kúñu kō, ntá tsi iō e túku e túku ta'vi i. É un é un ta'vi i sán ne, é túku e túku tsiñu i. ⁵ Xo'ó e ntákuinti'xe kō né, kuān te titín ña'a ō né, vata te uun ña'a tsō da ntákuinti'xe kō Cristu. Kidáa ne, ntaíntee tá'an o ūun ntí'ñ ntí'ñ o é uun tso kuvi o.

⁶ Ntá tsi tá'xi Xuva kō é kūvi vii o, xé un xé un ō, e túku e túku nuu i vatā ó é vā'á iña ko, kuíni ña. Vii ó vatā ō tá'xi ña é kūvi vii o. Tē tá'xi ña é kā'an o tú'un ña ne, ká'an o vatā ó ntákuinti'xe kō. ⁷ Te tā'xi ña é xntii o ta'an kō ne, xntii vā'á o ña. Tē xoó ña'a ntio Xuva kō é nakuā'a ña ña'a ne, na nakuā'a vā'a ña ña'a san. ⁸ Tē xoó ña'a ni'i ña é naxnūu ña nima tá'an ña ne, na naxnūu ña nima ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é kā'nté dava ña é vā'á ña ne, ñá ku kadā víni ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é kadā kú've ña ne, na kōó ntii ña kadā kú've ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é xntii ña ña ntátaan núu i ne, na kūnuu díni nima ña é xntii ña ña.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

⁹ Kanī nima ntó kuinima ntí'xe nto ta'an nto. Ná ku ntío kuē'en nto nuu i é kīni ntáa, ntá tsi kuntikīn ntó da mii nuu i é vā'a. ¹⁰ Kuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i, vata tsi te ta'an mii nto ña. Nī kue'én ini nto kuiko ñu'u nto tā'an nto.

¹¹ Koo ntii nto kāda tsiñu nto. Ná ku kudu'xen ntō. Kanī nima ntó kada tsiñu nto kuenta iña Xuva ko.

¹² Kuntōo díni nto, tsí ini nto tsí kuntuo nto ni Xuva kō rkontuvi. Na kūtíi nto da ntánto'o nto. Ná ku xtuvī mii nto e ntáka'an ntá'ví nto nī kuē'en tsí ntuvi.

¹³ Kué'e ntō nee iñá kataan núu ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kué'e nto vī'i nto é kuntōo ta'an nto, ña ntaíka itsi san.

¹⁴ Kákan nto nta'a Xuva ko te vii ña é vā'á ni ña'a, kuān te ntáde ña ni ntō é kīni kaa. Kuān koo vii nti'xe nto. Ná kákan ntó nta'a Xuva ko te kué'é ña e dóo nto'o ña'a san.

¹⁵ Kuntōo díni ntó ni ña'a da ntántoo díni ña. Kueku nto ni ña da ntaéku ña.

¹⁶ Kuntōo vā'a nto ni tā'an nto. Ná vii ka'nu nto, tsi kuédadii tsi vii nto ni ña ntā'vi. Ná ku dē kuení nto e dóo ini nto é un ntí'í.

¹⁷ Ná vii nto é kini kaa ni ña'á, kuān te kuān o de ña ni ntō. Vii nto é vā'á vatā koo é ña té nee ka'an ñá'a san é kuétsi nto. ¹⁸ Koó ntii ntō é kuntōo vā'a nto ni un ntí'í ntí'í ña'a vatā kaa é kūtíi nto. ¹⁹ Ná ntánáa nto tē kade ña'a san é kini kaa ni ntō, ta'an e dóo ntio kó, tsi kué'e nto é ntánáa Xuva ko ni ña. Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: “Xu'ú ntánáa u. Xu'u kué'e ú ña é ntō'o ña”,

ka'an Xúva kō. Kuān ó kaka'an tú'un ña. ²⁰ Ntá tsi vii nto vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: “Te kākakin ña kade xení ni ntō ne, kué'e ntō é kā'xi ña. Tē kaitsi ñá ntute ne, kué'e nto ntute na kō'o ña. Te kuan kōo vii nto ne, un tsi nturkue'e ña é kākuka'an nuu ña tsí kade ña é kini kaa ni ntō”, ka'an. ²¹ Ná ku dā vā'a nto é kūvi vii é kīni kaa san ni nto, ntá tsi vii nto é vā'á vatā koo é kūvi vii nto ni é kīni kaa san.

13

¹ Un ntí'í ntí'í ña'a ne, kantio é kāda ntaa ña é kākā'an ñá tsiñu i, tsí ña kúvi kadā kú've ña tsiñu i san tē dí ña ni xé'e Xuva kō é kadā kú've ña. Nā ntáde kú've vevii ne, Xuva kō xtuvī ñá ña e ntáde kú've ña. ² Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kade ntaa é kākā'an ñá tsiñu i ne, ñá kade ña é ntio Xuva kō é vii o. Xoó ña'a, ña é kuān ó ntáde ne, ní'i ñá é ntō'o ña. ³ Xoó ña'a, ña e ntáde é vā'á ne, ña tūvī nté kui u'vī ñá ña tsiñu i san. Ntá tsi xoó ña'a, ña e ntáde é kini kaa ne, iō nuu i nté kui ntaú'vī ñá ña. Tē ña ntío o é u'vī o ñá tsiñu i sán ne, viin é vā'a. Te viin é vā'á ne, ká'an ñá tsi dóo va'an. ⁴ Xuva kō né, xtuvī ñá ña é vii ñá tsiñu sá'a vatā koo é kōo é vā'á ni kō. Ntá tsi te kade ō é kīni kaa ne, u'vī ntí'xe ko ñá, tsí ña te da kaká'an ña é ta'xi ña kō é nto'o kō. Tsí ña kade tsiñu iña Xuva kó ne, ta'xi ña ko da neé ka é nto'o kō é kākā'an Xúva kō, te vii o é kīni kaa. ⁵ Dukuān ne, kada ntaa o é kākā'an ñá tsiñu i, ñá te da mii tsí é ní'i ko é nto'o ko tē ña kada ntáa ō, ntá tsi da xé kaka'an nima ko tsi vā'á o é kuān koo vii o. ⁶ Dukuān ó, kantio e ntá'vi o diū'un xoó san, tsí ña tsiñu i sán ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko da ntáde ña ko kuēnta.

⁷ Kué'e nto ña é un ntí'í é káduku ntée ña. Tē neé diu'un kaikan ñá tsiñu i sán ne, ntá'vi nto. Tē diu'un xóo kaikan ñá ne, kué'e ntō di. Te ká'nu ña'a ña né, kuiko ñu'u nto ña.

⁸ Nā vā'á o te kuita nuu o iña ña'a. Ntá tsi dóo vā'a o te kuinima kó ña, un ntí'í ntí'í ña. Xoó ña'a é kākā'inima ñá ta'an ña ne, kade ntaa ña é kākā'an lei Xúva kō. ⁹ Tsí kaka'an lei san: “Ná ku kīdi ni'i nto ñá'dí'í tuku ña'a; ñá ku ká'ní nto ña'a; ñá ku kī'i dú'u nto; ñá ku nakuído nuu nto iña tuku ña'a”, ka'an. Kada ntaa o sá'a, ni da neé ka xtuku lei e xtúvī Xuva ko te vii ó,

vatā ó kaka'an sá'ā: “Kuinima ó ta'an o vatā ó kakuinima ó kúñu mii ó”, ka'an. ¹⁰ Tsí te kakuinima kó ta'an kō ne, ñá vii o é kini kaa ni ñā. Dukuān né, te kakuinima kó ta'an kō ne, kada ntaa o é kaka'án lei Xúva kō.

¹¹ Kantio é vii ntó vatā ó kaka'án u, tsi íni nto nté o ntúvi e ntántoo o ñūxivi a vevii. Na ntútuni ntó ve, tsí ntuvi dá naki'i kue'en Xúva ko kō ne, dií dií ka ētsin tuví vevii é vāta kaa da kuínti'xe di'na kō. ¹² Ntuvia é kīni kaa sán ne, dóko sá ntí'i. Dóko sá xee ntúvi dá kī'xi xtuku Cristu. Dukuān né, xtuví mii o e ntáde o é kīni kaa san. Na kōo tít've kó ntuvi tsikan vatā ó iō tu've sntadún san dá kī'in ñá du'xēn. ¹³ Vii ó é vā'á ve, vatā ó de ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ñá ku de ki'vi o; nté kī'in o viko mi dóo ntáde ki'vi ña'a. Ñá ku kīdi ni'i o ñádī'i, ña é ña te ñádī'i mii kō; nté ña vii o da nēe ka nuu i é kini kaa ni ñadī'i, ni ñatīi. Ña náā ó; nté ña ku kuiñi ko ta'an kō. ¹⁴ Ntá tsi kué'e ntó é nadā'an Tó'o ko Jesūcristu nto. Ñá ku dē kuení ka nto nee iña é ntio nima kīni kaa nto, vata koo é ña vii ka nto é kīni kaa.

14

Ñá ku ká'an ntée o ta'an kō

¹ Te kī'xi uun ña'a, ña é vāta kuínti'xe vā'a i ne, kué'e nto na kutuví ña. Ntá tsi ña naa núu nto ni ña kué'nta iña i é kadē kuení ña. ² Iō ñá ne, kuví ka'xí ña da nēe ka nuu i, kuini ña. Ntá tsi ña é vāta kuínti'xe vā'a i sán ne, ñá vā'á o é ká'xí ña kúñu, kuini ña. ³ Ña é kaé'xí ntí'i da nēe ka nuu i ne, ñá ku dē kuení kini ña iña ña ña kaé'xi kúñu san. Ña é ña kaé'xi sán ne, ñá ku ká'an ñá te ña vā'a o de ña é kaé'xi da nēe ka ntí'i. Tsi ñú'u nta'a Xuva ko ñá di. ⁴ ¿Xoó ña'a ntun, te kuini o, é ká'an te vā'á o ne, o tē ña vā'á o de ña kade tsiñu iña tuku ñá'a san? Tsí kuenta iña tó'o mii ña te vā'á o de ña ne, o tē ña vā'á o de ña. Vií ntí'xe ña é vā'a, tsi kué'e Xuva kō é kuān koo vii ña.

⁵ Iō ñá ne, iō ntúvi e dií ka ka'nu é tūku ntuvi, kuini ña. Tuku ña'a ne, dadīi tsi un ntí' ntí' ntuvi san, kuini ña. Koo ntaa iní nto nee iña é kakuínti'xe nto é un é un nto. ⁶ Xoó ña'a, ña é kadē kuení i tsi dií ka ka'nu uun ntuvi é tūku ntuvi ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō, kuini ña. Xoó

ña'a, ña é ña káde ka'nu ntuvi tsikan ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō dí, kuini ña. Xoó ña'a, ña é kaé'xi da nēe ka nuu i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō, kuini ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Xoó ña'a, ña é ña kaé'xi é un ntí' ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kō, kuini ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō dí.

⁷ Ñá tē ntántoo o ñūxivi sa kuenta iña mii ko. Ntē ña kuví o kué'nta iña mii kó di. ⁸ Te kuntoo o ñūxivi sa ne, vii o vata koo é kūvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō. Te kūvi ó ne, kuví o vāta koo é kūvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō. Tsí kuān te ntántoo ká o, kuān te kuví o ne, ntáduku ntée o Xuva kō. ⁹ Tsi xilí Cristú ne, ntóto xtuku ña vata koo é vii ña Tó'o ña xilí san ne, ni ña ntantíto sán di.

¹⁰ Xó'ón ne, ¿nté kui kaka'an ntéen ntun ta'an o tsí ña vā'a o nuu i é kade ta'an o? Xó'ón di ne, ¿nté kui kainchu'vin ntún ta'an o dí? Tsí un ntí'i o kuntāñi ó nuú Cristu dá ká'an ñá xoo é vā'á i ne, xoo é ña vā'a i di. ¹¹ Tsi tú'un Xuva kō ne, kaka'an:

Nuu é ntaā i é kaka'án u, ka'an Xúva kō,

tsí nakunchíti un ntí' ntí' ña'a nuú ko. Ká'an ūn ntí' ntí' ña'a san tsí Xuva kō né, dóo ka'nu ña,

ka'an ña. ¹² Kidáā ne, ká'an o ni Xuva ko kui kui uun o nee iña é idé o xé un xé un o.

Ñá kú de o é kō'xó ntée ta'an ko nuu i é kīni kaa san

¹³ Dukuān ne, náa i é ká'an ntée o ta'an kō ne, koó ntii o é ña vii o nee iña é kō'xó ntée ta'an kō, o nee nuu i é natívi iní ña é kakuínti'xe ña. ¹⁴ Iní u tsí ña tuví nee iña é da mii e dóo dentu káa, tsí kuan o nañé'e Xúva ko Jēsuú ko. Ntá tsi tē kuini ña'a san tsí ña vā'a o é vii ñá ne, ñá vā'á o ntí'xe é vii ña. ¹⁵ Ntá tsi te da mii é ká'xín da nēe ka nuu i, kuān te dóo u'vi kakúvi ta'an o kuenta iña i ne, ñá kakuinima ntí'xe o ta'an o. Ñá ku kué'en é kūnaá ta'an o kuenta iña i é ncho ka'xín, tsí xilí Cristu kué'nta iña ñá di. ¹⁶ Ñá ku vii ntó nee nuu i vata koo é ña kuví ka'an kīni ñá'a san kué'nta iña i é kade nto. ¹⁷ Tsi mí kadē kú've Xuva kō né, ñá tē ini nee é ka'xi o ne, o nee é ko'o o. Ntá

tsi sá'a ntio Xuva kō é vīi ó ne: Vii ó é vā'á, vatā ó kaka'an ña. Kuntōo vā'a o ni ta'an ko, ni Xuva kō di. Kunūu dīni nima kó di. Un ntīí ntīí sá'ā ne, ní'i ko kuēnta iña Espíritū Sántū san. ¹⁸ Xoó ña'a é kuān ó kade ña dá kade tsiñu ña iñá Cristú ne, dōo dīni Xuva ko ni ñā. Ká'an ñā'a sán di tsi dōo vā'ā ó de ña.

¹⁹ Dukuān ne, koó ntii ó é kuntōo vā'a o ni ta'an kō. Xntii ta'an ó e dií ka kuinti'xe ko Xuva kō. ²⁰ Ñá ku nativín tsiñu Xuva ko kuēnta iña i é ncho ka'xin. Nuu é ntaā i tsi ña tuví da nēé ka nuu i é ká'xin é ña vā'a. Ntá tsi te kō'xó ntēé ta'an o kuēnta iña i é kaē'xín ne, ñá vā'á o den. ²¹ Tsi dií ka vā'á o é ña ka'xin kúñū, nté ko'on vinú, ntē ña viín da nēé ka nuu i é na kō'xó ntēé ta'an o. ²² Nee iña é kuinti'xe o kuēnta iña i sá'ā ne, iña míi o ni Xuva kō. Dōo dīni ko te vīi o é iní o tsi ntio Xuva kō é vīi o. Kidáā ne, ña túvī nté kui ka'án nima ko tsi ña vā'a o de ó. ²³ Ntá tsi te xōó ña'a e ña iní ña te vā'á o é ká'xi ñá ne, o tē ña vā'á o é ká'xi ñá da nēé ka ne, tē kuvi é'xi ña ne, iō kuetsí ña, tsi ña kaé'xi ña vatā ó kakuinti'xe ña. Tsi da nēé ka nuu i é vīín ne, tē ña kuinti'xe o te vā'á ó é vīín ne, kaden kuétsi te vīín.

15

Vii o é ntio ta'an kō, ñá ku vīi o nee iña é ntio mii kō

¹ Xo'ó e ntákuinti'xe vā'a kō ne, kantio é xntii o ta'an kō, ña é vata kuinti'xe vā'a i san, vata koo é kūtuni ña nee é vā'a. Ña kú de o kuēnta da míi iña mii ko. ² Vii o é vā'á, e xkúntee iní ta'an kō, é un é un ó, vata koo é vā'á koo ni ñā, vata koo é dií dií ka na kuinti'xe ña di. ³ Tsi Cristú ne, ña ni íde ña nee iña é ntio mii ñā. Tsi kúvi ña vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: “Dā ka'an kīni ña'a san iña ó ne, dúku ntēé u xu'ú di”, ka'an. ⁴ Tsi un ntī'í tú'un Xuva kō é úve na'a nte ntúvi di'na ne, úvē na'a vata koo é na kūtú've kō nté koo kúnto ó. Tsi tú'un ñā ne, kaka'an nté koo kutíi kō é na kúntetu o ni nté koo kunuu ka'nu nima kó di. Dukuān ne, ntantétu ó é ní'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁵ Xuva kō, ñá é káta'xi é kútíi kō, é nāku'ún ka'nu nima kó ne, na tā'xi ña é uun tsi kadā kuení nto ni tā'an ntó vatā o nañé'e Jesucristu ko é vīi o, ⁶ vata koo é uun tsi tatsin ntó ni

úun tsi dikí nto kada ká'nu nto Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesucristu.

É ká'an ntódo ña tú'un va'á san iña ña é ña te ña Israeé san

⁷ Dukuān ne, vā'a koo vií nto ni tā'an nto xe un xé un nto vatā o dé Cristu ni ntó vata koo é na kada ka'nu ña Xuva kō. ⁸ Tsi kaka'án u ni ntó tsi kí'xi Cristu vata koo é xntii ñā ña Israeé san é kūtuni ña nee iña é nuu é ntaā i iña Xuva kó nī é ntāda ntaa ña tú'un é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñata kō kídaā. ⁹ Kí'xi ñā di vata koo é ká'an ña é ña te ña Israeé san tsi dōo va'á Xuva kō é ntuntā'ví ini ña ña. Kuān ó kakuvi vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō mí káka'an Dávii:

Kada ka'nu ú nto mé'ñū ña'a, ñá é ña te ña Israeé san.

Kata ú iña nto tsi dōo ka'nu nto, ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō di:

Kuntōo dīnī ntó, ña é ña te ña Israeé, ni ñā'a, ña ntáduku ntēé Xuva kō,

ka'an. ¹¹ Kaka'an xtúku di:

Un ntīí ntīí ña'a, ña da nēé ka tatá i ne, jna kada ka'nu ña Xuva kō!

ka'an. ¹² Isaiá di ne, kaka'an ña:

Kene ntita ditsin tatá ví'i Isaii.

Kii uun ña'a, ña é kadā kú've iña ñá ntoo da mí'i ká ñuu.

Divi ñā ne, kuntee ini ñá ñuu san ña, ka'an.

¹³ Tsi Xuva kō, ña é káta'xi é vā'a é kúntetu ó né, na tā'xi ña é kúntōo dīni nto; na tā'xi ña é kúntōo vā'a nto di, nto'o é intēé ini nto ña. Na tā'xi ña Espíritū Sántū san é xntii ña ntó é kanī nima ntó kúntetu nto é vā'á koo vií Xuva ko ni ntó.

¹⁴ Ntō'ó ta'an mii ko, iní u tsi divi ntó ne, ini vā'a nto é vií nto é vā'a. Ini vā'a nto nté koo ka'an nto é kúvi kué'e nto ta'an nto itsi. ¹⁵ Ntá tsi iō nuu i é ña ni u'ví ko é ká'án u ni nto dā táxnūu u tú'un sa'á iña ntó, vata koo é ña kunáa iní nto. Kade u sá'á tsi kuan ó tá'xi Xuva ko tsiñu va'á san iñá ko ¹⁶ é vií u vata kaa dutu iña Jesucristu, é nañé'e ú ña é ña te ña Israeé san tú'un va'á iña Xuva ko. Vata tē nakué'e ú ña nta'a Xuva kō vata kaa doméni e dōo xkúntee iní ña. Kuvi kí'i ña ña, tsi e xtúvi tú've Espíritū Sántū san ña é kúvi ña iña Xuva ko.

¹⁷ Vata kaa ú xu'u é kákuinti'xe kó Jesucristú ne, e dōo ka'nu kuiní ko é káde tsiñu ú iña Xuva ko. ¹⁸ Ñá tē nee

iñá kenē iní ko é ká'án u ni ntō, mii tsī é nté o dé Cristu ní ko é ká'án u nī ña é ña te ña Israeé san vata koo é na kuinti'xe ña Xuva kō. Kuĩti'xe ña da téku ña tú'un é káka'án u ni ña, ni dā ini ña nté o dé u ¹⁹ dá xe'é u kuenta nuu i e dóo na'nu ne, ni nuū i e dóo va'á san di é xntii Espiritū Sántū sán ko. Dukuān ne, nté ñuū Jerusaleen ún tsi nte ñuū Liricú ne, kaka'an ntódo ú kanī tú'un va'á san iñá Cristu. ²⁰ Tsi xió ntii u é ká'an ntódo u tú'un va'á san da mí'i ka mí vāta kutúni ñá'a san xoo é Cristu i. Kidáā ne, ña kúvi ká'an ñá'a san te nāki'i nuu ú tsiñu tuku ña'a. ²¹ Ncho vii u vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō:

Ña é vāta xoxo ka'an í ni ñā ne, kutuni ñá ve.

Ña é vāta teku í kuenta iña ñá ne, kiní ña ve,

ka'an.

Ncho ki'ín Pablu ñuū Roma

²² Dukuān ne, ña ni kúvi kī'ín u kíkoto ní'ni ú nto, kuān té ki'ín itō ntío ko é kī'ín u. ²³ Ntá tsi vevii ne, é ntī'i tsiñu kó i'a. Dukuān ne, ñá te dā vévii dóo ncho ki'ín u, kíkoto ní'ni ú nto ne, ²⁴ te Xuva kō ntio ña ne, kuítā nti'xin ú te kuē'én u ñuū Spaña vata koo é kuví kuntōo díní kúdii nto nī kó ne, dá kuví xntii kúdii ntó ko é kī'ín ka u. ²⁵ Ntá tsi di'na iō tsiñu ki'ín u ñuū Jerusaleen vata koo é xntii kúdií u ta'an ko, ña ntoo ikān. ²⁶ Tsi ña ntoo ñuū Macedonia ni ñuū Acayá ne, dē kuení mii ñā é na natāka ñá diu'un iña ña dóo ntā'ví san, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuū Jerusaleen. ²⁷ Dōo díní ña tsi kuví xntii kúdii ña ta'an ña, ña ntā'ví san. Ntá tsi ió uun nuu i é itá nuu ña é ña te ña Israeé san iña ñá Israeé san. Tsi ña ntákuinti'xe i, ña Israeé san ne, taxnūu ña ña'a vata koo é kūtuni ña é ña te ña Israeé san iña Xuva kó di. Dukuān né, te nī'i ña'a, ña é ña te ña Israeé san, iña Xuva kó kuenta iña ñá Israeé san ne, kantio é kuē'é ña é kūnāá ntéé ña Israeé san ñuxiví sa di. ²⁸ Dukuān ne, te kúvi dé ntaá u tsiñu sá'a, tē xe'e ú ña diu'un san ne, kuítā nti'xin ú mí ntoo nto te kuē'én u ñuū Spaña. ²⁹ Iní u tsi te xéé u mí ntoo nto ne, xee ní'i ú nuu i e dóo va'a é nāxnuu viko Cristú ko.

³⁰ Kuenta iña Xuva ko Jesúcristu, ni kuénta iña i é káta'xi Espiritū Sántū

san é kuīnima kó ta'an kō ne, kaikan ú nta'a nto, tā'án, te xntii ntō ko é kanī nima ntó ka'an ntā'ví nto ni Xuva ko kuénta iñá ko. ³¹ Kákan nto nta'a Xuva kō é na nada'an ñā ko dá ncho vii ña'a san ní ko é kīni kaa, ña é ña ntákuinti'xe i san, ña ntántoo ñuū Judea. Kákan ntō di é na nāku'un díní nima tá'an kō, ña ntoo ñuū Jerusaleen, tē xee ní'i u é kuē'é u ña, ³² vata koo é, te Xuva kō ntio ña ne, nakunuu díní nimá ko tē xéé u mí ntoo nto, dá kūtuví da'na kudíí u ni ntō. ³³ Xuva kō, ña katá'xi é kuntōo vá'a o ne, kunūu mé'ñu kunuu dava ña nto. Kuan koo na kō.

16

Kataxnūu Pablú ntiusi

¹ Ntio ko é kīni nto tsi dóo va'á ña'a ta'an ko ñadī'i, ñá nanī Febe, ñá kaxntii ini ukun ñuū Cencrea. ² Vá'a koo vii nto ni ña te xēe ña. Kuiko ñu'u nto ña vata tsi te Xuva kō. Xntii nto ñā nee iña é kátaan núu ña, tsi dóo ini xntii ña ta'an ko, ni xū'ú di.

³ Nakué'e nto ntiusi ñá nani Áquila ni ñádi'í ñá Prisila, ña ntáde tsiñu dadīi nī ko iña Jesúcristu, ⁴ ña é dií sa ni kunaá ntuvi iña i é nada'an ñá ko. Ñá te da mií tsu é kánakué'e ú sintiá'vi nta'a ña, tsí un ntíi ntíi ña ini ukún ña é ña te ña Israeé san ne, kuan o ka'an ñá di. ⁵ Nakué'e nto ntiusi un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán di. Nakué'e nto ntiusi Epenetu, ña e dóo ntio ko. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é un ntíi ntíi ña ñuū Asia. ⁶ Nakué'e nto ntiusi ñá nani Mária, ña e dóo dé tsiñu ina nto. ⁷ Nakué'e nto ntiusi Andrónicu ni Júnía, ña ñuū ko. Dadīi tsi ñu'u kutū ú ni ñā. Iní pustrú san e dóo va'á ña'a ña. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é xū'u.

⁸ Nakué'e nto ntiusi Ampliátu, ña e dóo ntio kó kuenta iña Xuva ko. ⁹ Nakué'e nto ntiusi tá'an ko Úrbano, ña é dadīi ntáde tsiñu o ni i kuénta iñá Cristú, ni Éstaquí, ña e dóo ntio kó di. ¹⁰ Nakué'e nto ntiusi Apéle di, ña e dóo vá'a o dé nuú Cristu. Nakué'e nto ntiusi ñávi'i Aristobulú di. ¹¹ Nakué'e nto ntiusi ñá ñuú ko, ñá nani Herōdiuun, ni un ntíi ntíi ñávi'i Narcisu, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. ¹² Nakué'e nto ntiusi Trífena ni Trífosa,

ña ntáxio ntii ntáde tsiñu iña Xuva ko. Nakué'e nto ntiusi tá'an ko Présida, ña e dóo ntio ko. Un vá'a o vá'a tsi kade tsiñu ña iña Xuva ko. ¹³ Nakué'e nto ntiusi Rufu, ña é nakaxnúu Xuva kō, ni di'ī ña é vata te di'i miī kó ña di. ¹⁴ Nakué'e nto ntiusi Asíncritu, ni Flégonti, ni Hérme ni Pátroba, ni Hérma, ni un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō dí, ña ntoo ni'i ña. ¹⁵ Nakué'e nto ntiusi Filólogo, ní Julia, ni Néreú, ni tā'an ña Olimpa, ni un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō di.

¹⁶ Kanī nima ntó nakué'e nto ntiusi tá'an ntō é un é un ntō, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Ña ntánataká nuu ini un ntíí ntíí úkūn mi ntánuu ini ña Cristú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

¹⁷ Ká'ān ú ni nto, tā'an, é na kōto nto xoo é káde i é nāa núu nto ni tā'an nto, xoo é kanatívi nuu i e ntákuinti'xe nto, tsí e túku nuu i e ntánakuā'a ña nto naa i é nakuā'a ú nto. Ná ku kīni nuu nto iña ña, ¹⁸ tsí ña túvi neé tsiñu ntáde ña iña Tó'o ko Jesūcristu, tsí da mii tsí é ntio mii ña e ntáde ña. Ntaéni nta'ví ña ña'a, ña é ña tú've i san, da dóo vá'a ó ntáka'an ña, tsi dóo ini ña nté koo ka'an ña. ¹⁹ Iní un ntíí ntíí ña'a tsi ntántikin nto tú'ūn va'á san. Dōo dīnī ko te kuān ó de nto. Ntá tsi ntio ko é na kūtú've vá'a nto nté koo vii nto é vā'a. Ná te ntio ko é na kūtú've nto é vii nto é kīni kaa. ²⁰ Ví'a vé ne, Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vá'a o ni ta'an kō ne, ña kukuí ka ña é tā'xi ña é kūvi vii nto ni Tó'o e ña vá'a san. Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu nto.

²¹ Timoteu, ña é kade tsiñu nī kó, nī ñavi'i kó Luciu ni Jásuun ni Sosípaté di ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

²² Xu'u é Terciú u, kaxntée nā'á u tú'ūn sa'á iñá Pablú ne, taxnúu ú ntiusi ntó kuenta iña Xuva kó di.

²³ Taxnúu Gayú ntiusi nto, tsí divi ña tá'xi ña vi'i ña é kutúvi u ne, tā'xi ña é kuntōo un ntíí ntíí ña ntáduku ntée xúkūn sán di. Erastu, ña kade tsiñu diki i ñuú sa'á ne, ni ta'an kō Cuartú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. ²⁴ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu ntó, un ntíí ntíí nto. Kuan koo na kōo.

Nchu'un e ntíi nte ata ī

²⁵ ¡Na kata o nchu'ún Xuva kō! tsí divi ña kūvi ta'xi ña é na kuīnti'xe vá'a

nto vatā ó kaka'án u ni nto dá nañé'e ú nto tú'ūn va'á iña Jesúcristu. Tsí nañé'e Xúva ko ko nuū i é tūvi xu'u un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san. ²⁶ Ntá tsi vevii ne, xé'e ña é kūtuni un ntíí ntíí ña'a nee iña é ncho ka'an tú'ūn e xntée na'a ña ntáka'án naa Xuva ko kídaā. Tsí Xuva kō, ña é kántito ntii dañu ntūvi ne, ntio ña é kūtuni un ntíí ntíí ña'a san vata koo é na kuīnti'xe ña ne, kada ntaa ña é kaka'an ña.

²⁷ Xuva kō, ña é kuvi ūun tsi, ña e dóo ki'in inī í ne, divi ña é na kūnuu iní ko ña ntii dañu ntūvi kuenta iña Jesúcristu. Kuan tsi koo na kōo.

Tutu é kuvi ūun e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Kaka'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, kana Xuva kō ko é vīi u pustru iña Jesúcristu, tsí kuan ō ntío ña. Dadíi ú ni ēní ko Sostené ne, ² táxnūu ntí tú'ūn sa'á iña nto, ña ntákuinti'xe i Xuva kō e ntánatáká nuu nto ini ukun ñuú Corintu, ña é ntu-viko kuēnta iña Jesúcristu, ña e kána Xuva kō é ntuntoo nima ntó, ni dā xóo ká ña'a, ña ntoo dá vādá ka ñuxiví a, ña ntákaku ni'i dīví Tó'o ko Jesúcristu. Tsí dīvi ñá é Xuva ko ña iña ko un ntí'i ō. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nto, dīvi ña ni Tó'o ko Jesúcristu. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Ni'i ko é vā'á iña Xuva ko kuēnta iña Cristu

⁴ Nguentúvi kanaku'e é sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi dóo vá'á o dé ña ni nto kuēnta iña Jesúcristu. ⁵ Tsi tá'xi ña e dóo kukuika nima nto é un ntíi ntíi nuu i dī. Tā'xi ña e dóo vá'a koo ka'an nto da neé ka nuu i e ntáka'an nto, ni e dóo ki'in iní ntó dī. ⁶ Tsi tú'ūn va'á iña Cristú ne, é nuu é ntaā í iña nto. ⁷ Dukuān ne, ñá tē neé ntákūnāa nteē ntó iña Xuva kó da nīi ntántétu nto ntuví dá nainu xtúku Tó'o ko Jesúcristu. ⁸ Tsí Xuva kō ne, kuēnta vií ña é kuntuo kutu ntó un tsi da nté ntīi ata i kan, vata koo e nté uun xoxo kuvi ka'an nteé i nto tē xee ntúvī é kixkadā kú've Tó'o ko Jesúcristu. ⁹ Xuva kō ne, nguentúvi kade ntaa ña nee é káka'an ña. Dīvi ña kána ña nto é uun tsi kuvi nto ni Í'xá mii ña, Tó'o ko Jesúcristu.

Dā kii nteé xio ta'an xúkūn san

¹⁰ Dīvi nto, tā'an kó, kaka'án u ni nto kuēnta iña Tó'o ko Jesúcristu dá kaka'án u é na vīi ntó da xe'é ne, natíin dadíi nto ni tā'an nto. Nā ku kīi nteé xio ta'an nto, tsí uun kuédadīi tsi é kadā kuení nto. ¹¹ Tsí kaka'an ñávi'i Cloee ní ko tsi ntánāa núu nto ni tā'an nto. ¹² Kaka'an ñá tsi ío ntó ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Pablu”; iō ntó ne, kaka'an nto: “Xu'ú

ne, kantikín u Apolo”; ō “Xu'ú ne, kantikín u Pedru”; ō “Xu'ú ne, Cristu kantikín u”, xkoó ka'an nto. ¹³ ¿Vá ūvi nuu ntú Cristu? ¿Vá xū'ú ntu é Pablú u ña é xi'í ntiká krusi kan kuēnta iña nto? ¿Vá kuēnta iña ko ítsi ntute nto? ¹⁴ Ntá tsi dóo vá'á ó tsi nté uun nto ña ni nakutsi ntúte ú nto; da mii tsí Crispu ni Gáyu. ¹⁵ Dukuān ne, ñá xoxó kuvi ka'an i e ítsi ntute nta'a ko. ¹⁶ Naka'án kó tsí nakutsi ntúte ú ñavi'i Stefanú dī. Ntá tsi ña naka'án ko tē nakutsi ntúte ú tuku ká ña'a dī. ¹⁷ Tsí Cristú ne, ña ni taxnūu ña ko é nakútsi ntute ú ña'a, tsí xu'ú ne, taxnūu ña ko é ká'an ntódo u tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ō. Nā kakā'án u tú'ūn e dóo vi'xín kaa san é vata tē dóo tu've ko, vata koo é ña ku dé kuení nto te nakáku nto kuēnta iña tú'ūn e dóo ki'in iní i é káka'án u ni ntó, vata koo é ña nantii ní'ni u e dóo nuu á'vi i é xi'í Cristu ntíkā krusi kan kuēnta iña ko.

Xé'e Xuva kō é kuvi vií Cristu é un ntí'i, e dóo ki'in iní ñá vata kaa mii ñá

¹⁸ Dá kakā'an o tsí xi'í Cristu ntíkā krusi kán ne, ñá tē nté kaa tuntu kaa tú'ūn sa'á, kuini ña'a, ña ntaíka itsi dō'ví san. Ntá tsi dīvi ō e ntántikín ó Cristu, ña é nakáku kō ne, tú'ūn sá'á ne, tú'un iña núu i e dóo ka'nu é edé Xuva ko iña ko, kuini kō. ¹⁹ Du'va ō kúvi vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Nanti'í u é ki'in iní ña'a, ña dóo ki'in iní

i;
nāxtuví xio u é káñe'e diki ñá'a sán dī, ka'an.

²⁰ ¿Mí'i ntu núu á'vi ña'a san, ña e dóo iní san, ni ña dóo tu've i iña leí san, ni ña e dóo ini ka'an nuu i é ío ñuxiví a? Náñe'e Xúva ko kō tsí nee iña e dóo va'á ñuxiví a, kuini kō ne, ñá tē neé nuu á'vi i núu ña. ²¹ Dóo ki'in iní Xúva kō, tsi ñá ni dē va'a ña é kutūni ñá'a san nee ñá'a ña kuēnta iña i e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo xkúntee iní ña é nakakū ñá ña'a, ña é kuinti'xe i ña kuēnta iña tú'ūn e dóo tuntu kaa é ká'an ntódo o.

²² Nā Israeé san ne, ncho kiní ña nuu i e dóo ka'nu; ña griegú san ne, dōo ncho kutú've ña, é kuki'in iní ña.

²³ Ntá tsi xo'ō ne, ntáka'an ntódo o iña Cristu, ña é xi'í ntiká krusi kan kuēnta iña ko. Nā Israeé san ne, dóo doka'an é ntáka'an o, kuini ña. Nā tuku tatá

i san ne, dōó tuntu ka'an o, kuíni ña. ²⁴ Ntá tsi xoo ñá'a, ña e kána Xuva kō né, kuān te ña Israee ñá ne, o kuān te ñá griegu ñá ne, kutuni ña tsí Cristú ne, nī'i ña é kūvi vií ña da nēé ka ntī'i nuu í, ne, nī'i ña e dōó ki'in inī ñá kuenta iña Xuva kó di. ²⁵ Tē nee iña é kade Xuva kō e dōó tuntu kaa, kuíni ña'a sán ne, ñá'vī e dií ka vá'a kuē'en é vata kaa é tu've ña ñuxiví a. Nee iña e dōó vita iní Xuva kō ne, ñá'vī e dií ka ntii inī i é vata kaa ña ñuxiví a. ²⁶ Divi nto, tā'an kó, na naka'an ntō nte ntáa nto dā kána Xuva ko ntō. Ñá titin nto e dōó tu've nto, vatā o tú've ña ñuxiví a. Ñá titin nto e dōó na'nu ña'a nto ne, ña titin nto e dōó kuika ntō di. ²⁷ Ntá tsi nuu i e dōó tuntu kaa, kuíni ña ñuxiví a ne, ñá'vī é nākaxnúu Xuva kō é nakō'xó nteē ñá ñuxiví san, ña e dōó ki'in inī í ne, nākaxnúu Xuva ko nūu i é ña ntii inī í san é nakō'xó ña'a, ña e dōó ntii inī í san. ²⁸ Nakaxnúu Xuva ko ñá'a, ña é ñá váda ntaiidiá'vi, kuíni ña'a ñuxiví sa, nī ña'a, ña é ña ntío kue'en tsí ña'a san, nī ña'a, ña é ña te neé nuu á'vi i, kuíni ña'a sán di, vata koo é na nakō'xó ña ña'a, ña dōó na'nu ña'a san. ²⁹ Tsí ña kúvi vií ka'nu nté uun ña'a nuu Xuva ko. ³⁰ Tsí mii Xuva kō né, tā'xi ña é uun kuédadii tsi ntuvi o ni Jesūcristu. Nta'a Jesuú ne, ta'xi ña e dōó ki'in inī kó nī é ntuntoo kuétsi ko, nī é ntuviko o kuēnta iña Xuva ko, tsi e ntá'vi ña kuétsi kō dá xi'i ña. ³¹ Du'va o kúvi nuu i sá'a vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xoó ncho kada ka'nu mii i kúñu i ne, na kada ka'nu ña kuenta iña Xuva kō”, ka'an.

2

Tū'ún Cristu, ña xi'í ntiká krusi kan

¹ Xu'ú ne, dā xeé u mí ntoo nto, tā'an, é ká'an ntódo ú ni ntō é nuu é ntaā í iña Xuva kó ne, ñá ni ká'án u ni nto tú'ún e dōó vi'xín kaa, nté tú'ún e dōó ki'in inī í san. ² Tsi dé kuení ko é ña te nee iña ká'án u ni ntō é da mii tsí tú'un Jesūcristu, nté o xi'i ñá ntiká krusi kan kuēnta iña ko. ³ Dā itúvī ú ni ntō ne, ña túvi ntii ko. Koó da kan'í u tuví u e dōó u'ví ko. ⁴ Dá kaká'án u ni nto, nī dá kaká'án ntódo ú ne, ñá tē tú'ún e ntáka'an ña e dōó ki'in inī í san é káka'án u ni ntō, tsí tá'xi Espiritū

Sántū sán ko ntii ñá é kuvi nakuā'á u nto, ⁵ vata koo é na kunuu inī ntó Xuva ko, ña e dōó ka'nu, ña te é kunuu inī ntó ña'a, ña e dōó ki'in inī í san.

Kanañē'e Espiritū Sántū san ko xoo é Xuva kō

⁶ Ntá tsi kaka'án nti tú'ún é ki'in iní ni ñá e dií ka iní tú'un Xuva kō. Ntá tsi ña te ñá'vī tú'ún e ntáka'an ña dōó tu've i san, nté tú'un e ntáka'an ña ntádē kú've ñuxiví a vevii, tsí ña ná'a ka kuntōo ña ñuxiví a. ⁷ Ntá tsi tú'ún é káka'án nti e dōó ki'in iní iña Xuva kó ne, iña nuu i é túvi xu'u un tsi nte dí'na da de kú've ñá ñuxiví san. Núu i sá'a ne, ñá'vī é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁸ Nté uun ña'a, ña ntádē kú've ñuxiví a ne, ñá ni kutūni ñá nuu i sá'a. Tē dí ni kutūni ñá ne, ñá ni naxnteē ñá Tó'o kō ntiká krusi kan, ña dōó ka'nu. ⁹ Ntá tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Núu i é vāta kiní o, é vāta tekú kō, é vāta ki'in dikí kó ne,

é xtúvī tú've Xuva ko nūu i tsíkan iña ña'a, ña é ntákuinima í ña, ka'an tú'un ñá. ¹⁰ Sá'a ne, nañē'é Xuva ko ko ntá'a Espiritū Sántū san. Tsí Espiritū sán ne, kaito nteé ña é un ntī'i ún tsi nte nuu i é ña káñe'e dikí ko iña Xuva ko, é da mii tsi Xuva kō é iní ña.

¹¹ Ntá tsi ¿xoó ntu ini i nee iña é kadē kuení tuku ña'a? Tsí da mii tsi nīma ña é iní. Dukuān né, da mii tsí Espiritū Sántū san ini ña nté o kadē kuení Xuva kō. ¹² Ntá tsi xo'ō ne, ñá ni nī'i ko é nakua'a o nuu i é Ió ñuxiví a, tsí xo'ō ne, nī'i ko mii Espiritu Xuva kō vata koo é kūtuni ko nuu i é kata'xi Xuva ko kō tsi dōó vá'a ó de ña ni kō. ¹³ Ñá tē tú'ún e dōó ini ñá ñuxiví sa é káka'án nti nuu i sá'a, tsi tú'ún é nañē'e Espiritū Sántū sán nti é káka'án nti. Dukuān é kanañē'é nti ña'a, ña é nuu Espiritū Sántū san nīma i, núu i é káka'án Espiritū Sántū san.

¹⁴ Ntá tsi ña'a, ña é ña te núu Espiritū Sántū nīma í ne, ña kúvi kī'in dikí ña tú'ún é ncho ka'an Espiritu Xuva ko ni ñá. Dōó tuntu kaa tú'ún san, kuíni ña, tsí ña te núu Espiritū Sántū san nīma ña é nañē'e ñá ña nee é káni tú'un. ¹⁵ Ntá tsi ña'a, ña é nuu Espiritū Sántū nīma í ne, kuvi ka'an ntée ña un ntī'i nuu i. Ntá tsi ñá ne, xoxó kuvi ka'an ntée i ña. ¹⁶ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: “¿Xoó ntu ini i nté o kadē

kuení Xuva kō? ¿Xoó ntu kuvi nañé' é i ña itsi?', ka'an. Ntá tsi xo'ō é i'xa Xuva ko ō ne, ntádē kuení ko vatā ó kadē kuení Cristu.

3

Ña ntáde tsiñu dad# iña Xuva ko

¹ Ña ni kúvi ká'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ñā'a, ña é ini va'á Xuva ko, tā'an. Ntá tsi kaka'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ñā'a, ña é da mii tsí é ini nee iña é ió ñuxiví a. Vata kīni vá'a nto nuu i iñá Cristu, tsí vata ntáa i'xa ikín san ntáa nto. ² Vatā ó kaxé'e o dīkuí é kō'o i'xa ikín san é vata kutíi i é ká'xi kúñū ne, kuān ó kanakuā'á u nto núu i é ki'in iní san di, tsí vata kutíi nto ki'in diki nto tú'un é ki'in iní san. Nté vevíi vata kutíi nto ki'in diki nto, ³ tsí ntáde dukuan nto vatā o ntáde ña ñuxiví san. ¿Ñā ntu te dukuan o ntáde nto da ntákune'ū ini nto ni tā'an nto, ō da ntánaa núu nto ni tā'an nto? Dito tsi ntáde nto vatā ó de ña ñuxiví san. ⁴ Kaka'an ntó, uun ña'a ntó: "Xu'ú ne, kantikín u Pablu." Tuku nto ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Apolo", xkoó ka'an nto. ¿Ñā te dukuan ntú o ntáka'an nto vatā o ntáka'an ñā ñuxiví san?

⁵ ¿Xoó ntu é Apolo í san? ō ¿xoó ntu é Pablu í san di? Kūdii ña ntáde tsiñu iña Xuva ko nti e ntánakuā'a ntí nto é kuinti'xe nto ña. Da mii tsí e táxnuu Xuva kō nti é káde nti, é un é un nti. ⁶ Xu'ú ne, da mii tsí é nakū'xí u tsíkín sán ne, Apoló san ne, dá'vi ña ntúte. Ntá tsi Xuva kō tá'xi ñā é kué'nu. ⁷ Dukuān ne, ñā te ká'nu ña'a ña kaí'xi tsíkín san, nté ña kadá'vi ntute sán di, tsí mii tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña, tsi dívi ñā né, kata'xí ña é kué'nu. ⁸ Dad# tsi nuu á'vi ña kaí'xi tsíkín sán ni ñā kadá'vi ntute san. Ntá tsi tá'xi Xuva kō é vā'á iña ña, é un é un ña, vata tsí ó kade tsiñu ña. ⁹ Dad# tsi ntáde tsiñu ntí iña Xuva ko. Dívi ntó né, vata ntáa ñu'u é katavi nuu Xuva kō ntáa nto. O vata ntáa vi'i é kaxntítsí Xuva kō ntáa nto. ¹⁰ Xu'ú ne, vata kaa ña kadama, ñā odo núu, kaa ú, e tá'xi Xuva kō é kutūn'í ko nté koo kada vá'a ú etí vi'i san. Tuku ña'a ne, katsodo ña ntó'o nuu i kan. Ntá tsi na kōto vá'a ña, xe un xé un ña, nté o ntáde tsiñu ña. ¹¹ Jesucristú ne, dívi ñā é vata

kaa etí vi'i san kaa ña. Ña kúvi nan'í ko túku etí vi'i é díi ka va'a é dívi ñā. ¹² Dōó titín nuu i é kuvi tsodo o etí vi'i san. Kuvi tsodo o ōró, ō kaá kuí'xín, o xūu e dóo nuu á'vi i, o kuvi tsodo o ūtún, ō xó'o, o chān. ¹³ Tē ita ntí'xin ñu'ú san vi'i sán ne, kutuni ko te vá'a nuu i e dé tsiñu ni'i ña xntítsí i san. Kuan kōo kutuni ko xoo e dé tsiñu vá'a i ntuvi te vexkáda kú've Xuva kō, tsí vata kaa ñu'ú san kaa ña te kúvi. Te kuíta ntí'xin tsiñu ko nūu Xuva kó ne, dōo díto te vā'á o dé tsiñu ō né, o tē ña vá'a o nī de tsiñu ō. ¹⁴ Te kūtíi tsiñu kō é kuntítsí te kuíta ntí'xin ñu'ú san ne, ní'i kō é vā'a. ¹⁵ Ntá tsi te koko e dé tsiñu ō ne, kunaá iña ko. Ntá tsi mii ō ne, nakáku o vatā o dé ña'a é da mii kúñū i nakáku ña dá i'xi ví'i ña.

¹⁶ ¿Ñā ini ntú nto tsí vi'i Xuva kō kúvi nto, tsí nuu Espíritu Xuva ko nīma nto? ¹⁷ Te xōo ñā'a nakatsin ña vi'i Xuva kō né, nakatsin Xuva ko ñā di, tsí xúkun Xuva kō né, kúviko kuenta iña ña. Dívi xúkun tsíkán ne, dívi o xo'ō.

¹⁸ Ñā ku káni nta'ví mii ntó kúñū ntó. Te iō nto e dóo ki'in iní ntó, kuini nto, vatā ó ini ñā ñuxiví san ne, díi ka vá'á o te ntuvi nto vata kaa ña'a, ña é ña te neé ini, vata koo é kútú've nto é nuu é ntaā i. ¹⁹ Nee iña e dóo ki'in iní ñuxiví san ne, ñā vādá kaidiá'vi nuu Xuva ko. Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Nuu i é kīni kaa e ntántukū nuní ña ne, dívi tsi nūu i é kué' é Xuva kō é kō'xó nteē ña", ka'an. ²⁰ Kaka'an xtúku tú'un ñā di: "Ini Xúva kō é un nti'í é kadē kuení ña'a, ña e dóo tu've i ñuxiví san ne, ñā vādá kaidiá'vi kue'en tsi", ka'an tú'un ñā. ²¹ Dukuān ne, ñā ku kada ka'nu nto te kantikín ntó dā xóo ká ñatí, tsí un nti'í nuu i é káduku ntée nto. ²² Tsi kuān té Pablu, ni Apólo, ni Pedrú, ni kan# ñuxiví san, ni ntúvi iña kó, ni dōxi'i san, ni é un nti'í é iō vevíi, ni é un nti'í é kōo ntuvi é vē'xí ne, un nti'í nuu i sá'a é káduku ntée nto. ²³ Dívi ntó ne, ntáduku ntée nto Cristu. Cristú ne, kaduku ntée ña Xuva kō.

4

Tsiñu é ntáde pustru

¹ Na kūtuni nto tsí nti'í ne, ña ntáde tsiñu iña Cristú nti, é uvé nta'a nti tú'un e dóo vi'xín o iña Xuva ko. ² Xoó

ña'a é kũntee nta'a i ne, kantio é kãda ntaa ña nee ntí'i nti'i é kãka'an tó'o ñã. ³ Xu'ú ne, ñã kãde ú kuentá te kã'an ntó te vã'á u ne, o tẽ ñã vá'a u, o kuãn te dá xóo ka ña'a kuan koo ka'an ñã ñã. Ntẽ ñã ñã ú ñã kuvi ká'an u neé ñã'a u. ⁴ Ñã te neé ni idé u, kuini ko, ntá tsi xoó ntu ini í te kuan ò. Da mii tsi Xuva kō é kuvi ka'an ñã te vã'á u ne, o te ñã vá'a u. ⁵ Dukuãn ne, ñã ku kã'an ntó te xoo dóo va'a i, ò xoo ñã vá'a i, da nté nainu xtúku Xúva kō. Tẽ nainu ñã ne, naxi'í nuu ñã nima ko vata koo é kũtuni ko nee iña é ñu'u xũ'u. Ta'xi Xuva ko kidaã é ntii díto un ntí'i é ntãdẽ kuení kō é nuu nima ko. Kidãã ne, ka'an Xúva kō nee iña e dóo va'á iña ko, xe un xé un ò.

⁶ Nto'ó, ta'an, kaka'án u ni nto nuū i sã'ã e vá'a tsi mii ntō. Kaka'án u iña Apoló ne, iña kó ñã, vata koo é kĩni nto ntí ne, kutú've nto é ñã kuita ntí'xin nto vatã ó uve na'a tú'un Xuva kō, vata koo é nté uun nto ñã ká'an nto: “Ñã sã'á ne, dōo vá'a ñã”, ò ka'an nto: “Ñã tsikán ne, ñã vã'á ñã'a ñã”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Xoó ntu kantavá'a ñã'a i nto te díi ka va'á ñã'a nto é vata kaa ñã nguii san? ¿Nee iña ntu iō iña nto é ñã ni ta'xi Xuva ko? Ntá tsi te ta'xi Xuva kō ne, ¿nté kui kade ka'nu ntu nto vata sã tẽ kuenta iña mii nto ni ní'í nto?

⁸ Divi ntō ne, é dōo kuika nto vẽ; ñã tẽ nee iña ka ntátaan núu nto. Mii ntō ntáde nto rei, é ntẽ ñã vãdá ka mí'i ntátaan núu nto nti. Tẽ dí nuu é ntaã i é rei ntí'xe nto ne, kadã kú've dadii ntí ni ntō. ⁹ Ntá tsi ntí'i é pustrú nti ne, vata te ta'xi Xuva kō é ntii nti un tsi nte ata i kan. Kuan ò dé kuení ko. Vata ntãa ñã'a, ñã ní'í i doxi'í san ntãa nti, é kanii ñũxiví san ntaíto díto ñã ntí, ni ùn ntí'í ntí'í ánje, ni ùn ntí'í ntí'í ñã'a san. ¹⁰ Ntí'í ne, dōo tuntú nti kuenta iña Cristu. Ntá tsi nto'ó ne, dōo kí'in ini nto é kudadii nto ni Cristu. Ntí'í ne, ñã túvi ntii ntí, ntá tsi nto'ó ne, dóo iō ntíi nto. Ntí'í ne, ñã ntaíko ñu'u ñã'a sán nti, ntá tsi nto'ó ne, dōo ntaíko ñu'u ñã'a san nto, kuini nto. ¹¹ Ntẽ vevii ntákakin ntí ne, ntaítsí nti ntute. Ñã túvi dōo é kũ'un nti. Dōo ntãdẽ xení ñã'a san ní nti ne, ñã túvi ví'i mii ntí mi é kuntōo nti. ¹² Ntí'í ne, dōo ntãnto'lo nti é nta'a nti ntãde tsiñu ntí. Dã ntãka'an kĩni ñã'a san ní

nti ne, ntãnantiko kōó nti, kaka'án nti: “Na kunūu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō”, xkoó ka'án nti. Dã ntãde ñã nĩ nti é kĩni kaa ne, ntákutíi nti'í ntí nimá nti. ¹³ Dã ntãka'an kĩni ñã nĩ ntí ne, ñã tẽ ntákudiín nti ni ñã, tsi ntãnaka'nu ntí ini ñã. Ntãde ñã nĩ ntí vata te ñe'e ñũxiví sa kúvi nti, vata ntãa nuu i é ñã kaidiã'vi ká i e ntãnakuítã ñã'a san. Un tsi ntẽ vevíi ne, kuan tsi ó ntãde ñã nĩ nti.

¹⁴ É kakã'án u ni ntō sa'á ne, ñã te kakã'án u é kũka'an nuu nto, tsi kade tii ú ni ntō vata kaa i'xá mii ko e dóo kakuinimá ko i. ¹⁵ Tsi kuan te u'xi míil mastu nto, ñã é ntãnañ'e í nto iña Cristu ne, ntá tsi ñã titín uva ntō. Diví u é uva ntō, tsi nañ'e'é ú nto tú'ũn é vã'á san nté koo kuinti'xe nto Jesũcristu. ¹⁶ Dukuãn ne, kaikán u da xe'e ntã'a nto é kuntikin ntó ko ne, vii ntó vata tsi ó de ú san.

¹⁷ Kuenta iña i sã'a ne, taxnūu ú Timoteu, é vata kaa i'xá mii ko, ñã e dóo kakuinimá ko. Ñã kaxtuví mii ñã é kuntikin ñã Xuva kō. Diví ñã naka'an ñã ntō nté o dé u é kantikín u Cristu, vatã ó kanañ'e'é u ñã'a san má ũkún dã mí'í ka kañ'e'é u. ¹⁸ Iō ntó ne, dōo ntãde na'nu nto, tsi kuini nto ne, ñã kí'xi ká u, kíxkoto ni'ni ú nto. ¹⁹ Ntá tsi ñã kukuíi ka dá kí'xi ú, te Xuva kō ntio ñã. Kidãã kutúní ko te kúvi vii nti'xe ñã ntãde na'nu ñã'a sán ne, o kúdii da ntãka'an ñã. ²⁰ Tsi mí kadẽ kú've Xuva kō ne, ñã te da mii tú'un kúvi, tsi dóo iō ntii ñã neé vii ñã. ²¹ ¿Nee iña ntu é ntio nto: é kí'xi ú mí ntoo nto é nãa ú ni ntō né, ò é kĩní u nto e dóo kakuinimá ko nto?

5

Kadẽ kú've ñã iña uun ñã'a, ñã kade é kĩni kaa

¹ Ntãka'an ñã'a tsi uun ñã'a ntō ne, kaeni díkí ñã ñãdĩ'í úva ñã. Ntẽ ñã'a, ñã é ñã ntãkuinti'xe i Xuva kō, ñã ini ñã é kuãn koo vii ñã, é náki'í ñã ñãdĩ'í úva ñã. ² Diví ntō ne, naa i é kuntōo nto dontíni ne, da ntãde na'nu ñã'a nto. Ñã tii, ñã é kuãn ó de sán ne, kantio é nantíi nto ñã. ³ Kuãn tẽ xoxó u mí ntoo ntó ne, dōo kadẽ kuení ko iña nto. Vata tsi tẽ tuví dadii ú ni ntō, tsi é de kú've ú iña ñã kade é kĩni kaa san, nta'a Tó'o ko Jesũcristu. ⁴ Dã ntãnataká nuu nto ne, vata tsi tẽ ntoo dadii ntí ni

nto, ntó'ó nī Tó'o ko Jēsuu, ña e dóo iō ntií i. ⁵ Kidáā ne, ntáda nto ña kuenta ntá'a tó'ō e ña vá'ā sán vata koo é ntí'i kue'en kúñu ñā ne, nakáku nima ña ntuvi te vē'xi xtuku Tó'o ko Jēsuu.

⁶ Ñá vā'á o é ntáde na'nu ña'a nto. ¿Ñā ntu íni nto tsí te nākudáka un síin u'xen ia u'xen vā'á san ne, kuia kanii t'i'nti í? ⁷ Nakate nto kuétsi nto vē, tsí kanatívi kúñu kō dá iō kuetsí ko, vatá ó kanatívi u'xen vā'á san dá kanakudáka ni'i u'xen iā san. Na ntūvá'a nima nto vata kaa u'xen vā'á san e nté un síin u'xen ia ña kadáká ka. Vá'ā o é kuān koo vii nto, tsí Cristú ne, vata kaa a le'ntu é xi'í kuenta iña kō kaa ña. ⁸ Dā ntáde o viko kati sán ne, ñá ku de tsiñu ni'i o u'xen iā san. Dukuān ne, ña vā'á o é kudáka é kīni kaa sán nima nto, nté da neé ka nuu i é ña vā'á. Tsí kanii nima kó na vii o é vā'á san nī é nuu é ntaā í san.

⁹ E dí'na taxnūu ú tutú nta'a nto é kāká'án u é ña ku xkuntikín nto ña kīni ntáa san. ¹⁰ Ntá tsi ñá te kāká'án u é ña ku ká'an kue'éen ka ntó ni ñā'a, ña kīni ntáa, ña é ntoo ñuxiví a, ña ntaéni dikí, nī ña ntákune'u iní i, nī ña ntaído dú'u, nī ña ntánuu iní i santu, tsí te kuān ó ne, kantio é ntii nto ñuxiví san. ¹¹ É kāká'án u ni ntó ne: Ñá ku ika dadii nto ni da xóo ka ña'a, ña é kāká'an é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ntá tsi kade ña é kīni kaa, te tií, te ñadí'í ñá, o tē kakune'u iní ña, o kānuu iní ña santu é ntúvá'a naa, o kāká'an kīni ña iña ña'a, o ña ki'ví ne, o ña du'u. Ntē ña ku ka'xí dadii nto ni ñā. ¹² Tsí kaduku ntéé nto é kadā kú'vē ntó iña ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Ñá kadūku ntéé u é kadā kú'vé u iña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ¹³ tsí mii tsi Xuva kō é ká'an ñá te iō kuetsí ña. Ntá tsi nto'ó ne, naxtuvi xio nto ñatíí, ña kade é kīni kaa san.

6

Ña ntákuinti'xe i, ña ntátsi'i kuetsi ta'an

¹ Dá ió nuu i é ncho tsi'i kuétsi nto ta'an nto ne, ¿neé ntu tsiñu ki'in nto nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san? ¿Nté kui ña ki'in ntu nto nta'a ña ntákuinti'xe i san? ² ¿Ñā ntu íni nto tsí xo'ō e ntákuinti'xe ko Xuva kō ne, kada kú've o iña ña ñuxiví san

rkontuvi? Te ðivi ntó é kadā kú'vē ntó iña ña ñuxiví san rkontuvi ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kada kú'vē ntó nuu i é ña kue'é san? ³ ¿Ñā ntu íni nto tsí te kúvi ve ne, un tsi nte ánjē sán kada kú've o iña ña? Dukuān ne, dií ka ña ntii tu'un kada kú've ó nuu i é ió ñuxiví a. ⁴ Te iō nto e ntánāa núu nto kuenta iña i é ió ñuxiví a ne, ¿nté kui ntáde ntu nto kuenta ña'a, ña é ña té neé kaduku ntéé i ini ukún Xuva kō? ⁵ Kaka'án u sá'a vata koo é na kūka'an nuu nto. ¿Vá ña xoxó ntu nté uun ña'a nuu ta'án ña nto e ñá ini ña é kadā kú'vē ñá iña ta'an ña? ⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñá te da mii tsi e ntátsi'i kuetsi ta'an nto, tsí nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san ntáñe'e nto, ntátsi'i kuetsi ta'an nto.

⁷ É kuān ó ntátsi'i kuetsi ta'an nto ne, ¿nté kui ña dií ka vā'á ó é na kūtíí nto nima ntó te kade ña ni ntó é kīni kaa? ¿Nté kui ña dií ka vā'á ó é na kūtíí nto nima ntó tē kaeni nta'ví ña nto? ⁸ Ntá tsi nto'ó ne, kantéi é ntáde nto. Tsí un tsi nte ta'an mii nto ntáde nto ni ñā é kīni kaa ne, ntaéni nta'ví nto ña di.

⁹ ¿Vá ñā ntu íni nto tsí ña'a, ña e ntáde nuu i é kīni kaa sán ne, ñá nī'í ña é vā'á nta'a Xuva kō? Ñá ku enī nta'ví mii ntó kúñu ntó; nté ñā'a, ña é káde é kīni kaa ni ñadí'í san, nté ñā kanuu iní i santu, nté ñā kaeni dikí ñadí'í é ña te ñadí'í mii í, nté natíi, ña kaeni dikí ñatíí ni'í i, ¹⁰ nté ñā du'ú, nté ñā dóo kue'í, nté ñā ki'vi, nté ñā'a, ña kadá'vi dovete tá'an i, nté ñā kaeni nta'ví ña'a é nī'í ña é ntio ña ne, nté uun ña'a, ña kuān ó de san, ñá nī'í ña é vā'á nta'a Xuva kō. ¹¹ Iō ntó ne, kuan o dé nto kídaā di. Ntá tsi vevii ne, é ntūntoo nima nto. É xtúvi xio Xuva ko ntó é kúvi nto iña mii ña. É ntūvá'a nto ni Xuva ko vē, kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu ni Espíritu ñā.

Kūñú kō ne, iña Xuva ko

¹² Kuvi vii u da neé ka nuu i, ntá tsi ña te un ntí'í nuu i é vā'á iñá ko. Kuvi vii nti'xe ú da neé ka nuu i, ntá tsi ña da vā'a ko é da neé ka nuu i é kúvi vii nī ko. ¹³ Iō ña'a xkoó ka'an ña: “É ká'xi o ne, iña xido ko. Xido kō ne, iña é ká'xi o”, xkoó ka'an ñá di. Ntá tsi ntuvi tsi nuu i é nantí'í Xúva ko i te kuvi. Kūñú kō ne, ña te iña i é kaní dikí o ñatíí

san ne, o ñadĩ'í san, tsí kúñu kō ne, iña Xuva ko. Divi ñā ne, iñā kúñu ko ñā. ¹⁴ Vata tsí o dé Xuva kō e nantóto ñā Tó'o kō Jesucristú ne, kuan tsí koo nantóto ñā kō dí, tsi dóo iō ntíi ñā.

¹⁵ ¿Ñā ntu ini nto tsi kúñu ntō ne, iñā Cristu? ¿Vá kī'i ntu ú kúñu Cristú ne, dá nata'an ntée ú ñadĩ'í kini kaa? ¿Ñā kúvi! ¹⁶ ¿Ñā ntu ini nto tsí ñatīi, ñā kanata'an nteé ñadĩ'í kini kaa sán ne, uun tsi kúñu ntákuví ñā ntuví ñā? Tsi tú'un Xuva kō ne, kaka'an: "Ntuví ñā'a sán ne, uun tsi kúñu kúvi ñā", ka'an. ¹⁷ Ntá tsi tē xoó kanakuntee tá'an i Xuva kō ne, uun tsi espíritū kúvi ni ñā.

¹⁸ Dukuān ne, kunu nto dá ncho natā'an ntée nto kúñu nto nūu i é kīni kaa. Tsi da neé ka kuetsi é kade ñā'a sán ne, ñā tē neé kade i kúñu ñā. Ntá tsi xoo kanatā'an ntée i kúñu i é vīi nūu i é kīni kaa sán ne, é kuetsi tsi mii kúñu ñā kade ñā. ¹⁹ ¿Ñā ntu ini nto tsí kúñu ntō ne, vi'i úkūn Espíritū Sántū e tá'xi Xuva kō é kunūu nima nto? Nā te iña mii ka nto kúñu ntō, ²⁰ tsí ñā te nté kaa a'ví i ntá'vi Xuva ko kuēnta iña nto. Dukuān ne, ntio é kada ka'nu nto Xuva ko nī kúñu ntō.

7

Itsi iña ñā ntatánta'a

¹ Vevii ne, kaka'an u ni nto nūu i é tsixe'e ntō ko da táxnuu nto tutú nta'a ko: Díi ka vá'ā ó tē ñā tánta'a ñatīi san. ² Ntá tsi da xe dóo iō nuu i é kīni kaa e ntáko'xo nteé ñā ne, é un é un ñatīi san ne, na koo ñadĩ'í mii ñā. É un é un ñadĩ'í san ne, na koo xīi mii ñā di. ³ Na kāda ntaa ñatīi san ni ñadĩ'í ñā. Ñadĩ'í san ne, na kāda ntaa ñā ni xīi ñā dí, vatā ó kantio é vīi ñā, xe un xé un ñā. ⁴ Tsi ñadĩ'í san ne, ñā te iña mii ka ñā kúñu ñā, tsi iña xīi ñā. Kuan tsí kaa iña ñatīi san di, tsí ñā te iña mii ka ñā kúñu ñā, tsí iña ñadĩ'í ñā. ⁵ Nā kū ka'an ñatīi san é ñā ncho kutuví dadīi ñā ni ñadĩ'í ñā, o ñadĩ'í san, ñā ku kā'an ñā é ñā ncho kutuví dadīi ñā ni xīi ñā. Na nātīi ñā é kūntoo xio ñā uun taan vata koo é nī'i ñā ntuví é kā'an ntā'ví ñā. Tē kúvi ka'an ntā'ví ñā ne, dá nākuntóo dadīi xtuku ñā vata koo é ñā kuvi vii tó'o e ñā vá'ā é kō'xó nteé ñā nuu i é kīni kaa, tsí ñā kutīi ñā é kúntoo mii ñā.

⁶ Nā te kāka'an u te kuetsi é vīi nto sá'a, ntá tsi kaka'an u tē ncho tánta'a nto ne, vá'a o. ⁷ Díi ka vá'ā ó te dí un ntíi ntīi ñā'a vii ñā vatā ó de ú, kuini ko. Ntá tsi Xuva kō né, vatā ó ntio ñā ne, xé'e ñā xe un xé un ñā'a e túku e túku nuu i nté koo vii ñā.

⁸ Tē xoó ñā kuetsi é vāta tánta'a ñā, o ñadĩ'í kii san di, kaka'an u tsí díi ka vá'ā ó te kúntoo mii ntō é ñā nātanta'a nto, vata kaa ú xu'u. ⁹ Ntá tsi tē ñā kutīi nto nī kúñu ntō ne, tánta'a ntō. Díi ka vá'ā ó e tánta'a ntō naa i é kadā kueni nto é vīi nto é kīni kaa ni kúñu ntō.

¹⁰ Ntá tsi ñā'a, ñā e tánta'a ne, kaka'an u ni ñā é ñā ku xtuví mii ñadĩ'í san xīi ñā. Nā te xū'u é kāka'an u sá'a, tsí Xuva kō é kuān ó kaka'an ñā. ¹¹ Ntá tsi te naxtuví mii ñadĩ'í san xīi ñā ne, ñā ku nātanta'a xtuku ñā. Díi ka vá'ā ó te ntūvá'a ñā ni xīi ñā. Dukuān ne, ñā ku na xtuví mii ñatīi san ñadĩ'í ñā di.

¹² Iña ñā nguīi sán ne, ñā ni kā'an Xúva kō. Ntá tsi kaka'an u tē iō uun ñatīi, ñā kakuinti'xe i ne, iō ñadĩ'í ñā, ñā é vata kuinti'xe i Xuva kō né, tē ntio ñā kúntoo ñā ni xīi ñā ne, vá'ā o. Nā ku kīi nteé xio ta'an ñā. ¹³ Kuan tsí o dí, te iō uun ñadĩ'í, ñā é kakuinti'xe i ne, ntá tsi xīi ñā ne, ñā kakuinti'xe ñā ne, tē ntio xīi ñā é kutuví ka ñā ni ñadĩ'í ñā ne, vá'ā o. Nā ku kīi nteé xio ta'an ñā. ¹⁴ Tsi xīi ñā, ñā é ñā kakuinti'xe i sán ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko, tsí tuvi ni'i ñā ñadĩ'í ñā, ñā é kakuinti'xe i san. Ñadĩ'í san di, ñā é vāta kuinti'xe i ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko, tsí tuvi ni'i ñā ñatīi, ñā é kakuinti'xe i san. Tē ñā'a ne, i'xá ñā ne, kuvi vata ntāa i'xá ñā'a, ñā é ñā ntákuinti'xe i san. Ntá tsi ntoo etsin i'xá ñā nuu Xuva kó di. ¹⁵ Ntá tsi te ñā'a, ñā é ñā kakuinti'xe i san, ntio ñā é natsoo mii tā'an ñā né, na vii mii ñā. Kidāa né, ñatīi o ñadĩ'í, ñā é kakuinti'xe i sán ne, ñā túvi nūu i iña ñā. Tsi Xuva kō ne, ntio ñā é vā'á ko kúntoo o. ¹⁶ Tsi ¿xoó ntu ini i te kuvi xntiin xīi o é nakakū ñā? ¿ō xoó ntu ini i te kuvi xntiin ñadĩ'í o é nakakū ñā?

¹⁷ Ntá tsi vata o tá'xi Xuva kō é vīi ó, vata o kána ñā kō, xe un xé un o ne, kuān koo vii o. Kuān ó kaka'an u ni ūn ntíi ntīi ñā ntákuinti'xe i san. ¹⁸ Tē kána Xuva ko uun ñā'a, ñā tuku ñūu

san ne, ñá kuētsi é tē'nté kúñū é ixi ñá vatā ó de ña Israeé san. Tē kána Xuva ko ūun ña'a, ña Israeé san ne, ñá kuētsi é ntava'a xtuku ña kúñū ñā. ¹⁹ Tsí Xuva kō ne, ñá kāde ña kuenta te te'nte kúñū é ixi ko vatā ó de ña Israeé san ne, ō ña'a. É nuu á'vi iña ñá ne, te kāde ntaa ó da neé ka é kāka'an ña. ²⁰ É un é un ña'a, kuan tsi koo na vii ñá vatā o dé ña da kána Xuva ko ñā. ²¹ Tē dóo kanto'o o kaden tsiñūn da kána Xuva ko ō ne, ñá ku dē kuení o. Ntá tsi te tā'xi tó'o o itsi é ntiin ne, ntiin. ²² Tsí xoo ñá'a, ña e dóo kanto'o i kade tsiñū da kána Xuva ko i ne, é nakākú Xuva ko ñā é kuntikin ñá ña. Kuān ó di ni ñā'a, ñā é xoxo tó'o i da kána Xuva ko i, tsí iña Xuva ko kada tsiñū ña ve. ²³ Xuva kō né, ñii ña nto. Dōo á'vi ntá'vi ña nto. Dukuān ne, ñá ku dā vá'a nto é tuku ña'a nakāda tsiñū ña nto iña ña. ²⁴ É un é un nto, tā'an, vatā o dé nto da kána Xuva ko ntō né, kuan tsí koo vii nto. Na naka'an ntō tsi tuví Xuva ko ni ntō nguentúvi.

²⁵ Kuenta iña ñá ntoo mií, ña é vāta kiní ñatíi o ñadī'i, ña é vāta tánta'a ne, ña ni tá'xi Xuva kō nté koo ka'án u iña ña. Ntá tsi kuví ta'xi ú itsi, tsi e dé ka'nu iní Xuva ko ni kó ne, kade ntaa u é kāka'an ña. Dukuān é kuví kuinti'xe nto é kāka'án u. ²⁶ Dōo ntii tū'un é kuntoo o ñuxiví a vevii. Dukuān é vā'á o tē ña tánta'a ñā'a san, kuiní ko xu'u. ²⁷ Ntá tsi te ió ñadī'i ntó ne, ña ku nantuku ntō nté koo naxtuví mii nto ña. Tē vata tánta'a nto ne, ñá ku ntuku nto ñadī'i nto. ²⁸ Ntá tsi tē tánta'a nto ne, ña tūví neé nuu i é kīni kaa kade nto. Tē tánta'a ñadī'i san ne, ña tūví neé nuu i é kīni kaa kade ña di. Ntá tsi xoo é tánta'a i ne, nto'o ña ñuxiví a. Kuān ó kaka'án u ni ntō, tsí ña ntío ko é ntō'o nto.

²⁹ Sá'ā ncho ka'án u ni nto, tā'an: Nā tīn ka ntuví ió é kuntoo o. Dukuān né, kuntōo ntó vata tsi tē xoxó ñadī'i nto. ³⁰ Xoo é tuví nta'xa i ne, na kūtuví ña vata tsi tē ña te tūví nta'xa ña. Xoo e dóo diní i ne, na kūtuví ña vata tsi tē ña te díní ña. Xoo é kañii i ne, na kuntoo ña vata tsi tē ña tuví nee iñá ió iña ña. ³¹ Xoo é kade tsiñū ni'i i é ió ñuxiví a ne, ña kú de ña kuenta neé ió ñuxiví a, tsí ñuxiví é kañni o vevii ne, ña ná'a ká kutūvi.

³² Nā ntío ko e dóo nantī'i nto iní nto.

Xoo é vāta tánta'a i ne, kantī'i iní ña nté koo vii ña é vā'a é ntio Xuva ko. ³³ Ntá tsi xoo é ió ñadī'i i ne, kantī'i iní ña nté koo vii ña ñuxiví a ne, é kuē'e ña é vā'á ñadī'i ña. ³⁴ Kuan tsí ó ni ñadī'i, ña é ña ni xío xii i, ni ñadī'i kuetsí, ña é vāta tánta'a: kanīi nima ñá, kanīi kúñū ña kántī'i iní ña nté koo vii ña é vā'a é ntio Xuva ko. Ntá tsi ñadī'i, ña é tánta'a sán ne, kantī'i iní ña é ió ñuxiví a, ni nté koo vii ña é kutūvi diní xii ña.

³⁵ Kaka'án u ni nto sá'a é vā'á tsi mií ntō. Nā te kāka'án u é ká'nté nuu u e tánta'a ntō. Tsí é ntio ko ne, é vā'á koo kuntōo nto. Ntio ko é ña koo nté uun nuu i é ká'nté nuu é kuntikin ntó kanīi nima ntó Xuva kō.

³⁶ Te uun ñatíi kadē kuení ña tsí kantio é tánta'a ña ni tā'nu katuví ni'i ñā, tsi é ita ntí'xin kuia tun é tánta'a tūn ne, tē kuiní ña é vā'á o sá'a ne, na vii ña nee é díi ka vā'ā o. Nā te kini kaa é tánta'a tun. ³⁷ Ntá tsi te tuku ñatíi kadē kuení ña tsí vā'ā o é kutuví mií ña é ña tánta'a ña ne, vā'ā ó de ña di. ³⁸ Dukuān ne, xoo é tánta'a i ni tā'nu katuví ni'i ne, vā'ā ó de ña ne, ntá tsi tē ña tánta'a ña ne, díi ka vā'ā ó de ña.

³⁹ Ñadī'i, ña ió xii i ne, ntee tīn ña da nii kántito xii ña. Ntá tsi tē xii i xii ña ne, kuví natánta'a xtuku ñá ni da xóo ka ñatíi é ntio ña, ntá tsi uun ñatíi, ña é kakuinti'xe i Xuva kō di. ⁴⁰ Ntá tsi díi ka diní koo kutuví ñá tē ña nátanta'a xtúku ña. Sá'ā é kadē kuení ko, tsí nuu Espiritū Xúva kō nimá ko, kuiní ko.

8

Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ñā nū sántu ña

¹ Sá'ā kaka'án u ve kuenta iña i é tsixe'e ntō kó te kūvi ka'xi ó nuu i é ntátsido ña'a san nū sántu ña. Nuú é ntaa i é xkoó ka'an ñá'a tsí ió díki kó nee iñá vii o. Ntá tsi e dóo ki'in iní kó san ne, diví kade i e dóo na'nu ncho vii o. Ntá tsi é kuinima tá'an kō né, diví kade i é vā'á koo kue'nu o ni Xuva kō. ² Tē xoo ña'a dóo ió díki i, kuiní i ne, vāta kūtú've nti'xe ña vata kaa un ntī'i é ntio é kūtú've ña. ³ Ntá tsi te xoo ñá'a kakuinimá i Xuva kō ne, ini Xúva ko nee ñá'a ña.

⁴ Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña'a san nū sántu ña ne, ini vā'a o tsi nté uun santu e ntúvá'a nāa ña te neé nuu á'vi i ñuxiví a, tsí mií tsi Xuva kō. ⁵ Ió ña'a é xkoó ka'an ña é ió xuva ña e

dukún kan ni ñuxiví a di. Nǎ te da dīi nti'xe sántu ña nī tó'o ña iō. ⁶ Ntá tsi xo'ō ne, ini o tsi úun tsi Xuva kō é Uva ko ñā. É un ntí ntí vé'xi nta'a ña ne, ñi kuēnta iña ña é ntantító o di. Uun tsi Tó'o ko Jesūcristú di. Ede vá'a ntí'í ña é iō né, ñi kuēnta iña ña é ntantító o di.

⁷ Ntá tsi iō ña'a, ña e ñá ini nuu i sá'a. Iō ñá ne, é kuíni ña é kunuu ini ñá santu ña e ntúvá'a nāa. Kūviko e ntátsido ña nū sántu ña, kuíni ña. Te ká'xi ña e kuvíko é odo nū sántu ña ne, kade ña kuétsi, kuíni ña ne, kaku-dentu nima ñá di, tsi vata kuka'xí nuu ña ni Xuva kō. ⁸ Nuú é ntaā i é ña te kuenta iña i é kae'xi o é xee o nta'a Xuva kō. Nǎ te neé kunaa o te ña ká'xi o ne, ntē ña té neé ni'í ko té ká'xi o. ⁹ Kuví ka'xi ntó da neé ka ntí'í, ntá tsi kuenta vii nto ni tā'an nto, ña vata kuká'xi nuu ni Xuva kō, vata koo é ña kó'xo nteé ñá te ká'xi ñá vatā ó kae'xi nto. ¹⁰ Tsi nto'o é ini vá'a nto tú'un Xuva kō né, te kutuví ntó nū nāa mí kanuu ini ña'a san sántu ña ne, ña'a, ña é vata kuká'xi nū é kuinti'xe i Xuva kō ne, te kiní ñá nté o de nto ne, ñá u'vī ña é ká'xi ñá di, kuān té ini ña é ña kúvi ká'xi ña. ¹¹ Nto'ó é ini vá'a nto Xuva kō ne, ñi kuétsi nto te kō'xó nteé ta'an nto, ña é vata kuká'xi nū vá'a ni Xuva kō. Tsi kuenta iña ña é xi'í Cristú di. ¹² Tē kade nto é kīni kaá ni tā'an nto, ña é vata kuká'xi nuu ni Xuva kō é ñi kuétsi nto é vii ñá nuu i é ini ña é ña vá'ā. Mīi Cristú kuān ó de nto ni ña di. ¹³ Dukuān né, te ñi kuétsi ko é kō'xó nteé ta'an ko nuu i é ini ña é ña vá'ā dá kae'xi ú kúñu sán ne, dii ka vá'ā o é ña ka'xí kue'en tsi ú, vata koo é ña kó'xo nteé ta'an ko nuu i é kīni kaa.

9

Nuu i é káduku ntée pustru

¹ Nuú é ntaā i é ña tuvi nee é kaedí nuu é vii u pustru Xúva kō, tsi nuu mí ko ini ú Tó'o ko Jēsuu. E díto é káde tsiñu ú kuenta iña ñá ne, ñi kuétsi é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ² Te iō ña'a ntáka'an ñá e ña te pustrú u, ntá tsi ini nto tsi pustru ntí'xe u, tsi é kuinti'xe nto é káka'an u ni ntō iña Xuva ko. ³ Sá'ā ka'an u ni ñā'a, ña e ntáka'an ntée ko: ⁴ Xu'ú ne, kuví ko'o ka'xi ú da neé ka ntí'í. ⁵ Xu'ú ne, kuví kunteka ú

ñadí'í ko, ña é kuinti'xe i Xuva ko, vatā ó de pustru, ñá nguii sán, ni ēní Jesuu, ni Pedrú di. ⁶ ¿Vá Bernábeé xntu ni xū'u é ña kuví koto ñá nti da ntaíka nti ntáka'an ntódo nti tú'un Xuva kō? ⁷ ¿Neé ntú sntadun kade tsiñu ña é katáva mii ña é kuíta nti'xin ña? ¿Xoó ntu é kaitu i itu ne, da ña ka'xi ña ntídi i? ¿O xoó ntu kanakue'nu i le'ntu ne, da ña ká'xi ña kúñu tī? ⁸ Nǎ ku dē kuení nto te ñā'a dé kuení ña sá'a é káka'an u ni ntō, tsi kuān ó káka'an lei Muíseé san di. ⁹ Tsi nteé na'á lei san, káka'an: “Kíti ntákani trigú san ne, ñá ku xnūu nto xo'o xu'u tī”, ka'an. Sā'á ne, ñá te kāni tú'un tē dii ka ntio Xuva ko kīti san. ¹⁰ ¡Ñā'á ni san! tsi xo'o é kánti'í ini ña. Tsi é ūve na'á lei san ne, kuenta iña ko xo'o: Tsi xoo é kata'vi i ñū'u sán nī ña é kākani xo'o trigú san ne, kantétu ña da nté nī'í ña dava iña ña é káduku ntée ña. ¹¹ Dukuān né, tē ntí'í i'xi nti tú'un Xuva kō é vá'a kunuu nima ntó ne, ¿va dóo ntu kue'e, kuíni nto, te ta'xi nto un siin kudii é ntáde tuni nto? ¹² E túku ña'a ne, kaikan ntú ku ña nta'a nto é ntio ña ne, ¿nté kui ña kuví ntu kakan ntí di? ¿Vá ña ntu té dii ka kaduku ntée nti é tūku ña'a?

Ntá tsi vata neé kákan nti é kuétsi é ta'xi nto. Ntákuíi nti ntantúku mīi nti é ntio nti vata koo é ña kadí nuu nti itsi é kué'nu tú'un va'á iña Cristu. ¹³ Ini nto tsi ña ntáde tsiñu ini ukún san ne, ikan tsi ntáni'í ña é ká'xi ña tsi ntáduku ntée ña uun ta'vi i é ntáxé'e ña'a san doméni nta'a Xuva kō ne, ña ntáde kuenta nū tēu kan ne, ntáni'í ña uun tá'vi i é ntáxé'e ña'a sán di. ¹⁴ Kuan tsi ó káka'an Xúva ko iña ña ntáka'an ntódo tú'un ñā, é kuintitō ñá na kuntōo ña kuenta iña i é káde tsiñu ña iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi xu'ú ne, nté un siin vata kákan u nto é káduku ntée u. Ntē ña te neé kaikan u nto ve é kataxnūu ú tutú sa'á di. Dií ka va'a é di'na kuví u dá ña ki'í nto dodíni ko.

¹⁶ Nǎ túvī ko é káda ka'nu u é káka'an ntódo u tú'un va'á san, tsi ñi kuétsi é vii u. ¡Ntē kui ntá'vi dé u tē ña ka'an ntódo u tú'un va'á san! ¹⁷ Tē dodíni ko é káde ú tsiñu sá'a ne, ní'í ko é vá'a é káduku ntée u. Ntá tsi te kuétsi é káde ú ne, da dúkuan tsi ñi kuétsi e tá'xi Xuva kō é vii u. ¹⁸ Dukuān ne, ¿nee iñā ntu ni'í

ko iña tsiñu ko? Ní'i ko é kutūví diní u, tsí doméni kaka'an ntódo u tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Ñā ncho ki'i ú xá'vī tsiñu kó, kuān té kaka'an Xúva kō é kāduku ntée u.

¹⁹ Kuān té ña xoxo tó'ō kó ne, ntá tsi kade tsiñu ú iña un ntíí ntíí ñá'a san vata koo é díí ka kue'e ña'a ni'i ko ña é kuntíkin ñá Cristu. ²⁰ Dá tūví u nī ña Israeé san ne, kade ú vatā ó de ña Israeé san vata koo é kā'án u ni ñā é kuntíkin ñá Cristu. Dá tūví u ni ñā ntántíkin lei Muiseé san ne, kade ú vatā ó de ña ntántíkin lei san, kuān té ña kaduku ntée ká u lei tsíkan. ²¹ Dá tūví u nī ña xio ñuu, ña é ña ntántíkin lei Muiseé san ne, kade ú vatā ó de ña é ña kantíkin ña lei san. Ntá tsi ña xtuví mii u lei Xúva kō, tsí lei é kantíkin u ne, lei Cristu. ²² Dá tūví u ni ñā'a, ña é vata kuka'xi nuu i ni Xúva kō ne, xu'ú ne, vata tsi tē ña ka'xí u di, vata koo é kúvi ni'í ko ña é kuntíkin ñá Cristu di. Da xōó ka ña'a ne, kantuvi ú vata kaa ña vata koo é kuvi xntii ú ña é nakáku ña nta'a Xúva kō. ²³ Kade ntí'í ú sá'ā kuenta iña tú'un nté koo nakáku ō ne, vata koo é dūku ntée u é vā'á vatā ó kaka'an tú'un san.

²⁴ Iní nto tsí da kainu du've ña'a sán ne, un ntíí ntíí ña ntainu ña, ntá tsi uun ña'a xña é nī'i ñá doméni san. Xo'ō ne, kunu o da nté koo é ni'í ko doméni é ta'xi Xúva kō. ²⁵ Da xōó ka ña'a, ña é kañu dū've ne, ñá kade ña nuu i é kade dañu kúñu ñā. Kuān ó de ña é ni'í ña doméni é uun da'na tsi kaxntii. Ntá tsi xo'ō ne, ni'í ko doméni é xntii ntii dañu ntūví. ²⁶ Xu'ú ne, ñá te doto tsi kainu u. Da kaxe'e ú ne, ñá te kanaki'in ixu ú tī'ntí ko, ²⁷ tsí kananto'ō ú kúñu kó vata koo é na vīi é ntio ko. Tsí te é nañé'e u tuku ñá'a ne, ñá ntio ko é nakūnaa mií u kúñu ko.

10

Dā xe'é Pablu ítsi é ña kunuu iní ko sāntu e ntúvá'a nāa

¹ Ntio ko é na nū'u ntó iní nto, ēní, nté ō íka ñata kō, ña intóo e ná'a, má viko mí xkāá nuu Xúva kō kidaā da ita ntí'xin ntíí ntíí ña nu Míni Kuē'é san. ² Un ntíí ntíí ña itsi ntute sán ne, kudadii ña ni Muisee da ita ntí'xin ña mí rkāa nuu vikó san nī nú ntūte ka'nu san. ³ Un ntíí ntíí ña é'xi ña é xe'é Xúva kō. ⁴ Un ntíí ntíí ña xí'í dadíi ña

ntute é xe'é Xúva kō di. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsí xi'í ña ntute e kíi xuu é xe'é Xúva kō é íka ni'í ñā, é kani tú'un é diví Cristu. ⁵ Ntá tsi dóo titín ña ne, ñá nī xkúntee iní Xúva ko vatā o dé ña ne, xí'í ñā ne, íntōo xaa kúñu ñā mí íka ña ñuu itsí kán.

⁶ Kuan ō kúvi vata koo é ña kuntíkin ō é kīni kaa sán vatā o dé ñata kō. ⁷ Dukuān ne, ñá ku xkunúu ini nto santu e ntúvá'a naa vatā o dé ña tsikan. Tsí uve na'a tú'un Xúva kō, kaka'an: “Íntōo ña'a san é kā'xi ña, é kō'ō ña. Kidāā ne, nákunatíi ña vata koo é vīi ñá dodíní nu sántu ña”, ka'an. ⁸ Ñá ku ntuku ō é vīi o é kīni kaa ni ñadí'í san vatā o dé ña kidaā. Oko uní miil ña'a ña xí'í ña é da uun tsi ntuvi, tsí kuan ō dé ña. ⁹ Ñá ku ito ntée nto Xúva ko vatā o dé ña, iō ña, tsí xi'í ña da tīn koó san ña. ¹⁰ Ñá ku kā'an nto kuétsi Xúva ko vatā o dé ña tsikan, tsí táxnuu Xúva ko ūun ánjē e é'ni ña'a san.

¹¹ Kuvi un ntí'í sá'á vata koo é kīni o. Nteé na'a sá'a vata koo é kūtú've ko, xo'ō é ntoo o é ña na'á ka dá ntí'í ñuxiví sa. ¹² Dukuān ne, xoo ñá'a e dóo kúka'xi nuu ña, kuiní ña ne, na kōto vá'a ña vata koo é ña kó'xo nteé ña núu i é kīni kaa. ¹³ Nuu i é ntánto'ō kō né, diví tsi nuu i é ntánto'ō un ntíí ntíí ña'a, ntá tsi diví nto ne, ña'a Xúva ko ntō. Dukuān né, ña tá'xi ña é nto'ō nto nuu i é ña kutíi nto. Ntá tsi te vē'xi nuu i é nto'ō nto ne, ta'xi ña itsi é ntíi nto vata koo é kūtíi nto.

¹⁴ Dukuān é kāka'án u ni ntō, tsi dóo kakuinimá ko nto. Ñá kú xkunúu ini kue'en nto santu e ntúvá'a nāá san. ¹⁵ Kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni ñā'a dóo kīnī í san. Kīni nto un ntíí ntíí é kāka'án u ni ntō ne, ká'an nto te vā'á, o tē ña vá'a. ¹⁶ Da ntáxi'í o ntute tintí'ō é kúviko san, da kanakué'e o sintiá'vi nta'a Xúva ko kuēnta iña i ne, kani tú'un tsí uun tsi kúvi o nī Cristu, tsí xe'é ña kúñu ña kuēnta iña ko. ¹⁷ Kuān te dóo titín ō ne, uun tsi tañú'ū ntaé'xi o un ntíí ntíí ō. Dukuān né, uun tsi kúñu kúvi o ni tā'an ko.

¹⁸ Koto nto nté o de ña Israeé san. Tsí ntaé'xi ña kúñu kīti ntáxe'e ña'a sán doméni nta'a Xúva kō nú nāa ñā ne, du'va tsí o ntánañe'e ña é uun tsi

kúñū kúvi ña ni Xuva kō. ¹⁹ ¿Neé ntu kani tú'un é kākā'án u? Ñá te kakā'án u te Xuva nti'xe ko sántú san; ntē ña te kaka'án u te dií ka nuu á'vi kúñū san é da neé ka kúñū é kuān o ódo nu sántú san. ²⁰ Sá'ā é ncho ka'án u: Da neé ka nuu i é kaxé'e ña'a san nu sántu ñá ne, ñá te iña Xuva nti'xe kō, tsí nta'a é ña vá'ā san kaxé'e ña. Ñá ntō ko é kini nūu nto iña é ña vá'ā san. ²¹ Ña kúvi vii o úvi nuu i é uun ito tsi. Te iña Xuva ko kaxí'i o ne, ña kúvi ko'o o nī é ña vá'ā sán di. Ntē ña kuvi ká'xi o nī é ña vá'ā sán te iña Xuva ko kae'xi o. ²² ¿Vá da ntio ntu kō é kukuñú Xuva ko kō? ¿Vá dií ka ntu ió ntii kō é ña ñá?

Nantuku o é vá'ā iña ta'an ko ña nguii san

²³ Ío ña'a xkoó ka'an ña: “Ñá te neé kuvi tē nee iña ncho vii o”, xkoó ka'an ña. Vá'ā ó, ntá tsi ñá te un ntíi ntíi é vá'a nti'xe iña ko. “Kuvi vii o un ntíi ntíi”, xkoó ka'an ña, ntá tsi ña te un ntíi é kaidiá'vi é xntii o ta'an kō é kutú've ña iña Xuva ko. ²⁴ Ñá tē é vá'ā mii tsi kō nantúku o, tsí nantuku o é vá'ā ta'an ko ña nguii sán di.

²⁵ Kuvi ka'xi ntó da neé ka kúñū e ntádiko ña nuu á'vi i ne, ñá ku tsixe'e ntó mí vè'xi, vata koo é ña té neé kadā kuení nto. ²⁶ Tsi ñuxiví sa ni un ntíi nūu i é ió i'a ne, iña Xuva ko kúvi.

²⁷ Te ūún ña'a, ña é ña kákuinti'xe i san, kaka'án ña é kíká'xi nto ni ñá ne, tē xkúntee iní nto ne, kue'en nto. Ka'xi ntó un ntíi é ta'xí ña. Ñá ku tsixe'e ntó mí vè'xi, vata koo é ña kini koo kadā kuení nto. ²⁸ Ntá tsi te ká'an uun ña'a: “Kúñū sá'á ne, ña é intéku nu sántú san”, koo ka'an ñá ne, ñá ku ká'xi nto, vata koo é ña kini koo kadā kuení ña iña nto. ²⁹ Ñá tē é kadā kuení nto é kākā'án u, tsí é kadē kuení ña é ña kákuinti'xe i san.

Ntá tsi ió ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté kui ña kuvi vii u da neé ka é ntio ko é kuétsi ña'a san? ³⁰ Te naku'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko di'na dá kae'xi ú ne, ¿nté ntu koo ka'an ntée ña'a sán ko tsí kae'xi u nuu i e naku'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i?”, koo ka'an nto. ³¹ Ntá tsi te ká'xi ntó, te kō'o ntó, o nee ntíi ntíi é vii ntó ne, kuvi vii nto te é vá'ā iña Xuva ko. ³² Ñá ku nañe'e nto é kīni kaa ña Israee, ni ña e ña te ña Israee, nté ñá'a,

ña ntákuinti'xe i Xúva kō di. ³³ Vata tsí ó de u. Tsi xu'ú ne, un ntíi é káde ú ne, kuédadii tsi káde ú ni ña nguii san. Ñá te é vá'á mii ko kanantukū u, tsí é vá'á ña nguii sán di, vata koo é na nākáku ña nta'a Xuva kō.

11

¹ Kuntikin ntó ko vatā ó kantikín u Cristu.

Nté koo vii ñadí'i ini ukún kán

² Dōo vá'a kuini ko ni ntō, tsí ntánaka'an ntō kó ne, ntáde ntaa nto vata o ka'án u ni ntō kidaā. ³ Ntá tsi ntio ko é kütuni nto tsi Cristu é odo núu ña iña ko xo'o é tii o. Ñatíi san ne, odo núu ñá iña ñadí'i ña vatā ó odo núu Xuva ko iña Cristu. ⁴ Te katávi núu diki ñatíi san dá kākā'án ntá'vi ña nī dá kanañe'e ña tú'un Xuva kō ne, dōo doka'an, tsí ña kaiko ñu'u ña ña odo núu iña ña. ⁵ Ntá tsi ñadí'i san ne, tē ña davi núu ña diki ña dá kākā'án ntá'vi ña nī dá kākā'án ña tú'un Xuva kō ne, ñá kaiko ñu'u ña ña odo núu iña ñá di. Dadii tsi ó te ni dēte ña diki ña. ⁶ Tē ña dá'vi nuu ñadí'i san diki ñá ne, dií ka vá'ā ó é na detē ña. Ntá tsi tē dóo doka'an é detē ñá diki ñá, o te kúntii kue'en diki ñá ne, na dá'vi nuu ña diki ña. ⁷ Ntá tsi ñatíi san ne, ñá vá'á o te dá'vi nuu ña diki ña, tsí naa Xuva kó ntoo ña. Kanañe'e ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō né, kanañe'e ñadí'i san tsi dóo ka'nu ñatíi san di. ⁸ Tsi ñatíi san ne, ñá te kúñū ñadí'i ni kúvi ña, tsí ñadí'i san é xkintika ñatíi san kúvi ña. ⁹ Ntē ña ni de vá'a Xuva ko ñatíi san é kúvi ña iña ñadí'i san, tsí ñadí'i san é kúvi ña iña ñatíi san. ¹⁰ Dukuān é kantio é kutávi núu diki ñadí'i san, vata koo é dito é kaiko ñu'u ña ñatíi san. Kuenta iña ánje sán di. ¹¹ Ntá tsi ñatíi, ña kantikin Xuva kō ne, kantio ña ñadí'i san ne, kuan tsi kaa ñadí'i, ña kantikin Xuva kō di, kantio ña ñatíi. ¹² Tsi vata o ve'xi ñadí'i san xkintika ñatíi san ne, ñatíi san ne, ñadí'i kanakáku ña ña. Ntá tsi ntuvi ña vé'xi ña nta'a Xuva kō.

¹³ Divi ntó ka'an ntó te vá'á o, o tē ña vá'a o é ká'an ntá'vi ñadí'i san é ña kutávi núu diki ña. ¹⁴ Ntákuuni míi kó tsi dóo doka'an é koo nani idi ñatíi san. ¹⁵ Ntá tsi tē dóo nani idi ñadí'i san ne, dóo vá'a kaa. Tsi xé'e Xuva ko idi ña é kutávi núu diki ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ncho tiin núu i nuu i sá'a ne, xo'o

ne, ñá kuān xkoó ini o; nté da xōo ka ña ntákuinti'xe i Xuva kō ñá kuān xkoó ini ña.

E ña té kuedadii tsi ntaé'xi ña da ntánataká nuu ña

¹⁷ Nuu i é ncho ka'án u ni ntō ne, ña xkúntee iní ko vatā ó de nto da ntánataká nuu nto, tsí da ntáde kini nto ni tā'an nto naa i é vii nto é vā'a. ¹⁸ É kui uun itó ne, téku ko ne, da ntánataká nuu nto é kunuu inī ntó Xuva kō ne, ña té uun tsi nima nto, tsí da ntaé'nte dava tá'an nto. Ne, un siin kakuinti'xe ko sá'a. ¹⁹ Á te kántio é kīi ntee xio ta'an nto vata koo é kūtuni xoo é ntántikīn ntí'xe i Cristu. ²⁰ Dukuān ne, da ntánataká nuu nto é ka'xī ntó tañú'u ni é kō'o nto ntute tinti'ó san é naka'an nto Xuva kō ne, ñá tē nuu é ntaā í ntáde nto. ²¹ Tsi ña te kuedadii tsi ntaé'xi nto, tsí iō ntó ne, di'na nto kaintóo nto é ka'xi nto, da ñi iō ta'an nto ntoo ntite ña. Uun ña kakákin ña da ñi iō ñá ne, da ntáde ki'vi ña. ²² ¿Vá ña tuvi ntu ví'i nto mí ká'xi nto ni mí kō'o nto? ¿Nté kui ntánantii ni'ni ntu nto xúkun Xuva kō ne, kaxé'e nto doka'an iña ta'an nto, ña é ña te neé iō iña i? ¿Nté koo ka'án u ni ntō ve? ¿Vá ká'án ntu u tsi dóo vā'á ó de nto? ¡Ñá'á ni san!

Da ntaé'xi o kúñu Xuva kō
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25;
Lc. 22:14-20)

²³ Ta'xi Xuva ko tū'ún ña é ká'án u ni ntō ne, divi é nañé'e ú nto: divi tsi niñú di'na dá diko ña Jesuú ne, kidaā kí'i Jesuu táñú'u san. ²⁴ Dá kúvi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, e'nté dava ña tañú'u sán ne, dá kakā'an ña: “Kí'i nto, dá ká'xi nto. Sá'a ne, kúñu ko é kué'é u kuenta iña nto. Kuān koo vii nto sá'a é nanū'u ntó iní nto ko”, ka'an ña. ²⁵ Dá kúvi é'xi ña ne, kuan tsi o kí'i ña e'xin san dí ne, dá kakā'an ña: “E'xin sá'a ne, niñi ko é kué'é u kuenta iña nto, kuenta iña tú'un xéé san e tá'xi Xuva ko xū'u ña. Vata dá ko'o nto sá'a ne, nanū'u ntó iní nto ko”, ka'an Jesuu. ²⁶ Dukuān ne, vata dá ntaé'xi ntó tañú'u sa'á ni vata dá ntáxi'i nto ntute tinti'ó san ne, ntánañe'e nto tsí xi'i Jesuu kuénta iña ko. Kuān tsi koo vii nto un tsi da nté nainu xtúku ña.

Nté koo ka'xi o kúñu Xuva kō

²⁷ Da xōo ka ña'a, ña é dotō tsi ka'xi tañú'u sán ni ñá é doto tsi ko'o ntute tinti'ó san ne, kaka'an Xúva kō tsi iō kuetsí ña, tsí ña kaíko ñu'u ña kúñu Xuva kō, nté niñi ñá di. ²⁸ Dukuān ne, é un é un o na kadā kuení ko nté iō nima kó, te vā'á o ni Xuva kō ne, kidáa ne, kuvi ka'xi o tañú'u sán ne, ko'o o ntúte tinti'ó san di. ²⁹ Tsi ña'a, ña é ña vā'á o tuvi ni Xuva kō ne, te ká'xi ñá tañú'u sán, te kō'o ña ntute tinti'ó san dí ne, kantuku mii ña é ntō'o ña, tsí ña kaíko ñu'u ña kúñu Xuva kō. ³⁰ Dukuān né, dóo titín nto ntánchokuví nto ne, ntáxio vita nto. Iō ntó ne, e xí'i ntó di. ³¹ Ntá tsi te mii o kōto vā'a o nimá kō nté o kaika ni Xuva kō ne, ña túvī nté koo nanto'o ña kō. ³² Ntá tsi dá iō kuetsi ko ne, kata'xi Xuva ko é nto'o kō vevii vata koo é ña ta'xi ña é nto'o ko ntii dañu ntūvi. ³³ Dukuān né, ēníko, dá ntánataká nuu nto é ká'xi ntó ne, kuntētu tá'an nto vata koo é dādi tsi ka'xí nto. ³⁴ Tē xoo dóo kakakin i ne, nā kínaká'xi ña nú vi'i ña kán, vata koo é ña nanto'o Xuva ko nto é vatā ó de nto da ntánataká nuu nto. Te iō ka é ncho tsixe'e ntó kó ne, ka'án u te vē'xí xtuku ú é koto ni'ni ú nto.

12

É káta'xi Espíritū Sántū

¹ Ntio ko é kūtuni vā'a nto, ēní, kuenta iña i é káta'xi Espíritū Sántū san ko.

² Ini nto tsi kidaā, dá vāta kuinti'xe nto Xuva kō ne, da vā'a xnto é kanañe'e ñá'a san nto é kunuu inī ntó santu ña é ña kaká'an. ³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí xoo é kaka'an kīni i iña Jesuú ne, ña túvi Espíritū Sántū nuu nima i. Ntē ña xoxó kuvi ka'an i é Jesuú ne, divi ña e Tó'o ntí'xe ko, tē ña te kuénta iña Espíritū Sántū san é kaka'an ña.

⁴ Dóo ki'in nuū i é kūvi ni'i ña'a é vii ña, ntá tsi uun tsi Espíritū Sántū, ña katsi'i. ⁵ Dóo ki'in nuū í iō nté koo xntii o, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é ūve ntee ko. ⁶ Dóo ki'in nuū i é vii ó ne, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é kata'xi un ntí'í é vii ó xe un xé un o. ⁷ Xe un xé un o díto é nuu Espíritū Sántū sán nima ko é vā'á ko un ntí'í ntí'í o. ⁸ Iō ña ne, kani'i ña e dóo ini ña nté koo

4 É kuñnima kó ne, é na kütíi o ni ta'an kō ne, e dóo vá'a koo vii o ni ñā. Ñá kune'ū iní ko ni ñā; ña kada ka'nu ña'a o; ntē ña kadá kuení ko te dií ka va'á ña'a o. 5 Ñá kadā xení o ni ta'an kō; ñá te é vā'á mii ko nantuku o; ñá kudiin o ni ta'an kó; ntē ña xntekú o nima ko tē neé vií ña ni kō. 6 Ña te da díní kó te xoo kó'xo nteē i, tsí e díní kó ne, nee é nuu é ntaā i. 7 É kuñnima kó ne, é kada ka'nū iní ntí'i o. Kuinti'xe ntí'i kō dí. Un ntíi ntíi kuntétu o ne, kutíi ntí'i kutíi ntí'i kō.

8 Xée ntūvi é ña ka'án ka ña'a san naa Xuva ko nee é vē'xi kuvi. Xée ntūvi é ña ka'án ka ña'a tuku tú'ūn é ña te tú'un mii ñā. Xée ntūvi é ntoko ñū'u é kiní ñá'a san. Ntá tsi é kuinīma kó ne, ña ntí'i. 9 Vevíi ne, un sín tsi ini o ne, un sín tsi kuvi ka'an o nee é vē'xi kuvi dí, 10 ntá tsi xee ntúvi é kiní o nee é nuu é ntaā í ne, kídaā né, ntí'i é un sín tsi ini o. 11 Dā kulú'ntí u ne, kaka'án u vatā ó kaka'an i'xa lu'nti. Kakutuní ko ne, kadē kuení ko vatā ó de i'xa lu'ntí san dí. Ntá tsi dā kúka'nu ú ne, xtuví mii ú é idé u vatā ó de i'xa lu'ntí san. 12 Vevíi ne, ñá kaíní va'a o, tsí vata te speju déntu kaito nuu o; ntá tsi kídaā ne, kiní va'a o. Vevíi ne, un sín tsi ini u. Ntá tsi te kúvi vé ne, kiní vā'á u, vatā ó ini Xúva kō ko.

13 Ví'a ve ne, úni nūu i é ña ntí'i: é kuinti'xe kō, é kuntetu o, nī é kuinīma kó ta'an kō. Ntá tsi é dií ka ka'nu ne, é kuinīma kó ta'an kō.

14

Dá kakā'an o tuku tú'ūn é ña íni o

1 Kanñ nima ntó kuinīma ntó ta'an nto ne, ntá tsi nantuku nto nēe nuu i e tá'xi Xuva kō ne, dií dií ka é ká'an ntó naa ña. 2 Tsí xoo é nī'i i é ká'an tuku tú'ūn é ñá iní ne, ña te ñá'a kaka'an nī'i ña, tsí Xuva ko káka'an nī'i ña. Xoxó kañe'e díki i tú'ūn é xe'é Espíritū Sántū san é ká'an ña. 3 Ntá tsi xoo é nī'i i é ká'an naa Xuva kó ne, kaka'án ni ñá'a san vata koo é dií ka kuka'xi nuu ña, vata koo é tsi'í ntii ña ña ne, vata koo é nāxnuu ka'nu ña nima ñá dí. 4 Tē xoo ka'an i tú'ūn e ñá ini ña ne, dií ka kakuka'xi nuu mii ña. Ntá tsi xoo é káka'an i naa Xuva ko ne, kaxntii ña un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san é kuka'xi nūu ña.

5 Ntio ko é nī'i nto un ntíi ntíi nto é kúvi ka'an nto tuku tú'ūn é ña íni nto. Ntá tsi dií dií ka ntio ko te kuvi ka'an ntódo nto tú'un Xuva kō. Tsi dií ka kaidiá'vi é ká'an ó tú'un Xuva ko nāa i é ká'an ó tuku tú'un, tē xoxó ña ntada ntaa tú'ūn é káka'an ó san, vata koo é kadiá'vi iña un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san. 6 Dukuān ne, ení, tē xu'ú kixkoto ní'ni ú nto ne, te ká'an u tú'ūn é ña íni ú ne, ¿mí'i ntu kaxntii ú nto? Ntá tsi kuvi xntii ú nto te ká'an u neé ta'xi Xuva ko é kütuní ko, o neé iní u é nuu é ntaā í, o tú'un é ta'xi Xuva kō é ká'an u ni nto, o nūu i é nañe'e ú nto.

7 Un tsi nte strúmentu é kanakueku o ne, vata kaa choó san ne, o vata kaa kiñú'u san é ña kantíto, ntá tsi tē ña vá'a koo nakueku o ne, ña díto neé kaeku. 8 Tē ña vá'a koo nakuēku o trunpetá san é kákana ña sntadun san é kī'in ñá du'xēn ne, ¿xoo ntu koo tú've i é kī'in í du'xēn? 9 Kuan tsí o kúvi ni ntō dí. Te ká'an ntó ni ñá'a tú'un ntō é ña kañe'e díki ñá ne, ¿nté ntu koo teku ña é káka'an nto? ¿Vata kaa ña kaka'an nī'i tátsín san ntáa nto! 10 Ña te nté kaa tú'un io da mí'i ká ñuu ñuxiví a ne, un ntíi ntíi dóo vá'a tsi kuvi kī'in díki ña é káka'an. 11 Ntá tsi tē ña kañe'e díki ko tú'ūn é ntáka'an tuku ña'a ne, díto é xio ñuu ña kuenta iña ko ne, xo'o né, xio ñuu ko kuēnta iña ñá dí. 12 Dukuān ne, te dóo ncho nī'i nto nuu i é káta'xi Espíritū Sántū sán ne, nantuku ntō neé nuu i é dií ka kaidiá'vi i é kuka'xi nūu un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san.

13 Tē xoo kaka'an í tuku tú'ūn né, na kákan ñá nta'a Xuva ko, na ta'xí ña é kúvi ntada ntaa ñá neé kani tú'un. 14 Tsí te káka'an ntá'ví u tú'ūn e ñá ini ú ne, nímá ko kaka'an ntá'ví, ntá tsi ñá tē neé kañe'e díki ko. 15 ¿Nee ntu vii ú ve? Ka'an ntá'ví u ni nímá ko ne, ka'an ntá'ví u ni díki kó dí. Kata ú ni nímá ko ne, kata ú ni díki kó dí. 16 Tsí te da mii tsi nīma nto kanuu iní nto Xuva kō ne, ¿nté koo ka'an ntá'ví ña é ñá iní san ni ntō dadíi dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko, tē ña katéku ña nee iñá kaka'an nto? 17 Kuān te dóo vā'á ó kaka'an ntá'ví nto dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ña kaidiá'vi é kuka'xi nuu ta'an nto nta'a Xuva kō. 18 Xu'ú ne, kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí dií ka kaka'án u tuku tú'ūn é ña íni u é

un ntií ntií nto. ¹⁹ Ntá tsi dá tūví u ni ña ntákuinti'xe i sán ne, dií ka vá'á ó kuān te úvi uni xú'u ka'án u é kīni ña'a san vata koo é dií ka kutú've ña, naa i é ka'án u u'xi míil tú'ún é ña kí'in diki ña.

²⁰ Ení, ñá ku dē kuení nto vatā ó kadē kuení i'xá san. Mii tsi kuēnta iña núu i é kīni kaa ne, vií nto vatā ó de i'xá san é vata kutú've i é vii i é kīni kaa. Ntá tsi kadā kuení nto vatā o ntádē kuení ñatā san. ²¹ Lei Xúva kō ne, uve na'a, kaka'an: “E tuku tú'ún ka'án u ni ña ñūu sá'a, ne, ña vé'xi xio ñūú ka'án ñá ni ña nāá ko, ntá tsi nte da'a sá kuān koo ka'án u ne, ña téku ña, ka'an Xúva kō”, ka'an. ²² Dukuān ne, é ká'an ó tuku tú'ún é ña íni ó ne, vata koo é kīni ña'a, ña é ña kákuinti'xe i ne, ñá te ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi te ká'an o tú'ún é tá'xi Xuva ko ne, vata koo é kīni ña ntákuinti'xe i san ne, ñá te ña é ña ntákuinti'xe i. ²³ Da ntánataká nuu un ntií ntií ña ntákuinti'xe i sán ne, é un é un ña ntáka'an ña tuku tú'ún é ña íni ña ne, kidáā ne, te xēe ña'a, ña é ñá ini nuu i sá'a, o ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, ¿vá ña ka'an ntú ña te ntákuluku nto? ²⁴ Ntá tsi te ūn ntií ntií ntó ka'an nto tú'ún e tá'xi Xuva kō né, te xēe ñá'a, ña é ñá ini nuu i sá'a ne, o te xēe uun ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, koto ña neé ña'a ña ne, kūtuni ña tsí iō kuétsi ña kuēnta iña tú'ún va'a é ntáka'an nto san. ²⁵ Kutuni ña nee é ñu'u xū'u nima ña ne, nakunchíti ña nuu Xuva ko ne, kunuu ini ñá ña. Kutuni ña tsí nuu mé'ñu nti'xe Xuva ko ntó.

Vii nto vata xkoó ini nto, ntá tsi na kuiñi ūkun

²⁶ Vi'a ve né, ení, dā ntánataká nuu nto ne, iō ntó ne, kuvi kata nto; iō ntó ne, kuvi nakuā'a nto ña'a san; iō ntó ne, kuvi ka'an nto tú'ún e tá'xi Xuva kō é kūtuni nto; iō ntó ne, kuvi ka'an nto tuku tú'ún é ña íni nto; iō ntó ne, kuvi ka'an nto neé kani tú'un tú'un ña. Kuān koo vii nto vata koo é dií ka kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, un ntií ntií nto. ²⁷ Tē xoó ncho ka'an í tuku tú'ún é ña íni í ne, na ká'an úvi uni ñá'a, ntá tsi kui kui uun ña na ká'an ña. Kidáā né, kuntítsi uun ña é ntāda ntaa neé kani tú'un tú'ún é káka'an ña. ²⁸ Ntá tsi tē xoxo nté uun ña é ntāda ntaa neé kani tú'un sá'a ne, dií ka vá'a o é ña

ká'an kue'en ña tuku tú'ún é ña íni ña da ntánataká nuu ña. Diin diin tsi na ká'an ntá'ví mii ña ni Xuva kō. ²⁹ Tē xoó ncho ka'an i tú'ún é xe'é Xuva kō é kūtuni ñá ne, uvi úni tsi ña na ká'an ña. Na kīni ña nguīi sán ne, na ká'an ñá te nuu é ntaā i é káka'an ña. ³⁰ Ntá tsi tē xe'é Xuva ko tú'un é ká'an tuku ña'a, ña tuvi ikān né, na tēe kádin ña é káka'an dí'na san. ³¹ Kuvi ka'an nto, un ntií ntií nto e ní'i nto tú'ún e tá'xi Xuva kō, ntá tsi kuentá uun xntō, vata koo é un ntií ntií nto kutú've nto ne, ntuka'nu ini nto. ³² Xoo é ní'i i tú'ún é xe'é Xuva kō ne, kuvi kada kú've mí neé ura ká'an. ³³ Tsí ña ntio Xuva ko é kōo da vantiñi o kuntoo o, tsí ntio ña é diin diin tsi kuntoo o.

Vatā xkoó ini un ntií ntií ení kō, ña ntákuinti'xe i sán ne, ³⁴ ñadí'í san ne, diin diin tsi na kūntoo ña ini ukún kán, tsí ña vá'á ó te ka'an ña. Kantio é kuiko ñu'u ña vatā ó kaka'án lei Xúva kō. ³⁵ Tē neé ncho kutuni ñá ne, na tsixe'e ña xii ña tē neé ña nú vi'i ña kán. Tsí ña vá'á o é ká'an ñá ini ukún kán.

³⁶ ¿Nté o ntu? ¿Vá nta'a ntú nto vé'xi tú'un Xuva kō kuan? Ntē ña te da mii xnto ni ní'i nto tú'un ña. ³⁷ Xoo é káka'an i tsí ní'i i tú'ún é xe'é Xuva kō é ká'an náa ña ne, o tē dóo ini ña Xuva kō ne, na kīni ñá tsi sá'á é kakā'u ú iña ntó ne, uun e tá'xi Xuva kō é káda ntaa o. ³⁸ Ntá tsi tē xoó ña'a ña káde ña kuenta tú'ún sán ne, ña kú de nto ña kuentá di. ³⁹ Dukuān ne, ení, kákan nto nta'a Xuva ko na tá'xi ña é ká'an ntó naa ña ne, ñá ku e'nté nuu nto é na ká'an ñá'a san tuku tú'ún é ña íni ña. ⁴⁰ Ntá tsi da neé ka é vii ntó ne, ñá ku dotō tsí vii nto ne, kuentá uun xnto ka'an ntó vatā ó ntio Xuva kō.

15

Dā ntóto Cristu

¹ Ení, ntio ko é na naka'an ntó tú'ún va'á san é nañé'e ú nto kidaā nté koo nakáku o. Divi tú'un é kuinti'xe nto kidaa ne, kuan tsí ó ntákuinti'xe nto vevii di. ² Kuenta iña tú'ún sa'á ne, nakáku nto, tē ña xtuvi mii nto tú'un vatā o ka'an ntódo ú ni ntó ne, tē ña te é ntaā i é kuinti'xe nto.

³ É ká'án u ni nto tú'un é dií ka nuu á'vi i é ní'í ko: é xi'í Cristu kuēnta iña kó, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, ⁴ íntū'xí ña, ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, ntóto ñá vatā ó kaka'an

tú'un Xuva kō. ⁵ Kídaā ne, iní Pedrú san ña ne, dā ku e ví'i ne, iní pustrú ña nguii san ñá di. ⁶ Rkontúví ne, ú'un siēntu ñá'a, ña ntákuinti'xe i san, íni ña ña é uun ito tsi. Iō ñá ntoo ká ña; iō ñá ne, e xí'i ña. ⁷ Uun ká tuku ntuví ne, iní Santiau ña; kidāā ne, un ntíí ntíí pustru ña iní ña ña di.

⁸ Dā ntíi ata í ne, iní u ñá di, xu'u é vata kaa uun i'xa é kākú xe'e kaa u. ⁹ Tsí xu'ú ne, díi ka dutsi u é un ntíí ntíí pustrú san ne, ntē ña nuu á'ví ko é ká'an ña'a san é pustrú u, tsí dóo dé xení u ni ña ntákuinti'xe i Xuva kō kídaā. ¹⁰ Ntá tsi dóo vá'ā o dé Xuva ko ní ko dá nadama ñá ko vata koo é kúví u vata kaa ú sa vevii. Nā te dotō tsí ni ēté xaa u e dóo va'a e tá'xi ña ko, tsí xu'ú ne, díi ka kade tsiñu u é un ntíí ntíí ña nguii san. Ntá tsi ña te da míi tsú kade tsiñu u, tsí Xuva ko nuu ña nimá ko ne, ðivi ña kade ña tsiñu va'á san é káde u. ¹¹ Ntá tsi ña té ini te xū'ú ne, o ña nguii san ntáde ña tsiñu san, tsi ntánañé'é ntí tú'un Xuva kō né, ðivi e kuínti'xe nto.

Tē ntóto ña xi'i

¹² Ntá tsi tē ntáka'an ntódo ntí tsi ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, ¿nté kui iō ntó ne, ntáka'an nto tsí ña ntántoto ñá xi'í san, kuan? ¹³ Tē dí ña ntántoto ñá xi'í san ne, Cristú ne, ña ni ntóto ña di. ¹⁴ Tē dí ña ni ntótó Cristú san ne, é ntaā í e ntáka'an ntódo ntí ne, e kuínti'xe nto ne, é ntaā í; ñá tē neé nuu á'vi. ¹⁵ Tē dí kuān ó ne, ntáde vetē ntí iña Xuva ko, tsí ntáka'an ntí é nantoto Xuva kó Cristu dá xi'i ña. Ntá tsi ¿nté ntu o nántoto ña ñá kuan, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? ¹⁶ Tsí tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, nté Cristú ña ni ntoto ñá di. ¹⁷ Tē dí ña ni ntótó Cristú ne, é ntaā í é ntákuinti'xe nto ne, ña tíví xoó kada ka'nu iní i ni kuétsí nto. ¹⁸ Tē dí kuān ó ne, un ntíí ntíí ña xi'í, ña é kuínti'xe i Cristu dá xi'í ne, ñá ni xēe ntá'a Xuva kō. ¹⁹ Tē dí da ntántito tsi o ñuxiví a e ntantétu o Cristú ne, díi ka nta'vi ide o é un ntíí ntíí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ñá te kuān ó kuvi, tsí é nuu é ntaā í ne, ntoto Cristu dá xi'í ña. Vata kaa kiti vidin e kii di'na ma é tatá kó kaa ña, tsí di'na ña ntóto ña é un ntíí o. ²¹ Uun tsi ñatíí idé ña kuétsí é ió doxi'í san ne, uun xtuku tsi ñatíí ntóto ña vata koo é ntóto ña

xi'i. ²² Vata o ni'i ko é kuvi o é kuétsí Adaán ne, kuan o ni'i kó ntuvi iña kó nta'a Cristu. ²³ Ntá tsi kuiñi ukūn ó ntoto o, vatā ó kaduku ntée o. Di'na Cristú odo núu ña ntóto ña. Kídaā ne, dá nañu xtúku ña ne, ntoto un ntíí ntíí ña kaka'an í ña. ²⁴ Rkontúví ne, xée ntúvi é ntí'i ñuxiví san. Tē kúvi nantí'í Cristu é un ntíí ña tsiñu na'nu i san, ní ña ntádē kú'vé san, ni un ntíí ntíí ña'a, ña e dóo iō i é víi ne, da kidāā nakué'e ña da kanií mí káde kú'vé ña nta'a Xuva kō. ²⁵ Tsí Cristú ne, kantio é kadā kú'vé ka ña un tsi da nté kúvi víi ña ni un ntíí ntíí ña ntañchu'vi ña. ²⁶ É ntíi ata i é kañchu'vi ñá ne, ðivi sán doxi'í san ne, nantí'í ña di. ²⁷ Tsí Xuva kō ne, xé'e ñá é kodo núu Cristu é un ntíí ntíí nuu i. Ntá tsi é káka'an o “un ntíí ntíí nuu í san” ne, ñá te kaká'an o te kodó nuu ña iña Xuva ko, tsí Xuva kō xe'é ña é kodo nuu ñá un ntíí ntíí nuu i. ²⁸ Tē kúvi idé I'xá Xuva ko núu i sá'a ne, nakué'e ña é kadā kú'vé Uva ña iña ña. Dukuān né, da neé ka nuu í ne, di'na ká Xuva kō.

²⁹ Tē ña kuan koo kúvi ne, ¿nté kui kuān xkoó ini kú ña iō ñá kuān é tuku ña'a kutsi ntute ña naa ñá xi'í san? Tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, ¿nté kui kuān xkoó de ntu ña kuan?

³⁰ ¿Nté koo ntu é da nuu da kuíi tsi ña u'vi ni'i ntí ntuvi iña ntí kuan? ³¹ Uten uten doko sá kanakí'í ña ntuvi iña ko. Nuú é ntaā i. Nuú é ntaā í di tsi dóo diní ko kuenta iña nto, tsi ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristu. ³² ¿Neé ntu tsiñu nāá u ni ñañá san, vatā ó de ña ñuú Efesú san ne, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? Díi ka vá'ā ó na kō'o ka'xi o, tsí tevāā ne, kuví o.

³³ Nā ku dá vá'a nto é kaní nta'ví ña'a san nto. Tsí kuvi ntí'xe vatā ó kaka'an ña'a: “Te kuve ta'an o ña kini ntáa sán ne, xtuví mii o é vā'a é ini o”, koo ka'an ña. ³⁴ Na ntūtuni ntó ne, víi nto é vā'a. Nā kú de ká nto é kīni kaa san. Tsi iō ntó ne, ñá ini ntó Xuva kō. Kaka'an u sá'a vata koo é na kūka'an nuu nto.

¿Nté ntu o kantoto ña xi'i?

³⁵ Á te iō ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté ntu koo ntoto ká ña xi'í san? ¿Nté ntu kaa kúñu ñá?”, koo ka'an nto.

³⁶ Nā ku tsixe'e tūntu nto. Tsí tsikin, kiti ka'xi nto ne, ¿nté ntú koo kue'nu

tē ña di'na té'u? ³⁷ Tsi é kaí'xi o ne, é tūku kaa te kéne. Tsí da mií tsíkān dá i'xi nto, kuān té tsikān trigú ne, o da neé ka tsíkān. ³⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é un é un tsíkān sán xuku i ni kiti i vatā o é ntio ña. É un é un tsíkān sán ne, é un é un nuu i di. ³⁹ Da neé ka nuu kúñū sán di ne, ñá te úun tsi nuū i kúvi. Tsí uun tsi nuu i e kúvi kúñū ña'a sán ne, é tūku ntáa kúñū kiti san ne, é tūku ntáa kúñū láa sán. Kúñū tsákā sán di ne, é tūku ntáa. ⁴⁰ Kuan tsí o kúñū é ió e dukún kán di, tsí ña te dadāi ntáa kúñū é ió ñuxiví a. Ntá tsi ntuvi kúñū sán ne, dōo vá'a ntáa. Ntá tsi e tūku ntáa kúñū é ió e dukún kán é kúñū é ió ñuxiví a. ⁴¹ Ngāntií san ne, dōo va'á ntuve i ne, dōo va'á ntuve xoó san di, ni xntiví san di, kuān te e tūku e tūku ntáa. Xntiví san ne, e tūku e tūku ntáa é un é un di. ⁴² Kuan tsí koo kuvi te ntóto ña'a, ña é xi'í san di. Kúñū e kaí'xi o ne, kate'u, ntá tsi kúñū é ntóto ne, nté uun ito ká ña kuvi. ⁴³ Kúñū e kaí'xi o ne, ñá tē neé nuu á'vi, ntá tsi tē ntóto ne, dōo va'a. Vitā kue'en kúñū sán te i'xi o, ntá tsi tē ntóto ne, dōo ntii. ⁴⁴ Te i'xi o ne, uun kúñū kúvi o, ntá tsi kúñū é ntoto ne, dadāi nī kúñū Xuva kō. Vatā ó ió kúñū kō ñuxiví a ne, kuan kōo ni'i ko kúñū ko te kué'en o ntá'a Xuva kō.

⁴⁵ Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: "Aadaan, ñá kui úun ne, ní'i ña ntūvi iña ña vata koo é kutuví ñá ñuxiví a", ka'an. Ntá tsi Aadaan, ña ntii ata i kán ne, ní'i ña é kúvi ta'xi ña ntuvi iña ko é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁶ Ntá tsi ña te kúñū kō é kuntoo o ni Xuva kō é ní'i ko di'na, tsí di'na kúñū kō é ntuvi nte'u. Da kidáa nī'j ko kuñū é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁷ Ntáí, ña kui úun ne, nté'ū kúvi ña ne, kaduku ntée ña ñuxiví a. Ña kuvi úvi san ne, Tó'o ko ñá. E dúkūn kan vé'xi ña. ⁴⁸ Kúñū kō é ní'i o ñuxiví a ne, vata kaa kúñū ña kúvi nte'u kaa. Kúñū é ní'i ko e dukún kán ne, vata kaa kúñū ña e dukún kán kaa. ⁴⁹ Vata o ntúvi o ña kúvi nte'u ñuxiví a ne, kuan koo ntuvi o ña tuví e dukún kán di.

⁵⁰ E ncho ka'án u ni nto, éni: Nee é iña kúñū ni iña xiki kúvi ne, ña kúvi ní'i mí tuví Xuva kō. Tsí da neé ka é kate'ú ne, ña kúvi ní'i é kutuví ntii dañu ntūvi. ⁵¹ Kini nto ve tsí ntaa ú ni nto úun nuu i é nté uun xoxo íni i: Ná

te ún ntii ntii ó kuvi o, ntá tsi un ntii ntii ó nadáma kúñū kō. ⁵² Uun da'na nchuvii, vata koo kuvi é nakuéni o, te éku trunpeta san é ntii ata i. Tsí kueku trunpetá san ne, kidáa ntóto ñá xi'í san e nté uun ito ka ña kuvi ña. Xo'ō é ntántoo ká o ne, ura tsí i nadama kúñū kō di. ⁵³ Kantio é nadama kúñū é kate'ú san nī kúñū é ña kate'ú san. Kantio é nadama kúñū é kantí'i nī kúñū é kutuví ntii dañu ntūvi. ⁵⁴ Tē nádama kúñū é kate'ú nī é ña kate'ú ne, te nádama kúñū é kantí'i nī é ña kantí'i ne, kidáa ne, kuntaa é kaka'an tú'un Xuva kō: "Ña kōo ká doxi'i, tsi kúvi idé Xuva ko ni i", ka'an. ⁵⁵ ¿Ña nta'vín ntun, doxi'i? ¿Mí'i ntu é kúvi viín kan nī ntii? ¿Mí'i ntu kuvi ntuku kuí'ín kan ntii? ⁵⁶ Tsí kantuku kuí'i doxi'í san ko kuēnta iña kuétsi kō ne, kūtuni ko tsi ió kuetsí ko kuēnta iña leí san. ⁵⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō é káta'xi ña é kúvi vii o ni dóxi'í san nta'a Tó'o ko Jesúcristu. ⁵⁸ Dukuān né, éni, kuntikin nto é ña ku xtuví mií ntō e ntákuinti'xe nto; ña ku díta nto tūku itsi. Díí díí ka na kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, tsí nto'ó ne, ini ntó tsi ña te é ntaā í e ntáde tsiñu nto ni Xuva kō.

16

Dómēni é ntánatakā ña iña ta'an ña

¹ Kuenta iñá domēni é ntánatakā nto iña ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, kué'e nto vata o nañé'e u ña ntákuinti'xe i ñuú Galacia. ² É kui uun ntūvi vité san ne, naki'i da'an ntō domēni, vata kaa e ní'i nto. Na kōo tú'vē nto vata koo é ña kantio é natakā ntó tē xee u. ³ Tē xee u ne, kada vá'a u tutu é kuní'i ña é nakaxnúu nto é k'ín ní'i ñá domēni iña ta'an ko, ñá ntōo ñuú Jerusaleen. ⁴ Te kántio é k'ín u ne, k'ín ú ni ñá di.

Mí'i nchó k'ín Pablu

⁵ Kikoto ní'ni ú nto te ita ntí'xin ú ñuú Macedonia, tsí itsi ikán kuita ntí'xin u. ⁶ Ná iní u te kuvi kutuví u ni nto, kuān te uun dá'na, o dā nté kuita ntí'xin ntuvi ví'xin san. Kidáa né, kuvi xntii ntō ko dá ñi k'ín u mí ntio é k'ín u. ⁷ Nā ntio ko é uun da'na tsi koto ní'ni ú nto, tsí kuān te nté kaa ntuvi kutuví u ni nto, te Xuva kō ntio ña. ⁸ Kuntētu ka ú i'a ñuú Efesu da nté kúvi viko é nakué'e o sintiá'vi nta'a

Xuva ko ñña i é ta'vi ò, ⁹ tsí dóo ío tsiñu Xuva kō é kāda tsiñu ú i'a ne, dōo vá'ā ó kakuvi, kuān te dóo ío ñá ntáka'an ntée ko.

¹⁰ Tē xee Tímoteú ne, vií nto ña kuenta vata koo é kāán ña, tsí iña Xuva ko káde tsiñu ña vatā ó de ú xu'u.

¹¹ Dukuān né, kuiko ñu'u nto ñā ne, xntii nto ña na kí'in ka ña itsi ña vata koo é vā'á koo naxee ña mí tuví u. Tsí xu'ú nī ña kuinti'xe i sán ne, ntántétu ntí ña i'a.

¹² Ení ko Āpoló ne, dōo ikán u da xe'e nā kíkoto ní'ni ña nto ni tā'án ko ña nguii san, ntá tsi ña ni ntio ña kí'in ñá vevii. Ntá tsi kí'in ñá tē ni'i ña ntuvi.

Tū'un da nt'i tutú san

¹³ Kuenta tsí vií nto; ñá ku xtuvī mii nto é ntákuinti'xe nto. Ná ku u'vī ntó; na kūtíi nto vata kaa é tii nto. Koo ntii ntó. ¹⁴ Da neé ka é vií ntó ne, vií nto é ntákuinima ntó ta'an nto.

¹⁵ Iní ntó, ěni, tsí Stefanu ni ñaví'i ña ne, di'na ña kuínti'xe ña é da xōó ka ña ntoo ñuú Acayá san. Nté ntūvi tsikán ne, da mii é ntáxntii ña ta'an kō, ña ntákuinti'xe i san. ¹⁶ Kakan ú nto é kuiko ñu'u nto ñā'a, ña vata ntāa ña tsikan. Kuān koo vií nto dí, ni ūn ntí ntí ña'a, ña ntáde tsiñu ni'i nto, nī ña ntáxntii nto. ¹⁷ Dōó diní ko tsí é xee Stéfanu ni Fortunátu ni Acáicu, tsí divi ñā ntáde ña é ña ni kuvi vií nto é xoxó nto i'a. ¹⁸ É nāxnuu ka'nu ña nimá ko vatā o dé ña ni ntó di. Koto nto ña, tsi dóo va'á ña'a ña.

¹⁹ Un ntí ntí ña ntákuinti'xe i san, ña ntoo i'a ñuú Asia ne, taxnuu ña ntiusi nto. Aquila ni Prísila ni un ntí ntí ña ntákuinti'xe i san e ntánataká nuu ña nú vi'i ña kān né, taxnúu ña ntiusi ntó di, ta'an nto, ña ntákuinti'xe Xuva kō. ²⁰ Un ntí ntí ta'an kō, ña ntoo i'a ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. Nanume ta'an nto kuenta iña Xuva ko. ²¹ Xu'u é Pablú u ne, mií u ka'u u sá'ā é taxnúu ú ntiusi nto. ²² Tē xoó ña ntío i Tó'o ko Jesūcristú ne, na nī'i mii ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. ¡Nā nainú náne'e Tó'o kō! ²³ Na kunūu mé'ñu kunuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. ²⁴ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo ntio kó nto, tsí uun tsi kúñu kúvi o nī Tó'o ko Jesūcristu. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntó, xu'u é Pablú u.

Tutu é kuví ũvi e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Taxnūu Pablu tú'un iña ña kuínti'xe i, ñá ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu, tsí kuān o e ntío Xuva kō. Ntuví u ení ko Timoteu táxnūu ntí tutú sa'á iña ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntánataká nuu ini ukun ñuú Corintu, ni un ntí ntí ña ntáduku ntée Xuva ko da kani ñuú Acaya. ² Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto, divi ña nī Tó'o ko Jesúcristu.

Nté o ntó'o Pablu

³ Ká'an o ni Xuva ko, uvā Tó'o ko Jesúcristu, tsí dóo va'á ña. Tsí divi ña é uva ko ña e dóo kantunta'ví ini ña kō, é kanatsu'un ka'nu ña iní kō é vī'a é uten. ⁴ Xuva kō ne, kanatsu'un ka'nu ña iní ko da nēé ka nuu i e ntánto'o kō vata koo é kūvi natsu'un ka'nu o iní ta'an ko, ña e ntánto'o i di, vata tsí ó de Xuva ko ni kō. ⁵ Tsí kuān te dóo ntánto'o ntí kuenta iña i e ntántikín ntí Cristú ne, ntá tsí divi tsí ña dóo kanatsu'un ka'nu ña iní ntí di. ⁶ Tē ntánto'o ntí ne, ntánto'o ntí vata koo é nāku'un ka'nu iní nto, vata koo é nākaku nto. É nātsu'un ka'nu Xuva kō iní ntí vata koo é nātsu'un ka'nu ntí iní nto di vata koo é kutíi nto é nto'o nto vatā o ntánto'o ntí. ⁷ Dōo ka'nu kuiní ntí ni ntō tsí iní ntí tsí te kuān o ntánto'o nto vatā o ntánto'o ntí ne, kuan tsí ó kanatsu'un ka'nu Xuva ko iní ntó vata tsí ó de ña nī ntí.

⁸ Ntio ntí é kūtuni ntó, ta'an ko, nté o ntó'o ntí ñuú Asia. Un vá'a tsí ntó'o ntí ikān. Dókō sá ña ni kutíi ntí. Tsí kūví ntí, kuíni ntí. ⁹ Ntá tsí kutuní ntí tsí da mií é kūví ntí, vata koo é kūtuní ntí tsí ña te mií ntí ió ntí é vīi ntí, tsí Xuva kō é iō ña é vīi ña, tsí divi ña é kanantōto ña ña xi'i. ¹⁰ É nakākú Xuva kō ntí di'na dá dokó sa nī xi'í ntí ne, kuān koo vīi xtukú ña. Iní ntí tsí nakāku xtúku ña ntí tē xēe doxi'i e dóo ntíi ini í, ¹¹ te divi nto xntii ntō ntí é ká'an ntá'ví nto kuenta iña ntí. Te títín ña'a ka'an ntá'ví ña iña ntí ne, títín ña'a nakué'e ña sintiá'ví nta'a Xuva kō tsí ni'í ko é vá'a nta'a ña.

Nté kui ña ni ñé'e Pablu ñuú Corintu

¹² Ió uun nuu i e dóo ka'nu kuiní ntí: tsí ñá te nēe kuetsí ntí tsí ña ni idé ntí nuu i é kīni kaa ñuxiví sa. Tsí dé ntaā ntí é ká'an ntí ni ntō é nuu é ntaā i. Tsí da xe dóo va'á Xuva kō né, xntii ña ntí é kuān o dé ntí, tsí ña kúvi vīi ntí nuu i é vā'á tē dí ña Xuva kō kaxntíi ña ntí. ¹³ Dā ntátaxnūu ntí tutú nta'a nto ne, ñá te tū'un e dóo xū'u ntáka'an ntí ni ntō, tsí ntáñe'e diki nto tú'un é ntáka'an ntí. Ntio ko é na kī'in diki vá'a nto, ¹⁴ vatā o kue'en diki kúdií nto un siin e ntáka'an ntí ni ntō, vata koo é ka'nu kuiní ntó kuenta iña ntí ne, ka'nu kuiní ntí kuenta iña ntó di, tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o ko Jesuu.

¹⁵ Tsí iní u sá'a ne, di'na mí ntoo nto kī'in u kíkoto ní'ni ú nto, kuíni kó, vata koo e dóo diní nto uvi íto é kōto ní'ni ú nto. ¹⁶ Tsí ntío ko é kuíta ntí'xin u mí ntoo nto te kuē'en u itsi ñuú Macedoniá ne, te kuíta ntí'xin xtúku ú da xkókoo ú, vata koo é xntii ntō kó te kuē'en xtúku ú itsi ñuú Judea. ¹⁷ ¿Ña vá'a ntū ó ni dē kuení ko, te kuiní nto? ¿Ntákuinti'xe ntu nto te dotó tsí kaxé'e ú xu'u ko é vīi u, o tē ña vīi u, vata tsí ó de ña é ña ntántikín Xúva kō? ¹⁸ Kutuni Xúva kō tsí nuu é ntaā i é káka'an ntí ni ntō, ña te dotó tsí kaka'an ntí. ¹⁹ Ntuní ntí Silvanu ni Timóteú ne, ntáka'an ntódo ntí ni nto iña Jesúcristu, I'xá Xuva kō. Divi ña ne, kaka'an ña é nuu é ntaā i, ña te dotó tsí kaka'an ña. ²⁰ Tsí divi ña ne, dē ntaa ntí'i ña é un ntí'i e tá'xi Xúva kō xu'u ña. Dukuān ne, ntáka'an o “Kuan tsí koo na kōo” da ntáka'an o tsí dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Xuva kō ne, é tā'xi ña é kuve ta'an kūtū o Cristu. Mii ña nākaxnúu ña kō. ²² É xntéé na'a ña ko vata koo é kūtuni ko tsí ntáduku ntée o ña. Tsí tá'xi ña Espíritū Sántū san é kunūu ña nima ko vata kaa uun káa é ntéé na'a nima ko.

²³ Ntá tsí ña ni nákuíta ntí'xin ú ñuú Corintu vatā ó kaka'an u, tsí ña ni ntío ko é kuntōo ntá'xa nto kuenta iña ko. Ini Xúva kō tsí nuu é ntaā i. ²⁴ Tsí ñá te ntí'i ntáde kú've ntí nté koo kuinti'xe nto Xuva kō, tsí é ũve tá'an kutu nto ña. Ntá tsí ntio ntí xntíi ntí nto e díi díi ka kuntōo díní nto nta'a Xuva kō.

2

¹ Dukuān ne, ña ni ntío kó kī'in xtúku u kíkoto ní'ni ú nto tē dóo kun-

é nī'í nti ntuvi vā'á kue'en iñá nti nta'a Xuva kō é kutūví ntii dañu ntūvi. ¹⁸ Ntá tsi ña ntáde ntí kuenta nee e dító, tsí nee e dító san ne, ña te nguentúvi kaxntii; nee é ña dító san ne, divi é kaxntii ntii dañu ntūvi.

5

¹ Kūñú kō é iō ñuxiví sa ne, vata kaa uun vi'i mí kuntoo taan ō kaa. Tē ntí'i kúñu kō ne, ini o tsí ntoo vá'a vi'i vā'á ko iña Xuva ko e dukún kán, mí kuntoo o ntii dañu ntūvi. Tsi ña te ña'a ni de vá'a ña, tsí mii Xuva kō de vá'a ña. ² Dá ntōo ká o ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani ō e dóo ntio ko é kuntoo o vi'i vā'á kō é ta'xi Xuva ko tē xeé o nta'a ña e dukún kán. ³ Nakū'ún o vi'i vā'á san é kūtavi núu o vata kaa du'nu vata koo é ña kuntíi nima ko te xi'i o. ⁴ Dá ntōo ká o nī kúñu kō ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani ō tsi dóo ntánti'i iní kō. Ntá tsi ña te ntío kō é nakuíta o kúñu kō, tsí ntio ko kúñu xeé kō é nī'i ko nta'a Xúva kō. Ntio kō é nadama o ntūvi iña ko é kantí'i ntuvi iña ko é ña kantí'i ntii dañu ntūvi. ⁵ Xuva kō de kú'vē ñá ko kuēnta iña i sá'a: é ntio ñá é nī'i ko ntuví va'á iña kó ne, divi ñá tá'xi ña Espiritu ñá vata koo é koo ntaá ini ko é nī'i ko.

⁶ Dukuān ne, ñá tē nguentuvi ntaíntée ini nti, kuān té kuví nti, tsí iní nti tsi dá ntōo ká nti ñuxiví sa ne, dóo ikā ntoo nti mí tuví Xuva kō. ⁷ Ntá tsi ntaíka ntikín nti Xuva ko, kuān te ña ntaíní nti ña. ⁸ Dukuān ne, ntaíntée ini nti, kuān te na kuví nti, tsí dií dií ka vá'á ó te tsoo mii nti kúñu ntí ne, dá kī'ín nti nta'a Xuva kō, kíkuntóo dadii ntí ni ñá. ⁹ Dukuān né, kuān te ntóo ká nti nī kúñu ntí, kuān te tsoo mí nti kúñu ntí ne, ntá tsi ntánti'i nuu iní nti é vii nti nēe é ntio Xuva kō. ¹⁰ Tsi da mii é naxee o un ntíi ntii o kuntāñi ó nuú Cristu vata koo é nī'i ko nee é dūku ntée o, te vā'á ne, o tē ña vá'a, vatā o de kúñu kō da intóo o ñuxiví sa.

Tū'un é ntuvá'a o ni Xuva kō

¹¹ Dukuān ne, da xé iní nti tsi dóo donchu'ví ide Xuva kō ne, ntánti'i nuu iní nti ntáka'án nti ni ña'a te kuínti'xe ña ña. Iní Xúva kō nté ntaa ntí ne, ntio nti é kūtuni ntó di, te vā'á nti ne, o tē ña vá'a nti. ¹² Ñá ncho ka'an tūkū ntí ni ntō e dóo va'á nti, ntá tsi ntio nti é vā'á kuini nto kuenta iñá nti vata koo é kuví nantiko koō nto e ntáka'an

ñá'a, ña e dóo ka'nu kuini i iña tuku ña'a te vā'a íto ña, ntá tsi ña ntáde ña kuenta te vā'á nima ñá ne, o tē ña vá'a. ¹³ Tē ntákulukú nti, kuini nto ne, kuenta iña Xuva ko; te vā'á nti ne, kuenta iña nto. ¹⁴ E dóo kuínima Cristú nti ne, kade kú'vē ña ntuvi iñá nti un tsi nte da kútuni nti tsí mii ñá é xi'i ñá kuenta iña ko un ntíi ntii o. ¹⁵ Vata tsi tē kuédadii xi'i o ni ña un ntíi ntii o, vata koo é xo'ō é ntoo ká ō ne, ñá vii ka ō é ntáde kueni mii ko, tsí vii o nee é ntio Xuva kō, tsí divi ñá xi'i ñá naa ko ne, ntá tsi ntoto xtuku ña kuenta iña ko. ¹⁶ Vevii ne, ña ntaíní ka ntí ña'a nté ito ña vatā o dé ña'a ñuxiví sa. Kuān o ini ntí Cristu kídaa ñuxiví sa, ntá tsi ña kuán o kaíní ka ntí ña vevii. ¹⁷ Dukuān né, te xōo ñá'a é kuví uun tsi ña nī Cristú ne, é tūku ñá'a ntuvi ña ve. É itā ntí'xin é átá san ne, é ntūxée nima ñá vevii.

¹⁸ Un ntíi ntii nuu i sá'a né, nta'a Xuva ko vē'xi, tsí divi ñá tá'xi ña é ntūvá'a ntí ni ña kuēnta iñá Cristú ne, divi ñá tēe tsiñu ña nti é ká'án nti ni ñá'a san é ntūvá'a ña ni Xuva kō. ¹⁹ Da xe é xi'í Cristu kuēnta iña kó ne, xé'e Xuva kō é ntūvá'a ña'a ñuxiví sa ni ñá, é ña dá'vi ká ña ña kuétsi ña. Tēe tsiñu ña nti é kué'é nti é kūtuni ñá'a san nté koo ntuvá'a ña ni ñá. ²⁰ Ntí'i ne, náa Cristu vé'xi nti. Vata tsi te mii Xuva ko káka'an ña é ntáka'án nti ni ñá'a kuenta iñá Cristú tē ntuvá'a ña ni Xuva kō. ²¹ Cristú ne, ña túvi kué'en tsi kuétsi ñá. Ntá tsi Xuva kō ne, dá'vi ña ña kuétsi ko ūn ntíi ntii o dá xi'i ñá kuenta iña ko vata koo é ña kōó ka kuétsi kō ne, vii ō é vā'a é ntio Xuva kō.

6

¹ Ntí'i e ntáde tsiñu dadii ntí ni Xuva kō ne, ntaíkan nti nta'a nto tē ña te é ntaā i é nī'i ntó doméni e tá'xi Xuva ko ntō. ² Tsi Xuva ko káka'an ña tú'ūn é ntée na'á san:

Ura vá'a téku ko é káka'an;
ntuvi dá nakáku ú o ne, xntii ú o,
ka'an ña. Vevii ne, ura vá'a; vevii ne,
ntuvi é nakakū ñá kō.

³ Ñá te kaedí nuu ntí itsi é kuntikín ñá'a Xuva kō, tsí ña ntío nti é ká'an káni ña'a san kuenta iña tsiñu e ntáde ntí iña Xuva ko. ⁴ Ñá'a, tsí da nēe ka nuu i e ntáde ntí ne, ntáde nti é vā'á vata koo é kūtuni ñá'a tsí nuu é

ntaā i é kade tsiñu ú iña Xuva ko da íni ña tsi ntákutíi ntí nimá ntí kuān te dóo ntánto'o ntí, kuān te ntákunáa nteé ntí, kuān te ió nuu i e dóo ntii tu'un. ⁵ Tsi kutíi ntí nimá ntí da káni ña ntí xo'o ne, tsu'un kutu ña ntí ví'i utun, dā náta'ká nuu ña é ncho víi ña du'xen nī ntí, dā un vá'a tsi ntii dé tsiñu ntí. Ntē ña ni kidí ntí ne, intóo ntité ntí di. ⁶ Kūtuni ñá da íni ña tsi ña ini dé ntí é kīni kaa, tsi ini va'á ntí tú'un Xuva kō, tsi dóo ntákutíi ntí nimá ntí, tsi ntáde ntí é vā'á ni tā'an ntí, tsi é nuu Espíritū Sántū nimá ntí, tsi kanī nimá ntí ntákuinima tá'an ntí, ⁷ tsi ntáka'án ntí tú'ūn é nuu é ntaā í, tsi tá'xi Xuva ko ntii ntí é kūvi víi ntí. Da mii kuē'en tsi é vā'a e ntáde ntí da ntánāa ntí kuenta iña tú'un Xuva kō, da ntánada'ān ntí kúñū ntí di. ⁸ Un vé'xi ne, dōo ntáde ka'nu ña'a sán ntí; un vé'xi ne, ntánakuitā ñá ntí. Un vé'xi ne, vá'ā o ntáka'an ñá iñá ntí; un vé'xi ne, ntáka'an kīni ña. Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ña veté ntí; ntá tsi nuu é ntaā i e ntáka'án ntí. ⁹ Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ñá ini ñá ntí; ntá tsi ña te da díi ña'a ini va'á ña ntí. Un vé'xi ne, dókō sa ntáxi'í ntí; ntá tsi ntánakáku ntí, ntoo dukuān ntí, ntaíní nto ntí. Un vé'xi ne, ntáni'í ntí é ntō'o ntí; ntá tsi ña ntaé'ní kue'en ñá ntí. ¹⁰ Kuān te ntóo nta'xa ntí, ntá tsi nguentúvi tsi dóo diní ñu'u nimá ntí. Kuān te ntá'ví ntí, ntá tsi dóo títin ña'a ntáde kuika ntí ña. Kuān té ña tuví nee ió ntí ne, ntá tsi é un ntí'i ió iñá ntí.

¹¹ Ntō'ó ta'an ntí, ña ñuú Corintú ne, e ntáka'án ntí ni nto ntánī nimá ntí. ¹² Ná te ntí'i é ña ntío ntí nto, tsi divi ntō é ña ntío nto ntí. ¹³ Kaka'án u ni nto vata kaa uva i'xa é káka'an ñá ni i'xá ña ne, víi nto da xe'e, kuinima ntó ntí dadīi vatā o ntákuinimá ntí nto.

Xo'ō ne, vata kaa ví'i Xuva ko mí tuví ña ntáa ō

¹⁴ Ná ku kini nuu nto ni ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, tsi ¿nté ntu koo kuntoo dadīi é vā'á san nī é ña vá'ā san? ¿Vá káxi'í ntu é neé san mí ió ñu'ú san di? ¹⁵ ¿Nté ntu koo kudadīi Cristu ni tó'ō e ña vá'ā san? ¿Nté ntu koo kudadīi ña kakuinti'xe i san nī ña é ña kákuinti'xe i? ¹⁶ Ña kúvi kuntōo santu e ntúvá'a nāa ini ukún Xuva kō, Xo'ō ne, vata kaa uun xúkūn mí tuví

Xuva kō, ña kantítō san, ntáa ō. Tsi mii Xuva kō ne, kaka'an ña: Tuví u ni ñá ne, kaika ú ni ñá; xu'ú kuví ú Xuva ñá ne, divi ña kūvi ña ña'a ko, ka'an ña. ¹⁷ Dukuān ne, kaka'an xtúku Xuva ko ni kō: Ntii ntō mé'ñū ña'a san, nakuntóo xio nto;

ñá ku tīn nta'a nto nee é ña vá'a. Kidáa ne, xu'ú nakuidó u nto.

¹⁸ Kuví ú Uva ntō ne, kuví nto i'xá ko di, ka'an Xúva kō, ña e dóo iō i é víi.

7

¹ Ntō'ó ta'an ntí e dóo ntio ntí ne, sá'a xe'é Xuva ko xū'u ña é víi ña. Dukuān ne, ntada ntoo tsi mii ō kúñū ko ni nīma ko nee é kīni kaa. Kuiko ñu'u o Xuva kō, na ū'vi ko ña, tsi dóo ka'nu ña. Kada ntaa ntí'i ō nee é káka'an ña.

Nadama ña ñuú Corintu nee e ntáde ña

² Naki'i nto ntí ntánī nima nto. Ná tē nee ni ide ntí ni ntō é kīni kaa. Ná ni nakunāa ntí nto. Ná ni enī ntá'ví ntí nto. ³ Ná te kade tíi ú ni ntō é kuetsí nto. Tsi é ini nto é káka'án u ni nto dí'na tsi kudadīi nima ko é dadīi kuntoo ō, é dadīi kuví ō. ⁴ Dōo ió ko é ká'án u ni ntō. Dōo vá'a kakuiní ko ni ntō. Dōo kanakunuu ka'nu iní ko kuenta iña nto. Kuān te dóo títin nuu i e ntánto'o ntí, ntá tsi dínī kue'en túvi u.

⁵ Nté dā xeé ntí ñuú Macedonia ne, ñá ntaíntóo da'na ntí; kí'in itsī ntánto'o ntí mi ntáñe'é ntí: ntánāa ntée ña ntí ne, ntaú'ví ntí di. ⁶ Ntá tsi Xuva kō ne, kanaxnuu ka'nu ña iní ña ntoo nta'xa san ne, divi ñá náxnuu ka'nu ña iní ntí dá xee Títo. ⁷ Dōo diní ntí tsi xee ña, ntá tsi díi díi ka diní ntí tsi kaka'an ña tsi divi ntō náxnuu ka'nu nto iní ña ne, kaka'an ñá tsi dóo ntio nto é kinī ntó ko, e dóo ntoo nta'xa nto kuenta iña i é káka'án u ni ntō, e dóo ntánti'i iní nto ko. Dā tékū ko sá'a ne, díi ka nakunuu dínī kue'én nimá ko.

⁸ Kuān te kúnta'xa iní nto kuenta iña tutu e táxnūu ú ne, ñá kánatívi iní ka ko é táxnūu ú, kuān te ná'tívi iní ko dí'na dá kūtuní ko tsi kúnta'xa iní nto kuenta iña i; ntá tsi ña na'a tsi. ⁹ Vevíi ne, dōo diní ko kuenta iña nto. Ná

tē dīnī ko é kūnta'xa iní nto, ntá tsi dīnī ko tsí idiá'vi é kūnta'xa iní nto, tsi kidaā nakuíta nto é kīni kaa san. Kūnta'xa iní nto vatā ó ntio Xuva ko ne, dukuān ñá tē nee é kinī kaa ni īde ntí nī ntō. ¹⁰ Tsi te kūnta'xa iní ko vatā ó ntio Xuva kō ne, nativi iní ko kuetsí kō; kidāā ne, nani'i ko ntuví va'á iña ko. Kidāā ne, ñá kúnta'xa iní ka kō, tsi e nani'i ko ntuvi iña ko. Ntá tsi te kūnta'xa iní ko vatā ó de ña'a ñuxiví sa ne, ñá ntūvá'a ō, tsí kuvi o dōntīni. ¹¹ ;Kinī nto ve nté ō kúvi da intōo nta'xa nto vatā o ntio Xuva kō! tsi dōo dé kuení nto ne, dōo xió ntii nto é nada'an mii nto kúñu ntō dī. Dōo dutsi kuíni nto é kaka'án u ni ntō ne, ú'vī ntó dī. Dōo ntio nto é kinī túku nto kó ne, ntánī nima nto é ntio nto é vii nto é vā'a, tsí xe'é nto é ntō'o ña é ede é kinī kaa san. Un ntí ntí dé nto vata koo é kūtuni ñá'a tsí ña tuví nee kuetsí nto nuu i sá'a. ¹² Dukuān né, dā táxnūu di'na ú tutú san ne, ñá te kuēnta iña ña é ede é kinī kaa sán, ntē ña te kuēnta iña ña e ntō'o i, tsí kuenta iña ntó, vata koo é kūtuni ntó nuu Xuva ko tsi ntánī nima nto ntánti'i iní nto ntí. ¹³ Dukuān né, dōo ka'nu kuiní ntí.

Dā dií dií ka nakú'un ka'nu iní ntí da iní ntí e dōo dīnī tuví Tito kuenta iña nto. Tsí un ntí ntí nto nátsu'un ka'nu nto iní ña vata koo é ña kutsú'un ká ña kuenta iña nto. ¹⁴ Kidāā ne, é kaka'án u nī Tito e dōo va'á ña'a nto, kuiní ko. Tsí nuu é ntaā i é un ntí'ī é kaka'án ntí ni ntō ne, kuan tsi ō é nuu é ntaā í vatā ó kaka'án ntí nī Titó san dī. ¹⁵ Tsí dā dií dií ka ntío ña nto dá kanaka'an ñá nté ō dé nto e dōo dé ntaa nto é kaka'án ñá ni ntō, e dōo vá'ā o náki'i nto ña, e dōo ntaíko ñu'u nto ñá. ¹⁶ ;Dōo dīnī ko ni ntō tsí iní vá'a ú tsi ntáde ntaa ntí'i nto nēe é kaka'án u ni ntō!

8

Kué'e diu'un táxnūu ña doméni

¹ Kuan vī'a vé, ntō'ó ta'an ntí, ntio ntí é kūtuni nto nté sa vá'ā o dé Xuva ko nī ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu iní ukún ñuú Macedonia. ² Tsí kuān te dōo ka'nu nuu i é ntánto'o ña ne, ntá tsi dōo dīnī ntoo ña; kuān te dōo nta'vi kue'en ña, ntá tsi dōo kue'e é xe'é ña doméni, vata tsi tē dōo ió iña ña. ³ Xu'ú kantada ntaa u. Iní u tsí xe'é ña vata

kaa é iō iña ñá ne, dií ka kue'é xe'é ña dī, tsí mii ñá ntío ña é kué'é ña. ⁴ Dōo ikan ñá da xe'e te kué'e ntí itsi é xntii ña ta'an kō ña ntáduku ntée Xuva kō dī. ⁵ Ne, dií ka kue'é edé ña vata kaa e ntantétu ntí, tsí ña te da mí tsi é xe'é ña iña ña, tsí di'na ntáda ñá kuenta kúñu ña nta'a Xuva kō ne, da ntáda ña kuenta ntá'a ntí dī, vatā ó ntio Xuva kō. ⁶ Dukuān ne, ntaíkan ntí da xe'e ntá'a Tito te naínú kava nto ni ña tsiñu vā'a e xtúvī ñá di'na, nataká ña nee e ntío nto kué'e nto. ⁷ Dīvi ntō né, dōo vá'ā ó ntáde nto é un ntí'ī e ntáde nto; tsi dōo vá'ā ó ntákuinti'xe nto; dōo vá'ā ó ntáka'an nto; dōo iní nto; dōo ntánti'i iní nto é vii ntó nēe e ntío Xuva ko ne, dōo ntákuinima ntó ntí vatā o nañé'e ntí nto. Dukuān ne, ntio ntí é koo ntii ntō é vā'á koo vii nto tsiñu sá'a dī, e ntánī nima nto kué'e nto iña nto.

⁸ Ñá te kataxnūu ú ntō é ká'án u ni ntō nté koo vii nto; mii tsí é ntio ko é kinī nto é vā'a e ntáde ña nguii san vata koo é kūtuni ntó tē nuu é ntaā i e ntánī nima ntó ntákuinima nto. ⁹ Iní ntó tsi Tó'o ko Jesūcristú ne, dōo vá'ā o dé ña ni kō; dōo kade ña da xe'e. Dīvi ñá né, dōo iō iña ñá e dukún kán, ntá tsi tsóo mii ntí'ī ña iña ña, e ntúnta'vī ñá kuenta iña nto, vata koo é dīvi ntō ne, nani'i nto e dōo nuu á'vi i kuenta iña ña.

¹⁰ Ntá tsi é vā'á mii nto te kuínti'xe nto itsi ko é kaka'án u ni nto kuēnta iña núu i sá'a: Vá'ā ó te naínú kava nto tsiñu sá'a e dōo vá'ā o éni ntu'u ntō nte kuia ntí'ī ko kán; tsí di'na nto éni ntu'u ntō; di'na nto ntío nto é vii nto. ¹¹ Vī'a ve ne, kue'ēn ntó dā nté koo é nantí'ī ntō; ntánī nima ntó vii nto vata tsí o éni ntu'u ntō nte nuu i kan, kué'e ntō nee é iō iña nto. ¹² Tsí te ūun ña'a ntio ña é kué'é nti'xe ña doméni nta'a Xúva kō ne, kanaki'i ña da nēe ka é ió iña ña. Dīvi ñá ne, ñá kaikan ñá nēe é ña tuví iña ko.

¹³ Ñá te kaká'án u te mii ntō tanúu nto vata koo é tuku ña'a kuntoo vá'a ña. ¹⁴ Tsí kaka'án u tsí dií ka vá'ā ó te kudadii nto ni ñá. Vevii é ntekú ka iō iña ntó ne, xntii nto ña tē ntátaan núu ña; dīvi ñá né, xntii ña ntō da ntátaan núu nto dī. Kidāā né, kudadii nto ni ña, ¹⁵ vatā ó kaka'án tú'ūn é ūve na'á san: “Xoó ña'a é kué'é nataká ña ne, ñá ni ntōo ka iña ña; xoó ña'a é ña kué'e ni

nataká ne, ñá ni kúnáa ntéé iña ña”, ka'an.

Tito ni ta'an ña

¹⁶ Ntadiá'vi Xuva kō, tsí xe'é ña é kuan tsí ó kuvi nima Títo é kantí'i iní ña vata tsí ó kantí'i iní ko kuenta iña nto. ¹⁷ Dōo xkúntee iní ña dá tsixe'e ntí ña tē ncho kí'in ña, tsí mii ña dōo ntio ña é kí'in ña mí ntoo nto.

¹⁸ Taxnúu ntí uun ta'an ko nī Tito é dādii kí'in ñá ni ñā, uun ña'a e dōo vá'a ntáka'an ñá ñu'u ini ukún san iña ña, tsi dōo vá'ā ó kaka'an ña tú'ün va'á iña Xuva ko. ¹⁹ Ñá te da mii tsi sá'a, tsí ña ñu'u ini ukún san nakaxnúu ña ña é káka dadii ntí ni ñā é xntii ñā ntí é kuído ntí nēe e kintído ntí iña ña ntátaan núu i san, vata koo é ká'an ña'a san tsi dōo ka'nu Xuva kō, vata koo é kūtuni ña tsi dōo ntio ko é xntii ta'an ó. ²⁰ Kí'in dādii ntí ni ñā, tsí ña ntío ntí é ká'an kīni ña'a kuenta iñá ntí tsí ku'e e kintído ntí. ²¹ Dōo ntánti'i iní ntí é vii ntí nēe é vā'á kuenta iña Xuva ko ni ña'á san.

²² Uun ká tuku ta'an kō táxnūu ntí ña é kí'in dādii ña. É kí'in ito iní ntí tsí kade ntaa ña é un ntí'í. Vevii ne, dii dii ka ncho vii ña tsiñu sá'a, tsí kanuu iní ña tsi ntáde ntaa nto é un ntí'í di. ²³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña nēe ñá'a Títo ne, ká'an nto tsí ta'an ko ñā, tsí dadii ntáde tsiñu ntí ni ña kuēnta iña nto. Te katsixe'e ña tā'an ko ña nguii san ne, ká'an ntō tsí ña ñu'u ini ukún san táxnūu ña ña, tsí divi ñā né, dōo ntaíko ñu'u ñā Cristu. ²⁴ Dukuān né, nañe'e ntó ña tsí nuu é ntaā i e ntákuinima ntó ña; nañe'e ntó ña tsí nuu é ntaā i é vā'á ña'a nto, vatā o ntáka'án ntí ni ñā, vata koo é kūtuni ntí'í ña'a, ña ñu'u ini ukún san.

9

É xntii o ta'an kō

¹ Ntá tsi ña kantío nto é ká'an túku ú ni nto kuēnta iña i é xntii ta'an ó, ña ntántikin Xúva kō, ² tsi é iní u tsi dōo ntío nto é xntii nto tā'an nto. Dōo ka'nu kuini ko é káka'án u ni ña ntoo da kani ñuú Macedonia tsí divi ntō, ña ñuú Acayá ne, é iō tu've nto nte kuia ntí'i ko kán é xntii ta'an ntō. Tí'ín ña ntio ña é kuān koo vii ña di, tsí iní ña tsi dōo diní nto e ntáde nto. ³ Taxnúu ú ta'an kō san ve, vata koo é nāni'í é ntaā i é káka'án u iña nto kuenta iña

núu i sá'a, te ntaā i é iō tu've nto, vatā ó kaka'án u ni ñā. ⁴ Tsí te kúnteká u ña ñuú Macedonia, kí'in ni'í ú ña mí ntoo ntō ne, te vatā tsoo tú've nto doméní san ne, dōo kuka'an nuú ntí e ntáka'an vétē ntí ni ña kuēnta iña nto ne, divi ntō né, dōo kuka'an nuu ntó di. ⁵ Dukuān ne, kantio é kákan u nta'a ta'an kō sán te di'na ña kí'in ña, kíkoto ní'ni ña nto te xntii ñā nto é tsōo tú've nto doméní san vatā ó xe'é nto xu'u nto di'na. Kidáā ne, é iō tu've doméní san tē xeé ntí, vata koo é ña te dava ó ini nto, tsí mii ntō e dōo diní nto é kué'é nto.

⁶ Sá'a nanū'u ntó iní nto: Xoo é ñā kue'e kaí'xi i ne, ñá kué'e kánani'í i di; xoo é kué'e kaí'xi i ne, kué'e kánani'í i. ⁷ É un é un nto ne, kué'e nto nēe e ntádē kuení nima nto é kué'é nto; ñá te kuētsi é kué'é nto, tsí Xuva ko kakuinima ña xoo é kaxé'e i é dodíni i. ⁸ Xuva kō né, kuvi ta'xi ña é un ntí'i nēe é vā'a é ntio nto, vata koo é nguentúvi xee tá'an é un ntí'i iña nto, vata koo é xkōó ka iña nto é vii ntó da nēe ka tsiñu vā'a. ⁹ Tú'ün é úve na'a sán ne, du'vā ó kaka'an:

Dōo kue'e tsí'i ña nta'a ña ntā'ví san; tsiñu vā'a é edé ña ne, tuví ntii dañu ntūvi,

ka'an. ¹⁰ Mii Xuva kō é káta'xi ña tsíkīn i é kū'xí ó é kūvi é ká'xi ó ne, divi ña tā'xi ña é un ntí'í e ntántio nto é kū'xi nto. Mii ña ntio ña é kué'nu dí vata koo é kué'e ní'i kuenta iña tsiñú va'a é edé nto. ¹¹ Divi ntō ne, un ntí'í ntí'í koo iña nto ve, vata koo é kué'e tsí'i nto é kintído ntí. Kidáā né, dōo tí'ín ña'a nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. ¹² Tsi dá kaxntii nto tā'an nto, ña ntántikin Xúva kō ne, ñá te da mii tsí é xntii nto ñā e ntátaan núu ña, tsí nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i e xntii nto ñā. ¹³ É kuān ó ntáxntii nto ñā ne, ká'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō, tsí kutuni ña tsí nuu é ntaā i é ntaíko ñu'u nto tú'ün va'á iña Cristu, tsí ñá ni de víni nto iña nto é xe'é nto ña ni ün ntí'í ntí'í ña nguii sán di. ¹⁴ Divi ñā ne, ka'an ntá'vi ñá iña ntó di e dōo ntio ña nto, tsí dōo vá'ā o dé Xuva ko ni ntō e tá'xi ña é vii nto é vā'á ni ñā. ¹⁵ Ntadiá'vi Xuva kō tsi tá'xi ña uun doméni e dōo va'á kue'en, é nté ña kuvi ká'an ó nté kaa dii dii é vā'a!

10

É kadē kū've Pablu, tsí pustru ña

¹ Xu'u é Pablu ú ne, ká'án ú ni nto kuēnta iña Cristú, ña e dóo kakuinima ñá kō, e dóo vá'a ó de ña ni kō. Xu'ú ne, tē dóo ntā'ví u dá itúvi ú ni ntō, kuiní nto, ntá tsi dá tuvi iká u ne, ñá ka'ví ko é ká'án u ni ntō.

² Ká'án ú ni nto tē ña tsi'i ñú'ū ntó ko é víi ka'nu ú ni nto, iō ntó, tē náxeé u mí ntoo nto. Tē ña'á ne, kuān koo víi u ni da xōo ka ña'a iña nto e ntáka'an ña tsi ntáde ntí vatā ó ntio kúñu ntí.

³ Kuān te ntáde ntí du'xen é ntoo ká ntí nī kúñu ntí ñuxiví sa ne, ntá tsi ña ntánāá ntí vatā o ntánāá ña ntoo ñuxiví sa. ⁴ Tsi nuu i e ntánāá núu ni'í ntí san ne, ñá te iña ñuxiví sa, tsi nta'a Xuva ko vē'xi. Tsi Xuva kō né, dóo ntii inī ña é nantí'í ñá da nēé ka nuu i é kīni kaa, e dóo ka'nu. ⁵ Da nēé ka e ntáde kuení mii ñá'a san é ña te nuu é ntaā í ne, da nēé ka nuu i é ká'nu ncho víi, é kaēdí nuu itsi i é kīni ña'a san Xuva kō; da nēé ka e ntáde kuení ña'a sán ne, ntántada ntí kuenta ntá'a Cristu vata koo é na kuinti'xe ña ña. ⁶ É iō tu've ntí é kuē'ntí é nto'o da xōo ka ña'a, ña é ña kakuinti'xe i é káka'án Cristu, te xee ntúvi é uun ito tsi kuinti'xe vá'a nto.

⁷ Da mii tsí e ntaíto nto ña'a san nté ito ña. Tē xoó ña'a kaintéé ini ña é káduku ntée ña Cristú ne, na víi ñá kuenta tsí ntí'í ne, ntáduku ntée ntí Cristú dí. ⁸ Kuān te ntéku kudii é káka'án u kuenta iña tsiñu ntí ne, ntá tsi ña kakuka'an nuú ko, tsi Xuva kō tá'xi ña tsiñu ntí é xntií ntí nto vata koo é kuē'nu vá'a nto; ñá tē ntánakō'xó ntéé ntí nto. ⁹ Ná te kataxnūu ú tutú san é ncho na'ví u nto. ¹⁰ Ntáka'an ñá'a tsi dóo ntii kaka'án u dá kataxnūu ú tutú san nta'a nto, ntá tsi da xe dóo ntā'ví ito u dá tuví dadíi ú ni ntō, e dóo ntā'ví tú'ūn ko, ntáka'an ña. ¹¹ Ntio ko é kūtuni ñá tsíkan, tsi ña tsi é káka'án ntí ni ñá da de vá'a ntí tutú san da intóo iká ntí ne, ña tsi víi ntí dí te nākuntóo dadíi ntí ni ntō.

¹² Ná ntio ntí é ká'an ntí vatā o ntáka'an túku ña'a é ntánakate ntoo mii ña kúñu ña. Ná tē ntáde ntí kuenta te víi ntí vatā ó ntáde ña. Tsi ña ña ne, ntáde tuntu ña é ntáki'í kú've mii tsi ña, é ntánantii ni'ni ta'an ña. ¹³ Ntá tsi ntí'í ne, ñá víi ka'nu ntí nee iña

é ña káduku ntéé ntí, tsi mii Xuva ko káka'an ña mí xee tá'an tsiñu e ntáde ntí ne, ña tsi tá'xi ña itsi é xéé ntí un tsi nte mí ntoo nto. ¹⁴ Ná tē ntaíta ntí'xin ntí mí é ntio Xuva ko é xéé ntí, tsi Xuva ko káka'an ña é xéé ntí mí ntoo nto. Tsi dí'na ntí xéé ntí ñuú nto káñ é xéé ní'í ntí tú'ūn va'a iña Cristu. ¹⁵ Ná tē ntáde ka'nu ntí ntáka'án ntí kuenta iña tsiñu é edé tuku ñá'a é vata te ntí'í edé ntí. Ntá tsi é ntio ntí é díi ka vá'a koo kuinti'xe nto, vata koo é díi ka kue'e kada tsiñu ntí ni ntō, vata tsi ó kaka'an Xúva kō é víi ntí. ¹⁶ Kidáa ne, kuvi ká'ín ka ntí ñuu é díi ka iká é ñuú ntó, kika'an ntódo ká ntí tú'ūn va'a san. Ntá tsi ñá ncho náki'í núu ntí tsiñu é edé tuku ñá'a, vata koo é ña ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu ña'a ntí, vata te ntí'í éni ntú'ū ntí ntáde tsiñu ntí ikān.

¹⁷ Tē xoó ncho kada ka'nu i ne, na kadā ka'nu ña kuenta iña Xuva ko. ¹⁸ Tsi ña e dóo va'a nti'xe ne, ña te mii ña kaká'an ña e dóo va'a ña, tsi Xuva ko káka'an ña e dóo va'a ña.

11

Pablú ni ñá'a, ña é ña té pustru ntí'xe

¹ Tē dí kūtíi nto nima nto ní ko te ká'án u vata kaa uun ña tuntu. Na kūtíi nto nima nto ní ko. ² Tsi dóo kakukuiñu ko nto, ña dokuñu é vē'xí nta'a Xuva kō, tsi é xe'é u xu'u ko é ntáda ú nto kuenta ntá'a Cristú ne, é kúvi nto vata kaa uun ñadi'í kuétsi, ña e dóo va'a, ña é vata kiní ñatíi. ³ Ntá tsi kadē kuení ko te kuān koo víi ña'a kani nta'ví ña nto vatā o dé koó san e kúvi dé tí éni ntā'ví tí Eva e dóo ká'ín iní tí nté koo ka'an tí. Kidáa né, xtuvi mii nto e ntánāá nima nto e ntákuinima ntó Cristu, é da mii tsi ña é kuinima ntó ña. ⁴ Tsi nto'ó ne, dóo va'a ntácutíi nto nima ntó te da xōo ka ña'a xee ña e dóo kadaka nchu'ūn é káka'an ña iña Jéssu. Kuān té ña te kaká'an ña vatā ó ntáka'án ntí ne, ntá tsi dóo diní nto ntánaki'í nto tuku espíritú é ña te ña Espíritú Xuva kō é nuu nima nto dí'na. Dóo va'a ntaíni nto tuku nchu'ūn e dóo kadaka, é ña te ña tú'ūn va'a iña Xuva ko e ká'ín nto dí'na. ⁵ Xu'ú ne, ñá te dutsí ká u é ña tsíkan, ña e ntáka'an é ña ña é pustru, ña e dóo ka'nu. ⁶ Kuān té ña kakuvi kaka'an vá'a u ne, ntá tsi ini vá'a u iña Xuva ko. É iní nto

sá'a, tsi dóo ntánañē'é nti nto da nēé ka nuu i é edé nti.

⁷ ¿Ó dóo ntu kini kaa dé u é ña ni kí'i u xá'vī ko dá nakuā'a ú nto tú'ūn va'á san iña Xuva ko, é ntunta'vi míi u dá kāda ka'nu ú nto? ⁸ Tsí kaido ú diu'un iña ñá ñu'u ini ukún xio ñuu é vata kaa te xā'ví ko vata koo é ña ntá'vi nto ko é xntii ú nto. ⁹ Dā itúvī ú ni ntō ne, dōo táan nuu ko, ntá tsi nté uun nto ña ni ngunúū ú nto te xntii ntō ko é kátaan núu ko, tsí ta'an ko ña vé'xi ñuú Macedoniá ne, xntii ñā kó nēe é kátaan núu ko. Dukuān né, dōo dé u kuenta vata koo é ña natekú du'xén u ntó ne, kuān tsi koo vií u nguentúvi. ¹⁰ Nuú é ntaā í vatā ó kaka'án u, tsí kantikín u Cristu. Kutuni Xúva kō tsi nté uun ña'a ña kuvi nakadí ña xu'u ko é kā'án u tsí ña ni kí'i u diú'un ntō da xntii ú nto ne, kuān tsi koo ka'án u ni ña ntoo kanī ñuú Acayá di. ¹¹ ¿Nté kui kuān ó kaka'án u? ¿Ó ña ntio ntu kó nto? Ntá tsi Xuva kō ini ña tsi dóo ntio kó nto.

¹² Kuān tsi koo vií ka ú vatā o dé u, é ña kí'i ú xá'vī ko é edé tsiñu u, vata koo é ña kué'e u é vií ka'nu ña e ntáde tsiñu vatā o ntáde tsiñu nti. ¹³ Tsí ña kuān ó ntáde sán ne, ñá tē dívi ñā é pustru é nuu é ntaā í ña, tsí da ti tsi ntaéni nta'ví ña ña'a e ntáka'an ña é pustrú Cristu ña. ¹⁴ Ña túvī nee iña é da kudu'va kō, tsí míi tsí tó'ō e ña vá'a sán ne, kaeni nta'ví ña'a é kánadama kúñu ī é ntúvi vata kaa ánjē va'a. ¹⁵ Dukuān ne, ñá tē neé ka'nu nuu i te ña ntáde tsiñu iña i ntánadama ña kúñu ñā é ntúvi ña vata ntáa ña ntáde tsiñu iña Xuva ko, ña e dóo va'a. Ntá tsi uun ntuvi ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáde ña.

Da ntó'o Pablu da dé ña pustru

¹⁶ Uun ito ká tuku ka'án u ni nto tē nté uun nto ña kadá kuení nto te kākulukú u. Te kuān o ntádē kuení nto ne, ntá tsi kiní nto nēe e ká'an ña lukú sa ni ntō, ña é kaka'an míi, ña é kade ka'nu míi. ¹⁷ É kuān ó kaka'án u ne, ñá te kakā'án u vatā ó ntio Xuva kō, tsí kaka'án u vatā ó kaka'an ña lúku, ña é kadē kuení i é ncho vií ka'nu. ¹⁸ Da xe dóo iō ñá ncho kada ka'nu ñuxiví sa ne, xu'ú ne, kuān koo kada ka'nú u di. ¹⁹ Tsí nto'o e dóo ini ntó ne, dōo vá'a ó ntádē kuení nto nī ña lukú san. ²⁰ Ntō'ó ne, dōo vá'a ó ntáde kuení nto ni tūku ñá'a, kuān te kátee

tsiñu kuétsi ña nto, kuān te kánantí'í ña nto, kuān te katín ña ntō é vií nto é kā'an ñá, kuān te dóo ka'nu ncho vií ña ni ntō, kuān te kaxe'é nuu ña vinuu nto. ²¹ Xu'ú ne, kakuka'an nuú ko é kā'án u e ña kákene ini nti é kuān koo vií nti ni ntō.

Ntá tsi da nēé ka nuu i é ña kau'vī ña é kā'an ña e dóo va'á iña ñá ne, xu'ú di ne, ñá kau'vī ko é kuān koo ka'án u vatā ó kaka'an ña lukú sa. ²² Ña tsikán, ¿hebreu ntú ña? Kuān xu'ú di, tsí ña hebreu ú di. ¿Tátá Israee ntú ña? Xu'ú di. ¿I'xá Abraan ntú ña? Dívi ú di. ²³ ¿Ña kade tsiñu iña Cristu ntú ña? Xu'ú ne, dií dií ka dívi u é dívi ña, kuān te vata ó kaka'an ñá luku ú nee é kaka'án u. Ntá tsi dií dií ka éde tsiñu u é ña tsikan. Díi dií ka ki'in itō inúu kutú ú vi'i utun. Díi dií ka ki'in itō é'ni ña ko é ña tsikán ne, e dóo ki'in itō é dokó sa kaxi'í u di. ²⁴ Ú'un ito é'ni ña Israee san ko. Kāni ña kó xo'o. Oko xe'un kámi é uun ito xé'e ña ko. ²⁵ Úni ito káni ña kó utun. Uun ito ká tuku ne, xuu káni ña ko. Úni ito nántatsin tun ntōo é kaxkani'i u nú ntute ñu'u kán. Uun ntuvi, uun niñu inúu nto'o u mé'ñu ntute ñu'ū san. ²⁶ E dóo ki'in itō ñé'e ú ne, é dōo ini u tsi dóo donchu'vi nú ntute ka'nu sán ne, dōo donchu'ví nī ña du'ú di; dōo donchu'ví nī ña ñuú ko é ncho ka'ní ña kó, nī ña tuku ñuú san di. Iní u e dóo donchu'ví ñuú ka'nu san nī má kú'ú san, ni ntute ñu'ū sán di ne, dōo donchu'ví ni tā'an ko, ña é ña te nuu é ntaā i e ntákuinti'xe i Xuva kō. ²⁷ Dōo ntó'o ko é dé tsiñu ú ne, dōo ki'in itō ña ni kídí ú ne, dōo ntó'o ko e dóo kákin kó ne, dōo itsí ko ntute di. Un vé'xi ne, ítúvī ntité u ne, dōo ntó'o ko é vī'xin é ña tuvi dú'nú ko.

²⁸ Uun ká tuku nuu i sá'a ne: utén uten dóo kaexnúu kó e dóo kantí'i ini ko un ntíi ntíi ña ñu'u ini ukún san. ²⁹ Tē xoó ña tuvi ntíi i ne, vata tsí ó kanto'o kó di. Tē xoó kakó'xo i uun nuu i ne, xu'ú e dóo u'vi kakúvi kó kuenta iña i. ³⁰ Te kántio é kada ka'nu ú ne, kada ka'nu ú kuenta iña i é ña ni kuvi vií u é ña tuvi ntíi ko. ³¹ Xuva kō, ña é Uva Tó'o ko Jesūcristu, ña é kā'an o tsi dóo va'á ña ntii dañu ntúvi ne, dívi ña ini ña tsí nuu é ntaā i é kaka'án u. ³² Dā itúvi ú ñuú Damascú ne, ña odo núu iña rei, ñá nani Āretá ne, tēe

tsiñu ña ña é víi kuenta xi'í ñuú san é tññ ña ko é xnuu kutu ña ko. ³³ Ntá tsi iní xika núu ú, nanúu ñá ko ata ntó'o kán é kánti'u núu diñi ñuú san. Dukuān né, ntii ni'ni ú nta'a ña.

12

E xé'e Xuva kō é kīnī Pablu

¹ É iní u tsi ña tuví neé kani'í ko é káda ka'nu u, ntá tsi xu'ú ne, ká'an ú nee e tá'xi Xuva kō é kūtuní ko, é kīnī u di é vatā ó kuvi te kakénī ko. ² Iní u uun ña'a, ña e kuínti'xe i Cristu ne, é kúvi uxkimi kuíā e nádita ña ña é xee ña é kuvi ūni é dukún kán mí tuví Xuva kō. Ntá tsi ña iní u te kanñ kúñu ña ñe'e ñá ne, o da mii tsi nima ña. Xuva ko iní ña. ³ Iní u tsi ña tsikán ne, (kuān te kanñ kúñu ña, kuān té nima tsi ña ne, mii tsi Xuva ko iní ña) ne, ⁴ nadíta ña ña mí e dóo vá'ā o mí tuví Xuva kō. Ikān téku ña tú'ūn e dóo xū'ú kaa, e dóo xii kaa, e nté uun ña'a ña kuvi ká'an ña é tēkú tuku ña'a. ⁵ Kuenta iña ñá tsikán ne, kada ka'nu ú, ntá tsi ña kada ká'nu ú kuenta iña mii ko. Da mii tsi káda ka'nu ú kuenta iña i é ña ni kuvi víi u é ña tuví ntii ko. ⁶ Ntá tsi kuān te ntio ko kada ka'nu ú ne, ñá te vatā ó kaka'an ña tuntu ó kaka'an u, tsi da mii é nuu é ntaā i é káka'an u. Ntá tsi ña kuān koo víi u vata koo e nté uun ña'a ña kadá kuení ña te dóo ka'nu u. Tsi é iní ña nté kaa u é tēkú ña nté o kaka'an u di. ⁷ É ña ntio Xuva kō é káda ka'nu ú kuenta iña i e tá'xi ña é kūtuní ko é vā'a é iní u ne, tá'xi ña é kánto'o kó, vatā ó kuvi te iñu ni'ni ntido kúñu ko. Vata kaa iña é ña vá'ā san é kanantō'o ko vata koo é ña kuntekú ka é káde ka'nu u. ⁸ E ūni ito ikán u nta'a Tó'o ko te nāki'i ña é káde i é kánto'o kó san, ⁹ ntá tsi kaka'an ñá nī ko: “Ñá'ā, tsi é xéé ó iña o e dóo kakuinimá ko o. Kutuni ñá'a tsi dóo ió ko é víi u é xntii ú o ntuvi da ña tuví ntii o”, ka'an ña. Dukuān né, dōo diní ko é káda ka'nu ú kuenta iña i é ña tuví ntii ko vata koo é kūtuni ñá'a tsi diví Cristu e dóo iō ñá é víi ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaitúvi dīni u dá ña tuví ntii kó, da ntáka'an kīni ña'a san iña ko di; dá kátaan núu ko, dá ntáde xeni ña'a san ní ko, da neé ka nuu i é kánto'o kó kuenta iñá Cristu. Tsi iní u tsi da ña tuví ntii kó ne, kidáa kata'xi Xuva ko ntii ko é víi u.

E dóo kanti'i iní Pablu ña ñu'u iní ukun ñuú Corintu

¹¹ Xu'ú ne, kaka'an ntí'xe ú vatā ó kaka'an úun ña tuntu é káde ka'nu mii ú kuenta iña mii ko. Ntá tsi divi kuétsi nto é kuān ó kaka'an u. Dií ka vá'a o tē dí divi nto ni ká'an ntó kuenta iñá ko. Tsi ña te dií ka dutsi u é vata kaa ña tsikán, pustru e dóo ka'nu ña'a ña, kuini ña, kuān té ña váda kaidiá'vi ko. ¹² Tsi dóo kutii ú nima ko dá itúvi ú ni ntō ne, titín nuu i iní nto, nī dóxo ká'nu, vata koo é kūtuni nto tsi nuu é ntaā i é pustru u iña Xuva ko. ¹³ ¿Mí'i ntū ña ni idé u dadñi ni nto vatā ó de ú nī ña ñu'u iní ukún xio ñuu? Ntá tsi kada ka'nu iní nto nī ko é ña ni natēkú du'xén u nto é xntii ntō kó nee iña é kátaan núu ko.

¹⁴ É iō tu've ko é kī'n u, kíkoto ní'ni ú nto é kúvi uni ito. Ntá tsi ñá nateñu núu ú nto, tsi ña te iña nto e ntio ko, tsi mii nto é ntio kó nto. Tsi uva i'xá san, ña é dūku ntée é nātsoo vá'a ña iña ña é kúvi iña i'xá ña, ñá te i'xá ña é dūku ntée é nātsoo vá'a é kúvi iña ña. ¹⁵ Xu'ú ne, dōo diní ko te nantí'i ú nee iña é iō iñá ko kuenta iña ntó, kuān té nte ntuvi iñá ko nantí'i ú vata koo é divi nto nāni'i nto ntuví va'á iña nto. Ntá tsi dā dií dií ka ntio kó nto ne, divi ntō né, vata te kantudutsi é ntio nto kó, kuini ko.

¹⁶ Iní nto tsi nté uun nuu i ña ni nateñu núu ú nto. Ntá tsi iō ña'a ntáka'an ña tsi dóo iní u nté koo víi u é kúvi kani nta'ví u nto. ¹⁷ ¿Vá eni ntā'ví ntu ú nto nta'a ña e táxnūu u mí ntoo nto? ¹⁸ Xu'ú ne, ikān ú nta'a Títo te kī'in ña, kíkoto ní'ni ña nto mí ntoo nto ne, taxnūu ú uun ká tuku ta'an ko é kī'in ñá ni ña. ¿Vá eni nta'ví ntu Títo san nto? ¿Ñā ntu te dadñi tsi ntáde ntí ni ñā? ¿Ñā ntu te uun tsi nimá ntí ni ñā?

¹⁹ Tē ntádē kuení nto tē ntánada'an ntí kúñu ntí nuu nto, dá kuān ó ntáka'an ntí ni ntō. Ntá tsi ña te kuān ō. Tsi ntí'i ne, nuu Xúva ko ntáka'an ntí e ntántikín ntí Cristu. É kuān o ntáka'an ntí ni ntō ne, vata koo é xntii ntí nto e dií ka kue'nu nto te kutú've nto iña Xuva ko. Tsi divi ntō tá'an ko e dóo ntio kó nto. ²⁰ Kadē kuení ko nté koo kuvi te nāni'i ta'an ko: tē ña víi nto vatā ó ntio kó, tē ña víi u vatā ó ntio nto di. Kadē kuení ko te iō ña é nāa núu ña, te iō ña é kúne'u iní

ña, te kūdiin ñá ñá, te ntio ña é vīi mii ñá kuenta iña mii ñá, te kā'an kīni ña iña ta'an ñá, te kā'an véte ña, te kāda ka'nu ña, te kuān sá koo vii ña da neé ka é ntio ña. ²¹ Kaū'ví ko tē dá kī'ín xtúku ú mí ntoo nto ne, ta'xi Xuva kō é kūka'an nuu xtukú ko kuénta iña ntó, te kutūví nta'xa ú kuenta iña ntó, iō ntó, ña e dóo iō kuetsí i nte dí'na. Váta nā'ivi iní ña e dóo dé ña nuu i é kīni kaa, e dóo dé ña é kīni kaa ni ñadī'í san, é edé ña da neé ka é ntio nima kīni kaa ña.

13

Nté koo vii ña

¹ E sá'a kūvi uni íto é kī'ín u, kikoto ni'ní u nto. Kaka'an tú'un Xuva kō: “Tē xoó ntio i é tsi'i kuétsi uun ká tuku ña'a ne, da mii é kántio uvi, uni ña'a é ntāda ntaá ña”, ka'an. ² É kāka'án u ni ña é iō kuetsí i dí'na, nī é un ntí'í ña nguii san dá ñe'é u é kuvi ūvi íto ne, kuān te ika túví u mí ntoo nto vevii, ntá tsi kā'án u vata tsī o é kāka'án u dá kixkoto ni'ní u nto é kuvi ūvi íto ne, te kī'ín xtúku u mí ntoo nto ne, ñá ntuntā'ví ini kó ña; da mii é nantō'o ú ña. ³ Kidáa kutūni nto tsí nuu é ntaā i é kāka'án u naá Cristu. Divi ña ne, ñá te vītá ini ña ni ntō, tsi dóo iō ña é vīi ñá ni ntō. ⁴ Ini nto tsí dá xi'i ñá ntiká krusí ne, vata te ña tuví ntí'í ña, ntá tsi xe'é Xuva ko ntíi ña é ntōto xtuku ña ne, kantíto ña vevii. Ntí'í ne, ña túví ntíi ntí ñá, vata kaa ña é ña tuví ntí'í ña kídāa dá xi'i ña, ntá tsi dá kúdadii ntí ni ña ne, kata'xi Xúva ko ntíi ntí vata koo é vā'á koo vii ntí kuenta iña nto.

⁵ Kadā kuení mii nto te vā'á o ntákuinti'xe nto. Koto ntee mii nto. ¿Ñā ntu ntáku'nti'xe nto te tūví Jesu-cristu ni ntó, o ñā ntu te nuu é ntaā i é iña ña nto? ⁶ Ntio ko é kūtuni ntó ñá tsí ntí'í ne, nuu é ntaā i é ntántikín ntí Cristu. ⁷ Ntáka'an ntā'ví ntí ni Xuva ko vāta koo é ña vii nto nuu i é kīni kaa. Nā te kuān o ntáde ntí kuenta iña mii ntí, vata koo é kā'an ña'a tsi dóo vā'á o nakua'á ntí nto, ntá tsi ntio ntí é vā'á koo vii nto, kuān te ña ni idiá'ví ntí, kuini ña'a san. ⁸ Ñā kúvi nakuítá ntí nee é nuu é ntaā i. Da mii é vīi ntí kuenta iña i é nuu é ntaā i. ⁹ Dōo dīnī ntí tē ña kantio é ntí'í koó ntíi ká ntí, tsí divi nto kūvi vii nto é un ntí'í. Ntáka'an ntā'ví ntí iña nto vata koo é

vā'á koo vii kue'en nto. ¹⁰ Taxnūu ú tutú sa'a dí'na dá kī'ín u mí ntoo nto vata koo é ña kantio é kāda tii ú ni nto te kī'ín u. Tsí tsiñu e tá'xi Xuva kō é vīi u kuenta iña ntó ne, ñá tē é nakō'xó u nto, tsí vii u é xntii ú nto é kuē'nu vā'a nto.

¹¹ É nantí'í u é kāka'án u ni nto, tá'ān kó ne, ká'ān ú ni ntō é vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto. Ntuku nto nee e vā'a ntuvi iña nto. Ka'nu tsi vii nto nima nto. Uun tsi kadā kuení nto ni tā'an nto ne, vā'a tsi koo kuntoo nto ni tā'an nto. Kidāa né, Xuva kō, ña é tá'xi é kuntōo vā'a o, é kuinima tá'an ko ne, kunūu mé'ñu kūnuu dava ña nto. ¹² Kué'e ntō ntiusi tá'an nto. ¹³ Un ntí'í ña ntántikín Xúva ko taxnūu ña ntiusi nto.

¹⁴ Tō'ó ko Jesūcristú na tá'xi ña nto é vā'a. Xuva ko na kuinima ñá nto. Espiritū Sántū sán na kunūu mé'ñu ña nto ūn ntí'í ntí'í nto. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Galacia

Taxnū Pablu tú'un iña ñá ntoo ñuú Galacia

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu. Ñá ni nī'í ko tsiñu sá'á nta'a ña'a, ntē ña te ña'a ni de kú'vē ñá ko. Mii Jesúcristu kaká'an ñá, ni Xuva kō, ña é nantōto ña dá xi'í ña. ² Xu'ú, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko, ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo i'a ne, taxnūu ntí tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu ñuú Galacia. ³ Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú, na nāxnuu viko ña ntó, na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto. ⁴ Jesucristú ne, xé'e ña ntúvi iña ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é nakákú ña ko da nēé ka nuu i é kīni kaa é iō ñuxiví sa, vatā ó ntio Xuva ko, ña ña é Uva ko ña. ⁵ Na kā'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko ntíi dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

É ñā túvi tūku tú'ūn nté koo nakáku ō

⁶ Da kúdu'va ko tsi ña na'a tsi ni kuínti'xe nto da xtúvī mii nto Xuva ko, ña e kána nto é nī'í nto é vā'á nta'a Cristu, tsi dóo ntio ña nto. Vevíí ne, é tūku tú'ūn ntántikín nto. ⁷ Ntá tsi ña tsvi nté uun ká tuku tú'ūn nté koo nakáku ō. Ntá tsi iō ñá'a, ña ntánakutsu'un ntō é ncho nadama ña tú'ūn va'á san iña Cristu. ⁸ Ntá tsi kuān té ntí'í, o kuān te ánjē é vē'xí nte e dukún kán, o kuān te dá xōó ka ña'a kaka'an ñá tsi iō tūku tú'ūn é nakáku ō é ña te ña tú'ūn é kaka'an ntódo ntí ni ntō né, na kué'é Xuva kō é ntō'o ña. ⁹ Vatā ó kaka'án u di'na ne, ká'an xtūku ú ve: Tē xoó ña'a ka'an ña tsi iō tuku tú'ūn é nakáku ō é ña te ña tú'ūn é kaka'an ntódo ntí ne, na kué'é Xuva kō é ntō'o ña.

¹⁰ Dá kuān ó kaka'án u ne, ¿kantūku nuu iní ntu u te vā'á koo na kā'an ñá'a iña ko ne, o te vā'á koo na kā'an Xúva ko iña ko? ¿Vá ntio ntu ko e dóo ntio ña'a sán ko? Tē dí ntio ká ko é ntio ña'a sán ko ne, ña dí víi u é káda tsiñu ú iña Cristu.

Nté ō ni'í Pablu é vii ñá pustru

¹¹ Ntio ko é kūtuni ntó, ēní ko, tsi tú'ūn é kaka'an ntódo ú ne, ñá te tú'ūn é dotō tsi kaka'an ñá'a. ¹² Ñá te ntā'a ña'a é nī'í ko tú'ūn san. Nté ñā'a ña ni nakua'a ñá ko sá'ā, tsi mii Jesúcristu tá'xi ña é kūtuní ko.

¹³ É kūtuni nto nté ō dé u ntuvi di'na, dá kantikín ka ú nchu'un iña ñá Israee. Tēkú nto tsi dóo dé xení u nī ña kuínti'xe i Xuva kō, é ncho nantí'í ú ña un ntíí ntíí ña kídaā. ¹⁴ Dā nakua'á u nchu'un iña ñá Israee ne, xu'ú odo nūu u é ūn ntíí ntíí ña kuetsí, ña Israee é dadíi tsi kuiá ko ni ña. Tsi xu'ú ne, díí díí ka dé ntaá u vata xkoó ini o e xtúvi ñata kō é vī o. ¹⁵ Ntá tsi nte dí'nā da káku ú ne, nākaxnúu Xuva kō ko. Dōo vā'ā o dé ña nī ko e kána ña ko. Dā xee ntúvī é ntio ñá ne, ¹⁶ ta'xī ña é kūtuní ko xoo é I'xā ñá, vata koo é kā'an ntódo u tú'ūn nté koo nakáku o ni ñā'a, ña é ña te ña Israee san. Kidáā ne, ñá ni ntūku ú ña'a, ña é tā'xi kó itsi. ¹⁷ Nté ña ni ñé'ē ú ñuú Jerusaleen é kā'án u nī ña e kúvi pustru nte dí'na, tsi ura tsi i ñé'ē u ñuú Arabia ne, rkontúvī ne, ntiko kōo u ñuú Damascu.

¹⁸ Dá ntē kúvi uni kuiá ne, ñé'ē u ñuú Jerusaleén vata koo é kīnī u Pedru. Ikān itúvī ú ni ñā xe'un ntúvi. ¹⁹ Ntá tsi ña ni iní u nté uun ká tuku pustru kídaa, mii tsi Sántiau, eni Tó'o kō, é Iní u ña. ²⁰ Ini Xúva kō tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō.

²¹ Kidáā ne, ñé'ē ú ñuú Siria ni ñuú Cilicia. ²² Ña kuínti'xe i Jesucristu, ña ntántoo ñuú Judeá ne, vata kīnī kue'en tsi ñá ko kídaā. ²³ Da mii tsi e téku ña tsi kaka'an ñá'a: “Ña ña é dé xení ña ni kō kídaā ne, kaika ña kaka'an ntódo ña tú'ūn e ntákuínti'xe ko vē, ña ña tsvi nté uun ká tuku tú'ūn é ncho nantí'í ña kídaā”, ka'an ña. ²⁴ Kidáā ne, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva ko kué'nta iña ko.

2

Kūdādī Pablu ní pustru ñá nguī san

¹ Dá kúvi uxkimi kuiá ne, ntāa xtuku ntí ñuú Jerusaleen ni Bernábeé ne, ntēka ntí Tito. ² Ñé'ē ú, tsi e tá'xi Xuva kō é kūtuní ko tsi kantio é kī'ín u. Dā xee u Jerusaleén ne, ixtíín ú nī ña ntádē kú've iña ña kuínti'xe i san. Da mii xntí tíín ntí ni ñā vata koo é na kūtuni ña nté o kaka'an ntódo u tú'ūn nté koo nakáku o ni ñā'a é ña te ña

Israeé san, vata koo é ñā te é ntaā i é kāde tsiñu u. ³ Titó ne, ñā te ñā Israeé ñā, ntá tsi ñā ni ká'an ñā ntádē kú've san te kantio é tē'nte kúñu ixi ñā vata xkoó ini ñā Israeé. ⁴ Tsi tuku ñā'a ne, ntáka'an ñā tsi kantio é kuān koo vii o. Ntáde ñā tsi ntákuinti'xe ñā Cristu, ntá tsi ñā tē nuu é ntaā i. Tsi kí'vi xū'u ñā mé'ñu ñā kuínti'xe i san vata koo é koto xu'ū ñā nti, nti'i é nakáku nti kuenta iñā Cristu. Ntio ñā é kuētsi é vii xtuku nti é káka'an lei Muísee san. ⁵ Ntá tsi ñā ni xé'e nti é kūvi vii ñā nī nti nté un siin, tsi kuenta iñā divi nto é ñā ni ntíó nti é kūnaa tú'ūn é nuu é ntaā i san nté koo nakáku o.

⁶ Ñā ntádē kú've san ne, nté uun tú'ūn é xēe ñā ni ká'an ñā é vii u. Dōó ka'nu ñā'a ñā, kuiní ñā'a, ntá tsi ¿xoo iní i te ká'nu ñā'a nti'xe ñā, o tē ñā'a? Ñā káde ú kuenta, tsi Xuva kō ne, ñā te nūú ko káito ñā, tsi nima ko. ⁷ Ntá tsi divi ñā ne, ñā ni tee tsiñu ñā ko é tūku tsiñu vii u, tsi ini ñā tsi Xuva kō tēe tsiñu ñā ko é kika'an ntódo u tú'ūn é nakáku o san, mí'i ntoo ñā'a, ñā é ñā te ñā Israeé, vata tsi o tēe tsiñu ñā Pedru é ká'an ntódo ñā divi tsi tú'ūn nī ñā Israeé san. ⁸ Tsi vata tsi o dé Xuva kō táxnū ñā Pedru é kūvi kika'an ntódo ñā nī ñā Israeé san ne, kuan tsi o dé ñā táxnū ñā ko é kūvi kika'an ntódo ú ni ñā'a é ñā te ñā Israeé san.

⁹ Dukuān ne, Santiau ní Pedru ní Juan, ñā ntátsi'i ntii iñā ñā ntákuinti'xe i sán ne, dā kutuni ñā tsi divi tsiñu vā'a tá'xi Xuva kō kó ne, dōó ka'nu kuiní ñā é dadii tsi tsiñu vii nti ni ñā, xu'ú ni Bernābee. Kūdadii nti ni ñā tsi nti'i ne, kíkada tsiñu nti mí ntoo ñā é ñā te ñā Israeé san ne, divi ñā ne, kada tsiñu ká ñā nī ñā Israeé san. ¹⁰ Da mii tsi é ntio ñā é nanū'ú nti iní nti ñā ntá'ví san ne, divi e dōo nti'i iní ko é vii u di.

Dā de tí Pablu ní Pedru ñuú Antioquia

¹¹ Ntá tsi dā xēe Pedru ñuú Antioquia ne, dē tíi ú ni ñā dā ini ú ñā, tsi kade ñā uun nuu i é ñā vā'ā. ¹² Tsi dí'na dá xēe ñā'a e táxnū Santiaú san ne, e'xí dadii Pedru ni ñā'a, ñā é ñā te ñā Israeé san. Ntá tsi dā xēe ñā'a e táxnū Santiaú san ne, eni ntu'ū Pedru kii nteé xio ñā ñā'a é ñā te ñā Israeé san ne, xio é'xi ñā, tsi ú'vi ñā te kúdiin ñā ntántikin dukuān nté xkoó

ini ñā é tē'nte kúñu ixi ñā. ¹³ Kidāā né, kuan tsi o ntánā ñā Israeé, ñā nguii sán, vatā o dé Pedru é ñā ni de ntāa ñā vatā ó kaka'an ñā. Un tsi nté Bernabeé san kuān o dé ñā di, é kii nteé xio ñā ñā kuínti'xe i, ñā é ñā te ñā Israeé san. ¹⁴ Dā ini u tsi ñā te káde ñā vatā ó kaka'an tú'ūn é nuu é ntaā i nté koo nakáku o ne, kaka'an u nī Pedru mé'ñu ūn nti' nti' ñā'a san: “Divi ntó né, kuān te ñā Israeé ntó ne, kade nto vatā ó de ñā é ñā te ñā Israeé san ve, tsi ñā kantikín ka nto vata xkoó ini ñā Israeé san. Dukuān ne, ¿nté kui kaka'an nto tsi kantio é vii ñā é ñā te ñā Israeé san vata xkoó ini ñā Israeé san kuan?”, ka'an u ni ñā.

Ntuvá'a o ni Xuva kō tē kuínti'xe kō Cristú, kuān te ñā Israeé o, kuān te tuku tatá kō

¹⁵ Xo'ō ne, tatá ñā Israeé o nte da káku o, ñā te ñā kīni ntāa o vāta ntāa ñā tuku ñuú san. ¹⁶ Ntá tsi ini o tsi kuān te káde ntaa o é káka'an lei Muísee, ntá tsi ñā te divi é kade i é nti'i kuétsi kō. Da mii tsi kuínti'xe ko Jesūcristu. Dukuān é kuínti'xe ko Jesūcristú di vata koo é nti'i kuétsi ko kuēnta iñā i e kuínti'xe kō ñā, ñā te kuēnta iñā i é dé ntaa o é káka'an lei san, tsi nté uun ñā'a ñā nti'i kuétsi ñā é káda ntaa ñā é káka'an lei san.

¹⁷ Vi'a ve né, te kantukū nuu iní o nté koo nakáku o kuétsi ko kuēnta iñā Cristú ne, te nātídito kuétsi kō ne, ¿vá divi ntū Cristu dé ñā é iō kuétsi san? ¡Ñā'á ni san! ¹⁸ Te xtuví mii u é vii u uun nuu í ne, kidāā ne, vii xtuku ú ne, vatā ó tē ñā vā'a o ni īde u é xtuví mii u nte dí'na. ¹⁹ Xu'ú ne, vata tē xi'í u kuenta iñā lei san. Mii lei san é'ni ko vata koo é ntóto ú kuenta iñā Xuva ko ve é vii u é ntio ñā. ²⁰ Xu'ú ne, e xi'í u dá uun tsi kúñu kúvi ú nī Cristu é xi'í ñā ntiká krusí san, ntá tsi iō ka ntuvi iñā ko. Ntá tsi ñā te ntūvi iñā mii ko, tsi ntuvi iñā Cristu é nī'í ko ve. Kakuínti'xe kó I'xá Xuva kō dá kátuví u ñuxiví sa, tsi divi ñā xé'e ñā ntuvi iñā ñā kuenta iñā ko e dōo ntio ñā ko. ²¹ Na kúvi nakuítá u nuu i e dōo va'á san é edé Xuva ko iñā ko. Tē dí kuyi nti'i kuétsi ko te káde ntaa o é káka'an lei san ne, é ntaā i é xi'í Cristu kuēnta iñā ko.

3

¿O é kada ntaa ntú o leí san ne, o é kuínti'xe ko Xuva kō?

¹ Ntō'ó, ña Galata, ¿nté kuān nte túntu ntú nto? Ntáde nto vata o tē xoo dé tata i ntō. É ñi vá'a nto nté o xii Jesúcristu ntíká krusí san, tsi é nañē'é nti nto. ² Ka'án nto vē, ¿nté ntu o ni'i nto Espiritu Xuva kō? ¿Vá ni'i ntu nto ña é dé ntaa ntí'i nto é kāká'án lei Muísee? ¿Ñā ntu te ni ní'i nto Espiritu san tsi é kuínti'xe nto tú'ūn va'á iña Xuva ko e téku nto? ³ ¿Nté kuān nte túntu ntú nto? ¿Ntádē kuení ntu nto te kūvi vii mii nto tsiñu e éni ntu'ū Espiritu Sántu san é kade ña ni ntō? ⁴ ¿Ñá ni idiá'vi ntu é un nti'í e ntó'o nto? ¿Tē dí ni idiá'vi ne, kuān te un siin! ⁵ Kata'xi Xuva ko ntō Espiritu ñā. Kade ña nuu i e dóo ka'nu iña nto. ¿Vá kuan ntū ó kade Xuva ko ni ntō tsi ntáde ntaa nto é kāká'án lei san? ¿Ñā'á ni san! Kuān ó kade ña ni ntō tsi ntákuínti'xe nto tú'ūn va'á san iña ña e téku nto.

⁶ Vata kaa uva ata ko Ábraan e kuínti'xe ña Xuva kō ne, dukuān ó kaka'an Xúva kō tsi ña tuví ka kuétsi ñā. ⁷ Dukuān ne, kini nto tsi divi i'xá nti'xe Abraán ne, divi ñā é kakuínti'xe ña Xuva kō. ⁸ Nté ntūvi dí'na uve na'a tú'un Xuva kō kaka'an tsi naki'i Xuva kō xoó ña'a, ña é kuínti'xe i ña, kuān te dá nēé ka tatá ña. Divi tsi tú'ūn va'a é kāká'án Xúva ko ni Ábraan, kaká'an ña: “Un nti'í ntí'í tatá ña'a dá kaní ñuxiví sa ne, ní'i ñā é vā'á iña ko kuénta iña o”, ka'an ña. ⁹ Dukuān ne, xoo é kakuínti'xe i Xuva kō ne, dadí ni'i ña é vā'á ni Ábraan, ña e dóo kuínti'xe i san.

¹⁰ Xoó ña'a, ña é ntéé kimi i leí san ne, da mií e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā. Tsi uve na'a kaká'an: “Xoó ña'a, ña é ña káde ntaa é un nti'í nuu i é kāká'án lei san utén utén ne, da mií e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an. ¹¹ Dóo dito tsi ña té leí san é káde i é nti'í kuétsi kō. Tsi uve na'a kaká'an: “Xoó ña'a, ña e dóo va'á nuu Xuva kō ne, kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān é ni'i ña ntuví va'á iña ña”, ka'an. ¹² Ña e ntéé kimi i leí san ne, ñá te dadí ña ni ña é kakuínti'xe i Xuva kō. Tsi uve na'a kaká'an: “Xoo é kantikin i leí san ne, kantio é kada ntaa ntí'i ña utén

utén vata koo é ni'i ña ntuví va'á iña ña”, ka'an.

¹³ Cristú ne, mii ñā ntá'vi ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é ña ní'i kō é nto'o kō é kāká'án lei san. Tsi divi ñā ntó'o ña naa ko kuenta iña kuétsi ko vatā ó uve na'a kaká'an: “Da xóo ka ña'a, ña é kurkāa iko dikí utún ne, ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an.

¹⁴ Kuān o dé Jesucristu kuénta iña ko ni ūn nti'í ntí'í tatá ña'a ñuxiví sa, kuān té ña te ña Israee o, vata koo é ni'i ko núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, vata koo é ni'i ko Espiritu Sántu sán té kuínti'xe ko Xuva kō.

Leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña

¹⁵ Kini nto, ení ko, tsi xo'o ñatí ne, dá káde vá'a o ūun tutú ne, xnteē o dívi kó ne, ña kúvi xoó ña'a nadama ña é kāká'an. Ña kúvi xntéé ka ña tuku nuu i. ¹⁶ Vi'a ve ne, xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, ni i'xá ika ñā é vāta kaku. Ñá ni ká'an tú'un Xuva ko te títin i'xá ika ñā, tsi ūun tsi i'xá ika ñā. Divi i'xá ñá ne, Cristu ña. ¹⁷ Sá'ā ncho ka'án u ni ntō: Ede vá'a Xuva ko ūun tutú ni Ábraán ne, xé'e ña xu'u ña ni ñā. Kidáa ne, itā nti'xin kimi sientu oko u'xi kuiá dá nté xe'é lei Muísee. Leí san ne, ña kúvi nadama tú'ūn é xe'é Xuva ko xū'u ña nte dí'na. ¹⁸ Tē dí kivi vií leí san é ni'i ko é vā'á iña Xuva ko te kade ntáa o é kāká'án ne, ñā te tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña é kūvi vii i. Ntá tsi nuu é ntaā i tsi nte dí'na xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan é ni'i ko é vā'á iña ña.

¹⁹ Kidáa ne, ¿mí'i ntu kaídiá'vi leí san? Xtúvi Xuva kō leí san vata koo é kütuni ko nee é kuétsi kō. Idiá'vi tsi leí san un tsi da nté xēe “i'xá san” é kāká'an Xúva kō, divi i'xá ika Ábraan é xe'é ña xu'u ña ni i. Ánje Xuva kō xee ni'i ña leí san nta'a Muísee é kāká'an ñá ni ña'a naa Xuva ko. ²⁰ Ntá tsi dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san ne, mii ña kāká'an ñá ni ñā. Ñá tē xoó kaka'an i naa ña.

Mí'i kaidiá'vi leí san

²¹ ¿Nchō ka'an ntú u te kanaa núu leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña? ¿Ñā'á ni san! tsi tē dí ió lei é kūvi vii i é ni'i ko ntuví va'á iña kó ne, kidáa ne, kivi ntuvá'a o ni Xuva ko tē dá kada ntaa o é kāká'án leí san. ²² Ntá tsi kaka'an tú'un Xuva kō

tsí ñu'u kutū ntíí ntíí ña'a é ña kuvi nakáku mii ña kuetsí ña. Kuān ó vata koo é da xōó ka ña'a kuvi ni'i ña é vā'á vata ō xe'é Xuva ko xu'u ña té kuínti'xe ña Jesucristu.

²³ Ntá tsi dā vata kuinti'xe kō Cristú ne, vata ntāa ña ñu'u kutū ntāa ō kuenta iñá leí san. Ntantétu o dā nté xēe ntúvi é nañē'e Xúva ko kō nté koo kuinti'xe ko ñā. ²⁴ Leí san ne, vata kaa ña kaito i'xá san kaa. É edé ko kuēnta da nté xēe Cristu vata koo é kūvi ntí'í kuetsi kō é kuinti'xe ko ñā. ²⁵ Dā xee ntúvi é kuinti'xe kō Cristú ne, ñá ntío ká kō leí san é nañē'e ko nté koo vii o. ²⁶ Tsí un ntíí ntíí nto e kuínti'xe nto Jesucristú ne, é ntúvi nto i'xá Xuva ko vē. ²⁷ Un ntíí ntíí nto é itsi ntute nto é uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, ntáku nto Cristu ve. ²⁸ Ña té íni kuān te ñá Israee, kuān te tuku tatá nto; kuān te ña ntáde tsiñu nto, kuān te ka'nu ñá'a nto; kuān te tíi nto ne, kuān te ñadi'í nto. Tsí da xé uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, uun tsi kúñū kúvi nto ni tā'an nto di. ²⁹ Tē uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, i'xá Abraan ntó di. Dukuān ne, ní'i ntó é vā'á iña Xuva ko vata ō xe'é ña xu'u ña ni ñā.

4

¹ Sá'ā é ncho ka'án u ni ntō: Tē xi'í úun ñatíí ne, ío iña ña é kōo iña i'xá ña. Ntá tsi dā lú'ntí ká i'xá ña ne, vata kaa ña kade tsiñu kaa na, kuān te ní'i na é un ntí'í iña uva ná tē kúka'nu na. ² Ío xoó kaito i na. Ío xoó ka'an í ni nā nté koo vií na dá nte xēe tá'an ntuvi é ní'i na e xtúvi úva na iña na. ³ Kuān ó kuvi ni kō di. Dá kuetsi ká ō ne, ña'a san ntáka'an ña nté koo vii o é kuntoo o ñūxiví sa ne, da mii é vīi o vātā ó ntáka'an ña. ⁴ Ntá tsi dā xee tá'an ntuvi ne, taxnuu Xuva ko I'xā ña é káku ña nú xē'e úun ña dī'í, é kūvi ña tatá ña Israee, ña é ntēe kimi í lei Muísee. ⁵ Kuān o kí'xi ña vata koo é nakáku ña un ntíí ntíí ña é ntee kimi í leí san, vata koo é naki'í Xuva ko kō e kúvi o i'xā ña. ⁶ Kidáā ne, vata koo é nañē'e Xúva ko kō tsí i'xá nti'xe ña kúvi ō né, taxnúu ña Espíritu I'xā ña é kunūu ña nima ko. Espíritū sán ne, kaka'an ña: “jUvā ko!” ⁷ Dukuān ne, ñá te ña kaden tsiñun kán, tsí i'xá mii Xuva kō kúvin ne, ní'i o é vā'á iña Xuva ko é uun tsi kúñū kúvin nī Cristu.

Dōo ntí'í iní Pablu kuenta iña ña kuínti'xe í

⁸ Di'na dá vāta kiní nto Xuva kō né, dōo xió ntii nto é káda tsiñu nto iña tuku xúva ntō é ñā te Xuva ntí'xe kō. ⁹ Ntá tsi vevíí ne, é íni ntó Xuva kō. Kuvi ka'an o tsí Xuva kō ne, é tā'xi ña é kiní ntó ña ve. ¿Nté kuí ntántiko kōo ntó ata nto é vīí xtuku nto vata xkōó ini ñáta kō san é ñā vādā mí kaidiá'vi? ¿Nté kuí ncho vii xtúku nto ña kade tsiñu? ¹⁰ Kuan tsí o ntáde ka'nu nto viko é kuēnta vīte, kuenta xoo, kuenta kuia. ¹¹ Dōo ntí'í iní ko kuenta iña ntó té é ntaā i éde tsiñu ú iña nto.

¹² Vií nto da xe'e, ení ko, uun tsi nima ntúvi nto nī ko vata kaa xu'u é uun tsi nima ntúvi ú ni ntō. Ña túvī nee iña ni ide nto nī ko. ¹³ Iní nto tsí xu'ú ne, dōo ká'ví kaa ú ntuvi di'na dá kakā'an ntódo u tú'ūn va'á san ni ntō. ¹⁴ Dōo u'vi kúvi nto ko kuenta iña kui'í e kúvī ko kidaā, ntá tsi ña ni kunté'xen ntō ko; ñá ni nakuitā ntó ko, tsi kí'í nto kó vata te ánje Xuva kō kúvi u, vata te mii Jesucristu kúvi u. ¹⁵ ¿Nté ntu ō kúvi ve kuan? Tsi dóo diní ñu'u nima nto dá itúvi ú ni ntō. Kuvi ka'an ú iña nto tsí tē dī ni kúvi né, natavā ntó ntuxnuu mii ntō é tā'xi nto ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, ¿ñá ntío ká ntu ntō ko e kuán o káka'án u ni ntō é nuu é ntaā í san?

¹⁷ Ña tsíkán ne, dōo ntáde ña nto kuenta ve, ntá tsi ña te kuan o de ña vata koo é ní'i ntó é vā'a. Ncho nakadī ñá itsi é ká'an ntó nī ntí vata koo é mii ña é kada ka'nu nto ña. ¹⁸ Vā'ā ó te kade ña nto kuenta, te vií ñá vata koo é ní'i nto é vā'a. Te kuān koo víi ña ni ntō nguentuvi, ñá te da mii tsí dá tuví u ni ntō. ¹⁹ Dōo kaexnúu kó kuenta iña nto, a i'xá mii ko. Vatā ó kaexnúu ñadī'í dá ncho kaku i'xá ña ne, kuān koo kaxnúu kó kuenta iña nto da nté uun tsi nima ntúvi nto nī Cristu. ²⁰ Tē dī tuví u ni ntō vevíí ne, ti kaa te kuvi xtúvi mií u é káde tíi ú ni ntō, ntá tsi vevíí ne, ñá iní u nté koo kadā kuení ko iña nto.

Kuenta iña Áгаа ni Sára

²¹ Xoó ntō'o é ncho kuntikín ka nto lei Muiseé san ne, ká'an ntō: ¿Va ñá ini ntú nto nēe é káka'án leí san? ²² Tsí nte dī'na uve na'a kaká'an tsí Abraán ne, úvi i'xā ñá xio. Uun ña ne, i'xá ta'nú kade tsiñu iña ña, ta'nú nani Áгаа ne,

uun ne, i'xá ñadĩ'i míi ñā, ñā nani Sára. ²³ I'xá ta'nú kade tsiñu sán ne, vata tsi ō káku vata kaa da neé ka i'xa, ntá tsi i'xá ñadĩ'i míi ñā ne, kákú vata tsi ō xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san. ²⁴ Kini nto tsi úvi nuu i kaka'án u kuenta iña i sá'ā. Uun nuu i é vè'xí xuku é nani Sināii, dívi iña Ágaá san. Xoó kaduku ntée i nuu i sá'ā ne, káku ñā é kuntéé kimi ñā leí san. ²⁵ Tsi Ágaá san ne, vata kaa xuku é nani Sināii é tuví ñuú Arabia káa ña, vata kaa ñuú Jerusaleen é tuví ñuxiví sa kaa ña di. Tsi ntúni nuu i sá'a nī ña é ntoo ikān ne, nteé kimi ñā leí san. ²⁶ Ntá tsi xo'ō ne, ñā te kadūku ntée ō leí san, tsi ñuu kó ne, dívi ñuú Jerusaleen é tuví nta'a Xuva kō. ²⁷ Tsi uve na'a tú'un Xuva ko kaka'an:

Kutūvi díni nto, dívi ntō é ña kakúvi koo i'xá nto,
dívi ntō é xoxo i'xá nto.
Kachu'u ntáa nto é dóo diní nto,
dívi ntō é vata kaxnúu i'xi nto.
Tsi ñadĩ'i, ña é ña káde xii ña ña kuentá ne,
díí díí ka kaxio i'xá ña é ñā é tuvi ni'i xii i,
ka'an.

²⁸ Ení ko, vata ntáa Isaa ntáa nto. Xo'ō ne, i'xá Xuva ko ō, tsi káku o vata tsi ō xe'é Xuva ko xu'u ña kidaā. ²⁹ Ntá tsi vata tsi ō dé xeni i'xá e káku vata ō káku da neé ka i'xá ni i'xá e káku kuenta iña Espiritu Xuva kō né, kuān ó kakuvi vevíí di. ³⁰ Ntá tsi ¿nee iñá ntu kaka'an tú'un Xuva kō? Kaka'an: “Kiñu'u nto ta'nú kade tsiñu san ni i'xá tun, tsi i'xá ta'nú kade tsiñu san ne, ña kúvi nī'i na iña uva na vata kaa i'xá ñadĩ'i míi ñā”, ka'an. ³¹ Xo'ō ne, ení ko, ñā te vāta ntáa i'xá ta'nú kade tsiñu san ntáa o, tsi vata ntáa i'xá ñadĩ'i míi ña ntáa o.

5

É nakáku Cristu ko

¹ É nakáku Cristu ko e nteé kimi kō leí san, tsi ñā ntō ña é ku'un kutū ká ō. Dukuān ne, kaka xaa nti'xe nto ve; ñā ku dā vá'a nto é kadā kú've leí san iña nto.

² Kini nto é kaka'án u. Xu'ú e Pablú u ne, kaka'án u ni ntō tsi te kué'é nto é ká'nté ña kúñu é ixi nto vata xkoó ini ñā Israeé san ne, vata te kaka'an ntó tsi é ntaā í xi'í Cristu iña ko. ³ Kaka'an

xnúku u tsi da xōó ka ña'a é tē'nte kúñu é ixi ñā ne, da miī é viī ña é un nti'í é kaka'án lei Muísee. ⁴ Xoó nto'o e ntáxio ntii nto e ntáde ntaa nto lei san vata koo é nti'í kuétsi ntō ne, ña kaxé'e nto itsi é nakákú Cristu nto; ntánakuitā nto é vā'a é ncho ta'xi Xuva ko ntō doméni. ⁵ Ntá tsi xo'ō é kuinti'xe ko Xuva kō, é nuu Espiritu ñā nima kó ne, ntantétu ō é nī'í ko nima va'á ko nta'a Xuva kō. ⁶ Tē uun tsi kúñu kúvi o ni Jesūcristú ne, ñā té ini te te'nte kúñu ixi ko, o tē ña'a. É kuinti'xe ko Xuva kō ne, sá'ā é kaídiá'vi ne, dukuan kuñima ko ta'an kó di.

⁷ Ntō'ó ne, é ika vá'a ntō kidaā. ¿Xoó ntu édi nuu i itsi e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i? ⁸ Ñā te kuān ó kaka'an Xúva kō, ña é kana nto. ⁹ Ini nto tsi te un siin tsi u'xen ia nādaka ó ne, kuia kanii tī'nti i. ¹⁰ Xu'ú ne, kanteé iní ko Xuva kō é ña da vá'a ña é tuku koo kadā kuení nto. Ntá tsi kué'e Xuva kō é nto'o da xōó ka ña'a, ña é kanakutsu'un ntō.

¹¹ Ntá tsi xu'ú ne, ení ko, tē dí kaka'an ntódo ká u ni ntō é kántio é tē'nte kúñu ixi nto ne, ñā kuan koo ntō'o ká ko nta'a ña Israeé san. Tē dí kuān ó kaka'án u ne, ña túvi nee nuu i é kúdiín ka ña dá tekū ña tú'ūn é xi'í Cristu ntíká krusí san kuenta iña ko. ¹² Ña ntánakutsu'un ntō sán ne, díí ka vá'ā ó te na káda a'ma kue'en ñā kúñu ñā.

¹³ Tsi ntō'ó, ení ko, é kana Xuva ko ntō vata koo é ña nakāka xaa nto. Ntá tsi kuān te ntaíka xaa nto ne, ña kúvi viī ntó da neé ka é ntio nima ntó, tsi é viī ntó ve ne, kuinima xntó ta'an nto ne, dukuan vā'á koo vií nto ni ñā.

¹⁴ Tsi é un nti'í é kaka'án lei san ne, uun tsi nuu i ncho ka'an: “Kuñima ntó ta'an nto vatā ó kakuñima nto kúñu ntō”, ka'an. ¹⁵ Ntá tsi te ka'an ntée nto ta'an nto, te kúvi ña ita ntó ne, koto nto tē ña nakunaa nto ta'an nto un nti'í nti'í nto.

Ō é ntio kō é viī miī ó ne, ō é ntio Espiritū é viī o

¹⁶ Sá'a kakā'án u ni ntō: Vií nto vatā ó ntio Espiritū san é viī nto; ñā ntukū nuu iní nto nté koo ni'i nto é ntio nima káni kaa nto. ¹⁷ Tsi é ntio nima káni kaa nto ne, ñā te vata ō é ntio Espiritū san. É ntio Espiritu Xuva kō sán ne, ñā te dadii nī í vatā o é ntio nima káni kaa nto. Kanāá nima káni

kaa nto ni Ēspírítū sán ne, Dukuān ne, ña kúvi vii ntó nēe é ntio nto. ¹⁸ Ntá tsi te kuē'é nto é nañē'e Espírítū san nto nté koo vii nto ne, ñá kantío é kadā kú've ka leí san iña nto.

¹⁹ Dōo ditó nēe nuu i e ntáde ña'a, ña e ntántikin nima káni ntáa. Ntaíka luku ña. Ntáde ña nēe e dōo kini kaa ntádē kuení ña. Ña ntákuka'an nuu ña e ntádē xení ña ni da xōó ka ña'a. ²⁰ Ntánuu iní ña tuku xuva ña. Ntáde tatan ña. Ná ntío kue'en ñá ta'an ña. Ntánaa ña. Ntákukuiñū ña. Ura tsí i ntákudiin ña. Ntáde ña nee iña é ntio mii ña. Ntákii nteé xio ña ta'an ña. Nā ncho vii ña e ntáde ta'an ña. ²¹ Dōó ne'u iní ña. Ntaé'ní ña ta'an ña. Dōó ini xi'i ña. Viko kini kaa ntáde ña, ni dōó titín ka nuu i é kuān ntáa san. Vi'a ve ne, kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni nto dī'na, tē xōó ña'a ntáde ña nuu i sá'ā ne, ña kúvi nī'i ña é kuntōo ña mí kadē kú've Xuva kō.

²² Ntá tsi xoo ñá'a e ntántikin ña Espírítū sán ne, ntákuinima ñá ta'an ña. Dōó diní ñu'u nima ña. Vá'ā ó ntōo ña. Ntácutí ña nima ñá ni tā'an ña. Ntáde ña é vā'á ni tā'an ña. Ntáde ntaa ña nee iña é ntaxé'e ña xu'u ña. ²³ Nā tē ntáde na'nu ña. Nā te dotō tsi ntáde ña. Nté uun lei ña kaka'an é ña kúvi é kuān koo vii o. ²⁴ Xoó ña'a, ña é ntee kimi ña Jesūcristú ne, vata tē xi'í nima káni kaa ña ntíkā krusi ni é un ntí'i nūu i é káni kaa é ntio i, é ntukū nuu iní i. ²⁵ Tē é nī'i ko ntuví va'á iña ko e tá'xi Espírítū sán ne, na kuē'é ó é nañē'e Espírítū sán kō nté koo é vā'á koo vii o.

²⁶ Nā kada ka'nu ña'a o. Nā nakutsu'un ta'an o. Ntē ña kune'u iní ko ni ta'an kō.

6

É xntii o ta'an kō

¹ Ení ko, te kiní ntó tsí kade uun ña'a é káni kaa né, ðivi ntō é nuu Espírítū Sántū sán nima ntó ne, xntii nto ña é vā'á koo vii ña. Vā'a vá'a tsi kōo ka'an ntó ni ña ne, kuenta tsi vii nto kúñu nto tē ña kó'xo nto nuu i sá'ā di. ² Xntii nto tā'an nto dá kanto'o ña ne, dukuan kōo kada ntaa ntó vata o ntío Cristu.

³ Tē dōo ka'nu ña'a o kuiní mii kō né, kuān tē ña te nee kainuu á'vi o ne, da kaeni nta'ví mii o kúñu kō. ⁴ Koto vá'a nto nté o de nto. Te vā'á o, kuiní nto

ne, kidáa kuvi kutūvi díní ntó ne, ñá kantío é kutsu'un nto tē dií ka va'á nto é ña nguí san. ⁵ Tsi kantio é vā'á koo vii o nēe tsíñu é nī'i ko.

⁶ Xoó ña'a é kanakuā'a ña tú'ūn va'á san ne, vá'ā ó te kátsin dava ña ni mastru ña é un ntí'í é vā'a é ió iña ña.

⁷ Nā ku ení nta'ví nto kúñu ntō, tsí ña kúvi nārkíntēe o Xuva ko. Da nēe ka é kú'xí o né, ðivi tsí é nī'i kó di. ⁸ Te kú'xí o da nēe ka é ntio nima káni kaa kō ne, ní'i kō doxi'í san. Ntá tsi te kú'xí o vatā ó ntio Espírítū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko ntií dañu ntūvi nta'a Espírítū san. ⁹ Dukuān ne, ñá ku kudu'xen kō é vii o é vā'a, tsí te kūtíi o nima kó ne, ní'i kō é vā'a te xee ntúvi i. ¹⁰ Dukuān ne, dá ió ka ntuvi ne, vá'a koo na vii o ni un ntí'í ña'a sán ne, dá dií dií ka ni ta'an ko, ña ntákuinti'xe i san.

Kaxe'e Pablu ítsi da ntí'i tūtú san

¹¹ ¡Un ntáa letra na'nú san é ka'ū ú nta'a mii kó ve! ¹² Ntio ko é kūtuni nto tsí ña tsikán, ña é ntio i é kuētsi é tē'nte kúñu ixi nto ne, da mií e ntáde ña vata koo é ña ka'an káni ña'a san iña ñá ne, vata koo é ña ntó'o ña kuenta iñá krusí san mí xi'í Cristu kuénta iña ko. ¹³ Ntá tsi ðivi ña é tē'nte kúñu ixi ña ne, ntē ña ini de ntaa ntí'i ña é kaka'án lei san. Da mii tsí é ntio ña é ka'ntē ntó kúñu ixi nto vata koo é vii na'nu ña tsí ðivi ña edé ña e kuán o dé nto. ¹⁴ Xu'ú ne, nté uun nuu i é ña ncho vii ka'nu ú kuenta iña i; da mii tsi kuénta iñá krusi mí xi'í Cristu kuénta iña ko. Nā káde ká u kuenta nee nuu i é ió ñuxiví sa. Vata tē xi'i, kuíni kó ne, vata tē xi'í u di kuenta iña i. ¹⁵ Tsí te ūun tsi kúñu kúvi o nī Cristú ne, ña tē ini te tē'nte kúñu ixi ko ne, o tē ña'a. E kaínuu á'vi ne, é nī'i ko ntuví va'á iña ko. ¹⁶ Un ntí'í ntií nto e ntántikin nto tú'ūn sa'á ne, vá'a koo na kuntōo nto. Na ntuntá'ví ini Xuva ko ntō, ni ūn ntí'í ntií ña Israee ntí'xe san, ña nteé kimi i Xuva kō.

¹⁷ Vi'a ve ne, ñá ntío kó tē xōó nakutsu'ūn ká i kó kuenta iña i sá'ā. Tsi é kūtítín tsanta uve kúñu ko é kanañē'e tsí xu'ú ne, kade tsíñu nti'xe u iña Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ Nā xnuu viko Tó'o ko Jesūcristú nima ntó, ení ko. Kuan tsí koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Efesu

Taxnū Pablu tutú iña ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Efesu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u tsí kuan o ntío Xuva kō é tēé tsiñu ña ko. Taxnū u tutú sá'a iña ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Efesu, ña ntákuinti'xe i Jesucristu. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

É vā'a é kata'xi Xuva ko kuēnta iña Jesúcrístu

³ Dōo ka'nu Xuva ko, ña Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. Dōo tā'xi ña kō é un ntí'i nūu i é vā'a é tuví e dukún kán tsi kúdadíi o nī Cristu. ⁴ Tsi dí'na dá tuví ñuxiví san ne, nākaxnúu Xuva ko ko kuēnta iña Cristu vata koo é na ntāntoo ña nima kó, vata koo é ña tuví ka kuétsi ko tē xee o nta'a ña. ⁵ Tsi dōo ntío ña kō ne, nté dí'na kaka'an ñá tsi kí'i ña kō é kuvi o i'xā ñá kuēnta iña Jesúcrístu, vata o ntío ña. ⁶ Dukuān né, utén uten ntáka'an o tsi dōo ka'nu Xuva kō. Dōo vá'a o dé ña ni kō. Ñá ni dē vīni ña da tā'xi ñá ko i'xā ña, ña e dōo kuinima ña. ⁷ Nákakū ñá ko kuēnta iña i'xā ña, tsi éti ña niñi ña kuēnta iña ko. Dē ka'nu iní ña ni kō kuétsi kō, tsi dōo ntío ña kō. ⁸ Ná te un sīin tsi kuínima Xúva ko kō ne, tā'xi ña é kūtú've kō, é ki'in iní ko. ⁹ Tā'xi ña é kūtuni ko nee iña é ntío ña, nuu i é ña ni iní o, vata o ntío ña. ¹⁰ Sá'a dé kuení Xuva kō é vīi ña dá xēe ntúvi i. Natáká nuu ña é un ntí'i vāta koo é kodo nūú Cristú da neé ka é ió e dukún kan ni da neé ka é ió ñuxiví a.

¹¹ É kudadíi o nī Cristú ne, nākaxnúu Xuva ko ko ūun tsi nte dí'na vata koo é nī'i ko iña ña. Kuān o dé Xuva ko vatā o é vā'a o kuíni ña. ¹² Kuān o dé ña vata koo é ntí'i, é dí'na ntí kuinti'xe ntí Cristú ne, vīi ntí vata koo é ká'an ñá'a tsi dōo ka'nu Xuva kō. ¹³ Dívi ntó dí, dá tekū nto tú'ūn é nuu é ntaā i, dá tekū nto nté koo nakáku nto ne, kuinti'xe nto Cristu. Kudadíi nto ni ña né, xntēé Xuva ko nto nā'a da tā'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima ntó vata o tā'xi ña xu'u ña. ¹⁴ Tā'xi Xuva

ko Espíritū Sántu vāta koo é kūtuni ko tsi vīi ntí'xe ña vata o tā'xi ña xu'u ña dá kūvi naki'i ña é un ntí'i nūu i é káduku ntée ña. Kídāā ne, ka'an ñá'a tsi dōo ka'nu Xuva kō.

Kaikán Pablu nta'a Xuva kō é kuē'e ña é na kuk'i'in iní ña ntákuinti'xe i

¹⁵ Dukuān ne, da téku ko tsi dōo ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jēsuú ne, tsi dōo ntákuinima nto ta'an ko, ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ¹⁶ ñá kax-tuví mií u é nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. Kanaka'an kó nto dá kakā'an ntá'vī u. ¹⁷ Kaikán u nta'a Uvā Tó'o ko Jesúcrístú, ña Xuva kō, ña e dōo va'a san, te tā'xi ña é kūtú've vá'a nto iña ña, vata koo é kī'in dikí nto é kaka'an ña, vata koo é kīnī va'a ntó ña. ¹⁸ Kaikán u nta'a Xuva ko te nāxi'í nuu ña nuu nto vata koo é kūtuni ntó nēe é nī'i nto é kána ña nto. Te tā'xi ña é kūtuni nto tsi ña te nté kaa va'a, ña te nté kaa kuika nuu i iña Xuva ko é kaxé'e ña ña'a é nakuído da'an ña. ¹⁹ Te tā'xi ña é kūtuni nto tsi ña te nté kaa ka'nu ña. Kakuvi vīi ña é un ntí'i kuēnta iña kó, ña o e ntákuinti'xe ko ña. Nañ'e ñá kō tsi kuvi vīi ña nī é un ntí'i ²⁰ dá nantōto ñá Cristú rkontuvi é xi'i ñá ne, xé'e ña é kutuví ñá díni kua'a ña e dukún kán. ²¹ Díi ka ka'nu Jesuu é da xōo ka ña tsiñu na'nu i, da xōo ka ña tsiñu i, da xōo ka ña ntádē kú've e dukún kan, da xōo ka ña ntádē kú've ñuxiví a, da xōo ka ña e dōo ka'nu, kuān te ntóo ña vevii, kuān te ntóo ña ntuvi é kī'in o. ²² Tā'xi Xuva kō é kūvi vīi Cristu ni é un ntí'i. Tā'xi ña é kūvi Cristu tó'o iña un ntíi ntíi nuu i é káduku ntée ña ntákuinti'xe i san. Cristú ne, ña é kadē kú've ñá kuēnta iña ña ntákuinti'xe i san. ²³ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata ntáa kúñū Cristu ña. Kanuu mé'ñu kanuu dava ña ña ntákuinti'xe i sán ni da kaníi dū'va ñuxiví san.

2

Nakákú Xuva ko kō, tsi dōo kakuinima ñá kō

¹ Tā'xi Xuva ko ntuvi vā'a iña nto, ña ntó é vata ntáa ña xi'i ntáa nto kídāa kuēnta iña kuétsi ntó, dá vata kuinti'xe nto Cristu. ² Dōo ncho vīi nto kuétsi kídāā, dá ntíkin ntó vata xkoó ini ñá ñuxiví san. Dé ntaa nto

é kā'an tó'ō e ña vá'ā san, ña é kadē kû've iña é ña vá'ā é ntoo e dukún kān, ña é kaka'an nté koo víi ña'a, ña é ña ncho kuinti'xe i Xuva kō. ³ Kuān o dé o, ūn ntíi ntíi o, kidaā. Éde o da mií é ntio kō. Dē ntaa o é kaka'án nima kīni ntāa kō, e ntádē kuení kō. Dukuān ne, kantio é nī'i ko é ntō'o ko e dōo ka'nu é kata'xi Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ka ña'a. ⁴ Ntá tsi un vá'a tsi ntúnta'ví ini Xuva ko kō, tsí ña te nté kaa kakuinima ñá kō ne, ⁵ ta'xi ña ntuvi vá'á iña ko kuenta iñá Cristú, kuān te kantio é nī'i ko doxi'i kuenta iña kuétsi kō. Da mií tsi e dōo va'á Xuva kō é nakakū ñá kō. ⁶ Vata ō ntóto Tó'lo ko Jesúcrístú ne, kuan ō nántoto ña kó di ne, ta'xi ña é kuntoo dadíi o ni ña e dukún kān, tsi kuinti'xe ko Jesúcrístu. ⁷ Kuan ō dé ña vata koo é nañ'e ñá ña'a rkontuvi ve tsí un vá'a tsi kakuinima ñá kō, tsi dōo vá'ā ó de ña ni ko kuenta iña Jesúcrístu. ⁸ Da mií tsi e dōo va'á Xuva kō é nakakū ñá nto da kuinti'xe nto. Ña túvi nēe nuu i é víi mií nto é nākáku nto, ntá tsi doméni tá'xi Xuva kō é nākáku nto. ⁹ Ña kúvi víi o nee nuu i é nākáku ō, vata koo é ña víi ka'nu ō. ¹⁰ Tsí Xuva kō de kú've ñá kō vata koo é da ntántikīn o Jesú ne, víi ō é vá'á, vata ō ka'an Xúva kō nte dí'na é víi o.

É kuntōo vá'a o kuēnta iñá Cristu

¹¹ Dukuān né, naka'an ntō nte ntāa nto dí'na, ña te ña Israeé nto. Ntáka'an ñá Israeé san iña ntó "ña'a, ña é ña ni té'nte kúñū é íxi i", tsi ntántikīn ña vata xkoó ini ña e ntae'nté ña kúñū ña, kuān te mií tsi ñá é'nte ña. ¹² Kidaā ne, váta kīni ntó Cristu. Tuku ña'a nto é ña Israeé. Ña túvi nee iña é intétu nto, ntē ña ni ini nto xoo é Xuva kō. ¹³ Ntá tsi vevíi ne, kudadíi nto ni Jesúcrístu. Dīvi ntō é ña ni kuvi kí'xi étsin nto Xuva kō kidaā né, ntoo ni'i nto ña vevíi, tsi éti Cristu níñi ña kuenta iña nto. ¹⁴ Tá'xi Cristu é kuntōo vá'a ō, tsí idé ña é ntūdadii ña Israeé san nī ña e ña te ña Israeé san. É nākaán nuu ña mí'i kanti'u kidaā da ntánā nuu ña Israeé san nī ña é ña te ña Israeé san. ¹⁵ Dā xi'i ña ne, nantí'i ña leí san é kaka'an nté koo víi o, é kadē kû've iña ko. Uun tsi ña'a, ña é xēe, ntáda dadíi ña ntuvi ñá'a san, tsi ntákuinti'xe dadíi ña Xuva kō. Kuān

o dé ña vata koo é kuntōo vá'a ña ni tā'an ña. ¹⁶ Dukuān né, dā xi'i ña ntíkā krusi kán ne, nantí'i ña du'xēn é ēdé ntuvi ñá'a san vata koo é kúvi ntuvá'a dadíi ña ni Xuva kō. É uun tsi ña'a kúvi ña ve.

¹⁷ Vé'xī Cristú ne, ka'an ña nté koo kuntōo vá'a nto, ña te ña kúvi kīni nto Xuva ko, ni ñá'a san é ini ñá ña. ¹⁸ Kuenta iña ña kuvi kí'in etsin o nuu Xuva ko, tsi é ni'i ko Espírítu ña, ntuvi ō. ¹⁹ Dukuān ne, ñá te ña tuku ñuú ka nto, ñá te ña é doto tsi ntaíka ká nto, ntá tsi ña ñuú Xuva ko nto vē. Ña ví'i Xuva ko nto vē ne, dadíi xnto ni ña e ntáduku ntēe ña. ²⁰ Vata kaa ví'i san ntāa nto, tsí odo nto nú eti ví'i san. Eti ví'i sán ne, ña te tū'un é nakuá'a pustrú san nī ña ka'án naa Xuva ko. Mii Jesúcrístú ne, xuu é odo nuu diñi ntii ví'i san. ²¹ Xo'ō é kudadíi o nī Cristú ne, kuve ta'an o váta ntāa ntíkā nto'o é xí'i ta'an va'a un ntíi ntíi diñi i, da nté ntuvi o xúkún Xuva kō mí'i ña kakí'vi nté uun nuu i é kīni kaa. ²² Dīvi ntō di, dá kudadíi nto nī Cristú ne, kuve ta'an nto nī ña ntákuinti'xe i san vata koo é kúvi nto xúkún Xuva kō, tsí nuu Espírítu ña nima nto.

3

Dīvi tsiñu Pablu é kā'an ña tú'un va'á san nī ña é ña te ña Israeé

¹ Dukuān ne, xu'u é Pablú u ne, nuu kutú ú kuenta iña Jesúcrístu, váta koo é ña te ña Israeé nto, ní'i ntō é vá'a. ² Á te ini nto tsi dōo vá'ā o dé Xuva ko ni kō da té tsiñu ña ko é ká'án u tú'un ña ni ntō. ³ Tá'xi Xuva kō é kūtuni ko é tuvi xu'u iña ña, vata o dé vá'a ú dí'na é ña kué'e tsi tú'un é kaka'án u. ⁴ Dā nakua'a nto tú'un tsikán ne, kūtuni nto tsí ini u nuu i é tuvi xu'u iñá Cristu. ⁵ Dá ntē vevíi ne, ñá ni xē'é Xuva kō é kūtuni ñá'a. Ntá tsi vevíi ne, e xé'e Xuva ko kuēnta iña Espírítu Sántu san é kūtuní pustrú san nī ña ntáka'án naa Xuva ko. ⁶ Sá'a ne, nuu i é tuvi xu'u kidaā: tsí ña é ña te ña Israeé ne, dadíi tsi ni'i ña iña Xuva ko nī ña Israeé san, tsi e kúdadii ña nī ña Israeé san kuenta iña tú'un va'á san. Ní'i ña é xē'é Xuva ko xū'u ña di dá kuinti'xe ña Cristu.

⁷ Té tsiñu Xuva kō ko é kā'an ntódo u tú'un sa'a, tsi dōo vá'ā ó de ña ni kó ne, tá'xi ña kó ntii ña vata koo é kúvi

vií u tsiñu sã'a. ⁸ Xu'ú ne, dií ka dutsi kaa u é ña e dií ka dutsi kaa é kãduku ntée Xuva kō. Ntá tsi dóo vá'ã o dé Xuva kō, tsi tá'xi ñã é kã'án u nĩ ñã é ñã te ñã Israeé san tú'ún va'á iñá Cristu é dií ka nuu á'vi é nté ñã ini o nté kaa. ⁹ Ta'xi Xuva kō, ñã é de kũ've é un ntĩ'ĩ é iō, é kã'an ntódo ú vata koo é kĩni un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ñã'a nté o de kũ've ñã é koo nuu i sã'ã e xtúvi xu'u ñã un tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví san. ¹⁰ Kuãn o dé ñã vata koo é kũtuni un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ñã e ntáde kũ've e dukún kan tsi dóo ini Xúva kō é un ntĩ'ĩ nté koo vii ñã dá kinĩ ñã ñã ntákuinti'xe i san. ¹¹ Un tsi nte dí'na kuãn ó ncho vii ñã kuenta iña Tó'o ko Jesúcristu. ¹² Kuenta iñá Cristu ne, ini o tsi kuvi xee étsin o nuu Xuva ko. Tsi te kuinti'xe ko ñã ne, ñã kaũ'ví ka ko ñã. ¹³ Dukuãn ne, kaka'án u ni nto te ñã nátivi iní nto é kuãn ó kanto'o kó kuenta iña nto. Tsi xu'ú kanto'o kó vata koo é nĩ'i nto é vã'a.

Kakuinimá Cristu nto

¹⁴ Dukuãn né, kanchitĩ ú nuu Xuva ko, divi Uvã Tó'o ko Jesúcristu. ¹⁵ Uva ñã iña un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ tãtã ñã'a sán di, kuãn té ñã ntoo e dukún kan, kuãn té ñã ntoo ñuxiví a. ¹⁶ Kaikán u te tá'xi ñã é kunūu ntii nima ntó kuenta iña Espiritu ñã, tsi ñã te nté kaa iō é vã'á iña ñã. ¹⁷ Kaikán u te kunūu Cristu nima ntó da ntákuinti'xe nto. Na tá'xi ñã é kũtũ've vá'a nto nté koo kuinima kué'en nto, ¹⁸ vata koo é kũtuni ntó, ni ũn ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ñã ntáduku ntée Xuva kō, nté kaa nĩ'i, nté kaa kani, nté kaa kũnu, nté kaa dũkun kaxee tá'an é kãkuinima Xúva ko kō. ¹⁹ Kaikán u te kinĩ nto nté kaa ntio Cristu kó, kuãn té ñã kuvi kadã kuení kō tsi dóo kué'e, vata koo é kũ'un tsitu kué'en nima ntó Xuva kō.

²⁰ Dóo ka'nu Xuva kō. Dóo iō ntii ñã é kãde tsiñu ñã nima kó ne, kuvi vii ñã dií dií ka va'a é kaikan o, dií dií ka va'a é kadã kuení kō. ²¹ Te kã'an ñã'a tsi dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña ñã ntákuinti'xe i san, kuenta iña Jesúcristu. Kuãn koo ka'an ñã da ntántoo ká ñã'a san ñuxiví a ne, ntii dañu ntũvi di. Kuan tsi koo na kōo.

4

É uun tsi kũñũ kúvi o kuēnta iña Espiritu Sántu san

¹ Xu'u é nuu kũtũ ú kuenta iña Xuva kó ne, kaikán u nta'a nto te vii ntó

vatã ó ntio Xuva kō é vii ñã e kána ñã. ² Nã vii ka'nu nto. Nã ku kudĩin nto ni ñã'a. Na kũtĩi nto kuntētu nto. Na kũtĩj nto ni tã'an nto. Na kuĩnima ntó ñã. ³ Koo ntii ntó é ñã xtuví mií ntó é uun tsi ntáde kuení nto vatã ó katá'xi Espiritu Sántu san dá ntoo vá'a nto. ⁴ Uun tsi kũñu nto, ni ũun tsi Espiritu ntó dí, vatã ó iō uun tsi nuu i é vã'a e ntántētu nto é nĩ'i ntó rkontuvi, nto'o é kána Xuva ko ntó. ⁵ Uun tsi Tó'o kō, uun tsi tú'ún va'a é kuinti'xe ko, ni ũun tsi nuu i é kutsi ntute o. ⁶ Uun tsi Xuva ko, divi Uva ko ũn ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o. Divi ñã é odo nuū ñã é un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o. Divi ñã é nuu mé'ñu nuu dava ñã ko ũn ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o.

⁷ Ntá tsi é un é un o ne, é tá'xi Cristu ko nuu i é vã'a é vii ó, vatã o ntío ñã.

⁸ Dukuãn ne, kaka'an tú'un Xuva kō: Da kũntáa ñã e dukún kãn ne, ntēka ñã ñã ñu'u kutũ ne, xé'e ñã nuū i é vã'a é vii ñã'a san, ka'an.

⁹ ¿Nee iñá ntu kani tu'un é kãka'an é kũntáa ñã? Ncho ka'an tsi dí'na naĩnu ñã ñu'u a. ¹⁰ Nã e naĩnú san ne, divi tsi ñã é kũntáa ñã mí'i e dií ka dukun e dukún kãn vata koo é kadã kũ've ñã da kani dũ'va. ¹¹ Tá'xi ñã nuu i é vii o, é un é un o. Iō ñã ne, xé'e ñã é vii ñã pustru. Iō ñã ne, xé'e ñã é kã'an ñã naa Xuva ko. Iō ñã ne, xé'e ñã é kã'an ntódo ñã tú'ún é nakáku o. Iō ñã ne, xé'e ñã é kadã kũ've ñã ñã ntákuinti'xe i sán ne, nakuã'a ñã ñã nchu'ún san di. ¹² Kuãn o dé ñã vata koo é koo tú've ñã ntáduku ntée ñã é vii ñã tsiñu ñã, vata koo é nakué'nu ñã ñã ntákuinti'xe i Cristu san ¹³ da nté dadĩ tsi kuinti'xe ko, dá nté dadĩ tsi ini vá'a o I'xá Xuva kō. Kidáa ne, kuka'xi nuu o ne, kué'nu o vata koo é un ntĩ'ĩ é vii ó ne, vii o vatã o dé Cristu. ¹⁴ Nã vii ka o vatã ó de i'xá san é nuu nuu tsi ntánadama e ntáde kuení i. Ntántĩkin dá nēé ka nchu'un é xēe e ntánañē'e ñã ntaéni nta'ví san, ñã e dóo ntáde é kĩni kaa. ¹⁵ Ntá tsi ka'an o é nuu é ntaã í ni ñã'a, tsi ntákuinima kó ñã. Kidáa ne, kue'nu ká o un tsi dã nte xee tá'an o vii o vatã o dé Cristu. Divi ñã né, odo nuū ñã iña ñã ntákuinti'xe i sán vatã ó odo nuū dikĩ ko iña kũñu kō. ¹⁶ Xo'ō ne, vata kãa kũñu Cristu ntáa o, é dóo vá'á ó xi'i ta'an é un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ta'vi i. Te ũn ntĩ'ĩ tsi ta'vi i dóo vá'á ó ntáde tsiñu ne, dóo vá'á ó kae'nu kanĩ kũñu ñã.

Kuan koo na kuinima tá'an kō di, un ntii ntii o e ntáduku ntée o Cristu.

Ntuvia xéé iña ko e tá'xi Cristu

¹⁷ Dukuān ne, kaka'an u ni nto vē, tsí ntio Xuva kō é vii nto sá'a. Ná vii ka nto vatā ó de ña'a, ña é ña ini Xúva kō. Dotō tsi ntáde ña é ntio nima kini ntáa ña. ¹⁸ Ñinēé ini diki ña. Ña túvi ntuvia iña ña e tá'xi Xuva kō, tsí ña ntákutuni ña, tsi dóo ka'xi ini ña. ¹⁹ Ña ntákuka'an nuú ka ña é da mii tsí e ntáde ña é kīni kaa. Ná tē nté kaa diní ña é vii ña é un ntii ntii nuu i é kīni ntáa san. ²⁰ Ntá tsi ñi ñi ntō ne, ñá tē dúkuan ō ni nakua'a nto iña Cristu, ²¹ tē nuu é ntaā i e téku nto é kākā'an ñá, tē nuu é ntaā i é ñi ña nakuā'a ña nto; tsí kaka'an ña é nuu é ntaā i. ²² Vatā ó kanatāva o doo dé'én san ne, kuan koo naxtūví xio nto é ntio nima kīni kaa nto, é da mii tsí e ntaéni nta'ví nto. ²³ Kué'e ntō é ntavá'a Xuva kō nima ntó vata koo é vā'á tsi koo kadā kuení nto. ²⁴ Nakunúu nto ntuvia vā'á iña nto é de kú'vé Xuva ko iña ko vata koo é vii o vatā ó de ña. Ñi ñi ña ne, kade ña é vā'á ni ña'a sán ne, ña túvi nēe é kuetsí ña. Kuān koo vii o di, tsi ntákuinti'xe kō é nuu é ntaā i.

²⁵ Dukuān ne, ñá kākā'an ka nto dovete. Ka'an nto é nuu é ntaā i ni tá'an nto, tsí uun tsi kúñū kúvi o ni ña.

²⁶ Te kúdiin ntó ne, ntá tsi ña ku vii nto é kīni kaa. Ña na'a tsi kudīin ntó di, na ntúka'nu iní nto di'na dá kuido nuu ngántii. ²⁷ Ntē ña ku xe'e nto é kākā'an tó'ō e ña vā'á san nté koo vii nto.

²⁸ Ña kadú'u sán ne, na xtuvī mii ña é kádu'u ña. Na kōo ntii ña kada tsiñu ña vata koo é ni'í ña é natsi'í ña iña ña ntátaan nuú i san.

²⁹ Ná kākā'an kīni nto, ntá tsi ka'an ntó nēe é vā'á, nēe é kaxntii é kuē'nú ta'an nto vatā ó kantio ña, vata koo é na nāxnuu viko ña ña'a, ña kateku í san. ³⁰ Ña ku vii nto nee iña é káde i é kuntā'xa iní Espiritu Xuva kō, tsi tá'xi Xuva kō Espiritū san vata koo é kūtuni ko tsi ntáduku ntée o Xuva ko tē xee ntúvi é naki'í kue'en ñá kō.

³¹ Xtuvī mii nto é dutsi kuiní nto, nī é kakudiin nto. Ná ku nāa núu ká nto. Ná ku káchu'u ntó. Ntē ña ka'an kīni nto iña ta'an nto. Ná ku vii nto nté uun nuu i é kīni kaa. ³² Ntá tsi vii nto é vā'á ni tá'an nto. Ntuntā'ví ini nto ña ne, kada ka'nu iní nto ni ña vatā ó

de ka'nu iní Xuva ko ni nto kuēnta iña Cristu.

5

Nté koo é vā'á koo kuntoo i'xá Xuva kō

¹ Vii nto vatā ó de Xuva kō, tsí i'xá ña nto e dóo ntío ña nto. ² Utén utén kuinima ntó ta'an nto vatā o kuinimá Cristu ko dá xe'é ña ntuvia iña ña kuenta iña ko. Ñi ñi ña e kúvi ña doméni e dóo va'a, é vata kaa uun diko e dóo vā'a ñe'e iña Xuva ko.

³ Ñi ñi ntō e ntáduku ntée nto Cristu ne, ñá ku kākā'an nto nté uun tú'un nuu i é kīni kaa e ntáde ña'a ni ñadī'í san, e ntáde ne'u iní ña ni ña'a san. ⁴ Ná ku kākā'an nto tú'un dēntu. Ná ku dotō tsí ka'an ntó, ntē ña doto tsí xkuntée nto nuu i é ña vā'a, tsí ña te vā'a o é kuān koo vii o. Ñi ka vā'á ó te nākué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō. ⁵ Tsi ini vā'a nto tsí da xōó ka ña'a é kakidi ni'í ña ñadī'í é ña te ñadī'í mii ña né, da xōó ka ña'a é káde ña é kīni kaa, da xōó ka ña'a é kākune'u iní ña, é kānuu iní ña tuku nuu i é ña te Xuva kó ne, ñá ni'í ña é vā'á nta'a Xuva kō, nté ntā'a Cristu. ⁶ Ná ku dā vā'a nto é kāni nta'ví ña'a san nto te dotō tsi ntáka'an ñá dovete, tsí kuenta iña i sá'a ne, kué'e Xuva kō e dóo nto'o ña, da xōó ka ña'a é ña ncho kuinti'xe i ña. ⁷ Ná ku kudadii nto ni ña kuān ntáa san.

⁸ Ñi ñi ntō né, vata te ñinēe mi ntaíka nto kídaā, ntá tsi vevii ne, é nāxi'í Xuva kō mi ntaíka nto. Vii nto vata tsí ó de ña'a, ña é kaíka mí kaxi'í nuu ñu'u. ⁹ Tsi ña é kānaxi'í nuu í ne, kade ña é vā'a. Kade ña é ntio Xuva kō. Kade ña é nuu é ntaā i. ¹⁰ Koo ntii nto vii ntó nee nuu i é ñi ka va'a é vii ntó vatā o é ntio Xuva kō. ¹¹ Ná ku dotō tsí kīni nuu nto nuu i e ntáde ña e ntaíka mí ñinēe, tsí ña kaidiá'vi. Ntá tsi nañe'e ntó ña tsí ña te vā'a o ntáde ña. ¹² Tsi ntákuka'an nuu ko é kākā'an o nuu i é ntáde xu'u ña. ¹³ Ntá tsi dā naxi'í nuu ñu'ú san ne, ntii díto nuu i é iō xu'ú, nte ntáa nti'xe. ¹⁴ Tsi ña te nee iña é kuvi koo xu'u dá kaxi'í nuu ñu'ú san. Dukuān ne, kaka'an ña: Ntoton, ñi ñi é kakidin. Nakuntísin mé'ñū ña xi'í san ne, Cristu naxi'í nuu ña nuu o, ka'an ña.

¹⁵ Koto vā'a nto nté ō ntáde nto ve. Ná vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá

tsi vii nto vatā ó de ña e dóo ki'in inī i. ¹⁶ Koo ntii nto kada tsiñu nto vi'a ió ka ntuvi, tsi dóo ió nuu i é kīni kaa ntuvi sá'a. ¹⁷ Dukuān ne, ñá vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá tsi kutuni nto nee é ntio Xuva kō é vii nto. ¹⁸ Ñá ku de ki'vi ntó tsí dukuān ne, ña kúvi kotō kú'vē nto. Ntá tsi kué'e nto é kadā kú'vē Espiritū sán nima nto. ¹⁹ Kata nto nchu'ún ni tā'an nto. Kata nto un ntíi ntíi nuu i é kākā'an tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kanī nima ntó kata nto iña Xuva ko. ²⁰ Nguentúvi nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña é un ntí'i da neé ka nuu i kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Vata tsi te ñavi'i kō ña ntákuinti'xe i san

²¹ Vií nto é ntio ta'an nto, tsi ntaíko ñu'u ntó Cristu.

²² Divi nto, ñadi'i, vii nto vatā ó ntáka'an xī nto, vatā ó de nto nī Tó'o ko Jēsuu. ²³ Tsi ntádē kú'vē ñatíi san iña ñadi'i ña, vatā ó kade kú'vē Cristu iña ña ntákuinti'xe i ña. Divi ña né, kanakakū ñá un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i ña tsí uun tsi kúñu kúvi ña ni ña. ²⁴ Vatā o ntáde ntaa ña ntákuinti'xe i é kākā'án Cristú ne, kuan koo na káda ntaa ñadi'i san un ntí'i é kākā'an xī ña.

²⁵ Divi nto, ñatíi ne, na kuñima ntó ñadi'i ntó vatā o kuñima Cristu ña kuinti'xe i ña. Tsi xe'é ña ntuvi iña ña doméni kuenta iña ña, ²⁶ vata koo é nakate ña kuétsi ña é nakutsi ntúte ña ña da kuinti'xe ña tú'un ña. ²⁷ Kuān o dé ña vata koo é ntáda ña ña kuenta nta'a míi ña, é vata kaa ñadi'i, ña e dóo vá'a kaa. Dōo vá'a ntí'xe ña vata kaa uun doo e dóo nuu a'ví san é ña tuvi mí'i ni xe'e, ña tuvi mí'i ntútsi'i, ntá tsi vá'a kue'en. ²⁸ Du'vā ó kantio é kuñima ñatíi san ñadi'i ñá, vatā ó kakuñima ña kúñu mii ña. Te kakuñima ña ñadi'i ñá ne, kakuñima ña kúñu mii ña di. ²⁹ Xōxó ñatíi é ña ntío kue'en ña kúñu mii ña, ntá tsi kaxé'e ña é ká'xí ne, kade ña i kuenta. Kuān ó kade Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña di, ³⁰ tsi ntáduku ntée ña ña. Xo'ō né, kuān o ntáduku ntée o kúñu Cristú di. Tsi dadíi tsi kúñu kúvi o ni ña. ³¹ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō tsí xtuví mii ñatíi san uva ña ni di'i ña vata koo é kutini'i ña ñadi'i ña. Ntuvi ñá ne, uun tsi kúñu kúvi ña, ka'an. ³² Sá'a nūu i e dóo ka'nu, é ña ini o. Ntá tsi kaka'án

u sá'a vata koo é kūtuni nto nté o de Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña. ³³ Ntá tsi kuñima ntí'xe nto, é un é un nto, ñadi'i ntó vatā o ntákuñima nto kúñu mii ntó. Ñadi'i san ne, na kuiko ñu'u ña xī ña di.

6

¹ Divi nto, i'xá, kada ntaa nto e ntáka'an úva nto ni di'i nto, vatā o é ntio Xuva kō. Tsi vá'a o é kuān koo vii nto. ² Tsi tú'un é kuvi ūun é kākā'an é nī'i ko é vá'a te káda ntaa o ne, kaka'an: “Kuiko ñu'u nto uva nto ni di'i ntó, ³ vata koo é kuntōo vá'a nto, vata koo e dóo kani ntuvi iña nto ñuxiví sa”, ka'an.

⁴ Divi ntó né, uvā, ña kú de nto é na kúdiin i'xá nto, tsí nakué'nu vá'a nto i. Kué'e nto é ntó'o i te ña vá'a o ntáde ne, kué'e nto i itsi nté koo kuntíkin Xúva kō.

⁵ Divi ntó, ña ntáde tsiñu ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntó, ñá ntóo ñuxiví sa. Kuiko ñu'u nto ña. U'vī ntó ña. Kanī nima ntó vii nto tsiñu e ntáta'xí ña vata tsi tē ntáde tsiñu nto iña Cristu. ⁶ Kada ntaa nto, ñá te da mii tsí da ntaíto ntáde ña nto, vata koo é ká'an ñá tsi dóo va'a nto, ntá tsi kada ntaa ntí'xe nto vatā ó de ña kade tsiñu iña Xuva ko. Kanī nima ntó vii nto vatā ó ntio Xuva ko. ⁷ Vií nto tsiñu nto nī kue'én ini nto, vata tsi te iña Xuva ko ntáde tsiñu nto, ñá te da iña ña'a tsi. ⁸ Ini ntó tsi da xōo ka ña'a, te ña kade tsiñu ne, o tē tó'o tsiñu ne, ní'i ña é vá'a nta'a Xuva ko kuēnta iña i é vá'a é káde ña.

⁹ Divi ntó di, tó'o tsiñu, kuān koo vii nto nī ña ntáde tsiñu iña nto. Ñá ku kadā xení nto ni ña. Naka'an ntó tsí io Tó'o nto ntuvi ntó ña, ña é tuví e dukún kán né, divi ña ne, ñá káde ña kuentá nee ñá'a o.

Nté koo nada'an ña ntákuinti'xe i sán nima ña

¹⁰ Kaka'án u sá'a ni nto vē. Ntii na kōo nima nto ve, tsi ntáduku ntée nto Tó'o kō. Tsi dóo ió ntii ña é ta'xi ña kō. ¹¹ Vata tsí ó kainúu sntadún san du'nu é kuvi káa ne, kuan tsí koo nakunúu nima nto Espiritu Xuva kō sán di, vata koo é ña kuvi vii Tó'o e ña vá'a san ní nima nto é ncho kani nta'ví nto. ¹² Tsi ñá te ntánaa o ni ña é ió kúñu i ni xíki i, tsi ntánaa o ni tatsin ña vá'a e dóo ntii inī i, e ntáde kú'vē iña ña ntaíka

mi dóo neé ñuxiví sa, ni tãtsin é ña vá'a é ntaíko e dukún kãn. ¹³ Dukuãn ne, ki'i nto un ntíí ntíí nuu i é kãta'xi Xúva kō vata koo é kuvi víi nto nada'an ntō nima ntó te xēe ntúvi é kīni kaa san. Dá iō tu've vá'a nto ne, kutu kuntōo nto.

¹⁴ Dukuãn ne, diin tsi kuntōo nto é nãki'ni kutu nto í'xi nto é nuu é ntaā í vatā o dé sntadún san ni ññí í'xi ña. Vii nto é vā'a vata koo é nada'an ntō nima ntó, vata tsī ó kanada'ãn sntadún san nima ña é kaitavi núu ña du'nu kaa san. ¹⁵ Vata tsī ó kaxio tú've di'in nto e ntaxí'i nto ntí'xen nto ne, kuan kōo koo tú've nto é kika'an ntódo nto tú'ún va'á san nté koo kũntōo vá'a o. ¹⁶ Dií dií ka nuu á'vi ne, é kuinti'xe vá'a nto vata koo é nada'an ntō nima nto nuu i é kīni kaa é kanakuita ntēe tó'ō e ña vá'ā san ntó, vata tsī ó de sntadún san dá kakāta nteé ña le'e kaa san vata koo é ña dúku ña ntuvē é kai'xí san. ¹⁷ Vata tsī o kaitavi dīkí sntadún san ññí e'xín ña ne, kuan tsi koo nada'an nto dīki ntó di é kuinti'xe ntō tsi é nakākú Xuva ko ntó. Kuni'i nto kaa kani iña Espiritū di, é divi tú'un Xuva kō. ¹⁸ Da nēé ka é vii ntó ne, ka'an ntá'vī ntó ni Xuva kō. Kákan nto nta'a ña da nēé ka nuu i é kã'an Espiritu ña é kákan nto. Ntíto koo kuntōo nto. Ntē ña ku nátivi iní nto. Utén utén ka'an ntó ni Xuva ko iña é un ntíí ntíí ña ntáduku ntēe ña. ¹⁹ Ka'an ntá'vī ntó kuenta iñá ko di, na ta'xi Xuva ko tū'ún nee iña é kã'án u, vata koo é ña u'ví ko é kã'án u ni ñā'a iña tú'ún va'á san é iō xu'ú iña ña. ²⁰ Xuva ko taxnūu ña ko é kēte xaa u tú'un ña né, dukuãn é nuu kutū ú vevii. Ka'an ntá'vī ntó vata koo é ña u'ví ko nté un siin é kã'án u tú'un ña, vatā ó ntio ña é kã'án u.

I'a ntí'i tutú san

²¹ Tiquicu, ení kō e dóo ntio ko, ña e dóo xntíí kó tsiñu Xuva kō né, ntaa ña ni ntō é un ntí'i iñá ko, vata koo é kũtuni nto nté o de ú ne, nee tsiñu kade ú ve. ²² Dukuãn né, kataxnūu ú ña é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é kã'an ña ni ntō nté o de ntí, vata koo é na kīi nima nto é vii ntó tsiñu Xuva kō.

²³ Na ta'xi Xuva ko ni I'xā ñá, Tó'lo ko Jesūcristu, é kuntōo vá'a un ntíí ntíí ta'an kō, é kuñnima tá'an ña, é dií ka kuinti'xe ña. ²⁴ Na naxnuu viko Xuva

ko ũn ntíí ntíí ña é ña ni xtuví mii i e ntákuinima i Tó'lo ko Jesūcristu kãñi nima i. Kuan tsī koo é kã'án u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Filipu

Nuu kutū Pablu da táxnūu ña tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Xu'u é Pablú u ni Timōteú ne, ña ntáde tsiñu iña Jesúcrístú nti. Ntuví nti táxnūu ntí tutú sa'a nta'a un ntí ntí ña'a, ña é ntúntoo nima i, tsí uun tsi ña ni Jesúcrístu vé, divi ña é ntoo ñuú Filipu, ni tó'o iña xúkun, nī ña ntáxntii ña kuínti'xe i. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntâ'ví Pablu iña ña kuínti'xe i

³ Kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto vata dá kanaka'ān kó nto, ⁴ vata dá kakā'an ntâ'ví u. Dōo diní ko, ⁵ tsí nte da kuínti'xe nto un tsi da nté vevii ne, dadí tsi kade tsiñu nto nī kó kuenta iña tú'ūn va'á san iña Xuva ko. ⁶ Iní u tsi é eni ntu'u Xuva ko ūun tsiñu e dōo va'á nima ntó ne, ña xtúvī mii ña nto da nté ntúntaa nto, un tsi da nté ntúvi é kí'xi xtuku Jesúcrístu. ⁷ ¿Nté kui ña kuan koo kadá kuení ko iña nto? Tsi dōo ntio kó nto. Dadí tsi kanaxnuu viko Xuva ko ko ni nto, kuān té nuu kutū ú, kuān té kantada ntaa ú tú'ūn va'á san é nuu é ntaā i. ⁸ Kutuni Xúva kō tsi dōo ntio kó nto un ntí ntí ntó vatā ó ntio Jesúcrístu nto. ⁹ Kaka'an ntâ'ví u te dá dií dií ka kuinima ntó, dá dií dií ka kutuni ntó nēe é vā'á, nēe é kīni kaa, ¹⁰ vata koo é kūtuni ntó nēe é dií ka va'á, vata koo é ña vií nto é kīni kaa, vata koo é ña tui kuétsi ntó dá kí'xi xtuku Jesuu. ¹¹ Dá tā'xi Jesúcrístu é vií ntó nuu i e dōo va'á, vata koo é na kūnuu iní ña'a Xuva kō, vata koo é na kā'an ña tsi dōo va'á ña.

Ntuvi iñá ko ne, kuenta iñá Cristu

¹² Ntio ko é kūtuni ntó, ení ko, nee iña é kūvi kó ne, dií ka vā'ā o, tsi dukuān ó kae'nu tú'ūn va'á san iña Xuva ko. ¹³ Un ntí ntí sntadun, ña ntoo nú vi'i ña tsiñu i, ña nanī Cesá san, ni ūn ntí ntí ña'a, ña ntoo i'a ne, iní ña tsi nuu kutū u tsi kuínti'xe kó Cristu. ¹⁴ Ná kaū'ví ka ení kō é kā'an

ña iña Tó'o ko Jēsuú, kuān té nuu kutū u. Nté un siin ka ña káu'vī ña é kā'an ña tú'un Xuva kō.

¹⁵ Iō ñá ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsí ntákune'u iní ña nī ko, tsí ncho vií ña é dií ka nto'o ko. Ntá tsi iō túku ña'a ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsí ntio ña é kōo é vā'á nī ko. ¹⁶ Iō ñá'a ne, kuān o ntáde ña tsi dōo ntákuinima ñá ko. Iní ña tsi nuu kutū ú kuenta iña tú'un Xuva kō. ¹⁷ Iō túku ña'a ne, ntáka'an ntódo ña dadí iñá Cristu, ña tē tsi ntio ña é vā'a, ntá tsi tē dií dií ka tā'xi ña é ntō'o ko dá nuu kutū u. ¹⁸ ¿Nté koo ve? Ña té iní. Dōo diní ko vevii, tsi téku ña'a tú'un iñá Cristu, kuān té nuu é ntaā i e ntáka'an ñá, kuān té ña te kání nima ñá ntáka'an ña.

Ña kōo da'na é nuu diní nimá ko, ¹⁹ tsí iní u tsi koo é vā'á iñá ko, tsí kaka'an ntâ'ví nto ne, Espíritū Sántū e tā'xi Jesúcrístu xntii ña ko. ²⁰ É ntio kó ne, nté uun nuu i é ña kuká'an nuú ko, ntá tsi kunuu ka'xī nimá ko vata koo é kuiko ñu'u ña'a Cristu da iní ña tsi kuínti'xe kó ña é vī'a é ütén, kuān te kutuví ka u ñuxiví sa ne, kuān te kuví u. ²¹ Tsí te kutuví u ñuxiví sa ne, kutuví u nī Cristu, o kuān te kuví u ne, dií dií ka vā'a koo kutuví u ni ña. ²² Te kutuví ka ú ñuxiví sa ne, iō tsiñu é vií u iña Tó'o ko. Ntá tsi ñá iní u nee iña é nāxnúū u. ²³ Ntio kó ntuvi núu i san. Dōo ntio ko é kí'ín u kí'kutuví u nī Cristu, tsi dōo vā'ā o. ²⁴ Ntá tsi dií ka ntio nto é kutuví ka ú ñuxiví sa kuenta iña nto. ²⁵ Dukuān é iní u tsi kutuví ka ú ni ntó vata koo é xntii ú nto, vata koo é dií ka kuínti'xe nto Xuva kō né, dōo diní kuntoo nto ni ña. ²⁶ Kidáā né, nanū'u ntó iní nto Jesúcrístu kuénta iñá ko, tsí nti'xi xtuku ú mí ntoo nto.

²⁷ Sá'ā e dōo ntio ko: é vií ntó vata kaa é kaka'an tú'ūn va'á iñá Cristu. Kuān te kixkóto nī'ní u nto, kuān té xoxó u, ntio kó kutuní ko tsí vata kaa uun tsi ña'a nto e ntákuínti'xe nto, vata kaa uun tsi ña'a nto ntáde tsiñu nto kuenta iña tú'ūn va'a é kuínti'xe nto. ²⁸ Ná ku u'vī ntó nee iña e ntáde ña'a da ntáde kiní ña ni ntó. Dukuān é kūtuni ña tsi ña kuvi vií ña ni ntó, tsí nakakú Xuva ko ntó. ²⁹ Tsí kaduku ntée nto é ña te da mí tsi é kuínti'xe nto Cristu, tsí e ntó'o ntó dí kuenta iña ña. ³⁰ Tsí dadí ntáde ú ni nto du'xen kuénta iñá tú'ūn va'á san vatā o dé u

kídaā ne, é ĩni nto tsí kuan tsí ó kade ú vevii.

2

Nuu kutū Pablu da táxnūu ña tutú sa'a iña ña kuĩnti'xe i, ña ntoo ñuú Filípu

¹ Tē nuu é ntaā i é naxnuu ka'nu Cristú nima ntó, tē nuu é ntaa i e dóo diní nto tsi ntákuinima ntó, tē nuu é ntaā i e ntaíka nto ni Ēspírítū Sántu, tē nuu é ntaā i e ntántunta'ví ini nto ne, ² vií nto vata koo é nākunuu díní kue'én nimá ko. Uun tsi kadā kuení nto. Uun tsi kuĩnima ntó vata kaa uun tsi nima ntó, uun tsi diki nto. ³ Ñá tē nee iñá vií nto iña mii nto, e dóo ka'nu ña'a ncho vií nto, ntá tsi vií nto vata kaa i'xá lu'nti, vata kaa te dií ka ka'nu ña ngui san é ña'nto. ⁴ Ñá te da mii iña nto koto nto, ntá tsi iña ta'an ntó di.

⁵ Dadii tsi kadā kuení nto vatā o dé kuení Jesucristu. ⁶ Dīvi ña né, kuān té Xuva ko ña, ntá tsi ña ni itsú'un ña é xtuví mii ña é ntoo dadii ña ni Xuva kō, ⁷ tsi xtúvī mii nti'xe ña iña ñá ne, kúvi ña ña kade tsiñu da káku ña vata kaa ña'a. ⁸ Dā kúvi ña ña'a ne, dií dií ka ntulú'nti ña, tsí dé ntaa ña un tsi da nté xi'i ñá, kuān te ntíkā krusi kán xi'i ña. ⁹ Dukuān ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña. Xé'e ña ña uun dīvi é dií ka ka'nu é un ntíí ntíí dīví ña'a. ¹⁰ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo e dukún kán, ña ntoo ñuxiví san di, ni ña ntoo má ñu'u kán ne, dá tekū ñá dīví Jesuú ne, nākunchiti ntāa ña. ¹¹ Un ntíí ntíí ñá ka'an ña kídaā tsi Tó'o nti'xe ña Jesuú ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Ña kuĩnti'xe i ne, vata kaa ñu'u é ka'xi ñuxiví san

¹² Dukuān ne, tá'ān kó e dóo kakuinimá ko, vata tsí o dé ntaa nto di'na ne, kuan tsí koo vií nto vevii. Ñá te da mii tsí dá tūví u ni ntó, tsí dií dií ka dá xoxó u. Tsí da xe é nakáku nto ne, kada tsiñu nto ni Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ña. ¹³ Tsí Xuva ko kade tsiñu ña ni ntó ne, ña'nto ña xntii ña ntó é vií ntó nuu i é vā'a é ntio ña.

¹⁴ Ñá ku tsí'i kuétsi nto ña'a. Ñá ku dutsi kuiní ntó ni tā'an nto, ¹⁵ vata koo é ña koo kuétsi ntó, vata koo é ña kadā kuení nto nuu i é kīni kaa. Vií nto vata kaa i'xá Xuva kō, i'xá e dóo va'á kue'en, mé'ñū ña'a, ñá iō kuétsi

i, ña ntáde é kīni kaa. Dīvi ntó ne, vata ntaa ñu'u ntáa nto é ntánaxi'í nuu nto, ¹⁶ tsi ntánañē'e nto ña'a tú'un e dóo va'a é nākáku o. Dukuān ne, dá kī'xi xtuku Cristú ne, dóo diní ko tsi ña ká'an ña tsi é ntaā i é itúvi ú dé tsiñu ú ñuxiví sa. ¹⁷ Kuān té nakunáa ú ntuvi iñá ko kuenta iña ntó ne, te kué'é nto nima ntó nta'a Xuva kō ne, ñá tē nté kaa diní ko. Dōo diní ko dá ntoo díní nto. ¹⁸ É ntio kó ne, dadii kuntōo díní ntó ni ko.

Timoteu ni Eprafódito

¹⁹ Tē Tó'o ko Jesuu ntio ña ne, taxnūu ú Timoteu é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é na kūtuní ko nté o de nto. Dukuan nākunūu díní nimá ko. ²⁰ Xôxó tukú ña'a vata kaa Timoteu san e dóo kadē kuení ña te vā'á o ini nto. ²¹ Tuku ña'a ne, iña mí ña ntáde kuení ña, ñá te iña Jesucristu. ²² Ntá tsi ini nto tsi dóo va'á Timoteu. De tsiñu ña ni ko é káka'an ntódo u tú'un va'á san vatā ó kade tsiñu i'xá ni uva i. ²³ Ura tsí i tē kūtuní ko nté koo kuví kó ne, taxnūu ú ña. ²⁴ Á te tā'xi Tó'o ko tē ña na'á ka dá kī'in mii ú di, kuiní ko.

²⁵ Ntá tsi nii dukuan nataxnūu ú Eprafodito, ña'nto ña kō é dadii dé tsiñu ú ni ña, dadii dé u du'xen ni ña, ña'nto ña é vē'xi ña kuenta iña nto é xntii ña ko. ²⁶ Un vá'a tsi kanaka'an ña ntó, un ntíí ntíí nto. Dōo kadē kuení ña tsi téku nto tsí etsin ña. ²⁷ Ētsin nti'xe ña kídaā. Dókō sá ni xī'i ña. Ntá tsi ntuntā'ví ini Xuva ko ña. Ntuntā'ví ini Xuva kō kó di, tsí dií dií ka kúnta'xa ini ko tē di ni xī'i ña. ²⁸ Dōo diní ko é taxnūu ú ña ve, vata koo é nakunūu díní nima ntó tē ini xtuku nto ña. Ñá kutsu'un ká u xoo ñá'a xntii ña ntó. ²⁹ Dodiní nto kī'i nto ña vata kaa doméni e tá'xi Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ña'a, ña vata ntáa ña sá'a. ³⁰ Dókō sá ni xī'i ña dá kade tsiñu ña iñá Cristu. Ñá ni dē kuení ña te kuví ñá da xntii ña kó kuenta iña nto.

3

Nee é dií ka nuu á'vi

¹ Ení ko, kúntoo díní ntó ni Xuva kō. Ñá kakudu'xēn kó te dóo kī'in itō ka'an u ni nto sá'a, tsí kantio é ká'an u ni ntó. ² Kuenta tsí vií nto ña kīni ntáa, ña vata ntáa tīnā diin, ña é ntaé'nte kúñū é ixi i vata koo é nākáku ña. ³ Tsí xo'ō ne, i'xá Xuva nti'xe ko kúvi o,

tsi ntánuu iní ko Xuva ko kanī nima ko. Dōo diní nuu nima ko kuenta iña Jesúcristu. Tsí ña kúvi nakákú mii ō kúñu kō. ⁴ Tē dí kúvi vii o nakákú mii ō kúñu kō ne, xu'u é díí díí ka kúvi vií u. ⁵ Tsí dā kúvi una ntúvī da káku ú ne, ē'nté ña kúñu é íxí ko vatā ó de ña Israee. Tatá ko ne, ña Israee. Uvā kó ne, i'xá Benjamiin. Da mii kuē'en tsí ña hebreu u. Ntikín u lei vatā o ntáka'an ñá fariseu. ⁶ Ñá tē nté kaa ncho ka'ni u ña kuinti'xe i Cristu kidaā. Un vá'a tsi dé ntaa ú lei san di. ⁷ Ntá tsi nee iña é inuu á'vi iñá ko kidaā ne, ña nuu á'vi ka iñá ko, tsi é nī'í ko Cristu. ⁸ Ñá tē nee ka iña mii ko é nuu á'vi i, kuini ko, tsí díí díí ka nuu á'vi é iní u Jesucristu, dívi Tó'o ko. Kuenta iña ñá nakuíta ú un ntíí ntíí iñá ko. Vata kaa ñé'e kaa, kuini ko. Ñá kade ká u kuenta, tsi é nī'í ko Cristu. ⁹ É kudadíi ú nī Cristu, ntá tsi ñá te da xe é kade ntaa ú lei san, tsí da xe é kākuinti'xe kó Xuva kō né, dukuān é nī'í ko é vā'a nta'a ña. ¹⁰ Dōo ntio kó kiní vā'a u Cristu, é kūtuní ko nté kaa ntii iní ña é kúvi ntoto xtuku ña. Ntio ko é ntó'o kó vatā o ntó'o ña, kuān te na kuví u vatā o xi'í ñá, ¹¹ vata koo é, te kúvi ne, ntoto xtuku ú di te ntóto ña xi'í san.

Vii ō vata koo é xēe o mí'í e ntée na'a i

¹² Vata ntūntaa va'a u; vata vií u é vā'a. Da ve un sīin kade u é vā'a. Ntá tsi ki'ín ka ú un tsi da nte koo é kúvi vií u é vā'a é ntio Jesucristu. ¹³ Ení ko, vata nī'í ko é kaka'án u. Ntá tsi uun tsi nuu i é kade u: ñá kadē kuení ka ko nee e xtúvī u atá ko. Kaxío ntii u vata koo é nī'í ko é tūvī nuú ko. ¹⁴ Un tsi da nte koo é nī'í ko doméni e tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, tsi kudadíi ú ni Jesúcristu.

¹⁵ Kuan koo kadā kuení ko, ūn ntíí ntíí o é ntūntaa o. Te tukū ó ntáde kuení nto ne, ta'xi Xuva kō é kūtuni nto. ¹⁶ Ntá tsi na káda ntaa o é iní o.

¹⁷ Ení ko, ntada náa nto vatā ó kade u. Koto nto xoo ñá'a é kade ña vatā ó de u. ¹⁸ Tsi dōo iō ñá'a e ntáde ña vata kaa tē ña ntío kue'en ña Cristu é xi'í ña ntiká krusi kan kuénta iña ko. Ki'in ito kuān ó kaka'án u ni ntō ne, kaeku ú dá kaka'án u ni ntō. ¹⁹ Kūnaá ña te kuví ña. Dívi nima é ñá vā'a kúvi xuva ña. Ña ntákuka'an nuu ña da ntáde ña

é kīni kaa. Da mii tsí e ntáde kuení ña iña é iō ñuxiví san. ²⁰ Ntá tsi xo'ō ne, e dúkūn kán ñuú kō. I'a tsi ntantétu ō tsi nté ikan vē'xi uun ña'a, ña é nakáku ko, dívi ñá é nani ña Jesúcrístú, dívi Xuva kō. ²¹ Tē naínu ña ne, nakuido ña kúñu kō é kīni kaa sán ne, dá nadāma ña vata tsi kaa kúñu mii ñá, tsi dōo iō ntii ña é kúvi vií ña é un ntí'í.

4

Kūntoo dīnī ntó nī Tó'o kō

¹ Dukuān né, ení ko e dōo kakuinimá ko, e dōo ncho kiní u nto, dívi ntō e dōo diní ko, dívi ntō e kúvi nto doméni é nī'í ko, ñá ku tee dā'na nto é kuinti'xe nto Xuva kō.

² Kaikán u Evodia ni Síntique é vií ñá da xe'e na ntūvá'a ña ni tā'an ña. Ña nāá ka ña, tsí uun tsi kadā kuení ña iña Xuva ko. ³ Dívi ntō dí, é dādíi dé tsiñu ú ni ntō ne, vií nto da xe'e, xntii nto ntuvi ñá dí'í san. Dadíi tsí dé tsiñu ú ni ña kuénta iña tú'un va'a san, ni Clémenté di, ni ūn ntíí ntíí ña dé tsiñu nī kó, ña é uve na'a dívi í mí'í xntée na'a Xúva ko dívi un ntíí ntíí ña'a, ña kuinti'xe i.

⁴ Níi kuē'en tsí ntuvi kūntoo dīnī nto, tsí uun tsi Xuva kō. Kaka'an xtúku ú ni ntō tsí kūtōo dīnī nto. ⁵ Vií nto vata koo é na kūtuni ñá'a tsí iō nima va'a nto. Dókō sa naínú Tó'o kō.

⁶ Ñá tē nee iñá kutsu'un ntō. Kákan nto nta'a Xuva ko da nee ka é kátaan núu nto. Ka'an ntá'vī ntó ne, nakué'e nto ña sintiá'vi di. ⁷ Dukuān ne, tá'xi Xuva kō é kūntoo vā'a nto. Ntē ñá iní ō é kuān nte vā'a koo kúntoo ō, tsí mii tsi Xuva kō é kúvi vií ña ta'xi ña é kūntoo vā'a nima ntó ne, ña kúvī é nté dúkuan kadā kuení nto, tsí e ntúdadii nto ni Jesúcristu.

Kadā kuení nto nee iña é vā'a

⁸ Ení ko, sá'a kadā kuení nto ve: nee iña é nuu é ntaā í, nee iña é kúvi kuiko ñu'u ō, nee iña é vā'a, nee iña é ña tuví é kīni kaa, nee iñá é kuinima ko, nee iña é kaka'an ñá'a e dōo va'a, da nee ka é iō e dōo va'a. Da nee ka é kúvi ka'an o tsi dōo va'a ne, dívi kadā kuení nto.

⁹ É un ntí'í é nakuā'a ú nto, é kaka'án u é vií nto, é tēkú nto é kaka'án u, é iní nto é dé u ne, kuān koo vií nto. Kidāá né, Xuva ko kūnuu mé'ñu ña nto. Dívi ña tá'xi ña é kūntoo vā'a ō.

Dómēni é xe'é ña ñuú Filipu iñá Pablu

¹⁰ Dōo diní ko tsí tá'xi Xuva kō é naka'an xtūku nto kó vevii. Nā kakā'an u é kunáa inī ntó ko, ntá tsi ña ni ní'i nto nté koo xntii ntō ko. ¹¹ Nā te kātsi'i kuétsi ú te io é kātaan nuú ko. É kūtú've ko é kutūvi dīnī u da nēé ka é ió iñá ko. ¹² Iní u nté koo kutūví u dá ña tuví nee iñá é ió iñá ko. Iní u nté koo kutūví u dá io iñá ko. É kūtú've kó é kutūvi dīnī u da mí'i ká tuví u, nté koo kutūví u da dōo io é kā'xí u, nté koo kutūví u dá kakākin ko, nté koo kutūví u da dōo io iñá ko, nté koo kutūví u dá ña tuví nee iñá é ió iñá ko. ¹³ É kūvi vií u é un ntí'i, tsí Cristu kaxntíi ñā ko. ¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi ntō, tsi dōo vá'a o dé nto e xntíi ntō ko dá kantō'o ko.

¹⁵ Dīvi ntō ña ñuú Filipú ne, ini nto tsi dá kakā'an ntódo di'na u tú'un va'á san, da ntáka ú ñuú Macedoniá ne, ña túvi tūku xúkūn mí'i xntii ñā kó vata o xntíi ntō ko. ¹⁶ Kuān te dá itúvi ú ñuú Tesalonicá ne, ñā te ūun ito tsi táxnūu nto é ntio ko. ¹⁷ Nā te kantukū ú domēni, ntá tsi dōo diní ko tsí kutuní Xúva kō tsí kade nto e dōo va'a. ¹⁸ É io ntí'i é kántio kó ve ne, katantée. Nā tē neé ka kataan núu kó, tsi e kixni'i Eprafōdito domēni e táxnūu nto iñá ko. Dómēni san ne, vata kaa kūtū e dōo vá'a ñē'e iñá Xuva kó ne, dōo diní ña é kuān o dé nto nī ko. ¹⁹ Xuva kō ne, ta'xi ña é un ntí'i é ntátaan núu nto, tsi dōo io iñá ña e dukún kán. Tsi é un ntí'i ió iñá Jesúcristu. ²⁰ Nanu'ū ó ini ko Xuva ko ntii dañu ntūvi, tsí dīvi ñā e dōo va'á ña. Kuan tsi koo na kōo.

Tū'un e ntí'i tutú san

²¹ Ká'an ntō ntiusi ní un ntíi ntíi ña'a, ña e ntúntoo nima i é ntoo ña nī Cristu. Ení nto, ña ntoo i'a ne, taxnūu ñā ntiusi ntó di. ²² Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo i'a, ña ntáduku ntée Xuva kō né, taxnūu ñā ntiusi nto. Díi díi ka kaka'an ñā ntoo nú vi'i ña tsiñu i, ñā naní Cesa.

²³ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntíi ntíi nto. Kuan tsí koo é kā'an u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Colosa

Taxnūu Pablu tutú iña ñá ntoo ñuú Colosa

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u, tsí kuan ō ntío Xuva kō. Ntuví nti ení ko Timoteú ne, ² taxnūu ntí tutú sá'á iña ña ntákuinti'xe i Xuva ko nī Cristu, ñá ntoo ñuú Colosa. Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntâ'ví Pablu iña ña ntákuinti'xe i san

³ Utén uten da ntáka'an ntâ'ví nti ne, ntánaku'é nti sintiá'vi kuenta iña nto nta'a Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. ⁴ Tékú nti tsi dóo ntákuinti'xe nto Jesucristu, tsi dóo ntákuinima nto un ntí nti ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. ⁵ Ini nto tsi ntántétu nto é nī'i nto é ñū'u vá'a iña nto e dukún kán. É kūtuni nto iña i sá'a da téku nto tú'un va'á san, tú'un é nuu é ntaā i nté koo nakáku o. ⁶ Tū'un san e téku nto ne, ñá te da ñi ña'a ntákuinti'xe ña da mí'i ká ñuxiví san, vatā o dé nto da téku nto tú'un e dóo kakuinima Xúva ko kō né, kūtuni nto tsí ñi nti tū'un é nuu é ntaā i. ⁷ Sá'á é kūtú've nto dá ká'an Éprafa, ña e dóo ntio ko, ña e dé tsiñu nī'i nti. Ini nto tsí ña kaxtuví mii ña é nakuā'a ña nto iña Cristu. ⁸ Ñi ña é kantaa ña nī nti tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto vata ō tá'xi Espíritū san é vī o.

⁹ Dukuān ne, váta tee dā'na nti e ntáka'an ntâ'ví nti kuenta iña nto nte ntúvi da téku nti. Ntaikán nti te ta'xi Xuva kō é kūtuni nto nee iña e ntío ña é vīi ntó, te tā'xi ña é kūtú've vá'a nto iña ña. ¹⁰ Ntaikán nti te vīi ntó vatā ó kantio é vīi ña ntákuinti'xe i Tó'o kō sán, te ütén uten vīi nto vatā ó ntio ña. Kidāā ne, kadiá'vi nuu i é vā'a e ntáde nto ne, dií dií ka vá'a kiní nto Xuva kō. ¹¹ E dóo ió Xuva kō é vīi ña é un ntí'í né, na natsu'un ká'xi ña nima ntó vata koo é na kūtíi nto é un ntí'í ne, ña natívi iní nto. ¹² E dóo ka'nu kuini ntó ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsí ntavá'a ña kō vata koo é kúvi nī'i ko iña ña e dukún kán dadíi ni un ntí nti ña ntáduku ntée ña. ¹³ Tsi é

nakáku Xuva ko kō dá ika ō mí'i dóo neé ne, ta'xí ña é kuntoo dadíi o ni I'xá ña, ña e dóo ntio ña. ¹⁴ Tsi nakáku ña kō dá xi'i ña kuenta iña kó ne, dē ka'nu iní ña ni kō kuetsí kō.

Kuntōo vá'a o ni Xuva kō, tsí xi'í Cristu kuénta iña ko

¹⁵ Ña kúvi kīnī o Xuva kō. Dukuān né, taxnūu ña I'xá ña vata koo é kīni o nté kaa ña. Di'na ña tuví ña é un ntí'í é ió. ¹⁶ Kuenta iña Cristu ne, dē kú've Xuva kō é un ntí'í, da neé ka é ió e dukún kán, da neé ka é ió ñuxiví sa, é un ntí'í é kuvi kini o nī é un ntí'í é ña kuvi kiní o. Dē kú've ñá un ntí nti espíritū e ntáde kú've. É un ntí'í de kú've ñá kuenta iña Cristu ne, ni iña ñá di. ¹⁷ Nté di'na tuví Cristu é un ntí'í né, ñi ña kade ña kuenta é un ntí'í. ¹⁸ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata kaa kúñu ña ntáa ña. Ñi ña ne, vata kaa dikí í iña kúñu ña san kaa ña. Tsi dukuān tuví ña dá iña ntu'u ne, di'na ña ntóto ña dá xi'i ñá, vata koo é ñi ña kodo nuu ña é un ntí'í. ¹⁹ Ntio Xuva kō é koo dadíi iña ña ni I'xá ña. ²⁰ Ntio Xuva kō é kuntoo vá'a é un ntí'í é de kú've ña kuenta iña Cristu é xi'i ñá ntiká krusi kan, é un ntí'í, kuān té ñuxiví sa tuví, kuān té e dukún kan tūvi.

²¹ Dí'nā ne, ña ni iní ntó Xuva kō. Ña ni ntío kué'en ntó ña, tsí da mīi e dóo inchú'vi nto ña, tsi dóo kini o dé nto. Ntá tsi e náki'i Xuva ko nto ²² kuenta iña Cristu dá xe'é ña kúñu ña é kuvi ñá ntiká krusi kan. Kuan ō dé ña vata koo é kúvi nto iña mii ña, xoo é ña tuví ka kuétsi i, xoo é ña dentú ka nima i. ²³ Kantio é kúntikín va'á nto e ntákuinti'xe nto. Ñá ku natívi iní nto. Ñá ku xtuví mii nto e ntákuinti'xe nto tú'un va'á san e téku nto. Tú'un sa'á ne, ntáka'an ntódo ña'a dá kaní ñuxiví san. Xu'u é Pablú u ne, ñi ña tsíñu kade ú di.

Ntáde tsiñu Pablu ni ña ntákuinti'xe i

²⁴ Dōo diní ko tsí kanto'o kó kuenta iña nto, tsí du'vá ó kanto'o kó vatā o ntó'o Cristu kuénta iña ña ntákuinti'xe i. ²⁵ E tá'xi Xuva kō é káka'an ntódo u, é ká'án u ni nto un ntí nti tú'un iña ña. ²⁶ Tá'xi ña é ká'án u ni ntó tú'un ña é tuví xu'u nte éma tsi, é ña ni tékú ñata kō. Ntá tsi e tá'xi Xuva ko vé é kūtuni ña ntákuinti'xe i ña. ²⁷ Ntio Xuva kō é kūtuni ñá'a, ña é ña te ña Israee, tsí ña

te nté kaa va'á nuu i sá'a é tuvi xu'u. Sá'a é tuvi xu'ú ne, kani tú'un tsí nuu Cristu nima nto. Dukuān ne, ntantétu nto nēe e dóo va'á iña nto nta'a Xuva kō.

²⁸ Ntáka'an ntódo ntí iñá Cristu. Ntaxé'e ntí itsi, ntánakuā'a ntí un ntíí ntíí ña'a vata koo é kūtú'vē vá'a ña'a san iñá Cristu. ²⁹ Dukuān ne, kade tsiñu ú, kaxió ntii ú vatā ó kata'xi Cristu é kūvi vií u.

2

¹ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo kaxio ntii ú kuenta iña nto, kuenta iña ña ntántoo ñuú Ladicea, kuénta iña ña'a, ña é vata kiní nuú ko di. ² Ntio kó te kúí nima ñá, te kudadii ña ni tā'an ña tsi ntákuinima ñá ña. Tsí ni'i ña é vā'a kídaa tē kutú've vá'a ña, te kīni vá'a ña nuu i é tuvi xu'u iña Xuva ko, iñá Cristu. ³ Tsí nta'a ña vé'xi é un ntí'í nuū i é kutú've kō, é un ntí'í nuū i é kūtuni ko. ⁴ Kaka'án u sá'a ni ntō vata koo é ña kuvi kaní ntá'ví ña'a san nto da dóo vá'á ó kaka'an ñá, kuiní nto. ⁵ Kuān té xoxó nti'xe u, ntá tsi ikān tuví nimá ko ni ntō né, dōó diní ko da kūtuni ko tsi dóo vá'á ó de nto, tsi ntákuinti'xe nti'xe nto Cristu.

⁶ Dukuān né, vata ó kuínti'xe nto Tó'o ko Jesucristú ne, kuan tsi koo kuntikín ka ntó ña. ⁷ Kuinti'xe kue'en ntó ña, kutú've vá'a nto nté kui kakuinti'xe nto ña, vata tsi o nakuá'a ú nto ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko ütén uten.

Ntuvia xee é nī'i ko nta'a Cristu

⁸ Koto nto tē ña ku ntíkin nto ña ntaéni nta'ví nto da ntáka'an ña nté ó ntádē kuení ña, da ntáka'an ñá dovéte. Tsí ña te ntántikin ñá Cristu, tsí da ntántikin ñá vata xkoó ini ñá'a. Ntántikin ña tú'un ña ñuxiví sa.

⁹ Tsí vata tsi kaa mii Xuva kō né, kuan tsi kaa Cristú di. ¹⁰ Divi ntō ne, ñá tē nté kaa nuu mé'ñu Xuva ko ntō tsi ntáduku ntée nto Cristu. Tsí divi ña kadē kú've ñá iña un ntíí ntíí ña'a, ña ntádē kú've. ¹¹ Vata tē te'nte kúñu ntō, ntá tsi ña te ña'a ni e'nté ña nto. Vata tē nima nto é tē'nte da nakuíta nto kuétsi ntō da nakáku Cristu nto. ¹² Dā itsi ntute nto ne, vata tē intú'xi dadii nto nī Cristú ne, ntoto xtuku nto ni ñá di, tsi kuínti'xe nto tsi kuvi vií Xuva ko nantoto ña ña rkontuvi dá xi'i ña. ¹³ Di'na ne, vata tē xi'i ntō

kuenta iña kuétsi ntō, kuenta iña i é ña ni e'nté nto kúñu ntō. Ntá tsi tá'xi Xuva ko ntūvi iña nto dadii ni Cristu vé ne, dē ka'nu iní ña ni ntō kuétsi nto. ¹⁴ Nakādí Xuva ko kuenta ko mí ūve na'a tsí ña ni de ntāa ó leí san. Xntēē ñá kuentá san ntiká krusi kan. ¹⁵ Dā xi'í Cristu ntíkā krusí san ne, kūvi dé ña ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña é ña vá'a o ntádē kú've. Nāñē'e Xúva ko kō tsí ña vá'a ña tsikan da kúvi dé ña ni ña ntiká krusi kan.

Nantuku nto nuu i iña Xuva ko

¹⁶ Dukuān ne, ñá ku dā vá'a nto é kā'an ntée ña'a san nto tē neé ntaé'xi nto, o tē nee ntáxi'i nto, o tē nee ntáde nto, o tē ña ntáde nto viko san dá kanakuntéku xoó san ne, ó dá ntuvi é iō dá'na. ¹⁷ É un ntí'í nuū i sá'a ne, vata kaa kudii ntatí nuu i é kī'xi rkontuvi. Ntá tsi nuu i é nuu é ntāa ntí'xe i ne, Cristu. ¹⁸ Ñá ku dā vá'a nto é nākunaa ña kini ntāa san nto, ña e dóo koñu'u kuini i, ña e ntaínuu ini i ánjē san, ña e dóo ntántaa nuu i e kēni ña, ña ntáde na'nu kuenta iña i e ntádē kuení mii ñá. ¹⁹ Ñá tē ntántikin ntí'xe ña Cristu, ña é odo nuu iña ña ntákuinti'xe i san. Tsí Cristú ne, kata'xi ña é un ntí'í é kantio ko, xo'ó é kuvi ó kúñu ña ne, kade ña é koo dadii ó vata koo é kue'nu o vatā ó ntio Xuva kō.

²⁰ Ntō'ó ne, e xí'í nto nī Cristu kuénta iña i é iō ñuxiví sa. ¿Nté kuí ntákiní nuu xtuku nto nuu i tsíkan? ¿Nté kuí ntáde nto vata ó ntáka'an ñá'a ñuxiví sa? Tsi ntáka'an ña: ²¹ “Ñá ku tñn nta'a sá'á tñn nta'a tsikān nto, ñá ku e'xí nto, tsi dóo xií kaa té kuān koo vii o”. Kuan ó ntáka'an ña. ²² Un ntíí ntíí nuu i sá'a ne, kanti'í da ntáde tsiñu ni'i ó. Sá'a né, kūdii dá mii tú'un ña'a san. ²³ Nuu é ntaā i tsi dóo va'á, kuini ko, tsi vata tē ntántikin ña nchu'ún va'á, vata tē dóo ntaíko ñu'u ñá, vata te ña ntáde kuení ña kuenta iña mii ña. Ntá tsi ña kaidiá'vi kue'en tsi sá'a e ntuvá'a nima kiní ntāa kō.

3

¹ Tsí nto'o é ntoto dadii nto nī Cristú ne, nantuku nto nēe nuu i é kāduku ntée e dukún kán mí tuví Cristu díñi kua'a Xuva kō. ² Kadā kuení nto iña i é tuví e dukún kán; ñá ku dē kuení nto iña i é iō ñuxiví sa. ³ Tsi é xi'í ntó nī Cristú ne, é iō va'á ntuvi iña nto nta'a

Xúva kō. ⁴ Tsí mii Cristu san kúvi ña ntūvi iña ko. Tē ntii dítō ñá ne, dadii tsi ntii dítō ntó ni ñá é kãxi'i nuu ka'nu ña.

Ntuvi ata iña kó ni ntuvi xéé iña ko

⁵ Nakuítá kue'en nto da neé ka e ñu'u dukuñ nima nto é kãduku ntée ñuxiví sa. Ná ku kīdi ñi'i nto ñádī'i tē ñá tē ñádī'i mii nto. Ná vii nto é kīni kaa. Ná vii ntó nuu i é ña vá'a, nté nuu i é kadā kuení mii ntō é kaikan nima kīni kaa nto. Ná ku kūne'u iní nto ni tā'an nto, tsí vata te kanuu iní nto tuku xuva nto te kuñ koo vii nto. ⁶ Ña é kuñ ó ntáde sán ne, ní'i kuē'en ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsí ña te ntákuinti'xe ña ña. ⁷ Kuñ o dé nto ntuvi di'na di. ⁸ Ntá tsi vevii ne, nté uun ito nté uun ntuvi ká ña kú de nto nuu i sá'a: é kúdiin nto, é ña ntio kuē'en ntó ta'an nto, é vii nto é kīni kaa, é kã'an kīni nto iña ta'an nto, é kã'an nto nuu i é ña vá'a. ⁹ Ná ka'an ntó dovete ni tā'an nto, tsi é nakuíta nto nima kīni kaa nto ni un ntī'i nūu i é edé nto kídaā ne, ¹⁰ e ní'i nto nīma xéé nto ve. Xuva kō ne, utén uten kantavá'a ña nima ko da nté ntuvá'a vata kaa mii ñá, da nté kuñi va'a kó ña. ¹¹ Ñá té iní tē ña Israeé o, o te tuku ña'a o. Ñá té iní te tē'nte kúñu ko, o tē ña'a. Ñá té iní tē ña tuku ñuú o, kuñ té ña tú've ko, kuñ te ntaíka o má tsiñu ne, kuñ te ntaíka xaa o, tsí Cristu é kañnuu á'vi ña iña ko un ntīi ntīi ó ne, nuu mé'ñu ña ko un ntīi ntīi o.

¹² Dóo ntio Xuva ko ntō né, nãxnúu ña nto vata koo é ntūvi nto iña ña. Dukuñ ne, vii nto vatā ó ntio ña: ntuntá'vi iní nto ta'an nto; vii nto é vā'á ni ñá; ñá vii ka'nu nto; na kūtíi nima ntó ni ñá'a san; na kūtíi nto kuntétu nto nee é ntio nto. ¹³ Na kūtíi nto ni tā'an nto ne, kada ka'nu iní nto ni ña te ió nuu i. Vata o dé ka'nu iní Cristu ni ntó ne, kuan kōo kada ka'nu iní nto ni tā'an nto. ¹⁴ Díi ka vá'á ó ne, kuinima ntó ta'an nto, tsí da ntákuinima kó ta'an ko ne, uun tsi ntúvi o ni ñá. ¹⁵ Xuva ko na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto ne, nañē'e ñá nto nté koo vii nto, tsí divi tsiñu e kána ña nto é uun tsi ña'a kúvi nto. Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō.

¹⁶ Nguentúvi tsi na kunūu tú'un Cristú san nima nto. Nakuá'a nto ta'an nto ne, kué'e nto ña itsi. Kata nto

iña Xuva ko. Kata nto tsi dóo ka'nu ña. Kata nto nté o dé ña ni ntō. ¹⁷ Da neé ka é vii ntó, é kã'an ntó ne, kuñ koo vii nto kuenta iña Cristú ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña Tó'o kō.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

¹⁸ Ntō'ó ne, ñadī'i, kuinti'xe nto xii nto, tsí kuñ ó ntio Tó'o kō é vii ña ntákuinti'xe i san. ¹⁹ Ntō'ó ne, ñatīi, kuinima ntó ñadī'i nto. Ná ku kudīin ntó ni ñá.

²⁰ I'xá, na kuñti'xe nto é un ntī'i e ntáka'an úva nto ni di'i ntō. Sá'a é ntio Xuva kō é vii o. ²¹ Ntō'ó ne, uva i'xá, ña kú de nto é na kúdiin i'xá nto vata koo é na kī'xi iní i é vii i é ntio nto.

²² Ntō'ó, ña ntáde tsiñu, kada ntaa nto é un ntī'i e ntáka'an tó'o ntō, ña ntoo ñuxiví sa, ñá te da mii tsí dá kaito ñá, tsí kanñ nima ntó, tsi ntákuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Da neé ka nee é vii ntó ne, kanñ nima ntó vii nto, vata te iña Tó'o ko káde nto, ñá te iña ña'a. ²⁴ Iní ntó tsi tá'xi Xuva ko nto iña ñá doméni, tsí kade tsiñu nto iña Cristu, divi ñá e Tó'o ntī'xe ko ñá. ²⁵ Xoó ña'a é káde ña é kīni kaa ne, ní'i ñá é kīni kaa, tsí ña káde Xuva ko kuēnta te ka'nu ñá'a ña, o tē ña ka'nu ñá'a ña.

4

¹ Ntō'o e tó'o tsiñu kúvi nto ne, vii nto é vā'á ni ña ntáde tsiñu iña nto. Naka'an ntō tsí ió Tó'o ntō, ña é kadé kú've iña nto e dukún kã.

² Ná tee dā'na nto é kã'an ntá'vi nto. Ná kú xkukídi naá nto, ntá tsi nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³ Ka'an ntá'vi ntó iña ntī di te ta'xi Xuva ko te kúvi ka'an ntódo ntī tú'un va'á san iña ñá, te kúvi ka'an ntī nuu i é tuvi xu'u iña Cristu, tsí kuenta iña tú'un san é nuu kutū u. ⁴ Ka'an ntá'vi ntó te kúvi ka'an va'á u vata koo é tēku va'á ña'a san.

⁵ Koto nto é vii nto é vā'á ni ñá'a, ña ntákuinti'xe i san. Koo ntii nto kada tsiñu nto vevii é ió ka ntuvi. ⁶ Ka'an vá'a nto ni ñá'a san vata koo é nã xkúntee iní ña é kīni ña. Kutú've nto nté koo nantiko koō ntó ni ñá'á nee é ntio ña kutuni ña.

I'a ntī'i tutú san

⁷ Ení ko Tiquicu, ña e dóo ntio kó ne, un vá'a tsi xntíi ñá ko. Dadii tsi ntáde tsiñu ntī ni ña iña Tó'o kō. Kuni'i ña tú'un iña ko ve. ⁸ Tsi táxnūu ú ña

vata koo é kā'an ñá ni ntō nté o de ntí, vata koo é na nāku'ún ka'nu nima nto. ⁹ Ntini'i ña Onēsimu, ña e dóo ntio ko, ña e dóo ini dé ntaa, ña e dīvi ña é kāduku ntée ña nto. Ntaa ña ni ntō é un ntí'í é kākuví i'a.

¹⁰ Aristarcu, ña é ñu'u kutū ntí ni ī né, taxnūu ña ntiusi nto. Marcú di, ení Bernabee. É kaka'án u ni nto kuēnta iña ña. Te kī'in ña kikoto ní'ni ña ntō ne, vá'a kōo vií nto ni ñā. ¹¹ Jesuú, ña é nanī Justó di ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Da mii ña sá'a é un ntí'í ntí ña Israee, ña ntákuinti'xe i san, dé tsiñu ntí ni ña iña Xuva ko. Dōo náxnuu ka'nu ña nimá ko. ¹² Eprafa, ñá ñuú nto, ña é kade tsiñu iñá Cristú ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Utén utén kaka'an ntá'ví ña iña nto é kuntikin xntó Xuva kō, é kanī nima ntó vií nto é ntio Xuva kō. ¹³ Xu'ú ka'an ntaa ú tsi dóo kadē kuení Eprafá san kuenta iña nto, ña ntoo ñuú Ladicea ni ñá ntoo ñuú Hierapolí di. ¹⁴ Luca, ña medíkū e dóo ntio kó ne, taxnūu ña ntiusi nto, ní Demá di.

¹⁵ Ká'an ntō ntiusi ní ña ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Ladicea. Ká'an ntō ntiusi ní Nifá, nī ña ntákuinti'xe i sán di, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán. ¹⁶ Tē kúvi nakuā'a nto tutú sa'á ne, taxnūu nto ñuú Ladicea, na nakuā'a ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ikān, di. Nakuā'a nto tuṭu e táxnūu ú iña ñá di. ¹⁷ Ká'an nto ni Arquipú te na kōto ñá te káda ntaa ña tsiñu é tēé tsiñu Xuva ko ñā.

¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mii kó kaka'u u é taxnūu ú ntiusi ntó di. Naka'án ká nto tsí nuu kutū u. Kūnuu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntō.

tú'un e ntáka'an ñá'a, tsí ñi'vi ntí'xe tú'un Xuva kō né, ñi'vi tsi tú'un é káde tsiñu nima ntó, ñi'vi ntó e ntákuinti'xe nto Xuva kō. ¹⁴ Tsí ñi'vi nto, tā'an, e ntánto'o nto vatā ó ntánto'o ña ñuú Judea, ña kuinti'xe i Jesucristu. Tsí kuān ó ntánanto'o ña ñuú nto nto vatā o dé ña Israee ni ñá ñuú ña, ña kuinti'xe i Tó'o ko Jēsuu. ¹⁵ Ña Israee ñá tsikán ne, ē'ni ña Tó'o ko Jēsuu ni ñá ntáka'an náa Xuva ko. Nakúnu ñá ntí di. Ña ntáde ña é ntio Xuva kō; da mii kuē'en tsi e ntánāa núu ña ni ūn ntí ntí ñá'a. ¹⁶ Ná ntio ña é kā'an ntí nī ña tuku ñuu vata koo é nakáku ña di. Díi díi ka kue'e kuétsi ña kuēnta iña núu i sá'a. Ntá tsi nī'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsi dóo kudiin Xuva ko é kuān ó de ña.

Ncho ki'in xtúku Pablu ñuú Tesalónica

¹⁷ É kūtítin ntuvi e tsóo mii ntí nto, ta'an, ntá tsi dóo ntánaka'an ntí nto. Dóo ntio ntí kiní xtuku ntí nto. Ncho kíkoto ní'ni ntí nto. ¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, ki'in itó ncho ki'in u, ntá tsi edí nuu tó'o e ña vá'a san itsi é kī'in ntí. ¹⁹ ¿Nee iñá ntu é ntantétu ntí ve? ¿Nee iñá ntu é nākunuu dīnī nimá ntí? ¿Nee ntu doméni é vá'a ní'í ntí? Ntó'o kúvi nto iñá ntí é kuntoo dadīi o nta'a Tó'o ko Jēsuu te naínu ña. ²⁰ Tsí ñi'vi ntó e dóo ka'nu kuiní ntí kuenta iña nto. Dóo diní ntí kuenta iña nto.

3

¹ Dukuān né, dā ña ni kutíi ká ntí ne, dē kuení ntí te vá'a o te kuntoo mii ntí ñuú Atená ne, ² taxnúu ntí ta'an ko Timóteu e kíkoto ní'ni ña nto. Tsí ñi'vi ña ne, kade tsiñu dadīi ntí ni ña iña Xuva ko dá káka'an ntódo ntí tú'un va'a é nakáku Cristu ko. ñi'vi ña nañē'e ñá nto é nakíi nima nto é ñi'vī kue'en ini nto kuinti'xe nto Xuva kō, ³ vata koo é nté uun nto ña natívi ini nto é kuinti'xe nto da xe é kuān ó ntánto'o nto. Tsí ini nto tsí da mii é kuan koo nto'o kō. ⁴ Ini nto tsí dá ntoo ntí ni ntó ne, ntáka'an ntí ni ntó tsí kuan koo nto'o kō tsi ntákuinti'xe ko Jēsuu. É ini nto tsí kuān o kúvi ntí'xe. ⁵ Dukuān né, dā ña ni kutíi ká u ne, taxnúu ú ña vata koo é kutuní ko te ntákuinti'xe dukuan ntó, o tē da ntántikin ntó tó'o e ña vá'a san é nañē'e nto tuku nuu i, tsí tē ñá'a ne, é nta'a i é de tsiñu

ntí. ⁶ Ntá tsi dā náxee xtúku Timoteu é ñe'e ñá mí ntoo ntó ne, dóo vá'a tú'un ní'í ña da náxee ña. Kaka'an ñá tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō ne, ntákuinima tá'an nto di. Kaka'an ñá tsi nguentúvi ntánaka'an ntó ntí, e dóo ntio nto ntí, e dóo ntio nto é nākiní ta'an o vatā ó ntio ntí di. ⁷ Dukuān né, ta'an, kuān te dóo titín nuu i taan núu ntí, ntá tsi dóo ka'nu kuiní ntí tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō. ⁸ Dā téku ntí tsi ntoo ntíi nto ni Xuva kō né, vata te ntuvi xēe é ní'í ntí. ⁹ Ná ini nto nté kaa sintiá'vi é nakué'e ntí nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi ñá tē nté kaa diní ntoo ntí nuu Xuva ko kuēnta iña nto. ¹⁰ Nīi kué'en ini ntí ntáka'an ntá'ví ntí nté ntívi nté níñu te ta'xi Xuva kō é nākiní xtuku ntí nto vata koo é nakuā'a ká ntí nto nēe é kākunaá ka é kuinti'xe vá'a nto Xuva kō.

¹¹ Ntio ntí é ta'xi mii Xuva ko ni Tó'o ko Jēsuu itsi vata koo é kúvi naxee túku ntí mí ntoo nto. ¹² Na ta'xi Xuva kō é díi díi ka kuinima ntó ta'an nto, ni ūn ntíi ntíi ñá'a, vatā ó kuinimá ntí nto, ¹³ vata koo é na naku'ún ka'xi nto, vata koo é ña koo nté uun nuu i é kuétsi nto nta'a Xuva ko tē nainu Tó'o ko Jēsuu ni ūn ntíi ntíi ñá'a, ña ntáduku ntée ña. Kuan koo na kōo.

4

Nté koo vii o é ntio Xuva kō

¹ Vi'a ve ne, ta'xi ntí nto itsi sá'a, tā'an. Kákān ntí nto kuenta iña Tó'o ko Jēsuu é vii ntó vatā o nañē'é ntí nto nté koo vii nto é ntio Xuva kō. Kuān o ntáde ntí'xe nto, ntá tsi díi díi ka vii nto ve.

² Tsí ini nto tú'un é tá'xi ntí nto vatā o taxnúu Tó'o ko Jēsuu. ³ Tsí ntio Xuva kō é vii ntó da mii kuē'en tsi é vá'a. Ná ntio ña é vii nto é kini kaa ni ñadīí san. ⁴ Kutú've nto, é un é un nto, nté koo vii nto ni ñadīí míi ntó vata koo é vii nto é ntio Xuva kō, vata koo é na kuiko ñu'u ñá'a san nto. ⁵ Ná ku dē kuení nto é kini kaa ni tuku ñadīí san, vatā o ntáde tuku ñá'a, ña e ñá ini Xuva kō. ⁶ Kuenta iña i sá'a ne, ña vá'a o tē kaní nta'ví ta'an o. Tsí Xuva ko kué'é ña é ntó'o un ntíi ntíi ñá'a, ña iō kuetsi i san, vata o ká'an ntí ni ntó. ⁷ Tsí ña te ni kana Xuva ko kō é vii o é kini kaa, tsi é vii o é vá'a. ⁸ Xoo é ña káde i kuenta tú'un sa'a ne, ñá te tú'un

ña'a kanakuita ña, tsi tú'un mii Xuva kō, ña kata'xi Espiritū Sántū é kunū ña nima ko.

⁹ Ñá kantio nto é kā'án ka ú ni nto kuēnta iña i é kuinima tá'an kō, tsí mii Xuva ko kanakuā'a ña nto é kuinima ntó ta'an nto. ¹⁰ Tsí ñá ña nto ne, ntákuinima ntí'xe nto un ntí' ntí' ta'an nto, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Macedonia. Sá'a tsí é kā'án nti ni nto; Tē dií dií ka kuinima tá'an nto. ¹¹ Koo ntii ntō é diin diin tsi kuntōo nto. Vii nto kuenta iña mii nto. Nta'a mii nto kada tsiñu ni'i nto, vatā ó kaka'án nti ni ntō, ¹² vata koo e dóo va'á koo ka'an ñá'a san iña nto, ña é vāta kuínti'xe i san, vata koo é ña te neé taan núu nto.

Tē nainu xtúku Tó'o kō

¹³ Ntá tsi ntio nti é kūtuni nto nté koo kuvi ña é xi'í san, vata koo é ña kunta'xa iní nto vatā ó de ña'a, ña é ña tuví nee kantétu. ¹⁴ Tsí ntákuínti'xe kō tsí xi'í Jesuú ne, da ntóto xtúku ña ne, kuan tsí koo nainu ni'i Xuva ko ña xi'í san di, ña e kuínti'xe i ña.

¹⁵ Ta'xi Xuva kō é kā'án nti sá'a ni ntō: Tsí ñá ña o é ntántoo ká o ñuxiví sa da nté nainu xtúku Tó'o kō ne, ña te xó'o é di'na o kīni o ña, tsí di'na ña xi'í san. ¹⁶ Tsí mii Tó'o kō nainu ñá ñu'u a é nakana ña kō. Un ntii tsi kā'an ánje, ña odo núu iña Xuva kó ne, kueku trunpeta Xuva ko te e xée úra i é ntaa o ni ña. Kidáa ne, ña kuínti'xe i, ña xi'í san ne, di'na ña ntoto ña ne, ¹⁷ xo'o é ntántoo ká o ñuxiví sa ne, kí'in dadii o ni ña mē'ñú vikó san ne, ikan nani'i ta'an ko Xuva kō e dukún kan. Kidáa né, kuntoo dadii o ni ña ntii dañu ntúvi. ¹⁸ Dukuān ne, ká'an nto ni tā'an nto tú'un sa'á, naka'nu nto iní ta'an nto xé un xé un nto.

5

¹ Ntá tsi ñá kantio é kā'án nti ni ntō neé urá o nēe ntúvi te nainu Tó'o kō, ² tsí iní nto tsí dā xée ntuvi é nainu xtúku ña ne, da nēe iní kó nainu ña, vata kaa ña du'u, ña vé'xi niñú a. ³ Ura tsí i da ntáka'an ñá'a e dóo vá'a o ntoo ña, diin diin tsi iñi ne, ntá tsi da nēe iní ñá kuvi dóxo, vatā ó kuvi ñadí'í san dá kaiñi ntu'u kaexnúu i'xi ña é kaku i'xá ña. Ña kúvi nakakú ka ña kúñu ña. ⁴ Ntá tsi ñá ña nto, tá'an, é iní ntó nuu i sá'a ne, ña ntaíka nto mí'í é nēe vata koo é ña da nēe iní ntó té xee

ntúvi tsikan, vatā é ki'xi ña du'u té xee. ⁵ Ntá tsi ñá ña nto, tá'an, é káxi'í nuu ntuvi á ntáa nto; tsí xo'o ne, ñá kadūku ntée o mí'í é nēe; ñá kadūku ntée o núu i é kákuvi niñú a. ⁶ Dukuān ne, ñá kú xkukídi naá o vatā o ntáde tuku ña'a, ña é dotō tsi ntáde, ntá tsi ku'un ku'un tsi iní ko kuntōo o. Na kadā kuení va'á ko nté koo vii o. ⁷ Ña ntákidi ne, niñú a ntákidi ña. Ña ntáde kí'vi ne, niñú a ntáde kí'vi ña. ⁸ Ntá tsi xo'o é ntoo o mí kaxi'í nuu ne, na kadā kuení va'á ko nté koo vii o. Vatā ó kanada'an sntadun kúñu ña é kainúu káa xkintika ña né, kuan koo nada'an o nima ko é kuínti'xe ko Xuva kō ne, kuinima ko ña. Vatā ó kanada'an sntadun san díki ña é kainuu ña ñi ka'xi né, kuan koo nada'an o díki ko é kuntetu o ntúvi é nakakú Xuva ko kō. ⁹ Tsi ñá ni nāxnúu Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é ntó'o ko, tsí vata koo é nakakú ñá ko ntá'a Tó'o ko Jesucristu. ¹⁰ Di'vi ña ne, xi'í ña kuēnta iña kó vata koo é kuntōo dadii o ni ña, kuān té kantitō ká o ne, o kuān té e xi'í o tē nainu ña. ¹¹ Dukuān ne, ká'an ká nto ni tā'an ntó te kíi nima ña. Tsí i ntii nto ña na kuínti'xe ñá vatā o ntáde ntí'xe nto.

Itsí e xé'e Pablu iña ña kuínti'xe i

¹² Ká'an ntí ni nto, tá'an, tsí kuiko ñu'u nto ñá'a, ña ntáde tsiñu ni'i nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntáde kú've iña nto kuenta iña Xuva ko, ña ntáta'xi nto itsí. ¹³ Dií dií ka kuiko ñu'u nto ñá; kuinima ntó ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña.

¹⁴ Ká'an ntí ni nto, tá'an, te káda tíi nto ni ña dóo du'xen i é káda tsiñu ne, nāxnuu ka'nu nto iní ña e dóo ixó i san. Tsí i ntii nto ña e dóo vitá o iní i. Ka'nu vii nto nima ntó ni ún ntí' ntí' ña'a.

¹⁵ Ñá ku dē xení nto ni ña'a te kadē xení ña ni ntō. Nantuku nto da nēe ka nuu i é vá'a é vii ntó ni tá'an ntó, ni ún ntí' ntí' ña nguíi sán di.

¹⁶ Nguentúvi kuntōo díní nto. ¹⁷ Ñá ku kúnáa iní nto é kā'an ntá'ví nto. ¹⁸ Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña un ntí' ntí' nuu i, tsi sá'a ntio Xuva kō é vii nto tsi ntákuínti'xe nto Cristu.

¹⁹ Ñá ku e'nté nuu nto tsiñu é káde Espiritū Sántū. ²⁰ Ñá ká'an ntó te ña vá'a o é káka'an ñá'a tē xoó kaka'an í naa Xuva ko. ²¹ Koto nteé va'á ntó un ntí'í é káka'an ñá, nēe é vá'a, nēe

é ña vá'a ne, kuntikin nto é vā'á san.

²² Tsoo mii ntō é un ntí'i nūu i é kīni kaa san ve.

²³ Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vá'a ō né, na ntāvá'a ña nima nto. Na vii ñá kuenta kúñu nto, kanī é tduiña nto. Kidáa ne, ñá kā'an Tó'o ko Jesūcristu té iō kuetsí nto tē naínu xtúku ña. ²⁴ Xuva kō, ña e kána nto ne, kada ntaa ñá vatā ó kaka'an ña.

Ía nantí'í Pablu tútú san

²⁵ Ka'an ntá'vī ntó iñá ntí, ta'an.

²⁶ Ká'an ntō ntiusi ni ún ntí'í ntí'í ña kuíntí'xe i, ña ntoo ikān.

²⁷ Ká'án ntí ni ntō tsí ntio Xuva kō é nakuā'a nto tú'ūn sa'á ni ūn ntí'í ntí'í ña kuíntí'xe i.

²⁸ Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. Sá'a tsī é kā'án ntí ni ntō.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Tesalonica

Taxnũu Pablu ní ta'an ña tutú iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteú ne, taxnũu ntí tutú sá'á iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica, ña ntánuu iní i Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesūcristu. ² Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesūcristú ne, na kũnuu mé'ñu kũnuu dava ña nto. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntoo nto ni ñā.

Dá xntēkú kũ'vé Xuva ko iña ña é iō kuetsí i tē nainú Cristu

³ Utén utén kantio é nāku'é'le ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña ntó, ta'an. Dōo vā'ā o é kuān koo vií ntí, tsí divi ntō ne, dií dií ka ntákuinti'xe nto. Dōo ntákuinima ntó ta'an nto di. ⁴ Mii ntí ne, dōo vā'ā o ntáka'án ntí kuenta iña ntó nĩ ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo tuku ñuu, tsi dōo ka'nu kuínti'xe ntí tsi ntákuínti'xe nto, kuān te dōo ntánto'o nto, kuān te ntáde xení ña'a san ni nto. ⁵ Dá kutūni ñá'a tsi ntákuínti'xe nto ne, kutuni ñá tsi dōo ka'nu Xuva kō. Tsí Xuva kō né, dōo vā'ā ó kadē kú'vé ña. Ká'an ña tsi dōo nuu á'vi nto é kuntōo nto mí kadē kú'vé ña. Dukuān ne, kuenta iña i sá'á e ntánto'o nto.

⁶ Vā'ā koo vií Xuva ko te ũun kuédadii tsi nantō'o ña ña ntánantō'o nto, ⁷ tē tá'xi ña é dadii kuntoo da'na o ni ntō ntuvi dá ntíi dito Tó'o ko Jēsuu e dukún kan, nĩ ánje ñā e dōo iō ntíi ñā. Uun kaxi'í nuu ka'nu ña te vē'xí ña e dukún kán. ⁸ Kué'le ñā é nto'o da xōó ka ña'a, ña é ña ini Xúva kō, ña'a, ña é ña ntáde kuenta tú'ūn va'á iña Tó'o ko Jēsuu. ⁹ Ña tsikán ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. Nā xēe ñá nta'a Xuva kō, tsí xio k'ín ña. Ntē ña kiní ña Xuva kō nté kaa ña, e dōo kaxi'í nuu ka'nu ña, e dōo iō ntíi ñā ¹⁰ ntuvi dá nainu xtúku ña. Ntuvi tsikan dá nainu ña ne, ká'an ũn ntíi ntíi ña'a, ña kuínti'xe i, tsi dōo ka'nu ña. Da kudú'va ña kuínti'xe i san tsi dōo ka'nu ntí'xe ña. Kuan divi ntō dí, tsi kuínti'xe nto tú'ūn e ntáka'án ntí ni nto kuēnta iña ña.

¹¹ Kuenta iña i sá'á ne, ntaikán ntí nta'a Xuva ko te tā'xi ña é kunũu á'vi nto kuenta iña ña e kána ña nto. Ntaikán ntí te xntii ña ntō vata koo é kúvi vií nto é un ntí'i nuu i é vā'a é ká'an ntó tsí vií nto, é un ntí'i é ncho vií nto kuenta iña Xuva ko tsi ntákuinti'xe nto ña. Tsi dōo iō ñá é vií ña. ¹² Kidáa ne, ká'an ñā'a tsi dōo ka'nu Tó'o ko Jesūcristu kuenta iña ntó ne, ká'an ñā tsi dōo va'á nto kuenta iña Xuva ko, tsi dōo vā'ā o dé Xuva ko ni nto, nĩ Tó'o ko Jesūcristu.

2

Ña'a é iō kuetsí i

¹ Vi'a ve ne, ká'án ntí ni nto, tā'an, kuenta iña i dá nainu xtúku Tó'o ko Jesūcristu é nataká nuu o ni ñā. ² Sá'a káka'án ntí ni ntō vata koo é ña te ura tsi i nadama nto e ntántikín ntó, ntē ña kutsú'un nto tē téku nto tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o kō. Kuān te káka'án ñá'a tsí xē'é Xuva ko kūtuni ñá, kuān te káka'án ntódo ña'a, kuān te kiní nto tutu é káka'án ñá'a tsí ntí'i táxnũu ntí ne, ñá ku kuínti'xe nto. ³ Nā dá vā'a nto é kaní nta'ví ña'a nto nté uun nuu i. Nā xēe ntúvi tsikan da nté dī'na xee ntúvi e dōo ntáde do'o ña'a san ni Xuva kō. Kidáa ne, k'í'xi dító uun ña'a, ña é kīni kaa kue'en, ña é kūnaá kue'en. ⁴ Ña tsikán ne, kodo ntí'i ña é kīnchu'vi ña é un ntí'i é káka'án ñá'a é xuva ñā, é un ntí'i é káka'án ñá'a é santu. Kidáa né, mii ña nākutúvi ña ini ukún Xuva kō é ncho vií ña Xuva kō. Ká'an ñā tsí mii ñā é Xuva ko ñā.

⁵ ¿Ña ntánaka'án ntū nto é káka'án u ni nto nūu i sá'a dá íntōo dadii ú ni ntō? ⁶ Iní ntó ve nee iña é kē'nté nuu itsí ña vata koo é ña k'í'xi kantí'i ña dá nté xēe ntúvi i. ⁷ Vevii ne, kakuvi nuu i e dōo xií kaa san é tuvi xu'ú ne, kuān koo kuvi da nté kūntee xío ña ke'nté nuu san. ⁸ Kidáa ne, ntii dító é kīni kaa san, ntá tsi ka'ni Tó'o ko Jēsuu i. Kūdii tátsin xu'u tsi ña ka'ní ña i. Uun ito tsi nantí'i ña i tē nainu xtúku ña. ⁹ Diví é vií e dōo xií kaa san ne, vií vata ó ntio tó'ō é ña vā'ā san é vií. Un vā'a tsi koo ntii é kué'le kuenta, é vií nuu i e dōo ka'nu. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i, ¹⁰ tsí da kani nta'ví ña'a. Kani nta'ví ntí'xe ña'a, ña é kunaá, tsí ña ni ntio ña kuiníma ña é nuu é ntaā i é nakákú Xuva ko ñā.

11 Dukuān ne, kué'e Xuva kō é kūtuntu kué'en ña vata koo é kuínti'xe ña tú'un vetē. 12 Kidáā ne, kué'e ñā é ntō'o un ntíí ntíí ña'a, ña é ña ni kuínti'xe i é nuu é ntaā í, ña e dóo diní i é vīi é kīni kaa.

Xoo é nakaxnúu Xuva kō é nakāku ña

13 Ntá tsi ntí'í ne, nguentúvi ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, ta'an e dóo kuinima Tó'o ko ntō. Da mií é kuān koo vií ntí, tsí nte dí'na nakaxnúu Xuva ko ntō é nakakū ñá nto, é nakate Espíritū Sántū nima ntó, tsi kuínti'xe nto tú'un é nuu é ntaā í iña Xuva ko. 14 Sá'a tsí e kána ña nto da kuínti'xe nto tú'un va'á san é ntáka'an ntódo ntí, vata koo é nī'i nto e dóo va'á iña Tó'o ko Jesūcristu.

15 Dukuān né, ta'an, ñá ku nā'tivi iní nto; ñá ku nakuitā ntó nte xkoó ini nto é nañé'e ntí nto, kuān te xu'ú ntí ntáka'án ntí ni nto, o te tūtú taxnúu ntí iña nto. 16 Mií Tó'o ko Jesūcristu ni Úva ñā, ña e dóo kuinima í kō, ña é nāxnuu ka'nu nima kó ntíi dañu ntūvi, ña e tá'xi doméni é kuntetu o é nī'i ko é vā'á nta'a ña, 17 na nātsu'un ka'nu ña nima nto. Na nātsu'un ka'xi ña nima ntó vata koo é vā'á koo vií nto é un ntí'í nuū i, vata koo é vā'á koo ka'an ntó di.

3

Ka'an ntá'vī ntó iñá ntí

1 Uun sá nuu i é ká'án ntí ni ntō: Tē ka'an ntá'vī nto iñá ntí, vata koo é xēe kantí'í tú'un Xuva kō dá kaní ñūxiví ne, tē dóo ka'nu kuíni ña'a san kuēnta iña í vata o kúvi mí ntoo nto. 2 Ka'an ntá'vī ntó iñá ntí tē ña kadá xení ña kīni ntáa sán ntí, tsí ña te un ntí'í ñā'a e ntákuínti'xe ña. 3 Ntá tsi kade ntaa Xúva kō é káka'an ña. Naxnuu ka'xi ña nima ntó; nada'an ña nto nuū i é kīni kaa. 4 Iō ntáa iní ko tsi ntáde ntaa nto e ntáka'án ntí ni ntō né, kuan tsí koo vií nto di, tsí xntii Xuva ko ntō. 5 Xuva ko na xnūu ña nima nto é kuínima ntó ta'an nto vatā ó kakuínima Xúva ko ntō. Na nāxnuu ka'nu ña nima ntó vata koo é na kūtíi nto vata tsí o kutíi Cristú di.

Kantio é kada tsiñu o

6 Vi'a ve ne, ká'án ntí ni nto, tā'an, kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu, te kii

nteé xio nto ta'an nto da xōo ka ña'a, ña du'xen i é káda tsiñu, ña é ña ntío i é kada ntaa vatā ó de nto. 7 Tsí ini míi ntō nté koo vií nto, vatā o nañé'e ntí nto. Tsi ntí'í ne, ña te dú'xēn ntí é káda tsiñu ntí dá íntóo ntí ni ntō. 8 Ntē ña ni e'xí doméni ntí iña nto nté uun nto. Un vá'a tsi ntó'o ntí dé tsiñu ntí nté ntúvi ntē níñu vatā koo é ña natekú du'xēn ntí nto. 9 Ná tē é kuān o dé ntí tsi ña vá'a o te xntii ntō ntí, ntá tsi dukuan o nañé'e ntí nto nté koo vií nto vata koo é vií ntó vatā ó de ntí. 10 Tsi da íntóo ntí ni ntō ne, ntáka'án ntí ni ntō te xoo é ña ntío i é káda tsiñu ne, ñá ká'xi ña. 11 Tsi kútuni ntí tsí iō ntó ne, dóo du'xen ntō é vií ntó tsiñu mii ntō; da mií e ntákiní nuu nto tsiñu ta'an nto. 12 Ká'án ntí ni ña kuān o ntáde, naa Tó'o ko Jesūcristú, te diin diin tsi na kuntōo ña, kada tsiñu ña vata koo é naní'i ña é kō'o é ká'xi ña.

13 Ntá tsi ña'nti'í ne, ñá ku de du'xen ntō é vií nto é vā'a. 14 Tē xoó ña'a ña ntío i é kuínti'xe i e ntáka'án ntí ni ntō tutú sa'á ne, koto nto nēe ñá'a ña. Kii nteé xio nto ña vata koo é kúka'an nuu ña. 15 Ntá tsi ña ku de kīni nto ni ña. Kué'e nto ña itsi, vatā o ntáde nto ni tā'an nto.

I'a ntí'í tú'un sa'á ve

16 Xuva ko, ña é káta'xi é kūntoo vá'a o ne, na tá'xi ña é kūntoo vá'a nto nguentúvi, da nēe ka nuu i. Na kūnuu mé'ñu Xuva ko nto, un ntí'í ntíí nto.

17 Xu'u é Pablú u ne, nta'a mií kó kakā'u u tú'un sa'á vata koo é kūtuni nto tsí xu'ú ntí'xe dé vá'a u. 18 Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto, un ntí'í ntíí nto.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pablu iña Timóteu

Taxnūu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcrístú u, tsí kuan ō de kú've Xuva kō, ña e nakáku ko, ni Jesúcrístu, ña é ntantétu ō. ² Taxnūu ú tutú sa'a iña o, Timóteu. Tsí divín é vata kaa i'xá ko kuenta iña Xuva ko, tsi kuínti'xe o Xuva ko kuēnta iña tú'ún é kāká'an u ni ō. Na naxnuu viko Xuva ko ō. Na ntuntá'ví ini ña o. Na tā'xi ña é kutūvín va'an, divi ña nī Tó'o ko Jesúcrístu.

Kuenta tsí vii ña iña tukú nchu'un é ña te nuu é ntaā i

³ Vata tsí ó kaka'an u ni ō da ntíi ú kue'én u ñuú Macedoniá ne, kuan tsí ó kaka'an u ni ō vevíi di: Kutūvín kan ñuú Efesu vata koo é kā'an ni ña tsíkān é ña ku kuan koo nakua'a ña ña'a tukú nchu'un. ⁴ Ká'an ni ña tē ña vii ña kuenta kuentu e ntáka'an ñá'a; ntē ña vii ña kuenta te dóo du'xen kā'an ñá'a kuentu ka'nu iña uváta kuē'en ña. Dotō tsi ntánāa núu ña'a kuenta iña i sá'a ne, ña kaidiá'vi kue'en tsi é kāda ntaa o tsiñu e tá'xi Xuva kō é vīi o é kuínti'xe ko ñā.

⁵ Kuān ó kaka'an u ni ō tsí ntio ko é kuīnima kó ta'an ko kanī nima ko é vā'á o. Ntio ko é kūtuni ko tsí ña tuví nee nuu i é kīni kaa nuu nima ko. Ntio ko é kuínti'xe nti'xe ko Xuva kō. ⁶ Iō ñá'á é xtuvī mii ña núu i sá'a ne, dotō tsi ntánāa núu ña nuu i é ña kaidiá'vi. ⁷ Ncho vii ña mastrú lei iña Xuva ko, ntá tsi ña ini ña nee iña é ntáka'an ña; ntē ñá ini míi ña nee e ntánakua'a ña ña'a é vāta te dóo ini ña, kuini ña.

⁸ Ntá tsi xo'ō ne, ini ó tsi vā'á lei san é kade tsiñu ni'i o, vata ō ntío Xuva kō da xtúvī ña. ⁹ Ini ó tsi ña ni xtuví Xuva kō lei san iña ña é vā'a, tsí iña ña ntáde é kīni kaa; iña ña é ña ntáde ntaa; iña ña é ña ntákuínti'xe i Xuva kō; iña ña é kīni ntáa; iña ña é iō kuetsí i; iña ña e ntáka'an kīni iña Xuva ko; iña ña e ntaé'ní di'i i ni uva i; iña ña e ntaé'ní ña'a di; ¹⁰ iña ña e ntákidi ni'i tuku ñadi'i; iña ña e ntáde kīni kaa ni ñatí ni'i ña; iña ña é ntadú'u; iña ña vete; iña ña é ntadá'vi ña'a dovete; iña

ñā é ña ntío kue'en i nchu'un é vā'a. ¹¹ Nchu'un é vā'á san ne, divi tú'ún va'a iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu, divi tú'ún va'a e tēe tsiñu Xuva kō ko é kā'an ntódo u.

Nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsi dóo vā'á ó de ña ni kō

¹² Kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Tó'o ko Jesúcrístú, divi ña é xntíi ña ko vata koo é kuvi vii u sá'á. Tsí divi ña nakaxnúu ña ko é kāda tsiñu ú iña ña, tsí kada ntaá u, kuini ña. ¹³ Kuān te ntuví dí'na ne, dóo kīni ka'an u iña ña; dóo dé xení u nī ña kuínti'xe i san, ntá tsi dé ka'nu iní Xuva ko nī ko, tsí ña ni kutūnī ko nee iña é edé u, tsí vata kuínti'xē kó ña kídaā. ¹⁴ Ntá tsi ña te nte kaa vā'a o dé Xuva ko nī ko. Tā'xi ña é kuínti'xe kó ña. Tā'xi ña é kuīnimá ko ta'an kó di, tsí kuān ó kata'xi Jesucristu da kúvi uun tsi nima ko ni ña.

¹⁵ Tú'ún sa'á ne, nuu é ntāa ntí'xe i e dóo nuu á'vi i é kuínti'xe un ntí ntí ña'a sán ne: Kī'xi Jesucristu ñúxivi sa vata koo é nakáku ña ña'a, ña é iō kuetsí i. Xu'ú ne, dii dii ka ka'nu kuétsi ko é un ntí ntí ña'a. ¹⁶ Ntá tsi dí'na u ntúnta'ví ini Xuva kō kó e dii dii ka kīni kaa ú, vata koo é kué'é ña kutuni ña kuínti'xe i rkontuvi tsi dóo kī'in itō dé ka'nu ini Jesúcrístu ní ko ne, kuan kōo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō di, é kuntoo ña ni ña ntii dañu ntūvi.

¹⁷ Dukuān né, na kūnuu ini ko Xuva ko, ña é odo núu ntii dañu ntūvi. Ña kuví ka ña. Ña kúvi kīni o ña. Mii tsi ña é Xuva kō. Ntii dañu ntuví na kuiko ñu'u o ñā. Ká'an ō tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁸ Sá'a kakā'an u ni ō é vīin, i'xá ko Timoteu, vata tsí ó kaka'an ña'a kídaā, da tá'xi Espíritū Sántū é kā'an ñá kuenta iña o. Nanū'ún ini o tú'ún é kāká'an ña. Koon ntiin kādan tsiñun iña Xuva ko. ¹⁹ Ná xtuví miin e kuínti'xe o. Ná vīin nee nuu i é ña vā'a kuini nima o. Tsí iō ñá'a é ña ntáde ña kuenta é kāká'an nima ñá ne, xtuví mii ñá e kuínti'xe ña ne, dukuān o nákunáa ña kúñu ñā. ²⁰ Kuan ō kúvi Himeneu ni Aléjandru. Ntádá u ña kuenta ntá'a tó'ō e ña vā'a vata koo é na kuini ña é ña ka'an ntée ña Xuva kō.

2

Nté koo vii o dá kāká'an ntá'ví o

¹ Di'na sá'ā ntio ko é vīi o: Kákan o nta'a Xuva ko kuēnta iña un ntíí ntíí ña'a; ka'an ntá'ví ó ni ñā. Kákan o dā xe'e ntá'a Xuva kō ne, naku'é'e o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña ña'á san. ² Ka'an ntá'ví o iña ña tsiñu na'nu i ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i vata koo é vā'á koo kuntoo ō, é diin diin tsi kuntoo ō, da ntánuu iní ko Xuva kō, dá ntáde o da mii kuē'en tsi é vā'a. ³ Sá'ā é vā'a. Kuan koo e ntio Xuva kō é vīi o, xo'o é nakákú kō. ⁴ Tsi ntio ña é nākáku un ntíí ntíí ña'a; ntio ña é kūtú've ña nēe é nuu é ntaā i. ⁵ Tsi uun tsi Xuva ko ni uun tsi ñatīi, ña é kāntavá'a ko ni Xuva ko, ña é Jesucristu. ⁶ Divi ña xe'é ña ntuví iña ña e ntá'ví ña kuenta iña kuétsi ko ūn ntíí ntíí o. Ta'xi Xuva kō é kūtuni ko dá xēe ntúvi i. ⁷ Tā'xi ña é kā'an ntódo ú tú'ūn sa'a, é vīi u pustru ña. Nuú é ntaā i é kāka'án u, ñá tē dovete. Nākaxnúu ña ko é nañē'é u ña é ña te ña Israeé san nēe é nuu é ntaā i, é nañē'é u ña nté koo kuinti'xe ña Xuva kō.

⁸ Kidáā ne, da mí'i ká nataká nuu ña'a, ntio ko é kā'an ntá'ví ñatīi san; ntio ko é ntāa ni'i ña nta'a ña e dóo va'á, ñatīi, ña é vā'á nima í, ña é ña ini kudíin, ña é ña ini naa núu. ⁹ Ñadī'í san ne, ñá ntio ko é vīi ñá vatā ó de ñadī'í ña nguīi san é da mii tsi e ntaínúu ña oro ni xō'o kití e dóo a'ví i ni dā'ma e dóo a'ví i dí ne, e dóo vā'ā ó ntánadaán ña lasun ña. Tsi kuān ó de ña vata koo é na kīnī ña'a san ñá ne, ká'an ñā tsi ña te nté kaa va'a ntāa ña. Tsi ntio ko é kā'an ña'a san tsi dóo va'á ña'a ñadī'í san, ¹⁰ tsi ntáde ña é vā'a, tsi sá'ā é vā'á koo vīi ñadī'í, ña ntáka'an é ntánuu iní i Xuva kō. ¹¹ Diin diin tsi na kuntoo ña nakuā'a ña; na kuiko ñu'u ñā. ¹² Ñá kaxe'é u itsi é nañē'e ñadī'í san ña'a san má ūkún kán. Ñá vā'á o te vīi ka'nu ñadī'í san iña ñatīi san; diin diin tsi na kuntōo ña. ¹³ Tsi di'na de kú've ñá Eva. ¹⁴ Tsi ña te Adaán san, ña e éni ntá'ví koó san, tsi ñadī'í san. Ne, divi ñadī'í san é edé ña kuétsi. ¹⁵ Ntá tsi kuān te dóo nto'o ñadī'í san dá kaku i'xá ña ne, nakakū ña kúñu ña tē ña xtuví mii ña é kuinti'xe ña Xuva kō; te kuinima ña ta'an ña; te vīi ña é ntio Xuva kō; te kadā kuení va'a ñá; te vā'á koo vīi ña.

3

Nté koo vīi ña odo nūú ini ukún san

¹ Uun nuu é ntaā í: xoó ña'a é ntio i é kodo nūú ini ukún ne, uun tsiñu é vā'a é ntio ña. ² Ña odo nūú san ne, kantio é vā'á koo vīi ña vata koo é ña ka'an ntée ña'a san ña. Uun tsi ñadī'í ñá koo. Kuenta tsi na vīi ñá nee iña e ntáde ña. Na kadā kuení va'ā ñá nēe é vīi ña. Vá'a koo na vīi ñá vata koo é kuiko ñu'u ñā'a san ña. Vá'a koo na vīi ñá ni ña kaxee kaíto ni'ni ña ña nú vi'i ña. Vá'a koo na nakuā'a ña ña'a san. ³ Ñá ku de ki'vi ñā. Ñá ku kada diin ña. Ntē ña ntio ña diu'un é vīi ñá da nēe ka nuu i vata koo é ni'i ña. Dōo vā'a koo na vīi ñá ni ñā'a. Ñá nāa núu ña. Ñá ku itsu'ūn ña nté koo ni'i ñá diu'un. ⁴ Vá'a koo na kadā kú've ñá vi'i ña. Na vīi ñá vata koo é na kuinti'xe i'xá ña ña, é kuiko ñu'u ñā. ⁵ Tē ñá ini ña nté koo kadā kú've ñá vi'i mii ña ne, nté ntu koo kadā kú've ñá ini ukun Xúva kō. ⁶ Ña kúvi vīi ñá te vata e ná'a kuinti'xe ña Xuva kō, vata koo é ña kadā kuení ña te dóo ka'nu ña'a ña ne, vata koo é ña ní'i ña é nto'o ña vatā o dé tó'o e ña vā'ā san da dóo ka'nu ncho vīi. ⁷ Kantio é kuiko ñu'u ñā'a ña, ña é vāta kuinti'xe i Xuva kō, vata koo é ña ka'an kīnī ña iña ña, vata koo é ña ntava núu ña dei tó'o e ña vā'ā san.

Nté koo vīi ña'a, ña ntáde tsiñu ini ukun

⁸ Kuan koo na vīi ña ntáde tsiñu ini ukún di. Vá'a koo na vīi ñá vata koo é na kuiko ñu'u ñā'a ña. Ña kúvi kā'an ñá dovete. Ñá ku de ki'vi ña ntute tinti'ō. Ñá ku vīi ñá da nēe ka nuu i vata koo é ni'i ñá diu'un. ⁹ Na kuinti'xe vā'a ña nchu'un e xtúvi Xuva kō é kuinti'xe kō ne, é ini míi ña tsi ña tuví nee nuu i é ña vā'a e ntáde ña. ¹⁰ Koto nteé nto ña di'na. Tē ña tuví nee nuu i é kīni kaa iña ñá ne, kidáā ne, kuvi vīi ña tsiñu ukun. ¹¹ Ñadī'í san dí ne, vā'a koo na vīi ñá vata koo é na kuiko ñu'u ñā'a san ñá di. Ñá ku kā'an ñá dovete iña tuku ñá'a. Kuenta tsi na vīi ñá nee iña e ntáde ña. Na káda ntaa ña é un ntí'í. ¹² Ña e ntáde tsiñu ini ukún san ne, uun tsi ñadī'í ñá na kōo. Na vā'á koo kadā kú've ñá iña i'xá ña ni vī'i ña. ¹³ Divi ña é vā'á o ntáde tsiñu ini ukún ne, dōo vā'a koo ka'an ñá'a iña ña. Kidáā ne, ñá kūka'an nuu kué'en tsi ña é kā'an ñá iña e ntákuinti'xe i Jesucristu.

Nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko

¹⁴ Ntio ko é kī'in kantí'i ú kíkoto ní'ni ú o, ntá tsi kaka'án u ni o sá'á ¹⁵ vata koo é, te kūkuií ka kó ne, kutuni o nté koo vií ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō, ña ñu'u ini ukún Xuva kō, ña kantító san. Tsi ña sá'á ne, ntáxió ntii ña, ntánada'an ña nchu'un é nuu é ntaā í iña Xuva ko. ¹⁶ Dóo ka'nu nti'xe nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko:

Ntii díto Xuva kō é vata kaa ña'a kaa ña.

Kaka'an Espiritū Sántū tsi dóo va'á ña. Ntaíto ánjē san ña.

Ntáka'an ntódo ña'a san kuenta iña ña ni ña tuku ñúu.

Kuinti'xe ña'a san ña dá kaniñ ñūxiví san.

Naki'i Xuva ko ña e dukún kán.

4

Iō ña é xtuvī mii ña é kuinti'xe ña

¹ Ná te xū'u o é kaka'an Espiritū Sántū san tsi da rkontuví koo ña'a é xtuvī mii ña é kuinti'xe ña, tsi ntáde ña kuenta é kaka'an é ña vá'á san dá kaeni nta'ví ña. Kuntikin ña nchu'un iña é ña vá'á san. ² Tekú ña nchú'un sá'a é ntáka'an ña vete, ña é da mii xū'u i ntáka'an, tsi ña te ntánñ nima i ntáka'an, ña é kuka'xi kué'én nima í vata tē i'xi, é ña kakutuní ka nima í nēe é vā'á, nēe é kīni kaa. ³ Ña tsíkán ne, ntáka'an ña tsi ña kuvi tánta'a o. Ntáka'an ña tsi iō títin nuu i é ña kuvi ká'xi o. Ntá tsi de kú've Xuva kō sa'á iña ko. Xo'ō e ntákuinti'xe ko, xo'ō é ini ó nēe é nuu é ntaā í ne, na nākué'e o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i sá'a. ⁴ Tsi é un nti'i nuū i é edé kú've Xuva kō ne, vá'á o. Ña kúvi ká'an ó te ña vá'á o. Kí'i o ne, nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i. ⁵ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'a ne, nāxnuu viko ña é ká'xi o da nakué'e o sintiá'vi nta'a ña.

Ña e dóo vá'á ó kade tsiñu iña Jesúcristu

⁶ Te nañē'en tá'an o nuu i sá'a ne, é dóo vá'a viin iña Jesúcristu. Kae'nu é kakuinti'xe o dá kanakuā'an tú'un Xuva ko, diví nchu'un ña é kantikin.

⁷ Ntá tsi ña kún den kuenta é dotō tsi ntáka'an ña tuntu, é ña te iña Xuva ko. Nakua'an miñ é viin nēe é ntio Xuva kō. ⁸ Kaidiá'vi kudii uun da'na te vii o é káda tsiñu kúñu kō, ntá tsi díi díi ka kaidiá'vi te vii o é ntio Xuva kō.

Tsi sá'a ne, kaidiá'vi ni dukuan ntio o ñūxiví sa ne, kaidiá'vi dá kuntoo o ni ña kídaā di. ⁹ Nuū é ntaā í sá'a ne, dóo nuu á'vi é kuinti'xe un ntí ntí ña'a. ¹⁰ Dukuān ne, dóo ntii ntáde tsiñu o ne, ntánto'o kō e ntádē xení ña'a ni kō, tsi e kuinti'xe ko Xuva kō, ña kantító, ña é kuvi nakaku un ntí ntí ña'a, ni ña é di divi kakuinti'xe i.

¹¹ Sá'a nakuā'an ña'a san. Ká'an ni ña te kuān koo vií ña. ¹² Ná ku dá vá'a o é ká'an ñá'a tsi ña inin tsi dá vé ña kuetsin. Vá'á koo viin vata koo é nañē'en ña kuinti'xe i san nté koo vií ña dá kiní ña nté o kaka'án ne, nté o kaden utén uten, nté o kakuñima o tá'an o, nté o kakuinti'xe o Xuva kō ne, nté o kaden é vā'a. ¹³ Ni dukuan kī'in u mí tuvín ne, koon ntiin nakuā'an tú'un Xuva ko mē'ñú ña'a san, nañē'en ña nēe é káni tú'un ne, kué'en ña itsi di. ¹⁴ Ná ku dá nēe iní ó xtuvín miin e tá'xi Xuva kō doméni é vá'á koo viin dá ka'an Espiritū Sántu kuēnta iña ñátā sán ura í da xntee tá'an ña nta'a ña díki o.

¹⁵ Dóo ntíto viin é un nti'i nuū i sá'a. Divi tsi viin vata koo é kīni un ntí ntí ña'a tsi kakutú've o e díi díi ka vá'a viin. ¹⁶ Kuenta tsi viin nté o den, nté o kanakuā'an ña'a san. Koon ntiin é un nti'i. Tsi te kuān koo viin ne, nakakún miin ne, kuan koo nakakún ña ntaíni é káka'án di kuenta iña o.

5

Nté koo vii o ni tá'an ko, ña kuinti'xe i

¹ Ná ku dēn tīn ni ñatā san. Ká'an ni ña dokoñu'u vata tsi te uva o ña. Kuikon ñu'un ñatíi kuetsi sán vata tsi te ēni o. ² Kuikon ñu'un ñadí'í ata san vata tsi te dí'i o ña. Kuikon ñu'un ñadí'í kuetsi san vata tsi te tá'an o ña e dóo vá'a viin ni ña.

³ Xntiin ñadí'í kíi san, ña é kátaan núu nti'xe i. ⁴ Ntá tsi te ió i'xá ñadí'í kíi san ne, o ió i'xa i'xá ña ne, divi i'xá san kaduku ntée é vii é vā'a, é vii kuenta dí'i i ni uva i. Sá'a é ntio Xuva kō é vii o. ⁵ Divi ñadí'í kíi, ña é da mii un díki, ña é xoxó kue'en tsi i'xá i ne, ini ña tsi mii tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Nté ntuvi ntē níñu kaka'an ntá'ví ña, kaikan ña nta'a Xuva ko nēe é kátaan núu ña. ⁶ Ntá tsi ñadí'í kíi, ña é kade da mii é ntio mii né, vata tsi te xi'i ña, kuān te kantító ká ña. ⁷ Ká'an ni ña

nūu i sá'a vata koo é ña tuví nee nuu i é ká'an ntée ña'a ña. ⁸ Ntá tsi te xoó ña'a ña kade ña kuenta ñá'a ña ne, dií dií ka te ñavi'i mii ña ne, é xtuví mii ña e kuínti'xe ña Xuva kō. Dií dií ka xii kaa iña ña é vata kaa uun ña'a, ña é ña ni kuínti'xe kue'en í Xuva kō.

⁹ Da mií é kuntéé dīví ñadī'í san mí uve na'a ñadī'í kií tē é xee tá'an uni díko kuia ña, te uun tsi xii ña xio, ¹⁰ te ká'an ñá'a te dóo vá'á o dé ña, tē nakue'nu vá'a ña i'xá ña, tē dóo vá'á o dé ña nī ña xee ví'i ña, tē e náKate ña dí'in ña kuínti'xe i, tē e xntíi ña ña ntánto'o i, tē edé ña é uun nti'i nuū i é vā'a.

¹¹ Ntá tsi ña xntéen na'an dīví ñadī'í kií, ña é dā vé ñadī'í kuétsi, tsi te xtuví mii ña é kade tsiñu ña iñá Cristú tē ntio ña é nātánta'a xtuku ña ne, ¹² kidáa ne, ní'i ña é ntō'o ña tsi ña ni de ntáa ña é xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō é vii ña. ¹³ Ne, ñá te da mii tsi sá'a, tsi kuini ña é kudu'xen ña é káda tsiñu ña ne, da mii kué'en tsi é kī'in ña ta'án ví'i ta'án ví'i. Ne, ñá te da mii tsí é kada du'xen ña, tsi kuini ña é ká'an ñá dovete iña ta'an ña. Dá ncho kini nūu ña tsiñu iña ta'an ña ne, ká'an ña nūu i é ña vá'á o é ká'an o. ¹⁴ Dukuān é ntio kó ne, na nātánta'a ñadī'í kií kuétsi san. Na kōo i'xá ña ne, na kuēnta víi ña ví'i ña. Kidáa ne, ñá vii ñá nēe nuu i é ká'an kini ña'a san iña ña. ¹⁵ Tsi iō ña é xtuví mii ña é vā'a e ntáde ña ne, é kuntikin ña tó'o é ña vá'á san ve.

¹⁶ Te uun ñadī'í, ña é kakuínti'xe i Xuva kō né, iō ñavi'i ña, ña é ñadī'í kií ne, dīvi ña kaduku ntée ña é xntii ña ña. Kidáa ne, ñá dūku ntee un ntií ntíi ña ñu'u ini ukún san é xntii ña ña, vata koo é kuvi xntii ña ñadī'í kií, ña é xoxó ñavi'i i.

¹⁷ Kuikon ñu'un ñatā san, ña e ntáde kú'vē va'á ini ukún kán ne, dií dií ka kuikon ñu'un ña e ntáka'an ntódo tú'ūn va'á san nī ña ntánakuā'a ña'a sán dī. ¹⁸ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Na ku xnūun xo'o xu'u dūntikí san da ntaédín tī trigu”, ka'an. Ne, kaka'an xtúku: “Da mií é xī'i á'vi ña kade tsiñu”, ka'an.

¹⁹ Ña kún den kuēnta te tsi'i kuétsi ña'a uun ña'a ñatā sán tē xoxó uvi, uni ña'a, ña é ntáda ntaa é káka'an ñá te nuu é ntaā i.

²⁰ Tē xoó ña'a, ña é kuan tsí o ntáde kuétsi sán ne, kadan tīn ni ña mē'ñu

un ntií ntíi ña'a, vata koo é ū'ví ña nguíi san.

²¹ Ká'ān ú ni o nuu Xuva ko ni Jesūcristu ni ánje ña, ña é nakaxnúu ña, te kádan ntaan é un nti'i nūu i sá'a. Ña te úun tsi ña'a é vā'á viin ni ña, tsi uun kuédadií tsi. ²² Koton vá'ān dá kadān kú'vén iña ñatā, ña é kodo nūu ini ukún san, vata koo é ña viin dadīn ni tūku ña'a san nūu i é kini kaa, tē ña te vá'a ña'a ñatā san. Ña kún den nēe nuu i é kīni kaa.

²³ Dīvīn ne, da xé da ta'an tsi kanguntii i'xí o ne, ña kó'ōn kán e dá mii ntute kuí, tsi ko'on kudiin ntute tīnti'ó dī vata koo é na ntūvá'a í'xi ō.

²⁴ Iō ñá'a ne, dōo dito é iō kuétsi ña di'na dá nī'i ña é ntō'o ña. Iō túku ña'a ne, dōo xu'u iō kuétsi ña ne, da nté rkontúví kutuni ñá'a tsi iō kuétsi ña. ²⁵ Dadīi tsi iō nuu i é vā'a e dóo ditó ne, iō tuku nuu i é vā'a é ña díto, ntá tsi ña kuvi kuxu'ú kue'en tsi.

6

¹ Tē xoó ña'a ña e ntáde tsiñu ne, na kuiko ñu'u ña tó'o ña, vata koo é ña ka'an kini ña'a iña Xuva ko ni nchu'ún ña. ² Tē xoó ña'a iō tó'o i ña kuínti'xe i ne, ñá ku xtuví mii ña é kuiko ñu'u ña ña tsi e kúvi ña ta'an ña kuenta iñá Cristu. Ñá'á, tsi dií dií ka vá'a koo na káda tsiñu ña iña ña, tsi kuinima ñá ña, tsi dadīi tsi ntákuínti'xe ña Xuva ko ni tó'o tsiñu san.

Kuntōo vá'a o te kuínti'xe kō

Ká'an ni ña'a sán, nakuā'an ña nuu i sá'a. ³ Tē xoó ña'a nakuā'a ña tuku nchu'ún, tē ña kakuínti'xe ña tú'ūn é nuu é ntaā i é káka'an Tó'o ko Jesūcristú, tē ña kantikin ña nchu'un é ká'an Xúva kō é vii ó ne, ⁴ dóo ka'nu ña'a ña, kuini ña, ntá tsi ña te neé ini ña. Da mii kué'en tsi é ntio ña é nāa núu ña nuu i é ña kuvi nantíko koó ña'a, e dóo ntio ña naa núu ña. Kidáa ne, kune'u iní ña. Nāa núu ña ni tā'an ña. Ká'an kini ña iña ta'an ña. Kadā kuení kini kaa ña iña ta'an ña. ⁵ Da mii kué'en tsi é nāa núu ña ni tā'an ña, tsi kini kadē kuení ña. Xtuví mii ña é kakuínti'xe ña é nuu é ntaā i. Dóo kue'e ní'i ña te káda tsiñu ña iña Xuva ko, kuini ña. Kiin nteén xion ña kuān ntáa san. ⁶ Kué'e ní'i nti'xe kó te kada tsiñu o iña Xuva ko, ntá tsi tē nuu e vá'a nima ko. ⁷ Tsi ña te neé kani'i ō

dá xee o ñúxiví sa ne, ñá tē neé kuvi kuni'i o tē ntáka o ñúxiví sa di. ⁸ Te ió te ko'o, te ká'xi ó, te kunuu kutāvi ó ne, é ñá tsi ñá. ⁹ Ntá tsi ñá ñá'a, ña e dóo ntio i é kúkuika ne, kade ña nuu i é ña ña tsi ña vá'a ne, ña kúvi ntii ká ña, vata tsi ó kuvi kiti é tavi ti itō. Kade tuntu ñá nuu i é ncho vii ña ne, ñá katā'an í ña ña. Kunaá ña ña ne, kunaá mii ñá di. ¹⁰ Tē dóo ntio ko diu'un ne, kidáa vii o é un ntii ñá nuu i é kīni kaa vata koo é ña ña ko. Ió ña'a é ntántuku ñá diu'un ne, xtuví mii ña é kuinti'xe ña Xuva kō né, dōo ntánantō'o ña kúñu ña.

Koo ntii o káda tsiñu vá'a o kuēnta ña i é kuinti'xe kō

¹¹ Ntá tsi ñá ñá é kádukun ntéen Xuva kō né, xtuvín miin núu i tsíkan; kúntikín nēe e vá'a, nēe e ntío Xuva kō. Kuinti'xe vá'a o. Kuinima ó ta'an o. Na kúti o nima ó kúntetun. Ña kún den ká'nun. ¹² Koon ntii é na kuinti'xe vá'a o Xuva ko ñá tsi da nté ña i o ntuví va'á ña o ntii ñá ntúvi. Dukuñ e kána Xuva ko ó dá ntádan ntaan mé'ñu ña'a, ña é ini, tsi e kuinti'xe o Cristu. ¹³ Vi'a ve ne, nuu Xúva ko, ñá é ká'tá'xi ntuví ña ko un ntii ñá ó, ni Jesúristu, ña e dóo vá'a ka'an é nuu é ntaá í da ntitsí ña nuu Pílatú ne, ká'an ú ni o ¹⁴ te kádan ntaan vátá ó ka'an Xúva kō é viin. Ña kún den nté uun nuu i é ká'an ñá'a tē ña vá'a o. Kuan tsi koo viin un tsi da nte ñá nuu xtuku Tó'o ko Jesúristu. ¹⁵ Tsi tē xee ntúvi i ne, nainu ña é kīni o ña. Divi ñá e dóo va'á kue'en ña. Divi ña kade kú've ña é un ntii ñá. Divi ña é rei é odo nuu un ntii ñá rei ña ñá ñá san. Divi ñá é odo nuu ña é da xóo ka tó'o i. ¹⁶ Da mii tsi ñá é kántito ña ntii ñá ntúvi, é ña kuví ka ña. Kaxi'í nuu ká'nu ña vata kaa ntuve ñá'u. Ntē xoxó xee étsin i mí tuví ña. Nté uun ña'a vata kiní ña ña; ntē ña kuvi kiní o ña vevii. Na kuiko ñá'u ña'a ña. Na kodo nuu ñá kade kú've ñá ntii ñá ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁷ Ká'an ni ñá e dóo ió ña i ñá ñá sa tē ña vii ká'nu ña. Ñá ku dē kuení ña te kúvi vii ña é un ntii ñá tsi ió diu'un ña. ¿Te kúnaá ntu? Ntá tsi na kuinti'xe ña Xuva kō, ña é ká'tá'xi kō é un ntii ñá nuu i é kantio kō vata koo é ña te neé taan núu ko. Ntekú ka xtuku é ká'tá'xi ña ko. ¹⁸ Ká'an ni ñá né, na vii ña é vá'a. Na kōo ntii ña é vii ña nuu i é vá'a vata

tsi ó kaxió ntii ñá é kade tsiñu ña é ña ñá diu'un. Ñá ku dē vii ña ni tá'an ña; na kuini ña é kue'é ña dava ña ña ña e ntátaan núu i. ¹⁹ Kuan koo naxtúví va'á ña dokuika ña ña é ña kantii ña ntuví ña ña é v'e'xi, vata koo é ña ña ntúvi v'á'á ña ñá rkontuvi.

I'a ntii tūtú ña Timóteu

²⁰ Timoteu, vánchu'un viin kuenta nuu i e tá'xi Xuva kō é viin. Ña kún den kuēnta dá doto tsi ntáka'an ñá'a da ntáka'an nté ña é nuu é ntaá i, tsi dóo ini ña, ka'an ña; ntá tsi ñá ini ntii ña. ²¹ Ió ñá e ntántikin ña sá'á né, kúdana ña é ntákuinti'xe ña.

Na naxnuu viko Xuva ko nto ñá ntii ñá.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña Timóteu

Taxnũu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcristú u, tsí kuan ō ntío Xuva kō é vīi u, tsi tá'xi ña xu'u ña tsí ni'i ko ntuví va'á iña ko nta'a Jesucristu. ² Taxnũu ú tutú sã'á iña o, Timóteu, dívīn é vāta kaa i'xá miī ko e dóo ntio kó o. Na naxnuu viko Xuva ko o, ni i'xá ña Jesucristu. Na ntũnta'ví ini ña o. Na tá'xi ña é kutūvín va'an.

É kã'an ñá iñá Cristu

³ Ntē ntúvi ntē níñu kanakué'ē ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña o. Tsí iña Xuva ko káde tsiñu ú ne, kaka'án nimá ko tsi vá'ā ó kade ú, vatā o dé uva ata kō, ña intóo nte ntúvi di'na. ⁴ Kanaka'án kó da ékun nteén ko ne, un vá'a tsi ncho nakiní u o vata koo é nakunuu dñí nimá ko. ⁵ Kanaka'án kó tsi kakuinti'xe ntí'xe o vatā o dé di'i ku'i'i o Loida di'na, ni di'i o Eũnice. Iní u tsí kuān ó kakuinti'xe o di.

⁶ Dukuān ne, é kaka'án u ni o tē dií dií ka kadan tsiñun ni'in nuū í e tá'xi Xuva ko ō da nata'án ntée ú nta'a kó dikí o kidaā. ⁷ Tsí ña ni tá'xi Xuva kō é ũ'vi ko, tsí tá'xi ña é kúvi vii o, é kuñima kó ta'an kō, é kadā kuení va'ā ko nté koo vii o. ⁸ Ñá ku kukā'an nuu o é kã'an ni ña'a kuenta iña Xuva ko. Ntē ña kuká'an nuu o kuenta iñá ko xu'u, é nuu kutū ú kuenta iña ña. Ntá tsi na kūtíi o é kãnto'o o kuenta iña tú'ũn va'á san, tsí Xuva ko kaxntii ña o. ⁹ Tsí Xuva kō ne, nakáku ña kō ne, kana ña kō é kuvi o iña ña. Ñá tē nee é vā'á o ni ide o vata koo é ntio ña kō. Ntá tsi kuan ō ntío mii ña é ta'xi ña ntuví vā'á iña ko kuenta iña Jesúcristu nté ntúvi di'na da de kú'vē ñá ñuxivi. ¹⁰ É nañé'e ñá kō tsi dóo ntio ña kō da táxnũu ña Jesucristu é nakakū ñá kō. Tsi kúvi ide Jesucristu é ña kuvi vii ka doxi'lí san ni kō ne, ta'xi ña ntuví vā'á iña ko é ña kantí'i dá kuinti'xe kō tú'ũn va'á san.

¹¹ Xuva kō nakaxnúu ña ko é kã'an ntódō u tú'ũn va'á san, é vīi u pus-tru iña ña, é nakuā'a ú ña'a san.

¹² Dukuān né, kuān ó kanto'o kó vevii. Ntá tsi ña kakuka'an núu ko, tsí iní u xoo é kakuinti'xe kó ne, iní u tsí kuenta vīi ña nuu i é xtúvī ña kuenta nta'a kó da nté xee ntúvi é nainu xtúku ña.

¹³ Vīin kan é kaka'an tú'ũn é nuu é ntaā í san vatā ó nañé'ē ú o ne, kuinti'xe ká o Xuva kō ne, kuinimá ka o ta'an o, vatā o tá'xi Jesucristu é vīin.

¹⁴ Na xntii Ēspíritū Sántu ō, ña é nuu nima ko, é kuēnta vīin nuu i é vā'a é xtúvī Xuva ko ntā'a o.

¹⁵ Inin tsí un ntíi ntíi ña ntoo ñuú Asiá ne, xtuví mii ñá ko. Kuān o dé Figelu ni Hermógení di. ¹⁶ É vā'á koo na vīi Xuva ko nī ñavi'i Onesiforu, tsi dóo ki'in itō náxnuu ka'nu ña nimá ko. Ná ni kukā'an nuu ñá ko é nuu kutū u.

¹⁷ Tsí dā xee ña ñuú Romá ne, un vá'a tsi nántuku ñá kó, un tsi da nte nání'i ñá ko. ¹⁸ Xuva ko na ntũnta'ví ini ña ña dá xēe ntúvi dá nainu xtúku ña. Inin va'an tsí títin nuu i é vā'a édé ña nī kó dá itúvi ú ñuú Efesu.

2

Uun sntadun vá'a iña Jesúcristu

¹ Dívīn, i'xá ko, ka'xi vīin nima o, tsí Jesucristu katsi'i ntii ña ō. ² Un ntíi tú'un e téku o é kaka'an ntódo u mé'ñu ña'a ne, dívī tsi tú'ũn ka'an ni ña'a, ña e ntáde ntaa, vata koo é kuan tsi koo nakuā'a ña tuku ña'a di.

³ Dívīn né, na kūtíi o nima o é ntō'o o dí vata kaa sntadun vá'a iña Jesúcristu. ⁴ Uun ña'a, ña é kade sntadún ne, ña kúvi kiní nuu ña tuku tsiñu, tsí da mii tsí é koo tú'vē ña é vii ña é kã'an tó'o ña, sntadun ñá odo nūú san.

⁵ Uun ña'a, ña kanadíkí ne, ña kúvi dūku ntée ña doméni tē ña ni kudadí ña vatā o kú'vē i iña ñá nadíki. ⁶ Uun ña'a, ña kade tsiñu tsiñu má kú'ú ne, di'na ña kaduku ntée ña na ki'i da'an ñá é ta'vi ñá é kúvi iña mii ña. ⁷ Kadā kuení va'ā o é kaka'án u ni ō ne, ta'xi Xuva kō é téku o é un ntíi nuū i.

⁸ Nanū'ún iní o Jesucristu, dívī i'xá ika Dávii, e ntóto ña dá xi'i ñá, vatā ó kaka'an tú'ũn va'á san é kaka'an ntódo u. ⁹ Núu i sã'a é kãnto'o ko, é nuu kutū ú vata kaa ña é kñi kaa, tsí kuān ó kaka'an ntódo u. Ntá tsi tú'ũn Xuva kō ne, ña te nuu kutū. ¹⁰ Dukuān ne, kakutíi kó nimá ko é un ntíi sã'a

kuenta iña ña é nakaxnúu Xuva kō, vata koo é nakáku ña nta'a Jesucristú ne, kuntōo vá'a ña ni ña ntii dañu ntúvi.

¹¹ Nuú é ntaā i é kākā'an ña: Tē xi'i o ni ñá ne, kuntoo dadii o ni ñá di.

¹² Tē kutii o é nto'o kō né, kadā kú've dadii o ni ñá.

Tē ka'an o tsi ñá ini o ñá ne, ká'an ñá tsi ñá ini ñá kō di.

¹³ Tē ña kada ntáa ó ne, ntá tsi ñá ñá né, da mií é káda ntaa ña é kākā'an ña, tsí ña kuvi nativi ini ña.

Ña'a, ña e dóo vá'a ó kade tsiñu iña Xuva kō

¹⁴ Tū'ún sa'a ká'an ni ña vata koo é ña kunáa ini ña. Ká'an ni ña nuú Xuva kō tē ña tiiñ nuú ká ña kuenta iña tú'ún san. Tsí ña váda kaidiá'vi é kuan koo nāa núu o, tsi kídaa ne, ña xkúntee ini ña ntátekú i san é kuñti'xe ña. ¹⁵ Koon ntiin kádan tsiñun vata koo é vá'a koo ka'an Xúva kō iña o, vata koo é ña tuví nee nuú i é kūka'an nuú ó tē xeen ntá'a ña. Ká'an ñá tsi vá'a ó den, tsí kaka'an ntaan tú'un ñá é nuú é ntaā i. ¹⁶ Kuenta tsí viin; ñá ku dotō tsí ka'an tú'ún é kini kaa. Tsí ña é kuān o ntáka'an san ne, da dií dií ka ntákukini ntáa ña. ¹⁷ Kaika tú'ún e ntáka'an ñá vatā ó kaika kui'i nta'xá san. Kuan o kúvi ni Himēneu ni Fíletú di. ¹⁸ Di'vi ñá né, kūdana ñá nēe é nuú é ntaā í, tsi ntáka'an ñá tsi é ita ntí'xin ntuvi é ntōto xtuku ña'a. Ntánativí ñá ña'a, ña kuñti'xe i Xuva kō. ¹⁹ Ntá tsi Xuva kō né, xtuví ñá tú'un ñá é ña kantí'i, vata kaa xuu eti vi'i é tuvi kutu. Sá'a ne, vata kaa é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Ini Xúva kō xoo é i'xá nti'xe ña” ne, “Un ntí'ntí ña'a, ña é kakuñti'xe i Xuva kō ne, ñá vií ka ña é kīni kaa.” Kuān ó kaka'an tú'un ñá.

²⁰ Iní vi'i ka'nu iō kidi e kúvi oro, e kúvi káa kuí'xín ne, ió e kúvi ūtun, e kúvi ntó'o di. Kídí e dóo va'a san ne, ntáde tsiñu ni'i ña ntuvi dá viko ka'nu. E ña dóo nee va'a san ne, utén uten ntáde tsiñu ni'i ña. ²¹ Xoó na'a, ña é ntuntoo nima í ne, kuvi ña vata kaa kidi va'a san é káde tsiñu ni'i ña ntuvi dá viko ka'nu. Tsi xtúvi xio Xuva kō ñá é kúvi ña iña mií ña, é kada tsiñu ni'i ña ña, tsi é iō tu've ña é vií ña é un ntí'i nūu i é vá'a.

²² Dukuān ne, ñá ku dē kuení o é kīni kaa, vatā o ntáde na kuetsí san. Kuntikín núu i é vá'a o. Kuñti'xe o Xuva kō. Kuñima ó ta'an o. Kutúvín dadiiñ ni ūn ntí'ntí ña'a, ña é vá'a nima í, ña e ntákaku ni'i Xuva kō. ²³ Ntá tsi ña kún den kuénta da ntátiin dikí ña'a nuú i é ña ini ña. Inin tsi te kúvi ne, koó da ntánāa núu ña kuenta iña dikí san. ²⁴ Ña é káde tsiñu iña Xuva kō ne, ñá vá'a o é nāa núu ña, tsí vií ña é vá'a ni ūn ntí'ntí ña'a. Na nakuá'a vá'a ña ña'a, na kúti ña nima ñá ni ñá. ²⁵ Ñá ku de ká'nu ña dá ká'an ñá ni ñá'a, ña é ña ntákuñti'xe i é nuú é ntaā i, vata koo é tē kúvi ne, ta'xi Xuva kō te nādama ña nima ñá vata koo é kuñti'xe ña é nuú é ntaā í san. ²⁶ Kídáa ne, ntutuni ña vata koo é nakáku ña má ito e xkáa tó'o e ña vá'a san. Tsí e tiiñ nti'xe tó'o e ña vá'a san ña vata koo é vií ñá nēe e ntío i.

3

Nté ntu ntáa ña'a san ntuvi dá dokó sa nánu xtúku Cristu

¹ Ntio ko é kütuni o sá'a: Tsí tē xee ntúvi dá dokó sa nánu xtúku Cristú ne, kídáa vē'xí ntuvi e dóo kīni koo kuvi. ² Kídáa kadā kuení ña'a da mií iña mií ña, dá mií e dóo kuñima ñá diu'un. Ká'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña, tsí da mií ñá e dóo va'a ña. Ná nākué'e ña sintiá'vi. Ná kuiko ñu'u ña iña Xuva kō. ³ Ná kuñima ñá ta'an ña. Ná ntuntá'vi ini ña ta'an ña. Dá'vi ñá dovete tá'an ña. Vií ña da nēe ka nuú i é ntio nima ña. Dóo kadā xení ña. Ná ntio kue'en tsí ña é vá'a. ⁴ Diko tá'an ña. Ná kadā kuení kue'en tsí ña nēe e vá'a é vií ña. Dóo ka'nu vií ña. Ná ntio ña Xuva kō; da mií tsí é ntio ña é vií ñá nēe é ntio mií ñá. ⁵ Kani nta'ví ña kō é ká'an ñá e dóo nuní ña Xuva kō. Ntá tsi ña te nuú é ntaā i. Tsí ña ntákuñti'xe ña tē dóo ió ntii Xuva kō é vií ña.

Ñá ku kinin nūun iña ñá kuān ntáa san. ⁶ Ió ñá kuān ntáa sán ne, ntákí'vi ña ini vi'i ña'a ne, ntaeni nta'ví ña ñadí'í tuntu, ña é iō kuetsí i, ña ntáde da nēe ka é kaikán nima mií i. ⁷ Utén uten ntánakuá'a ña, ntá tsi ñá kakúvi kutú've ña nēe é nuú é ntaā i. ⁸ Vatā o dé ña tatan, ña é naní Jani ni Jámbri, é ña ni kuñti'xe ña é ká'an Muísee ne, kuān ó de ña sá'a, tsí ña ntío ña kuñti'xe ña é nuú é ntaā i. Ña tíví nee

iña é vā'á kue'en tsi e ntádē kuení ña. Na ni kúvi vii ña é kuínti'xe ña é vā'a vá'a sa. ⁹ Ntá tsi ña kutíi ña kaa dukūn ña, tsí kutuni un ntíi ntíi ña'a tsi dóo tuntu ñá, vatā o kútuni ñá'a iña Jani ni Jámbrí kídaā.

Uun sá nuu i é kākā'án Pablu ni Timóteu nté koo vii ña

¹⁰ Ntá tsi inin va'an nté o nakua'á u, nté o de u é tuví u ñuxiví sa, nté o kadē kuení ko é vii u, nté o kuínti'xe kó Xuva kō, nté o kutíi ú nimá ko, nté o kuinimá ko, nté o kutíi ú e dóo ntó'o kó, ¹¹ nté o dé xení ña'a san ní ko, nté o nánto'o ñá ko ñuú Antioquiá ni ñuú Iconiú, ni ñuú Listrá di. Inin nté o kutíi u dá edé ña nī ko é kīni kaa. Ntá tsi nakáku Xuva kō ko é un ntíi nuú i sá'a. ¹² Un ntíi ña'a, ña é ncho vii é vā'á kuenta iña Jesúcrístú ne, kuān koo nto'o ña di. ¹³ Ntá tsi ña kini ntáa sán nī ña ntaéni nta'ví ta'an sán ne, da díi díi ka kadā xení ña. Kani nta'ví ña ña'a ne, dukuān ne, kani nta'ví ña'a san ñá di.

¹⁴ Ntá tsi divīn ne, ñá ku xtuvīn miin núu i é kútú've o, nuu i é inin tsi nuu é ntaā i, tsí inín xoo ñá'a é nakuā'a ña o. ¹⁵ Tsí un tsi nte ntúvi da kulú'ntin inin tú'un é vā'á iña Xuva kó, divi tū'un é nañ'e o nté koo nakákun é kuínti'xe o Jesucristu. ¹⁶ É un ntíi tū'un Xuva kō é ūve na'á ne, divi tū'un é kākā'an Xúva kō. Kaidiá'vi é nakua'a o ñá'a, é nañ'e o ña mí'i kākunaá ka ña, é nañ'e o ña nté koo vii ña é vā'a, nté koo kutú've ña é vii ñá nē é ntio Xuva kō, ¹⁷ vata koo é koo tú've vā'á ña é kuntikin ñá Xuva kō, vata koo é kīni va'a vá'a ña nté koo vii ña é un ntíi núu i é vā'a.

4

¹ Divīn ne, núu Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é kadā kú've iña ña ntantíto nī ña xi'í san dá nainu xtúku ña é kodo nuú ñá ne, ká'an ú ni o tsí tsiñu sá'a viin: ² Koon ntiin ka'an ntódōn tú'un Xuva kō. Nguentúvi da ka'an dá ka'an tsín ni ña'a, kuān té ura vá'a, kuān té ña té ura vá'a. Ntadan vá'an ña mí ña vá'a o ntáka'an ña. Ká'an ni ña mí ña vá'a o ntáde ña. Kué'en ña itsi nté koo vii ña. Kukuíi kudu'va tsi nakuā'an ña. ³ Tsi yé'xi ntuvi dá ña kutíi ká ña nima ña é kinī ña tú'un é vā'á san. Dá kuntikin ña titín mastru, ña nakua'a

da nēé ka nuu i é ntio ña é tēkú ña. ⁴ Nakuitā ña ata ña tú'un é nuu é ntaā i san ne, da mii tsí é kīni ña kuentu e ntáka'an ñá'a. ⁵ Ntá tsi divīn né, kadā kuení va'ā ó nēé é vā'á viin. Na kútíi o e dóo ntii tú'un. Ká'an ntōdon tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Kadan ntaan tsiñu o e tá'xi Xuva kō é viin.

⁶ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuvi iñá ko doméni iña Xuva ko. Dóko sá xee ntúvi é ntāka ú ñuxiví sa. ⁷ É kúvi idé u vata kaa sntadun iña Xuva ko; é kúvi idé u ínu du've u kuenta iña ña; ñá ni xtuví mii kué'en ú e kuínti'xe kó ña. ⁸ Vi'a ve ne, koó da kantétu u é nī'i ko doméni e dóo va'a é tūvi va'a iñá ko nta'a Xuva kō. Tsi dóo vá'ā ó kadē kú've Xuva kō né, divi ña tá'xi ña kó ntuvi dá kixkadā kú've ña. Ntá tsi ña te da míi tsí ú nī'i ko, tsí un ntíi ntíi ña'a, ña e dóo diní i ntantétu ntuvi dá nainu xtúku ña.

Nuu i é vii ñá iña mii ña

⁹ Koon ntiin kī'xin kantí'in mí tuví u. ¹⁰ Tsí Demá ne, é xtuví mii ná ko. E díi ka ntio na é ió ñuxiví sa ne, kué'en na ñuú Tesalonica. Cresenté ne, kué'en ña ñuú Galacia. Titó ne, kué'en ña ñuú Dalmacia. ¹¹ Ntuví sa ú Luca ntóo nti. Kükuekán Marcú ne, kuntekan na te vē'xin, tsí kúvi xntii ná kó tsiñu ko é káde ú i'a. ¹² E táxnūu ú Tiquicu é kī'in ña ñuú Efesu. ¹³ Te vē'xín ne, kuni'in kutuún ko e xtúvi mií u nú vi'i Carpu dá itúvi ú ñuú Troa. Kuidon librú ko di; ntá tsi díi díi ka ntio ko é kuídon tutú ko e ntátinuu.

¹⁴ Ná katsi'i ta'an káa, ná nani Alējandrú ne, dóo kinī o dé na nī ko. Ntá tsi kué'e Xuva ko ná é ntó'o na é kuān o dé na nī ko. ¹⁵ Kuenta tsí viin, tsi ña ntío kue'en na tú'un va'á san e ntáka'an ntódo o.

¹⁶ Da kúvi uun ito dá ñé' é u nta'a ña kaxntékú kú've ne, xōxó ni xntii i ko é ntāda ntaa ñá iñá ko. Un ntíi ntíi ña xtúvi mii ñá ko. Tē ña vii Xuva ko kuēnta núu i sá'a. ¹⁷ Ntá tsi ña ni xtuví mii Xuvá kó ko. Tá'xi ña é kúvi ka'an ntódo ntíi ú tú'un va'á san iña ña, vata koo é kīni un ntíi ntíi ña'a, ña é ña te ña Israeé san, nté koo nakáku ña. Dukuān o nakáku u mé'ñū ña dóo xení i san ne, ¹⁸ kuan koo nakákú Xuvá kó ko da nēé ka nuu i é kīni kaa. Tsí divi ña vii ñá ko kuenta é vā'á koo xee ú nta'a ña. ¡Ká'an o tsi dóo ka'nu ña ntii dañu ntúvi! Kuan tsi koo na kōo.

Taxnúu ña ntiusi

¹⁹ Ká'ān ntiusi ní Prisca ni Áquilá, ni ūn ntíí ntíí ñavi'i Onesiforu. ²⁰ Kátūvi mií Erastu ñuú Corintu. Xtuvī mií u Trofimu ñuú Miletu, tsí nchokuví ña. ²¹ Koon ntīin é kī'xin di'na dá xēe ntúvi vī'xín san. Eubulu ni Púdenté, nī Linú, nī Claudiá, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko ña kuínti'xe i, ña ntoo i'a, taxnūu ña ntiusi o.

²² Na kūnuu mé'ñu Tó'o ko Jesūcristu ó; na naxnuu viko Xuva ko nto ūn ntíí ntíí nto. Sá'a tsí é ká'án u ni ō.

ñá'a san nté koo vií ña é vā'a. Dá kanakuā'an ña'a sán ne, kanī nima ó ka'an ni ña; ñá ku kā'an dikín ni ñá dá kanakuā'an ña. ⁸ Vá'ā koó ka'an, váta koo é ña kuvi ka'an ntée ña'a o. Kidáā ne, kuka'an nuu ña, ña é ña kákuinti'xe i, tsí ña tuví nee núu i é kúvi ka'an ntée ña o.

⁹ Ká'an nī ña ntáde tsiñu san te káda ntáa ña é káka'an tó'o ñā; na vií ña tsiñu vā'a vata koo é dīni tó'o ñā é un ntí'í é káde ña. Ná ku nantiko koō ñá ka'an ñá te káka'an tó'o ña ni ñā. ¹⁰ Ná ku kī'i dú'u ña, tsí kanī nima ñá na vií ñá da mii kué'en tsi é vā'a, vata koo é na kūtuni ñá'a tsi dóo va'a tú'un iña Xuva ko, ña é nakáku kō.

¹¹ Tsi e táxnuu Xuva kō e dóo va'á iña ñá, vata koo é nakáku un ntí'í ntí'í ña'a. ¹² E dóo vá'ā o dé Xuva ko ni kō né, kuān ó kanañe'e ñá kō é xtuví mii o é kīni kaa, é ña kuínima ko é ío ñuxiví san. Ntá tsi na kadā kuení va'ā ko nté koo vii o é vā'a é ntio Xuva kō vevii é kuntuo o ñūxiví sa. ¹³ Nī dukuān ntantétu o tē xee ntúvī é vā'á kue'en da kī'xi xtúku Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ni Jesúcristu, ña é nakáku kō. ¹⁴ Divi ñá xe'é ña ntuvi iña ñá kuenta iña ko vata koo é nakakū ñá ko da neé ka nuu i é kīni kaa, vata koo é na ntántoo ña nima ko é kuvi o iña mii ña, é nī kue'é'n ini kō é vīi o é vā'a.

¹⁵ Sá'a kā'an. Sá'a nakuā'an ña'a san. Nāxnuun ka'nun nima ñá ne, kadan tíin ni ñā, tsí divi tsiñu e teé tsiñu Xuva ko o é vīin. Ná dá vá'a o é na nāntii ni'ni ña o.

3

Nté koo vií ña kuínti'xe i

¹ Na nāka'an ña kuínti'xe i sán te na kī'ví dikí ña é káka'an ñá tsiñu na'nu i san ni da xōó ka ña tsiñu i, te na káda ntaa ña é káka'an ñá, te na kōo tú've ña é vií ñá da neé ka tsiñu é vā'a. ² Ká'an ni ña tē ña ku ka'an kīni ña iña dá xōó ka ña'a, te vā'á koo na kuntuo ña, é vā'á koo na vií ñá ni tā'an ña, na kuiko ñu'u ñā.

³ Tsi xo'ō né, dōo tuntu o, dōo lo'o o kídaā di. Ntaíka o ntákunaa o. Ide o da neé ka é ntio nima kīni kaa kō. Utén uten edé o é kīni kaa. Dē né'u iní o ni ta'an kō xé un xé un o. Nā ni ntío ña'a san kó ne, ña ni ntío ko ñā di. ⁴ Ntá tsi Xuva kō, ña é nakáku kō ne, náñē'e ñá kō tsi dóo ncho vií ña é vā'á ni kō,

tsi dóo kuinima ñá kō ne, ⁵ náakakū ñá kō. Nā túvi nee nuu i é vā'a é edé o vata koo é nakakū ñá kō, tsí mii ñā ntúnta'ví ini ña kō. Nákate ña nima kó da nakáku ña kō. Ntuvi xēe tá'xi ña ko kuenta iña Espíritū Sántū. ⁶ Ntekú ka tá'xi ña kō Espíritū Sántū san kuenta iña Jesúcristu, ña é nakáku kō. ⁷ Dōo vá'ā o dé Jesucristu ni kó vata koo é kuvi kuntuo o é nī'i ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi.

⁸ Nuu é ntaā i é káka'an u ni o ne, ntio ko é nī kué'en ini o kā'an ni ña kuínti'xe i Xuva kō sán vata koo é kōto vá'a ña nté koo vií ña nuu i é vā'a. Sá'ā e dóo va'á, e dóo kaidiá'vi i é vīi o un ntí'í ntí'í o. ⁹ Ntá tsi ña ku kinin núun te tsixe'e ñā'a nuu i é tūntu, te ncho nāa núu ña kuenta iña ñáta ñā, ña intóo kídaa, kuēnta iña i nté o kaka'an lei Muísee. Núu i tsikán ne, ñá tē neé nuu á'vi kue'é'n te nāa núu o.

¹⁰ Te ío ña'a kakini nteē ñá ña kuínti'xe i sán ne, dí'na kué'en ña itsi te ūvi íto ne, tē ñá ncho tēkú ña ne, kídaā ne, ña kún den ká ña kuenta. ¹¹ Inin tsí ña kuan ntáa sán ne, dōo kiní o ntáde ña. Kuétsi mii ña te kúnaá ña.

Nté koo vií Tito

¹² Ama táxnūu ú Artemá o Tiquicu mí tūvín ne, koon ntiin kué'en mí tūví u ñuú Nicopoli. Ikan kutúví u dá ntūvi ví'xin san. ¹³ Da neé ka é kūvin vīin ne, xntiín Zena, ñá kanada'an sán, ni Āpolo, vata koo é ñā té neé kúnaá nteē ñá itsi kán mí kī'in ña. ¹⁴ Nakuā'an vata koo é na kūtú've ta'an kō e dóo va'á na vií ña, é na xntii ña tā'an ña, ña ntátaan núu i, vata koo é na kádiá'vi ña.

I'a ntí'í é ūve na'a tutú san

¹⁵ Un ntí'í ntí'í ña'a, ña é ntoo dadíi ntí ni í né, taxnūu ña ntiusi iña o. Ká'an ntiusi ni ún ntí'í ntí'í ta'an ko, ña ntákuinima í ko tsí dadíi tsi kuínti'xe kó ni ñā. Xuva ko na nāxnuu viko ña nto un ntí'í ntí'í nto.

Tutú e táxnū San Pablu iña Filémuun

Taxnū Pablu tutú iña Filémuun

¹ Xu'u é Pablú u, é nuu kutū ú kuenta iña Jesúcrístú ne, ntuví u ni ta'an ko Timōteu ntáde vá'a ntí tutú sá'á iña nto, Filémuun, tsi dóo vá'a tiin ō é dadíi tsi ntáde tsiñu ō. ² Iña ta'an ko Ápia di, ni Ārquipu, ña é dadíi ntáde tsiñu ni'í ntí, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i nto kán. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu nto; na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Dōo kakuinima Filémuun e dóo kakuinti'xe ña

⁴ Utén utén kanakué'le ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto dá kāká'an ntá'ví u. ⁵ Tsi é kūtuní ko tsi dóo kakuinti'xe nto Tó'o ko Jēsuu, dóo kakuinima ntó ña, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i san. ⁶ Kaikán u nta'a Xuva ko te kūvi ka'an vá'a nto iña nuu i é kakuinti'xe nto, vata koo é na kūtuní ñá'a iña i é un ntí'í é vā'a é nī'i ko nta'a Jesúcrístu. ⁷ Dōo diní ko, dōo ka'nu kuiní ko kuenta iña nto, tsi dóo kakuinima nto, tsi dóo nátsu'un ka'nu nto ini ña ntákuinti'xe i san.

Kaikán Pablu uun dá xe'e iña ña kade tsiñu, ña nani Onēsímu

⁸ Dukuān ne, ñá kaū'ví ko é kā'án u ni nto nēe é vii ntó kuenta iña Cristu. ⁹ Ntá tsi dii ka vá'á ó, kuiní ko, te kākán u da xe'e kuenta iña i é kakuinima ntó Xuva kō. Xu'u é Pablú u ne, é atā ú ne, i'a nuu kutū ú vevii kuenta iña Jesúcrístu. ¹⁰ Xu'ú kaikán u nta'a nto kuenta iña i'xá ko Onesímu. Kaka'án u tsi i'xá ko ña, tsi xu'u é nakuā'á u ña nté koo kuinti'xe ña Xuva ko ñi dukuan nuu kutū u.

¹¹ Kidáa ne, ñá ni kánuu á'vi ña iña ntó, ntá tsi vevii ne, e dóo kainuu á'vi ña iña ntó ne, iña ko di. ¹² Nataxnū xtuku ú ña mí tuví nto. Ntá tsi vá'a tsi koo vii nto ni ña vata tsi te mií u. ¹³ Ntio ko é kūtuví ka ñá nī kó vata koo é xntii ñá kó naa nto dá nuu kutū ú a kuenta iña tú'ūn va'á san. ¹⁴ Ntá tsi ña iní u nee iña é ntio nto. Dukuān ne, ñá ni kā'án u ni ña te kutūví ka ña nī ko. Ña ni ntio ko é kué'e kuetsí u nto

é vii ntó da xe'e, ntá tsi te mii ntó ntio nto ne, kuvi. ¹⁵ Á te itúvi xio ña uun da'na vata koo é nāki'i xtuku nto ña é kutuví ñá ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Tsi ñá te da mii tsi é kāde tsiñu ña iña nto ve, tsi dii ka nuu á'vi ña ve, tsi e kúvi ña ta'an kō, ña e dóo kuinima ko. Xu'ú ne, dóo ntio kó ña. Ntá tsi divi ntó ne, á tē dii dii ka kue'e ntio nto ña kuenta iña mii ñá ne, kuenta iña Tó'o kō di.

¹⁷ Te tā'an nti'xe nto kó kuiní nto ne, naki'i nto ña vata tsi te mií u. ¹⁸ Te iō mí'í é kō'xó nteē ñá, o te nēe iña é itá nuu ña iña ntó ne, nadita nto kuentá ko. ¹⁹ Xu'u é Pablú u kaka'ū ú nta'a mii kó ne: Xu'ú ntanáa u. Ntá tsi ña ncho ka'án u ni ntó tsi tē ña divi u ne, ñá ni nī'i nto ntuví va'á iña nto. ²⁰ Sá'a vii ntó da xe'e kuenta iña Xuva ko vata koo é na kūnuu dñi nímá ko, Nāxnuu ka'nu kudii ntó nimá ko, tsi ení ko nto kuenta iña Cristu.

²¹ Taxnū u tutú sá'á iña nto, tsi iní u tsi kuinti'xe nto é kāká'an u ni ntó. Iní u tsi dii dii ka xntii nto ña vatā o é kāká'an u ni ntó. ²² Uun ká tuku é kākán u nta'a nto ne, te na kōo tú've mí'i kutūví u. Tsi tá'xi Xuva kō é kī'xí u mí ntoo nto, kuiní ko, tsi kuān o ntaíkan ntó nta'a ña kuenta iña ko.

I'a ntí'í tutú san

²³ Ení ko Ēprafa, ña é dadíi nuu kutū ú ni i kuēnta iña Jesúcrístú ne, taxnū ña ntiusi nto. ²⁴ Marcu, ni Arístarcu, ni Dema, ni Luca, ña é dadíi ntáde tsiñu ni'í ntí ne, taxnū ña ntiusi ntó di.

²⁵ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcrístu ntó un ntí ntí nto. Sá'a tsi é kā'án u ni ntó.

Tutú iña ña Hébreu

Kaka'an Xúva ko kuēnta iña I'xá ña

¹ Ntuvia tsikán ne, dōó ki'in ito kaka'an Xúva ko ni ñata kō. Dōó ki'in nuū í kaka'an ñá kuenta iña ñá ka'an náa ña. ² Ntá tsi ntuvia sá'á ne, kaka'an ñá kuenta iña I'xá ña. Tsi kuenta iña I'xá ña de vá'a ña ñuxiví san ne, xé'e ña é kúvi é un ntí'i iña I'xá ña di. ³ Kūtuni ko tsi dōó kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dá kīni o tsi dōó kaxi'í nuu ka'nu I'xá ña, tsí dad̄i kue'en tsí ña ni Xuva kō. Kade kú've ña é un ntí'í é íó ni tū'ún ña e dōó ntii íni i san. Dā kúvi nakate ña kuétsi kō ne, nákutuví ña diñi kua'a Xuva kō, ña e dōó ka'nu san, e dukún kán.

Xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu I'xá ña é un ntí'í ntí'í ánje san

⁴ I'xá Xuva kō ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu ña e ánje sán ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu tsiñu vií ña é un ntí'í ntí'í ánje san. ⁵ Tsi nté uun ánje san ña ni ká'an Xúva ko ni ña: Divín ne, I'xá ko; vevii xé'e u é kūtuni ña'a tsí I'xá ko o; nté ña ní ka'an ni'i ña nté uun ánje san:

Xu'u kúvi ú uva o né,
divín ne, i'xá ko kúvin.

⁶ Ntá tsi dá xee ni'i ña I'xá mii ña ñuxiví a ne, kaka'an ña:

Un ntí'í ntí'í ánje kó ne, na kunuu iní ñá I'xá ko,

ka'an Xúva kō. ⁷ Kuenta iña ánje sán ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Kade Xuva kō é kōo ánje ña vata kaa tatsín san,

vata kaa ñu'u é ka'xi ntáa ña ntáde tsiñu iña ña,

ka'an. ⁸ Ntá tsi kuenta iña I'xá ña ne, kaka'an ña:

Kadan kú'ven ntii dañu ntuvi, Xuvā ko.

Vá'a kue'en koo kadan kú'ven.

⁹ Dōo kakuinima o nuu i é vā'á san ne, ña ntío kue'en o nuu i é kīni kaa san.

Dukuān né, Xuva ko, Xuva mii o ne, é nakaxnúu ña o

e dií ka naxnuu díní ña nima o é un ntí'í ntí'í ta'an o,

ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:

Divín, Tó'ō, nté di'na den kú'ven ñuxiví san ne,

mii ntá'a o den vá'an e dukún kán di.

¹¹ Xé'e ntúvi é ntí'í nuu i tsikán, ntá tsi divín né, kutúvín ntii dañu ntúvi.

Un ntí'í ntí'í nuu i tsikán ne,

kuata vatā ó kakuata dōo.

¹² Naka'nun váta kaa du'nu.

Nadaman vatā ó kanadama o dōo ko. Ntá tsi divín ne, ñá kánadaman kue'en tsin.

Ntuvia iña ó ne, ña ntí'í kuē'en tsi, ka'an Xúva ko ni I'xá ña. ¹³ Nté uun ánje ña ni ká'an Xuva ko ni ña:

Kutúvín diñi kua'a ko é kadā kú'ven

da nté kúvi vií u nī ña ntaínchu'vi o.

Ñá te kuan o ni ká'an ña nī ánje san.

¹⁴ Tsí da xōó ka ánje sán ne, ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. Tsí kataxnuu Xuva kō ánje san é xntii ña ña'a san, ña é ni'i i é vā'a é nakáku Xuva kō.

2

Uun nuu i e dōo ka'nu é nakáku o

¹ Dukuān ne, kantio e dií dií ka vii o kuenta tú'un é kátekú kō. Tē ña'á ne, xtuví mii o é kuinti'xe ko un sīin vevii ne, un sīin ká uten. ² Ini ó tsi é nuu é ntaā i tú'un é káka'an Xúva ko kuēnta iña ánje ña kidaā ne, ni'i ña'a é ntō'o ña é ña ni de ntáa ña, é ña ni ide ña kuēnta.

³ ¿Nté ntu koo é ña ni'i kō é nto'o ko ve, tē ña vií o kuēnta tú'un e dōo ka'nu san é káka'an nté koo nakáku o? Tō'ó kō ne, di'na ña kaka'an ñá tú'un va'á san. Kidáa ne, ntáda ntaa ña'a san ní ko vata o téku ña é káka'an Tó'o kō.

⁴ Ta'xi Xuva kō é kūtuni ko tsi tú'un ñá ne, nuu é ntaā i, kuenta iña nuu i e dōo na'nu e éde ña. Dōó ki'in nuū í nañé'e ña kō ne, ta'xi Espiritū Sántū san e túku e túku nuu i é kúvi vii ó, vatā o ntio Xuva kō.

Kúvi Jesucristu váta kaa uun ña'a

⁵ Ñá ni xé'é Xuva kō é kadā kú've ánje san ñuxiví xé'e san é kīni ó rkontuvi. ⁶ Ntá tsi íó mí uve na'a tú'un Xuva kō mí kaká'an úun ña'a ni ña:

¿Nee iñá ntu é ña'a san,

nee iñá ntu kúvi ña, Xuvā ko, é kanaka'an nto ña?

¿Nee iñá ntu é ña'a ñuxiví sa é kánti'i ini nto ña?

⁷ Dē kú've ntó ña é dií ka xuvi vií ña e ánje san uun da'na,

ntá tsi xe'é nto e dóo va'á ña, é kuiko ñu'u o ñā.

⁸ Xé'e ntō é kāda kú'vē ña é un nti'í é iō, ka'an ña. Dukuān ne, xé'e Xuva kō é kāda kú'vé ña'a san é un nti'í. Ña tūvī nee iña é ña kuvi vií ña ni ī. Ntá tsi vevii ne, vata kīni o te kuvi vií ña ni é un nti'í san. ⁹ Ntá tsi ini o Jesús. Xtūví Xuva ko ñā é dií ka xuvi vií ña e ánjē san uun da'na, vata koo é ntō'o ña doxi'í san. E dóo kuinima Xúva ko kō ne, xé'e ñā é kúvi I'xá ña kuenta iña ún nti'í nti'í ña'a. Kidāā ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña, é kodo nūú kue'en ña.

¹⁰ É un nti'í é iō ne, kuenta iña Xuva ko. Divi ñā de kú'vē ña é un nti'í ne, ntio ña é un nti'í nti'í ña'a e kúvi i'xá ña xee ña é nī'i ña é vā'á nta'a ña. Dukuān ne, é vā'á, kuinī ña, é ntuvá'a kue'en Cristu, ña é nakáku ko, kuēnta iña i e ntó'o ña. ¹¹ Tsí un nti'í nti'í o é ntoo xio o iña Xuva kó ne, uun tsi Uva ko nī Cristu, ña é nakaxnúu kō. Dukuān ne, ñā kākuka'an nuu I'xá Xuva kō é kā'an ña tsí ta'an ña ko, ¹² vatā ó uve na'a kaká'an ña:

Ká'ān ú ni tā'an kó xōo ñā'a nto.
Kata u tsi dóo ka'nu nto mé'ñū ña
ntákuinti'xe i san,

ka'an ña. ¹³ Xio uve na'a kaka'an xtúku ña:

Kuntee iní ko Xuvā ko,
ka'an ña. Uun ká xtuku kaka'an ña:
I'a tuví u ni ūn nti'í nti'í i'xá ko e tá'xi
Xuva kō,
ka'an ña.

¹⁴ Ña'a sán ne, iō kúñu ña, iō niñi ña. Dukuān né, kī'i Jesuu kúñū san ni niñi san di. Dukuān ne, kuvi kuvi ña ne, kuvi vií ña ni tó'o e ña vā'ā san é kāde kú'vé iñā doxi'í san, ¹⁵ vata koo é kúvi nakáku ña un nti'í nti'í ña'a, ña é ūve tīn dá kanī ntuvi iña i e ntaú'vī ñā doxi'í san. ¹⁶ Nuú é ntaā i tsí ñā te ánjē san ña é vexntíi ñā, tsí tatá Abraán san. ¹⁷ Dukuān ne, vata koo é vií ña sá'ā ne, kantio é ntūvi ña vata tsi ntāa ta'an ña, vata koo é vií ñā dutu ódo nūu, ña é kāntunta'ví ini i ta'an i, ña é kāde ntaa tsiñu Xuva kō. Dukuān ne, kuvi nakate ña kuétsi ñā'a san. ¹⁸ Da xe é mii ñā ntó'o ña e ntío tó'o e ña vā'ā san é vií ña é kīni kaa ne, vevii ne, kuvi xntii ña ñā'a, ña é kuān o ntánto'o i di.

3

Dií ka ka'nu Jesuu é Muisee

¹ Dukuān né, ta'an ko e dóo va'á nto nuu Xuva ko, ntō'o é dadīi kána Xuva ko nto nī ko é kuvi o iña ñā, kādā kuení va'ā ntó iña Jesús, ñā vexká'an ni ko iña Xuva ko. Kaka'an o tsi táxnuu nti'xe Xuva ko ñā é vií ñā dutu ódo nūu iña i é un nti'í e ntákuinti'xe kō. ² Dē ntaa ña é un nti'í é kākā'an Xúva kō, ña é teé tsiñu ña, vatā o dé ntaa Muisee iní vi'i Xuva kō kídaā. ³ Ntá tsi Jesuú ne, dií dií ka ka'nu ña é Muisee, vatā ó dií dií ka ka'nu ñā kaxntitsí vi'i san é vi'i é kaxntitsí ña. ⁴ Da nee ka vi'i é iō ne, iō xoo ñā'a, ña é kāde vā'a. Ntá tsi Xuva kō ne, de vā'a ña é un nti'í é iō. ⁵ Muisee ne, dē ntaa nti'í ña, vatā ó de ña kade tsiñu e dóo va'á, dā dé tsiñu ña iní vi'i Xuva kō. Dukuān né, kuñti'xe ña'a san ña dá kaká'an ñā nuu i é kā'an Xúva ko ni ñā rkontuvi. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, dē ntaa ñā nī ña ntáduku ntée Xuva ko vatā ó de i'xá san ni ñāvi'i i. Xo'ō né, ñāvi'i Xuva kō kúvi o tē ña xtuví mii o e ntákuinti'xe ko ña, tē dóo diní kō e ntantétu o é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō.

Nto da'na ña ntáduku ntée Xuva kō

⁷ Dukuān ne, vií nto vatā ó kaka'an Espiritū Sántū san mí ūve na'a tú'un Xuva kō:

Te tēku nto é kākā'an u ni ntō vevii ne,
⁸ ñā ku de do'o nto vatā o dé ñata ntō
dá idé ña du'xen nī ko,
da ito nteé ña ko ñuu itsí kán.

⁹ Ikān né, ito nteé ñata ntō kó,
kuān té uvi díko kuia ini ña un nti'í nti'í
nuu i e dóo na'nu é idé u.

¹⁰ Dukuān né, dōo dutsi kuiní ko nī ña
tsikán ne,

kaka'an u: “É dōto tsi ntádē kuení ña;
ñā ntío ña kuntikin ña itsí ko”, ka'an u.

¹¹ Dukuān né, kūdiin ú ni ñā ne,
xé'e ú xu'ú ko tsí ña kue'e kue'én u é
kuntoo da'na ña nī ko,

kuan o ka'an Xúva kō.

¹² Kōto nto, tá'ān kó, te nté uun nto ña ku ntuká'xi nima nto é ña kii nteé xio nto Xuva kō, ña kantíto san, é ña xtuví mii ntō é kuñti'xe nto ña. ¹³ Dií dií ka vā'ā ó te nakīi ntó nima ta'an nto utén utén nté koo vií ña, nī dukuan iō ka ntuvi, vata koo é ña ntuká'xi nima nto é kanī nta'vi kuétsi san nto. ¹⁴ Tsí ta'xi Xuva kō é kudādīi o nī Cristú, tē ña xtuví mii o é kuñti'xe ko ña vatā o kuñti'xe ko ña di'na, un tsi da nté kuvi o.

15 Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō:
Te tēku nto é kākā'an Xúva ko ni ntō
vevíi ne,
ñá ku de do'lo nto vatā o dé ñata ntō
dá idé ña du'xen ni Xuva kō kídaā,
kuān ó kaka'an. 16 ¿Xoó ña'a ntu edé
ña du'xen ni Xuva kō da téku ña é
kākā'an ñá ni ñā? ¿Ñā ntu te un ntíi ntíi
ña'a san, ña nátava Muísee ñuú Egitō
san? 17 ¿Xoó ña'a ntu e dóo dutsi kuiní
Xuva ko ni ña ūvi díko kuia san? ¿Ñā
ntu te ña'á san, ña é edé kuetsí ne, xī'i
ña ñuu itsí san? 18 ¿Xoó ña'a ntu xé'e
Xuva ko xū'u ñá ni ñā tsí ña kué'e ña
é kuntoo da'na ña ni ñā? ¿Ñā ntu te
divi ña'á san, ña é ña ni kuintí'xe i san?
19 Dukuān né, kaini o tsí ña ni ní'i ña é
kuntoo da'na ña ni Xuva kō, tsí ña ni
kuintí'xe ña Xuva kō.

4

1 Dukuān né, ñi dukuan ió ka ntuvi
é ní'i ko é kuntoo da'na o ni Xuva ko
vatā o xe'e ña xu'u ñá ni ñata kō kídaā
ne, koto vá'a nto vata koo é nté uun
nto ña kunáa nto. 2 Tsí xo'ō ne, ní'i kō
e téku kō tú'ūn va'á san vata o téku ña
tsikan. Ntá tsi ña ni idiá'vi tú'ūn va'á
san iña ña, tsí ña ni kuintí'xe ña da
téku ña. 3 Ntá tsi xo'ō e kuintí'xe kō ne,
tá'xi Xuva kō é kuntoo da'na o ni ñā.
Tsí kuan o ka'an Xúva ko iña ña tsikan:
Kuān koo kuví, vata o xe'é u xu'u ko
dá kudiín u ni ñā,
é ña kúntoo da'na ña ni ko,
ka'an ña. Kuan o ka'an ñá, kuān te
ió tu've mí kuntoo da'na o ni ñā nté
ntúvi da kúvi de kú've Xuva ko ñuxiví
san. 4 Tsi ió mí kākā'an tú'ūn Xuva ko
iña ntuvi é kuvi ū'xé san:
Ítúvi da'na Xuva kō da kúvi un ntíi ntíi
tsiñu ña ntuvi é kuvi ū'xé san,
ka'an. 5 Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:
Ñá kuntoo da'na ña ni ko,
ka'an ña. 6 Ntá tsi ió ka ntuvi é ní'i
ña'a san é kuntoo da'na ña ni Xuva kō.
Ña'a san, ña é dí'na téku i tú'ūn va'á
san ne, ñá ni ní'i ña é kuntoo da'na ña
ni Xuva kō, tsi dé do'lo ñā. 7 Nāxtuví
xtuku Xuva ko ūun ká tuku ntuvi.
Kuān té e títin kuia ita ntí'xin ne,
kaka'an xtúku ña kuenta iña Dávií san
é vevii. Tsi vatā o uve na'a kaká'an ña:
Vevii ne, te tēku nto é kākā'an Xúva ko
ni ntō ne,

ñá ku de do'lo ntō,
ka'an ña. 8 Tē dí ni xē'é Josueé san
é ní'i ña Israeé san é kúntoo da'na ña
ñuú Canaán ne, ñá kākā'an xtúku Xuva
ko iña tuku ntúvi. 9 Dukuān né, ió ka
tuku ntuvi iña ña ntáduku ntée Xuva
kō é kuntoo da'na ña ni ñā. 10 Tsí xoo
ñá'a é ní'i ña é kuntoo da'na ña ni
Xuva kō ne, kaxtuví da'na ña tsiñu ña
vatā o itúvi da'na Xuva kō da kúvi de
kú've ñá ñuxiví san. 11 Na koo ntii o vē,
vata koo é ní'i ko é kuntoo da'na o ni
Xuva kō ne, vata koo e nté uun xoxo
vii i vatā o dé ña'a san e dé do'lo ñā.
12 Tú'ūn Xuva kō sán ne, kantíto.
Dóo ntii ini i. Díi ka ntikō é vata kaa
uun káa é ió uvi núu i. Kakí'vi un tsi
nté ini nima ko, un tsi nté ini xiki kō.
Tsí kuenta iña tú'un ñā ne, kanakaán
nuu Xuva kō nima ko vata koo e díto
nee iñá kadē kuení kō, nee iñá ntio
nima ko é vīi. 13 Ña túvī nee iña é de
kú've Xuva kō é kuvi koo xū'ú nuu ña.
Kaini ña é un ntí'i. Vata te kántii nima
ko núu ña, divi ñā é ní'i ña kuenta iña
ko.

Jesuu é dūtu ñá odo nūu

14 Ió dutu ñá odo nūu e dóo ka'nu ña
iña ko, é kúntáa ña mí'i tuví Xuva kō:
divi Jēsuu, I'xá Xuva kō. Dukuān ne,
ñá xtuví mii kué'en o e ntákuinti'xe kō.
15 Tsí dutu ñá odo nūu iña kó ne, kan-
tuntá'ví ini ña kō tsi dóo ntáxio vita o.
Tsi divi ña ntó'o dadíi ña un ntíi ntíi
nuu i e ntánto'o kō vevii, ntá tsi divi
ñā ne, ñá ni xīo kuétsi ñā. 16 Dukuān
né, ñi kué'en ini ko na xēe étsin o nuu
Xuva ko, ñá kadē kú've iña ko, vata
koo é ní'i ko é dóo vá'a koo vīi Xuva
ko ni kō, é ntuntá'ví ini ña kō, é xntii
ña ko da nēé ka ura i é kátaan núu kō.

5

1 Tsí da xōo ka ña'a, ña é kade dutu
ódo nūu ne, mé'ñū ña'a san kakukú've
ña é kākā'an ñá ni Xuva ko iña ña'a
san. Dutú san ne, kaxé'e ña doméní
ne, kae'ní ña kiti san é kué'é ña iña
Xuva ko kuenta iña kuétsi ña'a san.
2 Kantunta'ví ini dutu ñá odo nūu san
ni ñā'a, ña é ña ini san, ni ñā'a, ña
ntákunaá san, tsí kuān ó kanto'lo ñā
di. 3 Dukuān né, kantio é kué'é ña
doméní iña kuétsi mii ña vatā o kaxé'e
ña doméní iña kuétsi ñā'a san.
4 Xoxo kuvi vīi i tsiñu ka'nu san é vīi
ñá dutu ódo nūu san te mii ñā ntio ña
é vīi mii ña, tsí Xuva ko kākana ña ña

é vii ñá, vatā o dé ña ni Āroon kídaā.

⁵ Kuan ō kúvi ni Crīstú di. Ñá ni de kā'nu ña é kā'an ñá tsi vii ña dutu ódo nūu, ntá tsi Xuva kō ne, xé'e ña ña tsiñu ka'nu san, vatā ó uve na'a mí kakā'an ña:

Divīn ne, I'xá ko kúvin.

Vevii xe'é u é kūtuni ña'a tsí divīn é i'xá ko o,

ka'an ña. ⁶ Ió ka mí'i ūve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an ña:

Viín dutu ntii dáñu ntūvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an ña. ⁷ Dá tūvi dukuán Cristu ñūxiví sa ne, kaka'an ntá'ví ña, íkan ña nta'a Xuva kō é xntii ña ña. Dóo ntá'vi éku ña ne, dóo ntii ka'an ñá ni Xuva kō é na nākáku ña doxi'í san. Tékú Xuva kō é kākā'an ña, tsi dóo kanuu iní Cristu ña. ⁸ Ntá tsi kuān te I'xá Xuva ko ña ne, kuenta iña núu i e ntó'o ña ne, kūtú've Cristu nté koo kada ntaa ña nēe é ntio Xuva kō. ⁹ Da xe kúvi dé ntaa ntí'i ña ne, kuvi dé ña é nakáku o ntii dañu ntūvi, da xóo ka ña'a, ña e kuínti'xe i ña. ¹⁰ Tsi de kú'vé Xuva kō é vii ñá dutu ódo nūu vata kaa Melquisedee.

Dōo xii kaa é xtuvī mii o é kuínti'xe kō

¹¹ Dóo iō e ká'ān ú nuu i sá'a, ntá tsi dóo ntii tū'un é ká'ān u ni ntō, tsi dóo kuíi dá kí'in díki nto. ¹² É dōo tí'tín ntuvi é kuínti'xe nto ne, e xée ntūvi é nakuā'a nto tuku ña'a. Ntá tsi kuan tsí ó kantio é kā'an xtúku ú ni nto divi nuū í e díi ka ña ví'xin kaa iña Xuva ko. ¿Vá ntu íkin xtúku ntu nto é ntáxi'i dukuan ntō dikui? Tsi vata kutíi nto é kā'xi nto é ntāva. ¹³ Xoó ña'a e ntáxi'i díkui ne, vata kaa i'xa íkin ntāa ña. Vata kuka'xi ña é vii ñá vatā ó kaka'an Xúva kō. ¹⁴ Ntá tsi ñatā sán ne, ntaé'xi ña é ntāva. Ña e kúka'xī sán ne, ini ña nee iña é vā'a, nee iña é ña vā'a.

6

¹ Dukuān né, nā koó ntii ká o xee o da nté na kuka'xi nuu ō iña Cristu. Na xtúvi xio o é nakuā'a o di'na iña Cristu. Ñá ku ntiko koō xtúku ō nee iña é ini ō nte dí'na, tsi é ini o tsí ña vii ka o nuu i é kíni kaa é odō doxi'í san; é ini o nté koo kuínti'xé ko Xuva kō. ² É ini o é kutsi ntute o; é ini o nté koo xntee tá'an o nta'a kō ña ntákuínti'xe i san. É ini o tsí ntōto ña xi'í ne, ini ó tsi

xntékú kú'vé Xuva ko iña kó ntii dañu ntūvi. ³ Sá'a vii ó te Xuva ko tá'xi ña ntuvi.

⁴ Tsí ña kuvi vii ō é nātivi iní xtuku ña tsíkan, ña é dí'na naxi'í nuu i kuenta iña Xuva ko. Ito nteé ña tsi dóo vā'ā o dé Xuva ko ni ña né, ini ña nté o kade tsiñu Espíritū Sántū sán nima ña. ⁵ Ito nteé ña tsi dóo vā'ā ó kaka'an tú'un Xuva kō né, kūtuni ñá nuu i e dóo ntii ini i é vē'xí rkontuvi. ⁶ Te nākuita ña é kuínti'xe ña Xuva kō vata koo é vii xtuku ña vatā o dé ña di'na ne, dóo ntii tū'un é ntiko koō xtuku ña, tsí kuenta iña mii ña kánaxnteē xtúku ña Cristu ntíkā krusi kan. Kanadíkí ntee ña Cristu. ⁷ Tsí vata kaa ñu'u é kánako'o ntute davi san vata dá kákin ne, te xūku va'á kakene, xuku é kaidiá'vi iña ña ntáde tsiñu san ne, kanaxnuu víko Xuva ko ñū'u san. ⁸ Ntá tsi te da mii xūku iñu kakene ni kú'u é ña vā'a sán ne, kunaá ñu'u san, tsí koko te kúvi. Kuan koo nto'o ña tsikán di.

Kainuu mé'ñu Xuva ko kō

⁹ Kuān té dukuán o kaka'án nti, ta'an nti, ña e dóo ntio ntí ne, ini nti tsi iō nuu i e díi ka va'á iña nto, nuu i é ní'i ko dá nakáku ō. ¹⁰ Dōo vā'ā ó kadē kú'vé Xuva kō né, dukuān ne, ñá kúnáa iní ñá nuu i é idé nto. Ñá kúnáa iní ña tsi nañé'e ntó ña tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto, ña ntákuínti'xe i san, dá xntíi nto ña kuēnta iña Xuva ko. Kuan tsí ó kade dukuan ntō vevii di. ¹¹ Ntio nti é kuan kōo koó ntii ntō di, é un é un nto, dá ntoo dukuan nto ñūxiví sa, vata koo é kūtuni va'á nto nee iña é ní'i nto nta'a Xúva kō. ¹² Ñá ntio nti é kudu'xen ntō, tsi é ntio ntí ne, vii nto vatā ó de ña ntákuínti'xe i, ña é ntákutíi i é kuntétu da nté ní'i ña núu i e tá'xi Xuva ko xū'u ña é ta'xi ña kō.

¹³ Dā xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ābraán ne, éde ña kuenta iña mii ña, tsi nté uun ña'a é díi ka ka'nu ña é ntāda ntaa ñá iña ña. ¹⁴ Kaka'an ña: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Dōo nāxnuu víko ú nto ne, ta'xi u e dóo nakāxa í'xá nto”, ka'an ña. ¹⁵ Kútíi Abraan kantétu ña ne, dukuān ne, ní'i ña nuu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ña. ¹⁶ Dā ntánantuku ō xoo é ntāda ntaa i te nuu é ntaā í ne, ntánantuku o ñá'a, ña é díi ka na'nu é xo'ō. Dukuān né, dá ka'an ñá tsi nuu é ntaā í ne, ña túvi ká nee

iña é kā'an o. ¹⁷ Dukuān né, ntāda ntaa mí Xuva ko vata ō xe'é ña xu'u ña ni Abraan. Ncho nañē'e ñá ña'a san, ña é nī'i i iña ña é xe'é ña xu'u ña, tsi kada ntāa ñá nuu i é xe'é ña xu'u ña ne, ka'an ña tsi ñá nadāma kue'en ña nté uun tú'un. ¹⁸ Dukuān né, ió uvi nuu i é ña nadāma, tsí ña kuvi ká'an Xúva kō dovete. Kuenta iña i sá'a ne, kanaxnúu ka'nu kue'en ñá nima ko, xo'ō é nantuku ō xoó nada'an i kō, tsí ini o tsí nī'i ko vatā ó kaka'an ña. ¹⁹ Dā xé ini o sá'a ne, kairkaá kutu ō é kuinti'xe kō ne, ñá nadāma nima kó, vata kaa kaa é kairkaa kutū má ntute kán. Kuvi kī'in étsin ō nuu Xuva ko, ña tuvī e dukún kán, vata ō kī'ví dutú san mí'i e dóo kuiko ata doo é rkaa iko ini ukun ña kídaa. ²⁰ Jesuú ne, nakaán ña itsi é kī'in o e dukún kán tsi kúvi ña dutu ódo nūu iña kó ntii dañu ntūvi, vata kaa dutu Melquisedee.

7

Jesuú ne, dutu ódo nūu ña vata kaa Melquisedee

¹ Melquisedee san ne, rei ñuu Saleen ñá ne, dutu ódo nūu ña iña Xuva ko, ña dóo ka'nu san. Kué'en Melquisedee é nāni'i ta'an ña Ábraan itsi kán da náxee Abraan da kúvi idé ña ni tītín rei ne, nāxnuu viko Melquisedee san ña. ² Abraán ne, kuenta iña kuenta u'xi núu i é nī'i ña dá naá ña ne, xé'e ña uun ta'vi i iña Melquisedee san. Divī ña é Melquisedee ne, “rei va'á” kani tú'un. Ñuu mí de kú'vē ñá ne, Saleen nani. Saleén san ne, “é kuntōo vá'a ō” kani tú'un. Kuvi ka'an o ve tsí rei va'á ña, ña é kade é kuntōo vá'a ña'a ña. ³ Ña túvī nteé na'a xoo é di'i ñā, xoo é uva ñā, xoo é ñata ñā. Ntē ña tuvi nteé na'a ama káku ña, ama xi'i ña. Vata kaa I'xá Xuva kō kaa ña, tsí kade ña dutu ntii dáñu ntūvi.

⁴ Koto ntō tsi dóo ka'nu ña'a Melquisedee san. Tsí uva ika ko Ábraan, ña dóo ka'nu sán ne, xé'e ña Melquisedee san uun ta'vi i é kuēnta u'xi núu i e dií ka va'a é kī'i ña iña rei san da kúvi idé ña ni ñā'a san dá naá ña. ⁵ Kaka'an lei Muísee tsí i'xá Levii, ña é vīi dutú san ne, kuvi kī'i ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san iña é un ntī'í é ió iña ña Israeé san, kuān te

ñaví'i ña, kuān te i'xá ika Ábraan ñá di. ⁶ Ntá tsi Melquisedee san, kuān te ña te i'xá Levii ñá ne, ki'i ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san é xe'é Abraan, ña é xe'é Xuva ko xu'u ña ni i né, nāxnuu viko ña Abraan. ⁷ Ini vá'a ō tsí divī ñā é kanāxnuu viko ña ña'a sán ne, dií ka ka'nu ña'a ña é ñā'a, ña é nāxnuu viko ña. ⁸ Vevii ne, da xōó ka é kāni'i i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san ne, kudií ña'a, ña é kānti'i ntuvi iña i. Ntá tsi kídaa ne, kaka'an tú'un Xuva ko iña Melquisedee vata tsi te kántito ká ña. ⁹ I'xá Levii, dutú san é kāki'i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san vevii ne, kuvi ka'an o tsí vata tē ntá'vi ña di dá xe'é uvata ña Abraan úun tá'vi i é kuēnta u'xi iña Melquisedee. ¹⁰ Tsí ñu'u kúñu Abraan núu i é kúvi i'xá ña é vata kaku, da kué'en Melquisedee é nāni'i ta'an ña.

¹¹ Tē di dutú san é i'xá Levii kuvi víi ña é ntūvá'a ña'a san nuu Xuva ko kuenta iñá lei san e ntánakuā'a ña ña ne, ñá kantio é kī'xi ká xtuku uun dutú rkontuvi. Ntá tsi dutu ñá tsikán ne, ña ni kúvi vii ña. Dukuān ne, kantio é kī'xi uun dutu vata kaa Melquisedee san ne, ñá te vata kaa tatá i'xá Levii, ñá nani Ároón san. ¹² Te ē túku dutú san kī'xi ña ne, kantio é nādama ña lei san. ¹³ Dutú san, ña kaka'an tú'un Xuva kō ne, Cristu ña. Ntá tsi ña te tatá Aroón ña, tsí tuku tatá ña. Nté uun ito vata vii tatá ña sá'a dutu. ¹⁴ Un ntī'í ña'a san ini ña tsí Jesuú ne, tatá Judaa ña. Nté uun ito ña ni ká'an Muiseé te kii nūu dutu i'xá Judaa.

¹⁵ Dií ka kaini o sá'a dá xee dútu xee san, ña vata kaa Melquisedee. ¹⁶ Ña sá'a ne, ñá ni xee ña é vii ñá dutu tsí kaduku ntée ña tatá Aroón san, tsi xee ña é vii ñá dutu dá xe dóo ntii ini ña tsí ña kantī'i ntuvi iña ña. ¹⁷ Kuvi vatā ó kaka'an tú'un Xuva ko iña ña:

Viín dutu ntii dáñu ntūvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an. ¹⁸ Dukuān né, nanti'i Xuva kō lei átā san, tsí ña ni kuvi vii, ñá ni idiá'vi. ¹⁹ Tsí lei Muiseé san ne, ña ni kúvi vii é káda ntaa kué'en o ni Xuva kō. Ntá tsi ió itsi e dií ka va'á ve. Kuenta iña i sá'a ne, kuvi xee étsin o nūu Xuva ko.

²⁰ Xé'e Xuva ko xū'u ña é tēe tsiñu ña Jesuú é vii ñá dutu xee san. ²¹ Un

ntíí ntíí dutu ñá nguĩ sán ne, ñá te xōó ni xe'e í xu'u i ni ñā dá k'v'í ñā é vii ñá dutu. Ntá tsi dutu ñá sa'á ne, nteé na'a mí xē'é Xuva ko xu'u ñā ni ñā dá kakā'an ñā:

Xu'u é Xuva o kó ne, ta'xi ú xu'u kó ne, ñá nātivi iní ko dá kā'an u:

“Divīn né, dutun ntii dáñu ntūvi”, ka'an Xúva kō. ²² Dukuān né, kūtuni ñá'a tsi Jesuú ne, tuví ñā kuenta iña tú'ūn xeé san e tá'xi Xuva ko xū'u ñā dá kakā'an ñā tsi dií dií ka va'á koo é xēé san é vāta kaa é tūví di'na. ²³ Ñá te da dii dutu xió ñā kidaā, tsí un ntíí ntíí ñá ne, ñā ni kúvi vii ñá dutu ntii dáñu ntūvi, tsí xi'i ñá ne, tuku ñá'a nakunúu ñā naa ñā. ²⁴ Ntá tsi Jesuú ne, vii ñā dutu ntii dáñu ntūvi, tsí ñā kúvī ñá ne, ñá kantio é k'v'í tuku dutu náa ñā. ²⁵ Dukuān ne, kuví nakáku kue'en ñā un ntíí ntíí ñā'a, ñā é k'xi etsin nuu Xuva ko kuenta iña ñā, tsí ñā kúvī ñā. Tuví ñā vata koo é kā'an ñā ni Xuva ko kuenta iña ñā'a san ntii dáñu ntūvi.

²⁶ Tsi Jesuú ne, dutu ódo nuū ñá e dóo va'á ñā, vatā ó kantio ko. Tsi dóo va'á ñā. Ñā tūví nee é kīni kaa iña ñá, ntē ñā tuvi nté uun kuétsi ñā. Ná te dadíi ñā nī ñā é iō kuétsí i. Dií ka ka'nu ñā'a ñā é un ntí'í é iō e dukún kán. ²⁷ Ñā kantio é vii ñá vatā ó de tuku dutu ñá odo nuū san é útēn utēn kae'ní ñā kiti é kuē'é ñā tī doméni iña Xuva ko, di'na kuenta iña kuétsi mii ñā ne, kidāā ne, kuenta iña kuétsi ñā ñuú ñā. Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi xe'é ñā doméni iña Xuva ko kuenta iña ún ntíí ntíí ñā'a dá xe'é ñā kúñu mii ñā ntíkā krusi kan. ²⁸ Lei Muísee san ne, kadē kú've é kūdii ñā'a san é io kuétsí ñā vii ñā dutu ódo nuū san. Ntá tsi xe'é Xuva ko xū'u ñā dá de kú've ñā rkontuvi é xēé leí san tsí I'xá mii ñā vii ñá dutu ódo nuū, divi ñā é ñā tuvi kué'en tsi kuétsi ñā ntii dáñu ntūvi.

8

Jesuú ne, kade kú've ñā iña tú'ūn é xēé san

¹ Vá'a o ve. Dií ka ntio ko é kūtuni nto sá'a: Ió dutu ñá odo nuū iña ko é vā'á kue'en ñā, tsi tuví ñā e dukún kán ne, kadē kú've dadíi ñā ni Xuva kō, ñā dóo ntii iní í san. ² Kade ñā dutu ódo nuū má vi'í kuikó nti'xe san é tuví e dukún kán. Mii Xuva kō xntítsi ñá vi'í sá'a; ñā te ñá'a ni xntítsi ñā.

³ Un ntíí ntíí dutu ñá odo nuū san ne, divi tsíñu ñā é kuē'é ñā doméni nta'a Xuva kō, é kā'mi ñā kiti san iña Xuva ko, kiti e ntaxé'e ñā'a san iña kuétsi ñā. Dukuān ne, kantio é kōo é kuē'é Jesuu nta'a Xúva kō di. ⁴ Tē dí katuvi dukuan ñā ñuxiví a ne, ñá vii ñá dutu, tsi dóo ió dutu táta Levii e ntaxé'e ñā doméni vatā ó kaka'án lei Muísee. ⁵ Ntá tsi da mii tsí da ntántavá'a naa ñā nuu i é ió e dukún kan, vatā o dé Muísee da xntítsi ñá vi'í Xuva kō ne, kaka'an Xúva ko ni ñā: “Kuenta vii nto é ntāvá'a naa nto vatā o nañé'e ú nto rki uku Sínaí kán”, ka'an ñā. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, ní'i ñā tsíñu e dií ka ka'nu é n'í'i dútu, ñá tsíkan, tsí kade kú've ñá iña tú'ūn e dií ka va'á san. Dií ka va'á tú'ūn san tsi tá'xi Xuva ko xu'u ñā ni ko uun nuu i e dií ka va'á.

⁷ Tē dí ni ídiá'vi kue'en tú'ūn é ítúvi di'na ne, ñā dí ni ntio é kōo tuku tú'un vē. ⁸ Ntá tsi ñā ni xkúntee iní Xuva kō nté o dé ñā'a san kuenta iña tú'un āta sán ne, uve na'a mí kakā'an ñá ni ñā: Xu'u é Xuva ntō ne, kaka'án u ni ntō: Koto nto tsí xee ntúvi ve dá kā'an xtúku ú nī ñā Israeé nī ñā Judaa nté koo vii ñā.

⁹ É tuku kaka'án u ni ñā vatā ó kaka'án u ni ñāta ñā ntūvi dá irkáa ú nta'a ñā e nátāvá u ñā ñuú Egítō;

tsi ñá ni de ntāa ñā é kākā'án u ni ñā. Dukuān ne, ñā ni íde ú ñā kuenta, ka'an Xúva kō. ¹⁰ Kaka'an xtúku Xuva kō:

Tú'ūn sa'á ka'án u nī ñā Israeé dá xee ntúvi tsíkan.

Tsu'un u tú'ūn ko ini díki ñā. Xnteé na'á u tú'ūn kó nima ñā. Kidāā ne, vii u Xuva ñā ne, vii ñā ñā'a ko.

¹¹ Ñá kantio é xe un xé un ñā nakuā'a ñā

ta'an ñā ni ñavi'i ñā xoo e Xuva ñā, tsí un ntíí ntíí ñá ne, é iní ñá ko, nté i'xá e dií ka lú'nti un tsi nté ñatā, ñā e dií ka atā.

¹² Kada ka'nu iní u ni ñā kuétsí ñā ne, nté uun ito ká ñā naká'án ko nuu i é kīni kaa é idé ñā,

ka'an Xúva kō. ¹³ Dá kakā'an Xúva ko iña tú'ūn xeé san ne, ncho ka'an ñá tsi e kuáta tū'un é tuví di'na. Da nēé ka nuu i é kuatā, é ñā kaidiá'vi ká i ne, ñā ná'a ká kutūvi.

9

Vi'i Xuva kō é tuví ñuxiví a ni vi'i Xuva kō é tuví e dukún kân

¹ Vi'a vé ne, tú'un é dī'na sán ne, kaka'an nté koo kunuu iní ñá Xuva kō. Xíó úkun ñā dī é tuví ñuxiví a. ² Xntitsī ñá vi'i doó san é kúvi xúkun ñā. Xíó ūvi ne'u i. Mí'i dī'na kakí'vi ña ne, ikān intóo kantílīn ní mesa mí ódo tañú'ū é kúvi doméni iña Xuva ko. Ikān ne, kaka'an ña é Má Vi'l Kuíko san. ³ Áta dōo é rkaa iko iní i kân ne, tuví tuku ne'u i mí kakā'an ña é Má Vi'l Kuíko Kue'en. ⁴ Ikān ne, tuví uun naa e kúvi kaá kuān e dōo nuu á'vi i mí e'mi ña kútū, ni étun é kátavi kaá kuaán san kanī āta i. Sá'ā ne, kaka'an ña é Étun Iña Tú'un Xuva Kō, tsí ñu'u vá'a xuú san mí ūve na'a tú'un é kaka'an Xúva ko ni Muísee. Nu uun sülē e kúvi kaá kuaán san mí ñū'u nuu i e é'xi ña kídaa, dī'vi é kaka'an ña é manaa. Nuu tatun Ároón dī é kéne xuku i kídaa. ⁵ Úvī ánjē e kúvi kaá kuaán san ne, ntāñi nú etún san vata koo é kūtuni ñá'a tsi íkan kaki'xi Xuva kō, ña dōo ka'nu san. Katavi núu nti'xin ánjē san ata etún san mí ntuvá'a ña'a san ni Xuva kō. Ntá tsi ña ká'án ka u nuu i sá'a vevii.

⁶ Dā xío tu've nuu i tsíkān ne, ntakí'vi dutú san má vi'l é kúvi ūun san utén utén vata koo é vii ñá tsiñu ña. ⁷ Ntá tsi má vi'l é kúvi ūvī san ne, koó da mii dutu ñá odo nūú san kakí'vi ña ne, uun ito tsi é uun kuia. Dá kī'vi ña ne, kantio é kuído ña niñi kiti é kué'é ña doméni nta'a Xuva ko kuēnta iña kuétsi mii ña ni kuétsi ña ñuú ña, nuu i é idé ña dá ña ni kutúni ña. ⁸ Dukuān né, kanañē'e Espíritū Sántū sán kō tsí vata kúvi kí'vi ña'a san mí tuví Xuva kō dá kade tsiñu ni'l dukuan ñā má vi'l kuíko é kúvi ūun san. ⁹ É un nti'i sá'á vatā o dé ña kídaa né, kanañē'e ña'a é ntoo vevii. Tsi kuenta iña tú'un āta sán ne, xé'e ñā doméni nta'a Xuva kō né, ē'mi ña kiti san iña Xuva ko. Ntá tsi kuān té du'vā ó inúu ini ña Xuva kō ne, ñá ni idiá'vi e ntuvá'a nti'xe nima ñá ni Xuva kō. ¹⁰ Tsi tú'un tsíkán ne, da mii kaka'an iña i é ká'xi o, é ko'o o, nté koo ntuntoo kúñu kō. Sá'ā ne, kudii núu i e tá'xi Xuva kō é vii ó da nté ká'an Xúva kō tú'un xee, nuu i e dií ka va'a.

¹¹ Ntá tsi vevii ne, e xéé Cristu é vii ñá dutu ódo nūu nuu i é xéé san, nuu i é vā'a é xe'é Xuva ko xū'u ña. Kí'vi ñā má vi'l doó san e dií kaa va'a, tsí ña te ña'a ni de vá'a ña, tsí ña te ñúxiví a tuví. ¹² Ña ni ídō Cristu niñi a ndi'ú san, nté niñi a le'ntú san é kúvi doméni iña Xuva ko, tsí niñi mii ñá xe'é ña. Dukuān ne, idiá'vi é uun ito tsi kī'vi ña má vi'l kuíko kue'én san e ntá'vi ña kuétsi ko ntii dañu ntūvi. ¹³ Kuenta iña tú'un āta sán ne, niñi dūntiki kíchī sán ni niñi ndi'u kíchī sán ni xāa kúñū i'xá dūntiki kítđī'í san é i'xi nú nāá san ne, idiá'vi é dā'ví dutú san ña'a, ña é iō kuetsí i. Dukuān é ntuntoo kúñu ñā ne, naxtuví xío ña ña iña Xuva ko. ¹⁴ Ntá tsi dií dií ka kaidiá'vi niñi Cristu. Tsi kuenta iña Espiritu ñā é ña kuví ne, xe'é Cristu ntuví iña ña vata kaa doméni iña Xuva ko, uun doméni é ña tuví nee é kīni kaa. Kuenta iña niñi ña ne, kantoo nimá kō é un nti'i nūu i é káta'xi doxi'i, vata koo é kúvi kada tsiñu o iña Xuva ko, ña kantíto san.

¹⁵ Dukuān é Jesucristú ne, vata kaa ña kaikan dá xe'e kaa ña iña tú'un xéé san. Xí'i ña vata koo e ntá'vi ña kuétsi é idé o da ntántikin dúkuan o é kaka'an tú'un āta san. Dukuān ne, ña e kána Xuva kō ne, kúvi ni'l ña é vā'á iña Xuva ko ntii dañu ntúvi, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña. ¹⁶ Tsi te káda vá'a uun ña'a tutú iña nee é dūku ntée i'xá ña te xi'i ñá ne, ña kúvi kí'i i'xá san iña uva i dá nté ntūvi é kúvi uva ña, vatā xkoó ini o. ¹⁷ Ña kaidiá'vi tutú san dá tūvi dukuan ñá de vá'a san. Dā nté tē xi'i ñá ne, da kídaa kaidiá'vi i. ¹⁸ Dukuān ne, un tsi nte dá iñi ntuu tú'un āta sán ne, kantio é kati niñi san. ¹⁹ Kaka'an Muísee ni ún nti'í nti'í ña'a san nté o kaka'an é un nti'i léi san. Kídaa né, kí'i ña xuku é nani hīso pó ne, naki'ní ña idi le'ntu kué'é san diki i. Dā xnúu nto'o ña ini niñi a dūntikí san é nākudáka ntúte ne, da dá'vi ña librú léi san ni ún nti'í nti'í ña'a san. ²⁰ Kaka'an ña: “Niñi sán ne, kuntā'a vata koo é kūtuni nto tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña ni ntō nté koo vii ña ni ntō”, ka'an ña. ²¹ Du'va o da'ví Muísee niñi san vi'l doó san ni un nti'i nūu i é de tsiñu ni'i ña má vi'l doo kan. ²² Tsi kaka'an nti'xe léi san tsí dokó sa é un nti'í ne, kantio é ntuntoo ni niñi san. Nā kada ka'nū iní Xuva ko ni ko tē ña

di'na kati nîñi san.

Kada ka'nu iní Xuva ko ni ko kuēnta iña doméni é xe'é Cristu

²³ Dukuān ne, núu i é ió ñuxiví sa é kántuvá'a naa nuu i é ió e dukún kán ne, kantio é tãvi níñi kití san vata koo é ntũntoo. Ntá tsi ñá ni kã'ví Cristu má vi'i kuíko san é de vá'a ña'a san, tsí kudii e ntává'a nãá ña'a san má vi'i kuíko é tuví e dukún kán. Ntá tsi ki'ví ña e dukún kán mí kaikan ñá nta'a Xuva ko kuēnta iña ko. ²⁵ Cristú ne, ña te kí'in ito ni eti ña níñi ña é kũvi doméni iña Xuva ko. Tsí dutu ñá odo núu iña ñá Israeé san ne, kuenta kuia kakí'vi ña má vi'i kuíko kue'en san vata koo é kué'é ña níñi é ña te níñi mii ña é kũvi doméni iña Xuva ko. ²⁶ Tē dí kuan ō ni idé Cristú ne, kantio é ki'in ito kuví ñá un tsi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví san. Ntá tsi uun ito tsi kí'xi ña da dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, xé'e ña ntúvi iña ña nta'a Xúva kō vata koo é nakate ña un ntí' ntí' kuétsi kō é ió. ²⁷ Uun ito tsi kuví o, ūn ntí' ntí' o ne, kidáā ne, ká'an Xuva ko te vā'á ō ne, o tē ña vá'a ō ni ide o. ²⁸ Kuan ō kúvi Cristú di, tsí uun ito tsi xe'é ña ntúvi iña ña é kũvi doméni iña Xuva ko, vata koo e ntá'vi ña kuétsi ña'a san. Ntá tsi ki'xi xtuku ña, ñá tē e ntá'vi xtuku ña kuétsi kō, ntá tsi vata koo é nakakú kue'en ña ña'a san, ña ntantétu ña utén uten.

10

¹ Lei Muíseé ne, vata kaa na'a i iña i é vā'á san é kí'xi, tsí ña te ñá'vi nti'xe. Dukuān né, kuān te kuēnta kuia ntaxé'e ña'a san doméni é kãka'an leí san nta'a Xúva kō dá inúu iní ña ña ne, ña ni kúvi ntúv'á'a kue'en ña. ² Tē dí kuví ntavá'a nti'xe leí san ña'a san kuenta iña doméni san ne, ñá kantio é kué'é ka ña doméni san kuenta kuia. Te ūn ito tsi ntuvá'a kue'en ñá ne, ña ntánti'i iní ka ña te ió ka kuétsi ñá. ³ Ntá tsi dá ntaxé'e ña doméni san kuenta kuia ne, ntánaka'an ñá tsi ió kuétsi ñá, ⁴ tsi ña kúvi nakate kue'en níñi dúntiki kíchiñ sán ni níñi ndí'u kíchiñ san kuétsi kō.

⁵ Dukuān ne, kaka'an Crístu ni Xuva kō da vé'xi ña ñuxiví sa: Ñá tē doméni san, nté níñi kití san é ntio nto.

Dukuān né, taxnúu nto ko é kúvī ú ña'a.

⁶ Ntō'ó ne, ñá nī xkúntee iní nto é ntaé'mi ña'a san kití san;

ntē ña ni xkúntee iní nto doméni é ntáta'xi ña nto kuenta iña kuétsi ñá.

⁷ Dukuān ne, kaka'an u:

“Kini nto, tsí i'a vé'xi u é víi u é ntio nto, Xuvā kō,

vata ó uve na'a iñá ko iní libru nto”,

kuan ō ka'an u,

ka'an ña. ⁸ Di'na ne, kaka'an ñá tsi ña xkúntee iní Xuva kō doméni san, nte é ka'mi o kiti iña kuétsi ko, kuān te kaká'an leí san é kuān koo vii o.

⁹ Kidáā ne, kaka'an ña: “I'a vé'xi u é víi u é ntio nto, Xuvā kō”, ka'an ña. Ncho ka'an sá'a tsi e nákatšin ña nuu i é átá san vata koo é xtuví ñá nuu i é xéé san naa i. ¹⁰ Tsi edé Jesucristu é ntio Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ña é kũvi doméni iña Xuva ko. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsí ña tuví ka kuétsi kō.

¹¹ Dutu ñá Israeé san ne, utén utén ntáñi ña, ntaé'mi ña kiti é kũvi doméni iña Xuva kō, kuān té ña kaidiá'vi é nãkate kuétsi kō. ¹² Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ña é kũvi doméni iña Xuva ko kuenta iña kuétsi kō. Kidáā ne, itúvi ña diñi Xuva kō. ¹³ Kantétu ña vē da nté kũvi vii kue'en Xúva ko ni ūn ntí' ntí' ña'a, ña é ña ntio i ña. ¹⁴ Tsí kuenta iña i é uun tsi doméni san ne, ntii dañu ntúvi ntavá'a kue'en ñá ña'a san nuu Xuva ko, ña e nátsoo xio ña iña ña.

¹⁵ Náñe'e Espiritu Sántu sán kō tsi é nuu é ntaā i, tsí di'na kaka'an ña:

¹⁶ Du'vā ó kaka'an Xúva kō:

“Tū'ún sa'a é kué'é u xu'u kó ni ñá rkontuví ne, kuan kōo.

Xtúvi u tú'ún ko nuú nima ña.

Xntéé na'a u tú'ún ko ini dikí ña”,

ka'an ña.

¹⁷ Da kidáā ne, kaka'an ña:

“Nté uun ito ká ña naká'an ko kuétsi ñá,

nté nuu i é kīni kaa é edé ña”,

ka'an ña.

Kuan ō ka'an Espiritu Sántu san.

¹⁸ Dukuān ne, dá kadā ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, ñá kantio é kué'é ka o doméni iña kuétsi kō.

Ki'in etsin ō nuu Xuva ko

¹⁹ Dukuān né, ta'an ko, ñá u'vī ko. Kuvi k'í'vi ō má vi'í kuikō kue'én san ve, tsí xe'é Jesucristu níñi ñá kuenta iña ko. ²⁰ Vatā o nákaan dutu átā san doo é rkaa ikō san, vata koo é k'í'vi ña mí tuvi Xuva kó ne, kuān o dé Cristu dá xe'é ña kúñu ñā. Nākaán ña itsi xēe é k'í'in o mí tuvi Xuva ko, itsi mí nī'i ko ntuvi iña ko. ²¹ Jesuú ne, kade ña dutu ódo nūu iña ko, xo'o é ntáduku ntee o Xuva kō. ²² Dukuān né, kanñ nima ko k'í'in o un tsi nte mi túvi Xuva kō. Kuinti'xe kue'en kó ña, tsi e nácate ña nima ko vata koo é ña kutsú'ūn ká o iña kuétsi kō ne, é ntūntoo kúñu ko ntute vā'á san. ²³ Ñá ku xtuvī mii o é kaka'an o tsi nuu é ntaā í nuu i é kantétu ō, tsí vií nti'xe Xuva ko nūu i e tá'xi ña xu'u ña ni kō. ²⁴ Kadā kuení ko iña ta'an ko, xé un xé un ō, nté koo vii o vata koo é dií dií ka kuinima ko, é dií dií ka vii o nuu i e dóo va'a. ²⁵ Ñá xtuvī mii o é nataká nuu o ni ta'an kō, tsi iō ñá'a e kuán o de ña. Ntá tsi xntii o tā'an ko vata koo é nakíi nima ña. Dií dií ka kantio é kuān koo vii o veví, tsí dokó sa xee ntúvi dá k'í'xi xtuku Tó'o kō.

²⁶ Tē tsun rkó tsiñu ko kade dukuan ō é kuétsí san rkontúvi é ini o é nuu é ntaā i iña Cristú ne, ña túvī ká doméni é ki'i Xuva kō e ntá'vi o iña kuétsi kō. ²⁷ Da mii é kuntetu o nūu i e dóo donchu'ví nta'a Xuva kō dá xntékú ku've ñá iña ko. Ní'i kō mí'i koko un ntí ntí ñá'a, ña ntaínchu'vi Xúva kō. ²⁸ Xoo ñá'a, ña é ña ni de ntáa lei Muíseé san ne, ñá ni ntuntá'ví ini ña ña. Te iō uvi, uni ña'a é kaka'an ntée ña ña ne, da mii é kuví ña. ²⁹ Te kuān o kúvi ni ña tsikán ne, ¿ñā ntu te dií ka kue'e ni'i ña é ntō'o ña xoo é káxkanuu i I'xá Xuva kō? Ña sá'á ne, kade ña vata te ña ni nuu á'vi kue'en níñi Cristu, kuān te níñi ña ne, kúvi nuu i é kūtuni ko tsi tá'xi Xuva ko ko nūu i e tá'xi ña xu'u ña ni kō. Kuenta iña níñi san di e ntántoo Xuva kō nima ña vata koo é kúvi nakí'i ña ña. Ntá tsi ña sá'á ne, kaka'an káni ña iña Espíritu Xuva ko, ña ña é kaxé'e ña e dóo va'á iña ña. ³⁰ Ntá tsi ini ō tsí kade ntaa Xúva kō né, ña ña kaka'an ña: "Xu'ú ne, kué'e u é ntō'o ña'a san. Xu'ú ntaáa ú ni ña", ka'an Xúva kō. Ne, kaka'an xtúku ña: "Xu'ú ne, natsodo kú've u iña ña'á ko", ka'an ña. ³¹ jōo donchu'vi é nī'i ko é nto'o ko nta'a Xuva kō, ña kantíto

san!

³² Ntá tsi naka'an nto ntúvi di'na dá dā ve ini nto tú'un va'á san. Kútií nto da dóo ntii tú'un da dóo ntó'o nto. ³³ Un vé'xi ne, dóo kinī ka'an ñá'a san iña ntó ne, dē xení ña ni nto me'ñú ña'a san. Un vé'xi ne, ntō'o nto dá kuan ō ntó'o ta'an nto di. ³⁴ Ntūnta'ví ini nto ta'an nto, ña ñu'u kutū san. Íntōo dínī ntó kuān te kí'i ña'a san é tuví iña nto, tsí ini nto tsí e dukún kan ne, dóo iō iña nto e dií dií ka va'a, é ña nti'i ntii dañu ntúvi. ³⁵ Dukuān ne, ñá xtuvī mii nto é kuinti'xe nto Xuva ko vē, tsí tē ña xtuví mii ntó ne, ní'i ntō é vā'á kue'en. ³⁶ Kantio é kútií nto tsi dá kúvi vií nto vatā ó ntio Xuva kō ne, ní'i ntō e tá'xi ña xu'u ña ni ntō. ³⁷ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: Na ná'a ka dá k'í'xi ña é kaka'an u tsí k'í'xi ña.

Ñá kukuí ka ña.

³⁸ Xoó ña'a é vā'á nima ñá tsi kakuinti'xe ña kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña.

Ntá tsi te nātivi ini ña ne,

ñā xkúntee ini ká kó ña.

Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁹ Ntá tsi xo'ō ne, ña te kade o vatā ó de ña'a, ña e ntántiko kōo san ne, ntákunaá ña. Tsi xo'ō ne, ntáde o vatā ó de ña'a, ña ntákuinti'xe i ne, kuan kōo nakáku nima ko.

11

É kakuinti'xe kō

¹ Vá'a ō ve. Te kakuinti'xe kō ne, ini o tsí ni'i nti'xe ko nuu i é kántétu ō. Nā kaitsu'un ō, tsí ini o tsi nuu é ntaā i é nī'i ko, kuān té vata kiní ō. ² Dōo díní Xuva ko ni ñata kō, ña intóo kídaā, tsi kuínti'xe ña ña.

³ Tsi kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ini ó tsi mii tú'un ña e de kú've ñá ñuxiví san. Nā tē nee iña io kídaā da de kú've ña e ntaíni o veví.

⁴ Kuínti'xe Abee. Dukuān ne, xé'e ña ūun doméni iña Xuva ko e dií ka va'a é vāta kaa é xe'é Caiin. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña ne, kí'i ña doméní san. Xí'i Abeé rkontuvi, ntá tsi vata tsi te kaka'an dúkuan ñā, tsí káníni o nté ō kuínti'xe ña.

⁵ Kuínti'xe Enoó san di. Dukuān ne, ñá ni xé'e Xuva kō é kuví ña. Kuan tsí ó kantíto ña náki'i Xuva ko ña e dukún kán. Nā ni naní'i ka ña'a san ña, tsí kue'en ni'i Xuva ko ña. Tsi di'na

dá naki'i Xuva ko ñā né, kūtuni ñá'a san tsi idé ñā é ntio Xuva kō. ⁶ Ntá tsi ñā kuví víi ō é ntio Xuva ko tē ñā kuinti'xe ko ñā. Te nchō ki'in étsin o nūu Xuva kó ne, kantio é kuinti'xe kō tsi tuví ñā, tsi kaxé'e ñā é vā'a xoo é kan̄ nima í kanantuku ñā.

⁷ Kuīnti'xe Noee. Dukuān ne, dá kakā'an Xúva kō tsi koo nuu i é vāta kiní ñā ne, éde ñā kuenta é kākā'an Xúva kō. Kidāā ne, de vā'a ñā uun tun ntōó san vata koo é nakáku nuu ñā ni i'xā ñā. Dā ini ñā'a san tsi dóo vā'a ó kakuīnti'xe Noee san ne, kūtuni ñā tsi dóo kini ntāa ñā nguī san. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'a ñā'a Noee san, tsi kuīnti'xe ñā.

⁸ Kuīnti'xe Abraan. Dukuān ne, kué'en ñā tūku ñuu é kākā'an Xúva kō tsi kué'e ñā é kūvi iña ñá ni i'xā ñā. Kuān té ñā ni iní ñā mí'i kī'in ñā ne, ntīi ñā ñuú mii ñā ne, dē ntaa ñā é kākā'an Xúva ko ni ñā. ⁹ Kuīnti'xe Abraán san. Dukuān ne, ní'i ñā é kutuví ñá ñuú san é xe'é Xuva ko ñā vatā ó kaka'an ñā, kuān te vāta kaa ñā ntaíka itsi san kaa ñā. Vi'i doó san inúu ñā, vatā o dé Isaa ni Jácoo di, tsi dadī ní'i ñā tú'ūn é xe'é Xuva ko xū'u ñā. ¹⁰ Vi'i doo tsi san inúu ñā, tsi intétu Abraan ñuu é tuví ntii dañu ntūvi, ñuu é xtúvi tū've Xuva kō, ñuu é de vā'a mii ñā e dukún kán.

¹¹ Kuīnti'xe Sará san di. Dukuān né, kuān te ita ntí'xin kuia ñā é kōo i'xá ñā ne, ñu'ū nti'xe i'xá ñā, tsi kuīnti'xe ñā tsi víi Xuva ko nuu i é xe'é ñā xu'u ñā ni ñā. ¹² Dukuān né, kuān te dóo ata Abraan é ñā ni kuví kóo i'xá ñā ne, xíó i'xá ñā. Káxa ūun tsi ñā'a san da nté kúti'ín ñā. Vatā ó uve dii xntívi e dukún kán ntāa ñā. Vatā ó ntákuví xíku ntákuví ñā é ntē ñā kuví naká'vi o ñā.

¹³ Un ntíi ntíi ñā'a san é kākā'an u ne, ntákuinti'xe dukuan ñā dá xi'i ñā, kuān té vata ní'i ñā é un nti'í é kākā'an Xúva kō. Ntá tsi ini ñá tsi rkontuví koo nuu i sá'a ne, dōo diní ñā. Ntáka'an ñá tsi ñā te ñuú mii ñā ñūxiví sa, tsi ntoo taan ñā. ¹⁴ Dá kuān ó ntáka'an ñá'a sán ne, ini ó tsi ntánantukū ká ñā uun ñuu é kūvi ñuú mii ñā. ¹⁵ Tē dí kanaka'an ñā ñuú san mí'i ntáka ñā ne, ¿nté kui ñā ni ntiko koó ntu ñā ikán? ¹⁶ Ntá tsi ntio ñā uun ñuu é dii ka va'a. Ntio ñā kuntōo ñā e dukún kán. Dukuān ne, ñá ni kúka'an nuu Xúva kō tsi ntáka'an

ñá'a san tsi Xuva ñā né, xtúví tu've ñá ñuú mí kuntōo ñā e dukún kán.

¹⁷ Kuīnti'xe Abraán san. Dukuān né, dá ito ntēe Xuva ko ñā ne, xé'e ñā i'xá ñā Isaá, kuān té kuví, vata kaa doméni iña Xuva ko. Uun tsi i'xá ñā e káku dá xe'é Xuva ko xu'u ñā ni Abraan, ntá tsi nchō kué'e ñā i, kuān te é kākā'an Xúva ko ni ñā: ¹⁸ “Kuenta iña Ísaá ne, nakāxa tátá nto”, ka'an ñā.

¹⁹ Ini Ábraan tsi dóo ntii iní Xuva kō ne, kuví nantoto ñā ñā'a kuān té xi'i ñā. Kuví ka'an o tsi vata tē dí ni naki'i nti'xe Abraan i'xá ñā rkontuvi te xi'i.

²⁰ Kuīnti'xe Isaá di. Dukuān ne, xé'e ñā xu'u ñā tsi víi Xuva kō é vā'a ni Jácoo, ni Esáuú rkontuvi.

²¹ Kuīnti'xe Jacoo. Dukuān né, dá dokó sa kúvi ñā ne, náki'í tuun ñā tatun ñā. Nānu'u ñā iní ñā Xuva kō ne, xé'e ñā xu'u ñā tsi víi Xuva kō é vā'a ni i'xa i'xá ñā Josee.

²² Kuīnti'xe Joseé san di. Dukuān né, dá xee ntúvi é kuví ñá ne, kaka'an ñá ni ñā Israee tsi ntaka nti'xe ñā ñuú Egitō rkontuvi. Kaka'an ñá ni ñā te kūni'i ñā xíki ñā te ntáka ñā ne, nakuntú'xi ñuú san mí kī'in ñā.

²³ Kuīnti'xe uva Muiseé san di. Dukuān né, dá káku Muiseé ne, xnuu xū'u ñá i te ūni xoo, tsi ini ñā tsi dóo tíi kaa i'xá san. Ñá ni u'vī ñā é kākā'an reí san tsi ka'ní ñā i'xa íkín iña ñá Israee san, i'xa tii.

²⁴ Kuīnti'xe Muiseé san di. Dukuān né, dá kúka'nu ñā ne, ñā ni ntío ñā é kākā'an ñá'a san tsi i'xa diókō rei Egitō san ñā. ²⁵ Díi ka ntio ñā é nto'o dadī ñā ni ñā ntáduku ntēe Xuva kō é kutúvi díní ñā uun da'na mí ntáde ñā'a san é kīni kaa. ²⁶ Díi ka nuu á'vi, kuiní ñā, é ntō'o ñá vata ō ntó'o Cristu é ní'i ñā é un nti'í é íó ñuú Egitō. Tsi kantetu ñā nuu i e dii ka va'a é kué'é Xuva ko iña ñā.

²⁷ Kuīnti'xe Muisee. Dukuān né, ntáka ñā ñuú Egitō ne, ñá ni u'vī ñá te kúdiín reí san. Ñá ni xtuví mii ñā é víi ñā, tsi vata tsi tē ini ñā Xuva ko, kuān té ñā kuví kiní o ñā. ²⁸ Tsi kuīnti'xe Muiseé ne, dē ka'nu ñā viko é naka'an ñā da ntáka ñā ñuú Egitō. Kā'an ñá ni ñā'a san tsi da'ví ñā niñi lé'ntú san díki xi'i ñā kan vata koo é ñā ka'ni ánje Xuva ko i'xa nuu i iña ñá Israee.

²⁹ Kuīnti'xe ñā Israee san di. Dukuān ne, itā nti'xin ñā mé'ñū ntute

ñu'u san é nani Ntute Kuē'é san vatā ó te ñu'u itsi. Ntá tsi dā intíkin ña Egitō sán ña ne, tēni ña.

³⁰ Kuñti'xe ña Israeé san. Dukuān ne, kó'xo ntíká nto'o ñuú Jericoo da íka ña u'xe ntúvi ata i kan. ³¹ Kuñti'xe Raa, ñádř'i e íka lukú san. Ñá te ni xī'i dádři ña ni ñā'a, ña é ña ni kuinti'xe i san, tsí kuān te íka luku ñá ne, xntii ña ña Israee, ña é íxkoto ntódo ñuú tsikan.

³² ¿Nēe iñá ka ntu ka'án u? Ñá kunē'é ka é ntāa ú ni nto iña Gédiuun, iña Báraa, iña Sánsuun, iña Jéftee, iña Dávii ni Sámuee, ni ñá ka'án naa Xuva ko kidaā. ³³ Un ntíi ntíi ña tsikán ne, kuinti'xe ña. Dukuān né, iō ñá e kúvi idé ña da náa ña ni tūku ñuu. Iō ñá e dóo vá'ā o de kú'vē ña. Iō ña é ni'i ña núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñā. Iō ñá ne, nakáku ña dá ncho ka'xí ñañá san ña. ³⁴ Iō ña é ñā ni i'xi ña dá ñū'u ña mi dóo kai'xi ñú'u san. Iō ña e nakáku ña da nchó katsin ña'a san ña káa. Iō ña e náxnuu ña ntii ña kuān té ña tui ntíi ña di'na. Iō ña é ña ni u'ví ña dá edé ña du'xēn né, nakúnu ña sntadun túku ñuú san. ³⁵ Ío ñádř'i san ne, ntóto xtuku i'xá ña rkontuvi dá xi'i.

Tuku ña ntákuinti'xe i sán ne, dōo ntó'o ña da káni ña'a san ña utun, ntá tsi ña ni ncho víi ña é kākā'an ñá'a san vata koo é nakáku ña. Ini ñá tsi ni'i ña ntuvi e dii ka va'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ Tuku ña ne, ntáxkuntée ña'a san ña ne, ē'ní ña ña, nátiī nuu ña ña xo'o. Kí'ní ña nta'a ña ni dř'ín ña dí ne, xnuu kutu ña ñā. ³⁷ Tuku ña ne, káni ña'a san ña xuú ne, xí'i ñā. Iō ñá ne, kátsin dava ña'a san ña. Iō ñá ne, ito nteé ña'a san ña te víi ña é kīni kaa. Iō ñá ne, ē'ní nuu ña'a san ña káa. Iō ñá ne, íka xaa ña ne, kudii ñř a le'ntú san ni ñř tsidi'ú san itávi núu ña. Dōo taan núu ña. Dē xení ña'a san ni ñá ne, dōo u'vi kúvi ña. ³⁸ Ña ñuxiví san ne, ñá te nuu á'vi ña é kuntoo dadři ña ni ña dóo va'á san. Ntá tsi edé ña ñuxiví san é doto tsi íka xaa ña dóo va'á san ñuu itsi san ni má ntā'xín san. Xavi kítí san ni mávi kan kúvi ví'i ña.

³⁹ Un ntíi ntíi ña sa'á ne, kuān te íni Xúva kō tsi dóo va'á kuinti'xe ña ne, ñá ni ni'i ña é un ntíi é xe'é Xuva ko xū'u ña. ⁴⁰ Tsí ini Xúva kō tsi ío ūun nuu i é dii ka va'á iñá kō ne, ntio ña é kūntetu ña tsikan da nté dadři ni'i ña ni kō e ntuvá'a kue'en o nuú Xuva kō.

12

Koto o nūu Jésuu

¹ Ntoo mé'ñu o nī ña te da díi ña'a, ña e dóo kuinti'xe i san. Dukuān né, xo'ō dí, na xtūví xio o da nēé ka nuu i é kanateñu nuu kō, da nēé ka kuetsi é ncho ni'i i kó ne, na kūtíi o kūnu dú've o itsi e tá'xi Xuva ko kō. ² Koto o nūu Jésuu, tsi kuinti'xe kue'en ñá Xuva kō né, tā'xi ña é kuinti'xe vá'a ko ñā di. Ntō'o Jesuu ntíkā krusi, ntá tsi ña ni kuká'an nuu ña é xi'i ñá vata ō xi'i ñá kini ntāa san, tsí ini ñá tsi te ita ntí'xin é ntō'o ña ne, kutūvi dínī ñá nta'a Xuva kō.

³ Kadā kuení va'ā ntó ve nté ō dé Jesuu, tsí kutíi ña dá un vá'a tsi ntó'o ña nta'a ñá iō kuetsí i. Dukuān ne, ñá ku kudu'xen ntō, ñá ku nativi iní nto é kuinti'xe nto. ⁴ Tsí nto'ó ne, váta ni'i ntó doxi'i da ntánāa ntée nto é kīni kaa san. ⁵ ¿Vá kunáa iní ntú nto tsí kata'xi Xuva ko nto itsi, tsí i'xá ña nto? Tsi kaka'án tú'un Xuva kō:

I'xá mií kó, na naka'an ō dá ta'xi Tó'o ko ō é ntō'o o.

Ñá ku tīvi iní o dá ká'án u tsí ña vá'ā ó kaden.

⁶ Tsí xoo ñá'a, ña e dóo ntio Xuva ko i ne,

kaxé'e ña ña itsi.

Xoó ña'a é kī'i ña e kúvi ña i'xá ña ne,

kaxé'e ña é ntō'o ña,

ka'an ña. ⁷ Kutíi nto nto'o nto ne,

kutú've nto, tsí kade Xuva ko ni nto

vatā ó de ña ni i'xá ña. ¿Vá iō ntú i'xa

é ña kaxé'e uva i itsi? ⁸ Tē ña katá'xi

Xuva ko nto itsi vatā ó de ña ni ūn ntíi

ntíi i'xá ña ne, ñá te i'xá nti'xe ña nto.

⁹ Kadā kuení nto di: Dā kú kuetsi ō

né, uva ko ñuxiví a ne, kata'xi ña ko

itsi ne, kaiko ñu'u o ñā. ¿Nté kui ña dii

dii ka kuinti'xe kō é kākā'an Úva kō,

ñā tui e dukún kán, vata koo é ni'i

ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi?

¹⁰ Uva kō, ña tui ñuxiví a ne, dá kuetsi

ō ne, kata'xi ña ko itsi vatā ó kuini

ñā é vā'a. Ntá tsi Xuva kō ne, dii dii

ka kaidiá'vi dá kata'xi ña ko itsi, tsí

ntio ña é ntūvá'a kue'en o váta ō va'á

ñā. ¹¹ Ini ntó tsi ña ntio ko é ntō'o ko,

tsí kaexnúu. Ntá tsi rkontuvi ne, dá

kutú've kō é víi o é vā'á ne, kuntoo

vá'a o, tē kutú've nti'xe ko kuēnta iña

i é ntō'o ko.

Dōo xii kaa té ña kiní ò é kākā'an Xúva kō

¹² Dukuān né, nāxnuu ka'nu nto nima ntó ne, nakuntítsi ntāa nto. ¹³ Nantuku nto itsi vā'a mí'í ntáka nto, vata koo é ña dií dií ka kuvi nto, vata koo é ntūvá'a vá'a nto.

¹⁴ Kuenta tsi vií nto te kuntōo vá'a nto ni ūn ntíí ntíí ña'a. Kuntíkin nto é vā'a, tsi nté uun ña'a ña kiní ña Tó'o ko té ña vií ña é vā'a. ¹⁵ Koto xnto te iō nto é ña kanani'í ka nto é vā'á san é kata'xi Xuva kō. Ñá vií ntó vata kaa xuku ūvé san. Tsi da kaidáka xuku ūvé san ni tūku xukú san ne, ku uve ntí'í. Te vií nto é kīni kaa ne, kutú've ta'an nto é vií ña é kīni kaa di. ¹⁶ Ña ku kava ni'í nto ñadí'í é ña te ñadí'í mí ntó; nté ña ku nadikí nteé ntó Xuva ko, vatā o dé Esauu dá nadama ñá é vií ñá i'xa nuu i dá ni'í ña é ka'xí ña. ¹⁷ Ini nto tsí rkontuvi dá xee ntúvi e nāxnuu viko uva ña ñá ne, ña tūví ká iña ña. Kuān te dóo éku ña ne, kuān te dóo nátivi iní ña ne, ña tūví ká cho'o i.

¹⁸ Ntō'ó ne, ñá ni xēe étsin nto xuku Sinaíí san é tūn nta'a nto vatā o dé ña Israeé san kídaā. Núu xūku tsikán ne, kai'xi ñú'ú san ne, neé kue'en. Dōo ñu'u viko neé san ne, dōo ínu tatsin. ¹⁹ Ntē ña ni tekú nto da éku trunpetá san, ntē dá kakā'an tátsin Xuva ko ni ñá. Ña e téku i sán ne, íkan ña é ña ku ka'án ka Xuva ko ni ñá. ²⁰ Tsi dóo ū'ví ña da dóo ntíi ka'an Xúva ko ni ñá tsí da xōó ka é xtúvi i dí'in i xuku san, te ñá'á o te kīti ne, kuétsí é ká'ní nuu ña i xuú ne, o kini ña í káā. ²¹ Tsi dóo donchu'ví kaa é ini ña ne, un tsi nte mí Muísee kaká'an ña: “Koó da kání'í u é kaū'ví ko”, ka'an ña.

²² Ntá tsi ntó'ó ne, xēe étsin nto xuku é naní Siuun, ñuu mí tuví Xuva kō, ña kantíto ntii dañu ntúvi. Ñuu sa'á ne, kaka'an o é ñúú Jerusaleen é tuví e dukún kán, mí'í ntoo ña te nté kaa ánje Xuva kō. ²³ Xēe nto íkán, mí'í ntoo dīni ña ntánataká nuu, ña ntáduku nté Xuva kō, ña é ūve na'a dívi í e dukún kán. Xēe ntó mí tuví Xuva kō, ña é kaidō kú've iña un ntíí ntíí ña'a san. Xēe ntó mí ntántoo ña xi'í, ña é vā'á san, ña e ntántoo Xuva ko nima i. ²⁴ Xēe ntó mí tuví Jesuu, ñá ntítsí me'ñu nuu Xuva ko ni ñá'a san kuenta iña tū'ūn xēe san é xe'é Xuva ko xū'u ña, tsi éti ña niñi ña vata koo é ntá'vi ña

kuétsi kō. Dií dií ka kaidiá'vi niñi ña é niñi Ábee. Tsi dā ini Xuva ko niñi Ábeé san ne, kaka'an ñá tsi ntánaa ña. Ntá tsi dá káini ña niñi Jésuú ne, kaka'an ñá tsi kada ka'nu iní ña ni kō.

²⁵ Koto nto é vií ntó kuenta ñá kaka'an ni ko. Tsi té ña ni nakáku ña Israeé dá ña ni ide ña kuénta é kākā'an Muísee ni ña ñúxivi a ne, dií dií ka ña nakáku o té ña vií o kuénta nēe é kākā'an ñá tuví e dukún kán. ²⁶ Dá kakā'an Xúva kō kídaā né, táān ñuxivi san. Ntá tsi vevii ne, kaka'an ña: “Uun ito ká xtuku natáān u ñá te da mii tsi ñuxivi sa, tsi un tsi nte e dukún kán di”, ka'an Xúva kō. ²⁷ Dá kakā'an ñá é “uun ito ká xtuku” ne, ncho ka'an ñá tsi nantí'í ña da nēe ka é iō ñuxivi a é ede kú've ña. Koó da nuu i iña mii ñá é kuntōo ka. ²⁸ Dukuān ne, nakué'e ó sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí kaduku nté o mí kadē kú've ña, mí é ña ntí'í. Dukuān ne, ka'nu kuini ko ni Xuva ko. Kunuu iní kó ña kaní nima kó, vatā ó ntio ña. ²⁹ Tsi Xuva kō ne, vata kaa ñu'u é kaé'mi é un ntí'í é kīni kaa kaa ña.

13

Nté koo vii o vatā ó ntio Xuva kō

¹ Ntō'ó, ña ntákuinti'xe i, ña xtúvi mii nto é kuínima ntó ta'an nto. ² Ñá ku kúnáa iní nto é vā'á koo vií nto ni ñá'a, ña é xēe nú vi'í ntó. Tsi iō ñá'a ne, da xe'é ña vi'í ña ne, íntōo ánje Xuva ko ni ña, kuān té ña ni kutúni ñá te ánje ña.

³ Naka'an nto tā'an nto, ña ntákuinti'xe i san, ñá ñu'u kutú, vata tsi te ñu'u kutu dadíi nto ni ñá. Naka'an nto tā'an nto, ña dóo ntánto'o i dá kadē xení ña'a san ni ñá, tsí te dá ná kuān koo nto'o nto di.

⁴ Kuiko ñu'u nto ñadí'í ntó té tánta'a nto. Mii ña kutuvi ni'í nto ñá ne, ñá ku dotó tsí kava ni'í nto tuku ñadí'í san. Kuan kōo vií ñadí'í san ni xíi ña di. Tsi Xuva kō ne, kué'e ñá é nto'o da xōó ka ña'a, te ñá e tánta'a, te ñá é vata tánta'a, te kava ni'í ña ñadí'í é ñá te ñadí'í mí ñá.

⁵ Ñá ku ntí'í iní ntó iñá diu'un. Kūntoo dīni ntó ni nēe kudii é ni'í nto. Tsi Xuva kō ne, kaka'an ña: “Nté uun ito ñá xtuví mii ú o. Nté uun ito té ña vií u ó kuenta”, ka'an ña. ⁶ Dukuān né, kaní nima ko kuvi ká'an o: Xuva kō né, dívi ñá é kaxntii ña ko. Dukuān ne, ñá ku ū'ví ko.

Ña túvī nee iña é kūvi víi ña'a san ní ko.

⁷ Naka'an nto ñā'a, ña é nakua'a ntó san, ña é nāñé'e nto tú'un Xuva kō. Koto vá'a nto nté o kuínti'xe ña un tsi da nté xi'i ñá ne, kuan kōo kuínti'xe nto di.

⁸ Jesucristú ne, ñá kánadama ña. Kuan tsí ó de ña vevii vatā o dé ña di'na ne, kuan kōo víi ña ntii dañu ntūvi. ⁹ Ñá ku kúntikīn ntó da nēé ka tuku tú'ūn é kākā'an ñá'a. Díi ka vá'ā o é kunūu ntii nima ko kuenta iña i é vā'a é káta'xi Xúva ko kō né, xtuví mii o nté xkoó ini o iña i é ká'xi o, é ña ká'xi o. Tsi nuu i é kaē'xi o ne, ña te dívi é kaxntii kō.

¹⁰ Ío naa ko mí'i tuví uun doméni iña ko é ña kaní'i dutu, ñá ntántikīn lej átā san. ¹¹ Ini nto tsí dutu ñá odo nūu iña ñá Israeé san ne, kaxtuví ñá niñi kití san má vi'i kuíkó san é kūvi doméni iña Xuva ko vata koo é ntūvá'a ña'a san ni Xuva kō, ntá tsi kae'mi ña kúñu ti āta ñuú ña kán.

¹² Dukuan o ntó'o Jesuu ata ñuú san di, vata koo é ntavá'a ña nima ñá'a san kuenta iña níñi mii ña. ¹³ Dukuān né, xtuví mii o é átā san ne, kúntikīn o Jesúsú, kuān te kadá xení ña'a san ni ko vatā o dé ña ni ñā. ¹⁴ Tsi ñuxiví a ne, ña túvi ñuú ko é kúntoo o ntii dañu ntūvi, ntá tsi ntánantuku o ñuú mí kúntoo o rkontuvi. ¹⁵ Dukuān ne, utén utén nakué'e o doméni nta'a Xúva kō dá ká'an ó tsi dóo ka'nu ña. Dōo dīnī ña dá nakué'e o ñā sintiá'vi kuenta iña Jesúsú. ¹⁶ Ñá ku kúnáa inī nto é víi nto é vā'a, é xntii nto tā'an nto. Tsi dá kuān ó de nto ne, vata kaa doméni iña Xuva ko kaa, e dóo ntio ña.

¹⁷ Kada ntaa ntó nī ña ntádē kú've iña ntó ne, víi ntó é kākā'an ñá, tsí kade ña kuentá nima nto. Ini ña tsí kuenta iña Xuva ko e ntáde ña nto kuenta. Víi nto vata koo é kunūu dīnī nima ña, ñá tē é kúnta'xa iní ña, tsi ¿mí'i ntu kunuu á'vi iña nto te kúnta'xa iní ña?

¹⁸ Ka'an ntá'ví ntó iñá nti. Iní nti tsi idé nti é vā'a ni ntó nuu Xuva ko. Da mii é ncho víi nti é vā'a utén uten.

¹⁹ Víi nto da xe'e, ka'an ntá'ví nto te ta'xi Xuva kō é díi ka kantí'i naxeé u mí'i ntántoo nto.

I'a ntí'i tutú san

²⁰ Xuva kō, ña kata'xi é kúntoo vá'a o ne, xtuví ñá kuenta tsí ntii dañu

ntūvi víi ña e tá'xi ña xu'u ña ni ko kuēnta iña níñi Jesúsú, paxtu va'á ko, dá nantóto xtūku ña ña dá xi'i ña. ²¹ Na ta'xi Xuva ko ntó é un ntí'i é vā'a é kantio nto vata koo é kūvi víi nto vatā o ntio ña. Na víi ña é vā'a nima ntó, nuu i é vā'a, kuinī ñá, kuenta iña Jesúsú. ¡Ká'an o tsi dóo ka'nu Cristu ntii dáñu ntūvi! Kuan tsi koo na kōo.

²² Kákān ú nto, tā'an kó, te kútíi nto nī kó kudii tú'ūn sa'a é kākā'an u ni nto, kuān té ña kué'e tutú san ni de vá'a u. ²³ Ntio ko é kūtuni nto tsi e ntíi ení ko Tímōteu vi'i útun san. Te kí'xi kantí'i ña ne, kunteka ú ña te amá kixkoto ni'ni ú nto.

²⁴ Ká'an ntó ntiusi ni ún ntíi ntíi ta'an kō, ña ntánakuā'a nto ni ún ntíi ntíi ña ntáduku ntée Xuva kō. I'a kataxnūu ña ñuú Italiá san ntiusi ntó di.

²⁵ Na naxnuu viko Xuva ko nto, ún ntíi ntíi nto. Sá'a tsí é ká'an u ni ntó.

Tutu e táxnūu Santiau iña ñá Israee

Taxnūu Santiau ntiúsi

¹ Xu'u é Santiaú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko ni Tó'o ko Jesūcristu. Taxnūu u tú'ūn sa'á iña nto, ñá ñá nto e kúvi uxuvi táta ña Israee nto, da mí'i ká mi ntántoo nto. Ntiusi nto.

Kata'xi Xuva kō e dóo ki'in inī ko nté koo vii o

² Kuntoo díni nto, tá'an ko, da ntánto'o nto é tūku e túku nuu i. ³ Ini nto tsí da ntánto'o nto kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ne, ntáku'ú've nto é kutíi nto di. ⁴ Na kútíi ká nto vata koo é kutu've vá'a nto, vata koo é ntúvá'a ña'a nto ne, ñá tē nee iñá kunáa nteé ntó nuu Xuva ko.

⁵ Tē ñá ini nto nee é vā'a é vii ntó ne, kákan nto nta'a Xuva kō. Tsí kantétu ña é kuē'é ña é kūtuni un ntíi ntíi ña'a nee iña é vā'a. Nā kāde víni ña, ntē ña kada tíi ña ni ntō. ⁶ Ntá tsi te kákan ntó nta'a ña ne, kaníi nima ntó kuinti'xe nto é nantiko koó ña. Ntē ña ku dé kueníi nto te ña nantiko koó ña. Tsí ña ntáde kueníi i sán ne, kuān ntáa ña vata kaa ntute ñu'u san é kaido ne, kanainu dá kainu tatsín san. ⁷ Tē ña te kániíi nima nto ntákuinti'xe nto da ntaíkan nto nta'a Xuva kō ne, ¿mí'i ntu tá'xi ña é ntaíkan nto? ⁸ Tsí uun ña'a, ña é uvi nuu i kade kueníi i ne, nuu nuu tsi kanadama ña é vii ña. Tuku vii ña vevíi ne, é tūku vii ña uten.

⁹ Ta'an ko, ña e dóo ntá'ví san ne, kuān té ña nuu á'vi ña ñuxiví sa ne, ntá tsi na kutūvi díni ña, tsi dóo nuu á'vi ña nuu Xuva ko. ¹⁰ Ta'an ko, ña e dóo kuikā sán ne, na kutūvi díni ñá te xūvi kaika ña. Tsí vata kaa laa é kae'nu má kū'u kan kaa ña. Tsí uun da'na tsi vé'xi ñuxiví sa. ¹¹ Laa sán di ne, uun dá'na tsi kakene ne, kanakó'xo dá káxi'i dii xuku i ka'ni ngántíi san. Nā vā'á ka kidaā. Kuan kōo kuvi ni ña kuiká san di. Tsí uun da'na tsi ntí'i nuu mii ña ni é ió iña ña.

E ntánto'o kō

¹² Nté kui vá'a ña'a, ña é kakutíi i é kanto'o i. Tsí te kutíi ña ne, ní'i ña ntuví vā'a iña ñá nta'a Xuva kō, Tsí Xuva kō ne, e xé'e ña xu'u ña tsí

kuntoo ña ni ña, xoo é kákuinima i ña. ¹³ Te ió uun nuu i é kīni kaa é ncho víi o ne, ñá ku kadā kueníi ko te nta'a Xuva ko vé'xi, tsí ña túvi mí'i kēne ña é vii ña é kīni kaa né, ntē ña katá'xi ña é vii o é kīni kaa di. ¹⁴ Tsí nima kīni kaa ko kaikan e dóo ncho vii o é kīni kaa san. ¹⁵ Te kuinti'xe kō é kaikan nima kó san ne, vii nti'xe o é kīni kaa san. Kidāā né, tē kuíni kō é vii o é kīni kaa san ne, ní'i kō doxi'í san.

¹⁶ Ntō'o tá'an ko e dóo ntio ko, ñá ku kaní nta'ví mii ntō nima nto. ¹⁷ É un ntí'i nuu i e dóo va'a, nuu i é nuu é ntaā i ne, ñá tsi é vé'xi e dukún kán. Xuva ko kataxnūu ña é vā'á mii kō. Tsí ñá ña ede kú'vē ña ñu'u é káxi'í nuu e dukún kán. Nū'ū sán ne, kanadama, ntá tsi Xuva kō ne, ña kanadama ña nté un siin. ¹⁸ Tsí mii ña ntío ña é nakáku ña kō da kuinti'xe ko tū'un é nuu é ntaā i iña ña é ntio ña é kuvi o vata ntáa i'xa nuu i iña ña.

Xoo é ntio nti'xe i Xuva kō

¹⁹ Kutuni nto sá'a, ta'an ko, ña e dóo ntio kó ne, ntíto vii nto, un ntíi ntíi nto, dá ntaíni nto ne, ñá ku dotō tsí ka'an nto. Nā te ūra tsí kudiín nto di. ²⁰ Tsí te kūdiin ó ne, ñá ntáde o é vā'a é ntio Xuva kō. ²¹ Dukuān né, xtūví xio nto da nēé ka nuu i é kīni kaa san. Mii tsí é kuinti'xe nto tú'ūn e xnūu Xuva kō nima nto. Ñá tsi é kaidiá'vi é nakáku o.

²² Ntá tsi ña te da mii tsí é kīni nto é káka'an tú'un Xuva kō, tsí kada ntaa nto. Te da mii tsí e ntaíni nto ne, ntaéni nta'ví mii ntō kúñu ntō. ²³ Xoó ña'a é da mii tsí e káini ña tú'un Xuva kō ne, ntá tsi ña káde ntaa ña vatā ó kaka'án ne, vata tsi kaa ña é kaito nuu speju kaa ña. ²⁴ Tsí kainíi ña nuu ña, ntá tsi dá kaxkokoó ñá ne, ura tsí i kakunaá ini ña nté ito ña. ²⁵ Ntá tsi utén utén nakuā'a nto tú'ūn e dóo va'á san iña Xuva ko, tú'ūn é nakákú kō é kīni kaa san. Xoó ña'a é ña kunáa ini ña tú'ūn é nakuā'a ña, tsí kade ntaa ña é káka'án ne, naxnuu viko Xuva ko ña.

²⁶ Xoó ña'a é káka'an ña tsí kantíkin ñá Xuva kō, ntá tsi ña káde ña kuenta é káka'an ña ne, ¿mí'i ntū nuu é ntaā i é kakuinti'xe ña Xuva kō? Da mii é kaeni ntá'ví mii ña kúñu ña. ²⁷ Te nūu é ntaā i ntákuinti'xe ko Xuva kō né, vii o é vā'á, vii o é ntio ña di. Xntii o á i'xa kií san ne, xntii o ña dī'i ntá'ví san di

nēe e ntátaan núu ña. Ñá vii o é kīni kaá vatā ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō.

2

Dad̄i tsi vii o nī dá xōó ka ña'a

¹ Ntō'o, tá'an ko e ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristu, ña e dóo va'á kue'én ne, ñá ku nāntii ni'ni nto nté uun ña'a san. ² ¿Nté koo vii nto te xēe úun ña'a mí'i ntánataká nuu nto, ña é nuu nta'a i di'i e kúvi oró ne, ni dōo é ña te nté kaa va'á ne, dad̄i tsi xee úun ña ntā'ví, ña é nuu doo tsude? ³ Te kinī ntó ña é nuu doo vá'a sán ne, tē ka'an ntó ni ñā: “Kutuvī ntó i'a mí va'á ó sa”, ne, te kā'an ntó ni ña ntā'ví san: “Ikan kuntīsin, o kutūvín ñu'u san”; ⁴ te kuān koo ka'an ntó ne, ntádē kú'vē nto tsí iō ña'a sán ne, dii ka nuu á'vi ña é ña nguii san. Ñá vā'á o é kuān koo kada kueni nto.

⁵ Kini nto, ta'an ko e dóo ntio ko, tsi é nakaxnúu Xuva ko ña ntā'ví san é dii ka kuinti'xe ña, é nī'i ña é vā'a iña Xuva ko. Tsí kuan o ka'an Xúva kō é kue'é ña iña ña, da xōó ka ña'a, ña é mēni í ña. ⁶ Ntá tsi divi ntō ne, ntáde xeni nto ni ña ntā'ví san. Ntá tsi ¿ñā ntu te ña kuiká san e ntáde xeni ña ni ntō? ¿Ñā ntu te divi ña e ntáñu'u ña nto, ntáñe'e ni'i ña nto nta'a ña tsíñu i san? ⁷ ¿Ñā ntu te divi ña e ntáka'an kīni ña iña Cristu, ña e nteé kīmi nto?

⁸ Ntō'ó ne, vá'á ó de nto tē ntáde ntaa ntí'xe nto lei é odo nūu mí kākā'an tú'un Xuva kō é na kuinima kó ta'an ko vatā o ntákuinima ko kúñu kō. ⁹ Ntá tsi tē dii ka va'a ntáde nto ni ūun ña'a é tuku ña'a sán ne, iō kuetsi nto, tsi ña ntáde ntaa nto é kākā'an lei Xúva kō. ¹⁰ Tsí te ūun ña'a kade ntaa ntí'i ña lei san ne, ntá tsi te ūun tsi nuu i é kakó'xo nteē ñá ne, vata tsi te kākó'xo nteē ña é un nti'i é kākā'an lei san. ¹¹ Tsí mii tsi Xuva kō xtúvi ña é ña kuvi kiní dikí o ñad̄i'í ñá'a ne, divi ñá xtúvi ña é ña ka'ní o ña'a. Tē ña ka'ni dikí nto ñad̄i'í ña'a sán ne, ntá tsi kae'ní nto ña'a ne, kidáa ne, kakó'xo nteē nto é kākā'an lei san. ¹² Dukuān ne, vá'á koo ka'an ntó ne, vá'á koo vii nto di vata kaa ña'a, ña é kī'in ntá'a ña kaxntékú kú've kuenta iñá lei san é nakáku o. ¹³ Tē ña ni ntunta'ví ini ko ña'a vevii ne, ña ntuntá'ví ini Xuva ko kō te xee o nta'a ña é xntékú kú've iña

ko kídaa. Ntá tsi tē ntúnta'ví ini ko ña'a san vevii ne, ní'i kō é vā'á nta'a Xuva kō kídaa.

Ñá te da mii tū'ún ka'an o

¹⁴ Ntō'ó ta'an ko, ¿neé ntu kaidiá'vi i te uun o kākā'an o é kakuinti'xe ko Xuva kō, ntá tsi ña káde o é vā'a? ¿Kūvi ntu nakáku o é kuān ó kaka'an o? ¹⁵ Te ūun ta'an ko kataan nūu ña é ña tuvi dóo kunúu ña, é ña tuvi é kā'xi ñá ne, ¹⁶ te iō ntó ka'an ntó ni ñā: “Va'a vá'a tsi koo kue'én nto. Xuva ko na tā'xi ña doo é kunūu kutavi nto. Na tā'xi ña é kō'o é kā'xi ntó di.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, ntá tsi ña kaxé'e nto é kataan núu ña é kunūu ña, nte é kā'xi ñá ne, ¿neé ntu kaidiá'vi i? ¹⁷ Te xo'ō ntáka'an o tsi ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde o é vā'á ne, ¿mí'i ntu kaidiá'vi i e ntákuinti'xe kō?

¹⁸ Ntá tsi te iō ñá'a é kā'an ña: “D̄ivi ntō né, kakuinti'xe nto Xuva kō. Xu'ú ne, kade ú nuu i é vā'a. ¿Nté ntu koo nañē'e ntó ko tsí kakuinti'xe nto tē ña káde nto é vā'a? Tē kade u é vā'á ne, kutuni nto tsí kakuinti'xe ko é nuu é ntaā i”, koo ka'an ña. ¹⁹ Kakuinti'xe ntó tsí uun tsi Xuva kō. Vá'á ó ni. Ntá tsi kuān o ntákuinti'xe é ña vá'á sán di ne, ntan'i'i, tsi ntaú'ví i. ²⁰ ¿Nté kuān nte túntu ntú nto? ¿Na nū'u ntó ini nto tsí ña kaidiá'vi i te da mii tsí é ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde o é vā'a? ²¹ Uva ata ika ko Ábraán ne, ¿ñā ntu te kaká'an Xúva kō tsi dóo va'á ña é xntéku ña nú nāa kan i'xá ña, Isaa, vata kaa uun doméni iña Xuva ko? ²² Ini nto vē tsí nuu é ntaā i e kuinti'xe Ábraán san, tsi dé ntaa ña e kuinti'xe ña. Kutuni ko tsí da ide ña é vā'á ne, dii dii ka kuinti'xe ña di. ²³ Kuan o kúntaa vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: “Ábraán ne, kuinti'xe ña Xuva kō ne, ka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña”, ka'an. Kaka'an Xúva kō tsí Ábraán san ne, kuví ña ña vá'a tiin ni'i ña.

²⁴ Ini ntó ve, tsí kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a, ña é ña te da míi tsí é kākā'an ña tsí kakuinti'xe ña, tsí kade ña é vā'á di. ²⁵ Kuan o dé Raá san, ñad̄i'í, ña e íka luku kídaa. Kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña, tsi dóo vá'á o dé ña da tsú'un xu'u ña mau iña ñá Israeé san ne, xio itsi táxnūu ña ña da nchó ka'ní ña'a sán ña. ²⁶ Tē ña kantito nima kó ne, ñá vadá mi kaidiá'vi kúñu kō di. Dad̄i tsi,

tē ña káde o é vā'á san ne, ñá vādá mi kaidiá'vi i e kuínti'xe kō.

3

Xaa kō

¹ Ntō'ó ta'an mi ko, ñá tē nté sa titín nto é vii ntó mastru iña tú'un Xuva kō, tsí ini o tsí dií ka tá'xi Xuva kō é nto'o ko, xo'ō é mastru ó, tē ña ntáde ntaa o. ² Un ntí'i o ntáko'xo ntee o. Te iō ña é ña kakó'xo ntee ña é ká'an ñá ne, vā'á kue'en ña. Ntē ña kakó'xo ntee ña é kīni kaa sán, ³ vatā ó de o dá kaxnuu o káa xu'u idú san vata koo é vii ti é ntio kō ne, ña kúvi kī'in ti mí ntio ti. ⁴ Koto nto tun ntōó san di. Ñá te nté kaa na'nu. Un vā'a tsi ntii ntaíka dá kainu tatsín san. Ntá tsi ña kanakāka sán ne, vava kaa kudii á utun é ntee étí i kan kanakāka nuu ña vata koo é kī'in da mí'i ká mí ntio ña. ⁵ Kuān ó kuvi ni xaa kō di. Kuān té ñá á ta'vi i é dií ka lú'ntí é kanī kúñu kō ne, ntá tsi dóo ka'nu ncho vii. Kuān té un siin kudii ngíñu'ú ne, ñá tē nté kaa kue'e koko ní'ni. ⁶ Xaa kō sán ne, vata kaa ñu'ú san kaa. Ña túvī neé ka ta'vī kúñu kō e dóo kini ide. Tsi ñá kade i é katívi kanī kúñu kō. Kade i é tívi ko ni ta'an kō di. Kaka'an xaa kō é kīni kaa é vé'xi dō'vi kan. ⁷ Da nēé ka kiti ne, da nēé ka láa, da nēé ka kóo, da nēé ka kiti ntute ne, kuvi kutó'o tí ne, kuān o ntádē tó'o ñá ti. ⁸ Ntá tsi xaa kō sán ne, xoxó kuvi kada tó'o i. Ñá kākukadin xaa kō é kaka'an é kīni kaa. Kuān kaa xaa ko vata kaa koo é ñu'u tsitu xū'u ti ntidi ti. ⁹ Xaa kō sán ne, kaka'an tsi dóo va'á Xuva kō né, dadī tsi ūra í kaka'an kīni iña ña'a, ña é ede kú've Xuva kō é vata kaa mii ñá. ¹⁰ Uun tsi xu'u ko kākii tú'ūn é vā'á ni tū'un é kīni kaa. Ntō'o tá'an mi ko, sá'a ne, ña te kuan kóo. ¹¹ Mí kākene ntute ne, ¿vá kúvi ntu é ikan tsi kēne ntute vidin sán ni ntute uvé san di? ¹² ¿Vá kúvi ntu kii tñe'ú san utun ngóñu'ú san? ¿Vá kúvi ntu kii ngoñu'ú san xo'o tinti'ó san? Dukuān dí, ña kuvi kii ntute vidin mí kākii ntute veñí san.

Xoo e dóo kī'in iní ntí'xe i

¹³ Te iō nto e dóo kī'in iní ntó, e dóo tú've nto ne, kutuni ko xoo e dóo kī'in iní í tē ini o tsí kade ña e dóo va'á ne, ñá káde ka'nu ña. ¹⁴ Ntá tsi tē dóo ntákune'u iní nto, tē dóo ncho ní'ni nto iña mii ntó ne, ñá ku ká'an nto e dóo

kī'in iní nto. Ká'an ntō é nuu é ntaā i. Ñá ku ká'an ntó dovete. ¹⁵ Tsi é kī'in iní ntó san ne, ñuxiví san vé'xi, ñá te nta'a Xuva ko ni kī'xi. Tsi kuān ó de ña ñuxiví sa di. Tsi nuu i sá'a ne, nima kīni kaa nto vé'xi, tsi tó'o e ña vā'á san kata'xi é kuān koo kada kuení nto. ¹⁶ Da mí'i ka ntákune'u iní ña'a, da mí'i ká ntio ña iña mii ña ne, ntánaā ña. Ntáde ña un ntí ntí nuu i é kīni kaa. ¹⁷ Ntá tsi te nta'a Xuva ko vé'xi e dóo kī'in iní kó ne, ña túvī nté uun nuu i é kīni kaa. Te kuntīkin o tsíkan ne, dóo vā'a koo kuntuo o ni ta'an kō, dóo vā'a koo vii o ni ña nee iña é káka'an tá'an kō. Ntuntā'ví ini ko ñá. Nī kue'éni ini ko vii o é vā'á ni da xóo ka ña'a. ¹⁸ Xoo é ntio i é kuntuo vā'a i ne, na vii ña é vā'á vatā ó ntio Xuva kō ne, kidáa ne, ní'ni ntí'xe ña é vā'á koo kuntuo ña.

4

E dóo ncho kuntīkin ó ñuxiví san

¹ ¿Mí'i ntu vé'xi du'xēn san? ¿Ntē kuí ntánāa tsí mii ntu nto ni tá'an nto? Tsi ñá ñá ntio nima kīni ntaa nto. ² Ió nuu i e dóo ntio nto, ntá tsi ña tuvi iña nto. Dukuān ne, ntaé'ni nto ña'a san é ntákune'u iní nto ni ñá, ntá tsi ña ntáni'i nto é ntio nto. Dukuān ne, ntánāa nto ne, ntáde nto du'xēn. Ntá tsi ña kuvi ní'ni nto é ntio nto, tsí ña ntaíkan nto nta'a Xuva kō. ³ Kuān te ntaíkan nto ne, ntá tsi ña ntáni'i nto, tsí ña vā'a o ntaíkan nto. Da ti tsi é nantí'i nto nee iña é ntio nima kīni ntáa nto. ⁴ Ntō'o é ña ntáde ntaa nto é kuntīkin ntó Xuva kō ne, ¿ñá ini ntú nto tsí tē ntántīkin nto é kīni kaa sán ne, ntáxtuví mii nto Xuva ko? Xoo ña'a, ña e dóo ntio i nee iña é ña vā'a ne, kainchu'vi ñá Xuva kō. ⁵ Ñá te dōto tsi kaka'an tú'un Xuva kō tsí Espíritu ñá e tá'xi ña é kunūu nima kó ne, dóo kākukuiñu ñá ko te tūku nuu i ntántīkin o, tsi dóo kakuinima ñá kō. ⁶ Ntá tsi dií dií ka kaxntii Xuva ko kō é vii o é vā'a. Dukuān ne, kaka'an tú'un ñá: “Ñá kaxé'e Xuva kō é kúvi vii ña'a, ña é ncho vii ka'nu, ntá tsi dóo diní ña kaxntii ña ñá'a, ña é ña káde ka'nu san”, ka'an. ⁷ Dukuān ne, kué'e ntō é na kadā kú've kue'en Xuva ko iña nto. Ntá tsi ñá ku dá vā'a nto é kadā kú've tó'o e ña vā'á san iña nto nté koo vii nto ne, kidáa né, kunu.

⁸ Kunuu inī ntó Xuva kō né, kunūu mé'ñu ña ntō. Nakate nto nta'a nto, ña'ntō é iō kuetsí nto. Ntattoo nto nima ntó, ña'ntō é uvi ítsi ntaíka nto. ⁹ Na kūnta'xa nima nto. Kueku nto ve kuenta iña kuetsí ntō. Tē xkuntée nto é kīni kaa san kídaā ne, kueku nto vevii. Tē dóo diní nto kídaā ne, kuntōo nta'xa kue'en ntó ve. ¹⁰ Na ntunta'vī ntó nuu Xuva kō né, ña'ntō é ña nantaa dukūn ña'ntō.

É ña ká'an o xoo e vá'a i, xoo é ña vá'a i

¹¹ Ntō'ó ta'an ko, ña'ntō kū ka'an kīni nto iña ta'an nto. Tsí tē xoó ña'a kaka'an ña é kīni kaa iña ta'an ña'ntō ne, xoó kaka'an ntée ña ña ne, kaka'an ntée ña lei Xúva kō san. Kaxntékú ku've ña'ntō lei san te vā'á ne, o tē ña vá'a. Te kuān o kade nto ne, ña'ntō te káde ntaa nto é káka'an lei san, tsí mii xntō kade nto ña é kaxntékú kú've iña lei san naa i é káda ntaa nto. ¹² Ntá tsi uun tsi ña e tá'xi lei san. Uun ña'a tsi ña é kadē kú've ña. Tsí ña'ntō ña ne, kuvi nakáku ña ko, o kuvi nakunáa ña kō ña. Ntá tsi ña'ntō ne, xoó ntu ña'an é kuvi xntékún kú've ña ta'an o?

Ña ini o nté koo kuvi uten

¹³ Koto nto ve, ña'ntō é ña'ntō ká'an nto: “Vevii ne, o utén ká'ntō ña'ntō ña'ntō tsikán ne, ikan kuntōo ntí uun kuia. Ikan ña'ntō ntí vata koo é ku'e diu'un ní'i ntí”, ka'an nto. ¹⁴ Ña'ntō kuān xkoó ka'an nto, tsi ña'ntō ini nto nté koo kuvi uten. Vata ntáa viko nu'ú san ntáa ntuvii iña nto. Uun dá'na tsi ña'ntō viko san ne, dá kantava. ¹⁵ Dií ka vá'á o te ká'an nto: “Te Xuva kō ntio ña ne, kuntōo ntí ne, vií ntí sá'a ne, o vií ntí tsikan”, koo ka'an nto. ¹⁶ Vevii ne, dóo ntáde ka'nu nto kuenta iña i e ntáde kuení mii ntō é vií nto. Ña vá'a o é kuān koo ka'an o. ¹⁷ Xoó ña'a é ini ña nee iña é vá'á vií ña ne, ntá tsi ña káde ña ne, iō kuetsí ña.

5

Nté koo kuvi ña ña kuiká san

¹ Koto nto ve, xoo e dóo kuika i. Kueku nto ne, kachu'u ntáa nto é vè'xi é ntó'o nto ve. ² Nuú i é dokuika nto ne, e té'u ve. E dúku rkídín san dóo nto. ³ É kúdi káá kuaán nto ña'ntō diu'ún kuí'xín nto. ña'ntō ña'ntō ntaa nté o ntí'xe nima nto. Kunaá nto kuenta

iña i vata tsi koo te ñu'ú san i'xi nto. Tsí ña te nté kaa dokuika e ntánatee vá'a nto vevii, é kuān sá kaa ntuvii sá'a. ⁴ Ini nto ve, tsi xá'vī ña kade tsiñu iña nto kaikan kuetsí kuenta iña nto, é ña ni ntá'vī ña'ntō ña dá ixkadá tsiñu ña iña nto. Xuva kō, ña é kadē kú've iña un ntí'ntí ne, tékú ña tsi dóo u'vī ntákuvi ña ntáde tsiñu iña nto, ña e éni nta'vī nto. ⁵ Ña'ntō tē nté kaa vá'a o intóo nto ña'ntō sa. Da mii kue'en tsi dodíni idé nto. É'xí va'á ntó vata kaa kiti kae'xi dé'en di'na dá ka'ntō ña'ntō. ⁶ ña'ntō né, dóo tsi tsi'ntō kuetsí nto ña e dóo vá'á ña'a. Xé'e ntō doxí'í ña, ña é ña tuvi kuetsí i né, nté ña ni nadá'an ña kúñu ña.

É kūtí o kuntetu o ne, é ká'an ntá'vī o

⁷ Ntá tsi ña'ntō, tá'an kó, na kūtí nto kuntetu nto da nté nainu xtuku Tó'o kō, vata tsí o de ña kai'xi tsíkin san é kácutí ña kantétu ña é tūñ ña kiti i san da nté tē xee ntúvi dá'ntō san. ⁸ Na kūtí ntō ña. Ña'ntō xtuvi mii nto é kuinti'xe nto, tsi é vevii nainu xtuku Tó'o kō.

⁹ Ení ko, ña'ntō ká'an ntée nto ta'an nto vata koo é ña tá'xi Xuva ko ntō é ntō'o nto. Tsí doko sa xéé ña é tá'xi ña. ¹⁰ Koto nto nté o kūtí ña ka'ntō naa Xuva ko kídaā da dóo ntó'o ña. ¹¹ Xo'ó ne, ntáka'an o tsi dóo diní ña, xoo é kácutí e ntó'o i. É tékú nto nté o kūtí ña naní Joó san. Ini nto tsi náxnuu viko Xuva ko ña da kúvi ntó'o ña. Tsí Xuva kō ne, dóo kantunta'vī ini ña kō ne, kata'xi ña ko é vá'á ña.

¹² Na tékú va'á nto sá'á, ta'an ko. Ña'ntō ku natekú nto Uva kō, nté e dukún kán, nté ñu'u san. Na kuiní nto é ká'an nto é nuu é ntaā í vata koo é dá ká'an nto tsí nuu é ntaā í ne, na kúntaa ntí'xe. Te ká'an nto tsí ña'a ne, kuan kōo ntí'xe é ña'a, vata koo é ña ta'xi Xuva ko nto é ntó'o nto.

¹³ Te iō ntó e dóo ntá'nto'o nto ne, ka'an ntá'vī nto. Te iō ntó e dóo diní nto ne, kata nto nchu'ún Xuva kō. ¹⁴ Te iō ntó e dóo vitá o ini nto ne, kana nto ñatá, ña'ntō kúinti'xe i san, na ká'an ntá'vī ña iña ña nchokuví san. Na nakútsi nuu ña ña asete kuenta iña Xuva ko. ¹⁵ Te kákuinti'xe vá'a ña kaka'an ntá'vī san ne, ntuvá'a ña nchokuví san, tsí Xuva ko naxntitsí ña'ntō ña. Te iō kuetsí ña ne, kada ka'nu

iní Xuva ko ni ñā. ¹⁶ Dukuān ne, ká'an nto ni tā'an nto nee iña é kuétsí nto. Ka'an ntá'ví ntó iña ta'an ntó ne, na kā'an ntá'ví ña iña nto di, vata koo é ntuvá'a nto. Tsi ñá te nté kaa kaidiá'vi te kan̄ nima ñá kaka'an ntá'ví ña, ña e dóo va'á nuu Xuva ko.

¹⁷ Ña é kā'an naa Xuva ko kidaā, ña é nani Ēliá ne, ñatii vata tsi ntáa o xo'ō. Kan̄ nima ñá ka'an ntá'ví ña kidaā é ña k̄in dávi ne, uni kuía nté dáva é ña n̄ k̄in kué'en tsi daví san.

¹⁸ Kidáā ne, ka'an ntá'vi xtúku ña é na k̄in daví san ne, taxnuu Xuva ko dāví san. Kidáā né, ē'nu é tātá ña'a san.

¹⁹ Ntō'o tá'ān kó, te iō nto é ntákudana nto itsi é nuu é ntaā í san ne, te tūku ña'a kanantiko koō ñá nto é kuintí'xe xtuku ntó ne, ²⁰ divi ñā é kanantiko koō ñá ña é iō kuétsí i, ña é kaika itsi kini kaa ne, na kūtuni ña tsí kanakáku ña ña doxi'í san ne, ñá kunāá ka ña, tsí kada ka'nu iní Xuva ko ni ña, kuān te dóo kue'e kuétsi ñā.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pedru

Taxnū Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i dá mí'i ka ntántoo ña

¹ Xu'u é Pedrú u ne, pustru iña Jesúcrístú u. Taxnū u tú'ūn sa'á iña ña é ña te ntóo ñuú mii i, ña ña e ntántoo ñuú Pontú, ni ñuú Galaciá, ni ñuú Capadociá, ni ñuú Asiá, ni ñuú Bitinia, ² ña e náka'án Xuva kō nte dí'na vatā o ntío ña. E tsóo xio Espíritū Sántū san nto vata koo é káda ntaa nto é káka'an Jesúcrístú ne, vata koo é ntūntoo nima ntó ña. Nā tē nté kaa na naxnuu viko Xuva ko ntō, na tā'xi ña é kūtōo vá'a nto utén uten.

É ntantétu ō é vā'a

³ Ká'an ō tsi dóo ka'nu Xuva ko, ña Uvā Tó'o ko Jesúcrístu, tsi dóo ntūntā'ví ini ña kō né, tā'xi ña é kaku xtuku o ntā'a Jesucristu da ntóto xtuku ña é xi'i ña. Dukuān né, kūtōo díni ō é ntantétu o nūu i é vā'a é nī'i ko te kúvi. ⁴ Tsi nī'i ko uun doméni é ta'xi Xuva ko iña i'xá ña. Nā kantí'i doméni san. Vā'a kue'én ne, ña kúnāa ntii dañu ntūvi. É tūví vā'a iña nto e dukún kan tē xee nto. ⁵ Tsi da xe ntákuinti'xe nto Xuva kō ne, ña kue'én ini ña nada'an ña nto vata koo é xēe nto mí'i iō tu've é kūtōo nto ni ña. Ta'xi ña é kūtuni nto sá'a ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa.

⁶ Dukuān né, kuvi kūtōo díni nto, kuān te ntánto'o nto vevii uun da'na dá iō nuu i e dóo ntii tú'un. ⁷ Kāá kuaan san ne, kuān té ña kaxntíi ntii dañu ntūvi, ntá tsi ntaé'mi ña vata koo é ntí'i un ntíi ntíi nuu i é ña vā'a e ntádāka. Kuān ó kakuvi ni ntō da ntánto'o nto di. Dukuān ó kantí'i nuu i é kīni ntāa é ñū'u nima ntó ne, kutuni te vā'a o ntákuinti'xe nto. Tsi dii dii ka nuu á'vi i é kuinti'xe vā'a nto Xuva kō é vata kaa kaa kuaan san. Kídāa né, te kuinti'xe vā'a nto, kuān te ntánto'o nto ne, ká'an Xuva kō tsi dóo vā'a nto ne, nī'i nto dokoñu'u ntuvi tē naínu xtúku Jesucristu.

⁸ Dóo ntio nto Jesucristú, kuān té vata kiní nto ña. Kuān té ña káini ntó ña vevii ne, ntákuinti'xe nto ña. Dukuān ne, ña tē nté kaa díni nto. Nte

ña xee tá'an tú'ūn é ká'an nto nté kaa e díni nto, tsi vata tsi tē ntoo nto e dukún kán vevii. ⁹ Tsi da xe e kuinti'xe nto ne, é nakáku nima nto.

¹⁰ Ntuvi di'na ne, ña é ka'án naa Xuva kō ne, ntáka'an ña nuu i é vā'a san é nī'i nto vevii. Dōo nántuku ña, dōo tsíxe'e ña kuēnta iña i sá'a. ¹¹ Xé'e Espíritū Cristu é kūtuni ña nte dí'na nee iña é vē'xi é ntō'o Cristú, ni nūu i é vā'a é nī'i ña rkontuvi. Dōo dé kuení ña xoo ná'a ntu é vii ña sá'a ne, amá ntu kuvi di. ¹² Ntá tsi xe'é Xuva kō é kūtuni ña tsi tú'ūn e ntáka'an ña ne, ña tē é vā'a mii ña, tsi é vā'a mii ntō. Tsi ña tsi tú'ūn e ntáka'an ña ni ntō vevii, ña e ntáka'an ntódo tú'ūn é nakáku ō. Kaxé'e Espíritū Sántū, ña e táxnū Xuva kō nte e dukún kán, é kuān o ntáka'an ña ne, ña tē nté kaa ntio ánje sán kutuni ña nuu i sá'a.

Kana Xuva ko kō é vā'a kue'en na kuvi o

¹³ Dukuān ne, koo tú've nto. Kuntitō xnto. Ntáñi nima ntó kūtētū nto nuu i é vā'a san é nī'i nto te naínu xtúku Jesucristu. ¹⁴ Vatā ó de i'xa é káde ntaa ne, ña vīi ka nto é ntio nima kīni kaa nto, vata ō dé nto kídāa dá vata kutú've nto iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi é un ntí'i é vii ntó ne, vii nto é vā'a kue'en, vatā ó de Xuva kō, ña e kána nto. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “É vā'a kue'en kuvi nto, vata tsi ō va'á mii u”, ka'an ña.

¹⁷ Xuva kō ne, kaito nteé ña kō é un é un o te vā'a o, tē ña vā'a o kade ō; ña káde ña kuenta xoo ña'a ō. Tē ntáka'an nto Úva nto ña ne, kūtōo koñu'u nto dá kaníi ntūvi e tá'xi ña é kūtōo nto ñuxiví sa. ¹⁸ Ini nto tsi da nakáku ña kō é dōto tsi ntáde o nuu i é ña kaidiá'vi vatā xkoó ini uvata kō, ña intóo kídāa ne, ña tē diu'un ni ntá'vi ña kuenta iña kó, ntē ña té diu'un kui'xín, ntē ña te káa kuaan, nté da nēe ka nuu i é kanatívi. ¹⁹ Tsi ñiñi Cristu e dóo nuu á'vi i e ntá'vi ña iña ko. Cristú ne, vata kaa a le'ntu é ña tuví nee kuetsí i, é ña ni kuléntū, kaa ña. ²⁰ Nté dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san ne, dē kú've Xuva kō é kuān koo kuvi ña. Ntá tsi dā nté ntuvi sá'a dá dokó sa ntí'i ñuxiví sa ne, taxnuu Xuva ko ña é vā'a tsi mii ntō. ²¹ Tsi kuenta iña ña ne, ntákuinti'xe nto Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, nantóto

ña ña dá xi'i ñá ne, xé'e ñá e dóo ka'nu ña'a kúvi ña, vata koo é kuinti'xe nto Xuva kō, vata koo é kūtuni nto tsí nta'a ña vé'xi é un ntí'í é vā'á iña nto.

²² É ntūntoo nima ntó e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i. Vevíi ne, nīi kue'én ini nto na kuīnima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Dukuān né, koo ntii ntó é kuīnima ntí'xe nto ta'an nto kanīi nima nto. ²³ Tsi e ní'i nto ntuví xéé iña nto é vata kaa te ūvi íto káku nto. Ntá tsi ña te kuenta iña uva nto ña é xi'i e káku nto ve, tsí ña tū'ún Xuva kō é kántíto ntii dañu ntūvi. ²⁴ Tsi uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Un ntíi ntíi ña'a sán ne, vata ntáa xuku ntáa ña.

E dóo nuu á'vi i iña ña vevíi ne, vata ntáa laa xuku ntáa.

Kaxi'i dií xuku i sán ne, kanakó'xo laa i,

²⁵ ntá tsi tū'un Xuva kō ne, kutūví ntii dañu ntūvi,

ka'an. Tū'ún tsikán ne, ña tū'un é vā'a e ntáka'an ntódo ña ni ntó.

2

¹ Dukuān ne, ñá vīi ka nto nté uun ká nuu i é kīni kaa. Nā kanī nta'vi ka nto ta'an nto. Nā te ūvi nuu i vīi nto. Nā ku kune'ū iní ka nto. Nā kā'án ka nto é kīni kaa iña ta'an nto. ² I'xa é dā ve káku ne, dōo kanantukū é tsítsi. Kuan koo nantūku nto tū'un Xuva kō dí, ña tū'un é vā'á kue'en. Kuān koo kue'nu nto da nté nāni'i kué'en nto ntuví va'á iña nto. ³ Tsi é ini ntó ve e dóo va'á Xuva kō.

Cristú ne, vata kaa xuu é kántíto kaa ña

⁴ Ki'xi etsin nto Cristu vé, ña tū'un é vata kaa xuu é kántíto kaa ña. É nakuítá ña'a san xuú san, ntá tsi Xuva kō né, ña xuu é nakaxnúu ña, e ña te nté kaa nuu á'vi i kuenta iña ña.

⁵ ña tū'un né, vata ntáa xuu é kántíto ntáa nto di. Kué'e ntó é vīi Xuva ko ni ntó vata koo é kūvi nima ntó vi'i ña. Ta'xi ña é vīi ntó dutu ñá di, vata koo é kue'é nto ña doméni ntuví iña nto vata o ntío ña. Ki'i ña doméni nto, tsí ntuvá'a nto ni ña kuēnta iña Jesúcristu.

⁶ Tsi uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō: Uun kaa xuu e xtúvi ú ñuú Siuún ne, uun xuu é nakaxnúu u é kodo nūu, uun xuu e dóo nuu á'vi i.

Xoo é kakuinti'xe i ne, ñá kuntá'xa iní ña kuenta iña i,

ka'an. ⁷ Dukuān né, ntó'o e ntákuinti'xe ntó ña ne, ñá tē nté kaa va'á ña, kuini nto. Ntá tsi ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i ña ne, nto'o ña vatā ó uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Xúu é nakuíta ña ntáde vá'a vi'i san ne, ña tū'un xuu ódo nūu éti vi'i san, ka'an. ⁸ Kaka'an xtúku tū'un Xuva kō: Naki'í ña'a san xuú san ne,

ntava ntodó ña,

ka'an. Tsi ntava ntodó ña tē ña kuinti'xe ña tū'un Xuva kō. Tsi kuan ó de kú'vē ña é kōo.

⁹ Ntá tsi ña tū'un ne, ña'a é nakaxnúu Xuva ko kúvi nto. Dutu iña rei kúvi nto ne, uun tatá ña'a é ntūntoo nima i kúvi nto, tsi ntáduku ntéé nto Xuva kō. Kuān ó ni ntó vata koo é ká'an nto tsi dóo vá'a o de Xuva kō tsi e nātavā ña nto mí'i e dóo neé san ne, dá tsóo ña nto mí'i e dóo vá'a kaxi'í nuu mí tuví ña. ¹⁰ Di'na ne, ñá tē nee ñá'a nto, ntá tsi vevíi ne, ña'a Xuva ko ntó. Di'na ne, xoxó ña'a é kantunta'ví ini ña nto, ntá tsi vevíi ne, kantunta'ví ini Xuva ko ntó.

Kada tsiñu nto iña Xuva ko

¹¹ Ení ko e dóo ntio kó nto, vata ntáa ña tuku ñuu ntáa nto, é vata te vē'xí taan xnto ñuxiví sa. Dukuān ne, kaikán u nto tē ña vīi nto é kīni kaa é ntio kúñu ntó é kanāa ntéé nima nto.

¹² Vá'a koo vīi nto dá ntoo nto mé'ñū ña'a, ña e ñá ini Xúva kō. Dukuān né, kuān te ntáka'an kīni ña iña nto vevíi tsí ña te vá'a ó de nto ne, ntá tsi kīni ña tsi ntáde nti'xe nto é vā'a. Kidáa né, te vē'xí Xuva kō é vēxkada kú'vē ñá ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹³ Kuenta iña Tó'o ko Jesúcrístu ne, kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña uve da neé ka tsiñu, kuān té ña tsiñu na'nu i, tsí ña tsi ña é odo nūu ña, ¹⁴ o kuān té ña tsiñu i san é kataxnūu ña. Tsi ña tsi ña é kué'é ña na ntó'o ña ntáde é kīni kaa sán ne, ó é ká'an ña e dóo vá'a ó de ña ntáde ntaá san. ¹⁵ Ntio Xuva kō é kuān koo vīi nto vata koo é ña kúvi ka'an ntéé ña tuntu san nto, ña é dotó tsi ntáka'an.

¹⁶ Kuān té xoxó ka taxnuu i nto nté koo vīi nto, ntá tsi ña ku dotó tsí vīi nto é kīni kaa, tsí vīi nto é vā'a vata tsí ó de ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. ¹⁷ Kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña'a san. Kuini nima nto un ntíi ntíi ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kuiko ñu'u kué'en

ntó Xuva kō. Kuiko ñu'u ntō ñá odo nūú san.

Koto nto nté o ntó'o Cristu

¹⁸ Nto'o e ntáde tsiñu nto ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntō. Kuān te vá'a ña'a ña ne, ntántunta'ví ini ña nto, kuān te dóo diin ñá ne, ntá tsi kuiko ñu'u nto ña. ¹⁹ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'á ó te kutíi ō é nto'o ko kuēnta iña nuu i é ña te kuétsi ko, tē ntáde ntaa o e ntío ña. ²⁰ Te ni'i nto é nto'o nto te vii nto é kīni kaa ne, ¿va dóo ntu nuu á'vi nto e kūtíi nto é ntō'o nto iña kuétsi nto san? Ntá tsi te kūtíi nto nto'o nto kuenta iña nuu i é vā'a é edé nto ne, tsíkān é nuu á'vi i, kuini Xuva kō. ²¹ Divi tsi tsiñu kána Xuva ko ntō é vii nto. Ini nto nté o ntó'o Cristu kuenta iña nto. Dukuān ne, nāñē'e ñá nto nté koo vii nto vatā o dé ña. Kuān tsi koo vii nto di. ²² Divi ñā ne, nté uun ito ña ni ide ña é kīni kaa; nté uun ito ña ni eni ntá'ví ña ña'a. ²³ Dā ka'an kīni ña'a san ni ñá ne, ñá ni nantiko koō ña nté uun é kīni kaa. Dā ntó'o ña ne, ñá ni kā'an ñá te ntanáa ña. Ntá tsi ntáda ña kuenta ntá'a Xuva kō, ña e dóo ini é xntékú kú'vé va'a. ²⁴ Mii ñā ido ña kuétsi kō kúñu ñā dá xi'i ña ntíkā krusi kan vata koo é ña vii ka ō é kīni kaa, tsi vii o da mii é vā'a. Divi ñā ni'i kui'í ña vata koo é ntuvá'a nto. ²⁵ Tsi di'na ne, ntaíka xaa nto vata ntáa le'ntu, ntá tsi e ntíko koō nto mí tuví paxtu ntó, ña kanada'an nima nto.

3

Nté koo vii ña e éni vi'i

¹ Dukuān dí, ñadí'í, kuiko ñu'u ntō xii nto, vata koo te ió ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō ne, nakaku ña, kuān te nté uun tú'un ña ni ka'an ntó ni ñā, tsi dóo vá'á o ntáde nto utén uten. ² Tsi ini ña tsi dóo vá'á ó de ñadí'í ñá, tsi dóo koñu'u ña. ³ Ña te e ntántukutu ntō né, ntē ña te dóo vá'á o ntánekin nto díki nto, ntē ña te kití e kúvi kaá kuaan kañú'u nto, ntē ña te dú'nu e dóo va'á kue'en. ⁴ Tsi é nuu xú'u nima ntó kán, e dóo vita ini nto, e dóo ñikadín nima nto. Tsíkān e dii ka nuu á'vi i nuu Xuva ko, tsi divi é ña te kánatívi kue'en. ⁵ Tsi kuan ō dé ñadí'í va'á san kidaā dí, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Edé ntaa ña e ntáka'an xii ña, ⁶ vata ō dé ntaa Sárā san é káka'an Ábraan. Kaka'an ñá tsi tó'o ña ñā. Divi

ntō ne, i'xá ña nto te vii nto é vā'á ne, nté uun nuu i ña te ntaú'vi nto.

⁷ Divi ntō dí, ñatíi, kuenta vii nto ñadí'í nto, tsi ña túvi ntíi ña vatā ó iō ntíi nto. Kuiko ñu'u nto ñā, tsi dadíi tsi ni'i nto ntuví va'á iña nto ni ña nta'a Xúva kō. Kuān koo vii nto vata koo é ña te neé kadí nuu i tē ntáka'an ntá'ví nto.

Ña e ntánto'o i e ntáde é vā'a

⁸ Uun ká xtuku nuu i ká'an ú ni ntō. Kuédadíi tsi nima ntó, un ntíi ntíi nto. Na káxnúu nto ta'an nto nee iña e ntánto'o ña. Na ntuntá'ví ini nto ta'an nto. Kuinima ntó ña. Nā vii ka'nu nto ni ñā. ⁹ Tē ntáde ña'a san é kīni kaa ni ntō ne, ña nantíko koō nto é kīni kaa sán di. Tē ka'an kīni ña'a san ni ntó ne, ñá ku kā'an kīni nto ni ñā, tsi vá'a koo ka'an ntó ni ñā. Tsi kána Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é vā'a. ¹⁰ Tsi uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Tsí xoo ñá'a é ntío ña e dóo vá'a koo kuita ntí'xin ntuvi iña ña ne, kuenta na ví ña é ña ká'an ña é kīni kaa,

é ña kaní nta'ví ña ta'an ña.

¹¹ Na xtuví mii ña é vii ña é kīni kaa ne, na vii ña é vā'a.

Na nantukū ña nté koo kuntoo vá'a ña ni tā'an ña.

¹² Tsi kainí Xuva ko xōo é vā'á ña'a ne, katekú ña te káka'an ntá'ví ña ni ñā, ntá tsi ña ncho kīni ña xoo é kīni ntáa i,

ka'an tú'un Xuva kō.

¹³ ¿Xoó ntu kuví vii i ni ntō é kīni kaa te dí mii tsi nuu i é vā'a ntáde nto?

¹⁴ Ntá tsi te nto'o nto kuān te ntáde nto é vā'á ne, kuntōo díní nto. Nā ku dá vá'a nto tē xoó ña'a nau'vi ñá nto. Ntē ña kutsú'un nto kuenta iña ña. ¹⁵ Tsi kīni vá'a ntó nima nto tsi Cristú ne, dii ka ka'nu ña. Divi ñā e Tó'o kō. Koo tú've nto nté koo ka'an ntó ni da xōo ka ña'a te tsíxe'e ña ntō nté kui kuínti'xé nto. Ntá tsi ña vii ka'nu nto. Kuiko ñu'u nto ñā. ¹⁶ Vá'á koo vii nto vata koo é díní kunuū nima nto. Kidaā né, tē ka'an kīni ña'a san iña nto da ntáde nto é vā'a e ntákuinti'xe nto Cristú ne, divi ña ne, kuka'an nuu ña.

¹⁷ Tsi dii ka vá'á ó te nto'o kō da ntáde ō é vā'á san naa i é nto'o kō da ntáde ō é kīni kaa sán, te kuan kōo é ntío Xuva kō. ¹⁸ Tsi mii tsi Cristu ntó'o ña dá xi'i ña é uun ito tsi kuenta iña kuétsi kō. Divi ñā é ña tuvi kuétsi ña ne, xi'i ña kuēnta iña ko xo'o é iō kuétsi

kō, vata koo é kī'in ni'i ña ko nuu Xuva ko. Xí'i kúñu ñā, ntá tsi nima ñá ne, ntōto xtuku. ¹⁹ Dukuān o ñé'e ñā, ixka'an ntódo ña mí'i ñu'u kutū nima ña é xi'í san. ²⁰ Ña tsikán ne, ña intóo kídaā é ña ni kuinti'xe i, kuān te kutíi Xuva kō intétu ña ña ñi dukuān de vá'a Noeé san tun ntōó ka'nu san. Úna ñā'a kudii nakáku ña é ñu'u vá'a ña iní tun ntōó san dá nakuntéku teni nú ntute kán. ²¹ Kuan kōo vevii ne, ntántada náa o iña ña é nakaku mé'ñu ntute san, tsí nakáku o te itsi ntute o. Ñá tē tsi kúñu dentu kō é ntuntoo, tsí nima ko é ntūvá'a ni Xuva kō kuenta iña Jesúcristu, dívi ñā e ntóto xtuku ña dá xi'í ña. ²² Kúntāa ña e dukún kan vē ne, tuví ña diñi kua'a Xuva kō. Doo ntaíko ñu'ū ánjē san ñá, ni ūn ntí ntí ña odo núu san.

4

Kada tsiñu o vatā o tá'xi Xuva kō é kūvi vii o

¹ Tsi dúkuān né, vata o ntó'o Cristu ni kúñu ñā ne, kuan koo kadā kuení nto tsí kuvi vii nto é ntó'o nto di. Tsi xoo ñá'a e ntó'o ña nī kúñu ñā ne, é xtuví mii ña é vii ña é kīni kaa, ² vata koo e dá ntōo ká ña ñuxiví san ne, ñá vii ka ña é ntio kúñu ñā, tsí vii ña é ntio Xuva kō. ³ E xée ntuvi é tsoo mii ntō é edé nto vatā o dé ña'a sán di, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Tsi é un ntí'í é kīni ntáa ntáde ña. Ncho kada xení ña ni ñad'í. Ntáde ki'vi ñā. Da mii kuē'en tsi dodíni ntáde ña. Dōo ntáxi'í ña. Ntaínúu ini ña tuku xuva ñā e ña ntío kue'en Xúva kō. ⁴ Dā kúdu'va ña e ñá ncho kuve ta'an ká nto ña e ntáde ña nuu i é kīni ntáa ne, ntáka'an kīni ña iña nto ve. ⁵ Ntá tsi nakué'e ña kuenta ntá'a Xuva kō nté o dé ña. Tsi Xuva ko xntékú ku've ña iña ñá ntántito nī ña é xi'í san. ⁶ Dukuān ne, ká'an ntōdó ña tú'ūn va'á san nī ña é xi'í san di vata koo é kuintito ña kuenta iña Xuva kō, kuān te ni'i kúñu ñā é ntó'o i.

⁷ Dóko sá ntí'í un ntí'í ntí'í nuu í ve. Dukuān né, kadā kuení va'a nto. Diin diin tsi kuintōo nto vata koo é kūvi ka'an ntá'ví nto kanñ nima nto. ⁸ Uun nuu i e dii ka va'a é vii ntó ne: dōo kuinima ntó ta'an nto utén uten. Tsi te kuinima kó ta'an kō ne, kada ka'nu iní o ni ña, kuān te dōo iō kuetsí ña. ⁹ Ñá ku dē vīni nto vi'i nto é kutūvi ta'an nto. ¹⁰ Tsi e tá'xi Xuva ko tsiñu

é vā'a é vii o é un é un o. Na vii ó tsiñu é vā'á san é vā'á ta'an ko vatā ó de ña ñu'u nta'a i tsiñu na'nu é xe'é Xuva kō. ¹¹ Xoó ña'a é káka'an ñá ne, na ká'an ñá vata o xe'é Xuva kō é ká'an ña. Xoó ña'a é kaxntii ña tā'an ña ne, na kōo ntii ña vii ñá vata o xe'é Xuva ko ntii ñā é vii ñá, vata koo é da nēé ka é vii ó ne, ká'an ñā'a sán tsi dōo va'á Xuva ko ni i'xā ñá Jesucristu. Ká'an o tsi dōo va'á ña. Na kadā kú've ka ña é un ntí'í ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

É nto'o kō é kuinti'xe i Cristu

¹² Ení ko e dōo ntio kó nto, ñá ku kadā kuení nto te ñu'u nto mé'ñu ñu'u é ka'xi'í san é ka'ito nteé Xuva ko ntō. ¹³ Ñá ku da kudū'va nto, tsi dīni koo kuintōo nto e ntánto'o nto vata o ntó'o Cristu, vata koo é dii dii ka dīni nto ntuvi tē naínu xtúku ña, tē ntii dītō ña é káxi'í nuu ka'nu ña. ¹⁴ Te ká'an ntée ña'a san nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu ne, dōo dīni nto tsi Espíritu Xuva kō e dōo va'a vexkútuví ñá ni ntō. ¹⁵ Ió ña'a ne, ntánto'o ña e é'ni ña ña'a ne, o du'u ña ne, o dé ña é kīni kaa ne, o kini nuu ña iña ñá'a san. Nta tsi ña kuān koo vii nto. ¹⁶ Ntá tsi te xoó ña'a ntánto'o ña e ntántikin ñá Cristu ne, ñá kúka'an nuu ña. Tsi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō é xe'é ña é kuān koo nto'o ña kuenta iña ña.

¹⁷ E xée ntūvi é xntékú kú've Xuva kō. Te dī'na xo'o xntekú ku've ñá iña kó ne, ¿nté koo vii ña ni ñā'a san, ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō? ¹⁸ Tē dá kuetsi ntánakáku ña é vā'á san ne, ¿nté koo kuvi nī ña ntáde é kīni kaá san, nī ña é iō kuetsí i san? ¹⁹ Dukuān né, dívi ñā e ntánto'o ña tsí kuān o ntío Xuva kō é vii ñá ne, ñá kōo da'na é vii ña é vā'a. Na ntāda ña kuentá nima ñá nta'a Xúva kō, ña é ede vá'a ña, ña e nté uun ito ña tsoo míi ña ña.

5

Itsi iña ña ntákuinti'xe i

¹ Vi'a ve ne, ncho kué'e ú itsi iña ñáta, ña odo núu iña nto. Xu'ú ne, ñatā ú di ne, iní u nté o ntó'o Cristu ne, dadñ tsi ni'i ko ni ntō é vā'a é tá'xi ña ko te naínu xtúku ña. ² Kuenta vii nto ña e tá'xi Xuva ko nto vatā ó kade paxtú san kuenta a le'ntu ña. Ná te kué'e kuetsi ña nto é vii nto, tsi dodíni nto vii nto. Ñá tē é diu'un ntío nto, tsí kanñ nima ntó vii nto. ³ Ñá ku vii

nto tó'o ña'a, ña e ntáde nto kuenta, tsí nañē'e ntó ña nté koo víi ña vatā o ntáde nto. ⁴ Tē ntii díto paxtu ñá odo nūú san ne, ní'i ntō doméni e dóo va'a é ña kantí'i.

⁵ Dukuān dí, na kuetsī, kuiko ñu'u nto ñata, ña odo nūú san. Un ntí ntí ntó ne, ñá víi ka'nu nto ni tā'an nto. Tsí uve na'a tú'un Xuva ko kākā'an:

Ñá kaxntii Xuva ko ñā'a, ña e ntáde na'nu iña mii i,
tsí kaxntii ña ña ntā'vi, ña é ña ntáde na'nu san,

ka'an. ⁶ Ntā'vi tsí koo víi nto nuu Xuva ko, ña e dóo ntii inī í, vata koo é kada ka'nu ña nto tē xee ntúvi. ⁷ Da neé ka nuu i e ntádē kuení nto ne, ntada nto kuenta ntá'a ña, tsí ña ña kade ña nto kuenta.

⁸ Ntítō víi nto kuntōo nto. Koto nto tsi é ña vá'a sán ne, kanāa ntée nto vatā ó de ñaña, kiti kakachu'u ntáa é kaika ti kanantuku ti nee iña é kā'xí ti. ⁹ Nā vii nto é ntio i, tsí kuinti'xe vá'a nto Xuva kō. Tsí ini nto tsí dadii tsí ntáto'o ta'an nto dá kanii ñuxiví sa. ¹⁰ Ntá tsi tē kúvī é ntō'o kudii nto ne, Xuva ko tā'xi ña é kuinti'xe kue'en nto. Ta'xi ña é kūtíi nto é un ntí'i. Ta'xi ña é kútu've vá'a nto nee iña e ntákuinti'xe nto, tsí ña ña e dóo va'á ña. E kána ña kō é ní'i ko é vā'á nta'a Cristú ne, ntavá'a ña nto. ¹¹ Ká'an o tsi dóo va'á ña, tsí kuvi víi ña é un ntí'i ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹² Nta'a ení ko Silvanu, ña e dóo de ntaa, kuíni ko, de vá'a ú tutú sa'a vata koo é tā'xi kudii u nto itsi, vata koo é kā'án u ni ntō tsi sá'ā é nuu é ntaā i iña é vā'a e tá'xi Xuva ko kō. Itsi sá'á tsi kuntikín nto.

¹³ Nā ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Babiloniá ne, taxnúu ña ntusi nto. Dadii tsi nakaxnúu Xuva ko ña ni ntō. I'xá ko Marcú ne, taxnúu na ntusi ntó dí.

¹⁴ Nanume nto ta'an nto é kuinima tá'an nto é nuu é ntaā i.

Vā'a vá'a tsi koo kuntōo nto, un ntí'i kue'en dú'va nto, tsi ntáduku ntée nto Cristu.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pedru

Taxnũu Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i

¹ Xu'u é Simuun Pedrú u ne, kade tsiñu ú iña Jesúcrístu ne, pustrú u iña ña. Taxnũu u tú'un sa'á iña nto, tsi é nĩ'i nto é dadĩi kuĩnti'xe nto nĩ kó, tsi dóo vá'a ó de Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é nakáku kō ne, ñá kade ña kuenta xoo ná'a o. ² Díi díi ka kue'e na tá'xi Xuva kō é vā'á iña nto, é kuntōo vá'a nto, tsí ini nto Xuva kō ne, iní nto Tó'o ko Jesuú di.

Nte ntáa ña ntákuinti'xe i

³ Tsi dóo ntii iní Xuva kō né, ta'xi ña kō é un nti'ĩ é kantio kō é nĩ'i ko ntuví va'á iña ko, é un nti'ĩ é kantio kō é vii o é vā'a, tsí ini o ña. E kána ña kō, tsi dóo ka'nu ña ne, dōo va'á ña di. ⁴ Dukuān ne, e tá'xi ña ko xũ'u ña é vii ña nuu i e dóo ka'nu, nuu i e dóo nuu á'vi i, vata koo é ntuvá'a nima ntó vata kaa mii ña, te xtuví mii nto é kánatívi ñuxiví san é ntio nima kĩni ntáa nto. ⁵ Dukuān né, di'na na kuĩnti'xe nto ne, kidáā né, kanĩ nima nto vii nto é vā'á di. Kidáā né, nakuā'a ká nto vata koo é kutu've ntó iña Xuva kó di. ⁶ Ná víi ka nto vatá ó ntio nima kĩni ntáa nto. Na kútii nto é un nti'ĩ né, kunuu iní ntó Xuva kō. ⁷ Kuinima ntó ta'an nto, ña kuĩnti'xe i sán ne, kuinima ntó da xóo ka ña'a di.

⁸ Tē ini nto nuu i sá'a ne, kuān koo vii nto utén utén ne, kunuu á'vi ntuví iña nto. Ná tē é ntaā i é ini nto Tó'o ko Jesúcrístu. ⁹ Xoó ña'a, ña é ña kade nuu i sá'a ne, vata kaa ña kuāa kaa ña, vata kaa ña é ña káxi'i va'á nuu i. É kũnaá ini ña tsi é ntuntoo nima ñá kuétsi é edé ña kidaā. ¹⁰ Dukuān né, ta'an ko, díi díi ka ntukũ nuu iní nto é kūtuni vá'a nto tsí nuu é ntaā i é nakaxnúu Xuva ko ntō, e kána ña nto. Te kuān koo vii nto ne, ñá kō'xó ntēé ka nto nuu i é kĩni kaa. ¹¹ Kidáā ne, ña kada vini kué'en tsi Xuva kō é kĩ'in nto mí kadē kũ've Tó'o ko Jesúcrístu, dívi ña é nakakũ ñá ko, ntii dañu ntũvi.

¹² Dukuān ne, nguentúvi nanu'u u iní nto nuu i sá'a, kuān te é ini nto,

kuān te ntákuinti'xe vá'a nto é nuu é ntaā i e téku nto. ¹³ É vā'á, kuini ko, é ká'an ka u é naka'an ntō sá'a, dá tuví ka u ñuxiví san. ¹⁴ E tá'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kūtuni ko tsí ña ná'a ka kutúvi u ñuxiví sa. ¹⁵ Dukuān ne, kaxío ntii u é nakuā'a vá'a ú nto sá'a vevii, vata koo é naka'an nto nuu i sá'a rkontuvi dá xoxó ka u.

Iní nti e dóo ka'nu Cristu

¹⁶ Tũ'un é nañe' é nti nto kuenta iña i é naĩnu xtúku Tó'o ko Jesúcrístu é ña te nté kaa ntii iní ña ne, ñá te ni tāvá díki mii nti, tsi iní nti ntuxnúu mii nti Tó'o kō e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁷ Tsi xé'e Xuva kō e dóo va'á iña ña, é kuiko ñu'u o ña. Tsi díto nte e dukún kan vē'xí tatsin Xuva ko, kaká'an, "Sá'a I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko, e dóo diní ko ni ña", ka'an. ¹⁸ Nti'í ne, tēkú nti tatsin san é vē'xí nte e dukún kán, tsí dadĩi ntoo ntí ni ña rki uku kuikó san.

¹⁹ É kūtuni ko tsí nuu é ntaā i é ntáka'an ná'a san kidaā, ña é ka'an naa Xuva ko. Vá'a ó te vii ntó kuenta tú'un e ntáka'an ña san, tsí vata kaa ñu'u é káxi'i nuu mí nēé san é dā nté xēe ntúvi tē naĩnu xtúku Cristu é naxi'í nuu ña nima nto. ²⁰ Ntá tsi di'na kantio é kūtuni nto tsi tú'un é ũve na'a kaká'an Xúva ko kuēnta iña nuu i é kũvi ne, ñá te da xóo ka ña'a ni tāvá díki mii ña. ²¹ Tsi ña é ká'an naa Xuva ko kidaā ne, ñá te díki mii ña ni tavá ña é ntáka'an ña, tsí Espiritũ Sántũ san nañé'e ñá ña nté koo ka'an ña.

2

Ña'a, ña e ntánañe' é dovete (Judas 4-13)

¹ Ntá tsi kidaā ne, xío ña'a e táva díki mii ña é ká'an ñá doveté ne, kuān koo vii ña'a san ni ntó di. Nakuā'a ña nto tú'un é ña te tú'un Xuva kō. Nakua'a xu'ũ ñá nto nchú'un vetē é kaido doxi'i. Ká'an ña tsí ña te Xuva kō ña é nakakũ ña. Ntá tsi kantí'i tsi nakũnaá mii ña kũnu ña. ² Ná te da díi ña'a kuntikin ñá ña é vii ña é kĩni kaa vatá ó de ña di. Kuenta iña ña ne, ká'an kĩni ña'a san iña itsí va'á san. ³ Dóo ntio ña diu'un ne, nañe' é ñá nto tú'un é kũdíi dovete vata koo é kukuika ña kuēnta iña nto. Ntá tsi nte éma tsi iō tu've é ntō'o ña. Ña ná'a ka dá nĩ'i ná doxi'í san.

4 Nã ni de ka'nũ iní Xuva ko nĩ ánjē san é ede é kīni kaa, tsí nakuíta nuu ña i dô'vi kan mí nēe kue'en, mí ku'un kutu dā nté xēe ntúvi é xntēkú kũ'vé Xuva ko ũn ntíi ntíi ña'a. 5 Nã ni ntuntá'ví ini ña ñatā, ña intóo kídaa di. Mii tsí Noeé san é kã'an ntódo ña tú'ũn va'á san ne, nãkãkú Xuva ko ña, ni ũ'xe ñá'a ká, dā nãxntekũ ñá ntute é nakũntēku teni dá kanii ñũxiví san, mi ntántoo ña kini ntáa san. 6 E'mi kue'en Xúva ko ñũú Sodomá, ni ñũú Gomorá di. Ntãda ña xaa é un ntíi, vata koo é na kīnĩ ña kini ntáa san nté koo nto'o ña di. 7 Ntá tsi nakáku ña ña é nanĩ Loó san, tsi dóo va'á ña'a ña. Dõo u'vi kúvi ña tsi dóo ntáde xení ña'a san.

8 Dõo dutsĩ kuĩni ña ntáduku ntée Xuva ko san dā ini ña nté o de ña ñuú ña, da téku ña e dóo ntáka'an kīni ña'a san. Nté emá tsi ña ni ntio kué'en ña nté o de ña ntántoo ni'i ña. 9 Ini Xúva kō nté koo nakáku ña ña ntáduku ntée ña da ntánto'o ña. Ini ña nté koo kué'e ña é ntõ'o ña kini ntáa sán di dā nté xēe ntúvi é xntēkú ku'vé ñá ña'a san. 10 Díi díi ka kué'e ña é ntõ'o ña ntáde e ntáka'an nĩma kīni ntáa ña, iña ña é ña ntaíko ñu'u ña odo nũu iña ña. Nã tē ntákuka'an nuu ña; ntáde ña da nēe ka nuu i é ncho vii ña. Ntē ña ntaú'vi ña é kã'an ntee ña ña é odo nũu e dukún kã. 11 Ntá tsi mii ánjē sán ne, kuãn te díi ka ntii inĩ ña ne, kuãn te díi ka kuvi vii ña ne, ntá tsi ña te ntáka'an ntée ña ña nuu Xuva ko.

12 Ntá tsi ña kuãn ntáa sán ne, vata ntáa kití é ña tuví nee ntáde kuení ti ntáa ña. Ntáde ña vata tsi káan iní ña. Kití sán ne, ntánakaxa ti ne, da ntátii ña ti ne, da ntaé'ni ñá ti. Kuan ntáa ña di. Tsi ntáka'an kīni ña nuu i é ña ntákutuni vá'a ña ne, kuãn tsi koo kuví ña di vatā ó kaxi'i kítí san. 13 Nto'o ña dí vata tsi õ nánto'o ña ña nguú san. Dõo diní ntoo ña vata tsi káan iní ña, da nēe ka tsi ura. E dóo dentu ña. É kuĩni ña e ntáde ña doka'an ne, dõo diní ña ntaéni nta'ví ña nto da ntaé'xi dadii ña ni ntõ.

14 Da xõo ka ñadĩ'i ntaíni ña ne, ncho kini dikí ña ña. Nã kantá'á ña e ntáde ña é kīni kaa. Ntáde ña vata koo é kuntikĩn ña'a san ña, ña é vata kutú've vá'a i iña Xuva ko. É kútú've ña é ki'i ña da nēe ka nuu i é ntio ña. Ntá tsi dóo ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. 15 Xtuvĩ mii ña itsí va'á san ne,

dá dotõ tsi ntaíka ña. Ntáde ña vatā o dé Balaan, i'xá Beu, ña e dóo ntio i é ni'i diu'un dá edé ña é kīni kaa. 16 Ntá tsi uun buru de tíi ti ni ña kuēnta iña kuétsi ña. Kuãn té ña kuví ká'an búru sán ne, ntá tsi ní'i ti tatsin ñá'a, kaka'an ti é ña ku dé ka ña é kīni kaa.

17 Nã kuãn ntáa sán ne, vata ntáa pusú é itsi núu ntáa ña, vata ntáa viko é kue'en ni'i tatsin. Ní'i ña é ntõ'o ña ntii dañu ntuvi dá kuntõo ña mi dóo nēe kue'en, e xtúvi tu'vé Xuva ko iña ña. 18 Tsí da doto tsi ntáka'an ñá nuu i e dóo na'nu ne, ntáde ña é kõ'xó ntée xtuku ña'a san nuu i é kīni kaa, ña é dā vé kii nteé xio ta'an ña e ntáde é kīni kaa san. 19 Ntáka'an ñá ni ñá'a san tsi kuví kaka xaa ña ve, ntá tsi ntáde tsi mii ña é káde tsiñu ña iña i é kīni kaa san. Tsí da nēe ka nuu i é kuví vii ni ũun ña'a ne, diví é kúvi tó'o ña. 20 Te xtuví mii ña nuu i é kīni kaa é iõ ñuxiví san te ini ña Tó'o ko Jesũcristu, ña é nakáku kō ne, ntá tsi te kīni nuu xtúku ña nuu i é kīni kaa sán ne, te kúvi vii é kīni kaa san ni ñá ne, da díi díi ka nta'ví de ña é vatā kaa di'na. 21 Díi ka vá'á ó tē dí ña ni iní kue'en ña itsi vā'á san é xtuví mii ña da rkontúvi é ini ña tú'un Xuva kō é nakuá'a ña'a san ña. 22 Kuan kōo kúvi ni ña vatā xkoó ka'an ñá'a san: “Kanakaxí xtuku tĩnã san e ntú'xen ti. Kanakutsi o kũtsĩn san ne, ntá tsi kanakunúu nto'o xtuku ti nto'xo san”, xkoó ka'an ñá'a sán di.

3

Nainu xtúku Tó'o kō

1 É uvi ito táxnũu u tú'ũn san iña nto, ení ko e dóo ntio kó nto. É uvi ito kaka'án u ni nto sã'á vatā koo é kuntitõ nto é kadã kuení va'a nto. 2 Nanũ'u ntó iní nto nté õ ntáka'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kídaa, ni tú'un e xtúvi Tó'o kō, ña é nakáku kō, é nañé'e ñá kō.

3 Di'na kutuni va'á nto sã'a: tē xee ntúvi é dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, ki'xi ña'a ña é narkíntēe Xuva kō, ña é dotõ tsí vii é ntio nĩma kīni ntáa i ne, 4 ká'an ñã: “¿Nté ntu õ kúvi ni tú'un é kãka'án Cristu é nainu xtúku ña? Un tsi nte dá xi'i úvata ika kō né, kuan tsí ó kakuví vatā õ kúvi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñũxiví sa”, koo ka'an ña. 5 Nã kuãn ntáa sán ne, ñá ntio ña kutuni ñá tsi nté ntúvi di'na xtúvi Xuva kō é kōo e dukún kan ni ñũxiví sa. Nté iní ntute

kan vē'xí ne, mé'ñū ntute san túvi di. ⁶ Ntá tsi ntute san kúvi ide é nakunáa ñuxivi e itúvi kídaa dá nākuntéku. ⁷ Ntá tsi xtúví xtuku Xuva ko, kāka'an ña tsí e dukún kan ni ñuxiví sa é ntoo vevíí ne, é natsoo va'a ña é kā'mi ña ntuvi dá xntékú ku'vē ñá iña ña'a, ntuvi dá nantí'i ña ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i ña.

⁸ Nā ku kūnaá ini nto sá'a, ení ko e dóo ntio ko, tsi é uun ntuvi ne, vata kaa uun míil kuīa, kuini Tó'o kō ne, uun míil kuíá ne, vata kaa uun ntuvi, kuini ña. ⁹ Nā te kanakuíí Xuva kō é kāda ntaa ña tú'ūn e tá'xi ña xu'u ña. Ió ña'a sán ne, kuān o ntádē kuení ña. Ntá tsi Xuva kō ne, kantétu ña kuenta iña nto dá kuií dá kuii tsí, tsí ña ntío ña é kūnaa nté uun ña'a. Ntío ña é natívi iní un ntíí ntíí ña'a san kuétsi ña.

¹⁰ Ntá tsi xee ntúvi te vēxkada kû've Tó'o ko ñuxiví sa. Da nēe ini tsí kō nainu ña vata kaa uun ña du'u. Kidáá né, uun ito tsi ntí'i e dukún kán é dóo donchu'ví koo kañú'u ne, uun ito tsi koko kue'én da nēe ka ntí'i é ió ñuxiví sa di.

¹¹ É ĩni o tsí kuan koo kuvi nī é un ntí'í né, ĩdukuān ne, víí nto é vā'á, víí nto da mii kuē'en tsi é ntio Xuva kō

¹² da ntantétu nto ntuvi é ntixkada kû've Xuva kō! Víí nto vata koo é nainu kantí'i ña. Ntuvia tsikán ne, koko e dukún kán ne, naku've é un ntí'í.

¹³ Ntá tsi tá'xi ña xu'u ña tsí koo e dukún xēé ni ñuxiví xēé san, mí'í é ña te nté kaa vá'a koo. Sá'ā e ntántétu ō.

¹⁴ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, nī dukuān ntantétu nto é kuān koo kuvi sá'ā né, koo ntii nto víí nto é vā'á san vata koo é kuvi ka'an Xúva kō tsí ña tuví nee nuu i é ña vā'ā nima ntó, ntē ña tuví nee kuétsi ntō, tsí ntoo vá'a nto. ¹⁵ Kiní nto tsí da kuií dá kuii tsi kāntétu Xuva kō vata koo é nakáku ō. Kuān ó kaka'an tá'an kō Pablú san di, ña e dóo ntio ko, da táxnū ña tutú iña ntó, vata ō xe'é Xuva kō e dóo kí'in iní ña. ¹⁶ Un ntíí ntíí tutu é kataxnū ña ne, é kaka'an ña iña i sá'a. Ió nuu i e dóo ví'xín ō é kaka'an ña. Nā e ñá ini, ña é vāta kuintí'xe vá'a i ne, ntánadama ña tú'ūn Pablu, vātá ó de ña ni tú'ūn Xuva kō é nguií san. Ntá tsi kuenta iña mii ña é kí'in ña dô'vi kan.

¹⁷ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, di'na kutuni nto sá'ā ne, koto nto te ña kuntíkin nto ña'a, ña e ntáde nuu i e dóo xii kaa, vata koo é ña xtuví mii

nto é kuīntí'xe vá'a nto, ¹⁸ tsi dií dií ka kutu've nto iña Tó'o ko Jesūcristu, ña é nakáku kō. Ká'an ō vevíí ni ntii dañu ntūvi tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Juan

Ña é káta'xi ntuvi iña ko

¹ I'a ntaa ntí ni ntō iñá Cristu, ña é dukuān tuvi dá iñi ntu'u ñuxiví sa. Tékú nti iña ñá ne, iní nti ña nuu mií nti di. Ito nteé nti ña ne, tñn nta'ā nti ña di. Ña sá'ā ne, ña é káka'an o e Tú'un Xuva kō, ña e tá'xi ntuvi iña ko. ² Tsi tá'xi Xuva kō é kīnī nti ña káta'xi ntuvi iña ko. Iní nti ña ne, kaka'án nti ni ntō é nuu é ntaā i iña ña. Kaka'án nti ni ntō ve iña ña'a san, ña káta'xi ntuvi iña ko é ña kantí'i. Tsi dukuān tuví ña ni Xuva kō nte ntúvi dí'na ne, tá'xi Xuva kō é kīnī nti ña. ³ Kaka'án nti ni ntō nee iña é ini ntí, nee iña e téku ntí, vata koo é kuédadii tsi nima nto ní nti vata tsí ó e kuédadii tsi nimá nti ni Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristu. ⁴ Sá'ā é káka'u ntí iña ntó vata koo é kuntōo díni kue'en ntó nī nti.

Ñá te neé te nñú Xuva kō

⁵ Tú'un sa'á nañé'e Jesucristú nti ne, kaka'án nti ni nto vē. Vá'ā kue'en Xúva kō. Ña tūvī nee iña é kīni kaa iña ña. ⁶ Tē ntáka'an o tsi dadii tsi o ni ña ntá tsi ntáde o é kīni kaa ne, ntáka'an ó dovete; ñá tē nuu é ntaā i e ntáde o é vatā ó ntio Xuva kō. ⁷ Ntá tsi te vīi o é vā'á vatā ó de Xuva kō ne, kuédadii tsi nima ko ni ta'an ko un ntíi ntíi o. Kidáā ne, nñi I'xā ñá Jesucristu kanakate kuétsi kō.

⁸ Te ká'an o tsi ña tuvi kuétsi kō ne, ntaéni nta'ví mii o kúñu kō. Ñá ntántikin ntí'xe o itsi Xuva kō. ⁹ Te ká'an o ni Xuva ko tsi iō ntí'xe kuétsi kō ne, ini o tsi vīi ña é vā'á ne, kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. Nakate ña nima ko é un ntí'i é kīni kaa san. ¹⁰ Te ká'an o tsi ña tuvi kuétsi kō ne, vata tē ntáka'an o tsi vete Xuva kō. Ña ntákuinti'xe ko tū'un é káka'an ña.

2

Kanada'an Cristu ko

¹ I'xá mii ko, i'a kaka'án u ni nto sá'a vata koo é ña vīi nto é kīni kaa. Ntá tsi te vīi o é kīni kaa ne, ió xoo é nada'an i kō nuu Xuva ko. Jesucristu ñá ne, vá'ā kue'én ña. ² Tsi ntá'vi Jesuu iña

kuétsi kō da éti ña niñi ña ntíkā krusi kan. Ñá te da mii tsi iña kuétsi mii kō, tsi iña kuétsi e ntáde un ntíi ntíi ña ntoo ñuxiví sa.

³ Kutuni ko tsi ini ntí'xe o Jēsuu te ntáde ntaa o é káka'an ña é vīi o. ⁴ Xoó ña'a é káka'an ña tsi ini ñá ña, ntá tsi ña káde ntaa ña é káka'an ñá ne, da mii kué'en tsi é káka'an ñá dovete. Ñá ini ka'án ña é nuu é ntaā i. ⁵ Ntá tsi xoo ñá'a é káde ntaa ña é káka'an Xúva kō é vīi ó ne, kakuinima ntí'xe ña Xuva kō. Dukuan o kútuni ko te i'xa é káduku ntée ntí'xe Xuva kō. ⁶ Xoó ña'a é káka'an ña tsi uun tsi nima ñá ni Xuva kō né, na vīi ña é vā'á vatā o dé Jesuu.

Tū'un xee é káka'an Xúva kō é vīi o

⁷ Ntō'o, tá'an ko e dóo ntio ko, ñá te nūu i é xee san é káka'án nti ni ntō. Kaka'an xtúku ntí ni nto nūu i é ini nto nte ntúvi dí'na. Tū'un san e téku nto kidaā ne, sá'a káka'an xtúku ú ni ntō. ⁸ Ntá tsi i'a kade vá'a ú uun tú'un xee é nuu é ntaā i iñá Cristú ne, iña ntō di. Tsi kaita nti'xin é kīni kaa san tsi é xee nuu i é nuu é ntaā í, vatā ó kaita nti'xin é neé san dá kākene ngántii san.

⁹ Te iō ntó ntáka'an ntó tsi ntaíka nto mí káxi'í ne, ntá tsi ntákune'u iní nto ni tā'an nto ne, vata te ntaíka dukuan ntō mi é nēe. ¹⁰ Xoo e ntákuinima í ta'an í ne, vata tē ntoo ña mi é káxi'í. Ñá ntío ká ña vīi ña nuu i é kīni kaa. ¹¹ Ntá tsi xoo e ntákune'u iní i ni tā'an í ne, vata te ntaíka dukuan ña mi é nēe. Ña ini ña nté koo vīi ña, tsi vata tē ña kaxí'i nuu ña mí'i kī'in ña, tsi dóo nee.

¹² Kaka'án u ni nto, i'xa, tsi e dé ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto tsi xi'i Jēsuu kuénta iña nto. ¹³ Kaka'án u ni nto, ūva, tsi ini nto ña é tuví dí'na da iñi ntu'u ñuxiví sa. Kaka'án u ni nto, na kuétsi, tsi e kúvi idé nto nī tó'o e ña vā'ā san.

Kaka'án u ni nto, i'xa, tsi ini ntó Xuva kō. ¹⁴ Kaka'án u ni nto, ūva, tsi ini nto ña é tuví dí'na da itúvi ñuxiví sa. Kaka'án u ni nto, na kuétsi, tsi dóo iō ntíi ntō, tsi ini va'á nto tú'un Xuva kō ne, e kúvi idé nto nī tó'o e ña vā'ā san.

¹⁵ Ñá ku kuinīma ntó nuu i é kīni ntáa san é iō ñuxiví sa; ntē ña ku dé kuení nto é vīi nto é kīni kaa vatā ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san. Xoo

é kakuinima í nuu i é kīni ntáa san é ió ñuxiví sa ne, ñá kakuinima ñá Xuva kō. ¹⁶ É un nti'i nūu i é kīni ntáa é ió ñuxiví sa ne, ñá te nta'a Xuva ko vē'xi, tsí i'a tsi kīi mii ñuxiví sa. Nee iña é ntio nima kīni kaa ko, nee iña é kīni kaa é koto ō, nee iña é kāde i é vīi o e dóo ka'nu ña'a o ne, sá'ā é kātā'xi ñuxiví sa. ¹⁷ Kué'en kānti'i ñuxiví sa nī é un nti'i nūu i é kīni ntáa. Ntá tsi xoo ñá'a é kāde ntaa ña é ntio Xuva kō ne, kutuvī ñá ni Xuva ko ntii dañu ntūvi.

Nee é nuu é ntaā i ne, nee é dovete

¹⁸ I'xá miī ko, dokó sa nti'i ñuxiví sa. Tékú nto tsí ki'xi uun ña'a, ña kada ne'u iní nī Cristu. É tītín ña xée ñá ve. Dukuān ne, kutuni ko tsí dokó sa nti'i ñuxiví sa ve. ¹⁹ Ña kuān ntáa sán ne, kīi nteé xio ña kō, é dadii íka o ni ñā, tsí ña te kuédadii nima ñá ni kō. Tē dí uun tsi nima ñá ni kō né, kuan tsi o ntaíka dadii o ni ñā. Ntá tsi kīi nteé xio ña kō vata koo é tidito tsí ña te iña ko ña é un nti'i ñā.

²⁰ Ntá tsi Jesuú ne, tā'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima ntó vata koo é kūtuni ntó nee iña é nuu é ntaā í iña ña. ²¹ É kuān ó kaka'u ú ne, ñá te kakā'án u é ña iní nto nee iña é nuu é ntaā i, tsí iní vá'a nto. Da nēé ka dovete ne, é iní nto tsí ña te nuu é ntaā i. ²² ¿Xoó ntu e dóo vete i? ¿Ñā ntu te ña é kaka'an tsí Jesuú ne, ña te dívi ñā é taxnuu Xuva kō? Ña kuān ntáa sán ne, kade ne'u iní ña nī Cristu, tsí kaka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é dadii Xuva ko ni I'xā ña. ²³ Xoó ña'a é kaka'an ñá tsi Jesuú ne, ña te dívi ñā é taxnuu Xuva kō ne, ñá iní ña xoo é Xuva kō di. Ntá tsi xoó ña'a é kaka'an ñá tsi táxnuu nti'xe Xuva ko I'xā ñá Jesuú ne, iní ñá Xuva kō di.

²⁴ Dukuān né, xnūu nto nima nto tú'ūn e téku nto dí'na. Te naka'ān ká nto tú'ūn sa'á ne, kuví uun tsi nima ntó ni Xuva ko, ni I'xā ña. ²⁵ Jesucristú ne, xé'e ñā xu'u ña tsí ta'xi ña ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntūvi.

²⁶ Kaka'án u ni nto sá'a tsí ió ñá'a é ncho kaní nta'ví ña nto. ²⁷ Ntá tsi é nī'i nto Espíritū Sántū sán ne, ñá kantio é nakuā'a tuku ña'a nto. Tsi e tá'xi Jesucristu Espíritū Sántū sán ne, dívi ña kanañē'e ñá nto é un nti'í. Ñá tē dovete kaká'an ñá ni ntó, tsí nuu é ntaā i. Kuntoo dadii nto nī Cristu, vátá ó kanañē'e Espíritū san nto.

²⁸ Kaka'án u ni nto ve, I'xá ko, te kuntoo dadii nto nī Cristu vata koo é tē ntii díto ña ne, kunteē ini ko ña, ñá te kuka'an nuú ko ña tē xee ña kídaā. ²⁹ Iní ntó tsi dóo va'á Xuva kō. Dukuān né, da xōó ka ña'a é kāde ña é vā'á ne, dívi ñā é I'xá nti'xe Xuva ko ña.

3

I'xa e ntáduku ntée Xuva kō

¹ Koto nto nté ntu kaa dii kakuinima Xúva ko kō, tsi tá'xi ña é kuví o i'xā ñá ne, i'xá nti'xe Xuva kō kuví ō. Ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ñá iní ñá xoo ñá'a o, tsí nte ñá iní ña xoo é Xuva kō di. ² Ntō'o tá'án kó e dóo ntio kó nto, é I'xá Xuva kō kuví o vevíí ne, vata kutūni kó nee iñá ntu ntuvi o ve tē kuví, ntá tsi ini o tsí te ntii díto Jesuú ne, ntuvi o vata kaa ña di. Tsí kidāā ne, kini o ña nté kaa ña. ³ Un nti'í nti'í ña'a, ña ntantétu Jesuú ne, ñá vīí ka ña é kīni kaa, tsí Jesuú ne, dóo va'á ña ne, ña túvi kuétsí ña.

⁴ Un nti'í nti'í ña'a, ña é ncho vii kuetsi sán ne, ña ntáde ntaa ña é kaka'án lei iña Xuva ko. Ió kuetsí ko tē ña ntáde ntaa o é kaka'án lei san. ⁵ Iní ntó tsi vé'xi Jesuú vata koo é nakuitā ña kuétsi kō. Jesuú ne, ña túvi kuétsí ña nté un siin. ⁶ Xoó ña'a, ña é kanuu iní i ña ne, ña ncho vii ka ña é kuétsí san di. Xoó ña'a, ña é da mií é kāde kuétsi sán ne, vata kiní ñá Jesuu. Ntē ñá iní ña xoo é Xuva kō di. ⁷ I'xá mií ko, ñá kū da vá'a nto é kāmí nta'ví ña'a san nto. Xoó ña'a, ña é kāde é vā'á ne, vā'ā nti'xe ña vata kaá mii ñā. ⁸ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kāde kuétsi sán ne, kaduku ntée ña e ña vā'ā san. Tsí nte dí'na ede tó'ō e ña vā'ā san é kīni kaa. Dukuān é vē'xi I'xá Xuva ko ñuxiví sa vata koo é nantí'i ña nuu i é kāde tó'ō e ña vā'ā san.

⁹ Xoó ña'a é nakáku Xuva kō ne, ñá ncho vii ka ña é kīni kaa, tsí nuu Xuva kō nima ña. Ña kuví vīí ka ña é kīni kaa, tsi é nakáku ña nta'a Xuva kō. ¹⁰ Dukuān ne, kutuni ko neé i'xa é kāduku ntée Xuva kō ne, neé i'xa é kāduku ntée tó'ō e ña vā'ā san. Xoó ña'a é ña kāde é vā'á ne, ñá te i'xa é kāduku ntée Xuva kō. Ntē ña'a, ña é ña kakuinima í ta'an i ne, ñá te i'xa é kāduku ntée Xuva kō.

Kuinima kó ta'an kō

11 Sá'a tū'un e téku nto nte ntúvi dí'na: é na kuínima kó ta'an kō. 12 Ná vīi o vata o dé Caiín, ña é ede é kīni kaa san, tsí é'ni ña ení ña. ¿Nté kui é'ni ntu ña ení ña? Tsí Caiín san ne, dōó kīni o dé ña ne, ení ña ne, dōo vá'á o dé ña.

13 Ná ku kunti'i ini nto, tā'an kó, tē ntaínchu'vi ña'a ñuxiví sa nto. 14 Ini o tsí xo'ō ne, ña nī'í ka ko doxi'í san tsi e ní'i ko ntuvi vā'á iña kó ve. Kutuni ko sá'á, tsí ntákuinima kó ta'an kō. Xoó ña'a é ña kákuinima í ta'an í ne, kuan tsí koo kuví ña ni kuétsí ña. 15 Xoó ña'a, ña é ña ntío kue'en tsí í ta'an í ne, vata kaa ña é kaē'ní ña'a kaa ña nuu Xuva ko. Ini nto tsí xoo ñá'a é kaē'ní ña ña'a ne, ña kúvi nī'í ñá ntuvi va'á iña ña ntií dañu ntúvi. 16 Kutuni ko nté koo kuinima kó, tsí Cristú ne, xé'e ña ntuvi iña ña é kuví ñá kuenta iña ko. Dukuan xo'ō dí ne, nakuē'e ó ntuvi iña ko kuenta iña ta'an ko. 17 Xoó ña'a e dōo iō iña ñá ne, kakutuni ña tsí iō ta'an kō, ña é kakunaá ntee í ne, te káde vií ini ña é kuē'é ña ne, ¿mí'i ntū nuu é ntaā í é kákuinima ñá Xuva kō? 18 I'xá mii ko, ña te da mii tsí rki xaa ko kunteku é káka'an o tsi dōo kuinima kó Xuva kō, tsí na kuínima ntí'xe ko ña né, na vīi o é vá'á ni ta'an kō di.

Koo ntaá ini kō nuu Xuva ko

19 Dukuān é kūtuni ko tsí xo'ō ne, ntántikin o é nuu é ntaā í. Dukuān ne, nakunuú ka'nu nima kó nuu Xuva ko. 20 Tē ntáde kuení ko té ña vá'a nima kó ne, Xuva kō ne, ini ña nté o ntí'xe nima ko, tsi dií ka ka'nu ña ne, ini ña é un nti'í. 21 Ntō'ó ta'an kó e dōo ntio kó, te iní o tsí ña tuvi kuétsi kō ne, ñá kúka'an nuu ko é xēe étsin o nūu Xuva ko. 22 Divi ña ne, ta'xi ña da née ka nuu í é kákan o nta'a ña, tsí ntákuinti'xe ko tū'un é káka'an ñá ne, ntáde o nee iña e ntío ña. 23 Sá'a káka'an ña é vīi o: é kuinti'xe ko I'xá ñá Jesucristú ne, kuinima ko ta'an ko, vatā ó kaka'an ña. 24 Da xōo ka ña'a, ña é ntáde ntaa é káka'an Xúva kō ne, ntákudadii ña ni Xuva kō. Nu mé'ñu Xuva ko ña di. Dukuān ini o tsí nuu mé'ñu Xuva ko kō, tsí e tá'xi ña Espíritū Sántū san é kunūu ña nima ko.

4

Espíritu Xuva ko ni ěspiritū ña é káde ne'u iní i nī Cristu

1 Ntō'o tá'an kó e dōo ntio ko, ñá ku kuinti'xe nto da xōo ka ña'a, ña é káka'an tsí kantikin ña tū'un Xuva kō. Koto nteé va'á ntó ña vata koo é kūtuni ntó tē nuu é ntaā í é kantikin ñá Xuva kō. Tsí ña te da dií ñá vete ntaíka ña ñuxiví sa. 2 Dukuān é kūtuni nto xoo é nūu Espiritu Xuva kō nima i: xoo é káka'an í tsí nuu é ntaā í tsi kí'xi Jesucristu ñuxiví sa é nī'í ña kúñū é vata kaa ñatíí san ne, kaduku ntée ntí'xe ña Xuva kō. 3 Xoó ña'a é ña kuān ó kaka'an iña Jesuú ne, ñá kaduku ntée ña Xuva kō. Ña kuan ntáá san ne, kaduku ntée ña ña kainchu'ví Cristú san. É tēkú nto tsí kí'xi ña sa'á ne, é tuví ña ñuxiví sa vevii.

4 I'xá ko, ntáduku ntée nto Xuva kō ne, é kúvi ide ntó ni ña vete kuān ntáa san. Tsí divi ña é nūu ña nima ntó ne, dií ka ka'nu ña é vāta kaa é nūu nima ñá ntáduku ntée ñuxiví sa. 5 Ña ntáka'an dōveté san ne, da mii ñuxiví sa vé'xi ña. Nee iña e ntáka'an ñá ne, iña ñuxiví sa di ne, dukuān ntaíni ña ñuxiví sa ña. 6 Xo'ō ne, ntáduku ntée o Xúva ko. Xoó ña'a é ini ña Xúva kō ne, kaini ña tū'un kō. Xoó ña'a, ña é ña kaduku ntée Xuva kō ne, ñá kaini ña tū'un kō. Dukuān ne, kutuni ko xoó kaka'an í é nuu é ntaā í, xoo é káka'an í dovete.

E dōo kuínima Xúva ko kō

7 Ntō'o tá'an ko e dōo ntio kó, na kuínima kó ta'an kō xé un xé un o. Tsí Xuva kō tá'xi ña nté koo kuinima kó ta'an kō. Xoó ña'a é ini kuínima ñá ta'an ña ne, i'xa é kaduku ntée Xuva ko ña. Ini nti'xe ñá Xuva kō. 8 Xoó ña'a, ña é ña ini kuinima í ta'an í ne, nté ñá ini ñá Xuva kō di. Tsí Xuva kō ne, dōo kuínima ña. 9 Náñe'e Xúva ko kō tsi dōo kuínima ñá kō e táxnūu ña I'xá mii ña ñuxiví sa vata koo é nī'í ko ntuví va'á iña ko kuenta iña ña. 10 Dukuān né, kūtuni ko tsi dōo kuínima ñá kō, tsí kuān té ña ni kuínima ko ña kidaā ne, di'na ña kuínima ñá kō ne, taxnūu ña I'xá ña vata koo e ntá'vi ña kuétsi kō da éti ña niñi ña kuenta iña ko.

11 Ntō'o e dōo ntio kó ne, dōo kue'e kuínima Xúva ko kō ne, kuan koo na kuínima kó ta'an kō di. 12 Xuva kō ne,

nté uun ña'a vata kiní ña ña. Ntá tsi te kuínima kó ta'an kō ne, nuu mé'ñu Xuva ko kō. Kidáa ne, kuinima ntí'xe ko vatā ó kuinima Xúva ko kō. ¹³ Ini o tsí nuu mé'ñu Xuva ko kō ne, uun tsi kúvi o ni ñā, tsí e tá'xi ña Espírítu ñā é kūnuu mé'ñu kunuu daya ña kō. ¹⁴ Ntí'í ne, iní ntí ne, ntáka'án ntí tsi táxnuu Xuva ko I'xā ñā vata koo é nakáku ña ña ntántoo ñuxiví sa. ¹⁵ Da xōó ka ña'a é kākā'an ña tsí Jesuú ne, I'xá mii Xuva ko ñā ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñā ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kō.

¹⁶ Ntí'í ne, é kūtuní ntí ne, kakuinti'xe ntí tsí Xuva kō né, dōo kuínima ñā kō. Dōó ini kuiníma Xúva kō. Xōó ña'a é ini kuiníma ñā ta'an ñā ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kō ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñā. ¹⁷ Kuān koo kutú've kō é kuinima kué'en ko ta'an kō vata koo é ña u'ví ko tē xee ntúvi é kā'an Xúva ko xoo é vā'a í ne, xoo é ña vā'a i iña ñā ntántoo ñuxiví sa. Tsi é kutú've kō é kuínima ko ta'an ko ñuxiví sa vata o kuínima Xúva ko kō. ¹⁸ Xōó ña'a é ini kuiníma ñā ne, ñā kau'ví ña. Tē nuu é ntaā i é ini o é kakuinima ntí'xe kō ne, ña túvī nee iña é kau'ví ko. Dōó nto'o ko te kau'ví ko. Xoo é kau'ví í ne, vāta kutūni vā'a i nté koo kuinima i.

¹⁹ Ini kuiníma kō, tsí di'na kuínima Xúva ko kō. ²⁰ Te iō ñā ne, kaka'an ña: “Kakuinimá ko Xuva kō”, ka'an ña, ntá tsi ña ntío kue'en ñā ta'an ña ne, koó dā dovete kaka'an ña. Tē ña kakuinima ñā ta'an ña é kainí ña ne, ¿nté ntu koo kuinima ñā Xuva kō, tsí vata kiní ña ña? ²¹ Xtúví Xuva ko tū'un sá'ā é kāda ntaa o: Xōó ña'a é kakuinima ñā Xuva kō ne, na kuínima ñā ta'an ña di.

5

Kuvi vii o ni ñuxiví sa

¹ Un ntíí ntíí ña'a ne, kuvi ña i'xá Xuva ko tē ntákuinti'xe ña tsí Jesuú ne, divi ñā é taxnuu Xuva ko ñā. Xōó ña'a é kakuinima ñā uva i'xá san ne, kakuinima ñā i'xá ña di. ² Dukuān né, tē ntákuinima kó Xuva kō né, tē ntáde ntaa o é kākā'an ñā ne, dukuān ne, ini ó tsi ntákuinima kó i'xá mii ña Jēsuu. ³ Ntákuinima ntí'xe ko Xuva ko tē ntáde ntaa o é kākā'an ñā. Tū'un e xtúvi ña é kāda ntaa o ne, ñā te xīdo víi. ⁴ Tsí un

ntíí ntíí ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō ne, kuvi vii ña nī é un ntí'í nuū i é kīni kaa é iō ñuxiví sa. Kuvi vii o, tsi ntainúu ini ko Xuva kō. ⁵ Xōó ña'a é kakuinti'xe i tsí Jesuú ne, I'xá Xuva ko ñā ne, kuvi vii ña nī é un ntí'í é kīni kaa é iō ñuxiví sa.

Nuu i e ntántada ntaa iña I'xá Xuva kō

⁶ Dā kí'xi Jesucristu ñuxiví sa ne, ntute san ni níñí san xe'é kuenta. Ñá te da mii tsi ntúte san, tsí ntute ni níñí di. Mii Espírítu Sántū san kantada ntaa ña nee iña é nuu é ntaā i iñā Cristú di. ⁷ Ntuní nuu i sá'a e ntántuntaa e dukún kán: Xuva ko ni ña é kākā'an o Tú'un ña ni Espírítu Sántū. Ntuni sá'a ne, uun tsi ña'a kuvi. ⁸ Ió ka uni núu i ntántuntaa ñuxiví sa di: Espírítu sán, ni ntúte sán, ni níñí san. Ntuni núu i san ntántudadii. ⁹ Kuinti'xe ko tú'un é kántada ntaa ña'a san, ntá tsi tú'un é kántada ntaa Xúva kō ne, dii ka kue'e nuu á'vi i. Tsí kantada ntaa ña kuenta iña I'xá ña. ¹⁰ Xoo é kakuinti'xe i I'xá Xuva kō ne, nuu tú'un é nuu é ntaā i nima ña. Xoo é ña kakuinti'xe i Xuva kō ne, vata te kākā'an ña tsí vete Xuva ko, tsí ña ni kuinti'xe ña é kākā'an Xúva ko iña I'xá ña. ¹¹ Sá'a ne, tú'un é ntada ntaa Xúva kō: é tá'xi ña é kuntoo o ni ña ntii dañu ntúví te kuinti'xe ko I'xá ña. ¹² Xoo e túvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, e ní'i ña ntuvi vā'á iña ña nta'a Xúva kō. Xoo é ña tuvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i nta'a Xúva kō.

I'a ntí'í tú'un sa'a

¹³ Kade vā'a u sá'a iña nto, ña ntákuinti'xe I'xá Xuva kō, vata koo é kīni vā'a nto tsí e tá'xi Xuva kō é ni'i nto ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Ntainúu ini ko Xuva kō, tsí ini o tsí katekú ña da ntaíkan o da nee ka nuu i nta'a ña, vatā o ntío ña. ¹⁵ Te ini o tsí katekú ña é kākā'an ntá'ví o ne, ini o tsí ta'xi ntí'xe ña da nee ka nuu i é kákan o nta'a ña.

¹⁶ Xōó ña'a é ini ña tsí kade ta'an ña é kīni kaa, uun kuetsi é ña kaxé'e doxi'í san ne, ka'an ntá'ví ñā kuenta iña ta'an ña. Kidáa ne, kué'e Xuva ko ntúvi iña ta'an ñā, tē ña te kuetsi kā'nu é kaxe'e doxi'í san. Tsí ió uun kuetsi é kaxe'e doxi'í san. Ná te kākā'an u te ka'an nta'ví nto kuenta iña i sá'a. ¹⁷ Vata dá kade o é kīni kaa ne, ió

kuetsí kō. Ntá tsi ña te un ntíí ntíí kuetsí san kaxé'e doxi'í san.

¹⁸ Ini o tsí xoo ñá'a é nakáku ña nta'a Xuva kō ne, ñá ncho vií ka ña é kīni kaa. Tsí I'xá mii Xuva kō ne, kade ña ña kuenta. Ña túvi nēe nuu i é kīni kaa é kūvi vii ka é ña vá'a san ni ña.

¹⁹ Ini o tsí xo'ō ne, ntáduku ntée o Xuva kō. Ntá tsi ña ntáduku ntée ñuxiví kīni kaa sá ne, da mii e ntáde ña é kākā'an tó'ō e ña vá'a san. ²⁰ Ini o tsi e xée I'xá Xuva kō ne, tā'xi ña é kūtuni ko xoo é Xuva nti'xe kō. É ntuvi uun tsi o ni ñā é Xuva nti'xe kō, ni I'xā ñá Jesucristu. Dīvi ñā é Xuva nti'xe kō né, kata'xi ña ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntūvi. ²¹ I'xá mii kó, kuenta vii nto é ña kunuu iní nto xoo é ña te Xuva ntí'xe kō. Sá'a tsí é kā'an u ni ntō.

Tutu é kuví ũvi e táxnūu San Juan

É nuu é ntaā í nī é kuīnima ko

¹ Xu'u é ñata odo nūú u ne, taxnūu u tú'ūn sa'á iña ña ntánataká nuu, ña é nakaxnúu Xuva kō, un ntíí ntíí nto é kākūinima ntí'xe kó nto. Ñá te da mii tsí ú, tsí un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i tú'ūn é nuu é ntaā í san ne, dōo ntákuinima ñá nto di. ² Dōó ntio kó nto kuenta iña tú'ūn é nuu é ntaā í é ntoo ni'í o vevíí ne, é kuntoo ni'í o ntii dañu ntūvi. ³ Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristú ne, na nāxnuu viko ña nto; na ntuntá'ví ini ña nto, é tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto, é kuīnti'xe nto é nuu é ntaā í san, nī é kuīnima ntó ta'an nto.

⁴ Dōó ka'nu kuiní ko tsí kutuní ko tsí ió i'xá nto e ntántikin ña é nuu é ntaā í, vata o xtúvi Xuva kō é vii o. ⁵ Vi'a ve ne, ió é kākán u nta'a nto: na kuīnima kó ta'an ko xé un xé un o. Ñá te tū'un xée sa'á é kāká'an u ni ntō tsí divi tsi tū'un e téku ko un tsi nte ntúvi dí'na. ⁶ Ntákuinima ntí'xe ko tē ntáde ntaa o é kāká'an Xúva kō. E téku nto nte ntúvi dí'na nté o ka'an ña tsí na kuīni nto é kuīnima ntó ta'an nto.

Ña ntaéni nta'vi

⁷ Dōo ntaíka ña ntaéni nta'ví san ñuxiví sa. Ntáka'an ña tsí ñá tē nuu é ntaā í e táxnuu Xuva ko I'xā ñá Jesuu ñuxiví sa e kúvi ña ña'a. Ña kuān ntáa sán ne, ntaéni nta'ví ña ña'a. Ntáde ne'u iní ña nī Cristu. ⁸ Kuenta víi nto vata koo é ña te é ntaā í éde tsiñu ntō, ntá tsi é nī'í nto é vā'á nta'a Xuva kō.

⁹ Xoó ña'a é ncho kuita ntí'xin ña tú'ūn e xtúví Cristú ne, kanakuā'a ña tuku nchu'un ne, ña kanúu ini ña Xuva kō. Xoó ña'a é kantikin ña tú'un Xuva kō ne, ntoo ni'í ña Xuva ko ni I'xā ña. ¹⁰ Tē xoó ña'a xee ña ñuú nto kán é kōto ní'ni ña nto ne, te kanañé'e ñá nto tuku tú'ūn é vata o nañé'e Cristu kó ne, ñá ku xé'é nto vi'í nto, ntē ña ku ka'án nto ni ña ntiusi. ¹¹ Xoó ña'a é kāká'an ñá ntiusi ni ña tsikán ne, vata te dadíi ntákuvi ña ni ña.

I'a ntí'í tú'ūn sa'a

¹² Ñá tē nté kaa ió nuu í é kāká'an u ni ntō, ntá tsi ña ntio ko é tū'ūn tsi taxnūu u. Tsí ncho kí'ín u mí ntoo nto é kīnī u

nto ne, é tīin ú ni ntō, vata koo e dōo diní ko un ntí'í o.

¹³ Ta'an nto, ña ntánataká nuu i'a, ña é nakaxnúu Xuva kō dí ne, taxnūu ña ntiusi nto. Kuan tsí koo é kāká'an u ni ntō.

Tutu é kuvi ũni e táxnũu San Juaan

Kaka'án Juaan iña Gáyu

¹ Xu'u é ñata odo nũu u ne, taxnũu u tú'ũn sa'á iña nto, Gayu, dívi ntō e dóo kakuinimá ko nto é nuu é ntaā i.

² Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, kakan ú nta'a Xuva kō vata koo é vā'á tsi koo nī kũũ ntō, vata sá ō va'á nuu nima nto. ³ Ñá tē nté kaa ka'nu kuiní ko dá xee tá'an kō ne, ntántaa ña nī ko é vā'á tsi ō tuví nto é kāde ntaa ntí'xe nto tú'ũn é nuu é ntaā i. ⁴ Ña túvī nee iña e dóo ka'nu kuiní ko é vāta kaa é kũtuni ko tsi ntāde ntaa i'xá ko tú'ũn é nuu é ntaā í san.

⁵ Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, dōo ini de ntāa nto é kaxntii nto ta'an kō, ña ntákuinti'xe i sán, nī ña vé'xi tũku ñuú san. ⁶ Dívi ñā ntáka'an ñā nī ña kuinti'xe i san tsi dóo kakuinima ntó ña. Vii nto da xe'e ne, xntií ká nto ña nee iña é ntio ña é kī'in ká ña itsi, vata tsí ó ntio Xuva kō. ⁷ Tsí dívi ñā né, ntīi ña ñuú mii ñā, kué'en ñā kuenta iña Jesúcristu. Ñá tē nee iñá ni kī'i ña iña ña'a é ña ntákuinti'xe i san. ⁸ Dukuān né, xo'o kuēnta vii o ñā nee iña é xntii o ñā, vata koo é kada tsiñu dadii o nī ña kuēnta iña tú'ũn é nuu é ntaā í san.

Ēdé xení Diotrefi, ntá tsi é vā'á ede Demetriu

⁹ E táxnũu u tú'un iña ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi Diotrefi san ne, ñā ntio ña é xéé ntí mí tuví ña, tsí dívi ñā e dóo ncho kodo nuũ ña. ¹⁰ Te kī'in u ne, ká'án ú ni ñā nté kui kade xení ña nī ntí é káka'an kīni ña iñá ntí. Ñá te da mii tsi sá'á di, tsí ña kaxé'e ña é kuntōo ta'an ko, ña kuínti'xe i san. Ña kaxé'e ña itsí é kué'e tũku ña'a é kuntōo ña di. Tē xoo kué'e i ña é kuntōo ña ne, ña kaxé'e Diotrefi é kī'ví ka ña má ũkún kān.

¹¹ Ntō'ó ení ko e dóo ntio ko, ña kú de nto vatā ó de ña kīni ntāa, tsi vii nto e dóo va'a. Xoó ña'a é kāde ña é vā'á ne, kaduku ntée ña Xuva kō. Ntá tsi xoo ñá'a é kāde ña é kīni kaa ne, vata kīni ñá Xuva kō.

¹² Un ntíí ntíí ña'a ntáka'an ña tsí Demetriú ne, dōo va'á ña'a ña. Kutuni ko tsi dóo va'á ña é kāde ntaa ña é nuu

é ntaā i. Kuān o ntáka'án ntí kuenta iña ñá ne, ini nto tsí nuu é ntaā i ntáka'án ntí.

I'a ntí'í tú'ũn sa'a

¹³ Dōo ió nuu i é ká'án u ni ntō, ntá tsi ñá ká'án u ni ntō é tutu tsí sa. ¹⁴ Á te kīni u nto vi'a ve ne, kidáa tiin dadii o ntuvi ō.

¹⁵ Vá'a tsi koo kuntōo nto. Ña é vā'á tiin ni'i ō, ña ntoo i'a ne, taxnũu ña ntiusi nto. Nakué'e nto ntiusi iña ña é vā'á tiin ni'i ō, é un é un ña ntoo dikan. Kuan tsí koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Júdā

Taxnūu Júdā ntiusi

¹ Xu'u e Júdā ú ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístu u, ni ēní Santiaú u. Taxnūu ú tutú sa'a iña un ntíí ntíí ña'a, ña e kána Xuva kō tsi dóo kuínima ñá ña, ña é ñū'u nta'a Jesucristu. ² Na ntuntá'ví ini Xuva ko ntō. Na tā'xi ña e dóo va'á koo kuntoo nto nī e dóo kuinima ñá nto.

Ña ntánañē'é dovette (2 Pedro 2:1-17)

³ Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, dóo ntio kó taxnūu u tú'un iña nto nté ō nakáku o nta'a Xuva kō. Ntá tsi sá'a kantio ko é ká'án u ni nto ve, tē koó ntii nto nada'an ntō tú'un e kuínti'xe nto, divi tsi tū'un é uun ito tsi xé'e Xuva kō é kūtuni ña ntáduku ntée ña. ⁴ Tsi ío ñá'a e ntáki'vi xu'u ña mi ntánataká nuu ntó, divi ña é nte dí'na uve na'a kaká'an tú'un Xuva ko iña ña tsí da mií é nī'i ña é ntō'o ña. Ntáka'an ña tsí da xé kade ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, kuvi vii o da neé ka nuu i é kīni kaa. Ntáka'an ntée ña Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu, ntáka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é Xuva ko ñā.

⁵ Ntío ko é na nānu'u ntó ini nto ve, kuān te nte éma tsi ini vá'a nto tsi Xuva kō ne, náakákú ña un ntíí ntíí ña Israeé san dā nantii ña ña ñuú Egitó ne, ntá tsi da rkontúví nantí'i ña ña'a san, ña é ña ni kuínti'xe i. ⁶ Ío ánje dí é ña ni de ntáa ña tsiñu ña, tsí xtuví mii ña mí káduku ntée ña. Nátsu'un kutu Xuva ko ñā mi dóo nee un tsi da nté xee ntúvi é xntékú ku've ñá iña ñúxiví sa. ⁷ Kuan ō kúvi nī ña ntoo ñuú Sodomá, ni ñūú Gomorá, ni tūku ñuu é ntoo etsin íkán dí. Nā te da díi nuu i é kīni ntaa de ñá ni ñadí'í san. Dōo dé ña é kini kaa ni tuku ñatíí san dí. Un vá'a tsi ntáto'o ña ve mí kai'xi ñú'u ntii dañu ntúvi. Koto nto ña vata koo é ña kuan koo víi nto vatā o dé ña.

⁸ Ña kini ntáa san, ña é ntoo ni'i ntō né, kuān ó de ña dí, tsí vata tsi tē ñuu éni kán ntoo ña, ntáde ña nī kúñu ña nuu i é kīni ntáa. Ña ncho kuínti'xe ña Xuva kō ne, ntáka'an kīni ña iña ña ntáde tsiñu e dukún kán. ⁹ Ntá tsi ánje, ña odo nūú san, ña nani Mígeé

ne, dā ntánāa núu ña nī tó'ō e ña vá'ā san kuenta iña kúñu Muísee dá xi'i ñá ne, ñá ni kene iní ña é ká'an ña tú'un é kini kaa ni ñā, tsí da mii tsí é káka'an ña: “Xuva ko na tā'xi ña o é ntō'o o”, ka'an ña. ¹⁰ Ntá tsi ña sá'á ne, dóo kiní ntáka'an ña iña un ntíí ntíí nuu i é ña ini ña. Ntá tsi nuu i é ini kúñu ña, vatā ó ini kiti sán ne, núu i sá'a e ntánakunaa tsí mii ña kúñu ña.

¹¹ ¡Ña ntá'vi de ntu ña kuān ntáa san! Ntáde xení ña ni tā'an ñá vatā o dé Caiín san. Ntáde ña vatā o dé Balaán san, ña é doto tsi ide vata koo é nī'i ñá diu'un. Ntáka'an ntée ña ña odo nūú iña ñá vatā o dé Coreé san ne, kuān koo nī'i ñá doxi'í san dí. ¹² Dōo kiní o ntáde ña kuān ntáa san da ntánataká nuu nto é ká'xi dadíí nto ni tā'an nto da ntáde nto viko é kuinima tá'an kō. Ña sá'á ne, ña te ntákuka'an nuu ña e dóo ku'e ntaído ña é ká'xi mii ña ne, ña te ntáde ña kuenta te xee tá'an é ká'xi ta'an ña. Vata ntáa viko nu'u é ña te kakín daví san, e dá kantavá ni tātín san, ntáa ña. Vata ntáa utun é ña kakíi kiti i ntáa ña. Vata ntáa utun é xi'í kue'en ne, kitú'un dítsin i ntáa ña dí. ¹³ Vata ntáa ntute ñū'u e dóo kaido ntáa ña. Ntaéte xaa ña nuu i é kīni kaa e ntáde ña vatā ó kaeté xaa ntute ñu'u san tiñu i. Vata ntáa xntivi e ntaíka xaa ntáa ña, é kí'in ña é kuntōo ña mí e dóo nee kue'én san ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Enoo, i'xá ika Ádaán san é kuvi ū'xe ne, kaka'an ñá naa Xuva ko dá káka'an ña iña ñá sa'a kídaa: “Iní u tsi vé'xi Xuva ko, nī ñá te da díi da díi miil ánje ña. ¹⁵ Xntékú ku've ñá iña un ntíí ntíí ña ntántoo ñuxiví sa. Ka'an ña tsi un ntíí ntíí ña é kini ntáa san nī'i ña é ntō'o ña kuenta iña i é un ntíí é kīni kaa é edé ña, vatā ó ntio nima kīni ntáa ña. Ní'i ñā é ntō'o ña iña tú'un é kīni ntáa é ka'an kīni ña iña Xuva kó dí”, ka'an ña. ¹⁶ Ña sá'á ne, é un ntíí ntátsi'i kuétsi ña. Ntáka'an ntée ña da neé ka ntí'i nuu i. Da mii tsí é ntio ña é káde kueni kini káa ña. Ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kaka'an va'á ña ni ñá'a san dá kataan nuu ña.

Nté koo vii ña ntákuínti'xe i san

¹⁷ Ntá tsi divi nto, tā'an kó e dóo ntio kó, naka'an nto tū'un e ntáka'an pústru Tó'o ko Jesúcrístu ¹⁸ da ntáka'an ñá ni ntō: “Tē xee ntúvi é doko sa ntí'i ñuxiví sa ne, ki'xi ña ntánarkíntee ñá

nuu i é vā'a. Vií ña vatā ó ntio nima kīni ntāa ña”, ka'an ña. ¹⁹ Ña sã'á ne, ntáde ña é nāa núu ña ntákuinti'xe i san ni tā'an ña. Ntáde ña vatā ó ntio nima kīni kaa ña, tsí ña tuvi Espiritū Sántū san nuú nima ña.

²⁰ Ntá tsi ñi'nto, tá'ān ko e dóo ntio ko, dií dií ka kutú've nto iña Xuva ko vata koo é dií ka vá koo kuinti'xe nto ña. Kantá'vī ntó vatā ó kaxntii Espiritū Sántū san nto é kã'an nto.

²¹ Kuinimá ka nto Xuva ko vatā ó kakuinima ñá nto. Kuntetu nto ntuvi dá ta'xi Tó'o ko Jesūcristu é kuntoo o ni ña ntii dañu ntūvi, tsí kantuntā'ví ini ña kō.

²² Na ntu ntā'ví ini nto ña'a, xoo é vata kuinti'xe vá'a i. Ká'an nto ni ña te kuinti'xe ña é nuu é ntaā i. ²³ Ió tuku ña'a ne, nakákú nto ña, natava ntó ña mé'ñū ñu'u. Na ntuntā'ví ini nto ña, kuān té nte ña ncho tñn ntá'a nto dōo ña é kudentu ni nūu i é kīni ntāa e ntáde ña. Koto nto tē ña kuan koo víi nto vatā ó de ña.

Ká'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō

²⁴ Tō'ó kō né, na xntii ña ntō vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Na ntāvá'a ña nima ntó vata koo é ña tuví ka kuétsi nto tē xee ntó nta'a ña. Ná tē nté kaa ka'nu kuinī nto te íni nto ña, é un tsi kaxi'í nuu ka'nu ña.

²⁵ Uun tsi Xuva kō e dóo ki'in inī ña. Ñi'nto ña é nakáku ña ko kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu. Ká'an o tsi dóo va'á ña, tsi dóo ka'nu ña'a ña. Ká'an o tsí ñi'nto ña é odo nuū ña kade kú've ña, tsí kuvi vií ña é un ntí'ñ. Kuan o dé ña nte dí'na ne, kuān ó de ña vevíi di ne, kuān koo vií ña ntii dañu ntūvi. Kuan tsí koo é kã'án u ni ntō.

Nuu i e xé'e Xuva kō é kūtuní San Juan

Nuu i e tá'xi Jesucristu é kūtuni ko

¹ Sá'ā tá'xi Jesucristu é kūtuni ko. É xé'e Xuva kō é kā'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña nuu i e dokó sa xee ntuvi é küntaa ntí'i é kaka'an ña. Taxnúu ña ánje ña é kā'an ña nī kó, xu'u é Juaán u, nuu i sá'a. ² Kaka'án u ni nto da mií e tékú ko vatá ó kaka'an Xúva ko, vatá ó kaka'an Jesucristú di. Kaka'án u nuu i sá'a é ñi mii u.

³ Nté kuán nte vá'a o é da xóo ka ña'a, ña kanakuá'a nté koo kuvi rkontuví, nī ña é káteku i é kaka'an tú'un sa'á ne, kade ntaa ña nee é kaka'an, tsí e xéé etsin ntuvi é küntaa ntí'i é úve na'a kaká'an í'a.

Édē vá'a Juāan tutú iña é ū'xe úkūn san

⁴ Xu'u é Juaán u ne, kade vá'a ú tutú sá'a iña é ū'xe úkūn san é ntoo ñuú Asia. É nī'i nto é vā'a iña Xuva ko. É nī'i nto é kuntōo vá'a nto nta'a Xuva kō, ña é tuví vevíi ne, ña é kuan tsí ó tuví nte ntúvi di'na ne, ña é kuan koo kutúvi ntii dañu ntúvi, dīvi ña ni ū'xe espíritū, ña ntoo nú tēu ñá, ⁵ ni Jesucristú di, ña é da mií é kaka'an é nuu é ntaā i. Di'na ña ntóto ña é un ntíi ntíi ña é xi'í san ne, kade kú've ña iña un ntíi ntíi rei, ña ntántoo ñuxiví a. Kuñima ñá kō ne, nantíi ña kō dá ñu'u kutu o ni kuétsí kō, tsí éti ña niñi ñá e ntá'vi ña kuétsi kō. ⁶ É tá'xi Jesucristu é kadā kú've o, é vīi o dútu iña Xuva ko, dīvi Úva ñā. Ntadiá'vi ña, dīvi ñā, tsí dóo ntii inī ñá ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

⁷ Koto nto tsí Cristú ne, ki'xi ña mé'ñu vīkó san. Un ntíi ntíi ña'a sán kiní ña ña, un tsí nte ñá'a, ña é ntuku ku'i i ña. Dóo kueku un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo da mí'i ká ñuxiví a, kuenta iña ña. Kuán koo kuvi ntí'xe.

⁸ “Dīvi ú e di'na ú ne, dīvi ú é ntii ú ata i kán di”, ka'an Xúva kō, ña é kadē kú've é un ntíi, ña é tuví vevíi, ña e dúkuán tuví nte dí'na, ña é kutúvi ntii dañu ntúvi.

Dā íni Juan e dóo ka'nu Cristu

⁹ Xu'u é Juaán u ne, ta'an ko ūn ntíi ntíi o. Dadíi tsi ntánto'o ko kuēnta iña Jesucristu, tsí uun tsō nuu Xuva kó ne, dadíi tsi kata'xi Jesucristu é na kā'nu tsi vii ó nima ko. Nuu kutū ú ñuú Patmu é tuví mé'ñu ntute ñū'u san kuenta iña tú'un Xuva kō, é kaka'án u xoo é Jesucristu. ¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'na é kunūu iní ko Xuva kō ne, ínūu Espiritu Xuva kō nimá ko. Téku ko é kaka'an úun tatsin atá ko. Un ntii tsi kaka'an, vātā ó kakuvi dá kaeku trunpetá san. ¹¹ Kaka'an:

—Xntéén na'an é un ntíi é kaínin ve. Kidáā ne, taxnuun tutú san iña é ū'xe úkūn é ntoo ñuú Asiá, ni ñuú Efesú, ni ñuú Smirná, ni ñuú Pregamú, ni ñuú Tiatirá, ni ñuú Sardí, ni ñuú Filadefiá, ni ñuú Ladicea — ka'an tátsin san.

¹² Xkokótó u atá ko vata koo é kīnī u xoo é kaka'an í nī ko. Kidáā né, iní u ū'xe tūn tsumé é di mii tsí kaá kuaan kúvi. ¹³ Mé'ñu tun tsumé é ū'xé san ne, ntitsí uun ña'a, ña vata kaa ñatíi kaa ña, é nuu ña doo kani nte rkun xé'e ña xee. Katīnuu nté xkintika ña ñi i'xi ña e kúvi kaá kuaan. ¹⁴ Idi diki ñá ne, ku'i'xin kue'en vātā ó ku'i'xin katsi, é vāta ito ka'xin é ku'i'xin kue'en. Ntuxnúu ñā ne, kaxi'í nuu vatā ó kai'xi ñu'u. ¹⁵ Dī'ín ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu dá kai'xi kaa dá kākuvá'a ini urnu kan. Tátsin ñā né, vata kaa te ntúte ka'nu é kainu. ¹⁶ Ní'i nta'a ña ū'xé xntívi nta'a kua'a ña ne, xu'u ña kí káa káni e ntíko ntuvi núu í ne, kai'xi kué'en núu ña, vatā ó kai'xi ngántii da dóo i'ni.

¹⁷ Dā íni ú ña ne, uun xío vitá tsu nú dī'ín ña vata tē xi'í u. Kidáā ne, tñn nta'a ñā kó nta'a kua'a ña ne, kaka'an ñá nī ko:

—Ñá ku ū'vi o. Xu'u é di'na ú ne, xu'u é ntii ú ata i kán di. ¹⁸ Xu'u é kántito u. Xu'u é xi'í u, ntá tsi vevíi ne, kantíto ú ntii dañu ntúvi. Xu'u é kadē kú've u iña doxi'í san nī dō'vi kan. ¹⁹ Tsuven nā'án un ntíi nuu i é inin, é kākuví vevíi nī é kúvi rkontuví di. ²⁰ Núu i sá'a é iō xu'u iña é ū'xe xntívi san é inin é nī'i ntā'a ú nta'a kua'a kó san, ni ū'xe tūn tsumé e kúvi kaá kuaan. Kīmi é ū'xé san ne, dīvi ánje, ña ñu'u ntā'a i é ū'xe úkūn san. Tun tsumé é ū'xé san ne, náa i é ū'xe úkūn san.

2

Tú'un iña é ũ'xe úkún san, di'na iña úkun ñūú Efesu

¹ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkún ñūú Efesú san ne, ká'án tsí Xu'u é nta'a kuā'a kó ni'i ntā'a ú é ũ'xe xntívi san, Xu'u é kaika mé'ñū ú é ũ'xe tún tsumē e kúvi kaá kuaán san ne, kaka'án u ni ñā: ² Iní ntí'i ú nee é kāden. Iní u tsi dóo kaxión ntiin é kāden tsiñun, tsi dóo ka'nu iní o. Iní u tsi ña kakutíin nima ó ni ñā'a, ña é kīni ntāa san, tsi iton nteén ña é kā'an ña é pustru ñá ne, kūtuni o tsi dóo vete ñā. ³ Iní u tsi ka'nu iní nti'xe o, tsi dóo ntó'o o da dé tsiñun kuenta iñá ko; ñá ni kudu'xen ō. ⁴ Ntá tsi ió nuu i é kuétsi o: tsi ña kakuinimá ka o kó vata ō kuinima ó ko kídaā. ⁵ Naká'an o vē mí'i ko'xón nteen ne, na nātívi iní o. Viiñ xtukun vata o dén kídaā. Tē ña'á ne, da nēe iní tso xee u mí tuvín ne, naki'i ú tun tsume ō mí ntitsi, tē ña nātívi iní o. ⁶ Ntá tsi ió nuu i é kāden é vā'á di, vata kaa é ña ntío o nuu i e ntáde ña'a, ña ntántikin ñá nani Cūlaá san. Ña xkúntee iní ko di é kuān o ntáde ña. ⁷ Te ñin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vii i ne, ta'xí u itsi é ká'xi ña kiti utun é nī'i ña ntuvi iña ña é ntítsi mé'ñū mí e dóo va'a mí tuví Xuva kō. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Smirna

⁸ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkún ñūú Smirná san. Ká'án tsí Xu'u é di'na ú nī e ntíi ú ata í di, Xu'u é xi'í u ne da ntóto xtúku ú ne, kaka'án u ni ñā: ⁹ Iní u é un ntí'i é kántó'o o. Iní u é kátaan núu o, ntá tsi kuikān nuu Xuva ko. Iní u tsi ntáka'an kīni ña Israeé san iña o. Ña sá'á ne, da ntáka'an ña é ña Israeé ña, ntá tsi ña te ña Israeé ntí'xe ña, tsi ntáduku ntée ña tó'o e ña vā'á san. ¹⁰ Ña ku ú'vī o nté koo nto'o o rkontuvi. Iō ntó ne, vii tó'o e ña vā'á san é ku'un kutu ntō vata koo é kōto nteé ña ntō tē nuu é ntaā i e ntákuinti'xe nto. Ú'xi ntūvi é ntó'o nto. Ntá tsi ñá ku xtuvín miin é kakuinti'xe o kó, kuān te kuvín, tsí ta'xí u ntuvi iña o é kutūvín nī kó ntii dañu ntūvi. ¹¹ Te ñin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vii i ne, ña te kúvi ñá tē xi'í ña é kúvi uvi íto san. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Pregamu

¹² Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkún ñūú Pregamú di ne, ká'án tsí Xu'u é nī'i u káa kāni é ntiko ntūvi núu í ne, kaka'án u ni ñā: ¹³ Iní u tsi tuvín mí kadē kú've tó'o e ña vā'á san, ntá tsi kantīkin dúkuān ko. Ñá ni xtuvín miin e kuínti'xe o kó, kuān te dīvi tsi ñuu mí tuví tó'o e ña vā'á san é'ní na ña é kaka'an é vā'á iñá ko, ñá nani Antipá san. ¹⁴ Ntá tsi ió nuu i é kāden é ña xkúntee iní ko: tsi ña'a o iō ñá, ña e ntántikin dúkuān tú'un vatā o nañé'e Bálaan, ña é xe'e ítsi rei Balaa é ká'an ñá nī ña Israeé san é vii ña é kīni kaa: é ká'xi ña é xe'é ña'a san iña sántu ñá, nī é vii ña é kīni kaa ni ñadī'í san di. ¹⁵ Iō túku ña'a o, ña e ntántikin tú'un vatā o nañé'e ña ntántikin ñá nani Cūlaá di. Ña xkúntee iní ko é kuān koo vii ña. ¹⁶ Dukuān ne, natívi iní o ve. Tē ña'á ne, da nēe iní tsó xee u mí tuvín ne, náá ú ni ña ni tū'ún ko e dóo ntiko é vata kaa káa kāni é kākij xu'u ko. ¹⁷ Te ñin é kinin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoó ña'a, ña é kúvi vii i ne, kué'e u é ká'xi ñá tañu'u é vē'xí e dukún kán. Kué'e ú ña uun xuu kui'xin é nteé na'a uun dīvi xee e nté uun xoxo ña iní i nēe dīvi, tsí da mii tsí ña é nī'i i xuú san é iní ña. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Tiatira

¹⁸ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñūú Tiatirá di. Ká'án tsí Xu'u é I'xá Xuva kō kúvi u, Xu'u é kai'xi ntúxnūú ko vatā ó kaxi'í nuu ntúve ñū'u, Xu'u é kai'xi dí'ín kó vatā ó kai'xi kaá kuaán ne, kaka'án u ni ñā: ¹⁹ Iní ntí'i ú nte o den. Iní u tsi dóo kakuinima ó, tsi dóo kakuinti'xe o kó di, tsi dóo kade tsiñun dí ne, dóo ka'nu iní o di. Iní u tsi díi ka vā'á ó kaden vevii é vatā o dén kídaā. ²⁰ Ntá tsi ió é ña xkúntee iní ko: tsi da vā'a tso é kanañé' é ñadī'í, ñá nani Jesēbeé san. Kaka'an ña é tū'ún Xuva ko kaka'an ña, ntá tsi kade vete ñā. Kaeni nta'ví ña ña'á ko, ña ntákuinti'xe i san, tsí kaka'an ñá ni ñā é vii ña é kīni kaa ni ñadī'í san, nī é ka'xi ña é xe'é ña'a san doméni iña sántu ña. ²¹ Xé'e ú ña ntuvi vata koo é na nātívi iní ña kuétsi ñā, ntá tsi ña ni ntío ña é xtuví mii ña é vii ña é kīni kaa san. ²² Nakó'xó u ña nu itó ña ni ùn ntíi ntíi ña'a, ña e ntákidi ni'i ñá ne, kué'e u é ntó'o ñá

tē ña nátivi iní ña nuu i e ntáde ña. ²³ Ka'ní kue'én u i'xá ña. Kídáa ne, kutuni un ntíí ntíí ña'a úkun san tsi xu'ú ne, iní ntí'í u e ntádē kuení nto, é un ntí'í é ntio nima ntó ne, ntánāá u ni nto kuēnta iña i é edé nto é un é un nto. ²⁴ Ntá tsi nto'o e ntántoo nto ñuú Tiatirá, ntó'o é ña te ntántikin nto é kanañé'é ñadí'í san ne, ntó'o é ña ni nakua'a nto nuu i e dóo vi'xín o iña é ña vá'ā san. Ná kā'án ka ú ni ntō neé vií nto. ²⁵ Da mií é ña ku xtúví mií nto nté un siin e ntákuinti'xe nto da nté nainú u. ²⁶ Tē xoo é kúvi vií i, xoo é kútií i é vī é vā'a da nté nainú u ne, kué'ē u é kadā kú'vē ná iña da mí'í ká ñuú, ²⁷ vatā o tá'xi Uvā ko é kadā kú'vé u di. Tátūn e kúvi káa kada kú'vē ña ni ñā. Ntada utsi ña ñuú san vatā ó kakuvi kídí nte'u dá káta'vi. ²⁸ Kué'ē ú ña kímí é vē'xi túvi sán di. ²⁹ ¡Te ñin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espíritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

3

Tú'un iña úkun ñuú Sardi

¹ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñuú Sardi ne, ká'án tsi Xu'u é nuu nta'a ú u'xe espíritu Xuva ko ni ū'xé xntívi san ne, kaka'án u ni ō. Iní u nte xkóon dēn. Kantítōn, kuiní ña'a san, ntá tsi ñá te nuu é ntaā i, tsi é xi'in. ² Ntoton ve. Koon ntiin nī é ntoo ká san di'na dá ntí'í kue'en. Vata kīnī u nee é vā'a é káden nuu Uvā ko. ³ Naka'an o tū'un é ñin nī e téku o nte dí'na. Nátivi iní o ne, kadan ntaan nēe é vā'a é ñin. Tsi tē ña kantítōn ne, da nēe inī tsó xee ú vatā ó de ña du'u, é ntē ñá ñin neé ura xee u mí tūvin. ⁴ Ntá tsi ió ka kudii ña'a o, ña ntoo ñuú Sardi, ña é ña ni kudéntu dōo i. Dadíi kaka ú ni ñā é ñu'u ña doo kui'xin, tsi dóo va'á ña'a ña. ⁵ Tē xoó ña'a, ña é kúvi vií i ne, ní'í ñā doo kui'xin é kú'un ña. Ná nakāte ú dīví ñá iní tutu mí ūve na'a xoo é nī'í i ntuví va'á iña í ne, ká'án u ni Uvā kó nī ánje ña tsi ña sā'á ne, ntáduku ntēe ña ko. ⁶ ¡Te ñin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espíritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñuú Filadefia

⁷ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñuú Filadefiá ne, ká'án tsi Xu'u e dóo va'á u, Xu'u é kākā'án u é nuu é ntaā í, Xu'u é nī'í nta'a ú ntakāá rei

Davii. Te Xū'ú nakaán u ne, nté uun xoxo kuvi nakadi i ne, te Xū'ú nakādi ú ne, nté uun xoxo kuvi nakaán i. Xu'ú ne, kaka'án u ni ō. ⁸ Iní u nte xkóon dēn. Koton, tsi é nakaán u xi'í mí kī'ín ne, ntē xoxo kuvi nakadi i. Tsi iní u tsi kuān té ña tuvi ntíi o ne, eden ntaan é kākā'án u, ñá ni kā'an te ñá inín ko. ⁹ Koton, tsi ió ña'a, ña ntántikin tó'ō e ña vá'ā sán ne, ntáka'an ñá tsi ña Israeé ña, ntá tsi ña ntáa, tsi vete ñā. Koton, tsi vií u é na kūnchíti ña nú dī'ín o vata koo é kūtuni ña tsi dóo kakuinimá ko o. ¹⁰ Tsi ña ni kudú'xen ō é kadan ntaan é kākā'án u ne, kútií ntí'í o. Dukuān ne, nada'án u o tē xee ntúvi é ntō'o ña ntoo dá kaníi ñūxivi san, dá kōto nteé u ña ntántoo nú nte'u san. ¹¹ Ña ná'ā ka dá nainú u. Kuenta tsi viin é nī'í o vata koo é xoxo naki'í núu i doméni é nī'í o. ¹² Xoo é kúvi vií i ne, kué'ē u é kī'í ntii ña vi'í Uvā kó ntii dañu ntúvi. Nté uun ito ká ña ntii ña mí tuví ña. Xntēe u kúñu ña dīví Uvā kó ni dīví ñuú Uvā kó, dīvi Jerusáleén xee é vē'xi nte e dukún kán. Xntee ú ña dīví xee ko di. ¹³ ¡Te ñin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espíritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñuú Ladicea

¹⁴ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkún ñuú Ladiceá ne, ká'án tsi Xu'u é kākā'án u é kuan koo na kōo. Ná te kaēni nta'ví u, tsi da mií é nuu é ntaā i é kākā'án u. Nta'a ko vé'xi un ntí'í é ede kú'vé Xuva kō. ¹⁵ Xu'u kaka'án u ni ō tsi iní u nte xkóon dēn. Ntē ña te i'nín ne, ntē ña te ví'xin. Díi ka vá'ā ó tē dí i'nín né, o tē dí ví'xin. ¹⁶ Dukuān ne, da xé ña te i'nín, ntē ña te ví'xin ne, kakunte'xé ko o ne, ncho nantu'xen ú o. ¹⁷ Kaka'an tsi dóo kuikán, e dóo ió iña o, tsi ña tuvi nee é kátaan nuú o. Ntá tsi ña kakutuni o te dóo nta'vín den, tsi ña te neé nuu á'vi o, tsi kanti'u ntuxnúu o ne, kantín di. ¹⁸ Dukuān ne, ta'xi ú itsi nté koo viin: Kí'xin mí tuví u ne, kuiin kaá kuaan va'a é ña te neé kadáka vata koo é kukuikan ntí'xen. Kuiin doo kui'xin é kunūun vata koo é ña kuka'an nuu o é kántiin. Kuiin u'xen cho'ó di é kútsi nuu ntuxnúu o vata koo é na nāxi'í nuu o. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é kakuinimá ko ne, kantantaá u ña mí'í é ña vá'ā ó kade ña ne, kaxe'é u

é ntō'o ña. Kamán san koon ntiin ná nātivi iní o. ²⁰ Koton tsi i'a ntitsi ntēé u xi'i o, kanake'xēn u. Xoo é kainí i tatsín ko ne, te nākaán ña xi'i ñá ne, kuitā ntí'xin u má vi'i ña kán ne, dá kā'xí dadii ú ni ña. ²¹ Xoo é kūvi vií i ne, kué'e u é kutūvi ña diñi kó vata o dé u da kuvi idé u ne, ítūví u diñi Uvā ko. ²² ¡Te Inin é kīnin ne, kinin é kaka'an Espiritū sán ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an —ka'an tátsín san nī ko.

4

E ntánuu iní ña Xuva kō e dukún kán

¹ Kidáa ne, ito ú ne, iní u é kántií xi'i e dukún kán. Divi tátsín e téku ko dí'na é vata eku trūnpeta éku ne, kaka'an xtúku:

—Kūxeen i'á ne, dá nañē'e ú o nté koo kuvi rkontuvi —ka'an.

² Ura dú'va tsi i nakunúu u nta'a Espiritu Xuva kō ne, nánē'e ñá ko uun teu ka'nu é tuví e dukún kan ne, ikán tuví uun ña'a ñatīi, tínti'i ña nú tēu san. ³ Ña tsíkán ne, vatā ó kaxi'í nuu xuu kuu é nani jaspe kaxi'í nuu ña, ni xūu kue'e e dóo kai'xí di. Ntíkō diñi nú tēu san kaxi'í nuu rkuá'nti, vatā ó kaxi'í nuu xuu kuu é nani esmēralda. ⁴ Ntíkō diñi nú tēu san ntoo xtuku ká oko kīmi tēu san ne, oko kīmi ñāta ntántoo ña di. Kui'xīn kue'en dóo é ñū'u ña ne, odo le'e e kúvi kaá kuaán dikī ña. ⁵ Nú tēu é uun sán ne, kakii é kaxi'í nuu ne, kakañu'u, kakatsín di. Mí tūví tēu san ne, kai'xi ú'xe ñú'ū naa i é ū'xe espíritu Xuva kō. ⁶ Divi tsī nú tēu san dí ne, nuu mínī é kaxi'í ni'ni vata kaa xuxu.

Ntíkō diñi nú tēu san ni mē'ñū i ne, ntāñi kīmi kīti é ntantíto. Ñá te da dīi ntuxnúu tī uve ata tī ni nūu tī. ⁷ Kiti kivi ūun sán ne, vata kaa ñaña kaa tī. Kiti kivi ūvī san ne, vata kaa duntiki kaa tī. Kiti kivi ūnī san ne, vata ito ña'a ito tī. Kiti kivi kīmī san ne, vata kaa tadun kīti kantava kaa tī. ⁸ Ngīmi kīti sán ne, uve iñu nti'xin tī é un é un tī. Un tsi kokó ta'an ntuxnúu tī un tsi nte má nti'xin tī. Ntē ntúvi ntē níñu e ntáka'an tī diví Xuva kō:

¡Divi ntō é na kuiko ñū'ū ntí nto, Xuvā ntí.

Divi ntō é Xuva ntí'xe ntí nto, ña é kivi vií da nēé ka nuu i, ña é tui kidaa,

ña é tui vevii, ña é dā ve vé'xi!, ka'an tī.

⁹ Vāta da ntáka'an kīti ntantíto san e dóo va'á Xuva kō, e dóo ka'nu ña'a ña, dā ntaxé'e tī sintiá'vi nta'a ña é tuví nú tēu san, ña é tuví ntii dañu ntūvi ne, ¹⁰ ñata, ña é oko kīmi ñá'a sán ne, ntánakunchíti ña nú dī'in ña é tuví nú tēu san é ntánuu iní ña ña é kántíto ntii dañu ntūvi. Tsoo ñá le'e e kúvi kaá kuaan é ñū'u dikī ña nú tēu san, ntáka'an ña:

¹¹ Dōo va'á nto, é nakuiko ñū'ū ntí nto, Xuvā ntí, é ká'án ntí tsi dóo ka'nu nto, e dóo iō nto é vií ntó da nēé ka nuu i. Tsi nto'o de kú've ntí ntí nto dá nēé ka é iō.

Tsi da ntío nto é kúvá'a ne, kúvá'a ntí ntí, ka'an ña.

5

Dā nakáa A Le'ntú san tutu é kātínuu

¹ Iní u tsi ña é tuví nú tēu san ne, nta'a kua'a ña ni'i nta'a ña ūun tutu é kātínuu. Tutú san ne, uve na'a ntuví o ata i. Ú'xe sēu úve ata i. ² Iní u uun ánjē, ña dóo ntii iní i san ne, dóo ntii kaka'an ña:

—¿Xoó ntu é vā'á nti'xe i é kivi nakāa tutú san? ¿Xoó ntu é kivi nakāa mí uve séu san? —ka'an ña. ³ Nté uun ña'a, ña ntoo e dukún kán ne, nté uun ña'a, ña ntoo ñuxiví a, nté ña'a, ña ntoo doxi'í kán, ña ni kúvi nakāa ñá tutú san, ntē ña ni kivi kiní ña é ūve na'a iní tutú san. ⁴ Xu'ú ne, éku ntí'xe u, tsi ña ni ní'i xoo e vā'a i é nakāa tutú san, ntē ña ni ní'i xoo koto nteé i. ⁵ Kidáa né, uun ña'a ñatā sán kaka'an ñá nī ko:

—Ñá kū ékūn kan. ¡Un kaa Ñaña tatá Judaa, I'xá ika rei Dāvii san! Divi ñā e kúvi idé ña é kivi nakaā ñá tutú san. Divi ñā e kúvi nantīi ntēe ña mí ūve u'xe séu san —kuan ō ka'an ñátā san ní ko.

⁶ Kidáa ne, iní u tsi íkan tsī ntitsi uun A Le'ntu mé'ñū nú tēu san, ni ngīmi kīti ntantíto, ni ñatā san. Dító na'a i mí ni'i kui'i A Le'ntú san da é'ni ña'a sán i. Ú'xe ntíki i uve. Ú'xe ntūxnúu i di. Ntūxnúu i sán ne, náa i é ū'xe espíritu Xuva kō e táxnúu ña é kī'in dá kanñi ñuxiví san. ⁷ Ne, kué'en A Le'ntú san,

kuki'i tutú san é ni'i ntā'a ña tuví nú teú san nta'a kua'a ña. ⁸ Dā kí'i tutú san ne, ngimi kiti ntantító san ni ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani iti ña nuú A Le'ntú san. É un é un ñatā sán ne, ni'i nta'a ña ūun kiñú'u ni ūun ko'o kútū e kúvi kaá kuaan é ñū'u kútū e dóo vá'a ñe'e ú'me ī é kakene vatā ó ntáka'an ntā'vi ña ntáduku ntée Xuva kō. ⁹ Ntaíta ña nchu'ún xee é kāka'an; Ntō'ó ne, dóo va'á nto é kí'i nto tutú san,

é nākaá nto mí ūve seú san. Tsi é'ni ña'a san ntó ne, eti nto niñi nto é nakuín nto ña'a kuenta iña Xuva ko, ña vé'xi da nēe ka tatá i, da nēe ka tú'un ñā, da mí'ī ká ñuu vé'xi ña,

¹⁰ vata koo é kúvi vií ña rei ni dutu iña Xuva ko, é kadā kú'vē ñā ñuxiví san, ka'an ña.

¹¹ Kidāā né, ito ú ne, tēkú ko é ña te da díi ánjē ntaíta ña ntíkō diñi teú san ni kiti ntantító san, ni ñatā san. Ñá tē nté kaa nté kaa titín ña. ¹² Un ntii tsí kéne ña, ntáka'an ña:

¡E dóo va'á A Le'ntu é xi'í san é nī'i e dóo kuvi vií, nī e dóo kukuikā, e dóo ki'in iní i, e dóo ntii iní i, e dóo kuiko ñu'u o ī, e dóo kada ka'nu o ī, e dóo nakue'e o sintiá'vi nta'a i!, ka'an ña.

¹³ Kídaā né, tēkú ko tsí un ntí'i nuú i é ntantító é ntoo e dukún kan, nī nú nte'ú san, nī doxi'í kan, ni ntute ñu'u kán ne, ntáka'an é uun ata tsi tátsin i: ¡Na nāku'e o sintiá'vi nta'a ña tuví nú teú san, nī A Le'ntú san; na kuiko ñu'u o ñā; na kada ka'nu o ñā; na kōo ña é vii ñá ntii dañu ntūvi!, ka'an.

¹⁴ Ngimi kiti ntantító sán ne, ntáka'an ti:

—¡Kuan koo na kōo! —ka'an ti.

Ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani iti ña un tsi nte ñú'u kán é nuu iní ña ña é kántító ntii dañu ntūvi.

6

É ū'xe séu san

¹ Iní u dá nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui ūun é ū'xe séu san. Tēkú

ko tsí kaka'an uun kiti kantító sán ne, díto vata te kākatsin:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

² Itó u ne, iní u uun idú kui'xin. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ña ntuvē. Xé'e ña ñā le'e é kuntēkú diki ñā ne, dā kí ña é vii ñā du'xēn né, kúvi idé ña ntíi ña nuu i kán.

³ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūvī san ne, tēkú ko é kāka'an kiti kantító, kiti kuví ūvī san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁴ Kidāā né, kíi xtuku idú, kiti kuē'e kue'en. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ñā káa káni. Ní'i ñā e kúvi vií ña é nāki'í ña é vā'á koo kuntōo ña'a san ñuxiví san, vata koo é ká'ní ta'an ña, xe un xé un ña.

⁵ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūnī san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantító, kiti kui ūnī san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

Itó u ne, iní u kíi idú ntee. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ña xkú've. ⁶ Tēkú ko tatsin é vé'xi mí ntoo ngimi kiti ntantító sán ne, kaka'an:

—Uun xkú'vē kúdii nuní san ni'i ña xā'vi tsiñu ñā é uun ntūvi. Únī xkú'vē kúdii kiti sévada ní'i ñā xá'vi tsiñu ñā é uun ntūvi di, ntá tsi ña ku natívín aseté ni ntūte vinú san —ka'an.

⁷ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui kímí san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantító é kui kímí san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁸ Itó u ne, iní u kíi idú kuāan. Ña ntekú ti ne, Doxi'í nani ñā. Áta ña vē'xí uun ña'a, ña é naní Dō'vi. Ní'i ña é kúvi vií ña ni dāva ña'a ñuxiví san é kuví ña mé'ñu du'xēn sán ne, o kuví ña doko, o kuví ña kui'í san ne, o kuví ña é kiti díin san ka'ní ti ña.

⁹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ū'ún san ne, iní u má ñā kan nima ñá'a, ña e é'ni ña'a san kuenta iña tú'un Xuva kō, tsí ña ni u'ví ña é ká'an ñā iña Xuva ko. ¹⁰ Nñ kue'én ini ña ntáka'an ña:

—Xuvā ntí, ka'nu kue'en nto. Ntō'o é sántu ntí'xe nto. Ntō'ó ne, un ntí'í é kāka'an nto é nuu é ntaā i. ¿Nēe ntúvi ntu kada kú'vē nto iña ña ntántoo ñuxiví san é ntánáa nto ni ñā'a, ña é'ní ntí? —ka'an ña.

¹¹ Kidāā ne, dá un dá un ña ni'i ña doo kui'xin é kú'un ña. Kaka'an ñā ni ñā é díin díin tsi kuntōo ká ña, da nté

xee tá'an é kŭví ntí'i ta'an ña é dadíi ntáde tsiñu ña iña Xuva ko.

¹² Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui iñú san ne, itó u ne, kutūni ko é un va'a vá'a tsi taan ne, kuntee kue'én ngantii san, é vata kaa doo ntee é xkū'ún ña'a dá ntoo ña dontíni. Xóo sán ne, kukué'e kue'en váta ito nñi. ¹³ Xntívi é ũve e dukún kán ne, nakó'xo nté ñuxiví a, vatā ó kanako'xo kiti tun igu uté san da dóo kainu tatsin ka'ni. ¹⁴ Ntoko ñu'u mií e dukún kan, vatā ó kakuvi vikó san dá kántaya. Un ntíi ntíi xuku ni ũn ntíi ntíi ñu'u é ntoo nú ntute ñu'u kán ne, nakuntoó xio. ¹⁵ Kidáā ne, naku'un xū'u ntíi ntíi rei, ñá ntoo ñuxiví a, nī ña na'nu ña'a sán, nī tó'o sntadún san, nī ña kuiká san, nī ña e dóo ntii iní í, nī ña ntáde tsiñu, nī tó'o ñā ne, ñú'u xu'ū ñá mâví ni nē'u xu. ¹⁶ Ká'an ña ni xūku sán ni xūu san:

—¡Na tãni mí ñu'u ntí. Na tãví ntí vata koo é ña kiní ña tuví nú tēu san ntí, tsí un vá'a tsi kakudiin A Le'ntú san nī ntí! ¹⁷ Tsí e xee ntúvi ka'nu é tã'xi ña é ntō'o ko ne, ¿xoo ntu kutíi í? —ka'an ña.

7

Tatá ña Israee, ñá uve nā'a seu Xúva kō

¹ Kidáā né, Iní u kímí ánje, ña ntãñi ngimí o diñi ñuxiví san. Ntaédí nuu ña mí kaki'xi ngimí tatsín san vata koo é ña kunú ka tatsín san ñuxiví a, nté nú ntute ñu'u kán, nté da mí'i ka má utun. ² Kidáā né, Iní u tuku ánje, ña vé'xi nte mí kene ngántii san, ni'i nta'a ña sēu Xúva kō, ña é kántito nti'xe. Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ñá nī ngimí ánje, ña nguii san, ña é xe'é Xuva ko itsi é nativí ñá ñuxiví san ni ntute ñu'ū san:

³ —¡Kuntētu ká nto! ¡Ñá kŭ dí nativí ntó ñuxiví san, nté ntute ñu'ū san, nté utun san dá nte kivi xntēé ntí seu Xúva kō xteén ña'a, ña e ntáde tsiñu iña ña! —ka'an ña.

⁴ Tékú ko nté kaa ña'a uve na'a ña seu san, tsí un sientu uvi díko kímí míil ña'a tatá ña Israee san. ⁵ Uxuvi míil ña'a tatá Judaá san uve na'a ña seu san, uxuvi míil ña'a tatá Rubeén san, uxuvi míil ña'a tatá Gaá san, ⁶ uxuvi míil ña'a tatá Asee san, uxuvi

míil ña'a tatá Neftalií san, uxuvi míil ña'a tatá Manaseé san, ⁷ uxuvi míil ña'a tatá Simiuún san, uxuvi míil ña'a tatá Levií san, uxuvi míil ña'a tatá Isacaá san, ⁸ uxuvi míil ña'a tatá Zabuluún san, uxuvi míil ña'a tatá Joseé san, uxuvi míil ña'a tatá Benjamiín san. Kuan ō ñá uve na'a ña seu san.

Ñá te da dī ña'a, ña ñu'u doo kui'xin

⁹ Kidáā né, Itó ú, Iní u ña te da dí ña'a, ña ntãñi nú tēu san ni nuu A Le'ntú san. Ntē ña kivi ká'vi o ñā e dóo titín ña, ña é vé'xi da mí'i ká ñuu dá kani ñuxivi. Ntáduku ntēe ña da nēe ka tatá ña; da nēe ka tú'ūn ntáka'an ñá di. Doo kui'xín ñu'u ña ne; odo nta'a ña ntā'a ñuu. ¹⁰ Un ntii tsi ntáka'an ña:

Da mii tsi Xuva kō, ña tuví nú tēu san, nī A Le'ntú san, ña é kivi nakáku kō, ka'an ñá'a san. ¹¹ Un ntíi ntíi ánje san ntãñi ña ntíkō diñi nú tēu san, ni ñatā sán, nī ngimi kiti ntantito san. Nákuntoo tixi ña nú tēu san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ¹² ntáka'an ña: ¡Kuan koo na kōo! Na kada ka'nu o Xuva kō, tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu ña, dōó ki'in iní ña.

Na nāku'é'e ō sintiá'vi nta'a ña ne, na kuiko ñu'u o ñā di, tsi dóo iō ña é vii ña; dōó ntii iní ña. Kuan koo na kã'an o iña Xuva ko ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo, ka'an ánje san.

¹³ Kidáā ne, kaka'an úun ña'a ñatā san ní ko:

—¿Nēe ñá'a ntu ña sã'á, ña ñu'u doo kui'xín san? ¿Mí'i ntu vé'xi ña? —ka'an ña.

¹⁴ Kidáā ne, kaka'an u ni ñā:

—Ntō'o é Iní nto —ka'an u.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī kó:

—Ña sã'á ne, divi ñā é vé'xi ña mi dóo ntánto'o ña'a. É ntukui'xín kue'en dóo ña, tsí niñi A Le'ntú san nácate ña. ¹⁵ Dukuān e ntãñi ñá nú tēu Xúva kō, e ntáxntii ña ñā nte ntúvi ntē niñu ini ukún ña kán. Xuva kō, ña tuví nú tēu san, kunuu mé'ñu kunuu dava ña ña. ¹⁶ Ña kákān ká ña, ntē ñá itsí ka ñá ntute. Ña kókō ká ña ka'ni ngántii san, tsí kuntoo ña mi é vétí san ve. ¹⁷ Tsí A Le'ntu é tuví nú tēu kán ne, kuenta

vií ña vata kaa uun paxtu, é k̄'ín ní'i A Le'ntú san ña mí kakii ntute kuí é n̄'i ñá ntuvi íña ñá ne, mii Xuva ko naĩtsi ñá un nt̄'i ntute nūú ña —ka'an ña.

8

Seu e kúvi ū'xe ni ko'o kútū e kúvi kaá kuaan

¹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kúvi ū'xé san ne, xíō kadin kue'en tsi e dukún kan te dāva ura. ² Kidáā ne, iní u u'xe ánje ntáñi ñá nuu Xuva ko. Odo ña kui uun ña trunpeta. ³ Kidáā ne, xéé ká uun ká xtuku ánje, ní'i nta'a ña ko'o kútū e kúvi kaá kuaan san ne, kántĩsí ña nú nāa kan. Dōo kue'e kútu ní'i ña é nādaká ta'an ña ni tū'un e ntáka'an ntá'ví ña'a, ña ntánuu iní i Xuva kō, é kuē'é ña nú nāa e kúvi kaá kuaan é tuví nú tēú san. ⁴ Kúxēe u'me kútū san é ní'i ntá'a ánje sán ne, xéé mí tuví Xuva ko dad̄i ni tū'un e ntáka'an ntá'ví ña e ntáka'an ni Xuva ko. ⁵ Kidáā né, k̄'i ánje san ko'o kútū sán ne, dā tsú'un tsitu ña ngiñū'u é kai'xi nú nāá san ne, da nakuíta nuu ña ñuxiví a. Dōo dito káñu'ú ne, x̄'í nuu ne, táan di.

Trunpeta é ū'xé san

⁶ Kidáā ne, ánje, ña é ū'xe ñá'a, ña odo trunpetá san ne, íō tu've ña é nakuēku ña.

⁷ Ánje, ña é kúvi ūun sán ne, nakuēku ña trunpeta ña. Ura tsí i k̄'ín davi xuú ni ñū'u é kādaka níñi ñūxiví k̄an. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ñūxiví san ne, í'xi nt̄'i. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi utún san ne, í'xi nt̄'i un tsi nté ku'u x̄'í san.

⁸ Ánje, ña é kúvi ūví san ne, nakuēku ña trunpeta ña di. Kidáā ne, uun nuu í é vāta kaa xuku ka'nu é kai'xi kaá ne, un ntii tsí ko'xó nuu nú ntute ñū'u k̄an. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntute ñū'u sán ne, ntūvi niñi. ⁹ Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi kiti ñū'u nú ntute ñū'u k̄an ne, x̄'í nt̄'i ti ne, í'xi uun tā'vi í é kúvi ūni ta'vi tún ntōó san di.

¹⁰ Ánje, ña é kúvi ūní san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Kidáā ne, uun x̄ntiví ka'nu sán ne, kó'xō é v̄'xí nte e dukún k̄an. Kai'xi vatā ó kai'xi chú'ún san. Kó'xō nuu uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntute ká'nu sán n̄i mí kae'nu ntute san. ¹¹ X̄ntiví san ne,

Rkavé nanī. Uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntute sán ne, kúrkavē kue'en. Nā te nté kaa ña'a x̄'i ña e x̄'í ña ntute é kadāká rkavé san.

¹² Ánje, ña é kúvi k̄mí san ne, nakuēku ña trunpeta ña ne, uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ngántií san ni uun tā'vi í é kúvi ūni ta'vi xoó san n̄i x̄ntiví san ne, ní'i kuí'i. Uun ta'vi í kúnee é un é un nuu i ne, uun ta'vi í é kúvi ūni ta'vi ntuví san ne, ñá ni x̄'í nuu ká ngántií san. Niñú san ne, kuan tsi ō kúvi: ñá ni x̄'í nuu ká xoó san n̄i x̄ntiví san di.

¹³ Kidáā né, da n̄i kaito ú ne, tēkú ko kaiko uun tadun mé'ñū e dukún k̄an ne dá un ntii tsi k̄aka'an:

—¡Ai! ¡Ña ntá'ví ntu ña'a, ña ntántoo ñuxiví san, te kuēku xtuku trunpeta íña é ūní ka ánje, ña nguī san! —ka'an ti.

9

¹ Ánje, ña é kúvi ū'ún san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Kidáā né, iní u uun x̄ntiví é kō'xó nte e dukún k̄an un tsi nte nú ñū'u k̄an. X̄ntiví san ne, ní'i ntakāá x̄'i tótsín san. ² Nākaán ña x̄'i tótsín san ne, un vá'a tsi kéne u'me x̄'í san, vatā ó kakene u'me ini úrnu ká'nu kue'en. Kūnee ngántií san ni kan̄i e dukún kan ū'me tótsín san. ³ Mé'ñū u'mé san ne, v̄'x̄i skunti é kaka ti kan̄i ñūxiví a. Ní'i t̄i é kuē'é ti vatā ó de tdu'me, kiti íō ñū'u a. ⁴ Ká'an ña ni t̄i é ña ku nant̄'i ti ite é kae'nu ñū'u a, nté kū'u kuii, nté ūtun di. Da mii tsi ñā'a san kué'e ti ña, tē ña te uve ná'a xteén ña seu Xúva kō. ⁵ Ní'i t̄i é nanto'o ti ña te ū'un xoo, ntá tsi ña kúvi ka'ní kue'en t̄i ña. Mí kaxé'e ti ne, kaexnúu vatā ó kaexnúu da kaxé'e tdu'mé san.

⁶ Ntúvi tsikán ne, un vá'a tsi nantuku ñā'a san nté koo kuví ña, ntá tsi ña ní'i ña nté koo. Kuān te un vá'a tsi ntio ña é kuví ña ne, ñá n̄'i ñá doxí'í san.

⁷ Skunti san ne, vata ntáa idú kiti tu've í é k̄'ín ti mé'ñū du'xēn ntáa ti. Díki t̄i ne, odo é vata ntáa le'e e kúvi kaá kuaan ntáa. Núu t̄i ne, vata ito nuu ña'a ito. ⁸ Idi ti ne, vatā ó nani idi ñad̄'i. Nū'ú ti ne, vata ntáa nuu ña'ña ntáa. ⁹ Uve ata ti tdi'xi e nté kaa te kaa kúvi. Dā ntáva ti ne, kakañu'u vata te ntaíta nti'xin ña te da díi kareta e

ntáñu'u idú, kiti ntainu mé'ñu du'xēn san. ¹⁰ Dú'me tī ne, vata ntáa du'me tdú'me ntáa ne, ini xe'e tí di. Dú'me tī san ntée é ntuku kui'í tī ña'a san ú'un xoo. ¹¹ Tō'ó tī ne, divī ánjē, ña e ntée nta'a i totsín san. Abaduun nani é tū'un hébreú ne, Apoliuun nani é tū'un griegú ne, kani tú'un “é nantī'i kue'en”.

¹² É ita ntī'xin é kuvi ūun dóxō. Úvī ká kakunaá ve.

¹³ Kidáa ne, ánjē, ña é kuvi iñú san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Tékú ko uun tatsin í e kí mé'ñū ngimi ntíki san é ōdo nú nāa e kúvi kaá kuaan é ntitsí nuu Xuva ko. ¹⁴ Kídaa ne, kaka'an tátsín san nī ánjē, ña é kui iñu, ña é ni'í nta'a trunpeta:

—Nantuten ngimi ánjē, ña é uve tīn mí kainu ntute ka'nu é nani Eūfrate —ka'an.

¹⁵ Kidáa né, nāntuté ña ngimi ánjē san é ka'nī ñá uun ta'vi i é kuvi ūni ta'vi ña'á san, tsi é ntoo tú've ñá tē xee úra i, ni ntúví, ni xōó, ni kuāa. ¹⁶ Kūtuní ko nté kaa sntadun, ña ntántódó idú ne, uvī sientu míñuu ña.

¹⁷ Xée nūú ko idú san nī ña ntántodō tī. Sntadún san ne, ntánti'u núu kúñu ñá káa é kaito kué'é, nī é kuíí, nī é kuāán di. Díki idú ñá ne, vata ntáa díki ñáña ntáa ne, kakii ñu'u xú'u tī. Ú'me ni dū'xé ñu'u di. ¹⁸ Xí'í uun tā'vi i é kuvi ūni ta'vi ña'á san ntuni núu tsi i: ñu'ú san ni ū'mé san ni dū'xé ñu'ú san e kí xu'u tī. ¹⁹ Tsí idú san ne, íó ntii tī é kuvi ka'ní tī ña'a é xū'u xtí ni dū'me tī. Tsí du'me tī ne, vata kaa díki kóo ne, divī é kantuku kui'í tī ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ña nguíí san, ña é ña ni duku ntée tsikán ne, ñá ni natívi iní ña kuétsi ñá é ntē ña ni xtuví mii ñá é nuu iní ña é ña vá'a san ni sántu ña e kúvi kaá kuaán, nī káa kuí'xín, nī káa kué'é, ni xūú, ni útun di, é ntē ña kaíto, ntē ña katéku i, ntē ña kui kaká di. ²¹ Ntē ña ni nátívi iní ña é kuān tsi o ntaé'ní ña ña'a, e ntáde ña dotatan, e ntáde ña é kini kaa ni ñadī'i, e ntadú'u ña di.

10

Ánje ni tūtu lu'nti é kätinuú san

¹ Kidáa ne, iní tuku ú uun ánjē, ña dóo ntii iní í ne, vé'xi ña e dukún kán. Nuú ta'án ña viko; ntee rkuá'nti díki ña. Núu ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kaxi'í

nuu ngántíí san. Dī'ín ña ne, vata kaa ntu'u é kai'xi kaa. ² Ni'í nta'a ña ūun tutu lu'nti é kaa ntāa. Dī'ín kua'a ña xtúvi ña nú ntute ñu'u kán né, dī'ín datsin ña ne, ñu'u san xtúvi ña. ³ Un ntii tsi káchu'u ña, vatā ó de ñaña dá kanakiti tī. Dā kúvi kachu'u ñá ne, kátsín u'xé ito. ⁴ Dā kúvi katsin é u'xé ito sán ne, ncho xntee na'a u é káka'an, ntá tsi dá íó tu've u é ka'u ú ne, tékú ko uun tatsin e dukún kán, kaka'an:

—Xnuun xū'un e téku o e kátsin u'xé ito. ¡Ñá kú dí xnteen na'an! —ka'an.

⁵ Kidáa ne, ánjē san, ña ntitsi nú ntute ñu'ú sán ni ñū'u a dí ne, nátā'an ntée ña nta'a kuā'a ña e dukún kán. ⁶ Natékū ñá Xuva kō, ña kantíto ntii dañu ntúvi, ña de vá'a e dukún kan ni ñūxiví ni ntute ñu'u ni ūn ntíí ntíí nee iñá katuví, kaka'an ña tsí ña kukuí ka. ⁷ Kaka'an ña tsí ntuvi dá nakuéku ánjē, ña é kui ū'xé san, trunpeta ñá ne, kuntaa núu i é mii tsi Xuva ko iní ñá, vata ō ka'an ñá nī ña dé tsiñu iña ña, ña ntáka'an tú'un ña.

⁸ Kidáa ne, tátsín e tékú ko dí'na ne, kaka'an xtúku nī ko nte e dukún kán:

—Kué'én, kúki'ín tutu é ni'í nta'á ánjē sán, divī é nakāa ñá'a, ña ntitsí nú ntute ñu'u kan ni ñū'u a —ka'an.

⁹ Dukuān ne, ñé'ē u mí tuvi ánjē sán ne, íkán ú tutú san. Kaka'an ñá nī kó:

—Kí'ín ne, dá ká'xin. Tē é'xin ne, vídin vata ē'xí ntúdin kītume, ntá tsi kuia nūu í'xi o kán —ka'an ña.

¹⁰ Kidáa né, kí'í ú tutú san é ni'í nta'á ánjē sán ne, ē'xí u. Kuan ē'xí ntí'xe vata ē'xí ntúdin, ntá tsi dá kúvi é'xi ú ne, kuia nūu í'xi ko. ¹¹ Kaka'an ñá nī kó:

—Da mii é ká'an ntódon kán ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntoo dá mí'í ká ñuú, nī ña ntáka'an dá neé ka tú'un, ni rēi ñá di —ka'an ña.

11

Ña é ūvi ña'a, ña é ká'an ntódo tú'un Xuva kō

¹ Kidáa né, tā'xi ña kó uun ntoo kani, vata kaa utun é kí'í kú've núu ō káa ne, kaka'an ñá nī ko:

—Nākuntítsin, kí'ín kú'ven úkun Xuva ko nī nú nāa ñá ne, ka'vin nté kaa ña'a ntánuu iní ña Xuva kō má úkún san. ² Ntá tsi ña kí'ín kú'ven kura ukún san, tsí xe'é ña sá'a é kúvi

iña ña'a, ña é ña íni xoo é Xuva kō ne, kaka nuu ña ñuu Xuva ko te ūvi díko uvi xoo. ³ Xu'ú ne, taxnūu ú uvi ña'a, ña é kā'an ntódo tú'ūn kó ne, ku'un ña du'nu kúxta úun míil uvi sientu uni díko ntūvi —ka'an ña.

⁴ Ña é uvi ña'á san ne, vata ntáa uvi útun olívu ntáa ña. Vata ntáa tun tsumē é ūví san e ntāñi núu To'lo ñuxiví san ntáa ña. ⁵ Tē xoó ncho ntukū kui'i í ña ne, kene ñu'u xu'u ña ne, koko kue'en. Kuān koo nto'o ña ntaínchu'vi ña. ⁶ Ña uvi ña'á san ne, ío ntii ñā é nakādī ñá e dukún kán vata koo é ña kīn dávi da ñi ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō. Ío ntii ñā é kūvi víi ña é ntūvi ñāi ntutē san ne, kuvi víi ña é nantō'o ña ña'a, ña ntoo ñuxiví san, é tñn ña da nēé ka kui'i vata koo é ntio ña.

⁷ Ntá tsi dā ita ntí'xin ka'an ntí'i ña tú'un Xuva kō né, kēne uun kiti xu'u totsín san é vii tí ni ña du'xēn. Kuvi víi tí ka'ní tí ña. ⁸ Kidáā né, kuntōo mé'ñū kúñu ñā itsi mé'ñū ñuu ka'nu san mi naxnteē ñá Tó'o kō ntíkā krusí san. Ñuu sá'á ne, vata kaa ñuu Sodomá ni ñuu Egítō kaa. ⁹ Úni ntūvi nte dáva ne, koto ña'a san kúñu ñā, ña vé'xi da mí'i ká ñuu, da nēé ka tatá ña, é da nēé ka tú'ūn ntáka'an ñá di ne, ñá kué'é ña itsi é kuntū'xi vá'a ña. ¹⁰ Ña ntántoo ñuxiví san ne, ñá tē nté kaa diní ña tsí xí'í ña uvi ña'á san. Víi ña viko ne, kué'e ñā doméni tá'an ña, tsí ña uvi ña'a, ña é ka'an ntódo tú'un Xuva kō né, dōó nantō'o ñá ña ntántoo ñuxiví sa.

¹¹ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ntē dáva ne, nantóto xtuku Xuva ko ntuvi ñá'a san ne, nākuiñi ña. Un vá'a tsi ū'ví un ntí' ntí' ña'a san dá ini ña ña. ¹² Kidáā né, tēkú ña uvi ña'á san e dōo ntii kaka'an tátsin é vē'xí e dukún kan ni ñā:

—Ki'xi nto i'a —ka'an tátsin san.

Dukuān ntaíni ña ntaínchu'vi ñá san ne, kúntāa ña e dukún kan mē'ñū vikó san. ¹³ Ura í tsikán ne, un vá'a tsi taan. Kó'xo uun ta'vi í é kuvi ū'xi tá'vi ñuu san. Ú'xē míil ña'a xi'i ñá da ita ntí'xin kúvi taan. Ña'a, ña ntántoo ká san ne, ñá te nté kaa u'ví ña. Da kidáā nanu'u ñá iní ña e dōo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

¹⁴ É ita ntí'xin é kuvi ūvi dōxō sán ne, e dōko sá xee é kuvi ūní san ve.

Trunpeta é kuvi ū'xé san

¹⁵ Kidáā ne, ánjē, ña é kuvi ū'xé san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Dîto tsí un ntii tsí ntáka'an tátsin e dukún kán: Un ntí' ntí' ñuu ñuxiví san ne, kaduku ntée Xuva kō é kadā kú'vē ña, ntuvi ñá Cristu, ña e táxnūu ña.

Ntii dañu ntūvi é kadā kú'vē ña, ka'an. ¹⁶ Kidáā né, ñatā, ña é oko kimi ñá'a, ña ntántoo nú tēu núu Xuva kó san ne, un tsi nākunchiti ntaā ñá nuu Xuva ko é nuu iní ña ña, ¹⁷ ntáka'an ña: Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto, Xuvā ntí, ña e dōo ka'nu.

Dívi ntō é tuví nto veví ne, dívi ntō kidaā dí ne, kuan tsi koo kutuví ntó ntii dañu ntūvi.

Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto, tsí e ní'i nto e dōo ío nto é vii ntó ne, e éni ntū'u nto kadē kú'vē ntó ve.

¹⁸ É kūdiin ña ntántoo un ntí' ntí' ñuu san,

ntá tsi é xee ntúvi é kué'é nto ña é ntō'o ña ve.

E xee ntūvi é kadā kú'vē nto iña ñá ntí'xi san ne,

kué'e nto ñā é vā'á, ña dé tsiñu iña nto, ña é ka'an ntódo tú'un nto, nī ña é kā'an náa nto.

Kué'e ntō é vā'á iña ña'a, ña e ntaíko ñu'u nto,

un ntí' ntí' ñá, te kuetsi, te na'nu ña.

E xee ntūvi é nantō'o nto ña'a, ña ntánatí'ví ñuxiví san,

ka'an ña.

¹⁹ Kidáā né, nākaán xi'i úkun Xuva kō é tuví e dukún kán ne, iní i kán ne, dîto tuví etun mí ñu'u vá'a lei Xúva kō. Kidáā né, dōó kaxi'í nuu. Dōó kakatsín di. Dōo dîto tatsín san. Dōó katáan di. Un vá'a tsi kakīn davi xuú di.

12

Uun ñadí'í, ni kiti ña vá'a, kiti u'xe díki i

¹ Kidáā né, kī dîto uun e dōo ka'nu e dukún kán. Ikān ntitsí uun ñadí'í, nuu tá'an ña ngántí'í ne, xóo sán ne, ntekú ntí'i dí'in ña ne, le'e é kuvá'a é ūxuví xntí'vi ntekú díki ña. ² Ñu'u i'xá ña ne, kakachu'u ntáa ña é kaexnúu í'xi ña, tsi dokó sa káku i'xá ña. ³ Kidáā né, kī ká xtuku uun nuu i e dukún kán. Iní u é ntitsí uun kiti ña vá'a, teku kué'e tí, é ūve u'xe díki tí ni ū'xi ntíkí tí. Kuān o ntántidó le'e san xé un xé un díki

ti. ⁴ Dú'me xtī dita núu ti uun ta'vi i é kuvi ūni ta'ví xntiví san ne, náko'xó nuu ti nte ñuxiví a. Kidáa ne, íntítsi kiti ña vá'ā san nuu ñadī'í, ña dokó sa káku i'xá i. Ntítsi nteē ti i é ká'xi tí i te káku. ⁵ I'xa é nakáku ña ne, i'xa tii é kadā kú'vé un ntíí ntíí ñuu, é kuni'i nta'a tātun i e kúvi káa. Ntá tsi Xuva kō ne, nakí'i ña i'xá san é kūtuví ni ña nú tēu ña. ⁶ Ñadī'í san ne, ínu ña, kue'en ña ñuu itsi mí xtúvi tū'vé Xuva kō mí kutuví ña, mí kuēnta víi ña ña uun míl ūví sientu uni díko ntuvi.

⁷ Kidáa ne, kúvi du'xēn e dukún kán. Ánje ña odo nūu, ña nani Mígee, dívi ña ni un ntí'i ánje ña ne, náā ña ni kiti ña vá'ā san. Kiti ña vá'ā sán ni un ntí'i ánje tī ne, un vá'a tsi náa ti ni ña, ⁸ ntá tsi ña ni kuvi vii ti. Ná ni nī'i mí kuntōo ká ti nī ánje tī e dukún kán. ⁹ Dukuān ne, náko'xó ña kiti ña vá'ā san, kiti itúvi nte ntúvi dí'na, kiti é nanī diablu, tó'ō e ña vá'ā san. Divi tī é Satanaa náni ti di, kiti kaeni nta'ví ña'a dá kanīi ñuxiví san. Náko'xó ña ti ni un ntí'i ánje ti ūun tsi nte ñuxiví a.

¹⁰ Tékú ko tsí un ntii tsi káka'an tátsín san nte e dukún kán: E xée ntúvi é nakákú Xuva ko ko vē. E xée ña e dóo ntii inī ña é kadā kú'vé ña.

Cristu, ña táxnūu ña ne, kodo núu ña é un ntí'i vē. Tsi é nakó'xo nteē ña kiti katsi'i kuétsi ta'an ko nta'a Xuva ko ntē ntúvi ntē níñu.

¹¹ Kūvi idé ta'an ko sán nī e ña vá'ā san kuenta iña níñi é etí A Le'ntú san, ni kuēnta iña tú'ūn é nuu é ntaā i e ntáka'an ñá,

tsi ña ni de víni ña ntuvi iña ña, kuān te na kuví ña.

¹² Kuntōo díni ntó ve, e dukún kan, ni un ntí'i ña ntántoo ikán. Ntá tsi ña ntu ntá'vi ide nto, ña ntántoo ñuxiví san nī nú ntute ñu'u kán,

tsí e ntíi tó'ō e ña vá'ā san mí ntoo nto ve.

Un vá'a tsi kakudiin, tsí ini tsí ña na'á ka kutuvi, ka'an tátsín san.

¹³ Dā ini kiti ña vá'ā san tsí nakó'xo ña ti ñuxiví a ne, íntíkin tí ñadī'í, ña nakáku i'xa tíj san. ¹⁴ Ntá tsi ñadī'í san ne, ní'i ña uvi ntí'xin tádun ka'nú san é ntáva ña, kí'in ña ñuu itsí kán, mí dóo ikā mí tuví kiti ña vá'ā san. Ikán ne,

ní'i ña é ká'xi ñá uni kuia nte dáva. ¹⁵ Kiti ña vá'ā sán ne, táva ti ntute xu'u ti é vata kaa ntute ka'nu kaa vata koo é kí'in ní'i ntuté san ñadī'í san. ¹⁶ Ntá tsi xntíi ñu'ú san ñadī'í san, e nántika ñu'u sán ne, ikan kúntíi ntute ka'nu san e táva kiti ña vá'ā san xu'u ti. ¹⁷ Dukuān né, kúdiin kué'en kiti ña vá'ā sán ni ñadī'í san. Ntaka ti ikán ne, dá kué'en ti é vii tí du'xen ni i'xá ñá, ña nguī san, ña ntáde ntaa é káka'an Xúva kō, ña ntántikin Jéssu.

13

Úvi kiti dóo donchu'vi ntáa

¹ Ntítsi u nú ñuti díni ntute ñu'u san, iní u kéne ntita úun kiti e dóo donchu'ví kaa mé'ñu ntute ñu'u kán, kiti uve u'xe díki í ni ū'xi ntíki i. Kántídó le'e é un é un ntíki ti. Uve na'a díki ti e dóo kinī ó kaka'an kuēnta iña Xuva ko. ² Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti é iní u sán ne, vata kaa ñaña tekú kaa ti. Ntá tsi dí'in tī ne, vata ntáa dí'in oso ntáa ne, xu'u ti ne, vata kaa xu'u ñaña kaa. Kiti ña vá'ā sán ne, xé'e ti ntii tī é ntēé kimi tī. Xé'e ti tēu ti mí tuví ti é vii tí tsiñu ka'nu. ³ Kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, vata tē ní'i kuí'i kue'en úun díki ti, ntá tsi é ntuvá'a. Un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ntántikin ñá ti, tsí koo da kúdu'va ña é ntuvá'a díki ti. ⁴ Ntánuu iní ña'a san kiti ña vá'ā san, tsí xe'é ti ntii tī kiti dóo donchu'ví kaa san vata koo é kuvi kada kú'vé ti. Ntánuu iní ña'a san kiti dóo donchu'ví kaa san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é vata kaa kiti dóo donchu'ví kaa san? ¿Xoó ntu kuví vii i é náā ni tī? —ka'an ña.

⁵ Ní'i tī itsi e dóo ka'nu vii tī, e dóo kiní koo ka'an tí iña Xuva ko. Ní'i tī é kadā kú'vé ti uvi díko uvi xoó ne, ⁶ kuan ó dé ti. Dóo kiní ka'an tí iña Xuva ko ni e dukún kán mí tuví ña, nī ña ntántoo ni ña ikán. ⁷ Ní'i tī é vii tí du'xen nī ña ntántikin Xúva kō né, kúvi idé ti ni ña. Ní'i tī é kadā kú'vé ti iña un ntíí ntíí ña'a, ni ūn ntíí ntíí tātá ña'a, ni ūn ntíí ntíí ñu'ú, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntáka'an dá nēé ka tú'ūn. ⁸ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ínūu iní ña kiti dóo donchu'ví kaa san, ña é ña ni uve na'a dívi i tutú A Le'ntu é xí'í un tsi nte da iñi ntú'u ñuxiví san, tutú

mí uve na'a xoo e ní'i i ntuvi íña i ntii dañu ntúvi.

⁹ Te ínín é kīnin ne, kinin. ¹⁰ Tē xoó ni'i i é kunuu kutū né, kunuu kutu ntí'xe. Tē xoó ni'i i é kūví nuu káa ne, káa kuví nuu ña. Dukuān né, xo'ō e ntáduku ntée o Xuva kō ne, ka'nu vii ó nima kó ne, kunūu ini ko ñá ñi.

¹¹ Kidáā né, ínín xtuku u úun kiti e dóo donchu'ví kaa. Kiti sá'á ne, ñu'u san kakéne ti. Uve uvi ntíki ti é vata kaa a le'ntú kaa ti, ntá tsi kaka'an tí vata ó kaka'an kiti ña vá'ā san. ¹² Ní'i ti ítsi é kadā kú'vē tí naa i kiti kuví ūun san dá ntoo dadí ti. Kade ti é un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo dá kaníí ñuxiví san, kunuu iní ñá kiti kuví ūun san. ¹³ Dōo ini ti nté koo vii ti é kōo dá ntákudū'va ña'a san. Un tsi nte kúvi nakín ti ñu'u é ka'xi nte e dukún kan níi dukuān ntaíto díto ña'a san ñuxiví a. ¹⁴ Kuenta íña i sá'á é ní'i ti e kúvi idé ti dá kade ti tsiñu kiti kui ūun sán ne, kaeni nta'ví ti ña'a, ña ntántoo ñuxiví sa. Kaka'an tí ni ñá'a san é na ntāvá'a naa ñá santu kiti kuví ūun, kiti idó nuu káa díki i, ntá tsi ntuvá'a ti ne, kantíto dukuan tí.

¹⁵ Ní'i tí é kúvi kué'e ti ntuvi íña santu e ntúvá'a naa kiti kuví ūun sán ne, íde ti é kúvi ka'an sántu sán ñi. Kaka'an tí tsi da xōo ka ña'a, ña é ña kanúu iní i santu, kiti kuví ūun sán ne, na kuví ña. ¹⁶ Taxnúu ti é na kūvé na'a seú san nta'a kua'a ña ne, o xteén ña, un ntíí ntíí ña'a san, te kuetsi te na'nu ña, te kuika ñá, te nta'ví ñá, te ío tó'o ña ne, o íña mii ña ntáde tsiñu ña. ¹⁷ Nté uun xoxo kuví díko i, nté ña kuví kuiin í, té ña te ntée na'a seú san kúñu í. Seú san ne, dívi kiti é kuví ūun sán, o numéru dívi tí.

¹⁸ Sá'á ne, ntio é koto ntuu o. Xoo é ki'in iní í ne, na naka'vi ña numéru kiti kuví ūun san. Numéru sán ne, kaduku ntée uun dívi ña'a, ña ntoo ñuxiví sa. Te nakua'a o numéru dívi ñá ne, íñu sientu uni díko íñu.

14

Nchu'un e íta ña'a, ña uun sientu uvi díko kimi míil ña'a

¹ Kidáā né, ínín u ntitsi A Le'ntú san tí'i í xuku Siuún, ni ūun sientu uvi díko kimi míil ña'a, ña é ntée na'a xteen i dívi A Le'ntú san ni dívi Uva í. Dadí tsi ntáñi ntíí ntíí ña. ² Kidáā né, tékú ko é vè'xi nte e dukún kan vatá ó kakañu'u ntúte ka'nu, vatá

ó kuví dá kakē'xén nuu da dóo ntii kakatsin, vatá ó kuví da dóo titín ña'a ntánakueku ña kiñú'ū. ³ Íta ña uun nchu'ún xee nú tēu Xúva ko, ní ngimi kiti ntantíto sán ni ñatá sán ñi. Nté uun ña'a ña ni kuví kutú've ña nchu'ún xee san, tsi da mii tsi ñá'a, ña é uun sientu uvi díko kimi míil ña'a, ña é nakáku, ña ñu'u ta'an ñuxiví a, kuví íta ña. ⁴ Ña sá'á ne, ña ni íde ña kuetsí ni ñadí'i, tsi ntúntoo ña. Ntántikin ñá A Le'ntú san da mí'i ka mí kī'in ña. Nakáku ña mé'ñu ña ntoo ñuxiví sa é kuví ūun nuu i doméni íña Xuva ko ní A Le'ntú san. ⁵ Nté uun dovete ña ni ká'an ña, é nté ña tuvi kuetsi ña nūu Xuva ko.

Ánjē, ña uni ñá'a, ña ni'i tú'ūn

⁶ Kidáā né, ínín xtuku ú uun ká ánjē, ña kaiko mē'ñú e dukún kán ne, e ní'i ñá tú'ūn e dóo va'á ntii dañu ntúvi é ká'an ntodo ñá ní ña ntoo ñuxiví sa, ña dá mí'i ká ñuu, é da nēé ka tu'ún, da nēé ka tatá ña. ⁷ Un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō ne, kada ka'nu nto ña. Tsi e xée ura i é kadā kú'vē ñá kuenta íña ña'á san. Kunuu iní ntó ña ñi, tsi dívi ña de vá'a ña e dukún kan ni ñuxiví sa, ni ntute ñu'u kán, ni ūn ntíí ntíí ntute kuíi é kākene ñu'u sán ñi —ka'an ña.

⁸ Kidáā ne, xée ánjē, ña é kuví ūvi san, kaka'an ña:

—¡E kó'xō nuu, e kó'xō nuu ñuú ka'nu Babilonia, é íde ki'vi un ntíí ntíí ñuú san ni vīnu i é kīni kaa! —ka'an ánjē san.

⁹ Kídaā ne, xée tūku ánjē, ña é kuví ūvíní san ne, un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—Tē xoó ña'a kanuu iní ña kiti san ni sántu tí ne, kaxé'e ña xteén ña o nta'a ña é kuntéé na'a káa tí ne, ¹⁰ kudiin kué'en Xúva ko ni ñá. Ñá ntuntá'ví ini ña ñá nté un sīn. Kué'e ña ñá é ntó'o ña é kōko ña ñu'u du'xe san nuu ánje ni nūú A Le'ntú san.

¹¹ Ú'mē é kākene mi ntánto'o ña ne, kuan tsi koo kené ntii dañu ntúvi. Ña'a, ña é kanuu iní i kiti san ni sántu tí, ña é ntée káa tí xteen í ne, ñá ní'i ña é kú'un kadin ñá nté ntúvi nté níñu —ka'an ña.

¹² Dukuān né, ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō san, ña ntáde ntaa é káka'an

ña, ña ntákuinti'xe i Jesuu ne, kantio e dóo ka'xi vii ñá nima ña.

¹³ Kidáā né, tēkú ko é kākā'an tatsín san nī ko nte e dukún kán:

—Xntēén na'an sá'ā: “Nté kui vá'a ña'a, ña xi'i e kuínti'xe ña Xuva kō.” Kuan koo xntēén —ka'an.

—Vá'ā ó —ka'an Espiritū Sántū san —, tsí kuntoo da'na ña; ña káda tsiñu ká ña, tsí k'ín ni'i ña nuu i é vā'á ó dé ña ñuxiví a —ka'an ña.

Ntuvia é nakuitā ñá ña'a san ñuxiví san

¹⁴ Kidáā né, iní u uun viko kui'xin. Nú víkó san tinti'i uun é vata kaa ñatí kaa. Ntekú le'e e kúvi kaá kuaan díki ñá ne, ni'i nta'a ña ūun káa dakua e dóo ntikō. ¹⁵ É tuku ánjē kii ña ini ukún san ne, un ntii tsi kākā'an ñá nī ña tuví nú víkó san:

—¡Kadan tsiñun ni'in káa dakuá o ve! tsí e xée ntúvi é nakuidon, tsi dóo itsi kiti kii ñuxiví san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, ña é tuví nú víkó san ne, nátántée ña káa dakuá ña ne, eni ntu'u ña nákuído ña kiti itsí san.

¹⁷ Kidáā né, kii tuku ánjē ini ukun é tuví e dukún kán, ni'i ña káa dakua e dóo vá'a ntikō. ¹⁸ Kii xtuku ánjē nú nāá san. Ánje, ña sá'á ne, nteé nta'a ña ñu'u. Un ntii tsi kākā'an ñá nī ánjē, ña é ni'i káa dakua e dóo ntikō san:

—¡Natántéen káa dakuá o! Nakuidon xo'o tinti'ō san, tsi dóo itsí ti —ka'an ña.

¹⁹ Ánjē sán ne, nátántée ña káa dakuá ña ñu'u a ne, kátsin ña xo'o tinti'ó san. Tsū'un ña ti iní tun ntōó Xuva kō é kádin ñá ti. Sá'a káni tú'un é nanto'o Xuva ko kō. ²⁰ Kiti tinti'ó san ne, íxkádin ña ti nte díñi ñuú san ne, nté kaa te ñiñi dóo kii tun ntōó san. E'nu un tsi da nté xée nú xo'o xu'u idú san ne, vata kaa ntute ka'nu kaa e xee tá'an nte uni sientu kilumétru é ká'nu.

15

Ú'xē ánjē, ña é ni'i u'xe núu i é ntō'o ña'a

¹ Iní u e dukún kán uun ká tuku nuu i e dóo ka'nu kue'én ne, un tsi kúdu'va iní ko dá iní u. Iní u u'xe ánjē, ña é ni'i u'xe núu i e dóo nto'o ña'a san. Ña kóo ká nuu i é nto'o ña'a san te ita nti'xin

nuu i sá'ā, tsí ikán xee tá'an mí ntí'i é kúdiin Xúva kō.

² Iní u uun ntute ñu'u é vata ito xūxu é káxi'i ni'ni é kadāka ñú'u. Ntāñi ña'a nú ntute san, ña e kúvi idé ni kiti san ni sántu tí, nī káa ti nī numéru diví tí di. Odo ña kiñú'u é xe'é Xuva ko ña. ³ Ita ña nchu'ún vatā o ita Muisee, ña dé tsiñu iña Xuva kó ne, vatā ó nchu'ún A Le'ntú san di. Sá'ā ntaíta ña: Dōo ka'nu ne, dōo vá'ā ó un ntí'i nuu i é kade nto.

Da ntákudu'va ntí nuu i é kade nto, Xuvā ntí, ña e dóo ió ntii i é víi da nēé ka.

Itsi nto ne, itsi ntaa, itsi é nuu é ntaā i. Diví ntō Rei da mí'i ká ñuu.

⁴ ¿Vá iō ntú xoo é ña ká'u'ví i nto, Xuvā ntí?

¿O iō ntú xoo é ña ká'an i e dóo ka'nu nto?

Tsí da mii xntō é vā'á nti'xe nto.

Xée ñá'a da mí'i ká ñuu é káda ka'nu ña nto.

Tsi dīto e dóo vá'ā ó kade kú'vē nto, kuan o ita ña.

⁵ Kidáā né, iní u é kántii ini ukún Xuva kō e dukún kán mi dóo xii, mí ñu'u vá'a lei ña. ⁶ Ntíi u'xe ánjē san má ūkún kán, ña ni'i u'xe núu i é ntō'o ña'a san. Ñu'u ña doo ntii e dóo va'a, é un tsi kai'xi kai'xí sa. Katínuu doo e kúvi kaá kuaan xkántika ña. ⁷ Kidáā ne, uun kiti é kúvi kámi kiti ntantíto sán ne, xé'e ña ūun e'xin e kúvi kaá kuaan dá un dá un ánjē, ña é ū'xé san.

Ñu'u tsitu e'xin san núu i é ntō'o ña'a é vē'xí nta'a Xuva kō, ña kantíto ntii dañu ntúvi. ⁸ Ñu'u tsitu ini ukún san u'me é vē'xí nta'a Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña e dóo ntii iní i. Nté uun xoxo kúvi k'í'vi i má ūkún kán da nté ntí'i é ū'xe núu i e dóo nto'o ña'a san é ni'i ánjē, ña é ū'xé san.

16

E'xin é ñu'u é ntō'o ña'a san nta'a Xúva kō

¹ Kidáā né, tēkú ko tsi dóo ntii kākā'an tátsin san nte ini ukún kán, kaka'an ni ánjē, ña u'xe ñá'a san:

—Kue'én ntó, kúkáte nto nuu i e dóo nto'o ña ñuxiví san é ñu'u ū'xe é'xin san ñuxiví kán —ka'an tátsin san.

² Kué'én ánjē, ña é kúvi ūun sán ne, eté ña é ñu'u e'xin ña ñuxiví kán. Un ntíi ntíi ña'a, ña é ntéé na'a káa kiti san

kúñu i nī ña ntánuu iní i santu tí ne, kēne tintu'xe e dóo kini ntáa kúñu ña ne, un vá'a vá'a tsi exnúu.

³ Ánjē, ña é kui ūví san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ntute ñu'u kán ne, ntute sán ne, ntūvi niñi váta ito niñi ñá xi'i itō. Xí'í ntíí ntíí kiti ñu'u nto'o iní ntute ñu'u kán.

⁴ Ánjē, ña é kui ūnī san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ntute ka'nu kan nī mí kaē'nu ntute sán ne, ntuvi niñi dī.

⁵ Kidáā né, tēkú ko tsi ánjē, ña ntee nta'a i ntute sán ne, kaka'an ña:

Dōo vá'á ó kade kú'vē ntó, Xuvā nti.

Dōo va'á kue'en nto,
nto'o é tuví nto veví ne,

tuví nto kidaā dī.

⁶ Tsi dīvi ña éti ña niñi ña'a,

ña ntáduku ntée nto,

ni ñā'a, ña é ká'an ntódo tú'un ntō.

Veví ne, nakō'o nto ña niñi,

tsí mii ña ntúku ña é kuān koo vií nto
ni ña,

ka'an ánjē san.

⁷ Tēkú xtuku kó uun tatsin é vē'xi nú nāa kan, é kaka'an:

—Kuan koo, Xuvā ntí, ña e dóo ntii iní i, tsi dóo vá'á ó kadē kú'vē nto é nuu é ntaā i —ka'an.

⁸ Ánjē, ña é kui kīmí san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ngántíí san ne, ní'í itsi é ká'mi ntúve i ña'a san. ⁹ Un vá'a tsi í'xi ñá'a san é xe'é ka'ni kuē'en ngántíí san. Ntá tsi ñá ni náti'vi iní ña, ntē ña ni ká'an ña te dóo ka'nu Xuva kō. Ká'an kīni ña iña Xuva ko, tsí dīvi ña e táxnūu ña é ntō'o ña.

¹⁰ Ánjē, ña é kui ū'ún san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú tēu kiti dóo donchu'ví kaa san ne, kūnee mí kadē kú'vē ti. Ña'a sán ne, un tsi náka'xí ta'an ña nú'u ña e dóo ntánto'o ña. ¹¹ Ntá tsi dá díí díí ka ntáka'an kīni ña iña Xuva ko, ña tuví e dukún kán, tsi dóo ntánto'o ña e ntáte'u ña tintu'xé san. Ntē ña ni náti'vi iní ña nuu i e ntáde ña.

¹² Ánjē, ña é kui iñú san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña nú ntute e dóo ka'nu san é nani Eúfraté ne, itsi nūu ntute san vata koo é kúvi kuita ntí'xin rei, ña ntáde kú'vē ñu'u é ntoo mí kaínu ngántíí san.

¹³ Kidáā né, iní u tsi kí uni espíritū é kīni ntáa san xu'u kiti ña vá'á sán ni xū'u kiti dóo donchu'ví kaa san, ni xū'u ña kaka'an é tū'ún Xuva ko

kāka'an ña, ntá tsi ña ntáa. Vata ntáa tsá'vā ntáa espíritū é kīni ntáa e kíi xu'u ña. ¹⁴ Vé'xi ntá'a tó'ō e ña vá'á sán ne, kade nuu i é kōo da ntákudu'va ña'a san. Kí'ín mí ntoo un ntíí ntíí rei ñuxiví san vata koo é nakūvé ta'an ña é víi ñá du'xen ni Xuva kō, ña é kúvi víi é un ntí'í. Dōó ka'nu kúvi ntuvi tsikan.

¹⁵ “Koto nto tsí da nēe iní xntó ki'xi ú vata koo ki'xi uun ña du'u. Nté kui vá'a ña'a, ña é ña te ntákidi, ña é iō tu'vé doo i vata koo é ña kuká'an nuu ña é kīnī ña'a san é kuntíí ña”, kuan ō ka'an Xúva kō.

¹⁶ Ne, nataká nuu rei san ñu'u é nani Armageduun é tū'un hébreu.

¹⁷ Ánjē, ña é kui ū'xé san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña mé'ñū tatsín san ne, nte nú tēu ka'nu é tuví iní ukun e dukún kán ne, un ntii tsi kaka'an úun tatsin é kaka'an:

—¡É kúvi ve! —ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, iñi ntú'ū xi'í nuu ne, kátsín dī. Dōo káñu'ú ne, un ntii tsí taán ñuxiví a. Nté uun ito vata táan vata ō kúvi sá'a nte ntúvi é ntoo ña'a ñuxiví a. ¹⁹ Nuú ka'nu sán ne, ntáka. Uni tá'vī kúvi. Un ntíí ntíí ñu'u dá kaníí ñuxiví sa ne, nūu dí ne, naka'an Xuva ko ñūu ká'nu é nani Babiloniá ne, díí ka kue'e xe'é ña é ntō'o ña; un vá'a tsi kúdiin ña ni ñūú tsikan. ²⁰ Ntoko ñu'u un ntíí ntíí ñu'u é ōdo ntita mé'ñū ntute ñu'u kán né, kūnaá un ntíí ntíí xuku. ²¹ Un tsi nte e dukún kan vē'xi kán davi xuu é ña te da va ntáa, é víi te ūvi díko kílū é un é un, é kō'xó ntōdo ata ña'á san. Ne, dōó ka'an kīni ña'a san iña Xuva ko kuenta iña dávi xuu san, tsi dóo donchu'ví o kúvi e ntó'o ña'a san.

17

É nto'o ñadī'í kini kaa

¹ Kidáā ne, uun ánjē, ña é ū'xe ña'a, ña ní'í ū'xe é'xin sán ne, xée ñā mí tuví u ne, kaka'an ñá nī ko:

—Ni'ín, nañē'e ú o nté koo nto'o ñadī'í kini kaa san, ña tuví mé'ñū ntūte na'nu san. ² Un ntí'í rei ñuxiví san idé ña ni ña é kīni kaa. Ná te nté kaa dé kí'vi ña vīnu ña —ka'an ña.

³ Kidáā né, nuu ta'án u xēnī kó, kue'en ní'í ñá ko ñu'u itsí kán. Ikān né, iní u uun ñadī'í, ña ntekú kiti kuē'e, kiti dóo donchu'ví kaa. Uve u'xe díki ti.

Ú'xi ntíki ti dí ne, kaní kúñu ti ūve é káka'an káni iña Xuva ko. ⁴ Ñadĩ'í san ne, nuu ña doo kué'e tekuní, é kaito nteé di. Nuu nenu ña xo'o kití ni tsintí ni dí'i e kúvi kaá kuaan, e kúvi xuu e dóo kai'xi ni kití kuí'xin e dóo nuu á'vi i sán di. Ni'í nta'a ña e'xin e kúvi kaá kuaan é ñu'u tsitu nuu í e dóo kini ntáa é kade ña ni da nēé ka ñatí, nuu i e dóo dentu. ⁵ Xteen ña ne, nteé na'a úun dīví e dóo vi'xín ō, é káni tú'un: “Babilonia ká'nu, é dīvi dí'i ñadĩ'í kini ntáa ni ūn ntíí ntíí nuu i é dentu é iō ñuxiví san”, nteé xteen ña. ⁶ Kidáā né, kūtuní ko tsí ñadĩ'í tsikán ne, kí'vi ña e xí'i ña niñi ñá'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva kō, ña é ká'an tú'un Jēsuu.

Kóo dā kúdu'va ko dá ini ú ña. ⁷ Ntá tsi kaka'an ánjē san ní ko:

—¿Nté kui koo da kákudu'va ntu o? Vi'a ve ne, ka'án u ni ō nuu i e dóo vi'xín ō iña ñadĩ'í sa'á ni kití ntekú ña san, kití dóo donchu'ví kaa é uve u'xe díki tí ni ū'xi ntíki tí. ⁸ Kití dóo donchu'ví kaa, kití ínin sán ne, ítúvi tí kidaā, ntá tsi xoó ka tí vevii. Ntá tsi nene díto xtúku tí xu'u totsín san dí'na dá kí'in tí é nakūnaá kue'en tí kúñu tí ntii dañu ntūvi. Ña ntoo ñuxiví san, ña é ña túvi dīvi í nteé na'a ini tutu mí ūve na'a dīvi ña'a, ña é ni'í i ntuvi iña i un tsi nte dá de kú'vé Xuva ko ñuxiví san ne, kóo da kudū'va ña te ini ña kití san, tsí ítúvi tí kidaā ne, xoó ka tí vevii, ntá tsi ntii díto xtúku tí.

⁹ I'a é ntio é kí'in ini ō sá'a vē: É ū'xe díki tí ne, kani tú'un ū'xe xúku mí tuví ntí'í ñadĩ'í san. ¹⁰ Kani tú'un é ū'xé reí di. Rei, ña é ū'ún san ne, é ngāva ña. Uun ña ne, vevii kadē kú'vē ña. Ña uun ká san ne, vata kí'xi ña. Ntá tsi te vē'xí ña ne, ñá kukuí ña kutuvi ña. ¹¹ Kití san, kití ítúvi kidaā ne, xoó ka tí vevii ne, dīvi tí vii tí rei é kui ūná san ne, kaduku ntée tí é ū'xé reí san di. Rkontūví ne, kí'in tí é nākunaá kue'en tí kúñu tí ntii dañu ntūvi.

¹² Ntíki é ū'xi é inin sán ne, dīvi é kani tú'un ū'xí rei, é vāta kuíñi ntu'u kada kú'vē ña. Vií dadí ña rei ni kití san, ntá tsi uun da'na tsi. ¹³ Un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'é ña ntii ña ni tsíñu ña kití dóo donchu'ví kaa san é kadá kú'vē tí naa ña. ¹⁴ Vií ña du'xen ni A Le'ntú san, ntá tsi ña kuvi vii ña ni í, tsí dīvi é kúvi vii. Tsí A Le'ntú san ne, dīvi é Tó'o ūn ntíí ntíí tó'o ñuxiví sa,

dīvi é Rei, ña é díi ka ka'nu é da nēé ka tuku rei. Ña ntántikin i, ña é kana, ña é nakaxnúu ne, ñá natívi iní ña é kuntíkin ñá A Le'ntú san —ka'an ánjē san.

¹⁵ Kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Ntute ka'nu é inin, mí tuví ntí'í ñadĩ'í kini kaa sán ne, dīvi é káni tú'un e dóo titín ña'a, ña vē'xi dā mí'í ká ñuú é da nēé ka tu'un ntáka'an ña. ¹⁶ Ntíki é ū'xi é inin é ūve kití sán ne, kinchu'vi ñadĩ'í kini kaa san. Xtuví mii ña é kōo da kantí ña. Ka'xi kúñu ña ne, ka'mi ña di. ¹⁷ Tsí Xuva kō ne, xé'e ña ítsi reí san é vii ñá nēe é ntio ña. Xé'e ña é un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'é ña é kadá kú'vé kití san náa ña da nté ku é kūntaa ntí'í é káka'an Xúva kō. ¹⁸ Ñadĩ'í, ña é inin sán ne, dīvi ñuú ka'nu é kadē kú'vé iña un ntíí ntíí rei ñuxiví san —ka'an ánjē san.

18

Dā ko'xó nuu ñuú Babilonia

¹ Dā ita ntí'xin kúvi sá'ā né, iní u tuku ánjē, ña vē'xi e dukún kán, ña e dóo ntii iní i. Xí'í nuu kaní ñuxiví san, tsi dóo kai'xi ntúve ña. ² Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¿E kó'xo ñuú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu san! É kúvi vi'í é ña vá'a vē, mí ñu'u vá'a un ntíí ntíí espíritū é káni ntáa, ni tāká mí ñu'u vá'a un ntíí ntíí láa ku'u, kití dóo dentū. ³ Tsí un ntíí ntíí ñuú san ne, de kí'vi ña ni vīnu i é kaēni díki ña da xoó ka ñatí. Rei, ña e ntáde kú'vé ñuxiví san ne, eni díki ña ñadĩ'í san di, ni ña ntádiko nu á'vi ñuxiví san ne, kukuika ña, tsi dóo ñí ña da nēé ka e ntío ña —ka'an ánjē san.

⁴ Kidáā né, tēkú xtuku kó uun tatsin é vē'xí e dukún kán, kaka'an:

—Ntii nto ñuú sa'á, ña'a ko, vata koo é ña dúku ntée nto é vii nto é káni kaa e ntáde ña, vata koo é ña ní'í nto é nto'o nto ni ña di. ⁵ Tsi kuétsi ña ne, é kúxee kuitín un tsi nté e dukún kán. Tsí Xuva kō né, naka'an ña nuú i é káni kaa iña ña. ⁶ Nakué'e nto un ntí'í vata tsi ō tá'xi ña nto, Ntá'vi nto ūvi íto vatā o dé ña ni ntō. Ūvi íto nadaká nuu nto vata koo é na kuntii iní i é kó'o ña, vata ō nádaká ña e xí'í ña'a san. ⁷ Kué'e ntō é na ntō'o ña ve; na kūnta'xa iní ña vata tsí o dé ka'nu ña, vatā o ítúvi

ña nī dokuika iña ñá di. Tsí kaka'an mii ña: “Xu'ú ne, dōo ka'nu ña'a u é reiná u. Ñá te ñadĩ'i kii u; ñá te ñadĩ'i ntá'ví u; nté un sīn ña te neé nto'o ko”, ka'an ña. ⁸ Dukuān ne, uun ntúvi tsi xee ntíi ntíi é ntō'o ña. Xéē doxi'í, nī dontĩnī, dōkó di, nī é koko ña mé'ñū ñu'ú san di. Tsi dōo ka'nu Xuva kō, ña kade kú've —ka'an tátsin san.

⁹ Rei ñuxiví san, ña éni dikí ñadĩ'í san ne, ña é intóo dadĩi ni ña nī e dōo va'á iña ñá ne, kueku nteé ña ña, tsi dōo u'vi kuvi ña ña te íni ña u'me é kākene mí kai'xi ñadĩ'í san. ¹⁰ Kuntāñi ika tsi ña, e ntaú'vī ña é ntō'o ña e dōo kanto'o ñadĩ'í san. Ká'an ña:

—¡Ña nta'ví idēn ntun, ñuú Babilonia, ñuu e dōo ka'nu kue'en! É uun da'na nchūvii dú'va tsi xee e dōo nto'o o —ka'an ña.

¹¹ Ña ntádiko nu á'ví ñuxiví san ne, kueku nteé ña i. Kuntōo nta'xa ña, tsí ña xoxó ka ña'a, ña é kuīin iña ña ve. ¹² E diko ña né: káá kuaan, káá ku'xín, ni xūu e dōo nuu á'ví i, ni kiti ku'xín, ni dōo ntíi, ni dōo kaíto nteé, ni dōo séda, ni dōo kue'é tekuníñi, ni ūn ntíi ntíi nuu utun e dōo vá'a ñe'e, vata kaa chetun, ni da neé ka nuu i e kúvi nú'u elēfanté, ni ūtun e dōo nuu á'ví i, nī kaá kuaan vitá, nī kaá nteé, ni nuū í e kúvi xuu kui'xín, ¹³ ni kanelá, nī cho'o e dōo vá'a ñe'e, ni kūtú, ni ū'xén cho'ó, nī cho'o vídin, ni vīnú, ni āseté, ni kiti trigú ni ūtsi tí, ni kiti kaidó, ni lē'ntú, ni ídú, ni kāreta é ntáñu'u tí, ni ñá'a, ña dōo ntáde tsiñu di. Un tsi nte ntúvi iña ña'á san díko ña. ¹⁴ Ká'an ña ni ñuú Babiloniá san:

—Ña túvī ká kiti vidin e dōo ntio nima ó ne, un ntí'í dokuika iña o ni un ntí'í e dōo va'á, e dōo kai'xi iña ó ne, é kūnaá kue'en ve. Ñá naní'i kue'én ka ó ve —ka'an ña.

¹⁵ Ña ntádiko nuu i tsíkān, ña é nī'í dokuika kuénta iña í ne, kuntañi ika ña e dōo u'vī ña é kanto'o ñuú Babiloniá san. Kuntōo nta'xa ñá ne, kueku nteé ña ñuu é vata kaa ña dī'í kaa, ¹⁶ ká'an ña:

—¡Ña nta'ví ide ñuú e dōo ka'nu san! ¡Ña nta'ví ide ñadĩ'i, ña inúu doo ntíi ni dōo kaíto ntee, ni dōo kue'é tekuníñi, ni xō'o kiti e kúvi kaá kuaán, ni xūu e dōo nuu á'ví i, ni kiti ku'xín di! ¹⁷ ¡Uun da'na nchuvii tsí kúnaa un ntí'í

e dōo nuu á'ví i san! —koo ka'an ña ntádiko san.

Un ntíi ntíi tó'o tun ntōo san nī ña ñu'u iní i kan, nī ña ntántikin tó'o i sán, ni ūn ntíi ntíi ña ntáde tsiñu nú ntute ñu'u kán ne, kúntāñi ika ña. ¹⁸ Dā íni ña u'me é kai'xi ñuú san ne, ntáka'an ña:

—¿Va mí'i ntū tuví ka xtuku ñuu é vata kaa sá'ā e dōo ka'nu? —ka'an ña.

¹⁹ Dá'ví mii ña dīki ñá xentē'u é ntōo ña dontĩnī ne, ntaéku ña. Dōo u'vi kúvi ñá ne, un tsi ntákachu'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—¡Ña nta'vín idēn, ñuú ka'nu! Dokuika é ío iña ó ne, kukuika ūn ntíi ntíi ña'a, ñá ío tun ntōo i é kaika nú ntute ñu'u kán. Ntá tsi uun da'na nchuvii dú'va tsi nántatsin —ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi kuntōo dīnī ntó, ña ntōo e dukún kán, ña ntáduku ntée Xuva ko, nī pustru ñá, nī ña ntáka'an ntódo tú'un ñá, tsí dā xe'é Xuva kō e dōo nto'o ñuú Babiloniá ne, é ntūnáa kuenta iña i vata o dé ña ni ntō.

²¹ Kidáa ne, uun ánjē, ña e dōo ntii iní í ne, kī'i ña uun xuu ka'nu, vata kaa xodo mólinu é kādin núu o ūtsi trigu káa ne, nakuítá nuu ña mé'ñu ntute ñu'u kán, kaka'an ña:

—Kuan koo nakuítá nuu ú o, ñuú Babilonia e dōo ka'nun. Nté uun ito ká ña kiní ka ña'a sán o. ²² Nté uun ito ña dító ka é kuēku kiñú'u san itsí o, nté choō, nté trunpetá ka. Ñá nī'í ka xoó kada tsiñu i da neé ka nuu i é kāde ña. Ña dító kañu'ú ka xodo mólinu san te tadín ūtsi trigú san. ²³ Nté uun ito ká ña xí'i nuu ká ñu'ú san nuu o. Nté ña tekú ka o e dōo vañi ña ntátanta'a san. Ña'a o, ña ntádiko nu á'ví kán ne, kuān te dōo na'nu ña'a ña dá kanñi ñuxiví san kídaa né, divīn ne, dé tatān da éni nta'vín un ntíi ntíi ñuú san —ka'an ánjē san.

²⁴ Diví ñuú Babiloniá sa éti niñi ña'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ña ntáduku ntée Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña é nakunáa ntuvi iña i ñuxiví a.

19

¹ Dā kúvi ita ntí'xin sá'ā né, tekú ko tatsin é ña te nté kaa ña'a vañi ña ntáka'an ñá e dukún kán:

¡Dōo va'á Xuva kō!

¡Dōo ka'nu Xuva kō!

Divi ñā é nakáku ña kō.
 Dōo kaxi'í nuu ka'nu ña.
 Divi ñā e dōo ntii inī ña.
² Tsi dōo vá'ā ó kadē kú'vē ñá ne,
 dōo nuu é ntaā i é kākā'an ña.
 Tsí xntéku ku'vē ñá iña ñad'í kini kaa
 sán ne,
 kaka'an ña tsí da miī é kántio e dōo
 nto'o ña,
 tsí nañé'e ña nuu i é kīni kaa dá kaniī
 ñūxivi san, vata tsī o dé ña.
 Ntanáa Xuva ko ni ña vē, e é'ní ña ña'a,
 ña edé tsiñu iña Xuva ko,
 ka'an ñá'a san. ³ Kidáā ne, ntáka'an
 xtúku ña:
 —¡Dōo va'á Xuva kō! ¡Dōo ka'nu
 Xuva kō! Ú'mē é kai'xi ñad'í kini kaa
 sán ne, dá kaxee kaxee ntii dañu ntūvi
 —ka'an xtúku tatsín san.

⁴ Ñatā, ña é oko kimi ñá'a san nī
 ngimi kiti ntantíto sán ne, nákuñchiti
 ntāa ña ñú'u kán, nanú'u ña iní ña
 Xuva kō, ña tuví nú tēu ka'nú san,
 ntáka'an ña:

—¡Kuan koo na kōo! ¡Dōo ka'nu
 Xuva kō! —ka'an ña.

⁵ Kidáā né, tēkú ko uun tatsin é vē'xi
 nte nú tēu ka'nú san, é kākā'an:
 ¡Ká'an ntō tsi dōo ka'nu Xuva kō,
 un ntí ntí ntó, ña ntáde tsiñu iña ña,
 un ntí ntí nto e ntaíko ñu'u nto ña,
 kuān té na'nu ñá'a nto, o ña na'nu
 ñá'a nto!,
 ka'an.

Viko dá tanta'a A Le'ntú san

⁶ Kidáā né, tēkú ko uun tatsin é vata
 tē ña te un siin ña'a ntáka'an ña. Dító
 vatā ó kuví dá kae'nu ntute ka'nu,
 vatā ó kuví dá un ntii tsi kākatsin, e
 ntáka'an ña:

¡Dōo va'á Xuva kō!

¡Dōo ka'nu Xuva kō!

E éni ntu'u Xuva ko, ña dōo ntii inī í,
 kade kú'vē ñá ve.

⁷ Nā dīnī koo nakuntōo o.

Na kada ka'nu o ña,
 tsí e xée ura i é kōo viko e tánta'a A
 Le'ntú san ne,
 é iō tu'vē ñad'í ñá ve.

⁸ Ní'í ña é kunū ña doo ntii e dōo va'á,
 e dōo ntuntoo, e dōo kai'xi.

Tsí doo ntí san ne, vata kaa nuu
 i e dōo vá'ā ó de ña'a, ña
 ntákuinti'xe i Xuva kō,
 ka'an ña.

⁹ Kidáā ne, kaka'an ánjē sán nī ko:

—Xntēén na'an sá'a: “Nté kui vá'a
 ña'a, ña e kána ña é kíká'xi ña víko e
 tánta'a A Le'ntú san” —ka'an ña.

Ne, kaka'an xtúku ña nī ko:

—Sá'ā é tū'un é nuu é ntaā i é
 kaka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, nákuñchiti ntāa u nú
 d'ín ánjē sán vata koo é kada ka'nu ú
 ña, ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—¡Ñá ku kuān xkoón den! Mii tsi
 Xuva kō é kada ka'nu o ña. Tsí xo'ō né,
 dadí tsi ntáde tsiñu o iña Xuva kó, nī
 ūn ntí ntí ta'an o, ña é nī'í tū'un Jēsuu
 —ka'an ña.

Tsi tū'un Jēsuú ne, divi é xe'é Xuva
 kō é ká'an ntódo ña'a, ña ntáka'an náa
 ña.

Ña nteku idú ku'xin

¹¹ Kidáā né, iní u e nákaan e dukún
 kán né, iní u uun idú ku'xin. Ña'a,
 ña nteku ti ne, dú'va nani ñā: Ña
 Kade Ntaa, Ña Kaka'an é Nuú é Ntaā
 í nani ñā. Dá kadē kú'vē ñá ne, nuu
 é ntaā í kade ña; dá kade ña du'xēn
 di. ¹² Ntúxnū ña ne, kaxi'í nuu vatā ó
 kai'xi ñú'u. Dōo titín le'e odo diki ña.
 Nteé ña uun divi é ntē xoxo iní i neé
 divi, é mii tsi ña iní ña. ¹³ Nuú ña doo
 é kúkií nto'o niñi. Divi ñá ne, Tū'un
 Xuva ko nani ñā. ¹⁴ Áta ña ntántikín
 sntadun, ña vé'xi e dukún kán. Ñu'u
 ña doo ntii e dōo va'á, doo ku'xín
 kue'én ne, ntántodō ñá idú ku'xín di.

¹⁵ Xu'u ña kii káa é ntíko ntuví o nuu
 i, é ntúku kui'í núu ña un ntí ntí ñuú
 ñūxivi a. Kāa kúvi tatun é kadā kú'vē
 núu ña. Vatā ó kaedín nuu ña d'ín ña
 tñti'ó san ne, kuān koo ví ña é nī'í
 ña'a san e dōo nto'o ña, e dōo kudín
 Xuva kō, ña dōo ntii iní í san ni ñā.
¹⁶ Nteé divi ñá ata dōo ña ni dā'ntá ña,
 é kākā'an: “Rei, ñá odo nūú, nī Tó'o,
 ña odo nūu”, ka'an.

¹⁷ Kidáā né, iní u uun ánjē, ña ntitsí
 ntódo ata ngántií san. Un ntii tsí kána
 ña un ntí ntí láa, kiti ntaíko e dukún
 kán, kaka'an ña:

—Ní'í nto, nataká nuu nto, tsí ña
 te un siin kúñu ta'xi Xuva kō é ká'xi
 nto. ¹⁸ Ka'xí nto kúñu rei san nī tó'ō
 sntadun ni ña dóo diin, nī kúñu idú nī
 ña ntántodō ti. Ka'xí nto kúñu ūn ntí
 ntí ña'a, kuān te ña ntoo vá'a, kuān te
 ñá ntáde tsiñu, te kuetsi te na'nu ña —
 ka'an ánjē san.

¹⁹ Kídaā né, Iní u kiti e dóo donchu'ví kaa san, nī rei iña ñá ntoo ñuxiví san, nī sntadun ña. Nataká nuu ña é vii ñá du'xen nī ña nteku idú kui'xín san, nī sntadun ña. ²⁰ Ntá tsi tñn ña kiti sán nī ña kaka'an dóvete é kuenta iña Xuva ko kaka'an ña, ña idé nuu i e dóo na'nu kuenta iña kiti dóo donchu'ví kaa san, é kūdii éni nta'ví ña ña'a, ña é nteé na'a kaa kiti san, nī ña ntánuu iní i santu ti. Ña tsikán nī kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, kantíto tsi ña, nakuíta nuu ña ña nī tī mé'ñu ñū'u du'xé san é ña te kantá'va kue'en tsi. ²¹ Ña nguii sán ne, xí'i nū ña kaa e kí xu'u ña nteku idú san ne, un ntíi ntíi láa san é'xi nta'ā ti kúñū ña xí'í san.

20

Uun míil kuā

¹ Kidáā né, Iní u kii uun ánjē e dukún kán, nī'i nta'a ña ntakáá xí'i tótsín san nī kadena ká'nu. ² Tñn ña kiti ña vá'ā san, kiti ata san é diablu tí nī Satanaá ne, kī'ní va'ā ñá ti kadená san, é uun míil kuā kunu'ní ti. ³ Nakuíta nuu ña ti ini tótsín san ne, nakadī ñá xu'u i. Dávi nuu ña xu'u tótsín san vata koo é ña kani nta'ví ka tí ña'a san ñuxiví san da nté ntí'i é uun míil kuā san. Te ita ntí'xín é uun míil kuā san ne, nantutē ña ti uun da'na.

⁴ Kidáā né, Iní u nú teu na'nu, mí ntoo ña'a, ña é nī'i i é kadā kú've. Iní u nima ñá'a dí, ña e é'nte tu'un ña'a san díki i e ntántikin ñá Jesuú ne, nī é ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō di. Ña sá'a ne, ñá nī Inúu ini ña kiti san, nté santu ti; ntē ña nī xé'e ña é kuntēe kaa tī xteen ña, nté ntá'a ña. Iní u tsi ntóto ña ne, nāni'i xtúku ña ntuvi iña ñá ne, kada kú've ñá nī Cristu uun míil kuā.

⁵ Ntá tsi ña nguii sán, ña xí'í ne, ña ntóto ña dā nté kuíta ntí'xín é uun míil kuā. Da sá'ā é kuvi ūun ito ntoto ña. ⁶ Nté kui vá'a ñá'a, ña é ntáduku ntée i é ntóto é kuvi ūun ito doxi'í san, tsi ntáduku ntée ña Xuva kō! É kuvi ūví doxi'í san ne, ña kúvi vii ka nī ñá, tsi víi ña dutu Xúva ko nī Cristu. Dadii tsi kadā kú've ñá nī ñá é uun míil kuā.

Dā ko'xó ntēe tó'ō e ña vá'ā san

⁷ Tē kúvi ita ntí'xín é uun míil kuā san ne, nantutē Xuva kō tó'ō e ña vá'ā san mí nuu kutū. ⁸ Tē ntíi ne, kani nta'ví ña'a ngimí o diñi ñuxiví san, un

tsi nté Goo ni Mágo, ña ntaínchu'vi Xúva ko, kána ña é natáká nuu ña é vii ñá du'xén; ntē ña kui ká'vi o ña é ña te da dii da dí ña, vata kaa kuvi tsókō.

⁹ Kuédadii tsi kūxée ña kani ñuxiví san ne, edí nuu ña mi ntántoo ña'a, ña ntáduku ntée Xuva ko, ni ñūú e dóo kakuinima Xúva kō. Ntá tsi kuíta nuu Xuva ko ñū'u é vē'xí nte e dukún kán ne, uun ito tsi í'xi un ntíi ntíi ña'a san.

¹⁰ Tō'o é ña vá'ā san e éni nta'ví ña'a sán ne, nakuíta nuu Xuva ko i mé'ñū i mí kai'xi ñū'u dū'xé san, mí tuví kiti dóo donchu'ví kaa san ne, nī ña é kaka'an dóvete é iña Xuva ko kaka'an ña. Ikán né, dóo nto'o ña, ntuni ña, nté ntúvi nté níñu é ntii dañu ntúvi.

Tē xntéku kú've Xuva kō nú tēu kui'xín san

¹¹ Kidáā né, Iní u uun nú tēu ka'nu é kuí'xín, nī ūun ña'a, ña tuví ntí'i ikán. Ñuxiví san nī e dukún kán né, ntoko ñū'u mií dá ini tuví ña. ¹² Kidáā né, Iní u un ntíi ntíi ña xí'í san, te kuetsi te na'nu ña, ntáñi ñá nú tēu san. Ne, nākaán Xuva ko tūtú san nī tūku tutu mí ūve na'a dívi ña'a, ña é nī'i i ntuvi iña i. Xntékú kú've Xuva ko iña ña xí'í san vatā o dé ña, vatā ó uve na'a ini tutú san. ¹³ Ntute ñū'ū sán ne, nakué'e un ntíi ntíi ña'a, ña é teni iní i kán. Doxi'í san nī mí kadē kú've doxi'í san ne, nakué'e ña'a, ña ñū'u vá'a ikán di. Xntékú kú've Xuva ko iña ña, un ntíi ntíi ñá, vata tsi o dé ña. ¹⁴ Kidáā né, nakuíta ñá doxi'í san, nī mi ntántoo ña xí'í san mé'ñū i mí kai'xi ñū'ú san. Ñū'ū sán ne, dívi é ká'an o é doxi'í é kuvi ūvi. ¹⁵ Ña'a, ña é ña tui dívi í uve na'a ini tutu mí uve na'a xoo é nī'i i ntuví va'á iña í ne, nakuíta nuu ña í mé'ñū ñū'ú san.

21

E dukún xēe ni ñuxiví xēe

¹ Kidáā né, Iní u uun e dukún xēe ni ūun ñuxiví xēe. Tsi e dukún kan nī ñuxiví sa é tui kídaā ne, ntoko ñū'u mií. Nté ntute ñū'ū ña tuví ka. ² Xu'u é Juaán u ne, Iní u ñūu é káduku ntée Xuva kō, é Jerusaleen Xēe naní. Nte e dukún kan vē'xi, nte mí tuví Xuva kō. É iō tu've vata kaa uun ñadī'i é tñtetu ña e tánta'a ña nī xñ ña. ³ Tékú ko uun tatsin é dukún kán e dóo ntii kaka'an:

—Koto nto ve, tsí Xuva ko tūví ña ni ñā'a san ve. Kuntoo ña ni ñā ne, kuvi ña ña ñuú ña. Xuva kō né, mii ña kutuví ñá ni ñā, é vii ñá Xuva ñā. ⁴ Xuva kō ne, nakué'e ña un ntíí ntíí ntute nūú ña'a sán ne, ña kóó ká doxi'i; ntē ña kunta'xa iní ka ña; ntē ña kuekú ka ña; ntē ña kaxnúu ka ña. Tsi é ita ntí'xin un ntí'í e kúvi di'na —ka'an tátsín san.

⁵ Kidáa ne, ña tuví nú tēu ka'nú san ne, kaka'an ña:

—Koton, tsí kade vá'a xeé u un ntí'í nuú i —ka'an ña.

Kaka'an xtúku ña:

—Xntēen na'an sá'ā, tsi tú'ún é nuu é ntaā í é kaka'an u ni ō —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ko:

—É kúvi ve. Xu'u é di'na ú ne, xu'u é nantí'í ú di. Vata kaa letra Á ni letra Z kaa u. Te xōo kaitsi í ntute ne, kué'e ú doméni é kō'o ña mí kākii ntute é tā'xi ntuvi iña ña. ⁷ Xoó ña'a é kúvi vii ña ne, ní'í ñā é un ntí'í nuú i sá'a ntā'a kó ne, kuvi ú Xuva ñā né, ña ñā ne, kuvi ña i'xá ko di. ⁸ Ntá tsi ña'a, ña e dóo ixó i, ña é ña ntákuinti'xe i, ña e dóo kini ntáa nima í, ña e ntaéni dikí ta'an i, ña e ntáde tatān, ña ntānuu iní i santu, nī ña veté ne, kuan ō ña é nī'í ña é kōko ña mí kai'xi ñu'u dū'xé san. Sá'ā é kui úví doxi'í ña —ka'an ña.

Jerusaleen Xee

⁹ Kidáa ne, xée ūun ánjē, ña é ū'xe ñá'a san, ña é nī'í i é ū'xe é'xin é ñū'u u'xe nuu i é nanto'o Xuva kō ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ko:

—Ni'in, dá nanē'e ú o ña da vé tanta'a, ñadí'í A Le'ntú san —ka'an ña.

¹⁰ Espiritū Sántū sán ne, kue'en ní'í ñā kó uun xuku ka'nu, xuku e dóo dūkun. Náñē'e ñá ko ñuu é káduku ntée Xuva kō, ñuu é nani Jerusaleen Xee, ña é vē'xí nte e dukún kán, mí tuví Xuva kō. ¹¹ Ñuú sá'á ne, kaxi'í nuu ni ntuve Xuva kō ne, ñu'u i ne, kai'xi vātā ó kai'xi xuu é nanī jaspe e dóo nuu á'vi i, e dóo kaxi'í ni'ni e nté kaa te xūxu kúvi. ¹² Kaníi dīñi ñuú san ne, ntitsi ntó'o e dóo ka'nu, e dóo dukún ne, ñu'u uxuví xi'í i. É un é un xi'í san ne, ntáñi ntee kui kui uun ánjē. É un é un xi'í san ne, uve ña é uxuví tātá ña Israeé san. ¹³ Uní úní xi'í san ntántii é un é un ntíko dīñi i. ¹⁴ Úxúvi xūu na'nu

xi'í ntíi etí nto'ó san ne, uve na'a é un é un xuú san uun ña'í pustru Á Le'ntú san.

¹⁵ Ánjē, ña kaka'an ní ko ne, ni'í nta'a ña uun ntoo e kúvi kaá kuaan é kī'í kú've núu ña ñuú san ni xi'í i, ni nto'ó í di. ¹⁶ Dadíi tsi kú've ntí'í ngimí o dīñi i. Ánjē sán ne, kī'í kú've ñá ñuú san ni nto'ó í ne, uvi míl ūví sientu kilométru. É káni, e dukún, nī e ni'í ne, dadíi ntíí ntíí tsi kú've i. ¹⁷ Kidáa né, kī'í kú've ña ntó'ó sán di ne, úni dīko kimi métru kíi. Kī'í kú've ánjē san é vatā xkoó ki'í kú've ña'a san.

¹⁸ Ntō'ó i ne, xuu é nanī jaspe kúvi ne, ñuú san ne, da mii kuē'en tsi kaá kuaan kúvi da kaníi, vata kaa xuxu e dóo kaxi'í ni'ni. ¹⁹ Xúú é xi'í ntíi etí ntō'ó san ne, ntukutu āta i un ntíí ntíí xuu e dóo va'á, xuu e dóo nuu á'vi i. Etí ntō'o é kúvi ūun sán ne, xuu é xī'í kúvi é nanī jaspe úve. É kúvi ūví san ne, xuu kúvi tēkú e dukún kán, é nani sáfiru, úve. É kúvi ūní san ne, xúu tēku xāá é xī'í raxa, é nani āgata, úve. É kúvi kīmí san ne, xuu kúvi kuē'en é vata ito ite itō, é nani esmēralda. ²⁰ É kúvi ū'ún san ne, xúu tēku xāa kuē'e é xī'í raxa, é nani ōnice. É kúvi iñú san ne, xuu kué'e é nani crunālina. É kúvi ū'xé san ne, xúu kuān é nani crisólito. É kúvi ūná san ne, xuu kúvi tēku ntute ñu'u san, é nani bērilu. É kúvi ññ san ne, xúu kuān e dóo kai'xi é nani tōpaciu. É kúvi ū'xí san ne, xuu kúvi tēku másana kúvi, é nani crisōprasa. É kúvi ū'xi ññ sán ne, xuu kúvi é nani jácintu. É kúvi ūxuví san ne, xuu ntéé é nani amātista. ²¹ Xí'í é ūxuví san ne, uxúvi kiti kuí'xin, kiti nani prela, kúvi. Uun tsi kiti kuvá'a é un é un xi'í san. Itsi mé'ñū ñuú san ne, da mii kuē'en tsi kaá kuaan kúvi ne, kaxi'í ni'ni vatā ó kaxi'í ni'ni xuxu.

²² Nté uun xúkūn ña ni iní u ñuú san, tsí mii Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán, nī A Le'ntú san ne, ña ña kúvi ña xúkūn ñuú san. ²³ Ñuú san ne, ñá kantio i e xi'í nuu ngántí, ntē ña ntio i ntuve xōo di, tsi mí tsi ntuve Xuva kō e xi'í nuu. A Le'ntú san ne, ña ña kúvi ñu'u e xi'í nuu iña ñuú san. ²⁴ Kaka ña'a, ña da mí'í ká ñuu, mí kaxi'í nuu san. Rei iña

ñúxivi san ne, xée ña ñūú san, kunī'i ña e dóo va'á iña ña. ²⁵ Xí'i ñūú san ne, ñá kantādí ntuvi ā, tsí ikān ne, ñá kakuāá ka. ²⁶ Ikān ne, nakué'e ña'a, ña da mí'i ká ñuu, e dóo va'á iña ñá, nuu i e dóo nakuiko ñu'u ñā. ²⁷ Ntá tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña kuvi kí'vi ñūú san. Nté uun ña'a, ña é kāde é kīni kaa, nté uun ña vete ña kuvi kí'vi ña ñūú san. Da mii tsi ñā'a, ña é ūve na'a dīvi i iní tutú A Le'ntú san, tutu mí ūve na'a xoo é nī'i i ntuví va'á iña i ntii dañu ntúvi.

22

¹ Kidáā ne, náñē'e ánjē sán ko ntute é kainu é tā'xi ntuvi iña ko, ntute é kākii nú tēu ka'nu mí tuví Xuva ko ni A Le'ntú san. Dōó kuīi ntute san. Kaxi'í nī'ni vatā o kaxi'í nī'ni xuxu. ² Kainu ntute san mé'ñu itsi ka'nu ñūú san. Ntuví o diñi i ntāñi útun e tá'xi ntuvi iña ko. Uxuvi ito kākii kití i é uun kuia. Ta'án xoo ta'án xoo kakíi kití i. Xúku i ne, kaidiá'vi é kūvi cho'o é ntuvá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví a. ³ Ña kóo ká da nēe ka nuu i é kā'an Xúva ko tē ña vá'a. Kutúvi nú tēu ka'nu Xúva ko ni A Le'ntú san ñūú san ne, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kunuu ini ñá ña. ⁴ Kiní ña nuu Xuva kó ne, kunteé dīví Xuva kó xteén ña di. ⁵ Ikān ne, ñá kuāá ka, nté ña kantío ká ña ñu'u, nté ngántii, tsí mii Xuva ko naxí'i nuu ña ña. Kidáā né, kuntoo ña ni Xuva ko, kadā kú've ñá ntii dañu ntúvi.

E kakuetsin ntuvi é nainu Jesúcristu

⁶ Kidáā ne, kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Kuvi kuinti'xe o tú'ün sa'á, tsi tú'ün é nuu é ntaā i. Xuva kō, ña é kaxé'e tú'ün é kā'an ña ntáka'an ntódo kuenta iña ñá ne, e táxnūu ña ánje ñā é nañē'e ñá ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá, nēe é vē'xí kuvi —ka'an ánjē san.

⁷ Kidáā né, mii Jēsuu kaká'an ña:

—¡Koto nto! ¡E dóko sá naínú u! ¡Nté kui vá'a ña'a, ña e ntáde kuenta é ūve na'a ini tutú sá'a! —ka'an Jēsuu.

⁸ Xu'u é Juaán u ne, tēkú ko ne, iní u nuu míi ko un ntí'i sá'a. Dā kúvī téku kó, nī dá iní u ne, náknchití ntāa ú nuu ña nañē'e kó nuu i sá'a, é kunūu iní ko ña. ⁹ Ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—¡Ñá ku kuān xkóon dēn! Xu'ú ne, kūdii kade tsiñu ú iña Xuva kó, vatā ó kade tsiñun di, ni ēni ó, ña ntáka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ña ntáde ntaa é ūve na'a tutú sá'a. Mii tsi Xuva kō é kunūu ini ko ña —ka'an ña.

¹⁰ Kaka'an xtúku ña nī ko:

—Ñá ku xnuun xū'un tú'ün é kuīta ntí'xin é ūve na'a tutú sá'a, tsí kakuetsin ntuvi é kūntāa. ¹¹ Nii dukuān ne, ña é kāde nuu i é ña vá'a ne, na vīi mii ña. Ña é kāde é kīni kaa né, na vīi mii ñá di. Ntá tsi ña'a, ña é kāde nuu i é vá'a ne, na vīi ka ña ne, ña'a, ña é kāde é ntio Xuva ko ne, ñá ku xtuví mii ña é kāde ña —ka'an ña.

¹² Kaka'an Jēsuu:

—Koto nto, tsí ña ná'ā ka dá nainu xtúku u. Tē nainú u ne, kué'ē ú doméni un ntíi ntíi ña'a kuenta iña í vatá tsí o dé ña. ¹³ Xu'u é dī'na ú ne, xu'u é ntii u átā í di, vatá kaa letra Á ni lētrá Z. Xu'u éni ntū'u ú ne, xu'ú nantí'i ú di —ka'an ña.

¹⁴ Nté kui vá'a ña'a, ña é kānakate doo i, tsí duku ntēe ña é tīn ña kití utun é tā'xi ntuvi iña ko, vatá koo é kūvi kí'vi ña xī'i ñūú san. ¹⁵ Ntá tsi ña kīni ntāa sán ne, kí'i kan kū'un ñá ne, kí'i kan kū'un ntíi ntíi ñá vatá kaa ña tatán, nī ña kaeni dikí ñadí'í, nī ña kae'ní ña'a, nī ña kanuu iní i santú, nī ūn ntíi ntíi ña é ntio i doveté, nī ña kaeni nta'ví ta'an i di.

¹⁶ Kaka'an Jēsuu:

—Xu'u é Jesuú u ne, taxnūu u ánjē ko é kā'an ntódo ña nī é ū'xe xúkūn sán nuu i sá'a. Xu'ú ne, tatá Davii vé'xi ú ne, i'xá ika ñá kó di. Xu'ú ne, vatá kaa kīmi é kaxi'í nuu te vē'xi túvi kaa u —ka'an ña.

¹⁷ Espíritū Sántū sán ni ñadí'í A Le'ntú san ne, ntáka'an:

—¡Ní'í nto! —ka'an ña.

Da xóo ka ña'a, ña é kātekú i ne, na ká'an ñá di:

—¡Ní'í nto! —koo ka'an ña.

Da xóo ka xoo é kaitsi í ntute, ni da xóo ka xoo é ncho ko'o i ne, na kī'xi, dá kō'o doméni ntute é tā'xi ntuvi iña ko ntii dañu ntúvi.

¹⁸ Un ntíi ntíi ña'a, ña kateku i tú'un nēe é vē'xí kuvi é ūve na'a ini tutú sá'a ne, nté vevíi tsi ká'an ú ni ña nuu i sá'a: Tē xoó xntékú ka i é ūve na'a í'a ne, xntékú ka Xuva kō é nto'o i vatá ó uve na'a ini tutú sá'a é ntō'o i.

¹⁹ Tē xoó naki'i ká i tú'ūn é ūve na'a ini tutú sã'a nté koo kuvi ne, Xuva kō ne, naki'i ña vata kaa é kãduku ntée ña kiti utun é tã'xi ntuvi iña kó ne, ñá kī'vī ña ñuú Xuva ko, vatā ó kaka'an ini tutú sã'a.

²⁰ Ña kaka'an ntódo tú'ūn sa'á ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā í, tsí ña na'á ka dá nainú u —ka'an ña.

Kuan koo na kōo. ¡Ki'xi nto, Tó'o ko Jēsuu!

²¹ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu ntó, un ntíí ntíí nto. Kuan tsi koo na kōo.